

11583
P. 11 585

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

presa noastră

UZ

DIN SUMAR:

- 1968: 1-12 + Suple 1-3
- Locul publicistului modern
 - Concursul de reportaje „Tineri constructori ai socialismului”
 - Interviu cu profesorul Jacques Léauté
 - Mark Twain și ziaristica

Nr. 1/1968 - 112

„Unde este locul publicistului modern?” — iată întrebarea pusă de ziarul „Scinteia” cu prilejul Anului Nou unor cunoscuți ziariști din diferite țări, ziariști care, „chiar dacă împărtășesc concepții filozofice și politice diferite, au comun faptul că se află permanent în vîltoarea evenimentelor (mulți dintre ei în „locurile fierbinți” ale vieții internaționale), că ei consideră drept înalta misiune a ziaristului de a milita pentru adevăr, a combate războiul de agresiune, a acționa în conformitate cu năzuința popoarelor spre libertate, independență, pace”.

Consemnăm apariția acestei interesante anchete internaționale*) și reproducem, în cele ce urmează, extrase din răspunsurile date, răspunsuri care în mod neîndoios interesează pe cei ce lucrează în domeniul ziaristicii în țara noastră.

Locul publicistului modern

ANCHETA INTERNAȚIONALĂ A „SCÎNTEII”

„Ziaristul are ca misiune de a căuta adevărul și de a-l spune, — arată în răspunsul său René ANDRIEU, redactor șef al ziarului „l'Humanité” (Franța).

Ceea ce spune ziaristul poate avea o foarte mare importanță pentru cunoașterea adevărului sau, dimpotrivă, pentru a induce în eroare.

Adevărata valoare a unui ziarist nu ține în definitiv numai de

priceperea sa profesională, ci mai ales de calitatea alegerii politice pe care a făcut-o în fața marilor probleme ale lumii contemporane. A fi alături de muncitorime în lupta pentru pâine și demnitate sau a accepta să servești pe aceia care își clădesc insolenta lor opulență pe mizeria celor mulți? A fi solidar cu popoarele care în lumea întreagă luptă pentru libertate sau a accepta să slujești pe aceia care le asupresc? A fi de partea forțelor socialismului sau de partea imperialismului, de partea dreptății sau de partea oprăririi, de partea păcii sau de partea războiului? A fi de partea Vietnamului sau de par-

tea agresorilor în Vietnam? Aceasta-i întrebarea — ar zice un Hamlet modern...

În prezent, cînd se continuă în condiții din ce în ce mai complexe aceeași luptă a forțelor trecutului contra forțelor viitorului, misiunea principală a ziaristului este de a lupta cu propriile sale arme pentru a impune conviețuirea pașnică între state și popoare și a întări indispensabila solidaritate internațională a celor ce muncesc, a tuturor forțelor anti-imperialiste luptătoare pentru cauza libertății și progresului”.

Barcs SÁNDOR, director general al agenției de presă M.T.I., președintele Uniunii Ziariștilor

*) Ancheta a fost realizată de: Ion Fintlnaru, Mircea Simionescu și corespondenții Al. Gheorghiu (Paris), N. Puicea (Roma), Liviu Rodescu (Londra), Al. Pinteș (Budapesta), J. Dumitrașcu (Varșovia).

P-50183

din R.P.U.: „Sint ziarist de treizeci și cinci de ani. În aceste trei decenii și jumătate am străbătut întreaga lume. Am cunoscut și cunosc personal mulți conducători de state, multora le-am luat și interviuri sau am folosit convorbirile ayute cu ei pentru alte materiale. Am participat la numeroase consfătuiri internaționale atât în calitate de ziarist cât și ca reprezentant oficial al țării mele. După o asemenea îndelungată experiență am ajuns la concluzia că există un interes general uman, a cărui slujire constituie cea mai nobilă îndatorire a ziaristului din orice țară ar fi el.

Consider că prima chemare a ziaristului este aceea de a se ocupa cu însuflețire patriotică de problemele țării sale. Cînd este cazul, se cuvine ca el să analizeze temeinic faptele, situația și să se străduiască a contribui la soluționarea problemelor încă nerezolvate. Articolele sale trebuie să fie sincere și convingătoare. Prin această activitate, ziaristul vine în sprijinul acelor forțe înaintate care muncesc și creează împreună cu poporul și pentru popor.

În ce privește problemele mondiale sarcina noastră, a ziaristilor, este și mai mare, iar răspunderea și mai înaltă, deoarece scriem despre teme de care cititorul ia cunoștință prin intermediul relatărilor noastre. Tocmai de aceea prezentarea și comentarea veridică a evenimentelor și corelațiilor dintre ele este o îndatorire etică a ziaristului. Ziaristul care își iubește poporul și țara se împotrivesc reacțiunii și imperialismului și de la bun început devine partizanul frăției dintre oamenii muncii, in-

ternaționalismului. Slujirea acestor înalte idei a fost întotdeauna forța motrice și scopul activității mele de ziarist”.

„Prima datorie a unui ziarist în această lume complexă este de a investiga profund faptele de bază ale situațiilor complicate critice și controversate și a le prezenta cititorilor săi într-o asemenea formă încît aceștia să poată ajunge, în cunoștință de cauză, la concluzii valabile, arată Harrison E. SALISBURY, prim-redactor la „New York Times” (S.U.A.).

Acesta a fost obiectivul meu acum un an cînd m-am dus la Hanoi în calitate de corespondent american în scopul de a încerca să obțin pentru americani date privind războiul vietnamez, scopurile și rezultatele politicii militare americane, felul de a fi al oamenilor din Vietnamul de nord, al guvernului lor, moralul lor național și părerile lor despre căile de soluționare a teribilului conflict care făcea și face ravagii în țara lor.

Vizita mea la Hanoi a fost dramatică, deoarece rareori se permite unui observator provenind dintr-o țară beligerantă să pătrundă în spatele liniilor de apărare din țara cu care propriul său popor este în luptă, pentru a privi felul cum se înfățișează din acel unghi războiul. De altfel, acesta a fost, cred eu, motivul pentru care reportajele mele din Vietnam au și atras atenția generală. Deși mă găseam într-o situație în care emoția este firească și chiar normală, am căutat ca în aceste reportaje să redau, pe cît posibil, numai fapte. Mi s-a părut că în acest fel ar fi posibil pentru americani să se transpună ei înșiși

în locul meu, să vadă cu ochii mei și să audă cu urechile mele suferințele unei națiuni mici care luptă cu disperare împotriva unui inamic foarte mare și foarte puternic. Orice ar crede unii despre logica și motivele războiului din Vietnam, mi-am zis eu, americanii vor putea să aprecieze într-un mod mai obiectiv adevărata natură și realitatea acestui război. Cred că reportajele mele au atins acest scop.

Uneori munca ziaristului îl poartă departe de casă. Alteori el își găsește tema articolelor sale în societatea în care trăiește, în propria sa țară. Dar, după părerea mea, datoria lui este totdeauna aceeași: să descopere adevărul cît mai bine cu putință, să-l prezinte pe cît de simplu și de viguros posibil și să spera că cititorii săi vor acționa în cunoștință de cauză și cu luciditate în direcția unei societăți mai bune, a unei națiuni mai bune, a unei lumi mai bune”.

„Să nu se uite: cuvîntul scris are o forță magică”, afirmă Bechir Ben YAHMED, director general al săptămînalului „Jeune Afrique”. „Ziaristul este un profesor; el lărgeste orizontul cititorilor săi, îi educă. Dar ziaristul are o responsabilitate cu mult mai mare decît profesorul și aceasta pentru mai multe motive:

Mai întîi, fiindcă „cuvîntul scris” are o valoare aproape magică. E destul că ceva să fie imprimat pentru ca să dobîndească o forță — constructivă sau destructivă — enormă, forță care depășește atât ziaristul cît și ziarul său.

De asemenea, fiindcă o informație sau un articol de presă

chiar dacă nu apar decât într-un ziar mic au, datorită mijloacelor moderne, o răspândire instantanee considerabilă. Alte ziare sau agenții de presă sesizează informația sau articolul, și conținutul lor poate face înconjurul lumii în câteva ore.

În sfârșit, pentru că ziarul este citit și de către oameni politici și oameni de stat care dețin ei înșiși o putere considerabilă. În articolele noastre aceștia găsesc idei și informații care influențează cotidian deciziile lor...

Pentru a face față acestor responsabilități, ziaristul are o datorie sacră: să se specializeze într-un domeniu, să cunoască specialitatea sa din ce în ce mai bine, să verifice și încă o dată să verifice informațiile sale".

„În lumea modernă, ziaristul poate stimula sau împiedica circulația ideilor, cunoașterea adevărului faptelor și explicarea lor social-istorică, declară **Maurizio FERRARA**, director al ziarului „Unità” (Italia).

În această lume modernă, în care presa a atins marile proporții bine cunoscute de toți, ziaristului îi revine, ca urmare, o sarcină grea, care presupune studiu, capacitate de cercetare și curaj politic.

Să luăm, cu titlu de exemplu, un caz care în Italia este lipic: războiul din Vietnam și agresiunea americană. În urmă cu un an, puțini erau în Italia cei care știau că în Vietnam se desfășoară un război de agresiune. Bătălia dusă de ziarul „Unità” și de alte ziare democratice și comuniste a fost aceea care a favorizat vehicularea știrilor și ideilor pe care presa burgheză, posturile de ra-

dio, televiziunea le sufocau sau le deformau...

Exemplele ar putea fi multipliccate. Dacă sînt tot mai numeroși italienii care își dau seama de vitalitatea socialismului, a diferitelor sale forme în Europa și în lume, aceasta se datorește și bătăliei duse, ani de-a rîndul, de presa de stînga. Misiunea noastră de ziariști democrați este, deci, din ce în ce mai grea și mai plină de responsabilitate. Iar aceasta este valabil nu numai pentru noi, ziariștii care acționăm în condițiile opoziției față de regimurile burgheze; cred că este la fel de valabil acest lucru și pentru colegii noștri care își desfășoară activitatea în țările socialiste. Acolo presei îi este încredințată o mare sarcină în educarea maselor, în a ajuta la depistarea și corectarea unor greșeli și lipsuri inevitabile în cadrul unui proces atît de vast cum este acela al construirii — într-o mare diversitate de condiții social-istorice — a unui nou sistem economic și social, socialismul”.

Robert ESCARPIT, profesor universitar, publicist la „Le Monde”.

„Nu sînt un ziarist profesionist. Pe cînd eram student, înainte de război, mi-am făcut practica la un ziar din Bordeaux, iar după eliberare, am devenit corespondent al ziarului „Le Monde” și în același timp membru al Misiunii Culturale Franceze, în Mexic. La întoarcere, mai exact la 25 august 1949, am început să particip la redactarea unui bilet zilnic (scurt articol în genul „biletelor de papagal” ale lui T. Arghezi — n.r.) în „Le Monde”, de altfel împreună cu o echipă de redactori care alternau la această rubrică. În-

celul cu inceleul, am devenit unicul responsabil, fără să existe de altfel cea mai mică obligație din partea mea și nici cea mai mică exclusivitate. Scriu circa 20 de bilete pe lună sau, din 1949 și pînă acum, ceva peste trei mii.

Este vorba de niște bilete satirice și uneori umoristice asupra actualității naționale și internaționale. Pe măsură ce a trecut timpul, biletele mele au devenit din ce în ce mai scurte și din ce în ce mai orientate către problemele politice. S-ar putea crede că răspunderea unui cronicar umoristic este relativ redusă. Deloc.

Prima exigență este cunoașterea faptelor. Meseria mea universitară îmi dă în această privință oarecare facilități. Lucrările mele, cercetările mele, munca mea la catedră s-au orientat de altfel foarte rapid către o cunoaștere a lumii exterioare, pentru că sînt profesor de literatură comparată și specialist în sociologia literaturii...

Deși nu sînt comunist, sînt de formație marxistă. Aceasta înseamnă că pentru mine o ideologie nu este o construcție abstractă, ci o atitudine în fața acțiunii. **Nu cred că poți să fii bun ziarist dacă te mulțumești cu o atitudine pur descriptivă. A scrie, ca de altfel și a preda la catedră, este o manieră de a acționa și în diversele mele activități eu m-am considerat întotdeauna un militant.**

Mi s-a întimplat să-mi revizuiesc de mai multe ori ipotezele mele de lucru în măsura în care se schimbau situațiile. În însăși analiza responsabilă a situațiilor rezidă, după părerea mea, esențialul celor două meserii pe care

le exercit. Dar ideea generală care conduce atât acțiunea cit și gândirea mea rămâne neschimbată. Ea este aceea care orientează fiecare dintre opțiunile mele succesive, când, după ce am făcut critica, trebuie să ajung la o concluzie pozitivă. Eu pot să dau acestei idei o formulare morală, dar ea se poate formula de asemenea într-o manieră socială.

Intr-un bilet de vreo 20 de rânduri, așa cum scriu eu zilnic în ziarul „Le Monde”, nu-ți poți permite dezvoltări discursive. Ai dreptul la o idee și numai o idee, pe care trebuie să o prezinți în modul cel mai frapant cu putință...

În această muncă cotidiană — biletul meu se intitulează *De la o zi la alta* — răbdarea și umilința sînt calitățile cele mai necesare. Uneori ele îmi lipsesc cîte puțin, dar mă străduiesc să le cultiv, căci, dacă ar trebui să rezum în ce vîd misiunea mea principală, aș zice că nu este aceea de a călăuzi, nu este aceea de a revela, nu este aceea de a preda, ci aceea de a-i ajuta pe cei ce vor să vadă clar să-și mențină ochii deschiși în toate împrejurările”.

Eduardo GALEANO, publicist (Uruguay): „În America Latină — parte a lumii săracă și exploata-tă — ziaristul are o răspundere mai mare decît cea pe care o are un scriitor sau un eseist; el nu se poate transforma într-o mașină solitară care suspină, și cu atît mai puțin poate scrie fără să fie angajat.

Pe continentul latino-american, publicațiile, radioul, televiziunea sînt în mare majoritate controlate de interesele imperialiste și răspund direct, întocmai ca ecoul unei voci, voinței oligarhiilor locale. În aceste condiții, mijloacele de comunicație sînt mașini de conformism și resemnare, angrenaje destinate să dezinformeze și să înșele.

Cunosc persoane care scriu la cele mai răspîndite reviste de dreapta din America Latină sau

care realizează cele mai reacționare programe de radio și televiziune; sînt conștiințe sărmane sfișiate de sentimentul trădării...

Împotriva tuturor acestor lucruri, în numele transformărilor revoluționare necesare și posibile, cerute de popoarele noastre de la sud de Rio Bravo, am devenit ziarist acum mulți ani. Sînt, ca și alți colegi de-al mei, un ziarist de stînga. Prin acele ziare, puține la număr, care în America Latină se zbat în enorme greutăți, riscînd în orice moment ilegalitatea, noi căutăm să spunem totuși adevărul. În America Latină, intelectualii devotați poporului sînt condamnați să poarte acest război împotriva nevoilor materiale: pentru a-și păstra integră personalitatea, pentru a nu-și simți conștiința sfișiată de marile interese, ei trebuie să-și ducă viața într-un veșnic risc și aventură”.

Pietro ARDENTI, director responsabil al săptămînalului „Mondo Nuovo”, organ al P.S.I.U.P. (Italia): „Exemplul Italiei este concludent pentru sarcinile și responsabilitățile de tip special ale zariștilor democrați dintr-o țară occidentală. 99 la sută din ziarele italiene trăiesc din subvențiile marelui capital, deci în condiții de subordonare față de puterea economică.

O asemenea situație generează responsabilități și îndatoriri mult mai mari pentru acei zariști care, chiar dacă numai sub aspectul eticii profesionale, simt nevoia să-și onoreze propria profesiune printr-o activitate inspirată de respectul fundamental față de principiile democratice.

Dacă ne punem întrebarea: Ce anume am putea face astăzi noi, zariștii, în contextul situației actuale, pentru a face față marilor probleme ale timpului nostru, cred că răspunsul ar fi unul singur: să ne facem în mod cinstit meseria; să nu admitem nici tran-

zacții, nici condiții; să facem cunoscut cititorilor, înainte de orice și mai presus de orice, adevărul pentru că adevărul este întotdeauna revoluționar. La noi, în Italia, se spune că adevărul zguduie. Dar tocmai fiindcă zguduie, ziaristul trebuie să-l scrie...”

Bernard COURET, publicist — „Le Monde diplomatique”: „Poate că niciodată responsabilitatea ziaristului față de problemele timpului său nu a fost atît de mare ca astăzi...”

În ceea ce mă privește, zece ani de contact nemijlocit cu Asia, zece ani folosiți pentru a învăța, a înțelege și judeca evenimentele istorice care s-au desfășurat în Asia în acest domeniu m-au pus în fața responsabilităților mele, m-au condus să mă întreb asupra sensului acțiunii pe care o întreprindeam în timp ce redactam un reportaj sau un articol politic.

Eu consider că ziaristul, prin însăși apropierea sa cotidiană de marile probleme contemporane, poate să dea enorm opiniei publice, poate s-o facă să sesizeze DE CE-UL unei mișcări revendicative, poate să contribuie a o lămuri asupra problemelor europene ca și asupra dramei care se joacă în Vietnam și față de care din ce în ce mai mult fiecare trebuie să se delimiteze.

Pentru un ziarist, a milita înseamnă nu numai actul pe care îl îndeplinește redactîndu-și zilnic articolul, ci și luînd parte la diferite manifestări publice, adunări de informare — și eu fac, de pildă, aceasta în legătură cu problema vietnameză.

Iată deci cît de mare este, după părerea mea, locul ziaristului în viața modernă. Fie că este vorba de o mică informație sau de un mare reportaj, felul cum ziaristul prezintă o problemă sau alta poate influența publicul, poate să-l lase indiferent sau să-l sensibilizeze”.

Ochiul mereu treaz

Nestor IGNAT

Președintele Uniunii zariștilor din
Republica Socialistă România

Locul zariștilor? Îngăduiți-mi să evit, deopotrivă, definiția și confesiunea. Ar fi mai edificator, poate, dacă ne-am întoarce privirile, împreună, spre culisele acestei scene caleidoscopice pe care o întruchiștează presă scrisă și vorbită. N-a dispărut încă părerea că „gazetărie”, la urma urmei, poate să facă oricine (firește, nu e vorba aici de dreptul sfânt al oricui de a-și exprima opiniile prin presă asupra propriei îndeletniciri sau asupra treburilor publice). Și, poate, sînt prea puțini aceia care știu că presa este o știință și o artă, a căror stăpînire cere nu numai o prealabilă și solidă cultură generală și de specialitate, dar și, mai ales, trudă răbdătoare cît o viață de om, că zariștii oferă, în toate țările, indiferent de deosebiri de principii dintre ei, cam aceleași procente (foarte ridicate!) de grele boli profesionale: cardiovasculare, astenii, boli de stomac.

Dacă pentru unii presa modernă, radioul, televiziunea mai ales, sînt o supremă expresie a civilizației actuale, a progreselor tehnicii comunicării de masă, țînînd nervii umanității într-o încordare fără precedent, dirijindu-i inexorabil fluxul opiniilor, pentru alții — Heidegger, de pildă, — tocmai asemenea fenomene sînt un semn al „deznădăcnării”, caracteristică vremii noastre de triumf al tehnicii, al gândirii „calculatoare”, care îl pune pe om în primejdie de a pierde ceea ce îi este propriu ca ființă gînditoare, în

înțelesul meditării asupra sensului existenței. „Astăzi gazeta ilustrată” — scrie filozoful german, „a înlocuit și a distrus vechiul almanah. Această gazetă ilustrată dispersează, descompune, aruncă esențialul și neesențialul pe același plan uniform al platitudinii, al unor probleme efemere sau chiar perimate”. (Hebel — Der Hausfreund).

Dincolo de părerile filozofilor, o simplă răsfoire a paginilor presei mondiale, a istoriei marii presei de masă, care abia dacă depășește un secol, ne poate convinge ușor cît de imensă este contribuția acestei presei la răspîndirea ideilor, la spulberarea venerabilelor fortărețe care izolau altădată activitatea omului de stat, a diplomatului, a omului de știință, a artistului, la închegarea opiniei publice naționale și a umanității, la ciocnirea opiniilor, la luptele curentelor sociale și politice dar și, nu în mică măsură, la vulgarizarea unor idei și la transformarea lor în simple caricaturi, în măgulirea și extinderea prostului gust, la diversiune și calomnie... Pe baricadele presei mondiale s-au întîlnit martiri și sfinți, dar și aventurieri și impostori.

De neînchipuit fără profesionistul, zariștilor, adevărata zariștilor nu se reduce la o simplă îndeletnicire pentru întreținerea existenței.

Mai mult decît o simplă meserie, gazetăria este o stare de spirit, o ipostază inevitabilă pentru orice gîndire vie. Sînt momente și epoci

istorice de ciocniri violente, de prefaceri radicale, de răsturnări ale valorilor, cînd, indiferent cu ce te ocupi, simți nevoia să pășești în arena presei. Devii zariștilor, uneori, așa cum îmbraci, la chemarea patriei, haina militară. Acesta este desigur sentimentul celor care, într-o perioadă de perfecționare a metodelor de construcție pe toate planurile, cum este aceea pe care o trăiește acum țara noastră, apucă inevitabil unele gazetarului pentru a aduce în dezbatere ponderea experienței personale sau lumina unei idei noi. Cu atît mai mult lucrul este valabil pentru cei ce exprimă într-un grad înalt ideile unei epoci. Marx, Engels, Lenin se mărturiseau gazetarii nu din vreo cochetărie, ci pentru că, încrezători în forța transformatoare a ideilor însușite de mase, s-au simțit în permanență, paralel cu activitatea lor științifică și politică, esențial legați de ipostaza zariștilor.

Hugo avea vocația jurnalistică, ceea ce este vizibil nu numai în pamflete și reportaje ci și în restul imensei sale opere; Zola, ar fi rămas în istoria presei chiar dacă ar fi scris un singur articol („J'accuse!”, pe vremea afacerii Dreyfus); Koltov sau Hemingway au îmbrăcat tunica de corespondent de front cînd pe scena Spaniei se executa preludiul sîngeros al celui de-al doilea război mondial; Ehrenburg și-a concentrat verva nimicitoare împotriva inamicilor omului. La noi Heliade sau Kogălniceanu sînt cîtori de ziare și gazetarii militanți într-o perioadă cînd se puneau temelii noi culturii românești; Eminescu — nevoit să-și cîștige existența în redacții — nu a fost niciodată un funcționar de presă, ci un combatant neînduplecat, căruia nu poți să nu-i admiri, pe lîngă marele talent, îndrîjirea, onestitatea, temeinicia cu care își susține ideile, chiar dacă nu ești uneori de acord cu ele; Arghezi și Călinescu au fost de-a lungul multor decenii și au rămas zariștilor pînă pe patul morții, conștiințe mereu prezente, palpînd cotidianul cu antenele poeziei, des-

chizind asupra lui ferestrele marii culturii, așezându-l în perspectiva istoriei și a unor idealuri umaniste. Am putea adăuga o listă lungă a publiciștilor de partid, în ilegalitate și mai apoi, majoritatea în viață, activi și astăzi în presă. Aceștia n-au fost niciodată simpli oaspeți în redacții — fie ei și de onoare — ci ziaristi adevărați, în mod esențial ziaristi, indiferent de statele de serviciu, unși de Dumnezeu, de talentul și de înalta lor conștiință cetățenească, ostași nelipsiți la apel atunci când ideile sînt în arme, trec la asalt.

Fauna profesiei noastre este altă de variată încît mi se pare că ar fi ne semnificativ un portret al ziaristului contemporan dedus doar din principii și deziderate, din preferințe și indiosincrazii. Operînd în efemer, gazetăria lasă totuși urme, are anumite tendințe de dezvoltare. Fără să fac vreo proorocie cu privire la viitorul presei de scandal în lume (și, într-un singur sens, poate, acela al noutății, ingeniozității, îndrăzneții, ea este nepieritoare), sînt convins că dacă reporteurul „senzațional”, omul care se uită pe gaura cheii, indiscreția personificată stîrnește și va mai stîrni interes într-o bună parte a lumii, admirația publicului se va îndrepta întotdeauna și în tot mai mare măsură către un Stanley sau un Egon Erwin Kisch, către exploratorii necunoscutului, către acei care combat „...aux frontières — De l'illimité et de l'avenir...”; nu vor dispărea cu una, cu două cei care se lasă impresionați de stilul sententios, dar se impune tot mai mult comentatorul competent, stînd pe solul ferm al faptelor și al argumentației riguroase, înzestrat cu o înțelegere mai înaltă a relativității cunoașterii, care nu apasă gîndirea cititorului, ci o stimulează; vor mai face desigur impresie injurările, calomniile, insinuările, dar se va bucura de respect real doar

pasiunea rece a obiectivității; pot lua ochii improvizatiile facile, „din birou”, dar învinge treptat gustul autenticității, al adevărului sobru; mai stîrnește uimire mîmarea eruditiei, prestidigitatia verbală, dar crește interesul pentru gîndirea originală, substanțială.

Unde se află oare ziaristul care să întrunească toate însușirile bune enumerate mai sus (doar cîteva, de altfel, dintr-un șir cu neputință de istovit)? Pretulîndeni și nicăieri. În ansamblu, este vorba doar de o tendință, de idei directe, de un ideal (cu rădăcini în real) și nu de persoane. Ziaristii dovedesc și aspiră spre dovedirea unor calități de acest fel și năzuiesc spre ele, în fundul sufletului, pînă și cei care dintr-un motiv sau altul practică apucăturile contrare. Stimăm aceste însușiri și la adversarii noștri de idei, de concepții politice și considerăm că prezența lor constituie o bază a cooperării ziaristice pe plan internațional, între țări cu regimuri sociale și politice diferite. Greu sau chiar imposibil de întru chipat în ansamblul lor, asemenea calități nu sînt mai puțin reale, parțial și la tot pasul. Mi se pare că, uneori, reporterul curajos, care nu dă înapoi în fața presiunilor și scoate la iveală adevărul într-un sector oarecare, fotografii de presă neobosite, care revelează un aspect semnificativ și inedit al realității, sînt mai aproape de acest ideal al ziaristului contemporan decît articlerul cu pretenții care se mulțumește să plutească netulburat pe marea poncifelor. Presa și, mai cu seamă, o presă ca a noastră, este o operă simfonică, trăind din unitate, în varietate, iar dorința noastră firească este să cultivăm tendințele spre ziaristica modernă, competentă, autentică în toate sectoarele, pe toate treptele.

Tînărul Marx (în 1842, la 24 de ani) ne-a lăsat, într-unul din primele sale articole, o caracterizare a

misiunii presei și a ziaristului care-și păstrează valoarea de model, cu toate împrejurările diferite în care a fost gîndită; „Presa liberă reprezintă ochiul mereu treaz al spiritului poporului, întru chiparea încrederei unui popor în sine însuși, legăturile grăitoare care leagă individul de stat și de lumea întreagă, ea este întru chiparea culturii care transfigurează lupta materială, ridicînd-o la rangul de luptă spirituală, și care idealizează forma ei materială, brută. Libertatea presei este spovedania deschisă a unui popor față de el însuși, și, după cum se știe, forța care rezidă în mărturisire este izbăvitoare. Ea este oglinda spiritului în care un popor se vede pe el însuși, iar cunoașterea de sine este prima condiție a înțelepciunii... Ea este omnilaterală, omniprezentă, atotștiutoare. Ea este lumea ideală care țîșnește în permanență din lumea reală și, sub forma unui spirit tot mai bogat, se varsă înapoi în ea, însuflețind-o din nou”.

Sînt aici, în fiecare rînd, idei la care s-ar cuveni ca ziaristii să mediteze serios. Presa noastră se află într-o etapă a existenței ei cînd, concentrîndu-și toate forțele, folosînd tradițiile proprii, experiența presei mondiale, face pași repezi înainte spre a deveni tot mai deplin oglinda spirituală a poporului nostru, însuflețitoare și transformatoare a realității. Partidul nostru, construcția socialistă deschid înaintea ziaristilor un cîmp de investigații vast, un domeniu nelimitat de realizare a tuturor talentelor. E nevoie doar, în și mai mare măsură, de efort de gîndire, de cutezanță, de pasiune pentru adevăr, la înălțimea unei cauze mari și drepte. Și, pentru că presa noastră pătrunde tot mai departe în sfera gingașă a sufletului omenesc, a moralei, ni se cere nu numai o concepție umanistă, ci aș spune și omenie, dragoste de oameni, construcția viitorului. Dacă ar fi să aleg totuși, în cele din urmă, o formulă care să sintetizeze mai bine esența misiunii ziaristului, m-aș opri la aceea care, mi se pare, surprinde în primul rînd prezența lui spirituală în epocă, capacitatea de receptare, datorită de a veghea fără răgaz într-o lume nelipsită de primejdii: „OCHIUL MEREU TREAZ”.

Ziaristul trebuie să se dedice unei cauze a opiniei publice

Richard CLEMENTS

ROLUL ZIARISTULUI în Occident devine din ce în ce mai complicat, pe măsură ce societatea modernă se dezvoltă și devine mai labirintică. Luat individual, ziaristului îi este tot mai dificil să-și exprime părerea personală.

Cu toate acestea, așa cum am văzut adeseori, unii ziaristi care încearcă să-și facă meseria în această societate nu se mulțumesc să accepte pur și simplu ca adevăr tot ceea ce li se prezintă ca atare. Ei simt nevoia de a-și pune întrebări și de a cerceta personal pentru a putea desprinde explicația reală a evenimentelor. Am văzut unele cazuri onorabile în care, de pildă, ziaristi americani au prezentat acțiuni deosebit de violente ale poliției S.U.A. în Vietnam, într-o manieră proprie, fără a accepta versiunea oficială a evenimentelor. Trebuie relevat de asemenea faptul că unele ziare americane au acceptat să publice asemenea articole. Aceasta este, după părerea mea, o ziaristică de înaltă ținută.

Critica nu poate fi în nici un caz numai negativă. Într-adevăr, pentru ca o societate modernă, tehnologică, să existe și să se dezvolte, trebuie să existe și un sector al opiniei publice hotărât și doritor să pună statu quo-ul sub semnul întrebării? Da-

că această dorință lipsește, societatea respectivă tinde să stagneze. Tocmai în acest domeniu ziaristul-comentator poate juca un rol important. L-aș cita ca exemplu pe Walter Lippmann, tot din America, unul dintre puținii comentatori care își afirmă punctul de vedere propriu asupra evenimentelor. Găsindu-se în diverse ocazii în opoziție față de politica guvernamentală, el irită deseori cercurile ordinii stabilite. Dar el deține un rol valoros în menținerea vie a criticii.

În mod inevitabil, un ziarist trebuie să se dedice unei cauze. Imparțialitatea este adeseori paravantul după care este suprimat în mod zgomotos argumentul. Iată de ce consider că la noi un ziarist ar trebui să încerce să întrețină vie dorința opiniei publice de a cunoaște nu numai propria sa situație imediată, ci și pe aceea de a i se vorbi despre viitorul ei pe termen lung. Deseori unui ziarist i se întâmplă să fie respins de propria sa societate. Este, din păcate, decepția cu care respectivul trebuie să învețe a se desprinde, având însă conștiința că luptând pentru a păstra deschise mijloacele de comunicare în cadrul societății lui, el luptă pentru menținerea unei libertăți fundamentale.

ROLUL INFORMĂRII

S. DIACONU

ESTE SAU NU necesar să publicăm informații economice în ziar? Am auzit această întrebare în câteva redacții și fie că i s-a dat sau nu răspuns verbal, am impresia că practic răspunsul merge către *nu*.

O rezolvare pripită, aș spune.

Nu am de gând să fac istoricul informației și cu atât mai puțin să mă ocup de elemente teoretice ce definesc sfera și locul știrii în ziar. Amintesc numai de faptul că în ziarele occidentale pe care le-am urmărit, informația economică nu lipsește din aproape nici un număr, că tematica sa este practic nelimitată. Și este firesc să fie așa, dat fiind interesul maxim stîrnit de orice noutate din acest domeniu de activitate, atât organizatorii producției cât și cei care au contingente cu problemele economice găsesc în coloanele ziarelor surse ce, într-un fel sau altul, contribuie la orientarea activității lor viitoare, la perfecționarea tehnică a muncii.

Cu atât mai mult la noi, în condițiile avîntului economic continuu, ale organizării pe baze superioare a producției și a muncii, ale întrepătrunderii tot mai pregnante dintre știință și producție — se impune o largă vehiculare de idei din domeniul tehnico-economic. Spre deosebire de țările capitaliste, noi nu avem interesul să ascundem noutățile din domeniul organizării producției și a muncii, perfecționările și inovațiile menite a contribui eficient la sporirea volumului de bunuri materiale, la creșterea productivității muncii și

realizarea de economii și beneficii suplimentare.

Presă se poate încadra cu mari rezultate într-o asemenea acțiune, date fiind posibilitățile de culegere și transmitere operativă a tot ceea ce este nou într-un domeniu sau altul de activitate.

Informarea multilaterală a cititorilor, prin variate procedee publicistice, constituie un element însemnat, inductiv, cu semnificații și eficiențe bine stabilite în procesul de popularizare și generalizare a tot ceea ce este nou în știință, tehnică, organizarea producției și a muncii.

O dată cu stabilirea scopului general, nu înseamnă însă că problema este și rezolvată. Se ridică multe alte aspecte, între care: varietatea tematică și momentul oportun publicării unei anumite știri; raportul dintre satisfacerea curiozității și necesitatea imperioasă de a cunoaște știri cu semnificații și posibilități de aplicare practică a ceea ce ne comunică; cerințele medii de informații tehnico-organizatorică și creșterea preponderenței știrii cu pronunțat caracter tehnico-științific.

Am încercat o delimitare a elementelor ce trebuie să călăuzească o redacție în culegerea, selecționarea și publicarea materialului informativ din acest pretențios — dar și dificil din punct de vedere publicistic — domeniu economic. În realitate există o puternică interferență, întrucât practic este aproape imposibil de a ține seama, de fiecare dată,

de fiecare din amintitele elemente. Mai ales că, dat fiind profilul ziarelor, există destule păreri preconcepute în ceea ce privește zona de cuprindere și tematica informației.

Dar aceste păreri pot fi cel mai ușor date înlături. De aceea, un prim „atac” se cere pornit în direcția surselor de informații.

NOUTĂȚILE DE PRIM RANG — atractive prin însuși conținutul lor — pot fi culese numai din sectoare largi, ceea ce ridică la rang de imperativ extinderea surselor de informare, astfel ca să se aducă în prim plan al ziarului — și implicit al cititorului — informații variate, cu un bogat conținut, care comunică idei valoroase, metode de lucru, rezultate deosebite. Este semnificativ faptul că în urma introducerii în ziarul „Informația Bucureștiului” a rubricii „Știința zi de zi” — prin care se comunică noutăți din întreprinderile și institutele de cercetări de la noi și aproape din toate țările lumii — a crescut interesul cercetătorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru ziar. Acest fapt a rezultat atât din amănuntele cerute în plus în legătură cu datele publicate, cât și din lărgirea, fără a fi existat solicitări din partea redacției, a numărului celor ce furnizează materialele ziarului. Pentru a ne referi la câteva exemple, menționăm că s-au cerut date în plus ori s-a indicat solicitanților sursa de unde au fost culese informații despre:

IN PROPAGAREA NOULUI

simpozionul internațional care a avut loc la Paris în problemele rolului conducătorului de unitate economică, al sistemului informațional în organizarea conducerii producției și a muncii; procedee noi în metalurgia pulberilor; metode de reducere a consumului de metal; aparate pentru stabilirea gradului de poluare a aerului ș.a.

Din aceste câteva exemple se desprinde, cred, faptul că ziarul a publicat informații legate de problemele majore ce preocupă în această perioadă diverse colective de muncă. S-a răspuns astfel uneia dintre cerințele propagării noului: oportunitatea informării.

Se poate pune însă întrebarea: de unde ai siguranța că ceea ce publici este oportun sau nu? În multe cazuri, dată fiind multilateralitatea de preocupări a cititorilor, este greu să stabilești cu precizie necesitatea publicării unei știri. Dar ziarul nu trebuie să joace și rolul de „nadă”? Să publice o informație dintr-un domeniu nou? Nu știi dacă ai cui te adresa. Înregistrezi ecouri (de aceea există doar telefoane, secție de scrisori, redactori care au zilnic contact cu masa de cititori), revii cu amănunte suplimentare sau tratezi problema din unghiuri noi de vedere sau cu ajutorul unor altor mijloace publicistice.

Un exemplu concludent: o știre — să-i spunem oarecare — amintea de preocupările unui savant polonez în domeniul ergologiei. Interesa sau nu pe cineva? Reacții au fost înre-

gistrate de la diferite categorii de cititori: Despre ce este vorba? Care este obiectul acestei științe? Ce soluții practice s-au dat? Se impunea cel puțin o revenire — de astă dată sub o semnătură de prestigiu — care să precizeze coordonatele acestei științe, diversele denumiri sub care este cunoscută (inclusiv cea de psihologia muncii), rezultatele principalelor cercetări ș.a.m.d.

M-AM REFERIT numai la cazuri semnalate la rubrica pur tehnică. Dar soluția este valabilă — având alte puncte de plecare — și pentru alte domenii de activitate. În urma unui schimb de păreri cu salariații ai sfaturilor populare — care și-au exprimat dorința de a afla amănunte semnificative din gospodărirea altor orase — s-a introdus rubrica „Bucureșteanul în provincie”. Deși rubrica a fost susținută doar o scurtă perioadă de timp, ea a fost primită cu interes. Evidențierea unor metode de comerț (pensii de copii, de pildă), de gospodărire a cartierelor ș.a. a determinat preluarea lor de către unele colective din București. Și încă un amănunt, nu lipsit de importanță. Prin selectarea atentă a știrilor și reportajelor din diferite orase de pe glob s-au evidențiat metode noi în gospodărirea cartierelor, organizarea comerțului, a circulației, care nu au lăsat indiferenți pe cei interesați. Știrile despre posibilitățile de reducere a zgomotului s-au soldat cu primirea la

I.T.B., militie și redacție a numeroase sesizări și propuneri, nu numai de la simplii cetățeni, ci și de la specialiști de înalt prestigiu.

La cele expuse mai sus se poate ridica obiecția: nu s-a vorbit despre știri ca atare, ci, cel puțin indirect, despre felurile genuri publicistice. Așa și este. Am în vedere informarea cititorului și nu informația ca atare. Și aceasta deoarece pornesc de la ideea că un ziar trebuie să conceapă prezentarea nouărilor, a experienței înaintate nu numai prin înfățișarea strictă a unor date și măsuri, ci să asigure o expunere largă, la nevoie mergând pînă la confruntarea de opinii. Printre asemenea manieră publicistică se înlesnește cititorului posibilitatea să compare, să selecteze mai ușor ceea ce îl poate interesa. În acest concept, cred că se mai cuvine reținut faptul că atunci cînd informația este comunicată de cadre cu prestigiu în domeniul științific economic, social-gospodăresc (ceea ce dă gir științific sau autenticitate eficienței subliniate), metoda expusă stîrnește un interes maxim, adesea fiind preluată, dar în cele mai multe cazuri contribuind la stimularea gândirii creatoare în întreprinderi și instituții.

ACESTEA SÎNT câteva considerații despre un sector publicistic dat cu ușurință deoparte, dar care consider că trebuie repus pe pedestalul preocupărilor majore ale fiecărei redacții.

Reporterul

și satul

ÎNSEMNĂRI
DE ORĂȘEAN

V. TOSO

AM AVUT O DATA, la ziar, un prieten de la țară. Când a intrat în presă, în vorbire îi mai persistau elemente de rusticitate care se împuținau însă rapid, pe măsura în care-și forma limbajul cult. Era inteligent și procesul de adaptare la viața citadină se desfășura fără tragedii. Îl invidiam pentru ușurința cu care investiga universul rural. Nu-l pot uita, fiindcă el mi-a dat primele complexe și ezitări în raporturile mele cu satul. — „Voi nu simțiți țărănește, nu înțelegeți sufletul țaranului”. „Voi” erau citadini în-veterați.

S-a întâmplat însă un lucru ciudat. Noi, citiva dintre orașeni „get-beget”, am fost trecuți, din imperative de moment, la rubrica agrară. El a demonstrat însușiri de cronicar extern și a început să-și petreacă viața între buletine și telegrame. Noi hălăduiam între Pietroiu (Ialomița) și Păulești (Maramureș), el colinda prin Europa. Noi devenisem reporteri rurali (n-am regretat-o niciodată), el semăna tot mai mult a „corespondent la Paris”. Obirșia nu și-a trădat-o și o evoca nu fără o

notă nostalgică. Într-o zi, o acțiune de amploare a redacției la țară a mobilizat forțele reportericești. A plecat și el (își alesese satul natal), s-a întors, a scris, păstrându-se cu mare efort în atmosferă și declarând tot timpul: „Am redescoperit satul”. Era uluit și fermecat ca ucenicul vrăjitor.

N-am intenționat să vă prezint un personaj, ci un fenomen, fenomenul agrar, amploarea sa, ritmul său, a-dîncimea sa. Se vorbește mult de arta de a lucra pămîntul, de resursele practic nelimitate ale acestuia, de interacțiunea dintre știință și producție. Țăranii cooperatori învăță să verifice practic conexiunea elementelor din cuprinsul fenomenului agrar, dialectica intimă a acestuia. E tot mai frecvent cuvîntul „variantă”, care este o treaptă a experimentului agricol și cu ajutorul căreia țaranul tatonează viitorul.

Aș fi fericit să știu că, după o atît de scurtă expunere de motive, cei care ocolesc satul refuzînd apriori să-l cunoască și-ar revizui optica.

Aș face, dacă mi s-ar da voie, un experiment. Aș lua un reporter de fapt divers, obișnuit cu expansivii orașeni, și l-aș plasa citva timp în universul, tăcut dar profund ca fosele oceanului, al satului. Ar avea în țaran un interlocutor de o factură insolită, și ar descoperi — dacă ar avea răbdare — sub aparenta lipsă de elocință și spontaneitate a replicii, un imens depozit de gândire.

Modul în care se desfășoară întîlnirea reporterului cu satul dă, cred, articolului de mai târziu sinceritatea (sau lipsa de sinceritate), febra, însușirile analitice, autenticitatea, cu un singur cuvînt — frumusețea.

Îl lasă pe sătean indiferent ideea publicității? Nu, fiindcă nu mai este un anonim, fiindcă are ce comunica, fiindcă are orgoliu civic. Dar investigarea reportericească este îngreuiată adesea de lipsa de calitate retorică a subiectului. Fiindcă oamenii aceștia nu țin discursuri. Din copilărie învață să discute cu pămîntul. Discreția, reticența, o pudoare seculară le afectează elocința. În psihologia țaranului modern acționează (nedeterminant, fiindcă e modern) o undă de circumspecție rămasă din trecut. Tipul țaranului nou, demn, mîndru, ambițios, voluntar s-a format lingă această sechelă.

EMANCIPAREA SATULUI în epoca socialistă e subiectul care dă reporterului cea mai reală și mai pleneră vibrație. E un subiect dificil de cercetat. Adesea mari frământări sufletești se petrec, în chipul cel mai derutant, într-o liniște cosmică aproape. Nici un semn exterior.

Poftește mata de mai răzbate (și încă repede cum o cere ziarul) acolo, la epicentrul neliniștilor, la simburile de incandescență.

Transformarea socialistă a agriculturii le-a restructurat eroilor noștri existența. Noi raporturi, noțiuni noi, un nou univers de imagini. În limbaj au năvălit o droaie de termeni aduși de mecanizare, de chimizare, de uriașa gamă de produse industriale, de cei care se ridică și devin oameni culți. Iată de ce surprind deseori dezacordul între bogăția de reprezentări a plugarului modern și puțința exprimării pe măsură. La o adunare din Izvin — Banat — un brigadier se ridică și ia cuvîntul „în public” și încearcă să stabilească raportul între factorul cointeresării materiale, al organizării și cel științific agricol; are o logică admirabilă și vorbește desul de curgător. Dar amuțește deodată fiindcă nu găsește un cuvînt, se bîlbîie, se congestionează și ne face să trăim o pauză chinuitoare. I-aș șopti din bancă (ca la școală), dar știu că n-o pot face decît prin dialogul direct cu el, oral sau scris.

DIN ÎNTÎLNIREA reporter-țaran, primul cîștigă explorînd o filozofie de viață și gustînd astfel savoarea ineditului. Țaranul urmînd filiera întrebărilor — cum de fapt de fiecare dată se întîmplă — se clarifică pe sine însuși, dezvoltîndu-și totodată logica gîndirii. Dacă astfel de întîlniri se repetă, ele devin pentru amîndoi o școală. Constatarea reține numai un aspect al relației și cred că unul din cele esențiale. Ea se mai referă la generația actuală a satului care cunoaște, în ipostaza sa modernă, o intensă circulație de termeni. Vechiul amic acuza că nu vorbim „acolo” țărănește. Unii dintre cei care au uitat cu totul de locul natal, o mai spun și acum, uitînd ce cursă furtunoasă face satul lor spre urbanitate.

Mă întorc și te întreb, dragul meu, nu cumva (mutîndu-ne pe varianta straielor) trebuie să ne mai punem și o căciulă de oaie și o bundă înflorată și să apărem în fața lor ca personajele de viclem?

Dar eu știu că ei te primesc ca pe un trimis al orașului și-ți acordă încrederea. Mai știu că — sinceri și curați — detestă artificialul, fie în forma sa vulgarizat țărănească, fie sub cea a prețiozității ridicule, orașenești.

Ei ne-au dăruit locuția genială: „Poartă-te cum ți-e portul și vorbește cum ți-e vorba”...

O văd adesea strălucînd în sipetul bătrînilor, singurele ființe cu care, ca reporter, nu port dialoguri.

Pe ei îi ascult și tac.

MARK TWAIN ȘI ZIARISTICA

Eugen B. MARIAN

IN TRADIȚIA prodigioasă și fecundă a literaților americani care au îmbrățișat multiple profesii înainte de a se dedica exclusiv condeiului, Mark Twain introduce o notă particulară. Este cel dinții care a practicat — un timp destul de îndelungat, cu rare întreruperi, (din 1862 pînă în 1871, aproape constant, apoi pînă în 1892) — și ziaristica. La vîrstă de 27 de ani viitorul mare satiric reușise să-și creeze o „semnătură” în paginile cotidianelor și săptămînalelor la care colabora mai ales în calitate de corespondent peste hotare. Articolele sale aduc o viziune lucidă asupra vieții, o experiență bogată și știința unei distanțări de eveniment atît de necesară pentru a extrage esența lui durabilă.

Rînd pe rînd: tipograf, minier, pilot pe Mississippi — activitate în cursul căreia a descoperit și pseudonimul de Mark Twain sub care Samuel Clemens avea să rămîna definitiv încredințat posterității, ziaristica prezintă mai întîi pentru el, ca să parafrazăm titlul unei plăse elisabetane, „o nouă cale de a plăti vechi datorii”.

Și, fiindcă tinerețea lui clocoitoare, scepticismul nativ erau încă

temperate de o încredere în puterea cuvîntului tipărit, îl vedem acordînd în coloanele semnate de el însemnătate rolului social al presei. Un aliaj prețios — entuziasm, demonstrație riguroasă și strînsă a unei cauze, cunoaștere precisă a mecanismului financiar luat în discuție — contribuie la un prim succes, din păcate rămas fără multe urmări practice. Proaspătul redactor al publicației Territorial Enterprise care abia avîsesse vreme să uite de emoțiile debutului, izbutește să facă în Virginia City, unde la 1862 pruncii încă mai adormeau legănași de împușcături și dricării aveau mai multă treabă decît medicii, să fie adoptată o lege pentru un control mai activ al monopolelor corporațiilor. La sugestia sa, acestea sînt obligate să-și înregistreze timp de trei luni titlurile intrate în portofoliul lor.

Această reușită nu-l îndeamnă pe Twain să creadă că este chemat a deveni tribun al poporului. Fire de un realism robust, vede lucrurile la dimensiunile juste: coincidența între o legislatură care avea nevoie de un spor de popularitate, fără un consum de energie, și o sugestie întemelată pe bun simț. Dovadă, limitele pe care și le impune singur în

activitatea sa din lunile urmatoare, la aceeași publicație. Este drept că limita i-o impunea terenul însuși. Gazeta era compusă dintr-o serie de materiale de interes național, comune multor loți similare, din „Items” — noutăți cu valoare strict locală, majoritatea de domeniul stării civile și al cancanurilor mondene și... din ce se mai nimerea, de preferință rubrici de senzație. Cînd lipseau aceste ingrediente emoționale, precursorii actualului „singel pe pagina întâia”, devenit o lege de aramă chiar la ziare occidentale de mare tiraj și linută, nu se putea aborda nici o tematică abstractă, un subiect de editorial, fiindcă pregătirea extrem de sumară a cititorilor risca să facă din asemenea încercare o predică în pustiu.

Ca atare, cînd plecarea ocazională a redactorului șef îl pune pe Twain în situația de a face personal acest dans pe sîrmă deasupra unei prăpăstii de scandaluri, intitulat „editorial”, tînărul preferă să pună la contribuție... morții celebri. Enciclopedia Britanică îi oferă o salvare: a doua zi, era aniversarea nașterii lui Shakespeare. „Am tras învățămînte pentru cititorii mei din tot ce a lăcut, și mai mult din ce nu a lăcut marele Will” — ne asigură Twain — „și am putut dormi liniștit”.

Dar în numărul următor, deși își biciuiește disperat inspirația, inventivitatea editorialistului fără voie, în ambianța virginiană, secătulește. Este silit să recurgă la un subiect tradițional și, din păcate inzeștrat cu o replică rapidă și... cu șase focuri: mister Laird, proprietarul ziarului rival „The Union”. Rezultatul este inevitabilul duel la care este provocat. Twain scapă cu mare greutate de șansa de a alimenta cu propriul său epitafor rubrica de fapte diverse. Episodul îl oferă, în schimb, prilejul de a-l consemna, cu o vervă explozivă și o fantezie dîstrugătoare, în laimoasa lui short story (termen mai apropiat decît „schifă”): „Gaze-

lărie în Tennessee”, în care elementele iaplice sînt supuse, cu consecvență, unei exagerări conștiente dusă la ultimele efecte, dar ambianța e absolut respectată...

CU ACEASTA se incheie „peri-oada virginiană” din viața de ziarist a lui Twain. Anul 1865 ni-l aduce din nou în mijlocul Babelului zuzăitor care era pe-atunci o redacție. De astădată, în ipostaza de reporter — „singurul și cel mai bun” — al cotidianului Morning Call (Chemarea de dimineață), viitorul „Răcnel subpămîntean” din proza lui, poate?

Spre deosebire de modestul Virginia City, trepidantul port San Francisco, cu alură de metropolă, impunea repere cam rigide activității unui reporter conștiincios. Itinerarul lui căpăta alura unui mic ritual zilnic.

Prima etapă, în mod inexorabil — nouă comisariate de poliție, unde se consultau în grabă rapoartele primite în cursul dimineții. Aici reporterii își „făceau plinul” de încălzări, incendii, accidente. Etapa următoare: tribunalele. Cum majoritatea imprecinațiilor, din cauza prejudecăților rasiale și a ignorării limbii engleze, erau emigranții chinezi angajați ca grădinari, camerisți, la spălătorii, fabrici de conserve de pește, sursa de „noutăți” cea mai autorizată oferind garanția unui „decent” șablon o constituia un talmaci englez, cunoscător a 56 de dialecte vorbite în China continentală și Polinezia.

Seara, acești „reporteri zburători”, care nu beneficiau măcar de o legătură telefonică pentru a anunța „sînt pe teren”... petreceau cite 5 minute în 6 teatre și alte zece minute în 5 baruri. După care, povestindu-și unul altuia diferitele acte consumate, sau ghicite, din spectacolele respective,

își completau „norma” zilnică de rînduri suplinind și pe cronicarul dramatic...

Este lesne de constatat că această perioadă eroică se caracteriza printr-o muncă cu sufletul la gură, de azi pe mîine, sub semnul improvizăției, al cursei contra cronometrului. Nu putea fi vorba de nici cel mai elementar prag de „documentare”, cel mult de o viteză superstenografică, pentru a reproduce cît mai multe și cu eroii de nume suportabile, din relatările autorităților. Se poate presupune că în urma acestei activități a ajuns Twain la concluzia că butada lui Disraeli, cu privire la documentele și sursele oficiale, are o mare întindere și aplicare: „Există trei feluri de minciuni: minciuni pur și simplu, minciuni păcătoase și statistici”.

Asemenea muncă de reporter nu permite nici contactul uman care ne-am fi așteptat să contribuie la formația de scriitor al acestui mare analist și creator de caractere. Nu e de mirare că Twain își judeca experiența ziaristică de la Morning Call drept „o sclavie groaznică. Nu mi-a tolosit decît ca să acumulez un material lipsit de suflet și de interes”.

Doar pe planul relațiilor redacționale, tînărul ziarist capătă convingerea unor adevăruri amare, foarte edificatoare pentru conturarea viziunii despre lume care avea să inspire cele mai bune opere ale sale și să-l transforme într-un neobosit paladin al toleranței și înțelegerii.

Cel care-și asumă spontan sarcina acestei „educații sentimentale” este chiar directorul ziarului, mister Barnes. În momentul cînd reporterul găsește primul licăr de interes în ingraturul său elori de a scoate „sănel și furie” din arhive anodine și zvonuri fără pulință de verificare și scrie stăpînit de o sîntă indignare despre hăituirca și brutalizarea unui umil muncitor chinez (material care,

cu ușoare modificări, apare în volumele de Opere Complete sub titlul „Războiul persecutare a unui băcănaș” și este nucleul de la care pornesc „Scrisorile unui chinez în America”, directorul îi ține manuscrisul în sertar patru zile. Apoi îl explică cu dezinvoltură: „Săracii sînt cîștitorii noștri — majoritatea irlandezi. Ei ne susțin ziarul, noi le susținem prejudecățile. Și prejudecata cea mai răspîndită printre irlandezi este credința că galbenii sînt născuți pentru a fi bătui și înjurați...”

După această revelație, Twain își ia un „asistent” lipsit de orice pregătire intelectuală și dispus să se lîpsească, treptat, și de scrupule. Totuși, colaborarea sa cu Morning Call ajunge la așteptatul sfîrșit. Cîm din „Autobiografie”, apărută prima dată în 1912, sub îngrijirea lui A. Bigelow Paine: „Am suferit la sfîrșitul anului singura concediere din viața mea. Patronul, care era un gentleman foarte îngrijit, chipeș și bonom, n-a fost deloc brutal. M-a luat deoparte, discret, și m-a sfătuit, părintește, să-mi înaintez demisia. I-am urmat sfatul”.

AȘADAR, cu acest bagaj de inițiere în viață, destul de rezumat, se încheie episodul „reporter la San Francisco”. Cu ce a contribuit la dezvoltarea personalității scriitoricești a lui Twain?

La acest capitol, putem introduce, fără ezitare, marea său dispreț pentru munca rutinieră, care-i va face să alîrne cu convingere, peste mulți ani: „Munca te deslînde — dacă există cea mai mică doză de interes”, și să sugereze, în romanul său remarcabil, „suma” ideologiei sale progresiste — „Un yankeu la curtea regelui Arthur” — că munca creatoare nu ar trebui să fie plătită, pri-

mindu-și răsplata din ineseși satisfacțiile durabile pe care le oferă... Intensificarea ca „acității de observație rapidă, de înregistrare fidelă a unei mari cantități de fapte și date, posibilitatea de reproducere fotografică a realității, pe care răcierea o face susceptibilă de modelare literară, de interpretare mai largă — sînt și ele calități conturate, în polida dificultăților, în acești primii ani de ziaristică.

În același timp, ei îi însușă o sinceră venerație pentru actualitatea care trebuie să prezideze geneza operei de artă. Un principiu aplicat cu fermitate și care i-a sugerat, peste două decenii, cînd Charles Clark publică sub egida lui „Biblioteca anologică de umor american”, următoarea judecată severă asupra operei a trei autori satirici foarte populari în sudul Statelor Unite, fată de care trecerea unei singure generații s-a arătat implacabilă: „De ce au pierit? Fiindcă erau simpli umoriști. Umorul nu trebuie să îngrozască în mod fățis, nici să predice, dar trebuie să atingă o valoare educativă, dacă vrea să trăiască veșnic — adică 30 de ani. Numai actualitatea umană îi asigură perenitatea”. Aceași actualitate pe care o urmărește în activitatea sa ziaristică, ulterioară, căutînd totuși totdeauna să dea un ilonul de umanitate permanentă al unei întâmplări sau relații.

Mai putem pune, la activul bilanțului californian al lui Twain-ziarist, și prietenii literare legate în acest mediu. Ca reporter, el a fost confrate cu alt începător de talent în acest domeniu, Bret Harte (care semna în paginile publicației „Californian”, după ce debutase la o fișică apărută în tabăra de mineri Yreka) și cu un colaborator asiduu al săptămînalelor mai mult sau mai puțin literare: viitorul prozator și cultivator excelent al genului scurt, pe linia „romanului negru”, Ambrose Bierce.

ȘI POATE CĂ cu toate rezervele pe care le putem formula, această etapă a însemnal și o oarecare pregătire pentru cea pe care o va desfășura, la Buffalo Express, între anii 1869—1871 (rodul ei au fost articole neglijate, aproape total ignorate, în trasarea profilului de personalitate culturală și a artei de influență a scriitorului, pînă la recenta publicare a volumului lui Henry Duskis: „Scrisori uitate ale lui Twain”).

În sensul că reportajele nestructurate, amorse, cuprindeau: cursive, fapte diverse, „de vorbă cu cîștitorii”, cronici, genuri pe care în noua sa etapă avea să le diferențieze Twain.

Prestigiul pe care îl dobîndise între timp în arena literară, asigurîndu-i mai multă independență, pătrunderea mai mare în judecarea unei situații, în trasarea perspectivei, îl îngăduie să realizeze și câteva inovații publicistice pentru epoca respectivă. Știrea comentată — de genul „Nota zilei” — „Minireflexii”, „Scrisoarea deschisă”, sînt speciile pe care le promovează Twain în publicația de la frontiera cu Canada. Lapidaritatea, precizia expresiei, tonul personal, mai direct, își afirmă preponderența. Twain militează acum și ca ziarist pentru un principiu care l-a dus pe culmi de măiestrie în proză: „Genul nu este puterea de a crea cea mai ieretică ambiguitate de expresie” și „Trebuie să ne gîndim mereu, cînd scriem, că toate umbrele spiritualizate acumulate din lecturile noastre sînt aruncate multiform asupra scrisului nostru. Temperament, caracter, mediu, educație, asocieri de idei formează laolaltă ușoara modificare care pune pecetea stilului personal — restul aparține miilor de generații care au folosit înaintea

noastră același vocabular, aceeași turnură de spirit".

Tematica abordată sub aceste forme, cu un stil bine delimitat, devine și ea majoră. Campanie contra lișajului, contra speculațiilor lansate de companiile de asigurări, contra presei agramate (introducând „Societatea pentru Contuzia Inteligenței”) intră în repertoriul acestor ani fecunzi.

Abundă temele de interes național, dezbaterile de etică. Twain, adresând o „scrisoare deschisă” comandurii Vanderbill, constată: „Trebuie să combatem acest fenomen moral — un om care face din boala zeu, în loc de slujitor, să fie idolatrizat de reporterii”. Iar despre „păvăza virtuții”, filantropia organizată, scrie: „Ca și caritatea, afacerea cu conservele de porc acoperă o mulțime de păcate...”.

Desigur, nu poate să se sustragă integral anumitor avataruri. Întilnim scorii și în această activitate desfășurată în coloanele lui Buffalo Express. Nu mai departe decât cronici la spectacole coregrafice și unele ecouri mondene despre care încă nimeni nu credea că pot aduce popularitatea stabilă a unui Walter Winchell... Sint improvizații asupra cărora, în „Autobiografie”, se apleacă autocritic.

URMEAZĂ RIDICAREA lui Twain la rangul de corespondent special. Sacramento Union îl trimite în insulele Sandwich, unde instinctul său de cronicar al actualității îl ajută să prindă sosirea unui vas transportând naufragiași care au trăit momente cumplite, demne de penelul unui Gericault. Daily Alta Californian îl expediază într-un tur al lumii care tre-

buie să aprovizioneze ziarul cu 50 de scrisori de câte 125 de rinduri...

Era o muncă drăcească: printre picături într-o oră sau două rămase libere, după curse irenetice conduse de ghizi specializați în „valorificarea stocurilor de americani”, în cabina îngustă, la o temperatură caniculară, Twain era obligat să-și scrie, cu „culoare locală” și inedit, corespondențele.

De altfel, este perfect conștient de elementitatea acestei munci. În volumul său de însemnări de călătorie „Agemii peste hotare”, ca și în „Agemii la ei acasă” (în Hawaii), abia 10-12 din scrisorile apărute în ziare sînt folosite. Pentru că tocmai presa, cu accentul ei pe sarcina de „a nu rămîne descoperit”, de a acoperi neapărat spațiul uzual, i-a inspirat cu timpul salutara teamă de cantitate, cristalizată în remarcă sa finală (pe la 1900): „Îmi primejdullesc reputația scriind prea mult”.

Și cu aceasta ajungem la o întrebare foarte pasionantă: care este raportul dintre ziaristică și proza literară a lui Mark Twain? Materialul documentar elaborat, transcripție, filiație mai sinuoasă?

Răspunsul este greu de determinat. Autorul nu ne ajută nici el în această privință. Modalitățile variază mult, oscilînd între schimbarea de accente, răsturnarea relațiilor cunoscute în realitate, anacronism („Asasinarea lui Cezar localizată”), reproducere aproape fidelă („Gigantul impietrit”, „Cum am condus un ziar agricol”), tratarea fantasticului ca element monografic („Frații siamezi”). Uneori discernem inspirația sub forma tonalității morale („Jurnalul lui Adam”). Alteori nu ne putem împiedica de a stabili afinități, relaționînd scepticismul absolut care caracterizează studiul de moravuri întreprins în navela „Omul care a corupt Hadleyburg” de reflecțiile

figurînd în scrisorile din Anglia despre Statele Unite, dar nedate publicității decât postum: „Declarațiile făcute fiscalului m-au scos și pe mine de pe lista oamenilor cinstiți. A fost o mare pierdere pentru America, fiindcă eram de neînlocuit. Credința mea este că vor fi necesari 50 de ani ca să mi se ivească vreun succesor. Cred că, în privința dolarului, întreaga populație a S.U.A. — afară de femeii — e putredă. Înțelegeți, afirm asta în calitatea mea actuală, de persoană răposată. Aș considera însă o indiscreție, din partea oricărui ființe în viață, să publice o asemenea remarcă”.

Angrenat sub altele ipostaze în presa vremii, a mai putut Twain să fie, cu privire la ansamblul ziaristicii, și judecător și parte?

Luciditatea lui nedespărțită i-a permis să fie chiar un judecător profesional. Iată ce scria, după 1900, și reflecțiile sale capătă o uimitor de acută actualitate: „Continuăm să educăm Europa, la bine și la rău.

Dacă n-am fi fost noi, mult întârziata reînviere a jurnalismului „galben” (mercenar) ar fi putut fi aminată, în Europa, cu încă 2-3 generații. În mod statornic, continuu, constant, americanizăm Europa și, la timpul convenit, treaba va fi implinită”!

Impunîndu-i, prin contrast cu cursivitatea, uneori ca... apa, a scrisului jurnalistic, o binevenită reținere, creîndu-i obligația de a judeca rapid o situație, revelîndu-i necesitatea de a suda organic cunoașterea vieții cu cultura, activitatea ziaristică i-a dat lui Mark Twain nu numai prilejul de a „face game”, ci și de a găsi o cale de mijloc într-adevăr aurită, între vegetația extiberantă fișnită din imaginație și rețezarea, în forme de grădini geometrice, a adevărilor sociale și morale promovate în opera sa.

12 repere culturale *

Notele de călătorie rezultate din contactul autorilor cu realitățile alor țări apelează, de regulă, la două modalități: corespondențe, relatarea, jurnalul — scrise la fața locului sau dezvoltându-se ulterior pe baza sugestiilor pe care și le oferă carnetul de reporter, într-un cuvânt reportajul spontan și evocarea retrospectivă în care șocul irepetabil al întâlnirii cu necunoscutul, revelația lucrului văzut și trăit prima oară capătă, dincolo de dimensiunile fizice, perceptibile doar într-un moment determinat, și pe aceea fermă, a duratei. Documentarea mai amplă, lecturile, meditația, selecția orănotoare a memoriei deplasează în cel de al doilea caz ponderea specifică a genului spre eseu.

Acestei specii aparțin reportajele lui Mircea Malița, adunate acum în volum („Repere”), după ce revista „Familia” le-a găzduit în suită compactă cu ceva timp în urmă. Matematician prin formație, Mircea Malița notează undeva, demonstrând limitele intuiției omenești, că, fără numărătoare, nu putem avea controlul unei mulțimi mai mari de cinci obiecte. „Cinci puncte pe o hirtie vor fi identificate simultan, dar dacă sînt șase puncte, le împărțim de obicei în grupuri mai mici și le numărăm fie trei cu trei sau doi cu patru”. În aceeași ordine de idei, pe planul experienței intelectuale, fără a face un jetiș din cifra la care se referea autorul, nu mi se pare lipsit de importanță faptul că din noianul impresiilor culese de-a lungul călătoriilor sale pe atîtea meridiane numărul reperelor alese, al subiectelor propuse spre meditație în această carte puțin voluminoasă dar densă abia depășește cifra zece, iar al doilea ciclu și ultimul se identifică efectiv numărului invocat mai

*) Mircea MALIȚA: „Repere”. Ed. pentru literatură, 1967.

înainte. Și parcimonia cu care au fost alese „obiectivele” vizitate și faptul că ele aparțin unei singure sfere de interes, respectiv istoria culturii, totul demonstrează existența unor îndubitabile amintăși efective, a unor inclinații statornice spre o singură familie de preocupări, a unor nedismulate predilecții. Prezența fizică în ambianță, cu toate că excelent sugerată, în descripții trapante prin concizia și concretețea lor, prin spiritul „cartezian” care le organizează, nu este de cele mai multe ori decît pretextul unor subtile divagații pe marginea autorilor preferați, a acestor episoade ale trecutului la față de care autorul nu se slăbește să manifeste o mai intensă receptivitate, a problemelor capabile să devină terenul unor pătrunzătoare meditații. Ochiul „reporterului”, de fapt al eseistului așa cum arătăm, este în aceste pagini îndreptat spre trecut, spre trecutul marilor tradiții umaniste ale culturii universale. O vizită la Anderlecht, în vecinătatea capitalei Belgiei, devine pretextul unei „întîlniri cu Erasmus”, orașul Anvers este evocat exclusiv prin prisma prezenței acolo a amintirii lui Rubens, Geneva este a lui Jean-Jacques (Rousseau), Sans-Souci-ul al lui Voltaire, Versailles-ul, evident al marilor clasici francezi încît „linia prelungă a arhitecturii are aceeași cadență calmă și echilibrată, aceeași estompere a elementelor componente în favoarea întregului ca și poezia în care au scris Corneille și Racine”.

Organizarea investigației în jurul unei singure personalități, modalitate chemată să pună în planul al doilea impresia proaspătă, culeasă la fața locului, să expună narațiunea tentațiilor monografismului, afluxului de material factologic aflat la îndemînă în ghiduri, prezintă desigur destule riscuri. Mircea Malița știe să se ferească de ele, să evite peri-

colul descriptivismului livresc prin aceea că nu renunță niciodată la optica proprie, materialul documentar fiind trecut întotdeauna, firește atunci când nu este vorba de o iactologie absolut neutră, prin prisma unei interpretări originale. În această privință secvența cea mai izbutită mi se pare a fi cea în care este evocată personalitatea lui Edgar Allan Poe („Corbul din casa Rozelor”), exegeză subtilă în care spiritul de anticipație al operei marelui poet este analizat cu pătrundere și cu o remarcabilă capacitate de reconstituire.

Pentru cititorul român, „Reperele” lui Mircea Malița realizează cu o erudiție deseori impresionantă performanța fericită a detectării „prezențelor” noastre autohtone acolo unde anevoie le-am putea bănuți.

Informațiile oferite constituie, fără îndoială, rodul unei documentări specioase, pornind de la elementele peste care sintem înclinați, uneori, să trecem cu ușurință, astfel încât evocarea papei Iuliu al II-lea făcând apologia „vitejilor nobili și puternicilor voievozi ai Moldovei și Țării Românești”, a corespondenței lui Erasmus cu Nicolae Valahul, a lui John Smith, fost „căpitan în Transilvania”, martor la bătăliile glorioase ale lui Mihai Viteazul pot căpăta pentru unii cititori valoarea unor revelații absolute.

Trecute prin filtrul unei personalități de autentic cărturar, extrase în urma unui lent proces de decantare menit să le reducă la chintesență, notele de călătorie ale lui Mircea Malița ajung să se constituie în cele mai multe pagini în adevărate „reper” culturale, înscriindu-se pe linia fructuoasei tradiții a diplomaților memorialiști, neîntreruptă de la Milescu Spătaru încoace.

Boris BUZILĂ

C.A. Moser: „Metodele de anchetă”

Este neîndoios că publicarea unei cărți de introducere în metodologia anchetelor sociale se înscrie ca o acțiune de mare utilitate și actualitate, venind în sprijinul activității sociologilor propriu-ziși, precum și al specialiștilor din diferite domenii industriale sau comerciale, din instituții de cultură — care studiază opiniile, preferințele, interesul publicului. Cu atât mai mult, o lucrare de prestigiu cum este „Metodele de anchetă” a lui C.A. Moser — realizată la un nivel de largă accesibilitate — se înscrie ca o apariție editorială demnă de toată aprecierea.

Fapt este că adresându-se unei activități de investigație prin esență sociologică, autorul include în sfera lucrării sale o seamă de aspecte care, fără a depăși domeniul acestei științe — ea însăși purtând amprenta unei discipline limitrofe, de întrepătrundere a unor preocupări foarte variate — interesează, în egală măsură, diferite alte genuri de investigații cu caracter social, economic, cultural.

Să luăm exemplul interviului, metoda cea mai folositoare pentru recoltarea datelor în anchetele sociale. El constituie în același timp o formă specifică pentru activitatea de presă. Iar amplul capitol consacrat de C. A. Moser interviului (tipuri de interviuri, sarcina operatorului de interviu, obținerea unui interviu, punerea întrebărilor, înregistrarea răspunsurilor) prezintă, credem, — prin abordarea „concretă”, de pe poziția unei vaste „experiențe proprii” — un acut interes pentru redactori și reporteri.

Desigur că acest exemplu, al interviului, ar putea fi extins: există

P. 50. 183

o asemănare, în multe privințe, între ancheta sociologică și ancheta de presă (deși unii sociologi susțin că „deosebirile” sînt cele care sînt preponderente într-o comparație a celor două feluri de anchetă). În fond — după cum arată însuși C.A. Moser — dacă am încerca să dăm o definiție clară a „anchetei sociale”, ea „ar fi atât de generală încît i-ar anula scopul, deoarece însuși termenul și metodele legate de ea se aplică într-o varietate foarte largă de cercetări (...)”.

Aceasta nu înseamnă că o delimitare a specificului anchetei sociale, respectiv a anchetei de presă, nu ar fi oportună și chiar necesară. Cu atât mai mult cu cît ea ar permite o precizare a metodelor caracteristice acestui gen de investigații, căci — trebuie să recunoaștem — ancheta de presă este departe de a îi contura clar astăzi, în ceea ce privește natura și metodele ei, scopul și conținutul ș.a.m.d. Și această „lipsă de precizare” este evident regretabilă, în condițiile actuale cînd orice domeniu sau gen de activitate încearcă să-și deliniească mai riguros, mai exact științific, poziția în contextul general al preocupărilor umane.

Și — în așteptarea unor studii mai aprofundate referitoare la specificul și metodele anchetei de presă — credem că nu ar fi lipsită de interes inițierea unei dezbateri în coloanele revistei „Presă noastră”, în cadrul căreia să se realizeze un schimb de opinii și experiență mai larg decît pînă acum în realizarea și publicarea de anchete în ziarele și revistele noastre.

Mihai MAZANEȚ

Rod al experienței reporteri- cești *

Respingînd încă de la început tonul didacticist care ar fi putut s-o acapareze dat fiind tema — de ce să n-o spunem — suficient de dificilă și mai ales susceptibilă diverselor interpretări și alunecări pe panta generalizărilor și sfaturilor, cartea Galinei Bădulescu invită la o dezbatere a numeroaselor probleme pe care le ridică unul din actele fundamentale ale vieții omului: căsătoria.

Fără să fie un reportaj sau o suflare de reportaje, cartea „De bună voie și nesilit de nimeni” îmbină păreri ale unor cercetători și publiciști, concluziile unor anchete și statistici, folosește chiar însemnări din jurnalele unor adolescenți și tineri, lăsînd să transpară formația de reporter a autoarei.

Din păcate, tocmai această pistă familiară tinerei publiciste nu este îndeajuns exploatată și nu de puține ori acest fapt se resimte în unele din capitolele cărții. Formula adoptată prezintă însă avantajul unei largi accesibilități, ceea ce este un câștig cert, ținînd seama de publicul cărui îi este adresată în primul rînd. Oricum, noua apariție în Editura tineretului consemnează o experiență reportericească dobîndită în decursul a numeroase investigații, anchete, oferită fără ostentație și pretenții de rețete deopotrivă tinerilor ca și celor mai vîrstnici.

M. C.

*) Galina Bădulescu: „De bună voie și nesilit de nimeni...”

Publicistica

în planurile editoriale

Apariții în 1968

MAI MULT ca în alți ani, planurile editoriale pe 1968 prevăd la capitolul nu întotdeauna distinct prezentat „Publicistică”, un mare număr de apariții pe care avem toate motivele să le așteptăm cu nerăbdare. De fapt, succesele de care se bucură de la o vreme încoace volumele reunind articole, cronici, însemnări de călătorie sau reportaje semnate de condeieri de prestigiu din presa de ieri sau din zilele noastre, aduc încă o dată dovada — dacă mai era nevoie — că soră bună cu literatura, ziaristica rezistă timpului, atunci când slujitorii ei știu să imbine talentul cu pasiunea pentru profesie, fantezia creatoare cu respectul pentru adevăr. Mai mult chiar, paginile de publicistică bine scrise se citesc întotdeauna cu plăcere, pentru că scoase din filele îngălbenite ale colecțiilor de ziare sau reviste, ele capătă, odată cu valoarea literară intrinsecă, semnificația documentului autentic de viață, izvorit din cotidianul epocii în care au văzut lumina tiparului.

Ce titluri, deci, și mai ales ce nume vor da în acest an genurilor diverse ale jurnalismului românesc

prilejul unor „evadări” din coloanele mai mult sau mai puțin prăfuite ale presei, în paginile abia fălțuite ale cărților?

Ne vom reîntîlni, în primul rînd, cu pana lui *Geo Bogza*, reporterul. Volumul său în curs de apariție la Editura pentru literatură sub titlul „175 minute la Mizil” reprezintă o antologie de reportaje, povestiri și pamflete din care unele ca „Periferie”, „Tragedia poporului basc”, „Fișe de închisoare”, „Mărirea și decăderea unor castraveți”, „Un pisoi opărit” sau „Un scandal uitat” reaud în actualitate fapte și întâmplări ale căror dimensiuni și sensuri autorul le-a prins în toată complexitatea cadrului lor social. Un volum de articole apărute cu ani în urmă ne va oferi și *Ion Pas*. Titlul, foarte laconic, indică sugestiv statornicia ziaristului și scriitorului în miezul actualității: „Prezențe”. *Gheorghe Dinu*, într-un volum de versuri va reuni și citeva din profilurile literare apărute în diverse publicații.

În cadrul operei de valorificare a moștenirii literare a unor mari personalități din ogorul scrisului care au activat intens în presă, vom

putea citi, în acest an, două volume din „Pagini de tinerețe” cuprinzînd o serie de cronici, articole, eseuri și studii ale lui *Nicolae Iorga* (unele publicate pentru prima oară în volum), o selecție de scrieri diverse (publicistică, dramaturgie, proză) ale *Sofiei Nădejde*, volumele V și VI din „Operele” lui *Barbu Delavrancea* consacrate exclusiv publicisticii scriitorului, volumul I de „Scrieri alese” din opera lui *Traian Demetrescu*, cuprinzînd și publicistică și altele.

Planul de rezervă al Editurii pentru literatură (ne întrebăm de ce nu planul *Ierm*) ne aduce, în același domeniu al valorificării moștenirii literare, surpriza întîlnirii cu „Eseurile critice” ale lui *Eugen Ionescu* (articole, studii și eseuri publicate în limba română între cele două războaie mondiale), cu volumele de „Opere alese” din *Anton Holban* (volumul III cuprinzînd publicistică, note de călătorie, corespondență), cu volumul de „Proză” din opera lui *Ion Barbu* (articole și interviuri grupate fie sub titlul „Răspunsuri la anchete literare”, fie sub titlul „Atitudini față de poezie”), cu volumele

de „Scrieri alese” ale lui N.D. Cocca (volumul III incluzând faimoasele pamflete și articole antimonarhice, antiburgheze și anticlericale), cu volumul de „Amintiri de la Adevărul literar și artistic” al lui M. Sevastos ș.a.

Gen publicistic abordat pe scară tot mai largă astăzi (poate că nu întâmplător, date fiind mijloacele rapide de circulație care permit reporterului să fie prezent în câteva ore numai la orice eveniment petrecut oriunde pe glob), însemnările de călătorie au totuși o putere de atracție și de convingere la lectura pe îndelete în volum decît la aceea, deseori fugitivă, din subsolul paginii de ziar sau de revistă. Și pe acest tărîm anul 1968 se anunță foarte bogat. Am putea afirma că nu e zonă geografică de pe planeta noastră care să nu se înfățișeze cititorului român în aspectele ei esențiale, adică în acelea ale realităților multiple pe care numai ochiul de reporter are deprinderea să le surprindă și să le discearnă. Astfel, publicistul și poetul A.E. Bakonsky ne va prezenta în volumul intitulat „Remember” o serie de impresii de călătorie din Austria, Franța, Uniunea Sovietică, Italia, R.P. Bulgaria, R.P.D. Coreeană. Pe lângă observațiile de ordin general, vom reține desigur considerațiile autorului asupra fenomenului literar și artistic din țările vizitate.

Victor Dimitriu ne va plimba cu volumul său de „Note din America Centrală” (colecția „În jurul lumii” a Editurii Tineretului) prin câteva țări mai puțin cunoscute de noi ca

Mexic, Guatemala, Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica sau Panama. Horia Liman reunește în volumul intitulat „Țările nordice” reportaje din țările cuprinse între Marea Baltică și Polul Nord: Suedia, Norvegia, Finlanda. Rod al unor călătorii repetate în Italia, volumul „Pe drumurile Italiei” pe care-l scoate Darie Novăceanu în aceeași colecție a Editurii Tineretului, reconstituie un itinerar spiritual și cultural urmărind prezența majoră, semnificativă a artei și culturii italiene de-a lungul timpului, prin popasuri în orașe ca Milano, Padova, Bologna, Veneția, Genova, Florența, Roma, Neapole ș.a. Sub titlul „Pe marele arc de sud”, volumul lui Al. Șiverco ne va invita la o călătorie prin Australia, Japonia, Pakistan, Spania. În volumul II din „Repere” (prevăzut în planul de rezervă al Editurii pentru literatură), Mircea Malița ne va împărtăși o serie de impresii legate de unele semnificații aparte ale locurilor vizitate: Turnul Londrei, Vechi castele moscovite, Cripta Habsburgilor ș.a. Dumitru Popescu, într-un volum prevăzut de asemenea, ne va da, la rîndul său, câteva repere inedite pentru a face cunoștință cu Grecia, Spania, Turcia.

Nu puține sînt — spre satisfacția noastră — titlurile consacrate în planurile editoriale pe 1968 istoriografiei presei românești, prezentării documentate, științifice, a aportului pe care l-au adus diverse publicații din trecut la dezvoltarea culturală a poporului. Un volum semnat de mai mulți critici și istorici literari urmează să ne prezinte o serie

de monografii asupra unor reviste literare apărute la sfîrșitul secolului trecut (printre altele „Dacia literară”, „Propășirea”, „Convorbiri literare”, „Literatorul” ș.a.). Se anunță de asemenea (din păcate tot la rezerva planului) apariția unui studiu semnat de Ileana Vrancea sub titlul „Grupări, reviste și tendințe în critica literară dintre cele două războaie”, ca și antologia intitulată „Articole program ale revistelor”, menită să ofere o imagine sugestivă asupra orientării ideologice a unor publicații din trecut. În sfîrșit, Editura Academiei ne anunță apariția unui nou volum din „Bibliografia națională retrospectivă a periodicelor”, lucrare vastă, de larg interes, în care sînt descrise bibliografic toate ziarele, gazetele și revistele care au apărut în țara noastră, indiferent în ce limbă, precum și acelea scoase de români peste hotare. Tomul I din această lucrare, apărut în 1913, se referă la perioada 1820—1907. Tomul II, aflat sub tipar, cuprinde publicațiile apărute între 1907—1918 (cca. 3 400 ziare și reviste), precum și un supliment la tomul I (perioada 1790—1906). Intregit de un studiu introductiv și de o serie de indici (cronologic, geografic, de nume, de materii), acest repertoriu alfabetic al publicațiilor românești prezintă o deosebită valoare, el punînd la îndemîna cititorului un material documentar ce oglindește unul din cele mai reprezentative fenomene de cultură: presa.

C. DARIE

Cum scriem

Așa se naște un omonim

Flora ȘTEU

ÎN LIMBA LITERARĂ română din secolul al XIX-lea este înregistrat, ca italianism, cuvântul *morbideță*. Așa ne spun dicționarele. Cuvântul are două sensuri. Primul este cel etimologic: „moliciune, delicatețe”. Cu acest sens cuvântul apare la Odobescu: „Diana de Poitiers modulată în linii unduloase și pline de *morbideță* nu mai are nimic din aspră candoare și din energia virginală a anticei Artemide”. Al doilea sens este derivat din primul, probabil sub influența cuvântului *morbid* „bolnăvicios”. El este definit în dicționare prin: „rafinament bolnăvicios, moliciune excesivă în atitudine, în maniere; lipsă de vitalitate, de energie”.

În acest sens interpretează lexicograful cuvântul *morbideță* într-un citat din Hoșaș:

„Ochii... să îmbrace un soi de melancolică și visătoare *morbideță*”.

Din lectura ziarelor mi se pare că am descoperit un omonim format în românește din *morbid* + *ețe*, al italianismului discutat până aici.

După prezentarea la televizor a piesei lui Romulus Vulpesco, *Om de treabă*, în care anecdotică, impletită cu elementele fantastice și absurde ale comicalului macabru, narază preparativele aplicate sui generis într-o închisoare unui condamnat la moarte, într-o cronică a ziaru-

lui „Steagul roșu” din București se făcea următoarea observație:

„De vesela *morbideță* a „omului de treabă” ne-a salvat Gică Petrescu elegant, *prestant*, melancolic, demodat atit cit trebuie ca să cinși „Iubesc femeia”...”

Pentru cine a văzut piesa amintită (cine nu a văzut-o găsește toate elementele necesare discuției de față în descrierea pe care am făcut-o mai sus) este evident că *morbideță* nu mai conține, în citatul dat, nimic din sensul etimologic (*moliciune, delicatețe*) și aproape nimic din sensul derivat din acesta. Singura trăsătură semantică de legătură pare să fie ideea de rafinament. Dar pentru a înțelege ce înseamnă *morbideță* în citatul de mai sus, trebuie să ne detașăm cu totul de cuvântul românesc, de origine italiană, *morbideță*, și trebuie să pornim de la un anumit înțeles, cu totul special, al lui *morbid*.

În limba română actuală *morbid* înseamnă „bolnăvicios (în sens fizic și moral)”. În critica literară *morbid* este folosit pentru calificarea tematicii orientate exclusiv spre aspectele sumbre, confuze, tragice, anormale, deci patologice, ale vieții. Cu această deplasare semantică *morbid* devine echivalent cu „referitor la aspectele anormale ale vieții”. Deci, *morbideță* (corect, de fapt,

pentru sec. XX: *morbidețe*; v. normele de scriere ale sufixului — *ețe*) denumește „rafinamentul unei teme literare ieșite din comun, anormale”. Și astfel s-a născut un omonim. Se prea poate ca autorul textului citat să-l fi cunoscut pe *morbidețe* împrumutat din italiană și să-l fi reinterpretat din punct de vedere semantic apropiindu-l de sensul cuvântului românesc *morbid*. Faptul în sine rămâne același: crearea unei perechi de termeni care se deosebesc între ei ca înțeles, dar au o formă fonetică identică. Că această pereche are o coexistență pur teoretică (neologismul din italiană cred că nu se află în vocabularul activ al limbii române), aceasta este o problemă care nu cere răspuns aici. Mai important mi se pare să arăt de ce aici vorbim de o pereche de termeni, iar în alte situații, de exemplu la *salutar* cu sensul impropriu de „care trebuie salutat” în loc de „salvator” (despre care am vorbit acum câteva luni), nu am pus în discuție această posibilitate. Diferența dintre cele două situații este următoarea: *salutar* (neologism latino-romanic, fr. *salutaire*, lat. *salutarius*) nu are model derivativ care să ne permită să-l considerăm derivat pe teren românesc cu sensul de „care trebuie salutat” de la *saluta* +, -ar. Sufixul -ar servește în limba

română pentru nume de agent. Deci un asemenea derivat ar trebui să denumească pe cel care salută. Este evident că în cazul acesta *salutar* cu sensul de „care trebuie salutat” ilustrează un fenomen de folosire improprie determinată de exigența în limbă a cuvintelor *saluta* și *salut* și nu un alt derivat. *Morbidefe* are însă un model derivativ amplu reprezentat prin *linerefe*, *acuratefe*, *suplefe* etc., etc. Toate înseamnă, în sens foarte general, „calitatea de a fi (linăr, acurat, suplu)”; de aceea și *morbidefe* format pe teren românesc poate să însemneze „calitatea de a fi morbid (adică de a fi legat de o temă literară morbidă)”.

Nu este exclus ca, în cazul pe care-l discutăm, *morbidefe* să însemneze, dacă nu pentru un autor, cel puțin pentru unii cititori, „calitatea de a fi legat de tema literară a morții”, care de fapt constituie tema piesei discutate. Când afirm că această restrângere semantică este posibilă, mă bazez pe faptul că am întâlnit în vorbirea obișnuită cuvântul *morbiditate* folosit ca sinonim cu *mortalitate*. Probabil că la această confuzie a contribuit și ieșirea cuvântului *morb* „boală” din fondul

activ al vocabularului. Admit că poate fi o exagerare subiectivă și că *morbidefe*, ca creație nouă, nu s-a îndepărtat tocmai atât de mult de sensul propriu al lui *morbid*. Esențial este faptul că *morbidefe*, așa cum apare în citatul dat, este omonimul împrumutului italian cunoscut până acum în dicționar.

Citatul analizat cuprinde, pe lângă *morbidefe*, o altă inovație lexicală, *prestant*. Lingviștii numesc procedeul acesta de creare a unui cuvânt nou: *derivare regresivă*. El se deosebește de derivarea propriu-zisă prin faptul că noul cuvânt se formează nu prin adăugarea unui sufix, ci prin îndălțurarea unui astfel de element derivativ. Prin acest procedeu s-a format, din *prestanță*, *prestant* cu sensul de „plăcut și impunător la înălțare”. Modelul după care s-a creat cuvântul poate fi exemplificat prin perechi de cuvinte de tipul *eleganță-elegant*, *abundență-abundenți*.

Să nu credeți cumva că am povestit istoria cuvântului *prestant* pentru a-mi arăta cunoștințele în materie de formare a cuvintelor. Dacă *prestant* ar fi un derivat regresiv oarecare și nimic altceva, nu era cazul să mă ocup de el în rubrica de față. Există însă o mică primejdie, în ceea ce privește înțelesul, și în legătură cu acest derivat. Iată despre ce este vorba. Așa cum avem perechi ca *eleganță-elegant*, există și perechi ca *dizolva-dizolvant*, *emigra-emigranți*. Dacă ne amintim că există și un verb a *presta*, se poate ușor înțelege de ce *prestant*, ca derivat, poate fi greșit înțeles. El formează pereche atît cu *prestanță*, cît și cu *presta*. În orice moment *prestant* „impunător” se poate afla în limbă în prezența unui omonim *prestant* „care îndeplinește un serviciu”. Am ajuns astfel din nou la omonimie.

VĂ ÎNTREBAȚI, probabil, de ce am considerat capacitatea lui *prestant* de a intra într-o relație de omonimie ca o primejdie. Fiindcă prin omonimie comunicarea este simțitor îngreuiată. Pentru deosebirea înțelesului nu mai este suficient complexul sonor al cuvântului, ci trebuie să intervină contextul întreg. Dar primejdia omonimiei este mai mare atunci cînd ea se bazează pe cuvinte a căror rădăcină nu are aceeași răspîndire în limbă. După părerea mea *prestant* se află în această situație. *Prestanță* este mult mai rar folosit, decît *presta*. Ca atare un vorbitor care nu-l cunoaște pe *prestanță* va interpreta pe *prestant* pornind de la *presta*, potrivit oarecui sensul la context și atribuindu-i un conținut inexistent.

Și astfel omonimia poate duce la improprietate semantică.

Pseudo= jurnalisme...

— Prin arta lui, pe scenă a reînviat celebrul maur Cvási-moto.

— Captivat de peisaj, a exclamat că ar minca niște sarmale.

— Alară de cei trei morți nimeni n-a dat vreo importanță exploziei.

— Comunicatul anunța că s-au înregistrat doi morți, răniți și dispăruți.

— Gazeta era plină de urletele rechinelor dolarului.

— Dinozaurii turlului dădeau pinteni opiniei publice.

— Cicliștii au străbătut fără escală firile de jos din Peninsula Balcanică.

— Vă rog avansați fiindcă stă un domn prost pe scara troleibusului.

— Prin grija directorului tie-care vacă făcea anual cîte un vișel de toată irumusejea.

— Marele violonist minuia arcușul ca un adevărat maestru al artei capilare.

— A apucat virtos lada cu amindouă minile, iar cu cealaltă a făcut semn șoferului să stea.

— Deși era mare critic literar îl paraliza timiditatea și era pe undeva dispeptic.

— Bietul de el era întors pe dos, dar ea nu era de acord.

— Între Jupiter și Saturn s-au interpus niște probleme.

— Pe rampa de lansare se afla o rachetă antiparlamentară.

— În vale era o căsuță minunată cu grădina și găuri în acoperiș.

— Se umbla în pene de parcă ar fi fost el mortul ce produsese atîtea regrete.

— La capătul drumului îl aștepta o limuzină confortabilă.

— Șoseaua traversa munții în ambele direcții, dar mai ales spre vest.

— Inginerului i s-au umflat picioarele de atîtea calcule.

— În zilele de viri ale sezonului n-avea timp nici să-și muște limba.

— Vinătorul a țintit în lazan și în aceeași clipă și-a amintit că lăcuseră armața împreună.

— Liftul nu funcționa și el a urcat la etajul zece fără să iasă din anonim.

— Privighetorile cîntau mult sub valoarea lor.

Mircea CĂRLOANȚĂ

SE SCRIE ȘI AȘA...

Culpa de circulație și frecvența pie-tonală

Oare în cazul unor aglomerări cetățenești cum e cel al Bucureștiului, culpa de circulație se limitează la nerespectarea traversării benzilor carosabile sau — admitînd legiferarea circulației pe dreapta trotuarelor — la mersul în zig-zag în timpul unei mari frecvențe piefonale?

(„Informația Bucureștiului”

XV, nr. 4461, 18 decembrie 1967
p. 1/1)

Promovarea progresului...

O formulă destul de des întâlnită în presă este *promovarea progresului*. Dar promovarea înseamnă „împingerea înainte”, iar *progres* „mers înainte” (se vede ușor că *pro-*, care înseamnă „înainte” apare de două ori). Este oare posibil să se împingă înainte mersul înapoi?

100 de ani de la apariția revistei „Transilvania”

F. MOLDOVAN

În Transilvania, primele încercări de a publica o presă în limba română se înregistrează încă de la sfârșitul secolului XVIII, la 1789, când o societate de cărturari români a cerut de la guvernatorul Transilvaniei învierea de a publica la Sibiu o gazetă românească pentru țărani, care figura în actele oficiale „Wallachische Zeitung für den Landmann”. După unii istorici¹, foaia proiectată ar fi apărut la 1791, un singur număr, dar nu se cunoaște nici un exemplar. Urmează apoi strădaniile cunoscutului cărturar român — doctorul Ioan Piuaru Molnar, profesor de ocularistică la Academia din Cluj, care cere cu doi ani mai târziu, la 1 decembrie 1793, aprobarea pentru publicarea unui ziar românesc și pentru răspîndirea lui în Ungaria. Repetatele cereri ale lui Ioan Piuaru Molnar de-a înființa proiectatul ziar sînt respinse de ocîrmuire, avîndu-se în vedere ideile de libertate ale francezilor care erau îmbrățișate de o mare parte a intelectualității românești transilvănene, idei care „se propaga cu mare iuteală, încît orice apa-

re în ziar, ușor s-ar putea răstălmăci, iar opiniile pot produce zădărnirea liniștei publice”²). Încercarea de a publica „Vestiri filosofice și moralești” a avut aceeași soartă, precum infructuoase au rămas încercările de la 1814 ale lui Alexie Lazăr și cele de la 1817 ale lui Teodor Racoc, desfășurate în această direcție. În sfârșit, la 1821, Zaharia Carcalechi reușește să tipărească, la Buda, prima broșură din o revistă intitulată „Biblioteca românească”, pe care, după o întrerupere de 8 ani, o continuă de la 1829—1834.

Abia în anul 1838 se pun bazele presei transilvănene prin înființarea ziarului „Gazeta de Transilvania” cu suplimentul „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, redactate de George Barițiu. Mai îau ființă „Organul luminării” la 1847, transformat, după adunarea de pe Cîmpia Libertății în „Organul național”, „Învățătorul poporului”, editat în vara anului 1848 de Timotei Cipariu la Blaj, iar apoi prin „Telegraful român”, apărut la Sibiu în 1853. Trebuie să mai amîn-

tim că pe lângă acestea mai apăruseră unele organe de presă ca: „Amicul poporului” (1848) la Budapesta, „Democrația” în 1849, „Concordia” la Budapesta, „Federațiunea”, în 1868..

Prin înființarea *Asociațiunii* constituite la 4 noiembrie 1861 și conduse de patrioți dornici de a lumina poporul, printre care Alexandru St. Suluțiu, Timotei Cipariu, George Barițiu și alții, se simte o înviere într-o serie de probleme de care această organizație se va ocupa.

După propunerile lui G. Barițiu Asociația era chemată „să-*ngrijească în școlile populare de cărțile școlastice trebuitoare, de compunerea unui compendiu din istoria Transilvaniei pentru popor și pentru școlile inferioare, de starea agriculturii, horticulturii, a pămîntului și a pădurilor, mai departe, să dea descrierea comparativă a locuitorilor și porturilor din Țările Românești, să discute chestiuni igienice, fiziologice și psihologice cu privire la români, să pregătească o colecție de cele mai bune balade românești ardelene, să colecteze toate inscripțiile romane din Transilvania, să stu-*

¹ Iakab Elek, *Istoria ziaristicii ardelene pînă la 1849*. Budapesta, 1882

² Marie Chendi, *Inceputurile ziaristicii noastre*. Orăștie, 1900, p. 23

dieze în mod comparativ flora Transilvaniei, Banatului și Bucovinei cu numiri române"³. Sarcini de-o amploare nemaîntîlnită în istoria altor societăți sau asociații de pînă atunci, la românii de peste munți. Toate acestea la un loc erau menite să formeze programul unei reviste periodice, care avea să apară sub egida și cu cheltuielile Asociațiunii.

Revista a apărut la 1 ianuarie 1868, cu titlul: „Transilvania”, fiind redactată de prim secretar Asociației care era Barițiu. De fapt revista a fost condusă întotdeauna de secretarii Asociației (1868—1889 — G. Barițiu, 1890—1891 — Ioan Popescu, 1892—1895 — Z. Bocu, 1896—1903 de C. Diaconovici, Oct. Tăslăuanu, A. Birseanu, I. Georgescu, Horia Petra-Petrescu ș.a. Inițial ea apare de trei ori pe lună, ulterior bilunar, la Brașov, între 1 ianuarie 1868 și 15 decembrie 1878 și cu mari intermitențe la Sibiu, între 1 ianuarie 1881 și 1 februarie 1946).

În primii șase ani de la înființare, Asociația publica numai „Analele” sale cu rapoarte și procese-verbale; de aceea Barițiu la înființarea revistei scria următoarele: „În fine, după șase ani trecuți de la înființarea „Asociațiunii” s-a decis, totuși, ca să se publice una foarte periodică foarte modestă, ca organ al său: însăși alina în dulcea speranță că aceea își va acoperi ea înseși toate spesele. S-a zis apoi că aceea toate are să cuprindă materiile cit se poate mai populare, mai de toate zilele, ca să o înțeleagă și propriul popor, adică sătenii. Ias' însă că „propriul popor” nu știa citi, nu știe nici astăzi sau, dacă știe ceva, nu pricepe, precum nu pricepe nici cel săsesc, nici cel unghuresc, sîrbesc, slovacesc, dară apoi, pare că are un farmec, cum că mai toți scriitorii noștri eiși au venit cu disertațiuni pe la adunările generale și-au ales de regulă subiecte de cele mai serioase, destinate tot pentru literați și scrise cu scop învederat ca mai întîi să se înțeleagă literații ei între ei și numai după aceea să descindă la clasele acelea din popor...”⁴)

La început, cu tot programul vast propus, din lipsă de colaboratori, revista era uneori nu numai redactată dar și scrisă de Barițiu singur. Preocupările de bază ale lui Barițiu fiind istoria națională, „Transilvania” de-

veni încetul cu încetul o revistă istorică unde Barițiu își publica scrierile lui. Cu toate greutatele întâmpinate, Barițiu rămăsese în fruntea revistei pînă la adînci bătrînețe. „Voi că orice preț să-i înduplece pe români a studia și cunoaște bine trecutul lor de suferințe, a se interesa de toate treburile naționale și a-și pregăti cu bună chibzuială calea spre un viitor mai fericit”⁵).

În lunga sa existență, paginile revistei au cuprins studii de istorie, etnografie, istorie literară, economie politică, literatură beletristică. În coloanele sale se urmărea, atît prin conținut cit și prin promovarea colaboratorilor (din toate regiunile țării), realizarea unității culturale a tuturor românilor. Iată numai cîteva spicuri mai semnificative din articolele publicate: „Momente istorice despre continuitatea românilor în Banatul Timișan — disertațiune istorică”⁶) — în care se vorbește despre continuitatea noastră pe aceste meleaguri, cu trimiteri în autori vechi ca: Ptolomeu și Strabon sau Griselinii⁷).

Pe tema continuității românilor în Banatul Timișan revista publică un comentariu asupra ultimei fascicole a dicționarului „Etymologicum Magnum Romaniae” al lui B.P. Hașdeu, recomandîndu-l celor care se interesează de limba și istoria poporului român, redînd și un scurt extras din valoroasa operă. Printre alte articole istorice am mai reținut: „Sînt românii din Dacia Traiană descendenți ai coloniilor romane și ai poporului dac rămas aici și după cucerirea romană, ori nu?” semnat de Cibleşanul, care vine cu date ce atestă continuitatea poporului nostru pe aceste locuri. Document de mare însemnătate pentru istoria poporului român publicat de revistă este Diploma de donațiune a familiei „Voyk Olachus” din districtul Mehadiei (Banat) dată acestei familii de regele Ungariei Ludovik I la anul 1376, scrisă pe pergament, lățimea 31 cm, lungimea 22 cm.⁸) Publicat și în fac-

³ I. Lupas, op. cit.

⁴ Citită în adunarea generală a Asociației ținută la Lugoj la 27 august 1896.

⁵ Fr. Griselinii, *Versch einer politischen und natürlichen der Temesvarer Banat...* Viena, 1780.

⁶ „Transilvania” (Sibiu) XXV, 1894, nr. 1, p. 7.

simil⁹), acest document însemnat a atras atenția istoricilor vremii, nu numai pentru vechimea lui, ci și pentru memorabilul pasaj de însemnătate istorică, în care se arată că lui Voicu și urmașilor lui se dă moșia Bolvașnita din Banat cu toate acele libertăți și drepturi de cari se bucură de mult „Consueți sunt” celelalte familii nobile române din acest district, adică al Mehadiei.

În coloanele revistei sînt consemnate evenimente însemnate în istoria poporului român. În articolul „După adunarea de la Alba-Iulia”, vorbindu-se despre rolul Asociației în condițiile realizării unității naționale, se arată că Asociația, alături de celelalte surori ale ei, va contribui, în măsură mult mai mare ca pînă atunci, la ridicarea materiei, morale și intelectuale a poporului nostru.

Prin promovarea concepțiilor înaintate, mai ales în primii ani ai apariției sale, revista „Transilvania” se ridică deasupra multor publicații contemporane. Prin intermediul revistei, Barițiu care a fost sufletul revistei pînă la adînci bătrînețe, ducea lupta împotriva superstițiilor, el reușind în scrierile sale să se apropie de materialismul naturalist prin intermediul teoriei evoluționiste a lui Darwin. Interesanta expunere asupra teoriei evoluționismului lui Darwin, prezentată în august 1872 la ședința plenară a Societății Academice Române — în care Barițiu reliefează că darwinismul „a revoluționat științele naturii” și „a lovit religia drept în rădăcinile sale” — este publicată în „Transilvania” nr. 19 din anul 1872.

Din cuprinsul revistei am mai reținut și lucrări din domeniul filologiei, demne de relevat. Revista publică cu regularitate punctul de vedere al Academiei Române în probleme ca „ortografia română” (raport prezentat în cadrul secțiunii literare), „Regule de ortografie” stabilite de Academia Română, articole ca: „Să ne îndreptăm limba”, „Studiile

⁹ Ibidem, nr. 6, p. 166—167.

³ Ioan Lupas, *Istoria ziaristicii românești ardelenice*. Sibiu, 1926, p. 72—74.

⁴ „Transilvania” jub. 1911, p. 386.

lui Săineanu despre influențele religioase orientale asupra limbii române" de Iosif Popovici și altele. De asemenea revista prezenta o serie de schițe biografice ale unor personalități ca George Dima, I.H. Pestalozzi, Weigand etc. Revista publica în mod sistematic conferințe pe teme economice ținute în cadrul despărțimintelor „Astrei”. În asemenea conferințe este înfățișată Transilvania din punct de vedere istoric, geografic, economic și social. În articolul intitulat „Despre Ardeal și bogățiile lui” sînt prezentați o serie de scriitori străini care au trecut prin aceste locuri și au fost încântați de cele întîlnite. Este amintit scriitorul francez A. D. Gerando care scria în cartea sa despre Ardeal, printre altele: „Aici vom da de locuri care merită luarea aminte a noastră, sau pentru reminiscentele din trecut, sau pentru raritățile naturale...”.

Cititorii revistei erau puși la curent cu toate operele editate de Academia Română. De asemenea era consemnată creșterea Colecțiilor Academiei. Pentru cercetători revista publica aproape în fiecare număr informații despre operele literare, științifice și istorice privitoare la români, apărute în toate provinciile locuite de români și în străinătate. În felul acesta revista îndeplinea un dublu rol, acela de revistă de cultură care publica în coloanele sale operele celor mai renumiți scriitori și acela de prețios instrument de informare pentru cercetătorii trecutului istoric și cultural al românilor. Acestea, împreună cu repertoriile bibliografice ale producțiilor literare anuale, ofereau posibilități cercetătorilor a fi la curent cu literatura de specialitate a diverselor domenii.

În decursul vremii, revista a trecut prin diferite prefaceri. Într-un timp se intenționa să se facă din „Transilvania” o gazetă literară. Prin anii 1900—1910, revista a fost lipsită apoi de orice parte literară sau științifică, limitîndu-se la simpla publicare de procese-verbale ale conducerii Asociației și a rapoartelor oficiale. În 1911/12 „Transilvania” a apărut în 6 numere pe an, cu cercetări istorice, etnografice, documente istorice, articole de actualitate, istoria „Astrei”, informații despre

mișcarea științifică și literară, avîndu-l pe Oct. C. Tăslăuanu redactor, iar în 1913 apare sub îngrijirea unui Comitet de redacție compus din Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, Ioan I. Lapedatu și Victor Stanciu.

De la 1 ianuarie 1913 revista este condusă de Octavian Goșa, secretarul literar, și un Comitet. În această perioadă se preconiza transformarea ei într-o revistă de popularizare, eliminîndu-se partea documentară și studiile de specialitate sau trecîndu-se acestea într-un supliment al revistei. S-a luat hotărîrea că de la 1 ianuarie 1914 să apară lunar, cu studii și articole de popularizare și cu informațiuni. Din 1 ianuarie pînă la 30 iunie a și apărut lunar, numerele 7—9 și 10—12 apărînd laolaltă.

După izbucnirea primului război mondial, din lipsă de personal, apare astfel: în 1915 în două numere, în 1916 în două numere, în 1917 în două numere, în 1918 într-un singur număr, în 1919, de asemenea, într-un singur număr.

Începînd din mai 1920 revista apare din nou lunar, în coloanele ei fiind reprezentate toate domeniile și cu osebire literatura beletristică.

În anul 1921 apare un număr dedicat memoriei lui Tudor Vladimirescu, iar alt număr din același an dedicat lui Nicolae Iorga. În anul 1922 se publică suplimente muzicale cu muzică populară aleasă, armonizată de compozitorul Nic. Oancea, iar alt număr din același an este dedicat memoriei președintelui decedat, Andrei Birseanu.

De la 1 ianuarie 1924 revista este redactată de Horia Petra-Petrescu, iar din 1928 va lucra în redacția revistei și scriitorul Ion Agîrbiceanu, sintetizîndu-și tendințele astfel: „Ne-am străduit să facem din „Transilvania” în primul rînd o revistă care să intre în actualitatea culturală românească, cititorul ei, intelectualul nostru, putînd găsi în ea materialul cel mai vast pentru preocupările din țară. Nu putem părăsi nici tradiția revistei, folositoare și azi, de a publica material și studii asupra trecutului românesc. În partea literară ne-am străduit să adunăm pe scriitorii ardeleni în proză

și versuri. În partea științifică am năzuit, prin colaborarea membrilor secțiunilor, să fim la curent pe cititor cu problemele ce se agită¹⁰).

A urmat apoi o criză financiară a Asociației, cînd revista a fost suspendată, iar nr. 12, din decembrie 1929, a fost tipărit de instituția de editură „Universul”, gratuit. În anii 1930, 1931, 1932, 1933 „Transilvania” apare cu pagini mai puține și cu material aproape numai administrativ, dări de seamă, rapoartele secțiilor literare ale adunărilor generale.

Din 1934 „Transilvania” începe să apară cu un program mai precis, schimbîndu-și subtitlul în: „Buletin de tehnică a Culturii”: „Scopul ei va fi de a publica articole de îndrumare din experiența altora, cari muncesc pe teren, dări de seamă asupra oricărei realizări pozitive, relevînd meritul acelor cari au contribuit la înlăptuirea lor pilduitoare, dînd astfel și o modestă, binemeritată recompensă morală, stimulatoare pentru alții; va publica mai deparie, material pentru conferințe, șezători, comemorări, expoziții și amintiri și documente despre lupte și fapte din trecutul nostru, pilduitoare pentru viitor etc.”¹¹).

Din anul 1937 pînă în 1940 apare cu același subtitlu în șase numere anual, iar din 1 martie 1941, cu subtitlul organ al Astrei. În 1941 apar 10 numere, iar din anul 1942 pînă în 1945 — 12 numere, iar în 1946 o fascicolă care cuprindea patru numere. În ultimii ani revista era condusă de un comitet de redacție avîndu-l ca redactor pe Ion Breazu.

ÎN LUNGA SA EXISTENȚĂ, avînd în frunte intelectuali patrioți ca George Barițiu, scriitori și istorici colaboratori ai revistei ca Al. Papiu-Illarian, I. Mureșianu, Octavian Goșa și Tăslăuanu și mulți alții, revista „Transilvania” a contribuit la dezvoltarea culturii românești și de aceea se cade să aducem cu această ocazie omagiul nostru tuturor acelor care prin munca lor perseverență la această publicație au contribuit la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a culturii noastre.

¹⁰ „Transilvania”, 1936, nr. 4, p. 258

¹¹ Ibidem, p. 259—260.

DACIA NOUĂ

SAPTAMANALUL TINEREI GENERAȚII

Regizor: A. M. ALICU

Director: A. M. ALICU

(12 decembrie 1937 — 20 martie 1938)

„ACUM CIND în toată lumea indignarea în contra metodelor barbare proferate de Hitler și Mussolini a atins culmea; acum cînd se organizează o puternică opoziție contra acestor imperialisme, de la Anghia și U.R.S.S., trebuie să știm că locul nostru este lingă țările democratice și pașnice...De felul cum vor fi înțelese aceste ultime evenimente depinde dacă vom avea pace sau război. Altminteri nu-i exclus ca să auzim în curînd duioasele note de tobă...”

Articolul din care am reprodus citatul de mai sus a fost cules și așezat în cea de a 7-a pagină a săptămînalului „Dacia nouă”, nr. 14 din 20 martie 1938. Articolul, prin care se exprimă o poziție fermă împotriva războiului pus la cale de statele fasciste, n-a mai apărut. N-a văzut lumina tiparului nici nr. 14 al revistei pomenite; „Dacia nouă” ca și alte publicații progresiste fusese suprimată.

Săptămînalul „Dacia nouă” se născuse la 12 decembrie 1937 și a fost suprimat la 20 martie 1938 după ce apăruse în 13 numere, în răstimpul a 13 săptămîni.

Cele 13 numere au consemnat entuziasmul și exuberanța unor colaboratori liniși apăruiți pe firmamentul presei democratice românești de acum 30 de ani. Revista a fost o tribună de gîndire și de luptă politică pentru cei ce se găseau la răscrucea unor vremuri tulburi și amenințătoare pentru țară. A fost ca o ploaie binefăcătoare de vară, scurtă, dar rodnică în seva dătătoare de viață a unor idei însuflețitoare pentru tineret.

„Dacia nouă”, săptămînal de energie tînără, așa cum a fost subtilul primului număr, săptămînalul tinerei generații așa cum a fost subintitulat mai apoi, pînă la sfîrșitul apariției, a cunoscut gravitatea unei activități publicistice scurte, dar plină de strălucire, datorită unui mînunchi de colaboratori progresiști care s-au impus prin claritatea ideilor politice reclamate de interesele vitale ale țării și poporului român în acea perioadă.

În jurul „Daciei noi” au fost polarizate cele mai reprezentative elemente democratice tinere, care s-au conturat și s-au afirmat ca adevărate valori, alături de cei consacrați în ale scrisului, personalități de seamă în lupta împotriva fascismului, pentru o politică corespunzătoare intereselor țării noastre. Alături de colaborarea unor personalități ca: Nicolae Titulescu, Prof. Dr. C.I. Parhon, Prof. Rădulescu-Motru (președintele Academiei), Prof. N. Popescu-Doreanu, Prof. Tudor Vianu, Prof. Eugen Herovan, Prof. Vasilescu-Carpen (rectorul Institutului Politehnic), Prof. Ion Răducanu (rectorul Academiei de Înalte Studii Comerciale București), Prof. Constantin Stoicescu (rectorul Universității București), Prof. Stanăciu Stoian, Prof. Vlădescu Răcoasa, la „Dacia Nouă” au colaborat Constanța Crăciun, Corneliu Mănescu, Roman Moldovan, Miron Constantinescu, Silviu Brucan, Victor Iliu, Eusebiu Camilar, Amedeu Bădescu, Ion Simion, Ilarie Voronca, Al. Dima și alții.

Merită să subliniem că militanți progresiști de frunte au apreciat elogios revista. Într-o scrisoare adresată „Daciei noi”, Dr. Petru Groza scria că citește cu interes revista și că ea poate „inspira mai mult un tineret militant pe linia democrației de mîine, pentru care luptăm împreună”.

Pentru istoriografi, cercelători, autori de antologii, fenomenul „Daciei noi” a fost privit de la înălțimea factorilor importanți din presă și publicistica democratică dintre cele două războaie, care au luat atitudine fermă împotriva pericolului fascist pe plan intern și internațional. Vom cita din volumul „Presă P.C.R. și a organizațiilor sale de masă 1921—1944” de Titu Georgescu și Mircea Ioanid, capitolul de la pag. 283, cu privire la „Dacia nouă”: „revista, influențată în mare măsură de partid, luptă pentru apărarea păcii, împotriva fascismului, pentru promovarea culturii democratice. Axa revistei o constituie problemele culturii și ale politicii internaționale, privite în lumina năzuințelor democratice ale tineretului. Dintre articolele pe teme politice trebuie semnalate: „O mare experiență socială: Frontul Plugurilor din Hunedoara și Zarand”, „Adevăratul război contra trustrilor”, „Germania cere colonii”, „Unde sînt candidații tineretului”, „Impotriva tineretului oglindă”, „Nationalism și tratate de pace”, „Tineretul în viitoarele alegeri”, „Despre condiția engleză”, „Balears”. Problemele de istorie sînt abordate în articolele: „Ultimele zile ale lui Nicolae Bălcescu”, „Lupta de la Alparét și înfrîngerea nobilimii”, „Românii și străinii”, „Manualul bunului român” etc. Problemele culturii sînt oglindite într-o serie de articole: „De la dadaism și superrealism, la realismul social”, „Civilizație și cultură”, „Despre eroism, misticism, educație și autoeducația tineretului”, „Necesitatea culturii sociale și politice”. Numeroase articole, note, recenzii și cronici sînt consacrate artelor plastice, cinematografilor, literaturii, turismului”.

ACUM CIND ideile pentru care a militat ani îndelungați presa comunistă și publicațiile progresiste influentate de partid între care s-a numărat și „Dacia nouă” se întruchipează în marile realizări ale socialismului, în prestigiul crescînd al României pe plan internațional, aniversarea a trei decenii de la apariția și dispariția „Daciei noi” constituie un bun prilej de a aduce omagiul nostru celor care, prin rîndurile scrise și tipărite în „Dacia nouă”, au contribuit la lărgirea frontului antifascist, mobilizînd masele la luptă împotriva războiului, pentru asigurarea independenței patriei noastre.

Aurel M. ALICU

Momente ale presei comuniste brașovene

Alexandru PLUGARU
(„Drum nou” — Brașov)

DE LA INCERCĂRILE — reprimare de cirmuirea cezaro-crăiască — ale iluminiștilor ardeleni de a scoate, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, o gazetă românească, ca mijloc de răspîndire a ideilor înaintate, la primele ziare românești, editate de Eliade Rădulescu, în Muntenia, Gheorghe Asachi, în Moldova, George Barițiu în Transilvania și cele apărute în perioadele care au urmat, istoria presei din țara noastră consemnează permanența unui puternic curent progresist. O dată cu apariția și dezvoltarea proletariatului industrial la noi și a mișcării muncitorești, în presa românească își face loc o tot mai pronunțată notă combativă de clasă. Apariția presei comuniste, în aceleași condiții care au dus la făurirea Partidului Comunist Român, a constituit un eveniment de însemnătate istorică în dezvoltarea presei române.

Cînd Partidul Comunist Român a fost scos în afara legii, el n-a încetat nici un moment să vorbească maselor prin presă, fie simple foi volante trase la șapirograf, fie că era vorba de ziare tipărite clandestin, sau ale unor organizații de masă legale, îndrumate de partid.

Continuînd eroicele și generoasele tradiții de luptă ale poporului nostru pentru libertate și progres social, presa partidului a transmis în permanentă maselor înflăcărarea mindriei patriotice, simțămîntul fierbinte al solidarității internaționaliste, le-a insuflat curaj în acțiune, încredere în viitorul luminos al României, în victoria cauzei comunismului.

Între 1921 și 1944, partidul comunist a editat circa 500 de gazete și reviste legale și ilegale. Dintre acestea, 16 au fost identificate la Brașov, începînd cu „Dreptatea”, care purta subtitlul „Foia muncitorilor și țăranilor”. Publicația aceasta își avea sediul în strada Vămii nr. 9, deci în localul unde găsim azi cinematograful „Popular”, pe zidul căruia s-a așezat acum doi ani o placă comemorativă. Se tipărea într-una din anexele institutului grafic „Unirea”, pe strada Lungă. „Dreptatea” și-a început apariția în preziua Congresului din mai 1921, care a pus bazele Partidului Comunist Român, și a continuat să apară săptămînal,

pină la 18 septembrie, cînd a fost suprimată.

Dintre celelalte publicații voi aminti de „Világosság” („Lumina”), cotidian socialist care a apărut între 1920—1922, desfășurînd acțiuni organizatorice și propagandistice intense. A fost suprimat în septembrie 1922. Totuși, editura ziarului mai reușește să tipărească două almanahuri anuale, în 1922 și 1923.

Apar de-a lungul anilor — și precizez că nu pot cita decît publicațiile cunoscute cu certitudine, din care s-au păstrat unele exemplare — o serie de gazete care, deși supuse unei veritabile vînători din partea Siguranței, ocolesc cu dirzenie capcanele și scot la lumină, cu ajutorul tiparului, înflăcărare chemări la luptă.

O foaie intitulată „Impotriva terorii” este gazeta ilegală a organizației din Brașov a Ajutorului Roșu din România, tipărită la mașina de multiplicat. S-a găsit numai numărul din octombrie 1922, în care, printre alte articole mobilizatoare, citim și unul în care se ia poziție față de faptul că la fabrica de avioane muncitorilor nu li se plătesc salariile cu lunile.

„Revoluționarul din Țara Birsei”, editat de secțiunea din Brașov a Partidului Comunist Român, apare din noiembrie 1932 pînă în august 1933, tipărit de asemenea la multiplicator. Publică multe știri din fabricile locale și versuri cu conținut revoluționar, social.

Mai apare o publicație editată de secțiunea din Brașov a Uniunii Tineretului Comunist din România, o foaie de uzină a muncitorilor de la Fabrica de cauciuc, un Buletin sindical editat de Consiliul din Brașov al sindicatelor revoluționare în care se ia poziție în legătură cu procesul muncitorilor ceferiști de la Grivița, iar din februarie 1935, pînă în iunie 1935, apare „Ciocanul și șecera”, editat de Comitetul regional al Partidului Comunist Român, cu un bogat material din viața fabricilor și a satelor, cu relatări despre recursul în procesul ceferiștilor și petroliștilor.

Mă voi opri puțin asupra a două publicații legale, editate sub îndrumarea partidului — „Spre stînga”,

apărută în 1931 și „Cuvint nou” apărută în anul 1934.

„Spre stînga” — purtînd subtitlul „revistă politică și socială”, își are redacția în Schei, pe calea Junilor la nr. 6. Nu e o casă oarecare, ci locuința profesorului Ilie Cristea, publicist antifascist de notorietate. Revista are o evidentă lînută științifică și aduce în paginile ei articole de teorie economică, studii sociologice și politice. Limbajul esopic e destinat să înșele vigilența cenzurii, disimulînd un conținut incendiar. Să cităm, din articolul introductiv „Rosul nostru”, un pasaj în care se arată că „falimentul societății burgheze nu se mai poate ascunde...”. Printre articolele de doctrină, este de semnalat „De ce suferim?” — o analiză a crizei economice. Alte articole analizează situația țărănilor, a muncitorilor din fabrica de stofe Scherg, luptele sociale din Anglia. Sînt difuzate, în articolele bazate pe o bună documentare, diferite cunoștințe despre Uniunea Sovietică.

În condițiile unei neîntrerupte prigoane polițieneste, valoroasa publicație n-a putut apare decît în două numere, la 15 octombrie și 1 noiembrie 1931. De fapt, al doilea număr a fost salvat în puține exemplare, scoase pe furiș de muncitorii tipografi, pe sub nasul agenților Siguranței veniți să-l confişte și să aplice decizia de suprimare a revistei.

„Cuvint nou”, revistă săptămînală, apare între 25 august și 8 decembrie 1934, într-o perioadă cînd partidul desfășura cu intensitate munca politică, mobilizînd masele împotriva jafului capitalului autohton și al monopolurilor străine. Revista și-a avut sediul, pînă în octombrie, pe strada Căpitan Ilie Birt nr. 14/A, la Nicolae Stefan, la cîtiva pași distanță de locuința lui Ilie Cristea, iar după aceea în strada Arămarilor nr. 13, la Karl Reschner. Sediul declarat era însă una, și locurile de redacție a revistei erau altele, în diferite case din Scheii Brașovului, iar după ce Siguranța a trecut la arestarea unor redactori, la confiscarea clișeelor, s-au găsit alte case, în cartierul gării mari.

Săptămînalul „Cuvint nou” s-a ridicat cu hotărîre împotriva fascismu-

lui și a războiului, pentru Frontul popular și prietenie cu U.R.S.S. În cuvîntul înainte din primul său număr se arată printre altele: „Repu-diem metodele dictatoriale ale las-ciștilor, precum și tendințele lor răz-boinice! Și vom căuta să dăm a în-telețe, tuturor, pentru ce fascismul merge mină în mină cu războiul și pentru ce orice om, care-și păstrează mintea întreagă în aceste vremuri de debandadă generală, trebuie să răspundă hotărît contra primului, pentru a scăpa de cel de-al doilea flagel”. Săptămînalul „Cuvint nou” publică materiale și documente ale Comitetului Național Antifascist, știri privind mișcarea antifascistă a studențimii, informații despre activitatea asociației „Amicii U.R.S.S.” În jurul lui s-au adunat repede muncitori și intelectuali brașoveni — români, maghiari, germani — ocupîndu-se nu numai de redactare, dar și de lărga lui difuzare, fiind făcute sute de abonamente, ceea ce pe atunci însemna foarte mult. Printre colaboratorii de seamă ai publicației se află profesorul Petre Constantinescu-Iași, profesorul Ilie Cristea, Geo Bogza, stabilit cîtva timp la Brașov, profesorul Tudor Bugnariu, compozitorul Matei Socor și alții. Au apărut, în intervalul arătat, 11 numere din această publicație, dintre care nr. 10 a fost confiscat din tipografie, pentru inserarea unor articole de vehemăntă poziție împotriva dezmățului fascist.

În perioada noiembrie 1935 — februarie 1936, apare aici „Vremuri noi”, revistă pentru literatură, știință, economie socială. Este și aceasta o publicație antifascistă, care militază intens în această direcție, pe tot timpul cit a apărut — din păcate doar patru numere. Concomitent editează și o ediție în limba maghiară, „Uj idő”, din care redacția ziarului „Uj idő” de azi păstrează un exemplar, pe al cărui loc de fond apare un articol însoțit de fotografie, în care se ia poziție energică pentru eliberarea profesorului Tudor Bugnariu, arestat și trimis în judecată pentru activitatea antifascistă și antifascistă. Cam în aceeași perioadă a apărut și „Buletinul grupului avocaților democrați”, inițiat de apărătorii în procesul cefeștiștilor și petroliştilor, tribună în care

juriștii abordează problema organizării unui larg front antifascist.

În octombrie 1940 apare, pe foi tipărite la multiplicator, gazeta ilegală „Uzina și ogorul”, în editura Comitetului regional al Partidului Comunist Român. Singurul număr identificat își consacră coloanele combaterii politicii trădătoare, anti-patriotice, a guvernului militar-fascist Antonescu-Sima și susținerii acțiunilor muncitorești împotriva dictatului de la Viena.

Spicuirile acestea, rod al consultării unor lucrări editate în anii noștri, punctate ici și colo, cu unele informații orale, sînt departe de a epuiza, macar printr-o succintă cronologie, tot ceea ce a făcut partidul comunist — la Brașov — în anii de la înființarea sa și pînă la însurecția eliberatoare din august 1944, pentru a ține treaza conștiința patriotică, gata de luptă, la orice oră, energia revoluționară a maselor. Este însă evident că, în fiecare etapă, presa partidului sau cea îndrumată de partid și-a făcut simțită prezența și aici.

Este, cred, și datoria noastră, a ziarisților brașoveni, să scoatem la lumină noi lapte, rămase în anonimat, privind activitatea presei militante la Brașov, să identificăm pe cei ce au participat la redactarea și difuzarea publicațiilor de partid și antifasciste, să refacem și atmosfera cercurilor în care, pe timpul războiului, se asculta clandestin postul „România liberă”, se citea „România liberă” și alte publicații ilegale, să reactualizăm o sumă de luări de poziție manifestate sub influența crescîndă a activității conduse de Partidul Comunist Român — care dejucînd vigilența cenzurii antonesciene, reușeau să apară și aici, în presa vremii. Poate că vom găsi prilejul să actualizăm asemenea luări de poziție în „Gazeta Transilvaniei”, în alte publicații locale, prin anii 1943—1944. Și mi se pare interesant un studiu asupra ziarului „Brasov Lapok”, apărut la Brașov pînă în iarnă 1937—1938, cînd a fost suprimat, unde au colaborat publiciști comuniști ca Salamon Ernő, Balogh Edgar, Kacsó Sandor și alții.

FOTOZIARISTICA

Incepînd cu acest număr, revista „Presa noastră” va publica în cadrul rubricii Fotoziaristica — pe lângă articole de larg interes pentru fotoreporteri — schimburi de păreri și răspunsuri la întrebările celor interesați privind unele probleme și procedee de tehnică fotografică.

Totodată, în cadrul aceleiași rubrici, vor fi publicate cele mai bune fotografii apărute în presa centrală și locală. Trierea va fi făcută de o comisie de specialiști.

O IMPORTANTĂ INOVAȚIE TEHNICĂ:

Obturatorul electronic

Fără îndoială că inovația tehnică cea mai importantă adusă în ultima vreme în construcția aparatelor fotografice o constituie **obturatorul electronic**.

S-ar putea ca termenul de „inovație”, pe care l-am folosit mai sus, să fie destul de impropriu, deoarece în cazul de față nu este vorba de ameliorarea unui detaliu tehnic oarecare sau de o soluționare mai inspirată a unui procedeu deja folosit, ci de o nouă rezolvare — radicală! — a uneia dintre componentele cele mai importante ale aparatului fotografic, obturatorul.

Tradiționalul obturator mecanic, cu complicatul său mecanism ca de ceasornic care de-a lungul deceniilor a făcut obiectul a nenumărate studii și îmbunătățiri (să ne amintim de vestitul „compur” și de nu mai puțin renumitul său succesori „synckrocompur”), contribuție reală și deosebit de importantă pentru mersul înainte al tehnicii fotografice și, implicit, al fotografiei profesionale sau de amatori, „venerabilul” obturator mecanic și-a încheiat atotputernicia. În fața sa se ridică, semeț și proaspăt, **obturatorul electronic** care în loc de roțițe, came și arcuțe, folosește mult mai eficientele circuite imprimate: semi-conductorii, condensatorii și tranzistoarele.

Desigur, oricare iubitor al artei fotografice, profesionist sau amator, își va pune întrebarea: ce avantaj prezintă acest obturator de concepție complet nouă? Înseamnă oare un câștig serios pe tărîmul perfecționării tehnicii fotografice sau avem de-a face cu un simplu „capriciu”, doar pentru a fi în pas cu moda, pentru a se putea spune că și fotografia se „electronicizează”?

Fie-ne permis să ne spunem părerea folosind o comparație care ni se pare destul de apropiată de adevăr: trecerea de la obturatorul mecanic clasic la **obturatorul electronic** este cel puțin la fel de însemnată în fotografie ca trecerea de la iluminatul cu lampa cu petrol la folosirea becului electric cu arc incandescent.

Despre ce este vorba, în definitiv? Vom căuta să explicăm lucrurile cât mai simplu cu putință. După cum este binecunoscut, orice aparat fotografic de bună calitate posedă o gamă de viteze precis stabilită, care variază de obicei de la 1 secundă la 1/1000 de secundă. Potrivit necesităților unei anumite situații date, fotograful poate folosi oricare din valorile scării de viteze ale aparatului cu care lucrează. Desigur, în stabilirea timpului de expunere corespunzător cu tema și condițiile de

lumină în care are loc fotografierea, operatorul scrupulos folosește exponometrul, cu sau fără celulă fotoelectrică, în scopul evitării întrebunțării unor elemente de expunere eronate, care ar putea compromite rezultatul final urmărit: obținerea unui negativ optim.

Oricît de scrupulos ar fi însă fotograful și oricît de precise ar fi instrumentele de care se folosește (aparatul fotografic și exponometrul), el este **obligat** prin forța lucrurilor să folosească **una din treptele fixe** de expunere pe care i le poate oferi un obturator mecanic clasic, oricît de perfecționat ar fi acesta; mai concret: el poate expune cu o jumătate de secundă, sau o zecime de secundă, o /sutime sau o miime însă în nici un caz cu o sulă șaptezeci și treia parte de secundă, sau a șapte și jumătate parte din secundă, și asta pentru simplul motiv că scara de expunere a aparatului nu posedă (și nici n-ar putea posedea!) astfel de valori. Este aceasta o lacună? Desigur, și tocmai în aceasta constă marea merit al obturatorului electronic, în afara unei limite inferioare și a uneia superioare, aflate la distanțe valorice foarte mari una de alta, pentru obturatorul electronic nu mai există nici o altă barieră. El poate comanda efectuarea unor ex-

puneri a căror durată, pe lângă o precizie fără gres, să poată îmbrățișa o gamă infinită de valori. Să poată adică stabili, pe bază electronică, că în cazul X este necesar un timp de expunere de 3 secunde și 67 de sutimi, și să comande instantaneu declanșarea unei expuneri cu această durată, sau că în cazul Y este nevoie de 54 miimi de secundă, iar în cazul Z de o secundă și trei zecimi ș.a.m.d.

Aproape de necrezut, nu? Și totuși, nu puțin sînt mărcile de aparate fotografice care au și fost înzestrate cu aceste noi obturatoare. Există chiar o întrecere inversunată între diferitele firme producătoare care au adoptat producția de obturatoare electronice.

Și cum formatul de aparat fotografic cel mai răspîdit pe plan mondial la ora actuală este cel care folosește filmul perforat de 35 mm., eforturile inventatorilor și constructorilor s-au îndreptat în special asupra acestui tip de aparat.

În cele ce urmează vom prezenta, cît mai succint posibil, cîteva dintre aparatele fotografice înzestrate cu noul obturator.

De la bun început se pot distinge două grupuri mari: aparate înzestrate cu obturator electronic central și aparate cu obturator cu perdea acțională electronic.

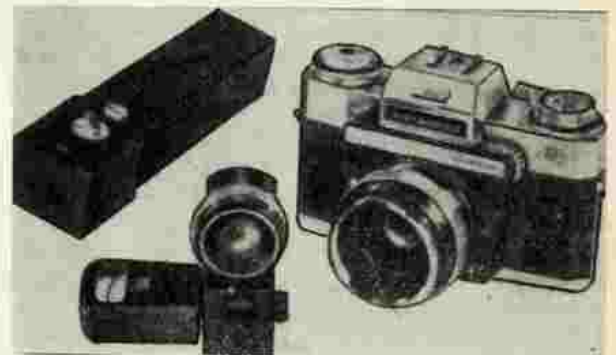
Din prima grupă menționăm aparatul Viteasa -500 AE, lansat de uzinele Zeiss-Ikon/Voigtlander; acesta posedă o celulă cu sulfură de cadmiu cuplată la obturatorul Prontor-Electronic 500, care poate furniza o infinitate de timp de expunere între 10 secunde și 1/500 din secundă.

Remarcăm de asemenea obturatorul electronic Agfa-Paratronice 1, comandînd automat două game de viteze: de la 16 secunde la 1/30

● Figura nr. 2

● Figura nr. 3

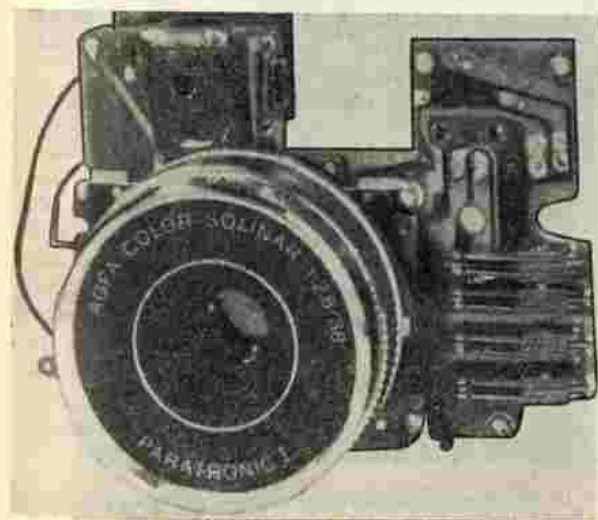
din secundă și de la 1/30 la 1/500 din secundă (fig. 1). Este produs de grupul Agfa-Gevaert și destinat să deservescă un obiectiv de 38 mm., Color-Solinar.

Dintre obturatoarele electronice centrale produse de industria japoneză ne oprim la tipurile Seiko-ES și Copal-Elec, cu care sînt echipate foarte multe aparate. Ambele tipuri

permit obținerea de rezultate similare utilizînd două principii diferite.

Obturatorul Copal-Elec furnizează o gamă de viteze între 30 secunde și 1/500 din secundă; expunerea se stabilește automat și operatorul nu are posibilitatea să cunoască ce timp de expunere a fost folosit; partea vitală a obturatorului cuprinde 6 tranzistoare, un condensator și un electromagnet.

Seiko-ES lucrează de o manieră și mai automată, potrivit metodei programării, reglată electronic. Lamelele irisului joacă dublul rol de diafragmă și de obturator. Pentru a fi mai bine înțeles, să presupunem că expunerea corectă într-o situație dată ar fi f:8 și 1/250 din secundă. Cu un obturator mecanic tradițional ar trebui să punem întâi indicele diafragmei la deschiderea 1:8, apoi timpul de expunere la 1/250 din secundă. În cazul obturatorului electronic Seiko-ES, irisul se deschide, dar se oprește la o deschidere corespunzătoare diafragmei 1:8, după care se închide cu o viteză corespunzînd timpului de 1/250, acest obturator este compus din 6 tranzistoare, 3 diode, un condensator și 2 electromagneți.

● Figura nr. 1

Unul dintre aparatele dotate cu acest obturator, Ricoh Super Shot (fig. 2) posedă și un mic motor care permite o armare automată cuplată cu avansul filmului, acțiuni care se produc instantaneu după declanșare.

Din grupul aparatelor înzestrate cu obturator cu perdea acționată electronic, ne vom opri în mod special la aparatul Contarex Electronic 24 x 36 (fig. 3) destinat în special fotografiilor profesioniști și amatorilor foarte pretențioși. Este un reflex monoocular înzestrat cu optică Carl Zeiss, la care se pot folosi obiective cu distanța focală între 18 mm. (Distagon 1:4,5) și 1000 mm (Miroton 1:5,6). Exponometrul cu celulă cu sulfură de cadmiu este cuplat la obturatorul electronic, care poate programa o gamă de viteze între 1 sec. și 1/1000 sec. Totul funcționează cu o precizie absolută.

Un alt aparat din aceeași categorie este Practica-Electronic (R.D. Germană), al cărui sistem electronic furnizează timp de expunere între 30 secunde și 1/500 sec. Și acest aparat poate folosi o serie de obiective, între 20 și 1000 mm. distanța focală. (fig. 4).

Obturatorul electronic este adoptat într-un ritm tot mai accelerat la un număr în continuă creștere de aparate fotografice. Va reuși el să înlăture definitiv obturatorul mecanic? După părerea noastră, da. Când facem această afirmație, ținem seama de următoarele elemente: este mult mai simplu de fabricat, mai robust ca construcție, mult mai precis și argument irefutabil! — mult mai ieftin.

Ce pretenții mai putem avea?

Mircea NOVAC

● *Stampă*

SALONUL FOTOGRAFIILOR AMATORI

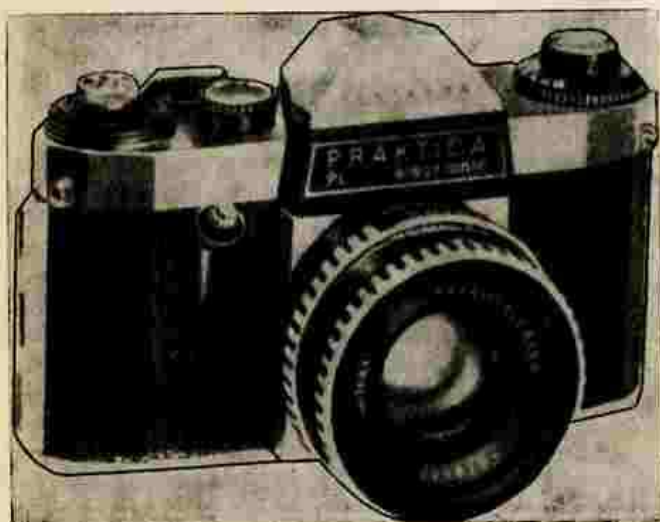
După ce a găzduit selecția de fotografii reporterești a lui A. Rosenthal, sala Nicolae Cristea ne-a oferit, în luna ianuarie, a doua expoziție republicană a cercurilor de fotografi amatori ale sindicatelor, organizată de Uniunea Generală a Sindicatelor în colaborare cu Asociația artiștilor fotografi.

Deși nu prea bogat numeric, salonul ne-a dezvăluit dragostea amatorilor din întreaga țară față de frumusețile patriei, față de înnoirile apărute prin munca oamenilor, dorința și căutările fotoamatorilor de a reda pe peliculă stări sufletești sau peisaje care le-au atras atenția.

Două caracteristici atrag de la început atenția vizitatorului, specialist sau nu: mai întâi — diversitatea tematică, pornind de la gingășia vîrștelor fragede („Cunoștință” de Herman Matzak, inginer, Tg. Mureș) pînă la monumentalitatea marilor construcții industriale contemporane („Peisajul forței” de Adrian Sas, tehnician, București). Notăm că aceste fotografii au fost, de altfel, distinse cu premiul II.

Un al doilea aspect esențial este diversitatea profesiilor amatorilor care expun; sînt prezente semnături de medici, profesori, ingineri, muncitori, tehnicieni, ceea ce demonstrează că, practic, aria răspîndirii artei fotografice nu cunoaște, din acest punct de vedere, decît limitele atribuite de imaginația și sensibilitatea artistică personală a fiecărui.

Din lucrările expuse, notăm cîteva care merită — fără pretenții exclusiviste — un plus de interes: „Stampă” (de Mircea Bichiceanu, medic, Cluj, premiul I), „Tablou cu porumbei” (de Viorel Lupea, chimist, Cluj, premiul III), „Rara avis” (de Iahoda Ladislau, inginer, Timișoara). Alături de acestea, multe alte fotografii din expoziție ar putea figura, fără sfiță, într-o selecție de lucrări ale profesioniștilor — dovedind nivelul atins de arta fotografică amatoare în țara noastră.

● *Figura nr. 4*

N. SCARLET

În fiecare lună - o fotografie

Fotografia aparută în „România liberă” din 4 decembrie 1967

● Constructori ai Combinatului siderurgic — Galați.

Foto: A. PASAT

Centrul internațional de învățămînt superior ziaristic de la Strasbourg la cea de a X-a aniversare

Interviu cu prof. JACQUES LÉAUTÉ, directorul C. I. E. S. J.

Jacques Léauté

Centrul Internațional de învățămînt superior ziaristic (C.I.E.S.J.) din Strasbourg este, după cum se știe, un institut universitar creat în 1957. Activitatea sa, aflată sub egida UNESCO, este condusă de un consiliu de administrație alcătuit din profesori universitari și specialiști din diferite țări în domeniul informației și prezidat de rectorul Universității din Strasbourg. Direcția C.I.E.S.J. este asigurată de dl. Jacques Léauté, profesor de drept și științe politico-economice la Universitatea din Strasbourg.

Între 20—25 noiembrie 1967 C.I.E.S.J. a organizat cel de-al 15-lea colocviu internațional care a reunit specialiști de prestigiu în domeniul economiei și ziarisții din 12 țări ale lumii. La acest colocviu, din țara noastră au participat Virgil Dănciulescu, secretar general de redacție la ziarul „România liberă”, membru în Comitetul de conducere al Uniunii Ziaristilor, și dr. N.S. Stănescu, șef de secție la revista „Lumea”.

După încheierea lucrărilor colocviului, la Strasbourg a fost sărbătorit, în cadrul unei festivități academice, un deceniu de activitate a Centrului. Această sărbătorire, care a scos în evidență progresele făcute pe plan mondial în domeniul științific și ziaristic, a prilejuit interviul de față cu prof. Jacques Léauté, directorul C.I.E.S.J.

„În urmă cu zece ani — ne-a spus domnia sa — Universitatea din Strasbourg a făcut cunoscut UNESCO proiectele sale privitoare la organizarea unui Centru internațional de studii și învățămînt superior de ziaristică. Scurt timp după aceasta, primind cuvenitul sprijin, proiectul a fost realizat și ziarisții din diferite țări ale lumii s-au întrunit la prima sesiune. Încercarea era fără precedent. Nu exista în acea clipă nici o experiență privind modul de a realiza o colaborare între Universitate și presă într-un cadru internațional. Dar iată că această modalitate a fost găsită. Aniversarea primului deceniu de activitate a C.I.E.S.J. este justificată printr-o eficiență de durată. Lucrările Centrului n-au părut prea academice ziaristilor, nici prea

îndepărtate de sarcinile Universității pentru erudiți. De la prima reuniune s-a realizat o înțelegere deplină. Prietenii pe care-i avem azi în lumea întreagă, contactele pe care le-am stabilit, scrisorile pe care le primim, vizitele amicale și de studii, ne-o confirmă”.

Îndeplinindu-și sarcinile sale internaționale, C.I.E.S.J. a organizat în decursul unui deceniu de activitate 15 colocvii internaționale la care au participat ziarisții din 67 de țări. Ele au drept scop să reunească la un nivel profesional înalt ziarisții și specialiști din domeniul informației care realizează un schimb de păreri cu privire la informația economică în presa de mare tiraj, popularizarea științei, influențele revoluției tehnice asupra presei scrise, raporturile între presa scrisă, radio și televiziune și altele. Concomitent, începînd din

● Emblema C. I. E. S. J.

anul 1966, sînt organizate sesiuni specializate, în cursul cărora conferențieri de prestigiu din diferite țări vin să informeze pe ziaristi de specialitate asupra problemelor de actualitate dintr-un anumit domeniu. În afara acestor colocvii și seminariilor de **recyclage** — cum sînt numite cu un termen de ultimă oră — C.I.E.S.J. organizează seminariile de perfecționare profesională pentru ziaristi și lucrătorii din agențiile de presă ale țărilor în curs de dezvoltare. Din 1960 pînă în acest an au avut loc 8 asemenea seminarii, cu o durată mijlocie de două luni, la care au participat ziaristi din 42 de țări.

În afara acestor sarcini internaționale, C.I.E.S.J. pregătește pentru examen de licență și doctorat în ziaristică sau în tehnica de informării studenții ai Facultății de litere și științe umanistice de la Universitatea din Strasbourg.

„Pentru studenți, 183 în anul școlar 1967—1968, — precizează prof. Jacques Léauté — spre a nu separa pregătirea teoretică de cea practică, C.I.E.S.J. este înzestrat cu un echipament care le permite să realizeze jurnale scrise, vorbite și televizate. Două telexuri furnizează un lot bogat de știri interne și externe; un studio de radio echipat cu o cabină tehnică permite

studenților să lucreze în aceleași condiții ca și profesioniștii. Un alt studio, în curs de instalare, va fi rezervat televiziunii; el va da posibilitate studenților să-și facă singuri decupajul și montajul filmelor, să le privească și să le discute împreună. Pe de altă parte, C.I.E.S.J. dispune — pentru colocvii și seminariile internaționale — de o sală echipată cu instalații de traducere simultană. În fine, în cadrul celui de-al V-lea Plan, Centrul va fi înzestrat cu un ordinator”.

Activitatea Centrului e consemnată în trei publicații: „**Buletinul de informații**” al Universității din Strasbourg, un buletin intitulat „**Legături**” care are sarcina să grupeze informații despre activitatea diferitelor instituții care se ocupă de formarea ziaristilor și, în sfîrșit, „**Journalisme**” (care apare și în limba engleză), publicație trimestrială în care sînt prezentate de regulă lucrările colocviilor. Publicațiile slujesc deopotrivă studenților în ziaristică cit și legăturilor internaționale ale C.I.E.S.J.

Revenind la aceste legături dezvoltate în decursul unui deceniu de activitate a C.I.E.S.J., prof. Jacques Léauté ne arată, în chip de concluzie, o veche gravură franceză pe care o reproducem în însoțirea interviului.

„Gravura aceasta slujește de emblema C.I.E.S.J. O însoțesc versurile „Horei” lui Paul Fort; „...on pourrait faire une ronde autour du monde si tous les gens du monde voulaient s'donner la main” pe care le citesc așa: „și tous les journalistes du monde voulaient etc”. În asemenea măsură ea e capabilă să ilustreze frumusețea horei pe care o fac ziaristi cînd își dau frățește mina. Pentru oameni veniți din patru puncte cardinale, studiul problemelor tehnice ale profesiei creează prilejul de-a găsi un limbaj profesional comun. Pentru ziaristi, sesiunile internaționale de lucru sînt o contribuție la risipirea prejudecăților care împiedică înțelegerea între oamenii de bună credință. În același timp prin înlesnirea informării reciproce se conturează un fond comun de preocupări profesionale fundamentale. Sînt concludente în această privință opiniile participantilor la al XIV-lea colocviu, consacrat problemelor consecințelor pe care le au asupra viitorului presei scrise transformările revoluționare din domeniul tehnicii”.

Intrucit problemele viitorului presei scrise constituie o preocupare de prim ordin a directorului C.I.E.S.J. (in afara expunerii la colocviu, a facut pe marginea acestor probleme si un amplu referat la reuniunea Federatiei internationale a redactorilor sefi care a avut loc in aceasta toamna la Montpellier), ne-am permis sa insistam, largind cadrul discutiei, dar intr-un anume fel, intrregind-o in planurile de perspectivă ale Centrului.

„Preocuparea mea nu-i o ipoteză, nici o construcție teoretică. Este o însumare de concluzii pe baza unor realități cunoscute de noi toți. In secolul locomotivei electrice și al avionului cu reacție, precizia contactului electronic, desăvârșirea mecanismelor electrice, ușurința proceselor optice și fotografice obligă presa să se pregătească pentru automatizare prin ordinatori. Sintem în măsură să întrevedem deja această epocă a automatizării. In Statele Unite, după cum desigur știți, o sută de ziare se servesc de-acum de ordinatoare pentru nevoile imediate ale producției. Fără a merge atât de departe, trebuie să recunoaștem că și alte schimbări tehnice se produc pentru ca presa scrisă să poată fi făcută mai repede, mult mai repede, să poată ține pasul cu actualitatea transmisă radiofonic

sau prin televiziune. Această grabă, în mod paradoxal, este destinată să lărgească timpul necesar pentru a reflecta, căci a da presei scrise mijloace să meargă mai repede înseamnă, în ultimă instanță, a o face capabilă să aducă cititorului în timp util profunzimea unei judecări întemeiate pe o documentare temeinică și vastă. Perspectivele presei scrise și, mai departe, perspectivele unei preze care fuzionează într-o sinteză o presă scrisă și audiovizuală în același timp au constituit, cu toate problemele pe care le ridică ziaristilor, tema penultimului nostru colocviu. Seriozitatea dezbaterilor a subliniat că transformările unei epoci, prin amploarea lor, ne încarcă cu noi și mari responsabilități”.

În concordanță cu aceste responsabilități față de viitorul presei sint preocupările de perspectivă ale C.I.E.S.J. care se oglindesc în proiectul de dezvoltare a informației aplicate la știința informației, „Proiectul D.I.A.S.I.”, cum îl numește autorul său, directorul C.I.E.S.J.

„In scopul dezvoltării cercetărilor cuprinse în proiectul D.I.A.S.I., în ansamblul măsurilor prevăzute și al dotărilor necesare, pe lângă Universitatea din Strasbourg va lua ființă un centru de cercetări și analize cantitative a informațiilor. Acest

nou centru, de înaltă specializare, comun facultăților de litere, de științe și C.I.E.S.J., va fi instalat în localurile C.I.E.S.J., iar directorul C.I.E.S.J. va fi responsabilul activității sale științifice. Această dispoziție oferă mijloacele necesare pentru a pune pe picioare cercetări destinate studierii naturii și intensității influenței politice, economice, sociale și culturale pe care informația o are în societatea contemporană. Pentru a-și duce la capăt studiile, cercetătorii vor avea la îndemână, cum am mai spus, un ordinator”.

În urmă cu cinci veacuri, Strasbourgul îl găzduia pe părintele tiparului. În urmă cu cinci ani, Universitatea din Strasbourg era prima universitate a Franței care, cu concursul C.I.E.S.J., deschidea porțile sale muncii științifice de formare a ziaristilor. Evocăm împreună cu Jacques Léauté aceste două aniversări, cinstind-o pe a treia; cea a deceniului de activitate a C.I.E.S.J.

„Trecerea acestei decade — conchide d-sa — arată că o inițiativă generoasă poartă în sine sămânța multor creații. Ele rodesc cind perseverența reușește să împace respectul față de tradiții cu cercetarea a tot ceea ce se schimbă în fiecare clipă în zilele ce le trăim”.

V. DÂNCULESCU

Secvențe din Nürnberg

D. TODERICIU

AU TRECUT zeci de ani de când orașul de pe cursul sinuos și modest al râului Pegnitz, situat, spre mândria cetățenilor săi, „exact” în centrul geografic al Europei — motiv pentru care, zice-se, și l-a ales și Maximilian de Habsburg drept iavorită reședință a imperialei sale persoane, la sfârșitul secolului al XV-lea, — poartă numele pe deplin consacrat de „oraș al jucăriilor”. Diversele Spiel-waren haus-uri, în care pe etaje întregi jucării mecanice dintre cele mai ingenioase și atrăgătoare își expun cutiile și culorile, constituie desigur o foarte grăitoare dovadă nu numai a unei producții industriale și industriale specifice în această direcție, ci și firească urmare a unei tradiții deschise, la 1505, de Peter Henlein, „mastru în mecanică fină”, prin inventarea ceasului de buzunar — „oul de Nürnberg” — și continuată de generații de practicieni ai mecanicii de precizie. O tradiție foarte curind aplicată și în lumea artii de telurită a jucăriilor.

În ultimii ani însă străvechiul oraș — atît de plin încă de amintirile veacurilor de istorie care l-au împodobit cu ziduri, turnuri, biserici și clădiri de epocă — a dobîndit o celebritate nouă, devenind un oraș preferat pentru conferințe, simpozii și congrese. Nod de comunicații rutiere și de cale ferată, bogat în

săli și clădiri propice pentru organizarea marilor spectacole și expoziții și dominînd — împreună cu orașul geamăn și de mult unil cu el — Fürth — o regiune pitorească, în care natura locurilor invită la excursii jalonate de peisajii domoale și liniștitoare, orașele romantice, mori vetuste de piatră și castele dol-dora de legende, Nürnbergul a rămas totuși un oraș „de atmosferă”.

Un oraș în care de trei sute de ani încheiași așa numitul „Christkindlesmarkt” oferă, continuă să ofere „aerul” cîil de specific al tradiționalului „firg de iarnă”, prilej pentru ca jucăriile să fie concurate de altă mare specialitate a orașului, delicioasele sale specialități culinare, unele — ca de pildă „cîrnăciorii” la Nürnberg — renumite și în afara granițelor Republicii Federale a Germaniei.

Pentru străinul poposit înția oară aici, cel dinții contact e, lăra îndoaială, contradictoriu. Intensa circulație a mașinilor și patina istorică, parte rămasă, parte restaurată după masivele distrugerii provocate în zilele războiului, își stau lafa în față, intrîndu-se în mirarea celui care e deopotrivă de surprins de kilometrii de ziduri ai fostei incinte fortificate a orașului, își include în mijlocul acestuia și adăpostind nu numai comorile istorice dar și cartiere comerciale dintre cele mai vii, ca și

de agitația și mișcarea orașului cu aproape un milion de locuitori (împreună cu Fürth și celelalte orașele anexe).

Impodobit și dăruit de împărași și patricienii vechii cetăți, de castelani din împrejurimi și negustori avuți, cu clădiri masive, menite să dureze peste veacuri, orașul a devenit în scurgerea anilor — fusese întemeiat pe la 1040 — ceea ce l-au făcut să fie, generațiile de meșteșugari și artiști. Adevărați creatori ai lesei tradiționale a Nürnbergului, ei au „îngrămădit” între zidurile lui o abundență de capodopere ale artei figurative și arhitecturii, în așa măsură, încît un călător străin l-a numit, pe la 1700, „cutia de bijuterii a Bavariei”. Începînd cu cetatea zidită spre 1040, Nürnbergul numără un întreg șir de clădiri între zidurile cărora s-a scris istorie și s-au creat opere de artă nepieritoare. Castelul imperial, cu capele lui romană și impunătoarele săli ale împăratului și cavalerilor, galeria Belvedere și poeticele alei dintre zidurile duble și triple își găsesc o continuare normală în atmosfera oferită de colecțiile Muzeului Germanic, în care vizitatorul poate urmări arta și evoluția culturii din vechea Germanie, de la începuturi și pînă în anii veacului trecut, prin creațiile originale ale artiștilor și meșteșugarilor — de foarte multe ori locuinci. Faimoasa

casă Fembo, cu interioarele vechiului Nürnberg, oferite curiozității strănilor de Muzeul vechiului oraș instalat aici, se întregesc parcă printr-o vizită la casa lui Albrecht Dürer de lângă Tiergärtnerthor. O casă în care marele artist a locuit între anii 1509—1528 și în care s-a păstrat pe vechiul său loc tot mobilierul original împreună cu o colecție de autografe și copii de bună calitate ale unora dintre tablourile meșterului.

Soarele de iarnă își lătrează lumina, devenită brusc rece, între stâlpii de piatră ai bibliotecii St. Lorentz, prin vitraliile care îi rețin ultima căldură în roșu, violet și umbrele desenelor lor, subliniate prin margini de plumb. Tabernacul lui Adam Kraft și vestita „salutare mărească” creată de Veit Stoss măresc valoarea monumentului construit între 1352—1577. Nu trece niciun zădărnici Nürnberg fără a poposi într-un ceas de amiază în fața bisericii Frauenkirche (biserica femeilor), ciuvar al artei medievale, durată între anii 1352—1361, ca să urmărească cu ochi de copil somptuoasa procesiune a prinților electori, care, înveșmântați în lungile lor hlamide roșii, trec înclinându-se pe rînd înaintea împăratului Carol al IV-lea, personaj, ca și ei, al celebrului „Maasleinlaugen”, orologiul instalat pe frontonul clădirii. O trecere subliniată de „muzică” specifică a acestor străvechi instrumente de marcat timpul. Orologiul însă nu reține în mod exclusiv atenția turistului, care după ce-l admiră și-l „ascultă”, pătrunde în biserică pentru a cerceta altarul lui Tucher din 1440 și epitaful amintitului Adam Kraft din 1499—1500. De altfel, marii artiști ai Nürnbergului, care au fost Kraft și Stoss, și-au arătat măiestria și în alte opere locale, în rândul cărora trebuie amintită acea combinație unică a stilurilor roman și gotic-vechi, creată între anii 1225—1379, și consacrată lui Sebaldus, un cuvios mărunț ridicat la celebritate prin frumusețea artistică a bisericii consacrată lui și mai ales prin meșteșugul cu care îi este lucrat aici mormîntul, ieșit din mîinile pricepute ale unui alt mare artist medieval localnic, Peter Vischer.

Mai interesante însă pe planul omenescului decît fastuosul dar to-

tuși severul mormînt al lui Sebaldus, sînt celelalte — de la Rochusfriedhof — unde în mijlocul naturii, pe care fiecare dintre ei a iubit-o și redat-o în felul lui, se odihnesc sub lespezile lor de piatră Peter Vischer, Veit Stoss, Albrecht Dürer și lângă ei corespondentul lui Cristofor Columb, acel autor de globuri pămîntesti și risipitor de idei, în geografia vremii lui, care a fost Martin Behaim.

Vechea primărie și sub ea camera de tortură de la Lochgefängnisse, casa castel a patricienilor Neuhoi cu mobilier datînd cu începere din veacul al XVI-lea închid un rezumat și grăbit circuit prin trecutul alit de plin de evenimente și forță de creație a Nürnbergului din evul-mediu, renaștere și timpul barocului. Celălalt Nürnberg, orașul modern, alit de împletit cu cel vechi, dar crescînd parcă mai viu din cumpăna contrastului, apare peste tot, pe vechile rîni ale războiului, înlocuind distrugerii, pe întinderi nou cîștigate de oraș, răspîndindu-se viu și înfrățit cu verdele naturii. Opera și clădirea Muzeului Transporturilor fac parcă legătura cu noul subliniat de modernele cartiere și clădiri impunătoare de felul acelei Kunsthalle Nürnberg, de lângă Marienhor, adăpostind mereu noi expoziții ori a lui Meistersingerhalle, cea imensă, cu liniile ultramoderne oglindite în apa bazinelor, tulburată de stropii grei ai fîntînii arteziene.

Dar dacă e vorba despre fîntini, de reținut sînt mai ales două. Renumita Schöner Brunnen, bijuterie a trecutului, care în piatră și în fieronerie exprimă meșteșugul artă a jărarilor, de frumusețe din alte vremuri, completînd panorama de vestust a pieții, străjuită într-o latură de amintita Frauenkirche și fîntina simplă — o coloană dorică tăiată scurt din mijlocul căreia izburnește gîlgînd ca o viață apa, durată în curtea unei școli noi de artă lui Wilhelm Uhlig, artist contemporan.

ORAȘ — așa cum am spus — al expozițiilor și manifestărilor de artă. Nürnbergul zilelor noastre s-a impus și printr-o generație de tineri artiști care duc mai departe tradiția culturală a vechiului oraș al lui Dürer. Grafica lui Michael Mathias Prechtl, sculptura lui Wilhelm Uhlig, recitalurile violonistului Otto Büchner,

tablourile pictoriței Brigitta Neyduk, reprezintă o contribuție a nürnbergezilor de azi la mișcarea culturală a orașului. O mișcare pe care ieri o consemnau documente păstrate astăzi în măruntaiele aceluși munte de cărți care este Biblioteca de stat a orașului (320 000 volume diverse, 2 100 incunabule, 3 100 manuscrise de valoare istorică, 20 000 portrete, 40 000 reprezentări ilustrative de oameni de știință, cultură și creații de ale lor) iar azi o relatează zilnic presa.

În contextul acesta, cu cîteva luni în urmă presa și radio-ul au înregistrat și două prezențe românești. La opera de stat, o prestigioasă premieră a „Flautului fermecat” de Mozart, pus în scenă de artistul emerit român Alexandru Szinberger de la Cluj, iar în cadrul celui de-al 50-lea Congres Jubiliar al Societății pentru Istoria Medicinii, Științelor naturii și Tehnicii o „a doua” premieră (după prezentarea lui pe ecranele din țară) a documentarului științific românesc „Istoria unui manuscris”, realizat de Studioul Alexandru Sahia din București, pe tema activității științifice a lui Conrad de la Sibiu din secolul al XVI-lea, genial precursor al tehnicii rachetelor moderne.

Pe drum, o dată cu desprinderea de pe solul de asfalt al aeroportului, amestecîndu-se, trei imagini ne mai stăruie în minte: agitația entuziastă a copiilor în grădina lor zoologică (dintr-o rezervație a grădinii zoologice a orașului) în care cei mai mulți părăseau repede trenulețul construit anume pentru pitici în favoarea unor mini-curse pe ponei veritabili; silueta Mercedesului culoarenisip, cocoșat pe o estradă și pus la tomboală de organizatorii unei serbări duminicale, și atmosfera intimă a unei autentice circiumi medievale, de lângă „Spitalul Duhului Sfînt” (1487—1527) cu mese de stejar, pe care platouri cu „Eis-bein” (mîncare tradițională gătită din picior de porc cu varză, fasole și cartofi) reclamau plăcuta companie a vinului acrișor de Mosela sau interminabile cântecuri bere.

TOTUL pe fundalul orașului vechi și al celui nou, întrepătrunse și amestecate, pe străzile cărora în acea dimineață, de zi de început de săptămîină, mii și mii de oameni grăbeau spre birouri, fabrici, instituții și magazine

Un document despre situația presei din Grecia

De la data loviturii de stat militare din Grecia, petrecută în 20-21 aprilie 1967, și pînă astăzi, presa internațională a publicat numeroase relatări despre situația presei din această țară, despre persecuțiile la care au fost supuși nu numai ziaristii cu vederi de stînga, dar și elemente reprezentînd centrul și chiar partidele de dreapta.

O anchetă mai amănunțită asupra acestei probleme a fost făcută de Institutul Internațional de Presă (Zürich-Elveția), al cărui trimis special — Armand Gaspard — a reușit să adune la fața locului o serie de date ce merită reținute. „Acest raport — scria în numărul său din decembrie revista „Cahiers de l'I.L.P.” — nu oferă o lectură încurajatoare. El demonstrează modul cum controlul asupra presei a fost impus mai întîi prin forța armelor și menținut apoi prin cenzură, arestări arbitrare, presiuni economice exercitate asupra persoanelor, ziarelor și organizațiilor profesionale.” Raportul „relatează împrejurările în care acest control, prezentat oficial drept o măsură temporară, suportabilă și din neîncercare necesară, se prelungește în mod nelimitat, se accentuează prin amenințări directe și lînde să convertească libera diluare a informațiilor prin suprimarea sau alterarea faptelor și prin minciună”.

După ce descrie amănunțit modul în care presa — începînd cu ziarele Avghî și Demokratiki Allagi — a

devenit ținta autorităților militare încă de la începutul loviturii de stat, raportul înfățișează apoi mijloacele prin care libertatea presei, prevăzută în constituție, a fost abolită. O cenzură din ce în ce mai înăspriță a început să-și exercite presiunile și interdicțiile prin cele mai diverse mijloace. Printre instrucțiunile date ziarelor grecești la 16 octombrie — menționează raportul — figurează și următoarele:

— să nu se publice articole favorabile despre Uniunea Sovietică sau alte țări din Est;

— să nu se scrie despre războiul din Vietnam nimic din ceea ce ar putea fi interpretat ca anti-american,

— nimic despre artiști sau foști oameni politici greci, menționați într-o listă specială ș.a.m.d.

În ceea ce privește persoanele din anturajul șefului cenzurii, colonelul K. Vryonis, se menționează că acestea „sînt simpli executanți, în afară de unul singur cu care colonelul se consultă: Takis Diakos, un bătrînel care a funcționat ca cenzor sub dictatura lui Metaxas”.

În continuare sînt înfățișate numeroase exemple despre răstălmăcirea, din ordinul autorităților, a numeroase relatări apărute în presa mondială. Iată doar două mostre: 1) În legătură cu o scrisoare apărută în Observer, în care ziaristul Christos Lambrakis menționase și faptul că face parte din secția greacă a

Presă
de
peste
hotare

I.P.P., cotidianul Estia nota: „După cum știm, I.P.P. este un centru al comunismului, dacă nu chiar și mai rău”!... 2) Același cotidian Estia, cu privire la moartea lui Guevara; „Ziarul Le Monde din Paris, care este citit de francezii conservatori — poate pentru că ziarul este subvenționat de guvern—publică un necrolog redactat de Marcel Niedergang, un evreu francez de stînga, care descrie pe înmîndul „Che” ca pe un erou legendar egal cu eliberatorul Americii de sud, Simon Bolivar”. Or, precizează autorul raportului, d. Niedergang este un protestant alsacian, Le Monde nu este subvenționat de guvern și cititorii săi cu greu ar putea fi calificați drept conservatori!...

Raportul, menționînd că din 13 ziare ateniene, 6 și-au încetat apariția, iar celelalte n-au putut să atingă tirajul existent înainte de lovitura din aprilie, se ocupă în mod documentat de situația ziaristilor; circa 250 de someri ca urmare a dispariției unor ziare; o parte au luat drumul exilului, cîțiva, foarte puțini, au acceptat posturi oferite de regimul militar; „e dificil să se dea o cifră exactă a ziaristilor arestați”, aceasta variînd între 20—50 de persoane, dintre care cel puțin 15 deportați în insulele Yaros sau Leros; în noiembrie, editorul, directorul și redactorul șef al ziarului *Ayghî* (Leonidas Kyrkos, C. Paraskevopoulos și Athanase Tsouparopoulos) au fost condamnați la 18, 15 și respectiv 7 luni închisoare; presiuni exercitate asupra Uniunii ziaristilor atenieni pentru excluderea unor membri; exercitarea profesiei, de către cei aflați în libertate, într-o ambianță de nesiguranță, intimidări, mergînd pînă la amenințări cu desființarea telefonului sau arestarea.

Pe acest fond sînt menționate în raport repetatele promisiuni oficiale cu privire la restabilirea libertății presei, promisiuni rămase neîndeplinite.

„În concluzie, scrie Armand Gaspard, politica de informații a regimului ieșit din lovitura de stat militară de la 21 aprilie a dus la intoxicarea unei națiuni întregi.

Pe de o parte, ansamblul mijloacelor de informație a căror existență este autorizată a devenit instrument de propagandă în slujba unui guvern care nu ezită să fabrice știri false. Pe de altă parte, opinia publică — care încercînd să se informeze, se află la discreția zvonurilor și a altor influențe”.

Scrisoarea ziaristului grec TASSOS DIMOU

către J. M. Herman,
președintele O. I. Z.

De la instaurarea dictaturii în țara noastră, numeroase familii se găsesc despărțite, case sînt abandonate, copii aproape orfani: părinții lor sînt închiși în lagăre de concentrare și închisori. Lipsa de umanitate, cruzimea dictaturii nu au limite.

Denunț faptele de mai jos, fapte ce nu sînt decît o palidă imagine a tragediei care este astăzi viața multor familii grecești.

La 21 aprilie 1967, soția mea a fost ridicată și trimisă în insula Yaros. Eu am reușit să scap dar sînt căutat. Fiicele mele, în vîrstă de 6 și 8 ani, sînt lipsite de părinții lor. Dar aceasta nu este totul: poliștii lui Korydalos, îndeplinind ordinele Juntei, lac de trei săptămîni perchezisje în casa mea, acolo unde locuiesc fiicele cu bunicii lor, foarte bătrîni.

Poliția sosește de obicei la orele 2 noaptea și obligă pe soțul meu să deschidă ușa: scotocesc peste tot, răstoarnă tot ce niște gangsteri. Soții mei au suferit șocuri nervoase și au avut erize cardiace, iar copiii se trezesc cu coșmaruri, așteptînd „oamenii răi” și această torturare a unor persoane vîrstnice și a doi copii continuă fără întrerupere. Descinderă se repetă de trei ori pe săptămîină și poliștii spun cu cinism: „Vom distruge totul, vă vom distruge pînă cînd veți spune unde se ascunde Dimou”.

Acesta nu este un caz izolat: ei fac același lucru și în alte case. Alteleori ei au tras locuri de armă în fața copiilor cum au făcut la Dimitri Despalidis, exilat

la Paris și a cărui soție este în închisoare.

Ceea ce este mai rău sînt zvonurile care circulă despre internarea copiilor deținuților politici și a persoanelor căutate de poliție pentru a fi „reformați”, fapt care arată că poliștii vor să ucidă tot ceea ce este mai sînt într-un suflet de copil: dragostea pentru părinții săi. Aceasta amintește de crimele hitleriștilor. Se pune întrebarea cu ce drept Junta militară îndrăznește să vorbească de familie, în numele căreia religii încearcă cu atîta ură să ucidă dragostea în ființe umane și în numele căreia patrii, cînd ei fac totul pentru distrugerea grecilor.

Adresez apelul meu tuturor contrașilor, tuturor ziaristilor, asociațiilor lucrătorilor din presă și tuturor oamenilor de bună credință: Apărați-ne copiii! Faceți ca acești copii greci să nu mai fie treziți noaptea, terorizați de intervențiile poliției. Lipsiți de părinții lor, să le fie lăsat cel puțin somnul. Și cum nu am alt mijloc de comunicare cu copiii mei, fie acest scurt apel un mesaj de dragoste paternă. Curaj fetițele mele. Uraganul va trece. Mama și tatăl vostru aveau un ideal: să vă vadă trăind ca toți copiii din lume, într-un climat de pace și lericire și această speranță nici o Junță nu o va putea ucide.

Sînt sigur că veți răspunde apelului meu și vă mulțumesc.

Tassos DIMOU

Secretar general al Federației lucrătorilor din presa greacă

Un examen al responsabilității...

PESTE CRIMA care în urmă cu câteva luni a înnegrit pagini întregi ale ziarelor pariziene, constituind — așa cum afirmă un ziar francez — una din cele mai bune afaceri ale presei de scandal, s-a lăsat încet tăcerea și micuțul Emmanuel Mailliart, în vîrstă de numai 7 ani, victimă a unui criminal în vîrstă de ... 15 ani, a fost dat, cu vremea, uitării.

Iată însă că senzaționalul o dată stins, drama aceasta devine, în mod paradoxal, punctul de plecare al unor discuții — de astă dată de ordin teoretic și care dobîndesc chiar semnificația unui crez jurnalistice — despre responsabilitatea presei și a ziaristului, despre granița de la care presa, concepută ca o marfă cît mai ușor vandabilă, încetează să mai aibă o funcție socială.

Spicuim din presa franceză două dintre materialele care par să sintetizeze cele mai importante luări de poziție în aceste probleme.

SUB TITLUL „Une bonne affaire pour la presse du viol”,

„L'Humanité Dimanche” a publicat un articol semnat de Hélène Gratiot Alphandery care descoperă substraturile acestei presei ce nu caută decît să exploateze detaliul senzational pentru a atrage, mișca, indigna sau înduioșa cititorul. „Cu o plăcere sadică, „ziariștii” (de reținut ghilimelele care aparțin autoarei articolului, n.r.) au întreținut oră de oră atmosfera de așteptare, dozînd cu pricepere orărea, dezvăluind-o puțin cite puțin, inventînd la nevoie, insistînd pe cel mai neînsemnat element, nedîndu-se în lături de la nimic”.

Această manieră a citorva „vînzători de informații”, cum îi numește H.G.-A. pe acei ziarisți care fac dintr-o dramă de orice natură ar fi, o afacere comercială, o ocazie de a urca tirajul, nu are, evident, nimic comun cu pîdoarea și respectul pentru profesie, vîdînd în același timp un total dispreț față de cititor.

Cum însă presa scrisă sau vorbită este un factor care influențează opinia publică

pregătind-o să acționeze într-un sens sau altul, se pune întrebarea dacă nu cumva unele monstruoase erori judiciare din trecut s-au datorat tocmai înfrîngerii exercitate de presă asupra celor chemați să dea verdictul.

În ceea ce privește discuția care s-a purtat despre influența nocivă a ziarelor, filmelor și literaturii care incită tineretul la violență și eroticism, fără a-i diminua importanța și a nu recunoaște necesitatea unor măsuri care să prevină această primejdie, Hélène Gratiot-Alphandery exprimă părerea că trebuie denunțați adevărații factori responsabili de aceste situații.

REVISTA „L'echo de la presse de la publicité” a publicat un articol al lui Jean-André Faucher în care se dezbate o serie de probleme legate de modul în care presa a ignorat deliberat sau, dimpotrivă, a înțeles responsabilitățile pe care le incumbă publicarea anumitor detalii, uneori neverificate chiar, dar care sînt pe

Presă de peste hotare

gustul unui public avid de senzational. Autorul remarcă marea deosebire dintre prudența cu care echipa postului de radio „Europe 1” a știut să nu releve nimic din ceea ce ar fi putut împiedica acțiunea întreprinsă de tatăl victimei și goana reporterilor de la O.R.T.F. în căutarea de senzational cu orice preț. (De altfel revista — care întocmește săptămânal o premiere simbolică a celor mai interesante articole — a acordat „Penița de aur” echipei postului de radio Europa 1 pentru „demonstratarea pe care a știut s-o păstreze în afacerea răpirii micului Emmanuel Mailliart”).

Desigur că este foarte dificil de stabilit o linie de demarcație între utilizarea scandaloasă a unei drame și relatarea necesară informării și orientării publicului. Totul este însă măsura — așa cum scria Bernard Lesueur în „Le Figaro”. Intervin aici cu acuitate factori de ordin moral, politic, filozofic. Ne gândim, de pildă, la ecoul profund trezit de prezentarea unor zguduitoare fap-

te din războiul nedrept purtat împotriva poporului vietnamez sau la expresia de adîncă compasiune omenească față de soarta micuței belgiene Eliane de Feyter.

În ceea ce privește atitudinea presei în legătură cu „autorii morali” ai crimei de la Versailles, s-a subliniat că, după cum nu se poate nega total influența nocivă a unei anumite literaturi, a unor filme și fotografii ca și a imixtiunii din ce în ce mai accentuate a unor ziare de scandal în viața particulară a oamenilor, tot astfel nu se poate afirma — așa cum au făcut-o unii ziaristi dintre care autorul citează pe André Frossard și Jacqueline Thome—Patenôtre — că vina o poartă, aproape în exclusivitate, acestea. „În realitate, singura adevărată problemă este de a ști cum poate asigura poliția securitatea familiilor. Modul în care autoritatea trebuie să sprijine morala nu este niciodată în cazuri asemănătoare decît o problemă complementară”.

Abordînd problema majoră a responsabilității profesiona-

le, J.A. Faucher arată că atîta vreme cît presa va continua să fie o industrie, atîta vreme cît morala profesională va fi subsumată legii profitului, nu presa va crea opinia — așa cum ar fi normal — ci un anume public cititor care va impune ziarului să nu scrie nimic decît ceea ce corespunde gusturilor sale. „Din clipa în care ziarul devine prizonierul pulsului pieței, din clipa în care ziaristul nu este acolb decît pentru a descoperi și pregăti marfă care să se vîndă, presa încetează de a avea orice fel de funcție socială. Ea devine efectiv o industrie”.

DUPĂ CUM vedem, o concluzie pe cît de realistă pe atît de puțin stenică și care îndreptățește afirmația din finalul articolului: „Fără îndoială că mulți dintre noi (ziariștii francezi — n.n.) au conchis că nu pentru a ajunge aici ne-am ales meseria de ziarist”.

Milena COMARNESCU

„TINERI AI ZILELOR NOASTRE”

IN DORINȚA de a stimula creația publicistică a tinerilor gazetari și, în special, participarea acestora la promovarea reportajului jurnalistice în presă, **UNIUNEA ZIARIȘTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ÎN COLABORARE CU COMITETUL CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST** organizează un concurs de reportaje cu tema: „*Tineri ai zilelor noastre*”.

Concursul este deschis tinerilor ziariști (limita de vîrstă fiind de 30 de ani), membri ai Uniunii ziariștilor din întreaga țară, care lucrează în presă sau în instituții de presă.

Fiecare concurent poate participa la concurs cu cel mult 3 (trei) reportaje apărute în perioada februarie-aprilie a.c., în publicația la care lucrează sau în oricare alta, sau difuzate prin radio.

Aceste reportaje vor fi dedicate vieții și activității tinerilor constructori ai socialismului, abnegației cu care aceștia participă la edificarea socialistă a patriei.

Reportajele pentru concurs (cele apărute în presă — decupate, iar cele difuzate prin radio — dactilografiate, purtînd data transmiterii și viza redactorului șef) se vor trimite direct de către autori pe adresa: Uniunea ziariștilor, București, Calea Victoriei 163, cu mențiunea „Pentru concursul de reportaje”.

Reportajele, care trebuie să sosească la București pînă la sfîrșitul lunii aprilie a.c., vor fi selecționate pentru premiere de un juriu desemnat de către Uniunea ziariștilor și C.C. al U.T.C.

Uniunea ziariștilor și Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist vor acorda pentru cele mai valoroase reportaje următoarele premii:

Premiul I

— **O EXCURSIE DE DOCUMENTARE PESTE HOTARE, PE TÎMP DE 3 SĂPTĂMÎNI.**

Premiul II

— **O EXCURSIE DE DOCUMENTARE PESTE HOTARE, PE TÎMP DE 2 SĂPTĂMÎNI.**

Premiul III

— **UN APARAT DE FOTOGRAFIAT „EXACTA”.**

Mențiuni

(DOUĂ)

— **A CÎTE 1 000 LEI.**

Totodată, Uniunea ziariștilor și Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist își propun să reunească cele mai bune reportaje într-un volum care să configureze profilul tinerei generații de constructori ai socialismului din patria noastră.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 1 (141)

ianuarie 1968

SUMAR:

— Ancheta internațională a „Sciteii”: Locul publicistului modern realizată de **Ion Fintinaru**, **Mircea Simionescu** și corespondenții **Al. Gheorghiu** (Paris), **N. Puicea** (Roma), **Liviu Rodescu** (Londra), **Al. Pinte** (Buda-
pesta), **I. Dumitrașcu** (Varșovia)

Nestor Ignat: Ochiul mereu treaz

Richard Clements: Ziaristul trebuie să se dedice unei cauze a opiniei publice

S. Diaconu: Rolul informării în propagarea noului

V. Toso: Reporterul și satul

Eugen B. Marian: Mark Twain și ziaristica

RECENZII

Boris Buzilă: 12 repere culturale

Mihai Mazaneț; C. A. Moser „Metodele de anchetă”

M. C.: Rod al experienței reportericești

C. Darie: Publicistica în planurile editoriale

CUM SCRIEM

Flora Șuteu: Așa se naște un omonim

Mircea Cârloanță: Pseudojurnalisme...

FILE DE ISTORIA PRESEI

F. Moldovan: 100 de ani de la apariția revistei „Transilvania”

Aurel M. Alicu: „Dacia nouă”

Alexandru Plugaru: Momente ale presei comuniste brașovene

FOTOZIARISTICA

Mircea Novac: Obturatorul electronic

N. Scarlet: Salonul fotografiilor amatori în fiecare lună — o fotografie

Virgil Dănculescu: Interviu cu profesorul Jacques Léauté, directorul C.I.E.S.J.

D. Todericiu: Reportaj pe glob: Secvențe din Nürnberg

PRESA DE PESTE HOTARE

* * * Un document despre situația presei din Grecia

* * * Scrisoarea ziaristului grec Tassos Dimou

Milena Comarnescu: Un examen al responsabilității...

— Concursul de reportaje „Tineri ai zilelor noastre”

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, **Antal Albert**, **Valentin Câmpeanu** (redactor-șef), **C. N. Constantin**, **Ion Felea**, **Nestor Ignat**, **Vasile Iosipescu**, **Nicolae Moraru**, **Octavian Paler**, **Alexandru Popescu**, **Ilie Rădulescu**, **Al. N. Trestieni**

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румыния
Год издания XIII, № I (141), — январь 1968

СОДЕРЖАНИЕ

— Международная анкета газеты „Скынтея“:
Место современного публициста, осуществ-
ленная Ионом Фынтынару, Мирчей Сими-
онеску и корреспондентами Ал. Георгиу
(Париж), П. Пуйча (Рим), Ливиу Родеску
(Лондон), Ал. Пинтя (Будапешт), П. Думи-
трашчу (Варшава)

Нестор Игнат: Постоянно недремлющий глаз
Р. Клементе: Журналист должен посвятить себя
делу общественности

С. Диакону: Роль информирования в распро-
странении нового

В. Тосо: Репортер и село

Эуджен В. Мариан: Марк Твен и журналистика

Рецензии

Борис Бузилэ: 12 культурных ориентиров
Михай Мазанец: К. А. Мозер — „Примеры ан-
кетирования“

М. К.: Плод репортерского опыта

К. Дарие: Публицистика и издательские планы

Как мы пишем

Флора Шутеу: Так рождается омоним
Мирча Кърлоанца: Псевдожурнализмы

Страницы из истории печати

Ф. Молдаван: 100 лет со дня выхода журнала
„Трансильвания“

Аурел М. Алику: „Дация нова“

Санду Плугару: Моменты брашовской ком-
мунистической печати

Фотожурналистика

Мирча Новак: Электронный obturator

Н. Скарлет: Салон фотолюбителей

— Каждый месяц — одно фото

Вирджил Дăнцилеску: Беседа с профессором
Жак Леоте, директор Международного
центра журналистских исследований

Д. Тодеричиу: Репортаж на земном шаре: Нюри-
бергские впечатления

Зарубежная печать

* * * Документ о положении печати в Греции

* * * Письмо Тассоса Диму

Милена Комарнеску: Экзамен на ответствен-
ность...

**Конкурс репортажей „Молодые строители со-
циализма“**

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania
XIII th Year, No. 1 (141), January 1968

CONTENTS

— International Inquiry of „Scinteia“: The Place
of the Modern Journalist, by **Ion Finținaru**,
Mircea Simionescu and Foreign Correspon-
dents **A. Gheorghiu** (Paris), **N. Puicea** (Rome),
Liviu Rodescu (London), **A. Pinteia** (Buda-
pest) and **I. Dumitrașcu** (Warsaw)

Nestor Ignat: The Ever Watchful Eye

R. Clements: The Journalist has to Dedicate Him-
self to a Public Cause

★

S. Diaconu: The Role of Information in Promo-
ting the New

V. Toso: The Reporter and the Village

Eugen B. Marian: Mark Twain and Journalism

REVIEWS

Boris Buzilă: 12 Cultural Landmarks

Mihai Mazanet: C. A. Moser „Methods of In-
quiry“

M. C.: The Fruit of the Reporter's Experience

C. Darie: Journalism in the Plans of Publishing
Houses

HOW WE WRITE

Flora Șuteu: The Birth of an Omonim

Mircea Cârloanță: Pseudojournalese...

HISTORY OF THE PRESS

F. Moldovan: 100 Years since the Publication of
the Review „Transilvania“

Aurel M. Alicu: „Dacia nouă“

Alexandru Plugaru: The Communist Press of Brașov

PRESS PHOTOGRAPHY

Mircea Novac: The Electronic Obturator

N. Scarlet: Amateur Photographers' Exhibition

— A Photograph a Month

★

Virgil Dănculescu: Interview with Prof. Jacques
Léauté, Director of C.I.E.S.J.

D. Todericiu: Reportage from the World: Snap-
shots from Nürnberg

THE PRESS ABROAD

* * * A Document on the Situation of the Press
in Greece

* * * Letter from Tassos Dimou

Milena Comarnescu: A Test of Responsibility...
Reportage Competition „Young Builders of So-
cialism“

Stimați cititori!

ÎNNOIȚI-VĂ ABONAMENTELE

LA

„PRESA NOASTRĂ“

PE ANUL 1968

-
- La orice oficiu poștal sau de difuzare a presei
 - Direct, pe adresa redacției și administrației:

București
Calea Victoriei, 163
telefon 152102

Costul
unui abonament
este de:

60 de lei pe un an
30 de lei pe șase luni
15 lei pe trei luni

UN APERITIV IDEAL

CU

MARINATĂ

macroui

stavrid

heringi

aliment gustos, picant,
fortifiant (conține fosfor
și proteine)

11. 583
Revista
Uniunii
ziariştilor
din
Republica
Socialistă
România

BCU
**presa
noastră**

UZ

DIN SUMAR:

- Un larg schimb de experiență :
 - Eficacitatea
 - Ancheta socială
 - Interviu
- Umorel în corespondența lui I. L. Caragiale
- Din „secretele” telereportajului sportiv

Nr. 2/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 2 (142)

februarie 1968

SUMAR:

Ion Herțeg : Un articol să nu treacă neluat în seamă (pag. 2—3)

D. Tărnăuceanu : Scopul oricărei acțiuni : eficiența (pag. 4)

Sergiu Fărcașan : Întrebare și răspuns (pag. 5—8)

M. Comarnescu : Dialog cu Mihai Stoian despre „Ancheta printre minori” și „ancheta” în general... (pag. 9—11)

Petru Vintilă : Gazetărie și literatură (pag. 12)

V. Ștefănescu : Interviu și unele cerințe ale sale (pag. 13—15)

V. Bugariu : Însemnări despre ancheta socială de larg interes (pag. 16—18)

Șerban Cioculescu : Umorul în corespondența lui I. L. Caragiale (pag. 19—21)

Tudor Teodorescu-Braniște : Ion Vinea (pag. 22-23)

Al. Popovici : Surisul pe micul ecran (pag. 24)

A. Buhoiu : Reporterul telesportiv (pag. 25—27)

Galina Bădulescu : Specializarea — condiție a reușitei (pag. 28)

Dana Dumitriu : Personalitatea redactorului (pag. 29)

Flora Șuteu : Epurașul ușa rupe sau licențele unor criptograme (pag. 30)

L. Sărățeanu : Opiniile lui Grămătic (pag. 31)

P. Paliu : Cîteva probleme privitoare la folosirea izvoarelor (pag. 32—33).

*** : La Casa ziaristilor (pag. 34—37)

Vlad Mușatescu : Almanahurile 1968 (pag. 38—39)

I. Babici : Poziția presei românești față de Anschluss (pag. 40—41)

Al. Gînju : Din nou despre fotoinformație; Primul fotoreporter din țara noastră (pag. 42—44)

St. Streja : În presa vestgermană se accentuează concentrarea (pag. 45—47)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), **C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Păler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni**

SCOPUL ORICĂREI ACȚIUNI:

EFICIENȚA

D. TĂRNĂUCEANU

CITEAM MAI DE MULT în „România liberă” reflecțiile unui profesor dintr-un depărtat cătun al țării. Omul, luînd cunoștință de scrisorile pe care consăteni de-ai săi le trimiteau la diferite ziare, se bucura chiar atunci cînd afla că cutare lucru „nu merge cum trebuie”. Se bucura, conchidea profesorul, că defecțiunile semnalate (întreruperea curentului electric și ca atare a programelor de la radio și televizoare, lipsa îndelungată a bibliotecarei de la locul ei de muncă, neglijența operatorului în prezentarea unor filme la cinematograful sătesc etc.) sînt de strictă actualitate. Ele n-ar fi putut să fie sesizate cu ani în urmă cînd din marea majoritate a satelor noastre lipseau înzestrările pomenite și multe altele. Ca atare, scrisori prin care corespondenții satului cereau grabnică îndreptare a defecțiunilor sesizate ilustreau și fapte pozitive, caracteristice zilelor noastre: dezvoltarea economică, socială și culturală a satului, participarea activă, și combativă, am spune, a oamenilor la înlăturarea unor lipsuri, pentru bunul mers al treburilor obștești.

Ridicat la nivel de „macro”, exemplul amintit este caracteristic timpului în care trăim. Defecțiuni mai mici sau mai mari, sesizate presei de o armată de redactori, de corespondenți și cititori se întîlnesc în oricare localitate de pe întregul cuprins al țării și în oricare domeniu al activității economice, sociale și spirituale. De altfel, presa din țara noastră, de la cîndienele centrale și pînă la cele locale, de la periodicele de mare tiraj și pînă la cele care se ocupă de sectoare strict delimitate, scot continuu la iveală lipsuri care se mai manifestă

în diverse locuri de activitate, îndeplinindu-și rolul de armă combativă a partidului în lupta pentru progresul țării noastre.

E vizibil pentru orice cititor faptul că potențialul combativ al presei noastre a sporit în ultimii ani atît pe linie verticală cît și orizontală. Numărul articolelor critice a sporit în dauna acelor „reportaje” obosite prin care, cu un aparat destul de uzat, se fotografiau încetșosat unele realități bine cunoscute tuturor. Personal, gîdesc că tendința manifestată pe această linie e salutară și trebuie menținută în continuare în preocuparea noastră.

Principalul nu e însă numărul articolelor critice, ci ridicarea la un nivel mai înalt a investigației critice. Și în această direcție succesele dobîndite sînt demne de amintit. De la articolele care înfățișau o stare de fapt, sesizabilă oricui lua contact cu domeniul respectiv de activitate, s-a ajuns — nu peste tot și nu încă în măsură suficientă — la analize aprofundate, care în unele cazuri scot la iveală „dedesubturile” lipsurilor sesizabile tuturor. Cauza cauzelor sau descoperirea rădăcinii faptului! În acest mod cititorii, și în primul rînd cei ce răspund de domeniul respectiv de activitate, iau cunoștință nu numai de situația sesizată și de ei, ci și de unele deficiențe care „nu se văd” decît prin urmările lor.

Exemple de astfel de articole cu rezultate deosebit de eficiente se pot da multe. Activitatea din domeniul comerțului, bunăoară. Articolele de temeinică analiză — ne gîdim în primul rînd la sectorul de alimentație publică — au influențat și grăbit adoptarea unor măsuri, care — în curs de aplicare — stimulează preocupările pentru modernizarea comerțului la nivelul exigențelor actuale ale cumpărătorilor. Și în alte sectoare de activitate — relațiile dintre întreprinderile producătoare și cele beneficiare, mobilizarea rezervelor interne, folosirea judicioasă a materiei prime, gospodărirea chibzuită a fondurilor, lichidarea rebuturilor, mai pe scurt: organizarea științifică a muncii în scopul ridicării în ansamblu a eficienței întregii activități economice — intervenția permanentă și la un nivel mai calificat a presei a dus la ample dezbateri cu rezultate deja vizibile.

Subliniind o seamă de succese obținute în ridicarea eficienței articolelor publicate nu putem să nu ne oprim și asupra unor raie mai vechi, dar care mai stăruie încă în activitatea noastră. E vorba — să semnalăm un singur aspect de astădată — de faptul că unele articole ale noastre nu au efectul scontat. Situația ne mîhneste și în unele cazuri ne dă impresia unei munci zadarnice. Ne

și demobilizează. „De pomană mai scriem despre cutare problemă. S-a mai scris, dar fără rezultat”.

De ce fără rezultat? Să aplicăm și în această privință principiul: cauza... cauzelor. Fiind vorba de efectul muncii noastre (și ținînd seama de principiul care spune că o acțiune fără efect dovedește că ea n-a fost bine desfășurată) găsim în primul moment următoarea cauză: cei criticați nu recunosc în fapt critica făcută. Cum putem să-i convingem? E neîndoiește că în unele cazuri situația stă așa. Dar leac există și împotriva acestei stări. „Reflectorul” televiziunii îl folosește adeseori, atunci cînd pune față în față declarațiile celor ce nu recunosc critica cu imaginile care atestă justetea sesizării. Și „România liberă” a alăturat uneori scrisorilor celor ce respingeau critica imagini fotografice care o confirmau. Și, după cîte știm, asemenea acțiuni și-au atins ținta.

Mai e însă și altă situație, destul de frecventă, din păcate. Ne referim la faptul cînd cei criticați răspund în termen și în... termeni politicoși. „Da, e just. S-a dispus adoptarea măsurilor...”. Dar măsurile nu se... văd. Ca atare eficiența articolului e nulă. Disperați, mai scriem o dată și încă o dată și încă nu știu de cite ori. Dacă s-ar întocmi o evidență a articolelor critice privind, de pildă, defecțiunile din transportul în comun, am lua cunoștință de niște cifre enorme. Și totuși, defecțiunile criticate acum cinci ani continuă să se manifeste și actualmente. Și noi scriem mereu despre ele. S-au plictisit și cititorii, și noi care scriem și — culmea! — cei criticați.

A cui e vina? Nu e oare și a noastră? Cred că da, și iată de ce. În acest caz — și în multe altele — intervențiile noastre s-au limitat în a reliefa numai constatările de suprafață. Analiza deficiențelor nu s-a făcut în profunzime. Nu s-a făcut încă o analiză în care să se arate dacă baza materială a transportului în comun a sporit în directă corelație cu dezvoltarea orașului; nu s-a scris nimic despre felul cum sînt cointeresați salariații de la această întreprindere pentru efectuarea unui serviciu civilizat; nu s-a calculat dacă tarifele I.T.B.-ului reprezintă sau nu contravaloarea exactă a serviciului efectuat (pentru 25 de bani la tramvai, ce pretenție poți să ai?). Sînt și alte aspecte ale problemei și ale problemelor despre care scriem fără eficiență.

Deci pentru a scrie cu eficiență e absolut necesar să pătrundem în miezul problemelor, să descoperim rădăcina deficiențelor semnalate, să depistăm cauza... cauzelor.

Cum? Printr-o multitudine de mijloace care ne stau la îndemînă. Dar, despre asta cu alt prilej.

ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNS

Sergiu FĂRCĂȘAN

DE ASTĂ DATĂ, simpla rezumare a cărții lui Campbell și Wolseley este insuficientă. Am încercat s-o completez cu câteva opinii proprii și cu informații utile cuprinse în lucrarea profesorului Thomas Elliott Berry, de la colegiul pedagogic din Pennsylvania, „*Jurnalismul astăzi*” (Editura Chilton din Philadelphia) și într-o carte apărută în românește, care nu e adresată în primul rând ziaristilor, dar s-ar cere neapărat parcursă și de aceștia: „*Metodele de anchetă în investigarea fenomenelor sociale*”, de C. A. Moser, profesor la Universitatea din Londra (Editura științifică, 1967).

Sub titlul „Întrebare și răspuns” ne propunem să abordăm câteva elemente de bază ale interviului și anchetei. E vorba numai de elemente de bază, deoarece o tratare de ansamblu depășește pentru moment puterile autorului. Spre deosebire de genuri ca reportajul și articolul, care au frecvență mare în presa noastră (îndeosebi reportajul literar e în țara noastră ilustrat cu o abundență pe care o găsești rar în presa altor țări și extrem de rar în presa americană), interviul este un gen pe care îl practicăm mai rar.

Mă refer nu atât la interviul descriptiv, de atmosferă, de combinare cu reportajul, cât la cel de declarații și informare: modul „sec”, factologic, purtător de informație precisă (mod care în general le place cititorilor) e întâlnit mai des la televiziune, în oarecare măsură la radio și în revista „Lumea” și mai rar în restul presei. E adevărat că sub titlul de „convorbire” apar materiale care cuprind o întrebare, maximum două: la o privire mai atentă se vede însă că e vorba de un *articol* și nu de un *dialog* între doi oameni.

În ce privește ancheta, eticheta este pusă cu frecvență pe care o avea înainte cuvântul „feuilleton”, de materiale uneori mai curând de reportaj sau chiar de articole de opinii. În sfârșit, genul „meci rotunde” a

căpătat popularitate în rindul ziaristilor (uneori și al cititorilor).

La recente dezbateri de la A.T.M. în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice, un regizor de talent le reproșa ziaristilor că sub titlul de „anchetă” nu fac deseori să înșire decît păreri proprii, aduse la un asemenea grad de adevăr general, unanim admis și dinainte cunoscut, încît te întrebi ce mai era de anchetat. Aș adăuga că o masă rotundă nu se justifică decît atunci cînd era necesar ca vorbitorii să fie confrunțați unii cu alții, cînd aveau o problemă de dezbătut, de elucidat: păreri înșirate în sertare paralele nu necesită ca unii să vorbească în prezența celorlalți.

Opiniile de mai sus sînt discutabile, ca orice opinii, dar dacă pășim pe terenul faptelor exacte, un lucru e sigur. Documentele Conferinței Naționale a partidului pun un accent mai puternic decît oricînd înainte pe necesitatea unor metode științifice în munca de conducere: la toate nivelurile și în toate compartimentele e nevoie de informații exacte, nedistorsionate, cu circulație rapidă, cu o evidență care să le facă lesne de găsit. Nu e vorba numai de sistemul informațional propriu-zis, ci de un întreg stil de muncă. Acest stil ridică obligații mari și în fața presei. Orice material ziaristic (ne-ficțiune), indiferent de spațiu, formă, gen, este un multiplu al informației. Desigur, informația nu înseamnă factologie care să înec semnificația; este ea însăși, așa cum arată originea cuvîntului, o punere în formă. Mi se pare un fapt sigur că mărirea cantității de informație exactă și semnificativă e una din sarcinile cele mai actuale ale presei.

Dar cum stabilim ce e semnificativ? Reporterul era uneori înclinat să trieze faptele în lumina unei pre-concepții, adesea după cum știa că are de scris un material „pozitiv” sau „negativ”. Această tratare neștiințifică a fă-

cut ca multe materiale de critică să nege celor criticați orice umbră de calitate parțială sau argumente de apărare, tot astfel cum laudele aduse unui colectiv de muncă sau om dădeau o imagine de perfecțiune. Trăind faptele în lumina unei concepții pre-stabilite, ziaristul înțreținea unele prejudecăți proprii, teze insuficient digerate sau învechite; acest gen de „propagandă”, izbindu-se de fapte pe care cititorul le cunoștea ca fiind altele, se întorcea împotriva autorului și a tezelor sale, era o falsă propagandă. Ancheta — care pornește adesea de la tendința sănătoasă de înlăturare a acestui cusur, în general a subiectivismului autoricesc — își atinge scopul numai atunci când cititorul simte că asistă într-adevăr la o investigație din care AFLĂ o seamă de fapte sau de opinii, nu simple concretizări ale unor banalități cu care erau dinainte înarmați, atât el, cât și ziaristul.

Oricum, sînt probleme complicate; e mai simplu și mai sigur să pornim de la cărămida de bază: întrebarea și răspunsul.

Întrebări, întrebări, întrebări

Există, incontestabil, o artă și în modul de a întreba. Manualul despre știri arată că noutățile se nasc, înainte de toate, din întrebări. Întrebarea e inima interviului. Totul începe cu CE întrebare pui. Recent, un stagiar s-a oferit să mă ajute la o anchetă despre exigență. Era clar de la bun început — și i-am spus-o — că orice om pe care-l întrebi despre exigență „în general” îți va răspunde tot în general. Întrebarea însă trebuie să *circumscrie*, într-un fel să oblige interlocutorul la o ALEGERE.

Comparați aceste două tipuri de întrebări:

A: Ce părere aveți despre exigență?

B: Care sînt principalele d-voastră exigențe față de subalternii d-voastră, șefii d-voastră, egalii d-voastră și propria d-voastră persoană?

Tipul A nu mai cere comentarii. La B remarcă — înaintea ierarhizării — cuvîntul *principalele*. Dacă îl „obligi” pe om să-și așeze exigențele în *ordinea importanței* sau — și mai bine, în unele cazuri — îi ceri să se refere „numai la principalele TREI exigențe”, răspunsul îl va solicita în mai înaltă măsură, îi va cere un efort de structurare. Tot astfel, direcționarea exigenței — în sus, în jos, lateral etc. — îl obligă la o selecție, o abstractizare, un nivel de generalitate care exclude generalitățile (în sensul la care se referea Marx spunînd că concretul nu poate fi prins decît printr-o încrucișare de abstractizări din cele mai înalte).

Din păcate, stagiarul nostru n-a reușit să facă un efort de elaborare, iar răspunsurile „culese” au fost mult dedesubtul părerilor reale ale unor oameni cu experiență. Oamenii întrebați sînt de obicei oameni cu experiență, practicieni, care nu-s plătiți să țină lecții despre metode lor de conducere; e normal ca ei să n-aibă păreri gata ierarhizate didactic, dar în momentul cînd sînt confrunțați cu o întrebare structurată, răspunsul lor este,

cel mai adesea, la înălțime. Răspunsurile culese însă în cazul citat sunau cam așa:

— Să fii exigent față de munca pe care o depune un om. (Repetare inutilă, șablon gazetăresc menit a umple spațiul și a „imprima” banalitatea în creierul cititorului.) Dar cum? Este evident că nu față de toți poți avea aceleași pretenții. (Dacă este evident, fraza ar putea fi admisă doar ca frază de legătură, de trecere. Din păcate însă, întîlnești prea adesea asemenea fraze în care ziaristul „își ia vînt”: după acest elan însă, nu urmează însă nici o săritură. Evidentul e bun dacă e urmat de ceva care trece dincolo de evident; dacă rămîne la evident, singurul folos e abandonarea lecturii de către cititor.) Oricît am miza pe faptul că muncitorul este interesat de mărimea cîștigului său, dacă însă alături de stimularea materială reușești să-l atragi și la o participare afectivă (...etc. etc.). *Omul* — se spune — lucrează mai cu inimă.

Pe nesimțite, banalitățile despre exigență se transformă în banalități despre anumite aspecte particulare ale muncii — raportul între cîștig și afectiv, foamea de cadre medii, faptul că unii muncesc mai mult și alții mai puțin, că există păreri diferite, dar toate militează pentru exigență. În felul acesta, putem vorbi mult și bine fără să spunem nimic. Așadar, în primul rînd întrebarea trebuie să aibă o structurare care să oblige omul la un răspuns precis. Întrebînd, reporterul trebuie să știe dacă vrea informație concretă sau opinii sau amîndouă.

E foarte important însă ca investigatorul să poată deosebi ce e fapt și ce e opinie. Un exemplu excelent îl dă Bertrand Russell în cazul celor trei oameni întrebați ce vîd la orizont și care răspund:

— Vîd un coș de vapor.

— Vîd un vapor cu două coșuri.

— Vîd un vapor mergînd de la Southampton la New York.

În cazul al treilea s-a produs un fenomen de *interferență*: omul știa (sau credea) că vasul merge de acolo pînă acolo; el nu putea percepe însă direcția. Percepția directă îi arată doar coșurile vaporului; experiența l-a învățat că e vorba de un vapor. Între răspunsul unu (exact) și trei (inferat), doi joacă un rol de trecere.

Depistarea surselor de eroare și distorsionare a faptului — căreia cartea lui Moser îi consacră o întregă metodologie — stă la îndemîna reporterului prin judecarea omului cu care conversează și a fundalului său. Manualul despre știri dă exemplul a două întrebări puse unui șofer de autobuz: cîți pasageri a avut în acea zi și cît de bine îmbrăcați erau ei. La prima, șoferul răspunde exact uitîndu-se la „contor” (la intrarea în autobuz e un fel de mică ușă învîrtitoare, care înregistrează automat numărul de pasageri). La a doua întrebare, intră în joc opiniile și întîmplarea: ultimul pasager pe care-i cad ochii, cum e dispus în acel moment, dacă nu crede că se află pe o linie neimportantă etc.

Înstruit să nu amestece faptele cu opiniile și să nu dea ca fapt informații neverificate, Mark Twain a făcut următoarea informație de pomină:

„O femeie care se intitula doamna James Jones, și despre care se afirmă că ar fi una din personalitățile

orasului, se spune că ar fi dat ceea ce se susține a și fost un ceai, ieri, unui număr de presupuse doamne. Gazda pretinde că ar fi soția unui procuror celebru.

Pe lângă nestructurarea întrebării, un reporter poate greși punind întrebări prea puține, prea multe (care înecă principalul), inadecvate, sau poate avea cusururi exterioare ori fizice (tare de ureche, vorbire indistinctă, îmbrăcăminte neglijentă și — nu se știește manualul să adauge — „un miros urit al gurii, care nu netezește raporturile cu sursa de informații“).

O condiție obligatorie, dar, vai, prea adesea neglijată, e ca reporterul să-și facă o pre-documentare, să știe câte ceva despre subiectul și omul cu care va sta de vorbă. Când n-ai de-a face cu personalități e mai greu să studiezi dinainte omul cu care vei sta de vorbă, dar în cazul unor persoane cunoscute e elementar să fi aflat despre unele lucrări sau realizări ale lor, opinii exprimate în public etc.

Fluența răspunsului depinde de gradul de comunicativitate al celui ce pune întrebările. Tăcutii și flecarii sînt o nenorocire. Un reporter tăcut îngheață omul. Un începător înfricosat de propria sa voce dă o stare de stinghereală. E mai bine să spună deschis că-i începător, apelînd astfel la bunăvoința firească a celui alt. Micile banalități introductive, general-umane, în genul „e cald“, „e frig“, „o să vă plictisesc cu câteva întrebări“ sînt de preferat tonului rigid și oficial. Pe de altă parte, super-jovialitatea, reporterii prea vorbăreți care nu știu să-l asculte pe vorbitor, trezesc plictisală.

Notele

Insemnările e mai bine să fie mult mai bogate decît ceea ce va apărea în ziar. Ideea că luarea de note ar intimida interlocutorul e combătută de mulți. Se spune că au trecut vremurile cînd un reporter avea un buzunar extrem de larg și cu un capăt pitic de creion, își lua note pe feris, cu mîna în buzunar. Mulți susțin că oameții s-au obișnuit cu presa și că în fond sînt mai mulțumiți cînd văd că au de-a face cu un reporter conștiincios, care notează de zor și promite să le reproducă fidel spusele.

Alții scot carnetul, dar cînd văd că el jencază, iau minimum de note. Mi-am format o altă metodă: nu scot carnetul de la început, declanșez convorbirea pe un teren familiar interlocutorului, iar cînd vine vorba de un amănunt neînsemnat, pe care însă interlocutorul se simte foarte sigur, îmi iau prima însemnare. De pildă, vorbind cu un muncitor, cifra lui de plan; poate nu o voi folosi în reportaj, dar el e obișnuit cu ideea că cifrele se notează, nu vede aici nimic neobișnuit, nu și dă seama că încep să notez și unele expresii ale lui, nu face eforturi să-și „oficializeze“ și să-și „gramaticeze“ forțat felul de a vorbi. În cazul unor personalități, dimpotrivă, am observat că faptul de a nu-ți lua note enervează, îi dă omului senzația la tot pasul că îi vei trăda gîndurile, voi pune în locul cuvintelor folosite de el șabloanele tale gazetărești. Unii reporteri se simt însă atât de încantați că un academician îi tratează pe

picior de egalitate — mai ales dacă îi mai tratează și cu o cafea — încît se simt părtași la o convorbire între somități, se jencază de meseria lor, nu iau note, iar la urmă, citînd convorbirea, observă că un mare specialist n-a reușit, în cele ce spune, să se ridice deasupra cunoștințelor acumulate în liceu de reporterul respectiv.

Întrebările anchetei

Cartea lui Moser aminteste principiul că nici o anchetă nu poate fi deasupra chestionarului de la care a pornit. Cu alte cuvinte, de gradul de precizie al întrebărilor, de profunzimea atinsă prin „încrucșarea“ și eșalonarea ordonată a unei suite de întrebări depind precizia și adîncimea răspunsului.

Spre deosebire însă de discuția dintre doi oameni, ancheta depinde nu numai de calitatea întrebărilor, ci și de „esantion“, de felul cum îți alegi un număr reprezentativ de oameni care să-ți răspundă. Dezastrul înregistrat de o revistă americană în 1936 (făcuse o anchetă asupra alegerilor prezidențiale și a dat un pronostic mult diferit de rezultatul final) s-a explicat prin greșita alegere a esantioanelor: trimiseseră chestionarele pe baza adreselor luate din cartea de telefon, uitînd că în anul acela existau straturi întinse ale populației sărace, care nu aveau telefon (dar care participau la vot). Precizia s-a mărit, institutul Gallup a ajuns ca în cinci alegeri americane să aibă o deviere de la rezultatul pronosticat de numai 1,7%, ceea ce e foarte puțin.

Noi folosim încă prea puțin în anchetele de presă metodele statistico-matematice și chestionarele. Avantajul chestionarului tipărit este poșta: poți să-l trimiți lesne la zece mii de oameni, pe cînd convorbirea cu ei i-ar cere unui reporter mai multe vieți. Firește, sînt probleme care nu pot fi codificate într-un simplu formular, dar numărul problemelor pe care le-am putea investiga și pe această cale e mult mai mare decît ne închipuim. E regretabil, de asemenea, că nu ne dăm seama de atractivitatea unor numere speciale, suplimente, almanahuri, numere festive, anchete speciale etc. decît prin cifrele finale ale tirajului vîndut (nu întotdeauna concludente) și prin ecouri întîmplătoare. Ecoul de ansamblu ne împiedică să vedem care material a plăcut și care nu. Firește, nu e necesar să ne ghidăm în totul după părerile recoltate (mai ales că n-am perfecționat destul nici știința evitării erorilor comise lucid sau involuntar de unii din cei ce răspund), dar o bază științifică de informare prin anchete e totuși necesară.

Calitatea scrisului provine în mare parte din lărgimea bazei de documentare, din cantitatea de „muncă nevăzută“ depusă de reporter. (Este des folosită comparația dintre scris și marii ghețari plutitori: ceea ce se vede la suprafața oceanului nu e decît virful unei mase profunde, aflate sub apă.) „Ca să capăt cinci răspunsuri bune — declara într-o revistă un ziarist celebru prin interviurile sale și chestionat la rîndul său — aveam

nevoie să iau interviu-uri de la 75—80 de oameni. Acum, după o practică îndelungată, capăt cinci răspunsuri bune din 10 sau 12 convorbiri.”

Scurte concluzii provizorii

Profesorul Berry enunță șapte condiții de bază, necesare aceluia ce ia un interviu. Iată-le :

1. *Impresie favorabilă.*

Omul care dă răspunsurile trebuie să coopereze. Pentru aceasta, e necesar ca reporterul să-i producă o impresie bună. În primul rând, de om serios, care nu-i va denatura spusele. Și, desigur, de om care-l respectă și care e pe deplin sincer, cind gindește altfel.

2. *Tehnică variată.*

E vorba de adaptarea la persoana cu care vorbești, la studierea ei. Nu e vorba însă ca reporterul să fie prefăcut, să-și ascundă personalitatea, vocabularul etc., să împingă adaptarea pînă la flatare cu orice preț. Cea mai bună „tehnică” este aceea de a te analiza pe tine însuși, de a vedea ce ai greșit în fiecare convorbire; reporterul ajunge astfel să-și formeze un stil propriu în abordarea oamenilor.

3. *A pune întrebările din punctul de vedere al cititorului.* E una din laturile majore ale măiestriei de a întreba. Reporterii specializați într-un domeniu al industriei sau agriculturii ajung uneori — vorbind aceeași „limbă” cu cel chestionat — să scrie materiale care își pierd orice putere de apel pentru cititorul mijlociu; ar

fi bune, măcar, dacă ar aduce noutăți importante pentru specialist, dar spațiul limitat al ziarului de tiraj osîndește cel mai adesea la o tratare aflată mult dedesubtul buletinelor și cărților de specialitate.

4. *A ocoli rutina.*

E greu, firește, o recunoaște și manualul, dar rutina poate fi ocolită. Ziaristul de calitate caută mereu un unghi nou, un mod nou de abordare. Dacă ai două întrebări interesante e păcat să le ineci între banalități. Rutina provine și de la întrebările „în pantă” : „nu-i așa că e mai bine să fii sănătos decît bolnav?” Ce poate omul răspunde în asemenea cazuri? Odată apărute în presă, aceste întrebări cu răspuns gata direcționat provoacă antipatia cititorilor.

5. *Contact pre-interview.*

Dă-ți omului posibilitatea de a se obișnui cu gîndul că va sta de vorbă cu tine, de a ști despre ce veți vorbi, a-și aduna ideile etc.

6. *Prepararea.*

Planul dinainte făcut al unui interviu e strict necesar, mai ales în cazurile cînd timpul e limitat. Opuse interviurilor de știri, cele „de gen”, de *features*, de interes oarecum uman mai general, care nu stă în prezentarea cîtorva noutăți, cer un timp mult mai mare și un plan mult mai strîns.

7. *Cunoașterea subiectului.*

În concluzie, calitatea răspunsului depinde în primul rînd de structurarea și unghiul întrebării; nivelul întrebării și cel al răspunsului dau bogăția de conținut; ca acesta să ajungă la cititori, mai e nevoie, în plus, ca stilul interviului sau anchetei să fie „oral”, vorbit, expresiv, iar între întrebare și răspuns să existe o diferență, un joc.

La câteva luni după apariție, cartea lui Mihai Stoian „Anchetă printre minori” și-a câștigat o binemeritată audiență la un public divers ca gusturi și formație, primind, în același timp, girul unor aprecieri dintre cele mai favorabile din partea criticii. Fapt pentru care, negăsind util a-i face încă o prezentare, ne-am gândit că o discuție cu autorul ar putea aduce puncte de vedere interesante în ceea ce privește ancheta ca gen publicistic (și nu numai publicistic).

Dialog cu MIHAI STOIAN despre

„ANCHETA PRINTRE MINORI” ȘI „ANCHETA” ÎN GENERAL...

REP. 1*: *Deci, câteva păreri despre prezența anchetei în presă, ale unui ziarist care, cultivând acest gen, a demonstrat încă o dată existența unei zone de interferență a presei cu literatura...*

REP. 2** : Țin să atrag atenția, de la bun început și fără nici o falsă modestie, că nu intenționez să dau lecții nimănui, ceea ce știu, neajungându-mi în primul rînd mie. Cît despre mult dezbătuta chestiune a primatului publicisticii în literatură, ori a literaturii în publicistică etc. — nu văd de ce să ne pierdem timpul cu falsele ierarhizări: poți să fii publicist prost, poți să fii scriitor prost — asta realmente merită să ne preocupe. Dar să stau să mă lamentez că X critic m-a făcut în cronică „publicist” — mi se pare derizoriu. Eu sînt poate ziarist, poate scriitor (rămîne de văzut), dar nu-mi este deloc rușine, ba dimpotrivă, să-mi se spună — la un moment dat —

că-s doar ziarist! Pentru liniștea sufletului meu (și-al dușmanilor) țin să amintesc că literatura oferă încurajatoare exemple de scriitori care-au fost inițial ziariști, publiciști (pentru mine cele două cuvinte fiind cyasisinonime). Și cu acest neinspirat preambul, poate că trecem la fondul discuției.

REP. 1. : *Cîteva cuvinte despre prezența „la zi” a anchetei în presa noastră?*

REP. 2 : Sincer, cred că la ora actuală se cam abuzează de termenul **anchetă**. Orice fostă „masă rotundă”, fost interviu, fost dialog, fost articol cu referire la părerea a 3—4 oameni... devine ANCHETA. (Asta îmi amîntește de vechile afișe-reclame de filme — în care se scria — cu majuscule: CHARLIE CHAPLIN, GRETA GARBO și RUDOLF VALENTINO — cu litere mici de tot: nu joacă în acest film.) Or, există cărți de strictă specialitate care stabilesc suficiente criterii după care se desfășoară o anchetă (e drept, științifică). Desigur că nu voi încerca să

dau aici o definiție, dar aș vrea să subliniez că a porni să faci o anchetă fără a avea o prealabilă pregătire mi se pare de la bun început o întreprindere riscată. Dar pînă la a învăța *cum* se face o anchetă, este nevoie și — (fără nici o înfumurare), de un anumit temperament, așa că — vrem, nu vrem — nu oricine trebuie să facă anchetă.

REP. 1 : *Credeti, cu alte cuvinte, că ziaristul care pornește să realizeze o anchetă trebuie să posede anumite „date” (în sens de daruri) care (în de structură sa psihică, cel puțin în aceeași măsură ca și formația sa profesională (indiferent c-a dobîndit-o în timpul studiilor sau ulterior)?*

REP. 2 : Fără să m-apuc acum să-mi etalez autobiografia, țin să precizez că n-am ajuns la anchetă pentru că eram în căutarea unei formule „bombă”, ci, mai ales, fiindcă sînt psiholog... la bază (studii). Nu trebuie înțeles însă că numai cei care au studiat psihologia pot face anchetă, dar, în nici un caz, n-ajunge entuziasmul, bunăvoința, mo-

* Milena Comarnescu

** Mihai Stoian

bilitatea de spirit, vechimea în muncă... Au apărut câteva cărți — dintre care aş cita numai „Metodele de anchetă” de A. Moser și „Sociometria” de Achim Mișu care sînt obligatorii pentru bagajul de cunoștințe al ziaristului ce-și asumă responsabilitatea de-a scrie anchete. Există, așadar, încercînd să sistematizăm relativ lucrurile, o responsabilitate *anterioară* (care ține de evaluarea propriilor tale date: spre ce înclin, către ce mă simt atras, pentru ce mă pregătesc etc.) și o responsabilitate *ulterioară* (gata! sînt ziarist! dar ce știu bine de tot și ce știu aproximativ și ce nu știu de loc etc.).

REP. 1.: Retin ideea dublei responsabilități. Dar eu cred că există și o a treia responsabilitate (succesul de public al anchetelor bătîndu-se că vine și de la această calitate intrinsecă, triplă, tridimensională a genului respectiv). Cititorul respectă și asimilează cu nesat nu numai simplul fapt de viață investigat, ci și manifestarea condiției morale a jurnalistului.

REP. 2.: V-am ascultat de parcă m-aș fi ascultat pe mine... Așa un exemplu care vrea să illustreze ideea că, avînd deosebită încredere în responsabilitatea anchetatorului social, este inutil să-l trimiți pe acesta „pe teren”, întocmindu-i în redacție o schemă a (culmea!) desfășurării anchetei. Cu alte cuvinte, ancheta nu este un text dat graficianului pentru a fi ilustrat, ci o investigație cu sorti egali de izbîndă sau de eșec, în care eu știu ce doresc să demonstrez în cercetarea mea, fără a „ghici” însă și ce fel de cazuri voi găsi în realitate. În anchetă eu pornesc cunoscînd doar linia mare a investigației, sensul ei și demonstrația pe care-o am de făcut, restul se conturează, se concretizează numai acolo unde există faptul, nu judecați anterioare cunoașterii.

REP. 1.: Frumoase gînduri, dar de la idee (cum de altfel o și spuneți) pînă la fapt e o cale destul de lungă, pavată cu cele mai bune intenții. Deci, mă îndoiesc că e chiar atît de ușor să investigați mișcarea interioară a oamenilor, jocul — atît de labil — al psihicului, dialectica adevărului și a minciunii ce ți se comunică...

REP. 2.: Evident! Pentru un om de profesiunea aceasta însă ceea ce e greu devine și interesant. Nu e ca la haltere...

REP. 1.: E nevoie poate de mai multe „antene” și de mai puțini „mușchi”...

REP. 2.: Aș spune că o condiție fizică bună e o armă secretă în arsenalul anchetatorului. La urma urmei, un trup sănătos, un psihic agil, înzestrat cu „antenele” de care pomenești înainte. De la „antene” la, hai să-i zicem pentru uzul discuției, talent — un pas (de 340.480 km. — cine nu mă crede să măsoare și să mă contrazică). Lăsînd gluma de-o parte (indiferent de gradul ei de adevăr), ce mai intră în sfera de talent (publicistic, jurnalistic etc.)? Bănuiesc că o anumită hipertrofie a perspicacității, o doză de orgoliu, cinci-șase grame de pelicanol și o soarfecă (necesare informației permanente) s.a.m.d. Știți, am fost învinuit (și nu numai eu, ci și G. R. Chirovici cînd a scris despre cancerosi), uneori de cinism, de o anumită duritate și asta pentru că nu de puține ori, în timpul unei anchete, trebuie să aflu, să cunoști și să înduri adevărul crud al existenței. Cînd se termină cu un asemenea „capăt de acuzație”, în „vidul critic” ce se formează intră alte asemenea: că „te repeți”, că „asta a mai făcut-o și altul, încă din ‘877”, că... (mă opresc aici, fiindcă ar însemna să le dau idei). Dar, indiferent de meschinele neajunsuri ale oricărui profesii, lupta cu tine însuși și cu realitatea pe care te căznești s-o surprinzi continuă. Și-l citez aici pe domnul Hemingway (care-a fost și ziarist, nu numai scriitor): „Ducîndu-te acolo unde trebuie să te duci, făcînd ceea ce trebuie să faci și văzînd ceea ce trebuie să vezi, îți tocești unealta cu care scrii. Dar prefer s-o tocesc și să știu că trebuie să o ascut iarăși și să o ciocănesc ca s-o readuc la vechea ei formă și s-o dau pe tocilă și să știu că am despre ce să scriu, decît să o păstrez curată și lucitoare și să n-am ce să spun, sau neștirbită și bine unsă, dar nefolosită”.

REP. 1.: Pentru că dialogul nostru ar fi trebuit să debuteze cu cartea dv. „Anchetă printre minori”, măcar să-l încheiem prin câteva referiri la ea: a) subsolurile care abundă în cartea dv. și care (mărturisesc) m-au obosit uneori, v-au fast chiar, întotdeauna, indisponibile demonstrației pe care-o aveți de făcut? Formulez această întrebare pentru că — mi s-a părut oare mie? — unele ar fi intrat perfect chiar în textul propriu-zis.

REP. 2.: Fiindcă, sincer, sîntem între colegi, inversăm situația și vă pun eu, de asta dată, o întrebare cel puțin la fel de indiscretă ca a dv.: Unde ați citit cartea?

REP. 1.: Acasă.

REP. 2.: În halat? Papuci cu pampon...

REP. 1.: ???

REP. 2.: Tăcerea dv. interogativă o socotesc ca pe o recunoaștere: așadar, în halat și papuci, la căldurică... Jur, fără s-o fac pe grozavul, că mă așteptam la acest răspuns, fie și... mut. Pentru că dacă realmente „subsolurile mele” v-au obosit, înseamnă că mi-am atins scopul (premeditat). Voiam cu tot dinadinsul să-l scot din... papuci (calzi și mătăsoși) pe onorabilul cititor care — ce să-i faci, asta-i viața! — vrea să citească, după o zi de muncă, relaxat, comod, o asemenea carte dureroasă, incomodă în însăși esența ei. Tehnica subsolurilor a vrut (și pare-se a reușit) să-l irite pe cititor, care la un moment dat a mutat — sînt convins — starea de enervare pricinuită de dificultatea doar aparentă, tehnică, a lecturii (ochiul sus! ochiul jos! iarăși sus! etc.) asupra cazului însuși, asupra celor vinovați, iresponsabili... Pare poate cam alambicată explicația, dar eu cred în seriozitatea ei (măcar ca intenție).

REP. 1.: Intrebarea b): se discută mult despre „primejdia” inhibării „interogativului” cînd folosim magnetofonul...

REP. 2.: Ancheta fără magnetofon e de neconceput! Și nu mi se pare că, în afară de primul minut — al fiecărei role — în care, oricum, mișcarea de rotire — deci, atenție mărită!! — ce spun se înregistrează, omul vorbește înfînit mai degajat în microfon (imobil) decît atunci cînd scrii cu creionul, încontinuu. Chiar zilele trecute mă uitam cu tristețe cum niște confrăți mai tineri, într-o secție de anchete, erau fericiți la culme — îl apucaseră pe Dumnezeu de picior — fiindcă... secția lor primise (abia acum!) un magnetofon portativ.

REP. 1.: c): Considerați încheiată ancheta dosarului 1319?

REP. 2.: Bineînțeles că nu! O anchetă nu se termină niciodată, se relansează în viață și revine la noi, confirmînd sau infirmînd cele propuse de noi ca soluții. Dovadă că-i așa: sper să public în curînd „Contraancheta cazului 1319” cu un epilog substanțial, căci — și perseverența și răbdarea intră în profilul anchetatorului — am mers în continuare pe urmele eroilor mei.

REP. 1: Pentru că unul din elementele care, după părerea mea, au contribuit la reușita cărții dv. este și un anumit stil, un stil aparent „năd”, dar poate tocmai prin aceasta foarte expresiv, să considerăm că există un stil al anchetei?

REP. 2: Mă tot împingeți să dau lecții. Totuși, îndrăznesc: probabil că există, de vreme ce există diferențe dictate de personalitatea fiecăruia. Nu cred în schimb că există obligativitatea ca ancheta să fie mai „seacă”, mai „comentată”, totul ține de realizator. În orice caz, scurtimea de frază nu în-

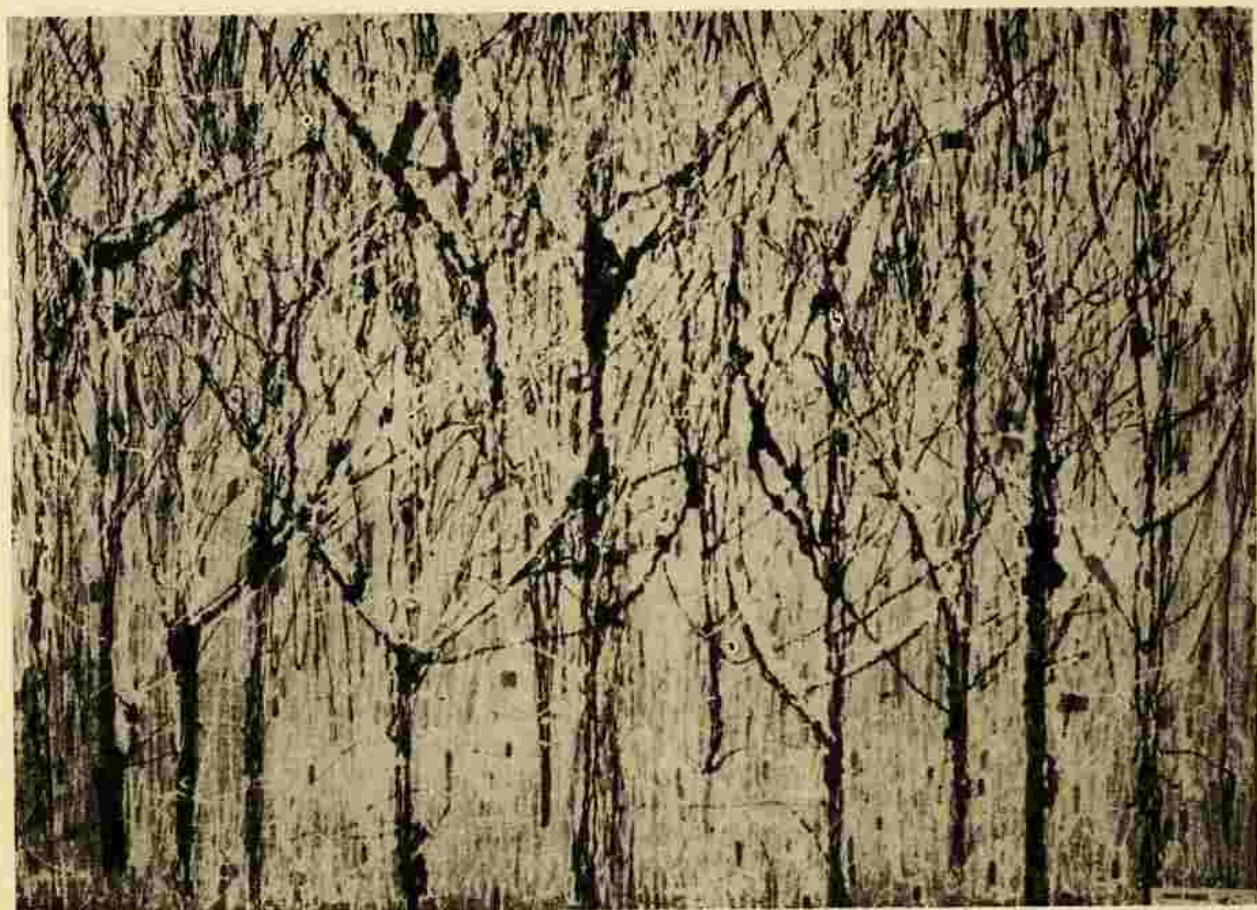
seamnă simultan scurtimea lungimii de undă a sentimentului.

REP. 1: Mă iertați că sar de la litera c la z, deși știu tot alfabetul, însă pun ultima întrebare: eficacitatea!

REP. 2: Eficacitatea este nu numai punctul terminus al dialogului de față, ci și al fiecărei anchete lansate în public. Departate de mine însă certitudinea (naivă și periculoasă) că orice text publicat produce, instantaneu, mai cu seamă în domeniul relațiilor psihice, o schimbare esențială în relația descrișă. De obicei, după câte am observat, ciș-

tigul principal ține de agitația care se face în opinia publică în legătură cu cazul respectiv, cu tipul de situație incriminat, și mai puțin se obține întotdeauna o rezolvare în sine a cazului particular.

Eu, ca reporter, nu uit niciodată că nu-s un judecător, că soluțiile mele nu trebuie să constituie imixțiuni în desfășurarea evenimentelor, atâta timp cât n-am convingerea (sută la sută) că am dreptate... O anumită doză de discreție, de simț al măsurii, acestea nu-s „supape de siguranță”, ci îndatoriri, ca să nu riști să strici, acolo unde de fapt dorești atâta să repari...

● POPA EUGEN: Iarna
(Din expoziția de pictură și sculptură a orașului București)

Gazetărie și literatură

Petru VINTILĂ

SUB ACEST TITLU decalchiat din Montaigne nu ne propunem un eseu, ci numai câteva sumare considerații.

A fost totdeauna frecvent întâlnită în critică poziția ambiguă a unor recenzenti care, când acuzau într-o lucrare literară modalitatea reportericească de expresie, când, dimpotrivă, o elogiau. La unii, influența stilului gazetăresc era o carență, la alții o calitate. Lucrurile mai sînt uneori semnalate și în sens invers, acuzîndu-se cutare reportaj de... literaturizare. Idiosincrazia termenilor și pozițiilor nu e chiar atît de veche. A trecut de mult vremea cînd Eliade lansase sloganul „Scriți, băieți, numai scriți!” Cititorul a devenit cultivat, cumpărătorul de ziare și reviste manifestă el însuși un spirit selectiv de înalte rigori artistice, dar el este totodată și foarte grăbit, datorită ritmului trepidant în care aleargă veacul nostru plin de explozii spirituale și de miracole civilizatorii. Nu cred că va veni vreodată ziua cînd locul scriitorilor va fi luat de agregatele electronice de scris versuri sau romane, dar tot atît de ferm sînt în convingerea că prozatorul care s-ar obștina astăzi să-și agrementeze proza cu prolixă descrieri de natură în genul faimosului loc comun „ploua că prin sită și era frig”, se condamnă la situația de a rămîne unicul cititor al propriei sale literaturi. Nu mai sînt la modă nici tetralogiile voluminoase de sute și mii de pagini, dar mi se pare că, sub presiunea aceluiași ritm trepidant și fugos de viață, au căzut în desuetudine și reportajele kilometrice care ocupă cite o pagină de ziar, cit un cearșaf.

Ceea ce i se cere scriitorului modern i se cere implicit și gazetarului, deși acestuia din urmă cu înfinit mai multă acuitate. Ca să folosesc o mică și candidă metaforă, aș îndrăzni să afirm că scriitorul scrie „lucrări trimestriale”, în vreme ce reporterul scrie „extemporale”. Nu de puține ori prozele marilor scriitori, deși aparent niște frugale exerciții cotidiene, au intrat și au rămas în literatură alături de tomuri voluminoase. Ce raft din biblioteca unui intelectual s-ar rușina de prezența „Momentelor” lui Caragiale, de aceea a „Tabletelor” argheziene, de „Scrisorile fără adresă” expediate de Topîrceanu, sau de „Cronicile opti-

mistului”, repetate atîtcea mii de săptămîni de către G. Călinescu? Să fi fost ele scrise cu intenție gazetărescă, ori să fi existat o discretă, dar tenace conștiință scriitoricească la elaborarea lor? Iată o întrebare superfluă, de vreme ce realitatea evidentă le-a și clasat temeinic în istoria literaturii. Îmi vine greu să afirm că teoretic ar exista între cele două vase comunicante care sînt literatura și gazetăria un punct obturator, ce închide și interzice contactul dintre cele două vecinătăți alit de înrudite. Există prejudecata că perenitate are numai literatura, nu și proza gazetărescă. Nimic mai fals. Citiți eseurile lui Dumitru Popescu apărute pînă acum în „Știința” și veți concede că ele constituie proze caracterologice de o profundă meditație filozofică și etică, pîrînd a-și trage substanța din „Caracterele” lui La Bruyere. Ele sînt acute cronici ale tipologiei umane, portrete rembrandtiene tratate curajos în lumini și umbre, putînd să constituie sumarul unei cărți care nu va mai fi a gazetăriei ci a literaturii.

În aceasta pare că stă în ultimă instanță rolul ingrăt al gazetăriei, destinul ei de a fi deposedată de multe din operele sale. „Scrisorile unui răzeș” au fost întii niște proze de ziar, dar literatura și le-a trecut pe urmă definitiv în activul ei de succese durabile. Tot așa au fost tabletele lui Arghezi, reportajele lui Bogza, Jebeleanu și Brunca-Fox, sau publicistica lui Camil Petrescu. Un istoric al presei ar trebui să consulte copios din rafturile literaturii, fiindcă ziaristica deși nu se proclamă insolit „literatură”, rămîne prin condeiele ei cele mai active, prin spiritul ei acut și neadormit una din cele mai vii și ferme-cătoare zone ale vieții și istoriei literare.

Mă opresc aici, mulțumit să ridic niște întrebări și să luminez dintr-un unghi favorabil și literaturii și gazetăriei un sector rămas nu îndeajuns de cercetat, nici practic și nici teoretic. Mă opresc aici și din considerația expusă la începutul acestei note că lectorul modern este atît de grăbit, încît chiar și această revistă rîvnește s-o citească în tramvai, de la redacție pînă la Casa ziaristilor, sau pînă acasă.

INTERVIUL ȘI UNELE CERINȚE ALE SALE

V. ȘTEFĂNESCU

PENTRU CEI ce lucrează în presă, succinta prezentare a cărții lui C. A. Moser — *Metodele de anchetă în investigarea fenomenelor sociale* — publicată în „Presa noastră”, nr. 1/1968, se pretează la unele completări. Alcătuită metodic, folosind ca surse documentare aproape 300 de lucrări din domeniul cercetărilor sociologice, cartea satisface în bună măsură cerințe de ordin general și metodologic ale celor ce studiază științele sociale, ale celor ce se preocupă de studiul eficienței în diferite ramuri industriale, comerciale și servicii publice.

În ceea ce privește aplicabilitatea unor metode sociologice în domeniul presei și radioteleviziunii, se cuvine ca lucrurile să fie urmărite cu deosebită atenție. Pentru că multe din metodele și cerințele arătate, valabile unor anchete de masă efectuate de institute specializate, în ziaristică se cer aplicate într-un mod aparte sau chiar reconsiderate substanțial.

Iau, de pildă, *interviul*, căruia îi sînt consacrate multe pagini din cartea amintită. Desigur, nu e greu de înțeles că interviul despre care se vorbește în carte (metodă folosită în sco-

pul alcătuirii — pe bază de chestionar — a unor anchete sociologice mai mult sau mai puțin ample) are un caracter deosebit față de interviul practicat în presă. Cu alte cuvinte, există o diferență netă între *interviul ca procedeu* de colectare a unei sume de date și opinii potrivit unei scheme fixe prestabilite și *interviul ca specie a informației* în gazetărie. (Unii autori clasifică interviul de presă drept gen publicistic aparte, formă de consultare spontană și operativă a oamenilor, de comunicare a unor elemente informative de interes general*).

C. A. Moser grupează în cartea sa interviurile în două mari categorii: *formale* și *neformale*, menționînd că există „mulți alți termeni cu ajutorul cărora se face distincția între ceea ce numesc eu interviu formal și neformal, structurat și nestructurat, global și formativ, inflexibil și flexibil, standardizat și calitativ, controlat și necontrolat, extensiv și intensiv”. Autorul prezintă în același timp cele trei etape de elaborare a interviului: o fază primă —

*) Vezi „Presa noastră” nr. 12/1966, pag. 6.

de pregătire a întrebărilor, o fază mediană — de culegere a datelor, în sîrșit — faza de prelucrare, analiză și interpretare. Ceea ce, în linii generale, corespunde și cu modul de elaborare a interviului de ziar.

În ceea ce privește *categoriile* de interviu prezentate, la prima categorie — *interviul formal*, al cărui curs operatorul nu are libertatea de a-l schimba — trebuie spus că o aplicare mecanică a metodei la gazetărie ar duce la rezultate cu totul contrare așteptărilor. Și iată de ce. Sintetizîndu-se în manual calitățile „cele mai puțin controversate” ce se cer operatorului de interviuri, se arată: „a) *Onestitatea*. Aici nu poate fi îndoială: operatorii trebuie să fie onești și scrupuloși... b) *Interesul*. Interesul pentru muncă este în cel mai înalt grad de dorit... c) *Exactitatea*...”. În continuare, sînt amintite: adaptabilitatea (capacitatea operatorului de a participa la anchete pe teme variate), diferite aspecte legate de *personalitate și temperament*, ajungîndu-se în cele din urmă la *inteligență și cultură*. Indiscutabil, sînt ca-

lități necesare și gazetarului. Numai că — pentru a marca parcă diferența dintre tipul de anchetă indicat în manual și cel de gazetă, autorul introduce o precizare care merită toată atenția. „Interviul de anchetă obișnuit nu pretinde o inteligență deosebită. Persoanele cu un înalt nivel de cultură și de inteligență se vor plictisi cel mai repede din cauza rutinei și din cauza că sînt puțin dispuse să urmeze instrucțiuni foarte restrictive. Este necesară numai o inteligență satisfăcătoare pentru înțelegerea și îndeplinirea unor instrucțiuni complicate, și pentru adaptarea, între limite date, la fiecare situație și interlocutor”. Ceea ce, firește, pentru ziarist nu e deloc satisfăcător. Gazetarul se pregătește și pornește să ia un interviu (se înțelege, un interviu adevărat și nu o construcție hibridă cu 2—3 întrebări și tot atâtea răspunsuri bătute gata la mașină, care compromite totul încă în fașă). Ei bine, pentru un asemenea interviu ziaristului i se cere multă inteligență și cultură (generală și de specialitate), ascuțită prezență de spirit, pricepere de a solicita interlocutorului precizări, de a depista și înlătura eventualele inadvertențe, într-un cuvînt capacitatea de a purta un dialog viu și pasionat, efectiv util și lămuritor în legătură cu problema dată. Aici ziaristul nu este doar un simplu înregistrator, ci un adevărat creator, care știe să pătrundă nu numai în osatura, ci și în carnea și sîngele temei pentru clarificarea căreia a pornit la drum.

Manualul citat cuprinde apoi un succint paragraf despre categoria *interviurilor neformale*. „Fără îndoială, interviul formal reușește să realizeze o fidelitate mai mare decît procedeele tehnice neformale.

Totuși, fidelitatea nu este totul. Cealaltă față a tabloului este *validitatea* unui răspuns, adică apropierea de adevărul pe care încercăm să-l obținem. Cînd subiectul anchetei este complex sau este emoțional, poate că flexibilitatea mai mare a unei abordări neformale reușește mai bine să ajungă în intimitatea opiniilor persoanei anchetate decît întrebările șablon”.

Această categorie prezentată în carte — interviul neformal — are din punct de vedere metodologic o contingentă mult mai directă cu interviul

(cu convorbirea) de presă. Autorul prezintă trei tipuri principale :

a) interviul complet *nedirecționat* („de aprofundare”, „neghidat”), „mai înrudit cu modul de abordare al psihanalistului decît cu interviul uzual de anchetă. Interlocutorul este încurajat să vorbească despre subiectul supus investigației (de obicei el însuși) și cursul interviului este dirijat, în cea mai mare măsură, de el. Nu există întrebări structurate și, de obicei, nici cadru predeterminat pentru înregistrarea răspunsurilor. Operatorul se mărginește la elucidarea punctelor neclare, la reformularea răspunsurilor și, în genere, la probare”; metoda este recomandată îndeosebi cînd sînt cercetate cazuri complexe, cunoscute sub o formă vagă, nestructurată (ex., ce cred părinții despre influența asupra copiilor a unui anumit gen de cărți sau filme);

b) interviul-*conversație* sau casual: este de fapt o conversație purtată în condiții de absolută egalitate și relații prietenești, un schimb de vederi asupra anumitor probleme de actualitate ;

c) interviul *ghidat* sau *concentric*, prin care se caută cuprinderea mai mult sau mai puțin sistematică a unei anumite grupe de teme, operatorul avînd libertatea de a pune întrebările în ordinea convenabilă lui, bineînțeles în cadrul tematicii ce trebuie acoperită. Potrivit acestui cadru, diferit de cel al anchetelor formale, se evidențiază și aptitudinile necesare celui ce ia interviul : „Mai multă pricepere”, „mai mult decît urmărirea atentă a instrucțiunilor”, „inteligență, înțelegere, tact și o cunoaștere mai adîncă a temelor cercetate decît se cere într-un interviu formal”. Aici sîntem ceva mai aproape de casa noastră, calitățile enumerate fiind absolut necesare nu numai operatorului de anchetă sociologică, dar poate într-un grad și mai înalt gazetarului.

Legat tot de necesitatea unei calități ridicate a interviului, autorul cărții avertizează și asupra diverselor inadvertențe posibile, fie din cauza unei inexacte informări din partea celui interviuat, fie datorită unei notări eronate a răspunsurilor sau datorită procedeelelor destul de complicate utilizate în timpul prelucrării. E o nimerită ple-

doarie pentru claritate, precizie și exactitate, atît de necesare și în activitatea gazetărească. Mai ales atunci cînd practicăm interviul în contact cu mai mulți interlocutori, pe o temă dată, în scopul publicării unei anchete sau a unui articol de proporții mai mari. Cerințele amintite se pun însă și atunci cînd este vorba de interviul propriu zis, luat unei anumite persoane de răspundere, în legătură cu o temă actuală majoră. În toate cazurile gazetarul e dator să facă o strictă verificare a răspunsurilor, o confruntare riguroasă a textului cu declarațiile celui interviuat. În această ordine de idei, se vorbește în ultima vreme tot mai mult de necesitatea și utilitatea mijloacelor moderne de înregistrare (magnetofon, minifon, stenografic). Dincolo de caracterul acestora, autorul nu are voie să doarmă liniștit dacă nu este sigur că răspunsul (datele oferite, opiniile exprimate) poartă pecetea exactității și validității. Ceea ce, de multe ori, nu e chiar așa de ușor.

Ajunși la acest punct, nu putem trece cu vederea unele considerații mai generale ce depășesc cadrul referințelor de ordin bibliografic consemnate mai sus. În presa românească, interviul s-a practicat și se practică și astăzi pe scară destul de largă. Condeieri reputeți ai presei românești au mînuit interviul cu deosebită pricepere și iscusință, dîndu-ne adesea adevărate pagini de antologie. Am recitat, deunăzi, o *convorbire* între un personaj regal și un publicist progresist de la începutul veacului. Fățărnicia filantropiei burgheze, ignorarea realităților de la orașe și sate și alte aspecte deosebit de ascuțite ale situației maselor populare în acea vreme erau condensate, pe circa două pagini de manuscris, într-o convorbire vie, lămuritoare, în care punctul de vedere al gazetarului înaintat domina.

Dar nu acesta este lucrul cel mai important. Continuînd modelele remarcabile ale trecutului, acumînd certe valențe de calitate din vremea noastră, interviul (sub diverse forme de realizare) merge totuși înainte, aducînd cititorului un plus de informație și de

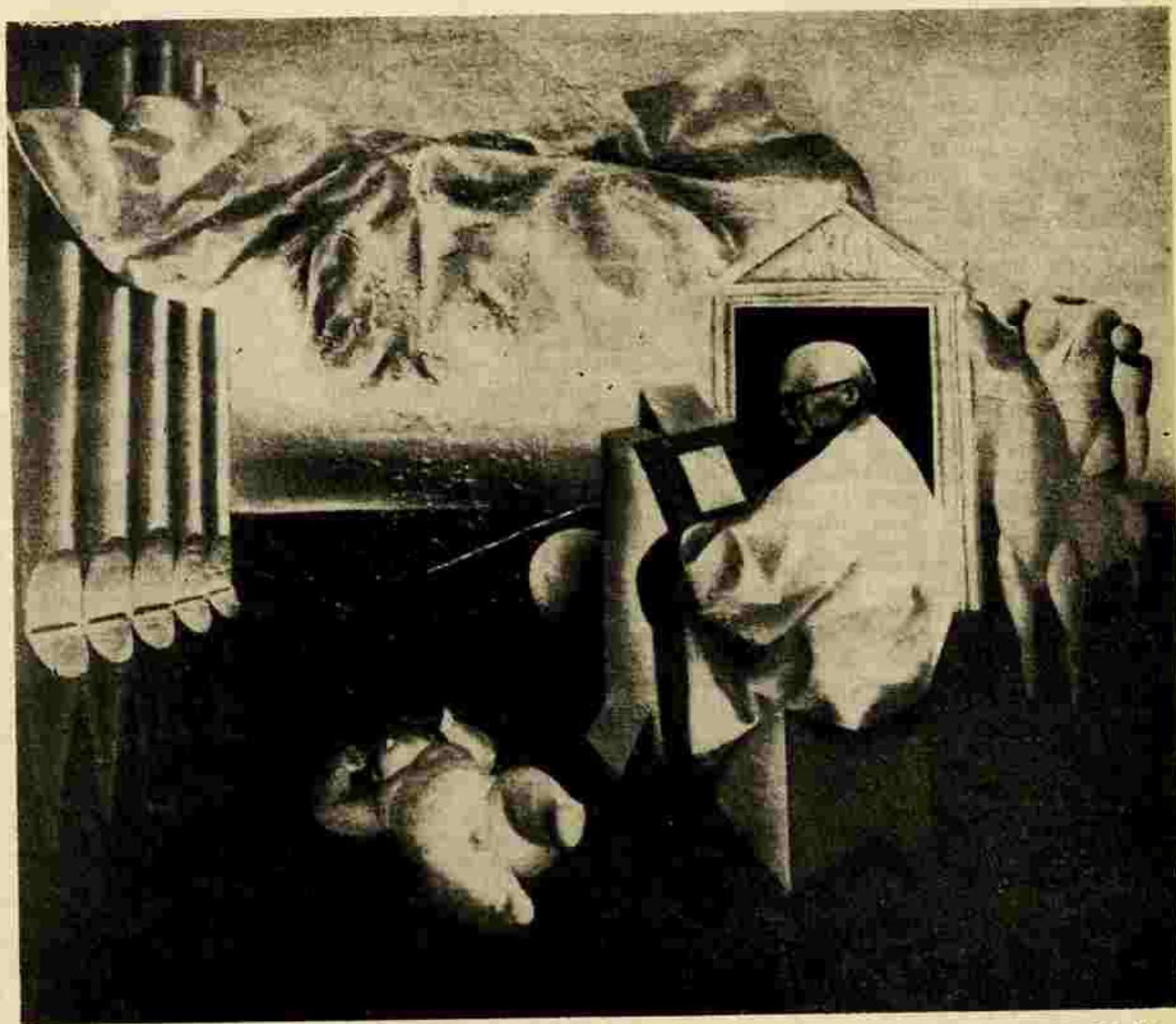
clarificări. Ne referim, în primul rând, la acele materiale care apar cu *mențiunea expresă* de „interviu”, „Convorbire” ș.a. Ar fi de remarcat îndeosebi excelența suită realizată în decurs de câteva luni de „Știința”, în legătură cu aspecte deosebit de importante ale economiei, ale activității de partid și de stat, în care cititorul a găsit nenumărate fapte noi, metode noi, modalități de abordare noi în cele mai variate aspecte ale muncii organizațiilor de partid, ale muncii în domeniul propagandei, învățămîntului ș.a., care îmbogățesc considerabil aria tematică a interviului, ca și modalitatea realizării și

publicării interviului la loc de frunte, adesea în deschiderea paginii I-a. Există, desigur, publicații în coloanele cărora interviul pătrunde și își găsește loc încă cu destulă greutate, mai apar așa-zise interviuri, convorbiri siluite, neinteresante. Dar nu acestea sînt cele ce exprimă tendința interviului actual, ca formă publicistică vie, interesantă, capabilă să capteze interesul unui cerc larg de cititori.

În ceea ce privește *interviul ca practică jurnalistică* folosită curent în alcătuirea anchetelor, a altor genuri de materiale ce se publică în ziare și reviste, există și aici rezultate promiță-

toare. Cantitativ, am putea spune că sub această ipostază interviul se practică la o scară foarte largă. În numeroase cazuri anchete și pagini întregi nu sînt decît interviuri colective pe cele mai diverse teme ale actualității. Cu atît mai mult se cere aici o metodologie bine chibzuită, pricepere în direcționarea justă și eficientă a întrebărilor și răspunsurilor, rezultate dintr-o pregătire profesională sistematică, științifică.

Pe această cale, studiul creator al cărții de care am amintit mai sus, ca și al altora în curs de apariție, ne poate facilita perfecționarea.

● HENRI MAVRODIN: *Echilibrul*

(Din expoziția de sculptură și pictură a orașului București)

Însemnări despre ancheta socială de larg interes

V. BUGARIU

Filiala U. Z. — Braşov

FRECVENȚA anchetelor sociale în presa noastră este un fenomen explicabil. Activitatea socială din țara noastră, caracterul ei conștient presupune adâncirea continuă a procesului de cunoaștere a realității concrete, utilizarea pe scară tot mai largă a acelor metode de investigație socială care converg spre esența faptelor și fenomenelor sociale.

În raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României, prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Schimbările survenite în structura socială a țării, vasta activitate educativă desfășurată de partid au influențat puternic dezvoltarea conștiinței socialiste, profilul moral și spiritual al oamenilor. O trăsătură caracteristică a societății noastre este pătrunderea tot mai largă în mase a ideilor înaintate ale partidului nostru, a idealurilor sale, a concepției sale științifice despre lume și viață, a patriotismului și internaționalismului socialist, a umanismului și eticii socialiste”. Caracteristicile principale ale presei noastre sînt într-o strînsă legătură cu aceste trăsături ale vieții sociale. Presa noastră are un caracter activ, are o pronunțată eficacitate socială. Prin această prismă causală trebuie privită și dezvoltarea anchetei sociale ca gen publicistic ce a trezit un interes deosebit în rândurile cititorilor.

O altă condiție care favorizează dezvoltarea anchetei este capacitatea de informare a ziaristului modern, sensibil mărită în condițiile socialismului, datorită planificării pe plan național,

datorită caracterului conștient al activității sociale.

În însemnările de față nu intenționăm să ne ocupăm de ancheta jurnalistică privită în general. Ea are o serie de înfățișări și nu se poate spune că este incompatibilă cu vreun domeniu al realității. Se fac anchete pe teme tehnice, economice, culturale, sportive ș.a. În cazul acestora ziaristul este, într-o măsură mai mare sau mai mică, un specialist în domeniul respectiv, el putînd să se orienteze ca atare în orice problemă dată. După cum arăta redactorul șef al ziarului „Știința”, Dumitru Popescu, în articolul intitulat „Atribute esențiale ale presei moderne” („Presa noastră” nr. 12/1966), obiectul primordial al anchetei este sondajul în opinia publică. Sensul ei este de a aduce în prim plan părerile cetățenilor, de a colecta experiența și înțelepciunea maselor. Pe plan publicistic, ancheta are menirea de a înlocui monologul redactorului, obositor și plat de multe ori, ușor epuizabil în substanța lui prin natura lucrurilor, cu dialogul și mai ales cu colorul. În legătură cu poziția redactorului în elaborarea unei anchete, același autor adăuga că redactorul nu dispăre, dimpotrivă, el devine mai activ, dar într-un sens nou, nu în sensul expunerii integrale a sumei de păreri și de idei pe care o posedă, că el trebuie să intervină în sensul de a stîrni declanșarea unor idei și păreri noi generate de gîndirea și experiența de viață a participanților la anchetă, că redactorul trebuie să fie fermentul dezbaterii, să provoace ciocniri de păreri, luptă de opinii în cuprinsul anchetei, să determine adîncirea punctelor de vedere care se expri-

mă în discuție. Aceste cerințe sînt valabile pentru toate felurile de anchetă jurnalistică, inclusiv pentru cea socială.

Ancheta socială are însă într-o considerabilă măsură un regim de existență deosebit. Ea ar putea fi definită drept o formă ziaristică de investigație a criteriilor etice ale relațiilor umane. Îi este caracteristică preocuparea pentru probleme de interes general, pentru un public larg, de diverse profesii. În cazul tuturor celorlalte tipuri de anchetă cititorul este într-o măsură mai mare sau mai mică specializat.

Se întîmplă ca sub titlul de anchetă socială să fie înscrise dezbateri pe o seamă de teme ce depășesc criteriul dezbaterilor etice. Se dezbate, de exemplu, problema atribuțiilor jurisconsultului în întreprindere sau probleme legate de accidente de circulație provocate de posesorii de autoturisme în condițiile unei conduceri lipsite de prudență, precum și multe alte subiecte. Toate aceste dezbateri presupun însă, după cum menționăm mai sus, un public mai restrîns. De exemplu, felul în care își îndeplinesc atribuțiile jurisconsultii este o chestiune strict profesională, interesînd grupuri restrînse de cititori.

În însemnările de față ne vom ocupa numai de un anume tip de anchetă socială și anume de cea care tratează teme de morală, de cea care ar putea fi definită drept o formă ziaristică de investigație a criteriilor etice ale relațiilor umane. Cîteva elemente esențiale pot fi socotite definitorii pentru acest fel de anchetă socială. În primul rînd, este vorba de faptul, pe care l-am mai subliniat, că ea se adresează unor mase foarte largi de cititori, propunînd spre discuție și meditație probleme de un

interes deosebit de larg. Sînt interesante în acest sens considerațiile pe care le făcea Victor Birlădeanu într-un articol intitulat „Cîteva probleme ale investigației în ancheta socială” („Presă noastră”, nr. 4/1967). „Nu se cuvîne să uităm că țelul anchetelor noastre nu este unul pur informațional. Facem anchete sociale, destinate unei mase largi de cititori, nu anchete sociologice destinate îndeosebi specialiștilor. Urmărim folosirea materialului concret acumulat, pe coordonate publicistice, spre a crea un anume curent de opinie într-un sens bine determinat”. Acest curent de opinie constituie o parte integrantă din etica omului socialist, una dintre caracteristicile esențiale ale acestuia. Mișcarea anchetei sociale nu este una preponderent informațională (deși acest aspect, după cum vom arăta mai jos, nu trebuie neglijat, ci constituie o pirghie eficientă în educația morală a publicului cititor. Modul în care în ancheta socială de tipul celeia pe care o analizăm se îmbină caracterul informativ cu cel educativ trebuie luat în considerare mai amănunțit, deoarece de acest raport depinde succesul multor anchete. Ziaristul care inițiază o anchetă socială pe teme etice, morale trebuie să aibă permanent în vedere acest raport. O mare însemnătate au metodele de investigație în ancheta socială de tip etic, utilizarea acestor metode în activitatea practică. Trebuie luate în considerare aici o serie dintre metodele sociologiei și psihologiei sociale. Ne referim, în primul rînd, la o metodă de cercetare sociologică care a dus peste hotare faima științei românești și anume la metoda monografică, preconizată și perfecționată de Dimitrie Gusti. În esență, această metodă constă în examinarea minuțioasă a realității, în pătrunderea fenomenului analizat în toate caracteristicile sale. Firește, metoda aceasta cere un timp îndelungat de documentare, timp care nu stă la îndemîna ziaristului. Totuși parcurgerea operei lui Dimitrie Gusti este de un real folos oricărui ziarist, care intenționează să practice ancheta socială. Acest folos se manifestă mai ales prin însușirea deprinderii de a gândi științific, de a discerne esențialul într-o multitudine de fenomene. Învățămintele metodei monografice a lui Dimitrie Gusti pentru ziaristul modern au o mare însemnătate principială: investigarea realității nu trebuie făcută în pripă, inteligența ziaristului trebuie să se manifeste în permanență în latura ei selectivă.

Și o altă descoperire, relativ recentă, a sociologiei poate fi de un real folos în documentarea necesară elaborării unei anchete sociale. Este vorba de metoda sociometrică preconizată și aplicată de americanul J. L. Moreno, care se referă la tehnicile sociometrice de „măsurare” a relațiilor ce se nasc în

interiorul grupurilor sociale mici. Citindu-l pe Moreno, despre a cărui doctrină și despre ale cărui metode a apărut recent o carte în românește (Achim Mihai, Sociometria, Editura politică București, 1967), ziaristul poate să-și însușească unele dintre ingenioasele metode de investigare ale sociometriei, poate să-și perfecționeze modul analitic de a privi lucrurile.

Unul dintre aspectele importante ale problemei este modul în care ancheta-torul social își alege subiectele. El trebuie să caute să trateze probleme de largă generalitate socială, de larg interes. O serie dintre anchetele sociale publicate de către ziarul „Știința” sînt din acest punct de vedere cu totul remarcabile. Ele se disting prin abordarea unor categorii morale extrem de importante pentru profilul etic al omului socialist. Astfel, Victor Vintu a publicat anchete dedicate funcției sociale a talentului, nocivității calomniei; George Radu Chirovici, despre umanism, Mircea Sîntimbreanu despre implicațiile sociale ale recunoștinței. Și în ziarul „Drum Nou” Brașov au apărut unele anchete sociale remarcabile, N. Stoe a publicat „Adevărata față a huliganului”. Deși acest articol este intitulat numai „anchetă”, avem în față un exemplu de anchetă socială pe teme etice. Autorul analiza aici o rămășiță a vechiului, privind lucrurile în mod consecvent prin prisma moralei socialiste. O caracteristică era și faptul că autorul căuta să pătrundă cauzele fenomenului pe care îl lua în considerare, conchizînd că această comportare anti-socială a huliganului se datorește, între altele, universului său cultural și social limitat. Oamenii care comit acte de huliganism pe stradă sau în localurile publice — conchidea autorul — sînt în același timp elemente slabe la locurile lor de muncă, ei dovedesc odată mai mult că viața omului nu poate fi împărțită în două: Cine își face datoria în mod conștiincios la locul său de muncă este și civilizată în relațiile cu semenii săi. Sînt propuse și soluții în finalul acestei anchete. Avînd în vedere că în majoritatea cazurilor este vorba de tineri născuți și crescuți în anii de după 1944 se amintesc o serie de mijloace de educare și reeducare ce țin de posibilitățile ce există la fiecare loc de muncă, în cadrul organizațiilor de tineret.

Am prezentat mai pe larg această anchetă nu numai pentru faptul că ni s-a părut valoroasă, dar și pentru faptul că ea respectă într-o măsură regulile de care trebuie să se țină seama în alcătuirea unei anchete sociale interesante. Desigur, nu considerăm că ancheta pomenită constituie un etalon, ea avînd pe alocuri caracter teoretizant. Sînt însă ilustrative pentru un mod de organizare optim al materialului, o documentare temeinică, o serie de păreri provenind din rîndurile opiniei

publice, analiza cauzelor fenomenului sau fenomenelor luate în considerare, propunerea de soluții constructive.

Este cazul să pomenim și despre un anumit fel de anchetă socială practică destul de intens în ultima vreme. Este vorba despre ancheta care pleacă de la una dintre noțiunile fundamentale ale moralei, căutînd să urmărească modul în care această noțiune se întîlnește în viața reală, modul în care ea se concretizează în viața diferitelor grupuri sociale. Într-o anchetă intitulată „Care este vîrsta afirmării?” Victor Vintu începea prin a vorbi despre noțiunea de afirmare socială, făcea cîteva considerații de ordin teoretic, recurgînd apoi la răspunsurile mai multor elevi de liceu. Firește, fiecare dintre elevi crede că afirmarea este altceva, fiecare își vede viitorul într-un mod diferit. Autorul discută apoi care sînt erorile pe care un tînăr poate să le comită în privința modului prin care își vede propria afirmare socială. Autorul se referă la diferențele feluri în care un tînăr se poate iluziona că se afirmă, pomeniște că una dintre primejdiile ce se pot ivi este aceea de a ezita în fața încadrării decise în munca socială, iar alta este de a încălca ritmul normal al afirmării sociale, de a încerca așa zise „lovituri de teatru”, procedeu lipsit de eficacitate reală. Se dau exemple de oameni care au ezitat să se înscrie cu hotărîre în angrenajul social și astfel au pierdut ocazia care, fără să fie niciodată tardivă, este de preferat totuși să fie folosită după regula unei medii sociale a inițiativelor. Se dau, firește, și exemple pozitive. Autorul se mișcă în disociațiile sale între ideea de precocitate și cea de ratare. După cum se vede, ne găsim în fața unui moralist modern, care încearcă, și reușește în considerabilă măsură, să lumineze conținutul contemporan al ideii de afirmare socială.

Tipul acesta de anchetă pe care am numit-o „moralistă” este practicat de mai mulți autori. Pe unii dintre ei i-am pomenit și mai sus. Apare însă un inconvenient: ideile de bază ale moralei socialiste sînt totuși limitate ca număr. Ziaristul care s-a specializat în astfel de anchete se va găsi destul de repede în impas. Acest impas se datorește și faptului că acest tip de anchete este într-un anumit sens deductiv, pornind de la o noțiune abstractă spre fenomenele de viață concretă.

De altfel în privința anchetei sociale ce se ocupă de problematica etică, precizările de natură teoretică sînt deosebit de dificil de făcut. Aceasta în primul rînd pentru faptul că nu pot fi propuse șabloane de elaborare, iar lectura realizărilor concrete este de natură să dezamăgească pe cel mai tenace teoretician. Imaginația ziaristilor se dovedește a fi mult mai bogată decît

orice tipar teoretic. Cîteva exemple sînt concludente în acest sens.

Unul dintre cei mai talentați autori de anchete sociale de la noi este Mihai Stoian, autor, de altfel, și a două cărți în materie. Anchetele sale se disting prin spontaneitate și nerv, dar și prin documentare riguroasă, prin întrebuintarea de date statistice și în general științifice în discuția despre problema luată în considerare. Iată, de pildă, modul în care autorul construiește o anchetă socială (ne referim la ancheta intitulată „Fumați? Vă privește, dar nu ne otrăviți pe noi”). Ancheta începe prin inserarea unor date statistice asupra pericolului pe care fumatul îl reprezintă pentru om, iar apoi aceste realități sînt comentate într-un stil deosebit de antrenant, de convingător, din punct de vedere social și etic. Ultima carte a lui Mihai Stoian „Anchetă printre minori” se distinge și ea printr-un mod pasionant de a pune problemele. Pot fi menționate, pentru altitudinea și pentru nivelul de generalizare al problemelor dezbătute, și unele anchete sociale publicate în ziarul „Drum Nou”. Este vorba de anchete semnate de I. Al. Barbu, Victor Ștefan Popescu, Iosif Gajdo, Dumitru Rujan

*

Am prezentat în mod succint cîteva aspecte ale anchetei sociale. Ne-am referit mai ales la acea specie de anchetă socială care se preocupă mai cu seamă de problemele etice ale vieții și ale activității oamenilor de azi. Parcurgerea unui mare număr de realizări de acest gen, în dificilele condiții ale inexistenței unor materiale de generalizare teoretică, permite totuși avansarea unor concluzii. Aceste concluzii, firește, nu pot fi cît de cît un cod normativ. Ele stau însă sub semnul întrebării pe care și-o pune într-un articol Ion Iuga („Probleme de etică în coloanele ziarelor”, „Presa noastră” nr. 11/1966): „Găsește presa acele forme și mijloace complexe, nuanțate, suplă de abordare a problemelor de etică pe măsura profilului atît de larg al oamenilor, care să aibă ca efect direct asigurarea disciplinei conștiente în muncă, atitudinea plină de atenție față de avutul obștesc și grija pentru sporirea lui, intransigența față de trîntori și chiulangii, respectarea demnității omului, grija față de om, întrajutorarea tovărășească, conștiința datoriei față de cauza comună, sinceritatea și cinstea, simplitatea și modestia, prietenia, comportarea demnă și respectarea normelor de conviețuire socialistă în societate?”.

După cum arătam și mai sus, în momentul redactării unei anchete sociale, apare o contradicție. Este vorba de

contradicția dintre nivelul publicistic și nivelul științific al materialului. Dacă ziaristul, tentat de mijloacele de investigație moderne pe care i le pune la dispoziție sociologia, microsociologia sau psihologia socială, va opta pentru un nivel științific ridicat, el riscă să piardă o bună parte din cititorii săi, care, lipsiți de o pregătire de specialitate, pot să nu înțeleagă o serie dintre constatările articolului. Dacă, pe de altă parte, ancheta va fi prea popularizatoare, „ea își va pierde forța reală” care izvorăște în mod incontestabil din viziunea științifică asupra epocii și oamenilor contemporani. Această contradicție este însă biruită în cele mai multe cazuri de către ziaristii ce fac anchetă socială. În ce mod? În primul rînd, prin urmărirea unor subiecte de mare generalitate, de larg interes. După cum s-a văzut și din exemplele de mai sus, tot mai numeroși sînt cititorii care se preocupă de problemele de etică, de problemele ce se ivesc în cadrul conviețuirii de fiecare zi a oamenilor. Din acest punct de vedere caracterul educativ se dovedește a fi una dintre laturile esențiale ale anchetei sociale. Acest caracter prevalează asupra celui informativ. Într-adevăr, anchetatorul social mai mult propune ipoteze optime de comportare morală și socială decît informează despre anumite stări de lucruri. După cum nu se poate propune o structură unică pentru construcția unei anchete sociale acest procedeu nu este imposibil în principiu, dar e lipsit de șanse prea mari în fața multitudinii de realizări concrete, tot astfel asupra metodelor ce trebuie aplicate acțiunea de teoretizare nu are șanse deosebite de izbîndă, ea trebuind mai mult să se limiteze la stabilirea unor principii generale.

Structura unei anchete sociale, ca și a oricărui alt gen publicistic, sau literar, este contradictorie. Una dintre contradicții am înfățișat-o: cea dintre caracterul științific și nivelul publicistic. O altă contradicție este cea dintre caracterul educativ și caracterul informativ. Ea trebuie înțeleasă în sensul că ziaristul informează mai întii pe cititorii săi despre o anumită stare de lucruri, care trebuie să includă o arie de investigație cu un caracter larg, iar apoi el trebuie să analizeze această stare de lucruri și, în final, să extragă anumite principii etice și de comportament în general. O nouă contradicție apare însă aici. Cum trebuie să procedeze ziaristul? Să prezinte de preferință o multitudine de fapte concrete, brute, lăsîndu-și cititorul să tragă concluziile, sau să teoretizeze el asupra acestor fapte, oferind cititorilor concluziile sale? Aceste contradicții trebuie însă rezolvate cu talentul fiecărui ziarist, cu priceperea cu care

acesta reușește să se orienteze spre miezul problemelor.

Un alt aspect esențial este legat de baza socială a anchetei. Sursa de documentare a speciei publicistice la care ne referim are o bază socială foarte largă. Din acest motiv procedee de continuare a anchetelor în timp ca acelea pe care le utilizează ziarul „Scînteia” sînt deosebit de necesare. Această continuare se obține în primul rînd prin receptarea ecourilor de la cititori în legătură cu problemele pe care anchetele le-au pus în numerele precedente ale ziarelor. De fapt, aceste ecouri fac parte din însăși ancheta socială. Ele sînt prelungiri ale anchetei. Probabil că asupra lor (și aici ne referim și la alte modalități similare) ar trebui să insiste toate redacțiile care publică anchete sociale. O asemenea anchetă nu se termină, în măsura în care ea este valoroasă, prin simpla semnare a ei de către autor. Pe de altă parte, însuși faptul că se publică într-un cotidian pledează pentru continuarea ei prin practicarea acestor ecouri care sînt inserate în paginile ziarelor.

Considerații numeroase ar putea fi făcute în legătură cu excesele care se manifestă uneori în modul în care sînt redactate unele anchete sociale. Se întîmplă ca anchetatorul social să folosească un ton nepotrivit în redactarea materialului său (de exemplu, un ton foiletistic în relatări despre unele fapte grave, tragice). Exagerarea se manifestă uneori și prin excesul de teoretizare, prin desprinderea anchetatorului de terenul solid al faptelor și alunecarea sa în domeniul nesigur al speculațiilor și deducțiilor gratuite. Această preferință excesivă pentru teoretizare este de multe ori efectul unei lipse de documentare serioasă asupra problemei luate în discuție. Din comoditate sau din lipsă de orientare, ziaristul încearcă să înlocuiască concluziile extrase din examinarea unor fapte de viață prin speculații teoretice, generale despre etica omului socialist.

Ținuta științifică a anchetelor sociale constituie un element indispensabil. O rezolvare interesantă a acestui deziderat, care a fost folosită în numeroase cazuri, constă în colaborarea ziaristului cu omul de știință. Rezultatele unei astfel de colaborări sînt demne de interese.

Parcurgerea unui mare număr de anchete sociale prilejuiește și o concluzie suplimentară. Este vorba despre o anumit specializare care tinde să apară în rîndurile anchetatorilor sociali. Fenomenul trebuie luat în considerare și cultivat conștient. Preocupîndu-se de un anumit domeniu social, ziaristul tinde spre aprofundare, reușește să pătrundă esențele.

UMORUL ÎN CORESPONDENȚA LUI I. L. CARAGIALE

Șerban CIOCULESCU

CARAGIALE a fost un corespondent dintre cei mai exacti și scrupuloși. Nu lăsa nici o scrisoare fără răspuns, oricât de umilă ar fi fost persoana corespondentului ocazional. A întreținut corespondență cu câțiva vechi prieteni, ca Petre Th. Missir, dr. Alceu Urechia, C. Dobrogeanu-Gherea, Al. Vlahuță, Barbu Delavrancea, Mihail Dragomirescu. Cînd s-a stabilit la Berlin și a făcut cunoștință cu tînărul ginere al lui Gherea, filologul Paul Zarifopol, pe care-l vizita foarte des la Lipsca, cu ocazia concertelor de la Gewandhaus, îi trimitea săptămînal scrisori sau foarte dense cărți poștale, presărate cu glume. Rareori se întîmplă cîte o misivă total lipsită de orice notă de umor. Același lucru se poate spune despre scrisorile cele mai serioase, cum ar fi cele de condoleanțe. Într-un rînd, ca să-l mîngîie pe Mihail Dragomirescu de moartea unui copil, și-a amîntit că el însuși pierduse doi. Să-l ascultăm :

„Dragă Mihalache,

Înțeleg destul adîncă voastră mîhnire, căci, și pe noi, a voit Dumnezeu să ne supună de două ori la așa aspră încercare, cînd, ca și voi, după ce am scrișnit și ne-am încleștat pumnii pînă să ne dea sîngele, a trebuit, oboșiți, să ne-nchinăm și să zicem, ca orice muritor care nu și-a ieșit din minți: facă-se voia Lui! — după ce se făcuse...”.

Finalul acesta „după ce se făcuse” mi se pare de un cert umor, însă îl credem involuntar. Nu atacăm psihologia credinței, care este în afară de subiectul nostru; remarcăm însă că tatăl îndurerat a înțeles să precizeze că a rostit cucernica formulă cînd acțiunea fatală se produsese, iar nu înainte: ca nu cumva să pară a consimți la ceea ce nu socotea a fi ireparabil (ca sănătate) și irevocabil (ca sentință divină).

În aceeași scrisoare, după ce s-a achitat onorabil de îndatorirea unei condoleanțe, Caragiale îi servește un hap aurit directorului revistei *Convorbiri critice*, slătindu-l printr-o „mică parabolă” să renunțe la scoaterea periodicului literar. Acest hap aurit se folosește de o falsă modestie, exprimată în limba franceză: „Malgré mon peu de compétence en matière de science et de goût littéraires”. Găsim același sentiment de prefăcută autodeprecieri în scrisoarea de mulțumire către Paul Zarifopol, care-i apreciasse apologul *Partea Poetului*. El semnează spăsit:

„devotat cîrpaci literar
practicant
daco-român,

Caragiale”

Sub această formulă umilă recunoaştem însă respectul impecabilului artist pentru munca de atelier, ideea că însuşi maestrul rămâne toată viaţa un vesnic ucenic în ale scrisului. Epitetul „daco-român”, pe care-l întâlnim foarte frecvent în corespondenţa lui Caragiale, este o uşoară persiflare a împănării mediocrităţii cu lustrul unei duble ascendente istorice ilustre. Acelaşi sentiment îl îndeamnă să zugrăvească uneori miniatural pe cartolinele poştale trimise un drapel tricolor pentru a semnala trecerea lui printr-o nouă localitate. Nu era şi el „dacoromân”? Nu era în drept să ridice pavilionul?

De ce am caracterizat formula de recuzare în materie de competenţă literară ca falsă modestie? Pentru că într-un loc, mulţumindu-i lui M. Dragomirescu pentru un studiu critic aprofundat, Caragiale efectuează o mişcare de rotaţie de 180 grade, de la cea mai totală modestie, la contrariul ei:

„Ti-am citit articolele: îmi plac toate, dar mai cu seamă acelea unde vorbeşti atât de călduros despre *modestul* meu talent. Cu deosebire în acelea, se revelează o pătrundere subtilă şi o magistrală judecată, la cari cred că pîn-acuma nu s-a putut ridica vreun alt critic modern”.

Urmează întrebarea înşelătoare:

„Nu ți se pare că prea mă lauzi? — că mie nu mi se pare deloc”. Răspunsul este atât de neaşteptat, dezvăluind orgoliul lunciar al scriitorului, sub masca modestiei, încît risul irepresibil care se declanşează îl absolvă pe „cincul” Caragiale de orice vină. De ce n-ar avea şi el despre sine buna, optima părere pe care noi, urmaşii, o avem despre incomparabila-i operă literară?

Aşadar, să nu ne lăsăm înşelaţi când întâlnim în scrisorile lui semne repetate de modestie. Caragiale avea deplina conştiinţă a superiorităţii sale, iar protestările de modestie erau la el studiate în efectul lor.

Ca vechi junimist, Caragiale era un mare pescuitor de „perle”, răsfoind cărţi şi perioadice româneşti pentru creşterea „dosarului”. Iată ce umor de efect matematic scoate dintr-o eroare de calcul a *Opinieii* din Iaşi, eroare nu lipsită de legătură cu un substrat de servilism monarhic:

„Trop de zèle !”...

Aşa își începe scrisoarea din aprilie 1909 către poetul și publicistul ieșean Dr. A. Steuerman-Rodion, lipind o tăietură de jurnal, în care era spus că domnia lui Carol era „cu trei (ani) mai lungă pînă acum, decît domnia de patru decenii a lui Ștefan-cel-Mare”.

Caragiale procedează la o socoteală și recoltează acest efect de umor al cifrelor:

„(1457—1504—1866—1909).

Să sperăm că domnia gloriosului Rege va întrece cu mult domnia viteazului vöevod !... Pînă atunci însă, rămîne să demonstrăm că:

47 < 43, sau:

43 > 47; și anume:

47 = 43 — 3, sau:

43 = 47 + 3.”

Și încheia, provocîndu-l pe inocentul coleg de redacție al adulaturului:

„Acu să te văd, dacă ești ingenios, și poți s-o dregi...” (0,432).

Lui Iacob C. Negruzzi, unul dintre cei cinci fondatori ai „Junimei” în 1863 și ulterior redactorul revistei *Convorbiri literare*, în calitate de colaborator la opera *Hatmanul Baltag*, îi comunică judicioase principii estetice, iar în *post-scriptum*, citeva „jocuri de societate” cu caracter umoristic:

„3. P.S. — (Cu rugăciunea de a se publica). Ce deosebire este între D-rul Kremnitz și o sofa? — Niciuna: sofaua este un pat olog, doctorul asemenea.

4. P. S. — (Publicați-l măcar pe acesta, spre încurajare). Care este culmea greșelii de punctuație? — Să

treci o gîrlă pe virgule, în loc s-o treci pe punte”. (0, 292).

Efectul umoristic nu este obținut numai prin jocurile de cuvinte:

1) *pat olog* și *patolog* — calambur

2) *punte* (pod) și *puncte* (puncte) — polisemantism.

Parantezele, cu invitația, către redactorul unei reviste serioase, de a deschide rubrici de calambururi și „culmi” — afectă și ele tonul serios, ca să-i smulgă lui Iacob Negruzzi un suris. Junimiștii — fără să se excludă fondatorii — erau și ei calamburgii. Vasile Pogor îi spunea oacheșului Iacob C. Negruzzi: Jac *Negruți-ganul*.

Am arătat, într-un articol consacrat *ironiei* caragieliene, că ea este principala uncăltă a umorului marelui nostru scriitor. Corespondentul însuși nu se abate de la această ținută intelectualizată și își păstrează atitudinea ironică permanentă chiar la supărare. Silit să-și amine cu o săptămîină o proiectată excursie, în tovărășia lui Paul Zarifopol, pentru că nu primise din țară suma așteptată, el enunță o constatare negativă de ordin general prin antifraza specifică ironiei:

„Românul este eminentamente punctual”.

Ironia este uneori atât de imperceptibilă, încît adresantul cade victimă sigură abilului mistificator. Este cazul rostogănescului profesor Vasile Lohan, vizitat de Caragiale la Seghedin, unde-l văzuse pe Octavian Goga în închisoare. În carta poștală fotografică, umoristul îi adresează de două ori, pe față și pe verso, mulțumirile sale: întii „pentru momentele academice petrecute în prețioasa d-tale companie”, apoi, cu un *rinforzando* „cîteva neuitate momente academice”. Ne putem închipui ce au fost acele „momente” și cu cîtă grabă li s-a smuls Caragiale, după stilul răspunsului în care emulul lui Marius Chicoș Kostogan mulțumea pentru „frumoasele orduri” (roștiți *orduri* = rînduri, iar nu *orduri*!). Ironia lui Caragiale, mare amator de claritate în scrisul său, se vede din enunțul în care, după o spinoasă problemă gramaticală, pare a face elogiul obscurității.

„Nu face nimic! puțină obscuritate dă oarecare prestigiu unui publicist”.

Lui Paul Zarifopol, de curînd fericit părinte al unui băiat cu același prenume, Caragiale îi scrie:

„Speciale salutări *respectuoase* tinărului *tenor de forță* Păvăluțică Zarifopol”.

„Tenorul de forță” e un eufemism avantajos pentru a da prestigiu — între melomani — țipetelor noului născut. Ce alte salutări decît „respectuoase” s-ar fi cuvenit unui asemenea fenomenal cîntăreț?

Descoperind cu uimire și indignare că Matei pășase banii de înscriere la drept și nici nu călcase la cursuri, Caragiale îl expediază pe vinovat de la Berlin la București, să dea examenul de admitere la școala militară. Făcînd haz de necaz, umoristul prezintă lucrurile cu o ironie iperbolică:

„...trebuie să expediez întii pe Matei, ca să nu piarză vechimea pentru înaintarea la general de brigadă. Glumești cu cariera armelor !”

Fiîndcă sîntem în domeniul vieții de familie, voi menționa remarcabilele rînduri adresate profesorului Edgar Flavian, căruia nevasta îi născuse, după un an de căsătorie, o fetiță. La uimirea fericitului tată, care — zicea el — nici nu visa cu un înainte fericitul eveniment, Caragiale răspunde clipind din ochi:

„Dar ce? credeaî că-ți trebuie PENTRU ATITA lucru trei ani?”

Conferînd însă suferințelor maternității un adevărat titlu de nobleță, umoristul ridică tonul:

„Titlurile de nobleță se capătă după eroice lupte: se poate titlu de nobleță mai mare, pentru o domnișoară de acum un an, decît titlul de mamă? Să-l poarte sănătoasă acest frumos titlu, pentru care a luptat atât de eroic”.

Iar tatălui copleșit de grijile paternității îi răspunde pe același portativ moral înalt, nu fără a recurge cu umor la înțelepciunea proverbială orientală:

„Îmi vorbești de griji. Lasă să le ai și tu, că și alții le-au avut pentru tine. Plătești o datorie sacră. Un băiat cinstit ca tine, trebuie să se bucure că s-a învrednicit să-și plătească așa grea datorie. Și pe urmă, adu-ți aminte, ca literat ce ești, de înțeleapta vorbă a nemuritorului Nastratin-hogea: Cap fără griji numai la dovleac crește!”

În legătură cu bine cunoscutele pastişe ale jargonului latinisto-ardelenesc al numitului Marius Chicoș Rostogan, Paul Zarifopol a surprins în „comical dialectal”, cultivat cu atita succes de Caragiale „o formă populară a cărei vigoare, egală prin toate vremile, nu va putea slăbi decât odată cu anularea treptată a diversității graiurilor (Opere, I, 1930, Introducere, XXIX). Vom întâlni de nenumărate ori „rostoganisme” prin care corespondentul încearcă să-și distreze partenerul și întreaga lui familie la lectura misivei sale. Lui Paul Zarifopol îi amintește uneori malițios originea peninsulară comună, dar cum prin naștere, amicul lui era moldovean, nu uită a-i servi pastişe dialectale respective. După ce face gluma cu „franzoala surgunului” — în locul clișeului cu piinea amară a exilului — Caragiale transpune moldoveneste versurile gnomice și patriotice ale lui G. Crețeanu:

„Shie pine cît di ră,
Tăt mai bini-n țara mē!”

Dar și muntenismelor populare le vine rîndul, ca în cascada finalelor perfectului simplu, la pers. I, plural, în — *ără*:

„am *ajunsără* cu bine, slavă Ziditorului! am *supără*, și pe urmă *pă-pat-ără*”. Ați remarcat jocul de cuvinte final, între noțiunea de a minca și aceea de a se culca. Ne mirăm că, subliniind echivocul prin silabisirea lui *pă-pat-ără*, cu sugerarea fonetismului muntean al prepoziției *pe-pă*, Caragiale n-a speculat și echivocul posibil cu *su-pat-ără*!

Bucata caragialiană de bravură, cum numese francezii compozițiile susținute, este, în același sector al umorului lexical, scrisoarea către doctorul Alceu Urechia, într-o franțuzească specială, tipică armenilor nedepriși la perfecție cu limba lui Voltaire. Efectul bucății este colosal, dar sintem nevoiți să reducem citatul la o simplă mostră edificatoare:

„Moussiou Docteur.

Avoir moi douleurs jambe toujours, mais pas comme Bukarest fortes. Douleurs vouloir pas passer, fini antipyrine, moi désespérer, dire beaucoup jurons roumains — croix, saint, chandelle, cire etc. — et aller schöntik-schöntik, pharmacie allopathique et homéopthique (toutes comme ça ici Berlin). Și așa mai departe, cu construcții de franceză-negre, la persoană întâi + verbul la infinitiv și alte procedee eliptice.

Un umor de aleasă calitate descoperim în scrisoarea adresată aceluiași doctor, trimițându-i, cînd doctorul se plînge și el de boală, să se trateze cu... doctorul Urechia!

„Iubite amice,

Am primit scrisoarea ta și mi-a părut foarte rău că ești bolnav; eu slavă Domnului — domnului doctor Urechie! sînt mai bine, deși sînt surd ca toată familia împreună.

Trimite degrab la doctorul meu, dr. Urechie, cîmîntul nostru practician, să-ți dea ce mi-a dat mie: păzește-te de frig; ia, pînă să vie excelentul nostru Alceu, o curățenie, și urmează apoi poveștile lui...” Sfirșește dîndu-i „adresa doctorului: strada 11 februarie”.

Umorul lexical nu-i absent nici în această digresiune (slavă *Domnului* — domnului doctor Urechie!), dar bazat nu pe o stîlcire a cuvintelor, ci pe bisemantismul cuvîntului DOMNUL în sens sacru și profan. Un procedeu de umor onomastic, în corespondență, este românizarea unor ilustre nume proprii străine. Pianistului D. G. Dimitriu, de obicei grecizat de Caragiale cu porecla Metronimidi — de la metronom + desinența specifică — *idis*, îi spune într-un rînd, ca unui bun interpret al lui Beethoven — Beethovenescu.

Dar și Dante e românizat de Caragiale ca să spună că soacră-sa a resimțit la Berlin „o impresie pentru care nu găsesc epitet în nici o limbă, din cîte cunosc, decât în limba sublimă a lui *Alighierescu*, — o impresie *stupendo*”. Într-adevăr, în limba lui Dante, epitetul *stupendo* este admirativ, exprimă uimirea superlativă înaintea frumosului sau al binelui = foarte bun, foarte frumos.

Autoironic cînd e vorba să se judece și pe el însuși, după ce i-a judecat pe ceilalți, Caragiale a compus o foarte lungă scrisoare către Gherea, ca să-și scuze întîrzierea unui răspuns la două scrisori. Scuza? este lenea, denumită savant *pigritia orientalis foetida*, sau în românește *puturosenie orientală* și pe care o descrie amănunțit, în toate simptomele ei, de apatie cu oscilația ritmică: „odihnă și somn, și iar odihnă”. Cum spuneam însă la început, aceasta i se întimpla foarte rar lui Caragiale: să nu răspundă prompt la o scrisoare. Spre deosebire de mulți alți confrăți, el nu era, ceea ce germanii numesc „schreibfaul”. Gama umorului său de corespondent este foarte întinsă: de la simplul (sau dublul) joc de cuvinte, la cea mai înaltă ironie intelectuală, trecînd prin alternarea prozei cu versurile facile, de cadență populară. Astfel, motivează un-i doamne de ce răspunde el la invitații, iar nu soția lui: „căci ea se *rătoiește*” (fiind cam surdă, coana Didina vorbea cam tare!). El însă o asigură: „n-am să *măcăieșc*” într-un cuvînt, ca replică prin asociație firească cu „*rătoiala*” conjugală. După acest facil echivoc verbal, o lină săgeată la adresa Academiei Române, care-i refuzase recent, a doua oară, premiul literar cuvenit: „A mai sta un moment la gînduri în fața unui ordin atât de categoric ca al dvs., ar fi să n-am nici atîta spirit cît îmi recunoaște Academia Română”. Astfel, marele umorist se joacă aiudoma unui abil gimnast pe trapeze, la toate nivelurile umorului. Ne place să asigurăm în încheiere marelui ilustrului academician *post mortem*, că astăzi îi recunoaștem INFINIT DE MULT spirit și ne simțim stingheriți că n-am reușit în spațiul scurt al articolului decât de a da o idee INFINIT DE SUMARĂ a comorii lui de umor.

EVOCĂRI

ION VINEA

de Tudor TEODORESCU-BRANIȘTE

IL AM ÎN FAȚA OCHILOR, așa cum l-am cunoscut în 1920, în redacția ziarului „Chemarea”, condus de N. D. Cocea. De statură potrivită, cu silueta sveltă, cu fața tăiată în linii fine, cu ochii de un albastru senin, cu părul castaniu dat pe spate, Ion Vinea avea în înfățișarea sa o distincție sobră, naturală, lipsită de orice ostentație.

„Chemarea” ocupa atunci o cameră cu totul neîncăpătoare, în palatul „Adevărului”. „Mobilierul” nostru se compunea din vreo cinci-șase mese de lemn, nevopsite, și cam tot alțitea scaune, cumpărate la ușteală din Piața Mare. Erau mese mici, de bucătărie care, primind altă destinație, în locul petelor de untură și mâncăruri, erau acoperite cu stropi de cerneală.

Întimplarea a făcut ca, din prima zi, să lucrez la aceeași masă cu Vinea. Nicu Cocea, ca de obicei, adunase un personal mult mai numeros decât ar fi avut nevoie gazeta, așa că ne înghesuiam cum puteam, câte doi, câte trei la aceeași masă. Scriam toți cu creionul (stilourile nu apăruseră încă), pe hirtie de tipografie, groasă și gălbuie. Călimările, în care cerneala pusă la început se uscaseră de mult, ne serveau drept scrumiere. Unii scriau, alții discutau, glumeau, rideau, așa că era o hărmălaie de nedescris.

Când își începea articolul, Vinea se izola cu totul de mediul înconjurător. Părea că nu mai vede și nu mai aude nimic din larma și mișcarea celorlalți. Scria foarte greu. Ștergea fraze întregi și, uneori, pasagii întregi de câte o jumătate de pagină, „hașurînd” fiecare rând, fiecare cuvînt, ca să nu-l mai poată descifra nimeni. Adevse se oprea, cu creionul în mînă și cu privirea așintită undeva, departe, peste capetele celor din jur, căutînd un cuvînt sau o întorsătură de frază. Băieții îl chemau, îl strigau, dar el rămînea absent. „Lasă-l, dragă, nu vezi că a căzut în transă?” spunea unul sau altul, dezlănțuînd un imens hohot de ris. Atunci Vinea ne privea cu un fel de mirare, ca și cînd s-ar fi trezit deodată într-un mediu nou, neașteptat și chiar străin. După cîteva secunde începea și el să ridă, cu risul lui sincer, bun și alt de comunicativ. Aprindea o țigară, se îndrepta din spate, trăgea cîteva fumuri și se apleca iarăși asupra filei de hirtie. Cu toate ștersăturile, manuscrisul lui era totdeauna citeț. Rîndurile se înșirau rare, ca să-i rămînă spațiu pentru corijeri și adăugiri, iar slova era mare și clară, ca să evite eventualele greșeli ale lucrătorului tipograf. (Pe atunci, articolele se trimiteau la tipografie în manuscris. Nici o redacție nu era suficient utilată ca să poată

trimite materialul dactilografiat, cum se face astăzi, uzurându-se astfel munca tipografilor.)

Adesea plecam toți de la redacție și nu rămânea decât Vinea, ca să-și termine articolul de trei sau patru file. Avea în gradul cel mai înalt conștiința valorii scrisului său. Pentru el, un articol de gazetă avea aceeași importanță ca o poezie, o nuvelă sau un capitol de roman.

Cișiva ani mai târziu, ne-am regăsit la „Adevărul”. Aici n-a zăbovit prea mult. Cu firea lui de boem îi era greu să se adapteze la ritmul de lucru atât de trepidant al unui mare cotidian, cu cinci-șase ediții pe zi, care trebuiau încheiate și expediate la gară, la ore precise, ca să ajungă la timp în diferitele regiuni ale țării. Cînd am încercat să-l conving să nu părăsească „Adevărul”, unde era atât de prețuit și atât de iubit, mi-a spus, stînjinit de insistențele mele: „Crede-mă, nu pot să lucrez sub teroarea mersului trenurilor. Am impresia că nu mai sînt gazetar, ci cheferist. Trebuie să mă întorc la o gazetă mică.” — „Așa dar la „Micul cotidian”, i-am replicat zîmbind, amintindu-i că pe vremuri îmi vorbise de un roman cu acest titlu. „Da, la „Micul cotidian...” — „Ai început să-l scrii?” — „O să-ncep...”

Dar anii au trecut și „Micul cotidian” a rămas, după cîte știu, în stadiu de proiect.

Adevărul e că Vinea nu se simțea în voia lui decît la o gazetă mică, unde îndatoririle erau mai puține și punctualitatea mai elastică.

În anii 1924—1926, ne-am regăsit în paginile revistei „Cuvîntul literar” seria a doua, care apărea sub direcția prietenului nostru Eugen Filotti.

Dar în toată perioada dintre cele două războaie Vinea a dăruit cea mai mare parte din scrisul său ziarului „Facla”, condus de N. D. Cocea. Mai târziu, cînd Cocea și-a cumpărat casa de la Sighișoara și a hotărît să se retragă din presă, ca să scrie un ciclu de romane, el a incredințat „Facla” lui Vinea, care a dus-o mai departe cu hotărîre și energie, dar și cu mari dificultăți materiale.

Sub aparența lui de om blajin, adesea foarte distrat, cu preocupări literare care păreau că îl absorb cu totul, Vinea a fost în realitate un luptător dirz, un polemist redutabil și un pamphletar neînfricat. El a luat parte activă în marea bătălie de presă, purtată în răstimpul dintre cele două războaie mondiale, împotriva dreptei și extremei-drepte huliganice. Trecînd de la ironia tăioasă, la accentele de minie și revoltă, articolele lui te cucereau prin suflul lor de adîncă sinceritate. Situîndu-se alături

de Cocea și Arghezi, el n-a fost ucenicul nici unuia din ei. Talent original și viguros, Vinea a adus în presa timpului nota lui personală, neavînd nevoie să imprumute de la nimeni. Recitînd o pagină de Vinea, îți dai seama că îi aparține și că nu poate fi a altuia.

Un prieten mi-a trimis mai de mult cîteva articole de Vinea, culese la întîmplare și bătute la mașină. Toate sînt o incantație. Mă voi opri însă asupra unuia singur, apărut în 1941 și intitulat cu ironic „Arta poetică”. Strecurîndu-se cu abilitate printre plavazurile cenzurii antonesciene, Vinea izbutea să arate cititorilor săi condițiile vitrege în care era obligat să scrie. Gazetăria, spunea el, devenise „o artă primejdioasă și grea”. Gazetarul era silit „să renunțe pînă la cele mai de pe urmă ale sale iluzii”. Ca să se facă înțeles, el solicita „stăruitor colaborarea cititorului”, care trebuia să se deprîndă a citi printre rînduri, completînd astfel ceea ce tăia cenzura. Totul depindea deci de dibăcia cu care scriitorul izbutea să minuiască cuvîntul și de puterea de pătrundere cu care cititorul reușea să-l înțeleagă. Drept care Vinea închina cuvîntului acest patetic imn de slavă:

„Cuvînte arhaice sau moderne, șterse și uzate ca monedele vechi sau cu relieful tare al medaliilor comemorative, cuvînte turburi și misterioase cu înțelesul vag, nestatornic și fugace ca argintul viu, sau cuvînte cristaline și clare: apoi cuvîntele sinonime, întotdeauna mai bogate cu o nuanță decît semenul lor, cuvîntele hermafrodite sau surori siameze, cuvîntele cu ochelari care simulează imbecilitatea și cele agresive: blitz-cuvîntele, care sînt și cele mai periculoase... Toate acestea fac parte din trusa ori, dacă vrei, din panoplia gazetarului modern, după cum se manifestă el, ca un simplu chirurg al actualității sau ca un militant, pus să îndrumeze puhoiul evenimentelor cu o plîpîndă și înfîmțezimală peniță de iridium”.

Din cuvîntele pe care le preamărea în rînduri atât de avîntate, Ion Vinea și-a făurit, cu trudă și mișală, opera lui de poet, nuvelist, romancier și gazetar. În afară de cărțile publicate în timpul vieții, au apărut — după moartea lui — un volum de versuri și romanul în două tomuri „Lunaticii”. Criticii literari și cititorii le-au primit cu laude. „Plîpînda și înfîmțezimala peniță de iridium”, despre care Vinea vorbea cu o cochetărie care-l prindea, n-a fost nici plîpîndă, nici înfîmțezimală. Ea a lăsat o operă bogată și valoroasă.

În „leatul” scriitorilor și gazetarilor care s-au afirmat după primul război mondial, Ion Vinea ocupă un loc de frunte.

Surîsul pe micul ecran

Alecu POPOVICI

UMORUL LA TELEVIZIUNE este înfățișat în emisiuni speciale (ca „Magazin 111” sau „concertele spectacol”), în emisiuni pentru copii („Lumea copiilor”, „Recreația mare”), în mici realizări ad-hoc (suită de aspecte cetățenești pe fundalul unor melodii cunoscute), în piese, scenete seriale (celebrul „Tanța și Costel” al lui Ion Băieșu) și câteodată el apare... involuntar. Asupra ultimei categorii nu mai este cazul să insistăm! După cum nu mai este cazul să poposim asupra importanței acestui argument zdrobitor care e... risul, asupra modalităților atât de diverse sub care comicul ca atare poate fi abordat. Personal aş opina pentru prezența sa cât mai masivă, cât mai statornică...

Din simpla enumerare de la început reiese că umorul e prezent în emisiuni... Constant. „Magazinul 111”, de bine, de rău flutură mereu flamura zimbetului. Fiecare emisiune duminicală caută, încearcă, născoceste. O dată o dramatizare dintr-un autor celebru (și în acest fel ni s-a făcut o mică dar utilă antologie), alteori scurte scheciuri sau scenete (de multe ori în suferință artistică) sau cite o suită de amintiri pitorești din teatru cum au fost cele depănate de Sică Alexandrescu. Dar în ansamblul său, umorul e un simplu „invitat” în „Magazin” subordonat cantitativ și calitativ cîntecului și dansului. Mai ales în ultimele săptămîni modalitățile umorului impun un grabnic S.O.S. Pe bună dreptate, cele mai neinspirate au fost concertele spectacol, amalgam de frînturi și încercări satirice, esuate și datorită interpretării, dar mai ales lipsei lor de substanță comică, desuetudinei și de ce să nu o spunem... vulgarității. Curios, în timp ce ne așteptam la o restructurare calitativă, aceasta s-a produs doar prin... rărirea emisiunilor. Noaptea de revelație a fost de fapt o trecere în revistă, o quintesență a calităților și cusurilor

umorului la televizor. Impresia generală n-a fost desigur satisfăcătoare; comicul i-a lipsit mai ales direcția principală, suflul cotidian contemporan. S-au perindat prea multe „rețete” ale comicului, lipsite de substanță vitală, s-au vînturat procedee și au lipsit (cu mici excepții) aspecte ale unui alt umor cu care omul anului 1968 trebuie obișnuit. Ion Băieșu a făcut o salutară încercare de a parcurge cu două personaje — prototip, aspecte ale relațiilor citadin-etice, impunînd un stil propriu, ticuri verbale, situații surprinse incisiv de ziaristul-pamfletar. Sistemul serialului umoristic (atît de popular în lumea întreagă) e captivant, oferă mari posibilități scriitorului, realizatorilor și creează croi cu un singur efect educativ ce împlinesc firesc una din funcțiile esențiale ale comicului. Din păcate încercarea a rămas timidă și simplă. Foarte interesanta emisiune „Reflector” (una din cele mai gazetărești) folosește și ea câteodată ironia acidă, dar ar fi loc și de mai mult... N-ar lipsi nici televiziunilor un dram de comentariu vesel. (D. Tabacu a încercat sporadic cite ceva), abordarea unor probleme cetățenești curente (nota, micro-foletonul); e lîmpede ce forță, ce elocință plastică va căpăta un asemenea material solidificat, întărit de imaginea vizuală. Asemenea emisiuni ar fi „sarea și piperul” televiziunii, ar fi urmărite cu pasiune!

Și umorul pentru copii e încă... pueril, el consumîndu-se ades prin glumă-ancestrale (probabil după criteriul că cei mici nu le-au aflat încă — ceea ce rămîne un argument!), prin cuplete, scenete nu foarte vesele, nici hazlii („Val-vîrtejul” a rămas fidel umorului prin cunoscuții săi mateloti). N-ar lipsi foiletonul umoristic nici la emisiunea pentru sate, nici la cea pentru femei, nici...

Trebuie să recunoaștem că în programele de radio din ultima vreme umorul se mișcă mai liber, mai viu, mai inspirat și mai ales mai bogat în fantezie, circulînd „în diagonală” prin mai toate programele...

Televiziunea cu ajutorul textului convertit în formă de spectacol are la îndemînă mijloace mai numeroase, mai diverse... Puțină inițiativă, căutări, încercări, și de ce nu, mai mult curaj, ar putea duce la bune rezultate.

Cum cele mai ardente forme ale umorului sînt legate de forme ale scrierii cotidian, colaborarea vie, activă a unor ziaristi pasionați ar fi deosebit de indicată. Medalioane satirice, prezentarea regulată a unor umoriști (oare merită aceștia o atenție mai mică decît orice debutantă care se chinuie să solfegeze un tangou și care ocupă minute lungi în program), o „antologie veselă” a literaturii române și universale, reportaje „pe concret” (cu imagini de „cinematograf al adevărului”) iată cîteva modalități care așteaptă să fie împlinite. Și aceasta nu e posibil, evident, fără lărgirea cercului de colaboratori (destul de limitat), fără asimilarea programelor cu forme ale jurnalisticii cotidiene.

Televiziunea și-a anunțat printre intențiile sale o consfătuire cu cronicari de specialitate, înființarea unui „birou al ideilor”. Idei bune care puse în practică ar putea sluji și cauza umorului.

Pentru că nu de definire teoretică are nevoie comicul („nimic mai comic decît încercarea de a defini comicul” spunea Bergson), ei de o prezență activă.

Să-i facem deci loc cu prisosință acestui oaspete drag care e surîsul, care e zimbetul, care e risul, pe micul ecran.

Nu se vor supăra nici cronicarii cei mai... serioși!

Reporterul telesportiv

A. BUHOIU

SINT CONVINS că în 1926 cind a avut loc prima transmisie de televiziune, John Logie Baird nu-și putea imagina uriașul interes pe care îl va suscita peste numai câteva decenii „micul cinematograful de casă”. Azi, instalat comod în fotoliu, poți fi în câteva clipe la Luvru sau la Opera din Viena, pe pirțile de la Grenoble ori într-o sală de concerte din Leningrad, pe un pătinoar suedez sau pe stadionul Wembley.

Apariția televiziunii a însemnat un lucru extraordinar: relatarea directă, vizuală a desfășurării unui eveniment. Cert este că dintre aceste evenimente care se precează transmisiei în direct, pe primul plan se situează competițiile sportive. Oricite reticente ar avea unii la o asemenea afirmație, țin să le atrag atenția că un meci are plusul de interes deoarece în orice moment se poate produce *neprevăzutul, senzaționalul* chiar, pe care nimeni nu-l poate anticipa și care dă un farmec aparte reportajului. Este clar pentru noi toți că asemenea genuri de transmisii au o mare audiență la public. Paradoxal, dar ele nu se bucură încă din partea specialiștilor de atenție. Știți dumneavoastră să fi apărut vreo lucrare la noi pe această temă? Sau măcar spuneți-mi câte articole scrise cu competență despre asemenea emisiuni ați citit? Și aceasta într-o vreme în care 400 de milioane de telespectatori au putut urmări pe micul ecran finala campionatului mondial de fotbal din Anglia, într-o vreme cînd, în țara noastră, duminică de duminică se strîng în fața televizoarelor 4—5 milioane de oameni.

Iată de ce, profitînd de amabila invitație a revistei, voi încerca să abordez câteva din aspectele mai interesante ale reportajului sportiv de televiziune. Mai întii, despre o „fatidică” întrebare:

A vorbi mult sau puțin ?

Nu o dată după transmiterea unui meci primeam telefoane în care unii îmi reproșau că am vorbit prea mult, iar alții se arătau revoltați de „tăcerea” mea. Cui să dau dreptate? După ce ani de zile în mintea multora a fi crainic sportiv radiofonic însemna a fi un fel de cicrone care nu face pauze decît pentru respirație, azi a apărut reporterul de televiziune care *nu mai este singur la fața locului*. Prin intermediul camerelor de luat vederi, telespectatorul se află, de fapt, în tribuna stadionului. (Uneori, datorită lentilelor aparatelor, chiar mult mai aproape de mingea decît oricare spectator cu bilet). Or, în asemenea caz, obișnuita descriere pe care reporterul de radio este obligat să o facă, devine inutilă și chiar supărătoare. Totuși, să nu uităm că telereporterul vede mai multe lucruri decît telespectatorul. El are în față ecranul dar și stadionul. Regizorul poate selecta la un moment dat imagini care nu sînt din cele mai reprezentative. Ei bine, tocmai în acest moment se cere intervenția prin cuvînt, care are drept scop completarea fazelor.

După cite mi-am putut da seama, la ora actuală preferințele publicului se împart în două categorii:

a) pentru crainicii care nu fac decît să prezinte la început formațiile, după care intervin sec, numind jucătorul ce are mingea, sau care se detașează — în cazul unei curse atletice — de ceilalți. Explicația? „Dom’le, văd cu prea bine ce se întîmplă. Nu vreau să fiu deranjat cu alte păreri decît pe cele care mi le formează singur”;

b) pentru o categorie specială de crainici cu temperament. Aceștia nu se mulțumesc cu relatarea lapidară. Folosesc date suplimentare și se străduiesc să redea chiar prin inflexiunile vocii anumite stări emoționale. Publicul pare că simte pulsul întrecerii și, adesea, o exclamație sinceră face mai mult decît o frază chibzuită rostită.

Sînt adeptul acestei categorii, chiar dacă unii au o cu totul altă părere. Nu pot să-mi imaginez că un ins aflat la microfon și făcînd doar pe ghidul ocazional, poate fi numit reporter.

Sincer să fiu, există un risc, deloc neglijabil, și anume acela de a confunda relatarea pentru radio cu cea de televiziune. Inclîn să cred că adevăratul stil trebuie fixat la mijlocul drumului dintre transmisia alertă și descrierea succintă. Ca o simplă dovadă, de ce mulți, foarte mulți telespectatori urmăresc imaginea transmisă de la un meci pe ecran și ascultă comentariul făcut pentru radioascultători? Pentru că un reportaj transmis cu sufletul la gură (serindu-ne desigur de verbozitate și de facil) te plasează cu câteva fotolii mai aproape de orchestră...

Disputa dintre cei care pretind tele-reporterului să vorbească mult sau puțin e departe de a fi tranșată în favoarea vreunui. Televiziunea britanică aduce la microfon cu succes pe Brian Glainville sau pe Graham Hill. Ei vorbesc puțin, deși cunosc în profunzime elementele tehnice ale disciplinelor sportive pe care le comentează. Sint, dacă vrei, — exemple de reporteri glaciali care lasă posibilitatea publicului să creadă ceea ce vrea el să creadă despre o anumită acțiune.

La antipod se situează vijeliosul italian Carozzio care, după o îndelungată perioadă de crăinicie la radio, acum, când se apropie de 70 de ani, încintă telespectatorii prin vivacitatea comentariilor sale. Mai tânărul său coleg Nando Martelini îmi spunea odată că în Italia un crainic zgîrcit cu cuvintele ar cădea repede în dizgrația abonaților. „Trebuie să vorbești mult, dar nu insistînd la o anumită problemă. Altfel începi să obosești privitorii” — a conchis Martelini.

Situația este similară și în alte țări. La televiziunea din Belgrad girul îl deține Dragan Nikitovici. În presă au apărut însă nu puține articole în care se arată că o relatare lapidară ca a sa devine plictisitoare, inacceptabilă pentru cei mai mulți telespectatori. În schimb, se bucură de simpatii Mladen Delici, prototipul tele-reporterului care e foarte documentat și care trăiește cu intensitate un meci. Poate că sincerității și entuziasmului exprimat direct își datorește stima unul din cei mai buni reporteri sportivi contemporani, francezul R. Couderc. Așa se face că de ani de zile el se află constant în rîndul vedetelor preferate ale micului ecran francez.

Relatarea cu nerv și participare activă evidențiază și pe colegii săi Robert Chappatte și Pierre Chany.

Deci, întrebării „vorba multă sau puțină?” eu i-aș răspunde moderat cu dictonul latin „Non multa, sed multum”.

Personalitatea tele-reporterului

Poate mai bine decît în alte emisiuni, în cele sportive personalitatea crainicului se conturează mai ușor. El devine un prieten al casei, care are obligația de a informa și de a atrage atenția asupra problemelor care nu pot fi cunoscute celor care urmăresc competiția.

E necesar cred să se ajungă acolo, încît să se poată spune în mod curent „X a transmis meciul Y” și nu „meciul Y a fost transmis de X”. Nu trebuie înțeles prin aceasta că am avea de-a face cu o goană după publicitate,

că se pedalează pe de loc elucidata problemă a vedetei în sensul cel mai bun al cuvîntului. O emisiune va fi cu atît mai bună (și deci mai așteptată) cu cît autorul ei și-a consolidat mai bine o simpatie în public, simpatie care îl obligă să mențină ștacheta cît mai sus. E ușor să ne imaginăm cît de fade ar fi programele unei televiziuni în care autorii nu ar avea o personalitate distinctă. Orice aducere la numitorul comun este egală cu cea mai teribilă monotonie.

Întrebarea este care dintre elemente concură la împlinirea personalității tele-reporterului sportiv? Păreră mea e că în primul rînd *competența* hotărăște dacă un anume comentator dobindește sau nu încrederea publicului... El trebuie să fie nu numai familiarizat cu sportul despre care vorbește, dar este imperios necesar să cunoască lucruri ce țin de tehnica intimă a respectivei discipline. Numai astfel va putea anticipa unele situații, numai așa va fi în măsură să judece cît se poate de obiectiv desfășurarea competiției, fiind sigur că demonstrînd un adevăr va cuceri pe cei care îl urmăresc. Mă încapăținez să spun că nu există reporter sportiv universal, care să facă azi o transmisie de la un meci de fotbal, mâine să comenteze o gală de lupte iar a treia zi să vorbească de la un concurs athletic. Mișcarea sportivă contemporană a luat un asemenea avînt încît *specializarea* se impune de la sine.

Personalitatea se împlineste și mai mult atunci cînd prin felul *obiectiv* în care relatează, tele-reporterul reușește să mulțumească diferitele grupuri de telespectatori. Lucrul acesta nu vreau să fie însă înțeles greșit. Nimic nu te oprește dacă echipa *Progresul*, să zicem, făcînd azi un meci excelent, să fii entuziasmat, subliniînd cu satisfacție frumusețea jocului prestat. În fond te bucuri de reușita spectacolului sportiv fără a te interesa rezultatul (care ar putea afecta pe mulți).

Vorbînd tot de personalitate, sînt de asemenea o serie de factori care nu pot fi neglijați. Mă gîndesc, bunăoară, la *timbrul vocii* care trebuie să fie *plăcut și ușor de recunoscut*, la *tonul* cu care se vorbește și care ar putea stabili dialogul intim cu telespectatorul. Nu mai pun în discuție *dicțiunea* și *frazarea* care sînt obligații profesionale de bază.

În general, cei care ne urmăresc știu că un reportaj improvizat nu este un lucru ușor. Ei știu că nu există un text dinainte stabilit și că deci ești obligat să faci față oricărei situații, fie ea chiar penibilă. (Doamne, cîtă bătaie de cap nu dau uneori fotbalistiștii noștri cînd, în loc să fie preocupați de joc produc scene jenante, schimburi de cuvinte injurioase sau... palme. Și asta

în vîzul a milioane de privitori! Ce poți spune oare în asemenea clipe?).

Acum intervine calitatea principală a celui care se află la microfon: *spontaneitatea*. Cum s-ar spune într-o formulare cît se poate de profană, talentul de a ști să te descurci în orice împrejurare, pe care cu cîteva momente mai înainte nu o așteptai. Numai oratorul care urcă adeseori la tribună cunoaște ce înseamnă clipele acelea de groază cînd trebuie să vorbești despre lucruri la care nu te-ai gîndit. Și în meseria de tele-reporter sportiv asemenea întîmplări nu lipsesc din nici o transmisie.

Adăugați la toate calitățile despre care scriam mai sus încă una — *farmecul personal* — și poate că mi-ați îngădui să închei acest capitol trecînd la

Limbaajul transmisiei sportive

Nu este locul unei ample dezbateri stilistice, deși poate nu ar fi rău ca cineva să se ocupe cîndva mai serios și de asemenea treburi. Cu atît mai mult cu cît orice cuvînt rostit de la microfonul unei transmisii sportive dobindește greutate datorită milioanei de oameni care îl recepționează. Ceea ce cred că merită să discutăm este nu tîmna verbală — prin aceasta înțelegînd vorbirea corectă — cît mai ales aspectul accesibilității unor termeni și felul în care se construiește o frază la improvizatie. Ca și în alte domenii de activitate, în sport există o serie de termeni tehnici inevitabili. Cum ai să poți spune șutului și hentului altfel decît așa cum le spunem în mod curent? Este bine însă ca termenii tehnici să se imbine cu cei accesibili sau pur și simplu să fie explicați discret ori de cîte ori se ivește prilejul. Nu pot pretinde unui telespectator care pînă azi nu a văzut nici un meci de rugby să știe ce înseamnă „linia de trei sferturi”, cu atît mai mult cu cît el manifestă dorința de a fi inițiat. Există multiple prilejuri în care reamintirea unei reguli de joc se poate face neostentativ, evitînd astfel „jignirea” neinițiatilor.

Am încercat nu o dată să vorbesc în asemenea transmisii, folosînd un limbaj figurativ. Rezultatele au fost neașteptat de proaste. Imi și explic de ce: dacă într-o relatare radiofonică pot spune „mîncea a lovit umărul barei” sau „balonul e în inima careului mare”, ascultătorii înțeleg ce vreau să zic cu asemenea metafore. În acest caz se ajută la realizarea unei imagini plastice. La televizor însă există imaginea și orice complicare de exprimare devine balast. Vorbirea directă este cea mai indicată. Într-un singur caz cred

că se poate folosi un limbaj mai colorat, și anume în micile răzaturi intervenite între fazele importante ale unui meci, când chiar o glumă nu poate să strice.

Ni se reproșează că uneori nu respectăm cu strictețe normele gramaticale. Foarte adevărat. Să nu se uite însă că furați de cursul unei faze „balonul” devine „minge” și decij și acordul trebuie schimbat. Cu condiția să-ți mai amintești în acele momente genul subiectului...

Citava nedumeriri

Veți fi cu toții de acord că tele-reporterul sportiv se încadrează în rindul publiciștilor, dar că minuieste alte unelte.

Avind însă în față o meserie relativ nouă, vă întreb: unde se învață ea? Căci aici nu mai e vorba de un articol pe care îl scrii în 10 minute sau în 10 zile, avind chiar posibilitatea de a reveni asupra lui. În cazul nostru articolul se „scrie” cuvint cu cuvint în fața milioanelor de oameni. Nu știu să existe o școală sau măcar un curs de minimă calificare nicăieri. Personal, puținul pe care îl știu l-am învățat „după ureche”. Dar poate fi acesta de ajuns? Nu, desigur. Dar atunci ce e de făcut? Vor proceda și alții tot ca mine? Adică vor descoperi cite ceva din ceea ce unii știu deja?

Există în ziarele care au rubrici sportive o cronică a transmisiilor duminicale? În alte țări ele au apărut de mult. Numai că așteptăm și cronicarii care să cunoască pe lingă noțiunile de bază ale unei emisiuni televizate și noțiunile de bază ale sportului. Altfel...

EMISIUNILE ȘI PUBLICUL LOR

SUB ACEST TITLU, Programul de Radio și Televiziune nr. 844 anunță cititorilor săi o veste interesantă: crearea unui organism destinat cercetării opiniei radioascultătorilor și telespectatorilor față de emisiunile de radio și televiziune.

Nu se poate spune că pînă în prezent Radioul și Televiziunea nu au avut un contact permanent cu abonații lor. Dimpotrivă. Numeroasele scrisori primite, sugestiile care au stat la baza realizării multor emisiuni, criticile, de care ținindu-se seama, s-a ajuns la îmbunătățirea conținutului altor emisiuni. Acestea sînt dovezi că au existat și pînă acum preocupări din partea Radioteleviziunii în acest sens, ceea ce a determinat publicul să-și spună cuvintul. Rezultatul? Emisiunile respective au cîștigat o binecîștigată popularitate. Noua acțiune însă își va desfășura activitatea pe baze strict științifice, folosind anchetele, sondajele, testele, monografiile, precum și audiții, vizionări colective sau individuale urmate de discuții, va fi folosită de asemenea experiența anchetelor întreprinse în țara noastră pe diverse teme.

„Studierea gradului de apropiere dintre caracteristicile emisiunilor de radio și televiziune și cerințele ascultătorilor și telespectatorilor — scrie „Programul de Radio și Televiziune” — va contribui la îmbunătățirea programelor noastre.

Anchetele de opinie vor indica eficiența emisiunilor prin sinteza unei multitudini de aprecieri asupra structurii programelor radiotelevizate, asupra duratei și orelor de transmisie, asupra calității și cantității diverselor emisiuni”.

După cum am mai spus, s-a dovedit în numeroase ocazii că publicul direct interesat dorește și poate contribui cu maximum de eficiență la realizarea unor programe superioare din punct de vedere calitativ — astfel că noua acțiune este merită, desigur, unui cert succes. Radioascultătorii și telespectatorii vor fi bucuroși să-și spună deschis părerile, iar prin cunoașterea, analizarea și utilizarea în mod creator a datelor culese, fără îndoială că programele de radio și televiziune vor putea fi substanțial îmbunătățite, mai ales în ceea ce privește concordanța lor cu preferințele celor care le ascultă.

Noua acțiune a pornit la drum. Noi îi dorim succes.

Publicăm câteva ecouri care ne-au sosit la redacție în urma anchetei „OARE ÎI AJUTĂM SUFICIENT PE TINERII ZIARIȘTI?“, apărută în „PRESA NOASTRĂ“ nr. 11/1967.

Coloanele revistei rămân în continuare la dispoziția tinerilor gazetari care vor să-și exprime punctul de vedere asupra problemelor ridicate.

Specializarea — condiție a reușitei

S-A PUS INTREBAREA dacă tinerii ziariști sînt ajutați la începutul activității lor. Mi se pare că ajutorul nu trebuie înțeles nici ca o „dădă-ceală“ cum bine subliniază Modesto Ferarini, dar nici ca o supraveghere strictă din partea celor mai experimentați. În fond, și unii și alții sînt ziariști, și cei foarte tineri și cei vîrstnici, cu anumite obligații profesionale, cu un anumit plan de predare a materialelor... În ziar nu trebuie să se reflecte nici o diferență de vîrstă sau de experiență, exigența cere atmosfera și ținuta constantă, același interes pentru rezolvarea problemelor, același spirit de observație în sesizarea soluțiilor.

Cred că sînt tineri care au înclinație spre meseria de ziarist și tineri care nu au, cu toate eforturile lor sau ale celor din jur. Primul și cel mai determinant ajutor care poate fi dat este această clarificare, cîntită și sinceră.

Lucrez de puțin timp la ziarul „Scînteia tineretului“ și de la început am lucrat la o singură secție. De ce ar fi utilă trecerea prin toate secțiile? Și în publicistică se tînde, ca și în celelalte activități, spre specializare, și nu înțelesc în sens mecanicist, ci specializarea unui ziarist într-un anumit gen gazetăresc, într-o anumită sferă de probleme. Scriu cu multă plăcere anchete sociale, raiduri-anchetă, dar mărturisesc că nu sînt în stare să însălez două rînduri într-un foileton, cronică literară sau cinematografică. Mă preocupă toate temele legate de educație, de etică și nu cred că aș manifesta același interes pentru problemele de strictă specialitate. Genul și tematica amintită se potri-

vesc temperamentului meu, felului meu de a discuta cu oamenii... O singură lună de lucru la o altă secție m-ar fi demoralizat, materialele pe care le-aș fi scris pe o temă care nu intră în sfera mea de preocupări ar fi fost rebuturi. Nu vreau să generalizez; știu că sînt ziariști capabili să scrie la fel de competent, cu aceeași pasiune la oricare rubrică a ziarului, ziariști interesați deopotrivă de un subiect de etică, de unul literar sau agrar. Dar cred că specializarea noastră, nu înțelegă strict formal, este o condiție a reușitei ziarului. În „Scînteia“, Nicuță Tănase este urmărit ca foiletonist și nimeni nu l-ar vedea semnînd o cronică teatrală, la fel cum semnătoria rubricii de anchetă socială nu vor semna foiletoane sau „Faptul divers“. În procesul specializării se dezvoltă la un ziarist acel simț al meseriei de care are nevoie genul gazetăresc sau tematica predominantă a genului, el învață subtilitățile apropiării de oameni, preocupările lor într-un domeniu sau altul. S-ar putea obiecta că specializarea duce la monotonie, la plictiseala unei singure direcții de interes și nu există dușman mai mare al gazetarului decît monotonia și plictiseala. Cred însă că fiecare domeniu oferă resurse inepuizabile și că, surprinzînd viața în continuă ei mișcare, gazetarul nu are timpul necesar ca să se plictisească, va găsi mereu noi elemente inedite.

Aș vrea să spun câteva cuvinte despre deplasările pe teren ale tinerilor ziariști. Într-adevăr, e o problemă, mai ales în primele luni de activitate. Am auzit mulți oameni caracterizînd dezinvoltura și curiozitatea unui ziarist drept „tupeu“ și chiar „obrazni-

cie“. Pentru că există și asemenea ziariști și cred că sînt tocmai cei care sînt lăsați, din prima zi, să se descurce singuri. Se creează, involuntar, o asemenea situație: calitatea de ziarist oferă, printre altele, posibilitatea de a pătrunde mai ușor într-o întreprindere, la un șef al unei întreprinderi, într-un minister sau altă instituție. De aici, incintați de „puterea“ de convingere a meseriei lor, cei tineri devin insolenți, pretențioși, se pun în postura „vedetei“ care vede tot, știe tot, dă sfaturi, soluții... Uită că a fi ziarist înseamnă și a fi discret, înțelegător cu cei cu care discuți, politicoș și amabil, de a nu-i obliga pe cei din jur să te privească cu suspiciune. Spuneam, deci, că primele deplasări pe teren trebuie făcute cu ajutorul celor mai vîrstnici, a celor care și-au cîștigat, în ani de documentare, stima și respectul cititorilor. Nu modul de a se documenta trebuie învățat, acesta apare pe parcurs mai ales cînd ești interesat să-l afli, ci modul de a te comporta în așa fel, de a crea o asemenea impresie încît avantajul să fie dublu: oamenii să ne respecte meseria, să ne aprecieze eforturile de a-i ajuta iar ziarul să poată cuprinde materiale bine documentate, serioase. Căci, fără îndoială, există o legătură indisolubilă între comportarea noastră și calitatea documentării; cei care ne oferă datele unui material, faptele concrete, gîndurile lor vor fi cu atît mai sinceri cu noi cu cît ținuta și atitudinea noastră față de ei este mai civilizată.

Galina BĂDULESCU
(„Scînteia tineretului“)

Personalitatea redactorului

DACA PRIN „TINERII ZIARIȘTI” ne referim la cei intrați de curând în redacțiile ziarelor, facem trimitere precisă la recentii angajați, problema ajutorului suficient sau insuficient așa cum a fost pusă în ancheta efectuată de „Presa noastră” ar suferi unele amendamente. Nici unul dintre aceștia nu poate fi pus în situația de a nu ști să se descurce în orice sarcină și să-și încredința, pentru că în majoritatea cazurilor au suportat o verificare prealabilă, au deja o experiență câștigată, fie prin activitatea lor spontană și individuală afectată meseriei pentru care au optat, fie prin cea organizată și sistematizată din perioada practicii ziaristice obligatorii. Fiecare, presupunând că nici o redacție nu-și îmbogățește colectivul cu un „necunoscut”, cu un începător în sensul propriu al cuvântului, și-a exersat condeiul, și-a dovedit virtuțile profesionale într-un fel sau altul, a trecut prin toate etapele elaborării unui material, a primit chiar prin angajare certitudinea posibilităților sale publicistice. Lucrurile pot sta și altfel, dar în acest caz răspunderea cade în întregime asupra redacției. Dacă mai excludem din discuție pe cei nepasionați, prematur oboșiți, sau „miraculos” ajunși în rândul redactorilor fiind total inapți a răspunde înaltelor exigențe ale presei și pe care adesea colegii lor în zadar se străduiesc să-i educe, sacrificând timpul util al ziarului sau al lor personal, aș reduce ajutorul pe care fiecare tânăr îl dorește la sentimentul încrederii depline investite în munca lor, la posibilitățile nedrămuite după criterii osificate și lincede de a-și manifesta inteligența, inventivitatea, pasiunea adevărului. Odată echilibrați psihic de o simpatie generală, înconjuțați de înțelegere și sollicitudine, munca lor se va desfășura cu maxime avantaje atât pentru omogenitatea și evoluția firească a ziarului cât și pentru formarea personalității ziaristului tânăr.

Subtilitatea procesului de acomodare a noului redactor cu propria lui meserie în acest stadiu se rezumă la sesizarea particularităților sale individuale de concepție și stil și la dirijarea lor atentă, răbdătoare, mai ales sincer eficace. Acest lucru cere însă ca uneori planul însuși al ziarului să fie sacrificat (termenul nu este cel mai fericit, dar explicat își va pierde brutalitatea). Se întâmplă adesea ca o secție să-și organizeze activitatea exclusiv după criteriul sarcinilor obiective, ignorând imperativul subiectiv: personalitatea redactorului. (Dacă situația ar fi generală toate ziarele ar semăna între ele ca două picături de apă.) Trebuie să efectuezi din planul secției un număr oarecare de materiale, cărora le simți utilitatea, le acorzi toată atenția și tot respectul cuvenit, dar ești totuși justificat nemulțumit chiar dacă ai reușit să scrii lucruri interesante. Nici unul nu te-a ajutat să-ți manifesti înclinațiile tale personale. Ți se poate replica: n-ai decit să adaugi planului articolele care îți plac, rubricile care ți s-ar părea apropiate de profilul tău intelectual, nimeni nu te oprește dacă ele vor fi utile. Nu te va opri nimeni, este adevărat, dar posibilitățile cantitative de muncă sînt, vai, limitate. Cerindu-ți-se exact atîtea articole cîte poți efectiv lucra în perioada dată, suplimentarea este un exces și obosește. Și trebuie să renunți.

Personal nu sînt de loc de părere că un tânăr trebuie să treacă prin toate secțiile unui ziar pentru „a-și lărgi considerabil orizontul”. Fiecare vine cu o specializare deja câștigată și efectiv acceptată. Degeaba aș fi fost pusă să lucrez o perioadă la secția economică, de pildă, pentru că nici secția n-ar fi avut de câștigat din toată mea nepricepere în problemele de fond și nici eu. Mai rău i-aș fi încurcat pe colegii mei cerindu-le ajutorul și exasperându-i prin ignorarea unor noțiuni elementare absolut nece-

sare. Numai dacă este vorba de secții înrudite (cultural-etică, să zicem) se pot face mutații, altfel se obține un lamentabil eșec.

Suspectez de asemenea ajutorul pe care mi-l pot da vîrstnicii. Accept să „împărtășesc” experiența lor mai mult la modul liric și sentimental. Învăț numai din activitatea redactorilor buni, indiferent de vechimea lor în ziaristică. Să mi se acorde dreptul de a-mi selecta „bătrîni”. Desigur consultarea cu ceilalți colegi de redacție este cea mai practică și operativă metodă de a-ți verifica ideile și evident că atunci cînd apelez la părerea cuiva o fac pentru că îi pretuiesc munca, inteligența, capacitatea de creație, altfel ar fi paradoxal ca „asinul să dea lecții de galop calului” numai pentru că este mai bătrîn. Sînt mulți vîrstnici (termenul mi se pare de altfel irreverentios și-mi cer scuze) care au adus o contribuție deosebită la dezvoltarea presei noastre, dar pe care realitățile i-au handicapat, au rămas în peisajul de azi, vetuști și nostalgici. Desigur le respect activitatea în general, dar nu doresc decît rar efluvii evocatoare și deși îi simt tot atât de pasionați ca și mine de meserie, aceasta îmi dovedește o mai veche idee că doi indivizi nu participă la adevăr decît parțial.

De altfel trebuie să mulțumesc ca „tînăr ziarist” ce mă aflu, atât colegilor mei de breaslă care m-au primit în rîndul lor cu toată căldura și simpatia, care au girat în fața altor cititori capacitățile mele publicistice reducîndu-mi cu tact pedagogic potopul gesticulației intelectuale propriu începuturilor și supraentuziasmului, cît și acelor gazetari excepționali pe care îi citeșc în presa noastră și în cea străină, pe care îi citeșc nu numai cu interesul informației, ci și al întuirii farmecului particular al stilurilor.

Dana DUMITRIU
(„Munca”)

CUM SCRIEM

Epuraşul uşa rupe sau licenţele unor criptograme

Flora ŞUTEU

IN SEARA zilei de 10 ianuarie a.c., redactorii televiziunii m-au pus în cea mai mare dificultate faţă de propriul meu copil. Mihaela, o elevă conştiincioasă şi cuminte, crescută în respectul autorităţii şi al normei, urmărea emisiunea *Ala-Bala* şi deodată... mare stupeoare:

— Aşa se scrie?!?

— Aşa se spune?!?

Bineînţeles că am alergat în faţa micului ecran să văd şi eu despre ce e vorba. Pur şi simplu, Luluca şi Isteţilă (sper că am reţinut bine numele) distrau copiii cu criptograme şi cu jocuri de cuvinte.

Luluca a desenat mai întâi doi a mici, apoi a scris *voesc* (cu s mult mai mare decât restul literelor, ceea ce trebuia citit *se invoiesc*) şi, în fine, a desenat o casă, o vie, un portativ cu nota la şi o fîntînă. La sfîrşit, le-a explicat copiilor că această înşiruire de desene trebuie citită:

Doi amici se invoiesc ca să vie la fîntînă.

Tot atunci Luluca le-a mai arătat copiilor că există cuvinte care se citesc la fel atît de la stînga la dreapta, cît şi de la dreapta la stînga: APA, ATA etc. Şi, în fine, le-a dat şi unele propoziţii avînd aceeaşi caracteristică. Printre acestea:

Epuraşul uşa rupe

V-am spus că Mihaela mea este ascultătoare. Ea are încredere în mine şi de aceea a rămas satisfăcută de explicaţia pe care i-am dat-o şi anume că verbul *să vie* apare, în criptogramă, în această formă neliterară, populară, fiindcă *să vină* nu seamănă cu numele nici unui obiect care poate fi desenat. În ceea ce-l priveşte pe *epuraş*, a dedus singură, pe baza explicaţiei mele precedente, că s-a scris aşa (şi nu *iepurăşul*) ca să se potrivească la cititul de la dreapta la stînga.

Dar de ceea ce m-am temut n-am scăpat. Ea a observat pe *voesc* şi m-a întrebat de ce a scris Luluca acest cuvînt altfel decît se învaţă la şcoală şi anume *voesc* şi nu *voiesc*. Dragă Luluca, te rog să mă ierţi, nu-mi place să le spun copiilor că cei mari greşesc, dar de data aceasta n-am avut încotro. I-am spus Mihaelei că Luluca a greşit şi Mihaela, înţelegătoare şi înţeleaptă, mi-a replicat:

— Ei, se întîmplă. Bine că nu poate să-i pună notă tovarăşa!

Evident, ar fi trebuit să-i atrag atenţia că nu e frumos să spui *tovarăşa* în loc de *tovarăşa profesoară*, dar am tăcut. Nu era momentul potrivit. Mi-ar fi răspuns, poate, că, în definitiv, are şi ea voie să greşească.

Şi cînd mă gîndesc că totul se putea rezolva aşa de simplu! Dear Isteţilă era de faţă şi avea tot dreptul să dea explicaţiile necesare. Sau, dacă explicaţiile s-ar fi dovedit prea complicate, se putea renunţa la cele două exemple. Ar fi fost o bună demonstraţie a faptului că televiziunea se ocupă de limba noastră literară, nu numai joia, de la orele 18,30 la 19, ci şi în celelalte zile.

*

Merită să pomenesc, pentru clarificarea cititorului, şi unele lucruri despre care Mihaela nu m-a întrebat, dar pe care, poate, alte Mihaele le-ar fi putut observa.

S-a mai prezentat, în aceeaşi emisiune, o criptogramă din care a rezultat fraza:

Pui prinsoare c-ai nas mare

Nu vreau să fac nici un proces de intenţie autorilor, dar m-am întrebat dacă nu cumva, în prima propoziţie (*pui prinsoare*), subiectul trebuia să fie la persoana I. Copiii care nu cunosc forma verbală regională *eu pui*, ci numai pe cea literară *eu pun*, au interpretat evident prima propoziţie ca avînd un subiect de persoana a doua (*tu pui*). Ce s-a întîmplat însă cu acei copii care cunosc din familie, pe baza graiului regional, formele *eu pui*, *tu pui*, iar la şcoală învaţă (nu ne îndoim de aceasta) că se spune corect *eu puntu pui*? Probabil că aceşti copii au avut unele motive să fie nedumeriţi, cu atît mai mult cu cît ei vor fi fiind

obişnuiţi, tot din vorbirea familiară, cu forma *să vie*, cărcia, prin şcoală, i se opune forma *să vină*. Fac această presupunere deoarece *să vie* este mult mai răspîndit în vorbirea populară, familiară, decît *eu pui*, şi cuprinde toate regiunile care cunosc această ultimă formă verbală.

Este evident că între jocul de cuvinte în care se foloseşte ca bază de construcţie o greşală de ortografie, de tipul: *epuraşul* pentru *iepurăşul*, şi o criptogramă în care se face apel la forme morfologice nerecomandabile din punctul de vedere al limbii literare există o mare diferenţă. În primul caz, nu există nici o justificare pentru forma folosită, deci exemplul trebuia evitat. În al doilea caz, criptograma putea să-şi permită anumite libertăţi, însă cu condiţia adoptării unei anumite poziţii normative. Am sugerat mai sus cîte ceva cu privire la rolul lui Isteţilă, pentru cazul în speţă.

Avînd în vedere marea răspîndire a formei *să vie* este bine ca ea să fie cunoscută de copii, dar cred că nu poate fi prezentată fără absolut nici un comentariu. Aceasta, deoarece şcoala, care are, printre altele, menirea de a le crea copiilor conştiinţa exprimării cultivate, îngrijite, cu alte cuvinte de a le forma conceptul de normă literară, nu trebuie pusă în contradicţie cu ceea ce copiii citesc şi aud în afara ei. Fiindcă, altfel, se nasc asemenea mici scene cu Mihaele uimite şi mame care se emoţionează.

Vă întrebaţi, probabil, ce legătură au aceste probleme „familiale” cu rubrica de faţă. Eu cred că, lăsînd gluma la o parte, m-am adresat acum, aici, ziaristilor (înţelegînd prin aceasta şi pe redactorii emisiunilor de radio şi televiziune) care, din punctul de vedere al corectitudinii lingvistice, au cea mai gravă responsabilitate. Aceştia sînt cei care scriu, tipăresc, revizuiesc, gîrează, coordonează şi vizează textul scris şi vorbit pentru copii. Ei trebuie să-şi ia adeseori atribuţiile unui profesor şi chiar ale unui foarte bun profesor de limba română.

Gîndindu-mă la această a doua calitate a lor, am socotit că un mic ajutor colegial nu strică.

Se scrie şi așa...

Repetarea detronată

Ca şi la o execuţie tehnică (în exerciţiile psihice ale sportivilor — n.n.) va fi nevoie însă de *repetabilitate* şi control...

(„Sportul” nr. 48 (5482)
din 28 decembrie 1967,
p. 3/5)

Acreditezi, acreditezi... şi te discre-ditezi

Eu *acreditez* foarte mult factorul volitiv-moral.

(Ibidem, p. 3/6)

Opiniile lui Grămătic

L. SĂRĂȚEANU

„GRAMATIC”, vechiul prieten, și-a reluat obiceiul de a mă vizita cu regularitate. Mă bucur sincer, deoarece îmi lipsea acest interlocutor inteligent și plin de umor, sensibil și mai ales atât de pasionat în lectura presei noastre cotidiene și periodice. Vechea poezie pe care noi, colegii, i-o puseseam în liceu, denumindu-l „Grămătic”, i se potrivește tot atât de bine în prezent ca și în trecut. De când îl știu n-a încetat să studieze gramatica și stilistica, exercitându-și spiritul incisiv împotriva tuturor celor care încălcău, din ignoranță sau din neatenție, cele statornicite de aceste discipline. Acasă la „Grămătic”, vremea a adunat dicționare și glosare, enciclopedii, tratate de poetică și lucrări consacrate „obscurii și nedeslegatei probleme a stilului”, cum spunea Remy de Gourmont. Și fiecare an adaugă noi volume la zestre — cu rivniță și folos cercetată — a amicului.

Dar dacă din punctul de vedere al acestei pasiuni a sa, fostul coleg a rămas același, el s-a schimbat în ce privește felul de a face critica. Pe vremuri era definitiv, categoric, necrușător. De fapt, nici nu critica: desființa. N-a fost el în stare să spună, în anii liceului, la cenaclul unde un alt coleg citise o modestă încercare literară: „E clar că legile fixe ale gramaticii irită spiritul independent al autorului?”.

Azi, „Grămătic” e mai nuanțat. A învățat să vadă și laturile bune; iar atunci când scoate în relief o inadvertență stilistică, o greșală de limbă, el nu uită să sublinieze și eventualele calități care se pot, totuși, remarca în același text. Maturizat, „Grămătic” nu mai e un fanatic. A rămas, în schimb, un exigent. Observă că în ziarele noastre, ziarile și revistele românești sînt redactate mult mai îngrijit decît în trecut; că redactorii și reporterii actuali manifestă, față de limbă și stil, un respect mult mai mare decît majoritatea breslașilor presei antebelice. Dar, adaugă el, tocmai de aceea ar trebui ca voi, ziaristi, să faceți mai multe discuții colegiale despre greșelile care se mai strecoară câteodată în scrișul vostru.

— „Grămătic” dragă, — încerc să-mi apăr confrății și să mă apăr și pe mine — oamenii au multe pe cap, temele de discuție nu le lipsesc...

— Socot că grija pentru limba folosită de presa vorbită sau tipărită tre-

buie totuși să fie înscrisă la loc de frunte. Dacă, acum cîteva decenii, ziarile erau citite de un pumn de oameni, azi, tirajele de milioane ale publicațiilor de toate genurile, ca și nemăsurămînta răspîndire a radioului, televiziunii, jurnalului, cinematografului — impun ziaristului o răspundere cetățenească, morală, fără precedent. Cum scriești voi, așa învață să vorbească un număr nesfîrșit de oameni.

„Grămătic” face o scurtă pauză apoi, zîmbind ca luptătorul care se pregătește să lovească decisiv, desface un ziar și-mi citește: „În cadrul cercului de artă plastică... etc., etc.”. Ei, — adaugă prietenul meu — ce părere ai?

— Nu mi se pare nimic greșit.

— Bine omule, strigă „Grămătic”, ai uitat că, de fapt, „cadru” înseamnă „pătrat”? Cum vrei să fie corectă formularea „în pătratul cercului”?

— Ei „Grămătic” tu n-ai auzit de... „cuadratura cercului”?

— Asta e problema insolubilă a matematicienilor. N-ar fi fost mai bine ca ziaristul care a scris „în cadrul cercului” să fi evitat o asemenea expresie? Ascultă-mă pe mine. Eu cred că voi, ziaristi, trebuie să fiți mai atenți. Am vorbit odată cu tine despre folosirea neatență a cuvîntului „alternativă”. În fond, dacă te gîndești puțin (alter în latinește înseamnă altul) cuvîntul acesta presupune doi termeni. Or, câteodată găsește în presă următoarea formulare: „Există două alternative: pace sau război”. E clar că ziaristul ignoră aici semnificația cuvîntului „alternativă”. Corect, el ar trebui să formuleze: „O alternativă: pace sau război”. Se mai poate spune „războiul — alternativa păcii”; și invers. Dar nu „două alternative”.

— Ascultă „Grămătic”, spun cu un zîmbet pe buze, încercînd să liniștesc zelul critic al amicului. Există... două alternative... ori terminii, ori îți atrag atenția că tu însuși, marele critic, ai formulat greșit o frază acum cîteva minute.

— Nu, termin, deci, spune-mi ce greșeală am făcut.

— Spuneai „presă vorbită”. Or, dacă tu ești în stare să-ți aduci aminte că vorba „cadru” înseamnă de fapt „pătrat”, îngăduie-mi să remarc la rîndul meu că vorba „presă” definește de fapt un instrument specific — între altele — și industriei imprimăriei. „Presă” este urmașa vechiului „teasă” al tipografi-

lor. Prin urmare cum vine asta „presă vorbită”?

— Dragul meu ai dreptate: fac „mea culpă”. Dar pentru că mi-ai amintit de... „presa vorbită”, cum în mod greșit m-am exprimat, dă-mi voie să-ți atrag atenția că, la radio, în ciuda faptului că, în general, limbajul folosit este corect și uneori chiar frumos, persistă și unele formulări incorecte. De pildă, auzim pe crainici spunînd: „La festivitate a luat cuvîntul Academician X” sau „A fost de față „general-colonel cutare...”. Cînd s-a inaugurat legea gramaticală care anulează articolul? Nu e corect să spui „a vorbit academicianul” sau „a fost de față generalul...”?

— Mă rog, dar în... general, nu se vorbește rău la radio.

— Nu. Afară de cazul — e drept mai rar — cînd se spune „contingent” în loc de „contingent”, „delicvent” în loc de „delincvent”, „preșidenție” în loc de „președinție” și alte cîteva mici scăpări...

— „Scuzabile sau mai scuzabile în vorbire decît la tipar. În orice caz, îți sîngăduiesc să transmiți colegilor mei observațiile tale critice, comunicîndu-le totodată și aprecierile pozitive.

— Foarte bine! Totodată transmite atît colegilor tăi de la ziare cît și celor de la Radio, sau de la Televiziune, că uneori — probabil datorită grabei în redactare — te scapă formularea următoare: „În orașul X s-au inaugurat trei noi cinematografe”. E desigur un pleonasm. Verbul „a inaugura” ca și substantivul „inaugurare” și toate celelalte cuvinte din aceeași familie îl includ pe „nou”, deci nu mai e nevoie de el în restul frazei.

— „Grămătic”, nu mi-ai spus nimic „nou” de data asta. Mai bine, hai să încheiem aici discuția despre limba presei, și să... „inaugurăm” această sticlă cu vin... „vechi”. Vei recunoaște că vîrsta îndelungată a vinului m-a împiedicat să cad în păcatul acelor colegi care „inaugurează” lucruri „noi”.

— Așa este. Aș adăoga doar că, dacă în sticlă ar fi fost vin nou, nu era încorect să spui că „inaugurezi” o sticlă cu vin „nou”, deoarece verbul s-ar fi referit la sticlă și nu la vin.

— Ești un „vechi” incorrigibil, „Grămătic”. Noroc!

— Noroc! și pe cîrînd o „nouă” discuție despre limba în care este scrisă presa noastră.

Cîteva probleme privitoare

IDEEA de a insera în coloanele revistei „Presa noastră” cîteva considerațiuni cu privire la modul de folosire a izvoarelor în presa de specialitate mi-a fost sugerată de un confrate care a sesizat unele inconsecvențe și chiar abateri de la regulile științifice.

Preocuparea tot mai frecventă din ultimii ani a cercetătorilor și publiciștilor de a valorifica documentele cu ajutorul cărora să fie evidențiate, cît mai veridic, noi fapte din trecutul istoric al patriei noastre este vizibilă nu numai la periodicele de strictă specialitate ci și la o serie de reviste de cultură, atît din București cît și din țară. În limbajul nostru publicistic (și de ce să nu o spunem, este îmbucurător că putem să o consemnăm), acest fapt înseamnă și dovedește dorința pentru lărgirea sferei de activitate și, implicit, a tematicii, cu o gamă mai variată și mai largă de probleme cu nuanțat caracter istoric, literar, artistic.

Fenomenul este cu totul firesc dacă avem în vedere mai ales indicația dată de partid istoricilor și publiciștilor de a valorifica cît mai mult și mai bine documentele din arhive, biblioteci și muzee, care pot completa cunoștințele cititorilor cu noi noțiuni de istorie și literatură. De aceea, nu constituie nici surpriză, nici noutate pentru nimeni că în „Contemporanul”, „Gazeta literară”, „Luceafărul”, „Tribuna”, „Steaua”, „Cronica”, „Ateneu”, „Familia”, „Astra” ș. a. apar documente, grupaje de documente sau scurte comunicări. Ceea ce ne miră însă, și

mai ales pe specialiști și inițiați, este modul de folosire a documentelor, mărturii nestemate ale istoriei patriei noastre. De multe ori nu știi de unde provin acestea, dacă sînt edite sau inedite, dacă sînt autentice sau false.

Nicolae Iorga, care, se știe, a fost neobosit și pasionat cercetător al istoriei patriei noastre acorda o importanță deosebită documentelor pe care le considera urme scrise ale trecutului, adevărate comori, materialul de bază „pentru a cunoaște viața unor oameni a căror amintire face parte din tezaurul istoric al neamului nostru...”¹.

Intr-adevăr, documentul este mărturia scrisă a istoriei, în ansamblu, el constituind memoria națiunii. Și, după cum sublinia marele istoric francez Jules Michelet, „Aceste hîrtii, aceste pergamente... nu cer prea mult decît să fie scoase la lumina zilei. Acestea nu sînt simple hîrtii ci însăși viața oamenilor, a provinciilor, a poporului...”².

Am citat intenționat părerea acestor doi mari istorici, român și francez, despre importanța documentelor, pentru a ne da mai bine seama și pentru a atrage atenția asupra grijii ce trebuie acordată atunci cînd lucrăm cu documentele.

Referindu-mă în continuare la grija ce o acordă redacția „Revistei Arhivelor”, care are o îndelungată și bogată tradiție în publicarea documentelor, trebuie să arăt că aceasta nu înserează în paginile sale nici un document dacă fondul din care face el parte nu este prelucrat și pus la dispoziția cercetătorilor. În afară de aceasta nu este admisă publicarea în

¹ N. Iorga, *Sfaturi pe întuneric*, București, 1936, p. 160.

² Durye P., *La memoire de la nation* în *Les archives de France*, Paris, 1962, p. 1—5.

revistă a documentului dacă nu se poate da aparatul său științific, adică dacă nu se arată din ce depozit face parte, fondul, dosarul, anul, fila. Apoi dacă nu se face mențiunea că este inedit sau nu. De fapt este o practică în activitatea redacției de a nu publica documente cunoscute sau publicate anterior. Astfel de documente sînt respinse. Iată de exemplu: anul trecut, la revistă, s-a primit spre publicare un grupaj de documente intitulat: „Știri privitoare la activitatea lui Ioan Ionescu de la Brad ca președinte al Asociației lucrătorilor tipografi din București”. Documentindu-se în problema respectivă, redactorul de rubrică a aflat că aceeași temă fusese publicată sub formă de comunicare în „Studii și cercetări științifice”, istorie, Iași, XIII, nr. 1 62, p. 105—119, în care documentele erau folosite la maximum astfel că nu mai ofereau nici un element în plus, nici o noutate în problemă.

Unele reviste cum ar fi „Familia”, „Tribuna”, „Ateneu”, „Astra”, „Contemporanul” nu publică totdeauna documente sau grupaje în care să indice cititorului și proveniența acestora; unde se află el, dacă este inedit sau nu este. Am ca exemplu la îndemînă revista „Ateneu” care în numărul 7, din iulie, a publicat o corespondență inedită (deși luăm cunoștință despre acest lucru numai din specificația din titlu) aparținînd lui Duiliu Zamfirescu și aflată în posesia asistentului universitar Ion Ciuchî. Dar nu se menționează nimic de unde și cum a ajuns această corespondență la tovarășul respectiv și dacă a mai fost semnalată sau nu de altcineva pînă în prezent.

la folosirea izvoarelor

Același procedeu este folosit și de revista „Contemporanul” care, uneori, publică informații inedite din arhive sau biblioteci fără să specifice sursele.

Din acest motiv considerăm util să subliniem câteva idei în legătură cu folosirea, corectă, bineînțeles a izvoarelor în publicațiile noastre de strictă sau mai puțin strictă specialitate.

Pentru a asigura baza documentar-științifică a materialelor publicate, autorii, redactorii sînt datorii nu numai să recurgă dar să și folosească din plin, dar corect, izvoarele documentare: cu aparat critic, conform uzanțelor internaționale. În mod obligatoriu se impune să arătăm sursele literare, istorice, epigrafice, numismatice etc. Să explicăm de unde le-am luat, cum le-am folosit.

În legătură cu folosirea necorectă a surselor voi arăta două cazuri, de data aceasta chiar din publicații de strictă specialitate. În primul caz este vorba de revista „Studii” care în numărul 1/1967, în articolul „Lupta partidelor politice în alegerile parlamentare din decembrie 1937”, semnat de I. Scurtu, la p. 158, trimiterea 81, se citează greșit „Arhiva istorică centrală, fond Prefectura județului Ilfov, dosar nr. 15/1937, vol. V., f. 36” deoarece fondul respectiv nu se afla în depozitele Arhivei istorice centrale, ci în depozitele Serviciului Arhivelor Statului regiunea București. În al doilea caz, Gh. Popescu, în articolul intitulat „Formarea concepției biblioteconomice românești” apărut în „Probleme de bibliologie”, II, 1967, referindu-se la

activitatea la sate în 1938 a echipelor studentești, la trimiterea 34, atrage atenția că amănunte în această problemă se găsesc în diverse dosare la Arhivele Statului și menționează dosarele. Dar nu știm, și nici autorul nu ne spune nimic, cărui fond aparțin aceste dosare și dacă datele sînt inedite sau nu.

Sînt cazuri cînd documentele trebuie să fie însoțite de material ilustrativ: facsimile, fotocopii, reproduceri, desene, nu numai pentru a susține sau întări baza documentară ci cu scop instructiv-educativ.

Și în această privință trebuie să recurg din nou la tradiția bogată a Revistei Arhivelor care folosește deseori și cu bune rezultate metoda ilustrării.

De exemplu cînd s-a publicat o cronică despre expoziția Horea, Cloșca și Crișan, organizată în anul 1965 la Arhivele Statului, Tg. Mureș, au fost reproduse și un număr de trei desene de Gh. Adoc. S-a oferit astfel cititorilor care, printre alții, sînt muncitori, elevi și studenți, o imagine vie, veridică asupra figurii acestor conducători ai luptei împotriva robiei și împărțirii feudale și naționale.

În legătură cu editarea documentelor într-o revistă de specialitate, aceasta trebuie făcută cu multă atenție, cu rigurozitate științifică. O condiție esențială ce se impune este ca documentul să nu fie trunchiat, să nu fie publicat fragmentat, întrucît este foarte posibil (și cazurile sînt numeroase) ca el să ofere date și informații nu numai în problema strictă

care interesează pe istoric, să zicem; s-ar putea foarte bine ca el să ofere date interesante istoricului literar, economistului, juristului.

O problemă actuală și deosebit de importantă care se ridică în fața fiecărei reviste este editarea documentelor. Această operație trebuie făcută cu multă atenție de către orice redactor, în aceeași măsură aș spune ca și autorul, care trebuie să cunoască cît mai multe date în legătură cu documentul, să fie atent la problemele de ortografie, de limbă etc.

Rezumînd, condițiile elementare și necesare ce se cer a fi respectate cînd se publică un document sînt: critica de proveniență, transcrierea adecvată a textului, colajonarea lui, amendarea, critica de autenticitate și veracitate, comentariul.

Orice redacție trebuie să aibă obligația de a indica sursa de proveniență a documentului (sau a documentelor) dacă este inedit, autograf, original sau copie ș. a.

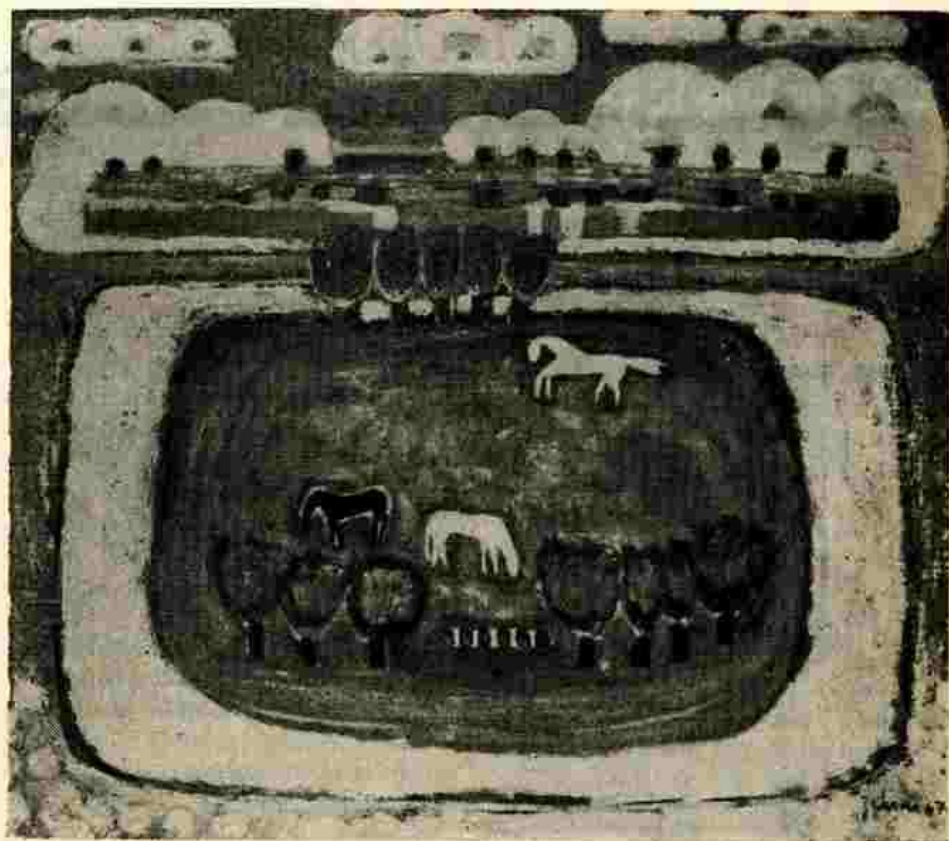
Numai respectînd aceste reguli, care sînt departe de a fi epuizate, aducem un real serviciu cercetării științifice și oferim cititorului garanția că am respectat adevărul istoric.

P. PALIU

NOTA

Documentarea în problemă am făcut-o pe baza unor considerații mai vechi și mai noi apărute în diferite numere ale „Revistei Arhivelor” și aparținînd prof. univ. Aurelian Sacerdoțeanu.

LA CASA ZIARIȘ- TILOR

IN CADRUL manifestărilor cultural-artistice „tinere talente”, Casa ziaristilor a găzduit recent vernisajul unei expoziții de artă plastică, inițiată sub egida ziarului „Știința tineretului”. Expozanți: un grup de tineri plasticieni din Capitală — pictorii Georgeta Năpăruș-Grigorescu, Gabriela Pătu-lea-Drăguț, Dan Cristian, Ion Grigore, Octavian Vișan și sculptorul Gh. Iliescu-Călinești. Ideea a stîrnit controverse. Cei mai mulți au aplaudat-o, nu numai pentru însemnătatea ei în raport cu acuta insuficiență a spațiului rezervat expozițiilor de artă plastică în București dar în primul rînd pentru că, deschisă sub patronajul unui ziar de tineret cu un profil cultural complex, o asemenea expoziție poate deveni fermentul unor dez-bateri vii, la obiect, asupra

direcțiilor de dezvoltare a artei plasticienilor tineri și asupra raporturilor ei cu publicul. Alții n-au înțeles aceste semnificații ale expoziției și au reținut doar, indignați, vecinătatea ei cu sala restaurantului de la Casa ziaristilor (uitînd sau neștiind că, pretutindeni în lume, asemenea expoziții se organizează chiar în localuri mult mai apropiate de specificul alimentației publice).

Dincolo de controverse, utilitatea inițiativei s-a dovedit neîndoielnică. La vernisaj și în zilele următoare s-a înregistrat o remarcabilă afliuență de public, iar o dezbateră pe tema „Originalitate și valoare în arta plastică”, care a adunat în jurul mesei rotunde, pe lângă artiștii expozanți, un grup de critici și de ziaristi, a demonstrat cu prisosință funcționalitatea expoziției. S-au

consemnat opinii exprimate cu însuflețire și adesea controversate asupra raportului dintre mesaj și „gramatică” plastică, asupra modului în care se produce la tinerii artiști asimilarea tradiției, asupra relațiilor dintre structura artistică proprie, originală, a fiecărui creator și spiritualitatea de ansamblu a poporului român, asupra sensurilor pe care le dobîndesc în acest context cău-tările novatoare.

O sinteză cursivă a discuțiilor ar depăși spațiul posibil al acestor însemnări. Vom reproduce sumar doar cîteva dintre părerile formulate în cursul dezbaterii, urmînd ca imaginația cititorului să refacă liantele, să umple golurile, să recreze cursivitatea înfruntării orale a opiniilor :

Nicolae Dragos, redactor șef al ziarului „Știința Tineretului”: „Această expoziție cu caracter intim, care a provocat deja reacții atât de diferite, constituie în intenția noastră, înainte de orice, un pretext pentru o dezbateră asupra originalității și valorii în creația tinerilor plasticieni. Sint convins că delimitarea acestor noțiuni este deosebit de dificilă, presupunând investigații complexe; am socotit de aceea că formula cea mai fructuoasă poate fi confruntarea de opinii dintre artiștii înșiși și cei care au obiectivitatea și pregătirea de specialitate pentru a aprecia, pe baza unor criterii atent fundamentate, aceste calități ale creației artistice”.

Cornel Radu Constantinescu, critic de artă:

„Nu e momentul să întreprind o cronică orală a expoziției. Vreau doar să arăt că avem de-a face cu personalități distincte, care au ajuns la stadiul actual, reprezentat în aceste lucrări, în urma unei evoluții firești, nu a unor salturi spectaculoase. Pictura lui Octavian Vișan, bogată în sugestia folclorică, aflată la interferența dintre metafora plastică și cea literară, lucrările lui Ion Grigore, vădind tendința spre monumentalitate, cele ale lui Dan Cristian, reprezentând un câștig al artistului în ce privește picturalitatea compoziției și a culorii, florile Gabrielei Pătulea-Drăguț, eliberate de detaliul nesemnificativ și lăsând loc sugestiei care poate îmbogăți realitatea, tablourile Georgetei Năpăruș-Grigorescu, îndepărtate de tot ce ar putea însemna idilism, ori sculpturile lui Gh. Iliescu-Călinești, care valorifică într-o viziune modernă, personală, universul obiectelor rustice, demonstrează că avem de-a face cu niște voci puternice, în plină formare. Ele sînt un punct de pornire temeinic pentru întrebările noastre. E interesant de urmărit, de pildă, modul în care elementul tradițional nu împiedică, ci, dimpotrivă, sti-

mulează expresia contemporană a originalității. Cred că limbajul actual al plasticii, deosebit de evoluat, pretinde ideii pe măsura lui — generoasă și îndrăznețe. Aici se află esența și a conceptului de originalitate, și a celui de valoare”.

Marin Mihalache, critic de artă:

„Fiecare gen de pictură practicat de tinerii expozanți nu poate face abstracție de propriile sale tradiții. Artă care și-a dovedit valoarea de-a lungul veacurilor constituie o bună sursă de inspirație și de învățăminte, și faptul că toți artiștii prezenți aici se adresează izvorului artei populare este un argument concludent. Originalitatea, firește, este un dat obiectiv. Fiecare artist este original în măsura în care, înzestrat fiind, are ceva de comunicat. Dar toate marile personalități și-au descoperit posibilitățile proprii, ajungând la un mod de exprimare personal, numai prin raportare la ceea ce a fost arta înainte lor. Ceea ce mă atrage mai ales la această expoziție este bogăția de gânduri și sentimente pe care o exprimă: plenitudinea optimistă, dar și melancolia gravă, exuberanța dar și severitatea”.

Dan Cristian, pictor:

„Utilitatea acestei discuții este mai presus de orice îndoielă. Avem, din păcate, destul de rar prilejul să aflăm ce gândim unii despre ceilalți, să ne confruntăm punctele de vedere. În ce privește originalitatea și valoarea, aș vorbi despre existența unui raport permanent între generații. Dar există, în acest proces de continuitate (și sincer vorbind, cred că expoziția de față constituie pentru noi doar o etapă a acestui proces), momente de pionierat, oameni care propun din cînd în cînd niște soluții noi, care se adaugă tradițiilor deja existente, îmbogățindu-le, adăugându-le teritorii încă necercetate. Pe de altă parte,

cred că un aspect deosebit de important al valorii operelor de artă plastică este realizarea lor concretă, care în chip obișnuit se numește meșteșug și pe care aș numi-o mai degrabă gramatică plastică. Mesajul nostru — de bucurie, de acțiune, de lirism, de liniște, de melancolie — se transmite fie prin semne figurative, fie prin inscripții metaforice, din care receptorii îl recompun. Valoarea intrinsecă se leagă aici de valoarea de transmisie, într-un proces care nu se poate însă petrece dacă gramatica este defectuoasă. De altfel, tot aici se întimplă și un mic dezacord între artist și beneficiarul operii sale, care caută cel mai adesea valoarea de înțelegere, nu pe cea plastică propriu-zisă”.

Gabriela Pătulea-Drăguț, pictor:

„Autenticitatea și originalitatea operej de artă sînt intrinsec legate, decurg una din cealaltă, se condiționează reciproc. Originalitatea nu face parte din acele obiective care pot fi atinse în mod programatic. A-ți propune să fii original în artă este oarecum echivalent cu a-ți propune să fii genial. Dar dacă ea nu poate fi dobîndită cu mijloace exterioare, nu e mai puțin adevărat că originalitatea autentică, de durată, decurge din însăși personalitatea artistului, este un atribut al acesteia. Dincolo de calitățile sale innăscute — inteligență, sensibilitate, putere de recepție, capacitate de comunicare potențată — un artist își poate preciza și îmbogăți personalitatea, complexitatea formației sale artistice, printr-o informare amplă, prin participare la dezbateri active în legătură cu fenomenul artistic. La noi, antrenarea artiștilor în fenomenul cultural general este încă insuficientă. Simțim necesitatea mai multor călătorii prin muzele lumii, a unei mai strînse legături cu colegii din celelalte uniuni de creație, a îmbunătățirii modului cum sînt studiate în institut arta populară și arta cultă. Numai așa ne vom

îmbogăți sufletul și gândirea, numai așa vom putea ajunge la o cunoaștere multilaterală și aprofundată, ceea ce va duce la diversificarea mijloacelor noastre de expresie, la cristalizarea personalității noastre”.

Adriana Stoica, critic de artă:

„Expoziția de față, ca și celelalte în care este prezentă tînăra generație de artiști, este o expresie a consecvenței căutărilor lor, a vigorii mesajului lor spirital și plastic. Aceasta dă creației lor valoarea de sinteză a unei experiențe de viață, a unei trăiri pe planul artei moderne, a unei gândiri plastice, a unei culturi. Părererea mea este că originalitatea artistului este rezultatul tuturor acestor componente, un rezultat nu înăscut, ci dobîndit printr-o muncă asiduă. Salturile spectaculoase au dus mai întotdeauna la ratări: consecvența laborioasă este, cred, drumul cel mai sigur către definirea majoră a personalității.

Cît despre viitorul unor asemenea întâlniri, socotesc că ele vor fi și mai eficiente dacă vor beneficia și de prezența scriitorilor, muzicienilor, oamenilor de teatru — colegi de generație cu artiștii expozanți. Interesul tuturor acestora pentru arta plastică a crescut evident, și confruntarea ar fi foarte binevenită”.

Experiința expoziției și a dezbaterilor organizate de „Scînteia tineretului”, fructuoasă prin consecințele ei, constituie un început. Ea sugerează o cale de urmat pentru toate publicațiile — cotidiene sau reviste de cultură —, egal interesate în stimularea fenomenului artistic contemporan. La efervescența care caracterizează climatul artei noastre tînere, publicațiile pot contribui efectiv nu numai prin consemnarea izbînzilor sau a eșecurilor, dar și prin asemenea inițiative de incontestabilă fertilitate.

Sebastian COSTIN

În cadrul ciclului de expuneri pe teme profesionale pentru tinerii gazetari, la sfîșitul lunii ianuarie, Nicolae Dragoș, redactor șef al ziarului „Scînteia tineretului”, a vorbit despre „Reflectarea problemelor etico-cetățenești în presă și cerințele etice ale tînărului gazetar”.

Propunîndu-și de la început să nu conferințeze ex-cathedra, ci să puncteze în cuvîntul său cîteva din problemele pe care le ridică abordarea în presă a temelor etico-cetățenești, oferind astfel participanților o bază de discuții, vorbitorul a reușit să creeze atmosfera unei veritabile ședințe de lucru în cadrul căreia s-au exprimat păreri relevabile.

ALĂTURI DE CONFRAȚII NOȘTRI DIN VIETNAM

Ziaristii români au ținut să materializeze și în acest an sprijinul frățesc pe care-l acordă confrăților lor din Vietnam care, alături de întregul popor vietnamez, luptă cu eroism împotriva agresiunii imperialiștilor americani. Ziaristii din țara noastră s-au străduit ca prin contribuții personale sporite să asigure cumpărarea unor utilaje și materiale necesare care să fie trimise Uniunii ziaristilor din R. D. Vietnam.

Dacă în anul 1966 ajutorul a constat în medicamente, iar în anul 1967 în biciclete, anul acesta ziaristii români au trimis confrăților vietnamezi aparate foto dotate cu lămpi electronice, precum și utilaj tipografic.

Și pe viitor ziaristii din țara noastră vor continua să acorde, pe măsura posibilităților, sprijin confrăților vietnamezi, exprimându-și în acest fel solidaritatea cu eroicul popor vietnamez și cauza dreaptă pe care acesta o apără.

Expoziție

În cadrul colaborării dintre Uniunea ziaristilor din Republica Socialistă România și Uniunea ziaristilor din U.R.S.S., la sfârșitul lunii ianuarie s-a deschis la Casa prieteniei româno-sovietice o expoziție de fotografii intitulată: „Uniunea Sovietică în imagini”.

La vernisaj au fost prezenți Mihail Roșianu, președintele Consiliului general ARLUS, reprezentanți ai Uniunii ziaristilor, ai conducerii unor zăre centrale și altor instituții de presă, funcționari superiori din Ministerul Afacerilor Externe precum și membri ai Ambasadei Uniunii Sovietice la București.

Au luat cuvântul Nestor Ignat, președintele Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România, și Egor Serghei Ivanovici, director adjunct al Uniunii de creație „Orbita”, din cadrul Uniunii ziaristilor din U.R.S.S.

În fotografie, aspect din expoziție.

Cronica machetării

ALMANAHURILE 1968

Vlad MUȘATESCU

SPRE SFIRȘITUL anului 1967, cam în jurul datelor la care apar de obicei almanahurile (cu excepția întârzierilor care, pînă astăzi, n-au făcut niciodată... excepție), singurele periodice „anuale” — cititorii pasionați ai acestui gen de publicații s-au găsit într-o situație oarecum dilematică!

Pentru 1968 se tipăriseră mai multe almanahuri decît în alți ani. Nu ca tiraj, ci ca număr de titluri. Pe lîngă cele cunoscute și care cu anii își dobîndiseră o binecîștigată popularitate, acum se găseseră la standurile de vînzare a presei: „Almanahul *Știința*” (al doilea an de apariție), „Almanahul revistei *Colocviu*”, „Almanahul revistei *Flacăra*”, „Almanahul *Urzica*” etc.

Dacă „Almanahul *Femeia*”, „Almanahul *Magazin*” sau „Almanahul *Știință și tehnică*” se prezentau urcînd pe linia binecunoscută a aparițiilor lor de pînă acum, cu un conținut mereu mai interesant și într-o formă substanțial îmbunătățită, în schimb, de la prima examinare, celelalte noi almanahuri veneau cu o personalitate puternic detașată, diferențiindu-se pregnant, ca arhitectură și construcție, de „generațiile” anterioare.

„Almanahul *Știința*”, ca și ediția anului precedent, reprezintă o interesantă și originală mini-enciclopedie a problemelor, cunoștințelor și informațiilor contemporaneității celei mai acute, o reflectare actuală a stringențelor preocupărilor ale anului '67, văzute, cercetate și dezbătute de autorități naționale și internaționale, personalități culturale și științifice de renume mondial. Prin formula sa, absolut diferită de ceea ce se știa la noi (pînă acum) despre almanah, concepția care

se află la baza construcției „Almanahului *Știința*” impune, pe aceleași coordonate ca și anul trecut, tipul de almanah care obligă a fi consultat tot timpul anului, care trebuie să se afle la îndemîna cititorului pentru cele mai diverse și „funcționale” referințe.

„Almanahul *Flacăra*” impresionează prin originalitate și ineditul formulei. Aceasta propune (neasteptat și șocant) patru almanahuri într-un singur set. Patru publicații diferite, din toate punctele de vedere, oferite cititorilor într-un plic, care nu e numai o poșetă de ambalaj ci și o...mască pentru revelații!

Ni se pare o elocventă mărturie de ingeniozitate editorială, o reușită încercare de ieșire din comun, fără ca prin aceasta să se abandoneze conținutul specific de almanah care a circulat atîta timp în țara noastră.

Prima apariție a „Almanahului *Urzica*” marchează un debut surprinzător. Nu atît prin conținutul care, după cum era și de așteptat, cuprinde toată aria umorului autohton modern, cît prin neobișnuitul înfățișării sale. În afară de faptul că este tipărit în format „de buzunar”, ideea (destul de sugubeață) de a se citi almanahul în două direcții, de la cap spre coadă și de la sfîrșit spre început, ni se pare nu numai plină de maliție, ci și „adevătată” pentru un almanah umoristic. În orice caz este pentru prima oară cînd întîlnim la noi o astfel de ordine a paginației, ceea ce-l amuză pe cititor, nu numai prin genul publicistic practic ci și prin mijloacele machetării.

Fiecare din almanahurile apărute încearcă, și în bună parte reușește,

să aducă ceva nou, personal. Unele inovații ni se par utile, altele în mai mică măsură.

De exemplu, la multe din almanahurile anului '68 lipsește sumarul. Ceea ce nu ni se pare o inovație chiar atît de folositoare. Sumarul a fost, este și va rămîne și pentru viitor, mai mult decît necesar. Este singurul mijloc prin care cititorul poate fi ajutat să regăsească anumite materiale pentru o a doua lectură (se mai întîmplă!). De asemenea este singurul mijloc prin care cititorul selectiv, grăbit, care nu dispune de timp, își poate alege din paginile almanahului numai ceea ce îl interesează.

Aproape la toate almanahurile a dispărut calendarul lunar. Renunțarea la acest sector, tradițional oarecum, pare justificată, mai ales la „Almanahul *Știința*”, unde datorită conținutului diferit de celelalte almanahuri nu-și avea locul.

În afară de faptul că un calendar lunar ocupă foarte mult spațiu în economia unui almanah cu număr de pagini restrîns, credem însă că necesitatea prezenței lui este substituită astăzi, mult mai eficient, de către nenumeratele „agende de birou”, pe luni și pe zile, ba chiar și pe ore, care reprezintă un excelent tovarăș de lucru pentru contemporanul nostru, atît de solicitat.

Cu acest prilej constatăm cu regret că n-am întîlnit încă un „almanah literar”. Credem că cititorul va fi încîntat să poată lectura un „Almanah *Gazeta literară*” sau un „Almanah *Luceafărul*” și nu vedem de ce nu ar putea citi, cu aceeași pasiune cu care citește revista, un „Almanah *Contem-*

poranul". Ca să nu mai vorbim despre succesul nu numai de prestigiu al unui „Almanah Cinema”.

Cîteva consemnări pe marginea u-nora din almanahurile anului 1968 ni se par utile, pentru a marca, într-un fel sau altul, ceea ce se conturează ca nou, mai ales în prezentarea lor grafică.

„Almanahul Știință 1968” păstrează aceeași unitate grafică care a impus și anul trecut, dar folosește cu mai mult succes și fotografiile de format mare, alternîndu-le, bineînțeles, cu imagini de dimensiuni mici, obținînd astfel o ritmicitate a arhitecturii extrem de echilibrată. Evitarea abuzului de „varietate” în alegerea literii pentru titluri și subtitluri, repetarea aceleiași formule pentru „deschiderea” interesantelor anchete, care de altfel constituie osatura principală a almanahului, păstrarea aceluiași stil de machetare pentru paginile destinate rubricilor „informatico-utilitare” conferă prezentării grafice nu numai eleganță și unitate grafică dar și presanța, sobrietatea specifică unei lucrări de referință.

Utilizarea, ritmic dispusă, a mai multor procedee de imprimare creează senzația de dinamism, atît de necesară pentru combaterea monotoniei, ca să nu mai insistăm asupra formatului, perfect armonizat cu numărul de pagini. Poate că dispunerea reclamelor în diferite locuri în economia paginației ar fi evitat aglomerarea lor la sfîrșitul almanahului, cînd se ivește primejdia ca cititorul să nu mai fie interesat a privi încă 32 de pagini numai cu reclame; intercalarea reclamelor, ca „tampoane” între felurite materiale, ar fi servit nu numai la separarea acestora, dar și la mai buna punere în valoare a reclamelor.

Despre „Almanahul Flacăra” se poate spune că reprezintă „senzația” anului '68 în lumea almanahurilor românești, prin noutatea formulei... editoriale. Însă ingrata și dificila sarcină a machetatorului de a obține un ansamblu arhitectonic unic, din patru componente, constituie adevărata performanță a unei prezentări grafice foarte „1968”!

Atît volumul de „literatură”, cît și celelalte trei volume, de „artă”, „re-

bus” și „almanah” (propriu-zis), diferite ca format și mijloace tipografice, reușește să se integreze perfect ideii de „SET-Almanah”, intenționată de redacția revistei „Flacăra”. Este clar că avantajul se află de partea cititorului care împărțind piesele anatomice ale almanahului între membrii familiei își asigură astfel o lectură liniștită, fără „cuvinte încrucișate” (dacă nu-l tentează, bineînțeles) sau „literatură”.

„Almanahul Femeia” își continuă cu brio seria aparițiilor sale anterioare, încununată de binecunoscutele succese, rămînînd unul din almanahurile cele mai căutate și cele mai interesante, atît ca arie a problemelor investigate cît și ca mobilitate a prezentării grafice.

Almanahul pe '68 al revistei „Femeia”, din punct de vedere machetatoric, reprezintă mai mult decît un evident „pas înainte”. De astă dată găsim aici mai multă fantezie, mai multă ingeniozitate și un foarte dinamic simț al „speculării” grafismului fotografiei. S-ar putea obiecta că stilul machetării se apropie prea mult de „revistă”. Asta nu ni se pare însă o abatere de la „almanah”! Pentru că un stil de machetare „tip almanah” nu există și nici nu poate exista. Aici nu mai poate fi vorba de unitate, continuitate și stabilitate grafică. Distanța de la un almanah la altul se măsoară cu anul; și în decursul unui an e normal ca și gusturile să evolueze, iar machetarea să urmeze îndeaproape mișcarea lor. Ca atare, fiecare nou almanah „Femeia” trebuie, în mod obligatoriu, să fie altceva, spre deosebire de „almanahurile mini-enciclopedie”, să aibă în fiecare an un nou costum de haine grafice. Ceea ce se și întîmplă!

„Almanah Magazin” face parte și el din categoria almanahurilor mai mult decît populare. Foarte cerut, foarte variat, foarte „senzațional”! Din păcate, probabil că din cauza unor condiții obiective, machetarea a rămas cam „sărăcuță”. Deservită de un tipar nu tocmai corespunzător, de o fotoilustrație mediocră, machetarea nu avea altceva de făcut decît să „inventeze” grafic! Aici exista un vast teren de experimente care n-a fost însă folosit. Păcat! Răspîndirea pa-

ginilor de reclamă în tot cuprînsul almanahului reușește să „miște” din loc prezentarea grafică a ansamblului.

Infernala idee a tipografiei de a broșa almanahul prin capsare pe deasupra provoacă în nenumărate rînduri ocazia de a nu se putea citi, ca lumea, pagini întregi.

„Almanahul Știință și Tehnică” beneficiează de o prezentare grafică extrem de omogenă pe toată întînderca celor două sute de pagini, ceea ce se remarcă, de altfel, și la revista „Știință și Tehnică”. Invenția neobosită, formulele grafice (am spune, mai curînd... machetatorice) inedite, creează prin strădania redactorilor artistici specializați în „știință și tehnică” un mijloc de exprimare foarte colorat, mobil și funcțional, cu ajutorul machetării, pentru niște cunoștințe nu atît de... comestibile.

„Almanahul Urzica” ne oferă prilejul, neașteptat, de a verifica posibilitățile unei machetări căreia i se cerea, spre deosebire de revistă, la modul cel mai ingenios... umor! Și a găsit! Ba, mai mult, a inaugurat cu excelență seria almanahurilor umoristice, a căror absență în zilele sărbătorilor de iarnă era de supărătoare tristete.

Chiar la prima încercare de-a răsofi „Almanahul Urzica”, întîmpinăm micalita idee a machetatorului de-a începe lectura almanahului atît de la început, ca de obicei, cît și invers, ceea ce răstoarnă tot ce știam despre succesiunea paginilor unei publicații. Ceea ce constituie o „găselniță”! Apoi, cu multă alegreță, prezentarea grafică „joacă” culorile, textele, rubricile, caricaturile, omagiînd atenția lectorului prin aspectul „caleidoscopic” al paginației, extrem de viu, mișcat, „pitoresc”.

Și celelalte almanahuri ale anului 1968 prezintă tot atîtea aspecte interesante, legate de prezentarea lor grafică, fie pozitive, fie criticabile. Principalul este însă că astăzi machetarea în general, și a almanahurilor în special, a făcut mari pași înainte, ridicînd apreciabil nivelul vestimentației grafice a celui mai așteptat periodic (chiar dacă apare anual) — ALMANAHUL!

Poziția presei românești față de Anschluss

I. BABICI
lector universitar

La 13 martie 1938, trupele hitleriste au ocupat Austria, desființând astfel vremelnic existența de sine stătătoare a statului austriac, periclitând pacea și independența națională a popoarelor din sud-estul Europei. Anschluss-ul a provocat în rindurile opiniei publice mondiale o puternică indignare și îngrijorare. Tragedia pe care a trăit-o poporul austriac în acea vreme a stîrnit în România, la fel ca în alte țări, o profundă compasiune pentru victimele invaziei naziste și ură de nedescris împotriva coto-pitorilor. Evocînd acțiunile de solidaritate ale poporului nostru cu poporul austriac, desfășurate acum 30 de ani, ne vom referi în cele ce urmează la poziția presei românești față de Anschluss.

Publicațiile comuniste ilegale, în frunte cu „Scinteia” și „Lupta de clasă”, s-au ridicat de la început în apărarea libertății și independenței poporului austriac, înfierînd cu tărie agresivitatea celui de-al III-lea Reich. La această acțiune au luat parte de asemenea ziarele social-democrate și democrat-burgeze. În măsura în care Germania fascistă constituia o primejdie pentru interesele exponenților și susținătorilor săi pe plan ideologic și material, presa burgheză a manifestat o vădită îngrijorare față de evenimentele din Austria.

Revista „Lupta de clasă”, organ teoretic și politic al C.C. al P.C.R., a demască cu vehemență scopurile anexioniste ale imperialismului german, dezvăluite fățiș cu ocazia invadării Austriei. În articolul intitulat sugestiv: „Anexarea Austriei, periclitarea Cehoslovaciei și României”, revista scrie: „Anexarea Austriei de către trupele germane și desființarea independenței poporului austriac au provocat o impresie adîncă în masele largi populare. Ocuparea Austriei n-a fost o chestiune «internă germană», ci primul act militar al imperialismului german în expansiunea sa spre Răsărit, în tendințele sale pentru a obține supremația în Europa Centrală și Răsăriteană”¹.

Ziarul „Scinteia”, organ al C.C. al P.C.R., dînd glas simțămintelor internaționaliste ale comuniștilor români, s-a adresat poporului nostru „să sprijine poporul austriac în lupta sa contra coto-pitorului”². Descriind teroarea na-

¹ „Lupta de clasă” din august 1938

² „Scinteia” din 1 aprilie 1938

Noua „poartă către Orient” a Austriei

de N. Iorga

„Ferește-te popor al meu, căci mari primejdii îți se pregătesc”

Căci ce să se aștepte, în prudență, înaintea cuceririi de către hitleristi, al Austriei, de către Reichul german, în vederea unei diviziuni a țării.

Austria nu este un altă țară care la complotul de război germanic nu s-a așezat întru totul în jurul lui Hitler, ci este o țară care a avut o istorie de independență și de libertate, care a avut o cultură proprie și o literatură de înaltă calitate, care a avut o contribuție importantă la dezvoltarea culturii europene.

La ora în care scriu aceste rânduri, Austria este ocupată de hitleristi și este în proces de diviziune în două părți.

Hitler și-a declarat în telegrama sa trimisă la marele cancelar de la Viena, că el este sigur că el va fi în stare să conducă Austria în direcția dorită.

Hitler și-a declarat în telegrama sa trimisă la marele cancelar de la Viena, că el este sigur că el va fi în stare să conducă Austria în direcția dorită.

(● „Timpul” din 23 mai 1937 p. 1)

zistă dezlanțuită împotriva maselor populare în timpul Anschluss-ului, gazeta scotea în evidență dîrzenia antifasciștilor austrieci, hotărîți să înfrunte prin luptă pe coto-pitori. „În momentul în care Hitler își făcea «intrarea triumfală» în Viena, — sublinia „Scinteia” — pe străzile acesteia și în întreaga Austrie era împrăștiat curajosul manifest al P.C. Austriac, care chema masele să-și strîngă rîndurile, să se unească și să continue cu mai mare hotărîre lupta grea pentru eliberarea națională și socială”³.

Publicația „Știri” releva în articolul „Situația externă a României” primejdia care plana asupra țării noastre după Anschluss: „Prin ocuparea Austriei, Germania hitleristă a cîștigat pozițiuni strategice care permit aviației germane o acțiune pînă la Marea Neagră, Mediterană și

³ Ibidem

Oriental Apropiat" ⁴. Pe aceeași linie, gazeta social-democrată „Lumea nouă”, în articolul „Expansiunea germană în bazinul dunărean”, înfățișa substratul politic al cotozirii Austriei și consecințele imediate pentru popoarele vecine: „După încorporarea Austriei, Germania coboară pe albia Dunării pentru a-și întinde zona de influență — economică și politică — în tot centrul și sudul Europei, realizând astfel vechiul vis al pangermanismului: Drang nach Osten” ⁵.

Însuși ruginitul cotidian „Universul”, unul dintre cele mai influente ziare burgheze, a stigmatizat în coloanele sale anexarea Austriei și atitudinea marilor puteri occidentale de cedare în fața agresorului. „Până în ceasul când scriem aceste rânduri — arăta „Universul” —, politica marilor puteri europene pare să fie mai mult o politică de resemnare la faptul îndeplinit, decât una de rezistență activă” ⁶. Comentând reacția opiniei publice din România față de Anschluss, același ziar nota: „Știrile cu privire la evenimentele din Austria au produs în Capitală o profundă emoție. Până noaptea târziu, atît din Capitală, cît și din alte orașe ale țării se cereau telefonic redacției ziarului nostru relații asupra evenimentelor din Austria” ⁷.

Publiciști de seamă din acea vreme și-au pus condeul în slujba sprijinirii poporului austriac. Tematica desprinsă din preocupările gazetărilor antifasciști în legătură cu Anschluss-ul este variată, grupîndu-se, în linii generale, pe cîteva coordonate.

Al. C. Constantinescu, în articolul „Lecția Anschluss-ului”, scotea în relief urmările pe plan internațional ale expansiunii imperialismului german. În fața cotozirilor hitleriști — sublinia autorul — „nu mai poate nimeni să se sustragă de la îndatoririle pe care le impune acest învățămînt (Anschluss-ul — n.a.)” ⁸.

Zaharia Stancu a înfierat cu tărie poziția elementelor fasciste din România de sprijinire a agresorului hitlerist. Deși era vorba de invadarea unui stat independent și suveran vecin, „presa noastră de dreapta — scria Zaharia Stancu — a prezentat totuși anexarea Austriei ca o mare izbîndă a ideii naționale, dar a ideii naționale germane” ⁹.

În aceeași ordine de idei, Ladislau Bányai a demascat intensificarea acțiunilor organizațiilor fasciste — după anexarea Austriei — în diferite țări. Astfel, în articolul „Mittleuropa” germană și coaliția din bazinul dunărean”, autorul menționa: „Cu ajutorul acestor grupări politice, Germania subminează în caz de nevoie ordinea internă a aceluși stat care manifestă rezistența față de planurile sale de dominație” ¹⁰.

Demostene Botez într-un articol intitulat sugestiv „Ascultînd marșul spre Viena”, își exprima durerea pentru faptul că „Austria suportă tapajul bocancilor hitleriști pe țărîna pămîntului ei liniștit” ¹¹.

Nicolae Iorga, în articolul „Noua «poartă către Orient» a Austriei” a condamnat cotozirea acestei țări de către Germania hitleristă, avertizînd că aceasta nu este un hotar, ci un „popas” spre noi cuceriri: „Austria este un punct de plecare. Este, așa cum a spus omul (Göring — n.n.) care cugetă pentru șeful statului german, «poarta către Răsărit»” ¹². În încheierea articolului, istoricul, manifestîndu-și îngrijorarea pentru soarta patriei, dădea alarma: „Eu însă îmi fac datoria cunoscătorului din trecut și înțelegătorului psihologilor naționale, pentru a spune încă o dată: «Ferește-te popor al meu, căci mari primejdii ți se pregătesc»”.

La rîndul său, Gr. Filipescu și-a exprimat neliniștea asupra primejdici ce se anunța nu numai pentru poporul român, ci și pentru destinele tuturor popoarelor europene: „Continental nostru se află pe pragul unor noi zdruncinări. Pericolul se apropie cu iuteala fulgerului de țara noastră” ¹³.

Prin scris s-au aflat în acea vreme alături de poporul austriac: Mihail Sadoveanu, Victor Eftimiu, Ștefan Voicu, Geo Bogza, George Macoveșcu și alți reprezentanți de vază ai publicisticii militante antifasciste.

Aspectele de mai sus reprezintă doar spicuri dintr-o bogată activitate gazetărească desfășurată cu consecvență de numeroși publiciști patrioți din România împotriva Anschluss-ului. Aceste acțiuni ocupă un loc de cinste în șirul tradițiilor înaintate promovate în coloanele presei din țara noastră. Manifestările de solidaritate din România cu Austria au înscris pagini de neuitat în istoria luptei poporului român și austriac contra fascismului, pentru independență și suveranitate națională.

⁴ „Știri” din 7 iulie 1938

⁵ „Lumea nouă” din 1 mai 1938

⁶ „Universul” din 14 martie 1938

⁷ „Universul” din 18 martie 1938

⁸ „Semnalul” din 15 martie 1938

⁹ „Lumea românească” din 18 martie 1938

¹⁰ „Korunk” nr. 7 din 1938

¹¹ „Lumea românească” din 31 martie 1938

¹² „Timpul” din 23 mai 1938

¹³ „Semnalul” din 15 martie 1938

În fiecare lună — o fotografie

● În curtea Uzinelor „Tractorul” Braşov. Foto: G. VINȚILĂ
apărută în ziarul „Scinteia” din 13 ianuarie 1968

Din nou despre fotoinformație

● Prima șarjă de pui la stația de incubație a cooperativei agricole de producție Jilava.

● Primul dispozitiv românesc de cercetare în fluorescență. Fizișiana Mesinger Paula lucrând la dispozitivul de fluorescență, care se adaptează la microscopul de cercetări

DESPRE FOTOINFORMAȚIE s-a mai scris în revista „Presa noastră”.

Presa română face progrese an de an de informare operativă și veridică a cititorilor din țara noastră. Operativitatea și precizia sunt și cerințele pe care le poate satisface o fotoinformație bine realizată.

Fotoreporterii din țara noastră fac eforturi pentru ilustrarea noului, pentru realizarea de fotoinformații care să învieze paginile ziarelor, să informeze prin imagini vii, bine realizate, momente din activitatea multilaterală din țara noastră.

Răsfoind presa centrală pe luna ianuarie, precum și fototeca Agerpres, am putut să observ că au fost publicate fotoinformații interesante. Sotocesc binevenite fotoinformațiile din ziarul „Știința” din 12 ianuarie, „Restaurantul-școală de pe șoseaua Țiților”, realizat de A. Cartoian, din ziarul „România liberă” din 30 ianuarie „Microdirijorii circulației rutiere” realizată de Nicu Vasile, imagini realizate de Agerpres ca: „Prima șarjă” de pui pe anul acesta la C.A.P. Jilava”, autor Petre Dumitrescu, „Noua instalație de foraj S.G.-1.6” destinată cercetărilor geologice și realizată de Uzinele de utilaj petrolier Tîrgoviște, autor Petre Dumitrescu și altele.

Fotoinformațiile apărute în presa noastră sînt însă prea puține raportate la numărul informațiilor.

Dacă în trecut nu prea îndepărtat erau la „modă” fotografiile cu omul văzut prin gaura roții de dimensiuni mari, a omului cu tractorul solitar pe cîmp, a blocurilor fără oameni, în prezent cred că abundă în presa noastră fotografia ilustrînd țevi, cîteva țevi cu un om agățat de ele, peisajul industrial arhicunoscut: coș de furnale care cu cît este mai răsturnat, întocmai turnului de la Pisa, se crede că este mai artistic, trei crenguțe de conifer acoperite de zăpadă dîndu-i-se explicația de peisaj, fotografii în care se pune accentul pe lucruri auxiliare,

cum ar fi lustre, lampadare, realizate cât mai artistic posibil.

Trebuie avut în vedere și un alt aspect și anume că o fotoinformație bună nu are nevoie de prea mult text; privită de cititor ea trebuie să vorbească de la sine. Și chiar atunci când dăm text ei trebuie să fie în concordanță deplină cu fotografia, nu ca în fotografia apărută în „România liberă” din 27 ianuarie, care înfățișa rafinaria de la Brazi, cunoscută cititorilor noștri și al cărei text vorbea despre extindere, despre noi instalații.

Pentru realizarea unor fotoinformații bune, consider că sînt necesare următoarele:

1) Fotoreporterii să fie foarte bine informați asupra evenimentelor. Când spun evenimente mă gîndesc nu numai la cel politic ci și la cel economic, agricol, social-cultural, sportiv etc.

Posibilități de informare sînt multiple, mai ales că fotoreporterii pot culege cu ușurință informații în ministere, fabrici, institute de cercetări etc. Desigur că la informarea lor trebuie să contribuie întreg colectivul, de la redactor șef pînă la reporter.

2) Profilarea fotoreporterului pe probleme mari. Viața este complexă, cunoașterea ei presupune studiu aprofundat, ori a fi bun „la toate” este o imposibilitate.

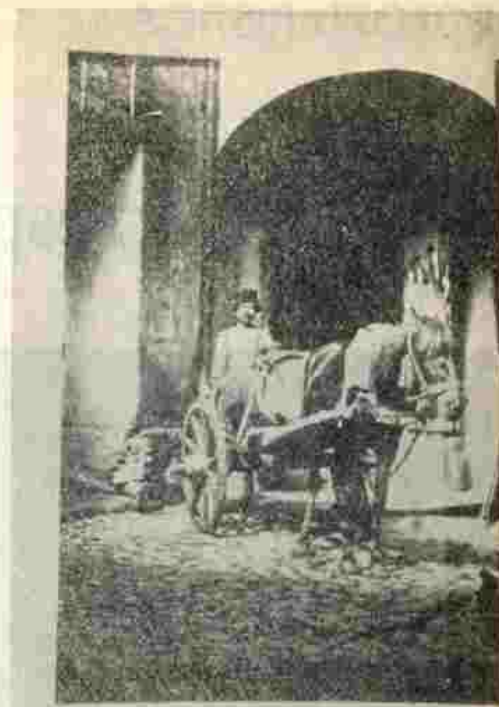
3) Pregătirea fotoreporterilor trebuie să devină nu o sarcină ci o cerință, o necesitate a fiecăruia. Fără a consulta reviste de specialitate, fotografiile realizate de colegii noștri din țară și de peste hotare, nu putem să fim la curent cu noutățile zilelor noastre. Aceasta include învățarea unei limbi sau două străine, de circulație universală.

Condiții au fost asigurate pentru realizarea unor fotoinformații de calitate. Pregătirea fotoreporterilor noștri, aparatajul fotografic cu care sînt înzestrați, posibilități multiple sînt asigurate pentru afirmarea talentului lor, ceea ce ne îndreptățește să credem că ei vor depune eforturi mai susținute pentru a realiza informații foto pe care să le transmită operativ, prin intermediul ziarului, cititorilor noștri.

Alexandru GÎNJU

Primul fotoreporter din țara noastră

Carol Popp de Szathmarv (1812—1886) a fost unul din cei mai de seamă reprezentanți ai curentului realist din arta românească a secolului XIX, dintre acei artiști, care prin pasiunea și opera lor au contribuit la cunoașterea României, a peisajelor vestite prin frumusețea lor, a costumului pitoresc, a ocupațiilor locuitorilor. Cunoscut îndeosebi ca maestru al acuarelei și picturii în ulei, Carol Popp de Szathmarv s-a ocupat și de fotografie, fiind unul din primii artiști fotografi români care a dovedit gust și ingeniozitate și mai ales pasiune profesională. Spre sfîrșitul vieții s-a dedicat în întregime fotografiei, realizînd piese de înaltă valoare artistică și documentară, fotografiile lui ilustrînd vechi monumente de arhitectură din București și din țară, diverse tipuri de oameni din popor, și vădînd o deosebită înclinație spre investigarea adevărului vieții, a omului simplu de la țară sau a omului din provincie. A surprins pe peliculă multe din acele aspecte pitorești ale Bucureștiului din secolul trecut, cu vînzători ambulănți, cu tîrguri de Moși, ș. a. Se cuvine a remarca faptul că adeseori la baza unei acuarele a lui Szathmarv stă o imagine sugerată de o fotografie.

● *Un sacagiu (sus)*
● *Turnul Colței (jos)*

Presa de peste hotare

DOCUMENTAR

În presa
vestgermană
se accentuează
concentrarea

În R. F. a Germaniei se editează 410 cotidiene, plus 700 de ediții regionale, cu un tiraj total de 17 431 000 de exemplare, adică peste 32 de exemplare la suta de locuitori; apar încă 130 de gazete de interes general cu tiraj de 3 677 000 de exemplare și peste 6 480 de diferite periodice cu tiraj total de 151 787 000, ajungând câte 2,7 exemplare de fiecare locuitor.

Fiecare oraș de o anumită importanță își are cotidianul său cu tiraj destul de mare, dar numai la 25 din acestea tirajul depășește 100 000 de exemplare. La câteva, tirajul e de ordinul milioanei și putem cita magazinul ilustrat Bild Zeitung, din Hamburg, care apare într-un tiraj zilnic de peste 4,8 milioane de exemplare, fiind considerat ziarul cu cel mai mare tiraj din țările capitaliste europene. Cea mai mare parte din cotidiene publică și ediții speciale de duminică.

Periodicele sînt în general publicații de format mic. În această categorie intră și cele 737 de reviste ale cultelor religioase, al căror tiraj săptămînal atinge 16 500 000 de exemplare.

În Republica Federală a Germaniei funcționează mai multe agenții de presă, dintre care cea mai importantă este Deutsche Presse Agentur (DPA) înființată în 1949 la Hamburg.

Printre publicațiile din R. F. a Germaniei sînt:

Publicația	Unde apare	Data înființării	Periodicitatea	Tiraj	Principal proprietar	Obs.
Aachener Volkszeitung	Aachen	1946	z	89 000		
Abendzeitung	München	1948	z/s	291 000	Süddeutsche Verlagsgesellschaft	
Bild-Zeitung	Hamburg	1952	z	4 879 000	Springer	
Bonner Rundschau	Bonn	1946	z	50 000		
Frankfurter Allgemeine Zeitung	Frankfurt am Main	1949	z	287 000	Grupul Wirtschaftspolitische Gesellschaft	
Frankfurter Rundschau	Frankfurt am Main	1945	z	128 000		
General-Anzeiger für Bonn und Umgegend	Bonn	1725	z	50 000	Girarde-Krupp	
Hamburger Abendblatt	Hamburg	1948	z/s	333 000	Springer	
Hamburger Morgenpost	Hamburg	1949	z	405 000		
Der Mittag	Düsseldorf	1920	z	354 000	Springer	
Ruhr-Nachrichten mit Westfalenpost	Dortmund	1949	z	370 000	Werhan und and.	
Sozialdemokratischer Presse dienst	Bonn	1946	z			
Stuttgarter Zeitung	Stuttgart	1945	z	156 700	Trustul industrial Bosch	
Süddeutsche Zeitung	München	1945	z	235 900	Süddeutsche Verlagsgesellschaft	
Die Welt	Hamburg	1946	z	287 000	Springer	
Westdeutsche Allgemeine	Essen	1948	z	493 000	Girarde-Krupp	
Die Andere Zeitung	Hamburg	1955	săpt.			
Aussenpolitik	Freiburg	1950	lunar	3 000		
Bild am Sonntag	Hamburg	1956	săpt.	2 100 000	Springer	
Bravo	München	1956		961 000	H. Bauer	
Brigitte	Hamburg	1866		998 000	Springer	
Deutsche Nationalzeitung und Soldatenzeitung	München	1951	lunar	102 500		
Deutsche Volkszeitung	Düsseldorf	1953	săpt.	70 000		
Freies Volk	Illegal din 1956	1948			P. C. din Germania	
Für Sie	Hamburg	1947		1 144 500		
Handelsblatt	Düsseldorf	1946	bisăpt.	40 400		
Hör zu	Hamburg	1946	săpt.	4 077 400	Springer	
Der Journalist	Bonn	1951	lunar	8 000		
Munzinger-Archiv	Ravensburg	1913	săpt.			
Neue Illustrierte	Köln		săpt.	1 121 700	H. Bauer	
Neue Revue	Hamburg		săpt.	2 143 300		
Petra	Hamburg			596 800		
Quick	München	1948	săpt.	1 780 000	H. Bauer	
Revue	München		săpt.	1 300 000	H. Bauer	
Der Spiegel	Hamburg	1947	săpt.	833 300	Bucorius-Grunner	
Der Stern	Hamburg	1948	săpt.	1 876 000	Bucorius-Grunner	
Die Tat	Frankfurt am Main	1950	săpt.	30 000		
Vorwärts	Bad Godesberg	1948	săpt.	60 000		
Welt am Sonntag	Hamburg	1948	săpt.	519 800	Springer	
Wissen und Tat	Illegal din 1956				P. C. din Germania	
Die Zeit	Hamburg	1946	săpt.	259 700	Bucorius-Grunner	

NOTA

- Tirajele după „Munzinger-Archiv“ — 1967
— z = zilnic, z/s = zilnic/seara.

Din datele statistice ale UNESCO și vest-germane rezultă că piața mijloacelor de informație scrise este destul de abundentă. Apar publicații de toate genurile, multe din acestea cu ilustrații colorate, cum plac de obicei consumatorilor germani, de toate nuanțele. Cu toate acestea, așa cum semnala în august 1965 ziarul „Süd-deutsche Zeitung”, „în pădurea de publicații din R. F. a Germaniei se petrec lucruri senzaționale”. Care ar fi aceste „lucruri senzaționale”? Unul din răspunsurile generale ni-l dă studiul „L'Information à travers le Monde”, editat de UNESCO în 1966, care referindu-se la situația din R. F. G. arată că „este aceeași ca în cea mai mare parte dintre țările occidentale: micșorarea numărului de publicații...”, în special la edițiile principale. Cifrele arată că din 1954 până în 1964 au dispărut 170 de cotidiene vest-germane. Din 12 periodice ilustrate în 1955 s-a ajuns la 5 în 1965. Situația locală ne-o redă, mai direct, un articol apărut în martie 1967, la Zürich (Elveția), scris de către Alfred Frankentfeld, în revista „Cahiers de L'Institut International de la Presse”. Autorul spune chiar din titlu că „Reducerea numărului de publicații vest-germane îngrijorează adânc pe editori”, iar mai jos relatează cum „Climatul actual este adânc marcat de zgomotele noilor lichidări și noilor concentrări în sinul presei vest-germane”. Acest articol menționează, ca exemplu, dispariția, datorită concurenței, la sfârșitul anului 1966, a cunoscutului ziar „Hamburger Abendecho” (vechi din 1887, fost „Hamburger Echo”, interzis de naziști între 1933 și 1945); a ziarului „Hamburger Morgenpost” și a altora. Explicația este dată prin concurența publicațiilor din Hamburg ale magnatului presei din R. F. a Germaniei, Axel Springer. În acest centru al pre-

sei vest-germane, Springer editează ziarul de seară „Hamburger Abendblatt”, cunoscutul cotidian „Die Welt” ș. a.

Axel Springer a devenit un pericol însă pentru libertatea întregii prese vest-germane. El a ajuns să editeze 90% din presa duminicală, 39% din cea cotidiană, 4/5 din tirajul ziarelor interregionale. Publicistul Franz Knipping scriind cartea „Jedes vierte zahlt an Axel Cäsar”, adică „Unul din patru plătește tribut lui Axel Cäsar”, arată chiar din titlu puterea lui Springer pe piața informațiilor din R. F. a Germaniei. Cea mai mare parte din „marfa” lui Springer se înscrie în formula generală a presei capitaliste de senzație: S.C.S. (scandal, crime, sexualitate). Revista elvețiană „Welt-Woche” scria că „Springer oferă zilnic lectorilor săi porția de crime, de scandaluri și de imagini cu fete goale”. În anul 1965 cifra de afaceri a casei Springer se ridica la suma de 750 milioane de mărci, depășind cu 350 milioane cifra de afaceri a grupului de presă Gruner, Jahr și Bucerius, care editează săptămânalele „Der Spiegel”, „Die Zeit”, „Stern” și altele. Prin noi achiziții se ridică acum trustul Bauer care tinde a ocupa primul loc în ce privește presa ilustrată și al doilea în ansamblu în R. F. a Germaniei.

Interesele trusturilor de presă din R. F. a Germaniei se împletesc și cu cele ale unor monopoluri industriale care editează publicații sau susțin pe unele din ele.

Multe din publicațiile vest-germane, în special reviste ilustrate, au ajuns să circule de la un proprietar la altul ca orice marfă. De exemplu Heinrich Bauer a cumpărat de la societatea Martens-Kennewey, cu 68 milioane de mărci, revistele Quick, Revue, Tween, Kicker.

Puține publicații din R. F. a Germaniei se pot numi independente, desi unele și-au înscris pe lângă titlu acest cuvânt, ca de exemplu „Die Welt”. Săptămânalul „Der Spiegel” scria la 28 martie 1966 despre „Die Welt” că „De la începutul acestui an (1966 — n.n.) o dată cu schimbarea prezentării grafice și cu reorganizarea redacțională prin schimbarea oamenilor în pozițiile-cheie, „cotidianul independent pentru Germania” (după cum se spune în subtitlu) face o clară cotitură spre dreapta”. Trustul de presă al lui Springer are printre colaboratori și foști naziști notorii ca Dr. Paul Schmidt (semnează azi Paul Carrel), ori editează publicații care susțin neonazismul, revanșismul, anticomunismul. În general, presa lui Springer nu susține guvernul, e independentă, dacă se poate spune așa, dar numai față de guvern. Un publicist anonim arăta în octombrie 1966 că „Presa lui Springer nu este progubernamentală, dar ea nu tinde de loc spre stînga. Dacă există pentru numeroasele și variatele publicații ale firmei Springer o linie oarecare obligatorie pentru toate, cu aș califica-o nu progubernamentală, dar anticomunistă”. Presa care încearcă a fi cu adevărat independentă și presa progresistă întâmpină destule greutăți în apariție.

Traducînd interesele marilor monopoluri de presă sau industriale, marea majoritate a publicațiilor din R. F. a Germaniei limitează informațiile de interes general, pentru a face loc reclamelor și senzaționalului, căi prin care se asigură marile tiraje și deci marile profituri.

Stelian STREJA

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 2 (142), — февраль 1968

СОДЕРЖАНИЕ

- Ион Херцег:** Одна статья не должна пройти незамеченной (стр. 2—3)
- Д. Тэрнауцану:** Цель любого дела — ДЕЙСТВЕННОСТЬ (стр. 4)
- Серджу Фэркашан:** Вопрос и ответ (стр. 5—8)
- М. Комарнеску:** Беседа с Михаем Стояном об „Анкете среди несовершеннолетних” и об „анкете” вообще ... (стр. 9—11)
- Петру Винтилэ:** Журналистика и литература (стр. 12)
- В. Штефанеску:** Интервью и некоторые предъявленные к нему требования (стр. 13—15..)
- В. Бугариу:** социальная анкета широкого интереса (стр. 16—18)
- Шербан Цикулеску:** Юмор в переписке И. Л. Караджале (стр. 19—21)
- Тудор Теодореску-Браниште:** Воспоминания. Ион Виня (стр. 22—23)
- Ал. Попович:** Улыбка на маленьком экране (стр. 24)
- А. Бухою:** Спортивных репортер ТВ (стр. 25—27)
- Галина Бадудеску:** Специализация — одно из условий успеха (стр. 28)
- Дана Думитриу:** Личность редактора (стр. 29)
- Флора Шутеу:** Зайчик дверь ломает или вольности некоторых криптограмм (стр. 30)
- Л. Сэрэщану:** Мнение Грэматика (стр. 31)
- П. Палиу:** Некоторые вопросы использования источников (стр. 32—33)
- • • В Доме журналистов
- Влад Мушатеску:** Альманахи 1968 года (стр. 38—39)
- И. Бабич:** Позиция румынской печати по отношению к Аншлюсу (стр. 40—41)
- Ал. Гынжу:** Снова о фотоинформации; Первый фоторепортер в нашей стране (стр. 42—44)
- С. Стрежа:** В западногерманской печати обостряется концентрация (стр. 45—47)

OUR PRESS

Review of the journalists' union of the Socialist
Republic of Romania
XIII th Year, No. 2 (142), February 1968

CONTENTS

- Ion Herteg:** No Article Should Be Dincredi (2—3)
- D. Tărnăuceanu:** The Aim of Every Action: Efficiency (4)
- Sergiu Fărcășan:** Question and Answer (5—8)
- M. Comarnescu:** Dialogue with Mihai Stoian on „Polls among Minors” and Polls in General... (9—11)
- Petru Vintilă:** Journalism and Literature (12)
- V. Ștefănescu:** The Interview and some of its features (13—15)
- V. Bugariu:** Social Surveys of a Wide Interest (16—18)
- Șerban Cioculescu:** Humor in I. L. Caragiale's Correspondence (19—21)
- Tudor Teodorescu-Braniște:** Evocation: Ion Vinea (22—23)
- Al. Popovici:** Smils on TV (24)
- A. Buhoiu:** The TV sports reporter (25—27)
- Galina Bădulescu:** Specialization — a Condition for Success (28)
- Dana Dumitriu:** The Personality of the Sub-Editor (29)
- Flora Șuteu:** Cryptogrammic Licences (30)
- L. Sărățeanu:** Grămătic's Views (31)
- P. Paliu:** Several Problems Concerning the Utilization of Sources (32—33)
- • • Programmes and Their Public (34—37)
- Vlad Mușatescu:** The 1968 Almanacs (38—39)
- I. Babici:** The Attitude of the Romanian Press to the Anschluss (40—41)
- Al. Gînju:** Again about Pictorial News; The First Press Reporter of This Country (42—44)
- St. Streja:** Growing Concentration in the West-German Press (45—47)

**ÎN ORICE
ANOTIMP**

ÎNGHEȚATA

PRIN CONȚINUTUL BOGAT ÎN PROTEINE ZAHARURI ȘI GRĂSIMI

Înșețata este un produs alimentar valoros, furnizînd organismului elemente nutritive și un important număr de calorii, atît de necesare iarna, cînd pierderea de energie este mai mare dîn cauza frigului.

Conținutul ridicat în vitamine (A + D), în săruri organice, în special de calciu și de fosfor, în proteine (dîn lapte și smîntînă), mărește valoarea nutritivă a înșețatei.

Consumul din ce în ce mai mare de înșețată în țările cu climă rece, demonstrează utilitatea verificată a acestui aliment.

înșețată

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

1304

presa noastră

P. 5183,

UZ

DIN SUMAR:

- Alte conspecte profesionale
- Revistele pentru preadolescenți
- Componente ale cercetării științifice de presă
- Lumea văzută de mari fotoreporteri
- „Haosul electronic” este inevitabil?

CONCURSUL
TINERILOR
ZIARIȘTI

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 3 (143)

martie 1968

SUMAR:

*** Pe harta nouă a presei locale (2—3)
Tudor Teodorescu-Braniște: Cuvîntul unui vechi publicist (3)

Mircea Manea: Cît de atractive pot fi materialele pe teme economice? (4—6)

Sergiu Fărcășan: Concizie, expresivitate, titluri (7—9)

Gh. Dinu: La tinerețea unui septuagenar (10)

Gabriela Dolgu: Omagiu lui Gutenberg (11—13)

Eugen B. Marian: Un dialog deschis: interviul (14—15)

*** A 25-a aniversare a „României libere” (16)

I. Felea: Contribuția ziarului „Munca” la crearea P.S.D.M.R. (17—20)

Natalia Stancu: Riscurile „împrăstierii” și diletantismului (21)

Galina Bădulescu: Un izvor de cunoștințe indispensabile (22—23)

Octav Pancu-Iași: „Cutezătorii” (24)

Beke György: „Jóbarát” (25)

T. Caranfil: Critica de film despre sine însăși (26—27)

D. Tărnăuceanu: Fotografiat fără aparat? (28);
Al. Deteșan: Probleme neglijate de „Comerțul socialist” (29);
M. Dumitru: „Viața cooperăției meșteșugărești” și... viața noastră cea de toate zilele (30—31)

Magdalena Popescu-Marin: Reclama este întotdeauna „sufletul comerțului”? (32)

A. Sandu: Lumea cea mare văzută de mari foto-reporteri (34)

M. Novac: Cronoscopul electronic (35—36)

St. Streja: Presa franceză astăzi (38—39)

Irena Tetelowska: Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia (40—43)

*** Obstacole terestre în eter (44—45)

Documentar: Agenția TASS (46)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), **C. N. Constantin, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni**

PE HARTA NOUĂ A PRESEI LOCALE

PERFECTIONAREA împărțirii administrativ-teritoriale a țării — pe baza ansamblului de măsuri adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 — este marcată și de o însemnată transformare în configurația presei locale.

Pe lângă gazetele publicate în țară pînă acum, în fiecare județ au luat ființă cotidiene și săptămînale. Titlurile noilor gazete sînt: „Unirea” (Alba), „Ecoul” (Bistrița), „Karpathen Rundschau” (Brașov), „Viața Buzăului”, „Flamura” (Caraș-Severin), „Cuvîntul nou” și „Megyei Tükör” (Covasna), „Dimbovița”, „Gazeta Gorjului”, „Informația Harghitei” și „Hargita”, „Tribuna Ialomiței”, „Viitorul” (Mehedinți), „Ceahlăul” (Neamț), „Oltul” (Olt), „Cronica sătămăreană” și „Szatmári Hírlap”, „Tribuna Sibiului” și „Hermannstädter Rundschau”, „Năzuința” (Sălaj), „Neue Banater Zeitung” (Timiș), „Teleormanul”, „Delta” (Tulcea), „Vremea nouă” (Vaslui), „Orient” (Vâlcea), „Milcovul” (Vrancea).

Numărul total pe țară al publicațiilor județene se ridică astfel la 54 cotidiene și săptămînale, organe ale comitetelor județene de partid și ale consiliilor populare județene provizorii. Corespunzător cu aceasta, a crescut și numărul cotidiencilor și săptămînalelor publicate în limbile naționalităților conlocuitoare.

Consemnînd acest moment deosebit de important în viața presei locale din țara noastră, revista „Presă noastră” urează din toată inima colectivelor gazetelor județene succes deplin în muncă, în întărirea legăturilor cu cititorii, în oglindirea și stimularea unor noi și importante realizări ale oamenilor muncii în toate sectoarele de activitate.

Apariția unor noi titluri, a unor noi puncte luminoase pe harta presei locale reprezintă, desigur, nu numai o

● In secția Taster de la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”

creștere de ordin cantitativ. Ea se integrează în procesul general de ridicare a calității presei, de diversificare și îmbunătățire a profilului publicațiilor, de sporire a eficienței lor practice. Ca purtătoare ale cuvintului partidului, ca tribune ale opiniei publice, gazetele județene au o întinsă rază de activitate. Județul, unitate administrativ-teritorială mai rațională, mai bine conturată, creează cadrul adecvat pentru ca ziarul să poată îmbrățișa într-un mod temeinic, concret și totodată cuprinzător vasta activitate desfășurată în domeniul economic, politic, social-cultural, să se poată apropia cât mai mult de activitatea practică a întreprinderilor și instituțiilor, de cerințele și nevoile multiple și îndreptățite ale populației. Pe raza județului respectiv ziarul are posibilitatea să fie în miezul evenimentelor, dispune de condiții de informare amplă și operativă, de posibilități multiple de difuzare.

În același timp, gazeta județeană are mereu deschise ferestrele către evenimentele politice, economice sau culturale majore din țară și de peste hotare. În acest fel, ea are posibilitatea de a evita alunecarea spre provincialismul îngust și desuet, de a-și dobîndi în concertul întregii noastre prese o personalitate proprie, bine conturată.

A fi în centrul marilor sarcini și obiective trasate de partid, a fi cât mai aproape de năzuințele și inimile sutelor de mii de cetățeni — sînt condiții principale de a căror îndeplinire cu operativitate și cu pricepere depinde răspîndirea largă în mase, creșterea prestigiului, a numărului de cititori ai gazetei. Îmbinînd latura informativă cu cea formativă, de educare a maselor de cetățeni, atrăgînd în paginile sale cadrele competente, oamenii pricepuți care au un cuvînt de spus, folosind cele mai diverse genuri gazetărești, ziarul local este menit să constituie o tribună largă a schimbului de experiență în cele mai diverse domenii ale construcției socialiste.

În redacțiile presei locale lucrează în prezent un însemnat număr de gazetari cu experiență, precum și elemente mai tinere în activitatea ziaristică. În fața lor nu se află un domeniu cu desăvîrșire nou, nedestelenit. Există la noi o vastă experiență de presă locală care se cere a fi sintetizată și difuzată în așa fel încît să devină un bun al tuturor. Activitatea în presa locală oferă în același timp însemnate posibilități de afirmare, numeroase satisfacții de ordin profesional și moral, putința de a contribui în mod direct și eficient la soluționarea celor mai diverse probleme ale actualității și de perspectivă.

Depășirea cât mai de grabă a stadiului de „acomodare”, închegarea colectivelor redactionale, statornicirea cu claritate a profilului gazetelor și ridicarea nivelului întregii munci redactionale depind în primul rînd de oameni, de pregătirea și atașamentul lor față de cauza gazetei, de modul cum experiența bună acumulată pînă acum este cunoscută și completată de fiecare redacție, de fiecare ziarist în parte.

Pornind de la aceste cerințe care au un caracter practic imediat, revista „Presa noastră” își propune să acorde un spațiu mai larg problemelor privitoare la *toate laturile activității presei locale*. Începînd cu numărul 4/1968, „Presa noastră” pune coloanele sale la dispoziția ziaristilor pentru un larg schimb de păreri, de experiență, pentru observații, propuneri și sugestii privitoare la aspectele principale ale activității tuturor publicațiilor județene.

Invităm și pe această cale pe redactorii șefi, pe secretarii generali de redacție, pe toți ziaristii din presa locală, ca și pe alți colegi din presă, să participe în mod activ la dezbaterile organizată de revistă, care poate contribui în însemnată măsură la îmbogățirea experienței profesionale în scopul redactării și editării în condiții din ce în ce mai bune a întregii prese locale.

Cuvîntul unui vechi publicist

Tudor Teodorescu-BRANIȘTE

O DATA cu întemeierea celor treizeci și nouă de județe, în aceste unități administrative apar treizeci și nouă de cotidiane județene și cincisprezece reviste săptămînale.

Astfel, presa locală a intrat și ea într-un nou și foarte util proces de dezvoltare.

Viața de azi e atît de complexă și problemele care se pun în fiecare zi sînt atît de numeroase, încît ele nu pot fi cuprinse numai în ziarele centrale, în ziarele care apar la București.

În fiecare colț de țară se ivesc probleme locale, probleme specifice fiecărui district, care oferă un foarte bogat material ziarelor din partea locului.

Menirea acestor ziare este să informeze rapid cititorii despre activitatea și deciziile forurilor respective și totodată să aducă la cunoștința acestor foruri doleanțele cetățenilor.

În același timp, pe tot întinsul țării se desfășoară o intensă activitate cultural-artistică. Sînt cămine culturale, sînt echipe de muzică și dansuri, sînt trupe de teatru de amatori. Ziarele locale trebuie să urmărească toate aceste manifestări și să releve talentele care se afirmă.

În istoria presei noastre, ziarele locale au o veche și nobilă tradiție.

Cele care au apărut acum, trebuie să meargă pe aceeași linie. Articolul de ziar trebuie să fie scurt și clar. Fraza pretențioasă, întortochiată și chinuită nu are ce căuta în presă, cum nu are ce căuta nici în literatură. În fiecare rînd pe care îl scriem, trebuie să păstrăm frumoasa noastră limbă românească în toată strălucirea ei.

CA PUBLICIST VECHI, cu o activitate de cincizeci de ani în cîmpul literei tipărite, urez din toată inima confrăților care pornesc la o muncă atît de importantă — izbîndă deplină.

Cît de atractive pot fi materialele pe teme economice?*)

Mircea MANEA

Redactor șef al ziarului „Informația Bucureștiului”

OFERA TEMATICA economică bază pentru o publicistică atractivă, interesantă, modernă? Este sau nu aridă, din punctul de vedere al gazetarului, această problematică? În ce măsură materialele pe teme economice constituie sau pot constitui piesele de mare interes ale unui ziar?

Doar câteva întrebări pe marginea aceleiași mult discutate probleme a tratării în presă a tematicii economice.

Desigur, chestiunea este mult mai complicată și ea nu poate fi nici discutată în întregime și, mai ales, nici rezolvată într-un singur material sau într-o singură discuție. Cu atât mai mult cu cît preocuparea pentru stimularea interesului cititorilor, radio-ascultătorilor și telespectatorilor pentru problemele economice este prezentă în presa și radioteleviziunea din întreaga lume.

Ca punct de pornire s-ar putea afirma că dacă în ceea ce ne privește — în acest domeniu cu toate încercările și reușitele, lucrurile sînt încă departe de a fi soluționate, faptul se datorește — între altele, dar în bună măsură — și unei păreri devenită de-acum preconcepută a multora dintre noi în legătură cu nivelul publicistic și gradul de atractivitate ce-l pot atinge materialele care abordează problematica economică. Discuțiile pe această temă sînt destul de frecvente și, fie că la ele participă ziaristi care lucrează în secțiile economice, fie din alte sectoare redactionale, într-un fel sau altul — folosindu-se argumente la prima vedere convingătoare — se ajunge la aceeași concluzie: orice s-ar face, oricît de talentat ar fi reporterul, materialele pe teme economice

au, prin însăși natura lor, un grad de atractivitate redus în comparație cu altele și, în consecință, nu pot dobîndi un mare succes în rîndul publicului larg.

Mulți dintre noi consideră — socotind aceasta ca o axiomă — că tematica economică este mai aridă, mai puțin generoasă cu reporterii decît, să spunem, cea culturală. Și ca urmare, nu odată se emit păreri că munca celor din secțiile economice n-ar oferi nici atractivitate, nici satisfacțiile activității din alte sectoare redactionale.

Ceea ce se omite însă întotdeauna cînd se ajunge la o asemenea concluzie este baza, i-aș spune falsă, de la care se pornește. Teza este mereu aceeași: tematica economică — se spune — n-ar oferi gazetarului elementele necesare realizării unor materiale întotdeauna interesante, senzaționale. Cînd e vorba de argumente, acestea sînt în fapt oferite de propriile noastre articole, bineînțeles de acelea nereușite. Nu cred că trebuie demonstrat prea mult, însă a judeca așa, este ca și cum ai aprecia mai întîi că natura nu oferă subiecte de inspirație pentru pictori și ai trage concluzia apoi că pictura nu are posibilități de exprimare artistică — aducînd ca argumente niște tablouri nereușite. Sau, să-mi fie iertată comparația, este ca și cînd ți-ai face singur o neplăcere, pentru ca apoi să te plîngi că ai necazuri.

Înțeleg prin aceasta responsabilitatea noastră pentru apariția unei asemenea păreri despre gradul potențial redus de atractivitate al materialelor pe teme economice. Sau, altfel spus, noi am creat mai întîi temeiurile apariției ei și apoi am și emis-o.

Prin cele afirmate ne-am declarat în favoarea ideii că materialele pe teme economice trebuie (de aceasta sîntem convinși cu toții) și, mai ales, pot să îmbrace cea mai înaltă ținută

publicistică, să fie așteptate și citite cu interes deosebit, să facă, dacă vrei, parte din piesele de mare succes ale presei.

Este o realitate a zilelor noastre faptul că ideile generoase ale poliției economice a partidului și statului sînt îmbrățișate cu entuziasm de toți oamenii muncii, care depun eforturi adesea eroice, pentru a le îndeplini, să sînt discutate cu pasiune și se descoperă zilnic modalități mai mult decît ingenioase în aplicarea lor. Și pare un paradox, la prima privire, ca în rîndurile acelorași constructori ai socialismului, unele dintre materialele noastre despre asemenea idei — subliniez generoase — care stau la baza însăși a mersului nostru înainte, nu se mai bucură de același interes.

Poate s-ar putea pune întrebarea: Bine, dar cum poți situa pe același plan, ca posibilități de tratare gazetărească, o temă de creație artistică, să-i spunem, cu una despre reducerea prețului de cost, despre rebuturi sau chiar despre organizarea științifică a producției? Serios discutînd, consider că asemenea teme se pot pune alături. Pentru că în realitate ele oferă inițial aceleași șanse. *Totul depinde însă de competența gazetarului. De competența lui publicistică, de cunoașterea în profunzime a sectorului despre care scrie.*

Oricît de ademenitor ar putea părea pentru unii, prin comparație, sectorul creației artistice, al problematicii externe sau oricare altul, situația este de fapt aceeași: dacă gazetarul nu îndeplinește cele două cerințe, va realiza materiale slabe.

Faptul că lucrezi într-un sector sau altul al presei nu-ți asigură prin sine însuși succesul dinainte. Discuțînd din alt punct de vedere, nici sectorul și nici măcar genul — cum mai sîntem tentați uneori să credem — nu-ți asigură succesul, dacă cititorul nu-și dă seama de competența ta. Toată lumea

* Discuția se referă numai la materialele pe teme economice publicate de ziare sau difuzate la posturile de radio și televiziune, excluzînd publicațiile teoretice de specialitate.

e de acord că foiletonul reprezintă unul din cele mai gustate genuri, dar dacă e slab, deziluziile sînt poate și mai mari.

Pentru a nu vorbi în general aș vrea să spun cîteva cuvinte și despre ceea ce cred că s-ar putea înțelege prin competența în tratarea problemelor economice. Imi vine în minte un scurt dialog care a avut loc cu ani în urmă, la o conferință de presă. Conducătorul unui departament, supărat că fuseseră criticate niște produse ale întreprinderilor de care se ocupă, a spus cam așa :

— Ce să-i faci dacă toată lumea se pricepe la șireturi și la chibrituri. E bine de cei de la metalurgie.

Și un confrate i-a răspuns în glumă:

— O să ne pricepem curînd și la oțeluri sau la carusele.

În mod sigur, confratele meu a avut dreptate. Competența gazetărească în problemele economice, ca de altfel în orice domeniu, se manifestă în primul rînd în cunoașterea sectorului și apoi în capacitatea de a extrage din noianul de fapte pe care le oferă realitatea pe cele semnificative, generalizatoare și în același timp generatoare de idei.

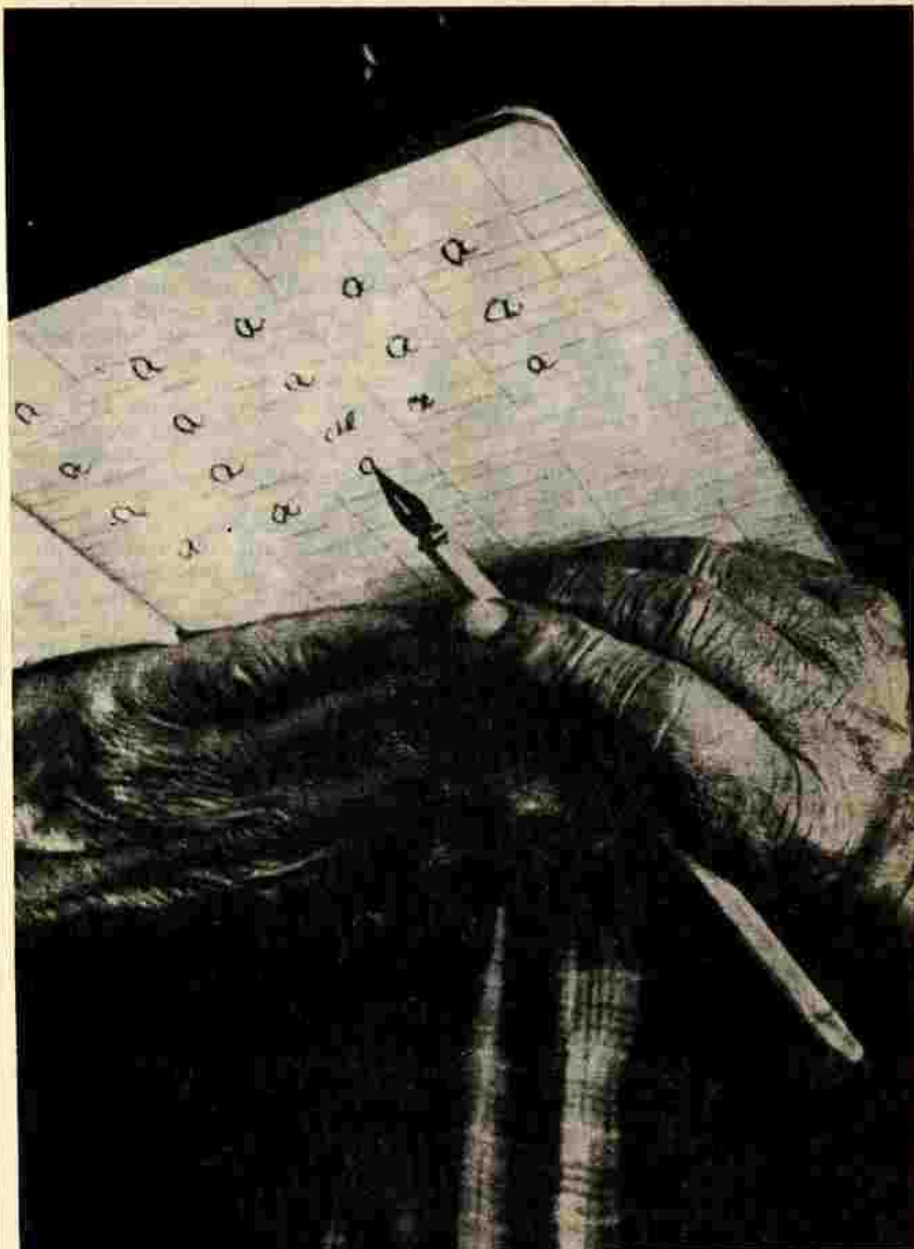
Oricît de talentat ar fi reporterul, dacă va merge într-o întreprindere și, vorbind despre productivitate, de pildă, se va mărgini la a descrie chiar „poetic” cîteva măsuri tehnico-organizatorice și la a înfățișa în cel mai „viu” dialog cîteva rezultate, materialul nu va fi interesant. Oricît de maestru ar fi el dacă în știria economică va scrie numai că planul la anumiți indicatori a fost îndeplinit și depășit, va scrie o știre neinteresantă. Cititorul nu-i va da atenție și trebuie să-l credem pentru că el știe, iar realitatea noastră i-o dovedește, zi de zi, că planurile se îndeplinesc și se depășesc, că se iau măsuri tehnico-organizatorice ș.a.m.d.

Procedînd astfel, păcătuim față de cititor prin aceea că îi vehiculăm cu o frecvență obositoare lucruri foarte cunoscute de el. Și, mai ales, de ce să n-o spunem, uneori le vehiculăm aproximativ în aceleași puține formule.

NU CUMVA, din cele ce am spus, rezultă că nu-i nevoie să vorbim cititorului, să-l informăm despre activitatea lui obișnuită, de zi cu zi, care este în fapt activitatea de înfăptuire a sarcinilor economice ?

Hotărît : nu !

Avem datoria ca, fiind mai informați decît el, mai competenți decît el în tratarea publicistică a tematicii economice, să-i vorbim mereu despre noul din munca lui, să facem, în informarea pe care i-o dăm, legături, sublinieri. Să-i creăm convingerea că avem în adevăr ceva nou să-i comunicăm. Cînd vorbim de rezultate, să

● *Fotografie de David Seymour (articolul „Lumea cea mare văzută de mari fotoreporteri” — pag. 36—37).*

vorbim interesant și despre munca celor ce le-au obținut, despre noul, despre ideea care a condus la cutare sau cutare măsură.

În felul acesta, procesul economic nu-i va mai apărea prezentat în sine, ci îl va vedea din punct de vedere al exponenților lui, deci, și din punctul lui de vedere. Se va simți și el părtaș la înfăptuirile de care vorbim. Se va recunoaște, va fi tentat să urmeze exemplele bune, va înțelege, chiar dacă nu-l privește direct, importanța sau semnificația unei acțiuni, a unui rezultat. Și aceasta este una

din marile sarcini ale presei. Dacă materialul nostru îl va face pe cititor să reflecteze, îl va pune într-o situație de opțiune, înseamnă că este un material ce-și merită locul în pagină.

Oricît ar fi de frumoase angajamentele unui colectiv în întrecerea socialistă, oricît ar fi de mari cifrele care le exprimă, consider că interesul cititorilor nu poate fi captat dacă nu vom sublinia măcar o idee majoră, o semnificație a acestor angajamente. Însă, pentru toate acestea, reporterul trebuie să cunoască foarte bine colectivul, sarcinile lui și, mai ales, să cu-

noască modalitățile prin care și le îndeplinește. Iar din aceste modalități, căi, cum vreți să le spuneti, să le ia pe cele care conțin un simbur de creație, germenele sau dorința auto-depășirii.

În felul acesta, aflându-se în fața materialului nostru, cititorul nu va mai avea impresia că aude lucruri vechi sau că asistă la o ședință de producție nu tocmai reușită.

A ne feri să spunem lucruri arhicunoscute, numai pentru că noi nu le-am mai întâlnit sau pentru că le-am mai tratat la fel și altă dată și „a mers”, a nu înșirui date și fapte fără a le desluși sensul, a prezenta eforturile, realizările și chiar îndoielile, în succesele într-o formă convingătoare, înseamnă a face pași mari înainte pe linia ridicării nivelului publicistic al materialelor economice. Înseamnă, în ultimă instanță, a înțelege mai bine că ziaristul face, prin ceea ce publică, politică economică, nu lecții de economie industrială sau agrară. După părerea mea, nici metoda cea mai avansată nu trebuie descrisă în amănuntele ei strict tehnice, ci trebuie stimulat interesul cititorilor — dintre care mulți, în mod sigur, sînt interesați s-o aplice — pentru ceea ce are ea nou, pentru spectaculosul ei. Aici poate este cazul să vorbim despre un alt aspect al competenței și anume despre necesitatea de a face o deosebire netă între tratarea concretă a problemelor economice și tratarea lor tehnicișă, deosebire care, de ce să n-o spunem, adesea nu se face, fapt care nu-i de natură să ducă la creșterea ținutei publicistice a unor materiale. Alteori, sîntem, citind unele articole, martorii unei demonstrații ostentative de competență, i-aș spune, pseudocompetență.

Dacă, de pildă, vorbind despre productivitatea muncii la o uzină, tezele generale despre creșterea productivității care se găsesc în orice manual vor fi folosite ca atare și nu ca un reflector care să pună în lumină realitatea de care ne ocupăm (mai ales faptele, acțiunile oamenilor care sporesc productivitatea, preocupările lor), vom avea un articol în fond incompetent și neconvingător.

AJUNS AICI, mă simt tentat să afirm că una dintre cauzele care dăunează cel mai mult nivelului publicistic, deci atractivității materialelor pe teme economice și care ține tot de competență, este vehicularea fără discernămint a unor principii generale — cu o valabilitate mai îndelungată — fără a ține seama de perioada în care ne aflăm.

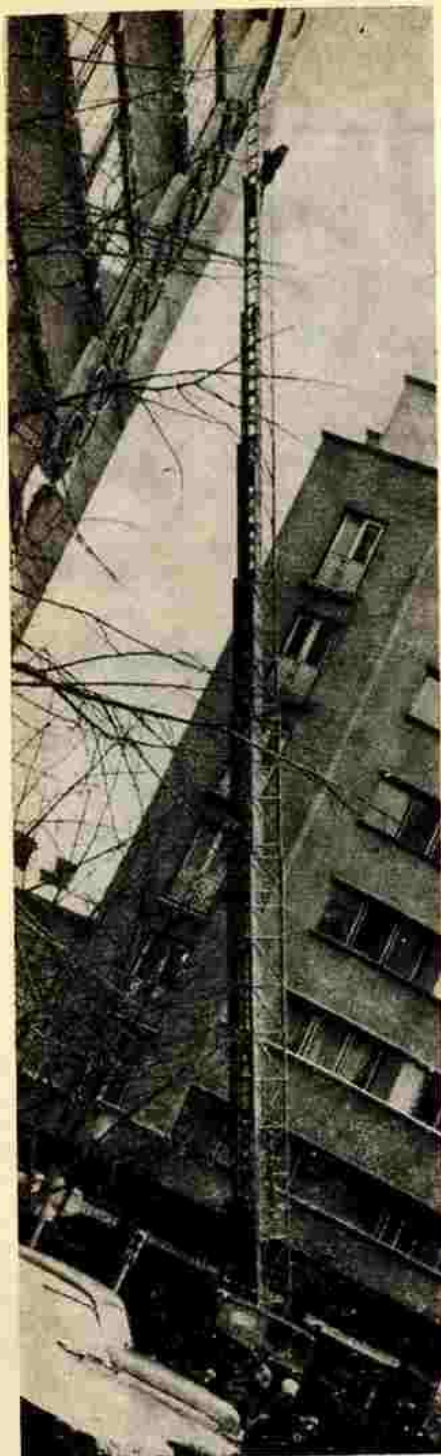
Să mă explic. Căile creșterii productivității muncii, ale reducerii prețului de cost, ale organizării științifice a producției sînt în general cunoscute — iar din punct de vedere didactic, cu unele mici excepții, care însă nu intervin foarte des, — aceleași. A nu ține seama de momentul în care scrii, de sarcinile exprese care stau în acea perioadă în fața unei întreprinderi ori sector și a nu pune accentul pe ce e nou în aplicarea unui principiu, pe o măsură sau alta la ordinea zilei în etapa respectivă, înseamnă de asemenea a da impresia cititorului că nu-i comunică un lucru nou.

Poate mai lăaturalnică, dar tot legată de competență și în ultima analiză de nivelul publicistic al materialelor, este și folosirea și, mai ales, respectarea riguroasă a legilor genurilor gazetărești. Uneori asistăm la folosirea aproape în exclusivitate a articolului (nu știm de unde s-a for-

mat părerea c-ar fi cel mai indicat gen pentru tratarea problemelor economice), fie la folosirea cu precădere a convorbirii care, de multe ori, nu este decît un articol travestit („spart” de cîteva întrebări mai mult sau mai puțin reușite). Fără să mai vorbim de unele reportaje care nu sînt decît niște articole, așa-zis, literaturizate.

În fapt aici este vorba despre o hibridizare mai mult sau mai puțin conștientă a genurilor, ceea ce, pînă la urmă, se răzbună și pe cititor și pe noi.

CONSIDERÎND cele de mai sus doar cîteva notații asupra unei probleme deosebit de vaste, interesante și mai ales actuale, socotesc că se mai poate pune în discuție și un alt aspect. Anume, dacă în tratarea problemelor economice — mă refer ca și pînă acum în special la nivelul lor publicistic, subînțelegînd prin aceasta trăsătura principală pentru a fi materiale de succes în rîndul cititorilor — nu se poate vorbi și de o lipsă de îndrăzneală? Mai precis, mă gîndesc la faptul că tematica economică a constituit și trebuie să constituie unul din punctele de greutate ale ziarelor. Oare nu cumva seriozitatea problemelor puse în discuție, importanța care se acordă acestui sector, ne-a pus deseori în situația de a spune că aici e mai bine să scriem numai articole sobre? Și oare din această dorință firească de a scrie materiale serioase, în sensul bun al cuvîntului, n-am favorizat uneori apariția cenușiiului, neinteresantului? Oare, altfel spus, n-am dat aici dovadă de mai puțină îndrăzneală creatoare decît în alte sectoare? Se pare că da. Și tocmai de aceea cred că avem toate condițiile și motivele să îndrăznim!

● *Temerarul*

● *Foto: G. Abărbierişel*

CONCIZIE, EXPRESIVITATE, TITLURI

Sergiu FĂRCĂŞAN

AFLINDU-NE între oameni de meserie (rîndurile de faţă urmează să apară într-o revistă de specialitate), ne permitem ca, în loc de explicaţii prealabile, să supunem cititorul-ziarist la un exerciţiu.

Încercaţi să scurtaţi frazele următoare, fără a sacrifica vreun amănunt:

1. Casa avea o faţadă de culoare cafenie.

2. Atunci el a chemat pe un om cu numele de Ionescu.

3. Cursul va cuprinde o perioadă de peste trei săptămîni.

4. Noul bloc are un număr de 400 de apartamente.

5. Şi-a pus ochelarii cu scopul de a citi ziarul.

6. A făcut un şir de încercări, care au durat două luni, pentru a obţine noul produs.

7. Îşi purta pălăria pe cap într-un mod care era extrem de ciudat.

8. Tovarăşul Mureşan, directorul fabricii, ne-a vorbit despre problemele fabricii pe care o conduce.

9. Producţia globală a fost realizată în proporţie de 103 la sută.

10. Planul este îndeplinit şi depăşit.

11. Munca este astfel organizată încît fiecare muncitor are asigurat din plin lucru pentru toate cele opt ore.

12. Efectuarea la timp a tuturor lucrărilor de întreţinere necesare.

13. Pentru cei neiniţiaţi în siderurgie, problema creşterii producţiei de

cocş mărunt pare, probabil, minoră şi lipsită de semnificaţie.

14. Degradarea lemnului şi fabricarea din el a unor produse cu proprietăţi calitative scăzute.

15. Cîrca douăzeci la sută din totalul cantităţii de 5 000 m.c. buşteni.

16. Aceasta este o axiomă elementară, fără de care însăşi noţiunea de deservire îşi pierde orice sens.

17. Uşile de acest fel mai au o serie de calităţi faţă de uşile obişnuite.

SOCOTITI cite un punct pentru fiecare frază scurtată şi cred că mai oricare ziarist va realiza 17 puncte din 17 posibile.

Întrebaţi-vă însă cite astfel de formulări nu vă scapă cînd „daţi drumul” la un material sau chiar cînd îl scrieţi: veţi constata că în condiţiile unui exerciţiu cum e cel de mai sus sîntem mai atenţi decît în practica cotidiană a presci.

Şase din exemplele de mai sus sînt luate din cartea profesorului Thomas Elliott Berry, „Jurnalismul, astăzi” (Chilton Company, Philadelphia), citeva le-am adaptat de acolo, iar majoritatea le-am extras *tale quale* din două numere de ziar.

E relativ lesne să prindem „trucul” lungirii sau scurtării frazelor de mai sus. În majoritatea cazurilor, e vorba de nişte cuvinte-parazit (dacă mi-e

permis, aş zice păduchi ai stilului) care n-au altă funcție decât de a îngreuna lectura și a da textului un fals aer doct.

Putem spune tot atât de bine:

Fațada casei era cafenie.

Cursul va dura peste trei săptămîni.

Noul bloc are 400 apartamente.

De asemenea, vorbesc de la sine: lucrări de întreținere (fără *necesare*), creșterea producției (fără *problema*), calități (fără *o serie de*), proprietăți scăzute (hm, să zicem că e un termen acceptabil; oricum, nu mai e nevoie de *calitative*) și așa mai departe.

Afară de aerul fals savant pe care-l vor aceste prelungiri artificiale, ele au menirea de a preciza sensurile pentru uzul unui cititor care altminteri ar înțelege cu totul altceva. De pildă: „degradarea lemnului și fabricarea DIN EL...”. Dacă autorul ar fi spus „degradarea lemnului și fabricarea unor produse...” etc., cititorul ar fi putut înțelege „degradarea lemnului și fabricarea din cașcaval a unor produse...”.

Concizia nu e necesară numai pentru economia de spațiu, cum se crede de obicei, și nu e numai o problemă de eleganță a stilului. Înainte de toate, ea este o cerință a expresivității, reliefului. În cibernetică se vorbește mult de redundanță, cuvintele sau zgomote de prisos care îngreunează sensul unui mesaj. Un echivalent din viața de toate zilele îl avem atunci cînd cineva are o întrevedere (să zicem că a venit în audiență sau că îi cere unui ziarist să-l ajute într-un caz oarecare sau că dorește să-i explice unui medic o suferință), și, în loc să se concentreze asupra principalului, face tot felul de ocoluri. Micile cuvinte strecurate suplimentar într-o frază fură din atenția pe care șintem dispuși s-o acordăm cuvintelor și sensurilor principale; pe nesimțite, avem

la lectură o senzație de oboseală, fără să ne dăm seama de ce. Dacă autorii sînt economi (mai ales la adjective), repetarea unui cuvînt, precizarea, revenirea își capătă relief adevărat, cititorul sesizează că nu-i vorba de o scăpare stilistică, ci de o subliniere voită.

Opreliștile stilului

CARTEA lui Berry cuprinde o listă de *nu-uri*, păcate stilistice interzise unui ziarist dar, din păcate, des întîlnite. Iată cîteva:

1. *Nu folosi bromide*. Prin bromide, autorul înțelege calmante, somnifere, expresii atât de șablonizate încît trezesc invariabil o senzație de oboseală. Încerc să adaptez cîteva la limba și mai ales la presa noastră:

Silueta zveltă a turnurilor se profilează în zare

Cu încetineală de melc

Un ac într-un car cu fîn

Nu e mai puțin adevărat faptul că O deosebită însemnătate o are problema

Un frumos buchet de flori
Este bine cunoscut faptul că
Pe harta țării răsare o nouă constelație...

Majoritatea o reprezintă „florile de stil”, „floricelile” puse cu convingerea că înfrumusețează materialul.

2. *Evită expresii* care nu corespund adevărului faptic sau sînt exagerări evidente:

Toată lumea știe că... (Nicio dată — susține autorul manualului citat — un lucru nu e cunoscut chiar de toată lumea.)

Publicul a fost încîntat (sau revoltat) *în unanimitate*.

Cel mai înzestrat elev al școlii. (După ce test infailibil ai stabilit

asta? — întreabă neîncrezător autorul.)

Nu poate încăpea îndoială că e omul cel mai competent care poate trata această problemă. (Știința, desigur, rezervă surprize. Berry combate acest mod de exprimare ca „fără îndoială... cel mai” ca fiind mult prea umflat ca să mai poată convinge.)

Ca toți francezii, se pricepe la bucătărie. (Veșnica problemă a lui toți și unii; limba română oferă o nuanță suplă și avantajoasă — ca mai toți.)

3. *Ferește-te de personificări și metafore prea complicate*.

Aici e vorba mai curînd de un specific american:

Domnul Viitor.

Măria-Sa Omul de pe stradă.

Unchiașul Iarnă.

De sub pană ne scapă însă adesea metafore destul de complicate.

Mercurul entuziasmului a urcat brusc în termometrele sufletești ale constructorilor de pe șantier.

4. *Ferește-te de eufemisme*:

A încetat din viață — expresie bună pentru un necrolog oficial, dar nu pentru un material curent, în care spui că a murit.

Un miros de transpirație era percept din direcția cailor. (Aceste ocoluri pudice — în loc să spui: caii erau în sudori sau miroseau a transpirație — agravează senzația de jenă.)

5. *Ferește-te de „editorializări”*.

E vorba de comentarii la locul lor într-un articol, dar nu și într-o știre sau un reportaj:

Extrem de interesant.

Stîrnește admirație faptul că...

*

Desigur, aproape nici unul dintre aceste *nu-uri* nu este absolut. Însă, controlîndu-ne stilul, vom observa un

lucru: negația definește, e ca o daltă care dă relief. Eliminând mici para-ziți ai stilului nu căpătăm numai un „minus-greșeală“, ci ne creăm o obligație: izgonirea expresiei șablon ne silește să ne batem capul și să găsim ceva mai bun în locul ei. Chinurile găsirii cuvântului (de care pomenesc atîția scriitori) nu se pot ivi decît din frînă, din eliminare, din autocenzurarea expresiei care a venit imediat și fără efort sub pana noastră. E propriu gîndirii să găsească expresia cea mai comodă: dacă se ivește în minte cuvîntul realizării, el sosește de obicei însoțit de mari, importante, frumoase. Comparați însă cuvîntul, cu adjectiv și fără:

Acestea sînt realizări frumoase.

Acestea sînt realizări.

Mi se pare că în al doilea caz efectul e mai categoric.

Se șablonizează și ordinea cuvintelor: inversiunea poetică devine adesea o metodă de tocire. *Mari realizări* sună mai banal, pare-mi-se, decît *realizări mari*.

Dalta conciziei și scalpul direcționat contra automatismelor verbale sînt condițiile expresivității. În plus, firește, mai trebuie și talent, inspirație: dar am cunoscut gazetari inspirați, cărora cuvintele le veneau ușor sub condei, găseau uneori și imagini realmente frumoase, dar imagini care prin aglomerarea lor se anulau reciproc, dădeau o pletură anti-talent.

Titlurile

SÎNT ȘCOALA conciziei și expresivității. Într-un număr viitor vom încerca să facem o analiză a lor pe baza exemplurilor oferite zilnic de presă, în bine și în rău. Deocamdată, să enu-

merăm școlărește funcțiunile pe care manualul lui Berry le atribuie titlurilor și calitățile pe care le cere unui bun autor de titluri.

Funcții:

1. *A rezuma conținutul pentru cititor.*

Eroul nostru principal, cititorul, n-are timp să parcurgă tot ziarul. Titlul îi permite să facă o selecție.

2. *A scoate în relief însemnătatea subiectului.*

Cu cît titlul e mai mare — prin număr de cuvinte și mai ales prin spațiu, literă etc. — cu atît subiectul e mai important pentru lectură, sau cel puțin redacția e mai interesată să-l convingă pe cititor că-i vorba de un material care merită a fi citit.

Adăugăm, de la noi, că există titluri mai importante decît textul însuși:

„GRĂBIȚI ÎNSĂMÎNȚĂRILE!“ e un titlu care vorbește de la sine și are uneori un efect de „manifest“ sau „afiș“ mai puternic decît amănuntele din text.

3. *Să atragă cititorul la lectură.*

Prin fapte sau — cînd e vorba de un material de „gen“, cu importanță mai curînd sentimentală, literară, pictorească — printr-un titlu pătruns de umor sau care intrigă, miră, provoacă.

4. *Să dea un caracter atrăgător ziarului.*

În afara textelor, titlurile au o viață a lor, raporturi între ele, dau estetică paginii.

Calitățile autorului de titluri:

1. *O bună stăpînire a sinonimelor.*

În special, a găsi echivalentul scurt al unui cuvînt lung. Furt în loc de delapidare, meci sau concurs în loc de competiție sportivă etc.

2. *Bogăție de vocabular.*

Cuvinte care pot rezuma și portretiza. Nu există o regulă fixă: în unele cazuri „bard“ sună mai bine decît „poet“, alteleori recurgem la „poet“. În loc de „Direcții majore ale creșterii eficienței economice“ (vom reveni într-un număr viitor asupra plăgii pe care o reprezintă încălecareea genefivelor și dativelor într-o succesiune parcă interminabilă: *Necesitatea îmbunătățirii predării științelor biologiei*) putem spune, poate într-un sens foarte apropiat: „Magistralele eficienței“ sau „Direcțiile majore ale eficienței“. Exemplul acesta e legat de:

3. *Abilitatea de a concentra.*

4. *Abilitatea de a face titlul citibil, curgător.*

Să fie atractiv și neaglomerat.

Această abilitate e legată de:

a) o frazare care să permită cit mai mult suprapunerea dintre rînd și sensul logic. În loc de:

Sportivii români

au cîștigat

un nou trofeu

la campionatele mondiale

e mai avantajos:

Sportivii români

au cîștigat

la campionatele mondiale

un nou trofeu.

b) această frazare să nu ceară crătimi.

În plus, să ne ferim de ghilimele, acolo unde pot fi evitate.

De fapt, arta titlului e legată, mai ales în condițiile noastre, de arta subtitlurilor și supratitlului.

DUPĂ ACEASTĂ conspectare elementară, ne propunem să revenim într-un număr viitor cu o detaliere a artei titlului, bazată pe exemple luate din presa noastră.

La tinerețea unui septuagenar

CEI ȘAPTEZECI DE ANI, pe care i-a împlinit de curând F. Brunea-Fox — din care aproape o jumătate de veac de publicistică — ne invită să ne oprim, cu acest prilej, puțin, mai ales la semnificația și ampla contribuție a acestui strălucit condeier la promovarea de un înalt nivel artistic a reportajului.

Nu știu cum, dar definirea de reporter nu o socot în scrisul lui Brunea-Fox ca fiind cea mai corespunzătoare.

Pe vremea când l-am întâlnit în presă și am lucrat lângă el și am învățat de la el, denumirea de „reporter” aparținea cu deosebire acelor ziaristi care aduceau redacției știrile de la diversele instituții și ministere, faptele diverse.

Dintr-un subconștient protest poate, spre a-l încadra mai potrivit, îl numisem „regele reporterilor”, conferindu-i un apelativ ce nu era un eufemism, ci nevoia ce o resimțeam de a-l situa mai la locul care să exprime cât de cât natura travaliului lui.

Apăruse în scrisul nostru zilnic ca un mușchetar elegant, plin de cavalierismul unei cronici sociale, rămasă

ca un model somptuos al publicisticii. Brunea-Fox era redactor, era creator, era observatorul dinamic al cotidianului contemporan. Aducea în ziaristică o viziune nouă, un scris alert, metaforic ca un amplu poem.

Până la el, în presa noastră, genul scrisului lui exista, cu rare și relative excepții, la un stadiu încă incipient, de formație. Desigur că au existat autori ai unor opere de redare a vieții simple, a vieții de fiecare zi, dar erau ale scriitorilor de îndelungă elaborare.

Ziarele „Adevărul” și „Dimineața”, „Cuvântul liber”, unde Brunea-Fox a publicat cel mai mult, erau ziare care au adus un suflu nou și modern presei, care au stimulat și au făcut loc în coloanele lor unor condeie îndrăznețe, unor profesioniști culti care să dea diferitelor genuri și rubrici o altă tinută; aceste publicații vor însuma apoi o pleiadă de ziaristi, de pamfletari și polemiști care alcătuiesc astăzi patrimoniul scrisului cotidian. Între ei, Brunea-Fox se desprindea cu deosebire în genul până la el precar — reportajul — ca un ziarist cu un suflu, de un adinc umanism, de revelație artistică, surprinzătoare.

Ani de zile am lucrat împreună în acea boxă de dimensiuni mai mult decât sobre, unde mai mult de două birouri cu cele două scaune ale lor, nu mai încăpea nimic altceva.

La unul din aceste birouri eu îmi aveam ceea ce trebuia să fie secretariatul de redacție al revistei „Cuvântul liber”. Prietenii de șuetă, de care nu duceam lipsă, îi primeam să stea în picioare sau pe prichiciul ferestrei.

De câte ori Brunea-Fox nu-și scria articolul în mijlocul pălăvrăgelii noastre! El era redactorul care trebuia să salveze numărul de ziar, atunci când era amenințat să rămână fără reportajul de primă pagină.

La el venea secretarul de redacție să implore materialul necesar. Și, dintr-o știre venită la secretariatul de provincie, dintr-un fapt divers, el îl eșafoda și, totdeauna la nivelul demn al genului, pentru ca cititorul să fie pasionat la lectura lui, să asimileze mai deplin subiectul tratat. Și nu cu ceea ce s-ar putea numi umplutură, înfloritură inutilă și gratuită. Ci comentariu, un mic eseu — dacă vreți.

Aceasta în afară de reportajele lui de anvergură, pe subiectele ample, surprinse cu adevărată și temerară aventură profesională de multe ori. Cum au fost seria de reportaje despre leproși, acele despre banda de traficanți de carne vie pe care a urmărit-o până la Malta, unde banda-și avea sediul infamului ei negoț; descrierea mahalalelor mizere fiind de borfași și de o lume eteroclită, în mijlocul căreia era nevoită să trăiască și populația onestă de muncitori și meșteșugari.

Și nu numai la atât se oprește multipla și cât de diversă frescă a subiec-

telor lui; cele mai multe ilustrate de marele reportaj fotografic al nedespărțitului în investigația lui, I. Berman.

Nu am la îndemână și îmi pare rău că nu pot să pun în această ocazională însemnare prețuirea pe care a făcut-o Tudor Arghezi, cu mulți ani în urmă, scrisului pe care nu-l socotea drept cotidian și de mărunte străluciri; dragostea și admirația nu de simplu gazetar care i-o poartă Geo Bogza și mulți alți scriitori eminenți ai noștri, rinduindu-l printre ei.

Trebuie să pomenim aici un lucru de care nu știu decât foarte puțin — noi cei care l-am urmărit cu pasiune — că Brunea-Fox a făcut parte din mișcarea de avangardă românească și că a publicat în revistele „Integral” și „Unu” câteva poeme în proză de o cu totul nouă inspirație, de un dinamism artistic cu mult mai mult decât remarcabil și care, prin autenticitatea lor, nu pot fi îndepărtate din literatura modernistă. Venise în literatură din presă, din acea interferență de valori a culturii, cu prestigiul de mare stilist, de novator și dacă nu a scris mai mult pentru ceea ce numim convențional literatură, este și are dreptate, fiindcă întregul lui scris este unanim artistic; fiindcă Brunea-Fox este un gazetar de o vastă cultură și cunoaștere, de acea ubicuitate a creatorului în presă.

Prietenii lui — începând cu acel miraculos B. Fundoianu, cu care a pornit din copilărie aproape, — dezbaterii fenomenului cultural contemporan, umerii de care se lovea, erau Ion Vinea, Al. Philippide, Cezar Petrescu, generația dintre cele două războaie, cu reporterii și pionierii scrisului temerar al epocii noastre.

Dacă am pomeni numai cele câteva cărți pe care le-a tradus, creîndu-le, putem spune din nou în românește, „Pamfletele” lui Paul Louis-Courier, „Cloche-Merle” a lui Gabriel Chevalier, „Comoara din Insulă” a lui Stevenson — trei cărți de diferite domenii de inspirație — și altele, este suficient să exprimăm cât de cât valențele lui de autor.

Și ne bucurăm că, în sfârșit, abia acum reportajele lui sînt adunate într-o carte, care, dacă ar fi fost editată mai din timp, ar fi stat pe masa de lucru a noii pleiade de ziaristi și scriitori, ca un înalt model al scrisului zilnic, al literaturii de o pasionantă suculență, de activ umanism.

S-o considerăm acum, cînd el a împlinit șapte decenii de viață și vreo cinci de îndeletnicire în profesiunea noastră, nu ca pe o recunoaștere de care Brunea-Fox nu are nevoie, ci ca încă un omagiu, cu emoție, cuvenit colegului, prietenului, mușchetarului din redacție — cum am cutezat cu toată convingerea să-l numesc printre aceste câteva rinduri.

Gheorghe DINU

500 DE ANI

DE LA MOARTEA CELUI CARE A INVENTAT TIPARUL

OMAGIU LUI GUTENBERG

SINT CINCI veacuri de cînd, la 3 februarie 1468, a murit Johannes Gutenberg, inventatorul tiparului. Consiliul Mondial al Păcii a înscris, și rește, această comemorare printre datele care marchează anul în curs.

Opera acestui om a contribuit hotărîtor la evoluția civilizației și la progresul omenirii. În aceeași măsură ca și Copernic sau Columb, el a deschis poarta timpurilor moderne. Personalitatea lui Gutenberg ne apare plină de seva care a determinat mutațiile de la sfîrșitul Evului Mediu. A fost un inovator, deși a rămas în umbră, aproape în anonim, întotdeauna ca și marii arhitecți și sculptori ai epocilor romanică și gotică. Și totuși, încă din timpul vieții sale, opera lui începuse să acționeze asupra existenței oamenilor. Contradicția aceasta e relevantă și de faptul că nu cunoaștem nici un portret autentic al lui Gutenberg.

La Strasbourg, în Franța, unde ca fiu de mare burghez din Mainz se expatriase din cauza luptelor interne dintre corporațiile meșteșugărești și nobilime, Gutenberg asistă la înălțarea săgeții filigranate a catedralei orașului. Erwin, zis „de Steinbach”, era acela care concepușe impresionantul monument. Și era pentru prima oară cînd un arhitect de catedrală ieșea din anonim. Fenomenul îneca de

epocă: numele se detașează, individualitățile capătă contururi, în arhitectură ca, de altfel, și în pictură sau sculptură. Fondul aurit al panourilor pictate în plin Ev Mediu cedează pasul primelor reprezentări de peisaje, un cadru real devine vizibil, timpurile moderne se ivesc aducând o înțelegere diferită a omului.

La această limită dintre două epoci trebuie să-l privim pe inventatorul tiparului. Incertitudinea pe care o lasă absența unui portret autentic explică poate imaginea lansată de unul din biografii lui Gutenberg: un fel de Janus, cu o față întoarsă spre Evul Mediu și cu cealaltă către un viitor care a fost numit Epoca Modernă. Căci invenția tiparului, combinație strălucită de metode, în parte cunoscute, în parte noi, a anticipat cumva activitățile industriale: apariția tiparului este aceea care a marcat metoda interschimbării pieselor, matrițelor, precum și aceea a producției în serie.

Care era cadrul local al acțiunii? Sintem la Mainz. Când s-a născut Johannes Gensfleisch „zum Gutenberg” (numele locului pe care se afla „casa”), orașul acesta era una din metropolele europene. Situată la confluența râului Main cu Rinul, la răscrucea marelui drum renan de nord și a marii căi de migrație est-vest, cetatea era puternică din punct de vedere comercial și importantă din punct de vedere politic. Se vorbea de „Mainz-ul de aur”. Aurăria, artă pe care a deprins-o și tânărul Gutenberg, ajunsese aici la o mare înflorire. Se consideră că la Mainz a fost cizelată coroana Sfântului Imperiu romano-germanic. Indemnarea și cunoaș-

terea materiei a permis de altfel avariarilor să graveze litere în metal pentru a obține matrițe și caractere turnate.

Schimbările comerciale vehiculau mărfuri, dar favorizau și o oarecare circulație a ideilor, a noii concepții despre univers. Setea de cunoaștere s-a propagat intens; la Paris, Praga, Bologna, Viena, Heidelberg și Erfurt au fost create universități. Unii au început să reflecteze la reformarea bisericii. Totodată se întărea lumea islamică. A căzut Constantinopolul. „Hagia Sophia” a devenit moschee. Prezența otomană avea să devină, pentru câteva secole, un element grav în desfășurarea istoriei.

Curînd, caravelele aveau să pornescă spre descoperirea de noi continente. A fost construit primul glob terestru, reforma a pus spiritele în mișcare, științele au început să doboare prejudecățile astrologice și magice tradiționale. Luminii care luminează această epocă i s-au opus însă multe umbre; inchiziția și vinătoarea de vrăjitoare au ajuns la un rafinament uimitor.

Dar elementele de progres au fost mai puternice, determinînd procese a căror evoluție încă nu s-a încheiat și care mai pot aduce încă mult imprevizibil. Pînă la Gutenberg, cărțile, copiate de mînă, erau piese prețioase care erau sercate cu lanțuri și păzite cu strănicie. Tipărirea cu caractere mobile a eliberat tirajele de strînsoare, permițînd difuzarea mondială a cuvintelor imprimate și deci a ideilor.

La Strasbourg încă, tânărul Gutenberg experimentase, în cel mai mare secret, principiul tipăririi cu caractere

mobile. Dar alte indevințări, printre care oglinzile, l-au solicitat, distrăgîndu-l de la ceea ce avea să fie opera sa de geniu. Arhivele sînt pline de acte privind procesele judiciare ale lui Gutenberg: nici unul însă în legătură cu tiparul. Actele sînt interesante doar prin aceea că relevă anumite trăsături de caracter: Gutenberg era certăreț, arogant, neconformist și nu se temea să se lupte cu forțe mai mari decît ale sale.

Intr-o zi a anului 1450, așezat față în față cu un negustor bogat, Johannes Fust, a vorbit pentru prima oară de noile unelte și aparate permițînd „împrîmarea” cărților, care pînă atunci trebuiau să fie copiate de mînă de către caligrafi; pentru reproducere — cel puțin în Europa — nu se cunoștea atunci nimic mai bun decît bucata de lemn permițînd să se imprime o pagină completă, deodată. Pentru a crea un atelier în care să aplice noul procedeu, Gutenberg are nevoie de bani, de mulți bani. De aceea i-a vorbit negustorului. Avea nevoie de 800 de florini cu împrumut (și cu dobîndă, bineînțeles). Fust, om cu mîntea deschisă la marile curente ale veacului, se arată interesat de propunerea inventatorului, înțelegînd că aplicarea ei va face posibil tiraje mari, adică lansarea pe piață de cărți mult mai puțin scumpe decît cele copiate de mînă. Și-i dă lui Gutenberg banii.

Doi ani durează montarea atelierului, din 1450 pînă în 1452.

Între timp se fac și primele încercări de tipărire. Peter Schöffer, care lucrase în calitate de caligraf la Universitatea din Paris, devine asociatul

Ucenicii lui Gutenberg

COMEMORAREA în acest an a unei jumătăți de mileniu de la moartea lui Gutenberg prilejuiește și evocarea unor tradiții înaintate ale vieții social-politice și culturale din România.

Numele lui Gutenberg este drag poporului român și pentru că îi reamintește pagini ale începuturilor istoriei mișcării sale muncitorești — una din cele mai vechi organizații profesionale de breaslă și organul de presă al acesteia, care a ființat între 1886—1931*, purtînd numele marelui inventator.

* În legătură cu asociația „Gutenberg” și organul ei de presă vezi „Presă muncitorească și socialistă din România”, vol. I, partea I-a, pag. 441—460 și vol. II, partea I-a, pag. 1—72, apărute în Editura politică 1964 și respectiv 1966.

Printre primele detașamente ale proletariatului român care s-au afirmat pe arena luptei pentru progres social, au fost muncitorii tipografi. Membrii asociației, în fruntea căreia s-a aflat vreme îndelungată militantul socialist Alexandru Ionescu, își ziceau „gutenbergiști” și se considerau ucenici ai părintelui tiparului. De gazeta „Gutenberg” muncitorii tipografi se simțeau legați pentru că ei înșiși scriau în coloanele acesteia despre probleme care-i frămîntau.

Este interesant de redat din presa vremii căldura cu care tipograful din asociația „Gutenberg” au înconjurat amintirea aceluia al cărui nume aceasta îl purta. A rămas ca un moment luminos al prezenței mișcării muncitorești pe tărîmul vieții culturale a țării aniversarea a 500 de ani de la nașterea lui Johann Gutenberg.

lui Gutenberg. Amindoi consideră că o carte tipărită trebuie să fie o operă de artă, la nivelul caligrafiei. Între Schöffer, asociatul, și fiica lui Fust, comanditarul, se naște o prietenie care devine dragoste și care, după moartea lui Fust, duce la căsătorie: împrejurarea aceasta a fost poate esențială pentru relațiile dintre Gutenberg și Fust și deci pentru soarta întreprinderii întemeiate.

Ce să tipărească? La această întrebare, Gutenberg răspunde printr-un proiect ambițios: Biblia. Fust dă încă un împrumut de 800 de florini pentru tipărire. Atelierul numără șapte „tipografi” și un meșter minuieste cele șapte prese care lucrează pe principiul teascurilor de struguri din Renania. Asociații și ucenicii lor toarnă caracterele și gravează inițialele; activitatea devine considerabilă. Munca se desfășoară câțiva ani la rând. Rezultatul: vreo sută optzeci de exemplare ale Bibliei, cu pagini de 42 de rânduri, considerată azi drept cea mai importantă operă de tipografie a tuturor timpurilor.

Începutul tipografiei coincide cu cea mai înaltă perfecțiune pe care avea s-o atingă. Acolo unde se mai păstrează încă exemplare ale acestei ediții princeps, ele sînt considerate și păstrate ca tezaur național.

Între timp, negustorul Fust și-a pierdut răbdarea. Încordarea crește între Gutenberg, artist cu temperament vijelios, care vrea să egaleze în calitate caligrafia, și comanditarul său, care vrea să vadă rezultatele investiției sale. Scandalul izbucnește în 1455 și Fust intenționează un proces împotriva

lui Gutenberg, cerind restituirea celor 1600 de florini, plus 426 de florini dobîndă. Pentru vremea aceea suma era uriașă. Tribunalul acordă reclamanțului atelierul cu tot materialul său și cu bibliile tipărite. Peste câteva zile, pe sațadă apare o firmă nouă: „Fust și Schöffer”.

Specialist de mare talent și el, Schöffer e noul proprietar.

Dar, oricum, Gutenberg nu este complet eliminat. Dr. Konrad Humrey, primarul din Mainz, a putut achiziționa o parte din materialul de tipografie al lui Gutenberg. Impresionat poate de soarta inventatorului, el pune la dispoziția acestuia tot ce a cumpărat și-i împrumută bani. Împreună cu un asociat, Johann Bämle, Gutenberg se pune din nou pe lucru. Editează „Catholicon”, enciclopedie populară, care însă nu atinge nivelul artistic al Bibliei de 42 de rânduri. În 1460 termină această lucrare.

Istoria intervine din nou către sfîrșitul acestei vieți frămîntate. La Mainz, un conflict puternic opune pe doi senatori puternici: prințul palatin, pe care Papa l-a destituit din postul de arhiepiscop, și succesorul său. Burghezia se împarte în două grupuri, luînd respectiv partea unuia și a celuilalt și lupte crîncene duc la incendierea mai multor cartiere din Mainz. Gutenberg, al cărui atelier a ars și el, părăsește orașul și nu va reveni aici decît în 1463. Cu surprindere află atunci că e chemat de prințul palatin Adolf de Nassau. Acesta îi încredințează crearea unei tipografii la Eltville, pe malul drept al Rinului. Acolo îi învață pe frații Bechtermünze noul meș-

teșug. Apoi se retrage la mănăstirea Sf. Victor din Mainz. Dar prințul de Nassau înțelege că această retragere nu e de natură să-i facă cinste și anunță că-l admite pe Gutenberg, acum bătrîn și cu sănătatea debilă, la curtea sa. Aceasta înseamnă că prințul se angajează să acorde pe viață, în fiecare an, protejatului său, o îmbrăcăminte demnă, alimente și vin. Astfel se încheie existența agitată a unui mare inventator. Într-una din edițiile lor, frații Bechtermünze vor adăuga, în apendice: „Anul Domnului 1468, la Sf. Blasius, a murit ilustrul maestru Henne Gensfleisch. Domnul să-l aibă în pază”.

Arta lui Gutenberg se propagă întocmai ca un foc de artificii. La Muzeul Gutenberg din Mainz, denumit cu mîndrie „Muzeul mondial al tiparului”, sînt puse în evidență următoarele cifre: pînă în anul 1500, în 260 de localități ale Europei, au fost tipărite cca 40 000 de titluri de cărți, totalizînd zece milioane de exemplare. Cărțile în limba germană din secolul al XV-lea cuprîdeau aproximativ 25 000 de gravuri. Noua artă a călătorit în 1477 pînă în Anglia, în 1503 în Turcia, în 1553 în Rusia, în 1584 în Peru, în 1639 în America de Nord și în 1799 în Egipt. Apar noi profesioniști, acelea de tipograf și de librar. În secolul al XIX-lea, inventarea linotipului oferă ziarelor instrumentul perfecționării lor continue; litografia înlocuiește tehnica ilustrației.

Azi, industria tiparului e omniprezentă și dezvoltarea civilizației pare să fie pentru încă multă vreme legată de ea.

Gabriela DCLGU

În România

La numărul festiv din 11 iunie 1900 consacrat aniversării, conceput cu un profil literar, au colaborat personalități de seamă ca I. L. Caragiale, care a scris schița „O invenție mare”, schiță mai puțin cunoscută azi publicului cititor, Barbu Delavrancea, C. Dobrogeanu-Gherea. S-au reprodus versuri și proză din operele lui Mihail Eminescu, Vasile Alecsandri, G. Coșbuc, I. Păun-Pincio și alții.

În același număr a fost relatată adunarea tipografilor din sala „Eforie-București” și banchetul care a urmat acestei adunări. În toastul rostit, un tipograf bătrîn, C. Petrescu-Conduratu, spunea: „Mărețele pinze ale celebrului pictor Rafael se vor înnegri; zugrăvelele à fresco ale lui Murillo de pe murii Corregiului se vor fumea, șterge din zi în zi; peste 60 de tragedii ale lui

Eschil au pierit; templul Parthenon nu e decît una din cele mai frumoase ruine; glorioasele capodopere ale lui Fidias nu sînt decît o mică amintire; templele mărețe se vor dărîma, statuile se vor sfărîma, dar unica și infima descoperire datorită lui Gutenberg va trăi în vecii vecilor; ea înaintează la cucerirea secolilor, supusă voinței umane...”

Și într-adevăr, oricîte perfecționări au adus și vor aduce în viitor știința și tehnica artei tipografice, oricîte noi transformări va mai suferi această artă prin aplicarea electronicii și ciberneticii, micuța literă mobilă de metal a lui Gutenberg nu va putea fi dată uitării; ea își va continua uluitoarea „carieră”, de la simpla presă manuală la marile combinate poligrafice de azi și de mâine.

Beatrice HACKER

Un dialog deschis

INTERVIUL

DISCUȚIILE ce se desfășoară pe marginea interviului constituie un prilej binevenit pentru a întreprinde un efort comun de precizare a reperelor unui gen adesea spinos, dar susceptibil de a procura mari satisfacții. În același timp, dezbaterile constituie pentru mine personal un catalizator eficient pentru cristalizarea celor mai pregnante amintiri, dintr-un noian de peste 600 de interviuri obținute de la scriitori, pictori, istorici, oameni de teatru, cîntăreți, neurologi, directori de uzine, antropologi, activiști sindicali, ai mișcării pentru pace, sportivi, din cinci continente.

Firește, meritul principal pe care-l pot avea aceste amintiri decantate de ani nu îl aduce temperatura scăzută a obiectivității cercetătorului științific, a sociologului. Mai degrabă ele îmbracă aspectul unei revederi în memorie, a participării — reușite ori mai puțin reușite — la un mic spectacol. Căci de ce altceva se apropie mai mult interviul-dialog deschis, fără spectatori care „să te încălzească”, fără sufleur, cu decor de obicei neutru, dacă nu de un spectacol în care e de dorit să poți spune: „astăseară se joacă fără piesă?”

Fără piesă, dar, cu tactul, înțelegerea și pregătirea culturală absolut indispensabile unui actor ca și unui ziarist autoexigent. Și cel puțin cu o canava menită să te ghideze, pentru a putea separa afabilitatea și politețea de datul esențial relevant de interlocutor. Paralela se poate prelungi: stabilirea, nu atât a unor întrebări, cât a unor nuclee generatoare de păreri, de luări de poziție, din partea interviuatului, trebuie să se subordoneze principiului care conduce repetițiile unui colectiv teatral: o suficientă doză de siguranță pentru a garanta spontaneitatea, o convorbire chiar spiralată, cu meandre, nu una dusă „pe drept” — matcă a eroilor unicolori, pozitivi-bloc...

Asemenea spontaneitate ne ajută să scăpăm de primejdia ce poate deveni, în unele cazuri, tunica lui Nesus, a

întrebărilor alcătuită „blindaj”, linia de apărare îndărătul căreia ziaristul mai puțin elastic sau mai timid se retranșează împotriva unei apariții nedorite a neprevăzutului. Nu e nevoie să pledăm aici prea mult pentru schema elastică, în care să se poată integra elemente poate nici măcar bănuite inițial, ferindu-ne de acuzația aruncată de Hamlet lui Horatio: „Există în cer și pe pământ, multe lucruri care nu încap în filozofia (interviul tău) ta!”

Dar să presupunem că au fost acumulate, și chiar asimilate, minimul de date cerut pentru a putea aborda interlocutorul pe terenul propriu. Ne aflăm acum în situația aproape ideală, care permite autorului interviului să păstreze și tonul cel mai indicat: nici familiaritate, nici exces de modestie, climatul natural: nici candoarea profanului total, nici blazarea și seninătatea olimpică a unui personaj prea edificat.

Inseamnă că, totuși, abia încercăm să trecem de „porțile de fier” ale interviului. Și, în această călătorie plină de obstacole impalpabile uneori, altceori lovindu-ne de piedicile izvorite din „criza de timp”, primul pas poate fi, din păcate, și un pas greșit...

Nimeni nu posedă încă rețeta magică și fără drept de apel a începutului unui interviu. Dincolo de evitarea unei... chei false: ce ne puteți spune despre...? — oricare fantezie, oricare „speculare a accidentelor terenului”, la nivelul unui empirism sobru, este permisă și justificată de rezultate.

S-ar putea să aibă șanse de aplicare mai largă mijlocul pe care l-am folosit cu totul nepremeditat, în cursul unei convorbiri pasionante — în ciuda singelui rece menținut de partener — cu un cunoscut neurolog scoțian specializat în studiul schizofreniei: acela de a te substitui total unui cititor sau ascultător mediu, manifestînd aceeași curiozitate pe care ar avea-o dacă ar găsi, subit, într-o încăpere, un interlocutor similar... Încercarea de a explora

mai sistematic un teren în care familiarizarea e atât de dificil de obținut, desigur că ar fi dus la descoperirea unui filon mai redus.

Hazardul propriu-zis poate fi și el un bun regizor, cu condiția ca procentul de 1 la sută inspirație, oferit „pe tavă” de întâmplare, să fie urmat, după vechea recomandare a lui Bernard Shaw, de cei 99 la sută ai transpirației, ceruți de elaborarea și finisarea materiei prime obținute. O întâmplare pe aeroportul din Kiev, o convorbire fără obiect precis, a fost la baza unui interviu foarte bogat în date personale, orientînd precis asupra unei personalități complexe: James Endicott. Cîrmelele de amintiri, cu micile „hobbies” din copilărie, evocările unor răscruci în cariera de istoric — utilizate ulterior cu permisiunea ilustrului interlocutor — au servit la o conturare mai nuanțată a acestui dinamic vicepreședinte al Consiliului Mondial al Păcii, el însuși ziarist deosebit de informat și competent.

Nu trebuie să uităm, la acest capitol — al „prefetelor” cele mai eficiente pentru un interviu dens de fapte, aducînd idei noi în domeniul abordat — și forța de sugestie binefăcătoare a ambianței locale. O întrevvedere cu Domenico Modugno, în studioul de imprimări „Electrecord”, la „temperatura înaltă” a pregătirii unui disc, a introdus în sfera discuției elemente într-adevăr prețioase: legătura cu folclorul napolitan și sicilian, interferența permanentă între vis și cîntec, care, după părerea acestui tonic interpret, va dura și după ce omul va avea amintiri din călătoriile sale interplanetare... Într-un cuvînt, un colorit local care trece mult de simpla notă pitorească și intră în zona reperelor caracterologice, dă pecetea personală și înlătură complet zgura neplăcută a unei conversații de salon, a unei variante convenționale.

La aceasta cred că sînt menite să contribuie două trăsături ale unui interviu înzestrat cu vitalitate, menținînd pînă la capăt interesul cititorului și

INTERVIUL

Un
dialog
deschis

reproducind fidel tonalitatea pe care a avut-o dialogul susținut: prima — folosirea la maxim a memoriei, dispensându-ne, pe cât posibil, de înregistrarea cuvint cu cuvint, tip interogator, a răspunsurilor, care ne ferește de inhibiția produsă uneori pînă și de cel mai discret magnetofon. (Un artist afit de deprins să fie singur în fața unor mulțimi de sute de persoane, pe podiumul sălii de concert, ca pianistul chilian Claudio Arrau, după multe crispări și ezitări, a scos cinci fraze...). Adică — spiritul, nu litera.

A doua: respectarea, fără pedanterie, a tonului și stilului personal al interlocutorului — pentru a permite urmărirea inflexiunilor gândirii, cu ezitări, reveniri, rezerve intervenite.

Respectarea aceasta, care implică un portret nici „robot”, nici „à la minute”, nici retușat, impune — și nu ne eliminăm eventuale deziluzii, cu riscul de a lăsa o doză de aparentă banalitate — dacă aceasta nu creează timpuri morți, lungimi, ci conturează personajul aflat sub „focurile” interviului. Chiar dacă cele mai ingenioase paranteze, suplimente de întrebări nu izbutesc să scoată picătura de apă înviorătoare din piatra seacă a unor răspunsuri-tip, chiar dacă interlocutorul nu vrea să iasă din corsetul unui decalog comercial, bun în orice împrejurare pentru o „stea a spectacolului” (cum mi s-a întimplat cu o cunoscută cântăreață străină venită în turneu în România, care avea o politețe prefabricată), este mai semnificativă această autenticitate a convenționalismului, decât stilizarea care ar ajuta la forjarea unui mic mit...

Ne considerăm, deci, în largul mării, navigînd cu toate pinzele în vînt, în periplus încă plin de neprevăzut al unui interviu-ideal.

Recomandațiile clasice sună cam așa: „a fi numai ochi și urechi”. Corolarul imediat e, din păcate, uneori uitat: a fi un partener de dialog atent, dar sobru. Tăcerea, în cursul unui interviu, poate fi echivalentă cu subtextul

dintr-o piesă. Nu s-a ivit definiția cuprinzătoare, dar asta nu împiedică să existe o adevărată „artă de a asculta”. Intervențiile prea frecvente și bruște, provocate de o nerăbdare lesne de înțeles, de o participare pasionată la discuție, de o curiozitate personală pentru subiectul dezbătut, nu sînt numai abateri de la politețe. Ele frînează ritmul și, sub aparența unei încercări de a orienta răspunsurile, sau sub aceea mai gravă de a le minimaliza pentru a obține altceva decît ce ni se dă, modifică climatul favorabil, înlocuiesc comunicarea directă cu un schimb de opinii, de impresii, alterat de o anumită rezervă.

Fiindcă dialectica interviului e nepus de fină. Poate nicăieri, în profesia noastră dinamică, care îți dăruiește multe dacă izbutești să i te dăruiești integral, nu e mai sensibilă și mai vie aplicarea principiului: de la cunoscut la necunoscut. Într-un fel, participăm la o partidă de șah în care nu există adversari ci doar parteneri aliați pentru a cîștiga, cu fiecare „mutare”, o partidă împotriva necunoscutului și pentru informarea exactă și de la sursă a marelui public.

O colaborare spirituală nelipsită de aspectul de inițiere, cînd ai norocul ca, în prealabil, un om de știință, animat de dorința de a integra în circuitul general al cunoștințelor, la toate treptele de accesibilitate posibile, ultimele cuceriri ale sale — cum este academicianul Eugen Macovschi — să-ți fie ghid prin laboratoare...

Iar cînd colaborarea aceasta, situată sub semnul unui dialog deschis și plinar, are la bază și o colaborare mai concretă anterioară, cîștigul în calitate e imediat discernabil. (De exemplu, traducerea unui roman al scriitoarei australiene Dymphna Cusack, transformînd interviul în refacerea drumului de la real — la ficțiune...).

Dar, oricîtă apropiere prealabilă ar exista, oricît de directe ar fi confidențele ascultate, marja de discreție este indispensabilă. Altminteri, în locul unei largiri a granițelor — și așa foarte

flexibile — ale genului, cădem în confundarea lui: amintirile și evocările nu trebuie să i se substituie. Dincolo de stabilirea unui fundal personal, de trasarea unui portret viu, nu de înălțarea pe soclu a unei statui, nu trebuie să ducem la contopirea definitivă a omului cu aspectele activității sale profesionale.

Ar trebui să revenim, la acest punct, la capitolul: pregătirea interviului. În realitate, acest capitol nu se termină niciodată.

„Încălzirea”, reconstituirea, retrăirea unor momente din viața interlocutorului nu constituie tot una din ipostazele aceluși echivalent de „repetiție teatrală” menționat inițial?

Albume de artă, programe, fotografii de grup, împreună cu impresiile încă fierbinți, mi-au redat intens tot climatul și itinerarul turneului întreprins în Spania de balerina Magdalena Popa și Amato Checulescu. Fotografii vechi, plimbarea printr-un peisaj familiar au deșteptat amintiri integrate perfect în convorbirea „la zi” avută cu directorul unei fabrici bucuștene de medicamente.

Sînt împrejurări care ne subliniază mereu că, deși e scris la „prezent istoric”, interviul pentru noi trebuie să se desfășoare, mai strict decît în alt gen abordat, la trei timpuri: trecut, prezent, viitor. Un viitor intrînd în final deschis, în care perspectiva activității interlocutorului sau cea presupusă în problema abordată, să se întrezărească dincolo de întrebarea: „Ce proiecte aveți?”

FINAL DESCHIS, care este și singurul recomandabil la un articol pe această temă. La urma urmei, nu interviul este genul cel mai percutant, susceptibil de a răsturna vechea butadă cinică lansată de un ziarist occidental: „Ziaristica poate duce la orice, cu condiția să ieși la timp din ea?” — într-o constatare mai realistă: „Interviul poate duce la orice — cu condiția să ieși la timp din limitele sale?”...

Eugen B. MARIAN

A 25-a aniversare a „ROMÂNIEI LIBERE”

Cu prilejul aniversării a 25 de ani de la apariția ziarului „România liberă”, a avut loc o adunare festivă la care au participat membri ai C.C. al P.C.R., redactori-șefi ai ziarelor centrale, ziaristi din redacțiile ziarelor centrale și instituțiilor de presă, vechi colaboratori ai „României libere”, oameni de știință și cultură.

Ion Mărgineanu, redactor-șef al „României libere”, a vorbit despre activitatea ziarului în sfertul de veac de la apariție, evocând tradițiile de luptă ale acestui important cotidian românesc, a subliniat preocupările și sarcinile sale actuale.

Reprezentanți ai Uniunii ziaristilor și ai ziarelor centrale au transmis un salut călduros colegilor de la „România liberă”.

* * *

Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr al ziarului patriotic „România liberă”, la Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, a fost organizată o expoziție cuprinzând numeroase materiale, majoritatea documente originale și piese tipografice, care ilustrează aspecte din activitatea ziarului ce a văzut lumina tiparului cu un pătrar de veac în urmă.

Expoziția reconstituie astfel itinerarul parcurs de ziarul „România liberă” începând cu primul număr apărut la 28 ianuarie 1943 pe al cărui frontispiciu erau scrise cuvintele: „La luptă cu hotărîre pentru salvarea patriei! Jos hitlerismul!”, pînă la primul său număr legal din 24 august 1944 care aducea poporului vestea răsturnării dictaturii militarofasciste, a victoriei insurtecției.

Vineri 15 martie a.c., la Palatul Consiliului de Stat, a avut loc solemnitatea înmînării unor ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Distincțiile au fost înmînate de tovarășul Emil Bodnaraș, vicepreședinte al Consiliului de Stat.

La solemnitate au luat parte tovarășii Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Bujor Sion, șef de secție la C.C. al P.C.R.

Pentru merite deosebite în muncă, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la apariția ziarului „România liberă”, au fost conferite unor membri ai colectivului redacțional „Ordinul Muncii” clasa a III-a, ordinul „23 August” clasa a IV-a, ordinul „Meritul Cultural” clasa a IV-a, ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa a V-a, „Medalia Muncii” și medalia „Meritul Cultural” clasa I.

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și al guvernului, tovarășul Emil Bodnaraș a felicitat călduros pe cei decorați, urîndu-le sănătate și putere de muncă pentru o cît mai rodnică activitate pe tărîmul presei.

În numele celor decorați a răspuns Alexandru Cornescu, redactor șef adjunct al ziarului „România liberă”.

● Aspect din expoziție

Acum 75 de ani

Contribuția ziarului „Munca” la crearea P.S.D.M.R.

I. FELEA

O presă socialistă a existat și până la crearea, în martie 1893, a partidului social-democrat al muncitorilor din România — P.S.D.M.R. Prima publicație se intitula chiar **Socialistul** (1877). Nu e vorba numai de apariția unor reviste, cum era **Contemporanul**, **Revista socială**, **Dacia viitoare**, **Emanciparea**, **Critica socială**, ci chiar de existența unui ziar zilnic — **Drepturile omului** (1885). Mai mult: **Muncitorul** din Iași (1887), se subintitula **organ al Partidei Muncitorilor**, iar **Dezrobirea** din București, apărută în același an: **organ al Partidului Muncitorilor**. Partid, însă, nu exista. Existau organizații socialiste. „Cluburile” — care au înlocuit, începând cu anul 1890, „cercurile” socialiste — desfășurau și acțiuni politice, pe lângă cele cultural-educative, participau la alegeri parlamentare și comunale, organizau manifestații, mai ales de 1 Mai, la aniversarea Comunei din Paris etc. Nu exista, însă, un partid organizat pe țară, centralizat, cu o disciplină statutară, călăuzit de un program votat de congrese. În paginile presei socialiste, până la crearea partidului, fiecare scria ce voia și cum voia. Idei marxiste se întâlneau încă în **Socialistul** (1877), în ziarul **Înainte** (1880) și în revista **România viitoare** (1880). Datorită faptului că nu exista un partid centralizat cu o conducere omogenă, călăuzit de ideologia de clasă marxistă, în paginile presei socialiste de până la crearea partidului clasei muncitoare găsim articole cu influență lassaliană, narodnică, anarhistă și chiar liberal-burgheză. În momentele când lupta de clasă s-a întetit, grupurile străine de ideologia clasei muncitoare au fost azvirlite peste bord sub presiunea maselor. Astfel, în timpul luptelor de clasă din 1888, în timpul grevei ceferiștilor, al grevei generale a tipografilor din București și al puternicei răscoale țărănești, s-a dislocat din mijlocul organizațiilor socialiste un grup de intelectuali cu mentalitate mic-burgheză care a pășit în tabăra așa-zisă a radicalilor, partid cu veleități democratice și partizan al unui socialism cu

iz romantic. Iar în anii premergători constituirii partidului, după teroarea guvernamentală din 1888—1889, în paginile ziarului **Munca** (1890—1894), sub puternicul impuls al maselor care voiau să lupte pentru un trai mai bun, s-a pus în mod pregnant problema necesității unui congres pe țară al organizațiilor socialiste.

În acele momente deschizătoare de drum nou, ziarul **Munca** avea o sarcină deosebit de importantă pe țărîmul organizării și strîngerii legăturilor între organizațiile socialiste, în vederea creării partidului clasei muncitoare din România. În paginile ziarului **Munca** s-a arătat necesitatea organizației politice a proletariatului, a disciplinei de partid, ca și importanța unității de clasă, în gândire și în acțiune. Cîteva sublinieri sînt necesare, în anul cînd se împlinesc trei sferturi de veac de la crearea P.S.D.M.R. — pentru a evoca mărețele tradiții ale presei noastre.

Ziarul **Munca**, editat încă din 1890 de Cercul Muncitorilor din București, a început să publice, din 1892, unele articole în care s-a arătat necesitatea convocării Congresului de constituire a P.S.D.M.R. Într-un articol intitulat „Congresul socialist român”¹, se spunea că principalele cluburi socialiste — din București, Ploiești, Iași, Galați, Craiova — au votat moțiuni pentru ținerea Congresului.

Const. Mille, într-un articol intitulat „Congresul nostru”², demonstra că de multă vreme pe socialiștii români îi preocupa ideea unui congres, mai ales că mișcarea socialistă din România devenise, după diferite dibuiri, „pur marxistă”, și din punctul de vedere al teoriei și din punctul de vedere al practicii”. Const. Mille

¹ Vezi *Munca* din 30 martie 1892.

² *Munca* din 7 iunie 1892.

a subliniat faptul că mișcarea socialistă din România se ghida mai ales după programul „grupului guesdist francez”^{*}.

În ziarul *Munca*, cu data de 13 decembrie 1893, a apărut pe întreaga pagină întâi următorul titlu: „Proiectul de program al Partidului Social-Democrat Român”. În editorialul aceluiași număr intitulat „Programul”, Anton Bacalbașa arăta că Proiectul de program era același care apăruse în *Revista socială* (din 1866), dar adaptat la noile realități. În ceea ce privește tactica — scria el — „social-democrația are în vedere condițiile speciale ale țării în care trăiește”. Ziarul făcea apel la membrii cluburilor din țară să trimită, până la Congres, observații, critici și propuneri cu privire la program.

Tot în preajma Congresului, I. G. Radovici a trimis ziarului *Munca* un articol din Paris, intitulat „Pentru congres”³, în care autorul a arătat că proiectul de program a fost întocmit „după principiile călăuzitoare, care sînt cele ale tuturor partidelor care făceau parte din Internaționala socialistă”.

Interesant e modul cum autorul a prezentat necesitatea îmbinării dintre principii și programul minimal. Partidul trebuia să treacă în programul minimal — arăta el — „nu cereri care au pretenția de a schimba pe căi pașnice bazele actualei producțiuni capitaliste”, ci, în program se vor înscrie „măsuri care vor avea darul să intereseze pentru moment pe muncitori, mărind rezistența lor contra stăpînilor, și în primul rînd măsuri capabile de a stîrni mereu noi revendicări și a grupa astfel muncitorimea în partid de clasă tot mai puternic, pînă în ziua cînd pe cale revoluționară vom dobîndi... ceea ce nu se cere într-un program minimal”.

Într-un articol intitulat „A fi membru de partid”⁴ scris de Anton Bacalbașa înainte de Congres se arăta că întemeierea partidului incumbă intelectualilor socialiști datorii noi. În ce constau aceste datorii? Înainte vreme — scria Anton Bacalbașa — existau cercuri studențești ce duceau discuții mai mult metafizice „care nu puteau avea nici o însemnătate și nici o urmare practică”. Dar a venit vremea cînd socialiștii au început să facă propagandă în mijlocul muncitorilor, „chemîndu-i la viață, organizîndu-i”. Odată ce partidul va fi creat, tinerii socialiști nu vor putea duce mai departe o activitate izolată. „Astăzi avem o răspundere mare” — scria mai departe autorul. „Astăzi sîntem o forță de care adeseori chiar vrăjmașii noștri trebuie să ție socoteală. Dar cu cît puterile noastre cresc, cu atîta ni se impune mai mult să avem un drum hotărît, o atitudine gîndită. Fiecare greșeală ni se ține azi în seamă și de membrii partidului și de vrăjmași”. Odată creat partidul, socialiștii nu vor mai putea acționa în mod individual; ei vor trebui să ție seama de disciplina partidului. „Actele noastre publice sînt ale partidului din care facem parte; el răspunde de tot ce lucrează fiecare dintre noi ca om public, ca cetățean”. Anton Bacalbașa făcea apel la unire, la strîngerea legăturilor, „ca să apărăm o forță compactă, unitară, disciplinată, în fața tuturor partidelor burgheze”.

Un alt articol, intitulat „Mișcarea muncitorilor”⁵, apărut în *Munca* tot înainte de Congres, a fost scris de muncitorul A. Petrovici din Iași. El era și mai categoric, arătînd că era vorba de un partid nou, de clasă, al muncitorilor, conștienți că societatea burgheză „numai bine nu le poate aduce” și că vor lupta pentru a construi o altă societate „care se va numi în viitor societatea socialistă”.

* E vorba de partidul socialist francez, partid marxist, condus de Jules Guesde.

³ *Munca* din 28 martie 1893.

⁴ *Munca* nr. 2 din 28 februarie 1893.

⁵ *Munca* nr. 1 din 21 februarie 1893.

Ziarul *Munca* a consacrat un spațiu larg dezbaterilor Congresului. În numărul din 11 aprilie 1893, ziarul a publicat darea de seamă a primei ședințe, componența Biroului Congresului și lista delegaților din toată țara.

Cel mai important punct al ordinii de zi la Congresul de constituire a fost discutarea programului P.S.D.M.R. Partea teoretică a programului prevedea că P.S.D.M.R. va lupta „pentru emanciparea desăvîrșită economică, politică și intelectuală a poporului muncitor de sub asuprirea, înjosirea și toate nedreptățile strigătoare de azi” și cerea „treccrea tuturor instrumentelor de muncă în proprietatea colectivă”, subliniind că P.S.D.M.R. lupta „nu pentru înlocuirea dominației unei clase prin dominația alteia, ci pentru desființarea oricărei inegalități politice și economico-sociale, neegalității de sex, rasă, religie, națiune”. Programul P.S.D.M.R. și discuțiile pe marginea lui, precum și rezoluțiile Congresului au apărut în numărul ziarului cu data de 12—16 aprilie 1893.

Odată cu crearea partidului clasei muncitoare, în paginile ziarului *Munca* s-au reflectat mai mult și în forme variate unele idei marxiste. În numerele 50 și 51 din 1893, ziarul *Munca* a publicat în traducere din *Neue Zeit* un articol despre Karl Marx, iar cu prilejul celei de-a zecea aniversări a morții întemeietorului socialismului științific, ziarul a publicat amintirile lucrătorului tipograf Fr. Lessner⁶. Prelucrat după Fr. Engels, a apărut articolul „Despre stat”⁷. *Munca* a mai reprodus un interviu luat lui Fr. Engels de un corespondent al ziarului „Le Figaro”. Ziarul a publicat „Chestia liberului schimb” (26 septembrie 1893), conferință ținută de Karl Marx în ianuarie 1849 la Bruxelles, articolul „Engels la Viena” (19 septembrie 1893). În nr. 35 din 24 octombrie a apărut articolul „Fr. Engels la Berlin” care cuprinde în partea întâi cuvîntarea lui Liebknecht ținută la o întrunire din Berlin, unde Engels s-a oprit în timpul călătoriei sale spre Londra, iar în partea a doua, răspunsul lui Fr. Engels.

În ziarul *Munca* au apărut numeroase articole de prezentare a unor teze marxiste, susținute de autori români, ca „Folosul obștei” (22 iulie, 1893), „Gospodăria societății actuale” (8 august, 1893), ambele scrise de Raicu Ionescu-Rion și multe altele, prezentate de pe poziții marxiste. Redacția a prezentat portrete despre „Marx, Heinrich Karl” (26 iunie, 1894), „Fr. Engels” (3 iulie 1894) și despre alți fruntași ai mișcării socialiste internaționale.

După crearea partidului, ziarul *Munca* s-a ocupat îndeaproape de organizarea clasei muncitoare. Acțiunile muncitorești cu caracter de clasă au luat o mai mare dezvoltare după întemeierea partidului. În iunie 1893, Alex. Ionescu, în cadrul unei întruniri ținute la clubul muncitoresc din Galați, a declarat că organizația locală era cu atît mai importantă cu cît ea era condusă „aproape numai de lucrători”⁸. Ziarul *Munca* mai relata că organizația socialistă din Galați „a tipărit 1 000 bucăți din Programul social-democrației române”, că un număr de zidari și lemnari s-au întrunit la club și au pus bazele „sindicatului lucrătorilor zidari și lemnari”, că acest sindicat s-a afiliat la clubul partidului.

Crearea P.S.D.M.R. a contribuit la intensificarea acțiunilor muncitorești, la o mai bună coordonare a lor. Între anii 1893—1899, sub îndrumarea partidului, s-au organizat numeroase întruniri și demonstrații, acțiuni împotriva șomajului, campanii de presă împotriva bătăii în cazărmi și în școli, luptele muncitorești au căpătat un caracter mai organizat.

⁶ *Munca*, nr. 4 din 14 martie, p. 2—3, și nr. 5 din 21 martie 1893.

⁷ Idem, 19 septembrie 1893.

⁸ Idem, 13 iunie 1893.

Grevele s-au intensificat și s-au desfășurat cu ajutorul direct al cluburilor socialiste. La începutul lunii mai 1893 toți hamalii din portul Brăila au intrat în grevă cerind mărirea salariilor și micșorarea numărului orelor de muncă. După câteva zile de luptă, greviștii au ieșit învingători⁹. O altă grevă a avut loc în același timp în portul Giurgiu. Și aici acțiunea s-a desfășurat sub conducerea clubului partidului. Muncitorii din portul Giurgiu au cerut reducerea orarului de lucru și micșorarea cantităților încărcate în sac de la 4 la 3 bănicioare. Patronii au fost siliți să le satisfacă cererile¹⁰.

După întemeierea partidului, în orașul Galați muncitorii brutari au declarat grevă generală. Ei lucrau 22 de ore continuu. Consiliul General al partidului a întocmit un raport în care a înfățișat samavolnicile săvârșite de poliție împotriva greviștilor. **Munca** relatează: „Bătuți, arestați, violându-li-se localul clubului de către agenții de poliție... greviștii au rezistat tuturor acestor ticăloșii cu un curaj demn de cea mai mare laudă”¹¹.

La Galați se statornicise un obicei ca în zilele când se țineau întruniri să se arboreze la clubul muncitoresc, pe balcon, steagul roșu. Cu prilejul grevei muncitorilor brutari, prefectul județului a trimis o adresă clubului din Galați, în care interzicea arborarea steagului roșu. Continutul adresei era parca întocmit de un „gazetar” portretizat de marele Ion Luca Caragiale¹².

Muncitorii din țară au convocat întruniri, protestând împotriva samavolnicilor poliției la care erau supuși greviștii din Galați. În moțiunea votată la întrunirea din București s-a arătat că membrii clubului muncitoresc din București vestejesc pe de o parte purtarea administrației, iar pe de altă parte salutau muncitorimea gălățeană care rezista cu bărbăție tuturor ticăloșiilor administrative¹³. Moțiuni de protest împotriva barbariilor poliției și de solidarizare cu greviștii au trimis muncitorii din Craiova, Iași, Brăila etc.¹⁴.

După o lună de grevă, muncitorii brutari din Galați au impus patronilor îmbunătățirea situației lor. Ziarul partidului a reflectat cu multă vioiciune protestele muncitorilor împotriva persecuțiilor polițienești săvârșite din ordinul guvernului. Și nu numai că a reflectat, dar a combătut în diferite forme publicistice samavolnicile poliției.

Intr-un articol intitulat „Expulzările de la Galați”, din **Munca** cu data de 1 august 1893, Al. Ionescu a vestejit actul guvernului conservator în frunte cu Lascăr Catargi, care a folosit legea expulzării din 1881 pentru a pedepsi 14 greviști brutari. Al. Ionescu arăta că greviștii au fost bătuți „în chipul cel mai sălbatic”. Muncitorul Ioan Iosef, fierar, care participase la întrunirea de protest din localul clubului socialist, a fost arestat, dus la poliție și, acolo, polițaiul Grecescu „l-a bătut la tâlpi pînă picioarele i s-au făcut mai rău decât butucii”¹⁵. Pe cînd era bătut la tâlpi, muncitorul Ioan Iosef era întrebat mereu: „Te lași de socialism?”. „Energeticul lucrător a răspuns nu pînă la sfîrșit”¹⁶.

⁹ Idem, 9 mai 1893.

¹⁰ Idem.

¹¹ Idem, din 11 iunie 1893.

¹² În adresă se spunea că „văzînd că mai în fiecare zi și mai cu osebire în zile de sărbători, la localul clubului muncitorilor din acest oraș... se arborează un drapel roșu, ceea ce tinde a tulbura liniștea publică, întrucît știut este că pretutindeni drapelul roșu este emblema revoluțiunii, subscrisul... vă somez a dispune să nu se mai arboreze sub nici un cuvînt de azi înainte vorbitul drapel...” (*Munca* din 11 iulie 1893).

¹³ *Munca* din 18 iulie, 1893.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Darea de seamă despre dezbaterile Congresului al II-lea al social-democrației române. Pag. 63.

¹⁶ *Munca* din 1 august 1893.

Mare parte dintre expulzați erau români, „iar Ioan Iosef român din Transilvania”. Toți expulzații erau stabiliți în țară de 15 și 20 de ani. Ioan Iosef era însurat și avea cinci copii¹⁷.

Ziarul partidului a participat activ și la lupta din iulie 1893 a lucrătorilor croitori de la Atelierele de confecții ale armatei. **Munca** arăta că muncitorii greviști se întruneau zilnic la clubul muncitorilor unde le vorbea Al. Ionescu, Niță Pițurcă, arătîndu-le că numai cu ajutorul partidului „se va putea obține îmbunătățirea de care clasa muncitoare are absolută nevoie”¹⁸.

Titlul P.S.D.M.R., adică Partidul social-democrat al muncitorilor din România, propus de Ioan Nădejde, a fost însușit de congresiști pentru a se pune accentul pe faptul că era vorba de o mișcare socialistă din România, că ea avea un caracter național. În același timp partidul era călăuzit de principii internaționaliste.

În ceea ce privește dragostea față de propria națiune, socialiștii români și-au exprimat, în ziarul **Munca**, punctul lor de vedere cu prilejul procesului „Memorandumului” de la Cluj.

Intr-un articol intitulat „Naționalism” și iscălit Șt. Saciz¹⁹, s-a arătat că „dacă a fi naționalist înseamnă a ne iubi neamul, fără a urî pe celelalte și fără a căuta să asuprim alte națiuni în folosul națiunii noastre, atunci naționalismul este în adevăr un sentiment frumos și nobil ca unul ce e un element de solidaritate între membrii aceluiași popor, fără a fi o pricină de dușmănie între indivizi de neamuri diferite... Dar naționalismul așa înțeles nu exclude deloc internaționalismul, care nu e decît lărgirea solidarității și a iubirii, așa ca să cuprindă omenirea întreagă”.

Intr-un alt articol, intitulat „Procesul de la Cluj și răscoalele țărănești”²⁰, autorul, C. Pădureanu, a arătat că „scopul burgheziei capitaliste maghiare este de a desnaționaliza pe români”, de a le lua „limba, cultura”, ca să-i subjuge, să-i exploateze. Autorul spunea că „toți oamenii cinștiți și sinceri simpatizează cu acuzații, cu poporul românesc din Ungaria”. Apoi a făcut următoarea declarație: „Procesul intentat românilor este condamnabil din toate punctele de vedere. Aceasta este părerea noastră, a socialiștilor”.

Declarația lui Al. Ionescu, muncitor tipograf, care se afla în conducerea P.S.D.M.R., era și mai categorică. Intr-un articol apărut în **Munca**²¹ și intitulat: „Condamnarea de la Cluj”, Al. Ionescu scria: „Noi socialiștii... nu putem fi decît pentru drepturile naționalităților și dezrobirea popoarelor, mai ales pentru dezrobirea tuturor românilor”.

În același timp, socialiștii români s-au declarat adepți ai internaționalismului proletar, ai principiilor care călăuzeau Internaționala socialistă.

Ziarul **Munca** a publicat telegramele trimise primului Congres al P.S.D.M.R. de conducători ai unor partide socialiste din alte țări. Astfel, Jules Guesde, conducătorul partidului muncitoresc francez, partid marxist, a arătat în telegramă că avea cunoștință de greutățile întîmpinate și aplauda în același timp „energia și perseverența” de care au dat dovadă socialiștii români. El își manifesta dorința ca primul congres al partidului să se apropie „de ținta finală și comună a socialiștilor din lumea întreagă: cucerirea puterii politice pentru exproprierea clasei capitaliste”. Pablo Iglesias, în numele partidului muncitor spaniol, amintind de succesul do-

¹⁷ Adevărul din 1 august 1893.

¹⁸ *Munca* din 4 iunie 1893.

¹⁹ *Munca* din 8 mai 1894 (Șt. Saciz era pseudonimul doctorului Panait Zosin).

²⁰ *Munca* din 15 mai 1894.

²¹ *Munca* din 29 mai 1894.

bindit de delegații români la Congresul internațional de la Bruxelles, s-a declarat alături de socialiștii români „în lupta pentru marea cauză a socialismului” și a „revoluției sociale”. În telegrama lui Petru Lavrov, în numele socialiștilor ruși, se vorbește de strinsele legături de prietenie care existau între mișcarea socialistă din Rusia și cea din România. Petru Lavrov a arătat în telegrama sa că atât socialiștii ruși cât și cei români luptă „sub același steag al socialismului internațional”, terminând astfel: „Salutări frățești luptătorilor convingși ai socialismului din România din partea fraților lor, socialiștii ruși”.

În darea de seamă a celei de-a doua ședințe a Congresului, din 1 aprilie 1893, prezidată de C. Dobrogeanu-Gherea și publicată în *Munca*, s-au mai citit telegramele venite din partea lui Reuman (partidul socialist austriac) și din partea lui A. Cipriani. În telegrama trimisă din Paris de un grup de studenți români, se arăta: „Salutăm cu mândrie și încredere întiiul Congres al social-democrației române. Trăiască Partidul Muncitorilor! Trăiască Internaționala!”. Telegrama purta următoarele iscălituri: C. Anghel, Paul Anghel, Diamandy, Garoflid, Georgescu, Krupensky, Muntzer, Racoviță, Radovici, Alex. Slătineanu, Știrbei, Ion Slătineanu, Stoicescu, Țăranu.

Un alt exemplu de internaționalism proletar manifestat de P.S.D.M.R. chiar în anul creării sale a fost participarea unei delegații compusă din 10 membri la Congresul Internațional Socialiste, din 6 august 1893, ținut la Zürich (Elveția). Primul Congres P.S.D.M.R. a însărcinat pe delegații săi să ceară menținerea problemei agrare pe ordinea de zi a Congresului internațional „și să susțină programul minimal agrar votat de Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România în Congresul din București”²². Ziarul *Munca* din 18 iulie 1893 arăta, sub titlul „Congresul de la Zürich”, importanța acestei manifestări cu caracter internațional, scriind: „Cei care vor avea fericitul prilej de a asista la Congresul de la Zürich, vor putea vedea întruniți în marele Areopag al muncitorimii internaționale pe cei mai de frunte și devotați apărători ai clasei muncitoare, pe oameni ca Bebel, Liebknecht, Singer, Burns, Volders, Lafargue, Guesde și alții, ale căror nume au devenit celebre în mișcarea internațională a muncitorimii”.

²² *Munca* din 11 aprilie, 1893.

Redacția ziarului *Munca* ocupa o odăiță la sediul mișcării socialiste din strada Piața Amzei, nr. 26. Aici se redacta ziarul, se primeau corespondențele și se făcea expediția. Adeseori, mai ales când era vreme urită și nu putea dormi pe o bancă în Cișmigiu, Anton Bacalbașa prefăcea masa de scris într-un pat de dormit...

În odăița în care se afla redacția, era și casieria clubului. De altminteri, în „redacție” nici nu aveai unde să scrii. Colaboratorii aduceau de-acasă articolele scrise și le predau casierului clubului, Alexandru Georgescu, care îndeplinea și funcția de secretar de redacție, se ocupa de „bucătăria” redacțională și de administrație. Expediția se făcea în sala clubului, atunci când era liberă... *Munca* era adusă de la tipografie simbătă seara. După ce se vindea un număr de ziare în sală, la terminarea întrunirii, între ora 10 și 5 dimineața, la lumina unei lămpi de petrol, iarna pe frig, se făcea clacă pentru expediția ziarului...

Conducerea partidului nu era mulțumită de modul cum era redactat ziarul *Munca*. Avind în vedere faptul că P.S.D.M.R. avea — se scria în ziar — „o mulțime de oameni de talent, o mulțime de ziaristi care fac succesul ziarelor burgheze”, că partidul cuprinde în rindurile sale „mai mulți doctori în drept, mai mulți medici și o sumedenie de profesori”, se făcea apel la toți aceștia să colaboreze la ziar. „Dacă fiecare ar consacra numai o oră pe săptămână pentru ziar, — spunea apelul — *Munca* nu ar fi silită să recurgă la colaborarea a câtorva tineri, plini de talent, de bunăvoință și entuziasm, dar cărora le lipsesc de multe ori multe cunoștințe generale și care încă nu au pe deplin deprinderea de a minui condeiul”²³. Redacția recunoștea că de multe ori apăreau articole „sau prea științifice sau prea slabe”, care nu puteau folosi cititorilor, „mai toți lucrători care vor să se lumineze din citirea ziarului partidului”.

Apelul nu avusese, însă, ecoul așteptat. În articolul „În pustiu”²⁴, redacția constata că „așa-zisa inteligență socialistă” refuza să-i dea concursul. De aceea — conchidea redacția — „ne vom adresa la minile bătătorite ale muncitorilor, care dacă nu știu să facă fraze corecte, știu să spuie și să facă lucruri corecte”.

Cu toate aceste greutăți, presa socialistă a cunoscut o dezvoltare continuă. Peste un an, la 2 noiembrie 1894, a apărut cotidianul *Lumea nouă*.

²³ *Munca* din 19 septembrie 1893.

²⁴ *Munca* din 3 octombrie 1893.

LA CASA ZIARIȘTILOR

ÎN CADRUL manifestărilor culturale-artistice „Serile redacțiilor”, duminică 25 februarie a.c., grupul artistic „Estudiantina” al revistei „Viața studențească” a oferit celor prezenți la Casa ziaristilor o seară în care poezia, muzica clasică și ușoară au fost armonios îmbinate într-un adevărat recital al tinereții.

Momentul poetic susținut de Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Nicolae Stoian și Constantin Duica, care au recitat versuri din creația proprie, a fost urmat de un recital de muzică clasică la care și-au dat concursul

Cristian Mihăilescu, Eduard Tumașeanu, Georgeta Gurgui, Constanța Ionescu, Dan Grigore, acompaniați la pian de Sorin Vulcu. În încheiere, soliștii Puica Igiroșeanu, Iléana Popovici, Dorin Anastasiu, acompaniați de orchestra feminină de jazz a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” au susținut un recital de muzică ușoară românească și străină. Fără pretențiile unui „spectacol”, recitalul oferit de grupul „Estudiantina” a câștigat prin atmosfera de seară intimă în care distanța dintre podium și spectatori a dispărut.

Publicăm în continuare ecouri sosite la redacție în urma anchetei „OARE ÎI AJUTĂM SUFICIENT PE TINERII ZIARIȘTI?“, apărută în „PRESA NOASTRĂ“ nr. 11/1967 și continuată în nr. 2/1968.

Coloanele revistei rămân în continuare la dispoziția tinerilor gazetari din Capitală și din centrele județene care vor să-și exprime punctul de vedere asupra problemelor ridicate.

Riscurile „împrăștierii“ și diletantismului

DORINȚA de a contraria printr-un punct de vedere opus majorității nu mă mai caracterizează de mult, adică din anii adolescenței, când probabil făceam prin aceasta un banal act de conformism la manifestările specifice vârstei. Aș mărturisi chiar mai mult — fără teama de a fi amendată: când, în mijlocul unui cor armonios simt tentația de-a cânta pe o partitură disonantă, nu-mi consider, de obicei, impulsul semn de distinctă, strălucită personalitate, ci dimpotrivă mă suspectez mai întâi de insuficiență și chiar de o anumită dereglare a opticii.

Dar 12 tineri ziaristi nu-s o mare majoritate, așa că — după o oarecare reflecție — îndrăznesc să-mi exprim dezacordul față de o concluzie destul de categorică a anchetei. Și o dată cu aceasta și dubiul că a fost prea judicios dedusă.

Este vorba aici (și nu numai aici) de o prejudecată destul de rezistentă — de obicei — a mai vîrstnicilor.

Este vorba de acel pasaj în care se spune că tinerii ar considera ca o formulă ideală, pentru formația lor, trecerea succesivă („mic stagiou“) prin mai multe secții diferite prin profil (conținut) și prin genurile publicistice pe care le abordează. Mișcare de rotație prin care și-ar lărgi orizontul, ar învăța foarte multe!

Neîndoios că da.

Problema este însă, dacă nu ar învăța „prea multe!“

Pentru că aici, în spatele acestei concepții (și din păcate practici), se ascund — cred eu — două erori privind formarea tinărului gazetar.

Prima: neîncrederea în capacitatea acestuia de a simți cerințele generale ale profesiei, pulsul publicației respective, neîncrederea în capacitatea sa de a deveni, din primele luni, un om de bază, un condei de forță al unei secții.

N-aș pleda pentru generoasa, gratuită, neverificată încredere. Ci pentru una fundamentată prin selecție riguroasă — dacă vreți științifică — a tinerilor: „oameni potriviți la secțiile potrivite“, la necesitățile specifice; selecție la care să se pună în balanță pregătirea, talentul, productivitatea, înclinațiile, „temperamentul“ publicistic. O dată selectarea făcută însă, concepția privind „ucenicia“ să fie ferită de ceea ce are ca tradițional-dogmatic, depășit.

Nu e o cerință, ci o necesitate. „În alte țări“, veți zice...

FORMAREA TINERILOR ziaristi trebuie privită prin prisma momentului actual în presa noastră. Creșterea remarcabilă a numărului de publicații implică și pentru mentalitățile cele mai conservatoare necesitatea antrenării în această profesie a unui număr mare de tineri. O infuzie de tinerete făcută fără rezerve, fără prejudecăți, fără acele promovări în ritm imuabil, lent pe care le-ar presupune un alt moment al dezvoltării. O antrenare efectivă a tinerilor fie și cu prețul unei anumite suprăsolicități a resurselor lor chiar în primele rînduri ale presei, chiar în aspectele esențiale ale problematicii pentru care au o pregătire. Aceasta corelată desigur cu efortul sprijinirii perfecționării lor,

în domenii specifice, cu efortul lărgirii claviaturii genurilor publicistice pe care le cultivă.

Cea de a doua eroare: conceperea ziaristului ca pe un diletant.

Azi, cînd în toate profesiile se vorbește de specializare, cînd a devenit unanim acceptată imposibilitatea formării enciclopedice, asupra ziaristilor mai amenință încă umbra Cișmigiului lui Caracudi.

Pentru ca diletantismul, izvorit din concepția profesionistului (!) omni-ciens, omnipotens, atrage după sine inerent mediocritatea, superficialitatea, viziunea mioapă și lacunară, informația prinsă după ureche.

Ceea ce ar avea consecințe nefaste asupra presei noastre. Ceea ce ar obosi inutil, ar deruta grav niște oameni avînd și așa incertitudinile începutului, infiltrîndu-le gustul amar al predestinatei superficialități, transformîndu-i artificial și nedrept în niște lipșiți de personalitate tributari ai specialiștilor.

MARI ZIARIȘTI pe care trebuie să îi urmăim, pe care cei mai mulți dintre noi îi citim cu ochi de îndrăgostiți, sînt chiar mai mult decît niște diletanți superiori: specialiști (stăpîni siguri pe un întins domeniu) care mizează diletantismul și nu invers; oameni cu pregătire temeinică, sistematică, profundă, cu informație de specialitate la zi, mimînd detașarea și spontaneitatea.

Grația, eleganța zborului lor ascunde forța, precizia și siguranța vulturului.

Natalia STANCU

Un izvor de cunoștințe indispensabile

FĂRĂ SĂ PUTEM face un inventar al tuturor termenilor, metodelor pe care fiecare ziarist, în activitatea cotidiană, le-a împrumutat din sociologie, este limpede că întrepătrunderea celor două domenii a devenit utilă și eficientă. Ancheta socială, mult dezbătută gen jurnalistic atât de răspândit în ultima vreme, își are rădăcinile în sociologie; și toți cei care scriem sau intenționăm să scriem anchete sociale am acumulat, pentru aceasta, un bagaj de cunoștințe, de documentare sociologică: datele statistice, chestionarele, investigația pe eșantioane ș.a. Dezvoltarea studiilor sociologice în țara noastră, lărgirea continuă a ariei lor de cercetare, apariția a numeroase cărți cu conținut sociologic înscamă pentru presă, pentru ziarist (și mă gândesc în special la cei tineri) o nouă posibilitate de informare, de îmbogățire a cunoștințelor de specialitate. E drept că nu toți cei care lucrează în presă semnează anchete sociale, și deci s-ar părea că această necesitate de a lua un contact permanent cu sociologia se reduce doar la cei pe care-i preocupă aceste probleme. Dar orice articol de ziar, fie el pe teme agrare, de învățământ, propagandă sau literatură conține, prin legătura creată între autor și masa de cititori, o relație sociologică pe care fiecare dintre noi o respectăm.

Au apărut, în ultima vreme, în colecția „Biblioteca de filozofie și sociologie” a Institutului de Filozofie al Academiei, o serie de lucrări care, dincolo de caracterul de specialitate, prezintă un deosebit interes pentru zia-

„Sociometria” de Mihai Achim

Mult discutată în ultima vreme, știința sau metoda sociometrică inițiată și dezvoltată de J. L. Moreno constituie subiectul eseului critic al lui Mihai Achim. După cum subliniază și autorul în prefață, cartea nu are un scop apologetic; ea prezintă și analizează atât activitatea lui Moreno cit și a altor sociometri de pe pozițiile materialismului dialectic, ale înțelegerii și preluării creatoare a acelor idei care sînt în concordanță cu filozofia marxistă și ale respingerii idealismului.

După componența etimologică a cuvintului „sociometrie” se pot bănui eventualele definiții ale metodei. În „Petit Larousse” sociometria este definită drept măsurarea fenomenelor sociale, iar statistica este socotită drept temelia ei. Moreno delimitase mai precis metoda, dîndu-i ca scop „să îmbine măsurătoarea cu înțelegerea calitativă”.

În afară de faptul că volumul, fără a uza de un limbaj de specialitate inaccesibil celor neinițiați, constituie o sursă de informare competentă și serioasă, el conține numeroase date de mare interes pentru un ziarist modern, dornic de a trece pragul diletantismului și de a se apropia, prin cunoștințele sale, prin valorificarea și preluarea creatoare a cercetărilor sociologice, de știință.

Sociometria studiază relațiile interindividuale, raporturile dintre individ și individ, dintre individ și grup social. „Raportul interindividual, — se spune în volum — are un conținut extrem

de complex, care nu se reduce la un tip de relații biologic-psihologice, ci angajează întregul univers uman”.

Cercetînd problemele „elementului central al configurației vieții sociale” — grupul mic — sociometria se ocupă de cîteva fenomene majore ale societății: influența reciprocă dintre grup și cadrul social, relațiile materiale și psihice între membrii aceluiași grup, importanța lor în fixarea locului individului în societate.

Fiecare temă poate sugera numeroase anchete, numeroase studii concrete de presă asupra realității pe care ziaristul o cercetează zilnic. Interesant mi s-a părut capitolul despre spontaneitate și creativitate, idei care „circulă” în ultima vreme intens în ziarele noastre și care, în afară de faptul că vizează probleme acute ale contemporaneității, ale relației dintre tehnicitate, automatism și gândire creatoare, au avantajul de a ne oferi, în realitatea cotidiană, numeroase exemple.

Ultima parte a volumului se ocupă de metodele sociometriei. Ceea ce științific se numește „test sociometric” noi cunoaștem sub numele de chestionar, folosit adeseori în materialele de presă. Considerat un element esențial de cunoaștere, cartea precizează modul cum arată un test sociometric (cum se întocmește), care sînt elementele sale, ce condiții trebuie să îndeplinească, cum se îndeplinește și, ceea ce este deosebit de important pentru noi, cum se prelucrează aceste teste sau chestionare — care permit celui care le folosește să interpreteze în mod real și obiectiv faptele studiate.

Lucrări despre mișcarea inovatorilor și integrarea profesională

Alte două volume semnate de colective de cercetători ai Institutului de Filozofie al Academiei tratează două probleme actuale: *Mișcarea inovatorilor* și *Integrarea profesională*. Fără a intra în amănunte, cred că fiecare capitol al acestor volume poate constitui o excepțională bază a anchetelor de presă.

Fenomenele sînt studiate atent, concluziile se impun din datele statistice și de chestionar culese. Contextul social al epocii noastre, al orînduirii socialiste, este bine delimitat, urmărindu-se nu numai implicațiile de producție dar și cele morale. Omul este în centrul atenției, subliniindu-se rolul său în orientarea unui proces, a unui fenomen. Mi s-au părut demne de reținut capitolele despre motivația activității inovatorilor în care profilul muncitorului, conștient de rolul său social, de efectele eforturilor sale de a îmbunătăți metodele muncii este bine conturat. Cîteva succinte fișe biografice ale unor inovatori capătă valoare de generalizare și de popularizare ale portretelor din presă.

„Omul nu este un mecanism — se subliniază în volumul *Integrarea profesională* — care să acționeze la o simplă apăsare de buton. Activitatea sa este cu atît mai rodnică cu cît el este mai competent, cu cît se simte mai mobilizat, mai impulsiv, nat să-și manifeste această competență, cu cît el este mai atașat de munca pe care o face, de întreprinderea și de colectivul în care lucrează”.

Spicuiesc din volumul *„Sociologia dezvoltării”* care cuprinde expunerile sociologilor români la Congresul de la Evian cîteva teme interesante pentru cei preocupați de problemele învățămîntului: *„Sociologia învățămîntului”* studiu scris sub conducerea acad. Miron Constantinescu; *„Mediul extrașcolar și integrarea socială a tineretului”*; *„Colectivele spontane ale elevilor adolescenți”*; *„Contribuția familiei la integrarea socială a elevilor adolescenți”*; *„Timpul liber și interesele tineretului școlar”*. Și, ca studiu de calitate, atrăgător pentru ideile expuse: *„Considerații privind sociologia intelectualității”* de Ernő Gáll.

Aparent aride, enunțările acestei vaste problematici atît de fertile pentru un ziarist nu așteaptă decît transpunerea lor în optica presei, mai accesibilă, cu un caracter de generalizare mai pronunțat, cu exemple și cazuri mai... la îndemîna gricui și bineînțeles, cu un titlu care să trezească interesul în cel mai înalt grad.

Nenumăratele cărți de sociologie pot deveni pentru un ziarist nu numai un prilej de informare în meseria sa, o sursă de sugestii, ci o adevărată școală a culturii generale, înțeleasă și în sensul lărgirii orizontului ideologic, al dirijării preocupărilor sale spre o specializare cît mai vastă.

Paradoxal, dar specializarea muncii de ziarist nu înseamnă de loc o restrîngere a cunoștințelor într-un anumit domeniu ci, dimpotrivă, o lărgire considerabilă a lor într-o multitudine de sec-toare.

Galina BĂDULESCU

ORICE JUDECATĂ, în principiu vorbind, este, mai mult sau mai puțin, pîndită de subiectivism. Oameni sîntem și dacă nimic din ceea ce e omnesc nu ne e străin, teama de a fi subiectivi (firește, survenind într-un context al loialității sau măcar al decenței) n-are de ce să ne alarmeze chiar într-atît încît să ne paralizeze bunele intenții.

Sînt pus într-o situație în care afirmația (dacă vreți, citiți: truismul) de mai sus este departe de a mă fi solicitat cu un punct de vedere speculativ și abstract, de a mă împinge pe panta unor teoretizări pe cît de banale pe atît de inutile. Mi se cere mie — adică unuia ce deține cu revista „Cutezătorii” strînse relații de familie, mai exact: lucrez în redacția care îi îngrijește apariția — să recenziez nu, să zicem, „Albina”, ca să aleg la întîmplare o publicație pe care — mea culpa — n-am citit-o de cînd sînt, ci chiar „Cutezătorii”!

„Cutezătorii” — o spun pentru cei mai puțin sau deloc avizați — apare săptămînal, începînd din octombrie anul trecut, fiind editată de Consiliul Național al Pionierilor. Condiții tehnice: 16 pagini în culori, tiparul fiind executat (termenul, nu rareori, e sinonim cu cel indicînd efectuarea unei... pedepse capitale!) de către noua mașină „Super Albertina”, tirajul — deși stabilind un record absolut pentru o revistă aparînd la noi: 350 000 de exemplare — este insuficient, solicitarea pieții fiind cel puțin dublă. De prisos să mai adaug că publicația se adresează pionierilor și școlărilor, dar e necesar să arăt că redacția are în vedere mai cu seamă *preadolescentul*, concret pe elevul din clasele VII—IX.

De la început s-a înregistrat un unanim acord cu privire la caracterul revistei. Ea apare prezentînd aspectul unei publicații-magazin, etalînd nu

numai o varietate de preocupări, ci și una de forme, jonglînd (aici nu în sensul că le aruncă mereu, prinzîndu-le în ultima clipă...) cu mai multe rubrici permanente.

Revista consemnează, străduindu-se să le redacteze accesibil pentru un cititor aflat într-o rapidă evoluție, informații politico-sociale interne și externe, evenimente de larg interes, aspecte semnificative din efortul general al timpului nostru, efort dedicat progresului, civilizației, înțelegerii și păcii.

Este o strădanie, în genere răsplătită de rezultate bune, dar nu o dată, la acest capitol al publicisticii, revista rămîne corijentă, fie pentru că — să continui în limbajul școlăresc — nu-și face temele la vreme, noțiunea de actualitate fiind cam relativă și, recte, permițînd să se înțeleagă prin ea chestiuni, uncori, perimate, fie pentru că stilul în care sînt redactate informațiile este lipsit de nerv, precia mult prea mult din sfătoșenia profesorului pensionar și mult prea puțin din febrilitatea gazetarului tînar, dinamic. În schimb, fratele mai mare al informației, reportajul — direct, la obiect — înregistrează în „Cutezătorii” o biruință sigură și-mi face plăcere să citez aici numele unor meșteri minutori ai condeului de reporter: Costache Anton, Petre Ghelmez, Al. O. Zotta, Paul Diaconescu, V. Birlădeanu, C. Diaconu care au semnat în revistă pagini, pentru mine, memorabile.

Săptămînal, „Cutezătorii” își dedică o pagină sau două unei rubrici de educație, rubrică folosind în chip predilect ancheta. S-au realizat astfel o serie de anchete („Clasa voastră este un colectiv?”. „Îți cunoști propriul caracter?”. „Aventurile cuvîntului de onoare”. „Printre bătauși”), care au stîrnit un viu interes în rîndurile cititorilor, stimulînd o corespondență bogată și deosebit de utilă pentru necesare confruntări cu părerile elevilor.

Reportajul și ancheta, specii pe care le cultivă revista cu o atenție plină de responsabilitate, cred că merită un minut în plus de popas în preajma lor. Aș observa că meritul lor principal este eliminarea didacticismului, a pedagogismului pauper care, destul de des, bîntuiau paginile fostelor publicații „Scînteia pionierului” și „Cravata roșie”.

Paginile de literatură își asigură colaboratori prestigioși și dacă amintim aici numai de Radu Tudoran, Ion Bănuță, Ion Brad, Pop Simion, Fănuș Neagu, Ștefan Bănuțescu, semnînd alături de cei mai reprezentativi scriitori specializați în literatură pentru copii (Al. Mitru, M. Sintimbreanu, Costache

Anton, Gica Iuteș, Emilia Căldăraru, M. Auneanu), sau de mai tinerii și talentații colegi (Alexandra Tirziu, C. Stoiciu, I. Neașu, Sinziana Pop) încă ne-am putea face o bună impresie despre ceea ce, să numim, „politică” de atragere a unor condeie capabile să dea substanță, armonie și savoare beletristicii publicate de „Cutezătorii”. Firește, e loc și de mai bine — de data aceasta înțelegînd prin *mai bine* în primul rînd *mai mult*. Numere întregi nu dedică literaturii beletristice decît o pagină, adică, în formatul și economia revistei, între 70 și 90 de rînduri. Puțin. Foarte puțin.

Marea pondere o au știința popularizată, literatura științifică, biografiile de mari oameni din trecutul patriei, de personalități din istoria culturii și civilizației mondiale, dezbaterile pe teme izvorîte din marea și superba aventură a cunoașterii pe care o trăiește, indiscutabil mai intens și mai complex decît în trecut, altce, tînră generație de azi. S-au impus astfel benzile desenate intitulate „Cutezătorii de-a lungul veacurilor”, eseurile acad. N. Teodorescu, prof. univ. Edmond Nicolau, ale lui Sergiu Fărcașan și Ion Hobana, anticipînd decenii și secole, lumi și civilizații.

Și pentru că pomeneam de banda desenată, să amintim că aceasta se află la loc de cinste atît în preocupările redacției, cît și în sufragiile tinerilor cititori. Serialele „Dan Buzdugan”, „Comoara lui Dromichete” s.a. deschizînd un drum căruia îi prevedem o mare longevitate.

Din păcate, aspectul grafic al revistei nu este adescori punctul ei forte. Și sînt convins, nu din pricina unei tehnoredactări deficitare sau a colaborării cu graficieni de calitate incertă. Pentru un ochi chiar și mai puțin exersat, este evident că tiparul este acela care prezintă grave lacune, fotografia color fiind de fiecare dată un fel de loterie: s-ar putea să iasă cum trebuie, tot așa cum s-ar putea să nu iasă. Depinde de gradul de calificare al maistrilor, dar uneori depinde chiar de... dispoziția acestora, ceea ce nu mi se pare normal.

Cam atît. Cam atît pentru că o veche convingere îmi spune că o revistă nu poate fi cunoscută dintr-o recenzie.

Și m-ar bucura dacă colegii gazetari ar dori să cunoască mai de aproape munca noastră. Colectia și, săptămînal, fiecare număr nou le stă la dispoziție.

Octav PANCU-IAȘI

pentru

preadolescenți

După o activitate de numai câteva luni, revista „Jóbarát” (*), asemenea confratelui „Cutezătorii”, a câștigat o binemeritată apreciere și atașamentul pionierilor și școlărilor. Ținând seama de faptul că cele două publicații se adresează aceluiași categorii de cititori (preadolescenții), copii de aceeași vârstă și cu aceleași preocupări, evident în activitatea lor găsim numeroase puncte comune, linii convergente.

Totuși, cele două publicații nu se confundă, ducând fiecare o existență aparte, avînd un specific propriu. Aceste câteva rînduri nu-și propun cituși de puțin o analiză, ci doar o succintă consemnare a principalelor direcții pe care pășește revista „Jóbarát”.

Revăzînd sumarele și paginile celor aproape 25 de numere apărute pînă acum, în revista „Jóbarát” înțeleg lucrările și semnăturile unor condeieri maghiari de prima mînă din

*) *Jóbarát* (Prieten bun). Împreună cu revista „Cutezătorii”, revista „Jóbarát” este editată de Consiliul Național al Pionierilor din Republica Socialistă România.

țara noastră. Printre colaboratorii permanenți ai revistei se numără mai mulți scriitori, cercul colaboratorilor externi crește și se diversifică de la număr la număr. Astfel, din autorii mai cunoscuți care semnează în ultima vreme în paginile revistei amintim: Aszódy János, Bálint Tibor, Cseke Gábor, Dános Miklós, Domokos Géza, Fodor Sándor, Forró László, Kocsis István, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Majtényi Erik, Sipos Bella, Sütő András, Szemplér Ferenc, Szépréthy Lilla ș.a.

Revista „Jóbarát” se orientează bine, adaptîndu-se specificului cititorilor cărora li se adresează. Într-adevăr, în majoritatea cazurilor, materialele se transpun în lumea imaginației copiilor, lărgind cunoștințele acestora, inoculîndu-le sentimentul unor nobile afecțiuni. În coloanele sale, revista „Jóbarát” adăpostește poezii, schițe, reportaje, informații, romane-foleton, povestiri în imagini — uneori chiar două concomitent, — materiale de popularizare tehnico-științifică, precum și diverse alte genuri atractive și interesante.

În cadrul acțiunilor inițiate de revistă menționăm rubrica permanentă „În grădina lui Academos”, semnată de Domokos Géza. Aceasta dezbată teme etice specifice vârstei copiilor între 10—15 ani. Revista prezintă cititorilor artiști români și maghiari. În numărul 5/1968 o pagină este consacrată sculptorului Benczédi Sándor, un adevărat maestru al plasticii miniaturale și satirice, iar o altă pagină, consacrată centenarului nașterii lui Luchian, prezintă opere ale celebrului reprezentant al artei plastice românești.

Am constatat că nu numai copiii așteaptă și citesc cu nesăț revista „Jóbarát”, ci chiar și părinții. Ne înteresează ce scrie revista. Ne bucurăm de primele și frumoasele succese incontestabile și încurajatoare ale redac-

țiilor revistei și le dorim din inimă ca avîntul de debut să cunoască o continuă ascensiune. Sînt mari și frumoase sarcinile ce le-au fost încredințate de partid, ele implică răspunderi complexe. Nu trebuie să uităm că revista se adresează copiilor, adesea unor copii mai mari și care cresc atît de repede!

Acestor cititori se cere să ne adresăm cu deplină cunoaștere a preocupărilor și aptitudinilor lor, în mod firesc, deschis, cu seriozitatea ce nu implică neapărat morga sau ostența, cu pricepera de a stîrni și, în același timp, de a satisface curiozitatea, setea de cunoștințe, atît de specifice vârstei pionierești. Revista trebuie să ofere copiilor cunoștințe noi, să stîrnească interesul și dragostea lor pentru frumos, să le insuflă înalta conștiință a cinstei, utilitatea sîrguinței, căldura sentimentului de dragoste față de patrie, puterea frăției oamenilor muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, să le deschidă perspective certe și largi ale muncii creatoare.

Prin specificul ei, organizația de pionieri completează activitatea școlară, făcînd parte integrantă din aceasta. Colaboratorii revistei „Jóbarát” realizează portrete care prin forța cuvîntului și a sufletului ne redau în colorit viu prezentul și trecutul a numeroase locuri de neamuită frumusețe de pe cuprinsul întregii țări.

Articolele și reportajele, povestirile și romanele ilustrate publicate, concursurile de cunoștințe și jocurile de perspicacitate organizate de redacție, întreaga gamă atît de largă de forme publicistice de care dispune revista — sînt menite să stimuleze interesul școlărilor, să le dezvolte spiritul de observație, să le silefuiească gustul, să formeze cele mai nobile trăsături de caracter ale viitorilor cetățeni ai patriei.

În limba maghiară, „Jóbarát” înseamnă prieten bun, prieten de nădejde. Demnă de adevărata semnificație a acestui titlu, revista „Jóbarát” a devenit încă din primele sale numere un prieten apropiat și îndrăgit al părinților, dar mai ales al copiilor. Or, aceasta atestă un titlu înalt. Urăm revistei să păstreze acest rang dobîndit prin activitatea prodigioasă a ei de pînă acum și să-l întărească în continuare, devenind un dascăl de nădejde, un abil îndrumător al îmbogățirii spirituale a copiilor noștri.

Beke GYÖRGY

Critica de film despre sine însăși

MI SE SOLICITĂ un articol despre ancheta „La ce slujește critica?” apărută în primul număr din acest an al revistei „Cinema”. Intrebarea la care urmează să răspund ar fi probabil: în ce măsură se dovedește fidelă și justificată imaginea pe care critica de film și-o face despre ea însăși? Deși indicat să răspundă ar fi, mai degrabă, publicul decât semnatarul acestui articol — el însuși profesionist al criticii cinematografice — subiectul îmi pare prea atrăgător, prea pasionant, ca să-l refuz!

Se cuvine, cred, înainte de toate, să încadrăm această din urmă anchetă în contextul ultimelor numere ale revistei care vădesc, toate, aceeași laudabilă rivină către formule publicistice cât mai evaluate, către dezbateri actuale și de substanță, de tipul celor publicate sub titlul „*Încotro spectatoarele?*” sau „*De ce sînt necesare cinematografele de artă?*” sau în nr. 2 din acest an, „*Mergeți la cinema? De ce?*” Este vorba deci de orientarea către o publicistică modernă, evoluată, despre abandonarea — deși nu cu totul — a modalităților desuete, preluate în mod necritic de la reviste comerciale de tip „Cinémondé”.

Am greși, în același timp, dacă am privi ancheta de care ne ocupăm desprinsă din contextul de idei în care a fost înglobată. Ea face parte — în fapt — dintr-o largă acțiune, începută încă în nr. 12 din anul 1967, care pune în discuție, pe plan internațional, funcția și prezența criticii de film. La această anchetă preliminară au luat parte oameni de cinema iluștri ca Alain Resnais, Dusan Vukotić, Popescu-Gopo, Serghei Iutkievici, Jan Kadar, Lucian Pintilie și critici cunoscuți ca Jean Louis Bory, Rostislav Iurenev, Jerzy Plazewski, Enrico Rossetti. Așadar, printr-o laudabilă consecvență de idei, s-a trecut de la planul general al discuției, la situația existentă pe frontul local. Să mai observăm că discuția despre stadiul criticii românești a fost susținută tematic, în același număr, și de alte contribuții, ca originala introducere la „cronica publicu-

lui” semnată de Ana Maria Nartî și mai ales de spiritualul articol al lui Ov. S. Crohmălniceanu intitulat „Critica și spectatorii — două tabere în iremediabil conflict?”. Asta înscamnă că întreg numărul a fost conceput cu mai multă consecvență, poate mai puțin comercial, dar în schimb mai aplicat unei probleme centrale care face fizionomia revistei, fără a duce cituși de puțin la monotonie, la cenușiu.

În esență, participanții la discuția inițiată de revista „Cinema” au trebuit să răspundă la următoarele trei întrebări: a) *Critica de film influențează la noi creația cinematografică?* b) *Critica de film influențează la noi publicul?* c) *Care sînt cusururile cele mai păgubitoare ale criticii de film. Ia noi?* Cu excepția celei de-a treia chestiuni, formulată destul de pueril și echivoc, întrebările îmi par vitale, sînt întrebări pe care criticul și le-a pus nu o dată sie însuși și pe care cu siguranță i le-a pus și cititorul — este vorba, adică, de eficiența muncii criticului, de utilitatea lui. Se poate spune că, deși răspunsurile vădesc variații destul de largi, de la afirmație pînă la negație, întreaga anchetă face simțită o anume insatisfacție a participanților la discuție față de gradul de influență pe care îl are, în acest moment, critica noastră.

„*În secvențe de coșmar* — spune Călin Căliman, redactorul rubricii cinematografice a revistei „Contemporanul” — *mi se perindă în memorie, de-a valma, zeci de nume... Cîte nume, cîte curente, cîte stiluri, cîte școli — atîtea explozii, atîtea victorii istorice ale teoriei și criticii de film... Unde este la noi dinamita și fitilul care să pregătească explozia?*” Dorința de a vedea o școală a criticii noastre analogă cu cea franceză și italiană mi-a amintit de interminabilele și — fie-mi permis să adaug — sterilele discuții adăpostite pînă deunăzi de revista „Cinema”, în care criticii și cineasții se străduiau să definească trăsăturile caracteristice ale mult doritei școli românești de film, în timp ce, pe platformele de la Buftea, erau premeditate

nestînjenit „corigențele” cu care studioul „București” ne-a lăsat pe toți — critici și spectatori — perplecși, în acest sezon. Trebuia să fie clar că o școală cinematografică, asemenea uneia critice, nu se instituie prin decret sau campanie. O școală se crează din valori, din afirmarea valorilor. Pentru ca în jurul revistei italiene „Bianco e nero” să se strîngă cele mai bune forțe ale cinematografului italian, viitorii promotori ai neorealismului, a fost nevoie ca publicația să se angajeze pe o platformă estetică definită, certă, să dezlănțuie o necruțătoare luptă de idei cu orientările critice adverse, să se delimiteze în focul luptei. Ne îndoiim că o asemenea școală s-ar putea contura în jurul unei publicații eclectice, care slujește idei estetice din cele mai diverse — ca să nu spun adverse — și care se adresează atât publicului amator de filme comerciale, cât și celui interesat de artă, care încearcă a sluji atât cultul vedetei, cât și cel al autorului. O școală nu se conturează în liniștea olimpienă care domnește în câmpul criticii noastre cinematografice. Ecaterina Oproiu vedea „cel mai păgubitor cusur al criticii de film azi” în lipsa de unitate. „Unitate nu în sensul uniformității punctelor de vedere — preciza redactorul șef al revistei „Cinema”. Unitate în sensul de a milita solidar în aceeași direcție...”. Foarte bine spus!

DACĂ LA NOI nu s-a conturat încă o direcție critică de consecvență, ar fi nedrept însă să nu observăm creșterea individuală a criticii noastre. Lucrul este evident, începînd de la revista de specialitate și sfîrșind la cotidiene. Am impresia că înțilnim, în rîndul oamenilor de specialitate, tot mai puține intervenții diletante, că a crescut competența criticii, că s-a îmbogățit cultura și informarea ei, lucru resimțit îmbucurător printr-un ciștig de credit din partea publicului. O dovadă a maturității criticii noastre o dă un fenomen ignorat în mod cuprinzător de majoritatea participanților la dezbateri: apariția cărții originale de film. După părerea mea, acest eveni-

ment editorial marchează un pas înainte în viața mișcării noastre critice, pentru că este vorba de depășirea cronicii cotidiene și a articolului de conjunctură, către o lucrare care prinde un studiu mai îndelungat și unelte critice mai perfecționate.

În ce privește modul în care critica izbuteste să influențeze, cu adevărat, creația cinematografică înclinăm către opinia lui Dorian Costin: „critica nu determină modificări spectaculoase, inventariabile într-un film și într-un moment precis, ci reacții subtile, în laboratorul intim al creației, descifrabile în timp, după decantări și acumulări care tin de factori complecși...”. După cum evident este că forța de influență a criticii noastre crește direct proporțional cu sporirea autorității ei. Atita vreme însă cât unii dintre critici vor continua să prefere formula echivocului în locul aprecierilor nete cu privire la calitatea filmelor noastre sub cuvint că ar exista primejdia ca adevărul gol-golot să-l „pleoștească” pe creator, atita vreme cât vom mai întâlni cronici de conjunctură sau de influență de grup care să încerce să salveze pelicule submedicele ca *Cerul începe la etajul III*, *Cine va deschide ușa?*, *De trei ori București* sau *Zodia fecioarei*, atita vreme cât vor mai fi publicații care să aplaude *Impușcături pe portativ*, autoritatea criticii va rămâne deficitară. Viața însăși dovedește că principala modalitate prin care critica își poate dovedi atașamentul față de cinematografia națională este exigența, dorința de a ridica filmul românesc la nivelul general al culturii noastre socialiste.

Și influența criticii asupra spectatorilor pare o problemă controversată. La întrebarea dacă publicul este influențat de critica noastră cinematografică, tânărul critic Dinu Kivu răspunde: „Categoric, da!” Și el aduce, în sprijinul opiniei sale, rezultatele statistice ale unui sondaj întreprins de revista „Amfiteatru”. Dar tot un sondaj invocă în ajutor și decanul criticii românești D. I. Suchianu care face cunoscut că la întrebarea „Ce folos trageți din cronicile cinematografice?” cei chestionați ar fi răspuns categoric și elocvent „Nici unul!” De fapt, în rândul criticilor de film din toată lumea, se poartă astăzi pesimismul. E la modă! Se vorbește de un „decalaj din ce în ce mai pronunțat între critici și spectatori”, descoperit acum, în vreme ce acest „decalaj” a existat întotdeauna, pentru că întotdeauna a existat un mare public amator de filme comerciale și „deconectante” ieftine, și un public incomparabil mai restrâns interesat de performanțe artistice. Este foarte simplu și ușor să arborezi blazarea și să declari public că critica nu poate să asigure succesul unui film

valoros sau să submineze triumful comercial al unei imposturi artistice. Dar blazarea nu poate duce decât la defetism, la sustragerea criticului de răspunderea care-i revine. Ceva mai greu este însă să acționezi, să depășești resemnarea prăpastiei „de netrecut” între exeget și public și să descoperi drumul către spectator, către înțelegerea acestuia.

Aș vrea să dau un exemplu din experiența ziarului „Informația Bucureștiului”. Cu vreo cinci ani în urmă, în presă erau înregistrate frecvente pledoarii în sprijinul înființării unei Cinematoci care să acționeze asupra gustului publicului. Și atunci, modesta rubrică cinematografică a ziarului nostru și-a asumat ea această sarcină grea, dacă n-au făcut-o alte publicații mai puternice, aceea de a demonstra practic utilitatea și posibilitatea unei asemenea instituții. Cu sprijinul entuziast al Arhivei Naționale de Filme, am luat taurul de coarne, inițiind manifestări periodice ale prietenilor filmului. Alături de noi au venit imediat critici de film ca D. I. Suchianu, Ana Maria Nartî, Eva Sirbu, Al. Răcoviceanu, Mihai Lupu, personalități culturale de suprafață ca Ovid Groh măniceanu, Vicu Mindra, Silviu Iosifescu, Eugen Schileru, I. Elvin și cu toții, uniți, fiindcă aveam în jurul a ce să fim uniți, am demonstrat nu numai necesitatea unei Cinematoci, dar și, ceea ce părea mai paradoxal, rentabilitatea ei. Din acest moment, s-au găsit destui amatori ca s-o preia, ba chiar și-au și disputat-o!

CE-AM IZBUTIT noi, de fapt, atunci? Criticul de film încetase de a mai fi un simplu articolier, el era confruntat direct cu publicul, își proclama crezul estetic ilustrându-l cu fapte pe care le apăra în fața publicului. Aș zice că el depășise condiția ziaristului, devenind un adevărat colecționar de artă. Fiecare dintre noi acceptă sau respinge, în muzeul său imaginar, operele cu care este confruntat. În cazul de față, însă, criticii izbutiseră să-și plimbe publicul în selecția de opere care le forma „muzeul”. A fost o victorie, și nu numai a ziarului „Informația Bucureștiului” al cărui merit s-a limitat la inițiativă, ci a criticii de film românești. A fost poate — îndrăznesc s-o spun — primul moment în care a putut fi evaluată eficiența mișcării noastre critice.

Deși rindurile noastre s-au înmulțit și posibilitățile noastre au crescut de atunci, n-am mai avut prilejul să întâlnim apoi o asemenea ieșire solidară în arenă a criticii. Să nu ni se spună că dat fiind că există Cinematoca, că ea are formula cunoscută, acțiunii de acest tip nu mai sînt necesare. Dacă admitem formula criticului de film —

colecționar de artă, atunci trebuie să ducem analogia mai departe. Sînt nu numai posibile ci și necesare, în mod periodic, organizarea unor așa-zise „expoziții” de filme, cum sînt foarte frecvente în străinătate. În luna februarie a acestui an, de pildă, revista franceză „Positif” a prezentat publicului parizian opt filme inedite de lung metraj, producții ale tinerilor cineaști din Cuba, Italia, S.U.A., Cehoslovacia și Iugoslavia. Subliniem că aceste pelicule au fost aduse în afara rețelei comerciale, că ele au fost selecționate de redactorii revistei conform platformei lor estetice cunoscute de către public.

Revista „Positif” este o revistă cu un tiraj restrins, cu influență și forțe incomparabil mai slabe decât revista noastră „Cinema”. Dar dacă ea izbuteste o asemenea acțiune, n-ar fi aceasta posibilă și la revista „Cinema”? N-am izbutit, oare, să dovedim în acest fel că, în afara unor producții derizorii și nerentabile importate în rețeaua noastră comercială, există rezerve în cinematografiile socialiste, în cinematografiile țărilor în curs de dezvoltare și în producțiilor tinerilor din cinematografia occidentală, care ar merita să fie cunoscute? N-ar fi oare acesta și un examen de selecție susținut de critica noastră, de grupul de redactori ai unei noastre reviste de specialitate? Cred că o asemenea acțiune ar fi pe deplin posibilă și că ea ar ridica autoritatea criticii noastre de film, mult mai mult decât o fac hamletizările unora dintre noi.

La drept vorbind, mai interesant decât imaginea pe care și-o face critica despre ea însăși ar fi să știm ce crede publicul însuși despre munca noastră. Nu se poate să nu fii de acord, și în această direcție, cu Dorian Costin care spune: „Pentru a putea aprecia influența cronicii de film, EFICIENȚA EI, ar fi necesar un studiu sociologic, o anchetă în rindurile publicului însuși...”. Din păcate, nimeni n-a încercat încă pînă acum așa ceva. Și singura care ar dispune de mijloace materiale s-o facă rămîne — după părerea mea — revista „Cinema”. Dar această unică publicație de film care apare la noi se dovedește surprinzător de neinteresată în dialogul cu publicul, căruia nu i-a acordat, de ani de zile, nici măcar o pagină, nici măcar o modestă rubrică de poșta redacției.

HOTĂRIT că noi criticii mai avem multe de făcut pentru a veni în întîmpinarea publicului! Începînd, poate, cu lucrurile cele mai simple, cele mai la îndemînă...

T. CARANFIL

ÎNSEMĂRI — ȘI CONSEMĂRI

Scopul oricărei acțiuni: EFICIENȚA

Fotografiat fără aparat?

ROLUL FOTOGRAFULUI în presa din țara noastră e bine definit (din păcate, nu întotdeauna și nu de către toți și bine îndeplinit!). Dar, nu despre asta o să scriem în rândurile ce urmează. Nu, o să scriem tot despre noi, reporterii cu condei, în ipostaza cînd fără aparat de fotografiat reușim să fotografiem și să publicăm niște imagini din care nu ne scapă nici cele mai mici amănunte sesizabile celor mai modeste aparate de fotografiat.

Să exemplificăm. Exemple foarte vechi, dar care, din cauza păcatelor noastre, își păstrează încă actualitatea.

Secretariatul de redacție transmite șefului de secție, iar șeful de secție nouă, reporterilor: Pentru numărul din ziua de... un reportaj, un articol, un interviu sau măcar o notă mai mărișoară despre sectorul X. E necesar să avem un material despre acest sector, despre care nu s-a mai scris de atîta vreme.

Noi, reporterii: Critic, pozitiv sau „juma... juma?”

Urmează indicațiile de rigoare. Se face o scurtă trecere în revistă a sectorului: în ce perioadă ne aflăm (început de an, sfîrșit de trimestru, în preajma unei aniversări); cum a stat

sectorul în perioada precedentă (peste plan sau sub plan); ce s-a mai scris și la ce ton despre sectorul respectiv ș.a.m.d.

În funcție de cele constatate se stabilește tonul: să fie așa și așa; sau: să nu fie nici prea-prea, nici foarte-foarte...!

Edificați asupra misiunii primite, noi, reporterii, înarmați cu toc și carnet, cu delegație și diurnă ne îndreptăm către obiectivul încă nestabil. O relație de la conducerea centrală (sau județeană) a sectorului (care unitate e foarte bună, care e foarte proastă sau care e așa și așa) ne limpezește perspectiva destul de încetșată.

Și iată-ne în unitatea cu pricina. E una cu o situație de „mijloc” pentru un material jumătate critic, jumătate pozitiv. Drumul documentării din interiorul unității ne este bine cunoscut. Ne prezentăm la conducere, conducerea dă dispoziții ca serviciile de specialitate să ne pună la îndemînă datele necesare, vizităm — dacă avem timp — secțiile de producție, mai schimbăm o vorbă cu unul și cu altul. Și documentarea-i gata.

De scris, nu-i o problemă! Avem experiență! (Da, avem experiență, dar

o experiență — nu vreau să jignesc pe nimeni, mă refer în special la mine — care în dese cazuri ne stînjenește drumul spre creație.) Și articolul, indiferent de gen, e gata în doi timpi și trei mișcări.

Dacă punem lupa exigenței și-l analizăm — lucru pe care-l facem destul de rar și cu mare greutate — și dacă sîntem sinceri cu noi înșine — putem constata că, după un oarecare efort cu pierderea timpului convenit, am reușit să aducem la cunoștința cititorilor următoarele:

— în unitatea x s-au obținut o seamă de succese demne de relevat; în comparație cu perioada precedentă planul a fost depășit cu n procente, beneficiile au sporit, iar prețul de cost s-a redus;

— secțiile care au obținut cele mai bune rezultate, eventual și unele metode aplicate — dacă le-am descoperit, dacă nu, ca urmare firească a mersului nostru înainte;

— secțiile care au bătut pasul pe loc sau au dat chiar îndărăt (responsabilii acestor secții n-au învățat din experiența colegilor frunțași — organizarea unui schimb de experiență n-ar strica!);

— necesitatea ca factorii din conducerea unității (o aluzie și la forul superior!) să țină seama de sarcinile stabilite, mult mai mari decît cele din perioada precedentă, luînd măsurile corespunzătoare, dintre care amintim...

MI SE VA SPUNE de către unii confrăți: E schematică și negativistă relatarea. Și în marea majoritate a cazurilor nu corespunde realității. Nu voi încerca să-i combat. Voi adăuga doar că și în această relatare există un simbur de adevăr. Dovezi: chiar și în cele mai izbutite publicații întilnim din cînd în cînd articole confecționate după modelul schițat.

Acum să stăm drept și să chibzuim și mai drept. Relatări — unele cu ta-

lent redat — despre anumite situații (pozitive sau negative) cunoscute de toți cei ce au menirea să le cunoască mai folosesc la ceva? Un răspuns categoric nu se poate da. În unele cazuri ajută la popularizarea unui colectiv, în alte cazuri amintesc că unele lipsuri sînt cunoscute, dar cu toate acestea ele persistă. În alte cazuri... dar ce s-o mai lungim! Relatări de genul celor pomenite nu fac, în genere, nici un rău, dar nici prea mult bine.

Problema care se pune: cum să le facem ca ele să fie de un cît mai mare ajutor, adică să aibă o eficiență care să motiveze publicarea lor într-un ziar?

Indicații nu se pot da, idei desigur. Iată una. Din experiența mea și a altor confrăți am constatat că un articol poate fi socotit izbutit dacă pe parcursul elaborării lui și-ai pus cel puțin 20 de întrebări la care ai găsit răspunsurile adecvate. Iată cîteva din aceste întrebări necesare la oglindirea unei situații dintr-o unitate fruntașă.

— De unde deducem că e fruntașă? Ne putem baza desigur pe următoarele fapte: a depășit planul la toți indicatorii, are rezultate mult mai bune decît cele din anul precedent, și-a respectat contractele, beneficiile sînt bune, prețul de cost n-a sporit.

— Sînt suficiente aceste date pe care le-am „fotografiat” cu destulă ușurință? De aici se desprind alte întrebări:

— Care e situația dacă o comparăm cu alte întreprinderi similare din țară și de peste hotare?

— În ce proporție a crescut producția comparată cu alți indicatori de bază? Există progrese pe toată linia sau într-un loc crește și în altul scade?

Se pot pune încă multe întrebări. Și e imposibil ca, judecîndu-le pe toate fețele, să nu descoperim ceva nou, ceva care a fost omis de către cei ce se ocupă cu sectorul respectiv și care luînd cunoștință de acel ceva să zică: „Da, la asta nu ne-am gîndit încă!”

Și, fie și numai pentru această exclamație, materialul merită să vadă lumina tiparului.

DECI, să ne punem întrebări. Zece, douăzeci, o sută, cîte sînt necesare. Să nu ne mulțumim cu primele răspunsuri care pot fi atractive. Să ne întrebăm de ce sînt atractive. Și dacă sîntem în stare să găsim răspunsurile adecvate înseamnă că am creat articolul comandat. Altfel nu vom face decît să fotografiem cu un aparat mai bun sau de modă mai veche. Oricum vom încălca atribuțiile fotografului profesionist... Și asta nu-i menirea noastră.

D. TĂRNĂUCEANU

Probleme neglijate de „Comerțul socialist”

CRED CĂ nu greșesc afirmînd că o gazetă departamentală, prin natura ei, este o publicație de specialitate. De aceea, în coloanele unei asemenea gazete trebuie să se reflecte în primul rînd, în oricare gen gazetăresc, problemele de bază care interesează colectivitatea profesională din ramura respectivă de activitate. Plecînd de la ideea că aceste publicații au menirea să contribuie la desăvîrșirea formării profesionale a cititorilor și implicit la perfecționarea activității întreprinderilor sau a instituțiilor care sînt coordonate de departamentul care le editează, articolele publicate trebuie să se înscrie într-o tematică bine fundamentată. Evident, în elaborarea unor asemenea tematici, trebuie să se țină seama de importanța și actualitatea problemelor, în funcție de care se atribuie în cuprinsul gazetei fiecărei din ele o pondere mai mare sau mai mică.

Se reflectă în „Comerțul socialist” problemele mari și de actualitate, care în prezent preocupă conducerea ministerului și a întreprinderilor?

Pentru a răspunde la această întrebare, voi încerca să fac o succintă analiză a modului în care au fost tratate în această publicație — în ultimele șase luni — două probleme centrale: a) cercetarea cererii de mărfuri, b) concluziile care se desprind în urma experimentării unor întreprinderi comerciale integrate (în urma contopirii la 1 aprilie 1967 a mai multor întreprinderi ale comerțului cu ridicata cu cele cu amănuntul).

1) În publicațiile de specialitate economică, în ultimul timp, este abordată din ce în ce mai intens dificila — și nesoluționată — problemă a cercetării cererii de mărfuri. Și este firesc să fie așa. Neglijarea acestei probleme a adus prejudicii economiei naționale și deci, implicit, comerțului socialist. Cantități imense de mărfuri lent și greu vandabile — ca să mă rezum numai la sectorul comercial — au fost primele și cele mai grele consecințe ale necunoașterii evoluției cererii de consum a populației.

Pentru ca asemenea fenomene să fie eliminate, trebuie depusă în prealabil

o serioasă muncă de educare a angajaților din rețeaua de organizații și unități comerciale. Comandarea acestor mărfuri care sînt cerute de populație, prevederea evoluției consumului sînt însă strîns legate de cunoașterea preferințelor, ca urmare a cercetării științifice a cererii de consum.

Cine, ce și cum trebuie să cerceteze preferințele cumpărătorilor și volumul mărfurilor ce trebuie să intre în rețeaua comercială, iată întrebări elementare care trebuiau să fie dezbătute în gazeta de specialitate „Comerțul socialist”.

S-a făcut acest lucru? Răsfoind colecția, în numărul 44 din 4 noiembrie 1967, am luat cunoștință, cu deosebită satisfacție profesională, de articolul-anchetă „Eficiența — un criteriu calitativ al studiului cererii populației” de T. Dumitrescu. Autorul face o analiză critică a modului cum s-a efectuat cercetarea cererii de mărfuri în fosta regiune Maramureș, reliefind — într-un stil convingător — formalismul acestei activități și ceea ce este și mai grav, „concepția unor lucrători care se îndoiesc adesea de utilitatea datelor adunate printr-o cercetare riguroasă”. Din păcate, acest material a fost unicul care a abordat, într-un interval de șase luni, problema cercetării cererii de mărfuri. În asemenea condiții, mai e de mirare că marea masă a lucrătorilor din comerț rămîn indiferenți față de această activitate, care de fapt ar trebui să stea la baza preocupării lor?

În alte două numere (nr. 47 din 25 noiembrie 1967 și nr. 7 din 17 februarie 1968), sub titlurile „Incursiune în zona produselor greu vandabile” (anchetă de Dan Dumitriu și Eugen Eftimiu) și respectiv „Dobînzile penalizatoare — certificat al proastei gospodării” (de Sirbu Guric) se face o fundamentată analiză a cauzelor și consecințelor pe care le are aprovizionarea cu produse lent și greu vandabile, ca urmare a nestăpînirii cererii de consum.

În ce mă privește, socot că săptămînalul „Comerțul socialist” ar fi avut un mare merit dacă ar fi continuat cu

asemenea materiale, arătând nu numai că nu se face la un nivel corespunzător cercetarea cererii de mărfuri dar, mai ales, cum trebuie făcută o asemenea cercetare și care este rolul unităților comerciale, verigă primară în această activitate.

2) O altă problemă majoră — de care se ocupă și Directivele privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — este aceea a integrării comerțului cu amănuntul cu cel cu ridicata.

O analiză a activității întreprinderilor comerciale cu ridicata a scos în evidență interesele contrarii care se manifestau în condițiile funcționării acestora, rupt de activitatea celor care aveau ca obiect comerțul cu amănuntul; ca urmare, s-a luat hotărârea ca începând cu data de 1 aprilie 1967, așa cum am mai arătat, să se experimenteze într-un număr limitat de unități noua formă organizatorică: *integrarea comerțului cu ridicata cu cel cu amănuntul*.

Evenimentul a avut o importanță deosebită. Rezultatele experimentării urmau să confirme sau să infirme punctul de vedere al acelor specialiști care au pledat pentru integrare.

Cu toate că la 1 octombrie 1967 s-a încheiat o etapă de experimentare de șase luni, acest eveniment nu s-a reflectat în „Comerțul socialist” așa cum se cuvenea. În afară de opinia pozitivă exprimată de Dumitru Niculescu, secretar general în M.C.I. (în nr. 45 din 11 noiembrie 1967), în cadrul dezbaterilor proiectului de Directive privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, nici un alt material nu a fost publicat în numerele apărute în trimestrul IV/1967.

În acest an, tema este dezbătută competent, în cadrul unui articol apărut în nr. 5 din 3 februarie, intitulat „Amănuntul și ridicata în aceeași mână — mai logic, mai rațional, mai rentabil” de Octavian Olteanu, șef serviciu în M.C.I. Autorul argumentează, pe bază de date statistice, eficiența economică superioară a noii forme organizatorice preconizate.

ATÎT ȘI NIMIC mai mult. Oare/cu un singur articol se poate realiza o opinie de masă într-o problemă atât de importantă și cu privire la care — din diferite motive, uneori subiective — s-au manifestat dese rețineri? Nu era oare rolul „Comerțului socialist” să demonstreze, să convingă — cu cifre și fapte — superioritatea integrării? Pe care altă cale poate fi informată marea masă de lucrători din comerț despre rezultatele unei forme noi de organizare? Evident, răspunsul nu poate fi decât unul: această sarcină revine „Comerțului socialist” ca organ de specialitate.

AI. DETEȘAN

„Viața cooperăției meșteșugărești”

și...

viața noastră cea de toate zilele

ÎN VIAȚA noastră cea de toate zilele luăm deseori contact cu diversele activități care se desfășoară sub egida cooperăției meșteșugărești. Nu e cazul să vorbim în aceste rânduri de succesele dobândite în anii din urmă de cooperatorii care lucrează în aceste unități. Sint, fără îndoială, lucruri demne de subliniat, le cunoaștem destul de bine și din presa zilnică, și din preocupările noastre permanente, de clienți statornici ai cooperăției meșteșugărești. Tot din aceste surse cunoaștem — și am dori să nu mai cunoaștem! — și alte aspecte care caracterizează încă unele servicii și unele activități de larg uz cetățenesc. E vorba despre acele deficiențe, unele de mică importanță, altele cu gravitate mai pronunțată, care ne amărăsc zilnic o bună parte din timpul destinat relațiilor noastre cu cooperăția meșteșugărească.

Am dori, însă, ca de astădată să primim lucrurile acestea din alt unghi, trecute — să zic așa — prin prisma altor confrăți în meserie.

Să răsfoim împreună ultimele numere din săptămânalul „Viața cooperăției meșteșugărești”, organ al Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești din țara noastră. Subliniem de la început că editarea acestei gazete, la nivelul cerințelor actuale, nu este o sarcină ușoară. În fața colectivului redacțional de aici stau probleme complexe și diverse, dată fiind multilateralitatea producției și a serviciilor care se realizează în acest sector. Deci, o primă cerință pentru redactorii de la „Viața cooperăției meșteșugărești”: cunoștințe despre o sumă întreagă de diverse activități. Aceste cunoștințe nu se pot dobîndi printr-o strînsă legătură între redacție și unitățile respective, precum și cu cei ce solicită serviciile cooperăției meșteșugărești.

Din numerele pe care le cercetăm constatăm că redacția se străduie să răspundă acestor deziderate. În numeroase articole, semnate de cadre de conducere din UCECOM și din Uniunile teritoriale, gazeta a popularizat

pînă la amănunte sarcinile fixate cooperăției meșteșugărești prin Directivele adoptate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967. Totodată au fost larg popularizate măsurile luate pe linia înlăturării acestor sarcini. În acest sens putem să pomenim suita de articole referitoare la organizarea unor unități pe principiul decontării pe bază de vărsăminte anticipate, articolele privind măsurile luate pentru îmbunătățirea cointeresării materiale a cooperativelor, cele care vorbesc despre dreptul cooperativelor la concediul de odihnă. Tot pe linia informării lucrătorilor din unitățile cooperăției meșteșugărești asupra măsurilor ce se iau pentru îmbunătățirea muncii se înscriu și articolele care tratează despre creșterea rolului contabilității în cadrul sistemului informațional, despre utilizarea reclamei pentru atragerea clientelei, despre măsurile care s-au luat pentru pregătirea ucenicilor în diversele meserii, despre modul cum trebuie făcut recensământul stocurilor supranormative fără mișcare și de prisos, ca și despre multe alte probleme care privesc mai buna organizare a muncii.

PONDEREA cea mai mare în totalul spațiului gazetei o au materialele care se ocupă de activitatea practică din unitățile cooperăției meșteșugărești. Și dintre acestea cele mai multe sint critice, dezvăluie lipsuri, propun soluții pentru înlăturarea deficiențelor semnalate. Din acest punct de vedere, credem că redacția se ghidează bine, gazeta aducîndu-și astfel o contribuție de seamă la îmbunătățirea activității cooperăției meșteșugărești. Numeroasele rubrici — care din păcate nu apar cu regularitate — reușesc să înfățișeze experiența valoroasă (Tribuna schimbului de experiență) dobîndită în unele unități, scot la iveală inițiative menite să ducă la sporirea productivității muncii, la economisirea materialelor, la reducerea prețului de cost, la îmbunătățirea calității. Cîteva rubrici (ancheta redacției, note și comentarii, din bloc-notesul

caricaturistului ș.a.) conțin în genere materiale critice. Dintre acestea am dori să subliniem o micro-anchetă (cca despre termenele de execuție) care într-un spațiu restrâns a reușit să redea sintetic concluzii cu caracter de generalizare extrase dintr-o bogată documentare realizată în numeroase unități de confecții. Recomandările redacției privind posibilitățile de reducere a termenelor de execuție a confecțiilor se bazează pe constatări precise, având, ca atare, sorti de a fi luate în seamă și aplicate. De altfel, trebuie să semnalăm că rubrica „E-couri”, care apare aproape în fiecare număr, atestă o bună eficiență a materialelor critice pe care le publică gazeta.

O privire de ansamblu a mai multor numere ale gazetei nu poate scăpa observației și unele carențe care continuă să se manifeste în coloanele publicației. Ne oprim, în primul rând, asupra tendinței pe care o au autorii unor articole de a se adresa „tuturor”. Se știe că „Viața cooperăției meșteșugărești” se adresează numai lucrătorilor din această organizație cooperatistă. Ca urmare, o serie de informații și articole constatative, care se adresează în special clientelei, n-ar trebui să ocupe spa-

țiul gazetei. În locul lor, ar fi mult mai utile reportaje, anchete, note și comentarii, care să analizeze mai profund unele fenomene ce se manifestă în acest sector. Nu s-ar putea scrie oare despre felul cum unii meșteri și lucrători cu înaltă calificare din diverse unități reușesc să-și recruteze o clientelă numeroasă și permanentă? Ce-i atrage pe clienți către aceștia? O anchetă printre clienți — pe această temă — ar scoate la iveală lucruri interesante, care ar putea să fie de ajutor pentru meșterii și lucrătorii fără... atracție la clienți. Sau de ce nu s-ar scrie mai mult, convingător și concret despre acei cooperatori care lucrează într-un fel pentru clienții „recunoscători” și în alt fel pentru cei ce „nu mișcă din urechi?”

Și încă ceva, despre care am mai pomenit în trecut: permanența rubricilor. După cum se poate constata, o serie de rubrici apar, dispar și apoi reapar. Nu ar fi oare mai bine ca redacția să se fixeze la o serie de rubrici, care să apară săptămânal, altele la două săptămâni o dată, sau chiar la o lună, însă perioadele de apariție să fie respectate, astfel ca cititorii să știe dinainte în care număr găsesc rubricile preferate?

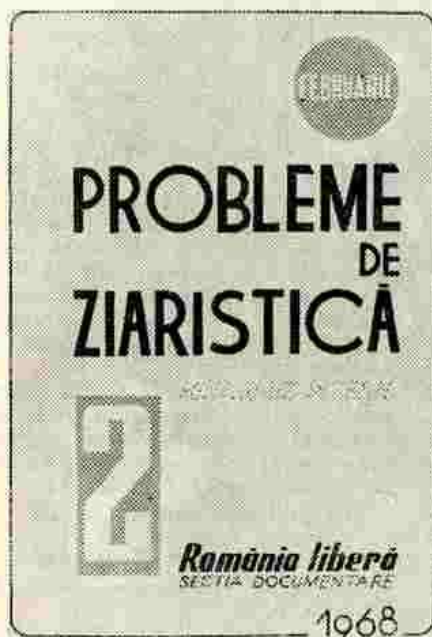
Pe baza sarcinilor indicate prin Directivele adoptate la Conferința Națională a P.C.R., Congresul cooperăției meșteșugărești a stabilit o serie de măsuri menite să contribuie într-o măsură tot mai mare la satisfacerea cerințelor populației în domeniul prestațiilor de servicii, la producerea, într-o gamă diversificată, de bunuri de consum pentru fondul pieții, la realizarea unor piese, subansamble și alte produse în cadrul colaborării cu întreprinderile de stat, la dezvoltarea producției de artă populară și de artizanat, la realizarea unor produse destinate exportului.

PENTRU îndeplinirea acestor sarcini „Viața cooperăției meșteșugărești” — continuând și adâncind realizările obținute până acum — are un loc bine definit. Ea trebuie să contribuie într-o măsură și mai mare la mobilizarea tuturor forțelor pentru ca activitatea cooperăției meșteșugărești să se ridice la nivelul cerințelor actuale. Pentru aceasta sînt necesare mai multă inițiativă, mai multă ingeniozitate gazetărească, e nevoie de o mai strînsă legătură a redacției cu viața de zi cu zi, cu problemele diverse care se pun în acest sector.

M. DUMITRU

LA „ROMÂNIA LIBERĂ”

Caiet lunar de „studii de ziaristică”

În cadrul preocupării pentru perfecționarea profesională a corpului redacțional și în special a redactorilor, reporterilor și coristenților, redacția ziarului „România liberă” a luat inițiativa de a edita, pentru uz intern, un caiet lunar de studii de ziaristică cuprinzând traduceri parțiale ale unor lucrări de valoare recunoscută.

Primul caiet, din luna ianuarie, cuprinde largi extrase din principalele capitole ale lucrării lui *Philippe Gaillard*, „LE REPORTAGE”, apărută în colecția condusă de P. M. Dessinges și editată de Institutul Internațional de Presă și Centrul internațional de

învățămînt superior de ziaristică de la Universitatea din Strasbourg. Caietul din luna februarie cuprinde extrase din prima parte a aceluiași „*Precis de journalisme*” și este consacrată problemelor secretariatului de redacție.

Aceste caiete de ziaristică, imprimate prin procedeul xerografic rotaprint, sînt ușor de mînuit datorită formatului lor practic (14×20,5 cm), sînt puțin costisitoare, în raport cu rolul lor, și se vădesc a fi utile pentru îmbogățirea și lărgirea cunoștințelor profesionale ale ziaristilor.

CUM SCRIM

Reclama este întotdeauna „sufletul comerțului” ?

APROAPE TOATE ziarele au și o rubrică de anunțuri și reclame, cu care ne-am obișnuit de mai mulți ani și care, în cele mai multe cazuri, este utilă și uneori și atrăgătoare.

Lectura acestei rubrici însă ne face să ne întrebăm câteodată ce ar trebui să conțină o reclamă și cui se adresează ea. Ne referim mai ales la reclamă, deoarece sfera de acțiune a anunțului este precizată de conținutul lui; de altfel, în unele cazuri, granița între reclamă și anunț este greu de delimitat.

Destul de des însă se face reclama unor produse industriale care se livrează pe bază de virament ș.a.m.d. Ne îndoiim de faptul că întreprinderile interesate în procurarea unor produse nu au alt mijloc de informare decât ziarele obișnuite. Și mai ales ne îndoiim că marea majoritate a cititorilor ar fi interesați de o reclamă (care este în același timp și un anunț) de felul: „Combinatul Petrochimic Ploiești... livrează cu repartitie:

- Monoetilenglicol
- Dietilenglicol

Fără repartitie:

- Propilenă
- Fracție C 4* („Flamura Prahovei”, 12.I.1968, p. 2). Asemenea „reclame” mai apar și în presa centrală.

Anunțul și reclama de ziar au unele particularități atât în ceea ce privește felul în care sînt scrise, cît și modul de prezentare grafică. Anunțul, dar mai ales reclama, trebuie să spună cititorului cît mai mult, într-un spațiu relativ restrîns și într-un mod cît mai sugestiv. De aici unele libertăți față de normele limbii scrise. Sînt ignorate adesea, fără ca aceasta să

constituie o greșală propriu-zisă, regulile de punctuație. Se suprimă uneori cuvintele de legătură (prepozițiile, conjuncțiile) și verbe, ceea ce are ca rezultat un stil telegrafic, acceptabil atunci cînd sensul celor scrise rămîne clar. Uneori apar numai cuvinte izolate scrise cu caractere tipografice de diferite mărimi, însoțind unele desene sau fotografii.

Deși despre neajunsurile acestui stil telegrafic am mai scris în paginile acestei reviste cu alt prilej, vom da încă un exemplu de anunț confuz: „Trustul regional Oltenia... angajează excavatoriști pentru excavator 0,5 cm. echipat draglină pentru șantier Motru”. („Înainte” — Craiova 25.I.1968, p. 2). Excavator echipat la draglină sau excavator echipat cu draglină?

Se remarcă la unele reclame și anunțuri o mare neglijență în felul cum sînt redactate. E drept, greșeli mărunte în unele cazuri, dar supărătoare: „Cereți la centrele de răcoritoare, cofetării, patiserii, magazine alimentare, unități de alimentație publică citro, mentina, vermouth, oranjada specială, citronada specială, siropuri sifonate, băuturi preparate din fructe, siropuri și extracte naturale, produse ale întreprinderii de produse alimentare”. („Contemporanul”, 43 (1098), p. 2).

Acestei reclame i se pot reproșa mai multe lucruri. Mai întîi, articularea primului termen dintr-o enumerare, în timp ce toți ceilalți termeni sînt nearticulați și nerepetarea prepoziției *la* în fața primului cuvînt nearticulat dau impresia că termenii din urmă fac parte din categoria celui dintîi, adică *patiseriile, cofetăriile* etc. sînt centre de răcoritoare. În al doilea rînd, nu se înțelege dacă băuturile sînt preparate din fructe și siropuri, deoarece *siropurile* sînt pomenite de două ori etc. Și în sfîrșit, repetarea supărătoare a substantivului *produse*: produse ale întreprinderii de produse...

În următoarele două exemple există greșeli de articulare: „...Să nu aibă o întrerupere mai mare de 3 luni în funcție de șofer” („Flamura Prahovei”, 4.VIII.1966, p. 2); „Întreprinderea de gospodărie orașenească Urziceni... execută... prestări de servicii pentru întreprinderi și populația din cuprinsul orașului și raionului Urziceni”. („Steagul roșu”, jud. Ilfov, nr. 4918, p. 3).

Următoarea reclamă conține un dezacord: „În gurați, gripă și demachiaz folosiți „Batista Higeia” impregnate cu substanțe dezinfectante...”. („România liberă”, 21.V.1967, p. 4/2).

Mai multe reclame conțin greșeli de logică. De exemplu: „Galus vopsește orice țesături: Mătase. Bumbac. Lînă. Rochii. Haine. Bluze”. („Veac nou”, 21.IV.1967, p. 11/1). Rochiile, hainele, bluzele nu sînt țesături, ci confecții din țesături. Uneori sînt spuse lucruri de prisos: „Ilefort Tg. Mureș... execută... următoarele tipuri de mobilier: — Mobilier pentru magazine — Mo-

bilier de birou — Mobilier școlar — Mese de birou”... („Drum nou”, nr. 6553, p. 3). Mesele de birou nu fac parte din mobilierul de birou?

Putem să cităm și unele reclame hazlii, făcute parcă special să compromită ideea de reclamă. Exemplele de mai jos fac publicitate ADAS-ului: „Cetățeni! asigurați facultativ animalele din gospodăria dvs”. („Înainte” — Craiova, 23.I.1968, p. 2); facultativ vrea să însemne dacă vor animalele sau dacă vor stăpînii? Dar:

„Prevedere, Economic?

- asigurarea mixtă de viață
- asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente
- asigurarea familială mixtă de viață

— asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași

— asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente”

(„România liberă”, 25.II.1968, p. 4). Ce se poate înțelege din această reclamă ADAS? Care este diferența dintre asigurarea mixtă de viață și asigurarea familială mixtă de viață? Se pot deci face asigurări mixte și în afara familiei? Apoi: asigurarea mixtă de viață este suplimentară de accidente! Și în sfîrșit, mai sîntem anunțați că ne putem asigura de invaliditate permanentă! Și aceste confuzii se datoresc sensurilor multiple ale verbului *asigura*, dintre care unele vin oarecum în conflict în anunțuri cu cele de mai sus: „a pregăti ceva în mod sigur, durabil; a garanta, a se încredința” pe de o parte și „a încheia un contract de asigurare” pe de altă parte.

O altă „perlă” a ADAS-ului:

„O întrebare și un răspuns”.

Ați aflat? La asigurarea bunurilor — noi avantaje create de:

- Introducerea de noi riscuri și extinderea celor existente.

- reducerea unor prime de asigurare”. („Munca”, nr. 6304, p. 3). Cititorul se întreabă, pe drept cuvînt, ce avantaje pot aduce introducerea de noi riscuri și reducerea primelor de asigurare? Dar aici este vorba de scăderea cotei pe care trebuie să o plătească asiguratul și nu de despăgubirea pe care ADAS-ul o garantează. Cert este că din subtitlul anunțului se înțelege exact invers.

Și dacă vrem să ne facem educația estetică, să ne transpunem puțin și în domeniul poeziei (o poezie asemănătoare cu cele de pe tablourile cusute cu ață care se vînd la bilci):

„De vrei casa să-ți fie curată și munca mult ușurată, folosește aspiratorul de praf:

„Record” („Înainte” — Craiova, 25.I.1968, p. 2).

Cu așa texte... la întrebarea din titlul acestui articol nu putem răspunde decît negativ.

Magdalena Popescu-MARIN

În fiecare lună — o fotografie

FOTO GRAFIE PREMIATĂ LA OLIMPIADA DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ DE LA GRENOBLE

Fotografie de Ion Mihăică (apărută în revista „Sport”,
nr. 3, februarie 1968)

EXPOZIȚIA
„MAGNUM PHOTOS“

Lumea
cea mare
văzută
de mari
foto-
reporteri

LA UN MOMENT DAT — poate sub tirzia influență a celebrei „United Artist“, fondată de Chaplin și Douglas Fairbanks pentru promovarea filmului de artă, eliberat de servitușile comercialismului — a apărut în lume cooperativa internațională „Magnum“. Un mănunchi de mari fotoreporteri care, fără nici un manifest programatic, și-au precizat printr-o activitate prestigioasă telurile: imaginea fotografică — document vibrant despre om; aparatul fotografic — instrument pentru înfocată pledoarie în favoarea umanității. În marile reviste ale globului am întâlnit frecvent fotoreportaje certificând prezența fotoreporterilor pretutindeni unde existența umană marchează momente dintr-o complexă istorie a secolului nostru. Intr-o zi, am aflat că fotoreporterul Robert Capa a pierit în plină misiune. Intr-altă zi, ni

s-a adus la cunoștință că și David Seymour a avut același destin tragic. În sfârșit, am citit că și Werner Bischof a murit cu aparatul său fotografic în mână. Fără îndoială că însăși viața acestor trei mari fotoreporteri de la „Magnum“ — cu căutările lor febrile, cu voința arzătoare de a fi martori, chiar cu riscul vieții, acolo unde umanitatea este pusă în joc, cu sentimentul plenar al participării la viața omenirii — ar furniza un material extrem de copios pentru un roman. Dar chiar și fără existența romanului, întâlnirile cu creația lor nu se poate să nu dea senzația unui eveniment deosebit. Este ceea ce se întâmplă cu fiecare vizitator ce a pășit pragul expoziției „Lumea“, deschisă în februarie la București, sub auspiciile A.A.F

FORȚA „STELEI POLARE“. Oricât de diverse ar fi tehnicile de fotografiere, oricât de diferite ar fi sapele surprinse cu obiectivul aparatului, fotografiile din expoziție au afinități pregnante. Și cu toate că fiecare fotoreporter atestă personalitatea sa distinctă, există ceva comun ce-i unește ca într-o familie. În primul rând, toți manifestă refuzul categoric față de imaginea neutră, față de o anumită „cuminenție“ care aglomerează amănuntul în dauna exprimării esențialului. Există un refuz la fel de manifest față de temperatura „căldută“ care facilitează întotdeauna realizările banale, „la nivel mediu“. Câtă fervoare denotă imaginile, câtă pasiune se ghicește în „omul cu camera“ care a apăsât în mod deliberat pe declanșator! Intr-o imagine, Robert Capa a surprins un grup de femei cernite, răvășite de disperare în fața fotografiei unui tânăr ucis în floarea vârstei. Este, în această imagine răscolitoare, protestul vehement al fotoreporterului la adresa războiului, denunțarea în termeni aproape patetici a ororilor conflictului. Sau, să luăm imaginea unui bivouac precar, unde viața oamenilor apare suspendată într-un tragic provizorat subliniat cu forță acuzatoare de prezența în prim plan a fetiței care urlă un sfâșietor „Mamă“ către cerul plumburiu. Aici Robert Capa a găsit accente dintre cele mai puternice ca să stigmatizeze nu o tragedie a morții absurde, ci mutilarea vieții. Evident, un rechizitoriu zguduitor la adresa actelor antiomane. Aceeași atitudine de condamnare a antiumanismului se des-

cifrează în imagini semnate de Sergio Larrain — atent la mizeriile unei copilării chinute de spectrul foamei și constrinsă la un „modus vivendi“ penibil, sau de Werner Bischof — cutremurat de cumplita bătrânețe a femeilor ce și-au pierdut orice feminitate, într-o viață toxică de multimea vicisitudinilor. Asemenea imagini — și câte altele, încă — trezesc asociația cu gravurile lui Goya, aducând pe buze lapidarul epigraf: „Oare pentru aceasta ați fost voi creați, oameni?“ Imaginile, ca și la celebrul spaniol, au caracterul unor dramatice strigăte de durere ce izbucnesc ori de câte ori umanitatea este lezată. Și, în schimb, ce ton de poem pot găsi, atunci când celebrează viața. Dintr-o scenă de operație chirurgicală, Brian Brake face aproape o imagine simbolică a înclătării dintre viață și moarte, încheiată cu triumful vieții. Robert Capa dă femeii din munși, care luptă împotriva a tot ce se opune vieții libere, dimensiunile unui personaj parcă din Hemingway. David Seymour inconjoară copiii Europei într-un fel de poetică aureolă; Bruce Davidson exaltă vigoarea și puritatea tinereții; Eve Arnold transfigurează actul nașterii, dând evenimentului semnificația unui simbol de mare generozitate.

Umanismul profund al fotoreporterilor este steaua lor polară care îi ghidează în lungile lor drumuri pe meridianele planetei, pledând cu fervoare pentru viață și denunșând cu vehemență atentatele flagrante la idealul uman. Această atitudine militantă, afirmarea puternică a valorilor umaniste îi caracterizează, imprimând imaginilor dublul aspect: de document emoționant și de manifest fără reticențe.

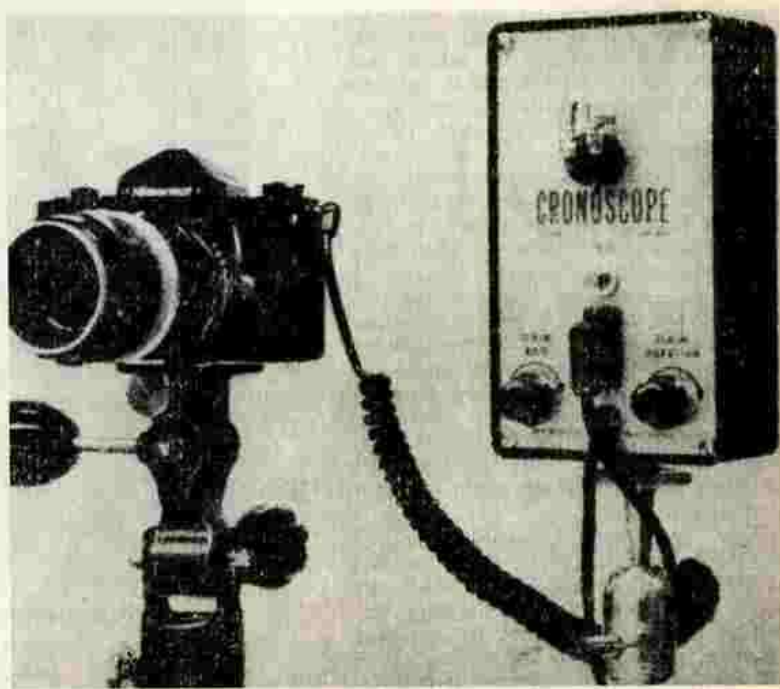
ARTA INSTANTANEULUI. Și totuși, nici cel mai mic amănunt al imaginilor nu trădează elaborarea prealabilă, pregătirea meticuloasă, regia pusă la punct în toate detaliile. Nimeni nu dă impresia de „sfăcut“, de „aranjat“ pentru un tablou de gen realizat pe îndelețe în tihna atelierului. Dimpotrivă, imaginile se impun direct, captivează prin autenticitatea lor, comunică impresia puternică de „viu“, de surprindere a realității fără nici un artificiu. Imaginile denotă și incontestabilul talent al fotoreporterilor de a descifra esențialul. Și mai ales, de a sesiza rapid acest esențial,

căci faptul nu așteaptă pină ce fotoreporterul își termină colocviul cu sine însuși. În oricare imagine, obiectivul aparatului a fost îndreptat direct către inima realității. Prin cadraj, fotoreporterul decupează un fragment dintr-o realitate, și proiectând în prim-plan o siluetă într-o postură caracteristică, a și plasat accentul principal al imaginii. Departe însă de a ignora ambianta, de a-i atribui valoarea neutră a unui plan secund cu funcție cel mult decorativă. Robert Capa, de pildă, fixează ca centru al imaginii sale un grup de oameni porniți în incertă bejenie, cu boccelușela în mână. Tragedia grupului însă dobindește o forță de expresie sporită prin situarea într-un peisaj cu o casă învâluită în fumul incendiului și cu pământul arat care așteaptă în zadar să fertilizeze sămânța. Aici, ca și în alte imagini, fondul pe care se proiectează personajul sau grupul principal concurează la creșterea intensității emoționale. Există în această cadrare rapidă a imaginilor și multă artă, desigur, un ochi format printr-un îndelungat exercițiu, dar și o știință acumulată lent. Dacă fotoreporterul — Capa, Bischof, Seymour sau Bruce Davidson — are capacitatea de a selecta instantaneu esențialul dintr-un noian de fapte ale realității, fără doar și poate că aceasta se datorește profunde cunoașteri a vieții.

Și, fiindcă tehnica lor se grefează pe o concepție umanistă, nu întâlnim imagini cu spectaculos exterior, cu socuri senzaționale... confecționate sau cu efecte stranii obținute prin utilizarea unor unghiuri insolite de luat vederi. Performanța în materie de virtuozitate formală este refuzată, cu convingerea că ar fi o impietate atunci când este vorba de fapte de viață de amplă vibrație. Imaginile, tocmai fiindcă sînt stenograme rapide ale realității, nu beneficiază de mijloacele oferite cu larghețe de tehnica de laborator, nu poartă amprenta rafinamentului căutat. Forța lor constă tocmai în autenticitate, într-un fel de sesizantă materialitate ce se comunică vibrant privitorului. Avem de-a face, în fond, cu veritabile reportaje condensate în imagini de expresivitate maximă.

Imaginile creatorilor de la „Magnum” solicită aproape instantaneu condeiul reporterului. În jurul fiecăreia dintre ele s-ar putea broda un reportaj scris cu nerv, inteligentă și pasiune, realizându-se fuziunea între text și fotografie, pe care și-o dorește fiecare ziar. Imaginile au darul să invite și la meditație despre personalitatea complexă a fotoreporterului. A acestui personaj nelipsit în redacția contemporană, care își încarcă „Rolleiflex”-ul cu peliculă, dar îl dirijează cu combuștie interioară și inteligență.

A. SANDU

● Acesta este cronoscopul cuplat cu cameră de luat vederi

Cronoscopul electronic

DORIȚI SĂ OBTINEȚI un instantaneu fotografic al unui bec electric care se sparge în sute de cioburi în momentul când este lovit cu ciocanul? Nu e un lucru imposibil: aveți însă nevoie de un flash electronic care să „scapere” doar 1/500 000 din secundă. Un asemenea aparat există și poartă denumirea industrială de „Cronoscope”.

Caracteristic pentru acest tip de flash este faptul că el poate fi folosit fie ca lampă electronică obișnuită, care scapără sincronizat cu apăsarea pe butonul de declanșare a obturatorului, fie ca lampă cu repetiție, care se aprinde într-o cadență reglabilă, acționind independent de obturatorul aparatului fotografic.

Utilizat ca lampă cu repetiție, Cronoscopul „clipește” atît de des, încît pot fi înregistrate pînă la 30 de imagini succesive pe secundă, pe același negativ; de fiecare dată cînd lampa se aprinde, se obține o imagine. O minge care sare, un ciocan care lovește, sau orice alt obiect în mișcare; se poate obține o serie de imagini care se succed la distanțe foarte apropiate, dînd pe fotografie iluzia mișcării.

CRONOSCOPUL poate fi folosit în cuplaj cu indiferent care tip sau format de aparat fotografic. Spre deosebire de marea majoritate a flashurilor electronice care au nevoie pentru reîncărcarea lămpii de cîteva secunde între două fulgerări, Cronoscopul poate „clipi” în orice ritm, oricît de accelerat, în funcție de viteza cu care operatorul poate repeta apăsarea pe declanșator, durata pauzei între două descărcări putînd fi oricît de mică; practic, putem considera că el reîncarcă instantaneu.

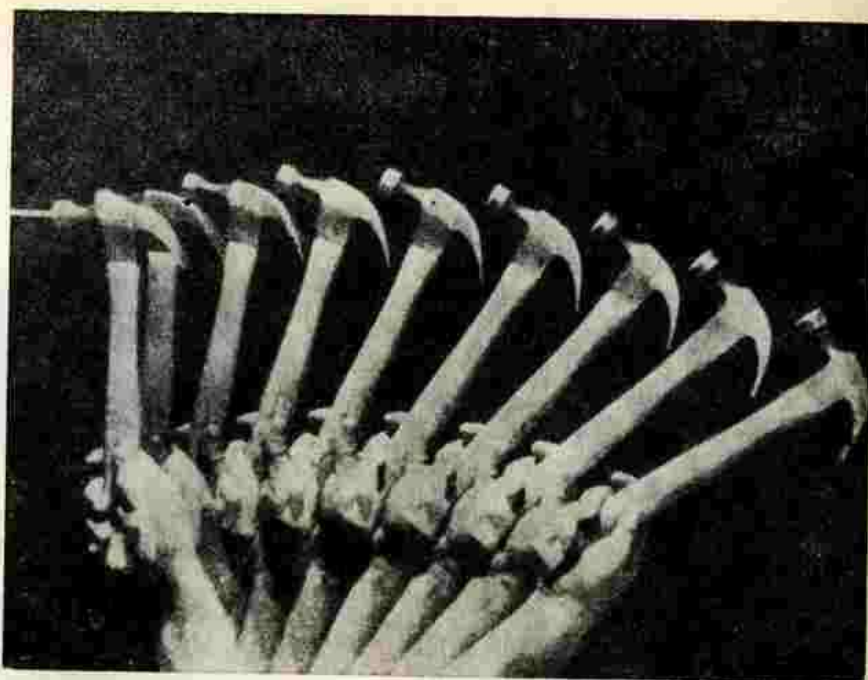
Pentru a obține însă efectul imaginilor succesive pe aceeași fotografie, ca în cazul ciocanului care se îndreaptă și lovește în capul unui cui, sau al săriturii spectaculoase a unei mingi de tenis de masă, Cronoscopul nu are nevoie nici măcar să fie legat prin cablu de aparatul de luat vederi. Este necesar numai ca încăperea în care urmează să se desfășoare operația să fie cufundată în întuneric; se deschide obturatorul aparatului foto, apoi se declanșează suita de descărcări succesive, la intervale regulate ale flashului, iar după 2—3 secunde se comandă închiderea obturatorului.

Manipularea unui buton simplu face posibilă reglarea cadenței fulgerărilor între 10 și 30 pe secundă, potrivit numărului de imagini pe care vrem să le obținem. Cu cât cadența este mai mare, cu atât se obține un număr mai mare de imagini în intervalul de timp dat și cu atât imaginile sînt mai apropiate una de alta. În general, cu cît crește numărul imaginilor, cu atît succesiunea lor apare mai regulată, iar fotografia devine mai spectaculoasă. Trebuie însă să se țină seamă de faptul că dacă imaginile devin mult prea apropiate, ele încep să se încalce și să devină — contrar intenției operatorului — inestetice. Pentru determinarea cadenței optime sînt necesare cîteva probe pentru fiecare subiect în parte; aceste probe preliminare pot fi efectuate cu deplin succes și cu mare economie de timp folosind un aparat fotografic de tip „Polaroid”, care permite să se determine cadența optimă în numai cîteva minute.

Este, de asemenea, posibilă reglarea duratei fulgerării între limitele 1/40 000 și 1/50 000 din secundă; la asemenea cifre se poate prinde pe peliculă, nemîșcat, chiar și un glonț de carabină în zbor. Trebuie avut în vedere că cu cît fulgerarea este mai scurtă, cantitatea de lumină revărsată este mai redusă; în schimb, contururile imaginii sînt mai precis desenate, mai nete. Și în acest caz este necesar să se facă cîteva încercări, pentru a se determina care este durata cea mai potrivită pentru fiecare temă în parte. Se impune o durată de 1/500 000 din secundă în cazul că dorim să realizăm instantanee extrem de rapide, cum este cazul unui bec electric pe care îl facem să explodeze sau al unui balon de cauciuc subțire, pe care-l înțepăm cu acul.

Este necesar să se folosească material negativ de mare sensibilitate, de cel puțin 27° DIN; diafragma care dă rezultate foarte bune este $f:8$, deschidere suficient de mică pentru a da o profunzime de cîmp satisfăcătoare; la caz de nevoie, se poate folosi chiar și o diafragmă de $f:5,6$.

Se recomandă folosirea unui fundal negru, confecționat de preferință dintr-o stofă mată, fără reflexe, care permite, obținerea celor mai spectaculoase efecte de imagini succesive. Este indicat ca aparatul de fotografiat să se afle la cel puțin 3—3,5 m de subiect,

● Drumul străbătut de un ciocan, pînă lovește în capul cuiului

pentru a se evita eventualele efecte de lumină nedorite; de asemenea, trebuie avut în vedere ca unghiurile formate de *Cronoscop* — subiect și aparat fotografic — subiect să fie diferite pentru a împiedica să fie reflectată către obiectiv lumina furnizată de flash.

Pentru obținerea unor instantanee greu de prins cu mijloace clasice, *Cronoscopul* poate fi pus în mișcare prin dispozitive speciale, acționate prin sunet. Fotografiile care reprezintă spargerea becului electric cu ciocanul sau a balonului cu acul au fost făcute astfel: un microfon miniatural a fost pus în imediată apropiere a subiectelor, în încăperea respectivă a fost făcut întuneric deplin, s-a deschis obturatorul aparatului foto, iar apoi zgomotul produs de spargerea obiectelor a declanșat simultan fulgerul de lumină.

În asemenea situații, microfonul declanșator poate fi plasat la distanțe variabile (între 10 cm și 3 m) de subiectul care va produce zgomotul; trebuie avut în vedere că dacă microfonul este plasat mai aproape, zgomotul

produs de subiectul respectiv va ajunge mai repede la el, iar declanșarea flashului se va produce, de asemenea, mai repede; dacă distanța accasta crește, ea determină întîrzieră proporțională a declanșării.

Cronoscopul, pe lingă faptul că facilitează obținerea unor fotografii de efect vizual ieșit din comun, poate reprezenta un instrument deosebit de util pentru obținerea de imagini reprezentînd fazele mișcării unor organe de mașini sau ale momentelor-cheie în diferite discipline sportive, un sprijin eficient în strădaniile pentru corectarea unor ținute sau pași defectuoși la soliștii sau ansamblurile de balet ș.a.

Evident, folosirea unui asemenea flash în fotografia de presă poate înlesni obținerea unor imagini de o factură cu totul nouă, ducînd la îmbogățirea paginilor ziarelor cu fotografii de efect inedit, care să trezească un interes deosebit în ochii cititorului.

M. NOVAC

„TINERI AI ZILELOR NOASTRE“

ÎN DORINȚA de a stimula creația publicistică a tinerilor gazetari și, în special, participarea acestora la promovarea reportajului jurnalistic în presă, **UNIUNEA ZIARIȘTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA ÎN COLABORARE CU COMITETUL CENTRAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST** organizează un concurs de reportaje cu tema : „*Tineri ai zilelor noastre*“.

Concursul este deschis tinerilor ziariști (limita de vîrstă fiind de 30 de ani), membri ai Uniunii ziariștilor din întreaga țară, care lucrează în presă sau în instituții de presă.

Fiecare concurent poate participa la concurs cu cel mult 3 (trei) reportaje apărute în perioada februarie-aprilie a.c., în publicația la care lucrează sau în oricare alta, sau difuzate prin radio.

Aceste reportaje vor fi dedicate vieții și activității tinerilor constructori ai socialismului, abnegației cu care aceștia participă la edificarea socialistă a patriei.

Reportajele pentru concurs (cele apărute în presă — decupate, iar cele difuzate prin radio — dactilografiate, purtînd data transmiterii și viza redactorului șef) se vor trimite direct de către autori pe adresa : Uniunea ziariștilor, București, Calea Victoriei 163, cu mențiunea „Pentru concursul de reportaje“.

Reportajele, care trebuie să sosească la București pînă la sfîrșitul lunii aprilie a.c., vor fi selecționate pentru premiere de un juriu desemnat de către Uniunea ziariștilor și C.C. al U.T.C.

Uniunea ziariștilor și Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist vor acorda pentru cele mai valoroase reportaje următoarele premii :

Premiul I

— O EXCURSIE DE DOCUMENTARE PESTE HOTARE, PE TIMP DE 3 SĂPTĂMÎNI.

Premiul II

— O EXCURSIE DE DOCUMENTARE PESTE HOTARE, PE TIMP DE 2 SĂPTĂMÎNI.

Premiul III

— UN APARAT DE FOTOGRAFIAT „EXACTA“.

Mențiuni

(DOUA)

— A CÎTE 1 000 LEI.

Totodată, Uniunea ziariștilor și Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist își propun să reunească cele mai bune reportaje într-un volum care să configureze profilul tinerei generații de constructori ai socialismului din patria noastră.

PRESA FRANCEZĂ ASTĂZI

St. STREJA

CARACTERIZATĂ printr-o mare diversitate, presa franceză cuprinde circa 10 000 de publicații. Din acestea: 114 cotidiene (87 dimineața și 27 seara) de informație generală, dintre care 13 în capitala Franței, cu un tiraj zilnic de 4,3 milioane de exemplare și 101 în provincie cu tiraj zilnic de 7,5 milioane exemplare. Cotidianul francez cu cel mai mare tiraj — 1 400 000 de exemplare — este „Paris-Presse L'Intransigeant France-Soir” care apare în 6 ediții pe zi, între orele 11 și 16. (După „La Documentation française”, decembrie 1967).

Numărul publicațiilor periodice de interes general este de 705 (din care 566 de săptămânale) având un tiraj de 15 956 000 de exemplare. În Franța apar 144 publicații pentru femei, cu un tiraj de 19 371 800 de exemplare; 391 publicații pentru tineret și copii cu un tiraj de 21 209 600 de exemplare, 7 993 de publicații tehnice și specialitate cu un tiraj de 89 839 000 de exemplare, numeroase publicații de uzină.

Presa franceză este citită din ce în ce mai mult și peste hotare, exportul de publicații dublându-se după război. Belgia și Luxemburgul importă 32% din aceasta, Elveția 16%, restul Europei 23%, alte continente 29%. Cele mai răspândite ziare în străinătate sînt „Paris Presse L'Intransigeant France Soir” — 83 000 de exemplare, „Le Monde” — 43 000 de exemplare, „Le Figaro” — 40 000 de exemplare.

Principalele publicații franceze sînt: *L'Aurore*, Paris, apare din 1944, zilnic, 425 000 exemplare, principal proprietar Marcel Boussac; *Combat*, Paris, din 1940, zilnic 45 000, Henry Smadja;

La Croix, Paris, din 1879, zilnic (seara) 118 000, Editura catolică „Maison de la bonne presse”; *Les Echos*, Paris, din 1903, zilnic, 54 000; *L'Equipe*, Paris, zilnic, 288 000, Emilien Amaury; *Le Figaro*, Paris, din 1956, zilnic, 508 000, Jean Prouvost și Béghin; *L'Humanité*, Paris, din aprilie 1904, zilnic, 211 000, editat de P.C.F.; *L'Information*, Paris, din 1949, zilnic, 63 000; *Le Monde*, Paris, din decembrie 1944, zilnic (seară), 376 000; *La Nation*, Paris, din 1962, zilnic, 7 000; *Paris Jour*, din 1944, zilnic, 34 000, del Duca; *Le Parisien Libéré*, din 1944, zilnic 834 000, Emilien Amaury; *Paris-Presse L'Intransigeant France-Soir*, zilnic, (seara), 1 400 000, Hachette; *Le Dauphiné Libéré*, Grenoble, din 1945, zilnic, 510 000; *Le Dépêche du Midi*, Toulouse, din 1870, zilnic, 315 000; *La Marseillaise*, din 1944, zilnic, 100 000, editat de P.C.F.; *Midi Libre*, Montpellier, din 1944, zilnic 250 000; *La Nouvelle République de Centre-Ouest*, Tours, din 1944, zilnic, 308 000; *Ouest-France*, Rennes, zilnic, 719 000; *Le Progres*, Lyon, din 1859, zilnic, 477 000; *Le Provençal*, Marsilia, zilnic, 237 000; *Sud-Ouest*, Bordeaux, din 1944, zilnic, 411 000; *La Voix du Nord*, Lille, din 1941, zilnic, 432 000; *Cahiers du Communisme*, Paris, din 1924, lunar, 20 000, editat de P.C.F.; *Cahiers Internationaux*, Paris, din 1949, lunar, 5 000; *Le Canard Enchaîné*, Paris, din 1915, săptămînal 325 000; *Democratie Nouvelle*, Paris, din 1947, lunar, editat de P.C.F.; *Echo de notre Temps*, Paris, lunar, 1 554 000, Liga catolică; *Elle*, Paris, săptămînal, 752 000, Hachette; *L'Express*, Paris, din 1953, săptămînal, 346 000, Fam. Servan-

Schreiber; *France Dimanche*, Paris, săptămînal, 1 506 000, Hachette; *L'Humanité Dimanche*, Paris, din 1948, săptămînal, 466 000, editat de P.C.F.; *Historia*, Paris, din 1956, lunar, 306 000, Hachette; *Ici Paris*, Paris, din 1941, săptămînal, 1 180 000; *Intimité*, Paris, săptămînal, 699 000, Del Duca; *Jours de France*, Paris, din 1954, săptămînal, 845 000, Marcel Dassault; *Les Lettres Françaises*, Paris, din 1942, săptămînal, 32 000; *Marie-Claire*, Paris, din 1954, bilunar, 769 000, Jean Prouvost; *Marie-France*, Paris, lunar, 768 000, Em. Amaury; *Le Monde Diplomatique*, Paris, din 1954, lunar, 10 000, editat de ziarul *Le Monde*; *Le Nouvel Observateur*, Paris, din 1964, săptămînal, 157 000; *Paris Match*, Paris, din 1949, săptămînal, 1 423 000, Jean Prouvost și Béghin; *La Revue Militaire Générale*, Paris, lunar, în limbile franceză, germană și engleză; *Science et Vie*, Paris, din 1913, lunar, 222 000; *La Terre*, Paris, din 1933, săptămînal, 160 000, P.C.F.; *Les Temps Modernes*, Paris, din 1945, lunar, 9 000, Director J. P.-Sartre; *Tele-7-Jours*, Paris, săptămînal, 2 193 000, Prouvost (70%), Hachette (30%); *La Tribune des Nations*, Paris, din 1944, săptămînal, 12 000; *La Vie Ouvrière*, Paris, din 1909, săptămînal, 178 000.

De la cotidienele și periodicele de mare tiraj și pînă la revistele de stric-tă specialitate, publicațiile franceze cunos-c o largă diversificare de formă și conținut. Au luat o mare dezvoltare publicațiile cu imagini ca revistele ilustrate, benzile cu desene, foto-romanele, dar sînt căutate și publicațiile fără fotografii.

Apar în Franța o serie de publicații de prestigiu, dar sînt și multe care rezervă spațiu larg știrilor și imaginilor senzaționale cu crime și viață mondenă, escamotînd problemele mari ale timpului sau încercîndu-le în pseudo-informații. „Du sang à la une” (singele de primă pagină) constituie pentru unele ziare și reviste principala deviză.

Publicațiile de interes general și politic reprezintă și servesc interesele claselor și curenților existente în Franța, de la dreapta pînă la stînga comunistă. Ziarul vest-german „Suddeutsche Zeitung”, într-un articol din iulie 1965, sub titlul „Cine conduce presa Franței”, arată: „Dacă facem abstracție de unele excepții, majoritatea ziarelor franceze mari sînt în proprietatea familială sau sînt administrate de societăți independente”. Răspunzînd titlului „De ce dă presa o imagine falsă a epocii noastre?”, un articol semnat de Jacques Brasse în revista „Arts” preciza că nu se poate crea un ziar dacă nu se dispune de 1,5 miliarde de franci vechi și de 3 ani pentru a-l lansa. De asemenea un ziar care nu vinde 120 000—150 000 de exemplare, nu se menține. De aceea cel ce plătește apariția și întreținerea ziarului imprimă cititorilor orientarea grupurilor financiare și industriale respective. Marea întreprindere Hachette, grupul industriei de textile Prouvost și al zahărului și hîrtiei Béghin, trustul del Duca, regele țesăturilor de bumbac Marcel Boussac, constructorul de avioane Dassault ș.a. sînt și proprietari ai multor publicații franceze. Biserica catolică dispune de asemenea de numeroase ziare și reviste pentru adulți și pentru tineret, editate în tiraje mari. Cotidianul parizian „Le Figaro” apare cu sprijinul și în sprijinul burgheziei franceze și propovăduiește politica blocurilor militare. Ziarul american „New York Times” scria despre „Le Figaro” că „face parte din micul dejun al burghezului francez ca și cafeaua cu lapte”.

Dar sînt și publicații franceze cu ținută independentă față de grupuri financiare, de guvern sau de influența S.U.A. În bună parte se menține pe această linie ziarul „Le Monde” care e considerat de mulți critici ca cel mai bun ziar din lumea capitalistă. Directorul ziarului, Beuve-Méry, spune că scopul ziarului său este să „arate ce anume nu merge” în politica internă și internațională. Folosind articole de sinteză, redactorii ziarului sînt împotriva știrilor senzaționale și reportajelor interminabile dar consideră

că un eveniment nu poate fi înțeles dacă nu este interpretat. Istoricul George Lichtheim aprecia astfel consistența unor materiale apărute în acest ziar: „Intr-un singur articol din „Le Monde”, spunea el, am găsit tot atîta material despre situația politică din Republica Dominicană cît în toate nesfîrșitele reportaje publicate de „The New York Times”. Ziarul publică numai texte, fără fotografii.

O atenție sporită s-a acordat în ultimii ani în Franța formulei de revistă săptămînală magazin care prin ilustrația fotografică („Paris Match”) sau scurte texte, competent comentate („L'Express”), caută să prezinte cititorului date noi și un fel de sinteză a principalelor evenimente petrecute în decurs de o săptămîină în Franța și în întreaga lume.

În Franța apare un însemnat număr de publicații progresiste și presă comunistă; ziarul „L'Humanité” cu suplimentul „L'Humanité Dimanche”, unele ziare comuniste de provincie, reviste de prestigiu național și internațional, gazete de uzină. P.C.F. editează publicații în 550 de întreprinderi. „Lupta pentru ziarele de celulă”, spunea Georges Marchais, este unul dintre cele mai importante aspecte ale luptei noastre pentru viața și activitatea partidului în întreprinderi”.

În general asistăm la o creștere a numărului publicațiilor provinciale, a tirajului lor, fenomen care merită o analiză aparte.

Ca în întreaga viață economică din țările capitaliste, și în industria presei franceze se simte din plin procesul concentrării, iar în rîndul lucrătorilor din presă se reflectă efectele acestei concentrări. De la 500 de cotidiane (57 la Paris) în 1914 s-a ajuns la 232 (32 la Paris) în 1939 și la 114 (13 la Paris) în 1967. Concurența puternică dintre grupurile de presă, dintre presă și televiziune face ca anual să dispară 10 la sută din publicații, apărînd sau nu altele în locul lor, sau unindu-se cu altele.

Un rol important în existența presei franceze îl are, ca și în alte țări capitaliste, prezența publicității. În Franța se folosește pentru publicitate numai 0,83% din venitul național, spre deosebire de S.U.A. — 2,86%, R.F.G. — 2,35%, Marea Britanie — 2,13%. Totuși publicitatea este destul de larg folosită. Presei îi revine 50% din aceasta, iar televiziunii și radioului 50%. Potrivit unor statistici din 1964, cotidienele absorb 92% din publicitatea intrată în presă, iar periodicele 68%. Ca suprafață ocupată de anun-

țuri, unele date din 1965 arătau că „Le Figaro” avea 53,31% text și 46,69% publicitate, „Le Monde” 65,35% text și 34,65% publicitate, „La Croix” 84,63% text și 15,37% publicitate.

Cum datorită marilor cheltuieli, venitul din vânzarea presei nu ajunge uneori nici pentru 50% din acestea, publicitatea asigură existența multor publicații. „France-Soir” obține 53% din publicitate și 47% din vânzare, „Le Monde” 54% din publicitate și 46% din vânzare, „Le Figaro” 80% din publicitate și 20% din vânzare, revista „Elle” 70% din publicitate și 30% din vânzare. Vânzarea ziarelor, în medie cu 0,30 Fr. în 1961, 0,36 în 1963, 0,38 în 1964, 0,40 în 1967, nu acoperă prețul de cost. Guvernul a aprobat cu publicațiile să-și fixeze singure prețul de vânzare, dar mărirea acestuia duce la micșorarea numărului de cumpărători. Soluția de asigurare a veniturilor din publicitate este relativă întrucît reclamele sînt monopolizate de anumite trusturi ca Blechstein-Blanchel și altele, care, fiind legate strîns cu unele trusturi de presă, plasează anunțurile publicațiilor preferate.

În presa franceză lucrează o serie de mari ziariști, cu școli și experiență în munca gazetărească, corespondenți și colaboratori ce asigură mare operativitate și însemnată valoare publicistică unor materiale. La ziarul „Le Monde”, de exemplu, în problemele externe lucrează 14 redactori la Paris, 10 corespondenți permanenți în străinătate, 23 de colaboratori. Agenția „France Presse” folosește circa 1 000 de redactori și corespondenți care asigură zilnic sute de știri din Franța și de pe întreg globul. Pentru a vedea proporția între redactori și ceilalți lucrători la un ziar să luăm exemplul ziarului „France Soir”, înainte de unificare cu „Paris Presse” care avea din 1 754 de salariați 309 ziariști, 577 funcționari, 798 muncitori și 70 de tehnicieni. Concentrarea presei creează nesiguranta existenței pentru lucrătorii din presă și nu puține au fost protestele și acțiunile acestora împotriva concentrării publicațiilor. Printre formele de „apărare a proprietății intelectuale a muncii gazetărești”, împotriva concentrării, s-au creat „societățile de redactori”. S-a pornit cu „Le Monde”, imediat după război, și s-a ajuns acum la 15 asemenea asociații care alcătuiesc Federația societăților de ziariști. Puterea acestora este însă mult mai mică decît puterea trusturilor care dispun de existența sau dispariția unora sau altora din publicații, în raport de conjunctura lor economică.

Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia

Articol scris pentru „Presă noastră” de Irena TETELOWSKA
directoare a Centrului de cercetare a presei din Cracovia

CERCETĂRILE întreprinse cu privire la mijloacele de comunicare de masă în Polonia sînt îndreptate în două direcții principale, după genul respectiv de comunicare: presa; radioul și televiziunea; în același timp sînt efectuate — pe scară mai restrînsă — studii despre filmul ziaristic.

În ceea ce privește presa, trebuie să distingem, pe de o parte, cercetările de istoria presei, care au în Polonia o tradiție universitară de aproape un secol, iar pe de altă parte, cercetările privind trăsăturile contemporane. Acest din urmă gen de cercetări s-a dezvoltat în mod deosebit și a dobîndit o anumită autonomie științifică începînd din anul 1957. Este perioada în care numeroase discipline ale științelor umaniste (sociologia, psihologia, economia, lingvistica și dreptul) au început să vădească un interes manifest pentru problemele presei. La rîndul său, noua disciplină a cercetărilor de presă și-a definit mai precis obiectul și metodele sale. În domeniul radioului și televiziunii, datorită istoriei lor relativ recente, studiile sînt axate pe aspecte contemporane. Și aici, ca și în cazul presei, disciplinele amintite manifestă tendința crescîndă de a se ocupa de problemele radioului și televiziunii.

Cercetările despre problemele contemporane — ale presei cît și ale radioteleviziunii — sînt efectuate în Polonia de diferite instituții științifice: institutele Academiei de științe (în-deosebi Secția de cercetări pentru cultura de masă), de catedre universitare și institute regionale. În aceste studii, care tratează probleme mult mai largi, presa sau radioul nu constituie obiectul principal. De aici rezultă și o lipsă de consecvență a acestora, lipsa unui caracter progresiv și a unui studiu aprofundat, de ansamblu, al mecanismului procesului de comunicare. Cel mai adesea ele sînt fragmentare, determinate de interesul individual al cercetătorului. În schimb, la rîndul lor, diferitele catedre ale Școlii de ziaristică a Universității din Varșovia se ocupă de ansamblul problemelor proprii domeniului de mass media cercetat (desigur, aceasta decurgînd din necesități didactice).

În decursul anilor, pentru dezvoltarea cercetărilor despre mijloacele de comunicare de masă au fost create patru noi centre: Institutul de cercetări de presă (Varșovia) și Centrul de cercetare de presă (Cracovia) — ambele create de marea întreprindere poloneză de presă R.S.W. „Prasa” (care

editează 111 ziare și periodice), Redacția de studii și apreciere a programului și Centrul de studiere a opiniei publice — ambele create la Varșovia prin grija Radiodifuziunii poloneze. Primele trei instituții și-au îndreptat atenția exclusiv asupra mijloacelor de comunicare, cea de-a patra consacră acestora de asemenea un loc important. Ceea ce deosebește de la început primele cercetări ale celor trei instituții, de cercetările cu caracter academic este faptul că ele au pornit de la cerințele practice ale editării și ziaristicii, de la necesitatea de a rezolva probleme legate de activitatea cotidiană, rezultatele cercetărilor contribuind la îmbunătățirea activității practice a presei în societate. Astfel, în cercetările poloneze privitoare la mass media (în afara diferențierilor ce decurg din însăși natura mijloacelor de comunicare: presă, radio, T.V.), pot fi distinse cinci tendințe principale:

I. *Tendința analitică, legată strîns de practica ziaristică și de editare*, a cărei activitate este determinată de această practică atît ca scop cît și ca obiect al activității sale;

II. *Tendința bazată pe necesitățile didactice ale ziaristicii*;

Studierea științifică a presei

III. *Tendința care studiază fenomenele mass mediei în marginea altor cercetări.* În articolul de față tendințele I și III sînt analizate împreună;

IV. *Tendința istorică;*
V. *Tendința metodologică și sintetică.*

I. PORNIND DE LA CERINȚELE PRACTICII ZIARISTICE

Tendința care creează pentru necesitățile practice este reprezentată în modul cel mai deplin de Centrul de cercetări de presă. La ora actuală Centrul din Cracovia este singura instituție de cercetare științifică pe scară națională care se ocupă de presă în mod exclusiv. Institutul de cercetări de presă din Varșovia, de care am amintit mai sus, și-a încetat de mai mulți ani orice activitate; rezultatele au fost publicate în volumele revistei „Kwartalnik Prasoznoczy”. Cercetătorii Institutului s-au consacrat aproape total unei activități didactice, în cadrul Școlii de ziaristică de la Universitatea din Varșovia. Așadar, prin forța lucrurilor, în prezent locul unde se depune cel mai mare efort de investigație este Centrul din Cracovia, unde se elaborează principiile teoretice și metodele adaptate cunoașterii ansamblului procesului de comunicare; majoritatea cercetătorilor polonezi care se ocupă de presă sînt grupați în jurul planurilor acestui Centru.

Scopul principal al articolului de față constă în *prezentarea sistematizată a cercetărilor*, scop pentru care mă voi sluji de concepția teoretică elaborată de Centru. Aparținînd de această instituție și fiind autoarea acestei concepții, bazîndu-mă pe principiile cu caracter general definite și enunțate în mod succint pînă acum, voi încerca să prezint numeroase alte acțiuni importante de investigație întreprinse în întreaga țară.

De la început este necesar să fie explicată legătura teoriei cu practica care constituie o tendință distinctivă, determinantă a cercetărilor noastre. În mod curent, în asemenea situații, te poți aștepta la un practicîsm îngust sau chiar la un empirism destul de superficial. În cazul Centrului, această determinare constă totuși, înainte de toate, în definirea concertată — între

practicieni (editori, redactori) și cercetători — a obiectului cercetărilor, pornind în mod firesc de la principiul că practicienii — datorită contactelor lor directe cu această parte a realității care face obiectul cercetării — sînt cei care cunosc cel mai adînc, deși nesistematizat, *ansamblul obiectului analizat*. Acest principiu de bază înlătură de la început orice eventuală neînțelegere între cercetători care tind să ajungă la o „cunoaștere pură” și practicieni care încearcă să atragă atenția celor dinții asupra unor chestiuni cu caracter marginal pentru știință. În fapt, fiecare răspuns la problemele ridicate de ziariști, oameni politici sau editori intră în cadrul descrierii obiectului pe care-l formează activitatea practică a întreprinderii de presă și formează un element al cunoașterii care creează în consecință bazele construirii unei teorii generale a procesului de comunicare de masă.

Din cele arătate se desprinde deci că centrul de interes al cercetătorilor în domeniul mass mediei este definit de amploarea activității instituțiilor de editare care funcționează în prezent, ceea ce constituie o exemplificare firească a obiectului științei mijloacelor de comunicare de masă. O dată acceptat punctul de vedere că ansamblul procesului de comunicare reprezintă un *obiect complex*, devine evidentă necesitatea studierii pe sectoare mai restrînse. Prin urmare, problemele de care se ocupă cercetarea de presă se referă atît la activitatea ziaristului cît și la formele de răspîndire a presei (radioului, T.V.), atît la urmările influenței lor, structura cititorului (au-

ditorului), structura cuprinsului exprimat de mesaj, limba, genurile ziaristice, cît și la atitudinea destinatarilor.

Toate aceste probleme se înscriu însă în cadrul activității sociale umane, al comportamentului social care, cu toată complexitatea lui, poate fi definit, diferențiat, și scopul este deci de a aduna în mod cotidian, de a elabora și de a transmite permanent societății o informație rapidă și actuală, satisfăcînd astfel cerințe individuale și colective diferite și atingînd în același timp anumite scopuri politice, sociale și comerciale.

Acest comportament, istoricește diferențiat încenînd cu principiul diviziunii muncii, este prin esența sa inseparabil legat de sistemul grupului social existent; de aici și faptul că acest comportament reprezintă, în părțile sale componente, obiect de interes pentru mai multe discipline, și în primul rînd pentru sociologia culturii, sociologia puterii, a statului, a educației, a dreptului, a pedagogiei, a psihologiei, a economiei și, poate, și pentru altele. Dacă prin comportament social înțelegem orice activitate avînd ca obiect individul orientată către un scop precis, atunci unghiul nostru de vedere devine mai clar. Această acțiune are aspectul unui proces complex — cel al comunicării, — proces în care se observă trei faze structurale ce în ansamblu răspund problemelor ce ne interesează. La baza acestui proces stă necesitatea socială, obiectiv definind scopul și mersul comportamentului și trebuind să-l satisfacă. Conținutul și succesivitatea diferitelor faze se prezintă pentru noi în modul următor:

Faza	Subiectul procesului (Participanții la proces)	Conținutul social al fazei
I	Editor și creator	Intenția și condiționările sale sociale, politice și economice
II	Conținutul transmis. Produs al activității ziaristului, redactorului și tipografului	Scop preliminar al intenției
III	Destinatar	Scop final al intenției. Difuzarea conținutului, circulație, efect al influențelor. Influența destinatarilor asupra creatorilor

Studierea științifică a presei

Prezentat într-o astfel de manieră, obiectul capătă un caracter net de fenomen social-cultural. Cu alte cuvinte, este vorba de un proces social încorporat conținutului culturii. Totuși, pentru ca acest *comportament social, acest proces social*, care formează un obiect de interes în primul rând pentru sociologie, să poată să se dezvolte, ele trebuie să aibă la bază procese de altă natură ce se întrepătrund ca: procesele de producție, de organizare, legislative etc. Acestea sînt rezultatul diverselor activități umane, mergînd de la crezul politic al celui ce dispune, continuînd cu activitatea literară a ziaristului, publicistului și cercetătorului sau cu activitatea redacțională a redactorului, și ajungînd pînă la activitatea de realizare a editorului, tipografului, inginerului de sunet și difuzorului. Aceste fenomene aparțin obiectului de investigare a economiei, sociologiei, dreptului ș.a.

Schema prezentată de noi mai sus indică liniile mari ale unui obiect foarte complex, în cadrul căruia, așa cum am mai arătat, este concentrat mai mult decît interesul unei discipline științifice, care își află aici unicul obiect al cercetărilor sau un fragment al unui obiect de investigație mai larg.

De aceea, ni se pare absolut evident că acest obiect, atît de complex, nu poate fi afectat în nici un fel unei singure științe. Vom avea prin urmare de-a face cu o știință posedînd ea însăși mai multe obiecte diferite, ceea ce va însemna, în fond, că această disciplină nu va fi total autonomă. Întrucît în cadrul Centrului de cercetări de presă, cu toate aceste rezerve, obiectul investigațiilor este atît de larg și eterogen, putem considera că avem de-a face cu apariția unei *tehnologii* de un fel deosebit, cu o disciplină a cărei finalitate este de a servi la realizarea de scopuri practice izvorînd din necesități obiective. De aici se desprinde faptul că nu avem de-a face deloc cu un singur obiect omogen, ci cu un ansamblu al acestora, cu o complexitate de părți alese de mai multe științe, furnizînd împreună bazele teoretice acestei tehnologii a cărei denumire cea mai adecvată ni se pare a fi *știința mijloacelor de comunicare de masă*.

Pornind de la o asemenea concepție justificăm noi prezența în complexitatea cercetărilor întreprinse de Centru a unui număr atît de mare de discipline atît de diverse, deși ceea ce ne-a determinat în primul rînd să ne interesăm de mijloacele și procesele de comunicare de masă rezidă în însăși natura obiectului și în *caracteristicile* construcției sale. În același fel ne explicăm de ce catedrele de sociologie, de drept, de pedagogie, de psihologie și altele se interesează și ele de mass media. Așadar, cum am mai arătat, acest ansamblu concret de științe diferite construiește în comun o tehnologie de un gen deosebit. Cu toate particularitățile lor, toate aceste discipline științifice sînt constrînse să-și elaboreze, în cadrul obiectului complex care ne interesează, un obiect de investigație propriu, particular, propriile baze teoretice și empirice, propriile metode și, mai mult, ele trebuie să stabilească legături și înrudiri existente între obiectele lor particulare care se întîlnesc în cadrul mass mediei. Acest fapt este deosebit de important pentru cunoașterea completă a ansamblului procesului, deci pentru practică.

În prezent în Polonia studiarea *obiectului complex* care este procesul global al comunicării se face în cadrul mai multor discipline (care, în cazul Centrului nostru, se identifică cu diversele sale Secții): sociologia, economia, lingvistica, teoria literaturii, dreptul și știința presei. Firește, ele nu epuizează toate posibilitățile și toate cerințele cunoașterii. De pe acum devine tot mai clar, de exemplu, că

Sociologia
mass mediei

Economia
mass mediei

ȘTIINȚA PRESEI
ȘTIINȚA RADIOULUI
ȘTIINȚA T.V.

Lingvistica
mass mediei

Legislația
mass mediei

acestora va trebui să li se adauge psihologia socială, ceea ce s-a și făcut în zona vest-europeană a mass mediei, iar în Polonia încă nu. Trebuie totuși subliniat cu tărie că în cadrul obiectului complex de care ne ocupăm, avem de-a face cu discipline ce s-ar putea numi noi și al căror obiect pare a se afla în interiorul lor, fără a ieși din cadrul acestora, și, din acest motiv, ignorate pînă acum de celelalte discipline tradiționale. *Aceasta privește în primul rînd obiectul științei ziaristice*. Pentru celelalte științe, cum sînt, de exemplu, sociologia, psihologia, lingvistica, problemele legate de mass media nu constituie decît un sector restrîns al propriului lor obiect de investigație care e mult mai larg.

Dimpotrivă, astăzi nu există nici o îndoială că *problemele istorice* sau, cu alte cuvinte, problemele analizei retrospective *ale dezvoltării* vor fi analizate de fiecare domeniu în parte: sociologie, lingvistică, știința presei, economie, drept ș.a. Rămîne de rezolvat totuși problema sintezei istorice, a sintezei tuturor acestor istorii deosebite; este o problemă capitală care nu poate fi rezolvată decît de istorici și a cărei rezolvare tocmai sub forma sintezei va ridica nivelul lucrărilor lor în comparație cu cel ocupat de diversele articole și dizertații, adesea serioase, dar scrise în marginea istoriei politice sau a istoriei literaturii. Pentru a face și mai clară concepția științei mijloacelor de comunicare, ni se pare necesară reprezentarea ei sub formă de grafic:

Psihologia
mass mediei

ISTORIE GENEZA

Teoria literaturii
genurilor gazetărești

O asemenea orientare permite Centrului de cercetări de presă să pornească cu exactitate de la principiul *descrierii integrale* a părții din realitatea analizată (unul din teoreticienii acestui principiu fiind istoricul culturii și sociologul polonez K. Dobrowolski). Această descriere constă în a pune în valoare toate categoriile de surse, în folosirea tuturor metodelor și tehnicilor, în scoaterea la iveală a tuturor condițiilor procesului analizat, în tendința de a concepe domeniul particularizat al realității sociale în raport cu ansamblul altor domenii și, în sfârșit, în descrierea situației sale istorice. Tocmai în aceasta constă caracteristica cercetărilor întreprinse de Centru. Descrierea integrală, cu ajutorul studiilor complementare ale sociologului, economistului, cercetătorului în domeniul presei ș.a. duce la cunoașterea complexă a realității sub toate aspectele și condiționările sale sociale. La rândul lor, catedrele universitare specializate nu se interesează de fenomenul analizat decât ca de un element al propriilor obiecte de investigație, distinct definite.

Concepția generală a obiectului prezentat pînă aici — care s-a dezvoltat pornind de la cercetările Centrului din Cracovia — ne va permite acum să expunem rezultatele obținute de cercetătorii polonezi în domeniul studiilor contemporane asupra presei, radioului, televiziunii și filmului, rezultate prezentate potrivit cu principiile stabilite.

Așadar, obiectul analizat în *domeniul științei ziaristice*, domeniu cuprins în al doilea din cele trei faze prezentate mai sus, constă în ansamblul ziarelor (programelor radio, t.v.) ca produs al activității redacționale și tipografice (radio-televizate), produs care constituie o entitate de un gen deosebit. În obiectul astfel definit se află două aspecte, cuprinzând două domenii de cercetare:

a) produsul ca entitate de sens ete-rogenă;

b) produsul ca obiect material.

Diferențierea acestor două aspecte de investigație constituie punctul de plecare pentru probleme foarte vaste. În fruntea acestora se situează fără nici o îndoială studiile cantitative și calitative asupra *structurii conținutului mesajului* și asupra funcțiilor transmise

produsului de către creator și editor, funcții decurgînd din această structură; aceste studii formează baza indispensabilă pentru elaborarea unei tipologii comparate, funcționale a presei (a programului radio-televizat) naționale și străine. A doua grupă de probleme constă în *analiza și descrierea diferitelor elemente ale conținutului* (expresii orale și imagini). Metodele aplicate în primul caz se apropie de teoria literaturii, în cea de-a doua ele posedă trăsături comune cu teoria imaginii.

Aceste lucrări, atît prin descrierea fiecărui element, cit și în ceea ce privește forma și conținutul, ca și prin cea a diverselor funcțiuni îndeplinite în cadrul mesajului dat, duc la elaborarea teoriei genurilor ziaristice și a tipologiei lor. Mai mult, în ceea ce privește produsul ca obiect material (la presa tipărită) efectuarea de *cercetări asupra realizării grafice* este o completare indispensabilă studiilor asupra tipologiei.

Ansamblul lucrărilor întreprinse în cadrul științei presei, dincolo de propriile scopuri analitice, completează descrierea obținută în cadrul altor discipline care se ocupă de mass media. Așa, de exemplu, studiile asupra *răspîndirii mesajului*, efectuate fără nici o cunoaștere a instrumentului de influențare, nu vor putea fi complete și vor putea duce la concluzii greșite. Această remarcă poate fi socotită ca justă și pentru cercetările asupra economiei presei, dreptului sau psihologiei.

Activitatea pe care o prezentăm se concentrează înainte de toate în jurul Centrului de cercetări de presă. Cîteva lucrări ale unor sociologi de la universitățile din Varșovia și Lodz n-au fost continuate. În schimb, scopul lucrărilor de știința presei elaborate de Centru din Cracovia este de a prezenta construcția întregului ziar (de a constata trăsăturile permanente ale regulilor structurale precum și funcțiile lor) și de a obține astfel o imagine tipologică a presei poloneze, imagine care va lua în considerare funcția intențională (prevăzută de editor) ca și funcția în mod real îndeplinită de publicații. Această din urmă funcție este înțe-

leasă în legătură cu categoriile de cititori cărora se adresează ziarul sau la care ajunge influențându-i cu ajutorul unui conținut definit. Scopul acestor cercetări constă de asemenea în prezentarea relațiilor reciproce dintre ziare, a asemănărilor și deosebirilor dintre ele, a densităților modelului, petelor albe de pe harta ediției pe ansamblul țării — cunoștințe indispensabile pentru planificarea acesteia.

În acest domeniu la Centru nostru au fost întreprinse mai multe lucrări monografice și două studii comparate (ale căror rezultate au fost publicate în „Zeszyty Prasoznawcze”). Aceste lucrări nu sînt considerate totuși cele mai importante dintre cercetări. Elaborarea unei teorii generale a ziarului o considerăm ca o cale de acces la o metodă generală adecvată. Edificarea unui punct de vedere teoretic propriu asupra ziarului (vezi materialele publicate în acest sens de I. Tetelowska în „Zeszyty Prasoznawcze”) ne-a permis, de pildă, între altele, să procedăm la critica categorizării conținutului aplicată în cercetările din Europa apuseană și America (prezentată la un simpozion polono-zech din decembrie 1964, la Harrachow), să trecem la elaborarea unor lucrări metodologice largi, avînd ca scop definirea modului de stabilire a eșantionului reprezentativ pentru o colecție anuală a ziarului, cit și la definirea modului de a măsura, alege, grupa și descrie trăsăturile determinante ale problemelor care pînă acum n-au fost abordate pe larg și în mod profund în literatura de specialitate. O parte a rezultatelor obținute în acest domeniu a fost publicată în „Zeszyty Prasoznawcze”, iar ansamblul lor va apărea într-un volum al cărui autori sînt J. Maciaszek și I. Tetelowska.

A doua problemă asupra căreia se îndreaptă atenția Centrului constă în *analiza prezentării unui ziar*. Studiul lui W. Franz: „Cercetări preliminare asupra prezentării ziarului” („Zeszyty Prasoznawcze”, 1—2/1963) nu este decît o primă prezentare metodologică privind cercetările aprofundate în acest domeniu.

(Continuare în numărul viitor)

Obstacole terestre în eter.

„Haosul electronic“ este inevitabil?

PRIMELE RAFALE ale furtunii tehnico-științifice au tulburat splendoarea calmă a sălii londoneze Guildhall când în octombrie anul trecut Fred Friendly, profesor de radioziaristică de la Universitatea din Columbia, a ținut aici o expunere despre perspectivele radiodifuziunii și televiziunii în era cosmică.

Inceputul disputelor l-a marcat propunerea de a se construi un satelit special pentru retransmiterea în S.U.A. a programelor televiziunii de stat de tipul B.B.C. Profesorul Friendly și-a dat demisia din postul de șef al serviciului de informații al radiodifuziunii din Columbia, când în locul transmițerii unei ședințe importante a Senatului în problema Vietnamului, calea undelor a luat-o un nou episod din serialul distractiv „O iubesc pe Lucy“.

Pentru crearea unei rețele mondiale de sateliți de retransmisie s-ar cheltui 10,5 milioane lire sterline, ceea ce reprezintă aproximativ jumătate din valoarea sistemului, egal ca proporții, al liniilor obișnuite de comunicații prin cablu și microunde. Dar cui îi va aparține un astfel de satelit artificial al Pământului și cine îl va exploata? La aceasta aspiră companiile americane posesoare ale rețelelor de cablu și microunde ce funcționează în prezent. Dar mai există și COMSAT (Corporația pentru sateliți artificiali de comunicații), corporație internațională, creată special pentru exploatarea rețelei mondiale de sateliți de comunicații, din care fac parte, cu statut de parteneri mai mici, și alte țări, printre care și Anglia. Dacă proiectul va fi încredințat COMSAT-ului, atunci Statele Unite vor trebui să împartă beneficiile realizate din retransmiterea emisiunilor de televiziune cu partenerii lor neamericani.

S-au dezlănțuit pasiunile. Profesorul Friendly, de felul lui om calm și ponderat, a calificat Comisia Federală pentru Comunicații de la Washington drept „grămada de bălegar de pe malul Potomacului“. În scopul de a clarifica toate aspectele problemei, președintele Johnson a desemnat, în septembrie 1967, o comisie specială „la nivel înalt“, al cărei raport va fi gata abia peste un an.

Dar aceasta nu este decât o mică parte a problemei. Europa abia începe să se gândească la mijloacele cosmice de comunicații. Dar încă de pe acum se discută propunerea de a construi un satelit de televiziune european. Sistemul de televiziune vest-european „Eurovision“ a comunicat că elaborează proiectul tehnic al unui astfel de satelit. O firmă britanică a efectuat, din însărcinarea influentei asociației „Eurosace“, un studiu detaliat asupra aspectelor economice ale acestui proiect. Satelitul va putea fi lansat de racheta purtătoare „Europa-2“, a cărei primă treaptă este racheta englezească „Blew Strike“.

Și acesta nu este decât începutul. În următorii circa zece ani, racheta europeană perfecționată cu acceleratori suplimentari va permite lansarea pe orbită a unor sateliți pentru comunicații de televiziune pe mai multe canale între Europa și Africa. Studiile engleze au stabilit că în 1975 cerințele Europei de legături telefonice internaționale vor crește cu nu mai puțin de 10 000 de canale, pentru 4 500 din acestea recomandându-se ca rațională folosirea sateliților de retransmisie. În următorii cinci ani cerințele de canale de comunicații se vor dubla.

Situația și așa destul de complicată a fost și mai rău încurcată de recenta

hotărâre a Franței și Germaniei occidentale de a construi satelitul artificial al Pământului (SAP) „Simfonia“, care se prevede a fi lansat în 1972 cu racheta „Europa“. El va asigura transmiterea în toată lumea a Jocurilor Olimpice de la München și a programelor O.R.T.F. în țările Africii.

Se naște astfel un lung șir de probleme la nivel național, continental și global, cum ar fi împărțirea undelor, elaborarea unei politici de utilizare a spațiului cosmic, a unui program de investiții pe termen lung ș.a. Toate aceste probleme se ivesc în lupta înverșunată a europenilor împotriva tendinței companiilor americane de a acapara monopolul sistemelor cosmice de retransmisie. Lupta va fi și mai înverșunată în 1969, când se va revizui acordul provizoriu privind organizarea COMSAT-ului.

Între timp mijloacele cosmice de comunicații se dezvoltă impetuos și este foarte probabil ca satelitul de televiziune cu mai multe canale să se dovedească a fi prea greu pentru rachetele europene. Satelitul trebuie lansat pe o orbită ecuatorială sincronă la o altitudine de 23 000 de mile, considerată în prezent ca cea mai indicată pentru un SAP de retransmisie. Pe o asemenea orbită viteza de rotație a satelitului va fi egală cu cea a Pământului. În felul acesta el va efectua o rotație în 24 de ore, rămânând nemiscat în raport cu un anumit punct al suprafeței Pământului și va servi drept stație de retransmisie „agățată“ de cer.

Pe măsura creării unor rachete purtătoare mai puternice și mai perfecționate, complexitatea și capacitatea de emisie a sateliților de legătură vor crește și, respectiv, va scăde valoarea stațiilor terestre.

Aceasta deschide perspectiva transmiterii necostisitoare a unor emisiuni de televiziune — pentru țările slab dezvoltate — prin sateliți puternici, ale căror unde vor putea fi captate de antene colective simple în formă de discuri metalice cu un diametru de circa 3 m. Pentru serviciile de propagandă tentația este mare, dar sînt puține țările dezvoltate care ar putea finanța construirea unor astfel de sateliți.

Progresul comunicațiilor cosmice ar putea să ducă la crearea unui satelit de o asemenea capacitate încît emisiunile transmise de el vor putea fi captate direct de receptoarele obișnuite de televiziune cu ajutorul unei simple antene exterioare în formă de disc din plasă metalică cu diametrul de 1 m. Un astfel de satelit va permite recepționarea oricărui program de televiziune, așa cum un aparat de radio bun recepționează toate posturile.

Dar virtuțile economice ale multor proiecte nu sînt încă demonstrate și în primul rînd rămîne foarte complicată problema alegerii și repartizării frecvențelor de undă necesare. Sărăcia de frecvențe și neîncrederea în oportunitatea unor substanțiale cheltuieli materiale duc la o atitudine de un rar conservatorism din partea serviciilor de comunicații față de astfel de proiecte. Acestea își manifestă scepticismul în legătură cu crearea unei rețele continentale sau globale de televiziune. Diferențele în timp local fac ca cea mai mare parte a emisiunilor americane de actualități, de pildă, să se transmită atunci cînd europenii dorm adînc. Nimeni nu propune să se transmită prin satelit „O iubesc pe Lucy”, cînd este mai ieftin să se înregistreze emisiunea și să se expedieze pelicula în Europa.

Cel mai sigur mijloc de a rezolva problema insuficienței frecvențelor îl constituie trecerea posturilor de televiziune la frecvențe mai înalte decît cele folosite în prezent, din gama de microunde în care se mai găsesc încă multe frecvențe libere. Dar cu cît este mai înaltă frecvența, cu atît mai mult se aseamănă undele de radio cu razele de lumină care se propagă în linie dreaptă. De aici se ivește necesitatea unor turnuri înalte de antene pentru evitarea atenuării semnalelor prin ciocnirea de obstacole naturale sau clădiri, iar aceasta urcă prețul rețelei de microunde.

Aceasta vine să sprijine argumentele partizanilor creării unor sisteme de retransmisie cosmică directă. E drept că retransmiterea cosmică directă

va necesita fabricarea unor receptoare de televiziune de construcție cu totul nouă și foarte scumpe.

Pînă nu de mult liniile internaționale de comunicații administrate de organizații ca Uniunea internațională pentru comunicații la distanță, Uniunea poștală ș.a. au funcționat cu o uimitoare precizie. Chiar în vremurile cele mai aprige ale „războiului rece” a existat întotdeauna posibilitatea unui acord cu Răsăritul în ceea ce privește, de pildă, prețul expedițiilor poștale sau repartizarea frecvențelor pentru tot felul de cerințe, de la transmiterea emisiunilor de televiziune pînă la serviciile de dispeccerat pentru taxiuri. Dar apariția proiectelor unor sateliți de legătură a marcat începutul unor fricțiuni economice, administrative și politice atît de serioase, încît mecanismul mai înainte atît de perfect a început să se clatine.

Uniunea Sovietică și-a creat o rețea internă de televiziune prin lansarea unor sateliți de tipul „Molnia”, capabili să deservescă și o bună parte a Europei răsăritene. Franța adaptează stațiile din Bretania pentru a putea recepționa emisiunile satelitului „Molnia”, iar inginerii sovietici construiesc în prezent o mare stație în Cuba. Nu poate fi pusă la îndoială intenția acestora de a construi sateliți pentru retransmiterea directă, care va permite recepționarea, pe o enormă suprafață a globului, a emisiunilor de TV la televizoare obișnuite. E demn de remarcat că puterea satelitului „Molnia” depășește cu mult puterea oricărui sa-

telit american de legătură care funcționează în prezent.

Concurența statelor pentru obținerea de noi frecvențe s-ar putea solda cu un haos deplin în legăturile radio. Profesorul Friendly a atras atenția asupra pericolului „haosului electronic” la care va duce refuzul de a gîndi la viitorul legăturilor radio și de a lua în considerație interesele generale comune.

E greu de anticipat asupra urmărilor posibile ale creării unei stații electronice puternice ce va pluti în cosmos deasupra Ecuatorului. O astfel de stație ar leza un cerc prea larg de interese ale proprietarilor companiilor de radio, telefoane și TV, ale constructorilor de rachete, ale propagandiștilor, firmelor de publicitate, ale pedagogilor și, înainte de toate, ale guvernelor.

Conducătorii „Eurosace”-ului au propus înființarea unei noi organizații („Eurosace”) cu participarea unor reprezentanți guvernamentali și ai industriei, în vederea apărării intereselor statelor europene în fața ofensivei S.U.A. Ea va trebui să coordoneze, să pună de acord interesele diferitelor state europene și să asigure pregătirea tratativelor din 1969. Un lucru este cert: dacă vrem să evităm „Haosul electronic” prezis de prof. Friendly, este necesar să întreprindem cu mai multă hotărîre și energie acțiuni îndreptate în acest sens.

(După revista „Observer”)

PENTRU UN REPORTAJ — PE BANCA ACUZAȚILOR...

La tribunalul din Liège, pe banca acuzaților a apărut un grup cu totul neobișnuit — o întreagă echipă de TV: un comentator, un regizor, un operator și colegii lor.

Corp delict: reportajul filmat de ei și transmis de televiziunea belgiană despre greva de la mina „Batterie”. Minerii au organizat greva în semn de protest împotriva închiderii minei. Sindicatul lor a invitat ziaristi de la TV. Aceștia au povestit în reportajul realizat de ei despre greva minerilor.

Întreaga echipă a fost dată în judecată sub acuzația de a fi „pătruns pe teritoriul unei proprietăți particulare fără consimțămîntul proprietarului”. Amendă de 50 de franci practică în astfel de cazuri a fost înmulțită de judecător cu 20, aplicată fiecăruia din participanții la „invazie”, cărora li s-a impus de asemenea achitarea cheltuielilor de judecată.

Documentar

AGENȚIA TASS

AGENȚIA SOVIETICĂ TASS a împlinit, la începutul acestui an, 50 de ani de existență. Se știe că prima agenție de presă rusă a fost fondată în 1894 (la 60 de ani după agenția franceză Havas și 43 ani după agenția Reuter). Dacă în primii ani agenția era dependentă întru totul de agenția germană Wolff, o lună după victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Lenin a semnat decretul asupra fondării agenției de presă a guvernului sovietic. Din 1925 această agenție poartă numele de Agenția Telegrafică a Uniunii Sovietice, cunoscută sub prescurtarea TASS.

Știrile furnizate de cei 500 corespondenți din fiecare centru important al țării precum și de agențiile naționale care îndeplinesc rolul de corespondent colectiv din 14 republici unionale sînt completate prin trimiterea unor corespondenți speciali care asistă la fiecare eveniment important cum ar fi inaugurarea unei mari uzine, o expediție în Arctica sau lansarea unei nave cosmice.

În ultimii ani, rețeaua corespondenților TASS în străinătate s-a lărgit considerabil. Corespondenți ai agenției transmit știri din 98 de țări ale lumii, iar în 23 de țări există filiale ale TASS. Astfel filiala din Cuba are corespondenți în 12 țări ale

Americii Latine. Ziaști sovietici lucrează în Mexic, Brazilia, Uruguay și Chile; în Costa Rica, Panama, în Venezuela, Columbia, Ecuador, Argentina și Guiana, corespondenții TASS sînt ziaști locali.

PRINCIPALA SURSĂ de informații internaționale o reprezintă informațiile trimise de către corespondenții speciali. Acestea sînt completate prin informații transmise de cele 48 agenții străine cu care TASS a semnat acorduri.

Pentru recepționarea în cele mai bune condițiuni a acestui flux de știri, agenția TASS este dotată cu toate mijloacele de comunicare moderne, producția sa cifrîndu-se la 2,5 milioane de cuvinte în 24 de ore.

În apropierea actualului sediu se va construi în curînd o nouă clădire de 26 etaje, în formă de prismă din sticlă.

Aproximativ 3 000 de ziare din Uniunea Sovietică primesc prin telex informații de la Agenția TASS. Ziarele, radiodifuziunea și televiziunea primesc în fiecare zi pînă la 22 000 cuvinte de informație despre străinătate, 20 000 de cuvinte despre Uniunea Sovietică și 4 000 cuvinte informație sportivă. În plus agenția publică și diferele buletine.

Informațiile agenției sînt transmise în 60 de țări în limbile rusă, spaniolă, engleză, franceză, germană și arabă.

În cadrul Agenției TASS funcționează o redacție centrală de informație foto („Foto-cronica TASS”) care furnizează presei sovietice și clienților din străinătate fotografii de presă.

Secția are 360 de fotoreporterii în țară, iar cele 30 de agenții străine precum și reporterii TASS îi furnizează fotografii din străinătate. Toate marile orașe din Uniunea Sovietică primesc expres prin cablu sau radio fotografii din Moscova. Producția anuală a secției foto a Agenției este de aproape o jumătate de milion de fotografii și un milion și jumătate de matrite în plastic. În fiecare an corespondenții străini ai Agenției TASS primesc aproape 300 000 fotografii.

ARHIVELE TASS, care însumează două milioane de fișe și un mare număr de informații complexe privind problemele țării și internaționale, se numără printre cele mai bogate arhive din Uniunea Sovietică. Lucrătorii secției documentare răspund zilnic la o mie de întrebări. Timpul necesar pentru a răspunde unei întrebări variază între 30 secunde și două minute.

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 3 (143) — март 1968

СОДЕРЖАНИЕ

- * * * На новой карте местной печати (стр. 2—3)
- Тудор Теодореску-Браниште : Слово старого публициста (стр. 3).
- Мирча Мани : Насколько привлекательными могут быть материалы на экономические темы? (стр. 4—6)
- Серджу Фэркэшан : Сжатость, выразительность, заглавия (стр. 7—9)
- Г. Дину : Молодость семидесятилетнего (стр. 10)
- Габриела Долгу : Почтение Гутенбергу (стр. 11—13)
- Еуджен Б. Мариан : Открытый диалог: интервью (стр. 14—15)
- И. Феда : Вклад газеты „Мунка” в создании РСДРП (стр. 17—20)
- Натадя Станву : Риск „рассеянности” и дилетантства (стр. 21)
- Галина Бэдулеску : Источник необходимых знаний (стр. 22—23)
- Октав Панку-Янь : „Кутезэтори” („Отважные”) стр. 24)
- Беке Дьёрдь : „Йобарат” („Хороший друг”) (стр. 25)
- Т. Каранфид : Кинохроника о самой себе (стр. 26—27)
- Д. Тернэучану : Снятый без фотоаппарата? (стр. 28); А. Детешан : Вопросы игнорированные газетой „Комерцул социалист” (стр. 29), М. Думитру : „Жизнь ремесленной кооперации” и ... наша обыденная жизнь (стр. 30—31)
- Магдалена Попеску-Марин : Всегда ли реклама — „душа торговли”? (стр. 32)
- А. Саиду : Высший свет глазами выдающихся фоторепортеров (стр. 34)
- М. Новак : Электронный хроноскоп (стр. 35—36)
- С. Стрежа : Французская печать сегодня (стр. 38—39)
- Ирина Тетедовска : Актуальные исследования по средствам массового сообщения в Польше (стр. 40—43)
- * * * Земные помехи в эфире (стр. 44—45)
- Документальный отдел : Агенство ТАСС (стр. 46)

OUR PRESS

Review of the journalists' union of the Socialist
Republic of Romania
XIII th Year, No. 3 (143), March 1968

CONTENTS

- * * * The New Map of the Local Press (2—3).
- Tudor Teodorescu-Braniște** : The View of an Old Journalist (3).
- Mircea Manea** : How Attractive Can Economic Items Be Made? (4—6).
- Sergiu Fărcășan** : Concision, Expressivity and Headlines (7—9).
- Gheorghe Dinu** : The Youth of a Septuagenarian (10).
- Gabriela Dolgu** : Homage to Gutenberg (11—13).
- Eugen B. Marian** : An Open Dialogue — the Interview (14—15).
- I. Felea** : The Contribution of the Paper „Munca” to the Creation of the Workers' Social Democratic Party of Romania (17—20).
- Natalia Stancu** : The Risk of “Dispersal” and Dilettantism (21).
- Galina Bădulescu** : A Source of Indispensable Knowledge (22—23).
- Octav Pancu-Iași** : „Cutezători” (24).
- György Beke** : „Jóbarát” (25).
- T. Caranfil** : Film Critics about Film Criticism (26—27).
- D. Tărnăuceanu** : Photographed Without the Camera? (28); **A. Deteșan** : Questions Neglected by „Comerțul Socialist” (29); **M. Dumitru** : „The Life of the Handicraft Cooperatives” and... Our Daily Life (30—31).
- Magdalena Popescu-Marin** : Is Advertising Always “the Heart of Trade”? (32).
- A. Sandu** : The World Seen by Great Press Photographers (34).
- M. Novac** : The Electronic Chronoscope (35—36).
- S. Streja** : The French Press Today (38—39).
- Irena Tetelowska** : Current Research on Mass Media in Poland (40—43).
- * * * Terrestrial Obstacles in the Atmosphere (44—45).
- Documentary** : The TASS Agency (46).

ULEI dietetic

DIN
GERMENI
DE
PORUMB

7,10 lei
500 ml.

VITAMINA
E

- Ulei comestibil superior
- Are un gust plăcut
- Intervine favorabil în metabolismul colesterolului
- Un produs dietetic recomandat în afecțiunile de stomac, ficat și arteroscleroză
- Termen de garanție 90 de zile

P II 583

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

presa noastră

UZ

DIN SUMAR:

- Puncte de reper ale gazetelor județene
- Fenomene noi în presa locală occidentală
- Simple opinii despre articolele de etică
- ○ inițiativă publicistică unică: „Bilete de papagal”

Nr. 4/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 4 (144)

aprilie 1968

SUMAR:

PUNCTE DE REPER ALE GAZETELOR JUDEȚENE

„Unirea“-Alba: În pas cu realitățile din județ;
Gh. Stănculescu-Argeș: Aproape de nevoile cetățeanului; „Clopotul“-Botoșani: Un ziar de acțiune; Al. Dincă-Brașov: Ceea ce e modern în grafică...; I. Arcaș-Cluj: Relația redacție — forțe extraredacționale; A. Kovács-Cluj: Profilul, ce este, de fapt, profilul?; St. Savin-Galați: „Tirul“ — reglat zilnic; V. Costin-Maramureș: Unitate și echilibru; Ioan V. Pop-Mureș: Redacția „șantier“ al specialistului; „Oltul“-Olt: Totul — să rețină atenția; „Cronica sătmăreană“-Satu Mare: Flux continuu de informație; „Tribuna Sibiului“-Sibiu: Tradiția obligă...; D. Mărgineanu-Timiș: Dezbateri și opinii creatoare; „Orizont“-Vilcea: Rubrici necesare (1—20).

PRESA DIN ALTE ȚĂRI

H. Dona: Fenomene noi în presa locală occidentală (21—22)

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

Vizita d-lui Hubert Beuve-Méry (23)

Din activitatea Uniunii ziaristilor (23)

DISCUȚII PE TEME DE ACTUALITATE

Nicolae Dragoș: Simple opinii despre articolele de etică; (24) Vartan Arachelian: Și despre... eficiența acestora (25—26)

Costin Ștefănescu: Cercetarea științifică interdisciplinară în activitatea culturală de masă (27—28)

I. Marina: Un aspect esențial al vieții satului (29—30)

★

* * * Aniversări: „Probleme economice“; „Femeia“; „Săteanca“; „Dolgozō Nō“, „Educație fizică și sport“ (31)

* * * Conferința de presă a dr. Bruno Pittermann (31)

SUBLINIERI

Ov. S. Crohmălniceanu: O inițiativă publicistică unică: „Bilete de papagal“ (32—34)

I. Felea: „Prezențele“ lui Ion Pas (35—36)

A. Sandu: Ecouri la „Cerbul de aur“ (37—38)

CUM SCRIM

Magdalena Popescu-Marin: Protagonist; (39) M. Cârloaia: La mica publicitate, (40)

FOTOZIARISTICA

Al. Gînju: Pregătirea multilaterală a fotoreporterului (40)

★

Documentar: Presa italiană: (42) Detalii

I. Tetelowska: Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia (II) (43—47)

* * * Intre „Cavalerii“ peniței (48)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantin, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestiani

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Calea Victoriei, 163, Telefon: 15.21.02

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, factorii poștali și oficiile poștale. Costul unui abonament este de: 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei

Se impune ca presa, publicațiile cultural-artistice, științifice să abordeze mai pregnant în paginile lor problemele actuale ale politicii externe și interne ale partidului nostru, ale dezvoltării sociale contemporane, ale activității științifice și de creație literar-artistică, să militeze activ împotriva concepțiilor și influențelor idealiste pentru promovarea concepției materialist dialectice și istorice despre lume și viață. Trebuie să spunem că în această direcție nu întotdeauna publicațiile noastre se dovedesc la înălțime. Comitetele de partid au datoria de a îndruma aceste publicații, ca și întreaga activitate ideologică, de a exercita un control permanent și eficient asupra conținutului lor, de a se preocupa de ridicarea continuă a nivelului de cunoștințe politice și ideologice al celor ce lucrează în acest domeniu.

Totodată este necesar să atragem în mai largă măsură în munca activului de partid, în activitatea noastră politică, socială, un număr și mai mare de specialiști din domeniul tehnic, din domeniul științelor sociale, al altor științe umaniste, din domeniul artei și culturii.

Sigur, tovarăși, noi trebuie să facem loc în paginile presei noastre unei confruntări libere de păreri, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să stăm pasivi față de ideile retrograde, că trebuie să nu milităm și să nu arătăm care este concepția noastră. Trebuie să înțelegem că dacă facem drum schimbului de păreri în știință, artă și literatură, în toate domeniile vieții sociale, trebuie să exprimăm cu putere și poziția noastră ideologică, filozofia noastră, principiile noastre politice, estetice, etice.

Din expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Consfățuirea de la C.C. al P.C.R. cu conducătorii organelor de partid și ai consiliilor populare județene.

SCHIMB DE EXPERIENȚĂ PUNCTE DE REPER ALE GAZETELOR JUDEȚENE

Ne vorbesc redactori șefi și redactori de la gazetele din județele:
**ALBA, ARGEȘ, BOTOȘANI, BRAȘOV, CLUJ, GALAȚI,
MARAMUREȘ, MUREȘ, OLT, SATU MARE, SIBIU,
TIMIȘ, VÎLCEA**

„UNIREA” — Alba În pas cu realitățile din județ

LA ALBA-IULIA am găsit o redacție improvizată, în așteptarea amenajării unui local corespunzător, febra pregătirii numărului care urmează a fi trimis în tipografie, la Deva, de unde se va întoarce, de astăzi în mîinile cititorilor, a doua zi cu primul tren...

Domnește însă în această foarte tinăredacție un entuziasm molipsitor care este și al începutului de drum, dar și al tinereții. (Redactorul șef al ziarului „Unirea”, TRANDAFIR MARIAN, îmi declară că vîrsta medie a colectivului este 27 ani).

— Nu vi s-a părut o întreprindere riscată pornirea la un drum și așa foarte dificil, cu un colectiv lipsit de experiența gazetărească?

— Nu, pentru că deși membrii colectivului nostru nu au în general prea multă experiență, au în schimb multă voință și pasiune, ceea ce compensează, pentru un moment, lipsa de experiență. Cei 10—11 redactori veniți de la ziarul din Deva au alcătuit nucleul colectivului redacțional, care a fost completat apoi prin angajarea altor tineri, fie de la Cluj, fie localnici, absolvenți ai Facultății de filologie sau filozofie, care și-au exprimat dorința să colaboreze. Bineînțeles, înainte de a-i angaja, le-am verificat aptitudinile, binecunoscut fiind faptul că numai voința nu ajunge pentru a fi ziarist...

Desigur, acești tineri trebuie crescuți și aceasta am început s-o facem încă din primele zile. Nu este vorba de niște cursuri de ziaristică, ci de discutarea, în amănunțime, cu fiecare redactor înainte de a pleca pe teren despre felul cum trebuie să se documenteze, de trierea faptelor culese și alegerea elementelor semnificative, după care se trece la redactarea unei forme provizorii supusă și aceasta discuțiilor. Pierdem poate mai mult timp, dar avem garanția că tinerii pe care-i avem în redacție au făcut progrese datorită acestui mod de lucru cu ei și în ultimă instanță cred că nu este vorba de un

timp efectiv pierdut, ci de o investiție care ne va aduce mai tirziu cîștiguri certe.

— Care sînt factorii locali care condiționează profilul ziarului „Unirea”?

— Județul Alba are un profil oarecum aparte. Începînd cu industria care este axată pe exploatarea și prelucrarea lemnului, fără însă a neglija industria rutieră și metalurgică, ziarul nostru a căutat să oglindească problemele specifice fiecărei ramuri. Am început prin prezentări ale întreprinderilor din județul nostru, prin reportaje ilustrate cu fotografii ca apoi să continuăm cu analiza realizării indicatorilor de plan, la rubrica „Cronica economică a decadelor”.

Fără să deschidem, cel puțin deocamdată, o rubrică, dar tratînd aceste probleme cu o oarecare continuitate, acordăm o atenție permanentă realizării planului de investiții.

În ceea ce privește agricultura, care în județul nostru înseamnă mai ales viticultură, zootehnie și legumicultură, credem că deși am publicat materiale despre fiecare dintre aceste sectoare, nu am întreprins nimic sistematic. Nu avem încă o rubrică permanentă. Ne-am propus ca înființarea unei rubrici constante să devină o realitate cît mai apropiată, cu atît mai mult cu cît în secția agrară avem și doi specialiști, ingineri agronomi.

Ca un fapt pozitiv am putea semnală începutul rubricii „La tribuna experienței înaintate — Cooperatorii întreabă și răspund”, în cadrul căreia ne-am gîndit să popularizăm experiența înaintată a diverselor cooperative. Credem că, spre deosebire de materialele lungi scrise de cîte un președinte, materiale arareori citite pînă la capăt, formula pe care am propus-o noi este mai antrenantă.

— Ce ați făcut pentru asigurarea nivelului publicistic al materialelor pe teme de specialitate?

— Ne-am preocupat, de la început, să nu publicăm materiale aride, în care problemele de specialitate să fie înfățișate neinteresant, monoton. Uneori am reușit, alteleori ritmul de lucru din redacție ne-a obligat să mai facem unele rabaturi criteriului publicistic. Oricum, problema aceasta este destul de dificilă și îmi pare că nu este specifică numai ziarului nostru.

— Știut fiind că județul dv. are un trecut istoric care poate oferi subiecte inepuizabile pentru pagina culturală, cum ați organizat obținerea de materiale de la colaboratori?

— Ziarul nostru a inițiat o acțiune pentru valorificarea multor fapte cu rezonanță istorică și culturală, dintre care unele au rămas pînă acum necunoscute. Am inițiat rubrica „Cum valorificăm tradiția culturală” care a devenit o dezbateră creatoare și la care participă oameni de specialitate din județ. Pe lîngă planul de materiale pe care l-am redactat împreună cu cercetători de la Muzeul din orașul nostru precum și cu cadre didactice, primim, fără a le fi solicitat, o serie de articole interesante de la intelectualii din oraș.

Pentru a oglindi evenimentele legate de cea de-a 50-a aniversare a Unirii Transilvaniei am inițiat o rubrică la care am solicitat sprijinul lucrătorilor de la Muzeul orașului.

Ne străduim să fim cît mai „prezenți” în trecutul județului, bogat în evenimente de însemnătate capitală pentru poporul nostru.

— Ați enumerat titlurile cîtorva rubrici. Care dintre acestea considerați că a dobîndit deja o personalitate?

— Nu știu dacă printre cele enumerate pînă acum se află și rubrica „Etica cetățenească” care, după părerea mea, a prins chiar din primele numere un contur precis. În cadrul acestei rubrici am publicat materiale pe probleme de familie, dintre care aș cita „Fapte care acuză”, care a avut un larg ecou. Faptul că, numai într-o lună de existență, ziarul nostru a primit peste 150 de scrisori și primește zilnic telefoane este o dovadă a viabilității acestei rubrici.

— Cred că nu este prematur să ne împărtășim cîteva proiecte de viitor...

— Poate să sune a „șablon” răspunsul că ne-am propus să învingem greutățile existente și, în primul rînd, pe cele ridicate de tipărirea în alt oraș,

de lipsa unui local corespunzător, dar aceasta ne preocupă realmente deoarece n-am dori ca aceste dificultăți temporare să se reflecte într-o calitate scăzută a materialelor. Ne-am propus, de asemenea, să asigurăm mai multă combativitate în tratarea temelor.

APOI DORIM, și nu în ultimul rînd, să reușim să facem un ziar bine echilibrat atît prin varietatea de teme, cuprinderea geografică a problematicii

judetului, cît și în ceea ce privește abordarea unor genuri publicistice variate. Sînt doar cîteva dintre proiectele noastre de viitor la care, ca un deziderat major, puteți adăuga dorința noastră de a nu rămîne — nici cantitativ, dar mai ales calitativ — datori cititorilor noștri.

(Interviu luat de
Mîlena COMARNESCU)

„SECERA ȘI CIOCANUL” — Argeș

Aproape de nevoile cetățeanului

Gh. STĂNCULESCU
redactor șef

ACTUALA ÎMPĂRTIRE administrativ-teritorială nu îngustează orizontul publicațiilor județene, ci, din contră, are menirea să-l lărgească și, ceea ce este mai important în această privință, redacțiilor li se creează posibilitatea să aprofundeze o serie de noi probleme pe care viața le ridică la orașe și mai ales la sate. În acest context, colegiul de redacție al ziarului „Secera și ciocanul” are permanent în vedere sarcinile de răspundere ce-i revin, îndatorirea de a promova un spirit creator, novator, atît în stabilirea tematicilor care derivă din preocupările organelor de partid și de stat județene, cît și în găsirea unor forme noi, cît mai adecvate țelului urmărit, în așa fel ca materialele scrise să răspundă în cel mai înalt grad cerințelor actuale ale vieții.

Faptul că pe teritoriul fostei regiuni Argeș au luat ființă trei județe a pus în fața redacției noastre unele sarcini noi legate de apariția a încă două publicații: un cotidian la Slatina — „Oltul” — și un săptămînal la Rîmnicu-Vilcea — „Orizont”. Redacția „Secera și ciocanul” a avut sarcina să sprijine organizarea și apariția acestor publicații. Aceasta fără să diminuăm preocuparea noastră pentru îmbunătățirea continuă a calității redacției și graficii ziarului la care lucrăm. De la început, pentru organizarea celor două ziare ju-

dețene noi, din colectivul nostru au fost detașați la aceste ziare zece redactori, în alegerea cărora s-au avut în vedere și preferințele redactorilor șefi ai celor două publicații care înainte au făcut parte din redacția „Secera și ciocanul”.

În același timp, datorită faptului că cele două publicații din Slatina și Rîmnicu-Vilcea se tipăresc în aceeași întreprindere poligrafică cu ziarul „Secera și ciocanul”, ele au avantajul că la Pitești au putut primi un ajutor permanent și efectiv. De pildă, pagina externă a ziarului „Oltul” a fost întocmită timp de două săptămîni de către secția externă a ziarului „Secera și ciocanul”, avîndu-se în vedere că ele să apară diferit ca grafică și conținut. În plus, redactorii ai ziarului „Secera și ciocanul” au primit sarcina, pentru început, să scrie unele materiale pentru cele două ziare. Fotoreporterii ziarului nostru au executat un număr mare de fotografii pentru aceste publicații. O dată cu apariția primelor numere, noi am socotit o datorie a noastră colegială ca ajutorul să nu înceteze, ci, din contră, în măsura posibilităților, el să fie sporit, făcîndu-ne un titlu de mîndrie din faptul că în județele respective apar publicații noi, folosite de cititorilor, cu care să ne putem întrece în viitor. De fapt această întrecere a și început. În fiecare re-

dacție s-a creat deja un climat emulativ de continuă îmbunătățire a nivelului apariției și a pregătirii redactorilor.

Repet, n-a fost ușor ca, dintr-odată, să ne lipsim de zece redactori cu o bogată experiență. Aceste „pierderi” au intrat însă în calculele noastre cu mult timp înainte. Colegiul de redacție s-a îngrijit de completarea efectivului redacțional cu elemente tinere talentate, fapt care ne-a dat posibilitatea să preîntîmpinăm o eventuală scădere calitativă a ziarului. Ne-am propus ca în activitatea noastră să fim cît mai în centrul problemelor ce stau în fața județului, acordînd prioritate îmbunătățirii tematicii, astfel ca ziarul să fie mai activ, să crească continuu eficiența activității sale în masă.

UNA DINTRE problemele pe care ne-am propus s-o rezolvăm mai bine este aceea a tratării într-un mod și mai stăruitor a problemelor legate de viața și preocupările cetățenilor. În afara rubricilor de note critice „Reflector”, „De la luncă adunate”, „Clisee”, am inițiat o rubrică nouă — „Utile” — în care intenționăm să venim permanent în sprijinul cetățeanului cu diverse informații necesare, o rubrică „Microalbum” în care popularizăm ultimele descoperiri ale științei și tehnicii, o rubrică de sport pe care intenționăm s-o menținem. Prin originalitatea ei, această rubrică poate deveni foarte atractivă („11 redactori urmăresc 11 fotbaliști”). Metoda ca mai mulți redactori să urmărească simultan aceeași problemă o vom folosi și în alte sectoare: în transporturi, în deservirea populației. Aceasta din dorința de a face ziarul cît mai interesant și util, fără să neglijăm probleme majore ale educației cetățeanului, ale mobilizării lui la îndeplinirea sarcinilor economice. Ne propunem să intensificăm preocupările noastre pentru înfrumusețarea satelor și orașelor, pentru dezvoltarea turismului în județul Argeș, să satisfacem nevoia de a cunoaște cît mai bine, sub toate aspectele, tradițiile istorice, folclorice, dezvoltarea economică actuală a județului nostru.

Multe din aceste sarcini au prins viață în ziarul nostru prin străgerea în rezolvarea lor a unui larg activ de colaboratori externi din județ și din alte părți. A devenit o practică a rîndii noastre consultarea unor specialiști de renume și solicitarea de materiale de greutate din diferite domenii. Legătura noastră directă cu fiecare loc de muncă se face și prin subredacțiile voluntare. Am luat hotărîrea de a întări subredacțiile ce au funcționat și în-

inte în orașele și centrele importante. Intenționăm ca în fiecare întreprindere și comună să avem cel puțin un corespondent care să ne țină la curent cu tot ce ar putea interesa ziarul din sectorul de activitate respectiv. Urmărim în același timp ca acești corespondenți să polarizeze în jurul lor și alți cetățeni care ar putea să fie utili muncii redacționale. În întreprinderile mari din județ am organizat *puncte de corespondenți voluntari*, care ne informează permanent despre noutățile ce se ivesc în procesul de producție, în viața oamenilor. În felul acesta, ziarul are posibilitatea să cunoască operativ aproape tot ce se întâmplă la fiecare loc de muncă.

PENTRU VALORIFICAREA tot mai bună a scrisorilor primite la redacție, am renunțat la formula veche ca secția scrisori să lucreze ca secție de sine stătătoare și am unificat-o cu secția informații și probleme cetățenești. În felul acesta scrisorile sosite la redacție au devenit o principală sursă de informare a ziarului, de alimentare a rubricilor cu materiale variate și interesante, cu o mai mare priză la cititori. Această măsură a fost necesară datorită faptului că în ziarul nostru apar — așa cum am arătat mai sus — un număr mare de rubrici. Ținerea lor la zi, conform cu graficul existent în redacție, ar fi deosebit de dificilă, dacă nu ar exista mobilitate în folosirea oamenilor.

REDACTORII de la secția scrisori s-au transformat, în felul acesta, din simpli înregistratori de hîrtii, în ziaristi care contribuie efectiv la redactarea ziarului. În noua alcătuire, secția a devenit o sursă permanentă de informații, de subiecte și de idei. Acest fapt a izvorât și dintr-o altă necesitate și anume *aceea de a cuprinde mai larg varietatea de probleme ce se cer rezolvate în folosul nevoilor omului, pornind de la convingerea că, cu cît ziarul este mai legat de aceste cerințe sociale, cu atît el este mai solicitat de cititori, capătă autoritate și încredere în rindul celor cărora li se adresează.* Așa se explică faptul că, deși raza teritorială de acțiune a ziarului este mai redusă, numărul scrisorilor n-a scăzut, oamenii continuînd să se adreseze redacției cu încredere, în chestiuni deosebit de variate, solicitînd sprijinul în rezolvarea acestora.

morale, rețea cinematografică, apoi rețea de învățămînt elementar și mediu, inclusiv o școală de artă) își bizuie neîntrerupta înflorire pe valorificarea unui nobil orgoliu artistic-intelectual: de aici; au pornit Eminescu și Enescu, Luchian și Băncilă, Nicolae Iorga și G. Călinescu.

Ziarul „Clopotul” a trebuit deci ca, ținînd seama de orizonturile activității prezente, să armonizeze tradiția cu perspective. Haina sa jurnalistică modernă a împrumutat și a valorificat ceea ce îi slujea imediat din experiența trecută, fără a considera procesul perfecționării sale definitiv încheiat. Astfel, în primul rînd, a preluat *spiritul activ al atitudinii*: de la articol analitic la știrea de fapt divers, „Clopotul” își spune direct opinia apreciativă sau critică. El disociază cu grijă realizările de ceea ce frînează încă afirmarea deplină a posibilităților de la primele considerații asupra muncii în industrie, agricultură, pe șantierele de construcții, susținînd cu argumente precise cerințele organizării științifice în producție, ale rentabilizării și răspîndirii experienței înaintate. Iată cîteva titluri concludente: „Valoric da, pe sortimente...” (despre Fabrica de confecții „Botoșani”), „Dezghețul trebuie să survină înainte de sosirea primăverii” (pe șantierele de construcții), „Campania de primăvară a început: pregătirile s-au terminat?” (actualitatea agrară), „Prieten (ă) pe toate lungimile de undă?” (anchetă socială), „Ce ajutor acordăm elevilor?” (pe teme de învățămînt) ș.a.m.d. Modalitatea interogativă, de care ziarul nu abuzează, dă titlurilor respirația unui dialog neîntrerupt cu cititorii. Și într-adevăr așa este căci, după primele zile în care poștașul aducea redacției felicitări și oferte de colaborare de la cititori din diferite domenii de muncă, au început să sosească răspunsuri la opiniile ziarului și sesizări orientative pentru redactorii săi.

Nu e de mirare deci că în „Clopotul” puteți afla zilnic și rubrica intitulată „Curier”, în cuprinsul căreia sînt publicate — în forma lor autentică — relatările cititorilor sau răspunsurile solicitate de ei. Formula, mai cuprinzătoare decît obișnuita „poșta a redacției”, dă prilejul oricărui cititor să-și spună cuvîntul; în acest sens, „Curierul” este o tribună liberă de opinii constructive. De altfel, „Clopotul” are de pe acum și alte rubrici proprii. Faptul divers este inserat la rubrica „Arca lui Noe”, reluată din tradiția ziarului de acum cîteva decenii. În raport cu realitățile dezbătute pe atunci, cu combativitate în paginile „Clopotului” s-a

„CLOPOTUL” — Botoșani

Un ziar de acțiune

Eugen ATANASIU

ZIARUL NU ESTE O PAGINA DE CARTE; ZIARUL INSEAMNĂ ACȚIUNE. Cu aceste cuvinte inspiratoare pornea la drum, la începutul anilor '80, ziarul „Clopotul” din Botoșani încă de la primul său număr fiind strîns legat de lupta clasei muncitoare, condusă de Partidul Comunist Român.

Aceleași cuvinte ne-au revenit în minte într-o zi geroasă de februarie cînd pregăteam, în redacția de pe Calea Națională, apariția primului număr al cotidianului județean „Clopotul”, continuatorul tradiției de aproape patru decenii în jurnalistică botoșăneană. O echipă tină, dar entuziastă, alcătuită din cele mai active condeie ale fostului bisăptămînal, cărora li se adăuga un grup compact de articleri experimentați veniți de la Suceava și — în mod temporar — trei redactori ai

presei bucureștene, a înfruntat emoțiile unei apariții zilnice, cu simțul de răspundere cerut de imperativele momentului.

Căci, într-adevăr, aceste imperative sînt mari și numeroase. Județul creat prin noua împărțire administrativă a țării cuprinde, între Siret și Prut, opt mii de kilometri pătrați, cu o populație de aproape jumătate de milion de locuitori. Dacă, deocamdată, județul are o industrie mai puțin dezvoltată, în schimb perspectivele sale sînt mari, iar oamenii harnici; e de ajuns să amintim că lucrătorii Fabricii de confecții „Botoșani” au faima celor mai buni pantalonari din țară. Agricultură, zootehnia, viticultura sînt ramuri de căpetenie în producția județului. De asemenea, o dezvoltată viață culturală (teatre, filarmonică, muzee și case me-

născut acum o altă rubrică: „*Replica prezentului*”. Reporterii ziarului merg pe urmele unor triste realități supuse altădată judecății opiniei publice (mizerie, foamete, boli, lipsă de cultură) și identifică, exact în același loc, prefacerile contemporane. Tinerilor cititori ai ziarului le este de folos, în mod deosebit, această comparație revelatoare — putând cunoaște astfel mai bine urgia unor vremuri în care, din fericire, n-au apucat să trăiască, dar care nu trebuie date uitării tocmai pentru a înțelege pe deplin izbînzile civilizației noastre socialiste. Alte rubrici își caută încă denumirea proprie, fiind indicate deocamdată tematic, pe specific de gen sau cu expresii utilizate, și de alte ziare („*Tineretul*”, „*Ancheta socială*”, „*In alb-negru*”, „*Microfoleton*”).

Deosebit de activ s-a dovedit ziarul, de la primele sale numere, în dezbaterile problemelor vieții cultural-artistice. Cronici săptămînale de teatru și film, prezentarea noilor cărți apărute în librării, urmărirea drumului cărții la sate și a activității în căminele culturale, consemnarea activității muzeale, comentarea concertelor simfonice și a turneelor altor formații din țară în județ — sînt direcții principale de preocupări curente. Publicarea bilunară a unei pagini de literatură și artă deschide de pe acum ziarului perspectiva admirabilă de a deveni punctul de atracție și stimulentele tuturor talentele botoșănene. E de sperat că în redacția ziarului se vor întruni, cu regularitate creatorii din județ la mese

rotunde sau poate chiar într-un cencu purtînd numele ziarului, în care să se plămădească mari idei artistice innoitoare și să se afirme talente demne de numele unor străluciți înaintași.

Viața de partid, problemele educative în sprijinul noii generații, preocupările cetățenești și ceea ce se întîmplă în alte județe ale țării își află în „*Clopotul*” locul meritat. Alimentate cu sirgînță, toate compartimentele ziarului trăiesc în plină activitate obștească și, pentru această prezență cotidiană care nu le ostenește forțele, redactorii ziarului „*Clopotul*” au dreptul la un salut colegial, îmbărbătător.

NEINDOIELNIC, dificultăți și neajunsuri sînt încă de biruit. Condiția grafică a ziarului poate corespunde mai bine intențiilor redacției, iar intențiile redacției pot fi materializate cu mai multă putere de convingere în scris. Acum însă, cînd dotarea tehnică tipografică se cere mult ameliorată (ziarul se tipărește la Suceava, de unde împrumută pagina externă a lui „*Zori noi*”), iar redacția se cere încă completată și exersată pe formula ritmică a cotidianului, ar fi prematur să emitem sentințe. „*Clopotul*” și-a făcut auzit glasul său limpede și pătrunzător în tot județul Botoșani — și chiar dincolo de el, în cuprinsul țării. Cum arăta într-un „salut frătesc” trimis ziarului de către scriitorul Demostene Bottez, acest glas „sună a victorie, victoria oamenilor muncii din acele locuri în munca de gospodărire, ca niște adevărați stăpîni în casa lor”.

— și din păcate necontinuată în mod susținut — despre aspectul grafic. Nu poate fi tăgăduit faptul că această dezbateră nu a avut un efect din cel mai fericit asupra publicațiilor, fie ele cotidiene sau periodice. Drumul căutărilor de atunci este continuat astăzi parcă mai febril, secretariatele de redacție venind cu soluții grafice novatoare. Lupta aceasta desigur nu este ușoară. Ea cere un mare consum de energie; dar ce poate fi mai plăcut decît satisfacția unor ziare aspectuoase grafic, cu o tematică interesantă, slujind sarcinile cotidiene ale mersului nostru înainte! Și atîta timp cît la secretariate va arde flacăra interesului pentru o ținută tot mai elevată a paginilor, cu siguranță că prezentarea grafică a ziarelor va marca o linie ascendentă.

În ce a constat îmbunătățirea privind aspectul grafic al ziarelor, ca urmare a dezbaterilor începute în „*Presa noastră*”? În numeroasele soluții de paginat, care de altfel au spart vechile canoane — scrise sau nescrise. Semnificativă a fost reacția unor paginatori la apariția unor titluri cu cuvinte sectionate, dimensionate, cu rînduri inegale, picioare asimetrice la articole ș.a. „Asta nu-i corect. Altfel am învățat... Se vede că ăsta habar n-are de meserie...” — spuneau atunci unii, încușiți parcă de erorile comise de confrății lor din Capitală. Treptat, însă, ca orice lucru nou, soluțiile au fost adoptate și de ei, mai de voie, mai de nevoie... Din păcate în acest proces de așa-zisă modernizare, a apărut pasișă, care a distrus la unele ziare și bruma de personalitate pe care și-o creaseră de-a lungul anilor de apariție. Fenomenul este oarecum general, întretinut ce-i drept, de dorința sinceră a tuturor de a face ziarul cît mai interesant, mai viu și sub aspect grafic. După părerea mea, însă, singura armă de luptă împotriva pasișii sînt seminariile cu caracter de schimb de experiență, cu secretarii de redacție, de tipul celor organizate de secția presă și edituri a C.C. al P.C.R., care, de altfel, a făcut în principal să se învieze grafica ziarelor. Discuțiile purtate cu acele prilejuri, au avut, după părerea mea, un efect considerabil asupra participanților în ridicarea calificării profesionale în general.

Nici schimbările de experiență între ziare nu pot fi ignorate, însă nu folosite pentru a prelua nediferențiat unele metode de lucru de dragul justificării deplasării, ci pentru a împărtăși idei, pentru a eleva principii și metode noi,

„DRUM NOU” — Brașov

Ceea ce e modern în grafică...

AI. DINCĂ
secretar de redacție

FAPT de la sine înțeles, dezvoltarea presei județene pe toate planurile nu poate fi lipsită de efortul susținut, permanent, pentru a da ziarului un vesmînt grafic tot mai atrăgător, capabil să evedențieze prin titluri, literă,

ilustrație și punere în pagină un conținut tot mai ridicat, mai bogat în semnificații și forță de convingere.

Revenim, astfel, la unele probleme despre care în „*Presa noastră*” s-a mai scris. Mai precis: la discuția începută

capabile a îmbunătăți cu adevărat munca. Adesea sînt aplicate unele forme de muncă doar pentru că la ziarul din orașul X se lucrează așa! Rezultatul? Se produc perturbații în activitatea redacțională, fiindcă nu tot ce se verifică la o redacție, poate da bune rezultate la alta. Sînt de părere că la baza muncii redacțiilor trebuie să stea experiența proprie care poate fi perfecționată prin unele metode bune ale altor ziare.

Din dorința de a găsi noi soluții grafice, zilnic răsfoim presa, cu care prilej constatăm unele maniere deosebite de paginatie și profilare a paginilor. Unii le etichetează drept moderne, alții ciudate, dezaprobindu-le. *Se pune deci firesc întrebarea: ce înseamnă modern în grafică?*

Se observă în ultima vreme o practică în a împrăștiia reclama în ambele pagini de interior. Este aceasta modern? Poate că pentru ziarele de informații, soluția este acceptabilă, integrîndu-se în contextul caracterului lor. Nu același lucru l-aș putea spune pentru cotidienele județene, a căror tematică se diferențiază net de cea a cotidienele de informație sau chiar a săptămînalelor. Aici se impune o profilare a paginilor, adesea cu rubrici fixe ca loc și manieră de prezentare grafică. Iată deci că ceea ce poate constitui modern pentru un ziar, poate dezorganiza grafic un altul.

Unii susțin că de factura modernă tin și titlurile clișate, fie pe raster, fie pe negativ. Greu de spus, cu atît mai mult cu cît numeroase voci se pronunță contra. Cert este că asemenea titluri înviează pagina, sporînd numărul de pete contrast alb-negru. Și noi folosim această manieră, cu rezultate excelente. După părerea mea, nu trebuie abuzat de ea, în sensul că nu orice articol merită un titlu clișat. Deci să nu clișăm titlul numai pentru efectul grafic, ci, în primul rînd, pentru calitatea textului, a temei pe care o abordează.

Discuția poate fi extinsă și asupra culesului mecanic pe formate, a dimensiunii fotografiilor, chenarelor. Toate își au rostul lor și pot fi utilizate în limita bunului gust, deoarece o pagină — cu excepția celor de informații — fărîmițată de formate nu este modernă, așa cum nu poate fi acceptată nici una cenușie, fără nici o ilustrație, efectele de alb-negru fiind scoase doar din titluri.

ȘI TOTUȘI, ce înseamnă modern în grafică? După părerea mea, caracterul modern rezidă din abandonarea șablonului: „Ce a fost ieri valabil,

nu mai este astăzi, iar ce este astăzi, nu mai corespunde miine”. Desigur că aceasta implică o zestre tehnică corespunzătoare, eliminarea literii de titlu învechite atît moral cît și fizic. Problema tehnicii poligrafice implică însă discuții mai ample, care în momentul de față nu-și pot găsi decît într-o foarte mică măsură rezolvarea. Totuși, întreprinderile poligrafice ar trebui să privească secțiile de la ziare într-un mod mai atent, să lupte mai mult pentru calitate, pentru deschiderea orizontului profesional al zețarilor, direcție în care s-a făcut... mai nimic.

A pagina cu gust, plăcut ochiului, fără stridente, subliniind materialele importante, cu pagini precis profilate problematic (în măsura posibilităților), cu rubrici pe cît posibil fixe, cu personalitate proprie ca tinută grafică și, în sfîrșit, toate integrate într-o manieră proprie, încît să se detașeze de celelalte ziare, aceasta ar însemna pe scurt un cotidian local, care ține seama de cerințele moderne. Aș adăuga însă că, în procesul de modernizare, accentul trebuie pus în primul rînd pe tematica ziarului, pe o problematică majoră, tratată competent și frontal, folosind o limbă aleasă, plăcută de citit și clară în exprimare. Un articol

incilcit, păsăresc — cum îl numim noi în redacții — încărcat cu date, nu numai că nu folosește nimănui, dar constituie o jignire a cititorului care își irosește timpul fără folos.

După părerea mea, aspectul grafic constituie o problemă deschisă discuțiilor în mod permanent. Nu se pot trage concluzii definitive, dar se pot elabora unele păreri care să genereze maniere moderne de paginatie, inviorînd presa cotidiană în general. Aș folosi, în susținerea ideii, un exemplu. În „Presa noastră” s-a emis părerea că modern în grafică ar fi utilizarea unei singure familii de literă de titlu pentru un număr de ziar. Ideea mi se pare interesantă. Noi n-am putut-o adopta pentru faptul că nu avem completă măcar o familie de literă acceptabilă de la corp 12 la 48, cu o tăietură modernă.

CONSIDER util ca discuția — și nu numai atît — privind modernizarea graficii ziarelor să fie neîntreruptă în paginile revistei „Presa noastră”, iar periodic, la capătul unei etape tematice eventual, să se publice unele sinteze care să cristalizeze părerile, să răspundă întrebării care ne frămîntă zilnic: totuși, ce înseamnă modern în grafica ziarului?

„FĂCLIA” — Cluj

Relația redacție — forțe extraredacționale

Ion ARCAȘ

șeful secției „Știință și cultură”

UN ZIARIST, oricît de „foarte bine” pregătit din punct de vedere profesional, oricît de stăpîn pe condei (din păcate, această calitate duce uneori la superficialitate), oricît de bine intenționat și oricît s-ar strădui să îmagazineze informații și noi informații din domeniile care îl solicită, nu poate să trateze problemele și fenomenele realității la nivelul specialistului

legat direct de economic, știință sau cultură. Pentru întreg colectivul redacțional al ziarului *Făclia* acest ade-văr elementar — propriu și specific epocii noastre de spectaculoase și mărețe succese ale revoluției tehnico-științifice, epocă în care toate categoriile de intelectuali sînt preocupate de cîștigul informațional — a impus o atitudine precisă în relațiile cu colabora-

torii, un stil de muncă și o concepție care să acopere pe de-a întregul noțiunea de *colaborare*.

Am depășit spinoasele momente când colegii de muncă se simțeau atinși în amorul propriu pentru că nu li se acordă suficient credit în abordarea unor teme științifice sau de înaltă competență profesională. Conducerea ziarului a lămurit cazurile, explicit sau implicit, atrăgând atenția asupra structurii, pretențiilor și exigenței cititorilor.

Intr-un centru universitar și științific de importanță și proporțiile Clujului, dilematismul și competența de suprafață devin un pericol atât pentru ziar cât și pentru ziarist, iar continua diversificare și specializare a economiei, organizarea și conducerea științifică a producției cer analize și îndrumări, atitudini și intervenții pe care ziaristul nu și le poate asuma fără un coeficient de risc. Era și este clar că specialistul are avantajul de a fi *in media res*, de a trăi concret fenomenele care se petrec la nivelul sectorului de muncă și, ca atare, acceptând limitele subiectivismului, el tratează și explică totul din interior. Acolo unde ziaristul, insuficient cunoscător, insuficient documentat, se întilnește la tot pasul cu surprize și redescoperă nu știu câte Americi, specialistul sesizează *minusul de informație* și se ancorează în esențial, delimitând fără efort generalul de particular, noutatea de falsă noutate. Era și este clar că acolo unde pregătirea profesională se îmbină cu capacitatea de a transpune ideile pe hirtie, specialistul e cel mai bun publicist, are un atu în plus față de publicistul profesionist. Cunoașterea producției, a sensurilor intime ale cercetării științifice, a direcțiilor de dezvoltare într-o ramură ori subramură, într-un colectiv de muncă, determinarea activităților sociale, culturale și artistice createore incumbă, de altfel, interesul ziarului pentru numeroșii săi colaboratori. Logica și rațiunea acestei stări de lucruri ne-au convins, încă de acum doi-trei ani, să reconsiderăm relațiile noastre cu ziaristi extraredacționali, să căutăm calea cea mai bună de a-i interesa în dezbaterca unor aspecte concrete ale vieții și în tendința de a îmbunătăți conținutul ziarului. Această atitudine și-a arătat roadele în fluxul forțelor extraredacționale spre coloanele ziarului, în plusul de informație cuprins de articolele colaboratorilor, în lărgirea tematicii și arici de preocupări ale redacției.

AȘADAR, este o stare de lucruri necesară și, poate, nu numai experiența noastră. Dar, în fond, care este expe-

riența noastră? Cum procedăm cu numeroșii colaboratori? Ce a apărut nou în relația redacție-colaboratori?

Trebuie spus pentru limpezire că avem două categorii de colaboratori: *permanenți și periodici* sau *ocazionali*. Prima categorie, din care fac parte academicienii, profesorii universitari, economiști, ingineri, sociologi, scriitorii, muzicologi, plasticieni, cuprinde un cerc mai restrâns și am putea considera într-un fel sau altul că toți s-au integrat în activul acționar al ziarului. Ei contribuie la toate fazele care premerg procesului de tipărire a ziarului. Mai întâi sînt consultați la alcătuirea planului lunar de teme și la conturarea conținutului articolelor. Ne sugerează problemele dintr-un sector sau altul, participă operativ în brigăzi, împreună cu reporterii, la efectuarea unor analize, anchete sau studii, dau consultații de specialitate asupra articolelor finite. Un singur exemplu ar fi edificator în acest sens. Incepînd din a doua jumătate a lunii martie, în coloanele ziarului au fost oglindite evenimentele și ideile revoluționare de la 1848. Încă din ianuarie redacția a apelat la ajutorul istoricilor pentru alcătuirea unui plan de colaborări și materiale proprii. Am precizat autorii, de comun acord cu Institutul de Istorie al Academiei, le-am comunicat temele, am precizat direcțiile și sursele de informare pentru articolele redacționale. Rezultatul a fost că la începutul lui martie o bună parte din colaborări se aflau în portofoliul redacțional.

Și mai eficientă s-a dovedit această metodă în perioadele cînd au fost dezbătute public documente ale partidului și statului, care au fost adoptate de Conferința Națională a P.C.R. și sesiunile Marii Adunări Naționale. Dar în asemenea cazuri redacția desemnează un grup de redactori care se ocupă exclusiv de colaborări: întocmește planul, discută cu viitorii autori, precizează termenele de predare, informează colegiul și lucrează practic cu autorii pînă la intrarea articolelor în ziar. *Evident, în situația concretă, rolul secțiilor dispare tocmai pentru că ar duce la risipă de forțe și n-ar permite cea mai eficientă coordonare, pe cînd grupul de redactori „speciali” lucrează direct cu secretariatul, conducerea ziarului și colegiul. (Nu este, de altfel, singurul caz cînd secțiile nu mai sînt viabile, dar, probabil, „Presa noastră” va dezbate problema lor cîndva).*

CÎȘTIGUL ZIARULUI, mă refer la conținut, operativitate, competență, spirit de răspundere, nu poate fi tratat

intr-un bilanț, deoarece este incomensurabil. Poate ar putea fi evidențiat printr-un exemplu: dezbaterca publică a documentelor cu privire la perfecționarea organizării administrativ-teritoriale a țării. Discuțiile au pornit de la necesitatea îmbunătățirii organizării, au subliniat condițiile economice, politice și sociale care impun modificări în concordanță cu dezvoltarea societății românești și au analizat progresele care stau la baza acestor transformări. Trecînd peste faza de acceptare, pur adevivă, de la bun început, autorii au demonstrat modul științific de ecurare a problemei, singurul compatibil cu metodele de muncă ale partidului nostru, care poate duce la modernizarea aparatului de stat, la dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării, la evoluția vieții rurale, în ultimă instanță, la înflorirea civilizației materiale și spirituale a țării noastre, pe baza unor studii profunde. De la apariția proiectului, în numai cîteva zile, coloanele ziarului au găzduit opiniile unor juristi, geografi, economiști, etnografi, sociologi, arhitecți, agronomi, profesori, învățători de mare prestigiu care au audiență în rîndurile cititorilor, cîștigată prin reputația lor de specialiști, prin munca lor concretă și prin responsabilitatea față de cuvîntul scris. Colaborarea nu s-a limitat numai la articole. Au avut loc schimburi de idei, dezbateri cu redactorii, publicate sub formă de mese rotunde, anchete și interviuri. Dezbaterca propriu-zisă noi n-am încheiat-o încă, deoarece aplicarea hotărîrilor partidului continuă la nivelul comunelor, unde organele județene de partid și de stat au sarcini deosebit de importante și unde specialiștii din toate domeniile pot aduce un sprijin hotărîtor. Firește, pentru ziar este extrem de util și, într-un fel, comod să dispună de un corp activ de colaboratori, cărora li se pot solicita la orice oră din zi și din noapte articole și care, la nevoie, într-o zi sau două, le predau redacției, fie că este vorba de specialiști foarte ocupați (citez cu respect numele academicienilor Constantin Daicoviciu, Raluca Ripan, Eugen Pora, Emil Pop, Tiberiu Ponovici, ale membrilor corespondenți ai Academiei Ioan Ursu, Stefan Pascu, Tiberiu Moraru, Victor Mercea, Victor Preda, a profesorilor universitari Andrei Dancsoli, Tudor Drăgan, Mihail Dan, Octavian Fodor, Ioan Păcurariu, fie de conducători ai unor întreprinderi și instituții de stat, economice, sociale sau culturale ale căror nume, din fericire pentru noi, nu pot fi înșirate într-un articol. Dar la această situație nu s-a

ajuns de la sine. Ani de zile i-am invitat, ca oaspeți ai ziarului, pentru două-trei ore, pe grupe de specialități, pe numeroși colaboratori ai noștri. Și nu neapărat pentru a le solicita ceva. Ne-am interesat de preocupările lor, de conveniențe și inconveniențe, de problemele stringente care stau în atenția cutărui sau cutărui specialist. În același timp, le-am relatat pe larg aspectele muncii noastre, intențiile, ne-am declarat interesul pentru o problemă sau un domeniu, și, totuși, până la urmă, le-am cerut *sprijinul*, în virtutea principiului afirmat că un ziar nu poate fi viabil atâta timp cât se bazează numai pe *ziariștii redacționali*, indiferent de numărul lor. A fost, dacă vreți, un fel al nostru (poate și al altora) de a ne apropia colaboratorii, de a strânge legăturile cu ei. Rodnicia atitudinii poate fi judecată în relație cu două ipostaze:

1. a ziaristului care antișambrează ore în șir pentru câteva relații sau pentru realizarea unui interviu — dacă nu era vorba de colaborare — cu riscul de a fi refuzat ori amînat; și

2. a aceluiași ziarist așteptat cu interes oricînd acceptat printr-un simplu telefon. În ultima ipostază, chiar și refuzul are alt aspect — al înțelegerii, al amicitiei, al reciprocității interesului: colaboratorul ține la prestigiul ziarului, ziaristul respectă timpul specialistului.

CEALALTĂ CATEGORIE de colaboratori, pe care i-am numit *periodici, ocazionali* datorită unei solicitări mai puțin intense, este mult mai numeroasă și ca atare răspîdită în toate domeniile activității economice, sociale, științifice și culturale. Diversitatea aceasta, în sine, trebuie să acopere diversitatea realității, a vieții și să corespundă dinamicii proceselor economice și sociale. Două exemple vor ilustra ce înțelegem noi prin *periodicitate*. A apărut Studiul cu privire la îmbunătățirea învățămîntului general și liceal și a fost supus dezbaterii publice. Cei îndrituiți să poarte această dezbateră sînt firește învățătorii și profesorii. Întrucît nu intră în discuție numai problemele de strictă specialitate ale învățămîntului, care ar viza cu totul aparte doar „Gazeta învățămîntului” și, eventual, revista „Colocvii”, noi am

apelat și la medici, sociologi, psihologi, activiști sociali, datori, într-un fel sau altul, să-și spună părerea, ne-am bazat pe aportul pedagogilor cunoscuți. Discuțiile se vor încheia: lucrurile se vor așeza pe făgașurile dorite. Ei, toți sau unii, probabil, vor mai fi solicitați în cazul discutării altor probleme ale școlii atunci cînd au de împărtășit o experiență valoroasă, cînd apar fisuri în procesul instructiv-educativ. Și celălalt exemplu. În perioada cînd a început organizarea științifică a producției și muncii ne-am dat seama că este nevoie de aportul unor specialiști de diferite profiluri, în afara celor care muncesc nemijlocit în producție. Participînd la întocmirea studiilor de optimizare a procesului de producție, economiști, sociologi, ciberneticieni, psihologi, esteticieni au lansat în coloanele ziarului opinii și idei prețioase pentru toate întreprinderile productive. Cum procesul economic de organizare științifică a producției și muncii, odată orientat pe calea optimizării, nu poate dura, ca asimilare metodică, la infinit, chiar dacă se îmbunătățește continuu, prelungirea schimbului de opinii sau reluarea unor teme nu mai poate fi justificată, pentru că ar da impresia de batere a pasului pe loc sau ar derula pe unii conducători de întreprinderi. O dată principiile stabilite, căile de optimizare depistate, numai experiența în plus sau nerespectarea principiilor și căilor mai poate constitui obiectul atitudinii. Atunci, periodic, unii specialiști vor fi chemați să analizeze eficiența procesului asupra calității și rentabilității, să dea gir unor metode, să combată unele practici neavenite, să depisteze noi resurse.

Tot în această categorie, mai precis, în grupul adevăraților *ocaionali*, încadrăm pe acei specialiști care ne scriu din proprie inițiativă. Înainte sau imediat după ce le publicăm articolele, luăm legătura cu ei, indiferent că sînt din Cluj, din comunele sau orașele județului. Contactul direct este, de fapt, un sondaj al aptitudinilor, o investigație asupra eventualelor teme pe care le-ar putea trata în coloanele ziarului. Atenția ce li se acordă, interesul manifestat îi face pe cei mai mulți dintre ei să treacă, măcar pentru un timp, în rîndul colaboratorilor permanenți sau să devină corespondenți la-

borioși (cu altă ocazie voi reveni asupra acestei categorii, pe care ziarul are intenția să-i folosească mai atent ca bază a activului de corespondenți). În sfîrșit, cam atîta vroiam să spun despre relația ziar-forțe extraredacționale, iar eficiența muncii noastre cu forțele extraredacționale îi las pe colegi să o judece din studierea colecției *Făclia*.

*Ceea ce mi se pare semnificativ, în sensul îmbunătățirii conținutului, al evitării monotoniei, al diversificării stilistice, în aportul colaboratorilor este plusul de informație. Astăzi nu ne poate fi tot una dacă se repetă și se repetă lucruri arhicunoscute, comune, de genul: „îngrășînd pămîntul se obțin recolte mari”, „gospodarul bun trebuie să muncească” sau „activitatea culturală se desfășoară la un nivel ridicat”, care ar tocă receptivitatea cititorului. I-ar plăcise ori îndepărta de ziar, sau dacă rîndurile publicate sînt bogate în idei, în noutăți, în păreri îndrăznețe, în soluții personale ori bazate pe rezultatul cercetării altora. Și cine poate veni cu plusul de informație dacă nu specialistul, cel care produce plusul de informație? (să nu uităm că redactorul *Agerpres* la Cluj a transmis într-un singur an peste 300 de informații cu privire la descoperiri științifice locale — multe dintre ele noutăți exclusive!).*

DOVADA CĂ legăturile dintre ziar și colaboratori, la Cluj și desigur și în altă parte, nu sînt și nu trebuie să fie relații *oarecare*, simple înțelegeri obișnuite, ci constante necesare, specifice presei tipărite cotidian. De altfel, mi se pare mie și este și punctul de vedere al altor colegi, nu e lipsită de importanță studierea — dar nu numai studierea! — posibilității de constituire a unui *colegiu extraredacțional, de acționari onorifici*. Colegiul extraredacțional, format din savanți, cadre universitare, sociologi, scriitori și alte categorii, dacă s-ar întruni numai trimestrial, prin cunoașterea concretă a situației din numeroase domenii și privind critic numerele de ziar apărute, ar contribui nemijlocit la corelările tematice și la ridicarea nivelului publicistic al presei județene. Viața, probabil, va impune și acest sistem.

„IGAZSÁG“-Cluj

Profilul... Ce este, de fapt, profilul?

Andrei KOVÁCS
redactor șef

MOMENTE de încordare în viața redacției: momentele transformării în ziar județean... Ce are să fie? Cum are să fie? Răspunsul era unul singur: munca redacțională trebuie îmbunătățită. Cu un efectiv mai mic? Da. Cu o arie de eficiență geograficește micșorată? Da. Dar sub aspect politic-social, raza de acțiune n-a scăzut. Așadar, refrenul: muncă redacțională îmbunătățită. Dar cum?

Zilnic, săptămînal, primim noi și noi gazete județene; le studiem, ba uneori le și învidiem puțin: e nostalgia gîndului la „epoca eroică”: și le învidiem mai cu seamă pentru prospețimea cu care au îmbobocit, în cursul marii înmuguriri din toată țara. Noul grup din competiție este puternic, iar noi, „bătrîni”... Vreau să spun că nici mîndria noastră nu-i insensibilă. Acceptînd ideea renașterii zilnice a ziarului, trebuie să admitem că sîntem tot atît de tineri ca și proaspătul contingent al presei, doar că avem mai multă experiență. De fapt, unica alternativă a rămas aceeași: muncă redacțională îmbunătățită, întruchipată în modalități concepute concret, în proiecte și măsuri organizatorice efective.

Am început prin a ne acclimatiza cartografiînd — geografic și tematic — aria competenței noastre și studiînd componența demografică a masei cititorilor noștri; tot atunci, o suită de articole — de la prezentarea problemelor economice de actualitate din județ pînă la schițarea noilor trăsături ale activității desfășurate de organele de partid și ale administrației de stat și pînă la relevarea situației create în valorificarea folclorului nostru — „a luat în stăpînire” (sau, mai precis: ia în stăpînire) domeniul de activitate, modificat, al ziarului.

Este limpede că ziarul județean e cronicarul vieții județului; a județului, înainte de toate. Este limpede că ziarul județean e oglinda vieții județului și că el reflectă evenimentele, concen-

trînd în focarul lui esențialul. Limpede este așadar că, în mediul variat și policrom, fiecare ziar trebuie să aibă, să găsească o personalitate proprie, un caracter individual specific. Da: profilul ziarului județean.

Nu știu cum se petrec lucrurile în alte redacții; la noi însă, direcțiile dezvoltării muncii redacționale sînt însoțite de o negație: întii ne gîndim la ceea ce nu e bun, fiind depășit. Și după aceea ni se conturează în minte forma superioară celei anterioare („superioară”, dar nu perfectă, căci s-ar putea ca mîine să găsim una și mai bună). Inclîn să cred că e bine așa, deoarece nașterea noului înseamnă întotdeauna o negare a vechiului.

În cele ce urmează doresc să schițez cîteva astfel de negații, așa cum au apărut ele în opinia noastră colectivă redacțională, ca o forță generată de tendința către nou și innoire.

PRINCIPIUL potrivit căruia locul prim îi revine, în ziar, tematicii economice exprimă o trăsătură caracteristică a politicii partidului nostru. Dar în cîte feluri am interpretat și am aplicat noi, în ziar, acest principiu! Voi schița extremele; iată, cu aproximație, acest mod de interpretare: Care este locul de frunte într-un ziar? Evident, cel din pagina întii și anume chiar sub frontispiciu precum și în porțiunea rezervată contrafondului — cu cît mai mult spațiu la dispoziție. Ce înseamnă locul de frunte în muncă? Evident: maximul cifric. Și ce înseamnă „articol cu tematică economică”? Parecî există întrebare mai ușoară? !... Înseamnă, pur și simplu „articol care analizează producția sau modul de gospodărire, dar mai ales producția”. Am simplificat intenționat, spre a accentua trăsăturile fenomenului; totuși, în realitate, cam așa s-au petrecut lucrurile. Fapt este că tocmai de aceea, prima pagină a ziarului a devenit cea mai atemporală și cea mai puțin citită.

Dacă nu de altceva, atunci pentru că un articol consacrat unui anumit aspect al vieții poate fi interesant sau nu; două, înseamnă repetare, iar trei (mai cu seamă dacă, pe deasupra nu sînt suficient distanțate în spațiu și lipsește dintre ele legătura logică interioară) vor duce neapărat la plictiseală. Mă opresc în fața vînzătorului de ziare sau îmi aștept rîndul la frizer — și mă uit cum reacționează cititorul cînd răsfoiește ziarul. Întreb în mod direct sute de cititori, ba caut chiar eu însumi să văd ziarul cu ochii cititorului; rezultatul e același: efectul nu se poate măsura prin numărul de semne așternute pe hîrtie. Dimpotrivă, un surplus înseamnă de obicei căderea în extrema contrară scopului urmărit.

Am ajuns la concluzia că noțiunea de preponderență a tematicii economice trebuie tradusă în limbajul tradițional al ziaristicii. Să-i asigurăm acestei tematicii o rubrică permanentă, în ziar; și, dimpreună cu criteriul eficacității, precum și în interesul acestei eficacități, să ne fixăm și un obiectiv profesional special: *îmbogățirea tematicii economice, publicarea mesajului interesant și instructiv al unor specialiști competenți, tipărirea exclusivă a unor materiale care își împlinesc cu adevărat misiunea și care nu sînt caracterizate prin tematica prea sonoră, ci prin conținutul bogat. Da, prin toate acestea trebuie să-i asigurăm în sfîrșit rubricii economice cuvenita prețuire a cititorului (nu numai cea oficială, ci și pe aceea lăuntrică).*

Dar, vai — se îngrijorează automatismul deprinderii — ce va rămîne, pe locul articolelor serioase, în pagina întii astfel „descheiată”? Ce vom pune sub frontispiciu? Considerăm că o să inserăm acolo actualitatea zilei, un eveniment al „politicii interne” din județ; iar acesta poate fi tot atît de bine marșul de primăvară al tractoarelor, ca și prezentarea vreunei statistici edificatoare din domeniul creșterii populației sau firește un eveniment industrial de semnificație publică.

La locul cuvenit lor au să se afle în continuare și evenimentele de anvergură națională, alcătuiind o fereastră mereu deschisă spre viața întregii patrii. Nu va lipsi nici editorialul — cînd avem editorial, — și nici publicistica civică, micro-reportajul dinamic, informația de interes local, materialul foto merit să învieze aspectul paginii, sau diferitele semnalări... Dar curm șirul, ca să nu ajung iarăși la ceva în genul șablonului. Da: pagina întii se va „descheia”. Vrem să comi-

tem neapărat acest sacrilegiu. Iar dacă va bate vîntul printre două articole sau va încăpea printre ele lumina soarelui (fără ca aceasta să însemne că n-am utilizat bine spațiul), se cheamă că ziarul are să fie mai plăcut, mai lizibil. Deci va avea mai multă eficacitate.

CARACTERUL șablonard al acelei prime pagini „încheiate la toți nasturii” a făcut victime și sub aspect al genului literar ziaristic, iar victimele au fost cel puțin două la număr: *articolul de analiză*, fetișizat prin interpretarea simplistă a noțiunii de eficacitate (căci jurnalistică „serioasă” cerea să faci neapărat analiză, chiar dacă nu aveai ce analiza; așa că găseai, în fiecare pagină, vreo două-trei articole de pseudo-analiză sau pseudo-articole de analiză, care nu făceau altceva decît să discrediteze analiza publicistică adevărată, însă, oricum, împrumutau prestigiu de la „piinea” ziarului, surghiunind pe planul al doilea genul care este cu adevărat piinea noastră cea de toate zilele: *reportajul jurnalistic*, darea de seamă referitoare la un eveniment, la un caz, la o situație, la prezent, la actualitate). A fost o vreme cînd ni se părea că a ceda, fie chiar și numai în gînd, tentației senzaționalului însemna să păcătuiești. Astăzi zicem: bine ar fi să putem scrie despre cît mai multe lucruri ieșite din comun; despre lucruri menite să trezească un interes diferit de cel cotidian, avînd efect de senzațional. Și, pentru ca reabilitarea să fie totală, așezăm în pagină, chiar sub frontispiciu (fie și cu un titlu pe patru coloane), reportaje jurnalistic consacrate aceluia dintre evenimentele de interes public ale zilei, pe care îl considerăm a fi dintre toate cel mai interesant.

LA CONFATUIRILE cu cititorii s-a întîmplat ca unii dintre ei să înceapă a relatea vreun caz, pentru ca, la un moment dat, să se întrerupă, stîngerîți: de fapt, e un caz local, mărunț... nu poate prezenta interes pentru ziar... Dimpotrivă: pentru noi prezenta un mare interes, dar pe semne n-am reușit să ni-l manifestăm, să-l demonstrăm zi de zi. „Chestiunile de amploare” — problemele — eclipsaseră însuși mediul lor vital: subiectul jurnalistic. Indiferent care este problema, nu poți scrie despre ea decît cînd ai și un subiect, un fapt, un eveniment demn de relatare jurnalistică. *Problema* are un caracter general; *subiectul*

este ceva concret, individual. Principalele probleme pot fi învățate, enumerate — fiind lucru dat, — în schimb subiectele sînt nenumărate și inepuizabile, deoarece viața le produce, zi de zi, la scară industrială. Am pornit de la ideea că, pentru a trece de la scrierea care reproduce problema la scrierea cu subiect, este necesar „doar” un singur lucru: împămîntenirea orientării datorită căreia ziaristul nu stă să măcine probleme, la masa de scris, ci aleargă pe teren în căutarea subiectelor. Nu avem subiect? Să nu fie nici articol! Iar dacă criteriul este subiectul, atunci vom publica articole de care nu mai publicăm nici un alt ziar. Și, implicit, se vor ridica probleme, se vor clarifica probleme.

LA ÎNCEPUT a fost mirajul paginilor speciale. Apoi, cel al rubricilor. S-a întîmplat ca unii să acorde rangul de rubrică fiecărui titlu desenat sau revenit în ziar cu intermitențe. Dar, la urma urmei, ce este o „rubrică”? Mărturisesc sincer că în limbajul de toate zilele denumim rubrică lucruri diferite: ba secția, ba resorturile formate în interiorul ei, ba o acțiune oarecare, ba însăși rubrica. Firește, bogăția de nuanțe a denumirii nu este dăunătoare; cu atît mai mult dăunează însă redactarea defectuoasă a rubricilor. Am căutat deci să „punem la locul lor” rubricile ziarului, atît sub aspectul interpretării, cît și al evaluării faptelor. Așa s-a întîmplat și în cazul citatei rubrici *economice*, rezultat al muncii mai multor colaboratori interni și a numeroși colaboratori externi. Pentru a reda un specific clujean, am publicat, săptămînal, reflexii referitoare la evenimente din viața artistică; sub titlul de *Jurnal artistic*, acțiunea respectivă a devenit și ea o rubrică permanentă. Pentru valorificarea numeroaselor scrisori, remarci, întrebări și ecouri, parvenite la redacție, în fiecare vineri publicăm „*Căsuța poștală Igazság*”: e una dintre rubricile de cea mai mare popularitate, reflectînd și influențînd cu succes viața locală. O dată pe săptămîină, trecem și pe „*La medic*” spre a discuta cu el, în fața opiniei publice, despre problemele noastre sanitare. Cititorii au solicitat o rubrică a lor, cu tematică specifică; ziarul a dat curs cererii, menționînd chiar prin titlul rubricii: „*Nu-mai pentru ele*”. Nu sîntem în măsură să publicăm un supliment periodic, dar, în împlinirea acestei lacune, oferim cititorului, duminică de duminică, o

„*pagină-orizont*”, redactată cu grijă și cu colaborarea unui mare număr de publiciști locali preocupați de domeniul științific. Cît despre rubrica noastră de „*satiră*” — prezentă de două ori pe săptămîină — doamne ferește să lipsească vreodată: cititorul s-ar simți frustrat. Tot așa, *rubrica pedagogică* trebuie să apară și ea în ziua consacrată, ca și *Știrile* sau *Sportul* (zilnic), evenimentele internaționale ale săptămîinii și celelalte, căci, pe drept cuvînt, cititorul se așteaptă să le găsească pe toate, într-un ziar serios. Nu aceste rubrici alcătuiesc întregul ziar, însă ele sînt cele dinainte comandate de către cititor, prin faptul că s-a abonat. Așadar, dacă nu vrem să lezăm regulile unei înțelegeri reciproce, am putea să le substituim cel mult cu ceva mai bun și mai valoros.

Astfel concepută, noțiunea de rubrică permanentă nu o acoperă pe cea de organizare a muncii redacționale pe rubrici — adică, după cum spunem noi: de specializare. Am făcut și noi o repartizare a diferitelor domenii de activitate: fiecare ziarist, cu specialitatea lui (sau, mai corect: cu rubrica sa, respectiv rubricile sale). O rubrică permanentă a ziarului poate însuma colaborarea mai multora; există însă unii care semnează concomitent la două rubrici, sau alții care nu semnează la nici una. Pe de altă parte, pot exista rubrici ocazionale, de mai lungă sau mai scurtă durată; precum pot exista și unele rubrici modificate conform noilor cerințe. Un singur lucru nu mi-aș mai putea însă imagina: ziarul nostru, fără rubrici.

IATĂ-MĂ, DECI, ajuns la o nouă negație; de data aceasta însă, cel puțin aparent, neg tocmai ceea ce afirmam sus și tare la început. Cum poate fi compatibilă veșnica înnoire cu conservarea anumitor forme fixe? Sînt de părere că tocmai din soluționarea acestei contradicții rezultă ziarul interesant, înzestrat cu un profil propriu; acest rezultat este independent de raza de acțiune geografică și de proporțiile schemei redacționale, dar survine neapărat în funcție de cunoașterea aceluia mediu de viață în raport cu care ziarul își efectuează, zi de zi, metabolismul; neapărat în legătură cu funcțiile vitale ale organismului în care pulsează ziarul; neapărat în funcție de forța subiectivă a redacției care, zi de zi, dă viață ziarului, plămădindu-l din cunoștințele, pasiunile, bucuriile și revoltele sale.

„VIAȚA NOUĂ” — Galați

„Tirul” — reglat zilnic

Stelian SAVIN
redactor șef

INIȚIATIVA redacției revistei „Presă noastră” de a prilejui — în paginile sale — un schimb de experiență între organele de presă ale comitetelor județene de partid, acum, la început de drum în activitatea județelor, este binevenită. E binevenită nu numai pentru faptul că redacțiile multor ziare județene și-au început activitatea „pe loc gol”, cum s-ar spune.

Probleme — și nu ușoare — se pun și pentru ziarele care apar în fostele centre de regiuni. E vorba, în cazul lor, mai ales de adaptarea, din mers, la noile condiții. Or, în legătură cu acest lucru aș vrea să-mi spun părerea.

În condițiile când organele județene — de partid, de stat, economice și social-culturale — lucrează direct cu unitățile de bază, fără intermediari, ziarul poate și trebuie să constituie unul din mijloacele eficiente și operative de legătură a comitetului județean de partid cu aceste unități. Pentru a împlini corespunzător acest deziderat — obligatoriu, după părerea mea — ziarul trebuie să aibă o bună orientare tematică.

Cum se asigură la noi acest lucru? În primul rând, prin legătura permanentă a redactorului șef, a șefilor de secții, a celorlalți redactori cu biroul și secretariatul comitetului județean de partid, cu aparatul său, cu comitetul executiv al consiliului popular județean provizoriu și serviciile sale, cu conducerile județene ale organizațiilor de masă, obștești, economice și social-culturale. Acest lucru ne permite să cunoaștem zilnic ce probleme primează ca preocupări majore, în toate domeniile de activitate, ce acțiuni se întreprind, în ce direcții e solicitat sprijinul ziarului.

Trebuie trasă de aici concluzia că lucrăm „de la o zi la alta”? Nicidecum!

După constituirea județului Galați, cunoscând ce sarcini imediate trebuie rezolvate, ne-am planificat principalele probleme de care să ne ocupăm în luna martie, în fiecare domeniu de

activitate (industrie, construcții, agricultură, viață de partid, învățământ, cultură). Săptăminal, simbăta, colegiul stabilește planul de apariție pentru săptămîna următoare prevăzînd — pe zile — principalele materiale care trebuie publicate.

Și totuși, e nevoie ca zilnic să ne reglăm „tirul” pentru a doua zi, pentru a fi în stare să răspundem prompt cerințelor care se ivesc, care apar pe parcurs. Uneori, pentru ca ziarul să fie într-adevăr ziar, schimbăm din mers fizionomia numărului respectiv — chiar în ziua apariției. În redacția noastră s-a încetățenit obiceiul ca redactorilor să nu le scape nimic din ceea ce apare nou, ce merită a fi consemnat, din sectorul de activitate de care se ocupă. Și majoritatea reușese să facă acest lucru pentru că și-au creat bune legături, au relații largi cu colaboratorii, cu conducerile instituțiilor județene, ale unităților industriale și agricole.

Baza orientării tematice a ziarului o constituie însă îndrumarea permanentă a comitetului județean de partid. Aproape că nu există zi cînd, personal, primul secretar al comitetului județean de partid, ceilalți secretari să nu discute cu redactorul șef, comunicîndu-i în ce domenii și în rezolvarea căror probleme e solicitată prezența ziarului. Aceasta ne permite să acționăm prompt în sprijinul soluționării problemelor majore, să nu ne pierdem în lucruri mărunte, lăturalnice, neesențiale.

O altă cerință de prim ordin pusă de partid în fața presei locale o constituie promptitudinea, operativitatea. Realizarea acestui deziderat e posibilă, cu condiția ca redactorii să-și cunoască temeinic problemele din domeniul de activitate de care se ocupă și, totodată, să cunoască terenul, unitățile de bază din industrie, construcții, agricultură. *Din acest punct de vedere, fiind de mult constituită, redacția noastră are un serios ascendent față de redacțiile nou înființate. Și totuși, trebuie să determinăm schimbarea opticii, a stilului de muncă, a concepției despre*

operativitate ale unor redactori. Un exemplu. La sfîrșitul lunii februarie, biroul comitetului județean de partid a analizat stadiul pregătirilor pentru campania agricolă de primăvară. Analiza a avut loc după amiaza, iar a doua zi trebuia să apară în ziar un articol redacțional care să cuprindă problemele pentru soluționarea cărora trebuia acționat urgent. S-a lucrat articolul, s-a paginat, s-a dat la tipar. În el se menționa că „ieri a avut loc ședința biroului județean de partid care...”. A doua zi a apărut articolul, dar în loc de „ieri”, redactorul de serviciu pusese „zilele trecute”. De ce? Pentru că el nu putea concepe că e posibil ca un asemenea articol să se poată realiza „la zi”, imediat după ședința de birou. Am dat acest exemplu (mai sînt și altele) pentru a sublinia că este importantă schimbarea opticii, a stilului de muncă al unor redactori. Or, fără competență, fără o bună cunoaștere a problemelor și a terenului, acest lucru e mai greu de realizat la cotidiene. În campaniile agricole, de pildă, eficiența materialelor publicate presupune foarte multă operativitate. A scrie ce ai constatat la înșămîntări într-o comună cu o săptămîină în urmă, poate servi — știu eu? — ca material documentar în „albumul familiei” celor criticați, dar în nici un caz ca semnal de alarmă prompt care să mobilizeze la înlăturarea deficiențelor semnalate.

ÎN LEGATURA CU cerința ca ziarele județene să ridice necentenit nivelul competenței în tratarea problemelor, concluzia unanimă la care s-a ajuns în redacția noastră e că fără un *activ de colaboratori de specialitate, din fiecare domeniu de activitate*, acest lucru nu poate fi realizat corespunzător. Problema nu-i ușor de rezolvat, din mai multe motive. În primul rând, pentru că nu orice om de specialitate poate fi și un bun condeier. Există oameni care în profesia lor sînt cotați excelent, dar care preferă orice, decît să le ceri să scrie un articol. Apoi, specialiștii sînt și foarte ocupați, foarte solicitați de profesimea lor. *Și totuși, se poate.* Cu o condiție: redactorii să dovedească multă perseverență, tact, răbdare și, mai ales, să nu considere timp irosit ajutorul ce trebuie acordat unui specialist în relatarea „gazetărească” a opiniilor și concluziilor sale, într-o problemă sau alta. De altfel, colegiul nostru de redacție a stabilit ca normă de lucru obligatorie pentru fiecare redactor munca cu colaboratorii. Lunar, fiecare redactor trebuie să organizeze sosirea la redacție a unui

număr de colaborări. Eficiența metodei e demonstrată și de faptul că oameni care cu 2—3 ani în urmă își scriau cu greu un articol, azi au ajuns să scrie redacției nu numai la cerere, ci și din proprie inițiativă. În general, însă, cu colaboratorii trebuie dusă o muncă organizată, de perspectivă. Directorului de bancă, de întreprindere agricolă de stat, inginerului dintr-o întreprindere, profesorului dintr-o școală, activistului de partid sau de stat (mă refer aici la colaboratorii frecvenți ai ziarului) le cerem din timp materialele, discutăm cu ei tematica articolului, avem grijă să le reamintim, între timp, că au de scris pentru ziar, uneori îi ajutăm chiar în redactarea mai concisă a materialului dat în prima formă.

Cît privește eficiența articolelor publicate, un sprijin deosebit primim din partea biroului județean de partid. A devenit o practică obișnuită ca primul secretar al comitetului județean de partid să cheme și să discute cu cei criticați de ziar pentru diferite neajunsuri ale muncii, să-i determine să ia măsuri de lichidare a lipsurilor. Acest procedeu s-a încetățenit nu numai la nivelul județului, ci și la nivelul comitetelor de partid din unități. Se cere însă un lucru din partea redactorilor: răspundere pentru ceea ce scriu. Noi am insistat și insistăm ca fiecare redactor, atunci cînd are de realizat un material (mai ales unul în care critică anumite stări de lucru), să măsoare de zece ori și să taie o dată. Cui servește, de pe ce poziții se critică, ce soluții propun, cum critică și pentru ce critică? — sînt întrebări pe care fiecare redactor trebuie să și le pună, dacă ține la prestigiul ziarului la care lucrează, la probitatea sa de gazetar comunist.

Probleme de rezolvat avem încă multe, firește. De pildă, noi încă n-am terminat definitivarea rețelei de corespondenți, astfel ca în fiecare unitate industrială, agricolă, instituție culturală sau de învățămînt să avem un corespondent. *În legătură cu corespondenții ziarului, aș vrea să-mi spun părerea, dat fiind faptul că am avut controverse pe această temă cu unii confrăți. Cu ani în urmă, exista tendința la unele ziare de a-i socoti corespondenți pe toți cei care se adresează în scris ziarului. Eu cred că rostul corespondenților e cu totul altul, și anume să fie „antena” ziarului în fiecare colectiv de muncă, antenă bine dirijată, care să transmită redacției vești despre evenimentele, faptele demne de consemnat ce se petrec în colectivul respectiv. Ca atare, în rezol-*

varea problemei corespondenților ne interesează în primul rînd calitatea lor, adică să fie oameni care profesional și moral să se bucure de stimă și autoritate în colectivul respectiv, ceea ce presupune nu alegerea lor superficială, la întîmplare, ci o riguroasă selecție a lor, avînd în vedere — pe lîngă calitățile pomenite — și faptul dacă pot să-și exprime cursiv ideile în scris. Cît privește instruirea lor practică într-ale gazetăriei, vechile consfătuiri, gen „congrese” locale, mi se par a fi depășite. La noi dă cele mai bune rezultate metoda ca fiecare redactor, oriunde ar merge pe teren, să-și facă neapărat timp, măcar o jumătate de oră, ca să stea de vorbă cu corespondentul ziarului, sau obișnuirea corespondenților ca, ori de cîte ori

au ocazia, să treacă pe la redacție, să discute pe îndelete cu redactorii.

Cum spuneam, probleme sînt multe. Deși redactorii noștri lucrează de mult pe teritoriul actualului județ, ei încă nu cunosc bine toate localitățile, toate unitățile, mai ales din agricultură. Există locuri, la marginea de nord a județului, în care redactorii secției agrare (ca să nu mai vorbim de ceilalți) încă n-au mers pînă acum.

PRINCIPALUL, pentru organele de presă județene, mi se pare a fi strădania pe care trebuie s-o depună fiecare redacție, pentru ca ziarul să fie cronică vie, cotidiană, a vieții și activității oamenilor din județul respectiv, să constituie în fapt un ajutor de nădejde în activitatea comitetului județean de partid.

„PENTRU SOCIALISM” — Maramureș

Unitate și echilibru

Vasile COSTIN
redactor șef

PERFECTIONAREA structurii administrativ-teritoriale, ridicate pe o treaptă superioară a muncii de partid, a conducerii vieții politice, economice și social-culturale au pus în fața noastră necesitatea unei verificări structurale a întregii activități.

Cu multă satisfacție constatăm că, în general, toată presa noastră județeană a făcut progrese vizibile. Vrem să fim și noi în focul acestor preocupări și să obținem rezultate tot mai bune. Comitetul județean Maramureș al P.C.R. ne-a îndrumat să asigurăm un profil nou ziarului, legat de sarcinile specifice ale județului, de cerințele mereu sporite ale muncii de partid, de stat și economice, ale cetățenilor. Prin profil nou am înțeles tratarea cu competență crescîndă și la un înalt nivel publicistic a tuturor problemelor ce urmează a fi abordate, asigurarea unui echilibru corespunzător, pe cît posibil, fiecărui număr de ziar, informare zilnică, largă și operativă, precum și cuprinderea temelor majore, în perspectivă.

Care sînt căile pe care am pornit pentru îndeplinirea acestor sarcini?

La început *colectivul nostru* s-a descompletat prin plecarea a 5 ziaristi cu experiență și buni cunoscători ai scrisului la noul ziar care s-a înființat în județul vecin Satu Mare. Golul, pentru moment, a fost evident. Cu sprijinul Comitetului județean de partid însă, în redacție au venit în scurt timp doi profesori, unul absolvent al Facultății de filologie, iar celălalt — al Facultății de filozofie, vechi colaboratori, urmînd să sosească un profesor de educație fizică și un alt specialist. Avem 14 redactori care scriu efectiv, dintre care 12 posedă studii superioare (ingineri, economiști și profesori): 11 au absolvit Școala superioară de partid „Ștefan Gheorghiu”, cursul de gazetari sau școli de partid de 1 sau 2 ani, iar ceilalți au absolvit universitățile serale de partid. Nivelul de cunoștințe de cultură generală și de specialitate acumulat împreună cu preocuparea pentru ridicarea continuă a pregătirii gazetărești a redactorilor constituie pentru întreaga redacție o condiție de bază a îmbunătățirii muncii.

În centrul atenției noastre stau oglindirea și tratarea corespunzătoare

în ziar a problemelor specifice ale județului Maramureș: în industrie — ramurile extracția metalelor neferoase, chimico-metalurgică și forestieră; în agricultură — sectorul zootehnic și pomicol; iar în domeniul muncii culturale o preocupare a noastră este păstrarea și valorificarea bogatului fondor maramureșean. În atenția redacției se afla problemele vieții de partid și de stat, ale organizațiilor de masă. Prin înființarea unei secții de informare și probleme cetățenești, cu un număr de cinci redactori și în perspectivă imediată cu încă doi, vrem să lărgim mult spațiul pentru o informare bogată, la zi. De asemenea, vrem ca organizarea unor anchete, sondaje de opinie în toate domeniile să constituie una din preocupările noastre principale.

Problemele de care trebuie să se ocupe ziarul sînt multiple. Experiența ne-a dovedit că una din calitățile deosebite pe care trebuie să le aibă gazetarul este, pe lângă o bună informare, puterea de selecționare a faptului interesant și semnificativ pentru ziar. Numai o selecție riguroasă poate asigura cuprinderea problemelor multiple și un echilibru adecvat al fiecărui număr de ziar.

Pentru realizarea unui echilibru pe probleme, pe genuri gazetărești etc., am întocmit un plan structural de apariție al fiecărui număr pe timp de o săptămână. Ne-am propus să respectăm săptămînal apariția unei pagini economice (industrie, agricultură, comerț), două analize economice și a două colaborări tot din economic. Apar, de asemenea, două materiale pe teme ale vieții de partid, un material din construcția de stat. În fiecare sîmbătă publicăm o pagină de literatură și artă, iar pe parcursul săptămîinii un material despre căminul cultural, învățămîntul de stat, două recenzii, prezentări de filme. Pe teme de educație, publicăm săptămînal o anchetă socială și două materiale de opinii.

INFORMAREA LA ZI căutăm să o rezolvăm prin gruparea informațiilor sub diferite rubrici, apreciate de cititorii noștri. Informațiile pozitive sînt grupate în rubrica periodică „Secvențe maramureșene”, iar cele critice la „Punctări”.

La prima vedere se pare că un asemenea plan ar duce la o șablonizare. Noi sîntem conștienți de acest pericol și vom urmări cu atenție redactarea materialelor, alegerea, gruparea și punerea lor în pagină, în așa fel încît să avem mereu în față hotărul dintre asigurarea unui echilibru al fiecărui număr și șablonizare.

O preocupare centrală este munca cu colaboratorii. În jurul fiecărei secții și al redacției în general activează un număr de peste 150 colaboratori activi, de care ne ocupăm zilnic. Numai în 3 săptămîni au avut loc — la redacție, în cadrul întreprinderilor și instituțiilor — peste 20 de consfătuiri operative și mese rotunde cu colaboratorii, s-au cerut circa 30 de consultații, iar în perioada 21 februarie—12 martie, au apărut 70 de articole semnate de activiști; de partid și de stat, de specialiști din economic, din domeniul muncii culturale.

Pentru a afla părerile cititorilor despre tematica, conținutul și prezentarea grafică a ziarului am întreprins o largă investigație cu ajutorul unui chestionar difuzat o dată cu ziarul în rîndurile diferitelor categorii de cititori. Studierea răspunsurilor primite, sperăm, ne va ajuta la ridicarea calității ziarului potrivit cerințelor exprimate de cititorii noștri.

Cu toate eforturile pe care le-am depus și le depunem, ne dăm seama că avem multe de făcut. Între dorința de a se rezolva cît mai bine unele probleme și realitate, între intenția și modul cum reușim, este o diferență, uneori mare. Dacă în analizele econo-

mice am făcut unele progrese vizibile în ceea ce privește aprofundarea, cu stilul publicistic am rămas încă în urmă. O bună parte dintre articole sînt încă tehnice, multora le lipsește verva gazetărească, punerea problemei în așa fel ca să trezească cît mai mare interes, să oblige la înlăturarea urgență a lipsurilor. Foiletonul, de pildă, este un gen gazetăresc mult savurat și cu mare eficacitate. Din păcate, nu ne-am putut încă propune așa ceva.

AVEM DE FACUT și de susținut și unele propuneri. Considerăm că de un mare ajutor ne-ar putea fi organizarea unui curs de calificare în domeniul publicistic a unor ziaristi la locul de muncă; mă gîndesc la ziarele centrale; poate, anual, unul sau doi ziaristi de la noi să poată face acest lucru pe o durată de circa 3 luni de zile. Ar fi binevenite schimburile de experiență între colectivele presei județene. Mă gîndesc și la cîte o brigadă formată din cadre competente care să ne ajute, să vină cu propuneri în vederea îmbunătățirii activității. Am saluta, de asemenea, apariția unor lucrări de înaltă ținută privind teoria și practica presei, care să împărtășească experiența gazetărească din țara noastră și de peste hotare.

„STEAUA ROȘIE” — Mureș Redacția — „șantier” al specialistului

Ioan V. POP
redactor șef

PENTRU a-și îndeplini rolul încredințat de partid, colectivul redacției noastre este antrenat într-o pasionantă activitate de a face din ziar o tribună a experienței înaintate, un promotor activ a tot ce este nou și avansat, de a prileji largi schimburi de opinii în cele mai diverse probleme ale activității economice, de stat, culturale și obștești. În fiecare zi, numeroși oameni ai muncii din cele mai diferite categorii sociale sînt prezenți în paginile ziarului cu ideile și părerile lor, cu sugestiile, observațiile și criticile lor. Participarea efectivă a specialiștilor

din diverse domenii de activitate la munca redacțională face să sporească contribuția activă a ziarului la înfăptuirea politicii și hotărîrilor partidului, la descoperirea problemelor, la găsirea soluțiilor potrivite pentru perfecționarea activității în toate domeniile vieții sociale. Atrăgînd în jurul său un larg colectiv de colaboratori externi, ziarul nostru urmărește să satisfacă în măsură tot mai mare cerințele mereu crescînde ale cititorilor.

Azi nu mai constituie o noutate faptul că un ziar de calitate, menit să cuprindă mai variat și mai competent

bogăția vieții, este de neconceput fără aportul colaboratorilor externi, al specialiștilor, al corespondenților voluntari în ultimă instanță. Și, desigur, atragerea lor în jurul ziarului presupune o muncă organizatorică intensă, desfășurată cu pricepere de către redacție. Și aceasta cu atât mai mult cu cât urmăm atragerea specialiștilor pe un tărâm cât mai larg, începând cu elaborarea planurilor tematice, continuând cu redactarea de articole și pagini speciale, cu scrierea unor articole de specialitate. Cu sprijinul colaboratorilor — muncitori cu înaltă calificare, maeștri, tehnicieni, ingineri, economiști, profesori, oameni de știință și cultură, se suplinește golul, desigur inerent, în cunoașterea de către redacție a evoluției anumitor activități, a soluțiilor optime.

Anul trecut, multe întreprinderi din județul Mureș au realizat o serie de produse cu pierderi. După o largă consultare a unor specialiști competenți, ziarul a publicat un amplu articol de analiză, în care au fost scoase la iveală cauzele pierderilor și s-au indicat soluțiile pentru rentabilizarea produselor. Articolul a fost scris de Ioan Bălaș, directorul Direcției teritoriale de control și revizie. După apariția acestui articol, pe baza ideilor cuprinse în el, lucrătorii din redacție au urmărit în permanență și au publicat articole despre felul cum se aplică soluțiile indicate și rezultatele care se obțin. După 6 luni de la publicarea primului articol, colaboratorul nostru Ioan Bălaș a revenit cu un nou articol, în care, pe baza rezultatelor obținute, a indicat căile pentru creșterea rentabilității produselor. Cu sprijinul specialiștilor, ziarul nostru a publicat și pagini speciale, cum a fost, de pildă, cea intitulată: „Transportul încrucșat — blazon al gândirii birocratice”, și altele.

RINDURILE colaboratorilor externi, specialiști din industrie, agricultură și din alte domenii, cresc continuu. Desigur, cu colaboratorii, și îndeosebi cu cei noi, trebuie muncit mai mult. Unii dintre ei, în articolele pe care le scriu, se limitează la unele aspecte neesențiale, neconvingătoare, dându-le un caracter pur tehnicist. Astfel de articole, unele văzând și lumina tiparului, nu aduc nici un serviciu ziarului, cititorilor. De aceea, în atenția noastră stă îndrumarea permanentă a colaboratorilor externi, ajutându-i în documentarea temeinică teoretică și practică, în prezentarea problemelor într-o formă cât mai atrăgătoare și accesibilă masei largi de cititori. Experiența noastră a demonstrat că ridicarea nivelului

publicistic și creșterea eficienței articolelor publicate sînt organic legate de modul în care se realizează conducerea dintre ziaristul profesionist și cadrele de specialitate din diferitele domenii de activitate. Legătura și conlucrarea ziaristului cu colaboratorii se realizează sub forme diverse. Deosebit de utile s-au dovedit mesele rotunde, cu ajutorul cărora se asigură o abordare competentă și o tratare diferențiată a temei respective, în funcție de categoriile de cititori, precum și de formele gazetărești de exprimare variate și eficiente. În acest fel au fost realizate mese rotunde privitoare la funcția social-educativă și estetică a picturii și sculpturii monumentale (cu sprijinul membrilor Filialei din Tg. Mureș a Uniunii Artiștilor Plastici, al arhitecților, criticilor de artă), frumusețile nepieritoare ale artei noastre populare (la care au participat muzicologi, scriitori, compozitori, instructori de dansuri); formele atractive în munca politică, cultural-educativă de masă (cu participarea unor activiști de partid, de stat, directori de cămine culturale, bibliotecari cu experiență).

Practica de a lipsi pe specialist de îndrumare în perioada cînd elaborează materialul cerut de redacție s-a dovedit dăunătoare. De aceea, colegiul de redacție a indicat redactorilor să țină o cit mai strînsă și permanentă legătură cu colaboratorii externi, pentru a-i ajuta în perfecționarea lor gazetărească.

O largă consultare cu specialiștii se realizează la scrierea articolelor pe probleme sociale. Atît în timpul documentării, cît și în faza de elaborare a unor astfel de articole sînt consultați specialiști cu mare experiență — judecători, procurori, profesori, medici, psihologi ș.a. — aceștia venind cu idei nu numai asupra temei respective, ci și asupra formei de prezentare în ziar a problemei, propunînd soluții corespunzătoare. Cu ajutorul specialiștilor se întocmesc nu numai planurile tematice, diferite articole, anchete, mese

rotunde, dar și planuri de acțiune. Pe baza unor astfel de planuri și cu sprijinul colaboratorilor, ziarul nostru publică diferite pagini speciale.

Colaborarea ziarului cu specialiștii, cu corespondenții voluntari a devenit atît de intimă încît oamenii consideră redacția ca propriul lor șantier de lucru, o tribună de la care își pot exprima în voce, deschis, opiniile și părerile despre toate fenomenele vieții economice și cultural-sociale din județ. Putem afirma că o bună parte din colaboratorii noștri externi au crescut în redacție, mulți dintre ei devenind bine cunoscute. Printre aceștia îi putem aminti pe Valeriu Nițu, cercetător științific la Baza de cercetări a Academiei, Zeno Fodor, secretar literar la Teatrul de stat din Tg. Mureș, pe Ion Pop, grafician, Ioan Ilie Mileșan, lector universitar, și alții.

Într-o discuție organizată de redacție cu reprezentanți ai unităților agricole producătoare de legume, ai întreprinderii pentru valorificarea legumelor și fructelor și ai Direcției agricole județene, s-a ajuns la concluzia că este necesară întreprinderea de către ziar a unei acțiuni legate de acest important sector al deservirii populației. La propunerea specialiștilor, s-a stabilit o tematică cuprinzînd articolele care urmează a fi publicate, fixîndu-se totodată și autorii. Publicîndu-se săptămînal cel puțin un articol pe această temă, eficiența acțiunii, declanșată la începutul lunii februarie a început să se facă simțită. Baza tehnico-materială a fost din timp asigurată, iar în prezent, pregătirile pentru o recoltă sporită de legume sînt avansate.

VOM SPORI continuu numărul colaboratorilor externi și al corespondenților voluntari, vom întări necontenit legăturile cu ei, pentru ca în felul acesta ziarul nostru să poată aduce un aport tot mai mare la mobilizarea oamenilor muncii din județ — români, maghiari și germani — la lupta pentru îndeplinirea mărețelor sarcini trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R.

„OLTUL” — Olt Totul să rețină atenția

DUPĂ UN POPAS la Pitești, ne îndreptăm spre Slatina, orașul cunoscut de acum nu numai pentru marea uzină de aluminiu de aici, ci și ca reședință a ziarului Olt. În ziua în care

vizităm orașul, multe lucruri de aici sînt noi. E nou județul, noi sînt organele politice și administrative recent instalate. Nou e și ziarul județean „Oltul”, instalat în noua sa redacție.

Stăm de vorbă cu redactorul șef, MARIUS DIACONESCU, care nu înțirzie să ne vorbească despre noul ziar, despre primele numere apărute, despre unele proiecte de viitor.

Prima noastră întrebare se referă la modul cum a fost încheiat colectivul redacțional.

— În câteva zile, ca într-o adevărată campanie. Prin îngemănarea micului nucleu de experiență plecat de la „Secera și ciocanul” cu tinere talente depistate în alte domenii de activitate (profesori, agronomi și un jurist), am reușit să edităm primul număr al ziarului „Oltul”, o dată cu nașterea județului pe care-l reprezintă (18 martie 1968).

În legătură cu factorii principali din județ care determină problematica ziarului și cu prevederile pentru trimestrul următor, Marius Diaconescu ne arată:

— În esență, o sarcină primordială a noastră este de a ancora ziarul permanent în actualitate, în realitatea vieții politice, economice, culturale și sociale a județului Olt. Există mari perspective pentru dezvoltarea industrială a localităților ce-l compun, care în genere sînt mai rămase în urmă din acest punct de vedere. În centrul preocupării noastre se află, firește, problemele investițiilor sub toate aspectele, ale organizării științifice a producției și a muncii, ale rentabilizării fiecărei unități industriale. Ne-am propus să întreprindem săptămînal o *anchetă economică* împreună cu specialiști de la Banca de investiții, Banca Națională, de la forurile superioare ale diferitelor unități sau de la întreprinderi cu profil asemănător. Tema o va constitui întotdeauna cea mai stringentă problemă a zilei: stadiul lucrărilor de investiții; realizarea parametrilor proiectați; ritmicitatea într-un sector sau altul; căile de reducere a consumurilor de muncă și materiale pe unitatea de produs; lărgirea gamei sortimentelor pentru piața internă și export, mai ales din resurse locale; soluții optime de organizare științifică a producției și a muncii. Ancheta economică va fi alternată cu o altă rubrică — „Opinia specialistului”, în care își vor spune cuvîntul cadre cu înaltă pregătire teoretică și practică. Vor fi adîncite anumite probleme mai dificile, ridicate de producție. În strînsă relație cu ceea ce este modern astăzi în țară și în străinătate, se vor face sugestii și propuneri valoroase.

Pe de altă parte, în județul Olt, datorită așezării geografice și condițiilor naturale favorabile, sînt mari posibilități pentru dezvoltarea intensivă și

multilaterală a agriculturii. Prin articolele publicate periodic, milităm pentru înfăptuirea inițiativelor și hotărîrilor organelor locale de partid și de stat privind extinderea pe scară largă a irigațiilor, a culturilor duble și intercalate, mecanizarea lucrărilor mai ales în legumicultură și viticultură, așezarea pe baze științifice a zootehniei în C.A.P., valorificarea tuturor resurselor existente. Ca să convingem cit mai multe cooperative agricole să îmbrățișeze unele inițiative valoroase (înființarea unor îngrășătorii de taurine și porcine, a unor abatoare proprii și fabrici de mezeluri, crearea unor centre de semiindustrializare a surplusurilor de legume ce nu pot fi vindute în stare proaspătă, a unor fabrici de cărămidă și răchitării, care să mijlocească folosirea forței de muncă pe tot parcursul anului, dezvoltarea unei industrie casnice, a obiectelor de artizanat și pentru uz gospodăresc — toate acestea pentru sporirea continuă a veniturilor membrilor cooperatori), vom deschide în coloanele ziarului o rubrică: „Ce demonstrează calculele economice”.

La rubrica „Redacția semnaleză” intenționăm să intervenim operativ, cu note scurte, pentru rezolvarea unor probleme ce se ivesc în întreprinderi, pe șantierele de construcții, în agricultură.

Ce este important? Desigur, nu mulțimea, nu numărul, nu articolele lungi, kilometrice, ci pricepera de a le prezenta în mod pregnant, de a capta interesul cititorilor, de a urmări aplicarea unor soluții reale și realiste, eficiente.

Locul și componența județului nostru oferă ziarului un cadru de preocupări extrem de vast și de divers în domeniul culturii. În această zonă geografică specifică, s-a dezvoltat o viață spirituală cu trăsături proprii (puternicele centre artizanale Oboga, Osica, Dobrun, tradiționalele cintece și jocurile populare din Colonești, Izvoarele, Mărunței, tradițiile lăutărești de la Iancu Jianu, Drăgănești, Priscaca, Moșoșești). La rubricile „Permanențe” și „Oameni de seamă din Olt” am început să publicăm articole care evidențiază ce este valoros pentru continuitatea vieții spirituale a poporului nostru în finiturile Oltului; vom încerca să proiectăm luminoasele pagini și figuri ale frământatei istorii a acestor locuri pe ecranul realizărilor de astăzi și al celor de perspectivă.

Concomitent cu aceasta, prin anchete, mese rotunde, reportaje, vom susține sistematic probleme mereu actuale cum sînt: (ținuta activității cultural-artistice în cluburi și cămine, militînd pentru

forme și metode adecvate noilor condiții, de asemenea, vom urmări o stațiune permanentă a artiștilor amatori. În rubrica „Comportări, pasiuni, idealuri” sondăm preocupările tineretului, mediul în care acesta își petrece timpul liber, atitudinea lui față de viață, de profesia aleasă, de tovarășii de muncă, față de prietenie și căsătorie.

Un alt cîmp nelimitat de investigație și acțiune, care-și găsește — de aici înainte trebuie să-și găsească și mai mult — oglindire complexă în fiecare număr al ziarului, este viața socială a județului. Cînd spun aceasta, mă gîndesc în primul rînd la *activitatea multilaterală a consiliilor populare, la participarea conștientă a maselor la edificarea și înfrumusețarea localităților, Modernizarea satelor, în contextul noilor măsuri de organizare administrativă, schimbarea structurii demografice a populației și consecințele acestui fenomen, mutațiile petrecute în psihologia locuitorilor din mediul rural* le vom analiza cu concursul cadrelor de specialitate și *indeosebi al catedrei de sociologie de la Universitatea din București, care este angajată într-o amplă cercetare sociologică în zona Slatina.*

În mod deosebit ne vom ocupa de cerințele cetățenești, de toate problemele cu care cetățeanul de astăzi vine în contact — de la cele de principiu, de larg interes obștesc, pînă la cele mărunte în aparență, obișnuite, cotidiene, ale omului care muncеște, care-și crește copiii, care-și îngrijește strada și casa, ale cumpărătorului din piață și magazine, ale călătorului cu trenul și autobuzul. Acestor aspecte le-am consacrat mai multe rubrici permanente: *Colocvii, Insectar, Controverse, Foileton, cartușele gen „De ici, de colo”, Miniaturi* ș.a.

ÎN ÎNCHEIERE, interlocutorul nostru ne-a vorbit despre *preocupările redacției pentru asigurarea unei informații operative, bogate, multilaterale.* Principalele surse folosite din prima zi de apariție: corespondenții voluntari de pe teritoriul județului; formarea unui corp de colaboratori care (în la curent ziarul cu ceea ce este interesant în unitatea sau în localitatea lor; contactul direct al redactorilor cu „terenul”, cu viața; și, firește, destul de des, prin salvatorul gazetarului — telefonul. Toate acestea, fără a uita că asigurarea informației reprezintă o îndatorire a fiecărui membru al colectivului redacțional, așa cum obligatorii sînt verificarea exactității, precizia și claritatea fiecăreia din informațiile publicate.

(Interviu luat de S. MARIAN)

„CRONICA SĂTMĂREANĂ“-Satu Mare

Flux continuu de informație

CLADIREA care aflăm că adăpostește redacția ziarului din Satu-Mare nu are, la ora cînd o vizităm, aspectul unui loc în care redactorii întorși de pe teren cu material cules să se poată așeza la un birou, într-o încăpere liniștită, spre a-și așterne pe hîrtie gîndurile, ci pare, mai degrabă, un șantier. Printre schele și moloz — o ușă pe care scrie: *Redacția ziarului „Cronica sătmăreană”* ne asigură că totuși n-am greșit adresa.

În cele trei încăperi în care se află secretariatul ziarului de limba română, al celui de limbă maghiară, „Szatmári Hírlap”, birourile celor doi redactori șefi și... redacția propriu-zisă nu-i de loc greu să-l găsești pe redactorul șef al ziarului „Cronica sătmăreană”, IOAN RAȚIU. Trecînd peste primele momente în care în această atmosferă febrilă de lucru din redacție ești încercat de o senzație de inoportunitate, și pentru a nu irosi un timp pe care-l presimt drămuț chipă de clipă, intrăm direct în obiectul vizitei:

— *Deci, principalele probleme pe care vi le-a pus apariția noului ziar „Cronica sătmăreană”. Mă gîndesc, în primul rînd, la formarea, închegarea unui colectiv redacțional, la mijloacele prin care redacția a reușit să asigure o cit mai largă cuprindere a problemelor specifice județului...*

— Probleme sînt multe, ca la apariția oricărui nou ziar (eu consider că este vorba de un *nou* ziar deoarece a devenit cotidian, dobîndînd, în mod obligatoriu, un alt profil decît cel dinainte) și pentru noi, toate sînt principale!

În primul rînd ne-am propus, și cred că am reușit, ca punînd accent pe conținutul viu al informației, să facem un ziar care să reflecte viața județului nostru. Chiar și în articolele lungi, se poate observa că primează informația. Desigur că aceasta înseamnă, în mod implicit, asigurarea unui flux continuu

de informație către ziar. Și aici, deși am realizat în mare parte acest lucru, în ceea ce privește informația de pe întreg teritoriul județului nu putem spune că problema este rezolvată. Ne-am propus să organizăm cit de curînd întâlniri cu corespondenții locali, precum și să stabilim centre în care vom înființa subredacții, unde corespondenții vor lucra sub îndrumarea cite unui membru din colegiu, care se va deplasa acolo periodic.

O ATENȚIE DEOSEBITA am acordat-o reflectării modului în care noile organe create, după aplicarea hotărîrii cu privire la îmbunătățirea împărțirii administrativ-teritoriale, au reușit să intre în atribuții. Caracterul informațional al relațiilor este dublat de aprecieri asupra stilului de muncă al acestor noi organe.

În ceea ce privește cuprinderea în tematica ziarului a problemelor specifice județului nostru, fiind vorba de un județ în care agricultura are o pondere importantă, am căutat să acordăm problemelor agrare locul cuvenit (și aceasta nu numai ca spațiu). Înființarea rubricii „Rentabilitatea fermelor — rezultatul bunei gospodării” — rubrică prezentă de două ori pe săptămînă și la care invităm să împărtășească din experiența lor specialiști și lucrători din agricultură — credem că va reuși să realizeze un schimb rodnic de experiență. Desigur că materiale pe teme agrare, de ordin general sau ancorate în actualitate, publicăm și în afara acestei rubrici, folosînd, de asemenea, colaboratori externi, specialiști.

Tot cu ajutorul colaboratorilor externi realizăm și materialele pe probleme industriale. Aici, poate mai mult decît în secția agrară, unde avem încadrat un inginer agronom, neavînd încă un specialist în probleme economice, folosim masiv colaboratorii externi. De altfel, fiecare secție are întocmită o listă a colaboratorilor.

— *Răsfoind colecția ziarului dv. — care însumează, e drept, puține numere — nu poți să nu observi, ca o constantă a preocupărilor dv., reflecția problemelor cetățenești.*

— Desigur, scriînd pentru cetățean, nu putem să nu ținem seama de faptul că acesta dorește să găsească în paginile ziarului său pe lîngă probleme industriale și agrare și o serie de altele cu care vine aproape zilnic în contact. Rubrica „Uzor”, care apare de două ori pe săptămînă și în cadrul căreia se ridică cite o problemă de largă și acută respirație cetățenească, încearcă să răspundă acelor exigențe ale cititorului de care vorbeam mai sus. Materialele au adus în dezbatere cazuri concrete, luînd atitudine, propunînd măsuri.

Rubrici ca aceasta precum și „Cotidiene” au o mare audiență la un public larg și de aceea ne străduim să le asigurăm o permanență și o tratare publicistică la un nivel cit mai ridicat.

În viitor vom acorda o mai mare atenție și anchetei sociale.

— *Observăm tocmai seriozitatea anchetei „O gestiune de mare preț — timpul”, în care s-a pornit — așa cum este recomandabil într-o anchetă — pe bază de chestionare, la interogarea mai multor persoane. Poate aici totuși ar fi trebuit insistat — și nu numai tangențial — asupra problemei timpului suferat cetățeanului de diverse instituții. Pentru că nu de puține ori acestea ne împiedică să ne organizăm timpul așa cum am dori...*

— Desigur, aceasta este o problemă de mare importanță, dar în ancheta despre care vorbiți am dorit să insistăm pe ideea necesității ca fiecare dintre noi să reflecteze la timpul său liber și la modul cum și-l folosește.

— *Aveți o pagină de literatură și artă, variat alcătuită. Intenționați s-o permanentizați săptămînal?*

— Evident că ne gîndim să apară cu regularitate în fiecare duminică, încercînd prin aceasta să acoperim — în măsura în care o singură pagină pe săptămînă o poate face — necesitatea de informare culturală a cititorilor noștri.

Cum am reușit s-o realizăm? După cum vedeți, folosînd masiv colaboratorii externi care alcătuiesc un cerc larg, un fel de cenaclu literar, care propun și discută materialele literare ce urmează a fi publicate. Tot cu colaboratorii externi alcătuim și cronicile literare și dramatice, materiale istorio-

grafice. Nu ne-a fost greu să ne formăm un asemenea „activ cultural” întrucât am „exploatat”, dacă putem spune astfel, sentimentul de mândrie al localnicilor, a căror dorință de a avea un cotidian a fost îndeplinită o dată cu înființarea județului Satu-Mare.

— *Considerați că în linii mari ați stabilit principalele jaloane ale profilului ziarului?*

— Preocuparea pentru încheierea unui profil al ziarului am avut-o încă de la primele numere. Dar nu considerăm că am stabilit de pe acum profilul ziarului și nici nu ne grăbim să o facem, pentru că a stabili, a definitiva, înseamnă a te opri la ceva verificat, or, noi n-am avut practic timpul să o facem.

— *O ultimă întrebare: dintre toate greutățile inerente oricărui început, pe care o socotiți mai greu de învins?*

— PENTRU MINE, principala greutate o constituie tipărirea ziarului în altă localitate, pentru că aceasta presupune împărțirea, ruperea colectivului în două. Și nu-i deloc ușor, când și așa avem încă puțini oameni. Dar printr-o muncă de organizare minuțioasă am reușit, sperăm, ca problemele acestea de „bucătărie internă” să nu fie sesizabile pentru cititor...

Interviu luat de M. C.

„TRIBUNA SIBIULUI”-Sibiu

Tradiția obligă...

DACA ÎNTREBI pe oricare sibian unde se află redacția ziarului „Tribuna Sibiului” nu e greu să desprinzi din acest „ziarul nostru”... cu care își încep explicația, ceea ce cu câteva minute mai târziu, redactorul șef al ziarului, VASILE TRIF, exprima metaforic:

De când au un ziar al lor, sibienii merg parcă cu capul mai sus și pasul mai sigur! Iată de ce. — sarcina noastră este pe de o parte mai ușoară pentru că avem colaboratori dornici să ne scrie oricând, dar pe de altă parte, mai grea, pentru că tradiția de cultură a Sibiului ne impune să dăm cititorului județului nostru un ziar care să nu-i dezmintă așteptările.

— *Privind chiar și numai în trecut colecția ziarului, apare evident efortul de a răspunde, încă din primele numere, exigențelor unui cotidian care să reflecte viața județului. Considerați că „startul” v-a fost facilitat de existența anterioară în Sibiu a unui bisăptămânal?*

— Fără îndoială că da. Faptul că am avut un nucleu format din cei 6 redactori ce alcătuiseră vechea redacție,

care cunoșteau probleme atât ale orașului cât și ale unei bune părți din actualul județ, a fost de la început un bun câștig. De asemenea, am găsit și un activ de colaboratori, de corespondenți voluntari, pe care bineînțeles l-am lărgit ulterior. Dar, oricum, e foarte mult să nu pleci chiar de la zero! Și pentru că discutăm de oameni, deși aceasta ar putea apărea o chestiune mai puțin importantă, eu consider că — voi spune un truism — orice redacție, pentru a putea face un ziar de calitate, trebuie să aibă un colectiv specializat, bine pregătit.

Nu știu cum au procedat colegii mei de la celelalte redacții. Noi, însă, am preferat să nu ne grăbim angajând oameni neverificați din punct de vedere al pregătirii profesionale, astfel încât problema cadrelor rămâne încă o sarcină de viitor a redacției.

— *Înainte de a ne împărtăși și alte proiecte de viitor, o întrebare: Comparativ cu alte ziare, aveți puține rubrici. Este o formulă pe care o veți păstra și în viitor?*

— Faptul că avem puține rubrici este și o chestiune de moment — nu toate

secțiunile au fost încadrate cu specialiști cărora să li se poată încredința câte o rubrică, dar vine și din grija de a nu lansa rubrici pe care să nu le putem menține. Fără a face din rubrică un feteș, părerea mea este că rubricile asigură ziarului o anumită personalitate, lucru pe care și-l dorește fiecare pentru ziarul său. Dar nu sînt nici pentru păstrarea — de dragul de a fi consecvenți — a unor rubrici la care asigurarea materialului devine o dificultate pentru redactorul ce răspunde de ea. În asemenea cazuri, rubrica va „trăi” formal, or, ea nu este un scop în sine.

Avem, desigur, o serie de proiecte. V-aș împărtăși doar câteva dintre ele. Pornind de la constatarea că Sibiul nu este, din punct de vedere edilitar, la înălțimea cerută, vom declanșa o acțiune de înfrumusețare edilitară printr-o serie de anchete care vor porni de la starea de fapt a caselor, străzilor, venind cu concluzii care să concretizeze măsurile ce urmează a fi întreprinse de forurile în drept, dar și de cetățeni. Acțiunea aceasta nu va viza numai orașul Sibiu, ci, cu sprijinul colaboratorilor și al corespondenților voluntari, va fi extinsă în celelalte orașe ale județului.

Tot pornind de la constatarea unei stări de fapt — slaba deservire în alimentația publică — intenționăm să inițiem raiduri anchetă, împreună cu corespondenții voluntari, în mai multe localități din județ. Bineînțeles că, singură, declanșarea acestor acțiuni nu va fi suficientă. De aceea ne propunem să revenim asupra aspectelor negative sesizate în materiale, urmărind rezolvarea pînă la capăt a problemelor și nu numai sesizarea lor.

De asemenea, vom acorda o atenție deosebită paginii culturale, pe care intenționăm să o publicăm în fiecare duminică sub titlul de „Tribuna literară și artistică”. Desigur că vom folosi intens colaboratorii externi, personalități ale vieții cultural-artistice, fără a neglija însă „tinerii condeieri” pe care dorim să-i strângem într-un cenuclu care să ființeze pe lângă redacție. Într-un viitor mai îndepărtat ne gândim chiar să transformăm această pagină într-un supliment.

ȘI CA SĂ REVIN la ceea ce afirmam la începutul discuției noastre, tot ce întreprindem va sta sub semnul unei deosebite exigențe, la care tradiția de cultură a Sibiului ne obligă.

Interviu luat de M.C.

„DRAPELUL ROȘU“-Timiș

Dezbateri și opinii creatoare

Dumitru MĂRGINEANU
redactor șef

IN AL 25-LEA AN de apariție a cotidianului „Drapelul roșu“, colectivului redacțional de la Timișoara i se pun sarcini noi, complexe. Desigur că, o dată cu perfecționarea structurii administrativ-teritoriale a țării, ziarul, ca organ al Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean provizoriu, trebuie să devină o și mai înaltă tribună de propagandă a organizației județene de partid. Indicațiile cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de la Comitetul Central al P.C.R. cu conducătorii organelor de partid și ai consiliilor populare județene constituie și pentru colectivul ziarului nostru un izvor permanent de sarcini concrete de mare răspundere, programul activității noastre profesionale de viitor. Colectivul redacției „Drapelul roșu“ își propune să abordeze cu și mai multă competență problemele actuale ale politicii economice a partidului nostru, ale dezvoltării sociale, activității științifice și de creație literar-artistică. În fața colegiului de redacție, a secțiilor, a fiecărui redactor, actuala conformație a județului, cu profilul său economic, social, cultural, ridică probleme cu totul noi, astfel încât apare, ca o necesitate, cerința de creștere a rolului organizatoric al ziarului. Acestea sînt principiile după care ne vom ghida pentru a oglindi cu competență și operativitate sarcinile care stau în fața organizației județene de partid, prin abordarea unei tematicii complexe, într-un stil publicistic atrăgător, care să răspundă nivelului intelectual ridicat al cititorilor ziarului nostru.

Făcînd un mic studiu, de sociologie concretă am spune, asupra ariei de răspîndire a ziarului, a categoriilor de cititori cărora li se adresează (după vîrstă, profesii, nivel de cultură, cerințe de informare, preocupări extra-

profesionale), am căutat ca în alcătuirea planurilor trimestriale ale secțiilor pe lunile aprilie, mai și iunie să diversificăm numărul rubricilor de bază ale ziarului, în special cele care vor cuprinde articole de opinii, de dezbateri, unde vor semna colaboratori din rîndul cadrelor didactice din școli, de la Universitate și celelalte instituții de învățămînt superior, academicieni, specialiști din întreprinderi industriale și agricole, din institute de cercetare și proiectări, conducători ai instituțiilor județene, conducători de partid și de stat, scriitori, oameni de cultură și artă, juriști, economiști, țărani cooperatori, studenți, elevi. *Dorim ca ziarul să capete un caracter mult mai accentuat de tribună de opinii și dezbateri creatoare, de confruntări libere de păreri pentru a da răspuns problemelor care frămîntă pe cititori, pe oamenii muncii din județul nostru.*

IN ORIENTAREA tematică a planurilor trimestriale a trebuit să ținem cont că în județul Timiș 45 la sută din cei 610 000 de locuitori trăiesc în mediul urban, că se află în 5 orașe (două municipii), Timișoara fiind recunoscută ca un puternic centru universitar, cultural-științific și artistic; în județul Timiș se află 68 de întreprinderi și unități industriale, dintre care 61 de subordonare republicană. Unitățile agricole din județ (28 I.A.S., 17 S.M.T. și 210 C.A.P.) dețin o suprafață de 700 000 hectare, ele avînd un puternic caracter cerealier și zootehnic; de asemenea există o puternică rețea de transporturi, de unități comerciale, de industrie locală, cooperative meșteșugărești. Aceste activități complexe le vom reflecta printr-o tematică diversă, într-un stil publicistic și genuri gazetărești adecvate, astfel încît „Drapelul roșu“ să fie o cronică vie a județului Timiș.

De la bun început am pornit cu gîndul ca, la tratarea obiectivelor esențiale ale secțiilor — în cadrul inițiativelor care vor fi duse într-o perioadă mai scurtă sau pe timp mai îndelungat, în cadrul rubricilor — să fie antrenate să scrie mai mulți specialiști din domeniile economice, tehnico-științifice, artei și culturii, din domeniul științelor sociale. Fiecare secție are în prezent lista tuturor colaboratorilor posibili, dintre care foarte mulți încă nu au publicat în ziarul nostru și de la care vor fi cerute articole pe diverse teme și care vor fi solicitate să-și spună punctul de vedere asupra unor aspecte din sectorul în care activează.

Secția scrisori a primit misiunea de a sta de vorbă din nou cu muncitori, tehnicieni, ingineri din întreprinderi, lucrători din agricultură, intelectuali, fie separat, fie cu prilejul unor întîlniri organizate în principalele centre județene, pentru a le afla preocupările și părerile despre tematica ziarului și pentru a atrage în munca de corespondent tot mai mulți oameni ai muncii, specialiști, oameni de cultură și artă.

Aș dori să amintesc și de o altă inițiativă a colegiului de redacție și anume aceea a înființării, din luna aprilie, a unui cenaclu literar „Drapelul roșu“, la care vom invita pe toți cei care îndrăgesc scrisul și doresc să se afirme pe plan literar. Va fi o bucurie pentru colectivul redacției noastre, dacă la sfîrșitul fiecărui luni vom publica pagini speciale cu creații ale membrilor cenaclului sau, la sfîrșitul fiecărui an, vom putea sprijini editarea pe plan local a unor plachete cu poezii, schițe, nuvele ale lor. Cu ajutorul membrilor cenaclului, avem intenția să realizăm reportaje, interviuri, articole publicistice, foiletoane, pamflete pe care să le publicăm în coloanele ziarului.

REVENIND la problema factorilor care concură la determinarea profilului ziarului nostru, țin să amintesc că într-o recentă ședință de colegiu a fost rediscutată „macheta zero“ (planul rubricilor și al tematicilor pe timp de o săptămînă) în scopul reprofilării și îmbunătățirii ei. Din discuțiile purtate s-au conturat rubrici noi, iar altora, existente pînă acum, fie că le-a fost schimbată periodicitatea, fie că le-a fost schimbat titlul. Am și început să publicăm articole de dezbateri și opinii pe teme universitare, să reflectăm preocupările oamenilor de știință de la Institutul politehnic, agronomic și de medicină, de la filiala din Timișoara

a Bazei Academice, la rubricile „Timișoara universitară”, „Tribuna ideilor”, „Colocviu”. La rubrica „O întrebare pe săptămână” publicăm anchete al căror titlu, formulat interogativ, se adresează direct unor conducători din întreprinderi pentru a vedea în ce măsură sînt rezolvate sau nu probleme ce afectează eficiența economică a unităților. Relatări despre dezbaterile pe probleme de artă, cultură, despre activitatea artiștilor amatori vom insera în paginile noastre la sfîrșit de săptămînă.

DESIGUR CĂ între conținutul articolelor și forma grafică de prezentare a lor există o strînsă legătură; materialele paginate mai bine atrag atenția cititorului. Ce înțelegem noi prin „paginate mai bine”? La alcătuirea machetelor mergem pe principiul tradițional în presa românească de a îmbina formele de paginatie „bloc” cu cele „cu picior”, cu titluri aerate (nu exagerat de mari), fotografii puține, dar bune și bine evidențiate. Pentru a avea un specific și a ne deosebi grafic de celelalte ziare care apar la Timișoara, precum și de presa județeană și din Capitală, am discutat cu

specialiștii de la Întreprinderea poligrafică „Banatul” și am obținut în exclusivitate anumite chenare, cu ajutorul cărora încadrăm unele articole mai deosebite pe care le culegem pe un anumit format, fie pe 3 coloane încadrate în 2 coloane de ziar, fie pe cite o coloană și jumătate, fie pe 20 cicero cu aerare laterală.

În colectivul nostru avem acum cîțiva colaboratori tineri. De aceea milităm ca, atît ei cît și toți redactorii, să cunoască bine materialul poligrafic, caracterele de litere și formatele, tehnica apariției ziarului,

IN ACEST FEL, cu toate greutățile de început (mă refer la reprofilarea tematică a ziarului), cu deficiențele de ordin tehnic (lipsa unor linoștipe și a cadrelor calificate la paginatie), am reușit să dăm viață intențiilor noastre care sperăm că au fost remarcate de cei ce urmăresc „Drapelul roșu”. Nu vom precupeți nici un efort pentru a răspunde misiunii care ne-a fost încredințată de Comitetul județean de partid. Vrem ca „Drapelul roșu” să devină o înaltă tribună de dezbateri și opinii, o cronică vie a județului Timiș.

— *Alte preocupări mai importante ale redacției?*

— Am pornit la drum cu intenția de a face un ziar cu o personalitate proprie, care să semene cît mai puțin, din punct de vedere grafic și publicistic, cu altele. Deși sîntem încă la început, am oferit cititorilor citeva rubrici, pe care le socotim proprii, ale noastre. Una din ele — „*Scrisoare deschisă cu adresă părinților*” — este, înclin să cred, prin problematica pe care o abordează, de interes general. E vorba de un dialog care se poartă între părinți, prin intermediul ziarului, cu privire la creșterea și educarea copiilor. Numărul mare de părinți care ni s-a adresat pînă acum e un indiciu că rubrica e citită cu interes.

Intrucît în județul Vilcea există patru stațiuni balneare — Olănești, Govora, Călimănești și Ocnele Mari, am inițiat rubrica „*Curier balnear*”, care ocupă de asemenea un loc fix în pagina a IV-a. Rubrica are o problematică variată: vorbesc specialiști despre rolul izvoarelor în tratarea diferitelor boli, pacienți despre modul cum sînt tratați, scriem despre mecanizarea și dezvoltarea stațiunilor, despre activitatea social-culturală care se desfășoară în aceste stațiuni.

O altă rubrică, de astă dată susținută de juriști, prezentă în pagina a V-a, este intitulată „*Sentința a rămas definitivă!*”. La pagina a IV-a a stîrnit interes în rîndul cititorilor rubrica: „*Prin marile muzee ale lumii*”.

Modul în care trebuie oglindite în ziarul nostru problemele economice, importanța pe care trebuie să le-o acordăm, ne-au făcut să ne hotărîm cu greu asupra paginii în care să le publicăm astfel încît să rețină atenția cititorului. În afară de pagina I, unde prezentăm în mod obișnuit problemele economice cele mai semnificative, am destinat paginile VI și VII, „centrul de greutate” al gazetei, exclusiv problemelor economice.

Întreaga redacție a început o muncă de investigație pentru cunoașterea marilor obiective economice de pe raza județului, a tradițiilor locale, a oamenilor de seamă ai țării care s-au născut pe aceste meleaguri, a preocupărilor și obiceiurilor din diferite localități, a tinerelor talente, a părerilor oamenilor despre ziar.

Încă de la primul pas pe care l-am făcut, am stabilit pentru activitatea noastră un principiu de căpetenie și anume că nici un articol, oricît ar fi el de realizat publicistic, nu-și are ros-

„ORIZONT” — Vilcea

Rubrici necesare

REDACȚIA GAZETEI „Orizont” din Rîmnicu-Vilcea am găsit-o în curs de organizare. GH. CIRSTEA, redactorul șef al gazetei, ne vorbește despre greutățile inerente începutului, *despre condițiile deosebite în care gazeta — tipărită în 12 pagini săptămînal, pe un format asemănător revistei „Viața economică” — este menită să oglindească de la început, pe larg și în chip convingător, viața politică, economică, social-culturală de pe teritoriul noului județ Vilcea:*

— Avem redactori cu experiență, care lucrează de mulți ani în presă; avem și ziaști — și aceștia sînt cei mai mulți — care-și fac acum ucenicia, care au început să lucreze în redacție, o dată cu înființarea gazetei „Orizont”.

Toți gazetarii tineri au fost angajați numai în urma unei probe și fiecare promite să se dezvolte. Totul depinde de modul în care noi vom ști să lucrăm cu ei. Am început munca, chiar de la primul număr, într-un climat de exigență. La repartizarea pe secții am avut în vedere, în primul rînd, talentul, posibilitatea pe care o are fiecare de a-și valorifica aptitudinile. Avem în fiecare secție oameni calificați: economiști, profesori, juriști. Șefilor de secții li s-a atras atenția să nu des-fășoare cu ei o muncă de dădăceală, să fie receptivi la ideile lor, să-i obișnuiască să gîndească mult înainte de a scrie, iar apoi să lucreze minuțios și atent pe manuscris pînă la definitivarea lui.

tu! dacă nu folosește în mod practic cititorului.

— De ce probleme vă veți ocupa în perioada imediat următoare?

— Gazetarul trebuie să aibă mereu în față perspectiva domeniului în care acționează. Pentru aceasta trebuie să cunoască realitatea, fenomenele caracteristice, faptele de viață. La distanță de numai câteva săptămâni de la apariția primului număr, nu putem avea pretenția de a fi răspuns tuturor acestor cerințe. Dar, pentru a acționa în chip eficient asupra problemelor stringente din județ, din primele zile secțiunile ziarului au stabilit legături cu instituțiile de specialitate: cu sucursalele Băncii de investiții, Băncii Naționale, Băncii Agricole, cu Direcția agricolă județeană și Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție, cu instituțiile de învățământ și cultură.

Ziarul e mereu la curent cu principalele sarcini care stau în fața Comi-

tetului județean de partid. În biroul Comitetului județean s-a analizat, de pildă, stadiul îndeplinirii planului de producție pe primele două luni ale anului. În urma analizei, noi am desprins direcțiile și obiectivele asupra cărora trebuie să ne îndreptăm atenția. La analizele decadale participă de fiecare dată un redactor al secției economice.

Probleme deosebit de importante se ridică și în agricultură. Biroul Comitetului județean de partid a întreprins o acțiune pentru a cunoaște situația concretă din fiecare unitate agricolă, prin colective de specialiști trimise la fața locului. S-a constatat că în podgoria Drăgășani sînt unele suprafețe de vie slab întreținute și s-a stabilit ca acestea să fie încredințate celor mai buni cooperatori prin extinderea retribuției suplimentare. Ziarul va susține această inițiativă prin introducerea unei rubrici care, probabil, se va chema „Omul sfîntește locul”.

ÎN LEGĂTURĂ cu urmărirea lucrărilor agricole de primăvară în vii (dezgropatul, desmușuroitul, copcitul, tăiatul, legatul, aratul) împreună cu specialiștii de la Stațiunea de cercetări viticole din Drăgășani am întocmit un plan tematic din care am și publicat primele materiale sub semnătura unor specialiști. Mai ales în domeniul economic vom căuta să atragem cît mai mulți colaboratori, să ne consultăm cu ei înaintea întocmirii planurilor tematice, să le solicităm articole. Pentru că sîntem convinși că ținuta ziarului depinde în primul rînd de competența cu care sînt abordate problemele, de varietatea stilului și a genurilor gazetărești, de bogăția de idei, lucruri pe care redacția, oricît ar fi ea de înzestrată, nu le poate realiza fără colaboratori.

Interviu de M. SANDU

LA CASA ZIARIȘTILOR

● ÎN CADRUL ciclului de manifestări „Tineri ziarîști — poeți, dramaturgi...”, duminică 14 aprilie a.c., a avut loc, la Casa ziarîștilor, premiara piesei într-un act „Vineri 35 martie”, a tînărului ziarist Adrian Dohotaru.

Inițiat cu un an în urmă, prin prezentarea unei lecturi dramatizate a poemului „Gheorghe Șincai” de Violeta Zamfirescu, continuat prin recitaluri de versuri ale unor tineri ziarîști de la Radiodifuziune și „Scîntea tîneretului”, acest ciclu și-a propus prezentarea, într-un cadru scenic cît mai sugestiv, a lucrărilor unor ziarîști-poeți, dramaturgi sau prozatori, în scopul realizării unui contact direct cu publicul.

În deschiderea spectacolului cu „Vineri 35 martie”, criticul Andrei Băleanu a relevat publicului sensurile metaforei pe care este construită piesa lui Adrian Dohotaru, subliniind caracterul acesteia de replică la teatrul absurd, care neagă posibilitatea unei comunicări între oameni.

Spectacolul, pus în scenă de regizoarea Geta Vlad de la teatrul Giulești, a descifrat exact sensurile piesei, re-

liefind posibilitatea și datoria oamenilor de a găsi resurse de dragoste și înțelegere chiar în climatul unui război absurd.

Gita Popovici, studentă în anul IV actorie la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale”, și actorul Corneliu Dumitras de la Teatrul Giulești au realizat două personaje viabile, complexe, servind, printr-o deosebită sensibilitate și poezie metafora piesei.

Cadrul scenografic, folosind colaje din ziare și fotografii moderne, expresive, a fost realizat de Adriana

La 31 martie a.c., actorii ai Teatrului Giulești au oferit celor prezenți în sala Casei ziarîștilor o seară de poezie din lirica universală.

Insumînd versuri din lirica poezilor M. Eminescu, Lucian Blaga, Baudelaire, Pușchin, Federico Garcia Lorca, A. Mickiewicz, Jacques Prévert etc. recitalul a prilejuit spectatorilor înfîlnirea cu unele din cele mai frumoase poezii de dragoste, în interpretarea sensibilă și nuanțată a actorilor: Dana Gomnea, Iarodara Nigrim, Maria Pă-

Ioan și Cornel Ionescu studenți ai Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu — și a venit în completarea atmosferei piesei.

La întregirea spectacolului a contribuit și banda sonoră, întocmită cu pricepere și simț artistic de inginerul Ina Brătescu.

Spectacolul cu piesa „Vineri 35 martie” a constituit nu numai confruntarea unui tînăr dramaturg cu publicul, dar și un stimulent pentru tinerii gazetari — poeți, dramaturgi sau prozatori — ale căror lucrări sînt așteptate în circuitul vieții noastre literare.

★

trașcu-Georgescu, Ileana Cernat, Silviu Stănculescu, Paul Ioachim, Ion Vîlcu, Emil Hossu, Sebastian Radovici.

Un comentariu muzical bine ales, înregistrat pe bandă, a subliniat valoarea textelor și interpretării.

Spectacolul, a cărui regie a aparținut Iarodarei Nigrim, avînd scenografia semnată de arh. Petre Pădureț, a demonstrat încăodată viabilitatea scriilor de poezie și muzică, audiența acestui gen de spectacol la un public din ce în ce mai larg.

Fenomene noi în presa locală occidentală

H. DONA

UN EVENIMENT de o importanță deosebită a avut loc recent în viața presei românești: apariția, aproape simultană, a numeroase noi publicații, cotidiene și săptămânale, în toate județele țării. Într-un răstimp extrem de scurt, noile redacții au fost constituite și proaspetele ziare și-au și găsit drumul spre masele largi ale opiniei publice care le-a făcut o primire deosebit de favorabilă.

Faptele au demonstrat că înființarea acestor ziare corespunde nu numai necesităților create de noua împărțire administrativ-teritorială a țării, ci și unor cerințe profunde ale celor mai variate pături de cititori, cerințe care s-au exprimat și prin creșterea — în ultimii zece ani — a tirajelor presei locale într-un ritm incomparabil mai rapid decât cele ale presei centrale.

Într-un anume fel, putem înregistra și în țara noastră un proces caracteristic astăzi tuturor țărilor mai dezvoltate și anume creșterea ponderii presei locale în ansamblul presei tipărite. O serie de specialiști occidentali în problemele presei consideră chiar că modernizarea presei, adaptarea ei la realitățile și cerințele contemporaneității în condițiile dezvoltării impetuoase a celorlalte mijloace de comunicare de masă (și în primul rând a radioului și televiziunii) depind în cea mai largă măsură de dezvoltarea prioritară a presei locale.

Desigur, cauzele care explică creșterea impetuoasă a presei locale în țara noastră trebuie căutate în primul rând în procesele specifice dezvoltării vieții economice și sociale românești în perioada actuală, în dinamica proprie transformărilor de structură din societatea românească. Dar, fără îndoială, nu putem să nu reținem, în înțelegerea acestui proces și anumite fenomene de ordin mai general, legate atât de revoluția tehnică-științifică contemporană, cât și de anumite mutații

în psihologia cititorului contemporan. De aceea, credem că nu este lipsit de interes să urmărim câteva aspecte ale felului în care procesul mai sus-amințit se desfășoară și în alte țări, respectiv în țările occidentale dezvoltate.

Există unele țări — Statele Unite sau Germania occidentală — în care din totdeauna presa locală a ocupat locul principal. Cele mai importante ziare nord-americane și vest-germane — inclusiv cele care se bucură de o audiență internațională — sînt în fond ziare locale. Nu întimplător 95 la sută din gazetele americane poartă în titlu denumirea orașului în care apar și în care sînt răspindite (New York Times, Baltimore Sun, Chicago Tribune, Washington Post). Încercările făcute în urmă cu câțiva ani — de pildă scoaterea unei ediții a lui New York Times pe coasta Pacificului — de a asigura difuzarea dincolo de limitele locale a unor ziare au eșuat fără drept de apel.

Dar sînt și alte țări, în care în mod tradițional există o puternică presă centrală și în care ziarurile locale jucău un rol mai degrabă modest. Or, și aceasta este deosebit de semnificativ, și în asemenea țări se înregistrează o dezvoltare preponderantă a presei locale. Tipică pentru ilustrarea acestui fenomen este situația presei franceze: în Franța, după cum se știe, Parisul concentrează de veacuri esențialul activității politice și spirituale a țării. Dar dacă, în conformitate cu această tradiție în 1938 două treimi din tirajul presei franceze revenea gazetelor pariziene, în 1966 situația era complet răsturnată: 67 la sută din tirajul presei aparținea ziarelor de provincie. Fenomene asemănătoare pot fi constatate — într-o măsură mai mare sau mai mică — și în celelalte țări occidentale.

CAUZELE acestui proces sînt multiple și, desigur, nu de importanță egală.

În primul rînd, trebuie luat în considerare faptul că în general în viața economică a țărilor occidentale se remarcă o oarecare învioreare sau chiar dezvoltarea centrelor provinciale, inclusiv a celor lipsite mai înainte de o activitate industrială intensă. Fenomenul se explică atât prin condițiile avîntului relativ al economiei în anii postbelici, cât și prin necesitatea de a crea centre de fixație pentru exodul tot mai accentuat al populației rurale, prin nevoia de a descentraliza „megapolis”-urile sufocate de densitatea și circulația excesivă, prin dezvoltarea unor noi artere internaționale de circulație, prin apariția unor noi ramuri industriale, prin dezvoltarea considerabilă a turismului. O oarecare descentralizare a vieții culturale și științifice contribuie de asemenea la consolidarea centrelor provinciale. Aceste

OASPEȚI

DE PESTE HOTARE

● *Lynn Heinzerling*, corespondentul agenției Associated Press la Londra, a fost timp de câteva zile oaspete al țării noastre. În cursul șederii sale în Capitală, corespondentul a fost primit la Ministerul Afacerilor Externe și la alte instituții centrale, a vizitat redacțiile „Agerpres” și „Lumea”.

La 3 aprilie, Lynn Heinzerling a făcut o vizită la Uniunea ziaristilor, unde a avut o convorbire cu Mircea Rădulescu — vicepreședinte, și Nestor Aurelian — secretar general. Oaspetele s-a interesat de activitatea desfășurată de Uniunea ziaristilor și de unele probleme ale politicii interne și externe a țării noastre.

centre sînt astăzi capabile să asigure apariția unor ziare înfloritoare și de calitate. E absolut firesc, de pildă, ca un oraș ca Grenoble -- care în ultimele două decenii a cunoscut o dezvoltare industrială spectaculoasă (mai ales în ce privește ramurile cele mai moderne) și care a devenit și un important centru al cercetării științifice -- să posede și ziare de nivel național.

În al doilea rînd, vechiul decalaj de ordin tehnic dintre presa centrală și cea locală s-a redus foarte mult în ultima vreme. Altădată, ziarele din capitală, apărînd în centrele în care se desfășoară cele mai importante evenimente, dețineau o superioritate categorică asupra celor din provincie în domeniul obținerii rapide de informații. Astăzi, existența generalizată a telecomprimatoarelor, radioteleimprimatoarelor, telex-ului, telefoto-ului și a altor utilaje asemănătoare a redus aproape la zero diferența de care vorbeam înainte, lichidînd astfel aproape complet unul dintre marile avantaje ale presei centrale. Știrile cele mai importante, din toate colțurile lumii, ajung simultan pe birourile redacțiilor centrale și locale; mijloacele moderne de culegere și imprimare creează posibilitatea ca aceste știri să ajungă, tot simultan, și sub ochii cititorilor.

Trebuie să remarcăm că, dacă avantajele presei centrale s-au redus, un avantaj tradițional al presei locale continuă să acționeze. E vorba de faptul că ziarele locale ajung mai repede la cititorii din zona geografică respectivă decît ziarele centrale. Într-adevăr, în domeniul mijloacelor de difuzare progresele au fost mult mai lente în ultimele două decenii decît în acel al transmiterii informațiilor; viteza comercială a trenurilor și camioanelor n-a sporit cine știe ce, iar avioanele și elicopterele sînt folosite numai în cazuri cu totul și cu totul excepționale. În ansamblu, deci, transformările înregistrate în domeniul producției și difuzării ziarelor au acționat și acționează în favoarea presei locale.

Un rol important joacă în procesul pe care-l examinăm și influența noilor mijloace de comunicare de masă -- radioul și televiziunea -- asupra opiniei publice. Sondajele efectuate în țările occidentale au arătat că astăzi zdrobitoarea majoritate a oamenilor recepționează informațiile cele mai importante prin intermediul radioului și al televiziunii și nu prin presă. Nici cele mai moderne utilaje, nici eforturile redacționale cele mai meritorii nu pot asigura presei o operativitate egală cu cea a celorlalte două mijloace de informare colectivă. Cu foarte rari excepții, toate știrile însemnate sînt transmise

întîi prin canalele audiovizuale și apoi după aceea (uneori la o distanță de 12--18 ore) apar în ziare. Analizele arată că cele mai lezate de această concurență sînt ziarele centrale, profilate în primul rînd pe publicarea informațiilor de importanță națională și internațională, adică a acelor informații care alimentează și buletinele de știri ale radiodifuziunii și televiziunii. Ziarele locale au mai puțin de suferit, căci domeniul lor specific îl constituie informațiile cu caracter local, deloc sau mai puțin difuzate pe calea undelor (cu excepția, poate, a stațiilor locale de radio și TV din Statele Unite). Nu e de mirare deci că în timp ce numărul cotidianelor centrale a scăzut în toate țările occidentale, iar tirajul lor a rămas în cel mai bun caz staționar, presa locală s-a consolidat și dezvoltat și -- în același timp -- a sporit ponderea în coloanele acestei presei a știrilor locale.

În legătură cu acest din urmă aspect este necesar să semnalăm și un alt fenomen care concură la evoluția despre care vorbeam înainte. Ne referim la creșterea rolului de „serviciu public” al presei. Într-o lume în care sfera serviciilor capătă o pondere tot mai mare (întrecînd chiar în țările occidentale cele mai dezvoltate sfera producției, cel puțin în ce privește numărul de oameni antrenați în activitățile ei), iar informarea, sub diferitele ei forme și manifestări pare să se situeze la baza întregii activități economice, științifice, sociale, ziarul tinde și el tot mai mult să-și asume o funcție de serviciu fără de care buna desfășurare a vieții diferitelor comunități nici n-ar fi de conceput. Desigur, nu ne gîndim aici la sensul larg al noțiunii de „serviciu”, sens care s-ar suprapune cu însăși funcțiunea socială a presei, ci la sensul mai îngust prin care ziarul se aseamănă oarecum cu un „birou de informații utile” bine organizat și satisfăcînd simultan un public numeros. În acest sens, rolul de „serviciu public” al ziarului se concentrează în special asupra informațiilor cu privire la activitatea celorlalte servicii. O asemenea activitate presupune publicarea unor informații aparent anodine, dar în fond deosebit de utile în viața cotidiană: buletinul meteorologic, programul teatrelor și cinematografeilor, farmaciile de serviciu, mercurialul, lista căsătoriilor, nașterilor, deceselor, modificări în orarul instituțiilor publice sau al transporturilor în comun, programul conferințelor publice (presa occidentală manifestă în această direcție multă inventivitate). Fără asemenea informații, omul zilelor noastre n-ar putea să folosească din plin serviciile

pe care viața modernă i le pune la dispoziție, ar pierde multă vreme, nu s-ar putea descurca ușor în complexitatea problemelor cotidiene. Or, și acest lucru trebuie reținut, o asemenea activitate extrem de prețuită de publicul contemporan își găsește terenul de manifestare în special în presa locală, tocmai din cauză că informațiile despre care vorbim, ca să fie utile, trebuie să fie extrem de concrete și să se refere la viața unei comunități delimitate.

În sfîrșit, una dintre cauzele care explică succesul ziarelor locale în lumea occidentală este și sprijinul pe care ele îl primesc din partea comanditarilor de publicitate. Se știe doar că existența ziarelor occidentale -- care se vînd toate sub prețul lor de cost -- este condiționată de publicarea unui număr cît mai mare de inserții publicitare. Firmele comerciale și industriale și în special cele care activează în domeniul bunurilor de larg consum sînt mai interesate de reclamele care apar în ziarele locale pentru că sînt reclame mai concrete, în care cititorului i se prezintă nu numai calitățile (reale sau fictive) ale mărfurilor, ci și locul unde ele pot fi procurate, adresa distribuitorului. De aceea -- statisticile o confirmă -- în ultima vreme, o cotă tot mai mare din bugetele de publicitate este rezervată presei locale.

Iată, într-o prezentare extrem de sumară, o serie de factori care explică de ce în perioada actuală se înregistrează, în toată presa occidentală, o schimbare accentuată a raporturilor dintre presa centrală și presa locală în favoarea acesteia din urmă. Această tendință se materializează în forme diferite, la niveluri mai ridicate sau mai coborîte, în raport, bineînțeles, de situațiile concrete din fiecare țară, de tradițiile specifice ale fiecărei presei.

NU ESTE POSIBIL, desigur, în momentul de față să stabilim cît de mult se va extinde acest proces și ce repercusiuni va avea el. Este însă mai mult decît probabil că previziunile celor care scontează pe dispariția completă a presei centrale și pe „victoria” absolută a presei locale nu au nici o șansă de a se realiza, cel puțin în viitorul previzibil. Mai rațională pare ipoteza după care actualele transformări și zguduiri în domeniul mijloacelor de comunicare vor duce la o profilare mai funcțională și la o mai rațională așezare -- în raport cu cerințele contemporaneității -- a proporțiilor dintre presă, radio, televiziune, dintre presa centrală și cea locală.

Oaspeți de peste hotare :

HUBERT BEUVE-MÉRY

Dl. Hubert Beuve-Méry, directorul ziarului „Le Monde”, a făcut în cursul lunii aprilie a.c. o vizită în țara noastră.

Cu acest prilej, ziaristul francez a fost de două ori oaspete al Uniunii ziaristilor.

La 9 aprilie, directorul ziarului „Le Monde” a avut o întâlnire cu membri ai conducerii Uniunii ziaristilor și redactori șefi ai publicațiilor centrale.

La 15 aprilie, dl. H. Beuve-Méry a ținut o conferință despre rolul presei cotidiene și metode de informare, la care au participat redactori și comentatori de politică externă din Capitală. În expunerea sa, ziaristul francez a trecut în revistă principalele etape ale dezvoltării ziarului „Le Monde” și preocupările actuale ale acestuia în legătură cu reflectarea situației și evenimentelor lumii contemporane. În continuare, dl. Hubert Beuve-Méry a răspuns la o serie de întrebări puse de ziaristii români.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

ÎN CAPITALĂ

● Miercuri 17 aprilie a.c., *Clubul redactorilor de știință și tehnică* de pe lângă Uniunea ziaristilor și Comitetul sindical Presă și Edituri au organizat o masă rotundă având ca temă „Probleme actuale și de perspectivă apropiată ale energiei românești în știință, tehnică și industrie în lumina particularităților ei și a dezvoltării energiei mondiale”. Prof. dr. ing. Const. Dinculescu, membru corespondent al Academiei, rectorul Institutului Politehnic, prof. univ. Florin Ciurăscu, membru corespondent al Academiei, director adjunct al Institutului de fizică atomică, ing. Nicolae Armencoiu, secretar general în Ministerul Energiei Electrice, prof. univ. Radu Țițeica, șeful catedrei de fizică de la Institutul de petrol și gaze, șef de secție la I.F.B., dr. ing. Mihai Petcu, cercetător principal la Institutul de energetică, ing. Ion Udrea, cercetător principal la Institutul de fizică atomică, ing. Teodor Tauth, redactor la revista „Știință și tehnică”, au prezentat redactorilor presei centrale și ai publicațiilor de specialitate probleme principale din acest domeniu.

● În cadrul ciclului de expuneri pe teme profesionale pentru tinerii gazetari, joi 18 aprilie a.c., la Casa ziaristilor, Victor Birlădeanu, Victor Vintu („Scinteia”) și Stelian Streja (Agerpres) au vorbit despre câteva aspecte esențiale ale documentării, insistând asupra modalităților practice de realizare și a importanței acesteia pentru munca gazetarului.

FILIALA BRAȘOV

● În cursul zilei de 12 aprilie a.c., la clubul filialei Brașov a Uniunii ziaristilor Gheorghe Pană, prim-secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R., președintele Consiliului popular județean provizoriu, a avut o *întâlnire cu redactori ai presei județene, de uzină și corespondenții din Brașov ai presei centrale*. Cu acest prilej, Gheorghe Pană a făcut o expunere asupra principalelor probleme ale vieții economice, politice și social-culturale ce stau, în etapa actuală, în fața organelor de partid și de stat, a oamenilor muncii din județul Brașov, subliniind rolul important ce revine presei din acest județ în rezolvarea lor cu succes.

● La Casa ziaristilor din Capitală a avut loc la 12 aprilie a.c. o *conferință de presă organizată de Asociația presei sportive de pe lângă Uniunea ziaristilor*. Au participat reprezentanți ai Comitetului Olimpic Român și ziaristi sportivi. Ion Balaș, vicepreședinte al Comitetului Olimpic Român, a vorbit despre stadiul pregătirilor sportivilor din România pentru Jocurile Olimpice din Mexic. Ion Păun, secretar general adjunct al Comitetului Olimpic Român, s-a ocupat apoi de unele probleme actuale ridicate de participarea sportivilor din Republica sud-africană la activitatea olimpică internațională.

● La începutul lunii aprilie a.c., membrii filialei Brașov a Uniunii ziaristilor s-au întrunit într-o *adunare generală*.

În informarea prezentată de Iosif Eckenreiter, vicepreședinte al comitetului filialei, s-au trecut în revistă o serie de activități desfășurate în comun de către ziaristii brașoveni (întâlniri cu cadre de partid, din aparatul de stat și din economia județului Brașov, două sesiuni pe teme de istoria presei, expuneri pe teme profesionale, cursuri de limbi străine ș.a.). Tr. Catinescu, secretarul comitetului filialei, a expus proiectul planului de activitate al filialei pe trimestrul II a.c. Participanții la discuții, relevând aspectele pozitive, au subliniat totodată posibilitățile existente pentru o activitate și mai fructuoasă în domeniul ridicării pregătirii profesionale și al folosirii într-un mod instructiv și distractiv a timpului liber al ziaristilor.

Cu acest prilej, a luat cuvântul Ioan Stănculescu, secretar al Uniunii ziaristilor, care a relevat faptul că filiala din Brașov a desfășurat pînă acum o activitate meritorie pe linia perfecționării profesionale a gazetarilor brașoveni și a subliniat importanța colaborării conducerii filialei cu conducerile redacțiilor și cu grupele sindicale pentru o activitate mai rodnică în viitor.

În încheierea adunării a fost completat comitetul provizoriu al filialei, din care fac parte: *Petre Drăgulea*, președinte, *Iosif Eckenreiter* și *Albert Alexandru*, vicepreședinți, *Tr. Catinescu*, secretar, *Nicolae Stoe*, *Voicu Bugariu* și *Iancu Obeadă*, membri.

Simple opinii despre articolele de etică

Nicolae DRAGOȘ

redactor șef al ziarului
„Scinteia tineretului”

CU ANI ÎN URMA se afirma printre ziariști că pentru a-și salva numele de anonim trebuie să scrie neapărat *cronici de fotbal*. Probabil există o doză de adevăr în afirmația respectivă. Se impunea totuși măcar o condiție: să fie bine scrise. În prezent, consider că presa noastră a cunoscut o asemenea dezvoltare încât depinde numai de calitățile publicistului, indiferent de domeniul de care se ocupă, să se impună atenției cititorului, cu atât mai mult cu cât din ce în ce mai numeroase teme, printre care și cele de etică, au un larg ecou. Și, totuși, nu e suficient să scrii un material cărui să-i adaugi un titlu sau un supratitlu sau să-l așezi sub o rubrică de etică, de morală ca să și intri în conștiința cititorului. Dimpotrivă! Este periculos de ușor să te compromiți! E suficient să abordezi cu suficiență o temă, să te precipiți către o *sentință* rigidă, să elimini din material, dintr-o neatenție regretabilă, atitudinea omească, de bun simț, să lași unele aspecte neelucidate, încetșate ca să fii suspectat, pe drept, de lipsa unei veritabile experiențe de viață, a unor principii ferme și demne de respect. După cum, pe acest teren atât de delicat e suficient să nu fie sesizat un amănunt, să fie evitată — din grabă uneori — o nuanță ca să se ajungă în relatarea faptelor la o eroare ce poate avea implicații multiple asupra autorității morale a semnatarului. Iată de ce cred că discutând despre asemenea probleme ar trebui să începem prin a numi necesitatea *specializării* ziaristului, a *pregătirii lui pedagogice și sociologice* pentru a ști să întreprindă o investiga-

ție de această natură, a pregătirii lui psihologice pentru a interveni întotdeauna cu tact și a fi capabil de intuiții și concluzii în stare să confirme realitatea. Specializarea ziaristului în acest domeniu ar avea și darul să înlesnească *acumularea* unei experiențe, prin cunoașterea unui număr mare de cazuri, care — toate laolaltă — pot să se constituie într-o necesară *filozofie de viață*. Și, în sfârșit, cred că o condiție esențială a ziaristului care s-a dedicat acestor teme trebuie să fie o generoasă încredere în oameni (Mizantropii nu ar trebui să scrie articole de etică). Iar încrederea în oameni nu poate fi izolată de încrederea publicistului, ca om, în sine, de necesitatea prezentei unor autentice și pilduitoare trăsături etice personale.

TREI LUCRURI se cere să aibă în vedere, în orice caz, autorul de articole pe teme de etică. Mai întâi, că selecționarea faptelor n-are nimic comun cu *hazardul*, că nu anecdota, ridicolă sau tristă, bună de povestit ca divertisment, trebuie să fie obiectivul nr. 1 al investigației sale, ci extragerea din multitudinea faptelor pe care le propune realitatea a aceluia care conține în ele semnificații demne să slujească altora, fiindcă un articol de morală nu-și propune doar „să îndrepte” pe protagoniștii săi, sau oricum nu în primul rând aceasta, ci să prevină, să creeze atitudine, climat, opinie. Ceea ce este mult mai mult.

În al doilea rând, ca *decizia finală* să nu fie rodul unei pripeli de condei, al unor epite cu rezonanțe expresive, ci al unei exigente *conștiințe cetățe-*

nești. Poate de aceea, consultarea, prin relatarea faptelor, a cit mai multor și mai avizate păreri este recomandabilă. Aceasta nu înseamnă *autocenzurarea propriilor opinii, ci verificarea lor.*

În al treilea rând, să se evite *cazuistica* mărunță și „intrarea cu cizmele” în viața oamenilor. Publicistul pe teme de etică nu este, cred, cu nimic mai prejos de chirurgul specializat în cele mai delicate operații. A reda viața în urma unei operații grele este înainte de toate un act de maximă responsabilitate umană și profesională. A reda încrederea în viață este, sint convins, tot atât de mult. (Legat de *cazuistica* mărunță ar fi de solicitat mai multă exactitate în motivarea supraințitlării unor materiale alcătuite pe baza a două-trei situații, adesea fără drept de primat în viața socială, cu genericul de anchetă socială. Dar respectarea rigorilor anchetei sociale este o problemă ce ar merita o discuție specială).

IATA DE CE consider că viziunea unilaterală asupra subiectelor de etică, de morală trebuie înlăturată din „concepția” unor alcătuitoari de rubrici destinate acestui scop. Ea, de fapt, nu corespunde adevărului vieții. Sint trăsături morale nu numai cele criticabile, ci și cele demne de urmat. Eroismul, cinstea, demnitatea, sinceritatea, perseverența, încrederea în nou și lupta pentru el, curajul de a risca în numele unor idealuri ce depășesc satisfacțiile înguste egoiste etc. etc. sint teme demne de cei mai talentați publiciști. *Exemplul pozitiv, înaintat*, își cere, prin frecvența sa, publicității de talent. Adevăratul examen de publicistică mi se pare, că aici se cere susținut, fiindcă dintotdeauna a fost mai greu să afirmi decât să infirmi, să clădești decât să distrugi. Faptele demne de memoria hirtiei se cer datorite fără rezerve acesteia.

OBSERV CĂ SINT câteva teme ce se vehiculează de mulți ani sub condeie de vigoare diferită. O repetare a lor cu aceleași argumente, o siluire chiar în rigidele paturi procustiene ale unor clișee palide nu mai slujește, evident. Și totuși... inertația îi îndeamnă uneori pe autori către același om în vîrstă care s-a căsătorit (auzi, ce crimă premeditată!) cu o fată abia ieșită din adolescență! Bineînțeles, finețea ironică a autorilor se întrece în a se evidenția, mai ales că adesea subiectul este abordat după ce a avut loc „inevitabila” despărțire prin „ne-

potrivire de caracter". Departe de mine gândul de a bagateliza o asemenea temă, materia primă gata servită unui condei inspirat. Inșă, pare paradoxală limitarea la ea în condițiile în care evoluția socială propune teme de mult mai vaste rezonanțe, izvorite din raporturile noi ale individului cu societatea, dintr-o vizibil înnoită calitate a responsabilității sociale. Este o tentativă de minimă rezistență ca — în condițiile unei vieți atât de complexe, în care pînă la nuanțe insesizabile noul se înfruntă cu vechiul, spiritul activ, novator polemizează în practică cu inerta și rutina, cu conservatorismul deghizat și suficiența prețioasă — autorul articolelor de etică să rămână — pășunist — cu condeiul infipt în inima unei doamne plictisite care și-a călcat legămintul matrimonial. Desigur asemenea „încălcări de legămint” au importanță; neluate în seamă ele ar putea deveni nocive și nu aș dori să se înțeleagă că pledez pentru ignorarea lor. Dar se cade să le revină locul cuvenit, lăsînd prioritate unor teme majore, cu adevărat ale momentului. (De altfel, unele teme pot fi compromise nu neapărat prin lipsa de talent a autorului, ci și prin monotonia lor repetare: despre *compromiterea prin repetare* a unor teme ar fi, de asemenea, necesară o discuție specială).

ESTE UȘOR să fii autor de articole de etică? A răspunde *nu*, nu înseamnă încă a da un răspuns cu toate că, firește, este greu să fi în același timp și sociolog și psiholog, și pedagog și publicist cu vocație certă. Cînd însă reușești să o faci cu competența obligatorie, atunci ai, într-adevăr, dreptul la satisfacții morale dintre cele mai înalte.

ACESTE CITEVA simple opinii, desprinse — la solicitarea revistei noastre, a ziaristilor — dintre altele, mai multe, pe care am încercat să le aduc în fața colegilor mei la o întîlnire pe teme profesionale, inițiată de Casa ziaristilor, nu și-au propus nimic mai mult decît o invitație la discuție. Stă mărturie lapidaritatea lor și faptul că nu am intenționat să le unesc într-o succesiune didactică ierarhizată.

Și despre... eficiența acestora

Vartan ARACHELIAN
șef de secție

CRED CĂ DESEORI, în activitatea noastră zilnică în presă, indiferent de sectorul în care încercăm să fim prezenți, trebuie să ne punem întrebarea fundamentală a profesiei noastre, al cărui răspuns definește conștiința și probitatea muncii noastre: *ce scriem și mai ales sensul intervențiilor noastre publicistice*.

Întrebarea nu este deloc gratuită în contextul efervescentei noastre publicistice și în efortul pe care-l reclamă diferențierea stilistică și de problematică a cotidienei noastre. Solicitățile acestor eforturi de personalizare certă sînt în egală măsură distribuite pe toate eșaloanele organizatorice ale unei redacții. În cazul nostru, al gazetărilor cotidianului de tineret, sarcina actuală este adîncirea profilului său care să oglindească activ universul preocupărilor mereu mai complexe ale tineretului nostru generației; și, în același timp, o mai exactă delimitare se produce — convergînd spre realizarea sarcinii de bază a redacției — în stilul și modalitatea în care abordăm, prin care diferențiem problemele tineretului muncitoresc de cel sătesc, problemele multiple ale educației care stau în atenția secției specializate a ziarului, de cele spre care se îndreaptă preocupările secției de informație-reportaj, ca să dau un exemplu limitativ.

În aceste rînduri aș vrea să mă opresc asupra modalităților în care încercăm să îndeplinim sarcinile trasate de conducerea ziarului secției sale de educație și, mai ales, preocupările noas-

tre pentru o maximă eficiență a acestei munci. Problema, cred, nu este lipsită de interes pentru o discuție mai largă care să elucideze din toate unghiurile de profilare ale cotidienei noastre finalitatea intervențiilor educative. Cu alte cuvinte, ce scriem și mai ales ce vrem de la intervențiile noastre operate în problematica de educație? Răspunsul nu este deloc simplu și mă gîndesc în primul rînd la o serie de elemente imanente ale acestei sfere de preocupări umane, care vizează dezvoltarea multilaterală a personalității și care este chemată astăzi să asaneze tare etice străine codului nostru moral. Și un motiv în plus al acestui interes pentru dezbateră este evidentă solicitare, din partea publicului cititor, a presei noastre, pentru prezente gazetărești calificate și diferențiate în acest sector de maximă importanță civică.

Aș începe prin a discuta tentațiile și dificultățile dereglărilor morale abordate în materialele noastre, tratamentul de care trebuie să se bucure, de la faza de documentare și pînă la relatarea lor în ziar, faptele de viață aduse în discuție publică. Nu este un secret pentru nimeni că dorința mărturisită sau nu a unui gazetar e să-și facă sau, mai mult decît atât, să-și consolideze în rîndurile cititorilor ziarului un „nume”, ca materialele pe care le semnează să intereseze în măsură sporită pe cititorii săi. De aici o tentație de care unii gazetari se lasă seduși cu prea multă facilitățe: de a

căuta fenomene particulare care pot șoca prin ineditul lor. Tentației nu-i poți rezista oricum, decît cu o conștiință superioară asupra profesiei tale și mai ales prin știința de a folosi materialele inedite de viață nu ca un scop final al relatării redactate ci, mai ales, ca pretext al unei dezbateri civice înalte. Observația nu este, cum s-ar putea crede, străină eficienței acestui sector publicistic, căci intervenția pe un caz individual sau pe o serie de asemenea cazuri nu este în cele mai multe situații spre a găsi o rezolvare practică imediată a acestora — cum se întâmplă și trebuie să se întâmple cu majoritatea anchetelor economice, de exemplu, — ci de a ventila un curent de opinie publică împotriva acestor dereglări morale.

Am să dau un exemplu din secția de educație a ziarului la care lucrez. Într-o anchetă de proporție asupra unui caz, publicată la începutul lunii martie sub titlul „Procesul unui roman sentimental”, autorul, Nicolae Adam, ar fi fost tentat de faptul „gras” să relateze sec aventurile extraconjugale ale unui delapidator, ilustrînd cinismul acestuia printr-o serie de amănunte pitorești, material care n-ar fi avut o altă destinație decît alimentarea registrului de fapte cancaniere. Folosind cu pricepere faptele, ancheta acestui caz s-a ridicat la o dezbateră febrilă a cinismului; cu care erau călcate în picioare obligațiile sociale și morale, obligațiile civice și familiale. Dacă autorul ar fi optat pentru prima variantă, eficiența acestei anchete ar fi fost nulă, dacă n-am socoti — și nici n-avem dreptul să socotim — funcția ei cancanieră. Optînd pentru a doua variantă publicistică, materialul a lovit din plin ținta. Nenumărate scrisori primite la redacție stau mărturie asupra spațiului moral acoperit de ecurile concentrice stîrnite de acest caz. Eficiența acestui material s-a tradus în puternicul curent de opinie declanșat, în punerea în mișcare a acestui factor esențial, opinia publică, în asanarea morală a unor indivizi lipsiți de scrupule.

ESTE ÎN TRADIȚIA deja consolidată a ziarului nostru dialogul cu tînărul său public cititor. Bogata corespondență a secției noastre se dovedește a fi o sensibilă sondă care măsoară cu exactitate eficiența materialelor pe care le publicăm. E cazul să mărturisim că materialul tern, comen-

tariul sofisticat își refuză eficiența, lucru vădit prin reacția neutră a cititorilor în asemenea situații. Experiințe de acestea am trăit nu fără a afla din ele mai ales natura și gradul de exigență al celor cărora ne adresăm. Indirect, în cadrul unei anchete („Sintetiți un om modern?”), am sondat felul în care privesc tinerii relația lor cu ziarul prin materialele de educație. Nu este lipsită de interes opinia lor în această direcție. La întrebările noastre: „Vă supără să vi se repete adevăruri pe care le știți? Dar obligațiile pe care le aveți?”, iată cîteva răspunsuri spre care converg toate celelalte: „Să ți se repete un adevăr pe care-l știi este, în cele mai multe cazuri, supărător ca și cum ți s-ar spune într-una să bei apă dacă îți este sete”; „Uneori da, alteori nu. Atunci cînd un adevăr cunoscut capătă tendințe dogmatice și se transformă în cicăleală, muștrulială gratuită, repetarea lui pînă la obsesie devine intolerabilă”; „În general manifest îngăduință și răbdare în acest sens. Dacă mi se face însă cu superioritate sau cu impresia că-mi prezintă ceva nou, atunci mă supără”; „În privința obligațiilor însă e cu totul altceva. Mă enervează pur și simplu să mi se spună mereu „fă cutare lucru” sau „nu fă cutare lucru” etc. etc. De ce să faci abstracție de la aceste reacții ale cititorilor săi tocmai ziarul destinat lor? Aceste opinii ne-au stimulat să depășim modalitatea care a făcut carieră la noi prin materialul de educație care aducea faptul banal într-o discuție care se învîrtea — exagerînd nu prea mult — ca o placă uzată, ca să folosim expresia unui tînăr. Am fi bucuroși să credem că prezența unor astfel de articole scrise după rețetar (un fapt de viață + două opinii autorizate + o încheiere cu cîteva adevăruri arhicunoscute) au dispărut aproape total de la rubrica noastră de educație.

Locul acestor articole, ale căror fapte și comentarii se repetau pînă a se transforma într-o cicăleală obositoare, l-a luat ancheta vizînd un fenomen mai general, cu disocierî operate în adîncime. Și totuși simțim nevoia de altceva, de ceva în plus acestor anchete. Norocul — există o șansă a gazetarului — ne-a scos în cale o bogată corespondență primită de o tînără care-și manifestase prin rubrica ziarului „Doriți să faceți cunoștință?” opțiunea pentru un dialog epistolar pe diverse probleme cu colegii ei de ge-

nerație. Cele peste 500 de scrisori primite numai în 3 săptămîni de la publicarea în ziar a adresei acestei tînere a făcut obiectul paginii publicate de mine sub titlul „Vorbește-mi de dragoste”. În esență, prin confesiunile grăitoare ale tinerilor corespondenți, pagina a devenit parte polemică într-o amplă discuție care pleda pentru sinceritate în prietenie, pentru conservarea datelor eterne ale tineretii — romantismul, onestitatea, solidaritatea de generație, bogatul registru de sentimente al vîrstei, nevoia de clarificări prin dialog deschis asupra concepției de viață, de dragoste ale tinerilor. Am primit, în urma publicării acestui bogat material epistolar, un număr impresionant de ecouri și opinii care ne-au încurajat în deschiderea unei ample anchete desfășurată în timp, asupra noțiunii și sensului esențial de a fi modern, anchetă care s-a bucurat încă de la prima serie de întrebări lansate de o largă participare prin opinii care vădese o generație matură și animată de dorința găsirii unor răspunsuri ferme asupra celor mai esențiale probleme ale existenței. Care ar fi eficiența unor asemenea direcții inaugurate în publicistica de educație a ziarului nostru nu este dificil de aflat, mai ales dacă am aminti aici că efectul scontat mizează pe o mai largă orchestrație de modalități gazetărești: esul și confesiunea unor mari personalități, foiletonul acid, ancheta socială care răspunde unor probleme generale prin dezbateră a unor serii de cazuri particulare și care, la rîndul ei, ridică în final întrebări vizînd structurile unei concepții înaintate asupra vieții și ale obligațiilor sociale, aflate în plin proces de cristalizare la cei tineri. Oricum, stimularea pe toate căile a unui dialog absolut necesar unui ziar care nu poate fi conceput în afara existenței cititorilor săi.

CELE CITEVA probleme aduse aici în discuție țin să pledeze pentru adevărata eficiență a acestui sector tematic al ziarului nostru, eficiență care trebuie să depășească exclusivitatea cancanieră sau ambiția deseori sterilă de a găsi rețete și cheia rezolvării cutărui caz particular, stimulînd, în ultimă instanță, în rîndul cititorilor săi, înțelegerea și asimilarea adevăratei table de valori morale proprii societății noastre. Cu alte cuvinte, aici se află scopul final al oricărei eficiențe a materialului care trebuie publicat de noi în sectorul publicistic de educație.

Cercetarea științifică interdisciplinară în activitatea culturală de masă^{*)}

Costin ȘTEFĂNESCU
cercetător științific principal
la Institutul de științe pedagogice
din București

COMPLEXITATEA sarcinilor și profunzimea fenomenelor din viața politică, economică și social-culturală în etapa actuală a desăvârșirii construcției noastre socialiste — așa cum s-a relevat în cadrul Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 — atrag din ce în ce mai mult toate domeniile de activitate, inclusiv presa, spre studierea modificărilor de structură ale societății, reflecția acestora și canalizarea lor în direcția rezolvării problemelor dezvoltării continue a națiunii române.

^{*)}Vezi: „CLUBUL” (revistă pentru activitatea cultural-educativă, editată de Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România), nr. 3, martie, 1968. Acest număr este dedicat în întregime publicării comunicărilor și referatelor ținute în cadrul dezbaterii organizate de redacție, cu participarea unor cercetători științifici, cadre universitare și activiști culturali. Revista poate fi consultată la organele sindicale teritoriale, din întreprinderi și instituții, precum și la cluburile și bibliotecile sindicatelor.

Asemenea aspecte noi și impresionante prin proporția și adâncimea lor cum sînt *creșterea hotărîtoare a participării conștiente și active a maselor la îndeplinirea sarcinilor stabilite de partid* — ca importantă forță de progres social — modificările de personalitate a muncitorului în funcție de tehnica nouă, de organizare a producției pe colective (mici grupuri sociale) și de condițiile specifice integrării profesionale în fiecare întreprindere industrială, creșterea rolului opiniei publice și a formelor obștești de influențare, precum și mereu mai numeroasele răspunderi social-culturale care solicită timpul extraprofesional (iar în cadrul acestuia: timpul liber) al oamenilor muncii, au impus și în domeniul activității cultural-educative de masă din întreprinderile industriale organizarea unor studii și cercetări concrete, ca mijloc eficient de perfecționare a acestei activități. Este, în fapt, o integrare în tendința generală imprimată în acest sens de partid. „Trebuie — a spus tov. Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea din 21—22 martie a.c. de la Comitetul Central al P.C.R. — să devină o practică curentă consultarea celor

mai buni specialiști din domeniile de activitate care fac obiectul analizei și măsurilor ce urmează a fi luate...”

Este semnificativ faptul că sindicatele, care participă nemijlocit la activitatea cultural-educativă de masă din întreprinderi și instituții — precum și presa sindicatelor — au început să folosească în orientarea și organizarea acestei activități metode și instrumente de cercetare științifică, pentru cunoașterea structurii colectivelor de muncă, a factorilor care condiționează metodologic cultura de masă instituționalizată și a mijloacelor moderne de comunicare în masă. Sindicatele nu dispun încă de un centru de cercetări psiho-socio-pedagogice (după părerea noastră absolut necesar, avînd în vedere metodele specifice de muncă ale sindicatelor, rolul lor crescînd în toate domeniile vieții sociale și mijloacele materiale importante de care dispun și care pot fi mai bine folosite); nici institutele de cercetări științifice umaniste nu și-au propus încă studii de mai mari proporții în domeniul culturii de masă; dar faptul că există din ce în ce mai multe preocupări cu ca-

racter teoretic ca, de pildă, pentru precizarea terminologică, cit și cercetări concrete pentru surprinderea și interpretarea aspectelor psihosociologice ale activității culturale de masă, constituie un aport demn de semnalat pentru perfecționările necesare și continuu reclamate în domeniul educării maselor.

În acest context, dezbateră organizată — îndeosebi pe baza unor cercetări sociologice concrete — de redacția revistei „Clubul”, în luna ianuarie a.c., având ca temă „Munca cultural-educativă de masă în etapa actuală”, constituie un moment în măsură să rețină atenția celor preocupați de cultura de masă, precum și a ziaristilor.

Dezbateră — așa cum se și spune în editorialul „Din partea redacției” — reprezintă o încercare modestă de a aduna în jurul problemelor cultural-educative din întreprinderile industriale pe activiștii culturali ai sindicatelor și pe cercetătorii științifici din domenii ca filozofia, sociologia, psihologia și pedagogia, apreciind că *esențial în organizarea activității cultural-educative de masă în etapa actuală este perfecționarea concepției metodologice, studiul psihosociologic al factorilor care condiționează metodologia educației maselor, în funcție de care pot fi examinate și îmbunătățite formele și mijloacele acestei activități.*

În cadrul dezbaterii au fost prezentate 15 referate și comunicări științifice: cinci, de la Institutul de filozofie al Academiei Republicii Socialiste România; două de la Institutul de psihologie al Academiei Republicii Socialiste România; două de la Institutul de științe pedagogice; două de la Catedra de sociologie a Universității București; unul, de la Academia de științe social-politice „Ștefan Gheorghiu”; unul, de la Catedra de filozofie — sociologie a Universității din Cluj; unul din partea Consiliului sindical al municipiului București; unul din partea Consiliului sindical județean Brașov.

Iată și care au fost aceste referate și comunicări: „Preocupări actuale în domeniul educării maselor”; „Conștiința politică — baza formării conștiinței socialiste”; „Disciplina socialistă, spiritul de răspundere și exigență în muncă”; „Modificarea de personalitate a muncitorului; în funcție de tehnica nouă”; „Aspecte educative ale raportului dintre cultura tehnică generală și cultura tehnică de specialitate”; „Aspecte educative ale interării profesionale a muncitorilor”; „Formarea și folosirea interrelațiilor din cadrul unui colectiv de muncă”; „Formația psihopedagogică a activului sindicatelor, a

maistrilor și șefilor de echipă”; „Căile moderne ale autoinstruirii și autoeducării; posibilitățile sindicatelor de a le stimula”; „Forța educativă a opiniei colectivelor de muncă și principiile metodologice ale formării și folosirii acesteia”; „Activitatea cultural-educativă a sindicatelor și bugetul de timp liber al unor colective de muncă”; „Considerații sociologice asupra bugetului de timp al muncitorilor-elevi în învățământul seral”; „Momentul cultural-profesional în integrarea urbană a muncitorilor industriali”; „Cadrul și metodologia răspîndirii cunoștințelor de cultură generală, tehnică și economică”; „Mijloace și metode de investigare în sprijinul organizării activității cultural-educative de masă”.

DUPA CUM ARATAM la început, redacția revistei „Clubul” a publicat într-un număr de revistă referatele și comunicările, note stenografice ale discuțiilor la care au luat parte activiștii culturali și cercetătorii științifici, cuvîntul de încheiere a dezbaterii al prof. universitar H. H. Stahl, conducătorul lucrărilor dezbaterii, precum și un editorial pentru îndrumarea cititorilor în studiul referatelor și comunicărilor și pentru a le înlesni acestora participarea la continuarea dezbaterii în numerele următoare ale revistei. Redacția apreciază întreaga muncă depusă pentru această *intîie reuniune interdisciplinară pe problemele culturii de masă* doar ca începutul unui larg și avizat schimb de opinii, al unei acțiuni de extindere și adîncire a cercetării științifice, avînd ca numitor comun *elaborarea unui capitol al educației adulților, a unei metodologii specifice în măsură să asigure perfecționări în domeniul activității cultural-educative de masă din întreprinderi și instituții.*

Spațiul nu ne îngăduie să prezentăm aria problematică abordată de această dezbateră interdisciplinară și orientarea dată de redacție prin editorialul „Din partea redacției” pentru concluziile metodologice la care s-a ajuns. Semnalăm doar modul riguros științific în care, spre exemplu, se arată în mod practic implicațiile metodologice pentru cultura de masă, în studiul efectuat de un colectiv al catedrei de filozofie-sociologie al universității clujene privind timpul extra-profesional al muncitorilor elevi la liceele serale din județ.

Subliniind inițiativa redacției, orientarea colectivului ei în alegerea teme-

lor puse în discuție, în alegerea cadrelor de cercetători și activiști culturali care au efectuat cercetările și au prezentat referatele, precum și în modul în care au orientat cititorul spre concluziile practice metodologice, credem că asemenea dezbateri, pregătite cu grijă și stăruință, pot fi încă organizate și de alte publicații, domeniul activității cultural-educative de masă oferind, în acest sens, un bogat și larg câmp de investigație.

PENTRU ZIARIȘTI, dezbateră revistei „Clubul” poate fi nu numai un îndemn la acțiuni asemănătoare, dar și un obiect de studiu, întrucît în unele dintre comunicări și referate se găsesc date interesante, strîns legate de activitatea presei și radioteleviziunii (vezi, spre exemplu, comunicarea despre „Căile moderne ale autoeducării și autoinstruirii”, cu referiri ample la presă, radio și televiziune, cu unele precizări privind raporturile dintre mass-media și auto-daxie în lumea contemporană).

De asemenea, un prilej pentru ziaristi de a lua contact cu unele cercetări recente asupra cadrului nou, modern al culturii de masă în circumstanțele amplificării influenței mass-mediei, precum și cu unele date și categorii în măsură să-i ajute la „curățirea” de date și categorii învechite, care încă mai circulă prin unele articole ce se scriu în presă despre cultura de masă.

SUGERAM CA, pe viitor, revista „Clubul” și alte publicații să abordeze cu mai multă îndrăzneală nu numai cadrul psihosocial al culturii de masă, ci *însăși activitatea culturală de masă* (mass-media sau instituțiile culturale tradiționale), modalitățile de difuzare a culturii în mase pe întreprinderi, cartiere, centre muncitorești și comune, activitatea unor cluburi, case de cultură și cămine culturale sau a unor cercuri și formații artistice de amatori, să aducă la perfecționarea culturalizării și educării maselor, a conștientizării activității lor, studiul unor asemenea aspecte cum sînt integrarea profesională, integrarea în viața de familie, integrarea urbană — în general integrarea socială — sau încadrarea activității culturale de masă în ansamblul difuzării valorilor culturii politice, tehnico-științifice și artistice din țara noastră.

Un aspect esențial al vieții satului

I. MARINA

redactor la Emisiunea pentru este
a Televiziunii

ADAUGATE suitei de articole publicate de revista „Presa noastră” în care unele laturi ale vieții satului au fost examinate din punct de vedere publicistic, considerațiile de mai jos completează aceste unghiuri agreste cu un alt aspect important care se cere investigat cu interes sporit în primul rând de gazetari.

LUMEA SATULUI este încă un univers nu îndeajuns cercetat; cotidianul social-cetățenesc, în ipostaza lui rurală, n-a fost investigat în profunzime. Un câmp nesfârșit de studiu, nedestelenit, aflat dincolo de perimetrul citadin, așteaptă să fie valorificat. Sociologia n-a răzbit încă în epicentrul conștiinței țărănimii cooperatiste, unde se produc transformări adânci, unde se desfășoară, incandescent, procesul de asimilare, dezvoltare și inobilare a ideilor ce o călăuzesc pe drumul progresului — proces în care concepțiile vechi, înapoiate, se răcesc și pier, decantate ca reziduurile.

Un instrument netranzistorizat, ultrasensibil — mințea iscoditoare a ziariștilor — plasat în zona marilor efervescente ar înregistra evoluția spirituală a țărânului, pe care ar compara-o apoi cu dezvoltarea economică a satului, consemnând natura echilibrului dintre aceste elemente. Se află ele într-un echilibru stabil? Întrebarea nu poate căpăta un răspuns lapidar, pentru simplul motiv că nu este cu puțință să privești sufletul omenesc, să-i descifrezi facultățile intime, să-l faci să-ți se dezvăluie, cu ușurința cu care ai culege niște date dintr-un anuar statistic. Nimeni n-ar putea să adopte un ton sentențios vorbind despre relația dintre două valori, din care una n-a fost îndeajuns analizată. Nici sem-

natarul rîndurilor de față nu se încumetă decît să comenteze unele particularități ale fenomenului social rural.

...Brigadierul cooperativei agricole pe care l-am vizitat de curînd avea casă nouă, ridicată pe un brîu de piatră, cu pivniță și pridvor, cu stîlpi de fag măiestriți încrustați, specific arhitecturii locale. Întreaga gospodărie vădea bunăstarea stăpînului. În interior, însă, printre mobilele străvechi — zestrea nevestei — un televizor de ultimul tip era singurul element modern din toate camerele. Celelalte — mașina de spălat, aragazul, aspiratorul de praf — populau... doar planurile de viitor ale familiei ospitaliere.

Toate la vremea lor.

Cuvintele astea exprimă o întreagă filozofie a cumpătării, o concepție tonică despre satisfacerea eșalonată în timp — după puteri — a necesităților materiale, o concepție al cărei efect este tocmai armonizarea dorințelor cu posibilitățile de realizare, a resurselor personale cu atracția confortului care ispitește, cu acea etern umană năzuință spre mai bine. Omul de la țară e acum tot atît de receptiv la binefacerile electrotehnicizării treburilor casnice ca orice orășean. Emancipîndu-se de existența sa cvasiprimitivă — gest istoric determinat de adînci prefaceri sociale și economice — țărănimia cooperatistă intră în contemporaneitate cu toată energia acumulată de veacuri. Ritualul, de altădată, al scoaterii apei din măruntaiele pămîntului dobrogean cu burduful și asinul s-a stins, înlocuit fiind, mai întîi, cu procedeul electropompelor, apoi, în unele cooperative agricole mai înstărite, cu apa curentă care a adus în peisajul localităților respective albul reconfortant al băii și chiuvetei. (Am văzut odată o țărăncă virsnică ce sta cu brațele încrucișate dinaintea unei mașini electrice de spălat rufe, nou-nouță, pusă

în priză și trepidînd — satisfăcută că după îndelungi eforturi putea să exclame: „Freacă, leliță, că și eu mi-am ros mîinile toată viața”).

În speranța de chiverniseală a săteanului, casa reprezintă țelul major, însă îndată ce-l atinge, omul vede pe reții goi, dușumelele goale și-l obsedează gîndul de a pune la locul lor covoarele, patul, masa și scaunele, dulapul. Cea mai mare parte a țărănimii se așterne virtuos pe treabă și pe economii. Unii însă aleargă după cîștiguri care nu li se cuvin, încălcă deprinderea nobilă a onestității și se afundă în mlaștina înșelăciunii. Nu e vorba neapărat de delict (nu mă refer la faptul penal), ci de un act — aș putea spune inconștient — ce-și are obîrșia în vechi mentalități individualiste ce mai dăinuie pe alocuri — de a situa interesele personale deasupra celor generale. Se uită (sau nu se cunoaște îndeajuns de limpede) că numai prin consolidarea economică a cooperativei agricole este posibilă creșterea bunăstării materiale a membrilor cooperatori, că singura cale pe care țărănimia trebuie să se angajeze, cu întreaga ei capacitate de muncă și de gîndire, este sporirea neîncetată a avuției obștești.

O imagine confuză a acestui principiu face ca în mințile unora să se ivească, de pildă, un mod greșit de interpretare a rolului pe care îl joacă mașinismul în procesul de mecanizare a agriculturii. Mecanizarea, chimizarea, irigațiile ridică producția agricolă, care stimulează sensibil nivelul de trai. Să tragem de aici concluzia că oamenii își pot îngădui să stea cu brațele încrucișate, întrucît lucrează pentru ei tractorul, azotatul de amoniu, apa pompată pe canale? Mecanizarea lucrărilor agricole în proporție de 75 la sută presupune că oamenii să le revină sarcina de a depune, în completare, un efort de numai 25 la sută?

Evident, nu! Mașinile preiau o mare parte a operațiunilor grele din câmp și din sectorul zootehnic, dar activitățile ce solicită forța umană — des-tule în orice zonă geografică și în orice anotimp — trebuie făcute cu o maximă cheltuială de inteligență și strădanie.

Dar iată, uneori se întâmplă altfel. Din dorința de a aduna cât mai multe zile-muncă, concepția unora despre agoniseala ușoară se traduce, pe ogor, la prășit, prin lucru de mîntuială, efectuat în pripă; asemenea oameni se străduiesc să ajungă degrabă la capul rîndului, să prășească pînă seara o postată cît mai mare, oricum, fără să ia seama la firele de porumb tăiate din neglijență, fără să se sinchi-sească de buruienile netăiate din cauza zorului. Justificarea că perpendicular pe urmele lor vor trece mecanizatorii cu cultivatorul, rețușind parțial greșelile, e falsă, căci unealta mecanică execută bine misiunea ei, dar nu îndreaptă cituși de puțin deficiențele cauzate de alții. E lesne de înțeles că goana după zile-muncă dobîndite prin asemenea procedee — le-aș putea numi imorale — este un pseudocîștig, fiindcă prășitul de calitate necorespunzătoare împuținează recolta; e un fel de a-ți fura căciula, și de a-i fura și pe ceilalți care muncesc conștiincios.

Iată încă o ilustrare a ideii; nuanța e diferită, dar în esență împrejurarea se cheamă tot „ciupeală” de zile-muncă nemeritate... Într-o zi au venit la inginerul unei cooperative agricole, cu pălăriile în mîni, trei lucrători de la ferma de bovine, rugîndu-l să intervină în consiliul de conducere să fie repartizate la zootehnic, împreună cu ei, și soțiile. S-a aprobat. Li s-au dat loturi de animale în primire, însă la treabă s-au prezentat numai bărbații; femeile au rămas acasă. Aici nu se semnează condica la sosire și la plecarea. Criteriul prezenței îl constituie gramul — sporul în greutate înregistrat zilnic de taurinele aflate la îngrișat. Sporul s-a îndeplinit conform planului, iar îngrijitoarele-fantomă au încasat drepturile legale. Cîstit. În aparență. Pus sub lupă, cazul scoate în evidență protuberantele incorectitudinii. Soții și-au dublat

eforturile; la ora 4 erau pe linia grajdului și pînă seara nu-l părăseau decît pentru masa de prînz; au muncit și pentru nevestele lor. Dar dacă ei ar fi lucrat atît cît au dovedit că sînt în stare (chiar mai puțin, eventual), iar femeile și-ar fi adus și ele partea lor de contribuție reală, veniturile cooperativei și implicit ale familiilor respective ar fi crescut. Este cunoscută predilecția femeilor pentru curățenie; ele ar fi putut întreține grajdurile în așa fel încît acolo să nu se fi intrat decît în papuci; nu e o pretenție exagerată — s-a mai văzut așa ceva, iar știința și practica au dovedit că animalele răspund excelent la condiția de igienă.

Educația, cultura socialistă ar trebui să acționeze cu o și mai puternică forță de înrîurire asupra oamenilor în conștiința cărora mai au încă rezonanță deprinderi venite din alte vremuri, să-i facă să înțeleagă că noul mod de producție le cere o etică nouă, structural diferită de morala generațiilor anterioare, să-i determine să-și vadă propriul lor chip în oglinda în care se reflectă societatea în întregul ei. Pără îndoială, rezultatele acestui proces nu pot fi unitare, la fel de certe, deopotrivă de frumoase. Ici, colo, țîșnesc din negura trecutului fapte nedemne, față de care avem datoria să ne arătăm necruțători.

Brigadierul despre care am amintit, un țaran instruit, îmi istorisea că încercase odată să explice membrilor brigăzii sale ce reprezintă lucrul de calitate, arătînd că sensul calității este dat de disciplina muncii izvorîte dintr-o flacăra vie, interioară, din conștiință, și de priceperea profesională; că în uzină calitatea se poate măsura exact, imediat, cu șublerul, cu aparate ultrasonice, iar rebuturile se impută vinovaților — în vreme ce în agricultură rebutul se disimulează în producții mici, iar imputarea este generalizată prin diminuarea veniturilor. Cîneva, ca să arate că înțelesese bine chestiunea, a remarcat că, odinioară, cînd era recrut, i se imputase și lui o curea... În această relatare anecdotică naivitatea personajului în cauză este excesiv îngroșată, ceea ce îi con-

feră un caracter particular. Dar tocmai zona din ce în ce mai restrînsă, alcătuită din cei ce s-au sustras, timp de douăzeci de ani, operei de culturalizare, dă cel mai mare tribut nepăsării, risipei, lenei, necinstei, minciunii, într-un cuvînt — viciului.

Cine cunoaște satul de ieri și de azi își dă seama de spațiul imens în care se înscrie diferența dintre ele. Totuși eficacitatea muncii de ridicare a satului nu e — cum o dorim — totală. Nu e totală în raport cu evoluția societății, cu cotele ei materiale. Efortul de culturalizare presupune abordarea unor căi noi, puse sub semnul unui rafinament elevat; formele de care s-a uzat și abuzat — bune la vremea lor — au devenit în prezent palide transpuneri în fapt ale unor „puncte” stereotipe din planul de activitate al căminului cultural. „Mobilizarea” spectatorilor la serbările precedate de plecticoasele conferințe inutile, trase la șapirograf, vorbește de la sine, argumentînd în favoarea unui suflu înnoitor, în favoarea unei preocupări pentru găsirea metodei celei mai adecvate momentului actual de a ridica nivelul cultural al populației rurale — la scara 1:1 — la înălțimea exigențelor societății noastre moderne. În multe, în foarte multe sate „cheia” se află de ani de zile în posesia intelectualilor chemați să propage în mase știința lor. Marele secret se cheamă pasiune. Pasiunea de a organiza un muzeu de relicve ale istoriei, căutate de săteni în pămîntul pe care îl răscolesc în permanență; pasiunea de a întocmi o colecție de folclor local; pasiunea de a îndemna oameni cu har să încrusteze lemnul, să amestece vopselele și să le aștearnă pe sticlă, să modeleze lutul, să coasă iile cu arnici și cu fluturi de aur, să se urce pe scenă în ceasurile lor libere; pasiunea de a ostoi setea de cunoaștere, de a învăța, de a se deprinde cu cuceririle lumii contemporane.

Cum să generalizăm nobila pasiune? Firește, în primul rînd depistînd-o acolo unde ea scînteiază și dîndu-i aripi să zboare peste țară! Scriind despre ea.

ANIVERSĂRI

• În cursul lunii martie a.c., „Probleme economice”, revista Institutului de cercetări economice al Academiei Republicii Socialiste România și a Societății de științe economice, a împlinit 20 de ani de existență. Cu prilejul acestei aniversări, presa centrală a felicitat călduros colectivul redacțional și colaboratorii. Vasile Rausser, redactorul șef al revistei „Probleme economice”, a oferit un cocteil la care au participat redactori șefi ai publicațiilor centrale și colaboratori ai revistei.

• Tot în cursul lunii martie a.c., au împlinit două decenii de activitate revistele „Femeia”, „Săteanca” și „Dolgozó Nő” (Femeia muncitoare), publicații ale Consiliului Național al Femeilor din Republica Socialistă România. Oglindind largă participare a femeilor la făurirea României socialiste, reflectând problemele specifice ale mișcării feminine, aceste publicații cunosc la ora actuală o largă răspândire („Femeia”: 230 000 de exemplare, „Săteanca” — 150 000, „Dolgozó Nő” — 65 000). Consemnând această aniversare redacția „Presa noastră” se alătură cu căldură la buchetul de felicitări și urări de noi succese — exprimate de întreaga noastră presă — colectivelor redacționale ale revistelor „Femeia”, „Săteanca” și „Dolgozó Nő”.

• În cursul lunii martie a.c., „Educație fizică și sport”, revistă teoretică și metodică editată de C.N.E.F.S., și-a sărbătorit a 20-a aniversare. La adunarea care a avut loc cu acest prilej, după darea de seamă prezentată de Elena Dobincă, redactor responsabil, colegiul de redacție și colectivul redacțional au fost felicitati din partea Biroului Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport și a conducerii Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România. Redactori și colaboratori ai revistei au evocat momente ale drumului străbătut de „Educație fizică și sport” în cei 20 de ani de apariție și și-au luat angajamente pentru îmbunătățirea continuă a conținutului și formei de prezentare.

Conferința de presă a dr. Bruno Pittermann

IN TIMPUL vizitei pe care a făcut-o în țara noastră, dr. Bruno Pittermann, membru al conducerii Partidului Socialist din Austria, șeful grupului parlamentar al socialiștilor austrieci, președintele Internaționalei Socialiste, s-a întâlnit, la sediul Uniunii ziariștilor din București, cu ziariști români și corespondenți ai presei străine acreditați la București.

Oaspetele a fost salutat de Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România.

— Vizita mea în România — a spus dr. Bruno Pittermann — mi-a dat posibilitatea să mă conving personal că legăturile economice între țările noastre s-au dezvoltat mult în ultimii ani și sper că ele se vor dezvolta și mai favorabil în viitor. În același timp, prin înmulțirea legăturilor între oamenii de stat, economiști, oameni de știință și simpli cetățeni ai statelor noastre, am reușit să ne cunoaștem mai bine, să ne convingem de importanța unor asemenea legături, de faptul că nici poporul român, nici poporul austriac nu doresc să-și impună punctul de vedere altor popoare europene. După părerea mea, respectul reciproc și neamestecul în treburile celuilalt este premisa principală a legăturilor bune, prietenești dintre popoarele noastre. Consider deosebit de prețioase convorbirile pe care le-am avut cu diferite personalități din țara dumneavoastră, deoarece informațiile directe despre activitatea celorlalte partide și forțe politice, obținute în cadrul unor asemenea convorbiri, prezintă avantaje pentru ambele părți. Chiar dacă participării la aceste discuții sînt de părere că trebuie folosite forme diferite în organizarea vieții politice sau economice din țările lor, totuși, atît timp cît există discuții, există și posibilitatea unei înțelegeri reciproce.

LA O INTREBARE referitoare la problema atît de actuală a securității europene, la rolul pe care țările mici și mijlocii îl joacă în realizarea acestui deziderat, dr. Pittermann a răspuns: De mult sînt de părere că toate popoarele din Europa sînt interesate în evitarea unui război și în rezolvarea problemelor europene. Popoarele mici și mijlocii din Europa își

manifestă în mod firesc independența și suveranitatea.

Dr. Bruno Pittermann s-a referit apoi la rolul pe care îl au parlamentele țărilor europene în promovarea unei atmosfere de înțelegere și cooperare, reamintind că în aprilie 1969 va avea loc la Viena o conferință a Uniunii interparlamentare. Subliniind rolul pozitiv al contactelor dintre parlamentarii din diferite țări pentru îmbunătățirea climatului politic în Europa, vorbitorul și-a exprimat convingerea că deputații din Austria și România ar putea crea grupuri pentru prietenia între cele două țări.

Oaspetele a răspuns apoi unei întrebări în legătură cu dezvoltarea contactelor între partidele comuniste din țările socialiste europene și partidele socialiste din Europa occidentală. El a arătat că scopurile și intențiile politice pot fi mai bine cunoscute printr-un contact personal mai strîns între conducătorii unor asemenea partide; cu acest prilej se poate constata și care dintre scopurile politice au un caracter comun. În prezent, a spus el, nu există piedici pentru contacte între membri ai guvernelor care fac parte din partidele membre ale Internaționalei Socialiste și membri comuniști ai altor guverne.

Dr. Bruno Pittermann, împărtășindu-și părerea cu privire la rezoluțiile adoptate în cadrul Adunării Generale a O.N.U., rezoluții printre al căror semnatar se numără și țara sa, a arătat că Austria aprobă activitatea celor nouă țări europene — cu sisteme sociale diferite — care cooperează în cadrul unei pregătiri suplimentare a problemelor legate de înțelegerea și cooperarea europeană. Activitatea desfășurată de reprezentanții acestor țări în cadrul O.N.U., sau în alte activități internaționale, merită să fie salutăată.

O ALTA INTREBARE s-a referit la folosirea pașnică a energiei atomice de către toate țările. Noi, socialiștii austrieci — a spus dr. Bruno Pittermann — sîntem pentru o dezarmare generală și în primul rînd pentru dezarmarea atomică. Salutăm orice propunere care întinde spre acest scop, care tinde să împiedice ca Tratatul de neproliferare să creeze o nouă hegemonie în lume.

O inițiativă publicistică unică: „BILETE DE PAPAGAL”

Ov. S. CROHMĂLNICEANU

CIND TUDOR ARGHEZI porni să scoată „Biletele de papagal” avea în urmă o apreciabilă experiență gazetărească. Lucrase la „Facla”, fusese secretar de redacție al ziarului „Seara”, condusese cu Gala Galaction „Cronica” și cu Ion Pillat „Cugetul românesc”. Nu conținea însă a visa să aibă o publicație a sa, fie și minusculă, dar care să apară „fără Bănci, fără idoli, fără partid politic și fonduri inexplicate; adică în toate condițiile dorite de expresia sincerității”. Prin „Lumea” în 1925 făcea năstrușnica propunere ca scriitorii să fie și ei „împroprietăriți” ca țărani, asigurându-li-se astfel o minimă independență materială, o eliberare din vasalitatea lor față de proprietarii gazetelor și editurilor. „Biletele de papagal” au constituit o experiență jurnalistică temerară a lui Arghezi, în primul rînd cu acest conținut. Foiașă cit o „planetă” scoasă din cutia flașnetarului — „Un ziar atît de mic n-a mai apărut niciodată, nici la furnici” — avea să fie petecul său de moșie rîvnit îndelung. La 2 februarie 1928, ziarul microscopic vedea lumina tiparului. O primă serie reuși să reziste pînă în 1929 (460 de numere). Alta, cu o apariție săptămînală, Arghezi o reluă în 1930; o a treia, în 1938; ultima, sub forma unei gazete obișnuite, mai cunoscu o scurtă viață între 1944—1945, dar pierzîndu-și caracterul inițial.

Fără precedent în presa românească, formula publicației poartă marca unei absolute originalități. Totul, de la cuprîns, pînă la expresie, paginație și înfățișare grafică are o notă acuzat personală, în care se trădează geniul arghezian. Un examen al acestei reușite, astăzi poate fi și o bună lecție.

O școală a demnității scrisului

INTELEGEREA exactă a experienței, pe care o inițiau „Biletele de papagal”, nu e posibilă, cred, fără a realiza repulsia adîncă, viscerală aș spune, a lui Arghezi pentru formele jurnalisticii curente. Lipsa ei de *stil*, de *nerve*, de *vertebrare*, de *chemare literară* autentică i-au stîrnit meru poetului o silă nemărginită. Cele mai multe articole tipărite i se par o penibilă bilbiială. „În patru coloane condeiul izbuteste să rămîie în afară chiar de subiect sau l-a diluat pînă ce-și pierde substanța”. Ziarul e urmărit în întreaga lui structură de aceeași „pedanterie deslînată”. „De la două foi în sus, trei, patru, cinci și citeodată 12, (...) încetează să fie gazetă și tinde spre vo-

lum" ... „Umplutura cultivată e o vomitură atit a bibliotecii cit și a stupidității". Tot felul de „zgirie-brinză" maculează cu o perseverență descurajantă hîrtia. „Ai fi ezitat să le dai sarcina să-ți măture curtea și te pomenești cu ei că scot ziare. O anumită libertate a presei le permite în anumite sezoane să-ți fie confrăți și trebuie să-i tolerezi: cutia cu macaroane face din cînd în cînd vicrimi".

Ideea lui Arghezi este de a înlocui pe ziaristul improvizat cu scriitorul adevărat care să pătrundă în publicistică. „Biletel de papagal" se scuză pentru că în primele zile vor apărea „amestecate". „Tendința lor (...) este să dea cititorului numere individuale, organizîndu-și colaborările așa încît fiecă număr să fie scris și semnat în întregime de unul și același colaborator, care-și va lua inspirația în libertate, ori de unde i-ar plăcea. Cititorului i se asigură o lectură variată, elastică și unanimă și foaia noastră este scutită de umpluturile și colaborările foarfecilor, care în adeseori locul scriitorilor direcți". Accentul e pus așadar, cum se vede, pe un profil stilistic distinct, pe personalitatea puternică a expresiei, menită să înlăture *informul*. Nr-ul 5 apare scris în întregime de F. Aderca, care l-a secundat dealtfel pe poet cu o rară fidelitate în această muncă, nr-ul 16 de Urmuz și T. Arghezi, nr-ul 17 de M. Sadoveanu. Altele se realizează cu concursul Otiliei Cazimir, al lui Adrian Maniu, Al. O. Teodorescu, Demostene Botez, M. Davidescu, Horia Bottea ș.a. Pînă la urmă, cele mai multe le redactează directorul însuși, care-și întipărește efigia stilului său inimitabil pe întreaga colecție a „Biletel de papagal". Acestea devin un mijloc ca Arghezi să poată conversa zilnic cu publicul pe teme de viață curente cu o vervă polemică și o imaginație poetică nesecată. De la reflecția sceptică pe marginea mizeriilor existentei cotidiene la intervenția bătaioasă împotriva abuzurilor administrative din diferite domenii, de la opiniile asupra mișcării literare și vieții culturale în genere, la notița incisivă, sau meditația morală, „Biletel de papagal" izbutesc să dea articolului gazetăresc o *demitate literară* pe care n-o avea. Minusculul ziar, nu e exagerat să se spună, a fost o școală a scrisului jurnalist și a instituit în presa noastră certificatele lui înalte.

Posta redacției dă măsura examenului sever pe care colaborarea îl reclama. Nu funcționa aici nici o indulgență complice. Iată și cîteva exemple: „Ați voit să scrieți un articol, un articol se scrie altfel"; „versurile nu sînt versuri"; „neroziiile hazlii n-au haz decît originale"; „aveți un motiv frumos pe care-l spargeți subit ca o bășică de săpun"; „Timpit, timpit, nu mai trimiteți". Cu toate aceste sentințe fără apel, „Biletel de papagal" n-au fost mai puțin o pepinieră scriitoricească impresionantă. La ele și-au făcut ucenicia literară: Geo Bogza, Emil Botta, Mihai Beniuc, Radu Bouréanu, Maria Banus, Aureliu Baranga, Ion Biberi, Sergiu Dan, Mircea Damian, Romulus Dianu, Virgil Gheorghiu, Gherghinescu Vania, Eugen Ionescu, B. Iordan, Gr. Ivascu, Eugen Jebeleanu, George Lesnea, T. Măinescu, Petru Manoliu, Const. Nisipeanu, Mircea Pavelescu, I. Peltz, Octav Șuluțiu, T. C. Stan, Simion Stolnicu, Andrei Tudor, Cicerone Theodorescu ș.a.

Nici o publicație românească n-a dovedit a fi avut în „descoperirile" ei o mină atît de norocoasă dar și sigură.

Vervă și substanță

ARTICOLUL PROGRAM al acestei unice publicații preciza că ea (înteste „să realizeze în universul hîrtiei tipărite un echivalent al puriceului din lumea de carne și oase. Un purice *novos*, dotat cu o remarcabilă natură de inspector general". Ideea se precizează mai departe: „Ce e puricele altceva decît un ac cu gămălie animat? Blajîn la un capăt, cu capatul celălalt înțepă... Imaginea fixează cu humor o linie a gazetei și o formulă prin care ea va fi urmărită. Spiritul pamfletar arghegian se transmite „Biletel de papagal" și, pe micul său teren, poetul nu înțelege să rămînă linistit. Războiul lui cu ordinea socială din jur, intrerupt o scurtă bucată de vreme, cît cîntărețul „Plugului" crezuse ca mulți alți intelectuali că vremurile postbelice vor aduce în România Mare lumea muncii la cirna țării, reîncepe. Coco zboară „în zig-zag", la presedinția Consiliului de Miniștri, la Camera, la Mitropolie, la Tribunal, la Universitate, la Călea Ferată, la Poștă, la Radiodifuziune și cu ochiul său mare, neiertător ca un obiectiv fotografic, observă incuria și corupția. Prompt, scoate cite o planetă fiecăruia dintre puternicii zilei: „Superomul unanim", „Chinezul interimar", „Colonelul cultural", „Șeful de cabinet", „Tilharul medical", „Starețul vinător", „Popa Pistol", „Domnul Moralescu", descriindu-le fără complezență fizionomia. Niciodată nu s-a săvîrșit, la noi, o radiografie mai completă și mai crudă a maladiilor organismului social, indicîndu-i-se centrele infecțioase, țesăturile moarte și tumorile. „Biletel de papagal" au fost ca „Facla" o școală a pamfletului. Dar aici, grija pentru arta execuției căpăta un caracter precumpănitor. Pamfletul trebuie, în concepția lui Arghezi, să se învîrtească în jurul obiectului „cu oarecare frumusețe de corb": „între două zboruri circulare, ciupește, zgîrie, înțepă, rupe". El se lucrează „cu undreana, cu peria de sîrmă, cu răzătoarea sau cu fierăstrăul bijutierului: și uncori, în clipele supreme, cu uneltele măcelăriei". Nu-

mai că și în pamflet ca în orice gen literar, scriitorul are datoria să-și domine subiectul. „Pamfletul e tifla — precizează Arghezi — și acestui gest i se cuvine o mină curată, elegantă și chiar o bijuterie pe degetul mic”. El trebuie să fie „frumos, animat și stropit cu lumină”. În „Bilete de papagal”, pamfletul arghezian, fără să-și piardă nimic din virulența și adresa lui agresivă, se ridică la o forță categorială într-o ordine a viziunilor eschatologice. El denunță un complot permanent al răului în univers și-i identifică intruchipările monstruoase.

Metafora puricelui agil cu întepătura fulgerătoare dictează și o formulă a intervențiilor originalei publicații. Ca și altădată, Arghezi stăruie asupra concentrării. De esență poetică, estetica sa se transmite cu efecte extraordinare și articolului jurnalistic. Acesta trebuie să fie scurt și percutant. „In scris primejdia e lăbărtarea”. Fostul laborant al fabricii de zahăr din Chitila își amintește procedeele tehnice prin care materiile se purifică și se substanțializează. „Adeseori, în conductele de uzină și rafinaj — explică el — un tub de diametrul unui butoi trebuie să-și sublimeze debitul printr-o derivație de teavă îngustă, presiunea și lichidul sau vaporii, constrinși să dea intensitate, rămânând ce sînt”. „Tehnica numește această schimbare de dimensiune prin gîtuire o „reducțiune” fără care cazanul locomotivei, dîrdîitor, nu s-ar putea exprima la intrarea într-o gară și la trecerea unui pod sau a unei primejdii prin șuier și alarmă”.

O astfel de contracție interioară deliberată și capabilă să comunice textului intensitate e lecția gazetărească argheziană. „Biletele de papagal” au familiarizat presa noastră cu speța articolului concentrat la maximum, adus la esență: „tableta”, „medalionul” sînt formulele pe care le-a cultivat: „biletul de papagal” însuși nu era altceva.

Pe lângă un stil, obținut pe această cale, e uimitor de constatat cîtă economie a cuvîntului a realizat publicația. În patru pagini, fiecare cît o optime de ziar, s-au dus campanii răsunătoare, s-au publicat cronicile literare, dramatice și artistice, s-au tipărit versuri și proze, considerații asupra curentelor poetice, reflecții morale și filozofice, anecdote, note belicoase, ba, s-a găsit loc și pentru o poștă a redacției.

„Biletele de papagal” au descoperit înaintea chimicii tehnica alimentelor concentrate. În planul hranei intelectuale, ele au realizat, cu o artă vrăjitoarească, o hrană completă și substanțială a cititorului, care consumînd aceste „pilule literare” înregistra pe cerul gurii toate savorile, de la iuteala cuvîntului oțetit la dulceața celui suav.

O emblemă semnificativă

INTRAT PRIN frontispiciul publicației în conștiința publică, papagalul a devenit un simbol al mitologiei argheziene. Cu această pasăre ciudată, poetului i-a plăcut să se identifice, împrumutîndu-i numele, Coco, pe care îl caligrafia adesea, nu fără o secretă ironie sub articolele sale.

Papagalul satisfacea ca vietate, în primul rînd estetismul lui Arghezi. Luxul culorilor din penajul acestei făpturi exotice pare a desfi natura. Papagalul nu se înfățișează ca o creație a ei, ci ca o operă de artă. În alcă-

tuirea lui au intrat produsele industriei evolute: „coada indigo, pieptar de ametist, bonetă de catifea gălbuie și un cîrlionț frizat pe creștetul înmuiat în apă de argint”. De cite ori îl va descrie, Arghezi va reveni la această constatare fascinantă: „Stofa în care era mascat fusese țesută cu un meșteșug uimitor și cu materiale extrase din agată textilă și din vată de aur, răsucite într-un caer la lumina lunii pe un fus de cristal”.

Coco are asupra noastră, a oamenilor, superioritatea vîrstei sale imemorabile. Aceasta îi dă putere să contemple lumea cu o filozofie neintimidată de secolii. Arghezi îl lasă pe grădinarul nebun din sanatoriul de la Saconex (Ochii Maicii Domnului) să expună cu intuiția spiritelor iluminate însușirile bizare ale păsării. „Ce este, domnișoară, un papagal? — o întrebă el pe Sabina. O să-mi spuneți o pasăre. Nu. Papagalul nu e o pasăre. E altceva. Aș vrea să știu ce e și nu pot afla. D-l doctor dacă-l întreb mă trimite la infirmerie”.

Obsesiile grădinarului Pierre încep tot de la longevitatea tulburătoare a papagalilor. „Îl vedeți? — spune el — arătîndu-l pe Coco. E de peste 400 de ani în localitate și stă aici dinainte de Tratatul din Westphalia, așa neclintit, nici bătrîn, nici tînăr, singuratic...” „El nu zice „amin” degeaba: ne îngroapă pe toți, cum a îngropat pe toată lumea de la Carol Temerarul încoace. E mai bătrîn decît vă spun, trebuie să aibă cel puțin 600 de ani, de nu-o avea cîmva o mie, două mii, poate că trei mii, mai știu și eu!”.

Calitatea de a fi martorul impasibil al zbaterilor și iluziilor umanității îl așează în rînd cu zeitățile mute care aruncă asupra lumii aceeași privire contemplativă. „Știți la ce concluzii am ajuns domnișoară?” — revine în delirul său capabil de revelații grădinarul. „Că este Buda. Imi pun mina în foc că este Buda. Sînt sigur că și dumneavoastră o să vă convingeți că e Buda dacă reflectați mai bine la această chestiune. Să vedeți că el e așa făcut că nu trebuie să se miște, că trebuie să stea incremenit. Credeți că așa greoi cum e, cu o mîtră în cap, cu picioarele noduroase, el e făcut să ia parte la viață? De unde! El trebuie să asiste și atîta tot. Și de ce-i este ciocul întors în jos? E pecetluit ca sfînxul, ascultați ce vă spun. Că atunci cînd o spune ceva să fie o sentință definitivă, de fatalitate.” Papagalul e o pasăre care nu știe să cînte. Valsurile lui sînt incuiate în cutia de lemn. Ciocul său e „decorativ”: cu el nu poate să muște, îi slujește abia să se scarpine. Exilat pe o caterincă, repetă gesturi și cuvinte învățate și împărtășește condiția mizeră a flașnetarului, vagabond pe uliți. La aspecte care-l așează deasupra făpturilor muritoare se asociază altele care-l împing în tagma umilițiilor soartei. E ușor de recunoscut în această alternanță modul cum s-a complăcut Arghezi să-și prezinte mereu arta cu o prefăcută modestie, cu o șireată ascundere a ei sub haina încercării sfioase, neajutorate, împiedicate.

A fost una din splendidele viclenii ale geniului său, caracterizat în primul rînd printr-o izbitoră originalitate, prin invenția neobosită și răsturnarea valorilor admise, să-și aleagă ca emblemă poetică pasărea pe care ne-am obișnuit să o socotim simbolul repetiției: papagalul.

„PREZENȚELE” lui Ion Pas

SE SPUNE adesea că ziaristica este o vocație. Că ea nu se poate învăța... Nu e chiar așa. Cînd te apuci de scris și îți se publică manuscrisul, conținutul trebuie să convingă și chiar să emoționeze pe cititor. Asemenea scrieri, adunate în volum, pot să devie „material didactic”. De pildă, cartea lui Ion Pas, recent apărută: „prezențe”. Cu o condiție: să mergi la esențial, nu la pastişare... Să-ți păstrezi însușirile proprii, personalitatea. Să înveți metoda de lucru a autorului, principiile călăuzitoare. Să-ți însușești cît mai multe cunoștințe. Atît. Restul e talent.

Nu sînt adunate în acest volum toate articolele scrise de Ion Pas. Pentru aceasta ar trebui mai multe volume. Nu se găsesc, în acest volum, scrieri din tinerețe, ca, de pildă „Ucenicul” din *Foia tinărului* (1911); și nu se găsesc unele articole-pledoarii, scrise de Pas după 23 August 1944, care, argumentînd (oct. 1947) necesitatea unității clasei muncitoare, își începea astfel articolul „Răspunderile ceasului prezent”: „Să fim vrednici de înaltașii noștri, arătîndu-ne conștienți de sarcinile care ne revin”; n-am dat nici de altele, scrise atunci, 1919—1944 (partea I) și 1944—1967 (partea a II-a), de pe aceleași poziții partinice.

În volumul „prezențe”, ea și în alte articole încă neadunate în volum, Ion Pas vorbește foarte cald despre unii publiciști care au scris, în tinerețe, în presa socialistă, iar ultimul lor manuscris, terminat cu mina tremurîndă, a văzut lumina tiparului — după un îndelung timp de absență — tot în presa socialistă. El vorbește elogios și de acei care nici n-au mai revenit, la bătrînețe, pe vechile, dar mereu însoțite de baricade ale tineretii. Și cu drept cuvînt. În lumea noastră, a acelora care stăm, adesea, în miez de noapte, numai cu gîndurile noastre, în fața unei foi albe de hîrtie, și înșirăm pe ea, cîstit, acele gînduri în slove minuscule, despre oameni și viață, ele rămîn mărturie vie, chiar dacă în *alte momente* nu mai gîndim la fel. Dar

Ion Pas se situează cu un cap deasupra acelora care „au fost socialiști” și-apoi n-au mai fost; el a fost și a rămas: *a scris de pe aceleași poziții, socialiste, o viață întreagă.*

De tînăr a venit Ion Pas în mișcarea muncitorească; de tînăr a început să scrie. La clubul socialist din strada Piața Amzei l-a auzit vorbind pe

Gherea, pe Frimu, pe Alecu Constantinescu. L-a citit pe Gherea și a învățat; a citit cărți marxiste, însușindu-și ideologia proletariatului; și-a îmbogățit cunoștințele citînd operele clasicii români — și nu mai cunoșteai la un moment dat, în scrisul lui, pe fostul ucenic, ci pe intelectualul format, pe publicistul și scriitorul de tip nou, încă de pe-atunci, din vremea regimului bazat pe exploatarea omului de către om.

ION PAS era un ziarist profesionist. Trăia din aceasta — și trăia greu.

Scria despre „faptul divers”, despre faptul de viață, despre întîmplări cotidiene, despre micile drame zilnice, urmare a sărăciei, a foamei, a mizeriei sociale de-atunci. Mai scriau și alții în vremea aceea, în presa democrată, despre subiectele de predilecție ale lui Pas. Dar el scria, *aproape singur*, pînă la un moment dat, în presa democrată, ca un ziarist și scriitor socialist. Mai erau și alți gazetari socialiști, mai ales în anii 1919—1921. Erau D. Fabian, Teodor Iordăchescu — despre care Pas scria cu mîndrie că-l socoate profesorul său întru socialism — era Gh. Vasilescu-Vasia și alții. La *România muncitoare* și *Lupta zilnică*, la *Socialismul* scriau M. Gh. Bujor, I. C. Frimu, dr. Racovski, Ilie Moscovici, dr. Ottoi-Călin, Dumitru Marinescu, Alecu Constantinescu, Ecaterina Arbore și mulți alții. Dar toți aceștia erau *propagandiști* în scrisul lor. Ceea ce ei scriau putea să apară *numai* în presa socialistă — și nu în altă parte. În multe articole ale lui Ion Pas, apărute în presa democrată, rar ai să găsești cuvîntul socialist. Dar nu există articol din volumul „prezențe” în care să nu simți că era întocmit, redactat, de la început pînă la sfîrșit în lumina ideilor marxiste, îmbrățișătoare a tot ce e uman, pătrunse de o profundă dragoste de oameni, de cei umili și exploatați, de o fierbinte iubire pentru copii, de un adînc respect și calde sentimente pentru mame, de o afectuoasă prietenie și admirație pentru femei, care înfrumusează, chiar prin însăși prezența lor, viața. Și articolele lui Ion Pas erau citite de un public larg, de muncitori, funcționari, de meseriași, de oameni nevoiași, oameni cu viața pricăjită din mahalale de altă dată, de tineret. Ion Pas era citit și respectat. Pentru că cititorul își dădea seama că articolele sale nu erau simple relatări de fapte dureroase, de nedreptăți, cu cite-un cuvînt ici-colo de protest. El însoțea expunerea întîmplărilor, a faptului divers, cu un comentariu în care se simte o revoltă reținută, în care se află și cite-un strop din învățătura pe

care a sorbit-o de la Marx, Engels, Gherea, Frimu etc., într-o frază limpede ca și gândul autorului, în cuvinte calde și frățești pentru victimele regimului din trecut, usturătoare pentru vinovații mizeriei umane.

Și alți ziariști, publiciști, scriitori s-au ocupat de copii. Acei care nu erau călăuziți în scrisul lor de ideologia proletariatului nu au scris de copii așa cum a scris Pas, atrăgând atenția asupra cauzelor sociale ale mizeriei în care erau crescuți copiii din popor. Și aceasta fără ostentație. Citeva exemple.

FAPT DIVERS! Doi copii de mahala se zgâiesc în fața unei vitrine din calea Victoriei, unde se află un moș Grăciun cu tolba de jucării în spinare. Acesta e faptul. Apoi vine comentariul: copiii sînt îngrijorați. „Moș Grăciun are în tolba jucării prea puține. Pînă să ajungă la ei, la dracu-n praznic, o să le isprăvească” (p. 77).

Un părinte se plîngea de scumpetea jucăriilor. Copiii din anii de criză, de somaj, din trecut, nu aveau parte de bucuria jucăriilor. Fapt divers. Comentariu: „Copiii zilelor noastre vor fi oameni dirji de mîine. Indurînd din prima parte a vieții lor urmările unei nedrepte orînduirii, se vor transforma, poate, cînd vor fi mari, în neînduplecați judecători ai ei” (p. 78).

Un alt „fapt divers” — o mică bi-juterie publicistică — găsim în „prezente” (p. 78). Unui copil de 8 ani dintr-un sat de pe malul Jijiei îi murise sticlețele. De durere, copilul s-a aruncat în Jijia, încercîndu-se. Comentariu: „Copilul Ion avea în piept o floare — inima — care, prea fragilă, n-a putut rezista unei bătăi de vînt. Petalele ei s-au infiorat și s-au împrăștiat”.

Autorul și-a amîntit de o poezioară pe care o citise „în cea dintîi carte a noastră de școală” și în care se vorbea de o mamă care ne mai avînd decît un codru de piine, l-a împărțit în două celor doi copii. Unul din ei o întrebă: „Mamă, dar ție ce-ți rămîne? Voi! le răspunde ea”. Apoi, această reflecție: „În leagăn, la mama ne-am gîndit, și, cînd eram în război, tot la ea ne-am gîndit” (p. 85).

Dragoste de copii, dragoste de mamă, dragoste de oameni. Unii își băteau servitoarele, copiii. Din te mirî ce, ei loveau. Cităm: „Cunoaștem o doamnă delicată care contemplă, visătoare, zbo-

rul unei frunze într-o grădină publică... dar degetele doamnei, lungi, palide, și fine, învineteșc de două ori pe zi brațele servitoarei, într-o răsucire de sfredel” (p. 86). Sarcasm și revoltă reținută. Vedeti. Pas nu blestemă, nu înjură; folosește chiar pentru bestiile umane un vocabular urban, uneori cuvintele sînt blinde. Dar parcă-l văd cum stă, siluetă dreaptă, concentrat în sine, grav, cum își pune, încet, dar implacabil, mînușa și, cu un gest precis, apucă stîrpițura de om care bate și-l aruncă la gunoi. Cîteodată își pierde, și el, răbdarea și, scriînd, se revoltă: „Descifrăm tainele universului, ne îmbuibăm cu idei generoase și este de ajuns o nemulțumire, o presupusă atingere a interesului nostru și o mototolire a demnității noastre, greșit înțeleasă, pentru ca palma desfăcută sau strînsă în formă de pumn, sau înclătă pe un obiect, să lovească.

— Mă doare...

Da, domnule, da, animalule, da, monstrule, il doare!”.

Imediat, însă, își dă seama că invectivele nu fac parte din maniera lui de a scrie și revine:

„Iartă-mi vorbele grele, căci și acestea dor... De păcatele mediului nu sînt tîmădui nici eu” (p. 87).

Da, mediul, orînduirea, societatea — la aceasta se gîndea mereu în scrisul său Ion Pas, cînd făcea gazetărie, cînd făcea literatură. De-aici învățătura. Învățătura socialistă + talent...

ELOGIUL FEMEII! — iată ce m-a impresionat, recitînd din multele articole scrise în trecut de Ion Pas. Acest om, care pare uneori marțial, îmbrăcat cu o platoșă, e un om bun, sensibil. Fîind într-o seară la teatrul „Tănase” — cînd Tănase trăia — izbucni un incendiu. Îmbulzeală, țipete, primejdie de catastrofă. Din fericire nu s-au înregistrat victime. La garderobă s-a aflat o femeie. Bărbații răcneau „să fie serviți”. Au fost serviți. Femeia stătea la postul ei, pînă cînd fumul a înecat-o. Fapt divers... Incheierea redactorului: „Avem obligația să scoatem, în fața femeii nenorocite, pălăria pe care ea ne-a restituit-o ascără, cu un sfert de oră înainte de a fi răpusă” (p. 181).

Femeia înseninează viața, te simți altfel cînd le vezi pe stradă, oricît de abătut ai fi. Dar Pas spune acces-

tea, face elogiul femeii mult mai frumos ca mine... De pildă: „Ai avut necazuri cu mutatul, ai prietenj ingrați, n-ai palton și galoși. Plouă. Frig și urit. Viața e asta — fir'ar... Deodată... Deodată a trecut o femeie. Siluetă zveltă cu mlădieri de crin într-un amurg de vară, ochi în care strălucește un strop din albastrul cerului de astă-primăvară... A trecut o femeie — și deodată norii au pierit de pe cer și de pe fruntea și din privirea ta... A trecut o femeie — o femeie frumoasă...”.

Și se mai poate învăța ceva de la Ion Pas pentru a fi un bun gazetar. Mi-a fost „șef” în redacția în care am lucrat în anii incandescenți: 1945—1948. Vremea aceea n-o voi uita cît voi trăi. Nu am simțit niciodată că am un „șef”, ci un tovarăș bun, cu o bogată experiență de presă, care-mi dădea sfaturi, nu „porunci”, liniștit, cu glas prietenesc. El nu spunea: tu vei scrie cutare, deși întotdeauna știa ce trebuie să cuprindă ziarul de a doua zi. Mai întîi să-și spună părerea redactorii, reporterii. X vrea să scrie despre o anumită problemă? Să scrie. Pentru că Pas știa că *aceu* problemă trebuia tratată. Prefera ca propunerea să vie din partea redactorului. Articolul va fi mai bine gîndit, mai frumos redactat...

Erau momente grele atunci în redacție. Manuscrisele unora trebuiau bine revăzute. Trebuiau controlate chiar și unele articole ale aceluia care mai dețineau funcții importante în redacție. Atunci Ion Pas era și ministru al Artelor. Își făcea, însă, timp ca să vie și la redacție, să revadă unele manuscrise, să intervie unde trebuie, să discute cu preopinientul în mod civilizat, dar ferm în păstrarea liniei partidului, linia frontului unic, a regimului nou, socialist, pe care și l-a ales poporul român.

El însuși dădea un exemplu de probitate. Articolul pe care-l scria îl primeai la ora stabilită, scris cu cerneală, pe foji ordonate, un scris mărunț, cîțec, clar, ca și gîndurile și ideile autorului. Și din aceasta putem învăța...

Volumul „prezente” trebuie citit, mi se pare mie, într-o liniște desăvîrșită, tu și cu cartea lui Ion Pas lîngă tine. Are autorul în scrisul lui ceva solemn, serios, din care se degajă o mare iubire de oameni. Să nu fim stînjeniți...

● Operatorii televiziunii în acțiune (foto: Al. BABIC)

Ecouri la „Cerbul de aur”

„MINUNATA LUNĂ MAI”, omagiată de poet fără speranța vreunei transpuneri muzicale, mutându-se pe terenul muzicii ușoare a devenit „minunata lună martie”. În această lună a anului 1968, am avut revelația amplelor dimensiuni ale unui gen de artă considerat nu de puține ori minor.

Televiziunea a demonstrat că, în pofida unei practici care asimila programul de muzică ușoară divertismentului fără pretenții, are totuși forță să înfrângă rutina și inerția. Și în „minunata lună martie”, când Brașovul a polarizat atenția, chiar și cei mai acerbi critici au fost obligați să schimbe cerneala, ca să comenteze în alte culori semnificația evenimentului. Pasionații muzicii ușoare, ca și cei inițial indiferenți față de ea, s-au lăsat furati de magia dreptunghiului cu miraje, și poate că de multă vreme Televiziunea n-a primit atâtea felicitări ca după săptămâna de la Brașov. Faptul demonstrează cu prisosință interesul pu-

blicului larg pentru muzica ușoară de bună factură, gândită inteligent și realizată subtil, iar evenimentul în sine reprezintă o veritabilă școală pentru cultivarea gustului. După Festivalul de la Brașov, este foarte puțin probabil că vom mai accepta concerte sau spectacole de muzică ușoară mediocre, improvizate cu formații eteroclite și cu interpreți de duzină. Martie 1968 rămîne nu ca o nostalgică amintire, ci ca un permanent „memento”.

ORGANIZAREA. O NOTIUNE COMPLEXĂ. S-a scris și s-a repetat că Festivalul de la Brașov a reprezentat pentru Televiziune un examen dificil în ceea ce privește organizarea, luat însă cu note maxime. Perfect adevărat. Și cu toate că organizarea deține o pondere foarte însemnată în desfășurarea oricărei acțiuni la Televiziune; deși există experiența pozitivă acumulată în „Dialogurile la distanță” — trebuie spus că Festivalul de la Brașov a marcat un progres remarcabil.

Este vorba mai ales de organizare în sensul unui proces complex în care competența, inteligența selectivă determină desfășurarea lui pe coordonate superioare. Acționînd în consecință și ghidată de ideea realizării unui festival de înaltă ținută, Televiziunea a reușit ca în galele de la Brașov să reunească figuri reprezentative care evoluează în prezent în arena muzicii ușoare din Europa. A rezultat de aici pentru publicul larg posibilitatea să compare diferite stiluri de interpretare, să reflecteze asupra condiției însăși de interpret de muzică ușoară. De multă vreme n-am mai fost tratați cu atîta generozitate; de mult timp nu ni s-a mai acordat voluptatea dilemelor în examinarea calităților unui interpret, în așa fel încît obțiunea să fie un act care angajează propriul nostru bun gust.

Capacitatea organizatorică a Televiziunii s-a relevat însă și în alte împrejurări necunoscute telespectatorilor

și spectatorilor. Aș menționa — la unison cu reprezentanții ai televiziunilor străine, participanți la Festival — precizia cu care s-a desfășurat programul repetițiilor, esențială pentru asigurarea concertelor publice de înaltă ținută. Aș mai adăuga că, de data aceasta, defecțiunile tehnice au fost reduse la proporții insignifiante, ceea ce înseamnă că explicațiile invocate în legătură cu dificultățile „inerente” transmisiunilor din altă parte decât din studio, nu mai rezistă. S-ar putea conchide că progresul calitativ în activitatea Televiziunii a fost acela că a creat un eveniment artistic și că avalanșa de probleme organizatorice nu a înecat aspirațiile estetice. (Precizarea se impune fiindcă, nu de puține ori, amănunțele de ordin organizatoric apar disproporționate față de valoarea intrinsecă a emisiunilor).

DREPTUNGHIU MAGIC... CU ADEVARAT MAGIC. Și totuși, dacă Televiziunea ar fi rămas numai cu creația evenimentului artistic de la Brașov, i-am fi aplaudat mai puțin performanțele. În definitiv, totul a fost făcut nu pentru cei 600 de spectatori din sala Teatrului Dramatic, ci pentru milioanele de telespectatori care șase seri la rând nu s-au dezlipit de televizor. Spectatorii din sală au fost satisfăcuți de deferența Televiziunii care nu a incomodat pe nimeni. (Se spune că la alte festivaluri similare, publicul e tratat cu mai puține menajamente, și nu de puține ori spectatorii văd mai mult camerele de luat vederi decât scena). Dar telespectatorii s-au declarat mulțumiți fiindcă ceea ce s-a văzut pe micul ecran nu amintea deloc trecute emisiuni „de serviciu”. Faptul se explică prin aceea că, de astă dată improvisația facilă strecurată cu acte false de „spontaneitate” n-a mai avut curs. Aproape exact ca pentru un film, regizorul Valeriu Lazarov și-a întocmit un decupaj judicios, preconizând succesiunea imaginilor într-o cadentă, aș zice, muzicală. Primplanurile cu chipul lui Jean-Claude Pascal sau planurile-detalii cu mîinile Amaliei Rodriguez; planurile generale cu evoluțiile oarecum coregrafice ale Editheii Pieha informau cu maximă elocvență despre mijloacele de exprimare artistică ale respectivilor interpreți. Aici și-au spus cuvîntul și profesionalismul operatorilor, siguranța lor mai ales sub raportul orientării în direcția detaliilor-cheie descifrate rapid în actul ireversibil al interpretării. Valeriu Lazarov a determinat și un anumit ritm al imaginilor, un ritm cinematografic mulat pe structura melodioasă, avînd darul să comunice atmosfera și poezia cîntecului de muzică ușoară. Am urmărit la televizor

nu pur și simplu virtuozitatea unor interpreți, ci am realizat comuniunea cu spiritul cîntecului, cu atmosfera lui specifică.

Dacă Televiziunea, plătind același vechi tribut „telegeniei” sumar înțeleasă, n-a fost prea inspirată în alegerea prezentatorilor (Luminița Iacobescu, prezentă sofisticată după rețetele unui decorativism de un gust îndoielnic), în schimb s-a revanșat printr-o inovație cam rar întîlnită în programele ei. Este vorba de interviul realizat „pe viu” într-o pauză a unui concert cu cîțiva concurenți. Să fie oare aceasta o încercare de a da transmisiunilor „în direct” și caracterul atractiv de reportaj? Posibil. Mi se pare că nu ne mai putem acomoda cu o anumită pasivitate a Televiziunii, cînd este vorba de un eveniment muzical. Descriptivismul plat, trecerea în revistă a orchestrei cu un banal aer de inventariere nu-și mai au locul. Poate că în viitor pauzele dintr-un concert public, de pildă, vor deveni momente atractive de discuție cu dirijorul sau cu solistul.

În general, pornind de la calitatea evident superioară a transmisiunilor de la Brașov, am fi îndreptățiți să așteptăm din partea Televiziunii emisiuni muzicale care să nu se rezume la informarea — oricît de atentă — ci să captiveze prin îneditul reportajului.

CE S-A INTIMPLAT CU CONCURRENȚII NOȘTRI? Întrebarea ar părea inutilă, cînd în presă se dezbate pe larg eșecul interpreților noștri. Sînt cu totul evidente carențele lor care, în contextul Festivalului de la Brașov, i-au taxat fără drept de apel: execuțanți cu o regretabilă doză de diletanțism. Se naște însă firească întrebarea: cum i-a acceptat Televiziunea? Cum s-ar explica diminuarea exigenței care a funcționat bine în cazul alegerii vedetelor din gale? Mi se pare că ar fi fost aproape imposibil să se alcătuiască un lot de o valoare mai ridicată, în stare să candideze la titluri în condiții de egalitate cu marea majoritate a concurenților străini. Dar nu se poate ignora faptul că, în timp ce televiziunile străine și-au pregătit cu seriozitate concurenții, Televiziunea noastră s-a arătat mai puțin dispusă să-și modeleze reprezentanții. Incontestabil, regia a realizat un veritabil tur de virtuozitate în dirijarea luminilor, a camerelor de luat vederi. Dar s-a lucrat foarte puțin cu interpretii, atît în ceea ce privește alegerea repertoriului, cît și sub raportul interpretării propriuzise. S-a manifestat, de fapt, aceeași carență cunoscută din emisiunile obișnuite de muzică ușoară ale Televiziunii: neintervenția (sau slaba intervenție) a regiei în pregătirea actului

interpretării. În alte țări există studiouri de muzică ușoară ale televiziunilor, unde sînt peșătiți (sau se perfecționează) interpreții înainte de a ajunge în emisiuni. Poate că practica aceasta ar fi necesară și la noi, cu atît mai mult cu cît acum, interpreții — chiar dacă ar fi animați de cele mai bune intenții — nu au unde să învețe dificila artă a interpretării în muzica ușoară. Cu atît mai mult cu cît, în ansamblul programelor de televiziune, muzica ușoară deține o pondere destul de însemnată. Este foarte adevărat că Televiziunea a descoperit și a promovat cu curaj tinere talente autentice. Dar puțini dintre acești interpreți au înregistrat progrese în evoluțiile lor ulterioare; lipsiți de o îndrumare competentă și consecventă, au ajuns surprinzător de repede la repetări banale. Festivalul de la Brașov, care a reunit la startul probelor concursului colaboratori ai televiziunilor, a reliefat nu numai calitatea acestor colaboratori, ci și seriozitatea și complexitatea colaborării televiziunilor respective cu ei. E în afara oricărei îndoieli că responsabilitatea în ceea ce privește ținuta artistică superioară a unei emisiuni de muzică ușoară aparține în egală măsură protagoniștilor vizibili în dreptunghiul micului ecran, ca și celor invizibili (regizori, operatori, redactori muzicali etc.) care apar numai nominal pe generic. Și aceasta nu numai o dată pe an, în martie, cînd „Cerbul de aur” patronează la Brașov festivitățile muzicii ușoare.

A. SANDU

Detalii...

● *Mass media în Japonia.* Tirajul total al cotidienele se ridică zilnic la aproape 30 milioane exemplare, revenind în medie un exemplar la 2,32 locuitori. Săptămînale: 12 300 000 pe săptămîină. Reviste magazin: 45 000 000 pe lună. Cărți: 308 900 000 pe an. Film: 4 630 cinematografe; 370 000 000 spectatori pe an. Radiodifuziunea: N.H.K. 303 stații, comerciale 145 stații. Televiziune: N.H.K. (rețeaua generală) 557 de stații, N.H.K. (rețeaua educativă) 545 stații, televiziunea comercială 455 stații. Abonați la radio și la televiziune: peste 19 334 000.

Protagonist

Magdalena POPESCU-MARIN

INTR-UN NUMAR mai vechi al revistei „Presa noastră” („Cuvinte rău înțeles”, nr. 10—11/1958), acad. Al. Graur arăta care este sensul corect, etimologic al lui *protagonist*. Acest cuvânt denumea în tragedia greacă pe actorul care juca primul rol (în total erau trei actori), deci în fiecare tragedie nu putea exista decât un protagonist.

De la sensul de „primul actor” s-a ajuns printr-o evoluție normală la sensul de „personaj important”, putându-se folosi cuvântul și la plural.

În limba actuală, mai ales în critica de teatru, protagonist înseamnă personajul principal dintr-o piesă: *Deci, după priutul Karl Heinz din „Heidelbergul de altădată”... ai fost duminică seara, PROTAGONISTUL* unei premiere pe micul ecran... („Săptămîna culturală a Capitalei”, nr. 274, 22.III.1968.). Acest sens este foarte apropiat de cel etimologic.

Dar utilizarea cuvîntului *protagonist* în cele mai variate construcții a făcut ca el să capete sensuri din cele mai diverse, unele legate de sensul inițial, iar altele care s-au îndepărtat mult de acesta.

Se folosește mult cuvîntul în cronicile sportive cu sensul de „învingător într-o probă sportivă, fruntaș”. De exemplu: „Pînă în prezent, cea mai frumoasă comportare o au reprezentanții Școlii sportive de elevi nr. 1 din Capitală, *protagoniști* în mai toate cursele desfășurate pe pista de 800 m”. („Sportul popular”, nr. 4735, p. 1/3). În limbajul sportiv protagoniste sînt și echipele, nu numai jucătorii. Se folosește cuvîntul protagonistă la plural pentru echipele clasate primele într-un campionat: „victorii nete ale protagoniștelor campionatului nostru, Rapid și Dinamo București” („Informația Bucureștiului”, nr. 3656, p. 4/2). „Din motivele arătate mai sus, în această primăvară echipele noastre divizionare A și B se află angajate într-o competiție de tranziție, purtînd denumirea anotimpului. Primele meciuri au avut loc,

dar ecurile sînt puțin favorabile. „Grivița Roșie”, spre exemplu, cu șapte internaționali în formație, a ținut foarte greu piept „Progresului”. Nici „Steaua”, nici „Dinamo” — furnizoare și ele a numeroși internaționali; — n-au făcut excepții, deși adversarii s-au numit „Constructorul” și respectiv „Gloria”. Să fie vorba de o apropiere a valorilor echipelor divizionare sau de un scăzut potențial... al „protagoniștelor?” („România liberă”, 19.III.1968, p. 3/3).

Ni se pare normală folosirea cuvîntului în astfel de contexte, întrucît nu este lipsită de logică legătura cu sensul de „erou principal”.

ÎN ALTE SITUATII însă cuvîntul *protagonist* poate însemna „jucător” (nu principal, nici fruntaș), cum se vede din citatul dat în articolul acad. Al. Graur unde se vorbește de *protagoniștii principale*, după cum el este folosit și cu sensul de „erou” pur și simplu sau la figurat „actor”. Într-un articol din „Flamura Prahovei”, 25.I.1968, se vorbește de doi infractori care colindă restaurantele. Și aceștia sînt tot protagoniști: „Chef mare la bufetul din Măgurele, raionul Teleajen. *Protagoniști* — Nicolae Ștefan și Florea Mehedințu...” (p. 3/6).

În alt context *protagonist* a ajuns să însemne „adept”: „În mod evident, Geneviève Tabouis îi consideră pe *protagoniștii* politicii compromisiurilor răspunzătoare pentru drama declanșată în septembrie 1939” („Lumea”, nr. 20, 1965, p. 23/1).

Am găsit și un exemplu în care *protagonist* poate fi glosat prin „concurrent”: „Doi actori de mîna a doua... — care au avut de spus cîteva cuvinte despre *protagoniști* — au stat tot timpul cu nasul în hîrtia adusă din culise, citind pînă și titlul atît de ușor de reținut al festivalului”. („Contemporanul”, 22.III.1968, p. 2/6 — Este vorba de prezentatorii festivalului de muzică ușoară de la Brașov).

În „Săptămîna culturală a Capitalei” din 22.III.1968, p. 3, în informația intitulată „Recital de canto și balet” *protagonist* apare cu sensul de „interpret”: „*Acompaniați la pian* de Anca Niculescu, Iolanda Mărculescu, Elena Cernei, Marina Krilovici, Octavian Naghiu, Vasile Martinoiu și Nicolae Floreii vor susține un bogat program de arii și lieduri, iar protagoniștii numerelor de balet vor fi Irinel Liciu, Ileana Iliescu, Valentina Massini, Cristina Hamel, Simona Ștefănescu, Ion Alexe și Eugen Mărciu”. Am reprodus citatul în întregime, cu toate numele balerinilor pentru a se vedea că

au fost pomeniți ca „protagoniști” toți cei care vor dansa în spectacolul respectiv. (De altfel prima parte din textul reprodus este confuză din cauză că, așa cum a fost redactat, se pare că toate numele enumerate după *acompaniați la pian de...* sînt pianiști. Ar fi trebuit să se precizeze într-un fel că începînd cu Iolanda Mărculescu toți cei pomeniți sînt cîntăreți. Deci: „acompaniați la pian de Anca Niculescu, cîntăreții...”.)

Deși mai ambiguu, sensul cuvîntului pe care-l discutăm pare să fie „reprezentat” în citatul de mai jos: „O parte din simpatia mea rămînea mistuită în incinta febrilă unde *protagoniștii* de mîine ai scrisului își continuau viața de noapte. *Protagoniștii* de mîine sau de niciodată”. („Contemporanul”, 14.V.1965, p. 8/6.) *Protagoniștii* de mîine sau de niciodată sînt de fapt tinerii cu preocupări literare care frecventează anumite localuri de noapte din Paris. Despre aceștia autorul a vrut să sugereze ideea că se vor impune în lumea literelor.

În cazurile în care *protagonist* nu mai aduce ideea de (personaj) important, fruntaș, principal etc., întrebuintarea lui este improprie și, prin urmare, nerecomandabilă.

FOLOSIREA în limba presei a cuvîntului *protagonist* mai mult la plural a determinat evoluția de sens pe care am încercat s-o ilustrăm prin exemplele de mai sus.

SE SCRIE ȘI AȘA...

REPETIȚII

VOM REPRODUCE două fragmente de text în care repetarea unor termeni este nerecomandabilă: în citatul de mai jos se repetă în mod supărător un grup de termeni:

„Conferința organizațiilor mișcărilor de eliberare națională din coloniile portugheze exprimă hotărîrea popoarelor din aceste colonii de a continua *lupta de eliberare națională* și de a sprijini și pe viitor *lupta de eliberare națională* a acestor popoare subjugate de colonialiștii portughezi” („Flamura Prahovei”, nr. 4, VIII.1966, p. 4/7).

Și un exemplu mai recent în care se repetă un singur termen de diferite sensuri, ceea ce duce la confuzii:

„Pe un panou nu va fi indicat numai *timpul* unui concurrent — în *timpul* efectuării probei respective, ci și *timpul* său total (dacă întrecerea are două manșe)” („Informația Bucureștiului”, 23.I.1968, p. 3).

PSEUDOJURNALISME...

La mica publicitate

- Pierdut diplomă licență permis conducere ambele mule.
- Inginer meditez repetenți uclasi succes garantat.
- Cedez loc de veci constructie foarte durabilă.
- Mașină nerodată vînd pentru piese eventual la kilogram.
- Vînd Fiat ciocnit în rate.
- Caut femeie internă în vedere copă.
- Intreprindere angajează conducători mașini săpat șanțuri și contabil șef.
- Cumpăr urgent doi cai și mașină de tocat.
- Tînăr serios, abstinent caut cameră Șoseaua Fabrica de Spirit.
- Rugăm prietenii și cunoscuții să ia parte la ceremonia funebră ce a avut loc marțea la orele 14.
- Căutăm cameră mobilată pentru tineri căsătoriți 2-3 luni.
- Dispărut cîine Teatrul Municipal oferim recompensă.
- Cumpăr imediat coarne de cerb pe numele Stănescu.
- Ofer apartament extracentral aproape de București.
- Divorțat vînd recamier.
- Vînd jachetă vulpe, fabule Lafontaine și alte cărți literare.
- Vînd imobil, etaj, șase camere, nu are parter. Urgent.
- Loc de veci poziție splendidă vînd.
- Vînd bucătărie, veselă, frigider motiv autoturism.
- Vînd haină piele bărbat stare excepțională.
- Caut femeie menaj sau ambele.
- Sîndor-timichigu doresc accidente remediez convenabil.
- Elev clasa IX-a predau franceza contra meditații la aceeași limbă.
- Angajăm urgent dactilografe și paznici corespunzători.
- Magazinul „Pisica Neagră” pune la dispoziția unor clientele produse specifice.
- Fabrica „Anticoroziunea” vînd utilaje import la fier vechi.
- Petreceți o seară plăcută la Restaurantul „Insomnia”.
- Fermă păsări angajează stenodactilografă pregătire corespunzătoare.
- Găini delicioase consumați la „Doi cocosi”!
- Ofer capsule autosifon contra calmante.

M. CĂRLOANȚĂ

FOTOZIARISTICA

PREGĂTIREA MULTILATE- RALĂ A FOTO- REPORTE- RULUI

AL. GÎNJU

CU CÎT FOTOGRAFIA de ziar este gîndită mai mult, cu cît în ea se concretizează gradul cunoștințelor tehnice, gustul artistic al fotoreporterului, cu atît ea capătă pentru cititor o valoare mai mare.

Sînt numeroși fotoreporterii, lucrători în redacțiile ziarelor și publicațiilor din țara noastră, care au imprimat fotografiilor realizate o anumită personalitate. Privind o asemenea fotografie chiar fără semnătură, îți poți da seama cui îi aparține.

Fapt înbucurător este și acela că, datorită unei bune pregătiri, fotoreporterii ca Ion Cucu de la „Scinteia tineretului”, Traian Prosan de la „Flacăra”, Vasile Moldovan de la „Agerpres” și alții realizează, pe lângă fotografiile, și reportaje scrise. Imbinarea armonioasă între reportajul scris și fotografiile realizate, muncă complexă de ziarist, este demnă de atenție.

Din păcate, trebuie să recunoaștem, mai sînt și fotoreporterii slab pregătiți. Munca lor superficială, necunoașterea în suficientă măsură a fenomenelor vieții, copierea în mod mecanic a unor unghiuri de mult abandonate fac din fotografiile lor șabloane pe care presa noastră nu le mai poate accepta. Există fotografi care fac încă prea puțin pentru pregătirea lor și de aici lipsa de idei, de concepție, de gî-

sire a unor modalități de cuprindere a aspectelor multiple ale realității cu ajutorul imaginii. Majoritatea fotoreporterilor au în prezent terminate studiile medii. În ultimul timp au apărut în unele redacții și cadre de fotoreporterii cu studii superioare.

După cum vedem, în uzine, fabrici, instituții, numeroși tineri își continuă studiile pentru a deveni mai utili societății noastre, pentru a putea pătrunde mai adînc în tainele meseriei. Și noi ilustrăm acest aspect, scriem articole, publicăm fotografii. Or, dacă sfătuim pe alții, nu ar fi mai bine să stăm mai înțîi de vorbă și cu noi înșine?

De aceea, socotim că fotoreporterii și, în special cei mai tineri, ar trebui să fie îndrumați mai insistent de către redacțiile lor să-și continue studiile. Din practica noastră reiese că acei fotoreporterii care citesc multă literatură, articole pe teme economice, culturale, care sînt la curent cu evenimentele interne și internaționale, realizează și fotoreportaje bune. Informațiile însoțitoare la fotografiile realizate de ei sînt bine întocmite, convingătoare.

Nu se poate uita de asemenea nici o clipă că gustul artistic trebuie cultivat tot timpul, prin vizitarea expozițiilor de artă, a saloanelor de artă fotogra-

fică, vizionarea de filme, spectacole de teatru care îmbogățesc orizontul, gustul pentru frumos.

PREGĂTIREA în domeniul tehnicii este tot atât de importantă pentru fotoreporter ca și pregătirea generală.

Sînt unii fotoreporteri care cred că după 4—5 luni în care timp lucrează cu un aparat „Rolleiflex” și un blitz, știu, în fotografie, totul. Este complet greșit. Revoluția săvîrșită de tehnică în secolul nostru a atins și tehnica fotografică. An de an, uzinele producătoare fabrică noi tipuri de aparate, noi obiective menite să ducă la ușurarea muncii fotoreporterului, la realizarea unor imagini cît mai bune.

Revistele care apar în diverse țări și la care unele redacții sînt abonate, vin și confirmă acest lucru. „Fotografia”, „Photo Technik”, „Photo Cinema”, „Sovetskoe Foto”, „Foto magazin” și altele publică în mod curent noutăți din tehnica fotografică, fotografiile realizate cu noile tipuri de aparate. Considerăm că ar fi foarte utile pentru noi discuții pe tema noutăților în tehnica fotografică pe care ar trebui să le continuăm în cadrul Asociației noastre de pe lângă Uniunea ziaristilor. Numai că la aceste discuții ar trebui să participăm în număr mai mare.

Intrucît revistele de care aminteam mai sus, aflate numai în unele redacții („Scinteia”, „Flacăra”, „Agerpres”), sînt neaccesibile tuturor fotoreporterilor din presă, propunem ca măcar în anul ce vine, dacă nu mai devreme, Uniunea ziaristilor să facă abonamente la aceste reviste, pentru ca la ele să poată avea acces un număr mai mare de fotoreporteri, atît din Capitală, cît și din țară.

Vorbim despre fotoreporterul de azi, dar nu putem să nu ne gîndim și la cel de mîine. Merită să acordăm atenție acestei probleme cu atît mai mult cu cît înființarea de noi publicații reclamă prezența unui număr sporit de fotoreporteri. Între altele fie zis, în prezent fotoreporterii se recrutează foarte greu, sînt puțini acei care sînt pregătiți pentru această meserie. Uniunea ziaristilor, în colaborare cu Ministerul Învățămîntului, ar trebui să studieze înființarea, pe lângă Institutul de Teatru și Cinematografie, a unei facultăți cu durată de studii de 2—3 ani în cadrul căreia să fie pregătite cadre de fotoreporteri.

ACEASTA SE IMPUNE cu atît mai mult, cu cît lipsa de cadre calificate de fotoreporteri se face tot mai simțită în toate redacțiile. S-ar putea avea în vedere, în același timp, și unele forme noi, cu caracter practic imediat, de perfecționare a fotoreporterilor care lucrează în diferite redacții, la fel ca și noi posibilități de emulație care presupun ridicarea continuă a pregătirii.

Cu prilejul celei de-a 130-a aniversări a „Gazetei de Transilvania”

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

GEA DE-A 130-a aniversare a „Gazetei Transilvaniei”, prima publicație românească cu caracter politic și social-cultural, apărută în anul 1838, la Brașov, a fost sărbătorită în orașul de la poalele Timpei prin interesante manifestări la care au participat numeroși ziaristi, oameni de cultură și artă, din Brașov, din alte județe și din Capitală, reprezentanți ai Comitetului județean Brașov al P.C.R. și ai conducerii Uniunii ziaristilor.

La 13 aprilie a.c., a avut loc vernisajul unei expoziții documentare, organizate la Muzeul județean din Brașov, care a oferit vizitatorilor pagini interesante și documente inedite despre „Foaia pentru minte, inimă și literatură” și „Gazeta de Transilvania”.

La 14 aprilie a.c., filiala Brașov a Uniunii ziaristilor din România, în colaborare cu Comitetul municipal pentru cultură și artă, a organizat o sesiune de comunicări științifice.

În cuvîntul de deschidere a sesiunii jubiliare, *Petre Drăgulea*, redactorul șef al ziarului „Drum nou”, subliniind importanța acestei manifestări, a arătat că ea se adaugă cu succes la alte trei manifestări jubiliare mai importante ce au avut loc în trecut — în 1888, în 1907, în 1938 — și vine să sublinieze, de pe pozițiile gîndirii și practicii jurnalistice socialiste, opera de valorificare a tot ceea ce cultura românească a avut mai bun de-a lungul vremii.

Rod al unor cercetări laborioase, comunicările prezentate au subliniat etapele mai importante parcurse de „Gazeta de Transilvania” și de „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, activitatea desfășurată de principalii editori și animatori ai acestor publicații — *George Bariț*, *Iacob Mureșianu* și *dr. Aurel Mureșianu*, — precum și de remarcabili oameni de cultură și artă din toate provinciile românești care au colaborat în paginile celor două publicații și au participat în mod activ la consemnarea celor mai de seamă evenimente ale istoriei noastre naționale, la demonstrarea prin arti-

celele lor a originii străvechi, a comunității de limbă și de cultură, de viață spirituală, la ridicarea conștiinței naționale a poporului român.

În cadrul sesiunii au ținut comunicări: *dr. Vasile Netea*, de la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei, despre: *Inceputurile „Gazetei de Transilvania”. Geneza și importanța „Foi pentru minte, inimă și literatură”*; *Mircea Gherman*, muzeograf, despre: *Date și fapte privind istoria „Gazetei Transilvaniei” între 1838—1877*; *Dan Berindei*, secretar științific la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei, despre: *„Gazeta Transilvaniei” și Unirea principatelor*; *prof. Ștefan Petraru*, ziarist, despre: *„Gazeta Transilvaniei” și lupta pentru unitatea națională (1861—1878)*; *Alexandru Portocan*, cercetător științific la Institutul de istorie „N. Iorga” al Academiei, despre: *„Gazeta Transilvaniei” și mișcarea socialistă a timpului*; *prof. Mircea Băltescu*, despre: *Dr. Aurel Mureșianu și „Gazeta Transilvaniei”*; *prof. Emil Micu*, despre: *„Gazeta Transilvaniei” și Memorandumul*; *prof. Nicolae Bărbuță*, muzeograf, despre: *Procesele intentate „Gazetei Transilvaniei”*; *prof. Ilie Moruș*, directorul Bibliotecii municipiului Brașov, despre: *Gazeta Transilvaniei și inceputurile teatrului românesc în Transilvania*.

În cuvîntul de închidere a lucrărilor sesiunii, *prof. Ioan Ghiran*, președintele Comitetului județean Brașov pentru cultură și artă, a relevat importanța comunicărilor făcute și a menționat necesitatea continuării studiilor, îndeosebi a celor cu privire la ultimele decenii de activitate ale „Gazetei de Transilvania” și ale „Foi pentru minte, inimă și literatură”, astfel încît din acțiunea concentrată și colaborarea creatoare a cercetătorilor să rezulte un tablou de ansamblu veridic și exact, științific verificat asupra acestor două importante publicații care au marcat o etapă importantă în apariția publicisticii românești transilvănene și în dezvoltarea scrisului jurnalistice românesc în general.

PRESA ITALIANĂ

SPRE DEOSEBIRE de alte țări, Italia este țara în care apar multe publicații seculare care împletesc tradițiile gazetărești cu imperativele contemporane ale presei. Se editează 89 de cotidiane (72 de dimineață) cu un tiraj zilnic de circa 6 000 000 de exemplare, 429 de publicații de interes general și 4 256 periodice diferite. Mai apar 93 de publicații în limbi străine și 311 publicații bilingve.

Tirajul presei italiene este în general mai redus decât al publicațiilor din alte țări. Cel mai răspândit cotidian este „Corriere della Sera” ce apare la Milano în 571 000 de exemplare, iar cea mai răspândită revistă este „Domenica del Corriere” din Milano cu un tiraj de 1 100 000 de exemplare.

La 100 de locuitori ai Italiei revin circa 12 exemplare de cotidiane.

Presă italiană este deservită cu informații interne și externe de către un mare număr de agenții de presă. Cea mai importantă este însă Agenzia Nazionale Stampa Associata — ANSA, fondată în 1945 la Roma. ANSA este o societate ce aparține unui mare număr de cotidiane.

Printre principalele publicații sînt: *Avanti*, cotidian, Roma, din 1896, tiraj 75 000 de exemplare; *Corriere della Sera*, cotidian de seară, Milano, din 1876, tiraj 571 000 exemplare; *Gazzetta del Popolo*, cotidian, Torino, din 1848, tiraj 120 000 de exemplare; *Il Giornale d'Italia*, cotidian de seară, Roma, din 1901, tiraj 120 000 de exemplare; *Giornale di Sicilia*, cotidian, Palermo, din 1860; *Il Giorno*, cotidian, Milano, din 1956, tiraj 270 000 de exemplare; *Il Globo*, cotidian, Roma, din 1945, tiraj 45 000 de exemplare; *Il Messaggero*, cotidian, Roma, din 1878, tiraj 230 000 de exemplare; *La Nazione*, cotidian, Florența, din 1859, tiraj 200 000 de exemplare; *Paese Sera*, cotidian de seară, Roma, din 1949, tiraj 90 000 de exemplare; *Il Popolo*, cotidian, Roma, din 1944, tiraj 50 000 de exemplare; *La Stampa*, cotidian, Torino, din 1868, tiraj 360 000 de exemplare; *Il Tempo*, cotidian, Roma, din 1944, tiraj 207 000 de exemplare; *L'Unità*, cotidian al Partidului Comunist Italian, apare din 1924, Roma, cu ediții la Milano și Torino, tiraj

350 000 de exemplare; *Domenica del Corriere*, săptămînal ilustrat, Milano, din 1899, tiraj 1 100 000 de exemplare; *L'Espresso*, săptămînal ilustrat, Roma, din 1955, tiraj 130 000 de exemplare; *L'Europeo*, săptămînal, Milano, din 1945, tiraj 210 000 de exemplare; *Noi Done*, săptămînal, Roma, din 1944, tiraj 30 000 de exemplare; *Reluzioni Internazionali*, săptămînal, Milano, din 1944, tiraj 30 000 de exemplare; *Rinascita*, săptămînal al P.C.I., Roma, din 1944, tiraj 30 000 de exemplare; *Tempo*, săptămînal ilustrat, Milano, din 1938, tiraj 200 000 exemplare; *Vie Nuove*, săptămînal ilustrat al P.C.I., Roma, din 1946, tiraj 146 000 exemplare.

CONCENTRATA în special în câteva orașe, presa italiană are o distribuție teritorială specifică: 60% din ziare apar în nordul țării, 25% în Italia centrală, 15% în sudul țării și în Sicilia, reflectînd astfel legătura dintre zonele industriale și mai largă difuzare a publicațiilor. Dar, în același timp, ea reflectă și legătura dintre grupurile industriale și cele de presă: 80% din cotidiane sînt controlate direct sau indirect de marile societăți industriale ca FIAT, Mont-Edison, Pirelli, Snia Viscosa, ENI, Crespi ș. a.

Partidele politice, organizațiile religioase, întreprinderile economice au publicații proprii. Puține sînt ziarele sau revistele care se pot numi independente. Partidul democrat creștin dispune de 10 publicații, P.C.I. are 5 publicații. Apar publicații pentru femei și tineret este dezvoltată presa științifică și tehnică.

Industria presei italiene a trecut prin fenomene de concentrare și criză ce au dus la contopirea sau dispariția multor publicații. Presa în general este la discreția grupurilor de presă. Printre aceste grupuri în frunte se află „Corriere della Sera”, aparținînd fraților Crespi, care editează două cotidiane și 4 săptămînale. Ziarul „Corriere della Sera” este considerat în lumea capitalistă ca unul din cele mai bune. Un alt grup este „Rizzoli Editore”, care prin sistemul de concentrare verticală a ajuns să dețină de la lemnul de hîrtie pînă la chioșcurile de difuzare a presei. Acest grup publică 10 săptămînale ilustrate și alte publicații cu un tiraj total de 20 000 000 de exem-

plare pe lună. „Rizzoli” publică o bună parte din romanele ilustrate.

Situația materială a presei italiene depinde în bună parte și de publicitate. În 1960, de exemplu, 70% din cheltuielile pentru publicitate au revenit presei. În 1964 venitul obținut de cotidiane din publicitate a ajuns la 24 miliarde de lire, iar de către săptămînale la 37 miliarde de lire. Apărînd însă concurența dintre presă și televiziune, publicitatea se îndreaptă tot mai mult spre televiziune. În același timp societățile de publicitate canalizează această importantă sursă de câștig către publicațiile pe care le susțin. Societățile S.P.I., C.I.P.P., S.P.E., SIPRA, Attilio Manzoni ș. a., cu cursurile lor, își au împărțite zonele de influență în presă. S.P.I. controlează, de exemplu, 50 de ziare, printre care *Il Tempo* și *Paese Sera* din Roma, *La Gazzetta del Popolo* din Torino ș. a.

St. STREJA

Detalii...

● *Telespectatori*. După date furnizate de Pietro Quaroni, președintele Radioteleviziunii italiene, posesorii de televizoare din Italia petrec în medie două ore pe zi în fața micului ecran, care prevalează față de celelalte mijloace de comunicare. O cercetare asupra modului în care e folosit timpul după orele 21 arată: 67 la sută din italieni stau în fața televizorului, 2 la sută merg la teatru sau cinema, 6 la sută se culcă și 24 la sută se consacră altor activități. Dintre cei ce nu dispun de televizor propriu: 15 la sută se ocupă de lectură, 2 la sută sînt la teatru sau cinema, 30 la sută se culcă și 15 la sută participă la alte activități, la domiciliu sau în afară. Numărul abonaților de televiziune din Italia era socotit, la sfîrșitul anului 1967, la aproximativ 7 milioane, numărul mediu al telespectatorilor fiind socotit la circa 21 de milioane.

Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia ^{*})

Articol scris pentru „Presa noastră” de Irena TETELOWSKA
directoare a Centrului de cercetare a presei din Cracovia

A TREIA problemă se referă, în sfârșit, la studiile despre elementele conținutului unui ziar din punct de vedere al formei literare și reprezintă un domeniu vast de cercetări privind teoria genurilor ziaristice ca ramură a teoriei generale a operei literare. Menționăm că aceasta are în Polonia o mare tradiție (R. Ingarden, J. Kleiner), ceea ce a făcut ca adesea interesul să se îndrepte, înainte de toate, asupra problemelor legate de genurile literare, neglijându-se genurile folosite în presa cotidiană. Acest din urmă domeniu, pînă acum uitat, face obiectul unei lucrări aflate sub tipar și intitulată „Despre reportaj” (autor J. Maziarski, colaborator al Centrului).

De probleme de același fel, de astădată legate de genurile cinematografice, se interesează, între alții, cercetătorii de la Școala Superioară de cinema din Lodz, îndreptându-se Pola Wert. Rezultatele lucrărilor lor sînt publicate și în revista „Zagadnienia rodzajów literackich” sub forma unui lexicon al genurilor cinematografice. În domeniul radioului semnalăm lucrările elaborate

sub conducerea lui J. Mayen, autor al lucrării „Monologul și dialogul radiofonic” („Dialog” 1957—1961).

CERCETĂRILE SOCIOLOGILOR sînt concentrate în principal asupra primei și celei de a treia faze a procesului de comunicare. Obiectul investigațiilor lor îl constituie relațiile reciproce existente între activitatea socială și mijloacele de comunicare considerate ca produse ale culturii. Acestea sînt, pe de o parte, legăturile care decurg din dependența editorilor și a creatorilor de principiile politice, sociale și culturale acceptate de grupurile din care fac parte și ale căror interese le reprezintă, iar pe de altă parte, din legăturile ce se creează ca urmare a influenței conținutului mass mediei asupra societății. Aici se pot evidenția mai multe tendințe: cercetările asupra auditoriului presei și radioului, cercetările privind formarea unor anumite cercuri sociale în jurul mass mediei, cercetările asupra recepționării și preferințele pentru un anumit conținut, cercetările privind funcția tipurilor mass mediei, diferite pentru fiecare epocă istorică și pentru fiecare grup social. Majoritatea studiilor poloneze în acest domeniu sînt axate totuși pe influența

mass mediei asupra societății, omițindu-se pînă acum influența societății asupra mass mediei.

Intrucît cea mai mare parte a acestor lucrări sînt efectuate pe baza unei comenzi sociale exprese, ele răspund cerinței fundamentale a editorului: ele furnizează cunoștințe despre structura demografică și socială a auditoriului diverselor mijloace de comunicare și în felul acesta concurează la obținerea unei anumite rezonanțe într-un mediu sau altul. Cu aceasta, apare o a doua problemă: a cere publicului opinia sa — aprobarea sau dezaprobarea — asupra conținutului presei și al programelor radiotelevizate. Aceste cercetări au avut și continuă să aibă un caracter de *sondaje extensive de opinie* asupra unui subiect dat, sondaje întemeiate pe sursele oferite de eșantioane reprezentative. În acest domeniu cele trei centre — Centrul de studiere a opiniei publice, Biroul de studiere și apreciere a programului și Centrul de cercetări de presă — nu se deosebesc în mod esențial. Ele se ocupă fie de studierea preferințelor publicului pentru o anumită temă sau parte a programului, fie de acelea ale unor colectivități locale (ale unui oraș sau ale unui ansamblu de

^{*}) Inceputul acestui articol a apărut în „Presa noastră” nr. 3/1968. Subtitlurile aparțin redacției.

localități). Printre lucrările mai interesante în acest sens cităm: W. Kobylanski: „Cititorii presei din Cracovia” („Zeszyty Prasoznawcze” 5—6/1960); J. Kadzielski: „Cititorii presei din Katowice (ambele realizate în cadrul Centrului de cercetări de presă); A. Duma și J. Zajac: „Structura telespectatorilor din Polonia”, *Biuletyn Telewizyjny* 1/1963 (în cadrul activității Biroului de studiere și apreciere a programului), A. Siciński: „Funcțiile informative ale presei și radioului”; „Rolul presei și radioului în cultura de masă”, „Ponderele informației economice în presă și la radio” (în cadrul Centrului de studiere a opiniei publice).

Pentru a satisface în mod constant nevoia permanentă a editorului de a cunoaște structura publicului său, Centrul de cercetări de presă, în colaborare cu Biroul de studiere și apreciere a programului, organizează în prezent cercetări pe scară națională, pornind, într-o primă etapă, de la un eșantion de 12 000 familii. Cercetările vor fi re-luate la doi sau la patru ani. Trăsătura esențială a acestor cercetări o constituie faptul că vor cuprinde nu numai cititorii presei și radioascultătorii, ci pe toți locuitorii Poloniei, deci pe toți cititorii și ascultătorii potențiali, nu numai în calitate de indivizi ci și ca elemente ale celulelor familiale.

O a doua categorie de lucrări o reprezintă *monografiile sociologice ale mediului*, bazate pe cercetări intensive și surse exhaustive. Descrierile vizează aici grupe sociale independente, care percep un anumit conținut al mass media, nu publicul care se formează și dispăre în raport de o temă sau alta. Aceste cercetări se caracterizează prin faptul că, deși sunt efectuate de pe poziția publicului, prilejuiesc cunoașterea sociologică a anumitor colectivități, diferențiate prin cultură, organizare sau regiune de origină. Spre deosebire de lucrările din grupa precedentă, care aduc informații despre date elementare (acceptarea sau dezaprobară unor articole sau emisiuni), cele din a doua categorie, deși sunt tratate tot într-o manieră utilitară, oferă o cunoaștere generală a tipului de produs al culturii, care satisface sau poate să satisfacă necesitatea de informare, de explicare sau de recreare. Printre lucrările cele mai marcante se numără acelea ale lui K. Zygulski: „Filmul în mediul muncitoresc” (pornind de la cercetările efectuate de Institutul de sociologie și istoria culturii al Academiei de științe, la cererea unei întreprinderi cinematografice), J. Walczynski: „Recepționarea emisiunilor radiofonice în cadrul unui

grup de muncitori...” (realizată la Biroul de studiere și apreciere a programului), D. Morawska, K. Ostrowski și J. Wiatr: „Răspindirea presei în mediul rural din voevodatul Varșovia” (studiu realizat la cererea unei întreprinderi de presă și publicat în „*Studia Socjologiczne*” 3/1961), W. Kwasniewicz: „Răspindirea presei la Nova Huta” (realizat la Centrul de cercetări de presă), Z. Gostkowski: „Răspindirea săptămânalelor politice și literare” (realizat la Centrul de cercetări de presă), W. Makarczyk: „Opinii ale agricultorilor despre învățământul agricol” (realizat de Centrul de studiere a opiniei publice).

În afară de acestea, un important număr de lucrări, atît în cadrul catedrelor universitare cît și în cel al institutelor Academiei de științe, se referă la diferite cercetări sociografice ale mediului, considerînd presa ca element al culturii de masă.

Cîteva lucrări interesante — întreprinse aproape simultan de către trei instituții — sînt axate pe cercetarea sociologică a grupului profesional al ziaristilor: S. Dziecielska: „Situția socială a ziaristilor polonezi” (Universitatea din Lodz), T. Kupis: „Profesiunea de ziarist în Republica Populară Polonă” („*Zeszyty Prasoznawcze*” 3/1964; elaborată în cadrul Universității din Varșovia) și A. Matejko: „Colectivul redacțional în ochii sociologului” („*Zeszyty Prasoznawcze*”; 4/1964; Centrul de cercetări de presă). Menționăm de asemenea lucrarea lui A. Podgórczki, specialist în sociologia dreptului, intitulată „Procesele de presă între 1956—1960”, publicată în volumul „Dreptul și presa”; (Centrul de cercetări de presă). Tema centrală a lucrării este prestigiul și etica profesiei de ziarist.

Sensibil diferite de lucrările citate sînt studiile realizate în prezent de Centrul de cercetări de presă (pe principiul prezentării integrale) despre răspindirea presei într-o anumită colectivitate umană, studii, constînd în analiza simultană a rolului social al ziarelor, a conținutului lor cît și a condiționărilor sociale ale acestuia, deci a intențiilor activității ziaristice. Din această micro-prezentare de laborator vor putea fi cunoscute mecanismele esențiale și regulile care determină funcționarea procesului de comunicare în general.

CERCETĂRILE ECONOMICE despre mass media sînt întreprinse numai în cadrul Centrului de cercetări de presă și numai în legătură cu presa tipărită. Pornind de la analiza aspectelor economice ale presei, cercetările înglo-

bează „două grupe de probleme: *macro-economice*, legate de piața presei, precum și *micro-economice*, privind aspectul economic al activității întreprinderii de presă. Definirea regulilor fundamentale și a legăturilor dintre desfacerea ziarului, analiza structurii și a intensității cererii, precum și căile de satisfacere cît mai completă și cît mai rațională a acestei cereri” — astfel se prezintă primul grup de probleme „Printre problemele de ordin economic ale instituțiilor de presă se află pe prim plan problemele privind *veniturile, rentabilitatea și prețurile, planificarea tirajelor, limitarea pierderilor, economia difuzării tirajelor și localizarea punctelor de desfacere*” (după programul Secției economice, J. Marciaszek, „*Zeszyty Prasoznawcze*” 4/1962). În afară de aceste trei categorii de studii, în prezent se află în pregătire „Atlasul difuzării și răspindirii presei tipărite de întreprinderea de presă Prasa” (Autor: J. Marciaszek). Scopul acestei lucrări (cuprinzînd grafice și un ansamblu de hărți) este de a ilustra detaliat repartiția pătrunderii și difuzării unor categorii de publicații în fiecare district (subdivizat în centre locuite și sate), în diferitele medii sociale, demografice și în principalele regiuni.

STUDIILE LINGVISTICE — ca și cele din domeniul științei presei — aparținînd cercetărilor asupra produsului activității ziaristice s-au concentrat în ultimii zece ani în orașele Varșovia și Cracovia. Varșovia e reprezentată prin rezultatele obținute de cercetătorii universitari legați de Școala de ziaristică și activînd sub conducerea dr. Halina Kurkowska (lucrările lor sînt publicate în „*Kwartalnik Prasoznawczy*” și „*Poradnik Językowy*”, precum și în buletinele Biroului de studiere și apreciere a programului de la Radiodifuziunea poloneză).

Lucrările de lingvistică ale Centrului nostru de cercetări sînt conduse de prof. dr. Z. Klemensiewicz și sînt dirijate înspre două direcții. Una este legată de consultațiile lingvistice (rezultatele lucrărilor elaborate de M. Kniaginowa și W. Pisarek au fost publicate în „*Zeszyty Prasoznawcze*” și în „*Prasa Polska*”; autorii pregătise în prezent lucrarea „Ghid lingvistic pentru ziaristi”). Cealaltă tendință se ocupă de teoria și descrierea limbii diferitelor genuri de expresie ziaristică. În decursul ultimilor zece ani au fost de asemenea elaborate și publicate în diferite centre universitare numeroase lucrări din domeniul istoriei limbii în presă.

STUDIILE CONSACRATE LEGISLAȚIEI PRESEI — efectuate la Universitatea din Varșovia (facultatea de drept) și Centrul de cercetări de presă — au ca obiect relațiile juridice ale procesului de comunicare și, în deosebi, normele de drept ale presei ca și problema aplicării lor concrete în societate. Obiectul cercetărilor s-a extins asupra problemelor juridice referitoare la toate cele trei faze ale acestui proces. Cu toate că lista studiilor în domeniul legislației presei nu este prea mare, se pot deosebi încă de pe acum două tendințe distincte. Prima, *normativă*, se ocupă, pe de o parte, de interpretarea și analiza aplicării normelor în vigoare, iar pe de altă parte, pornind de la analiza juridică și socială a transformărilor, reglementărilor și adăugirilor la normele în vigoare, face noi propuneri de ordin legislativ. Menționăm: J. Sawicki: „Secretul profesional al medicului și al ziaristului” și „Salvarea onoarei și libertatea criticii”. K. Stepnińska: „Dreptul de răspuns în presă în lumina legislației”; lucrarea colectivă „Metodele de cooperare a presei cu justiția”. A. Piekara: „Eficiența criticii presei în lumina codului de procedură administrativă”. Cea de-a doua tendință, mult mai slab reprezentată, poate fi definită ca *juridico-istorică*. Printre lucrările din acest domeniu trebuie semnalat în primul rând studiul documentat al lui M. Pietrzak: „Reglementarea libertății presei în Polonia 1918—1939” în care autorul analizează într-un mod aprofundat și sub toate aspectele sistemul juridic de reglementare a libertății presei adaptat diverselor regimuri politice din Polonia interbelică.

De mijloacele de comunicare se ocupă în ultima vreme din ce în ce mai mult și PEDAGOGIA. Studiile respective sînt adesea foarte apropiate de psihologie, de sociologie, ca și de metodologia învățămîntului și sînt subordonate problemei generale a cercetărilor avînd ca scop educarea și formarea intelectuală a copiilor și adulților cu ajutorul radioului și televiziunii (mai rar, al presei). Toate aceste lucrări au un caracter practic, căutînd să elucideze problema valorii educației prin intermediul televiziunii, a rolului imaginii în învățămînt, a alegerii de teme proprii învățămîntului prin radio și televiziune, a contactului cu auditoriul infantil. Din lucrările publicate cităm: „Radio și educație” de J. Kubin (elaborată în mare parte la cererea Biroului de studiere și apreciere a progra-

mului), „Rolul televiziunii în învățămînt” de M. Wrdowiec (catedra de pedagogie a Universității din Varșovia), „Televiziunea în viața copiilor și a tineretului” de J. Komorowska (Institutul de cercetări în domeniul culturii de masă al Academiei poloneze de științe), „Filmul de ficțiune și spectacolul televizat în activitatea extrașcolară” de J. Koblewska-Wróblowa și „Filmul și copilul” de același autor (Institutul de pedagogie al Ministerului Educației).

II. ÎN SPRIJINUL PREGĂTIRII ȘI PERFECTIONĂRII PROFESIONALE A ZIARIȘTILOR

DUPĂ TRECEREA în revistă a orientării lucrărilor care au ca scop rezolvarea problemelor activității sociale în procesul general de comunicare de masă, ne rămîne acum să analizăm cea de-a doua tendință, pe care am denumit-o didactică.

Toate aceste lucrări îndeplinesc o funcție utilitară determinată de scopul fundamental al instituției în care ele sînt întreprinse: ele formează și îmbunătățesc cunoștințele transmise candidaților la profesia de ziarist sau ziaristilor. Lucrări de acest gen sînt efectuate în două instituții: Școala de ziaristică a Universității și Biroul de studiere și apreciere a programului de la R. P. Primele au ca scop inițierea începătorilor, celelalte contribuie la îmbunătățirea activității ziaristului profesionist. În ambele cazuri activitatea ziaristică este tratată atît ca profesie, ca îndeletnicire practică, cit și ca sistem de tehnică.

Din acest motiv manualele, stenogramele unor cursuri și materialele ajutoare au un caracter de ghid profesional — mai mult normativ decît descriptiv. Pe prim plan stau mai ales lucrările ale căror autori — în general profesioniști cu stagiu îndelungat — prezintă experiența lor în legătură cu reportajul tipărit sau reportajul radiofonic, diferitele forme ale ziaristicii radiofonice, foiletonul, fotografia de presă ș.a. (Lucrările colective „Teoria și practica ziaristică”, „Presă modernă” și altele, publicate în cadrul Școlii de ziaristică din Varșovia). Lucrările de acest fel expun de asemenea cunoștințele de bază indispensabile activității redactionale, adică cele legate de pregătirea tehnică și stilistică a textului, paginația ziarului, montajul radiofonic. (Dintre acestea menționăm lucrările lui M. Kafel: „Principii ale tehnicii de

editare și prezentare a ziarului și a cărții” și „Mic dicționar ilustrat al tehnicii editării”). Sînt prezentate de asemenea particularitățile și organizarea diferitelor ramuri ale ziaristicii: agenția de presă, televiziunea, radioul, ca și diversele tipuri de redacție: de cotidian sau de periodic. Semnalăm, în această ordine de idei, și lucrarea lui M. Szulcowski: „Presă și societatea — rolul și funcțiile presei în societatea socialistă”, care, deși se deosebește simțitor de lucrările prezentate pînă aici, a fost inclusă în programa de învățămînt datorită caracterului ei normativ.

Probleme didactice analoge fac parte din domeniul de activitate al Biroului de studiere și apreciere a programului de la Radiodifuziune. E de ajuns să se citeze titlurile manualelor: „Cum se scrie pentru televiziune”, „Cum se scrie pentru radio”; „Cum se vorbește în fața camerei de luat vederi”, „Principiile recitării radiofonice” ș.a. O parte importantă dintre aceste materiale este tradusă în limbi străine.

III. PRINCIPALELE TENDINȚE ALE CERCETĂRIILOR PRIVIND ISTORIA PRESEI

INCERCAREA de a clasifica rezultatele atît de bogate și diverse obținute de un număr mare de cercetători și istorici ce se ocupă de istoria tricentenară a presei poloneze ne duce la constatarea existenței a două tendințe principale: prima — tratînd *presa ca parte a istoriei politice, a istoriei gândirii sociale*; a doua — tratînd *istoria presei ca istorie de sine stătătoare a ziaristicii*.

Considerarea istoriei presei ca *ramură a istoriei politice*, care este tratată adesea ca știință auxiliară a Istoriei, și-a găsit reflectarea în concepția cercetărilor de la Catedra de istorie a presei de la Universitatea din Varșovia și în principiile teoretice ale creatorului ei, prof. dr. Z. Mlynarski. Potrivit acestei concepții istoria presei este „...istoria propagării gândirii sociale și politice prin intermediul presei”, mai mult „...conținutul expresiilor transmise de presă constituie problema fundamentală sau chiar unică a istoriei presei”. Istoria presei are drept scop „...să prezinte nu numai procesul de dezvoltare a presei poloneze, ci, înainte de toate, formarea și rolul curentelor democratice, progresiste și revoluționare în ziaristică, momentele cele mai importante ale istoriei naționale”. Într-o fază ulterioară istoria ziaristicii era considerată ca „...dezvoltare

a... instrumentelor, mijloacelor și metodelor de influențare ideologică" (Biuletyn Prasoznawczy, 7/1967, p. 22—27). Această orientare stă la baza lucrărilor apărute în cadrul Catedrei respective: T. Butkiewicz, B. Krzywoblocka, Z. Mlynarski, A. Slisz: „Privire asupra istoriei presei poloneze”, A. Slisz: „Presa poloneză în Rusia sovietică în cursul anilor 1917—1921”, A. Slomkowska „Gazeta Polska în timpul perioadei insurecției din noiembrie 1830”.

Principii fundamentale identice călăuzesc cercetările de istoria presei efectuate la Institutul de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.U.P. sub conducerea prof. dr. T. Daniszewski. Retipărirea unor ziare, monografiile și bibliografiile cuprinzând conținutul a numeroase periodice, ca și antologiile de articole politice — editate de acest Institut — au ca obiect presa din secolul al XX-lea și istoria presei comuniste și socialiste. Printre lucrările cele mai interesante cităm: „Ziaristica clandestină a Partidului Muncitoresc Polonez 1942—1945”, A. Przygónski: „Catalogul presei organizațiilor de stînga și a Partidului Muncitoresc Polonez 1939—1944”, T. Sierocki: „Presa comunistă poloneză în U.R.S.S. în cursul anilor 1922—1932”, M. Meglicka: „Presa Partidului Comunist Polonez din 1918 pînă în 1923”.

Aceleași concepții se regăsesc la cercetătorii grupați în jurul Institutului de istorie a presei a secolelor XIX și XX, al Academiei poloneze de științe, condus de prof. Dr. J. Skrzypek. În analiza fenomenelor de presă se folosesc metodele clasice ale analizei istorice a documentului. Institutul se preocupă în primul rînd de strîngerea și înregistrarea diverselor contribuții în monografii, în prezentări informative și bibliografice, în simple informații despre diferite ziare. De regulă, ziarurile așezate au un caracter progresist. Institutul publică periodicul „Rocznik historii czasopiśmiennictwa polskiego”. Cele patru volume apărute pînă acum conțin mai multe zeci de dizertații privind istoria presei din secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Pe de altă parte, în cadrul diferitor institute ale Academiei poloneze de științe, al Institutului de istorie a partidului, al catedrelor de istorie și de literatură ale universităților poloneze, al Bibliotecii Jagellone, al Bibliotecii Naționale și al altor instituții, se elaborează lucrări bibliografice valoroase pentru toate genurile de cercetări de presă, („Catalogul central al presei poloneze clandestine, 1939—1945”, elabo-

rat de L. Dobroszycki, o bibliografie a ziaristicii și presei în Polonia în anii 1944—1945, pregătită de B. Bzowska, J. Krawczyńska, H. Laniewska și H. Poznańska, „Probleme ale presei contemporane. Bibliografie a celor mai importante publicații din anii 1945—1961”, elaborată de J. Krawczyńska, „Lista cercetărilor asupra mijloacelor de comunicare de masă întreprinse în Polonia în cursul anilor 1963—1965” stabilită de S. Dziki, ca și lucrarea în pregătire a lui K. Estreicher: „Periodicele din secolul al XIX-lea”).

În afară de aceste două tendințe de bază, istoria presei este studiată și din punctul de vedere al istoriei literaturii (investigațiile Institutului de cercetări literare ale Academiei poloneze de știință condus de prof. dr. K. Wyka). În acest context presa este tratată ca parte integrantă a literaturii naționale. Cercetările sînt dominate de metodele folosite de istoricul și criticul literar. Pe filologi îi interesează în presă, înainte de toate, opiniile sociale și politice, orientarea criticii literare, opiniile estetice prezentate și, în sfîrșit, operele literare publicate de presă. Rezultatele cercetărilor au apărut sub forma unor monografii ale periodicelor considerate ca lucrări literare, a unor bibliografii ale cuprinsului periodicelor și a unor antologii de articole.

Analiza celor trei tendințe arată că ele nu au un caracter absolut independent. Metodele și concepțiile acestora se întrepătrund, în raport de necesități și, ceea ce ni se pare interesant, se regăsesc în cea de-a patra tendință a cercetărilor, care consideră ziaristica drept fenomen intrinsec, proces de comunicare cu masele. Din lucrările puțin numeroase care reflectă această tendință, semnalăm: „Dziennik Łódzki” din anii 1884—1892 de Z. Gostkowski, „Ziaristii și presa din Varșovia în secolul al XVIII-lea” de J. Łojek, „Studii despre răspîndirea presei în Polonia la sfîrșitul secolului al XVIII-lea” de J. Łojek ș.a.

Se remarcă aici și o altă orientare decît cele precedente, în raport cu specializarea cercetătorului. Autorii, cunoscînd problemele sociologice și ziaristice, folosesc analiza cantitativă a conținutului ziarului, alcătuiesc schițe tipologice, lucrări de metodologie. Grație lor, dispunem, de exemplu, de o prezentare sistematică a procesului de informație prin presă în secolul al XVIII-lea (J. Łojek) sau de o încercare de prezentare a rolului ziarului de provincie în formarea opiniei publice

într-o localitate în secolul al XIX-lea (Z. Gostkowski).

Aceste patru tendințe, prezente în mai multe instituții și la numeroși cercetători pe care i-am trecut în revistă, nu epuizează ansamblul cercetărilor despre istoria presei întreprinse în prezent în Polonia. Bibliografia stabilită în urmă cu doi ani de S. Dziki privitoare la știința mijloacelor de comunicare de masă a înregistrat sute de lucrări pregătite în cadrul catedrelor universitare, studii și cercetări ale institutelor regionale și ale unor cerce-

DETALII...

● *Hirtie de ziar.* Cererea de hirtie de ziar se ridică în prezent în țările capitaliste la circa 17 milioane de tone pe an, din care circa 9 milioane de tone în țările nord-americane. Cel mai mare furnizor mondial de hirtie este Canada (7,5 milioane de tone; circa 6,5 milioane de tone pentru export, din care 5,4 milioane de tone pentru Statele Unite). Consumul anual de hirtie de ziar în S.U.A. este de 7,8 milioane de tone, din care producția internă acoperă 2,1 milioane de tone. În anul trecut, Japonia a produs 1,5 milioane de tone, Marea Britanie 900 000 de tone, Suedia 700 000 de tone, Franța 500 000 de tone, Italia 400 000 de tone, Norvegia 380 000 de tone. Față de cererile în creștere, în diferite țări se iau măsuri atît pentru sporirea producției cît și pentru ridicarea calității. În ultimii ani multe întreprinderi europene au început să folosească, în locul lemnului, alte materii prime (deşeurile de hirtie, de textile).

● *T.U. în culori.* Televiziunea ungară va transmite programe în culori începînd din anul 1969. În Suedia, debutul televiziunii în culori este prevăzut pentru aprilie 1970 (șase ore pe săptămînă), urmînd ca, pînă în 1973, să ajungă la 20 de ore pe săptămînă.

tătorii individuali. Nici una dintre acestea nu iese din limitele cadrului analizat. Putem spune că pînă acum o istorie sintetică a presei poloneze nu a fost elaborată.

IV. TENDINȚA METODOLOGICĂ ȘI SINTETICĂ

CA ORICE ȘTIINȚĂ, cea consacrată mijloacelor de comunicare de masă încearcă să îmbunătățească metodele și tehnicile folosite și, mai mult decît atît, să elaboreze o teorie generală. Cu toate că cercetările în acest domeniu numără doar cîțiva ani, s-au făcut o serie de încercări asupra cărora ni se pare util să ne oprim. Semnalăm înainte de toate lucrările care tind să prezinte și să caracterizeze METODELE de investigare în domeniul istoriei presei, știința presei, economia și sociologia presei. Astfel, istoricii se preocupă între altele de problema periodizării (I. Próchnicki: „Schită a periodizării istoriei presei poloneze” — Centrul de cercetări de presă), de izvoarele istoriei presei („Clasificarea izvoarelor istoriei presei” — „Prasa Współczesna i Dawna”, 4/1958 — Centrul de cercetări de presă), precum și de obiectul însuși al investigațiilor lor (Z. Mlynarski: „Obiectul și scopul cercetărilor de istorie a presei”, „Biuletyn Prasoznawczy”, 3 — Universitatea din Varșovia, T. Butkiewicz: „Cîteva probleme ale cercetărilor de istorie a pre-

sei”, „Kwartalnik Prasoznawczy”, 3/1957, — Școala de ziariștică). Cercetătorii în domeniul științei presei, așa cum am mai arătat, stabilesc o metodă de analiză a conținutului presei, economiștii încearcă să definească ansamblul problemelor care intră în cadrul cercetărilor lor, sociologii, la rîndul lor, fac totul pentru ameliorarea tehnicii de studiu pe teren.

Există de asemenea vreo douăzeci de lucrări care cuprind încercări de a opera o delimitare a științei presei. Semnalăm, îndeosebi: K. Budzyk: „Probleme metodologice ale cercetării asupra presei” (Prasa Współczesna i Dawna”, 3/1958 — Universitatea din Varșovia), M. Kafel: „Tendințe și ramuri de cercetare în știința presei”, „Metode de cercetare în știința presei” (Biuletyn Prasoznawczy”, 3 și 5 — Școala de ziariștică din Varșovia) și I. Tetelowska: „Încercare de definire a obiectului științei mijloacelor de comunicare de masă” („Zeszyty Prasoznawcze”, 1/1965). Nu trebuie să uităm că punctele de vedere ale acestor autori sînt diametral opuse.

În Polonia s-au făcut foarte puține încercări de SINTEZĂ bazate pe bogatul material de experiență obținut pînă acum. Unica poziție realmente ambițioasă și documentată este susținută de lucrarea „Cultura de masă” de A. Kloskowska (Universitatea din Lodz), care-și propune să analizeze procesele din cadrul acestei forme a culturii. Faptul că autorul nu s-a spri-

jinit exclusiv pe surse poloneze, ci a folosit multe cercetări europene și americane, a lărgit orizontul lucrării.

Se poate prevedea că în cursul anilor viitori, rezultatele în această ramură se vor înmulți simțitor, deoarece problema sintezei științifice este un postulat din ce în ce mai urgent pentru dezvoltarea viitoare a științelor sociale, postulat realizabil dacă avem în vedere etapa actuală a cercetărilor empirice.

CELE ARĂTATE pînă acum nu au nici pe departe pretenția de a epuiza ansamblul temei enunțate în titlul acestui articol. E de ajuns să reamintim că bibliografia citată cuprinde 768 lucrări (fără a vorbi de circa o sută de teze de licență) pentru a constata că nu ne-am propus o analiză completă a eforturilor depuse în acest domeniu. Ne-am aflat, de asemenea, în situația de a trece peste un număr de lucrări interesante, n-am putut consacra spațiul dorit lucrărilor citate.

Aprecierile făcute aici pot fi, și adesea chiar sînt, discutabile. Ele își au de fapt originea în activitatea și orientarea unui singur centru științific și pot să nu fie în întregime acceptate de către alții. Cu toate acestea, scopul acestui articol, de a prezenta cititorului din România tendințele unor studii efectuate de cercetătorii polonezi în domeniul științei mijloacelor de comunicare de masă, ni se pare că a fost atins. Cel puțin aceasta este speranța pe care o nutrim.

Între „cavalerii” peniței

„NEW YORK TIMES” pare celor 870 163 de cititori ai săi un ziar atât de înțelept și corect, încât aceștia nici nu-și pot închipui probabil vreun intrigă murdară între pereții majestuosului său stat major de pe Avenue 43. „Doamnă — spune un portar dintr-o povestire evident apocrișă scrisă prin anii '30 — aici sînt reporteri de la diferite ziare și gentlemenii de la Times”. Dar sub aparențele de maniere nobile ale redactorilor ziarului „New York Times” se ascunde nu mai puțin sete de a stăpîni și ambiție pătimașă decît la seniorii feudali.

Recent, un grup de redactori ai ziarului au întreprins un atac împotriva biroului din Washington al propriului lor ziar, care numără 54 de persoane. Scopul atacului: trecerea sub control nemijlocit a acestui birou care se comporta cam independent. Biroul s-a răzvrătit. Comentatorul de înaltă clasă care este James Reston a plecat imediat la New York și a repercutat victoria în lupta cu cavalerii new-yorkezi ai peniței, lichidînd în felul acesta „lovitura de palat” cu cîteva ore înainte de declanșarea ei.

Ciocnirile între diferite fracțiuni nu reprezintă ceva nou la acest ziar. Asemenea Sfîntului Imperiu Roman, a devenit, după părerea multora, un ziar de frunte al S.U.A. tocmai grație alipirii diferitelor „principate feudale” independente. În ultimii ani redactorul șef al

ziarului, Clifton Daniel, și ajutorul său, A. Rosenthal, au reușit să-și instaureze puterea asupra unor „fie-furi” pînă atunci practic independente, ca, de pildă, secția culturală. Singurul „principat” care rămînea totuși peste măsură de independent era biroul din Washington al ziarului.

În 1953 Reston a moștenit de la Crook aceste privilegii pentru colaboratorii biroului, iar în 1964 s-a străduit să transmită prerogativele șefului biroului din Washington, urmașului său, Tom Wecker. Dar, după părerea generală, acesta nu era înzestrat cu multe din calitățile lui Reston, care știa să fină pulsul celor mai importante știri, să programeze reportaje interesante „în mai multe serii” și care, după cum remarcă un redactor al ziarului, „presimțea la timp apropierea unui eveniment sau altul”.

În loc de aceasta Wecker a concentrat toate forțele în vederea lansării unei coloane a rubricii „In țară”, foarte perspicace din punct de vedere al conținutului, și care, apare de trei ori pe săptămîină.

Dar în timp ce reporterii biroului caută activ și relatează anumite fapte senzaționale, multe alte evenimente printre care și dezbaterile din Congres sînt insuficient tratate.

„Nouă ne face impresia — spune un redactor din New York al ziarului — că toți reporterii acestui birou stau cu brațele încrucișate, pen-

tru că relatările despre multe evenimente ne parvin de la ei cu mare întîrziere”. La New York a apărut o întregă avalanșă de propuneri privind lărgirea tematicii; reportajele de la Washington au început să fie supuse unei prelucrări nemiloase, ceea ce, evident, s-a răsfrînt și asupra stării de spirit a redactorilor de la Washington.

„Unii califică munca redactorilor new-yorkezi drept creatoare — se plîngea un corospondent din Washington —, dar noi o socotim destructivă. Cu corecturile lor sînt în stare să îngroape orice reportaj. Și aceasta se face, chipurile, cu scopul îmbunătățirii calității, dar în ultimă instanță reportajul arată ca și cînd ar fi fost scris de un întreg comitet”.

„Redactorii new-yorkezi mai aveau un atu în persoana lui James Greenfeld, mare cunoscător al vieții de la Washington, fost corospondent extern al revistei „Time”, iar mai tîrziu colaborator al secretarului de stat al S.U.A. Greenfeld a fost angajat la „New York Times” în iunie 1967. El l-a ajutat activ pe Rosenthal să organizeze lansarea unei ediții de seară a ziarului pentru New York. Deși această acțiune s-a soldat cu un eșec în octombrie 1967, Greenfeld și-a oferit serviciile pentru a fi folosit în alt rol. Rosenthal și Daniel au sprijinit candidatura lui la postul de șef al biroului din Washington al ziarului. Se așteaptă în vedere ca Wecker să rămîină la Washington în cali-

tate de comentator. Redactorul responsabil al ziarului, Terner Kallidge, și editorul lui „New York Times”, Arthur Sulzberger, au fost de acord cu această schimbare. Greenfeld a fost înștiințat despre numirea sa în această funcție. Concomitent cu el au aflat probabil despre această mișcare și Reston și Wecker”.

Redactorii biroului din Washington au aflat cu neliniște această veste. Ei se temeau că, o dată cu apariția unui nou șef, ales de redactorii new-yorkezi, se vor spulbera și ultimele rămășițe ale independenței lor.

Reston a decolat de urgență în direcția New York unde l-a ajuns din urmă și Wecker. Au urcat la etajul 14, au intrat în cabinetul editorului ziarului, A. Sulzberger, și au rămas acolo circa 90 de minute. Reston a insistat cu tărie ca schimbarea anunțată să fie anulată. Sulzberger a sfîrșit prin a capitula. E drept că mai tîrziu a declarat că această hotărîre „nu trebuie să arunce nici o umbră asupra lui James Greenfeld”. Acesta din urmă și-a dat însă demisia de la „New York Times” de îndată ce a aflat noua hotărîre a editorului.

LA ETAJUL TREI al redacției new-yorkeze a ziarului acest eveniment a fost botezat imediat „golful Cochinas al lui Rosenthal”. Dar la etajul 14 Rosenthal rămîne unul din colaboratorii cei mai apropiați ai lui Sulzberger. (Newsweek, New York).

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 4 (144) — Апрель 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕЧЕРЫ УЕЗДНЫХ ГАЗЕТ

„Униря“ — Алба: В ногу с уездной действительностью; **Р. Станкулеску-Ардеш**: Ближе к потребностям граждан; „**Клопотул**“ — Ботошань: Газета действия; **А. Динка** — Брашов: Что такое современное в графике; **И. Аркас** — Клуж: Соотношение редакции — редакционные силы; **А. Ковач** — Клуж: Профиль... что такое, по существу, профиль? **С. Савин** — Галац: Ежедневно выверять „Стрелбу“; **В. Костин** — Марагуреш: Единство и равновесие; **Иоан В. Поп** — Муреш: Редакция — „стройка“ специалитета; „**Олтуня**“ — Олт: Все должно привлекать внимание; „**Кроника сэтмарша**“: Постоянный поток информации; „**Трибуна Сибилулуй**“: Традиция обязывает... **Д. Мэргиняну** — Тимш: Творческие дебаты и мнения; „**Оризонт**“ — Вилча: Необходимые рубрики (1—20)

ЗАРУБЕЖНАЯ ПЕЧАТЬ

Х. Дона: Новые явления в западной местной печати (21—22)

*** Визит г-на Юбер Бев-Мери (23)

*** На деятельности Союза Журналистов (23)

ДИСКУССИИ НА АКТУАЛЬНЫЕ ТЕМЫ

Николае Драгош: По поводу статей на этнические темы; **Вартан Арачелиан**: ... И об их эффективности (25—26)

Костин Штефанеску: Междисциплинарное научное исследование в культурно-массовой работе (27—28)

И. Марина: Существенный аспект сельской жизни (29—30)

★

*** Юбилей: „Проблема экономики“; „Фемейя“; „Сэтника“; „Долгозо Нё“; „Физическое воспитание и спорт“ (31)

*** Прессконференция Бруно Питтерманна (31)

ПОДЧЕРКНУТЫМ ПРИЛОЖЕНИЕМ

Ов. С. Крохмэлничану: Журналистическая инициатива единственный в своем роде: „Билете де папагал“ (32—34)

И. Феца: „Презенце“ Иона Паса (35—36)

А. Санду: Отсылки на „Золотой олень“ (37—38)

КАК ПИШЕМ

Магдалена Попеску-Марин: Протагонист (39) **М. Кырлоанца**: По страницам с объявлениями (40)

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

А. Гинжу: Многосторонняя подготовка фото-репортера (40)

★

Документальный отдел: Итальянская печать; Детали; (42)

И. Тетеловска: Актуальные исследования по средствам массового сообщения в Польше (43—47)

*** Между „князю“ пера (48)

OUR PRESS

Review of the journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania
XIII th Year No. 4 (144) April 1968

CONTENTS

GUIDE LINES OF THE COUNTY PAPERS

„**Unirea**“, Alba: In Step with Local Reality; **G. Stănculescu**, Arges: In Keeping with the Citizens' Needs; „**Clopotul**“, Botoşani: An Action Paper; **A. Dincă**, Braşov: What Is Modern in Make-Up?; **I. Arcaş**, Cluj: The relation between the Editorial Office and Extra-Editorial Forces; **A. Kovács**, Cluj: What Is Profile?; **S. Savin**, Galaţi: Daily Adjustment; **V. Costin**, Maramureş: Unity and Balance; **Ioan V. Pop**, Mureş: The Office is the Studio of the Specialist; „**Oltul**“, Olt: Everything Should Be Interesting; „**Cronica Sătmăreană**“, A Continuous Flow of Information; „**Tribuna Sibiului**“, Tradition Means Obligations; **D. Mărgineanu**, Timiş: Creative Discussions and Views; „**Orizont**“, Vâlcea: Sections That Are Necessary (1—20)

THE PRESS ABROAD

H. Dona: New Phenomena in the Western Local Press (21—22)

*** The visit of Hubert Beuve-Méry (23)

*** On the activity of the journalists' Union (23)

DISCUSSIONS ON TOPICAL PROBLEMS

Nicolae Dragoş: Simple Views on Articles on Ethnicities; (24) **Vartan Arachelian**: And on Their Efficiency (25—26)

Costin Ştefănescu: Inter-Disciplinary Scientific Research in Mass Cultural Work (27—28)

I. Marina: An Essential Aspect of Village Life (29—30)

★

*** Anniversaries: „Probleme economice“; „Femeia“; „Săteanca“; „Dolgozó Nő“; „Educație Fizică și Sport“ (31)

*** Dr. Bruno Pittermann's Press Conference (31)

EMPHASIS

Ov. S. Crohmălniceanu: A Unique Journalistic Initiative: „The Parrot Papers“ (32—34)

I. Fecea: The „Presences“ of Ion Paş (35—36)

A. Sandu: After „The Golden Stag“ (37—38)

HOW WE WRITE

Magdalena Popescu-Marin: Protagonist; (39) **M. Cîrloanță**: Advertisements (40)

PRESS PHOTOGRAPHY

A. Gînju: Multilateral Training of the Press Photographer (40)

★

Documentary: The Italian Press (42) Details
I. Tetelowska: Current Research on Mass Media in Poland (43—47)

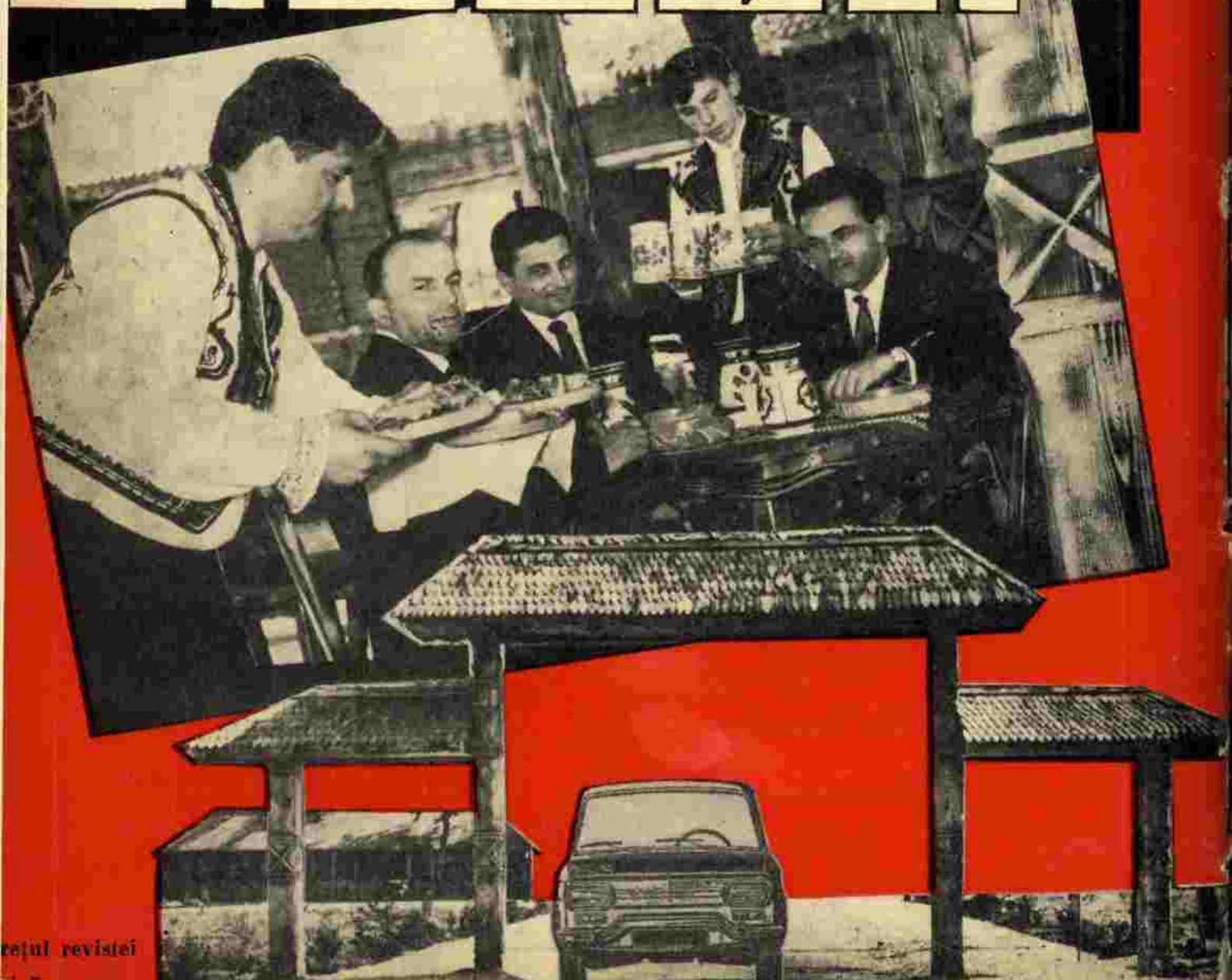
*** The „knights“ of the pen (48)

UN POPAS PLACUT
ÎN PADUREA SINEȘTI

PE ȘOSEAUA BUCUREȘTI-URZICENI LA KM. 31, O NOUĂ
UNITATE DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ CU SPECIFIC TRADIȚI-
ONAL ROMÂNESC „POPASUL SINEȘTI” STĂ PERMANENT LA
DISPOZIȚIA TURIȘTILOR ◊ TOT TIMPUL ZILEI SE SERVESC
SPECIALITĂȚI DE GRĂȚAR ȘI BUCĂTĂRIE ROMÂNEASCĂ.
◊ LA „POPASUL SINEȘTI” OASPEȚII VOR PUTEA RĂMÎNE
PESTE NOAPTE, UTILIZÎND CĂSUȚELE NOULUI CAMPING
SAU INSTALÎND CORTURILE PERSONALE.

POPASUL

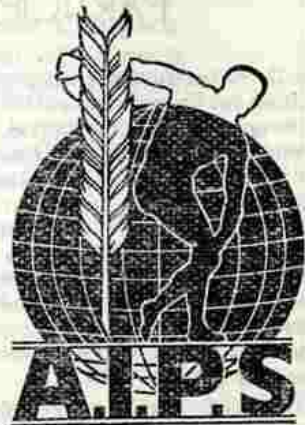
Sinești

XXXII CONGRES

A. I. P. S.

BUCAREST 1968

Fondée à Paris en 1924

Între 30 aprilie — 5 mai a.c., România a găzduit lucrările celui de-al XXXII-lea Congres al Asociației internaționale a presei sportive (A.I.P.S.), la care au participat delegați ai asociațiilor naționale de presă sportivă din 32 de țări.

Desfășurării Congresului și vizitei făcute de delegați în județele Brașov, Prahova, Harghita, Neamț, Bacău și Suceava le sînt consacrate paginile acestui SUPPLEMENT AL REVISTEI „PRESA NOASTRĂ”.

Du 30 avril au 5 mai dernier, la Roumanie a hébergé les travaux du XXXII-ème Congrès de l'Association internationale de la presse sportive (A.I.P.S.) qui a réunit les délégués des associations nationales de la presse sportive de 32 pays.

Les pages de ce SUPPLÉMENT DE LA REVUE „PRESA NOASTRĂ” sont consacrées au déroulement du Congrès et aux excursions faites par les délégués dans les districts de Brașov, Prahova, Harghita, Neamț, Bacău et Suceava.

PARTICIPANTS AU XXXII-ÈME CONGRES DE L'A. I. P. S.

R. D. ALLEMANDE: *Hansheinrich Lehmann*, Président de l'Association des journalistes sportifs de la R. D. Allemande, chef de la rubrique sportive du journal „Der Morgen”; *Werner Schreier*, Membre du Comité de l'Association des journalistes sportifs de la R. D. Allemande, rédacteur en chef du journal „Deutsches Sportecho”.

R. F. D'ALLEMAGNE: *Dr. Jörg Stokinger*, Président de l'Union de la presse sportive de la R. F. d'Allemagne, chef du ressort sportif de la Süddeutsches Rundfunk Fernsehen; *Paul Schweder*, Rédacteur sportif au journal „Süddeutsche Zeitung”.

ANGLETERRE: *Douglas Gardner*, Président de l'Association des journalistes sportifs d'Angleterre, chef de la section de reportages des „World Sports”.

AUTRICHE: *Josef Strabl*, Président du Groupement national des journalistes sportifs de l'Autriche, rédacteur en chef de „Vorwärts-Verlag”; *Kurt Herbert Srimz*, Vice-Président du groupement national des journalistes sportifs de l'Autriche, chef du service sportif de Austria-Presse — Agentur (A.P.A.).

BELGIQUE: *Antoine Herbauts*, Secrétaire général de l'A.I.P.S., chef des services sportifs du journal „Le Soir”; *Stef Goossens*, Président de l'Association professionnelle belge des journalistes sportifs, rédacteur sportif à „Het Volk”.

BULGARIE: *Bogumil Iankov Kostov*, Président de l'Association de la presse sportive bulgare, rédacteur au journal „Rabotnitchesko delo”; *Kyryl Zaharinov*, Secrétaire de l'Association de la presse sportive bulgare, rédacteur à la B.T.A.

CONGO (KINSHASA): *Lucien Tchimpumpu*, Président de l'Union des journalistes sportifs de la République Démocratique du Congo; *Paul Basunga*, Secrétaire général de l'Union des journalistes sportifs congolais, chef des reportages sportifs à la Radiotélévision nationale du Congo; *Isaac Koko*, Vice-Président de l'Union des journalistes sportifs de la R. D. du Congo, chef de la rubrique sportive à la „Tribune Africaine”.

ESPAGNE: *Ramon Melcón*, Président de l'Association des journalistes sportifs de l'Espagne, rédacteur de la section sportive du journal „El Alcazar”; *José María Lorente*, Vice-Président de l'Association des journalistes sportifs de l'Espagne, chef de la section sportive de „Arriba”; *Manuel Ollas Rodríguez Este*, Trésorier de l'Association des journalistes sportifs de l'Espagne, rédacteur sportif au journal „El Alcazar”.

FINLANDE: *Stig Häggblom*, Vice-Président de l'A.I.P.S., Président de l'Association des journalistes sportifs de Finlande, chef des sports au journal „Hufvudstadsbladet”; *Matti Salmenkylä*, Vice-Président de l'Association des journalistes sportifs de Finlande, chef des sports à la „Viikkosanomat”.

FRANCE: *Félix Lévant*, Président de l'A.I.P.S., Rédacteur en chef du journal „Le Parisien Libéré”; *Maurice Vidal*, Président de l'Union syndicale des journalistes sportifs de France, directeur de la revue „Miroir-Sprint”; *Jacques Ferran*, Premier Vice-Président de l'Union syndicale des journalistes sportifs de France, directeur de la revue „France Football”; *Edgard Joubert*, Secrétaire administratif de l'A.I.P.S., rédacteur sportif au journal „Le Parisien Libéré”.

GRÈCE: *Christos Svolopoulos*, Président de l'Association des journalistes sportifs de Grèce, chroniqueur et ancien directeur de „Omada”; *Alex. Sidiropoulos*, Vice-Président de l'Association des journalistes sportifs de Grèce, directeur du „Prognospor”.

HOLLANDE: *Jan H. M. Cottaar*, Vice-Président de l'A.I.P.S., Président de la presse sportive néerlandaise, chef des sports à „Nieuwe Rotterdamse Courant”.

HONGRIE: *István Szambathy*, Secrétaire général adjoint de l'A.I.P.S., rédacteur au journal „Magyar Ifjúság”; *László Lukács*, Président de l'Association de la presse sportive de Hongrie, rédacteur sportif au journal „Népszabadság”; *János Kéri*, Membre du Présidium de l'Association de la presse sportive de Hongrie, rédacteur à „Sportélet”.

INDONÉSIE: *Sondang Meliala*, Président du Syndicat des journa-

listes sportifs d'Indonésie, éditeur chef de „Berita Yudha sport and film”; *A.I.A. Pesik*, Membre de la direction du Syndicat des journalistes sportifs d'Indonésie, chroniqueur sportif. IRLANDE: *Bernard Donnelly*, Membre de la direction de „Gaelic Sport Writers Association”, reporter sportif au journal „Irish Times”.

ISLANDE: *Sigurdur Sigurdson*, chef des sports à la Radiotélévision islandaise; *J. Birgur Petursson*, rédacteur sportif au „Daily Visir”. ISRAËL: *Moshe Agmon*, Président de la presse sportive israélienne, rédacteur à „Viața noastră”, „L'Information d'Israël”.

ITALIE: *Cesare Trentini*, Secrétaire de la filiale de Reggio Emilia de l'Association des journalistes sportifs, rédacteur au „Il Stadio” de Bologne.

LIBAN: *Nassif Majdalani*, Président de l'Association des journalistes sportifs du Liban, directeur du journal „La vie sportive”. LUXEMBOURG: *François Bruch*, Président de l'Association des journalistes sportifs du Luxembourg, rédacteur en chef du journal „Sport-Az”.

MEXIQUE: *Salvador Gonzales Ruz*, Vice-Président de l'A.I.P.S., chef de la section sportive de „La Prensa”; *Flavio Zavala Millet*, rédacteur sportif au journal „Ovaciones”; *Jacobo Morett Esteves*, rédacteur sportif à „La Prensa”; *Reynaldo Hilar Carrillo*, rédacteur à „El Universal Gráfico”; *Alejandro Ortega San Vicente*, Secrétaire général du Comité organisateur des Jeux Olympiques de Mexico; *Raimundo Cuervo*, coordonnateur général du service de presse des Jeux Olympiques de Mexico; *Rafael Salana*, Chef de presse du Comité des Jeux Olympiques de Mexico.

NORVÈGE: *Leif K. Nilsen*, Président de l'Association des journalistes sportifs de Norvège, rédacteur au journal „Aftenposten”.

POLOGNE: *Jerzy Zmarzlik*, Président du Club des journalistes sportifs de Pologne, rédacteur en chef du journal „Przegląd Sportowy”; *Zbigniew Mikołajczak*, Membre de la direction du Club des journalistes sportifs de Pologne, rédacteur en chef de „Swiatowid”.

ROUMANIE: *Aurel Neagu*, Président de l'Association de la presse sportive de Roumanie, rédacteur en chef de la revue „Fotbal”; *Ian Ghiulescu*, Vice-Président de l'Association de la presse sportive de Roumanie, chef des émissions sportives à la Radiotélévision; *Emanuel Valeriu*, Rédacteur en chef du journal „Sportul”; *Gheorghe Mitroi*, Secrétaire de l'Association de la presse sportive de Roumanie, secrétaire général de rédaction de la revue „Viața studentescă”; *Mircea Costea*, Membre du Bureau de l'Association de la presse sportive de Roumanie, rédacteur en chef des publications sportives; *Constantin Diamantopol*, Membre du Bureau de l'Association de la presse sportive de Roumanie, chef de la section sportive du journal „Informația Bucureștiului”.

SUISSE: *Karl Mock*, Président de l'Association des journalistes sportifs de Suisse, rédacteur sportif au journal „Tages-Anzeiger”-Zürich.

TCHÉCOSLOVAQUIE: *Dr. Josef Malý*, Président de l'Association des journalistes sportifs de Tchécoslovaquie, rédacteur en chef de la Radiodiffusion de Prague; *Lubomir Zeman*, Rédacteur en chef de „Start”—Bratislava.

TURQUIE: *Samin Var*, Secrétaire général de l'Association des journalistes sportifs de Turquie, rédacteur sportif au journal „Hürriyet Gazetesi”.

U.R.S.S.: *Piotr Sabalev*, Premier Vice-Président de l'A.I.P.S., rédacteur en chef de la revue „Fizkultura i Sport”; *Marat Sisigin*, Directeur des Editions „Fizkultura i Sport”.

VÉNÉZUELA: *Abelardo Rajdi*, Président de l'Association des journalistes sportifs de Vénézuéla, chef des sports au journal „El Nacional”.

YUGOSLAVIE: *Miroslav Habunek*, Vice-Président de l'Association de la presse sportive de Yougoslavie, directeur de „Sportska stampa”—Zagreb; *Vasilje Stojković*, Secrétaire général de l'Association de la presse sportive de Yougoslavie, rédacteur sportif au journal „Novosti”—Belgrad.

Excelenței sale Domnului Nicolae Ceaușescu
Președintele Consiliului de Stat al
Republicii Socialiste România

Membrii Asociației internaționale a presei sportive, întruniți în Congres la București, vă adresează, la încheierea lucrărilor, expresia recunoștinței lor pentru primirea călduroasă care le-a fost rezervată în țara dv. și vă asigură de înalta și respectuoasă lor considerație.

Félix Lévitán
Președintele A.I.P.S.

S.E. Monsieur Nicolae Ceaușescu
Président du Conseil d'Etat de la
République Socialiste de Roumanie

Les membres de l'Association internationale de la presse sportive, réunis en Congrès à Bucarest, vous adressent, à l'issue de ces travaux, l'expression de leur reconnaissance pour le chaleureux accueil qui leur a été réservé dans votre pays et vous assurent de leur haute et respectueuse considération.

Félix Lévitán
Président de l'A.I.P.S.

Ședința de deschidere

LA ȘEDINȚA DE DESCHIDERE din dimineața zilei de 30 aprilie a. e., pe lângă delegații la Congres, au participat: Ion Iliescu, ministru pentru problemele tineretului, Nestor Ignat, președintele Uniunii ziarștilor, Anghel Alexe, președintele C.N.E.F.S., Nicolae Bozdog, președintele O.N.T., reprezentanți ai ministerului afacerilor externe, Comitetului de stat pentru cultură și artă, ai I.R.R.C.S. și ai unor organizații obștești, membri ai Asociației presei sportive din România, redactori șefi și ziarști de sport, sportivi fruntași din țara noastră.

Cuvântul introductiv a fost rostit de AUREL NEAGU, președintele Asociației presei sportive de pe lângă Uniunea ziarștilor din România, care a spus:

„Bucuroși să avem ca oaspeți în Republica Socialistă România pe reprezentanții de frunte ai marilor familii a ziarștilor sportivi din lume, vă rog să-mi permiteți ca, în numele Asociației presei sportive de pe lângă Uniunea ziarștilor din țara noastră, să-mi exprim satisfacția de a găzdui, la București, cel de-al XXXII-lea Congres al Asociației internaționale a presei sportive și să le transmit, totodată, un salut colegial, cordial.

Asociația noastră s-a străduit să asigure condiții corespunzătoare desfășurării lucrărilor acestui Congres, eveniment important al vieții ziarștilor sportive mondiale și, sperăm, un sejur cât mai agreabil tuturor participanților.

Sintem onorați că la deschiderea solemnă a Congresului participă o serie de personalități ale vieții politice și obștești, care au finit să marcheze prin prezența domniilor lor importanța ce se acordă în România celui de-al XXXII-lea Congres al asociației noastre internaționale”.

Séance d'ouverture

A LA SEANCE D'OUVERTURE, qui eut lieu dans la matinée du 30 avril, étaient présents, en dehors des délégués au Congrès: Ion Iliescu, Ministre de la Jeunesse, Nestor Ignat, Président de l'Union des journalistes, Anghel Alexe, Président du Conseil national pour l'éducation physique et le sport, Nicolae Bozdog, Président de l'Office National de Tourisme, des représentants du Ministère des Affaires Etrangères, du Comité d'Etat pour la culture et l'art, de l'Institut roumain pour les relations culturelles avec l'étranger, d'organisations sociales, des membres de l'Association de la presse sportive de Roumanie, des rédacteurs en chef, des journalistes sportifs ainsi que des sportifs d'élite de notre pays.

L'allocution introductive fut prononcée par M. AUREL NEAGU, Président de l'Association de la presse sportive près l'Union des journalistes de Roumanie, qui a dit notamment:

„Heureux d'avoir pour hôtes dans la République Socialiste de Roumanie des représentants d'élite de la grande famille des journalistes dans le domaine du sport du monde, je vous prie de me permettre d'exprimer, au nom de l'Association de la presse sportive près l'Union des journalistes de notre pays, la satisfaction d'héberger à Bucarest, le XXXII-ème Congrès de l'Association internationale de la presse sportive et de transmettre, dans le même temps, notre salut collégial et cordial.

Notre Association a fait de son mieux pour assurer des conditions correspondantes au déroulement des travaux de ce Congrès — événement important dans la vie du journalisme sportif mondial et, nous l'espérons, un séjour agréable à tous les participants.

Nous sommes honorés de la participation à l'ouverture solennelle du Congrès d'une série de personnalités marquantes de la vie politique et publique, lesquelles ont tenu à souligner par leur présence l'importance que l'on attache en Roumanie au XXXII-ème Congrès de notre association internationale”.

NESTOR IGNAT, președintele Uniunii ziaristilor din România, a transmis salutul colegial al gazetarilor români:

„Aș vrea să adaug la solemnitatea firească a momentului de deschidere a Congresului urarea caldă de bun venit, rostită din tot sufletul, la adresa oaspeților noștri dragi, salutul colegial al Uniunii ziaristilor, al tuturor gazetarilor din Republica Socialistă România.

Vă asigurăm că vom face tot ce depinde de noi pentru ca să simțiți din plin ospitalitatea tradițională a poporului nostru. Ne vom strădui ca, alături de dezbaterile profesionale pentru care v-ați întâlnit, să aveți posibilitatea de a cunoaște, după placul și inima fiecăruia, peisajul variat al acestei țări în care muntele și codrii seculari se învecinează cu marea și cu Delta Dunării, străvechile mănăstiri din Moldova, celebre prin picturile lor murale sînt meșteșuguri cu celățile celei mai moderne industrie chimice, posibilitatea de a vă apropia de comorile artei populare, de ceea ce alcătuiește specificul acestor locuri cu tradiții nobile și cu un prezent deosebit de dinamic.

Stătem bucuroși că inițiativa Asociației sportive de pe lângă Uniunea ziaristilor din țara noastră de a găzdui actualul Congres a coincis cu vederile Comitetului director al Asociației internaționale a presei sportive.

Congresul dumneavoastră are o deosebită importanță în viața presei sportive, așa cum rezultă din ordinea sa de zi, cel și mai ales, din faptul că, pentru prima oară după cel de-al doilea război mondial, el reunește gazetari sportivi din 32 de țări și din patru continente, gazetari care aici, la București, vor avea prilejul unui larg schimb de vederi asupra problemelor profesionale.

Ramura ziaristică pe care o slușiți este una din cele mai captivante. Sportul — și limba — este o realitate pregnantă a secolului al XX-lea. Mase largi se interesează de sport, îl practică în tot mai mare măsură, îl urmăresc cu pasiune pe viu, ca și prin intermediul presei scrise sau vorbite.

Dumneavoastră, gazetarii sportivi, vă găsiți în permanență în mijlocul unei activități efervescente, încordate, în care se îmbină slăbirea tehnicii, a meșteșugului sportiv cu antrenamentul răbdător, perseverent și cu elanul combativ, sînteți antenele receptive ale vibrațiilor multitudinilor din tribunele arenelor sportive; aveți grijea și datoria de a vă afla în intimitatea eforturilor laborioase, dramatice uneori, ale celor care înalță pe podiumul victoriei culorile țării lor și, aș adăuga neapărat, sînteți participanți de seamă la munca complexă, de formare a linerei generații de sportivi. Toate acestea vorbesc de la sine despre rolul tot mai important pe care-l are presa sportivă în orientarea opiniei publice sportive.

Gazetarii sportivi din România își desfășoară activitatea tocmai în acest sens, străduindu-se să și îndeplinească misiunea de răspundere căreia i s-au dedicat. Reuniți în cadrul Asociației lor profesionale, ei își fac un punct de onoare din informarea obiectivă, competentă și operativă a publicului asupra activității sportive interne și internaționale.

Constat cu plăcere prezența în sală a unor gazetari sportivi cu vechi state de serviciu. Este încă un semn al interesului lor pentru dezbaterile problemelor profesiei. În calitate de ziarist — nesportiv, e drept — aș vrea să subliniez că, după părerea mea, contribuția ziaristicii sportive internaționale la formarea și evoluția stilului concentrat, nervos, sugestiv, a reportajului dinamic, fără balast, a comentariului clar, orientat, combativ — trăsături și genuri care sînt totodată caracteristice și publicisticii moderne, în general — a fost și continuă să fie importantă. Acestea sînt tot pe altă merită, desigur, pe cît sînt și obligații, fiindcă ele prelungesc în timp pregătirea profesională serioasă, neconținută în urmă la curent — în sport și în gazetărie, — cultură și talent, pasiune ziaristică, o înaltă conștiință etică. Presa sportivă, presă a unui public din cel mai larg și, în mare parte, alcătuit din tineret, e un mijloc puternic de educare în spiritul celei mai desăvîrșite sportivități, al sănătății fizice și intelectuale, al competiției cinste, al autodepășirii, al promovării valorilor.

M. NESTOR IGNAT, Président de l'Union des journalistes de Roumanie, a ensuite transmis le salut collégial des journalistes roumains:

„Je voudrais ajouter à la solennité naturelle du moment de l'ouverture de notre Congrès, mon chaleureux salut de bienvenue, prononcé de toute mon âme, à l'adresse de nos chers hôtes le salut collégial de l'Union des Journalistes, de tous les journalistes de la République Socialiste de Roumanie.

Nous vous assurons que nous mètrons en oeuvre tout ce qui dépend de nous afin que vous puissiez bénéficier pleinement de l'hospitalité traditionnelle de notre peuple. Nous essayerons de vous offrir la possibilité de connaître, en dehors des débats professionnels pour lesquels vous vous êtes réunis, selon le désir de chacun, les paysages variés de ce pays où les montagnes et les forêts séculaires s'avoisinent avec la mer et le Delta du Danube, les anciens monastères de la Moldavie, célèbres pour leurs fresques murales, avec les cités de l'industrie chimique la plus moderne, la possibilité d'approcher les trésors de l'art populaire, de tout ce qui compose le spécifique de ces sites aux nobles traditions et au présent particulièrement dynamique.

Nous sommes heureux également que l'initiative de l'Association de la presse sportive près l'Union des journalistes de notre pays d'héberger l'actuel Congrès a coïncidé avec les vues du Comité directeur de l'Association internationale de la presse sportive.

Votre Congrès revêt une importance particulière dans la vie de la presse sportive, comme il résulte de l'ordre du jour ainsi que, surtout, du fait que c'est pour la première fois après la deuxième guerre mondiale qu'il réunit des journalistes dans ce domaine provenant de 32 pays et de quatre continents, journalistes qui auront l'occasion de procéder à Bucarest à un large échange de vues sur leurs problèmes d'ordre professionnel.

La branche que vous servez est l'une des plus captivantes du journalisme. Il est notoire que le sport constitue une réalité pregnant du vingtième siècle. De larges masses s'intéressent au sport et le pratiquent dans une mesure de plus en plus intense, s'y passionnent par l'intermédiaire de la presse écrite ou bien parlée.

Vous, les journalistes du sport, vous trouvez en permanence au centre d'une activité efervescente, tendue, où la maîtrise de la technique, de la profession sportive, vont de pair avec l'entraînement patient, persévérant et l'élan combattiv; vous êtes les antennes réceptives des vibrations des multitudes peuplant les tribunes des arènes; vous avez l'occasion et le devoir de vous trouver dans l'intimité des efforts laborieux, parfois dramatiques, de tous ceux qui élèvent sur le podium de la victoire les couleurs de leur pays et, j'ajouterais encore, vous êtes les participants attentifs et importants à l'activité complexe de formation des jeunes générations de sportifs. Tout ceci parle du rôle toujours plus important dévolu par la presse dans l'orientation de l'opinion publique sportive.

Les journalistes sportifs de Roumanie déploient leur activité précisément dans ce sens, mettant tout en oeuvre pour accomplir la noble mission à laquelle ils se sont consacrés. Réunis dans le cadre de leur Association professionnelle, ils se font un point d'honneur de l'information objective, compétente et rapide du public sur l'activité sportive intérieure et internationale.

Je constate avec plaisir la présence dans cette salle de journalistes sportifs ayant acquis une riche expérience et de longues années de service. C'est encore un signe de leur intérêt pour les discussions sur les problèmes de leur profession. En ma qualité de journaliste — il est vrai, pas sportif — je voudrais souligner que, à mon avis, la contribution des journalistes dans le domaine du sport à l'échelle internationale à la formation et à l'évolution d'un style concentré, nerveux, suggestif, du reportage dynamique, allégé de tout balast, du commentaire clair et combattiv — genres caractéristiques pour le journalisme et le style moderne en général — a été et continue d'être particulièrement importante. Il s'agit tant de mérites que d'obligations, car ils

Indiferent de ramura presei în care activăm, de deosebiri de concepții care pot să existe între noi, ziaristii epocii contemporane nu-și pot găsi, prin însăși logica faptelor, a istoriei, menire mai înaltă decât aceea de a sluji progresul patriei lor, înlesnind totodată cunoașterea sinceră, obiectivă, largirea contactelor între toate popoarele, ajutând la dezvoltarea cooperării internaționale pe toate țărmurile și în folosul tuturor, contribuind — pe baza egalității și respectului reciproc între state — la crearea climatului favorabil prieteniei și păcii.

Dumneavoastră, dragi colegi, aveți, poate, în această privință, o situație privilegiată prin însuși specificul ziaristicii sportive. Adesea, obligațiile profesionale vă poartă pașii în toate colțurile lumii. Stăteți acolo martorii unor evenimente de mare răsunet, care pun față în față forța și elanul reprezentanților întregii omeniri. Aveți astfel posibilitatea să mîlășiți pentru înaltele idealuri ale vremii noastre, fiind eronitari fideli ai competițiilor sportive, parte integrantă a marilor confruntări între popoarele lumii în spiritul întrecerii pașnice, așa cum o veți face, desigur, în curând și la noua ediție a Jocurilor Olimpice de la Ciudad de Mexico.

Ne gândim la sport nu numai sub aspectul obținerii performanțelor record, ci, mai ales, îl prețuim prin prisma misiunii sale de a contribui la perfecționarea omului — cum, de altfel, s-a definit acest lucru, atât de bine, în preambulul statutului organizației dumneavoastră, adoptat la primul său Congres din 1924. Permiteți-mi, cu acest prilej, să amintesc că la acel prim Congres al A.I.P.S. a fost reprezentată și România, ceea ce — dacă vreți — este un certificat de vechime al prezenței gazetarilor sportivi români în arena publicistică internațională. În lumina idealurilor de pace, prietenie și progres, care capătă universalitate în conștiința umanității contemporane, uș vrea să exprim încă o dată satisfacția noastră, ziaristi ai unei țări care și-a dovedit atașamentul statornic față de aceste idealuri, de a oferi găzduire acestei adunări mondiale a ziaristilor sportivi.

Începeți, vă urez realizarea încă a unui pas înainte în alinierea felurilor nobile pentru care militați.

Cel mai deplin succes lucrărilor Congresului Asociației internaționale a presei sportive!

Cel de-al XXXII-lea Congres A.I.P.S. a fost salutat apoi de **ION ILIESCU**, ministru pentru problemele tineretului din România. Vorbitorul a spus:

„Îndeplinește o plăcută îndatorire din a vă adresa un călduros salut și tradiționala noastră urare: „Bine ați venit pe pământul românesc!”

În decursul vremurilor frământate ale istoriei, urarea aceasta a dăinuit ca și acest popor, a cărui ospitalitate a fost apreciată în eronici de călătorii veniți de pe îndepărtate meleaguri.

Și dumneavoastră, eronitari ai timpurilor moderne, veți avea prilejul — sper — ca, în puținele zile pe care le veți petrece la noi, să apreciați modul în care poporul nostru știe să-și primească oaspeții, să cunoașteți unele aspecte ale vieții sale, ale peisajului țării noastre, ale activității și preocupărilor actuale ale poporului.

Printre acestea se înscrie și educația fizică și sportul care, prin caracterul lor, au însemnat deosebit în educarea tineretului, în dezvoltarea generației de mîine a societății noastre. Statul nostru acordă o mare atenție, un ajutor permanent, multilateral — moral și material — mișcării sportive, creării condițiilor pentru practicarea pe scară tot mai largă a sportului. Organizația unică a tineretului din România, care cuprinde în rândurile sale peste două milioane și jumătate de tineri, contribuie activ, împreună cu Consiliul național pentru educație fizică și sport, cu sindicatele și școala, la atragerea maselor largi ale tineretului de la orașe și sate în practicarea sportului.

Presa sportivă ca și cea pentru tineret are misiunea de onoare de a sădi în inimile tuturor, și mai ales celor tineri, spiritul de întrecere loială, de colegialitate și prietenie.

rèclament de la part de tous une formation professionnelle sans défaut, tenue au courant constamment — dans le domaine du sport et dans celui du journalisme — de la culture et du talent, de la passion de journaliste, une haute conscience éthique. La presse sportive, celle d'un public toujours plus large, et, en majeure partie, composé de jeunes, représente un puissant moyen d'éducation dans l'esprit de la plus totale sportivité, de la santé physique et intellectuelle, de la compétition honnête, de la promotion des valeurs.

Indifféremment de la branche dans laquelle nous déployons notre activité, des différences de conceptions, les journalistes de l'époque contemporaine ne sauraient trouver, par la logique même des faits et de l'histoire, de plus noble mission que celle de servir le progrès de leur patrie, facilitant dans le même temps la connaissance sincère, objective, l'élargissement des contacts entre tous les peuples, contribuant au développement de la coopération internationale dans tous les domaines et pour le bien de tous, contribuant — sur la base de l'égalité et du respect mutuel entre Etats — à la création d'un climat favorable à l'amitié et à la paix.

Chers collègues, vous avez peut-être à cet égard une situation privilégiée par le spécifique même au journalisme sportif. Les obligations professionnelles vous mènent souvent aux quatre coins du monde. Vous êtes les témoins d'événements de grande portée, lesquels mettent aux prises la force et l'élan des représentants de l'humanité tout entière. Ainsi, vous avez la possibilité de militer en faveur des nobles idéaux de notre époque en tant que chroniqueurs fidèles des compétitions sportives — partie intégrante des grandes confrontations entre les peuples du monde dans l'esprit de la compétition pacifique, tout comme vous le ferez, sous peu, à la nouvelle édition des Jeux Olympiques de Ciudad de Mexico.

Nous pensons au sport non seulement sous l'aspect des performances-record, mais nous l'apprécions surtout à travers le prisme de sa mission de contribuer au perfectionnement de l'homme — comme le définit, par ailleurs, le préambule des Statuts de votre organisation, adoptés à son premier congrès de 1924. Permettez-moi de vous rappeler que la Roumanie participait déjà à ce premier congrès de l'A.I.P.S., ce qui — si vous voulez — constitue un certificat d'ancienneté de la présence des journalistes sportifs roumains dans l'arène du journalisme international. A la lumière des idéaux de paix, d'amitié et de progrès je voudrais exprimer une fois de plus notre satisfaction de journalistes d'un pays ayant attesté son attachement durable à ces idéaux, d'héberger le Congrès mondial des journalistes dans le domaine du sport.

En conclusion, je souhaite la réalisation d'un autre pas en avant dans l'atteinte des nobles buts pour lesquels vous militez.

Entier succès aux travaux du Congrès de l'Association Internationale de la Presse Sportive!

Le XXXII-ème Congrès de l'A.I.P.S. a été ensuite salué par **M. ION ILIESCU**, Ministre de la Jeunesse. L'orateur a dit:

„Je remplis un devoir agréable, celui de vous adresser notre chaleureux et traditionnel salut «Soyez les bienvenus sur le territoire de la Roumanie!»

Tout au long des époques troublées de l'histoire, ce souhait a duré tout comme le peuple dont l'hospitalité fut appréciée dans les chroniques par des voyageurs du monde entier. Vous aussi, chroniqueurs des temps modernes, vous aurez l'occasion, je l'espère, pendant le bref séjour que vous ferez chez nous, d'apprécier la manière dont notre peuple sait recevoir ses hôtes, de connaître certains aspects de sa vie, des paysages de notre pays, des aspects de l'activité et les préoccupations actuelles du peuple.

Parmi ces activités il nous faut mentionner l'éducation physique et le sport, lesquels, par leur caractère, revêtent une importance particulière dans l'éducation des jeunes, dans le dévelop-

Privind marile competiții internaționale prin prisma unor asemenea luminoase feluri, avem totodată imaginea reală a rolului pe care gazetarul sportiv îl are în lumea contemporană, a influenței pe care el poate s-o exercite asupra publicului larg.

Astăzi, când în lumea sportivă se urmărește mai ales performanța, când totul este pus în slujba recordului, cred că, mai mult decât oricând, presa sportivă are datoria să caute acele căi și mijloace care să asigure sportului întreaga sa frumusețe și valoare morală. Anticul Pindar a fost învingător al unei Olimpiade, dar numele lui a dăinuit în primul rând prin versurile pe care le-a făcut imnulul olimpic. Olimpiadele antice au rămas în memoria generațiilor nu prin performanțele lor, ci prin idealul pe care îl înmăchisau.

Ne aflăm acum în preajma unei noi Olimpiade. Fie ca preocupările dumneavoastră să se îndrepte totemai către punerea în valoare a acestui aspect al activității sportive, către promovarea sportului ca mijloc de apropiere între tinerii de pretutindeni, de înțelegere și pace. Iată idealul cărui considerăm că merită să-i închinăm toate forțele, toată capacitatea, tot talentul nostru.

Urez deplin succes lucrărilor Congresului dumneavoastră chemat să aducă o contribuție utilă la dezvoltarea activității presei sportive internaționale, în numele nobilelor idealuri ale păcii și înțelegerii între popoare.

ANGHEL ALEXE, președintele Consiliului național pentru educație fizică și sport din România, a salutat Congresul, spunând:

„Vă rog să-mi permiteți ca, în numele Consiliului național pentru educație fizică și sport, al tuturor sportivilor din România și al meu personal, să vă urez un călduros bun sosil în patria noastră.

Ne face o deosebită plăcere să avem în mijlocul nostru pe reprezentanții presei sportive internaționale a căror activitate — pusă în slujba nobilei cauze a dezvoltării mișcării sportive și a întăririi legăturilor de prietenie între tinerii sportivi din toate țările — o urmărim cu deosebit interes.

Știu că agenda dumneavoastră este foarte încărcată în aceste zile; lucrările Congresului vă vor solicita foarte mult. Sper că veți găsi totuși timpul necesar pentru a cunoaște cîte ceva din realizările mișcării noastre sportive.

Ca în toate țările lumii, în țara noastră rolul educației fizice și al sportului în întărirea sănătății, în sporirea capacităților fizice și intelectuale ale populației, în dezvoltarea armonioasă fizică și morală a tineretului crește permanent. În zilele noastre, când solicitările intelectuale sînt tot mai intense, ca urmare a introducerii pe scară tot mai largă a tehnicii moderne și a automatizării, noi acționăm pentru ca exercițiile fizice, activitatea sportivă și recreativă, care reprezintă elementele de compensație și de stimulare biologică, să se integreze tot mai mult în regimul de viață al oamenilor muncii din întreprinderi și instituții, de la orașe și sate.

În același timp, din rîndul maselor de tineri, cele mai talentate elemente sînt pregătite cu toată atenția de antrenori calificați pentru a contribui prin rezultatele lor la dezvoltarea sportului de performanță, la reprezentarea țării noastre în marile competiții internaționale.

După cum se arată în Legea cu privire la dezvoltarea activității de educație fizică și sport adoptată recent de Marea Adunare Națională, în țara noastră educația fizică și sportul constituie activități de interes național, care sînt larg sprijinite de stat și de organizațiile sociale.

pement de la generația future. Notre Etat accorde une grande attention, une aide permanente, multiforme — morale et matérielle — au mouvement sportif, à la création des conditions requises pour pratiquer les sports sur une échelle toujours plus large. L'organisation unique de la jeunesse de Roumanie, comportant plus de deux millions et demi de jeunes, contribue activement, en collaboration avec le Conseil national pour l'éducation physique et le sport, avec les syndicats et l'école, à l'entraînement des larges masses, de la jeunesse des villes et des villages, à pratiquer le sport.

Le même que la presse destinée à la jeunesse, la presse sportive a la mission d'honneur d'inculquer aux jeunes l'esprit de compétition loyale, d'amitié et de fraternité.

Considérant les grandes compétitions internationales à travers le prisme de ces buts lumineux, nous disposons dans le même temps de l'image réelle du rôle joué par le journaliste sportif dans le monde contemporain, de son influence sur le large public.

Aujourd'hui, où le monde du sport poursuit surtout la performance, où l'on met absolument tout au service du record, je considère que plus que jamais auparavant, la presse sportive a le devoir de découvrir les moyens à même d'assurer au sport sa beauté et sa valeur morale intrinsèques. L'antique Pindare a été le gagnant d'une Olympiade, mais son nom a traversé les âges grâce, en premier lieu, aux vers qu'il a su créer pour l'hymne olympique. Les Jeux Olympiques de l'Antiquité demeurent dans la mémoire des générations, non point par leurs performances mais par l'idéal qu'ils représentaient.

Nous nous trouvons à la veille d'une nouvelle Olympiade. Soit que vos préoccupations se dirigent vers la mise en valeur de cet aspect de l'activité sportive, vers la promotion du sport en tant que moyen de rapprochement entre les jeunes gens du monde entier, d'entente et de paix. Voici l'idéal auquel il mérite que nous consacrons toutes nos forces, toute notre compétence et notre talent.

Je souhaite entier succès aux travaux de votre Congrès, réunion destinée à apporter une contribution utile au développement de l'activité de la presse sportive internationale au nom des nobles idéaux de la paix et de l'entente entre les peuples !”

M. ANGHEL ALEXE, Président du Conseil national pour l'éducation physique et le sport de Roumanie, a adressé son salut au Congrès en disant :

„Je vous prie de me permettre de vous souhaiter la bienvenue dans notre patrie au nom du Conseil national pour l'éducation physique et le sport, au nom de tous les sportifs de Roumanie et en mon nom personnellement.

Nous sommes particulièrement heureux de recevoir les représentants de la presse sportive internationale, dont l'activité, mise au service de la noble cause du développement du mouvement sportif et du renforcement des relations amicales entre les jeunes sportifs de tous les pays, est suivie par nous avec le plus vif intérêt.

Je sais que votre agenda est très chargé pendant ces jours; les travaux du Congrès vous solliciteront beaucoup, mais j'espère que vous trouverez le temps nécessaire pour connaître plusieurs aspects concernant les réalisations enregistrées par notre mouvement sportif.

A l'instar de tous les pays du monde, en Roumanie aussi le rôle de l'éducation physique et du sport dans l'affermissement de la santé, l'augmentation de la capacité physique et intellectuelle de la population, dans le développement harmonieux de la jeunesse du point de vue physique et moral, ne cesse d'augmenter.

Mulți dintre dumneavoastră ați avut prilejul să consemnați în cronicile pe care le-ați publicat numele și performanțele unor sportivi români. Poate acest prilej îl veți avea din nou și la apropiatele Jocuri Olimpice din Mexic. În orice caz, eu vă asigur că sportivii noștri — alături de ceilalți sportivi ai lumii — vor contribui ca idealurile olimpice de pace, prietenie și egalitate — care stau la temelie a acestor întreceri — să-și găsească rezonanțe tot mai profunde.

La reușita Jocurilor Olimpice este neluândoie că și va aduce contribuția presa sportivă. Și în acest domeniu un rol de seamă îl are Asociația internațională a presei sportive, care, în ultimii ani, la marile întreceri, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru asigurarea celor mai bune condițiuni de lucru ziariștilor sportivi, trimiși speciali ai ziarelor, agențiilor de presă și radioteleviziunii din toată lumea.

Reprezentanții Comitetului de organizare a Jocurilor Olimpice din Mexic vădese, prin prezența domniilor lor în această sală, câtă atenție acordă presei sportive și Asociației ei internaționale. Din acest punct de vedere, îmi exprim convingerea că cel de-al XXXII-lea Congres A.I.P.S. va însemna încă un pas înainte pe calea realizării unei depline colaborări între organizatorii unei mari competiții sportive internaționale și organizația internațională a presei sportive.

Noi, cei care ne ocupăm nemijlocit de dezvoltarea educației fizice și sportului, folosim prilejul actualului dumneavoastră Congres spre a vă mulțumi pentru sprijinul pe care ni-l acordați și spre a vă ura mult succes în îndeplinirea nobililor dumneavoastră obligații profesionale.

Urez succes deplin celui de-al XXXII-lea Congres al Asociației internaționale a presei sportive".

Din partea Comitetului director al A.I.P.S. a luat apoi cuvântul **FELIX LEVITAN**, președintele A.I.P.S. Vorbitorul a spus :

„Niciodată, ca în acest an, 1968, n-am simțit mândria de a fi fost chemat, în urmă cu patru ani, la președenția A.I.P.S. Pentru că la ora când lumea este încă îngrijorată de inegalitățile care opun comunitățile una alteia, dacă nu chiar în poziție împotriva acelor care mai oprimă alte comunități, A.I.P.S. este gata să demonstreze că nu se mulțumește numai cu afirmarea împotriva fașă de discriminări; ea dovedește această împotrivire primind cu bucurie în mijlocul ei oameni care au rămas timp îndelungat departe de ea pentru simplul fapt că nu au cunoscut decât mai urziu fericirea independenței și bucuriile cunoașterii.

Niciodată asociația noastră n-a fost mai internațională ca acum, deoarece primește în sferă în rindurile ei Africa Neagră, își întinde raza de activitate în Orientul Mijlociu și în Extremul Orient, câștigă influență în America Latină și se răspândește în America de Nord, în ciuda faptului că reporterii nord-americani și canadieni manifestă neîncredere față de înălnirile ziariștilor tocmai de teama de a-și pierde libertatea lor de opinie. Ca și cum n-am fi fost dintotdeauna, și unii și alții, oameni liberi: liberi de a culege informații după bunul nostru plac, liberi de a le obține cu titlu exclusiv, liberi de a ne lupta pentru

De nos jours, où les sollicitations intellectuelles sont toujours plus intenses, à la suite de l'introduction sur une échelle toujours plus large de la technique moderne et de l'automatisation, nous oeuvrons pour que les exercices d'éducation physique, l'activité sportive et récréative, lesquels représentent des éléments de compensation et de stimulation biologique, s'intègrent toujours davantage au régime de vie des travailleurs des entreprises et des institutions, dans les villes et à la campagne.

Dans le même temps, les éléments les plus doués issus des rangs des larges masses de jeunes, sont formés avec la plus grande attention par des entraîneurs hautement qualifiés, pour contribuer au développement du sport de performance et représenter notre pays dans les grandes compétitions internationales.

La Loi concernant le développement de l'activité d'éducation physique et de sport, récemment adoptée par la Grande Assemblée Nationale, a souligné que, dans notre pays, l'éducation physique et le sport constituent des activités largement soutenues par l'Etat et par les organisations sociales.

Nombre d'entre vous avez eu l'occasion de citer dans les chroniques que vous avez publiées les noms et les performances de sportifs roumains. Vous aurez probablement à nouveau cette occasion aux prochains Jeux Olympiques de Mexique. En tout cas, je tiens à vous assurer que nos sportifs — aux côtés des autres sportifs du monde — contribueront à ce que les idéaux olympiques de paix, d'amitié et d'égalité sur lesquels se fondent ces compétitions, trouvent des résonances encore plus profondes.

Il est indubitable que la presse sportive apportera une contribution notable à la réussite de Jeux Olympiques. Dans ce domaine également, la presse sportive aura à remplir un rôle de choix; au cours des dernières années, à l'occasion des grandes compétitions, elle a tout mis en oeuvre pour assurer les meilleures conditions de travail aux journalistes sportifs, aux envoyés spéciaux des différents journaux, des agences de presse et des postes de radio-télévision du monde entier.

La présence dans cette salle des représentants du Comité d'organisation des Jeux Olympiques de Mexique atteste l'attention qu'ils attachent à la presse sportive et à son Association Internationale. A ce point de vue, j'exprime ma conviction que le XXXII-ème Congrès de l'A.I.P.S. marquera encore un pas en avant sur la voie de la réalisation d'une parfaite collaboration entre les organisateurs d'une grande compétition sportive internationale et l'organisation internationale de la presse sportive.

Nous, tous ceux qui contribuons directement au développement de l'éducation physique et du sport, saisissons cette occasion — celle de votre Congrès actuel — pour vous remercier de l'appui accordé et pour vous souhaiter entier succès dans l'accomplissement de vos nobles obligations professionnelles.

Je souhaite entier succès au XXXII-ème Congrès de l'Association internationale de la presse sportive".

De la part du Comité directeur de l'A.I.P.S. a pris ensuite la parole **M. FELIX LEVITAN**, Président de l'A.I.P.S. L'orateur a dit :

„Je n'ai jamais éprouvé plus qu'en cette année 1968 la fierté d'avoir été appelé il y a quatre ans à la présidence de l'Association internationale de la presse sportive. C'est qu'à l'heure où le monde s'inquiète toujours des inégalités qui dressent face à face des communautés, lorsqu'il ne s'insurge pas contre celles qui en oppriment encore certaines, l'Association internationale de la presse sportive s'apprête à démontrer qu'elle ne se contente pas de s'affirmer hostile aux discriminations: elle le prouve en recevant avec transport des hommes qui étaient demeurés éloignés d'elle pour n'avoir connu que tardivement les exaltations de l'indépendance et les joies de la connaissance.

Internationale, notre association ne l'aura jamais autant été puisqu'elle accueille enfin l'Afrique Noire, étend son rayonne-

a „șli”, dar fără a înceta, cu toate acestea, de a ne înțelege, de a ne simți și de a ne înțajutoria. Nord-americanii și canadienii vor gândi la fel ca noi atunci când vor intra în rînaurile noastre — căci este evident că vor intra — și vor aprecia atunci cel mai frumos titlu de glorie al nostru: unitatea. Căci noi, gazetarii sportivi, sîntem partizani ai unirii, ai unirii în sensul strict al cuvîntului, indiferent de rasă, credință politică sau religie, fără a face seamă nici de culoarea pielii, nici de forma de guvernămint nici de apartenența religioasă, unitari pînă la a ignora ceea ce sîntem fiecare, de unde venim și unde mergem, strîns legați prin dragostea pentru meseria noastră și numai prin ea, fără a dori să dăm allora lecții, însă mîndri de a fi priintre pușinii în această minunată meserie, care niciodată nu am fost dezbinăți și refuzăm de a fi vreodată.

Și tocmai această unitate face ca A.I.P.S. să fie așa cum este; această unitate va fi aceea care va duce la influența și întărirea asociației noastre; și în sfîrșit, tot ea ne va da posibilitatea ca într-o zi A.I.P.S. să devină locul de întîlnire al tuturor acelor care fără excepție au sau vor avea fericirea de a vorbi despre sport, tineretului lumii.

București va marca o dată importantă în istoria noastră, nu numai prin căldura cu care ne-a primit — nici nu ne-am îndoit, dealtminteri — dar și prin creșterea însemnată a membrilor noștri și, așa cum subliniam la început, prin intensificarea internaționalismului său, îndeosebi pătrunderea noastră în inima continentului african.

„Veți fi cel puțin numeroși?” — se nelinișeau prietenii noștri de la Asociația presei sportive din România, a căror ospitalitate li îndemna să ne primească în masă. „Căci, adăugau ei, apreciem cînslea care ni s-a făcut de a vă fi gazde, și am fi mîhnii dacă n-am fi în măsură să o dovedim tuturor”.

Confrăii noștri din România și-au văzut dorința împlinită — nu-i așa? Ba chiar depășită, aș spune, pentru că de la acea discuție, cercul familiei noastre s-a mărit, s-a îmbogățit și niciodată o adunare a A.I.P.S. nu a avut altă amploare, altă răsunset și altă urmări.

Era normal ca România, națiune deseori rînită dar niciodată învinsă, națiune care s-a străduit de-a lungul secolelor să-și păstreze civilizația, apoi slăpînă pe soarta pe care vrea să și-o îmbunătățească, națiune a cărei ospitalitate a fost din toate timpurile laudată de oaspeți, era firesc deci ca România și capitala sa — București, altă de delicat, de cultivat și seducător în pozoaba sa de odinioară, altă de mîndru în lăina sa modernă, — era deci firesc, și nimeni nu se îndoieste de acest fapt, că această mare națiune și această mare capitală să fie indicate de destîn pentru a servi drept cadru mișcării noastre strălucite, vîrslnică prin data ei de naștere, însă tinără prin vigoarea ei retrospălată datorită nelucețatei contribuției a fărîlor scăpate din lunga noapte.

Noi mulțumim în persoana d-lor miniștri, a d-lui președinte Nestor Ignat, guvernului român de a fi permis colegilor de la Uniunea ziaristilor și Asociația presei sportive de a ne oferi tribuna la care, col la col, pe aceeași treaptă, ne-am așezat, vechi și noi membri, egali în drepturi și datorii, mîndri de a fi ceea ce sîntem: oameni cu un ideal comun.

Fie ca înfrățirea membrilor A.I.P.S. să aibă valoare de exemplu!”

Félix Lévitán a declarat apoi deschise lucrările celui de-al XXXII-lea Congres al Asociației internaționale a presei sportive.

ment dans le Moyen et l'Extrême-Orient, gagne en influence en Amérique, Latine et se répand en Amérique du Nord malgré la répugnance des reporters américains et canadiens pour les rassemblements de journalistes, dans la crainte notamment d'y perdre leur liberté d'action... Comme si nous n'étions pas toujours, les uns et les autres, des hommes libres: libres de courir l'information à notre guise, libres de la traquer à titre exclusif, libres de nous battre pour „savoir”, mais sans cesser néanmoins de nous comprendre, nous estimer, nous entraider. Américains du Nord et Canadiens en jugeront, lorsqu'ils grossiront nos rangs — car ils les grossiront, c'est évident — et ils apprécieront alors notre plus beau titre de gloire: l'unité.

Car nous sommes des unitaires, nous, journalistes de sport, unitaires au sens strict du mot, indifférents à nos origines raciales, politiques, confessionnelles, ne nous préoccupant ni de nos couleurs de peaux, ni de nos régimes gouvernementaux, ni de nos appartenances religieuses, unitaires jusqu'à ignorer ce que nous sommes individuellement, d'où nous venons, où nous allons, unitaires liés par l'amour de notre profession et uniquement par lui, peu enclins à donner la leçon mais fiers de nous dire à peu près les seuls de ce magnifique métier à ne nous être jamais soumis à la division et à refuser de nous y soumettre un jour.

L'A.I.P.S. doit à cette unité d'être ce qu'elle est; et c'est cette unité qui le fera s'épanouir encore, se renforcer sans cesse; et c'est elle aussi qui lui permettra un jour d'être le lieu de rencontre de tous ceux, sans exception, qui ont, ou auront, le bonheur d'avoir à parler de sport aux jeunes du monde.

Bucarest fera donc date dans notre histoire, non seulement pour la chaleur de son accueil — qui en pouvait douter? — mais pour la soudaine augmentation des effectifs que nous y enregistrons, et ainsi que je le soulignais au début, pour l'intensification de son internationalisation, celle qu'entraîne en particulier notre pénétration au coeur du continent africain.

„Serez-vous nombreux au moins?” s'inquiétaient, dans un élan d'hospitalité qui les poussait à nous accueillir en masse, nos amis de l'Association de la Presse Sportive de Roumanie. „C'est, ajoutaient-ils, que nous apprécions l'honneur de vous recevoir et que nous serions navrés de n'être pas en mesure de le prouver à tous...”

Nos confrères roumains sont servis, n'est-ce pas? Comblés même, puisque depuis cette conversation le cercle de famille s'est élargi, enrichi et que jamais rassemblement de l'A.I.P.S. n'a eu tant d'ampleur, tant de retentissement, tant de répercussions...

Il convenait que la Roumanie, nation fréquemment meurtrie mais jamais vaincue, nation attachée au cours des siècles à sauvegarder sa civilisation, puis maîtresse de son destin à la parfaite, nation dont l'hospitalité a été de tous temps célébrée par ses visiteurs, il convenait que la Roumanie et sa capitale Bucarest, si fine, si cultivée, si séduisante dans sa parure d'autrefois, si orgueilleusement solide dans son expression moderne, il convenait, nul n'en doute ici, que cette grande nation et cette grande capitale fussent désignées par le destin pour servir de cadre aux scintillements de notre mouvement, vieux par sa date de naissance mais jeune par sa vigueur renouvelée grâce aux incessants apports des pays échappés à la longue nuit...

Et nous remercions, en la personne de M.M. les Ministres, de M. le Président Nestor Ignat, le Gouvernement roumain d'avoir permis à nos camarades de l'Union des journalistes et de l'Association de la presse sportive de nous offrir le podium où nous nous installons au coude à coude sur la même marche, anciens et nouveaux, égaux en droits et en devoirs, fiers d'être ce que nous sommes: des hommes à l'idéal commun...

Puisse la fraternité de l'A.I.P.S. avoir valeur d'exemple!”

Félix Lévitán a ensuite déclaré ouverts les travaux du XXXII-ème Congrès de l'Association Internationale de la Presse Sportive.

Ședința de lucru din 30 aprilie

ÎN PRIMA ȘEDINȚĂ de lucru Congresul a ratificat cererea de afiliere a asociațiilor naționale din Congo (Kinshasa), Guatemala, Indonezia, Liban, Mali, Panama și reprimirea asociației din Peru, ceea ce ridică la 39 numărul asociațiilor afiliate, reprezentând patru continente. De asemenea, au fost aprobate înscrieri individuale în A.I.P.S. ale unor ziarști sportivi din Canada și Republica Malgașă.

Au fost supuse apoi discuțiilor și aprobării unele modificări ale statutului A.I.P.S., care vor intra în vigoare începând de anul viitor.

Congresul a ascultat, în continuare, rapoartele prezentate de președintele FELIX LEVITAN și de secretarul general ANTOINE HERBAUTS privind activitatea desfășurată de A.I.P.S. de la precedentul Congres, precum și raportul financiar, cel al comisiei de revizie și diverse comunicări ale Comitetului director.

Solicitați să se pronunțe asupra atribuirii trofeului A.I.P.S. pentru cea mai bună organizare a activității de presă la marile competiții sportive internaționale din 1967, delegații s-au aflat în fața unei situații destul de grele, dat fiind faptul că aveau de ales dintre mai multe candidate, gazde excelente pentru ziarștii sportivi: Viena (campionatul mondial de hochei pe gheață), Lisabona (finala C.C.E. la fotbal), Helsinki (C.E. de baschet masculin), Istanbul (turneul U.E.F.A. pentru juniori) și competiția de ciclism Cursa Păcii. La fiecare dintre acestea, organizarea a fost ireproșabilă, subliniindu-se acest lucru, dar trofeul trebuia atribuit doar uneia singură. Procedându-se la votare, alegerea s-a oprit asupra capitalei Austriei, gazdă a campionatului mondial de hochei.

Anual, A.I.P.S. organizează între asociațiile sale naționale un referendum pentru stabilirea celui mai bun sportival lumii. Pentru rezultatele excepționale realizate în 1967, atletul american JIM RYAN a fost alesul ziarștilor sportivi, membri ai A.I.P.S.

Cu ocazia Congresului, reprezentanții asociațiilor naționale au fost chemați să-și aducă o contribuție mai mare la stabilirea, în fiecare an, a sportivului căruiu să-i fie acordat, de către UNESCO, trofeul „Pierre de Coubertin” pentru fair-play. Pentru 1967 a fost desemnat tenismannul maghiar ISTVÁN GULYÁS.

Ședința de lucru din 3 mai

VINERI 3 MAI, au fost reluate lucrările celui de-al XXXI-lea Congres al Asociației internaționale a presei sportive (A.I.P.S.). Președintele FELIX LEVITAN a salutat prezența la Congres a delegațiilor ziarștilor sportivi din Republica Democrată Congo, primii reprezentanți ai Africii Negre în cadrul A.I.P.S., care cuprinde astăzi în rândurile sale asociații naționale din patru continente. LUCIEN TCHIMPUMPU a mulțumit călduros pentru primirea ziarștilor sportivi din Congo în A.I.P.S. și a adresat cuvinte de recunoștință pentru caldă ospitalitate cu care delegația congoleză a fost înconjurată de la sosirea ei în România.

Séance de travail du 30 avril

AU COURS DE LA PREMIÈRE séance de travail le Congrès a ratifié les demandes d'affiliation des associations nationales de Congo (Kinshasa), Guatemala, Indonésie, Liban, Mali, Panama et de réadmission de l'Association de Pérou, ce qui porte à 39 le nombre des associations affiliées, représentant quatre continents. Ont été également approuvées des inscriptions individuelles dans l'A.I.P.S. de journalistes sportifs de Canada et de la République Malgache.

Le Congrès a ensuite examiné et approuvé certaines modifications des Statuts de l'A.I.P.S. qui entreront en vigueur dès l'année prochaine.

Après quoi les congressistes ont écouté les rapports présentés par le Président FELIX LEVITAN et le Secrétaire général ANTOINE HERBAUTS sur l'activité déployée par l'A.I.P.S. pendant la période écoulée de son précédent Congrès ainsi que le rapport financier, celui des Commissaires aux Comptes et diverses communications du Comité directeur.

Sollicités à se prononcer sur l'attribution du trophée de l'A.I.P.S. pour la meilleure organisation-presse aux grandes compétitions sportives internationales de 1967, les délégués se sont vus dans une situation bien délicate puisqu'il y avait à choisir parmi plusieurs candidats, excellents hôtes des journalistes sportifs: Vienne (Championnat du monde de hockey), Lisbonne (Finale de la C.C.E. au football), Helsinki (C.E. de basket-ball masculin), Istanbul (Tournoi de l'U.E.F.A. pour juniors) et la compétition cycliste la Course de la Paix. Comme on l'a souligné, l'organisation fut irréprochable à chacune de ces compétitions, mais il n'en restait pas moins que le trophée devait être décerné à une seule. En procédant au vote, le choix s'est arrêté sur la capitale autrichienne, hôte du championnat mondial de hockey.

Chaque année l'A.I.P.S. organise un référendum parmi ses associations membres pour désigner le meilleur sportif du monde. Pour les résultats exceptionnels obtenus en 1967 l'athlète américain JIM RYAN fut le favori des journalistes sportifs membres de l'A.I.P.S.

Les représentants des associations nationales ont été appelés à contribuer d'une manière plus active à la désignation du sportif auquel l'UNESCO décerne annuellement le trophée du Fair play „Pierre de Coubertin”. Pour 1967 c'est le tennisman hongrois ISTVÁN GULYÁS qui se l'est vu attribuer.

Séance de travail du 3 mai

LE VENDREDI 3 MAI le XXXII-ème Congrès de l'Association internationale de la presse sportive a repris ses travaux. Le Président FELIX LEVITAN a salué la présence au Congrès des délégués des journalistes sportifs de la République Démocratique du Congo, les premiers représentants de l'Afrique Noire dans l'A.I.P.S., laquelle unit aujourd'hui dans ses rangs des associations nationales de quatre continents.

M. LUCIEN TCHIMPUMPU a exprimé ses vifs remerciements pour l'admission dans l'A.I.P.S. des journalistes sportifs du Congo et formulé l'expression de sa reconnaissance pour la chaleur de l'accueil réservé à la délégation congolaise dès son arrivée en Roumanie.

A luat apoi cuvântul AUREL NEAGU, președintele Asociației presei sportive din România, care a vorbit despre activitatea ziariștilor sportivi în contextul avântului continuu înregistrat de mișcarea sportivă din țara noastră. „În scrisul lor — a subliniat, între altele, vorbitorul — ziariștii români reflectă realitatea vieții noastre sportive, o popularizează, o stimulează și o susțin în cele mai variate aspecte, de la ineditul cotidian și divertisment, la angrenajul tehnic și aspectul educativ, oferind astfel cititorilor o largă sferă de informare, documentare și problematică. În același timp, gazetarii români de specialitate manifestă un mare interes față de manifestările internaționale sportive. În direcția relațiilor internaționale ale ziariștilor, A.I.P.S. este pentru noi o mare atracție. Ziariștii sportivi români sînt călăuziți de nebula idee de a contribui prin scrisul lor la creșterea unui tineret clădit armonios intelectual și fizic, la stimularea practicării sporturilor de către tineret, la dezvoltarea spiritului de prietenie între sportivi lumii, la promovarea nobilelor idei olimpice de înțelegere, prietenie și pace în lumea întreagă. Noi considerăm că, acționînd în aceste direcții, întărim Asociația presei sportive din România, li îmbogățim conținutul și scopul”.

În continuare, MAURICE VIDAL (Franța) a făcut o scurtă dar extrem de sugestivă expunere asupra felului în care a fost organizat serviciul de presă la Jocurile Olimpice de iarnă de la Grenoble, asupra condițiilor de activitate puse la dispoziția celor 3145 de ziariști, comentatori de radio și televiziune, fotografi, operatori de cinema, tehnicieni, acreditați la Olimpiadă Albă. Cuvîntul său a fost urmărit cu mult interes, dat fiind faptul că organizarea muncii reprezentanților presei la această mare competiție internațională a fost de cea mai bună calitate sub felurile ei aspecte, un adevărat exemplu, așa cum au subliniat în intervențiile lor numeroși delegați la Congres. De altfel, s-a propus, și Congresul a acceptat, să fie redactată o moțiune prin care să se feliciteze organizatorii serviciului de presă de la Grenoble.

Reprezentanții Comitetului de organizare a celei de a XIX-a ediții a Jocurilor Olimpice de la Ciudad de Mexico, ALEJANDRO ORTEGA SAN VICENTE, secretarul general al acestui comitet, RAIMUNDO CUERVO, coordonatorul general al serviciului presei, și RAFAEL SOLANA, șeful presei la Olimpiadă, au informat detaliat Congresul A.I.P.S. despre măsurile luate pentru asigurarea celor mai bune condiții de lucru reprezentanților presei scrise și orale, în ansamblul pregătirilor generale pentru organizarea acestei mari întreceri. După aceste expuneri, delegații la Congres au făcut observații și au pus numeroase întrebări cărora le-au răspuns oficialii mexicani. Aceștia au asigurat Congresul că se vor lua toate măsurile pentru ca ziariștii din lumea întreagă, alături de cei mexicani, să-și poată desfășura munca în condiții optime.

ÎN ȘEDINȚA DIN după amiaza zilei de 3 mai a fost trecută în revistă activitatea desfășurată în cadrul comisiilor A.I.P.S. pe ramuri de sport și s-au făcut propuneri pentru îmbunătățirea muncii acestora.

Cea mai mare parte a timpului de lucru a fost însă afectată alegerii noului Comitet director al Asociației internaționale a presei sportive, pentru următoarea perioadă de patru ani. Prezentîndu-se lista candidaților pentru comitetul director al A.I.P.S., prin vot secret au fost aleși: președinte — FELIX LEVITAN (Franța); prim-vicepreședinte — PIOTR SOBO-

C'est M. AUREL NEAGU, Président de l'Association de la presse sportive de Roumanie, qui prit ensuite la parole pour présenter l'activité des journalistes sportifs dans le contexte de l'essor continu du mouvement sportif de notre pays.

„Dans ce qu'il écrit, — a notamment souligné l'orateur — les journalistes roumains reflètent la réalité de notre vie sportive tout en la popularisant, stimulant et soutenant dans ses aspects les plus divers, de l'inedit cotidien et le divertissement à l'engrenage technique et l'aspect éducatif, offrant de la sorte aux lecteurs une large information, documentation et tout l'ensemble des problèmes s'y référant. En même temps les journalistes roumains de spécialité manifestent un grand intérêt envers les manifestations sportives internationales.

Par son activité dans le domaine des relations internationales des journalistes, l'A.I.P.S. représente pour nous une organisation d'un grand attrait. Les journalistes sportifs roumains sont guidés par la noble idée de contribuer par leurs écrits à ce que la jeunesse pousse harmonieusement du point de vue intellectuel et physique, à stimuler la jeunesse à pratiquer les sports, à développer l'esprit d'amitié entre tous les sportifs, à promouvoir les nobles idées olympiques de la compréhension, l'amitié et la paix dans le monde entier. Nous estimons qu'en agissant dans ces directions nous ne faisons que raffermir l'Association de la presse sportive de Roumanie tout en enrichissant le contenu de son activité et ses buts”.

M. MAURICE VIDAL (France) a fait ensuite un exposé, qui, pour être court n'en a pas été moins suggestif, sur l'organisation-presse des Jeux Olympiques d'hiver de Grenoble, sur les conditions d'activité assurées pour les 3145 journalistes, commentateurs de radio et télévision, photographes, caméramans, techniciens accrédités à l'Olympiade Blanche. Son intervention a été suivie avec un grand intérêt en raison du fait que l'organisation du travail des représentants de la presse à cette grande compétition internationale a été de la meilleure qualité, sous ses divers aspects, un véritable exemple, comme l'on souligné de nombreux délégués au Congrès. L'on a d'ailleurs proposé, et le Congrès a approuvé, de rédiger une motion de félicitations à l'adresse des organisateurs du service de presse des Jeux de Grenoble.

Les représentants du Comité d'organisation des XIX-e Jeux Olympiques de Ciudad de Mexico, M. ALEJANDRO ORTEGA SAN VICENTE, secrétaire général de ce Comité, M. RAIMUNDO CUERVO, coordonateur général du service de presse, et M. RAFAEL SOLANA, chef de presse de l'Olympiade, ont informé en détails le Congrès de l'A.I.P.S. sur les mesures prises en vue d'assurer les meilleures conditions de travail pour les représentants de la presse écrite et parlée dans l'ensemble des préparatifs généraux pour l'organisation de cette grande compétition. Après ces exposés, les délégués ont fait des remarques et posé de nombreuses questions, auxquelles ont répondu les officiels mexicains. Ceux-ci ont assuré le Congrès que toutes les mesures seront prises afin que les journalistes du monde entier puissent accomplir, aux côtés des journalistes mexicains, leur travail dans des conditions les meilleures.

DANS LA SÉANCE de l'après-midi du 3 Mai l'on a passé en revue l'activité déployée par les commissions A.I.P.S. par branches sportives et l'on a fait des propositions visant l'amélioration du travail de celles-ci.

La majeure partie du temps de travail a été cependant consacrée à l'élection du nouveau Comité directeur de l'Association internationale de la presse sportive pour la période des quatre ans suivants. La liste des candidats présentée, ont été élus par vote secret: Président — M. FÉLIX LEVITAN (France), Premier Vice-Président — PIOTR SOBOLEV

LEV (U.R.S.S.); vicepreședinți — STIG HÄGGBLÖM (Finlanda), JAN H. M. COTTAAR (Olanda), JOSEF STRABL (Austria); ANTOINE HERBAUTS (Belgia) — secretar general, și ISTVAN SZOMBATHY (Ungaria) — secretar general adjuncț.

ÎN INCHEIEREA LUCRĂRILOR Félix Lévitán a mulțumit călduros pentru cadrul deosebit și ospitalitatea oferite de organizatorii români acestei importante reuniuni a reprezentanților ziaristiilor sportivi din patru continente.

(U.R.S.S.), Vice-Présidents : M.M. STIG HÄGGBLÖM (Finlande), JAN H. M. COTTAAR (Pays-Bas), JOSEF STRABL (Autriche) et MM. ANTOINE HERBAUTS (Belgique) en tant que Secrétaire général et ISTVÁN SZOMBATHY (Hongrie) en tant que Secrétaire général adjoint.

À L'ISSUE DES TRAVAUX, M. Félix Lévitán a vivement remercié les organisateurs roumains pour leur hospitalité et pour les conditions créées en faveur de cette importante réunion des représentants des journalistes sportifs de quatre continents,

Vineri 3 mai a.c., vicepreședintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Gheorghe Rădulescu, a primit pe participanții de peste hotare la Congresul Asociației internaționale a presei sportive.

Au participat președintele A.I.P.S., Félix Lévitán, și ceilalți membri ai Comitetului director al asociației, Alejandro Ortega San Vicente, secretar general al Comitetului de organizare a Jocurilor Olimpice din Mexic, și ceilalți reprezentanți ai Comitetului de organizare sosiți la București, președinții și delegații asociațiilor naționale ale presei sportive prezente la Congres.

La întrevedere, care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, au luat parte Nestor Ignat, președintele Uniunii ziaristiilor, membri ai conducerii Uniunii și alte persoane oficiale.

Le vendredi 3 Mai le Vice-Président du Conseil des Ministres de la République Socialiste de Roumanie, M. Gheorghe Rădulescu, a reçu les participants au Congrès de l'Association internationale de la presse sportive.

Ont pris part M. Félix Lévitán, Président de l'A.I.P.S., et les autres membres du Comité directeur de cette association, M. Alejandro Ortega San Vicente, Secrétaire général du Comité d'organisation des Jeux Olympiques de Mexico, et les autres représentants du Comité, des associations nationales de la presse sportive présents au Congrès.

Etaient également présents à l'entrevue, laquelle s'est déroulée dans un climat de cordialité, M. Nestor Ignat, Président de l'Union des journalistes de Roumanie, membres de la direction de l'Union et d'autres personnalités officielles.

Prin Carpați și în Nordul Moldovei

DUPĂ INCHEIEREA primei părți a lucrărilor Congresului, în zilele de 1 și 2 mai, Uniunea ziaristilor și C.N.E.F.S. au organizat pentru participanți o excursie la Brașov și Poiana Brașov.

În dimineața zilei de 1 Mai, după ce au asistat la mingul și parada oamenilor muncii și a sportivilor din Capitală, oaspeții au pornit cu autocarele pe Valea Prahovei spre Brașov. În drum, un scurt popas la Rafinăria Brazi — grandioasă construcție a anilor noștri — este un prilej de cunoaștere a specificului acestei zone petrolifere a României. Ploieștiul, metaforic numit orașul aurului negru, întâmpină oaspeții cu siluetele zvelte ale noilor sale construcții și freazălul străzilor sărbătorește împodobite. Autocarul străbate apoi Cîmpina, unul din cele mai vechi centre petrolifere ale țării, Breaza, vestită pentru țesăturile și covoarele cu motive naționale făurite de harnicele femei locale. Pe drumul șerpuitor, străjuitul de pante abrupte ale munților Bucegi și de întinse păduri de brai, pitoreștile localități se succed cu repeziunea secvențelor unui film colorat în verde, albastru, alb, cărămiziu... Sinaia... Explicațiile ghidului devin de prisos. „Perla Carpaților” își dezvăluie privitorilor vitele presărate printre brazi și simetrice parcuri. Din păcate, timpul (ială, chiar și în excursie trebuie să ne amintim de permanenta criză de timp a gazetarilor!) nu îngăduie un popas pentru vizitarea Castelului Peleş. Alil cîl le permite goana autocarului, excursioniștii admiră cețelalle stațiuni de odihnă ce se înșiră pe Valea Prahovei: Poiana Țapului, Bușteni. O dată cu Predealul, părăsim și Valea Prahovei. Drumul începe să coboare în serpentine unduioase pe Valea Timișului și, în curînd, oaspeții ajung, străbătînd drumul străjuitul de plopi, în orașul de la poalele muntelui Tîmpa — Brașovul. Seara, Const. Cîrșină, președintele Consiliului popular al orașului, oferă, la „Cerbul Carpații”, un dîneu, unde congresiștii asistă la un original spectacol folcloric care le prilejuește un prim contact cu dansul și cîntecul popular românesc.

... Ziua de 2 mai începe cu o vizită la stadionul Uzinelor de tractoare unde două echipe de pitici se întrec la fotbal și oină, joc sportiv românesc cu o veche tradiție. O trecere în revistă a construcțiilor noilor cartiere și apoi a unor vechi monumente arhitectonice a întregit imaginea acestui oraș în care vechiul burg medieval este armonios completat de arhitectura modernă a noilor blocuri și uzine. Vizitatorii fac cunoștință cu biserica Sf. Nicolae din Schei și apoi cu Biserica Neagră, unul din cele mai reprezentative monumente ale artei gotice din secolele XV—XVI.

Și, în sfîrșit, după 15 km. de drum un binemeritat popas la Poiana Brașovului. În această reputată stațiune turistică, așe-

A travers les Carpathes et le Nord de la Moldavie

LES 1 ET 2 MAI, après la conclusion de la première partie des travaux, l'Union des journalistes et le Conseil national pour l'éducation physique et le sport ont organisé pour les participants une excursion à Brașov et Poiana Brașov.

Après avoir assisté, dans la matinée du 1-er Mai, à la démonstration des travailleurs et au défilé des sportifs de Bucarest, les hôtes sont partis en autocars pour Brașov par la Vallée de la Prahova. Chemin faisant, une courte halte aux raffineries de Brazi — grandiose construction de ces dernières années — est une bonne occasion de connaître le spécifique de cette zone pétrolière de Roumanie. A Ploiești, métaphoriquement appelée la ville de l'or noir, ce sont les sveltes silhouettes de ses nouveaux bâtiments et la rumeur de ses rues solennellement parées qui accueillent les hôtes. L'autocar parcourt tour à tour Cîmpina, l'un des plus anciens centres pétroliers du pays, Breaza, célèbre par les toiles et les tapis aux motifs nationaux tissés à main par les braves brodeuses du pays. Tout au long de la route sinueuse bordée d'escarpements des Monts Bucegi et de vastes forêts de sapins, de pitoresques sites se succèdent avec la rapidité des images d'un film en couleurs vert, bleu, blanc, rouge...

Sinaia... Les renseignements du guide sont superflus. La „Perle des Carpathes” dévoile aux yeux des vilas parsemées parmi les sapins et des parcs symétriques. Malheureusement le temps (hélas ! même en excursion nous rappelle-t-on le manque chronique de temps des journalistes !) ne permet pas d'arrêter pour visiter le Chateau Peleş.

Les excursionnistes admirent, autant que le permet la vitesse de l'autocar, les autres stations de repos enfilées au long de la Vallée de la Prahova: Poiana Țapului, Bușteni. Predeal passé, voilà en arrière la Vallée de la Prahova. La route commence à descendre en serpentes tortueuses par la Vallée du Timiș pour conduire les hôtes, à travers la route entourée de peupliers, vers la ville située aux pieds de la montagne Tîmpa — Brașov.

Le soir, M. Constantin Cîrșină, Président du Conseil populaire de la ville, offre un dîner au „Cerf des Carpathes” en l'honneur des congressistes qui prirent, grâce à un original spectacle folklorique, un premier contact avec la danse et la chanson populaires roumaines.

Le 2 Mai, pour commencer, une visite au stade des Usines de tracteurs, où deux équipes de nains sont en compétitions de football et oina — jeu sportif roumain d'une vieille tradition. Le tour des nouveaux quartiers suivi de celui de quelques vieux monuments d'architecture ont complété l'image de cette ville où le vieux bourg médiéval va harmonieusement de pair avec l'architecture moderne des nouvelles habitations et des usines.

Les visiteurs s'attardent un peu plus devant l'Eglise Saint Nicolas de Schei et devant l'Eglise Noire, un des monuments les plus représentatifs de l'art gothique des XV—XVI-ème siècles.

zată la poalele muntelui Postăvarul, loc de odihnă și de practicare a sporturilor de iarnă, oaspeților li se dezvăluie surprize dintre cele mai variate, ceea ce li face să se decidă cu greu în a alege între o plimbare cu telefericul pe masivul Postăvarul, cîteva minute de canotaj pe lacul artificial din Poiana, o vizită la complexul sportiv sau la hotelul Alpin... Dar pînă la urmă restaurantul „Șura Dacilor”, construit în autentic stil popular românesc, a cîștigat această competiție. În ambianța plăcută a acestui loc, poate masa s-ar fi prelungit încă mult dacă timpul (iarăși necrușătorul timp!) nu ar fi amintit excursioniștilor că ziua următoare este o nouă zi de lucru.

O ALTĂ EXCURSIE, de data aceasta în nordul Moldovei, a fost oferită, după încheierea lucrărilor Congresului, de către Oficiul Național de Turism.

... Ziua de 4 mai. La numai o oră de la plecarea din București, oaspeții coborau pe aeroportul din Suceava, de unde aveau să fie conduși cu autocarele spre vestitele mănăstiri din nordul Moldovei. Dar mai înții este străbătută Suceava, fostă reședință a domnilor Moldovei în secolele XIV—XVI, care astăzi se înfățișează ca un modern oraș industrial. Combinatul de prelucrare a lemnului sau Combinatul de preparare a cărnii sînt numai două din obiectivele industriale care au făcut din Suceava unul dintre cele mai importante centre industriale ale țării noastre.

În drum spre mănăstiri un popas la Ilișești este un prilej pentru excursioniști să-și astîmperă selea în restaurantul așezat în mijlocul unei păduri și înconjurat de mici cabane din lemn cu paturi curate ce te îmbie la odihnă.

La mănăstirea Voroneț — capodoperă a stilului arhitectonic moldovean — și apoi la Humor sînt admirabile frumosele fresce exterioare care, prin meșteșugita compoziție a scenelor și coloritul păstrat în ciuda vremii și intemperțiilor, au o valoare ce depășește granițele României, făcînd parte — așa cum atestă de altfel și documente ale UNESCO — din patrimoniul artei universale.

La Putna, la mormîntul lui Ștefan cel Mare, oaspeților le este prezentată figura acestui domnitor moldovean, vestit nu numai pentru cele 47 războaie purtate, ci și pentru tot altceea cîtorii înălțate, cunoscut prin puternicia sa personalitate care a dominat secolul al XV-lea, înscrind în istoria neamului nostru pagini de neuitat ale luptei pentru independență și libertate.

Seara, noul hotel „Ceahlău” din Piatra Neamț este halla următoare și totodată punctul terminus al acestei zile „pline”.

... A doua zi dimineața, după vizitarea orașului Piatra Neamț, care a păstrat numeroase monumente istorice, se pornește spre Lacul Roșu. Drumul prin Cheile Bicazului, care formează un defileu ce leagă Moldova de Transilvania, desășoară priviri o panoramă de o coplesitoare frumusețe, răsplătind pe cei ce au preferat odihnei excursia.

Ajunși la Lacul Roșu, excursioniștii astă frumoasă legendă a acestui lac, unic în genul său, ale cărui ape, datorită aluviunilor provenite din roca muntelui Suhardul Mic, capătă, în lumina răsăritului și a asfințitului, reflexe roșietice, de unde și numele lacului.

La întoarcere, barajul hidrocentralei de la Bicaz este ultimul popas al excursiei, relevînd oaspeților o altă pagină, de astădată din istoria zilelor noastre.

O VIZITĂ SCURTĂ prin cîteva județe, în cîteva puncte de pe harta României. O vizită scurtă. Dar, așa cum au relevat mulți dintre participanți, destul de cuprinzătoare pentru a dezvălui frumuseți și colțuri de lume de neuitat.

Enfin, après 15 km. de route un arrêt bien mérité dans la fameuse Poiana Brașov. Dans cette station touristique située aux pieds de la montagne Postăvarul, des surprises des plus variées rendent bien difficile le choix entre une promenade en téléphérique sur le massif de Postăvarul, quelques minutes de canotage sur le lac artificiel de Poiana, une visite au complexe des sports ou à l'hôtel „Alpin”. Mais c'est le restaurant „Șura Dacilor”, construit dans un authentique style populaire roumain, qui l'a finalement emporté. Peut-être, l'ambiance agréable de cet endroit aurait-elle prolongé bien davantage le déjeuner si l'heure (de nouveau l'impitoyable temps!) n'avait pas rappelé aux excursionnistes qu'une nouvelle journée de travail les attendait.

UNE SECONDE EXCURSION, cette fois au Nord de la Moldavie, fut offerte, à l'issue des travaux du Congrès, par l'Office National de Tourisme.

... Le 4 Mai. A une heure seulement du départ de Bucarest, les hôtes descendaient sur l'aéroport de Suceava, d'où ils allaient être conduits en autocars vers les fameux monastères du nord de la Moldavie. Mais non avant de parcourir Suceava, ancienne résidence des princes moldaves du XIV-ème au XVI-ème siècle, qui a aujourd'hui l'allure d'une moderne ville industrielle. Le Combinat d'industrialisation du bois et celui de la viande ne sont que deux des nombreuses entreprises industrielles qui ont fait de Suceava un des plus importants centres industriels de notre pays.

En chemin vers les monastères, un arrêt à Ilișești est une bonne occasion d'apaiser sa soif au restaurant sis au milieu d'une forêt et entouré de petites maisonnettes en bois avec des lits propres qui nous invitent au repos.

Au monastère Voroneț — chef-d'oeuvre du style architectonique moldave — ainsi qu'à celui de Humor l'on admire les belles fresques extérieures qui, par l'ingéniosité de la composition des scènes et par les couleurs conservées en dépit du temps et des intempéries, ont une valeur qui dépasse les frontières de la Roumanie, s'intégrant — comme l'atteste par ailleurs des documents de l'UNESCO — au patrimoine de l'art universel.

C'est à Putna, au tombeau d'Etienne le Grand, qu'on présente aux visiteurs la figure de ce prince moldave, célèbre non seulement par les 47 guerres menées, mais aussi par autant de monastères et églises fondées par lui, renommé également pour sa puissante personnalité ayant dominé le XV-ème siècle et inscrit dans l'histoire de notre peuple d'inoubliables pages de la lutte pour l'indépendance et la liberté.

Le soir, le nouvel hôtel „Ceahlău” de Piatra Neamț est la halte suivante et en même temps le point terminus de cette journée „pleine”.

Le lendemain matin, après le tour de la ville de Piatra Neamț, localité qui a conservé elle aussi de nombreux monuments historiques, l'on part vers Lacul Roșu (le Lac Rouge). Le chemin qui passe par les gorges du Bicaz et forme un défilé unissant la Moldavie à la Transylvanie, offre aux regards un panorama d'une indicible beauté, capable de récompenser ceux qui ont préféré l'excursion au repos.

Arrivés à Lacul Roșu les excursionnistes apprennent la légende de ce lac, unique en son genre et dont les eaux ont, à cause des alluvions provenant des roches du Mont Suhardul Mic, au lever et au coucher du soleil, des reflets rougeâtres, d'où le nom du lac.

Au retour, le barrage de la hydrocentrale de Bicaz est la dernière halte à relever aux visiteurs une page, cette fois de l'histoire de nos jours.

... **UNE COURTE VISITE** à travers quelques districts, quelques points de la carte de Roumanie. Une courte visite mais, comme l'ont remarqué nombre de participants, assez large pour dévoiler la beauté de ces inoubliables coins du monde.

Impresii, păreri după Congres...

FELIX LEVITAN

Președintele A.I.P.S.:

Bucureștiul — o dată importantă

ESTE FOARTE DIFICIL să-mi exprim în grabă, la sfârșitul unei lungi și laborioase săptămâni, cu câteva ore înainte de a părăsi Bucureștiul, în învâlmășula pregătirilor de plecare, părerile mele despre sport în general și despre lucrările Congresului A.I.P.S. în particular.

Cele dintii avind o influență directă asupra celorlalte, iar sportul fiind o școală a libertății, egalității și fraternității, pentru a folosi formula revoluționarilor francezi de la 1789 — formula adoptată apoi de toate popoarele lumii, — A.I.P.S. nu poate fi decât o asociație unde domnește libertatea, egalitatea și fraternitatea. Iar Congresul de la București a demonstrat aceasta. Atâtea rase, religii și ideologii care și-au dat întâlnire aici prin reprezentanții a 32 de națiuni (cifra record!) din 39 cîte numără asociația. Deosebirea de religie, ideologie, rasă, totul a fost ignorat, cum ignorat este în luptele sportive, cu ocazia cărora albi, negri și galbeni se amestecă, iar învingătorii și învinși se felicită la linia de sosire.

CONGRESUL DE LA BUCUREȘTI este deei o dată importantă în lunga istorie a A.I.P.S., care va aniversa în curînd o jumătate de secol! Ceea ce putem spune deja despre Congresul din România din 1968: „Este Congresul la care au participat pentru prima oară delegații din Africa Neagră; cel la care delegații din Indonezia au întărit reprezentarea Pacificului, iar delegații din Liban — pe aceea din Orientul Apropiat...“ București înseamnă de asemenea Congresul care a văzut pe secretarul general al Jocurilor Olimpice din Mexic, venind personal pentru a prezenta presei mondiale realizările care o așteaptă și a schița pentru ea un tablou inedit al acestor realizări. Bucureștiul înseamnă apoi punctul de pornire al unei acțiuni de amploare pe lângă Comitetul olimpic internațional în vederea modificării anumitor elemente ale statutului acestuia, București înseamnă, în fine, conștiința unui universalism unitar pe care-l cunoștea numai ziaristii sportivi...

AȘ FI VRUT să scriu un articol de filozofie sportivă, dar pentru aceasta mi-ar fi trebuit un răgaz mai lung. În lipsa acestuia, iată un rezumat care nu pretinde a fi un mesaj, el pur și simplu mărturia unui om ca toți ceilalți, fericit și mîndru de a prezida o mișcare ostilă diferitelor forme de discriminare, fapt pe care l-a demonstrat de-a lungul anilor și etapelor existenței sale...

Après le Congrès impressions, opinions...

FELIX LEVITAN

Président de l'A.I.P.S.:

Bucarest — une date importante

IL EST DIFFICILE d'exprimer à la hâte, au terme d'un longue et laborieuse semaine, à quelques heures du départ de Bucarest, dans le tourbillon des préparatifs, mes pensées sur le sport, en général, et les travaux de l'A.I.P.S., en particulier.

Les premières ayant une influence directe sur les secondes, et le sport étant une école de liberté, d'égalité et de fraternité, pour reprendre la formule des révolutionnaires français de 1789, formule adoptée depuis par tous les peuples de la planète, l'A.I.P.S. ne peut être qu'une association où règne la liberté, l'égalité et la fraternité.

Bucarest en a fait la démonstration. Toutes les races, toutes les confessions, toutes les idéologies s'y étaient donné rendez-vous avec des représentants de trente-deux nations (chiffre record!) sur les trente-neuf que compte l'Association. Races, confessions, idéologies, tout a été oublié, comme tout est oublié dans les luttes sportives, à l'occasion desquelles blancs, noirs et jaunes sont mêlés et où l'on voit vainqueurs et vaincus se congratuler la ligne d'arrivée franchie...

BUCAREST EST donc une date importante dans la longue histoire de l'A.I.P.S., bientôt un demi-siècle! C'est que l'on peut dire déjà du Congrès roumain de 1968: „C'est celui où pour la première fois des délégués de l'Afrique noire ont siégé; celui où des délégués de l'Indonésie ont renforcé la représentation du Pacifique et des délégués du Liban celle du Proche-Orient...“ Bucarest, c'est aussi le Congrès qui a vu le Secrétaire Général de l'organisation des Jeux Olympiques de Mexico venir, en personne, présenter à la presse mondiale les réalisations qui l'attendent et en brosser un tableau inedit pour elle... Bucarest c'est encore le point de départ d'une action en profondeur auprès du Comité Olympique International pour une modification de certains éléments de la Charte. Bucarest c'est, enfin, la prise de conscience d'un universalisme unitaire qui connaissent seuls les journalistes de sport...

ON SOUHAITAIT un article de philosophie sportive. Il eut été nécessaire de disposer d'un long répit pour le rédiger. A défaut en voici un résumé qui ne prétend pas se donner les allures de message, simplement celles d'une confession d'un homme comme les autres, heureux et fier de présider aux destinées d'un mouvement hostile à différentes formes de discrimination et qui le prouve au fil des ans et des étapes de son existence...

ANTOINE HERBAUTS

Secretar general al A.I.P.S.:

Gîndurile unui pelerin

„FERICIT CEL CARE, asemenea lui Ulisse, a făcut o frumoasă călătorie...”. Parafrazînd acest vers al unui idilic poet al Pleiadei, continuăm sonetul în maniera noastră: „sau care venind la acest Congres al A.I.P.S., ce ne-a descoperit România, se întoarce la ai săi cu sufletul plin de imagini și sunete”...

Din multitudinea kaleidoscopică a acestor imagini, oare pe care să le proiectăm? Din freumătul sunetelor care ne-au încîntat urechea, pe care să le încredințăm partiturii pentru a cînta un Imn României?

Greu de ales! Mă voi lăsa deei în voia amintirilor și a fan-
teziei.

...Primirea călduroasă a Capitalei împodobită în vestminte de vară, minunatele grădini, parcuri și păduri cu calme înfrunziri primăvăratice.

...Hoinăreala plină de romantism în acei inegalabil decor pe care îl oferă Muzeul satului.

...Roșul aprins al paradei de 1 Mai și mulțimea luminilor torțelor din Ploiești...

...Linștea cîmpilor Valahiei și Dobrogei, de-a lungul drumului spre Constanța.

...Dolce iarniente pe lacul umbrat de pădurea Snagov.

...Descoperirea unei alte lumi, o dată cu pătrunderea în Transilvania, în căutarea timpului pierdut, la Brașov, la Biserica Neagră sau la Poiana, acei paradis al skiorilor, sau la restaurantul „Șura Dacilor”.

...Timpul regăsit. În Moldova, grație arpiilor împrumutate de la avioanele Tarom, din Suceava pînă la Putna, aproape de hotarul cu U.R.S.S.

...Timpul de odinioară, regăsit la mănăstirea Putna, sau în spectacolul tulburătoarelor fresce de la Humor și Voroneț, în idilica Bucovina.

...Timpul contrastelor pe care le oferă ochiului vecinătatea barajului de la Bieaz cu impresionantele Chei.

...Sunete! Ale orchestrelor care însuflețesc dansurile folclorice de la „Cerbul carpațin”.

...Linștea, șoptele și pacea satelor și prinzul muncitorilor din păduri și de pe cîmpuri, pe pragul locuințelor...

...Sunete, imagini...

DIN CAIERUL ÎNCILCIT al gîndurilor, acestea sînt impresiile unui pelerin al A.I.P.S., care ca și Ulisse este fericit de a fi făcut o frumoasă călătorie.

PIOTR SOBOLEV

Prim-vice președinte al A.I.P.S.:

Confracții români au făcut foarte mult...

ÎNAINTE, în Anglia, presa era socotită drept Starea a patra. În alte țări europene era numită a șasea mare putere.

ANTOINE HERBAUTS

Secrétaire général de l'A.I.P.S.

Pensées d'un pèlerin

„HEUREUX QUI, comme Ulysse, a fait un beau voyage...” Pastichons ce doux poète français de la „Pleiade” en poursuivant son sonnet à notre manière... ou comme ce Congrès de l'A.I.P.S. qui vient de découvrir la Roumanie et rentre chez les siens plein d'images et de sons...

Dans le prodigieuse kaleidoscope de ces images, lesquelles projeter? Dans le bourdonnement des sons qui ont assailli nos tympanes, lesquels confier à la partition pour chanter l'hymne à la Roumanie?

Grand est notre embarras! Abandonnons — nous donc aux soubresauts de nos souvenirs et à la fantaisie de notre imagination.

...L'accueil chaleureuse de la capitale parée de ses atours estivaux dans le merveilleux écrin des jardins, des parcs et des bois aux douces frondaisons printanières.

...La Bânerie romantique dans cet inégalable décor que compose le Musée du village.

...Le rutillement des couleurs de la parade du 1-er Mai et la lueur des torches de Ploiești.

...La quiétude champêtre de la Valachie et de la Dobroudja, sur la longue route de Constanța.

...Le doux far niente sur les rives du lac qu'ombrage la forêt de Snagov.

...La découverte d'un autre monde en pénétrant en Transylvanie, à la recherche du temps perdu, à Brașov et son Eglise Noire et à Poiana, paradis des skieurs, dans le grenier des Daces.

... Les temps retrouvés. En Moldavie, grâce aux ailes prêtées par l'avion de la Tarom, de Suceava aux confins de l'U.R.S.S.

... Le temps jadis, retrouvé au monastère de Putna et au spectacle des bouleversantes fresques de Humor et de Voroneț, dans l'idyllique Bucovina.

... Le temps des contrastes qu'offre à l'œil surpris le voisinage du barrage de Bieaz et des impressionnantes gorges.

... Des sons! Ceux des orchestres animant les danses folkloriques dans les caves à l'enseigne du „Cerb des Carpathes”.

... Des silences et des soupirs, la paix des campagnes et le repos des travailleurs des bois et des champs, prenant le frais sur le pas de leurs paisibles demeures.

... Des sons, des images...

TELLES SONT, dans l'écheveau emmêlé de nos pensées, les impressions d'un pèlerin de l'A.I.P.S., qui, tel Ulysse, est tout heureux d'avoir fait un beau voyage.

PIOTR SOBOLEV

Premier Vice-Président de l'A.I.P.S.:

Nos confrères roumains ont beaucoup fait...

JADIS en Angleterre, la presse était considérée comme le Quatrième Etat. Dans d'autres pays européens on l'appelait la sixième grande puissance.

În zilele noastre, cînd mulți cititori ai ziarelor și revistelor încep cu rubrica „Sport”, importanța presei sportive a crescut și mai mult.

În preambulul Statutului Asociației internaționale a presei sportive (A.I.P.S.) se spune că mai presus de orice, mai presus de apărarea intereselor materiale, ziaristul sportiv pune pacea, prietenia, îmbunătățirea înțelegerii între popoare.

Și nu este de loc intîmplător că totemul A.I.P.S. definește sportivitatea prin deviza „Fair play”. Sportivul trebuie să fie nu numai luptător, dar și gentleman, cavalier. El luptă pentru victorie, strînge mîna campionului, dar nu numai campionului, ci și învinsului, recunoscîndu-l drept un adversar demn.

PĂRĂSIND ospitalierul București, aș vrea să remarc că confrății noștri români au făcut foarte mult pentru succesul Congresului A.I.P.S. și pentru ca relațiile între ziaristi să fie întotdeauna „Fair play”.

De nos jours, lorsque nombre de lecteurs des journaux et des revues commencent par la rubrique „Sport”, l'importance de la presse sportive s'est accrue encore davantage.

Dans le préambule des Statuts de l'Association internationale de la presse sportive (A.I.P.S.) il est dit, que par-dessus tout, par-dessus même la défense des intérêts matériels, le journaliste sportif vise la paix, l'amitié, l'amélioration de la compréhension entre les peuples.

Et ce n'est point par hasard si c'est justement l'A.I.P.S. qui définit la sportivité par la devise „Fair play”. Le sportif doit être non seulement un lutteur, mais aussi un gentleman, un chevalier. Il lutte pour la victoire, il serre la main du champion, mais aussi celle du vaincu, en le reconnaissant comme un adversaire digne.

EN QUITTANT l'hospitalier Bucarest je voudrais remarquer que nos confrères roumains ont beaucoup fait pour le succès du Congrès de l'A.I.P.S. et pour que les relations entre les journalistes soient toujours „Fair play”.

P. 11 583

1804

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

presa noastră

DIN SUMAR:

- Dialog cu opinia publică
- Scrisorile, izvor de căutări continue
- La Congresul Federației internaționale a redactorilor șefi
- Rolul lingvistic al presei

Nr. 5/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 5 (145)

mai 1968

SUMAR:

PE AGENDA ACTUALITAȚII

Florica Dinulescu : Dialog cu opinia publică (1—2)
Ing. Vasile Ciaușu : Mater Terra (2—3)
Ioan Grigorescu : Musculatura eseului (4—5)

RELAȚIA REDACȚIE—CITITORI

Maria Ciocan : Fluxul ideilor (6—7)
Tania Tudose : Scrisorile, izvor de căutări continue (8—9)
Emil Zamfirescu : Pagina a doua a „Viciei economice” (10—11)
George Ivașcu : La Congresul Federației internaționale a redactorilor șefi (12)

PUNCTE DE REPER ALE GAZETELOR JUDEȚENE

Acad. Al. Graur : Rolul lingvistic al presei (13—14)
V. Birlădeanu, V. Vintu, St. Streja : Simpozion despre documentare (14—15)
D. Tărnăuceanu : Reporter la „Informația Harghitei” (16—17)
N. Vințeanu : Conținut și formă în ziaristică (18—19)

ANIVERSARI

Damian Hurezeanu : Ideile și personalitatea lui Karl Marx în publicistica din România (20—24)
*** Oaspeți de peste hotare (25)

TRIBUNA PUBLICISTULUI

Al. Mirodan : Stiloul de aur (26)

ECOURI

Spiridon Stănel : Un deziderat major ; Traian Ulmeanu : Acești gazetari „de provincie” (27—29)

NOTE ȘI COMENTARII

Al. Deteșan : „Comerțul modern” ; Mircea Cârloaia : Pseudojurnalisme ; I. Chiru : Perle (30—31)

INSEMNAȚII DE PESTE HOTARE

Ion Fîntînaru : 40 de ziaristi din 21 de țări au dezbătut probleme ale dezarmării nucleare (32—34)

Petre Cristea : Pe pământul fierbinte al Braziliei (35—36)

FOTOZIARISTICA

Traian Prosan : În căutarea unor răspunsuri (37)

FILE DE ISTORIE

Mircea Gherman : Momente ale „Gazetei Transilvaniei” (38—39)

IN SUPLIMENT :

Lucrările celui de-al XXXII-lea Congres al A.I.P.S.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trăstieni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : București, Calea Victoriei, 163, Telefon : 15.21.02

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, factorii poștali și oficiile poștale. Costul unui abonament este de : 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei

PE
AGENDA
ACTUALITĂȚII

DIALOG CU OPINIA PUBLICĂ

Florica DINULESCU

FRECVENT, IN PAGINILE ziarelor noastre, cititorul are astăzi posibilitatea de a-și spune cuvântul asupra unei probleme de larg interes economic, social sau cultural, de a contribui cu competența și experiența personală a specialistului, a cetățeanului, la conturarea unor măsuri și legiuri menite să perfecționeze un domeniu sau altul de activitate. Acest dialog viu, concret, susținut cu opinia publică reprezintă o transpunere în practică, cu mijloacele specifice presei, a unui înalt principiu partinic, acela al dezvoltării și perfecționării continue a democrației socialiste.

Este știut că, desființând exploatarea omului de către om, orinduirea socialistă asigură tuturor membrilor societății egalitatea în fapt, posibilitatea concretă ca fiecare cetățean să-și manifeste plener energia, talentul, capacitatea intelectuală spre binele patriei, spre îmbogățirea vieții sociale. Acestei particularități principale a democrației noastre socialiste partidul îi acordă o neslăbită atenție, punind un accent tot mai puternic pe participarea intensă a maselor de oameni ai muncii la conducerea și rezolvarea multiplelor treburi ale statului, pe dezbateră largă a principiilor măsurii și hotărâri care privesc destinele țării, politica sa internă și externă. „Tot ceea ce întreprindem astăzi în țara noastră — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a artiștilor plastici — poartă girul sentimentului întregului popor, exprimă interesele vitale fundamentale ale tuturor categoriilor populației, reprezintă o chintesență a înțelepciunii și voinței colective a națiunii noastre socialiste“.

Această metodă a dezbaterii publice inițiată și promovată cu consecvență de partidul nostru — confirmând treapta superioară pe care este ridicată democrația socialistă în țara noastră — se bucură de o unanimă aprobare a maselor, de o largă participare a celor chemați să-și spună cuvântul. Dovadă — marele număr de scrisori trimise direct Comitetului Central al partidului sau redacțiilor ziarelor centrale și locale. Ea este, în același timp, îmbrățișată și susținută activ de colectivele redacțiilor, dezbateră publică a problemelor din cele mai diferite domenii de activitate amplificând și îmbogățind tematica ziarelor, a articolelor publicate, înviorându-le sub aspect publicistic.

Un exemplu deosebit de elocvent în această direcție îl constituie dezbateră publică desfășurată recent în jurul unor probleme importante ale vieții economice și sociale din patria noastră, cum ar fi: noua împărțire administrativ-teritorială a țării, folosirea eficientă a fondului funciar, dezvoltarea învățământului de cultură generală, profesional, tehnic și superior, noul Cod penal ș.a.

CA ȘI CELELALTE ZIARE, „Scinteia“ a publicat cele trei studii elaborate de Ministerul Învățământului, pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, în lumina hotărârilor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, punându-și coloanele la

dispoziția cititorilor pentru a-și formula propunerile și observațiile în legătură cu măsurile preconizate. Pe marginea studiilor, redacției noastre i s-au adresat 1670 de scrisori, primite de la oameni de știință și cadre didactice, de la ingineri și tehnicieni, de la

părinți, studenți într-un cuvânt de la oamenii de toate categoriile. Participanții la această dezbateră au primit cu deosebit interes și cu o călduroasă aprobare măsurile de ansamblu preconizate de partid și de stat pentru ridicarea pe o treaptă mai înaltă a școlii românești, corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă ale construcției socialiste din țara noastră.

Numeroase cadre didactice universitare, conducători de institute și facultăți, specialiști din producție și din institute de cercetare au trimis articole ample, documentate, cuprinzând propuneri competente și sugestii interesante referitoare la organizarea învățământului superior în ramura respectivă de activitate. În legătură cu învățământul superior, de exemplu — pe a cărui problematică au venit cele mai multe scrisori, peste 1 000 — marea majoritate a semnatărilor și-au expus punctul de vedere referitor la: organizarea concursului de admitere în învățământul superior, a cursurilor de conducători tehnici, perfecționarea pregătirii și selecției cadrelor didactice și specialiștilor din învățământul superior, durata studiului și profilul unor facultăți, desfășurarea practicii în producție și a practicii pedagogice a studenților.

Covârșitoarea majoritate a cititorilor care ne-au scris pe marginea Studiului privind dezvoltarea învățământului de cultură generală și-au exprimat aderența la propunerea privitoare la introducerea învățământului general obligatoriu de 10 ani, măsură cu o adâncă semnificație socială și culturală, care va juca un rol important în ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, în creșterea eficacității muncii sociale. În scrisori au fost dezbătute, de asemenea, probleme ca: școlarizarea copiilor de la vârsta de 6 ani, asigurarea condițiilor necesare îndeplinirii legii obligativității învățământului, perfecționarea sistemului de acordare a gradelor didactice. Tot astfel, au fost făcute propuneri și sugestii în legătură cu: dezvoltarea învățământului profesional și tehnic, aspectele pregă-

tirii viitorilor muncitori, durata școlilor profesionale, profilul și finalitatea studiului în liceele de specialitate, aportul specialiștilor din producție la formarea elevilor ș.a.

Toată această bogăție de idei și propuneri a fost oglindită în paginile ziarului. Au fost publicate articole, grupaje de scrisori, extrase și spicouri din propunerile trimise. Alte scrisori au fost incluse în articole sau anchete. Paralel, au fost întocmite și sinteze tematiche, iar scrisorile sosite la redacție au fost trimise integral direcțiilor de specialitate din Ministerul Învățământului pentru a servi la definirea măsurilor preconizate și adoptarea hotărârilor corespunzătoare. În Directivele

C.C. al P.C.R. privind dezvoltarea învățământului în Republica Socialistă România, dezbătute și aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22-25 aprilie 1968, cit și în legea privind învățământul în Republica Socialistă România, discutată și adoptată de Marea Adunare Națională, după cum se poate lesne observa, au fost incluse și o bună parte din propunerile și sugestiile făcute prin presă de participanții la dezbaterea publică.

SUSTINEREA în paginile ziarului a acestor largi dezbateri publice inițiate de partid are, așa cum arătam, o deosebită semnificație pentru lucrătorii din presă. Consultarea aceasta activă a opiniei publice ne oferă un prilej

exceptional de îmbogățire a experienței și a competenței profesionale, de lărgire a orizontului nostru cetățesc. Dincolo de problematica directă pe care o abordează — și căreia evident trebuie să-i acordăm cea mai mare atenție — scrisorile cititorilor, părerile și punctele lor de vedere expuse într-un mod personal, viu, colorat pot reprezenta pentru noi și un veritabil schimb de experiență gazetărească, dind sevă și culoarea scrisului nostru. Este acesta un imbold în plus pentru a valorifica în coloanele ziarelor cât mai multe dintre scrisorile venite de la cititori, de a amplifica și lărgi cât mai mult dialogul cu opinia publică.

MATER TERRA

Ing. Vasile CIAUȘU

redactor șef al revistei „Agricultura socialistă“

DUPĂ CUM SE ȘTIE, înainte de a fi fost legiferat de Marea Adunare Națională, proiectul de lege cu privire la apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole a fost publicat în presă și supus dezbaterii publice. Aceasta arată însemnătatea deosebită pe care o prezintă buna gospodărire a pământului, valorificarea din plin a fiecărei palme de teren destinat producției agricole.

Practica pe care o promovează cu consecvență partidul nostru, de a se consulta cu masele largi, cu poporul, asu-

pra politicii sale în toate domeniile vieții sociale, a permis lucrătorilor din agricultură să participe în mod activ la dezbaterile organizate pe această temă în coloanele ziarelor și revistelor; ei au analizat cu spirit de răspundere fiecare măsură cuprinsă în proiectul de lege, și-au spus deschis cuvântul, făcând observații și propuneri interesante.

Ca om interesat în această problemă, am urmărit îndeaproape articolele de dezbatere publicate atât în presa centrală, cât și în unele ziare județene. Se pot da nenumărate exemple din ziarul „Scînteia“, „România liberă“, „Scînteia tineretului“, din revistele „Agricultura socialistă“, „Viața economică“, precum și din ziarul județean „Steagul roșu“-Ilfov, „Flacăra Iașului“, „Drum-nou“-Brașov și altele în care au fost abordate importante probleme de interes național. Cred că nu greșesc cînd afirm că puternicul ecou stîrnit în rîndul cititorilor de tema pusă în discuție ne-a ușurat în mare măsură activitatea redacțională, care s-a rezumat uneori la sintetizarea scrisorilor primite. Desigur că a fost nevoie și de o muncă organizatorică din partea redacției, pentru a antrena la dezbateri anumiți specialiști și a răspunde unor întrebări adresate de către cititori.

Revista „Agricultura socialistă“ a publicat în această perioadă, număr de număr, articole de opinii, grupaje cu propuneri, reportaje, urmărindu-se, pe de o parte, explicarea fenomenelor negative care duceau la risipa, degradarea și folosirea nerațională a pământului, iar pe de altă parte — îmbogățirea proiectului de lege și perfecționarea prevederilor sale.

Printre articolele publicate la rubrica „Dezbaterea proiectului de lege cu privire la apărarea, conservarea și folosirea terenurilor agricole“ amintim: „Gospodărirea rațională a pământului — o îndatorire patriotică“ (semnat de ing. Barbu Popescu, prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii), „Cîmp larg de activitate noilor organe cadastrale“ (de ing. Constantin Tudor, direc-

● Pământ + chimizate + ...

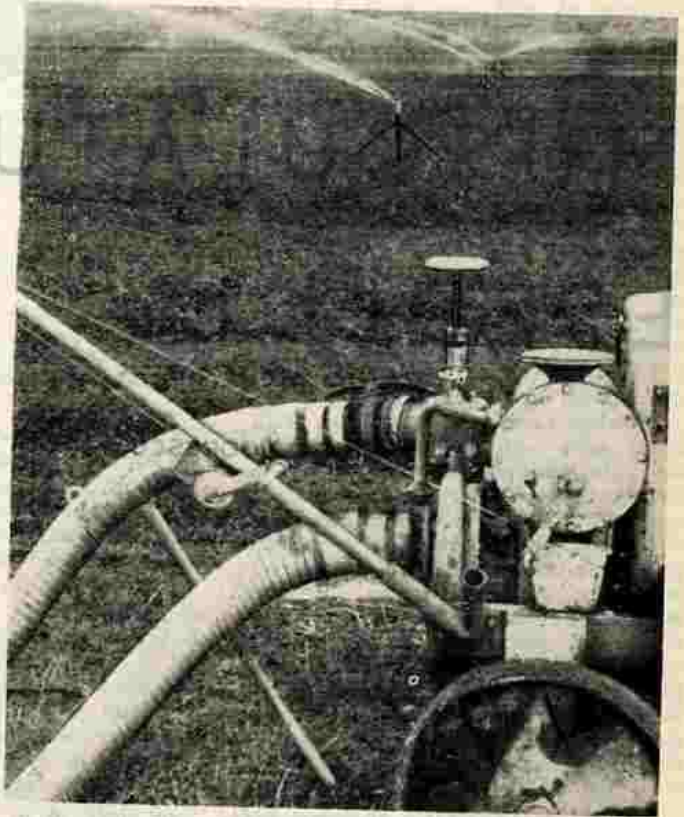
tor tehnic în Direcția generală de fond funciar și organizarea teritoriului), „Este necesară introducerea unei secțiuni economice în cadastrul funciar” (de ing. S. Hartia, șef de secție la Institutul de cercetări pentru economia agrară), „Mijloc de producție fără valoare?” (de conf. univ. dr. O. Parpală de la Academia de studii economice) ș.a. Așa cum se poate observa și din titlurile articolelor enunțate, majoritatea autorilor au privit problema folosirii pământului în perspectivă, subliniind diferite aspecte legate îndeosebi de păstrarea și creșterea fertilității lui economice.

În legătură cu articolul scris de ing. S. Hartia se cuvine să facem o paranteză. Autorul este un vechi colaborator al revistei „Agricultura socialistă” și în același timp un bun consultant pe teme de economie agrară. La începutul acestui an ne-a propus spre publicare un amplu articol cu titlul destul de îndrăzneț — „Se poate calcula prețul pământului?”. Deși la început au avut loc unele discuții asupra oportunității publicării lui, articolul a apărut la rubrica „Puncte de vedere”. Menționăm, fără falsă modestie, că acest articol ne-a fost solicitat mai târziu pentru a fi folosit ca material documentar în elaborarea proiectului de lege privind folosirea pământului agricol.

Spicuiind numeroasele scrisori pe care le-am primit la redacție, în urma publicării proiectului de lege, din care cea mai mare parte a văzut lumina tiparului, reține atenția în mod deosebit propunerea făcută de Mircea Miclea, șeful grupei de evidență funciară de la D.I.F.O.T.-Brașov, de a se elabora un Cod al fondului funciar, care să se refere nu numai la terenurile agricole, ci la întregul fond funciar al țării, satisfăcând astfel, în mod just și în concordanță cu legalitatea socialistă, interesele tuturor sectoarelor economiei naționale. De asemenea, prof. dr. docent C. V. Oprea, de la Institutul agronomic din Timișoara, și-a intitulat sugestiv scrisoarea „Mater Terra” — aluzie la denumirea acordată pământului de cultură de către Plinius cel Bătrîn, cunoscutul naturalist al antichității. Semnatarul scrisorii, pedolog cu o vastă experiență științifică și practică, face o serie de observații judicioase în legătură cu starea solurilor din vestul țării, propunând măsuri eficiente pentru ridicarea potențialului lor productiv. Multe scrisori s-au referit la raporturile actuale între agricultură și alte ramuri ale economiei naționale privind folosirea rațională a pământului, cuprinzând propuneri valoroase pentru completarea unor prevederi din proiectul de lege.

DESIGUR, dezbateră publică a proiectului de lege privind folosirea pământului agricol constituie doar începutul. O dată cu votarea legii, nouă — lucrătorilor din presă — ne revin obligații și mai mari, mai complexe. Prin cuvântul scris sîntem chemați să milităm în continuare pentru traducerea în viață a ideilor, pentru respectarea prevederilor cuprinse în recenta lege al cărei preambul începe astfel: „Pământul, principal mijloc de producție agricolă, reprezintă un bun național, de care este strîns legată creșterea avuției naționale și bunăstarea întregului popor. Apărarea, conservarea, ameliorarea și folosirea completă și eficientă a pământului constituie o înaltă îndatorire patriotică pentru toate organele și organizațiile de partid, de stat, cooperatiste și obștești, pentru toți cetățenii țării. Degradarea pământului și sustragerea lui de la destinația principală — producția agricolă — aduc mari daune economiei naționale și prejudiciază dezvoltarea viitoare a țării”.

Asigurînd cadrul juridic necesar pentru gospodărirea economică a pământului, pentru combaterea înstrăinărilor nejustificate și a risipei de tot felul, noua legislație con-

Pământ + irigație.

stituie totodată un factor important pentru realizarea sarcinilor stabilite de partid și de stat în domeniul agriculturii.

În cadrul programului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii — stabilit de Congresul al IX-lea al P.C.R. — se extind mecanizarea și chimizarea, irigațiile și celelalte lucrări — de hidroameliorații, de îmbunătățiri funciare — care, concomitent cu aplicarea regulilor agrotehnice la un nivel superior, contribuie la creșterea continuă a randamentului solurilor arabile, la sporirea producției agricole.

În condițiile acestui an secetos, irigațiile capătă un rol și mai mare pentru soarta recoltei. Depistarea de noi surse de apă, folosirea din plin a mijloacelor de udare a plantelor constituie acțiuni de mare însemnătate economică, la îndeplinirea cărora sînt chemați să contribuie toți factorii de răspundere, inclusiv presa.

TRATAREA ACESTOR probleme impune însă multă competență și inventivitate. Spre aceste atribute gazetărești ne îndreptăm cu toții atenția, pentru a răspunde tot mai bine exigențelor sporite ale cititorilor. În legătură cu aceasta, în încheiere, aș face o apreciere și o propunere. Luna trecută, Departamentul îmbunătățirilor funciare din cadrul Consiliului Superior al Agriculturii a organizat o interesantă conferință de presă, urmată la câteva zile de o instructivă excursie de documentare pe marile șantiere de hidroameliorații din Lunca Dunării. Ar fi bine ca asemenea acțiuni să fie inițiate și în cadrul Uniunii ziariștilor; ar fi și mai bine dacă acestea s-ar organiza în colaborare cu ministerele și departamentele respective.

MUSCULATURA ESEULUI

Ioan GRIGORESCU

IATA UNA DIN acele cărți îndelung așteptate, o carte în stare să convingă și să emoționeze nu numai prin elocință, capabilă să provoace neliniști, frământări, întrebări acute și răspunsuri fără echivoc. Ea demonstrează cu brio vitalitatea publicisticii românești, continuitatea sevelor dense ale eseisticii moderne care în viața noastră literară dintre cele două războaie mondiale a cunoscut o excepțională înflorire.

Lucrul cel mai valoros, în voluminoasa culegere de eseuri semnată de Dumitru Popescu, mi se pare atitudinea scriitorului față de viață, față de actualitate, pusă sub pecetea sentimentului conștient al istoriei. Dincolo de virtuțile stilistice, de ingeniozitatea tratării temelor abordate, de procedeele publicistice folosite, cartea aceasta este o demonstrație de poziție. Dumitru Popescu nu și-a propus să ofere o imagine a României socialiste extrasă dintr-o colecție de adjective bombastice; el respinge structural tonul emfatic, pompierist; postura contemplativ-extaziantă îi este străină, balanța între pozitiv și negativ nu apare cititorului tendentios aplicată într-o anume parte, nici convingerea afirmării nu se impune brutal, aprioric, fără acoperire. Cartea lui Dumitru Popescu vorbește mai curînd despre ceea ce nu prea

ne place să ni se spună, despre ceea ce ne-am cam dezobisnuit să mai auzim, iar publicistii noștri au refuzat, cu o ostentație demnă de o cauză mai bună, să ne înșăfășeze. Ea este o culegere de năravuri și moravuri reprobabile, de reminiscențe ale unei lumi revoluate greșate pe trupul tinăr și viguros al lumii noi, despre tare omenești și slăbiciuni, despre defecte de caracter semnalate înainte ca ele să altereze o societate, demascate tocmai pentru a le împiedica să viciuze o orînduire tinără, cu o experiență prea limitată în timp pentru a putea să se debaraseze printr-un simplu gest de apucături seculare stratificate în firea oamenilor.

O carte despre impostură, despre prostie, despre traficul de influență, despre inerție și ignoranță, despre amoralitate și bătărănie, într-un cuvînt — despre neomenie, mi se părea de neconcepțut, oricît de subterane sau de vizibile erau manifestările acestor reminiscențe în viața noastră de toate zilele. Nevorbînd despre ele, consideram poate că vor trece de la sine, neabordîndu-le în presă, frontal, răs-picat, socoteam că vor fi anulate numai prin hotărîrile judecătorești pronunțate cu ușile închise, nedescriîndu-le în paginile presei, eram convinși că păstrăm o imagine mai pură, mai idilică, mai demnă de admirație contemplativă unei realități

în continuă prefacere, în permanentă decantare a rezidurilor.

Și totuși, oferindu-ne o astfel de carte, Dumitru Popescu ne pune în față, prin contrast, o vibrantă și convingătoare afirmare a realităților românești contemporane, o neclintită încredere în viitorul acestei lumi, o neșărmurită dragoste de om și de marile sale fapte. Arta lui de publicist constă tocmai în partinitatea a ceea ce afirmă și contestă, tocmai în știința dozării, a creării unei imagini stimulative, a mobilizării cititorului pe baricada intoleranței față de tot ceea ce este încă reprobabil în viața noastră de fiecare zi.

În „Biletul la control!”, Dumitru Popescu ne demonstrează negru pe alb că nu există probleme tabu, că nu pot fi teme interzise dezbaterii, că tot ceea ce ne înconjoară este demn de atenția ziaristului, a publicistului, a scriitorului, că cel mai frapant și mai senzational fapt rămîne adevărul, că nimic nu este mai pasionant, mai stimulator scrisului creației, luptei, decît lumea în mijlocul căreia trăim.

Într-un fel, apariția acestei cărți constituie un examen cîștigat de noi toți. În ultimii doi ani ne obișnuisem cu „opinile” eseistului din paginile „Scînteii”. Pentru cititorii celui mai mare cotidian românesc, aceste eseuri mereu așteptate cu interes, erau deo-

Matca personalității

opinii

sebit de reconfortante. Pentru gazetari, pentru scriitori, o invitație la curaj, la investigație, la disecția răciilor existente încă, la atitudine. Reportajul roz a primit în cartea lui Dumitru Popescu cea mai redutabilă lovitură.

TEHNICA SCRITORULUI este franchețea. Procedeele — surprinderea problemei în contextul dat, descrierea acestuia — extragerea din context și analiza minuțioasă pînă la ultimele conștințe. Vorbind în „Necivitatea ignoranței” despre pericolul inculturii, Dumitru Popescu pornește de la necesitatea cunoașterii — ca esență umană, de la curiozitate — ca forță motrică. El arată modul în care socialismul a spart carcasa indiferenței, a împraștiat teama superstițioasă față de „monstrul” științei. Cum au fost învinse timiditatea și timorarea. Apoi ne demonstrează apariția cuipereii inculturii trecîndu-ne prin fața un întreg panopticum al diverselor ipostaze ale ignoranței: semidoctismul, ignorantul fanatic, ignorantul agresiv, ignorantul mentor, ignorantul defăinător de autoritate ș.a. Ridicînd vîlul indiferenței cu care este acoperit fiecare viciu, esențial lasă expus în fața cititorilor rezultatul investigației sale, fără să tragă cu orice preț concluzii. În „Confuzia valorilor” — caustică disecție a prostiei — în „Fetișul vorbelor” — virulent atac împotriva fanfaronadei — în „Incomoditatea progresului”, în „Respectul civic” sau în „Alianța inertei”, Dumitru Popescu realizează excelente escuri satirice, demonstrîndu-se un pumfletar asociat cu un moralist al lumii moderne. Imbinarea nu dă un hibrid, și în escuri ca „Oglînzile vii”, „Cariera și destin” sau „Marea tranziție” moralistul domină satiricul incisiv, o anumită

tristețe străbate dintre rînduri, violența cedează locul reflexiei profunde, dureroase, de necvitat.

Panopticum literar, eseu social-filosofic, satiră cetățenească, publicistică manifest? Toate acestea la un loc. Scriitorul n-a vrut să profeseze un simplu gen, urmînd canoane clasice, ci, pur și simplu, a vrut să creeze opinie. Și acest lucru i-a reușit din plin.

Încerc să realizez pe plan imaginar destinul acestei cărți dacă punctul de pornire al fiecărui eseu nu ar fi fost o ipoteză, ci unul sau mai multe destine. Cred că efectul ar fi fost înzecat. Menținîndu-se la planul teoriei, al abstracției, al prezumției, al supoziției, autorul a evitat miza cea mare în schimbul facilității de transmisie. Eseurile sale nu oferă spre memorare fapte, cazuri anume, destine umane, ci doar probleme posibile. În felul acesta moralistul predomină asupra factologului, analistul în abstract, ipotetic — asupra investigatorului în concret, mentorul de opinie publică, monitorul — asupra demonstratorului.

Personal, în publicistică sînt adeptul faptului real, al „cazului”, al întimplării petrecute, prezentată ca atare, analizată, filtrată prin puterea de interpretare a autorului, transfigurată prin implicații și asociații, generalizată prin forța tipicului. Dar aceasta este doar una din căile posibile și, în cazul cărții lui Dumitru Popescu, autorul a fost sincer să-și aleagă procedeele și modalitățile artistice cele mai adecvate scopului propus și mijloacelor sale. Și cred că felul a fost atins. Culegerea de escuri „Biletul la control!” constituie una din acele cărți izvorîte din luciditatea experienței și din calmul dat de certitudine. Luciditatea oferă perspectivă, posibilitatea de a situa problematica eseurilor în contextul pozitiv al vieții noastre sociale, context la care autorul revine mereu, cu insistență; iar calmul oferă posibilitatea echili-

brării juste, a evaluării fiecărui lucru la reala sa valoare.

TEMPERAMENTAL, scrisul lui Dumitru Popescu este plin de virulență dens, cerebral, dur, uneori însă, rafinamentul deducțiilor cedează în fața sențiozității, iar subtilitatea prezumțiilor lasă locul didacticului. Intenția didactică este însă ferm declarată, autorul a elaborat o lucrare cu un puternic caracter educativ. Stilul este al omului care a profesat îndelung și pasional publicistica de problemă, reportajul de idei, notația de călătorie cu cromatica peliculei alb-negru, fără a face caz de sfîciunea senzației abia intuite, pe care o înlocuiește cu fermitatea sentimentului. Exprimarea răsăpăcată exclude aforismul și abundența de sublinieri prin cursive, face definițiile mai mult vizuale decît explicate prin cheia deducțiilor. Afirmații ca: „Destinul e o lungă cursă prin șinuturi necunoscute” sau „destinul e un labirint” n-ar spune mai mult ca „viața e o fîtină” dacă autorul s-ar mîrgîni doar la atîl. Forța lui analitică îl scoate însă de fiecare dată din împas și concluzia oricărui eseu rămîne pentru cititor sentimentul reconfortant al satisfacției. Aceasta se degajă direct din curajul civic al autorului, din atitudinea sa de îndrăgostit de viață, de justete, de adevăr. E poate cel mai de preț lucru în destinul unei cărți care nu poate fi catalogată pur și simplu frumoasă sau urită, ci o carte extrem de utilă.

Fluxul ideilor

María CIOCAN

redactor șef al revistei „Săteanca“

UNA DIN PRINCIPALELE preocupări ale redacției noastre, statornică și permanentă, o constituie realizarea unei legături puternice cu cititoarele și corespondentele. Aș menționa mai întâi miile de scrisori dintre *cititoare* și *redacție*, dintre *redacție* și *cititoare*, care constituie o formă însemnată a legăturii noastre cu masa țărăncilor, un sprijin în întreaga activitate redacțională prin aflulul de idei, de teme și subiecte, de sugestii privind conținutul și înfățișarea revistei. Obişnuim, apoi, să trimitem unele scrisori prin care ne adersăm corespondentelor, fie îndemnându-le să ne scrie despre o anumită temă, fie ajutându-le în tratarea mai adâncită a unui aspect ori altul de viață despre care ne-au mai scris. Trimitem, de asemenea, un număr de scrisori de sondaj (între 50—200) unor corespondenți, în dorința de a afla opinia lor referitoare la materialele publicate în ultima vreme, indicându-le și unele titluri de articole sau rubrici asupra cărora ne interesează în mod deosebit părerea lor.

Aș menționa că această colaborare prin scris dintre redacție și cititoare îmbracă un caracter foarte divers, ținând seama de tematica atât de bogată a scrisorilor primite în redacție.

Astfel, în cursul anului trecut conținutul scrisorilor ar putea fi exprimat prin următoarele procentaje: circa 40 la sută scrisori pe teme economice — aspecte privind munca femeilor în diferite sectoare ale cooperativelor agricole sau contribuția femeilor la acțiuni de înfrumusețare și gospodărire a satelor, diverse activități întreprinse de comisiile femeilor; 20 la sută pe probleme de familie, educația copiilor și tineretului; 10 la sută corespondențe referitoare la activitatea culturală și sanitară, iar 30 la sută însumează poezii, povestiri, folclor, precum și probleme de ordin practic, sanitar-gospodăresc și altele.

Evident, această bogăție tematică a scrisorilor obligă să le luăm în considerare ca atare. În urma unor scrisori au fost publicate mai multe materiale dintre care amintim: „Cosinzenele moderne“ și „Feți-Frumoși mult visați!“, „Cinci copii acuză!“, „Comorile... cu ochi căprui“ sau articolul „Feriți copiii de accidente“. Corespondentele Ana Arfire din comuna Lovrin, județul Timiș, Viorica Macarie, satul Bătinești, județul Vrancea, Maria D. Tipei, comuna Ceahlău, județul Neamț, Sidonia Groza, comuna Moneasa, județul Arad,

alături de alte zeci de cititoare, ne-au rugat să purtăm o discuție deschisă cu cititoarele direct prin coloanțele publicației noastre. Spuneau: doar articolele cu teme propuse de noi și scrisorile trimise de către redacție nu ne satisfac; poate că un *dialog*... Și așa am și denumit o rubrică nouă, extrem de solicitată. După cum „*Pagina tinerei mame*“, care poate fi găsită în mod curent în ultimele numere ale revistei, răspunde unor arzătoare preocupări ale sătencelor și în legătură cu care primim numeroase scrisori. Aș mai aminti rubrica „*Copiii noștri*“, pe care am inaugurat-o în urmă cu puțină vreme, după ce în redacție sosiseră zeci de fotografii ale unor copii drăgălași, trimise de mame ce se mindreau cu odraslele lor.

Acordăm atenția cuvenită și sesizărilor sosite la redacție. În anul 1967 au fost înregistrate peste 150 de sesizări și scrisori pe teme juridice, iar în anul curent, până la jumătatea lunii aprilie, numărul lor se ridicase la aproape 100. Problemele cuprinse în sesizări vizează, în cea mai mare parte, unele deficiențe din C.A.P., gospodărirea unor comune, asistență sanitară, pensii, electrificare, acte de huliganism. Redacția a reacționat prompt, străduindu-se să rezolve toate sesizările. Organele cărora ne-am adresat, cu mici excepții, ne-au răspuns în termenul legal, au fost obiective în cercetarea sesizărilor și au luat măsuri de înlăturare a deficiențelor semnalate.

CONSFATUIRILE cu cititoarele, organizate de redacție în diferite localități din țară, și-au dovedit, de asemenea, eficiența. Aș mai adăuga, totodată, obișnuința redactorilor care, ori de câte ori se află pe teren, stau de vorbă cu cititoare și corespondenți, discută pe marginea unor articole publicate, ascultă opinii, cer sugestii.

În acest cadru consider că *concursul organizat de revista noastră*, la cererea cititoarelor, constituie o bună dovadă a ceea ce înseamnă strînsa colaborare între redacție și cititoare. La patru luni după începerea concursului, ne aflăm în situația de a da următoarele date privitoare la numărul scrisorilor sosite în redacție:

1 ianuarie — 30 aprilie: peste 14 000 de scrisori; dintre acestea:

— 12 500 la concursul nostru cu premii „Să ne distrăm împreună“

— 1 500 de scrisori obișnuite pe diferite teme sau cuprinzînd ecouri la anchetele publicate, precum și remarci

despre revistă, întrebări și sugestii, sesizări.

Și fiecare zi ce trece ne aduce alte teancuri de scrisori!

Poate că orice comentarii ar fi inutile dacă alăturăm cifra de 1 700, care reprezintă numărul scrisorilor primite în întreg anul trecut de către redacția noastră.

După cum consemnam, la concurs s-au primit 12 500 de scrisori. Aceasta ne face să ajungem la o primă constatare: acest concurs a atras masa largă a cititoarelor, datorită faptului că modul cum a fost conceput de redacție a fost familiar pentru cititoarea medie.

Cum am ajuns la formula concursului „Să ne distrăm împreună”?

Spre sfârșitul anului trecut, în redacție au trezit o vie discuție scrisorile unor cititoare de la sate care sugerau organizarea unui concurs. Dacă ar fi fost o singură scrisoare, poate că am fi trecut mai ușor pe lângă ea. Am constatat însă că, lună de lună, cititoarele își reînnoiau dorința. Consfăturile redactorilor noștri cu cititoarele au reconfirmat dispoziția generală pentru o atare inițiativă. Și am stabilit ca întreaga redacție să se pregătească în acest scop, să studieze experiența unor concursuri organizate de alte publicații, să indice modalități și subiecte. În cele din urmă, am optat pentru un concurs „educativ-distactiv”. Modul cum a fost primit concursul ne-a dovedit că această orientare a fost pe deplin acceptată de cititoarele noastre. Femei de cele mai diferite ocupații din lumea satului — cooperatoare, în-

vățătoare, tehnicieni, ingineri, cadre sanitare—și-au afirmat chiar de la primul număr intenția și dorința de a participa la concurs. Cîteva scrisori sînt, poate, semnificative pentru a prezenta această stare de spirit. Maria Ion din Valea Banului, comuna Bălănești-Buzău, constată: „Găsesc că este atrăgător și educativ pentru toate cititoarele revistei”. Lucreția Gherman din comuna Lunca-Botoșani opina în același fel: „Dragă revistă, citind numerele tale, mi-a plăcut foarte mult concursul. Este interesant și atractiv”. Elena Covataru, învățătoare, comuna Rădășeni, județul Suceava: „Revista „Săteanca” mi-e una dintre cele mai bune prietene, de care nu m-am mai despărțit de cînd am cunoscut-o. De ce?... Pentru că în paginile ei găsesc întotdeauna lucruri interesante și atractive.

Particip la concursul organizat de revistă încă de la prima serie și nu mă gîndesc niciodată că m-aș număra printre cîștigătorii lui — dar sînt mulțumită. N-aș putea spune că întrebările concursului nu m-au pus uneori în încurcătură — dar m-au îndemnat să răsfoiesc cărți și reviste, colecții — și această muncă o fac cu multă plăcere. Aș putea spune că este chiar o muncă de cercetare care-și întregeste bagajul de cunoștințe și te face să-ți mai amintești de unele lucruri peste care s-a așternut uitarea.

REMARCAM, la început, creșterea concomitentă și a numărului de scrisori ce abordează teme generale, ne-

legate strict de concurs, dar, indiscutabil, provocate de acesta. Este ceea ce aș putea denumi „percuția” concursului. Fără îndoială, revista a fost mai mult ca oricînd, cum se spune, răsucită pe toate fețele de către cititoarele noastre. Nu există domeniu, temă, articol, fotografie, care să nu fi constituit prilej de reflexie — de apreciere pozitivă ori critică — din partea unor cititoare. În mod practic, ne-am aflat în fața unei imense analize făcute, în decurs de 4 luni. A trebuit să ne punem întrebări: 20 de scrisori semnalează bogăția de idei a unei rubrici, în timp ce alte 35 de scrisori fac sugestii privitoare la același domeniu, susținînd că tratarea tematicii este limitată. A trebuit să revedem planul tematic al revistei. De altfel, alcătuirea sumarelor privind problemele economice, educative, medicale, de cosmetică, artă culinară, lucru de mîină, modă se fac avîndu-se în vedere și multitudinea de propuneri și opinii ale cititoarelor, exprimate prin scrisori.

EVIDENT, în puținul timp cît a trecut de la primirea miilor de scrisori amintite, nu am putut încă să ținem seama de toate tendințele din rîndurile cititoarelor. Prelucrarea permanentă, sistematică a fluxului de scrisori continuă în redacție și la această activitate participă toți redactorii, deoarece cunoașterea opiniei cititoarelor trebuie să constituie o preocupare permanentă a fiecărui ziarist în parte, a întregului colectiv redacțional, ca organism.

Scrisorile, izvor de căutări continue

Tania TUDOSE

șeful secției scrisori și sesizări
a revistei „Femeia”

ÎN CONTEXTUL eforturilor generale depuse de redacții pentru îmbogățirea conținutului de idei al publicațiilor, pentru redactarea lor la un mai înalt nivel publicistic, pentru modernizarea aspectului grafic, se înscriu și căutările în vederea îmbunătățirii permanente a relațiilor redacție-cititori.

Și revistei noastre, ca oricărei alte publicații, în afară de contribuția la informarea, educarea politică și cetățenească a maselor, îi revine responsabilitatea de a manifesta receptivitate, sollicitudine și considerație față de opinia și dolanțele cititoarelor sale, transmise prin intermediul scrisorilor.

Aria tematică a corespondențelor ce ne sînt adresate este deosebit de vastă. Ea pornește de la informații despre viața cotidiană, economică, socială, culturală și continuă cu solicitarea unor păreri și sfaturi privind îndatoririle ce le revin în calitate de soții, de mame, într-un cuvînt: de femei.

Abordarea în paginile revistei a problemelor care preocupă în mod real femeia, a modificat evident conținutul scrisorilor. În comparație cu anii anteriori, în prezent cititoarele ne solicită sprijin în rezolvarea unor multiple aspecte privind condițiile lor de muncă și de viață. O categorie importantă o reprezintă astăzi corespondența pe probleme de viață personală, fie că este vorba de relațiile dintre soți sau dintre părinți și copii, fie că ni se solicită sfaturi privind lucruri de strictă intimitate. Asemenea scrisori ne dau convingerea că a crescut simțitor încrederea cititorilor în seriozitatea și sollicitudinea redacției față de grijile și frământările lor. Problema are însă un dublu aspect. Dacă, în ansamblu, conținutul scrisorilor reflectă tematica revistei, în același timp ele reprezintă, pentru redacție, un adevărat seismograf. Deseori, desprinzînd din rîndurile ce ne sînt adresate un interes major, general, pentru o anume problematică, am urmărit includerea ei în sumarul revistei sau în planurile de perspectivă. Iată un exemplu: din scrisori am constatat creșterea continuă a numărului de cititoare tinere, cleve, studente, salariate între 16—21 ani. Ele ne solicită sfaturi, opinii cu privire la cele mai diverse aspecte legate de viață, de comportament în societate, în relațiile de familie și, bineînțeles, foarte multe legate de sentimentele firești ale vârstei, de relațiile dintre băieți și fete. Pentru a răspunde acestor cerințe, revista consacră, aproape nu-

măr de număr, una sau două pagini tinerelor, iar anul acesta numărul 5 le-a fost dedicat în întregime.

EVIDENT, în această situație, secției de scrisori și sesizări îi revine un volum important de lucru. Scriptic, ea este încadrată cu un singur redactor, șef de secție, dar faptic la rezolvarea concretă a tuturor problemelor iau parte absolut toți membrii colectivului redacțional. Șeful secției scrisori și sesizări coordonează întreaga activitate sub îndrumarea și controlul direct al redactorului șef.

Fiecare secție redacțională are obligativitatea de a elabora răspunsurile, de a propune modul în care socotește necesar să fie valorificată o scrisoare sau alta. Foarte multe corespondențe rămîn să fie rezolvate direct în cadrul secției de scrisori, dar cu ajutorul unor colaboratori externi. Este vorba de acelea în care ni se cer sfaturi juridice, medicale, cosmetice, gospodărești și unde este nevoie de specialiști.

Am vrea să ne oprim puțin asupra conținutului răspunsurilor. Cînd un om se hotărăște să se confeseze unei publicații sau să-i sesizeze o situație, un fapt, n-o face de dragul de a scrie, ci pentru că simte o nevoie neapărată de a fi ajutat. Nimic nu poate dăuna mai mult relațiilor dintre redacție și cititorii săi decît răspunsurile formale, stereotipe, șablon.

Pornind de la acest criteriu, din practica noastră au fost eliminate cu desăvîrșire răspunsurile tip. Fiecare răspuns are caracter particular, se adresează persoanei căreia îi este trimis și nu are valabilitate decît pentru aceasta. Eficiența unui asemenea mod de rezolvare a scrisorilor este evidentă dacă ne gîndim la legăturile strînse ce s-au creat între redacție și multe dintre cititoarele sale care i-au scris, cîndva, întîmplător.

O CATEGORIE importantă de scrisori, atît prin conținut cît și prin număr, o formează sesizările. În ele sînt semnalate abuzuri, încălcări ale legislației muncii, probleme de asistență socială, nerespectarea hotărîrilor judecătorești privind plata pensiilor de întreținere. Pentru fiecare în parte solicităm instituțiilor, departamentelor, organizațiilor obștești sprijin în elucidare. Multe dintre ele își găsesc rezolvarea favorabilă, dar unele sînt tergiversate din cauza lipsei de receptivitate, de înțelegere din partea unor in-

stituții și atunci încep revenirile, parlamentările ș.a.m.d.

Sînt însă sesizări apreciate de redacție ca deosebite. Pentru acestea acționăm direct, deplasîndu-ne la fața locului, făcînd investigațiile necesare și, împreună cu organele de resort, căutăm să le rezolvăm urgent. Indiscutabil, rezultatele unei asemenea metode sînt mult mai rapide, mai substanțiale, dar ea nu poate fi folosită întotdeauna.

Scrisorile au fost și rămîn pentru fiecare publicație o inepuizabilă sursă de subiecte. Păstrînd proporțiile dintre posibilitățile unui cotidian și ale noastre, de publicație periodică, putem relata cîteva rezultate. Revista noastră deține două rubrici permanente consacrate, în exclusivitate, scrisorilor. Prima, „Correspondențe”, are factura unei pagini obișnuite de scrisori. Aici se publică știri privind activitatea obștească sau culturală desfășurată de femei, scrisori de mulțumire adresate unor instituții, fapte diverse sesizate de cititoare. O a doua rubrică — „Intrebări, confesiuni, experiențe” — are un caracter aparte. Este ceea ce se numește în termen curenți: corespondența de inimă. Rubrica se bucură de o unanimă apreciere. Noi considerăm că și-a cîștigat un bun renume pentru că a evitat facilul, tendința de a da rețete, de a fixa norme în asemenea probleme unde rețetele n-au nici aplicabilitate, nici eficiență. A cîștigat răspunzînd unor cazuri particulare ce consemnau situații, raporturi, stări psihice cu un caracter mai general. A folosit un ton deschis, clar, uneori șocant de deschis, dar care nu duce la lamentări, ci reclamă gîndire profundă, luciditate.

UN LOC IMPORTANT îl dețin corespondențele care ne semnaleză cazuri de etică socială, de relații familiale, în elucidarea cărora se reclamă uneori participarea opiniei publice, judecata ei fermă. În urma unei minuțioase cercetări, asemenea scrisori sînt publicate și supuse dezbaterii. Am aminti numai cîteva: „Cazul Chibulcuteanu”. În urma morții soțului, tînăra soție își abandonează copilul, lăsîndu-l undeva, la bunici, fără să mai manifeste vreo obligație de ordin moral sau material. Cazul a fost dezbătut în cîteva numere. În legătură cu el și-au exprimat punctul de vedere aproximativ cincizeci de cititoare. Soluția finală a fost decăderea din drepturile părintești, reîncredințarea copilului bunicii, iar mama obligată să plătească pensia de întreținere.

De dată foarte recentă este scrisoarea deschisă cu subtitlul „Fiica mea se află în impas”. O tînără așteaptă nașterea unui copil, mama sa cere să o sfătuim ce să facă cu viitorul nepot, deoarece prezumtivul ginere nu mai vrea să se căsătorească. Pe adresa mamei, a fiicei sale și a tînărului care a abandonat-o au sosit în redacție circa o sută douăzeci de scrisori.

Se pune problema: se soldează cu sau fără eficiență publicarea unor asemenea scrisori? Viața, faptele ne-au demonstrat: Da! Am publicat o sesizare în care semnatara ne informa că soțul a abandonat-o atît pe ea cît și pe copil de cîteva ani. Nu-i cunoștea adresa și nu putea să-i intenteze acțiune de dare în judecată pentru fixarea pensiei de întreținere. La scurt timp după apariție, am primit din partea unui grup de muncitori dintr-o întreprindere adresa tatălui abandoner și

copilul a fost pus în drepturile sale legale.

Alte corespondențe abordează probleme referitoare la cunoașterea unor drepturi legale sau semnaleză nerespectarea legalității. Ele își găsesc soluționarea la rubrica „Colț juridic”, de asemenea apreciată. Rubrica nu se rezumă numai la explicarea unor texte de lege, la posibilitatea de interpretare a lor; atunci cînd este cazul, redacția ia poziție activă. Iată un asemenea exemplu: cu un an în urmă primeam un volum mare de scrisori în care ni se semnalau nenumărate cazuri de nerespectare a obligației de a plăti la timp pensia de întreținere. Aceste scrisori au fost comentate de juriști, care au sugerat organelor de resort soluții mai eficiente. Rezultatul a fost că, și datorită acestei dezbateri, Ministerul Justiției și Ministerul de Finanțe au elaborat o instrucțiune de urmărire riguroasă a celor obligați, prin hotărîre judecătorească, la plata unor asemenea pensii, așa încît posibilitățile de eschivare s-au redus simțitor.

AM INCERCAT în aceste rînduri să redăm cîteva dintre metodele noastre de lucru, cîteva rezultate obținute. Neîndoielnic, nu am făcut totul, nu sîntem în posesia celor mai originale metode, dar este o experiență și orice experiență se înscrie cu valorile ei. Avem convingerea că din această dezbateră — în coloanele revistei „Presa noastră” — vom avea prilejul să găsim răspunsurile la multe alte probleme care ne frămîntă. Scrisorile reprezintă, în esența lor, viața cu aspectele ei infinite. Și asemenea probleme nu se pot rezolva cu ajutorul unor procedee fixe, imuabile. Ele cer căutări continue.

Pagina a doua a „Vieții economice”

Emil ZAMFIRESCU

IN CURIND, revista „Viața economică” va împlini 5 ani de la apariția primului său număr. Cinci ani de activitate fructuoasă în care secția scrisori și colaboratori a avut un rol bine determinat, rezolvînd un mare număr de scrisori și sesizări ale oamenilor muncii, publicînd marea lor majoritate în pagina rezervată dialogului cu cititorii. Este interesant de arătat că pînă în prezent redacția noastră a primit aproape 5 000 de scrisori și peste 4 000 de răspunsuri la materialele critice. Majoritatea acestora au văzut lumina tiparului sub diferite forme. O serie de scrisori au fost publicate la rubrica „Cititorii către redacție”, altele la rubrica „Din corespondența săptămîinii”. Spațiul rezervat ecourilor pe marginea semnalărilor critice a permis apariția majorității corespondențelor sosite pe această temă.

Încă de la începutul activității, „Viața economică” și-a propus și, în parte, a reușit să întretină o legătură strînsă cu un număr mare de cititori și colaboratori care ne scriu încă de la primele apariții. Avem colaboratori apropiați ca Ioan Stroescu, director în Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare, economiștii C. Pasat și Luca Ignat din București, Mihai Bereanu din Iași, Lucian Penescu din Tirgoviște, Nicolae Popa din Ploiești și tehnicianul Ilie Berghazan din Sibiu. Lista colaboratorilor activi ar putea înscrise însă peste 1000 de profesori, economiști, ingineri, tehnicieni ș.a.

Numărul mare de corespondențe primite a impus o muncă de evidență precisă. Noi cunoaștem în orice moment situația unei scrisori sau a unui material, cine l-a primit și cine îl prelucrează. Arhiva noastră, registrele de evidență — scrisori, ecouri, întrebări, adrese colaboratori — ne ajută nemijlocit în munca noastră. Sînt poate lucruri de amănunt, dar ele își au importanța lor în munca cu scrisorile și sesizările trimise redacției.

Conducerea revistei a urmărit și urmărește îndeaproape felul în care sînt rezolvate scrisorile, sesizările și materialele sosite la redacție. Începînd cu nr. 3/1963, a fost rezervată o *pagină specială de revistă pentru dialogul cu cititorul*. De atunci, și-au expus opinia asupra unor probleme izvorîte din practica de zi cu zi sute și sute de cititori și colaboratori.

Rubrică permanentă în „Viața economică”, „Cititorii către redacție” a

permis un schimb larg de opinii pe diferite teme, de nenumărate ori controversate. Variația de semnături, anchetele efectuate în rîndul cititorilor, prezența la această rubrică a unor cadre cu funcții de răspundere ne-a întărit convingerea că ea și-a găsit un loc bine definit în revistă. În coloanele rubricii au apărut scrisori cu un larg ecou. Ne amintim de scrisoarea lui Vasile Ghișea — „Economist șef sau contabil șef?” Sute de corespondențe împărtășeau sau nu părerea tînărului economist. Teze controversate, dar care, în cele din urmă, au avut un ecou deosebit. În urma discuțiilor efectuate în „Viața economică”, s-a hotărît aplicarea cu titlu experimental a propunerii făcute pentru conducerea economică a unităților.

Am publicat un număr mare de scrisori în legătură cu înființarea cursurilor post-universitare pentru economiști. Am continuat, mult timp, să dăm curs opiniilor celor ce ne scriau în acest sens, pînă cînd forurile competente ne-au asigurat că vor lua măsurile propuse. Revizuirea unor standarde, a unor dispoziții sau instrucțiuni depășite a fost urmărită asiduu cu ajutorul colaboratorilor și, astfel, multe din acestea au fost refăcute în sensul propunerilor. Prin scrisorile publicate la pagina a doua, organele centrale au luat cunoștință de o serie de aspecte negative în aplicarea propriilor lor instrucțiuni. Cîteva scrisori recente — „Cît valorează un butoi”, „Regulamente unice” — au contribuit la modificarea esențială a vechilor prevederi.

Se știe cîtă importanță prezintă respectarea obligațiilor contractuale de către furnizori. Nu o dată, diferiți beneficiari ne-au scris despre stilul necorespunzător în care înțeleg unele unități să livreze produsele proprii. Atît pentru scrisorile critice, care semnalau neconcordanța între datele de livrare de pe contracte, precum și livrări de produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, redacția noastră a rezervat un spațiu însemnat. „Obligații nerespectate”, „Căutăm clienți pentru vopsele”, „Mărunte doar în aparență” sînt numai cîteva din scrisorile publicate pe tema calității și ritmicității livrării produselor. În marea lor majoritate, criticile au determinat pe furnizori să ia măsuri pentru respectarea obligațiilor contractuale. Ei au răspuns revistei noastre în acest sens și nu ne aducem aminte ca să-i fi criticat din nou pentru repe-

tarea unor stări de lucruri negative. Relevăm, la acest capitol, măsurile luate de unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Chiar fără a cere în mod expres răspuns la unele scrisori publicate. Direcțiile generale din M.I.C.M. scriu redacției în mod analitic despre cauzele nerespectării unor contracte și comunică măsurile luate pentru evitarea nemulțumirilor. Merită menționată și preocuparea altor organe centrale de a răspunde la timp atât sesizărilor cât și scrisorilor ce apar în cadrul rubricii „Cititorii către redacție”. Ministerul Finanelor, Banca Națională și Banca de Investiții, Direcția Centrală de Statistică, Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare răspund la timp și competent la întrebările și opiniile oamenilor muncii.

Unele organe și unități centrale răspund cu mare întârziere semnalelor critice. În această ordine de idei se situează Ministerul Industriei Construcțiilor, Consiliul Superior al Agriculturii, Ministerul Industriei Alimentare, Consiliile populare județene (nu ne putem dumiri încă de ce aceste organe răspund cu mare întârziere la sesizările din presă). Deși răspunde la timp, Ministerul Învățământului uzitează o singură formă de scrisoare: „Am luat cunoștință de propunerea autorului X. În studiile ce se fac privind... vom lua în discuție și această propunere”. De prisos să mai spunem că asemenea răspunsuri nu ne mulțumesc.

În legătură cu aceasta, am face următoarea propunere: *redacțiile să nu mai trimită extrase cu materiale critice. Există oare colective de muncă care să nu urmărească presa? Unitățile criticate să răspundă deci din proprie inițiativă și să nu mai aștepte invitații speciale.*

DUPĂ CELE SCRISE pînă acum, am putea fi întrebați: dar oare voi nu primiți și răspunsuri formale? La această întrebare n-ar fi prea greu de răspuns—pădure fără uscături nu există. Și noi avem de-a face cu răspunsuri formale și în acest caz procedăm după cum va reieși din următorul exemplu. În urmă cu mai mult timp, Ioan Mus-

că, contabil șef la întreprinderea forestieră din Toplița, ne-a trimis spre publicare o scrisoare. În cuprinsul ei, o propunere: „Lăzile pentru ambalajul legumelor și fructelor să fie asamblate la locul de expediție a acestor produse”. Propunerea era însoțită de mai multe considerente de apreciat. Din păcate, răspunsul Consiliului Superior al Agriculturii nu analiza cum se cuvine propunerea respectivă. Considerînd aplicabilă propunerea făcută, am solicitat și părerea Ministerului Economiei Forestiere. Un răspuns neîntîrziat, semnat de ing. Valeriu Caisan, director, publicat în nr. 7/1968 al revistei, arăta că tema în discuție merită atenția și că nu se poate ajunge la un acord cu C.S.A. și U.N.C.A.P.

Ce credeți? După mai mult timp, nimeni nu spune că problema era ușor de rezolvat, deși eficiența economică este apreciabilă. Departamentul pentru valorificarea legumelor și fructelor ne-a scris: „...asamblarea lăzilor stas 1247 se va face la centrele noastre pentru a veni în sprijinul producătorilor și a face economie de vagoane la transport. Treptat, se va trece și la asamblarea lăzilor stas 834”.

Răspunsuri formale pot fi și din cele care cuprind 4—5 pagini dactilografiate și în care ai ocazia să faci lectura a nenumărate măsuri de îmbunătățire a activității. *Împotriva unor astfel de răspunsuri formale noi am găsit un mijloc eficient. După ce publicăm răspunsul, la un an de zile facem o vizită în unitatea respectivă și trecem în revistă măsurile ce se preconizau. Pînă în prezent ne-am putut da seama însă că o serie de colective de muncă, cum ar fi cele de la Uzinele „23 August”, „Grivița Roșie”, „Tractorul” și „Steagul Roșu”, au trimis redacției răspunsuri formale. Din păcate, nu am folosit nici noi cu suficientă regularitate rubrica „După un an de la critică”.*

Exemplificările despre eficiența rubricii „*Ecouri*”, publicate în pagina a doua, le socotim de prisos. În coloanele revistei noastre ele au darul să pună la punct o serie de neclarități.

Rubrica „*Redacția către cititori*” și-a câștigat de asemenea mulți simpatizanți. Nu este un secret pentru nimeni faptul că anumiți salariați — cu știință

sau fără — n-au satisfăcut o serie de cereri îndreptățite ale salariaților în subordine. Rubrica noastră a răspuns însă la obiect, a descoperit o serie de instrucțiuni și acte normative, astfel că au fost clarificate toate doleanțele celor care aveau dreptate în anumite situații. De altfel, ecourile pozitive la adresa rubricii sînt frecvente și din cele mai măgulitoare. Ne propunem să publicăm în continuare această rubrică. Pe lângă răspunsurile date de redacție, folosim nemijlocit specialiști din toate domeniile de activitate. Astfel, rubrica oferă material documentar pentru toate serviciile financiar-contabile din întreprinderi.

Pe numele revistei noastre sosesc în medie 120 de scrisori pe lună și 100 de răspunsuri la semnalările critice. Scrisorile care însoțesc anumite materiale sînt repartizate secțiilor de specialitate. Multe dintre ele văd lumina tiparului și la rubrici ca „*Dezbateri*”, „*Puncte de vedere*”, „*Agenda economistului*”.

De mai multe ori, am fost întrebați dacă pagina rezervată scrisorilor are în general eficiență. De fiecare dată, răspunsul a fost același: pagina a doua din „*Viața economică*” este utilă. Corespondența primită și anchetele realizate de revistă au arătat cu prisosință ecoul pozitiv al apariției acestei pagini.

PLENARA C.C. AL P.C.R. din aprilie 1968 a criticat neajunsurile existente încă în soluționarea sesizărilor și propunerilor oamenilor muncii și a stabilit măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a întregii activități în acest domeniu. Plenara a subliniat necesitatea înlăturării oricărui fenomen de birocratism, târăgănare și lipsă de soliditate față de cererile îndreptățite ale cetățenilor, a sporirii preocupării și răspunderii pentru soluționarea acestora și a atras atenția asupra datoriei de a îmbunătăți activitatea privind rezolvarea sesizărilor și cererilor oamenilor muncii. În lumina acestor indicații, secția scrisori și colaboratori a „*Vieții economice*” își propune să contribuie cu și mai multă eficiență la dezvoltarea și întărirea dialogului dintre cititori și redacție.

La Congresul Federației internaționale a redactorilor șefi

George IVAȘCU

INTRE 6—11 MAI 1968, la Montecatini-Terme, frumoasa localitate balneară nu departe de Pisa, a avut loc Congresul Federației internaționale a redactorilor șefi, reunind conducători de redacții din 19 țări, marea majoritate din Franța și Italia.

Având patronajul președintelui Republicii Italiene, Giuseppe Saragat, lucrările reuniunii profesionale s-au desfășurat într-o atmosferă colegială, străbătută de un larg interes pentru problemele abordate. Ca invitați, reprezentanți ai presei române, au participat Mircea Rădulescu și Aurelian Nestor, din partea Uniunii ziaristilor, Nicolae Dragoș redactor șef al „Științei tineretului”, și redactorul șef al „Contemporanului”.

Primul punct și cel care a și suscitât discuții mai ample a fost consacrat problemei, tot mai actuale în Occident, a presei scrise în fața progresului tehnic, progres din ce în ce mai accentuat și care, în variate moduri, îmbracă aspecte privind tot mai îndeaproape soarta ziarelor și a întreprinderilor ziaristice de mai mică anvergură, amenințate din ce în ce mai îngrijorător de fenomenul concentrării, atât al mijloacelor de informare, cât și al celor de imprimare, sub semnul dezvoltării și aplicării electronicii. Sint, desigur, în joc nu puține interese de ordin economic și profesional ale ziarelor mai mici, afectând existența și răspândirea lor în raport cu tot mai perfecționatele mijloace ale marilor trusturi, — singurele care-și pot îngădui inves-

tițiile pe care le implică tehnica modernă automatizată și monopolizarea surselor de informație și de publicitate. Aceasta — publicitatea — nu este nici pe departe un fenomen neglijabil pentru presa capitalistă întrucât proporțiile gigantice — pe care le capătă pe fiecare zi, în raport direct proporțional cu marile tiraje ale ziarelor, ca și — de altfel, deși contradictoriu — cu concurența tot mai vastelor rețele ale publicității la radio și televiziune, nu se poate repercuta decât tot mai defavorabil asupra „liberei întreprinderi” a presei de sferă mai restrânsă, a celei de provincie, a presei locale.

Este ceea ce a și dezvoltat în fața participanților d. Henri Sacquet, președintele Federației internaționale a redactorilor șefi, exprimând, astfel, îngrijorarea nu numai pentru perspectiva întreprinderilor de presă mai modeste, dar și pentru ceea ce domnia sa a invocat ca „libertatea presei, care nu poate fi decât rezultanta diversității sale”.

Evident, este o problemă caracteristică fenomenului, tot mai accentuat în Occident, al concentrării, cu toate efectele sale, într-o structură ca aceea a societății capitaliste. Cu totul alta e situația în țările cu orinduri sociale de altă structură, unde proprietatea mijloacelor de producție nu se află în mâna unui grup restrâns de interesați, ci aparține unei întregi colectivități, întregului popor. În asemenea orinduri — precum cea din țările socialiste — e greu de conceput feno-

menul concentrării și al centralizării în dauna reprezentării intereselor regionale sau locale, alterând necesitățile specifice ale colectivității sociale, împiedicând reflectarea de opinie publică și de inițiativă. Dimpotrivă — și aceasta a și fost tema intervenției în numele ziaristilor români prezenți la reuniune, de către subscribul acestei relatări — într-o țară ca a noastră, nu concentrarea și centralizarea caracterizează existența dezvoltării presei, ci descentralizarea și diversificarea potrivit unui tot mai larg evantai de preocupări ale activității social-economice și culturale, în pas cu procesul însuși de tot mai autentică și largă dezvoltare pe care-l implică o societate ca a noastră. Exemplul celor peste 30 de noi ziare județene pe care, prin recenta reorganizare administrativă, populația țării le-a cumpătat, pe lângă presa centrală și atâtea periodice culturale, al căror număr a sporit în ultimii ani, — aceasta, precum și dezvoltarea rețelei de radioteleviziune constituie o demonstrație din cele mai concrete a situației și, ca atare, a perspectivei mijloacelor de informație și de exprimare pe care opinia noastră publică le are și le poate avea. Departe de a amenința cu ceva existența și dezvoltarea presei, perfecționarea mijloacelor de informație și de imprimare, datorită cuceririlor electronicii și, în genere, ale automatizării, constituie pentru presa dintr-o țară ca a noastră tocmai o condiție în plus de ameliorare și desăvârșire — proces privind deopotrivă atât domeniul pur tehnic, cât și cel uman, al ziaristilor. Într-o presă cu mijloace tehnice tot mai perfecționate este și va fi nevoie tot mai mult de un nivel tot mai ridicat din punct de vedere profesional, care să răspundă calitativ tot mai prompt și operativ, exigențelor unui public și al tot mai pretențios, mai dornic de o informare tot mai completă și mai precisă, într-un stil tot mai adecvat cuceririlor civilizației, particularităților culturii contemporane.

Precum s-a declarat de către alți participanți la dezbateri, susținerea unui asemenea punct de vedere, într-o asemenea perspectivă, a interesat în mod deosebit planul congresului, ale cărui lucrări au mai avut la ordine de zi definirea statutului ziaristului în misiuni primejdioase (e vorba, în primul rând, de statutul corespondentului de război), precum și raportul între presă și medicină.

Reprezentind peste 200 de publicații, congresul Federației internaționale a redactorilor șefi — bucurându-se de primirea, atât de ospitalieră, a confrăților italieni, și de experiența unei țări prin excelență turistice — a înscris, desigur, o pagină de succes în activitatea profesională printr-o utilă și agreabilă confruntare de idei și de experiență.

Rolul lingvistic al presei

Acad. Al. GRAUR

HOTARIREA de a dota fiecare județ cu ziarul său este un fapt deosebit de îmbucurător, ținând seama în primul rând de efectele lui culturale. Crearea unei presei mai apropiate de cititor nu va putea să nu influențeze în bine nivelul general al populației și de asemenea grajurile regionale.

S-a susținut la noi într-o vreme că limba o creează și o transformă scriitorii, adică autorii de literatură beletristică. Această concepție a fost pe drept combătută ca idealistă. Rolul limbii nu este în primul rând artistic; oamenii au nevoie neapărată să-și comunice unii altora ideile, indiferent de nivelul lor estetic. Ceea ce importă înainte de toate este claritatea comunicării, în al doilea rând inteligibilitatea ei pe un spațiu cât mai întins, iar formulările artistice nu sînt totdeauna cele mai ușor de înțeles.

Desigur, scriitorii au un rol în ce privește modificările limbii, deși n-au avut nici un rol la crearea ei. În fiecare domeniu de activitate se ivesc nevoi speciale și fiecare colectiv rezolvă aceste nevoi în chip diferit. Acest lucru este valabil și pentru scriitorii. Mai important este altceva: fiind citiți de un număr tot mai mare de membri ai comunității lingvistice, scriitorii au ocazia să popularizeze o nouă formulare, să ajute la fixarea ei în mintea vorbitorilor. Dar noile formulări nu vin decât în anumite cazuri de la scriitorii, mult mai des ele sînt opera diverselor grupuri profesionale de la care scriitorii și le-au însușit.

Din acest punct de vedere este mult mai important rolul presei, al celei centrale ca și al celei locale. Un roman este citit o dată, eventual, în anumite cazuri, reluat după un timp. Ziarul este citit în fiecare zi și el are posibilitatea de a trata de mai multe ori același subiect, de a reveni asupra unor idei, reluînd de fiecare dată termenii noi sau construcțiile create special. Astfel cititorul se deprinde foarte repede cu inovațiile, le adoptă, și le folosește și el așa cum le-a găsit în ziar. Nu oricine citește romane, dar toată lumea citește ziarul.

REZULTATUL ESTE că pe de o parte se îmbogățește limba cu expresii noi și se elimină cele care produceau confuzie, pe de altă parte că felul de a vorbi al locuitorilor diferitelor regiuni cunoaște o rapidă unificare. Dar aceasta creează și obligații pentru cei care redactează presa, în primul rând cotidienele.

Nu încapă îndoială că în fiecare județ ziarul va utiliza și unele elemente lexicale locale, diferite de cele folosite în restul țării. Faptul nu mi se pare grav, întii pentru că este util ca cititorul local să fie atras cu ajutorul materialelor lingvistice pe care le simte ale lui, al doilea pentru că nu este exclus ca unele din ele să izbutească să se generalizeze, iar cele care nu au merite speciale vor fi eliminate în etapele următoare. Același lucru l-aș spune și cu privire la eventua-

lele inovații de vocabular, de gramatică sau de stil, cu o rezervă totuși: trebuie evitate inovațiile care trădează ignoranța, de exemplu înțelegerea greșită a unor termeni științifici sau a structurii unor nume străine. De exemplu *mutual*, cuvînt de origine latină, înseamnă „reciproc” (*societate de ajutor mutual*); cel care-l socotește derivat de la *mut*, și scrie *n-a zis nimic*, *a făcut-o mutual*, se va clasa prin aceasta în categoria ignoranților.

Sînt, ce e drept, cazuri cînd astfel de transformări se generalizează, în care caz ele nu mai sînt considerate greșeli. De exemplu, cuvîntul *cărdășie*, derivat românesc de la *cardaș*, de origine turcească, este pronunțat și scris de mulți *cîrdășie*, pentru că își închipuie greșit că e format de la *cîrd*. În măsura în care forma nouă este adoptată de marea majoritate a populației, ea încetează de a putea fi numită greșeală. Urmează oare de aici că putem închide ochii la toate modificările de acest fel? Nu cred, și pentru mai multe motive.

În primul rînd nu avem de unde să știm, în momentul în care se produce o modificare, că ea va ajunge să se generalizeze, prin urmare, încurajînd-o, riscăm să îngreuiem eliminarea ei, deși pînă la urmă forma veche va triumfa. Al doilea, chiar dacă inovația va triumfa, o bună bucată de vreme cei care cunosc situația reală vor considera ca ignoranți pe cei care o modifică și aceștia nu vor avea astfel nimic de cîștigat. În sfîrșit, chiar în cazul cînd inovația se va

impune, se produce un conflict lingvistic, de pe urma căruia nimeni nu va mai avea nici un folos, deoarece nu se poate vedea întrucât, de exemplu, *cîrdăşie* ar fi superior lui *cărdăşie*.

CONCLUZIA pe care aş vrea să o trag pentru cei ce lucrează în presă în general şi la ziarele noi în special este că au datoria să-şi îmbogăţească permanent cunoştinţele de limbă şi, aş zice, cultura în general, ca să poată contribui la instaurarea şi la menţinerea unui mod de exprimare corect şi clar, rolul lor pozitiv fiind, fără îndoială, mai mare în această privinţă decît al profesorilor de limba română.

Încă mai mult decît presa scrisă ne interesează în problema discutată activitatea Comitetului de radio şi televiziune, deoarece nu mai e vorba numai de redactare, ci şi de pronunţare. În ziare se scrie, de exemplu, *sedere*, indiferent de faptul că în unele părţi ale ţării se pronunţă *şăderi* sau chiar *şideri*. La microfon însă nu se poate emite în acelaşi timp în două feluri astfel că vorbitorul, cu voia sau fără voia sa, dă un model de pronunţare. În alte ţări se dă toată atenţia acestui lucru, pe cînd la noi îmi face impresia că nimeni nu-şi pune problema. Nu mă refer altfel la cei care vin ocazional în faţa microfonului, cît la profesionişti: fiecare pronunţă în alt fel.

LUCRURILE SÎNT foarte clare în ce priveşte cuvintele şi numele străine: în ziare ele sînt scrise cu ortografia din limba de origine, pe care cititorul nu o cunoaşte, şi doar de la radio sau de la televiziune ar trebui să se audă pronunţarea corectă. În timp ce scriu aceste rînduri, aud vorbindu-se la televizor de *apartheid*, pronunţat ca şi cînd ar fi un cuvînt german, atunci cînd de fapt este olandezul scris şi citit *apartheid*, cu *e*, nu cu *a*. Se vorbeşte la noi de obicei despre premiile *Nöbäl*, iarăşi pronunţat nemţeşte, în loc de *Nobël*. Exemplele s-ar putea înmulţi. Mă întreb dacă, pînă se răspîndeşte pronunţarea corectă, numele noi n-ar putea fi scrise în ziare cu redarea între paranteze a felului cum trebuie citite.

PUNCTE
DE
REPER

Simpozion despre documentare

CEA DE-A TREIA consfătuire profesională organizată de Uniunea ziaristilor pentru tinerii gazetari — aprilie a.c. — şi-a propus să dezbătă, folosind experienţa unor gazetari cu vechime în presă, problema documentării ca parte integrantă a activităţii ziaristice.

Redăm, mai jos, cîteva din punctele de vedere exprimate de cei trei invitaţi: *Victor Birlădeanu, Victor Untu şi Stelian Streja*.

Un aspect preliminar: predocumentarea

Dacă pentru o oarecare sistematizare a problemei s-ar putea vorbi de *predocumentare*, ca aspect preliminar al documentării, a arătat în introducerea Victor Birlădeanu, aceasta este o împărţire mai mult de ordin metodologic. E dificil, dacă nu imposibil, să trasezi fruntarii şi să statorniceşti teritorii distincte pe un tărîm atît de complex, cu implicaţii atît de strîns împletite între ele, cum este documentarea. Aici nu poţi spune niciodată cu precizie unde începe şi unde se termină, deoarece — la urma urmelor — ziaristul (autenticul ziarist) se documentează pentru fiecare articol sau reportaj al său *toată viaţa*.

Există părerea — arată vorbitorul — că orice luare de contact cu problema pe care urmează să o abordezi, anterioară cunoaşterii faptelor la faţa locului, s-ar putea solda cu formarea unor idei preconceptuate care să influenţeze negativ procesul de documentare propriu-zisă. Nu trebuie fetişizată

„prospeţimea ochiului”, deoarece ziaristul nu este şi nu poate fi un simplu aparat fotografic pentru luarea de instantanee. Impresia de spontaneitate, de contact direct şi momentan cu faptele şi oamenii descrişi, impresie care se degajă din paginile marilor reporteri, nu este decît o chestiune de tehnică ziaristică, de înalt meşteşug şi, nu în ultimă instanţă, de talent. Egon Erwin Kisch arăta, de altfel, că pentru a scrie un reportaj despre şlefuitorii de diamante — reportaj care degajă la lectură acea impresie de spontaneitate despre care vorbeam — s.a. „predocumentat” cu asemenea conştiinciozitate încît cunoştea nu numai în linii generale, dar chiar în amănunt, procesul de şlefuire.

Predocumentarea are scopul de a oferi ziaristului un sistem de referinţe, de puncte de reper în timp (istoricul problemei) şi în spaţiu (stadiul actual al problemei la noi în ţară şi pe diferite meridiane) ferindu-l ca atunci cînd ia contact cu faptele şi oamenii, să poată fi luat prin surprindere. Înarmat cu un sistem de cunoştinţe teoretice despre problema pe care o va aborda în materialul său, gazetarul va putea direcţiona discuţia spre punctele nodale, cheie, care să-l ajute la cunoaşterea profundă a situaţiei concrete de pe teren.

În continuare, vorbitorul a arătat cele două forme sub care se realizează predocumentarea: pe de o parte, contactul cu tipăriturile, cu tot ce s-a scris la noi sau în altă parte despre problema respectivă, pe de alta, contactul cu specialiştii care cunosc la ora actuală cel mai bine tărîmul care ne interesează.

Predocumentarea este mult înlesnită dacă ziaristul își alcătuieste o bibliotecă personală cu lucrări esențiale. Din biblioteca indispensabilă ziaristului modern nu pot lipsi documentele de partid, lucrări fundamentale de economie, psihologie și sociologie, lucrări cu caracter enciclopedic. Ea oferă astfel ziaristului atât posibilitatea unei documentări permanente (nu trebuie să uităm că documentarea este un proces de acumulare care nu se realizează sporadic și în salturi, ci permanent, și care dă ziaristului acel bagaj de cunoștințe generale și de specialitate fără de care activitatea sa ar fi de neconceput), cât și cele legate de tema ce urmează a fi abordată.

Subliniind importanța celui de al doilea aspect al predocumentării — contactul cu oamenii de specialitate — vorbitorul a atras atenția asupra pericolului unilateralității părerilor. Ziaristul este dator să consulte un număr cât mai mare de specialiști pentru a cunoaște cât mai multe puncte de vedere și a putea, prin confruntare și selecție, să și-l însușească pe cel mai temeinic fundamentat, din unghiul căruia va privi problema pe care urmează să o abordeze.

În încheiere, Victor Birlădeanu a ținut să accentueze că, în general, predocumentarea oferă ziaristului instrumentele necesare care-i permit să-și împlinescă acea latură a personalității sale fără de care profilul gazetarului este de neconceput — curiozitatea — și să pătrundă cu competență și discernământ în ungherele cele mai ascunse, în problemele cele mai complexe și mai subtile ale realității.

Investigația

„la fața locului”

Victor Vintu a vorbit despre investigație — înțelegând prin aceasta munca ziaristului pe teren, termen care, după părerea sa, este mai propriu decât acela de „documentare” (acesta din urmă având un sens static).

Investigație înseamnă cercetare, foraj, descoperire, revelație — ceea ce presupune o atitudine activă — și nu „arhivistică” față de datele realității. Această investigație responsabilă confirmă teoria comodă, diletantă, a lui „mă descurc eu”, nu de puține ori întâlnită atunci când forajul nu este suficient de adânc și datele obținute

sînt sumare și amorfe. Măiestria investigației, în ultimă analiză, relevă însuși gradul de profesionalitate, maturitatea ziaristului.

Prin specificul ei, munca de ziarist este de fapt o continuă investigație (24 de ore din 24!), inseparabil aliată cu capacitatea de a discerne, de a selecta și de a valorifica „minereul” faptic. Cu timpul, se adaugă rodajul, experiența. Susținute de fondul unui bagaj de cultură generală „la zi”, acestor valențe profesionale trebuie să li se adauge în mod necesar talentul ziaristic care — formulă complexă — înmănușiază toate cele spuse mai sus plus încă ceva!

O experiență universală în materie de gazetărie atestă că orice material — de la simpla știre la reportaj sau anchetă — trebuie să răspundă în mod obligatoriu la cel puțin primele trei din cele 5 întrebări-cheie: *ce, unde, cînd, cum și de ce?*

Posibilitatea de a răspunde exact, cu certitudine documentară, la aceste întrebări dă de fapt măsura propriei edificări. Ce înseamnă a fi edificat? După părerea vorbitorului, este sentimentul de „a avea” materialul în stare potențială, gata de a fi așternut pe hirtie. Cu alte cuvinte, de a fi cristalizat „ideea publicistică”, reprezentînd saltul de la temă (cu care pleci pe teren) la idee, la supratemă, cum este numită uneori, la interpretare.

Subliniind sine qua non-ul ideii publicistice, — altminteri materialul rămîne în limitele unui referat oarecare, — Victor Vintu a încercat să fixeze — simplificînd lucrurile pentru o mai ușoară înțelegere — cîteva coordonate ale muncii de investigație. Printre acestea: *curiozitatea*, înțelegînd prin aceasta o receptivitate ascuțită la tot ceea ce vine în contact cu sensibilitatea ziaristului; *perspicacitatea*, simțul de orientare rapidă, „flerul”; *curajul* de a descoperi adevărul și de a-l susține argumentat; *obiectivitatea* deplină în adunarea faptelor și cristalizarea concluziilor, renunțarea la subiectivismul dispus adesea să sacrifice realitatea în favoarea cîte unei scheme comode, prestabilite; *competența*, asigurată de o bună cunoaștere a zonei de viață investigată, a problemei în cauză, ceea ce dă ziaristului siguranță în opiniile susținute de el, făcîndu-l să poată depăși explicațiile superficiale, să străpungă eventualul blindaj al „motivărilor”.

În încheiere, a fost subliniat imperativul verificării atente a tuturor datelor culese pe teren, pentru a exclude orice posibilitate de contestare a celor scrise. Mijloace? De la transcrierea exactă a datelor în carnetul de note, la înregistrarea pe bandă și uneori la copierea documentelor folosite în documentare. Nu trebuie preocupat nici un efort pentru o prezentare impecabilă a adevărului, element fundamental al eticii noastre profesionale.

Documentarea ca instituție

Stelian Streja a vorbit despre latura documentării ca instituție, despre documentarea de presă ca noțiune legată de activitatea ziaristului, subliniind caracterul de componentă implicită muncii de presă.

Cuvîntul documentare este din ce în ce mai des înlocuit de informatică, un cuvînt care pare să denumească mai exact sensul activ al documentării. Documentarea de presă este pentru ziaristi ca o lume în miniatură.

În afară de microdocumentarea proprie a ziaristului, necesitatea ca fiecare redacție să aibă o secție de documentare este la ora actuală — cînd cantitatea de informație atinge proporții uriașe — inutil de demonstrat. Se pune problema alcătuirii unei documentări nu numai ca sistem organizat de culegere, dar și de prelucrare și selecție a informațiilor, în prezent — prin metode și mijloace clasice, nu peste mult timp — prin mijloace electronice.

Numai printr-un sistem organizat riguros, documentarea va putea să furnizeze informațiile necesare redactorilor, nu de puține ori venind chiar cu sugestii asupra modului de organizare a materialului, direcționînd atenția asupra unor surse pe care ziaristul nu le cunoaște. Astfel documentarea devine, în sens larg, o memorie a redacției.

Vorbitorul sugera ca tinerii redactori să-și facă intrarea în redacție trecînd întii pe la documentare, luînd astfel contact cu numeroasele surse de care se vor folosi permanent în activitatea lor.

Reporter la „Informația Harghitei“

D. TĂRNĂUCEANU

GEORGE IVAȘCU: „Din istoria teoriei și a criticii literare românești“. Volumul, apărut în Editura didactică și pedagogică, vine să suplinească lipsa de pînă acum a unei antologii de texte de teorie și critică literară românească. Lucrarea debutează cu „Prologul“ lui I. B. Deleanu din 1812 la „Țiganiada“ și merge pînă în 1866 la articolul lui B. P. Hașdeu „Ziarele din România“, urmărind cronologic constituirea și îmbogățirea conceptului de critică și teorie literară. Într-o serie de texte se fac referiri directe la jurnalistică. Se pune problema „foloaselor“ ziarelor pentru opinia publică, se arată necesitatea pregnantă a ziarelor, se vorbește de un stil gazetăresc, de o așa-zisă „limbă politico-jurnalistică“.

S. BRUCAN: „Originile politicii americane“. Apărută în Editura științifică, cartea lui S. Brucan abordează — pornind de la o bibliografie foarte bogată — politica americană din punctul de vedere al genezei acesteia, al factorilor multipli care o determină, al complicatului sistem care o pune în mișcare. Autorul arată, printre altele, că există în afară de factorii decisivi care determină politica americană, o serie de factori cu influență limitată, care însă, de la caz la caz, își măresc considerabil raza de acțiune. Printre acești factori se subliniază importanța deosebită a presei, radioului și a altor organisme ale mass-mediei.

T. VIANU: „Estetica“. Volumul apărut în Editura pentru literatură reproduce ediția a III-a, din 1945. Sistematic și științific elaborată, „Estetica“ analizează riguros fenomenul artistic pornind de la ideea că arta reflectă viața, munca și ca atare trebuie să fie un produs al lor cît mai perfect.

LA ÎNFIINȚAREA noilor gazete și ziare județene, ziaristi cu experiență mai îndelungată de la ziarele, gazetele și revistele centrale și locale au fost solicitați să dea o mîna de ajutor unora din redacțiile județene, care începeau să se înfiripe. Am descifrat cu acest prilej la cîțiva dintre colegi gînduri de reproș: „La județ — ziceau sau gîndeau dîșii — e plictisitor, n-ai o arie largă a problemelor, o perspectivă centrală a preocupărilor. Aici talentul are culcuș bun de lîncezeală. Aripile reporterului par teşite...“ Să fie adevărat?

...O amintire. Era în primăvara anului 1950. Pînă atunci lucrasem la ziarul județean din Focșani. În acea primăvară am fost chemat să lucrez în redacția ziarului „România liberă“. După cîteva zile de la sosirea în redacție, secretarul general m-a chemat și m-a informat că ziarul va scoate în acea primăvară o ediție specială dedicată sprijinirii lucrărilor agricole din județul Ialomița. Un grup de reporteri avea să stea în permanență — pînă la sfîrșitul însămînțărilor de primăvară — în comunele județului pentru a aduna și redacta materialele ediției speciale. Am reproșat la fel ca și unii colegi de-ai noștri în această primăvară: „Eu de-abia am sosit în redacția centrală. În județ am lucrat pînă acum. Doresc să stau mai mult aici, în București, să învăț tainele acestui meșteșug. La județ nu cred că mai am ce învăța!“ La care secretarul general de redacție a spus: „Tainele meseriei noastre se învăță cel mai bine în fabrică și în sat. Acolo te izbești în fiecare

zi, în fiecare oră, de sumedenie de probleme. Dacă o să izbutești să te descurci, o să înveți gazetărie, o să devii ziarist. Și încă ceva: chiar de-o să ajungi curînd ziarist, o să simți nevoia și peste douăzeci de ani să înveți, tot în fabrică, tot în sat...“. L-am ascultat. Rău nu mi-a părut. În cele cîteva luni cît am colindat satele județului, am învățat multe lucruri și, cu eforturi stăruitoare, am reușit să mă descurc. În întrecerea care se desfășura atunci în redacție, am izbutit să mă clasez în rîndul primilor zece, alături de gazetari cu experiență îndelungată. Acest succes l-am obținut pe cîmpurile Bărașganului, nu în birourile redacției din București.

Dar să revenim la zilele acestea.

Cînd mi s-a propus să lucrez cîtva timp la „Informația Harghitei“ din Miercurea-Ciuc, mi-am amintit de experiența Bărașganului. Și am plecat cu bunăvoie, convins că „și peste douăzeci de ani“ se poate învăța cîte ceva din tainele gazetăriei. Și într-adevăr, se poate.

...În redacția noastră (e vorba de „Informația Harghitei“) e un entuziasm tineresc, de vîrsta ziarului pe care-l redactăm. Chiar din primele zile „necunoscuții“ (căci nu ne prea cunoaștem noi între noi) s-au cunoscut. Mai mult: numele adevărate, cele cu care semnăm articolele, nu se prea pronunță. Aproape fiecare a fost botezat cu cîte o poreclă. Pînă și șoferul de pe mașina redacției a devenit „Adjunctul“.

Redacția: o cameră din clădirea Casei de cultură a orașului. Mobilierul: un birou cu două sertare, două măsuțe la care înainte se juca șah, cinci scaune provenite de la diferiți și uitați

furnizori. O singură colecție, serfenită, cu numerele apărute din ziarul la care lucrăm. Altcăva n-avem nimic: nici documentare, nici hîrtie de scris, nici plicuri. N-aveam nici măcar o sticlă de cerneală. Mai târziu a cumpărat una, unul dintre colegi. Redactori: aproape o treime din cei prevăzuți în schemă. În cadrul colectivului, o singură dactilografă. La mașina de scris e în permanentă „coadă” ca la un atelier de coafură în ajunul Anului Nou. Aici s-au iscat și unele mici diferențe între noi, reporterii, pentru întâietate, pentru urgență, pentru importanță, pentru vîrstă...

Nu sînt încă secții. Nu sînt adjuncți, nici șefi de secții.

Tipografia e departe, tocmai la Brașov. Acolo e și secretariatul de redacție. Acolo stă în unele zile și redactorul șef. Cînd nu-i acolo, e pe drum. În restul timpului vine la redacție, în Miercurea-Ciuc.

Eu l-am văzut în cea de-a cincea zi de la sosirea mea în redacție. Atunci s-a finit și prima ședință la care am participat. Șeful a coborît din mașina cu care venise de la Brașov. (Mașina, un I.M.S. Nu-i cunosc anul de fabricație. Sînt sigur însă că în acest an va fi dată la I.C.M. pentru realizarea planului județean de colectare a fierului vechi. După ce parcurgi 40—50 kilometri cu acest hîrb, ai impresia c-ai depășit programul de antrenament în instalația unde se pregătesc cosmonauții pentru zborul în stare de imponderabilitate. Și noi, reporterii, ne „batem” chiar și pentru aceasta).

Așadar, șeful a coborît din mașină. E inutil să mai spun că era obosit. În altă stare nu l-am văzut, de altfel, niciodată cît am stat acolo. A coborît, a urcat în camera în care erau cu toții și a deschis ședința. La ordinea de zi un singur punct: Nu sînt materiale pentru ziarul de-a doua zi!

Cuvîntul introductiv îl reproduc în totul: Dacă nu ne ajută „Agerpresul” cu un material mare, oficial, miine, duminică, nu apare „Informația Harghitei”!

În continuare, șeful a mulțumit unui grup de trei reporteri care au dat materiale mai multe axate pe specificul și obiectivele ziarului; a spus că renunță la „ajutorul” altui reporter, care în cinci zile a predat trei articole; pe mine m-a criticat zdravăn pentru „lipsă de productivitate” (în cinci zile numai două articole și nici măcar o

singură informație); ar fi vrut să-l critice la fel de aspru — și chiar ceva mai dur — pe cel de-al șaselea reporter. Acesta însă, bolnav, stătea în pat în camera de la hotel. Așa că a scăpat de critică și peste cîteva zile și de gripă.

În concluzie: materiale multe, din toate domeniile, de toate genurile și în special informații, că de aceea ne numim „Informația Harghitei”!

...Ședința s-a închis. Mă uit la ceas: durase exact zece minute. Și s-a făcut, după părerea mea, o analiză cuprinzătoare. Aflaserăm cu toții situația în care ne aflam. Și unde mai pui că e prima ședință din ultimii douăzeci de ani la care eu am fost criticat aspru pentru lipsă de productivitate. În decursul anilor am fost criticat pentru zece și zece de alte deficiențe, dar pentru lipsă de productivitate încă nu. Bine am ajuns! Am vrut să ripostez, dar nu era timp. Trebuia să ne grăbim, să aducem grabnice materiale. De toate genurile, din toate domeniile.

Am coborît cu toții îngîndurați. La ieșire, pe stradă „Adjunctul” mesterea ceva la mașină. Omul acesta, ori de cîte ori se oprea undeva, chiar și pentru zece minute, se apuca să repare ceva. Și, slavă domnului, are ce repara! Cînd ne-a văzut, ne-a salutat respectuos, și-a sters mîinile de ulei cu o cîrșă și ni le-a strîns „ocrotitor” pe-ale noastre. S-a interesat, așa ca pentru el:

— Gata materialele, tovarăși? Eu la trei duc plicul la Brașov. Trebuie materiale multe, multe și bune, bune!

Să te superi pe el? Nu, e băiat simpatic. Îi zîmbim, îi strîngem mîna cu căldură și-l rugăm să aștepte în cazul cînd unul dintre noi va întîrzia puțin că doar nu s-o face gaură-n cer dacă o fi cu o oră mai târziu la Brașov.

— Nu, asta nu se poate, zice el. O oră e mult, înlîrzie ziarul, scapă trenul și omul n-are ce citi dimineața la șapte. Am zis ora trei, ora trei rămîne!

Ne-a urât succes și întoarcere grabnică și s-a apucat din nou să mestecească la mașina lui paradită.

Noi, încotro? Ce trenuri sînt, ce autobuze circulă, unde mergem ca să ne reîntoarcem pînă la orele trei?

E musai să ne întoarcem pînă la trei. „Intocmisem” pe loc un plan de acțiune. Unul dintre noi rămîne în oraș. O să viziteze instalațiile culturale-sportive județene pentru a redacta rubrica „Manifestări duminicale”. E însă

prea puțin pentru un reporter. N-ar strica — ba ar fi chiar necesar — să se obțină și un interviu de la vicepreședintele Consiliului popular provizoriu al orașului în legătură cu acțiunile pentru înfrumusețarea și buna gospodărire a orașului. Colegii, binevoitori, încearcă să-l ajute. Fiecare îi dă cîte o sugestie: în cutare loc e o stradă înmoroaiată; în „Parcul Minerului” nu-i nici o mișcare pentru îngrijire; anul trecut orașul a obținut premiul I la lucrările de înfrumusețare și gospodărire. Sugestiile continuă și materialul se prefigurează. Creație colectivă!

Se stabilesc obiectivele și pentru ceilalți reporteri. Orașul va fi prezent, dar satele? Aici e mai greu. Satele sînt rîspîndite la distanțe mari unul de altul. Mijloace de transport la dispoziția noastră n-avem. Cu autobuzul sau cu trenul reușești de-abia să vizitezi un sat. Și e prea puțin. Ne trebuie o mașină? De unde s-o căpătăm? Cineva dă o idee salvatoare. Cei de la serviciul de circulație al miliției județene s-au oferit să ne ajute, ori de cîte ori vor avea posibilitatea, cu un mijloc de transport. Ei străbat zilnic drumurile județului. Să apelăm la ei. Sugerția e bună și s-a dovedit realizabilă.

În cîteva minute s-au fixat trasee, obiective și unități și pentru ceilalți reporteri. În cîteva întreprinderi industriale se vor urmări rezultatele obținute în rentabilizarea unor produse; la Uniunea județeană a cooperației de consum (care are sediul în alt oraș, la Odorheiu Secuiesc) se vor analiza măsurile luate pentru lichidarea stocurilor de mărfuri greu vandabile, care zac în depozitele unităților sătești; la sucursala Băncii de investiții și la cîteva întreprinderi de construcții — o problemă la ordinea zilei: cum se realizează planul de investiții.

În afară de aceste obiective principale se stabilește ca regulă generală: toți și de peste tot să aducă informații.

Plecăm. Cînd, cum și cu „ce” ne vom reîntoarce? Despre asta în articolul următor.

PUNCTE
DE
REPER

Conținut și formă în ziaristică

N. VINȚEANU

MAI TOATE studiile asupra ziaristicii au implicată, într-un fel sau altul, cercetarea unei probleme de mare importanță — conținutul și forma. Aceasta fiindcă presa însăși nu poate fi explicată fără a se recurge la cele două categorii, fiindcă problema conținutului și formei în presă este legată de o justă orientare politică, de îndeplinirea cât mai exactă a rolului și sarcinilor ce revin ziarului în informarea și formarea opiniei publice.

Cercetind istoria presei, de la cronică scrisă pentru curtenii lui Tutmes III și pînă la ziarul modern de azi, observăm că ziaristica nu a fost concepută ca o construcție arbitrară, independentă de viață; ea a fost și va rămîne cronică vieții cotidiene.

„În totalitatea sa presa e legătura generală a poporului, e mijlocul cel mai general al indivizilor de a-și face cunoscută existența. Ea ridică interesul particular aparent la rangul interesului general. În coloanele ei pulsează ritmul vieții imediate în care se reflectă sănătatea sau suferințele organismului social” (Marx-Engels. Opere V, p. 5, București 1956).

Obiectul ziaristicii este realitatea cotidiană imediată, lumea, omul, tot ce are legătură cu omul. Și ce are legătură cu omul? Totul. Pentru că... omul nu produce numai pe măsura unei specii, ci pe măsura tuturor speciilor*. Dar de ce realitatea, domeniile de activitate ale omului, trebuie oglindite așa, în ce rezidă temeiul, le-

gitatea presei? Legitatea, credem, constă în necesitatea omului contemporan de a avea în fiecare zi, în fiecare moment, o sinteză a ultimei forme ce a luat-o lumea, viața socială în neîntreruptă ei dezvoltare, pentru a se putea orienta mai bine, pentru a spori eficiența acțiunilor sale asupra naturii și asupra lui însuși.

Să încercăm a răspunde la întrebarea: ce este conținutul și forma în presă?

Cel mai simplu, prin *conținut* se înțelege ceea ce exprimă presa, ideile care se află în ea, iar prin *formă*, modul cum sînt organizate, structurate acestei idei, cum sînt exteriorizate și transmise. Presa, de exemplu, în totalitatea ei, devine formă dacă o raportăm la activitatea cotidiană, e o formă de reflectare a acestei realități, un mod precis de structurare a ideilor despre această realitate. Dar devine conținut în raport cu genurile ziaristice, care sînt forme în care se structurează conținutul.

Se identifică greșit uneori raportul conținut-formă cu raportul realitate-presă.

CONTINUTUL PRESEI nu poate fi identificat mecanic cu realitatea obiectivă. El e constituit din idei despre această realitate. Presa e reflectare și reflectarea în accepțiunea cea mai generală constituie rezultatul specific al acțiunii unui sistem material asupra altuia, o reproducere în altă formă a particularităților primului sistem în cel de-al doilea. Dar și unul și celălalt au conținutul și forma lor proprie.

Conținutul celui de-al doilea, al presei e o reproducere relativ exactă a realității obiective, dar nu se confundă cu această. Realitatea obiectivă e, așadar, izvorul conținutului presei.

Cînd se vorbește de presă ca formă de transmitere a informației în masă, e foarte just. Trebuie însă subliniat și rolul ei în cunoașterea care ne dezvăluie mai adînc și conținutul ei ținînd seama că, în mare parte, datorită ei, oamenii fac schimb de experiență în producție, în organizarea muncii, asigură transmiterea experienței și altor generații. Prin ea se face în bună măsură procesul de educare și instruire. Ea fixează nu numai idei despre realitatea cotidiană, ci și sentimente, stări sufletești, impresii despre viața contemporanilor, de mare valoare documentară.

De fapt, însuși fenomenul gnoseologic constă într-o măsură esențială în înregistrarea, transmiterea și prelucrarea de informații. Ele sînt posibile doar datorită reflectării, se bazează pe ea și au același conținut ca ea. N. Wiener definește informația ca „desemnare a unui conținut obținut din lumea exterioară în procesul adaptării noastre la ea”¹.

Conținutul presei deci nu se reduce la obiectul ei, nu e o repetare a realității, o oglindire mecanică, ci o oglindire legată de înțelegerea obiectului

* MARX-ENGELS. *Despre artă*, p. 152. București, 1966.

¹ N. WIENER, *Cibernetica* p. 254. București, 1966.

oglindește pur și simplu realitatea cotidiană, ci o interpretează, o apreciază, pronunță un verdict asupra ei. De aici ideea că orice interpretare făcându-se de pe pozițiile unei clase, presa nu poate să nu aibă caracter de clasă.

Pentru conținutul presei aceasta înseamnă dedublarea sa în două laturi — *obiectiv* (faptele cotidiene oglindite) și *subiectiv* (interpretarea lor de către ziarist conform ideologiei lui, psihologiei epocii).

Dar latura faptică nu se poate manifesta decât ideal, iar cea ideală doar prin forme concrete. Ziaristul unește aceste două elemente și obține un conținut care nu e numai faptic sau numai ideal pur, ci concret într-o împrejurare dată, verificabilă sub aspect documentar.

Adevărul în ziaristică rezultă deci numai dacă cele două laturi coincid. Mai mult. Adevărul conținutului unui articol, reportaj, știre, nu trebuie să fie doar corespondența sa cu realitatea descrisă, și interpretarea ei, ci și amplificarea, dezvoltarea acestui adevăr — în raport de desfășurarea faptelor, de timp, de cuprinderea în el și a viitorului, nu numai a prezentului. Numai așa articolul sau reportajul respectiv poate înfrunța timpul. Și exemple de acest fel se pot da destule din istoria presei.

Deoarece de ideologia ziaristului, a clasei, a organizației sociale în miinile căreia se află presa depinde în mare măsură justetea oglinzirii vieții cotidiene, caracterul asimilării, tratării ei, putem să reducem pe acest temei conținutul presei la ideologia ce o exprimă, la concepțiile de clasă care și-au găsit expresia în această publicistică? Credem că nu. Fără îndoială tendința ideologică formează componenta principală a conținutului în ziaristică (în ziarele de politică generală aceasta are ponderea cea mai mare, tinzând să cuprindă întregul conținut).

Nu se poate spune însă că un articol publicistic ce expune o nouă descoperire a științei are un conținut numai ideologic. La fel o revistă specializată pe probleme de știință, tehnică, sport. Cuvântul, sunetul sau culoarea, elemente de bază ale transmiterii și

exteriorizării informației într-un grup social, nu putem spune că fac parte din ideologie.

CIND SPUNEM despre conținutul presei că el este ceea ce exprimă, semnificația generală, ceea ce desprindem din faptele de viață prezentate, avem totul, dar totuși prea puțin. Căci ceea ce face ca acest conținut să fie ziaristic, e forma în care el este prezentat. Nu numai atât. Trebuie mai întâi ca el însuși să poată fi prezentat publicistic, adică să fie concret, un fapt real. Și nu orice fapt, ci doar cel care prezintă un interes general. La rîndul ei și forma e lipsită de orice valoare „...dacă nu este forma unui conținut”².

Forma e organizarea internă, structura, modul în care se exteriorizează ideile publicistice în sute și sute de ziare, reviste sau în genurile gazetărești. Acestea fixează și exprimă conținutul. Dar forma „...suferă o dedublare”³, după cum se exprima Hegel, are două aspecte: unul interior, spiritual, legătura între idei, structura lor și altul exterior, obiectivat prin mijloace materiale, prin cuvinte, culoare și litere.

Acestea sînt mijloacele prin care presa își exprimă conținutul, iar pentru cititorii ele sînt elementele materiale prin care acesta și-l însușește.

Conținutul unui ziar e în funcție de cititorii cărora li se adresează, de scopul pe care-l urmărește, de problemele ce și le propune să le trateze. Aceasta scoate în evidență faptul că funcția ziarului e cuprinsă în conținutul ei. Un ziar burghez de boulevard are conținutul format în cea mai mare parte din reclame, scandaluri, crime, povestiri despre vedetele de film, încercînd în acest fel să îndepărteze pe cititorii de realitate, de sesizarea tendinței dezvoltării fenomenelor sociale. Aceasta e de altfel și funcția lui.

Altul e conținutul unui ziar comunist. El conține idei ce pun pe primul plan „...problemele muncii primate nemijlocit sub aspectul lor practic, al organizării ei, al educării omului în spi-

² MARX-ENGELS. *Opere*, vol. I, p. 162. București 1957.

³ HEGEL, *Logica*, p. 152, București, 1962.

ritul nou, pe baza exemplelor vii, concrete, din toate domeniile vieții”⁴.

Dar și acest conținut nu e dat odată pentru totdeauna. El se modifică în raport de evoluția realității, de sarcinile ce se pun în fața clasei ce o slujește.

Analiza problemelor legate de conținut și formă în ziaristică prezintă aspecte foarte complexe. Conținutul și forma în ziaristică nu apar ca o simplă ilustrare a categoriilor filozofice de conținut și formă, ci se încarcă cu specificul ziaristicii, al relațiilor concrete în care sînt analizate. Ele reflectă două laturi principale ale fenomenului ziaristic, indisolubil legate între ele, contradictorii, variabile, transformabile una în cealaltă.

Conținutul constituie acea latură a fenomenului ziaristic în continuă dezvoltare care în condițiile concrete date reprezintă imbinarea a două părți obiective (faptele cotidiene) și subiective (interpretarea lor). Forma e manifestarea dependentă, dar activă și relativ stabilă a vieții interioare a conținutului de idei despre lumea cotidiană, organizarea și modul de existență al acestora, care se schimbă sub acțiunea tendinței directe de concordanță cit mai deplină dintre formă și conținutul în dezvoltare.

IMPORTANTA. Determinarea, cunoașterea precisă a acestor categorii, a părții de realitate pe care o exprimă stă la baza unei juste definiții a ziaristicii, a categoriilor ziaristicii, a teoriei genurilor gazetărești și a altor aspecte ale activității de cercetare în presă.

DACĂ PRESA COMUNISTA s-a născut ca un uriaș efort de sinteză, de făurire a unui nou conținut, de ridicare a formei la modul conținutului revoluționar al epocii noastre, acest efort se cere continuat în ritm susținut pe toate planurile ziaristicii.

⁴ U. I. LENIN, *Despre presă*, p. 637, București, 1960.

Ideile și personalitatea lui Karl Marx

(În publicistica din România, în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea)

Damian HUREZEANU

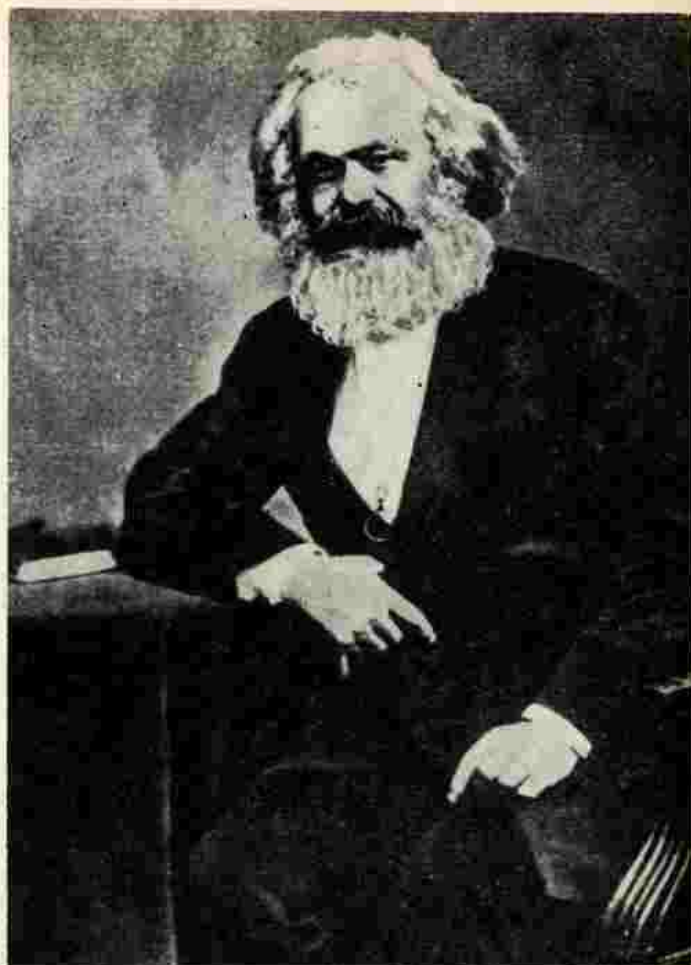
IMPLINIREA A 150 DE ANI de la nașterea lui Karl Marx a căpătat, prin manifestările științifice și comemorative prilejuate, proporțiile unui eveniment remarcabil al vieții culturale și al mișcării muncitorești mondiale contemporane. În perspectiva transformărilor fundamentale pe care le-a înregistrat evoluția societății, mai ales în ultima jumătate de secol, opera științifică și revoluționară a lui Karl Marx relevă semnificații de o amploare și profunzime inegalabilă.

Gîndirea marxistă pulsează puternic și viu în realizările istorice obținute de țările socialiste și de mișcarea comunistă internațională; ea domină viața spirituală a contemporaneității. Extraordinara putere de afirmare a marxismului în ultimele decenii și interesul excepțional manifestat pentru gîndirea teoretică a clasicilor săi — Marx, Engels, Lenin — sînt legate, evident, de schimbările petrecute în viața economică, socială, politică și cultural-științifică pe plan mondial, de succesele orînduirii socialiste, de înfrîurirea pe care socialismul o exercită.

DAR INTERESUL PENTRU sistemul de gîndire al lui Marx, fie că era de ordin pur informativ, fie că principiile sale alcătuiau temelia mișcării socialiste internaționale, are o istorie îndelungată, ducîndu-ne în chiar timpul vieții fondatorului socialismului științific.

În România, primele știri despre activitatea lui Karl Marx și despre ideile socialismului științific au parvenit unor reprezentanți ai mișcării revoluționare de la 1848 — care și-au desfășurat o parte a activității lor în strîns contact cu organizațiile revoluționare din apusul Europei, mai ales din Paris și Londra, fiind receptivi față de ideile noi vehiculate în această perioadă, printre care și cele socialiste. Este semnificativ, de altfel, că, potrivit unor cercetări recente, se atestă documentar că în București au fost cunoscute *Analele germano-franceze*, revistă editată în 1844 la Paris de Karl Marx și Arnold Ruge, ca și prima ediție a lucrării lui Fr. Engels *Situația clasei muncitoare din Anglia*, apărută la Leipzig în 1845¹.

¹) Vezi Ion Popescu-Puțuri, *România în opera lui Marx — marxismul în România*, în „Scînteia” din 5 mai 1968.

O etapă importantă în procesul pătrunderii în România a știrilor despre Karl Marx și activitatea sa este legată de evenimentele Comunei din Paris, cînd în presă s-a comentat pe larg activitatea Internaționalei I. Ca în întreaga presă europeană, ziarele românești au publicat în mod sistematic relatări avînd un scop preponderent informativ, dar și comentarii proprii asupra evenimentelor. Constant și cu o mențiune specială se remarcă faptul că adevăratul conducător al Internaționalei I a fost Karl Marx. Elocvent în această privință este articolul *Carol Marx, președintele Internaționalei* din revista tansilvăneană „Familia”, care avea o largă răspîndire și în România. Revista reproducea după cunoscuta revistă franceză „L'Illustration” (11 noiembrie 1871) și portretul lui Karl Marx². În „Informațiuni bucureștene” se scria referitor la rolul lui Marx în conducerea Internaționalei: „Germanul filantrop care a pus temelia acestei societăți este Carol Marx”³.

Ecoul „semnelor noi ale veacului”, atît de viguros manifestate în timpul Comunei din Paris, a găsit răsunet în inimile multor reprezentanți ai intelectualității. Mihail Eminescu le-a dat expresie artistică în *Împărat și proletar*. Alți tineri, care aveau să illustreze cultura română, cum au fost Vasile Conta și Gh. Panu, au avut contacte cu activitatea Internaționalei I.

²) Vezi Dr. Gh. Dobre, *Din istoria începuturilor pătrunderii și răspîndirii ideilor „Capitalului” lui Karl Marx în România*, în „Capitalul lui Marx și contemporaneitatea”. Editura politică, București, 1967, pag. 54.

³) Citat după „Federațiunea”, an. V., nr. 39 din 7/14 aprilie 1872.

DAR MEDIUL IN CARE marxismul a găsit terenul firesc de afirmare și pentru care principiile sale aveau să devină călăuză în acțiune — a fost mișcarea socialistă.

Reprezentanții mișcării socialiste din România, ca și din alte țări, nu au fost de la început adepții învățării marxiste. Primele contacte ei le-au avut cu diferitele nuanțe ale socialismului mic-burghez, în special cel de esență narodnică. Este un merit al pleiadei de militanți din perioada 1875—1883 că a reușit să reconsidere experiența teoretică acumulată și să ia cursul hotărât spre orientarea marxistă. De altfel, încă în acest timp, ei au început să manifeste un interes crescând pentru opera lui Marx, în special pentru „Capitalul”, care circula în România încă în anii 1875—1876 în limbile rusă, franceză și germană (edițiile 1867 și 1872).

Dr. N. Russel, participant la cercurile socialiste, arăta ulterior într-o scrisoare către un cunoscut că el, Nicolae Codreanu și Dobrogeanu-Gherea citiseră pe Marx în 1875—1876⁴. Afirmatia este confirmată și de Zamfir Arbore-Ralli în amintirile sale publicate în 1896, în care releva că cercul format la 1876 din tineri intelectuali în jurul lui Nicolae Codreanu la București venise în contact cu „...lucrarea capitală a lui Karl Marx”⁵.

Surse de difuzare a ideilor marxiste erau și publicațiile periodice pe care le primeau în diferite limbi membrii cercurilor socialiste române din deceniul al VIII-lea al secolului trecut, de la revista narodnică „Vperiod” pînă la ziarul socialist „l'Égalité” scos de Jules Guesde. Specialiștii români apelau și la broșuri de popularizare a marxismului, mai mult sau mai puțin fidele ideilor originale ale lui Marx, cum era *Das Kapital und die Arbeit* a lui Johann Most, *Quintesență des Sozialismus* a lui Friedrich Schaeffle și *Il Capitale* a lui Carlo Cafiero⁶.

O IMPORTANTĂ DEOSEBITĂ o prezintă referirile directe la unele lucrări și teze ale lui Marx conținute în broșurile întocmite de participanții la mișcarea socialistă și mai ales articolele din presa mișcării socialiste care și propuneau să prezinte fie personalitatea întemeietorului socialismului științific, fie aspecte ale concepției marxiste.

Astfel, în broșura cu caracter programatic publicată la Iași în 1880 sub titlul *Un studiu psychiatric urmat de câteva comentarii asupra ideilor sănătoase* (1880), unele considerații au ca sursă directă *Manifestul Partidului Comunist* și „Capitalul”. În altă scriere socialistă română subliniau rolul hotărâtor al „Capitalului” în fundamentarea științifică a socialismului: „Marx în cartea sa «Das Kapital» a pus bazele socialismului științific”⁷. Revista „România viitoare”, apărută în 1880, reproducea pasaje întregi din „Capitalul” lui Marx în articolul *Naționalizarea solului în Anglia*⁸.

NUMELE LUI KARL MARX pătrunde larg în coloanele presei românești la moartea corifeului gândirii sociale și filozofice.

Revista socialistă „Dacia viitoare” a publicat un articol plin de căldură la adresa marelui dispărut. „In mo-

⁴) „Letopis marxizma”, vol. II, 1927, p. 53—55.

⁵) Zamfir C. Arbore, *In exil. Din amintirile mele*, Craiova, 1896, p. 218.

⁶) Vezi *Documente privind istoria României. Războiul pentru independență*, Editura Academiei R.P.R., 1954, vol. I (partea I-a), documentele nr. 592 și 624, p. 715 și 791.

⁷) *Sentința Comisiei judiciare a universității de Jassy în procesul fraților Nădejde*, Jassy, 1881, p. 6.

⁸) „România viitoare”, nr. 1, decembrie 1880, p. 11—12.

mentul aparițiunii nr. 4 al «Dacici» — se scria în articol — am aflat cu mare durere moartea ilustrului savant economist Karl Marx... Marx n-a propus nici un sistem speculativ; el a analizat faptele și a explicat științificește mersul umanității, și în special perioada actuală-capitalistă”⁹. Revista relua ideea din necrologul lui Fr. Engels la moartea lui Marx, reliefind că el „n-a fost numai un cugetător, ci și un luptător... Dacă posteritatea își va aminti cu recunoștință de vreun om — scria revista cu clarviziune, pătrunsă de semnificația operei și activității celui dispărut — acela va fi Karl Marx, care a contribuit atîta la elaborarea ideii emancipatoare a omenirii”¹⁰. Personalitatea lui K. Marx a fost evocată în 1883 și de ziarul de orientare liberală „Telegraful”. Autorul (s-ar putea să fi fost Zamfir Arbore-Ralli) aprecia pe Marx ca pe „cel mai eminent dintre socialiștii contemporani și unul din cei mai profunzi economiști ai timpului nostru... Socialismul contemporan — continua ziarul — pierde cu dînsul pe șeful său științific și pe cel mai profund al său cugetător”¹¹. Ziarul lui C. A. Rosetti, „Românul”, a inserat, de asemenea, o relatare care conținea unele date biografice și făcea unele aprecieri asupra activității teoretice și practice a lui Karl Marx. „Capitalul” era socotit „opera care îl clasează în primul rang printre economiștii critici și socialiști din secolul nostru”. Reliefindu-se rolul lui Marx în cadrul Internaționalei I se scria: „...influența lui fu mai ales simțită în prima îmboldire dată societății și în însemnatele publicări ale Consiliului general, mai toate scrise de mîna lui. Marx cunoștea în perfecțiune mai toate limbile europene, dar mai ales cunoștea în perfecțiune situațiunea politică și economică a diferitelor țări. Una singură din calitățile lui ar fi fost de ajuns pentru a face din el sufletul Consiliului general al Asociațiunii”¹² (se arc în vedere Internaționala I — D.H.).

Despre opera și personalitatea lui Karl Marx, considerate în funcție de orientarea publicațiilor, au scris și alte organe de presă ale timpului¹³.

În anul 1884 ziarul burghez-liberal „România liberă” a publicat un ciclu de articole consacrate unor aspecte ale dezvoltării mișcării socialiste internaționale, dedicînd un spațiu larg și activității lui K. Marx. Deși recunoștea unele calități ale marelui cugetător, ziarul combătea, de pe poziții liberal-burgheze, învățătura marxistă¹⁴.

De altfel, literatura economică și socială apărută în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea în România atestă faptul că marxismul se impusese într-o așa măsură încît și reprezentanții gândirii nemarxiste găseau necesară informarea din literatura marxistă, făceau referiri la mișcarea socialistă și la Karl Marx.

⁹) *Presa muncitorească și socialistă din România*, vol. I, partea I-a, București, Editura politică, 1964, p. 219—220.

¹⁰) *Ibidem*, p. 221.

¹¹) „Telegraful”, an. XIII, nr. 3250 din 11 martie 1883.

¹²) „Românul”, an. XXVII, 10 martie 1883.

¹³) Date concrete în legătură cu problema amintită conțin articolele lui Gh. Dobre, *Necroloage românești la moartea lui K. Marx*, în „Probleme economice” nr. 3/1958 și S. Albu, *Articole apărute în presa din România la moartea lui Karl Marx*, în „Presa noastră”, VIII, nr. 3, martie 1963.

¹⁴) „România liberă”, an. VIII, nr. 2036 din 18 aprilie 1884.

Intr-un articol intitulat *Socialismul și comunismul* A. D. Xenopol se declara în 1885 de acord cu revendicarea unei „mai drepte repartitii a productului muncii” pe care o considera că răspunde sensului învățaturii socialiste, dar combătea „ideea comunistă” a desființării proprietății private¹⁵. O înțelegere istorică mai largă asupra mișcării socialiste vădea A. D. Xenopol în ale sale *Studii economice* publicate în volum în 1882. „Mișcarea socialistă din vremile noastre — scria Xenopol — cu toate abaterile ei, cu toată ura și inverșunarea ce provoacă în contra ei, nu e mai puțin adevărată că reprezintă o nouă fază a veșnicilor lupte încinse între exploatare și exploatați”¹⁶.

Referiri la Karl Marx face și Ion Ghica în 1885 într-o scrisoare către V. Alecsandri, reprezentând de fapt o scriere cu caracter economic intitulată *Insula Prosta*. „O idee care de citva timp găsește răsunet chiar și în Anglterra este aceea a naționalizării pământului.

Karl Marx a susținut că ar fi un mare câștig pentru stat dacă și-ar apropria pământul plătindu-se proprietarilor actuali o rentă fixă, un număr de ani mărginit”¹⁷.

ANII 1883—1885 CONSTITUIE, din punct de vedere al evoluției ideologice a mișcării socialiste din România, un moment de mare însemnătate. Este vorba de trecerea mișcării socialiste pe pozițiile învățaturii marxiste. Pătrunderea marxismului în România capătă astfel o semnificație specială, îmbrățișind nu numai aspectele legate de căile de răspindire și difuzare a unor lucrări ale lui K. Marx și Fr. Engels, a unor broșuri de popularizare a marxismului sau a acumulării cantitative de idei marxiste în cadrul cercurilor socialiste, ci de fundamentarea teoretică marxistă a mișcării socialiste române, de elaborarea bazelor teoretice pentru mișcarea muncitorească din România.

Problema pătrunderii marxismului în România, ca și în alte țări, reprezintă, deci, o latură importantă a procesului unirii mișcării muncitorești cu socialismul științific; ea implică prezența unui act creator, constând în analiza marxistă a realității românești. Marxismul s-a impus ca o orientare nouă, de o importanță istorică inestimabilă în gândirea românească tocmai datorită acestei împrejurări, datorită eforturilor creatoare ale militanților socialiști de a aplica marxismul la condițiile realității românești.

În primele rînduri ale acțiunii menite să asigure o bază teoretică temeinică mișcării socialiste s-a situat C. Dobrogeanu-Gherea. În jurul său s-a format un vigoeros grup de militanți care a desfășurat o bogată activitate de propagandă a ideilor marxiste, de educare socialistă a clasei muncitoare. Din cadrul acestui grup putem desprinde pe Panait Mușoiu, Raicu Ionescu-Rion, dr. Ștefan Stîncă, Alexandru Ionescu, Anton Bacalbașa, Sofia și Ion Nădejde, C. Mille (pînă la 1895).

Friedrich Engels a urmărit cu simpatie și interes orientarea spre marxism a mișcării socialiste din România. Pe masa sa de lucru s-au aflat și publicații socialiste românești, între care „Revista socială” și „Contemporanul”; prin intermediul acestora a făcut cunoștință cu o serie de lucrări ale socialiștilor din țara noastră: *Ce vor socialiștii români?* (1885—1886), *Karl Marx și economiștii noștri*

(1884) și altele. Principiile teoretice care se aflau la temelie acestor lucrări, metoda adoptată în analiza fenomenelor de ordin economic și social-politic și platforma programatică, elaborată în *Ce vor socialiștii români?*, au prilejuit următoarea apreciere pe care Engeles a făcut-o într-o scrisoare adresată din Londra, la 4 ianuarie 1888, lui Ion Nădejde, pe atunci unul din fruntașii Cercului muncitorilor din Iași: „...spre marea mea satisfacție din citirea lucrărilor dv. (ale socialiștilor români—D.H.) am putut să mă conving că socialiștii din țara dv. acceptă în programul lor principiile fundamentale ale teoriei care a reușit să grupeze într-un singur detașament de luptă majoritatea covârșitoare a socialiștilor din Europa și America — teoria creată de defunctul meu prieten, Karl Marx”¹⁸.

Pentru a realiza sarcina pregătirii și formării conștiinței de clasă a muncitorimii, pe care militanții socialiști o puneau uneori chiar pe primul plan, deși recunoșteau importanța acțiunii practice revoluționare, s-a acordat o atenție deosebită publicisticii periodice. Preocuparea pentru a asigura transmiterea noilor idei și-a găsit expresie în existența unei variate game de publicații la apariția cărora au contribuit figurile reprezentative ale mișcării socialiste, cercurile muncitorești și asociațiile profesionale, exponenții pe plan local ai socialismului român. Presa muncitorească și socialistă din ultimul pătrar al secolului al XIX-lea oferă un exemplu de slujire a unor importante idei marxiste, de atitudine militantă și patos pus în slujba acestora. Piscurile celor peste 70 de titluri apărute le formează publicații ca *Revista socială* (1884—1887), *Contemporanul* (1881—1891); *Critica socială* (1891—1893); *Drepturile omului* (1885; 1888—1889); *Munca* (1890—1894); *Lumea nouă* (1894—1900); *Literatură și știință* (1893—1894).

Cercetarea realităților sociale, economice și politice din România în lumina concepției marxiste a deschis perspective noi în înțelegerea unor probleme de bază ale istoriei țării. Mișcarea socialistă, fundamentată pe metodologia materialist-dialectică, a contribuit la elucidarea unor aspecte importante legate de problema agrară, de dezvoltarea industrială a țării, de desăvîrșirea unității naționale. Prin conținutul lor obiectiv, punctele de vedere formulate de mișcarea socialistă față de aceste probleme se înscriu în fluxul celor mai înaintate tradiții ale gândirii românești. Ele izvorau din năzuința de a imprima țării o dezvoltare democratică, progresivă, un curs istoric apt de a crea condiții materiale și spirituale de viață prosperă pentru masele populare.

Conștiința destinului istoric al țării și ale intereselor maselor muncitoare, interese care corespundeau necesităților obiective de dezvoltare a României, străbate ca un fir roșu întregă mișcare de idei socialiste și constituie o expresie a patriotismului de care era animată. Desigur, în procesul analizei realității românești de către socialiști și mai ales al elaborării soluțiilor de transformare practică a acestei realități sînt prezente și o serie de limite, de erori care au o condiționare obiectivă în stadiul de dezvoltare a mișcării, dar au fost alimentate și de orientarea preponderentă spre un curs moderat de acțiune.

¹⁸ *Presă muncitorească și socialistă din România*, volumul I, partea I-a, București, Editura politică, 1964, p. 188.

¹⁵ Vezi „Economia națională”, an. IX, nr. 9 din 25 februarie 1885, p. 100—101.

¹⁶ A. D. Xenopol, *Opere economice. Texte alese*. Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967, p. 127.

¹⁷ Ion Ghica, *Scrisori către Vasile Alecsandri*, București, E.P.L., 1967, p. 300, vezi și p. 307.

O trăsătură caracteristică a mișcării socialiste din România în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea o reprezintă puternica ei afirmare în viața intelectuală a țării. Dacă baza de masă a mișcării era relativ restrânsă, ea și adeziunea privind nemijlocit sarcinile dezvoltării acesteia, în schimb, fenomenul pătrunderii socialismului român în cultură oferă o imagine care poate fi considerată, fără exagerare, spectaculoasă. Domeniile principale în care s-a impus ca autoritate sînt critica literară, pe plan literar-artistic, iar pe plan științific — promovarea unor teorii de mare valoare, ca, de exemplu, darvinismul.

Activitatea pe tărîmul criticii și al esteticii literare desfășurată de reprezentanții mișcării socialiste — în primul rînd de C. Dobrogeanu-Gherea — a pus bazele fundamentării materialiste a acestor discipline în România. În elaboarea noilor idei critice și estetice, Gherea a trebuit să meargă adesea pe un drum încă nebătătorit. Preocupările unor figuri marcante ale mișcării socialiste pentru aplicarea marxismului la analiza fenomenului literar, cum au fost Franz Mehring, G. V. Plehanov, P. Lafargue, se plasează, cronologic, în majoritatea lor, după cele ale lui Gherea. Teoreticianul român și alți colaboratori ai săi au știut să illustreze, cu bogate resurse, capacitatea marxismului de a investiga creația literară, asigurînd socialismului din România o afirmare de prestigiu, considerată astfel de numeroase personalități ale vieții culturale din țara noastră.

De mare importanță a fost și receptivitatea socialiștilor români față de cuceririle științifice ale veacului, în special față de darvinism. Paginile revistei „Contemporanul” sînt o elocventă mărturie în acest sens: dezvăluirea semnificației darvinismului pentru dezvoltarea științei, combaterea încercărilor de a transpune principiile sale la condițiile societății umane, aplicarea concepției materialist-dialectice la problemele medicinei sociale sînt contribuții prin care mișcarea socialistă din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea își asigură un loc în viața științifică a țării.

Cele arătate mai sus vin să explice puternica forță de atracție exercitată de principiile innoitoare, în numele cărora acționa mișcarea socialistă, asupra unei întregi pleiade de intelectuali ai vremii — oameni de știință, literați, artiști. Aceste principii au fertilizat domeniul creației spirituale în sensul democratizării, al umanismului, au contribuit la apropierea multor oameni de știință și artă de năzuințele maselor asupra și exploatate.

Activitatea fecundă desfășurată de socialiștii români în domeniul propagandei ideilor marxiste și a aplicării lor la condițiile realității românești a fost remarcată și în publicațiile socialiste de peste hotare (Germania, Franța ș.a.). „Literatura socialistă română... — se serie de exemplu în 1893 în revista „L'Ère nouvelle” care apărea la Paris... — se plasează în primele rînduri ale literaturii socialiste internaționale”¹⁹.

PERIOADA TRECERII mișcării socialiste din România pe pozițiile învățaturii marxiste a fost fecundă și sub raportul extinderii preocupărilor pentru propagarea și difuzarea scrierilor întemeietorilor socialismului științific, al conținutului de idei al acestor scrieri. Opera de educare a proletariatului și de formare a conștiinței sale de clasă era strîns legată, în concepția militanților celor mai reprezentativi ai mișcării socialiste, de acțiunea menită să faciliteze apropierea minților însetate de

adevărul învățaturii eliberatoare de izvoarele vii și proaspete ale acesteia. Încă în anul 1883 revista „Emanciparea”, organ de presă al cercului socialist bucureștean, a publicat sub semnătura lui Anton Bacalbașa, în numerele 4,5 și 7 din 1883, un ciclu de articole intitulat „Capitalul, cartea I-a, Dezvoltarea producției capitaliste”. Era prima încercare mai amplă în literatura socialistă din România de a expune sistematic conținutul „Capitalului”. Titlurile capitolelor și paragrafelor sînt elocvente pentru tematica abordată, în „Emanciparea”: 1) Despre marfă, valoare și schimb; 2) Despre capital și forma sa; 3) Ziua de muncă; 4) Plusvaloarea relativă. Articolele din revista „Emanciparea” nu reprezintă o traducere exactă, ci o prelucrare a tematicii „Capitalului” lui Marx.

O serie de idei și teze din învățatura economică marxistă au fost prezentate în anii 1884—1885 de Constantin Mille în ziarul burghezo-liberal „Românul” și în cotidianul socialist „Drepturile omului”.

Tematic, cercul problemelor economice abordate de Mille era foarte larg. Cu multe inexactități și cu o anumită facilitate care afectau pătrunderea în esența fenomenelor, Mille a prezentat în ciclul de 8 articole publicate sub titlul general *Sofisme economice* problema metodei marxiste, în articolul *Materialismul economic*, problema obiectului economiei politice (*Ce este economia politică*, în „Românul” din 5 iulie 1884), *a crizelor economice* („Românul” din 20—21 august 1884), *Legea cererii și a ofertei și sistemul colonizator* („Românul” din 7 iulie 1884), *Mașinismul în capitalism și consecințele sale economice și sociale* („Românul” din 13 și 15 iulie 1884). În unele articole, C. Mille menționa că se călăuzește după „magistrala lucrare a lui Marx”, adică după „Capitalul”. El a reprodus chiar direct pasaje din volumul I al „Capitalului”. Cu toate acestea, Mille prelua și alte idei cu largă circulație în literatura economică apuseană a vremii, deși preferințele sale erau evidente pentru reprezentanții marxști ai economiei politice, așa cum rezultă din articolul *Bibliografie* unde analizează lucrarea „*Le collectivisme*” („Românul” din 10 august 1884).

În anul 1884 C. Dobrogeanu-Gherea a publicat succesiv, în 6 numere ale „Revistei sociale”, studiul *Karl Marx și economiștii noștri*, care este aparent răspunsul la articolul *O confruntare. Socialiștii noștri și Karl Marx*²⁰, întocmit de un exponent ideologic al claselor dominante, Petre Missir. Adîncimea analizei și amploarea expunerii depășeau însă cadrul răspunsului la un articol de importanță minoră. De fapt Dobrogeanu-Gherea a căutat să popularizeze teoria economică a lui Karl Marx și

²⁰ Vezi „Convorbiri literare”, an. XVII, nr. 9 din 1 decembrie 1883. Constatînd răspîndirea ideilor socialiste din România, Missir scria: „În anii din urmă a străbătut în adevăr și la noi, propaganda ideilor socialiste în care s-au înrolat și cîțiva tineri din Iași.

O publicație periodică din Bruxelles (este vorba de «Dacia viitoare»—D.H.) și alta din București («Emanciparea»—D.H.) ne anunță răsunsetul acelorași idei și tendințe. Devotamentul pentru această cauză merită, desigur, să fie respectat întrucît ele dau la lumină un protest energic și onest în contra multor neadevăruri ce se practică în idei și în fapte în toate părțile și mai cu seamă la noi” (op. cit. p. 338).

¹⁹ „L'Ère nouvelle”, 1893, p. 104.

să-i sublinieze deosebirea calitativă față de școlile economice burgheze.

Categoriile principale ale economiei politice marxiste ca marfa, valoarea, munca, forța de muncă, plusvaloarea, renta, profitul, crizele economice sînt examinate de autor în spiritul învățăturii marxiste. Relevînd importanța elaborării de către Marx a teoriei plusvalorii, Gherea scria: „Aflarea și analizarea plusvalorii este deci unul din cele mai frumoase titluri ale lui Marx la nemurire”²¹.

Studiul lui Dobrogeanu-Ghera constituie cea mai amplă și aprofundată cercetare în domeniul economiei politice marxiste de la sfîrșitul secolului al XIX-lea din România. Acest studiu a impus în cadrul gândirii economice din România superioritatea economiei politice marxiste și a constituit o sursă de bază în popularizarea ulterioară a cunoștințelor economice marxiste de către mișcarea socialistă prin presă, broșuri, conferințe.

În ultimul deceniu și jumătate al secolului trecut lucrările fondatorilor socialismului științific au căpătat o răspîndire mai largă în mișcarea muncitorească din România. Cele mai cunoscute lucrări, în ediții originale sau traduceri în limbile italiană și franceză, erau „Capitalul”, toate cele 3 volume, „Anti-Dühring”, „Manifestul Partidului Comunist”, „De la socialismul utopic la socialismul științific”. Concomitent, mișcarea socialistă a depus o fructuoasă muncă de traducere a unor opere ale lui Marx și Engels. În coloanele revistei „Contemporanul” (1885—1886) a fost publicată una din primele traduceri ale lucrării „Originea familiei, a proprietății private și a statului”, fapt remarcat de Engels într-o scrisoare trimisă redacției revistei. În anul 1889 a apărut fragmentar o traducere a lucrării „Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință”²². Ulterior au fost publicate în organele de presă ale mișcării muncitorești sau în broșuri separate scrieri ca „Critica programului de la Gotha”, „Manifestul Partidului Comunist” (1892; 1893), „Luptele de clasă din Franța 1848—1850”, „Dezvoltarea socialismului de la utopie la știință”. Au fost publicate, de asemenea, numeroase articole, originale sau reproducări, dedicate activității lui Karl Marx²³. Prezentînd articolul „Teoria valorii” de Karl Marx, reproduș după ziarul „Berliner Volksblatt”, un militant al mișcării socialiste scria în anul 1890: „Noi sîntem fericiți de a putea face cunoscut celor ce studiază „Capitalul” această operă de geniu care deschide o eră nouă științei sociale”²⁴.

În anul 1892 ziarul „Munca” a publicat în traducerea lui H. Sanielevici lucrarea de propagandă marxistă a lui Paul Lafargue „Materialismul economic după vederile lui Karl Marx”²⁵.

Pentru evoluția ideologică a mișcării socialiste din România la sfîrșitul secolului trecut este semnificativ faptul

că, după părăsirea mișcării de către elementele renegatoare cunoscute sub denumirea de „generoși”, ziarul „Lumea nouă” intensifică acțiunea de popularizare a operei lui Marx, publicînd fragmente din scrierile sale²⁶. Militanții rămași consecvenți idealurilor socialiste își exprimau în acest fel atașamentul la aceste idealuri, considerînd publicarea unor părți din textele clasice o armă în acțiunea de orientare a mișcării muncitorești spre o atitudine fermă de clasă.

ASCENSIUNEA MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI care a avut loc, după un reflux temporar, la începutul secolului al XX-lea, efervescența ideologică manifestată în cadrul mișcării socialiste explică pașii noi făcuți pe linia răspîndirii, popularizării și a adîncirii înțelegerii moștenirii lui Karl Marx. Principalele publicații care au contribuit la aceasta au fost ziarul „România muncitoare” și revista lunară „Viitorul social”. Relevînd sistemul atotcuprinzător și unitar al învățăturii marxiste, C. Dobrogeanu-Ghera scria în articolul „Judecata posterității și judecata contemporanilor” publicat în 1907: „Acei care au citit ceva din Marx sau mai bine, asupra lui Marx, nici nu bănuiesc că marxismul nu e numai un complex de geniale analize economice, o doctrină economico-socială, dar el conține o filozofie a istoriei, o etică, o întregă concepție a vieții”²⁷.

Revista „Viitorul social” a publicat în anul 1908, sub semnătura lui Ottoi Călin, un articol dedicat vieții și activității lui Karl Marx care se ridică deasupra materialelor similare apărute anterior în românește, prin puterea de surprindere a semnificației operei marelui cugător și luptător, ca și prin exactitatea informației biografice. „Trebuie să te gîndești la toată influența pe care a avut-o el asupra mișcării muncitorești, — scria Ottoi Călin dezvăluind însemnătatea istorică a activității lui Karl Marx — la întinderea uriașă ce ea a căpătat-o în sfertul de veac care s-a scurs de la moartea lui, la milioanele de oameni de pe tot pămîntul care s-au însuflețit de idealurile învățăturilor sale... pentru a înțelege această însemnătate. Viața lui face epocă în evoluția istorică, ea marchează în era capitalistă aurora unei lumi ce trebuie să răsară... Și pășind înspre înfăptuirea societății comuniste aceste milioane (de proletari și discipoli ai marelui învățător — D.H.) călăuzite de spiritul lui Marx, i-au ridicat în mintea și în inima lor monumentul cel mai măreț ce s-a închinat vreodată memoriei unui om”²⁸.

PĂTRUNDEREA ȘI RĂSPINDIREA ideilor marxiste în România au jucat un rol important în formarea și creșterea conștiinței de clasă a proletariatului, în procesul maturizării sale politice. Ea a însemnat afirmarea unei orientări noi, de mare perspectivă istorică, în gîndirea românească. Activitatea rodnică depusă în opera de popularizare a învățăturii marxiste la sfîrșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea face parte integrantă din tradițiile bogate ale activității ideologice a mișcării muncitorești din România.

²⁶) Vezi „Lumea nouă”, an. V, nr. 17 din 31 octombrie 1899; an. VI, nr. 46 din 28 mai 1900.

²⁷) „Viitorul social”, an. I, nr. 5, decembrie 1907, p. 413.

²⁸) Ibidem, an. I, nr. 7, februarie 1908, p. 19.

²¹) „Revista socială”, an. I, 1884, nr. 5, p. 167.

²²) „Drepturile omului” din 26 iulie 1885.

²³) Vezi, de exemplu, „Munca” an. III, nr. 50, din 31 ianuarie 1893, an. IV, nr. 4 și 5 din 14 și 21 martie 1894; „Lumea nouă”, an. I, nr. 154 din 18 aprilie 1895; an. IV, nr. 1100 din 17 martie 1898 etc.

²⁴) „Munca”, an. I, nr. 40 din 25 noiembrie 1890.

²⁵) „Munca”, an. II, nr. 49 și 51 din 26 ianuarie și 9 februarie 1892; an. III, nr. 2, 3, 4, 6, 7, 8 din 1, 8, 15, 29 martie, 5, 12 aprilie 1892.

DECORĂRI

La 23 mai a.c., la Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a avut loc solemnitatea înmănării unor înalte distincții.

Au luat parte: tovarășii Emil Bodnăraș, Ștefan Voitec, Constanța Crăciun, Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Mia Groza, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, Suzana Gâdea, președinta Consiliului Național al Femeilor, acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei, Nestor Ignat, președintele Uniunii ziaristilor, acad. Costin Nenișescu, președintele secției de științe chimice a Academiei și Marin Bîrjeaga, vicepreședinte al Consiliului național pentru educație fizică și sport.

Pentru îndelungată și rodnică activitate didactică și științifică, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, tovarășului Tudor D. Ionescu, membru corespondent al Academiei, directorul Institutului de cercetări alimentare, i-a fost conferit Ordinul „Meritul Științific” clasa I.

Pentru merite deosebite și activitate îndelungată în domeniul presei, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, a fost conferit Ordinul „Meritul Cultural” clasa a II-a ziaristului F. Brunca-Fox.

Pentru merite deosebite în activitatea de organizare și răspundere a șahului, a fost conferit Ordinul „Meritul Sportiv” clasa a II-a tovarășului Ion H. Gudju, profesor consultant la Institutul de medicină și farmacie din București.

Au fost conferite ordine și medalii ale Republicii Socialiste România unor lucrători ai revistelor „Probleme economice”, „Femeia”, „Săteanca” și „Dólgzó Nő”, pentru merite deosebite în muncă, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la apariția acestor reviste.

În numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat, al tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, tovarășul Emil Bodnăraș a adresat calde felicitări celor distinși.

Maria Ciocan, redactor șef al revistei „Săteanca”, și Ioan Predoi, secretar general de redacție al revistei „Probleme economice”, au mulțumit în numele celor decorați pentru înalte distincții acordate.

Oaspeți de peste hotare

● La 21 mai a.c., o delegație de 15 ziaristi și deputați în Bundestag și în parlamentul landului Bavaria-R.F.G. a făcut o vizită la Uniunea ziaristilor. Oaspeții au fost primiți de Mircea Rădulescu, vicepreședinte, și Aurelian Nestor, secretar general.

● Între 21—23 mai a.c., Marco Tullio Rodriguez, secretar al O.I.Z., a fost oaspete al Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România. Cu acest prilej, au avut loc convorbiri în cadrul cărora Marco Tullio Rodriguez a informat conducerea Uniunii despre activitatea secretariatului O.I.Z. și pregătirile pentru organizarea sesiunii Comitetului Executiv al O.I.Z. ce se va ține în cursul lunii septembrie la Ulan-Bator.

● În ziua de 23 mai a.c., Stein Savik, corespondentul la Bonn al ziarului „Aftenposten” din Oslo, a făcut o vizită la Uniunea ziaristilor din România, unde a avut o convorbire cu ziaristi români specializați în probleme economice și probleme culturale.

● Simbătă 11 mai a.c., la Uniunea ziaristilor din București a făcut o vizită prietenească o numeroasă delegație de ziaristi belgieni, italieni, francezi și vest-germani, membri ai Organizației mondiale a presei periodice, aflați în trecere prin țara noastră în calitate de turiști. Oaspeții au fost întâmpinați de reprezentanți ai Uniunii ziaristilor și de redactori ai unor publicații din Capitală.

Ioan Stănculescu, secretar al Uniunii ziaristilor din România, a vorbit oaspeților despre activitatea și preocupările Uniunii ziaristilor din România. Dl. A. Desguin, președintele Organizației mondiale a presei periodice, mulțumind pentru amabila primire făcută a vorbit pe scurt despre obiectivele organizației. Apoi, el a remis cu titlu simbolic, Uniunii ziaristilor români, o me-

dalie de onoare a organizației pe care o reprezintă.

La încheierea vizitei, dl. A. Desguin a făcut revistei noastre o scurtă declarație în care se arată :

Sînt deosebit de bucuros de a putea aduce cititorilor „Presei noastre” un salut frătesc al Presei periodice belgiene, reprezentată aici de aproape cincizeci de confrăți veniți, împreună cu confrăți italieni, francezi și germani, să cunoască bogățiile culturale și turistice ale României. Doresc ca această vizită să contribuie la apropierea dintre ziaristi presei periodice române și belgiene și — mai mult decît atît — la o înțelegere și mai apropiată între poporul român și poporul belgian.

București, 11 mai 1968

A. DESGUIN
Președinte internațional

Stiloul de aur

AI. MIRODAN

CIND INUAȚĂ bine la aritmetică și geografie, când reușesc să scrie caligrafic pe caietul dictando și fără pete de cerneală sau cremă de zahăr ars, când se prezintă cu regularitate la corul pe două voci pentru a intona „Foaie verde lămușă, paște calul lui Gheorghiuță” și se disting la traforaj realizând avioane de lemn cu aripi și coadă, copiii din clasa a IV-a primară capătă, de față cu tata și mama, felurite distincții: premiul I, premiul II, premiul III.

Când, crescuți în vîrstă, aceiași copii ajung la liceu și rezolvă cu sclipiri binomul de gradul II sau elaborează fără erori gramaticale o teză despre Ienăchiță Văcărescu, răspunsul școlii se exprimă prin invitația ca, la fine de an, nădejtile intelectuale să urce pe scenă (serbare) pentru a căpăta premii: I, II, III.

Jucătorii de popice care se remarcă în marile competiții, — iau

1

premiu. Actorii când culeg aplauze cu prilejul Decadei teatrului românesc — iau premii. Decoratorii de vitrine, participanți la cel de-al 17-lea Concurs pe județ, oraș sau țară — iau premii. Regizorii de filme artistice sau neartistice, lungi sau scurte, în alb-negru sau culori, tehnice, de copii, agricole, de publicitate, științifice și despre evoluția moluștelor — iau premii variind de la „Cărăbușul de aur” la „Mențiunea specială” a U.C.I.F.M.T.E.R.-ului acordată pentru expresivitate și înalt umanism cu prilejul Festivalului de la Pago-Pago. De fapt, dacă observi cu oarecare atenție lucrurile, constăți că mai toate performanțele umane, înfăptuirile ce depășesc o limită anume, realizările remarcabile sau măcar remarcate sînt răsplătite (și implicit stimulate) prin premii.

Cu o excepție: gazetăria.

De ce?

2

(De fapt textul meu s-ar putea opri aici, într-alit de convins sînt că surplusul de cuvinte e inutil și că toată lumea profesiei noastre a înțeles despre ce e vorba. Cred că am reușit să exprim destul de logic o stare absurdă.

Totuși — întrucît prejudecata care spune că orice sugestie trebuie însoțită de argumente este la fel de înrădăcinată ca și prejudecata care a împiedicat pînă azi (și pînă mîine, probabil) acordarea de premii pentru publicistica superioară — să continuăm, adăugind cîteva linii...)

Așadar, de ce?

Poate din pricina unui poncif mental (atît de vechi încît e veșnic actual) care neagă scrisului ziaristic calitatea de valoare, aceasta constituind, așa cum de altfel am

3

învățat cu toții la școală, apanajul literaturii. Indelețnicirea de gazetar, zice ponciful, este o activitate (ceva în genul unui împiecat de cuvinte), romanul în trei volume e creație.

Eroare. Mai întii pentru că se confundă genul cu valoarea, ceea ce face ca unui reportaj de clasă să-i fie preferat, pe scara fals alcătuită a valorilor, un sonet imbecil.

Pe urmă, pentru că timpul nostru vede, cu osebire, diluîndu-se frontierele dintre genuri: poemul își pierde rima „întrind” în proză, teatrul (dramatic deci) devine epic, iar cînd lucrurile sînt împinse mai departe spre teatrul zis „total”, scena găzduiește elemente cinematografice, grafice, auditive fără limită, pictura iese din uleiuri lărgind gama materiilor utilizate, sculptura începe a se mișca, devenind mobilă, romanul devine reportajul unei crime (Truman Capote), foiletonul umoristic — schi-

4

ță (Daninos)¹, iar reportajul sociologic — roman determinîndu-i anul trecut pe membrii juriului Goncourt să ia în considerație posibilitatea de a acorda premiul suprem al prozei franceze gazetarului J. J. Servan-Schreiber pentru „Le défi américain”, adică pentru o carte de publicistică „pură”.

...Poate, de asemenea, din cauza unui complex de inferioritate al gazetarilor înșiși la adresa scrisului știut sub numele de ne-literar. Și poate (urmare a complexului), din pricina unui exces de pudoare statornicit în rîndurile profesioniștilor legați de cotidian și transmis colegilor reprezentanți de la Uniunea ziaristilor.

¹ Dar „momentele” lui Caragiale ce sînt?

5

Toate cele de mai sus², au făcut ca nici Uniunea și nici revista care-mi găzduiește atacul la adresa gazdei să nu îndrăznească a buscula lucrurile, să-i lase pe Argezi și Vineea a pleca fără un Premiu național pentru ziaristică, să întîrzie acordarea acestei distincții lui Bogza, lui Stancu, lui Tudor Teodorescu-Braniște, Jebelou, instituirea unui sau unor premii anuale (să zicem „Stiloul de aur”) pentru cele mai bune creații din cuvinte și gîndire alcătuite prin strădania deloc ne-cerebrală a celor mai buni dintre noi.

IN INCHEIEREA acestui text propun cu tot respectul să ne respecțăm.

² Precum și altele.

6

ECOURI

Publicăm în continuare ecouri sosite la redacție în urma anchetei „OARE ÎI AJUTĂM SUFICIENT PE TINERII ZIARIȘTI?“, apărută în „PRESA NOASTRĂ“ nr. 11/1967 și continuată în n-rele 2 și 3/1968.

Coloanele revistei rămân în continuare la dispoziția tinerilor gazetari, a tuturor ziariștilor, care vor să-și exprime punctul de vedere asupra problemelor ridicate.

Un deziderat major

IN MAI MULTE numere ale revistei „Presa noastră“ s-au publicat articole în care gazetari tineri și mai vîrstnici au răspuns la întrebarea: *Cum ajutăm pe tinerii ziariști? Cred că este o inițiativă bună, deoarece dintr-o răsfuire sumară a ziarelor centrale și locale constatăm cu satisfacție frecvența semnăturilor unui mare număr de „boboci“.*

De la început vreau să spun că am unele rezerve la părerile exprimate de Dana Dumitriu, de la ziarul „Munca“ în ecoul „Personalitatea redactorului“, publicat în „Presa noastră“ nr. 2/1968. Referindu-se la modul cum sînt sprijiniți tinerii ziariști, autoarea are dreptate atunci cînd spune: *„Învăț numai din activitatea redactorilor buni, indiferent de vechimea lor în presă“.* Sigur, nimeni nu-i impune să considere ca bune toate sfaturile date de „bătrîni“ ziariști. Poate să ia din ele numai pe cele care-i sînt folositoare. Autoarea spune însă răspicat: *„Suspectez, de asemenea, ajutorul pe care mi-l pot da vîrstnicii. Accept să împărtășesc din experiența lor mai mult la modul liric și sentimental“*, iar mai departe adăugă: *„ar fi paradoxal ca asinul să dea lecții de galop calului numai pentru că este mai bătrîn“.*

După părerea mea, în această intervenție autoarea dovedește multă lipsă de modestie, iar comparația între asin și cal este nepotrivită. Dealtmînter, după cum bine se știe, și asinii la început sînt tot... tineri.

Mi-am spus părerea în această chestiune, deoarece am întîlnit tineri ziariști care cred că o dată cu ei începe

istoria gazetărici. Nimic mai dăunător pentru propria lor evoluție! Desigur, tinerii sînt tineri, sînt plini de energie și entuziasm; au și trebuie să aibă personalitate, dar nu pot și nu trebuie să ignoreze experiența înaintașilor, la urma urmei, a colegilor mai vechi împreună cu care lucrează într-un colectiv sau altul.

Din proprie experiență noi ne-am convins că formarea și educarea tinerilor gazetari nu este o treabă ușoară care se poate face prin dispoziții și indicații. Aceasta este o treabă destul de anevoioasă care presupune răbdare și mult tact. În cele ce urmează doresc să arăt, pe scurt, unele aspecte din munca organizației de bază de la redacția ziarului „Scînteia“ pentru educarea și creșterea tinerilor ziariști. La noi, în ultimii trei ani, au fost aduși numeroși tineri, absolvenți ai institutelor de învățămînt superior. Debutul lor în noua profesie aleasă este promițător. Majoritatea sînt bine pregătiți și prezintă reale calități gazetărești. Mulți dintre ei s-au încadrat repede în ritmul de muncă la ziar, reușind să publice articole importante din economie și cultură, știință și învățămînt, din domeniul deservirii populației și al vieții internaționale. Tinerii Ioan Erhan, Viorel Sălăjan, Gheorghe Săsărman, Șerban Berindei, Viorel Popescu, Adrian Angelescu și mulți alții sînt apreciați de colectivul nostru nu numai pentru faptul că știu să scrie, ci și pentru hărnicia și modestia lor.

În Secția Internațională există un grup numeros de tineri. Alături de „vîrstnicii“ cu experiență, tinerii abor-

dează teme grele, încearcă să investigheze domenii mai puțin bătătorite, se străduiesc în genere să-și afirme un stil propriu.

Conducerea ziarului și biroul organizației de bază consideră că tinerii noi în redacție trebuie educați și crescuți în direcția unui stil gazetăresc creator, plin de inițiativă și fantezie. Se cere să dezvoltăm la ei dragostea de muncă, pasiunea, înclinația pentru o activitate serioasă, spiritul de autoexigență și autodepășire permanentă. Să nu-i împingem pe drumul bătătorit al rutinei, al șablonului și temelor facile, ci să le îndreptăm atenția spre teme importante pe linia preocupărilor majore ale politicii partidului nostru. Numai așa îi vom ajuta să se formeze ca adeverați gazetari comuniști, capabili să redacteze materiale de înaltă ținută, cu larg ecou.

Ce am făcut în acest scop? În mai multe adunări de partid și ședințe de birou s-a discutat modul cum se ocupă comuniștii din conducerile secțiilor, de tineri veniți în redacție. S-a constatat că membrii de partid din conducerile secțiilor Industrie, Internațională, Artă, Literatură, au lucrat și lucrează bine cu redactorii tineri. De fiecare dată cînd li se dă de scris, sînt ajutați în alegerea temei, li se dau indicații asupra modului de informare, documentare, se dau liniile de orientare în timpul deplasării pe teren. La întoarcere, se discută cu autorul asupra materialului adunat, este ajutat la selecționarea elementelor celor mai semnificative, se fixează cadrul general al articolului. Un asemenea mod de lucru

nu are numai darul de a asigura ziarului articolele necesare, ci și de a spori încrederea tinerilor în propriile lor forțe, de a le mări experiența și propria exigență.

PRACTICA A ARATAT însă că nu este suficient ca tinerilor să li se arate unde să se ducă și cu ce să se înapoieze de pe teren, ci este necesar să fie ajutați să înțeleagă că de spiritul partinic, de capacitatea fiecăruia de a descoperi și a cuprinde problemele actuale ale sectorului de care răspunde, depinde dezvoltarea tematicii ziarului, îmbogățirea rubricilor, eficiența publicistică. Conducerea ziarului și biroul organizației de bază au cerut comunistilor din conducerea tuturor secțiilor să se ocupe zi de zi de formarea și educarea tinerilor gazetari, de atragerea lor la procesul complex de scoatere a gazetei. Când am insistat asupra acestei chestiuni nu ne-am gândit ca un om care este specializat în probleme economice, să scrie și despre învățămînt sau despre artă. Dar, este bine, folositor ca el să aibă noțiuni despre întregul proces prin care trece ziarul, pînă ce ajunge la cititor. Cu tinerii mai noi în redacție am organizat vizite în Combinat. La secțiile linotip, zincografie, stereotipie, rotativă au primit explicațiile cuvenite. Este un început pe care intenționăm să-l continuăm.

Prin diferite forme, în discuții cu fiecare tînăr în parte, în adunări de partid sau de redacție, biroul organizației de bază a căutat să stimuleze la tineri dorința de a lua de la redactorii mai vîrstnici tot ce este demn și înaintat: o înaltă principialitate și exigență față de muncă și față de propria viață personală, dăruirea și pasiunea pentru ca ziarul să apară în fiecare zi tot mai interesant. Să declare „război” rutinei, șablonului, formelor depășite de actualul stadiu al dezvoltării presei noastre, să fie meru în căutarea noului, în perfecționarea măiestriei gazetărești.

Nu spun însă nici o noutate cînd afirm că orice forme și metode ar folosi conducerea ziarelor, organizațiilor de partid, *principala cale, drumul cel mai scurt pentru creșterea și formarea tinerilor gazetari este munca și activitatea personală.* Comunistii din conducerea secțiilor trebuie să aibă încredere în tineri, să le dea teme grele, să-i arunce în valuri, cum s-ar spune, și să-i ajute să iasă la liman. Este bine ca tinerii ziaristi să nu se mulțumească cu puțin, să ceară cu insistență articole grele, să nu aibă liniște pînă ce nu și-au pus în aplicare întregul talent și puterea de muncă.

Biroul organizației noastre de bază a căutat să explice „contingentelor” de tineri repartizați ziarului „Scînteia” că aceasta nu este o cerință prea mare. Se știe ce greutăți întâmpinau tinerii cu ani în urmă. Pe atunci pentru un tînăr venit în redacție era necesară

o perioadă îndelungată de ucenicie. Mai întîi era pus să scrie cîte o informație, apoi era trimis pe teren cu un redactor mai vechi, pus să adune material documentar pentru acesta. De multe ori, unui tînăr, i se dădea să scrie numai ca să se spună că este pus la treabă, articole care nu erau prevăzute în planurile secțiilor. De cele mai multe ori, ele rămîneau prin sertare, fără să vadă lumina tiparului. Aceste metode făceau ca tinerii să crească anevoios și într-o perioadă îndelungată. Acum, dimpotrivă, există o solicitare permanentă pentru originalitate, sint deschise fiecărui tînăr largi posibilități de afirmare a talentului. Chiar la cîteva zile după venirea în redacție, el poate, dacă scrie bine, să-și vadă numele în ziar. *Dar, vreau să repet, totul depinde de seriozitatea cu care se documentează pe teren, de străduința pe care o depune la redactarea articolelor.*

PREGĂTIREA PROFESIONALĂ a tinerilor veniți în redacții este numai un aspect al problemei. O cerință de prim ordin este să ne ocupăm în permanență și cu toată seriozitatea de formarea lor ca oameni. Încercăm să formăm la ei trăsături înaintate, dragoste de muncă, atașament față de redacție, comportare demnă în familie și societate. Li sfătuim să fie receptivi la exemplele și sfaturile bune pe care le văd și le primesc de la „veterani”. Îmbinînd activitatea profesională cu comportarea civilizată în viața de toate zilele, tinerii gazetari vor deveni, într-un timp scurt, ziaristi de mîna întîia. Noi, cei cu părul încăruntat, le-o dorim din toată inima.

Spiridon STĂNEL

Secretarul biroului organizației de bază de la redacția ziarului „Scînteia”

Acești gazetari „de provincie”

SĂ LUĂM inspiratul titlu, care a deschis ancheta*), drept o autocritică deschisă din partea aceluia care se simt datorii în a da o mîna de ajutor... camaraderesc mai tinerilor lor colegi de breaslă? Dacă da, atunci intenția este salutară și-i așteptăm emoționați consecințele.

De fapt, acest lucru era așa de necesar, încît era nefiresc ca el să rămînă doar un vis frumos.

Cu puțin timp în urmă, dețineam un mic record încă de la intrarea în redacție. Terminasem filologia cu „anexa” ei — ziaristica — (oare și în viitor acest curs va avea aceeași soartă de... apendice la diferite facultăți?) și la 23 de ani am simțit ce înseamnă să fii un dirigitor al opiniei publice. Eram, așadar, cel mai tînăr redactor al ziarului. N-o să spun că mă frămînta gîndul de a deveni ziarist din fragedă pruncie sau că mama m-a prins mîzgăind o hirtie, în timp ce ceilalți copii de vîrsta mea se jucau. Nu! Important este că, într-o zi de iarnă, am intrat într-un birou și i-am spus redactorului șef adjunct că m-am prezentat la serviciu.

*) „Presa noastră”, nr. 11/1967.

După obișnuita și clasică răsfoire a colecției, a treia zi am fost trimis pe teren. Nici nu știți cît contează, stimăți colegi mai în vîrstă, acest AVANS DE ÎNCREDERE, acordat normal, fără complexe, fără teama că „firma” va avea de suferit! Discret, cu mult tact, mi s-a încredințat totuși o temă modestă; abia mai tîrziu, însă, îți dai seama de aceasta. În fond veneam — ca alți vreo 20 de colegi de aceeași vîrstă — de pe băncile unei facultăți, după doi ani de... „teoria și practica presei” efectuată puțin mai înainte, la unul din ziarele centrale, care ne oferise, într-un fel, prilejul confruntării cu rigorile meseriei.

Atitudinea aceasta deschisă, convingerea colectivului în care intri că-i poți fi de folos cu ceva, valorează mult mai mult decît nu știu cîte prelegeri pe care le-ar ține cineva despre momentul de început în meseria de ziarist.

La început, toți vrem să scriem la „Cultural”, la „Sport” la „Etică”. Este bine că — în măsura posibilităților — ni s-a satisfăcut această dorință. Familiarizarea cu problemele practice pe care ni le ridică nevoia de a fi în

orice moment „ochiul meru treaz” ne deschide cu vremea un alt orizont, ne aduce, încet-încet, un ciștig de experiență.

Să fim trecuți prin mai multe secții? Să lucrăm numai la una? Este greu de prescris rețete. Personal, văd rezolvarea acestei dileme în corelarea cu specializarea de bază a fiecăruia.

Ca profesor de limba română, voi reuși să scriu mai puțin bine la secția economică. În schimb, voi fi atras totdeauna de secția „Construcții de stat și probleme cetățenești”, în care am și debutat în presă.

Mi se pare — repet — că revista, care a avut amabilitatea să ne pună la dispoziție paginile pentru acest folositor schimb de opinii, a sesizat ceea ce lipsește în general colectivelor redacționale pentru sudura dintre „generații”: înțelegerea deplină a cerințelor tinerilor, modul amical, călduros, competent de apropiere față de ei.

Să știți că rezolvarea unor probleme — aș zice, de ordin administrativ — nu înscamnă totul. Respectul față de „bătrâni” (cred că nu-i supără termenul. Chestia cu vârsta este doar o cochetărie feminină; ei sînt doar niște bătrâni „lupi de mare”) vine din grija cu care ei își „însoțesc” gândurile în primele luni, din preocuparea sinceră pe care o au față de devenirea ne-nicului, din dramul acela de timp liber pe care ei consimt să și-l dedice.

Ce ne-ar umple, așadar, de recunoștință ori de câte ori am vorbi cu ei? Responsabilitatea lor față de gesturile mărunte: explicațiile care trebuie să însoțească tăcuturile pe care le fac în manuscrisul nostru, vegherea „din umbră”, fără dădăceală funcționărească, încrederea pe care trebuie să ne-o acorde. Oare ei n-au început tot prin răsfoirea unei colecții?

Nu pot încheia, fără să amintesc de câteva cerințe îndrituite ale tinerilor gazetari. Dacă cei din București au condiții deosebite de îmbogățire a cunoștințelor profesionale, dacă pentru ei există meru rezerve de fantezie pentru ceilalți, din „provincie” nu sînt rezolvate nici cele mai elementare probleme de documentare.

Acești gazetari de provincie, care trebuie să predea săptămînal secretariatului trei materiale, sînt doar „halte” accidentale ale atenției Uniunii Ziariștilor.

Cielul acela de expuneri pe teme profesionale — inițiat cu titlul experimental în Capitală — de ce n-ar fi un bun de circulație mai largă? Să nu mai vorbim de excursii colective de documentare, și de schimburi de experiență etc.

Și pe acestea le considerăm „datorii uitate” ale confrăților noștri mai în vîrstă.

Traian ULMEANU

ziarul „Secera și ciocanul”-Pitești

La Casa ziaristilor

Expoziția de sculptură

Valentina Boștină

Uniunea Ziariștilor, care oferă de mai multă vreme cu generozitate un spațiu de expunere unor tineri plasticieni de talent, contribuind eficient la afirmarea lor, găzduiește de curînd și expoziția de sculptură a artistei Valentina Boștină. După alte două expoziții personale deschise în provincie, în care artista și-a dezvăluit atent, decis, cu probitate intelectuală sensul căutărilor sale, aduce acum o expoziție matură, unitară, cu lucrări realizate în materiale definitive, (piatră, lemn) care, evident, încheie o etapă în creația sa. Aproape toate lucrările respiră o atmosferă calmă, senină, duioasă cînd se apropie de universul copilăriei („Fe-

țița cu cuburi”, „Ala-bala”, „Fripta”, „Maternitate”, „La soare”) ori nostalgică și reflexivă cînd evocă eternul feminin („Confidente”, „Prieten”, „Tors”). Volumele subtile compuse, ample, generoase, cu curbe delicate, vag hieratice, pe care lumina se prelinge discret și calm subliniază valențele acestor sentimente, cărora artista le-a găsit un fericit chip plastic. Expoziția Valentina Boștină e o manifestare de ținută, de autentică artă, care conține evident și obligații viitoare și care relevă, încă odată, largul registru de posibilității creatoare ale generației tinere.

G. R. CORNEL

„Comerțul modern”

REVISTA „Comerțul modern”, propunându-și să publice articole cu caracter teoretic sau aplicativ cu privire la principalele probleme ale economiei, planificării, organizării și tehnicii comerțului, se adresează unui cerc larg de cititori: economiști și lucrători din comerț, cooperatie, industria bunurilor de consum, studenți și cadre didactice din învățământul mediu și superior, elevi ai școlilor profesionale.

Rubrica cu ponderea cea mai mare o constituie cea denumită STUDII. Date fiind exigențele introducerii unui spirit științific în activitatea noastră comercială, ponderea mare a acestei rubrici este justificată. Majoritatea articolelor au o ținută științifică, se referă la probleme de actualitate, multe dintre acestea fiind legate direct de sarcinile trasate prin diferitele documente de partid. Legat de studiul cererii de consum a populației, revista a publicat o serie de articole interesante cum sînt: *Nevoi, cerere, consum* de Dr. M. C. Demetrescu, *Un instrument al analizelor structurale și previziunilor cererii: bugetele de familie* de Dr. M. C. Demetrescu, *Studierea cererii de mărfuri cu ajutorul etichetei talon detașabilă* de Gh. Nistorescu, *Forme simple de sondare a cererii de consum la mobilă* de Petre Ionescu. La aceeași rubrică au fost publicate articole legate de perfecționarea formelor organizatorice, precum și unele articole interesante de informare generală cum sînt: *Experimentarea noilor forme de cointeresare a lucrătorilor din comerț* de Eugen Barat, *Tendințe noi în comerțul modern* de Radu Paul, *Rolul economistului în conducerea activității comerciale* de Dr. C. Florescu. De un real folos pentru economiști și cercetători din domeniul comerțului este inițiativa revistei de a publica rezultatele primului recensămînt al rețelei comerciale, acesta furnizînd date utile pentru fundamentarea diferitelor studii și analize socioeconomice.

Materialele publicate la rubricile „note” și „din trecutul comerțului românesc” oferă un bogat material documentar și informativ, de natură să îmbogățească cunoștințele de specialitate ale lucrătorilor din comerțul de stat și cooperatist, precum și ale studenților, elevilor și cadrelor didactice cu preocupări legate de comerț.

CU TOATE CĂ, în ansamblu, după primele numere apărute, revista „Comerțul modern” poate fi apreciată ca o încercare izbită pentru reliefaarea problemelor majore care stau în fața comerțului, există încă destule posibilități pentru îmbunătățirea conținutului și a formei de prezentare.

La rubrica — studii —, credem că, pe lângă articolele cu caracter teoretic, ar trebui să sporească numărul articolelor cu caracter aplicativ. Cu alte cuvinte, ponderea articolelor cu caracter concret, de studii și analize a unor probleme bine circumscrise în timp și spațiu ar trebui să fie mai mare în raport cu prima categorie de articole. Ar fi util ca cititorul să găsească aici mai multe articole care să reprezinte rezultatele muncii de cercetare a Institutului de cercetări comerciale, ca de altfel ale întregului aparat comercial care se ocupă de studierea unor anume probleme concrete. Articole cum a fost cel referitor la studierea cererii de mobilă cu ajutorul unor mijloace simple (mașini manuale de calculat) ar trebui să fie mai numeroase, astfel ca cei interesați să poată aplica rezultatele pozitive experimentate în practică de unele organisme din comerț. Tot la această rubrică — studii — ar trebui să fie

mai mult dezbătute aspectele legate de perfecționarea relațiilor comerț-industrie, problemă de cea mai mare importanță atât pentru comerț cît și pentru industria bunurilor de consum.

Rubrica de „note”, în care se prezintă succint diferite tendințe ce se manifestă în comerțul mondial, precum și diferite metode moderne folosite pentru studierea fenomenelor și proceselor ce au loc în sfera circulației mărfurilor sau rezultatele acestor cercetări, ar trebui extinsă sub aspectul spațiului grafic afectat. Materialele publicate la această rubrică sînt deosebit de interesante și utile pentru informarea cititorilor, pentru lărgirea orizontului profesional al lucrătorilor din comerț.

Redacția ar trebui să acorde o atenție mai mare prezentării grafice. Deși de la număr la număr s-au observat unele progrese (hîrtie mai bună, o grafică mai izbită), credem că sub acest aspect se mai pot aduce îmbunătățiri.

Revista „Comerțul modern” își dovedește utilitatea, fiind de un real folos pentru cei ce lucrează în comerț sau în sectoarele adiacente acestuia. Cu un cerc mai larg de colaboratori, revista va putea aborda noi teme, legate de sarcinile cele mai actuale ale comerțului interior din țara noastră.

PENTRU TOATE aceste motive credem că ea nu poate lipsi din biblioteca de documentare a cotidianelor, fiind un instrument util pentru colegii ce se ocupă de probleme economice locale, în cadrul cărora cele de comerț ocupă un loc important.

Alexandru DETEȘAN

PERLE...

...CITIM, în numărul 14 al revistei „Cutezătorii”, un episod din viața Ecaterinei Teodoroiu. Textul ne informează că, în noaptea de 22—23 august 1917, în timp ce se afla în fruntea plutonului, Cătălina a fost „lovită în inimă de un snop de mitralieră”. După care eroina a exclamat: „Înainte băieți! Înainte, sînt cu voi!”

Un „snop” presupune, după unele modeste cunoștințe militare, mai multe gloanțe. O asemenea încercare este fatală pentru orice inimă, nu mai apuci să spui nici „pis”. Dar cum românul are șapte vieți în pieptu-i de aramă...

...GREA și delicată misiune are reporterul telesportiv, ne arăta Aristide Buhoiu în numărul 2/1968 din „Presa noastră”. Ascultîndu-i comentariul la meciul STEAUA—F. C. ARGESUL, i-am dat dreptate. „Acest jucător, în afară că poartă numărul cinci pe tricou, se pare că are în acest meci și alte sarcini”. De unde ar rezulta că majoritatea fotbalistilor noștri au, pe teren, principala sarcină de a purta un număr pe tricou. De vade, socot, și o explicație a faptului că în fotbal nu stăm tocmai pe roze.

...UN CONFRATE de la „Sportul” a folosit, cu cîtva timp în urmă, într-una din cronicile sale

Pseudojurnalisme...

● În timpul baletului, moșicul a desfăcut televizorul ca să arunce o privire în culise.

● În urma măsurilor eficiente luate, telespectatorii așteptau cu nerăbdare defecțiunile tehnice.

● Spre deosebire de telespectatori, cei prezenți în sală beneficiau în pauzele varietăților de un bușet bine asortat.

● Frumoasa reporterișă dădea din miini ca în prima ei tinerețe.

● Ocupat cu vorba, crainicului sportiv i-au scăpat tocmai fazele cu pricina.

● De teama emisiunii pentru sate, țărani au început un exod spre oraș.

● La prima emisiune, crainica cea nouă și-a pus pantofii ei cei mai eleganți.

● Pe micul ecran, figura comentatorului capătă trăsături aproape inteligente.

● A pus ceasul deșteptător să sune, de frică să nu adoarmă tocmai în timpul emisiunii de satiră și umor.

● Celebrul crainic sportiv folosea frecvent expresii teledialectale.

● Abonaților care lucrau duminica, li s-au asigurat emisiuni la pachet.

● Televiziunea a introdus un al doilea program, destinat acelor persoane care n-au putut ajunge pînă scara acasă.

● Unele programe se repetau des, dar nu erau monotone, fiindcă nu le urmărea nimeni.

● Emisiunea pentru gospodine i-a adus protagonistei ei o excelentă partidă, iar telespectatorilor încetarea emisiunii.

● Prezentatorul cel fotografic se baza pe faptul că între el și ascultători era o distanță considerabilă.

● Avantajul emisiunilor constă în faptul că în condițiile tehnice actuale nu se pot produce retururi.

● Telecronicile duminicale îi stimulează pe orașeni să-și petreacă duminicile în munți.

● Dintr-un sentiment de nobil umanitarism, marele crainic sportiv își anunță în fiecare minut auditoriul că a mai rămas pînă la sfîrșitul emisiunii.

● Musafirii erau încințați de aparat, mai ales că gazda

le permitea să jumeze în cameră.

● Platoul n-are nici o legătură cu platitudinea, care altfel ar constitui totuși o explicație.

● Televiziunea are meritul de a fi lansat aceste tinere vedete ale muzicii ușoare, operația inversă realizîndu-se apoi de la sine, firesc.

● Volubilul crainic îi stîrnea regrete amare medicului care îl tratase cînd era mic.

● Prin factura întrebărilor pe care reporterișta le adresa oamenilor de cultură se demonstra că în acest domeniu mai erau multe de făcut.

● Dragi telespectatori, în momentul în care vă comităm reflecțiile mele, centrul atacant a dat și el în bară.

● Regret că pe micul dumneavoastră ecran nu puteți admira policromia tribunelor, pe care eu o percep aici auditiv.

● În spatele acestui impenetrabil gol îmi apare fața surzătoare a antrenorului echipei oaspete.

● Prin introducerea noului program sperăm să satisfacem și cererile iubitorilor de frumos.

● La sugestia abonaților, începînd de săptămîna viitoare emisiunea de sport și cea de umor se vor substitui reciproc.

● De altfel pot să vă informez că acest recordman al săriturii cu prăjina și-a terminat recent studiile în stilul lui caracteristic.

● Sfidînd vechimea în muncă, simpatica reporterișă își continuă cu tenacitate debutul.

● În ce privește emisiunea de gramatică, sugerată de unii telespectatori, ca ar dauna omogenității programelor noastre.

● Și acum, micul ecran se adresează celor care în aceste clipe nu au posibilitatea să ne urmărească.

● Eminentul regizor s-a făcut remarcat îndeosebi prin absența sa îndelungată din programele televiziunii.

Mircea CĂRLOANȚĂ

cuvîntul „aplomb”. Rezonanța expresiei a fost uimitoare. E aproape nelipsită din cronicile fotbalistice ale cotidianului sportiv, în revizica sportivă de luni a „Informației” (uncori), l-am întîlnit și în „Inainte”-Craiova (tot într-o cronică de fotbal, bineînțeles). Îndată ce trebuie exprimată ideea de „dynamism”, „insistență”, „nerv”, se pune cuvîntul „aplomb”. Aflăm astfel că, aureolați de faima lor, italienii au început meciul cu mult aplomb sau că dată fiind lipsa de rutină a adversarilor, STEAUA a jucat cu aplomb, ori din cronica meciului RAPID—„U”—Cluj (nr. 147 (5581) din 8 aprilie al „Sportului”): „Firul superiorității teritoriale din acest final de repriză este

reluat de „U” — după pauză — cu mai mult aplomb și în orice caz, cu o mai mare luciditate”.

Ce semnificație are cuvîntul „aplomb”? Citim în Dicționarul limbii române moderne editat de Academie: APLOMB (s.n.): îndrăzneală (nepermisă și nejustificată).

Și așa stînd lucrurile, dacă mai merge să spun că după pauză, clujeni au început să joace cu mai multă... îndrăzneală (nepermisă și nejustificată), să faci o asemenea afirmație despre echipa craioveană, cînd joacă pe teren propriu, este cel puțin o impietate față de sporterii locali.

...O RECLAMĂ ne îndemna să dăm copiilor drageuri „CIP”.

Drept argumente, sînt aduse calitățile drageurilor: dezinfectante, tonifiante și odorizante (s.n.). Deschidem același dicționar și citim:

ODORIZANT (s.n.): compus chimic cu miros puternic, folosit pentru a da miros unui gaz combustibil inodor (cu scopul de a înlesni detectarea unei scăpări a gazului dintr-o conductă, dintr-un vas etc.).

Înlocuîți această definiție în textul reclamei și spuneți cu mîna pe inimă dacă — atunci cînd ați simți că puștiul dumneavoastră are nevoie de „CIP” — n-ați alerga cu el, într-un sușlet, la doctor!

I. CHIRU

LA GENEVA

40 de ziaristi din 21 de țări au dezbătut probleme ale dezarmării nucleare

Ion FÎNTÎNARU

NU PENTRU PRIMA dată, am văzut Zürich-ul și Geneva. Activitatea de cronicar de politică internațională îmi mai oferise prilejul unor întâlniri cu orașele elvețiene, martore ale atitor evenimente istorico-diplomatice, gazde ospitaliere ale atitor organisme inter-statale, locuri pe unde și-au plimbat pașii atâtea personalități de faimă mondială. Și deși ai mai fost în aceste orașe, fiecare prilej îți revelă aspecte noi, inedite. La Geneva, cunoșteam vestita cafenea Landoldt, la care zăbovea ore întregi Lenin, dar abia acum am descoperit la Zürich căsuța modestă de pe o străduță a orașului vechi, unde, la etajul doi, a locuit până în momentul cînd a plecat din Occident pentru a conduce Revoluția din Octombrie. Văzusem altădată la Geneva, la Palatul Națiunilor, săli în care amintirea lui Titulescu continua să fie vie; dar acum mi s-a arătat hotelul Des Bergues, care evocă atâtea momente din prodigioasa lui activitate inspirată de un cald patriotism și consacrată securității europene și internaționale. La Zürich, gazdele ne-au arătat cafe-

neaua în care, sub pana lui Tristan Tzara, s-a născut „dadaismul“.

Gazda: I. I. P.

ȘI TOT LA ZÜRICH, pe o străduță veche, ferită de tumultul caracteristic centrului citadelei bancare a lumii, pe Münstergasse, la nr. 9, am vizitat sediul Institutului Internațional al Prescii (I.I.P.), gazda actualii întâlniri a unui număr de circa 40 de ziaristi din 21 de țări. Consider că nu este lipsit de interes ca, într-o revistă ca a noastră, să redau pe scurt „cartea de vizită“ a institutului. În materialele care mi s-au pus la dispoziție, se arată că I.I.P. este o asociație particulară internațională a responsabililor presei scrise, grupînd peste 1 500 directori și redactori șefi de la circa 750 de ziare din 52 de țări care și propune să contribuie la perfecționarea practicii ziaristice. La adunările generale care se țin în primăvara fiecărui an în diferite orașe ale lumii, s-au dezbătut, începînd din 1952, probleme ca: circulația informațiilor, munca agențiilor de presă, presa și relațiile internaționale, efectele tehnicilor noi

asupra muncii redacționale, reportajul judiciar și științific. Institutul prepară studii asupra problemelor actuale ale ziaristicii, formării profesionale a ziaristilor, legislației de presă. Se publică, lunar, un buletin — „I.P.I. Report“ — și sînt editate o serie de lucrări pe probleme profesionale. Programe speciale ale Institutului sînt destinate formării de cadre de ziaristi în Asia și Africa, ele constînd în cursuri, lucrări practice, stagii de lungă durată. Fondurile sînt asigurate prin cotizațiile membrilor și prin subsidiile a diverse fundații.

Obiectivitatea impune să se menționeze că, în trecut, nu numai că I.I.P. n-a avut contacte cu organizațiile ziaristice din țările socialiste, dar activitatea sa a plătit multă vreme tribut tezelor și practicilor „războiului rece“. Este, fără îndoială, un semn al schimbărilor intervenite în viața internațională că, în cadrul acestei organizații, s-a produs un oarecare reviriment în favoarea lărgirii cooperării internaționale. Unele contacte au avut loc între I.I.P. și Uniunea ziaristilor din România. Unul din pașii cei mai semnificativi l-a constituit invitarea ziaristilor

dintr-un număr de țări socialiste la seminarul inițiat de I.I.P. pe problemele tratatului de neproliferare.

Relația neproliferare — dezarmare nucleară

SEMINARUL S-A ȚINUT între 18-20 martie a.c., la Intercontinental Hotel din Geneva. Așa cum a afirmat președintele seminarului, U. Schwartz, din Comitetul Executiv al I.I.P., scopul seminarului era acela de a oferi celor prezenți posibilitatea unei mai temeinice documentări, prin intermediul unor expuneri din surse competente și prin discuții asupra problemei neproliferării armelor nucleare.

Tema aleasă pentru seminar era interesantă și actuală. Opinia publică internațională a urmărit cu atenție dezbaterile care s-au desfășurat aproape doi ani la Geneva în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare în vederea elaborării unui tratat de nediseminare, întrucât această dezbateră este strâns legată de o problemă care preocupă în cel mai înalt grad popoarele — problema eliminării pericolului nuclear care planează asupra civilizației umane. După cum este știut, lucrările Comitetului, care au început în baza unui mandat primit din partea Adunării Generale a O.N.U., printr-o rezoluție în care se enunțau principiile de bază ale unui tratat în această problemă, s-au desfășurat în mai multe etape: într-o primă fază, au fost enunțate pozițiile membrilor Comitetului; la 24 august 1967, a fost depus de către copreședinți

— reprezentanții U.R.S.S. și S.U.A. — un proiect de tratat, care a fost examinat de către participanți și față de care s-au formulat numeroase critici, sugestii și propuneri de îmbunătățire; la 14 ianuarie 1968, a început discutarea proiectului revizuit, față de care o serie de participanți au prezentat de asemenea observații și propuneri de amendamente. Din acestea nu au fost reținute decât câteva, proiectul fiind înaintat în noua formă Adunării Generale a O.N.U.

Experiența lucrărilor din cadrul Comitetului a arătat că, drept urmare a schimburilor de vederi, a dezbaterii largi a problemelor, a efortului colectiv, proiectul de tratat a înregistrat ameliorări succesive de la o etapă la alta a lucrărilor. Aceasta a învederat justetea punctului de vedere al statelor care au susținut că perfecționarea proiectului de tratat este nu numai de dorit, dar și posibilă, progresul realizat constituind un imbold pentru a se depune în continuare eforturi în același sens.

După cum este știut, România, potrivit politicii sale externe active, îndreptate consecvent spre obiectivele întăririi păcii, a acționat pentru a aduce în cadrul Comitetului de la Geneva o contribuție constructivă la îndeplinirea mandatului ce i-a revenit acestuia. Pornind de la ideea că lichidarea primejdiei războiului nuclear este problema cardinală a luptei pentru pace și că aceasta poate fi obținută numai prin interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea producției și lichidarea stocurilor, țara noastră consideră ne-

proliferația ca una din măsurile parțiale, în direcția dezarmării nucleare. În această concepție, un tratat de neproliferare trebuie să se încadreze organic în procesul determinat al dezarmării nucleare. Totodată este necesar ca tratatul, realizând un echilibru legitim al îndatoririlor, să confere garanții de securitate tuturor părților, să asigure folosirea neîngrădită în scopuri pașnice de către toate țările a energiei atomice — importantă pîrghie a progresului tehnico-industrial, — să promoveze principiile egalității, independenței și suveranității statelor, neamestecului în treburile interne. Din aceste considerente s-au inspirat propunerile de amendamente pe care le-a prezentat delegația română în cursul negocierilor de la Geneva. Idei și propuneri de îmbunătățire a proiectului au fost prezentate și de un număr de alte state-membre ale Comitetului.

O dezbateră vie, francă

LUCRĂRILE SEMINARULUI organizat de I.I.P. s-au situat exact în răstimpul cînd Comitetul celor 18 suspendîndu-și activitatea la 15 martie, înaintase Adunării raportul și proiectul de tratat al copreședinților și lista amendamentelor nereținute de ei. În aceste condiții, seminarul a reflectat două tendințe distincte: pe de o parte, aceea a copreședinților, și a unui grup restrîns de ziaristi, de a considera proiectul perfect și nesusceptibil de nici un fel de modificări și, pe de altă parte,

tendința unor delegații și a marii majorități a ziariștilor prezenți, care porneau de la necesitatea de a se depune în continuare eforturi pentru realizarea unui proiect de tratat corespunzător cerințelor securității și capabil să intrunească o largă adeziune internațională.

În expunerile pe care le-au prezentat în prima zi a seminarului, reprezentantul S.U.A., d-l De Palma, și reprezentantul U.R.S.S., A. Roșcin, au încercat să acrediteze părerea că tot ce era de făcut pentru elaborarea tratatului s-a făcut și că nu mai rămâne decât ca proiectul să fie prezentat pentru semnare. Primul a caracterizat proiectul ca „limită realistă care poate fi obținută în prezent” și, încercând să parăze întrebări dificile, a menționat că este „o grosolană deformare să se pretindă că tratatul vă permite unui număr mic de puteri nucleare să mențină monopolul asupra unor aspecte-cheie ale tehnologiei nucleare destinate aplicațiilor pașnice”. În problema garanțiilor, el a afirmat: „Trebuie să declar că nu pot să înțeleg deloc părțile ades exprimate că țările care pe baza acestui tratat renunță la arme atomice vor avea un dezavantaj de securitate sau tehnologic și, în consecință, ar trebui să fie compensate în mod corespunzător. Să fim sinceri! Marea majoritate a semnatarilor potențiali ai tratatului fie că n-au intenția să producă arme nucleare, fie că n-au cu ce s-o facă”. Argument apreciat ca cinic de mulți ziariști! Roșcin a pretins că, în forma actuală, proiectul, deși nu reprezintă un panaceu împotriva pericolului nuclear, este corespunzător și nu mai comportă amenințări.

Cei doi copreședinți au fost supuși unui adevărat baraj de întrebări de către un mare număr de ziariști.

Întrebări cum a fost aceea pusă de A. D. Gupta (The Statesman-Calcutta): „Cum se pot împăca ultimele proiecte privind rachetele antibalistice cu dezideratul ca tratatul să fie un pas în direcția dezarmării? sau aceea pusă de Hans Gerlach (Kölner Stadtanzeiger-R.F.G.): „Ce dau puterile nucleare în schimbul lucrurilor la care renunță statele nenucleare” sau aceea a lui C. Morgan (Christian Science Monitor): „Ce rațiune face ca S.U.A. să nu admită includerea în tratat a clauzei garanțiilor, din moment ce a admis necesitatea unui angajament în acest sens în afara tratatului?” Evident, răspunsurile n-au fost concludente, pentru că problemele respective nu erau rezolvate în proiectul de tratat. Față de aceasta, noi am pus câteva întrebări care, în esență, se reduceau la una: „Cum poate fi îmbunătățit în continuare proiectul?” La care De

Palma a spus: „Nu putem spune că este perfect, nu spunem că nu poate fi îmbunătățit, dar în stadiul actual nu se poate face mai mult”.

Ceea ce a evitat să arate d-l De Palma a făcut d-na Alva Myrdal, șeful delegației suedeze în Comitetul celor 18. După expunerea pe care a făcut-o, i s-a pus de către ziaristul canadian King Harold întrebarea: „Dacă este adevărat ce a spus ambasadorul american că „marea majoritate a semnatarilor potențiali n-au intenția să producă arme nucleare”, dacă pericolul de proliferare nu este iminent, de ce atunci acest apel patetic al d-lui De Palma la semnarea neîntârziată a tratatului?” D-na Myrdal a răspuns cu subînțeles: „Rațiunile pot fi multiple, dar n-ar trebui să ometem din judecata noastră amănuntul că anul 1968 este în S.U.A. an electoral”.

În expunerea sa, reprezentantul Angliei în Comitet, ministrul Fred Mulley, a făcut o pledoarie pentru măsurile de dezarmare care ar putea fi adoptate ulterior, după semnarea tratatului de neproliferare. Pentru „a convinge” că nu mai sînt necesare noi negocieri, el a invocat zicala: „mai binele este dușmanul binelui”. La discuții noi am întrebant: „Oare nu este valabilă și reciproca teoremei: nu cumva „răul se poate transforma în mai rău”? Neprevăzînd măsuri de îngrijire a cursei înarmărilor, tratatul de neproliferare nu ar putea favoriza proliferarea verticală (accentuarea cursei înarmărilor între puterile care posedă arma nucleară) și prin aceasta pericolul de război termonuclear? De ce dorința de a face ulterior pași în direcția dezarmării să fie o simplă declarație de intenție și să nu ia forma unui angajament formal în acest sens, generator de efecte juridice?” În replică, d-l Mulley n-a făcut decît să reia ideea că prelungirea discuțiilor ar fi fatală tratatului. Dar el n-a găsit argumente convingătoare; dovadă, între altele, intervenția cunoscutului ziarist francez Schweobel de la „Le Monde”, care a spus că se asociază punctului de vedere exprimat de colegul român asupra necesității ca intențiilor să li se dea o consacrare juridică corespunzătoare (apreciere consemnată și în comentariul asupra seminarului pe care l-a publicat în „Le Monde”).

VREAU SĂ MENTIONEZ că dintre patru reprezentanți care au făcut expuneri, aceea a șefului delegației indiene, M. A. Husain, s-a remarcat prin observații critice și judicioase la adresa proiectului. În argumentarea sa, a citat în câteva rînduri puncte de vedere susținute de România și alte

delegații, care privesc cerințe de îmbunătățire a proiectului.

În problemele tehnice ale tratatului, au mai prezentat referate: prof. Wolfgang Häfele de la Societatea de cercetări nucleare din Karlsruhe și Reinhardt Rainer reprezentantul Agenției internaționale pentru energia atomică de la Viena (A.I.E.A.). În program a fost inclusă de asemenea o vizită la Organizația europeană pentru cercetări nucleare (C.E.R.N.).

Pentru noi, ziariștii români (semnatarul acestor rînduri și Romulus Căpălescu), a fost un motiv de satisfacție să constatăm, atît în seminarul propriu zis cît și în discuțiile avute cu participanți și corespondenți la Geneva ai ziarelor și agențiilor de presă, că poziția României în problema discutată, în genere, contribuția ei la rezolvarea problemelor internaționale arzătoare se bucură de o apreciere pozitivă în opinia publică.

În spațiul acestui articol, n-am vrut decît să sugerez modul cum s-a desfășurat seminarul, discuțiile purtate, fără să-mi propun să fac o informare detaliată asupra tuturor aspectelor problemei. Am căutat să fac acest lucru mai pe larg, cu prilejul discuției de la Casa ziariștilor din Capitală în cadrul cercului de comentarii de politică externă și în expunerea făcută la filiala din Cluj a Uniunii ziariștilor.

Cele cîteva amănunte sînt — cred — suficiente pentru a conchide și cu prilejul acestui seminar că s-a reliefat utilitatea contactelor și schimburilor de păreri între ziariștii din toate țările, indiferent de orînduirea socială, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a punctelor de vedere și, aș spune, pentru o mai eficientă prezentare a propriului punct de vedere.

LA ORA CIND vor apare aceste rînduri, discuția din Adunarea Generală a O.N.U. în problema neproliferării se va fi desfășurat sau poate încheiat. Ea a determinat noi modificări în direcția îmbunătățirii prevederilor proiectului conform cererilor exprimate de opinia publică.

Incontestabil că străduințele depuse de multe țări, pentru a se realiza un tratat de neproliferare care să slujească interesele de pace și securitate ale umanității, se bucură de aprobarea tuturor popoarelor. Acțiunea desfășurată în această privință de țara noastră se înscrie ca un punct meritoriu în bilanțul activității ei neobosite îndreptate spre destindere, cooperare internațională, pe bază de egalitate și neamestec în treburile interne, spre progres general, dezarmare nucleară, o pace trainică.

Pe pământul fierbinte al Braziliei

Petre CRISTEA

AM PĂRĂSIT Bucureștiul când iar-
na era în drepturile sale, învolburînd
deasupra orașului dansul fulgilor de
nea. Îmbrăcat foarte subțire, mă „în-
călzeam” cu gîndul că peste cîteva ore,
poposind pe pământul fierbinte al Bra-
ziliiei, chiar și haina va fi greu de
suportat. Cele șaisprezece ore de zbor,
de altfel extrem de confortabile, s-au
consumat aparent ușor în așteptarea
marelui necunoscut. Am cutreierat Eu-
ropa în latul său, dar pentru prima
oară aveam să traversez Atlanticul, să
cunosc pământul unui alt continent.

Necunoscutul îți dă fiori, multă ne-
liniște, nerăbdare, curiozitatea te cap-
tivează total; toate acestea la un loc
au reprezentat, pentru lungul voiaj, cel
mai bun tonifiant. După o scurtă es-
cală la Praga, apoi la Zürich și —
ultima de pe bătrînul continent — la
Lisabona, a început traversarea peste
întinderile de apă ale Mării Mediterane
și peste nisipurile Saharei. Un
preludiu foarte puțin plăcut chiar pen-
tru cel mai experimentat și curajos că-
lător aerian: stewardesele îți explică
cum să folosești masca de oxigen, dacă
la altitudinea de 10 500 metri la care
zburăm, avionul va trece printr-o ast-
fel de criză de materie primă pentru
viață. A doua operație, cel puțin la fel
de dezagreabilă, este aceea de a în-
văța mînuirea colacului de salvare. În
finalul explicațiilor, te mai liniștește
puțin asigurarea că, pe traseul pe care
circulă avionul, există vapoare care
patrulează pe oglinda de apă, gata să
te... prindă din zbor. Cel mai plăcut
este însă ea în tot timpul acestor ex-
plicații să-ți cauți o altă ocupație, ca-
re-ți va face cu siguranță călătoria
mai agreabilă.

Neluind toate acestea în seamă, dar
servind în schimb cu plăcere bogatul
meniu, nici nu observi că avionul a
făcut toate pregătirile pentru a ater-
iza ultima oară pe continent înainte

de a ataca Oceanul Atlantic. O scurtă
escală la Monrovia te aduce dintr-o
dată în mijlocul verii din Bărăgan.
Un val de aer fierbinte te îndeamnă
să străbați cu pași mai vioi drumul
de la avion pînă la sălile aeroportului
cu aer condiționat.

Grăbiți, așa cum stă bine călătorilor,
am părăsit ospitalierul aeroport din
Monrovia și, numai după cîteva mi-
nute de ascensiune, ne-am așezat pe
drumul nevăzut care leagă continen-
tul negru de cel al Americii de sud.
Luna poleia cu argint planurile avio-
nului nostru, iar în abis, la mai bine
de zece mii metri sub noi, apele însu-
mate ale oceanului se ascundeau în in-
tunerice. Dacă personalul de bord a
uitat să ne anunțe momentul trecerii
peste Ecuator, avionul „și-a făcut da-
toria”, salutînd, puțin cam nedelicat
cu pasagerii, și marcînd deci momen-
tul. Nu vreau să abuzez de răbdarea
lectorului pentru a descrie fascinantul
drum de cîteva ore pe linia imaginară
a Ecuatorului. Avionul era parcă tăiat
în două; în dreapta era mîngîiat cu
bunătate de razele bogate ale lunii, ca
în nopțile senine din mijlocul verii de
la noi, iar partea din stînga avionului
era sărutată cu voluptate de vîrfurile
de sulîță ale soarelui sudului. Mergînd
pe acest „cîmp de luptă” dintre Soare
și Lună, ajungi la locul unde Zeul de
foc nu mai poate fi sedus de gingă-
șiile zeiței adormite.

INCEPÎND PRIMA cunoștință cu
nesfîrșita întindere a Braziliei și, după
cîteva ore de călătorie deasupra țăr-
murilor sale, legăm centurile de sigu-
ranță pentru a coborî spre Golful
Guianabara, pe aeroportul celui mai
frumos oraș din lume: Rio de Ja-
neiro.

Începea marea călătorie în necu-
noscut. Începeam să retrăiesc nesă-
țioasa pasiune pentru lectura descrieri-

lor de călătorie despre America de sud
în general și despre Brazilia în special.
Mă atrăgeau de la început fascinantul
Matto Grosso, nesfîrșita Amazonie, ce-
lebra Veneție a continentului american,
recife, inimaginabilul în frumusețe
Salvador din bogata regiune Bahia.

Aveam să cunosc poporul brazilian,
cu oameni de o mare sensibilitate su-
fletească, de o blîndețe și o bunătate
care te cuceresc din primul moment.
Chiar de la sosire aveam să înțeleg
semnificația unui gest propriu tuturor
brazilienilor, acela al bătutului pe
umăr, ceea ce înseamnă traducerea
celeii mai sincere și devotate prietenii.
Cînd un brazilian te-a bătut pe umăr,
să știi că poți conta pe prietenia, pe
toată căldura inimii lui.

Prima curiozitate a europeanului este
aceea de a căuta explicații care să
confirme că Rio de Janeiro este cu
adevărat cel mai frumos oraș al pămî-
ntului. Poziția sa geografică îi con-
feră, în primul rînd, un cadru fer-
mecător. Trei din cele patru laturi ale
sale sînt scîldate de apele oceanului,
astfel că, în oricare parte a orașului
te afli, poți avea imaginea unei întinse
plăji ticsite de oameni. Înainte de a
ajunge la vestita Copacabana, faci cu-
noștință cu plaja Botafoga, cu plaja
Flamengo, cu cea din cartierul Ipanema,
întinderi de nisip care reprezintă,
fiecare, locuri de desfătare pentru lo-
cuitoari, mari amatori de băi de soare.
Uneori din oglinda de apă se ridică
relieful muntos, mai proeminent prin
cîteva vîrfuri devenite puncte de atrac-
ție turistică: Tijuca, Pao de Asucar,
Morro da Babilonia, Pedra da Gavea
și mai ales Corcovado, deasupra căruia
se înalță impunătoarea statuie a lui
Cristos, devenită simbolul orașului. Pe
aceste masive stau gata să se prăvă-
lească minusculele favele, casele oa-
menilor nevoiași, refugiați aici de în-
spăimîntătoarele prețuri pe care le

pretind locuințele, oricât ar fi de modeste. Din capace de lăzi, din tablă de bidoane, din cartoane, din te miri ce sînt înjghebate aceste adăposturi proțâpate pe cite doi-trei stîlpi. Nici ambițiile municipalității, care nu se impacă cu astfel de aspecte ce contrastează cu reclamele din ghidurile turistice, nici nenumeratele calamități naturale nu au reușit să-i clintească pe faveliști din „înălțimile” pe care le-au ales. Condițiile de viață ale acestor oameni reprezintă una din marile probleme sociale ale Braziliei, iar luxul orbitor de pe Avenida Copacabana, loc de distracție pentru zeci de mii de turiști, nu te poate face să nu vezi că alături de aceștia sau mai bine-zis din mila lor trăiesc destui oameni necăjiți. Firește, turiștii își fac și din vizitarea favelor un punct de atracție.

AM GĂSIT Rio de Janeiro în plină pregătire pentru tradiționalul Carnaval. Pretutindeni în Brazilia această sărbătoare populară este așteptată cu un mare interes, cele trei zile și nopți însemnând pentru fiecare brazilian moment de supremă fericire. Carnavalul cariocan însă (locuitorii din Rio sînt astfel denumiți) întrece toate așteptările. De una sută douăzeci și opt de ani este cunoscut carnavalul la Rio de Janeiro. De o sută douăzeci și opt de ani se dansează samba, fiind de cele mai multe ori unica fericire pe care o cunosc oamenii. Nimeni și nimic nu poate răpi brazilianului plăcerea pe care i-o oferă zilele și nopțile de carnaval. Un exemplu extrem de sugestiv: poliția a arestat, mai mult fără temei, un masiv grup de oameni bănuși a fi turbulenți pe timpul carnavalului. După terminarea serbărilor, oamenii au fost puși în libertate, dar nu fără ca poliția să se oblige a le organiza un carnaval special, dîndu-le astfel posibilitatea să danseze.

Pentru zilele carnavalului, cei mai mulți se pregătesc un an întreg, lucrînd la costume ori învățînd pînă la perfecțiune toate tainele sambei. În școli speciale de samba, care au o tradiție de zeci și zeci de ani, se învață ritualul dansului, cîntecul școlii, iar cei mai buni sînt declarați regi și regine. Reguli morale și financiare guvernează aceste școli, mult mai frecventate decît instituțiile de învățămînt, pentru că nu există brazilian care să nu știe dansa samba și să nu poată demonstra cu o vitalitate impresionabilă.

Gratie amabilității colegilor ziaristi de la Uniunea profesională din Rio de Janeiro, am avut posibilitatea ca în cele trei zile de carnaval să trăiesc, alături de brazilieni, marea lor fericire spirituală. Costumația de o fantezie și un bun gust impresionant, broderiile lucrate cu migală, ornate foarte original cu pietre prețioase, rochii fastuoase cu trene de cîțiva metri, îm-

brăcăminte de epocă ori costumație sumară, capul și trupul fiind acoperite de penaj. Întreaga procesiune a carnavalului, dansurile, măștile, pictatul corpului, muzica tam-tam-urilor amintesc originea indiană a locuitorilor din Amazonia ori din Matto Grosso.

Se spune că la Rio carnavalul are trei mari dușmani: poliția, pesimiștii și ploaia. Dacă poliția, așa cum am arătat, își mai repară greșelile organizînd distracția celor arestați în timpul carnavalului, dacă pesimiștii care cred în dispariția acestei tradiționale sărbători populare, își amină plăcerea de la an la an, ploaia rămîne însă cel mai înverșunat dușman. Aproape că nu a existat carnaval la care ploaia să nu-și facă diabolicele ei capricii. Este o adevărată nenorocire să vezi splendidele costume biciuite de ploaie, să vezi decolul străzilor vestejit de apă. Dar nimic nu-i oprește pe cariocani să-și ofere dansurile cu o dăruire și pasiune rară. Am stat o noapte și o zi sub șuvoiul de apă, fără să mă clintesc din tribună, pentru că nimeni din jurul meu nu concepea să-și caute un adăpost, în timp ce zecile de mii de dansatori cîntau și dansau cu înflăcărare. Văzusem în douăzeci și patru de ore peste o sută de mii de cariocani, din patruzeci și șase de școli de samba, una mai originală decît cealaltă.

Carnavalul are însă și o parte mai puțin plăcută: bilanțul morților, crimelor, violurilor și jafurilor, care ajung să fie numărate cu miile și pe care presa le comentează în fiecare an cu lux de amănunte.

După marea bucurie a carnavalului, în lunga mea călătorie prin Brazilia aveam să cunosc multe frumuseți naturale, să trăiesc cîteva zile „pline” la Gurile Amazonului, să simt și să prețuiesc amabilitatea și ospitalitatea. Aveam să aud în nordul țării cuvinte de mare prețuire pentru cele cîteva sonde românești, care extrag petrolul brazilian de la mare adîncime, din pămîntul bogat al Bahiei. Tot în nord, la Belem, oraș situat la trei grade de Ecuator, mi-a fost dat să trăiesc o altă satisfacție: am întîlnit un brazilian care auzind de sosirea unui grup de sportivi români a venit să ne întîmpine. Vorbea foarte bine românește și ne mărturisea sincera lui dragoste pentru poporul nostru. Era un tînăr inginer trecut prin școala românească a petrolului și care aștepta cu nerăbdare anul 1970, cînd va reveni la București să se întîlnească, după zece ani, cu colegii lui de institut.

DAR MESERIA de ziarist sportiv mă conducea către o cunoaștere mai atentă a organizării mișcării sportive, a fotbalului în special. Îmi dădea neînșinate apropiata întîlnire cu Pele, cu alți sportivi de vază brazilieni. Despre care cu un alt prilej,

Brazilia, ianuarie-martie 1968

Constantin Prisnea

A încetat din viață, în ziua de 22 aprilie a.e., Constantin Prisnea, scriitor și publicist, cunoscut activist pe tărîm obștesc.

Constantin Prisnea s-a născut la Botoșani, la 2 februarie 1914, într-o familie de muncitori. În anul 1931 se înscrie la Facultatea de științe din Iași, participă la activitatea cercului studentesc „Mihail Eminescu” și colaborează la publicațiile democratice „Cuvîntul liber”, „Manifest”, „Clopotul”, precum și la „Slova”, al cărei redactor șef a fost.

În anul 1937 devine membru al Partidului Comunist Român. În această perioadă îndeplinește diferite sarcini în rîndul intelectualilor din Iași, colaborează la ziarele progresiste, militează împotriva războiului, pentru eliberarea țării de sub jugul fascist.

După 23 August 1944, paralel cu activitatea publicistică și literară, îndeplinește importante funcții de partid și de stat.

Cu volumele „După alungarea fa-raonilor”, „Însemnări din țara nouă”, „Tara vinurilor”, „Și noaptea credeau în lumină”, „Catedrala scufundată”, Constantin Prisnea s-a afirmat ca un prozator și publicist de valoare. În ultimii ani, ca redactor șef al revistei „Albina”, Constantin Prisnea a depus o activitate pasionată de răs-pîndire în lumea satelor a valorilor literaturii noastre contemporane.

Pentru merite deosebite a fost distins cu ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Prin moartea lui Constantin Prisnea pierdem un activist de frunte, un tovarăș iubit, un scriitor și un publicist de valoare.

Amintirea lui va rămîne veșnic vie în inimile noastre.

Uniunea scriitorilor din Republica Socialistă România

Uniunea ziaristilor din Republica Socialistă România

Comitetul foștilor deținuți antifasciști din Republica Socialistă România

In căutarea unor răspunsuri

AM FOST ADESEA tentat, ca și alții probabil, să-mi explic calitatea fotografiei din presa străină, prin dotarea tehnică superioară de care se dispune acolo. Alteori, îmi părea că aspectul plăcut și interesant al revistelor de peste hotare s-ar datora dimensiunilor neobișnuit de mari ale fotografiilor, calității tiparului, hîrtiei, colornelurilor. Și nu o dată am crezut că subiectele abordate, ineditul și exotismul multora ar mări interesul pentru aceste fotografii.

Fără să neg importanța acestor factori, mi se pare acum că explicația calităților fotografiei din presa străină e mult mai complexă.

O călătorie în R.F.G. mi-a prilejuit, între altele, un contact direct cu fotografia și fotoreporterii din această țară. Am vizitat câteva redacții ale unor reviste și cotidiene prestigioase ca „Stern”, „Quick”, „S. Z.” și „Frankfurter Allgemeine”, am stat de vorbă cu redactori, am vizitat laboratoare și am văzut la lucru cîțiva fotoreporteri.

Aveam cu mine întrebări rămase de multă vreme fără răspuns și era acum o ocazie bună de a înțelege cîte ceva.

LABORATOARELE. Am vizitat laboratoarele acestor redacții și le-am găsit, bineînțeles, foarte bine utilitate. Nu m-au surprins; mă așteptam. La „Quick”, de pildă, laboratorul ocupă vreo șase încăperi mari și tot acolo se află și filmoteca. O curățenie exemplară domnește peste tot. În fiecare zi aspiratoarele de praf intră în funcțiune. Laboratorul este realmente o farmacie. Personalul — șase fete — execută totul, inclusiv curățenia. Un șef laborant supraveghează munca, îndrumă, experimentează continuu materiale și rețete noi, ține filmoteca și are răspunderea totală a laboratorului. El face angajarea oamenilor din laborator și tot el hotărăște scoterea acestora de care nu e mulțumit. Dar ceea ce merită cu adevărat subliniat este seriozitatea și conștiințiozitatea cu care se lucrează.

La „Quick”, ca și la celelalte laboratoare vizitate, termometrul este considerat instrument indispensabil. Pînă și apele cu care se spală filmele, i se controlează, cu mare atenție, temperatura.

Vizitarea laboratoarelor, oricît m-au uimit prin aparatură și prin scrupulozitatea cu care se lucrea, altfel demnă de toată atenția, n-a reușit să răs-

pundă decît în mică măsură întrebărilor mele.

FOTOREPORTERII. Oricît s-ar părea de ciudat, în țara Rolleiflexului și a „Sinhof-ului”, fotoreporterii lucrează cu aparate de format mic. Două-trei aparate cu film îngust, unul cu super-ungular, altul cu teleobiectiv și un al treilea, eventual, cu film color, iată dotarea obișnuită a fotoreporterului. Așa sînt lucrate aproape toate reportajele, toate acele reportaje care pe mulți i-au făcut celebri.

— Și cu Rolleiflexul cînd lucrați? am întrebat.

— Cînd nimic nu justifică folosirea aparatului mic. Fotografii aranjate vizibil și care nici nu trebuie făcute altfel.

I-am cunoscut pe cîțiva în redacțiile vizitate. Fac impresia unor oameni superficiali, totdeauna grăbiți, agitați. Cunoșcîndu-i, am încercat chiar o jenă. Excelenți tehnicieni, cultivați, ei se remarcă prin acele calități reclamate de meseria de gazetar: activi, mobili și mai ales extrem de informați. Sistemele de informare ale onora par pur și simplu fantastice. „Fără o foarte bună informare am fi pierduți”. Îmi mărturisesc, și nu fac decît să confirm lucruri deja auzite în redacții, că lucrează extrem de mult. Concurența. Chiar și cînd este angajatul redacției, fotoreporterul e confruntat cu alții din afară și adesea chiar amatori care prezintă fotografii de la același eveniment. Sînt publicate cele mai bune imagini.

Rudolf Hartmann e fotoreporter la prestigiosul „S.Z.” din München. Între timpul lui de muncă și timpul liber e greu de stabilit un hotar. „Stau numai atunci cînd n-am o idee sau cînd îmi lipsește informația. Iar cînd mi se întîmplă așa ceva, nu e semnul cel mai bun”.

La o revistă ilustrată situația fotoreporterului este oarecum alta. De regulă, un fotoreportaj se lucrează într-un timp suficient de mare. Dar și pretențiile sînt mult mai mari. „Fotoreportajul are exigențele lui și nu mă pot declara mulțumit cînd am realizat un număr de imagini fie ele și foarte frumoase. Trebuie să am în ele cît mai multe din ideile textului”.

— Folosiți mult material la un reportaj? am întrebat.

— N-are nici o importanță cît material consum. Totul e să iasă bine.

Trebuie să ajung la acele imagini sintetice — poate nu întotdeauna cele mai frumoase, dar imagini care să spună cît mai mult. Nu-i de loc ușor. Cîteva materiale ratate și sînt pierdute.

Remarcă acest „sînt pierdut”, pe care l-am auzit aproape la toți, pronunțat cu gravitate, din care întrezăresc grija fiecăruia pentru poziția cîștigată în lupta surdă care se dă între ei.

Se găsească aici foarte multe răspunsuri la întrebările aduse cu mine de acasă. Dar încă nu la toate.

REDACTIA. Mi se pare foarte interesant pentru mine să văd puțin și ce se întîmplă cu fotografia din momentul în care pleacă de la autor și pînă ajunge pe pagina tipărită.

Prima constatare a fost aceea că fotografia trece în redacție prin foarte puține miini.

La „Stern”, la „Quick” și de altfel la toate marile ilustrate, există așa-numiții bildredactor, redactor de fotografii, pe la care trec toate materialele. Aceștia apreciază dacă un material este bine ilustrat și aleg împreună cu redactorii respectivi cele mai valoroase imagini și pregătesc explicațiile acestora, care nu sînt niciodată o formalitate. Redactorul de fotografie este omul care știe totdeauna ce există în fototecă și întreține legături cu agenții și cu arhive de fotografii din țară și străinătate. El răspunde de întreaga ilustrație a revistei, atît la materialele interne cît și la cele externe. Redactorul șef se poate dispensa de acest angajat în momentul în care nu este mulțumit, dar atîta timp cît acesta e în redacție, nimeni — în general — nu se amestecă în munca redactorului de fotografie.

LA COTIDIENE, unde există totuși primatul textului, fotografia nu este în nici un caz mai prețioasă, o cenușăreasă. Redactorii îți vorbesc cu stimă despre fotografie, despre virtuțile ei, despre capacitatea acesteia de a se constitui gen gazetăresc. Și tocmai pentru că există această concepție, pentru că li se recunosc posibilitățile și valoarea în ziar, nu apar decît acele imagini care realmente spun ceva și pot înlocui textul. Nici o fotografie gratuită, nici o fotografie bună oricînd sau niciodată. Se cer fotografii nu pentru că a mai rămas un loc liber sau pentru că pur și simplu e bine să mai „spargi” textele kilometrice. Se cer fotografii așa cum ai cere un foileton, o informație ori un comentariu.

Traian PROSAN

ÎN PRIMĂVARA acestui an, s-au împlinit 130 de ani de la apariția „Foi pentru minte, inimă și literatură” și a „Gazetei de Transilvania”. Aniversarea a fost marcată printr-o expoziție jubiliară și o sesiune de comunicări științifice, la Brașov, consacrate acestor publicații și activității neobosite a editorilor și colaboratorilor lor. Articolul de mai jos se referă la câteva momente din trecutul „Gazetei Transilvaniei”.

Momente ale „Gazetei Transilvaniei”

Nircea GHERMAN

...ÎN AMINTIRILE sale de la jubileul de 50 de ani al „Gazetei Transilvaniei”, Sextil Pușcariu scria: „Ca prin vis mi-aduc aminte, de cortegiul în fruntea căruia, păseau cei doi bătrâni mici de stat și albi de ani Gh. Bariț și Iacob Mureșianu. Conductul de torțe care mărea aspectul sărbătoresc al acestui rar eveniment cultural, m-a impresionat adinc”¹⁾.

Simbolica evocare conține pe lângă înfrățirea acestor două mari personalități în idealul și lupta lor comună și însăși nașterea și existența acestui ziar, pe drept cuvânt considerat de Al. Papiu-Ilarian ca „școala politică, care creștea pe români”²⁾.

Născuți în același an, 1812, Gh. Bariț și Iacob Mureșianu se vor întâlni în școlile Blajului și vor lega o prietenie de peste 60 de ani. De aici, de la Blaj, la cererea patrioților brașoveni, vor fi trimiși după absolvire la Brașov, pentru a li se încredința mari misiuni ce stăteau în fața obștii: școlile și ziarul românesc. Gh. Bariț, sosit la Brașov în 1836, și Iacob Mureșianu, în 1837, vor prelua aceste grele misiuni și viitorul va dovedi că au fost puse în mâini bune.

„Gazeta Transilvaniei”, detașându-se de încercările anterioare neizbutite, devine o realitate care însă pentru a putea rezista, cerea sacrificiu, abnegație și competență. Și într-adevăr, astfel se

poate caracteriza activitatea redactorilor „Gazetei Transilvaniei”, ceea ce va face ca, la Jubileul de 70 de ani, Iosif Șterca Șuluțiu să spună: „Un rar eveniment, ca un ziar să-și poată serba Jubileul de ani 70. Și mai rar, ca-n tot timpul să-l poată stăpîni numele întemeietorilor, Barițiu și Mureșianu. Glorie lor”³⁾.

...LA 1 IANUARIE 1838 apare „Foaia Literară”, devenită apoi „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, iar la 12 martie 1838 primul număr din „Gazeta de Transilvania”. Foile apăreau în tipografia lui I. Götz din Brașov. Redactorul oficial era Gh. Bariț, iar de la 8 aprilie 1838 are alături de el și pe Andrei Mureșianu, coredactor. Începînd cu sfîrșitul anului 1843, Iacob Mureșianu, care pînă atunci fusese colaborator extern, va prelua redactarea numărului care apărea joia.

Între timp însă Gh. Bariț și Iacob Mureșianu vor întreprinde în vara anului 1839 o călătorie la Cancelaria Imperială din Viena, pentru ca, sub pretextul unei autorizații pe care o și obțin, să consolideze cu înalta întărire situația locală a ziarului. De la această dată, viața gazetei este asigurată și obișnuitele încercări ale autorităților locale de a o înlătura nu vor reuși să-i stingă glasul.

Urmează epoca premergătoare revoluției din 1848 în care Gazeta și-a

adus un însemnat aport, prin contribuția paginilor sale la pregătirea ideologică și ridicarea culturală, politică și socială a poporului român transilvănean, ajungîndu-se la înălțătorul moment, cînd inflăcărătele versuri ale „Răsunetului” lui Andrei Mureșianu, apărute în nr. 25/1848, vor juca un rol mobilizator asemănător Marseillesei.

Totuși revendicările românilor încă nu-și puteau găsi recunoașterea și, astfel, autoritățile și mai îndîrjite intensifică încercările de a înlătura Gazeta. Pretextul se ivește în curînd prin refuzul redactorului Gh. Bariț de a înceta publicarea raportului asupra luptelor lui Avram Iancu, și astfel, la 25 februarie 1850 Gazeta își încetează apariția.

Iacob Mureșianu se adresează, la 20 martie 1850, guvernatorului Wohlgenuth, cerînd dreptul de redactare și editare a foilor⁴⁾. Autorizația o va primi de abia în 7 septembrie 1850, astfel că la 9 septembrie 1850 „Gazeta Transilvaniei” apare din nou sub redacția lui Iacob Mureșianu care spune într-un manuscris cu privire la aceste evenimente: „...Eu i-am restituit viață de la septembrie 1850... Aceasta vi-o împărtășesc pentru ca să știți pentru viitor, decursul cu edarea Gazetei Transilvaniei, care mi se concesse nu-mai mic după încetarea ei de atunci”⁵⁾.

...PERIOADA de după 1850, cu toate restricțiile, șicanele și abuzurile săvârșite de autorități, va însemna pentru Gazetă o perioadă de permanentă creștere calitativă. Imbrățișind problemele românilor de pretutindeni, ea devine cu adevărat un „organ al tuturor intereselor naționale”⁶), iar redactorul ei, pe drept cuvânt, va fi numit „părinte al ziaristicii și luminător al scumpei națiuni”⁷).

Epoca absolutismului, falsă eră constituțională care îi urmează, apoi pactul dualist sînt demascate în coloanele Gazetei, în timp ce marile evenimente ale Unirii Principatelor și războiului de independență sînt susținute intens.

Astfel, timp de 27 de ani, Iacob Mureșianu duce redacția „Gazetei Transilvaniei”, ca apoi în 1878 el rămînînd în continuare editor, să o predea în minile fiului său Dr. Aurel Mureșianu. Dr. Aurel Mureșianu continuă în același spirit dinamic și competent. Articolele sale privind organizarea vieții politice, solidaritatea, legăturile cu celelalte naționalități din imperiu, înființarea partidului național, marea acțiune a Memorandului, evenimentele din 1907 ș.a. constituie cu adevărat un program politic național. Sub redacția sa „Gazeta Transilvaniei” va deveni în 1884 primul cotidian românesc din Transilvania, iar în 1887 tot el înființează și o tipografie proprie, realizînd astfel unul din mult urmările obiective ale tatălui său.

Putem spune că acest ziar, pe drept cuvînt caracterizat de M. Kogălniceanu ca „veteranul ziaristicii române”, și-a datorat valoarea sa, în primul rînd puternicelor personalități a celor trei redactori pe care i-a avut în 71 de ani: Gh. Bariț — 1838—1850, Iacob Mureșianu — 1850—1877 și Dr. Aurel Mureșianu — 1878—1909. Datorită orientării și ținutei sale, astăzi la 130 de ani de la înființare, aprecierile contemporanilor își păstrează aceeași valoare și prospețime. Semnificația și importanța „Gazetei Transilvaniei” a fost scoasă în relief de presa contemporană, cu ocazia jubileurilor ei, adevărate prilejuri de manifestări naționale în toate colțurile locuite de români. În anii 1887—1888, de pildă, de pretutindeni pleacă scrisori către redacția gazetei care își serba cel de-al 50-lea an de la apariție.

Redacția „Românului” din București scria la 31 decembrie 1887: „Credem în binele ce ai făcut românismului, tu bătrînă Gazetă a fraților noștri de dincolo. Te-am urmat cu dor în luptele tale și te admirăm pe tine organ care ai spus românilor cu voce neobosită bucuriile și multele lor dureri. Înainte, pe calea dreptății popoarelor! În 50 de ani de frămîntări n-ai slăbit un minut căci tocmai prin popor

și din popor ți-ai supt puterea. Cu poporul în veci înainte”.

Ziarul „Reforma”, prin pana directorului său, cunoscutul publicist I. G. Valentincau, scrie: „Direcțiunea și redacțiunea vechiului ziar Reforma, cu ocazia jubileului de 50 de ani al bătrînei Gazete de Transilvania, mama ziaristicii române, salută cu căldură frățească pe domnii succesori și colaboratori ai Gazetei și pe ilustra familie Mureșianu, focar al patriotismului și democrației române”.

În 1908, la jubileul de 70 de ani, Gazeta primește pe o pînză aurită scris cu vechi slove strămoșești omagiul Sindicatului ziaristilor din București:

„O aniversare rară oriunde, unică la noi, este aceea pe care o sărbătorește astăzi Gazeta Transilvaniei. A stăruii 70 de ani fără întrerupere într-una și aceeași luptă sfîntă, întru mărirea acelorăși înalte idealuri, poate să fie un titlu de mîndrie și de glorie pentru orice publicație din lume și oricine se va asocia oricînd, cu dragă inimă, cu recunoaștere și cu urări la asemenea sărbători. În aniversarea Gazetei Transilvaniei însă noi sărbătorim ceva mai mult — sărbătorim în același timp și aducerea aminte a unei date epocale în istoria rededeptării noastre naționale.

Data care însemnează înființarea Gazetei Transilvaniei însemnează în adevăr și data pămîntului nostru cu hotărîre pe terenul ziaristicii pe care pînă atunci abia cu sfială îl putusem pipăi. Aniversarea întemeierii Gazetei Transilvaniei este deci o sărbătoare a întregii noastre prese, căci începuturile ei se confundă cu începuturile însăși ale gazetăriei românești.

Iată pentru ce Sindicatul ziaristilor din București își ține drept o datorie, ce cu suflet înălțat și-o îndeplinește de a se număra în șirul d'întîi al celor ce vin să aducă Gazetei Transilvaniei prinosul urărilor lor, pornite din sentimentul cel puternic și nepieritor al solidarității culturale naționale.

O emblemă a acestei solidarități a fost însăși întemeierea, și a continuat a fi tot timpul, existența Gazetei Transilvaniei. Ea a știut să strîngă, încă de acum trei sferturi de veac, în jurul ei în același mînunchi, pe cei mai de seamă dintre fruntașii de atunci ai culturii românești de dincolo și de dincoace de Carpați — și adesea și de atunci încoace s-au întîlnit în coloanele ei numele stimate ale luptătorilor de pretutindeni ai neamului.

Politiceste despărțiți — culturalicește însă una, avem astfel dreptul și noi a numi Gazeta Transilvaniei a noastră și a o sărbători ca pe a noastră urîndu-i ca și de acum înainte să stea neclintită în slujba acelor idealuri în lupta pentru cari a putut să numere

victorii sau înfrîngerii, dar cărora a rămas de-a pururea și-n orice clipă credincioasă.

Pildă vie a unei asemenea statornicii, ea înalță inimile noastre, gazetari români, spre hotărîrea cea tare a jertfei, spre împlinirea cea fără de prihană a datoriei către neam, spre credința cea curată și mîntuitoare.

Gazeta Transilvaniei să trăiască și trecutul ei strălucit să-i dăruiască în lumina lui viitoru-i fără de sfîrșit”.

Și tot la acel jubileu, în minunate cuvinte simbolice, Titu Maiorescu scria:

„Clopotul cel mare al catedralei din Schaffhausen poartă vechea inscripție (de la anul 1486):

Vivos voco.

Mortuos plango.

Fulgura franco.

Nicio limbă modernă nu poate reproduce minunata precizie a acestor șase cuvinte latine:

Pe cei vii îi chem

Pe cei morți îi plîng

Fulgerete n'frîng.

Dar ceea ce poetul medieval a scris pentru o biserică, se poate aplica și la memorabila aniversare a unui vechi, a celui mai vechi organ de publicitate românească. Pe cîți din cei vii nu i-a chemat Gazeta Transilvaniei la luptă! Pe cîți din cei morți nu a avut să-i plîngă. Și fiindcă s-a născut în Austria sub regimul Meternich dinaintea de 1848 și a trăit și în Ungaria sub regimul dualist după 1868 — cite fulgere n-a avut să le-nfrîngă!

Însă întreita misiune și-a îndeplinit-o cu vrednicie și astăzi aniversarea ei de 70 de ani e o sărbătoare națională”.

„DE ATUNCI au trecut alți 60 de ani, dar aceste aprecieri își păstrează actualitatea. „Gazeta Transilvaniei” a reprezentat în istoria noastră o importantă etapă a luptei pentru realizarea idealului unității naționale. Imbrățișind cu competență tot ceea ce putea servi cauzei poporului român, „Gazeta Transilvaniei” a realizat în coloanele sale, cu multe decenii înainte, evenimentul politic care avea să consacre unirea tuturor provinciilor românești.

¹ Tribuna Brașov, 8 octombrie 1942.

² Al. Papiu-Ilarian: Istoria românilor din Dacia superioară — vol. I, cap. 75.

³ Gazeta Transilvaniei nr. jubiliar 1908, pag. 37.

⁴ Document din Arhiva Mureșenilor — Brașov nr. 7558.

⁵ Ibidem — nr. 7554.

⁶ Ibidem — nr. 787. Scrisoare, Alecu Hurmuzache, 25/13 aprilie 1855.

⁷ Ibidem — nr. 848. Scrisoare Acad. Dr. A. Bunea, Ioan Micu Moldovănuț ș.a.

LOTO-PRONO

**PARTICIPÎND LA
SISTEMELE
LOTO-PRONOSPORT
PUTEȚI OBTINE
PREMII ÎN BANI
AUTOTURISME
EXCURSII ÎN ȚARĂ
ȘI PESTE HOTARE**

**NUMAI CINE JOACĂ
POATE CÎȘTIGA!**

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 5 (145) — Май 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

В ПОРЯДКЕ ДНЯ АКТУАЛЬНОСТИ

Флорика Динулеску: Диалог с общественностью. (1—2)
Инженер Василе Чаушу: Mater Terra (2—3)
Поан Григореску: Сила очерка (4—5)

СООТНОШЕНИЕ РЕДАКЦИЯ-ЧИТАТЕЛИ

Мария Чокан: Поток идей (6—7)
Таня Тудосе: Письма — источник непрерывных поисков (8—9)
Эмиль Замфиреску: Вторая страница „Экономической жизни“ (10—11)
Джеордже Иваску: На съезде Международной Федерации Главных Редакторов (12)

ОРИЕНТИРЫ УЕЗДНЫХ ГАЗЕТ

Академик *А. Граур*: Лингвистическая роль печати (13—14)
В. Бирлядеану, В. Винту, Ст. Стрежа: Беседа о документировании (14—15)
Д. Тэрнучану: Репортер газеты „Информация Харгитей“ (16—17)
Н. Винчану: Содержание и форма в журналистике (18—19)

ГODOBЩИНЫ

Дамиан Хуреэану: Идеи и личность Карла Маркса в румынской публицистике (20—24)
*** Заграничные гости (25)

ТРИБУНА ПУБЛИЦИСТА

Ал. Миродан: Золотая ручка (26)

ОТКЛИКИ

Спиридон Стэнел: Назревшее требование; *Траян Улмэну*: Эти „провинциальные“ газетчики. (27—29)

ЗАМЕТКИ И КОММЕНТАРИИ

Ал. Детежан: „Современная торговля“; *Мирча Кырлоанца*: Псевдожурнализмы. *И. Киру*: Жемчужины (30—31)

ЗАГРАНИЧНЫЕ ЗАПИСИ

Ион Финтэану: Сорок журналистов из 21 страны обсуждали вопросы ядерного разоружения (32—34)
Петре Кристя: На горячей бразильской земле (35—36)

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

Траян Просан: В поисках ответов (37)

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Мирча Герман: Моменты из истории „Газеты Трансильвании“ (38—39)

В ПРИЛОЖЕНИИ:

XXXII-ой Съезд Международной Ассоциации Спортивной Прессы

OUR PRESS

Review of the journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania

XIII th Year No. 5 (145) May 1968

CONTENTS

TOPICS

Florica Dinulescu: Dialogue with Public Opinion (1—2)
Eng. Vasile Ciăuşu: Mater Terra (2—3)
Ioan Grigorescu: The Muscles of the Essay (4—5)

RELATIONS WITH READERS

Maria Ciocan: The Flow of Ideas (6—7)
Tania Tudose: Letters, the Source of Continuous Endeavour (8—9)
Emil Zamfirescu: Page II of „Viaţa economică“ (10—11)
George Ivaşcu: At the Congress of the International Federation of Chief Editors (12)

GUIDELINES OF THE COUNTY PAPERS

Academician *Al. Graur*: The Linguistic Role of the Press (13—14)
V. Bîrlădeanu, V. Vîntu and S. Streja: Symposium on Documentation (14—15)
D. Tărnăuceanu: Reporting for „Information Harghitei“ (16—17)
N. Vinţeanu: Contents and Form in Journalism (18—19)

ANNIVERSARIES

Damian Hurezeanu: Karl Marx and His Ideas in Romanian Journalism (20—24)
*** Guests from Abroad (25)

THE WRITER'S FORUM

Al. Mirodan: The Golden Fountain Pen (26)

ECHOES

Spiridon Stănel: A Major Desideratum; *Traian Ulmănu*: Those „Provincial“ Journalists (27—29)

NOTES AND COMMENTS

Al. Deteşan: „Comerţul modern“; *Mircea Cârloanţă*: Pseudojournalese I. *Chiru*: „Pearls“ (30—31)

REPORTS FROM ABROAD

Ion Fintănanu: 40 Journalists from 21 Countries Discuss Problems of Nuclear Disarmament (32—34)
Petre Cristea: The Burning Earth of Brasil (35—36)

PRESS PHOTOGRAPHY

Traian Prosan: Looking for Answers (37)

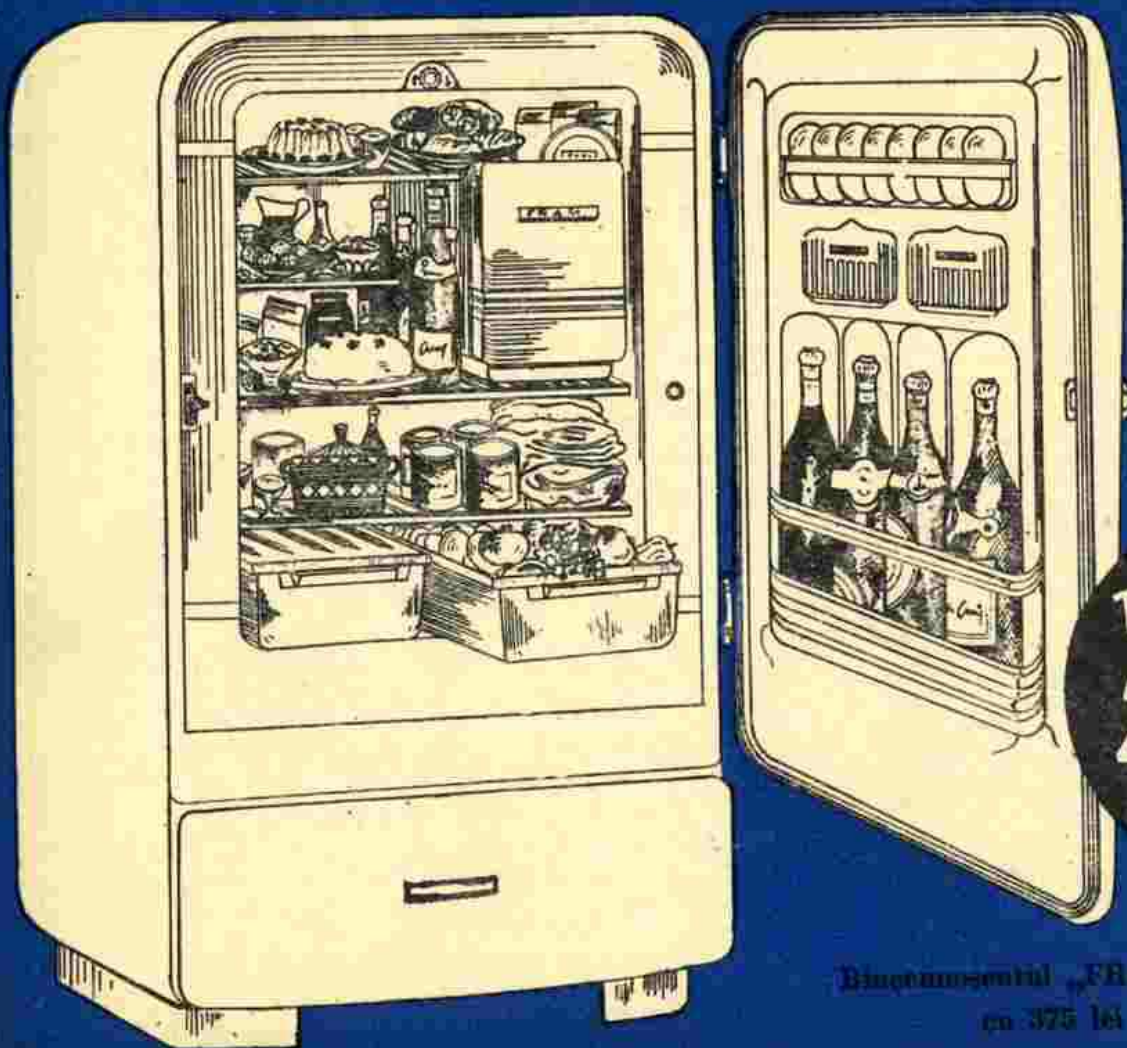
PAGES OF HISTORY

Mircea Gherman: „Gazeta Transilvaniei“ (38—39)

SUPPLEMENT:

The Proceedings of the XXXII-nd Congress of the International Sporting Press Association.

FRIGIDERUL Fram

UN OBIECT
PRACTIC
ȘI UTIL
ÎN
GOSPODĂRIE

PREȚ NOU
2125 lei

Dispozitivul „FRAM” se vînde acum
cu 375 lei mai ieftin

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

Ben

presa noastră

UJZ

DIN SUMAR:

- Ținta muncii cu scrisorile
- Există granițe între reportaj și anchetă?...
- Mărturii despre ziaristica secolului XX
- Fotografia de protocol

Nr. 6/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 8 (148)

Iunie 1968

SUMAR:

RELAȚIA REDACȚIE-CITITORI (II)

- N. Roșca*: Ținta muncii cu scrisorile (1-3).
Cleopatra Rădulescu: Opinia cititorului, în fiecare număr de ziar (4)
Ion Minea: Informarea legislativ-economică prin presă (5)

ATELIERUL ZIARISTULUI

- Victor Birădeanu*: Între reportaj și anchetă — granițe reale sau fictive? (6-7)

PRESA JUDEȚEANĂ

- Gh. Constantinescu*: Secretariatul la un nou ziar (8-9)
D. Tărnăuceanu: Însemnări de reporter la un ziar județean (II), (10-11)
Paul Marian: Câteva însemnări despre 4 săptămânale (12-13)
Ernst Zehschnetzler: Noile publicații de limbă germană (14-15)
I. Bălan: Cunoașterea sectoarelor — o problemă mereu actuală (16-17)
Tiberiu Istrate: Literatura locală și cotidianul județean (17-18)

MĂRTURII XX

- Virgil Dănculescu*: Robert Vaucher ne vorbește despre: Marele reportaj în ultima jumătate de veac (19-21)

BIBLIOGRAFIE

- *** „Cinci coloane pe a-nția” (H. Dona, E. Preda) (22)

FOTOZIARISTICA

- Al. Gînju*: Fotografia de protocol: Portret Lenart Nilsson (23-25)

PAGINI DE ISTORIE

- Ion Felea*: 75 de ani de la apariția revistei „L'Ère nouvelle” (27-29)
Lya Benjamin: „Noua gazetă renană” despre 1848 în Țările Române (30-31)
Ștefan Petraru: Manifestări consacrate aniversării revistei „Transilvania” (31)

CUM SRIEM

- Mașdalena Popescu-Marin*: Absolutul relativ (32-33)

INSEMNĂRI DE CALĂTORIE

- Petre Cristea*: Pe pământul fierbinte al Braziliei (35-36)

PRESA DE PESTE HOTARE

- St. Streja*: Presa din țările scandinave (37)
Dumitru Popa: Cadrul de activitate al presei grecești (38-39)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Calea Victoriei, 163, Telefon: 15.21.02

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, factorii poștali și oficiile poștale. Costul unui abonament este de: 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

RELAȚIA REDAȚIE-CITITORI (II)

Ținta muncii cu scrisorile

IN CADRUL CICLULUI de articole consacrate muncii cu scrisorile în lumina analizei făcute și a sarcinilor stabilite de plenara C.C. al P.C.R. din 22—25 aprilie 1968, redacția revistei s-a adresat șefului secției Scrisori a ziarului „Scinteia”, Neculai ROȘCA.

— Care sînt problemele noi pe care le ridică această importantă latură a activității redacționale?

— Exprimată prin mijloace multiple și eficiente create de orînduirea noastră socialistă, opinia cetățeanului, cuvîntul său cu profunde rezonanțe pe frontul larg al dezba-

terilor publice diurne și în procesul de transpunere a lor în fapte a devenit, în zilele noastre, o importantă forță de progres în toate compartimentele activității și vieții sociale. Un loc cu totul deosebit printre numeroasele forme de manifestare a democratismului nostru so-

cialist — care asigură oamenilor muncii posibilitatea de a participa activ la elaborarea și înlăptuirea celor mai importante măsuri adoptate în toate domeniile de activitate — îl ocupă scrisorile adresate de ei organelor de partid și de stat, presei, prin intermediul cărora își exprimă punctul de vedere asupra celor mai felurite chestiuni de interes personal sau obșteșc, fac propuneri și sugestii valoroase, fondate pe analiza atentă a fenomenelor ce se ivesc în permanență sub cîmpul lor de observație, sesizează diferite deficiențe și militează cu pasiune și consecvență pentru înlăturarea lor.

Instrument accesibil de comunicare directă a cetățeanului cu instituțiile, scrisorile și sesizările constituie un mijloc de atragere largă a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești, de stimulare a inițiativei și energiei lor creatoare. În același timp însă toate aceste scrisori, în ale căror pagini găsim adunat un tezaur inestimabil de înțelepciune, o mare bogăție de idei ce așteaptă să fie fructificate, mijlocesc în chipul cel mai firesc tuturor organelor de partid și de stat un contact neîntrerupt cu viața, cu preocupările și interesele oamenilor, cunoașterea lor nemijlocită, permițându-le să confrunte și să verifice întotdeauna eficiența propriei lor activități, a măsurilor adoptate pentru îmbunătățirea acesteia, să-și orienteze în mod operativ eforturile în așa fel încât acestea să fie întotdeauna îndreptate spre chestiunile care stau la inima oamenilor. Este de la sine înțeles că punerea în valoare a unei asemenea zestre nepuizabile de idei implică o înaltă răspundere ce apasă pe umerii fiecărei instituții și anume aceea a rezolvării cu maximum de grijă, competență și operativitate a tuturor scrisorilor primite.

Pornind de la însemnătatea pe care o are, în contextul procesului de dezvoltare continuă a democratismului propriu orinduirii noastre, activitatea de examinare și rezolvare a cererilor, sesizărilor și reclamațiilor făcute de cetățeni, plenara din aprilie 1968 a C.C. al P.C.R., care a făcut o analiză a muncii desfășurate în această privință de către organele de partid, instituțiile de stat și organizațiile obștești, a stabilit o seamă de măsuri menite să asigure un cadru propice soluționării și valorificării eficiente a propunerilor, sugestiilor și inițiativelor izvorite dintr-un asemenea dialog permanent cu oamenii muncii. Prin această prismă trebuie privit și dialogul dintre presă și cititori, concretizat în bună măsură prin scrisorile pe care aceștia le adresează

ziarelor. Este de la sine înțeles că receptivitatea și solitudinea față de problemele ridicate de oameni, perseverența și tenacitatea cu care trebuie să se urmărească rezolvarea lor, adică toate acele elemente strict necesare pentru întreținerea comunicării directe și responsabile cu cetățenii — îndatoriri ce revin tuturor organelor de partid și de stat — trebuie să fie cu atât mai mult atribute propriei presei noastre, ziaristului comunist.

Scrisorile oamenilor muncii, pentru orice ziar, ca tribună de dezbateră, care trebuie să promoveze cu consecvență schimbările largi de opinii, au o semnificație cu totul deosebită. Ele reprezintă un instrument precis de detectare și sondare a realităților, a fenomenelor noi ce apar în toate compartimentele vieții sociale hotărâtoare pentru bunul mers al construcției socialiste. De aici rezultă limpede sarcinile noi, direcțiile esențiale spre care trebuie acționat pentru a fructifica mai bine bogăția de păreri, propuneri, sugestii și observații vehiculate în miile de scrisori sosite pe adresa ziarului de la cititori. *Noi trebuie să avem tot timpul în vedere că oamenii nu scriu de dragul de a se afla în treabă, ci ei fac aceasta, animați de dorința de a împinge lucrurile înainte, de a înlătura neajunsurile, de a promova cu consecvență în viață principiile democratismului orinduirii noastre, care presupun respectarea întocmai a normelor legalității socialiste.* E de la sine înțeles că ziarul trebuie să organizeze dezbateră publică a acestor probleme ridicate de cititori în așa fel încât să determine toți factorii interesați să-și concentreze eforturile și să găsească modalitățile corespunzătoare pentru soluționarea lor pînă la capăt.

Așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R., presei îi revine sarcina de a combate orice tendințe de subapreciere a muncii cu scrisorile, de carențe care se mai manifestă la unele ministere, instituții centrale sau la diferite organe locale ale ad-

ministrației de stat, cum ar fi lăsarea lor pe seama exclusivă a oficiilor și birourilor de reclamații și sesizări, manifestările de birocratism, incompatibile cu însăși rațiunea de a fi a acestei activități. *Esențială* este deci optica prin care privim și apreciem fiecare scrisoare, viziunea de ansamblu asupra rosturilor acestei activități care pot pune în lumină cu totul noi cazuri particulare considerate pînă mai de curînd comune, lipsite de interes, permițându-ne o captare mai profundă și mai cuprinzătoare a sensurilor majore ce se desprind din scrisorile cititorilor.

— *În orice analiză privitoare la scrisori se fac, cum e și firesc, numeroase referiri la numărul scrisorilor primite, la dinamica creșterii acestuia ș.a.m.d. Care este elementul nou de care trebuie să se țină seama îndeosebi în condițiile actuale?*

— Numărul scrisorilor este, desigur, un element foarte important atunci cînd este vorba să tragem concluzii cu caracter mai general despre activitatea dintr-un domeniu sau altul al vieții sociale. Dinamica creșterii lui este un criteriu de care nu putem să nu ținem seama dacă vrem ca analizele să fie cit mai temeinic ancorate în realitate. Dincolo de orice alte semnificații, creșterea numărului de scrisori exprimă în chip elocvent încrederea cu care oamenii se adresează organelor de partid și de stat, convingerea lor în justetea politicii partidului, reflectă participarea lor tot mai activă la dezbateră problemelor esențiale ale vieții sociale și politice ale țării, la elaborarea măsurilor preconizate pentru perfecționarea și impulsivizarea mersului nostru înainte. Fenomenul sporirii numărului de scrisori — prin care oamenii muncii fac propuneri, dau sugestii, sesizează neajunsuri preconizînd soluții de înlăturare a lor — se încadrează organic în climatul general care a urmat după Congresul al IX-lea al P.C.R., de lărgire continuă a democrației noastre socialiste, de în-

staurare a unor norme corespunzătoare principiilor ideologiei și eticii partidului nostru.

Este semnificativ în acest sens faptul că în ultimii doi ani redacția ziarului „Scinteia” primește în fiecare lună cu peste 2000 de scrisori mai mult decât în anii precedenți, numărul lor ajungând la aproape 8000 lunar. *Elementul nou* care trebuie reținut, nu se referă însă numai la aceasta, ci în primul rând la progresul vizibil ce se face simțit în privința tematicii scrisorilor și a manierei în care cititorii abordează problemele. Oamenii se adresează „Scintei” cu chestiuni dintre cele mai diferite: probleme generale privind dezvoltarea economiei și culturii, sporirea și păstrarea avutului obștesc, îmbunătățirea deservirii pe toate treptele administrative, chestiuni de larg interes cetățenesc. Trebuie spus că, de cele mai multe ori, acestea nu sînt simple semnale, ci ele sînt rodul unor analize profunde și competente, aduc critici bine argumentate și întemeiate la adresa diferitelor organisme economice, a unor organe de partid și de stat, a unor instituții centrale, dezvăluie deficiențe și fac propuneri deosebit de prețioase pentru îmbunătățirea muncii. O altă remarcă legată de conținutul scrisorilor este aceea că tot mai mulți oameni se adresează redacției cu probleme cruciale ale *vieții lor* intime, personale. Acest fapt nu este întimplător. El reliefează procesul de prefaceri a dînci în conștiința oamenilor care, pătrunși de sentimentul demnității, al dreptății și adevărului, nu mai trec nepăsători pe lângă lipsuri și abuzuri, pe lângă acte de încălcare a legalității socialiste.

În acest context, este necesar și un anumit corectiv în optica prin care se tratează de către redacție aceste scrisori.

În condițiile în care acest număr impresionant de scrisori nu poate fi publicat, accentul principal cade pe *tratarea lor în mod diferențiat, în funcție de conținutul lor*, dînd

curs acelor sesizări care într-adevăr fac necesară intervenția ziarului, atît prin publicare cît și pe calea corespondenței cu organele de partid și de stat. O atenție deosebită se acordă acelor scrisori care sînt utile din punct de vedere redacțional urmînd ca ele să fie folosite în cadrul rubricilor sau în vederea elaborării unor anchete și articole pe bază de scrisori.

Ținînd seama de faptul că munca cu scrisorile a devenit la ziarul nostru o preocupare a întregii redacții, s-au luat măsuri ca scrisorile cu un conținut de strictă specialitate (economie industrială și agrară, știință, artă, literatură ș.a.) să fie trimise în secțiile respective care le folosesc în forme și genuri variate.

De o atenție asemănătoare se bucură și o altă categorie de scrisori care indică probleme deosebit de importante (abuzuri grave, încălcări ale legalității, anomalii ș.a.). Acestea sînt adresate forurilor celor mai competente, secția Scrisori urmărind rezolvarea lor pînă la capăt. Cînd se întîmplă ca unele organizații economice, organe de partid și de stat să nu respecte normele privind rezolvarea scrisorilor, ele sînt criticate în paginile ziarului în cadrul rubricilor de eficacitate a scrisorilor nepublicate.

În sfîrșit, o categorie de scrisori care, în fond, reprezintă simple cereri și prin urmare sînt de competența exclusivă a diferitelor organe de stat și economice, precum și sesizările foarte mărunte pentru care petiționarii nu s-au adresat forurilor locale sau scrisorile care conțin întrebări vagi, banale, urmează să fie soluționate prin răspunsuri individuale către autori, aceștia fiind sfătuiți unde să se adreseze pentru rezolvarea doleanțelor lor. În acest fel se înlătură întreținerea unei corespondențe formale, inutile, care nu este în interesul soluționării operative a problemelor.

— *Formele și metodele de realizare a dialogului redacție-cititori sînt multiple. Care credeți că tre-*

bute să fie în această privință locul și rolul unor rubrici mai mult sau mai puțin fixe, ce se fac în continuare pentru stimularea unei legături și a unei discuții sincere, deschise, între redacție și cititori?

— Desigur, scrisorile adresate presei reclamă apariția cu regularitate a unor rubrici distincte, în cadrul cărora cititorii își pot găsi semnalele lor sau pot urmări eficiența acestora. Rubricile respective au, fără îndoială, o mare importanță în menținerea unei comunicări permanente și directe între redacție și cititori. Dar acest proces nu poate fi limitat numai la funcția rubricilor specifice de scrisori, ci el trebuie să fie încadrat organic în contextul mai larg al tematicii generale a ziarului. Mai bine zis, este necesar ca ziarul să publice asemenea materiale și articole încît acestea să oglindească și să dea răspuns problemelor celor mai importante ridicate în scrisorile primite de la cititori. Cu alte cuvinte, ținta este realizarea unei perfecte concordanțe între tematica scrisorilor și tematica ziarului, care numai în acest fel se ancorează puternic în realitate, devine interesant și atractiv, iar articolele capătă o mare eficacitate practică.

O formă de discuție sinceră, deschisă, între redacție și cititori, cristalizată în ultimele săptămîni, este pagina „*Dialog cetățenesc*”, care suscită un viu interes. De asemenea, vom publica cu regularitate articole, note, comentarii în care aducem la cunoștință cititorilor cum au fost rezolvate de către autorități scrisorile lor.

Este neîndoios că legăturile multiple dintre redacție și cititori, dialogul viu purtat cu aceștia pe marginea celor mai diferite probleme ridicate de ei nu pot fi limitate și încadrate în niște tipare fixe, care riscă să se transforme în șabloane plictisitoare, anoste, banale. De aici și necesitatea unor continue căutări pentru a găsi mereu forme corespunzătoare de întreținere a unei discuții vii cu cititorii.

Opinia cititorului, în fiecare număr de ziar

Cleopatra RĂDULESCU

șeful secției scrisori a ziarului
„România liberă”

A SOSIT POȘTA! Ce cuprinde ea astăzi? Cu această întrebare pe buze, izvorită din „curiozitatea” legitimă a gazetarului, parcurgem zilnic scrisorile adresate redacției. Dovezi concrete ale interesului de care se bucură ziarul în rândul cititorilor, scrisorile constituie un instrument însemnat de detectare și cunoaștere a opiniei acestora, o sursă nepuizabilă de idei și sugestii pentru redactarea unor materiale și chiar pentru organizarea unor acțiuni.

În primele cinci luni ale acestui an, redacția ziarului „România liberă” a primit circa 13 000 de scrisori, ceea ce reprezintă o creștere sensibilă față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Dincolo de această statistică, îmbucurător este însă un alt aspect și care ni se pare esențial. În ultima vreme asistăm la o diversificare a ariei tematice a scrisorilor, la o maturizare a celor ce scriu, la o amplificare a preocupărilor acestora. Cititorii, corespondenții voluntari simt nevoia să participe cu o idee, cu o propunere personală la problemele puse în dezbatere de ziar, fie ele economice, fie culturale, de etică ș.a., și adeseori o fac cu competență, chiar și în domenii de strictă specialitate. De remarcat este și creșterea combativității acestor scrisori, caracterul lor tot mai analitic. Numeroase scrisori conțin critici vehemente la adresa birocratismului, a nepăsării față de avutul obștesc, a lipsei de atenție față de cetățeni la locurile de servire a populației.

Cum valorifică ziarul bogăția de idei pe care o vehiculează miile de scrisori pe care le primește?

În raport cu cerințele de modernizare a presei s-a schimbat în ultima vreme și modul de reflectare în ziar a opiniei cititorului. Am abandonat o serie de subiecte de interes limitat, pentru a face loc acelor articole, de dimensiuni mai mari sau mai mici, care conțin în ele semnificații de o mai largă rezonanță. „Abuzul naște abuz”. „Un serviciu public unde dezordinea și birocratia fac casă bună”. „Aparatamentul fantomă și deficiențe reale” (toate semnând deficiențe grave în activitatea Oficiului pentru construirea locuințelor proprietate perso-

nală-București). „Un nou colet pe adresa poștei”, „Un cuvânt golit de conținut și o numire... arbitrară”, „Cînd legalitatea este introdusă pe scara de serviciu” — sînt cîteva din titlurile de materiale apărute care au avut drept punct de plecare scrisori ale cetățenilor adresate redacției, exprimînd păreri și sugestii ale acestora.

O rubrică realizată exclusiv pe baza scrisorilor este „Curier cetățenesc”. Prin varietatea tematică, prin caracterul ei legat de nevoile personale ale oamenilor, ea se bucură de mare apreciere din partea cititorilor, determină luarea de măsuri de către organele vizate, fapt dovedit de răspunsurile pe care le primim. Datorită semnalelor critice apărute la această rubrică, mulți cetățeni și-au găsit rezolvarea concretă a unor neajunsuri privind asistența socială, servirea în comerț, la ghișeele publice ș.a., neajunsuri generate de lipsa de solitudine a celor chemați să fie la dispoziția cetățenilor.

„Scrisoare deschisă” este o altă modalitate publicistică de reflectare a opiniei cititorilor. Apariția ei cotidiană în pagina I-a a ziarului, sub semnătura redactorului șef, a însuflețit și mai mult dialogul redacție-cititor, a stimulat discuțiile sincere, deschise. Deși într-o perioadă această rubrică a fost întreruptă din motive obiective, pe adresa redactorului șef au continuat să sosească numeroase scrisori cu cele mai diverse teme, ceea ce atestă interesul de care rubrică se bucură printre cititori.

Evident, dacă cercetăm cu mai multă atenție colecția ziarului, constatăm că și alte articole publicate au izvorit din corespondențele sosite la redacție, chiar dacă nu aparțin secției scrisori. Totuși, față de sursa nepuizabilă de idei pe care o oferă poșta, socotesc că valorificarea scrisorilor, prin efortul întregului colectiv redacțional, este încă destul de palidă. Și aceasta, deoarece nu toți redactorii noștri au ajuns la convingerea deplină că scrisorile pot fi de un real folos. Se poate spune că valorificarea scrisorilor în ziar nu se face întotdeauna în mod organizat, fapt ce imprimă acestei activități nota de improvizație. Nu am

fost consecvenți cu propriile noastre hotăriri de a respecta periodicitatea în apariția unor rubrici, astfel încît să obișnuim cititorul să găsească în gazetă, în anumite zile și locuri, reflectarea propriilor sale păreri într-o problemă sau alta. Din experiența pe care am acumulat-o de cînd conduc această secție (peste un an), pot afirma cu toată certitudinea că scrisorile, valorificarea lor multilaterală constituie unul din factorii hotărîtori ai procesului de dezvoltare a unei publicistici combative. De aceea, susțin că nu trebuie să existe număr de ziar fără un material care să oglindescă într-un mod sau altul opinia cititorului.

Deși latura principală a muncii cu scrisorile este cea arătată, se știe că un mare volum de muncă este consacrat de colectivul ce lucrează în secție pentru rezolvarea sesizărilor și reclamațiilor oamenilor muncii. Stimulată de documentele de partid, soluționarea scrisorilor a devenit mai operativă. Urmărim ca organele cărora le adresăm sesizările să respecte termenele legale stabilite și revenim acolo unde constatăm întârzieri, ziarul „România liberă” avînd în această privință o vastă experiență.

Avem datoria, acum cînd tot mai mulți oameni ni se adresează în scris sau vin personal la redacție, să le arătăm toată solitudinea și grija noastră. Chiar atunci cînd ancheta nu este fructificabilă în ziar, noi răspundem cu toată disponibilitatea la apelurile care ni se fac, mergînd pe teren, chemînd la redacție pe solicitanți, înlesnindu-le audiențe la forurile de resort. Avem satisfacția că prin această muncă vie cu oamenii, redacția a contribuit la soluționarea a numeroase cazuri familiale, la aplanarea unor litigii de muncă, litigii locative și altele.

MUNCA CU SCRISORILE implică mare răspundere, înțelegînd prin aceasta competență, tact, discernămint și, aș mai adăuga, dăruire de sine. Ne vom strădui să ne perfecționăm continuu stilul de muncă, pentru ca dialogul redacție-cititor să devină tot mai alert, tot mai insuflețit.

Informarea legislativ-economică prin presă

„Organele de presă, radioul și televiziunea” au datoria „să popularizeze legile și actele normative ce interesează masele largi ale cetățenilor”.

(Din „Informarea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la activitatea organizațiilor de partid, de stat și obștești privind examinarea și rezolvarea scrisorilor, sesizărilor și cererilor oamenilor muncii”, prezentată la plenara C.C. al P.C.R. din 22—25 aprilie 1968)

ASTAZI, mai mult ca oricând, informarea operativă a salariaților din oricare ramură de activitate — întreprinderi, instituții sau organizații — se impune pregnant.

De la Plenara C.C. al P.C.R. din luna octombrie a anului trecut și pînă în prezent, forurile supreme de partid și de stat au luat hotărâri de importanță deosebită pentru perfecționarea continuă a economiei naționale. Legea privind reorganizarea administrativ-teritorială a țării, Legea mărcilor de fabrică și de comerț, Legea privind constituirea comitetelor de direcție în întreprinderi, Legea privind noul sistem de concedii fac parte dintr-un șir întreg de noi acte normative ce vor mai apărea în cadrul vastului program anunțat, care la rîndul lor generează și vor genera o serie de hotărâri ale Consiliului de Miniștri și de instrucțiuni ale organelor centrale de resort.

La toate acestea se adaugă hotărârile Consiliului de Miniștri, deciziile Consiliilor județene privind înființarea de noi întreprinderi, schimbarea obiectului, a sediului ș.a. De asemenea, pentru activitatea curentă de administrare a întreprinderilor republicane sau locale, se emit ordine și instrucțiuni.

Care este calea pentru ca toate aceste acte normative să fie aduse cît mai curînd la cunoștința tuturor salariaților interesați?

Mai mulți colegi și unii lucrători din presă mi-au răspuns că această funcție o îndeplinește Buletinul oficial și că nu ar mai fi nevoie de vreo altă cale de informare. La prima vedere, s-ar părea că cei ce sus-

țin această teză au dreptate, dar la o analiză mai atentă a problemei rezultă că lucrurile nu stau tocmai așa. Și iată pentru ce:

a) Buletinul oficial are un tiraj restrîns, ajungînd, în cel mai fericit caz, în unul sau două exemplare la fiecare întreprindere, exemplare care sînt „monopolizate” de șeful oficiului juridic și uneori de contabilul șef; b) În Buletinul oficial nu se publică instrucțiunile de aplicare emise de organele centrale, acestea difuzîndu-se într-un număr foarte limitat.

Așa fiind situația, și într-un caz și în altul, unele acte normative rămîn necunoscute pentru cei ce trebuie să le aplice în fapt. De aici confuzii, aplicarea în continuare a unor dispoziții normative mai vechi, care pot aduce pagube avutului obștesc, imputații în sarcina celor vinovați.

PENTRU EVITAREA acestei situații de fapt, nu vîd decît o singură soluție eficientă: informarea asupra legislației economice apărute să se facă în mod operativ prin presa de specialitate și în unele cazuri prin ziarele cotidiene, centrale și județene. De altfel, așa cum se știe, Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968, analizînd diferite aspecte importante legate de munca cu scrisorile și sesizările oamenilor muncii, a indicat să se intensifice explicarea prin presă a legilor și actelor normative.

Acest lucru s-a făcut în oarecare măsură și pînă acum de către unele publicații. Un real folos pentru economiști îl prezintă rubrica „Agenda economistului” din revista „Viața economică”. Folosînd forme multiple, economiștii, de la practicanți pînă la conducători de întreprinderi sau cadre cu funcții superioare în instituții centrale, găsesc în această pagină o informare documentată privind diverse aspecte ale legislației economice, precum și unele rezolvări privind probleme ridicate de practică. Pentru a fi înțeles mai bine, consider oportun să fac unele precizări cu privire la modalitățile utilizate de revistă. O *primă modalitate* este aceea a informării cititorilor asupra actelor normative nou apărute. În modul acesta, fiind redat pe scurt conținutul actelor normative și locul unde pot fi găsite (numărul Buletinului oficial), dintr-o

simplică lectură de cîteva minute, cei interesați iau cunoștință de apariția acestora și, în măsura în care îi interesează, merg la sursa indicată. O *altă modalitate* o prezintă comentarea în întregime a actului normativ și sublinierea aspectelor esențiale. În sfîrșit, publicîndu-se răspunsuri la întrebări, precum și unele soluții de interes general, date de Arbitrajul de Stat Central sau de Tribunalul Suprem, se întregeste sfera informării legislativ-economice.

O informare similară, de data aceasta numai a economiștilor din finanțe, o practică, cu succes, „Gazeta finanțelor”, printr-o rubrică permanentă plasată în pagina a IV-a și care astfel îi încunoștințează pe cei interesați de toate actele normative de specialitate apărute. De asemenea, în unele ziare județene (în ziarele „Drum nou”-Brașov, „Drapelul roșu”-Timișoara, „Informația Harghitei”-Miercurea Ciuc și altele) apar rubrici dedicate popularizării legislației.

CRED INSA CĂ fiecare cotidian și în special toate publicațiile județene ar putea înființa o rubrică gen „Curier legislativ-economic”. La această rubrică ar urma să fie publicate (sau numai enunțate, cu arătarea pe scurt a conținutului și datei la care intră în vigoare) dispozițiile normative emise de consiliile populare județene, precum și cele mai importante legi și hotărâri ale Consiliului de Miniștri apărute în Buletinul oficial. Pentru realizarea unei asemenea rubrici redacția nu trebuie să angajeze neapărat un specialist. Asigurarea unui colaborator extraredacțional (de preferință consilier juridic sau arbitru de stat), bine pregătît profesional și meticulos, ar putea rezolva cu succes problema.

Am de asemenea convingerea că prin înființarea acestor rubrici tirajul oricărei gazete departamentale sau județene ar crește, deoarece numărul salariaților interesați a fi la curent cu actele normative este foarte mare. Afirmația se bazează pe propria mea experiență. În fiecare vineri, cînd apîre „Viața economică”, în primul rînd deschid pagina 6 și consult „Agenda economistului”, după care trec la... blocnotesul cronicarului.

Ion MINEA

șef de serviciu din D.V.L.F.

Între reportaj și anchetă — granițe reale sau fictive?

Victor BÎRLĂDEANU

Atelierul
ziaristului

NU S-AR PUTEA spune că predilecția pentru saltul dintr-o extremă în alta este străină de mentalitatea unora dintre slujitorii presei noastre. În vreme ce acum vreo zece ani nu exista gazetar care să nu se considere frustrat de un drept inalienabil dacă nu i se dădea posibilitatea să se manifeste în câmpul reportajului, azi favoarea aceasta a monopolizat-o ancheta socială. Ai, n-ai chemare pentru acest gen — nu dintre cele mai ușoare, s-o recunoaștem — e musai să scrii anchete dacă ții la prestigiul tău în lumea aldinelor și cursivelor. Nu văd nimic rău în tendința de perfecționare pe care o vădește aspirația de a aborda genurile dificile; rău este însă exclusivismul absolutizant care duce la „tăierea punților“ între genuri, la detronări și încoronări succesive după capriciile unor inadmisibile snobisme. „Le roi est mort, vive le roi!“, este o exclamație care poate fi validată oriunde — în afara zonelor delicate ale culturii. Și presa, de cînd există, se revendică — pe drept cuvînt — de la însăși ideea de cultură.

Se poate oare afirma că între reportaj și anchetă există hotare imuabile, granițe granitice? Nu numai practica actuală, dar și marea tradiție a publicisticii militante infirmă o asemenea prezumție. E de-ajuns să cercetăm cu minimă atenție opera oricăruia dintre reporterii de seamă pentru a descoperi nu numai o

„coexistență pașnică“ a acestor genuri, dar — nu o dată — o simbioză organică între ele.

Mulți ani a fost desprinsă din opera lui Geo Bogza o singură latură, cea descriptivă — magistral ilustrată, de altminteri, prin paginile de coplesitoare măreție ale „Cărții Oltului“ și ale altor reportaje bogziene — uitîndu-se că același strălucit publicist și scriitor este autorul unora dintre cele mai zguduitoare anchete sociale din presa românească — amintim numai de ciclul „Tăbăcarilor“ ori de „Oameni și cărbuni în Valea Jiului“. Tot ceea ce conferă profunzime și substanțialitate unei autentice anchete — mai ales sondajul pe verticală, pînă în cele mai tainice straturi ale realității — se găsește din plin în paginile, nu o dată de o forță halucinantă, ale acestor scrieri. Dar tradiția aceasta urcă și mai departe în timp. Foiletoanele pe care le publică în ultima vreme în „Știința tineretului“, Mihai Stoian, referitoare la o legendară figură de haiduc de la începutul secolului nostru, Pantelimon, amintesc și de faptul că acel efervescent ziarist militant care a fost N. D. Cocea, a întreprins la epoca respectivă, cu prețul unor eforturi de voință și ingeniozitate rar întîlnite, unul dintre cele mai senzaționale cicluri de anchete sociale din istoria publicisticii românești.

O OPINIE frecvent întîlnită caută să atribuie reportajului exclusiv

virtuți de fluentă lirică sau epică, în timp ce patosul confruntării dramatice este rezervat total anchetei. Mi se pare că și în această privință se recurge la delimitări artificiale. Marele reportaj, acela care stărneste vîlvă și lasă urme în conștiința contemporanilor, nu se poate lipsi niciodată de fiorul ciocnirilor dramatice, de înfruntări ale unor poziții, ale unor puncte de vedere, ale unor destine umane. Un reportaj lipsit de dramatism — fie și de dramatismul bătăliei cu natura sau cu timpul — riscă să-l cufunde pe cititor în apele stătute ale plictisului, înfățișînd (ceea ce mi se pare chiar mai grav!), o imagine deformată a realității. S-ar putea, eventual, vorbi despre anumite note distinctive ale dramatismului în reportaj și în anchetă. În vreme ce patosul dramatic al primului își găsește sursa esențială îndeosebi în caracterele, temperamentele, modurile de a trăi, a acționa și a gândi ale oamenilor, cea de-a doua își captează incandescența mai ales din confruntările de idei, de principii. Nu înseamnă deloc, țin să precizez, că ancheta este sortită să plutească în sferele abstracțiilor. Insușirea fundamentală a unei bune anchete constă, după părerea mea, tocmai în capacitatea de a converti cele mai elevate idei în valori vitale, de a releva semnificația și rezonanța pentru munca și traiul cotidian al cititorilor.

Pornind de la premisa că în ce privește obiectivul urmărit — explorarea pe verticală a realității — între reportaj și anchetă nu există frontiere imuabile, ar fi greu, totuși, să nu remarcăm și unele deosebiri evidente, referitoare mai ales la „tehnica de abordare” a acestui obiectiv. Una dintre aceste deosebiri privește *unghiul* din care este investigată realitatea. Dacă reportajul presupune, ca un dat sine qua non, *unicitatea*, ancheta se întemeiază tocmai pe *multiplimitatea* unghiurilor. Oricît ar fi de detașat ca ton, de „obiectiv” în expunere, reportajul nu poate să nu lase să transpară pregnant personalitatea omului care explorează cotidianul. Chiar

dacă nu e scris la persoana întâia, chiar dacă se mărginește la o înșiruire nudă de fapte, un bun reportaj implică prezența unui „ochi” omenesc, care nu numai contemplă, însă și filtrează, selecționează, accentuează aspectele sesizate. Critica principală adusă „ciné-verité”-ului a constat tocmai în relevarea imposibilității unei priviri impersonale asupra lumii, deoarece camera de luat vederi nu funcționează de la sine, ci este minuită de un om, cu pasiunile și înclinațiile sale omenești. Același lucru se poate spune și despre încercările — șubrede din naștere — de a teoretiza impersonalitatea reportajului.

Firește, ar fi absurd să susținem — prin contrast — că ancheta s-ar caracteriza prin impersonalitate. Este dificil — dacă nu imposibil — de conceput anchetă fără anchetator. Numai că ziaristul-anchetator dă cuvîntul — asemeni judecătorului unui tribunal invizibil — tuturor celor ce pot depune mărturie cu privire la problema sau cazul cercetat. Fie că utilizează metoda interviului, fie că se folosește de chestionare, el urmărește să sesizeze multiplicitatea punctelor de vedere, fiecare cu justificările sale. Aflarea adevărului rezultă din *dialectica subtilă a tezelor și antitezelor*, care ținde să ofere o imagine veridică a diversității de opinii (și uneori chiar a divergențelor!), întîlnite în viața cotidiană cu privire la o anume situație, la un anume fenomen din domeniul relațiilor umane. Concluzia „judecătorului”, „verdictul” lui asupra faptelor în discuție trebuie să reprezinte — mă refer aici la un ideal spre care tindem și pe care, din păcate, nu-l izbutim decît rareori — o sinteză pe un plan superior a tuturor opiniilor exprimate.

Există și o altă diferențiere de ordin tehnic între cele două modalități de expresie ziaristică: e vorba de problema esențială a *timpului*. Ceea ce caracterizează marele reportaj de totdeauna este, poate mai mult ca orice, prezența obsedantă a... *prezentului*. Fiorul emoțional pe care ni-l transmite cele mai bune pagini ale reportajului autohton și mondial se datorește, în măsură co-

pleșitoare, sentimentului că sintem de față, în clipa aceea, la evenimentul ce se desfășoară parcă în fața noastră. Chiar cînd reconstituie fapte întîmplute cu mult înainte, reporterul autentic știe să le confere acea inegalabilă vibrație a trăirii care dă cititorului senzația că e nu numai martor sau participant la eveniment, dar angajat total, cu cele mai intime resorturi sufletești, la patetismul confruntării. mijloacele publicistice prin care reporterul obține această intensitate a clipei în relatarea secvențelor de viață (și chiar în descrierea peisajului), pot fi dintre cele mai felurite, dar dacă nu reușește să comunice simțămîntul prezentului, înseamnă că și-a realizat parțial, trunchiat, misiunea.

ANCHETA pendulează, în schimb, între *trecut și viitor*. Investigînd cazuri petrecute, rezultate obținute, ea ținde să definească soluții de perspectivă mai apropiată sau mai îndepărtată. Rolul prim îl deține *experiența*, cristalizată în opiniile celor solicitați să răspundă la întrebările anchetatorului, dar numai în ipostaza de trambulină pentru un plonjon îndrăzneț în viitor. Valoarea unei bune anchete constă tocmai în capacitatea de a deschide (sau, măcar, a întredeschide), unele ferestre spre ziua de mîine. Fără această coordonată, după părerea mea determinantă, a perspectivei, ancheta își limitează orizontul la empirismul cel mai plat (și, în consecință, lipsit de interes)

TENDINȚA DE A ABSOLUTIZA frontierele dintre reportaj și anchetă — fie și acele deosebiri de ordin tehnic pe care le-am menționat mai sus — nu se poate reflecta decît negativ în dezvoltarea viitoare a unor modalități publicistice care se bucură de egala favoare a supremului nostru judecător, cititorul. De altminteri, mutațiile și osmozele cele mai cutezătoare și mai inedite — atît de caracteristice culturii moderne — nu fac decît să fertilizeze solul gazetăresc, reprezentînd fermenți necesari de progres și perfecțiune.

PRESA JUDEȚEANĂ

Secretariatul la un nou ziar

Gh. CONSTANTINESCU

PARCĂ IERI ne întâlnisem la Slobozia pentru a da viață organului de presă al județului, „Tribuna Ialomiței”. Oameni noi, locuri noi, necunoscute, condiții de muncă noi (ziarul se scria la Slobozia și se tipărea în București; sediu nu avea nici la Slobozia, nici la București), iată condițiile în care a văzut lumina zilei primul număr al „Tribunei Ialomiței”. Deoarece asemenea situații au mai putut fi întâlnite și în alte județe, nu vom insista asupra lor, ci vom încerca să arătăm cum am muncit și cum se muncește acum la acest nou organ de presă. Mai precis cum și-a desfășurat activitatea secretariatul în prima lună de apariție.

Primele preocupări

De la bun început am împărțit sarcinile pe oameni, ținând cont de pregătirea fiecăruia. Fiind singurul secretar de redacție, mi-a revenit sarcina de a mă ocupa de tot ceea ce era necesar apariției: articole, fotografii, file Agerpres, sector de corectură, paginație. Nu se puneă încă, la început, problema întocmirii unui plan de activitate, deoarece am fost repartizați vineri, iar ziarul a apărut marțea următoare. O dată

cu noi a fost numit și redactorul șef. Așa că problema principală era să asigurăm apariția zilnică cu materiale din județ și cu principalele evenimente pe plan central.

Ne-am pus însă o întrebare: Ce fel de ziar vom realiza?

Ținând cont de specificul județului, de ponderea agriculturii, am stabilit pentru tratarea acestor probleme locul central. În domeniul industrial, dat fiind că numărul întreprinderilor este destul de restrâns, ne-am propus să popularizăm unitățile existente, scoțind în evidență experiența pozitivă și criticând în același timp ceea ce este de criticat.

Am stabilit să acordăm o mare atenție vieții cotidiene, preocupărilor de zi cu zi ale locuitorilor județului, relațiilor lor cu diversele instituții cu care vin în contact, problemelor de etică. Am stabilit ca niciun număr de ziar să nu apară fără asemenea articole, nici o pagină a l-a să nu se macheteze pînă nu are asemenea materiale. Cultura de masă, învățămîntul, sportul au fost domenii asupra cărora ne-am îndreptat atenția încă din primele zile. În domeniul problemelor internaționale ne-am propus să facem o pagină care să reflecte tot ceea ce se întîmplă în lume, fără comentarii, deoarece nu dispuneam de forțele respective. Abia după o lună de zile, am reușit să avem unele articole pe probleme externe actuale, completînd și dezvoltînd unul din evenimentele la zi.

Cu cine s-a realizat ziarul?

Din primele momente am fost conștienți de faptul că cei 10—12 oameni cîți eram nu vom putea redacta zilnic un ziar, oricît de mult am scrie, mai ales că, de la primul număr, trei dintre aceștia se ocupau, noapte de noapte, de corectarea ziarului, iar unul făcea serviciul de „cap lîmpede”.

Dar inconvenientul cel mare era că niciunul nu cunoșteam în amănunt viața județului. Atunci ne-am gîndit ca o parte dintre noi, în frunță cu redactorul șef, să stăm la Slobozia, reședința județului, și pe lîngă cele ce scriem sub semnătură

proprie, să antrenăm cadrele de conducere din diverse sectoare de activitate să colaboreze la ziar. Reușeam în felul acesta să ne asigurăm articole de prestigiu și totodată să facem cunoscuți în județ pe cei ce se află la conducerea diverselor sectoare de activitate. Totodată, s-a stabilit, la Slobozia, un serviciu care se ocupa de scrisorile sosite de la cititori. Iată doar cîteva din principalele surse care ne-au asigurat și ne asigură tematica internă. În domeniul extern baza o constituiau fișele „Agerpres”. Ilustrațiile interne le realiza unul dintre cei ce făceau parte din grupul de sprijin trimis pentru organizarea ziarului.

Repartiția pe pagini și grafică

Ținînd seama de tematica despre care am amintit mai înainte, am stabilit ca pagina I-a să fie rezervată evenimentelor mai importante din județ (economice, sociale, culturale, sportive), tratate sub formele cele mai diverse (articol, reportaj, informație, fotografie). Totodată, am stabilit să nu lipsească din pagină evenimentele politice de interes național. Grafic, ne-am propus ca pagina I-a să aibă un caracter cît mai cuprinzător, asigurînd o informare rapidă asupra evenimentelor celor mai importante la zi, chiar dacă acestea se află în celelalte pagini. (Am folosit, deși nu cu destulă consecvență, trimiterile la paginile de interior).

Pagina a II-a am rezervat-o problemelor vieții de partid, organizațiilor de masă, de cultură, învățămînt, memento, reclame, iar pagina a III-a — problemelor economice, sportului și informațiilor la zi, atît din județ cît și din țară. Pagina a IV-a este rezervată problemelor externe.

În domeniul graficii ne-am propus să realizăm un ziar cu o paginație simplă, clară, cît mai aerisită, prin care să fie scoase în evidență cele mai importante evenimente. Litera de text este cea de corp 8 și 9. Formatul de bază 2½ quadrat (8 coloane). Foarte rar se folosesc alte formate. Chenarele se folosesc în foarte mică măsură. Folosim mai mult sublinierile în text și subtitlu-

rile. Deci, o grafică atractivă, pe care o realizăm în cea mai mare măsură din titluri, fotografii și o paginație cît mai îndrăzneată.

Rubricile

De la primele apariții am căutat să oferim cititorilor unele rubrici proprii cum ar fi „Cu sare și piper” (note); „Dialog cu cititorii”; „Noutăți editoriale”; „Jeri, în județul nostru”; „Vești de pe întinsul patriei”; „Intîmplări din lumea largă” ș.a. Sînt rubrici care grupează o serie de evenimente la zi și care asigură cititorului informații atît din județ și din țară cît și din lumea întreagă. De altfel dintr-un sondaj făcut printre cititori a reieșit că unele dintre aceste rubrici sînt urmărite cu mult interes.

În loc de încheiere

AM INCERCAT să înfățișez doar cîteva dintre preocupările membrilor unui grup care a lucrat o lună de zile la un ziar județean. Astăzi, cînd apar aceste rînduri, ziarul respectiv a depășit numărul 120. De la 6 000 exemplare în primele zile, astăzi se apropie de 25 000. De la cei cîțiva oameni de la început de drum, astăzi există o redacție, cu secții de specialitate, cu plan de muncă, cu birouri, cu relații formate și cu o experiență deja cîștigată. Dar nu înseamnă că redacția o dată constituită, lucrurile merg de la sine. Unele lucruri bune făcute la început devin insuficiente. Altele se pierd pe drum. Tocmai de aceea, consider că un schimb de experiență continuu între cei ce lucrează la numeroasele ziare județene ar trebui să-și găsească locul în paginile „Presei noastre”, schimb de experiență la care să-și spună cuvîntul atît cei ce lucrează la presa locală cît și cei din presa centrală. Iar în cadrul acestui schimb de experiență, deplasarea în continuare la „fața locului” a membrilor Uniunii ziaristilor, a unor ziaristi de la presa centrală contribuie la realizarea unor ziare interesante, vii, ancorate cît mai mult în problemele actualității, astfel încît cititorii, în primul rînd, să fie cei care să le caute.

PRESA

Însemnări de reporter la un ziar județean (II)

D. TĂRNĂUCEANU

...IN ZIUA ACCEA, precum arătam în articolul precedent, a fost grabă mare. Și în grabă lucrurile nu se rezolvă întotdeauna în cele mai bune condiții. Ele pot fi împlinite însă pe parcurs, astfel ca până la urmă totul să fie cât mai corect.

În baza celor stabilite în cadrul discuției purtate, am plecat în câteva sate pentru a analiza modul în care sînt aprovizionate magazinele cooperative de consum cu produsele solicitate de cumpărători. În comuna Tulgheș am constatat: planul de aprovizionare era depășit cu 11%. Deci, la prima vedere, un element pozitiv. Dar, nu e bine să ne grăbim cu aprecierile. Discutînd în continuare cu contabilul cooperativei, aflăm un alt element care vine în contradicție cu prima constatare: planul de desfacere nu s-a realizat în întregime în aceeași perioadă. Această constatare ne-a ridicat câteva întrebări: care e cauza, că în timp ce planul de aprovizionare e depășit, cel de desfacere nu e realizat? Întrebarea are cu atît mai mult temei cu cît decalajul între aprovizionare și desfacere reprezintă — pentru o singură comună — produse în valoare de peste un milion de lei. La aceasta adăugăm și o relatare a președintelui cooperativei, care se plîngea că nu are încăperi suficiente pentru depozitarea în condiții corespunzătoare a produselor, fapt care a dus la degradarea unor mărfuri. Deci o nouă întrebare: nu cumva depășirea planului de aprovizionare reprezintă

un aspect negativ în activitatea cooperativei respective? De bună seamă că așa este, dar trebuie să găsim elemente care să confirme această presupunere. În documentele de partid, pe care le consultasem în timpul „predocumentării”, se considera ca un fenomen negativ sporirea stocurilor de produse care devin nevandabile, cauzînd pierderi organizațiilor comerciale. Așa o fi situația și aici? Cum ne putem dămuri? Să aprofundăm documentarea pînă cînd toate necunoscutele vor fi lămurite. Așa dar, o vizită la câteva magazine: discuții cu cîteva gestionari și cu mai mulți cumpărători. În carnetul de notițe se adună noi constatări, aprecieri, sugestii: rafturile magazinelor sînt tixite cu produse; în depozite, după cum spunea președintele, nu mai încap, iar în magazine, după cum vedem, nu mai e loc nici pentru un ac. Adăugăm relatările gestionarilor și ale cumpărătorilor care ne-au sesizat că din magazine le lipsesc unele produse deosebit de solicitate. Consultînd lista cu produsele lipsă, nădăm seama că nu e vorba de „rarități”, de mărfuri deficitare, ci de cele obișnuite, pe care economia națională le produce din belșug. Notăm deci în carnet: produse mult mai multe decît necesitățile; produse solicitate care nu se găsesc. E o contradicție. Pentru lămurirea ei, a cauzelor care i-au dat naștere, e necesară o analiză mai complexă, care nu se poate face în cîteva ore, atît cît avem noi astăzi la dispoziție. O lăsăm pentru altă zi, cînd

nu vom fi atît de grăbiți. Plecăm, așadar, mai departe, nu însă înainte de a ne asigura documentația pentru un articol referitor la dezvoltarea secțiilor pentru prestări de servicii în comună.

Poposim în altă localitate: La Dănești. Și aici, în magazinele cooperative, întîlnim aceleași fenomene: stocuri de produse peste plan, articole de largă cerință care lipsesc (situații asemănătoare am constatat după cîteva zile și la Ciceu, și la Voșlobeni, și la Racu). Deci, o problemă care nu-i specifică unei singure localități. Notăm, în carnet, ca obiectiv imediat: o anchetă în comerțul sătesc pe tema: de ce unele produse lipsesc iar altele prisosesc? Pentru realizarea ei ne propunem să vizităm și alte comune, să cercetăm cauzele și urmările acestui fenomen. În acest scop, trebuie analizate bilanșurile de venituri și cheltuieli ale unităților respective, modalitățile în care se face studiul cererii de consum, felul

Preocupări generale

in care cererile gestionarilor de magazine ajung la Uniunea județeană a cooperativelor de consum, motivul în care sînt ele prezentate la contractările de produse pentru fondul pieței care au loc între industrie și comerț. E de așteptat! În câteva ore nu se poate „ataca” și rezolva această problemă. Găsim în schimb alt subiect pentru ziarul de a doua zi: activitatea căminului cultural. Vizităm căminul cultural și biblioteca sătească. O situație critică. O înfățișăm sub forma unui mic foileton, intitulat „Distracțiile directorului!”

NE MAI OPRIM într-o comună, la Cirșa. Aici ar trebui să ne ocupăm, conform unor indicații primite de la Comitetul județean de partid, de felul cum se îngrijesc organele locale de punerea în valoare a unor izvoare de ape minerale existente pe teritoriul comunei. Întîlnim însă o situație care ne pune în imposibilitatea îndeplinirii acestei sarcini: la Consiliul popular comunal, la căminul cultural, la cooperativa agricolă de producție nu găsim pe nimeni cu care să stăm de vorbă în problemele ce ne interesează. Ce facem? Timpul e scump, nu-l putem irosi în zadar. Trebuie să găsim ceva pentru ziarul de a doua zi. Dar unde să te informezi?

...Intrăm în vorbă cu o fetișcară drăguță, care făcea de serviciu la telefonul cooperativei agricole de producție. O cheamă Ghizela Kálmán. Din una în alta („Ce părere aveți despre cartea pe care o citiți? Cum vă petreceți timpul liber? Cum apreciați ultimul film care a rulat la cinematograful sătesc?”), aflăm că interlocutoarea noastră n-a mai fost invitată la un bal de aproape două luni de zile. De ce? Nimeni nu se preocupă de organizarea unor astfel de distracții în comună. Ideea ne-a venit pe loc. Ne reîntoarcem la Miercurea-Ciuc, predăm „adjunctului” materialele culese și redactate între timp (Noi secții pentru prestări de servicii, Distracțiile directorului și o notă despre lipsa de preocupare pentru întreținerea șoselelor), luăm masa, ne odihnim puțin și spre seară o pornim într-un raid-anchetă pe tema „La balul de sîmbătă seara”. Deci, nici popasul de la Cirșa n-a

fost zadarnic: ne-a prilejuit o temă pentru ziarul de marși.

Cîteva însemnări dintr-o deplasare de sîmbătă noaptea. Înainte de a porni la drum fixăm un itinerar, stabilim cîteva puncte de reper (Cum sînt corelate diversele activități culturale și distractive? Cum conlucrează factorii răspunzători de aceste probleme? ș.a.) și ne punem hainele de... sîrbătoare, că doar mergem la bal. Șoferul pornește mașina, și după puțin timp oprim într-o comună. La Simmartin. La căminul cultural e întuneric beznă. În fața magazinului mixt, unde pîlpîie cîteva becuri, tinerii stau la taifas. Intrăm în vorbă cu ei și aflăm că nu-i nici un fel de bal și nici un alt fel de distracție în comună. La Bufet, aglomerație. Situația se prezintă asemănător și în comuna Cozmeni. Aici, directorul căminului cultural întreține „atmosfera” la bodogă. Nici nu ai cu cine să stai de vorbă. Ce facem? Mergem și la postul de miliție. Ceva trebuie să găsim noi pînă la urmă. Și găsim. Șeful postului de miliție era aglomerat cu treburi specifice funcției. Cerceta cîteva cazuri: un caz de huliganism, unul de furt, o ceartă care s-a terminat cu răniri grave. Ii punem o întrebare șefului postului de miliție:

— În fiecare zi sînteți atît de aglomerat?

— Nu, numai sîmbăta seara și duminica cînd oamenii dispun de mult timp liber. Ca și în domeniul circulației, continuă interlocutorul nostru, sîmbăta și duminica se înregistrează cele mai multe accidente. Și într-un sector și în altul sînt necesare măsuri preventive.

Răspunsul ne mai dă o indicație asupra viitorului reportaj și ne completează planul cu o nouă temă: circulația pe căile rutiere în zilele de sîmbătă și duminică.

Continuăm raidul-anchetă „La balul de sîmbătă seara”, vizitînd altele cîteva comune. La Tușnad și în alte localități găsim distracții variate organizate pentru tineri și vîrstnici. La balul la care asistăm e o atmosferă plăcută, veselă. Încercăm s-o „prindem” pentru a o transmite și cititorilor. Nu zăbovim însă prea mult, pentru că trebuie să mergem mai departe, pe alt traseu. La Bor-

sec. Cînd ne reîntoarcem din această stațiune, în toiul nopții, ghinion: la capătul comunei Sărmaș rămînem în pană. S-a spart un cauciuc. Șoferul îl înlocuiește. Cînd ieșim din comună se sparge și cauciucul de rezervă. Era noapte, era frig. Ne reîntoarcem „pe geantă” în centrul comunei. Tragem la Bufet să ne „încălzim”. Aici, distracție în toată regula. Bal nu este în comună, dar tinerii se „distrează” la un pîhăruș. Aflînd cine sîntem, ne aduc la cunoștință un necaz al lor: nimeni nu-i sprijină în activitatea sportivă; terenul sportiv pe care ei l-au amenajat a fost blocat cu materiale de construcție. Informații valoroase, pe care va trebui să le verificăm și să le utilizăm, lucru care a și fost realizat în cursul săptămîinii următoare prin articolul „Ghiocel din... piatră dură”.

Așadar, se poate „scoate” un material și dintr-o pană de cauciuc!

Întîmplările din noaptea respectivă n-au luat sfîrșit. La întoarcere, în toiul nopții, rămînem iarăși în pană în mijlocul unei cîmpii pustii la vreo 20 de kilometri de Miercurea-Ciuc. De data aceasta se terminase benzina. Mai trebuiau cîțiva litri. E drept că la Gheorghieni șoferul a încercat să se aprovizioneze dar n-a găsit nici un „Peco” deschis. O notă, pentru ziar: De ce pe traseele turistice nu funcționează cîte un „Peco” și în cursul nopții? Dar faptul că am mai găsit o „notă” nu ne prea încălzește. Și e frig al naibii! De ce nu ne-am luat haine mai călduroase? Ce facem? Ca să nu pierdem toată noaptea, o luăm pe jos către prima stație de cale ferată. Treccm prin satul Dănești pe o uliță întunecoasă. Noroiul e pînă la glezne. De ce n-am scris un articol și despre modul în care sînt gospodărite unele sate? Il vom scrie, dar săptămîina următoare.

LUNI DIMINEAȚA. La redacție au sosit forțe noi. Cîțiva tineri au fost angajați ca reporteri. N-au mai lucrat în presă. Primim o sarcină nouă: să-i inițiem în tainele meseriei. E un lucru deosebit de greu, de mare răspundere. Și noi n-avem timp nici să răsufilăm. Dar sarcina e sarcină. Încercăm să o împlinim.

Preocupări generale și specifice în 4 săptămânale

Paul MARIAN

ESTE CÎT SE POATE de legitimă emoția pe care și-o provoacă răsfoirea colecțiilor încă firave ale noilor publicații apărute în județe, ca urmare a reorganizării administrativ-teritoriale a țării noastre. Meagere ale vieții intense ce se desfășoară, pe planuri multiple, în orașele și satele țării, ale preocupărilor cetățenești cele mai stringente, aceste gazete și-au câștigat, de la primele numere, popularitate în rîndul cititorilor, dovedindu-și astfel necesitatea și eficiența. Este de remarcant ca deosebit de îmbucurător faptul că, în ciuda unor greutăți inerente oricărui început, cele mai multe dintre publicațiile nou apărute se prezintă la un nivel publicistic și grafic corespunzător, au o tematică cuprinzătoare, în măsură să suscite interesul și adeziunea cititorilor.

Am avut prilejul acestor constatări parcurgînd numerele apărute pînă în prezent ale unor publicații decamdată săptămânale, din cîteva județe ale țării: „FLAMURA” (județul Caraș-Severin), „ECOUL” (județul Bistrița-Năsăud), „GAZETA GORJULUI” (județul Gorj), și „ORIZONT” (județul Vilcea). Un prim merit al acestor gazete, care reiese chiar la o consultare superficială a lor, este faptul că redacțiile respective se preocupă să pună accentul pe ceea ce este mai specific, mai important, în viața economică a fiecărui județ. Dacă în „FLAMURA” problemele industriale sînt pe primul plan, figurînd la loc de frunte în fiecare număr, fapt explicabil pentru organul de presă al unui județ care cuprinde o mare cetate a metalului românesc (Reșița), precum și numeroase alte întreprinderi, „ECOUL” se ocupă cu continuitate de problemele dezvoltării agriculturii și ale economiei forestiere, în timp ce „ORIZONT” acordă un spațiu important dezvoltării stațiunilor balneo-climaterice a căror pondere,

în județul Vilcea, este atît de importantă.

Dincolo însă de profilul fiecărui județ, de deosebiri, pe plan economic și geografic dintre ele, există nenumărate probleme comune, care se pun în egală măsură și cu aceeași stăruință pe întregul teritoriu al țării. Asupra acestor probleme, care dau cumva aspectul cetățenesc al fiecărei publicații, ne-am propus să insistăm în cele ce urmează, punînd față în față gazetele pe care le-am menționat.

Noua organizare administrativ-teritorială a țării a pus în fața consiliilor populare numeroase probleme de primă importanță pentru îmbunătățirea activității organelor locale ale administrației de stat, a stilului lor de muncă, pentru dezvoltarea economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a județelor, orașelor și comunelor. Era de așteptat ca aceste preocupări să găsească o largă reflectare în organele de presă respective, chemate să sprijine îndeaproape eforturile consiliilor populare. Ceea ce, practic, se remarcă în mod pozitiv în unele gazete pe care le-am urmărit.

Este, bunăoară, cazul „GAZETEI GORJULUI” unde avem prilejul să constatăm aproape număr de număr o preocupare stăruitoare în sprijinul activității noilor organe locale ale administrației de stat. Sub semnătura unor personalități de frunte ale vieții locale sînt dezbătute o serie de probleme care preocupă întreaga masă a cetățenilor din județ. Reținem, bunăoară, articolul intitulat: „Să facem din Tg. Jiu cartea de vizită a orașului”, în care Mihai Smarandache, prim secretar al comitetului executiv al Consiliului popular Tg. Jiu, analizează în amănunțime problemele edilitare și gospodărești ale orașului (16 martie), articolul „Pentru un contact mai direct cu masele” (23 martie) semnat

de Ion Nicola, prim vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean etc. Aceștia li se alătură numeroase articole, anchete și reportaje redacționale pe probleme stringente ridicate de ultimele documente de partid și de stat menite să ajute, prin aprecieri critice, prin propuneri și sugestii, munca consiliilor populare. Atrag atenția, printre altele — din păcate, nu și prin titluri foarte inspirate — ancheta intitulată „Rezolvarea scrișorilor camenilor muncii impune combativitatea și competența” (23/III), articolul „Mercur pus în furcile caudine ale golurilor în aprovizionare” (6/IV), ampla anchetă în rîndul deputaților intitulată „Cum vedeți orașul dvs. mai frumos” (20/IV), articolul „Ce soartă au propunerile cumpărătorilor” (25/V), ca și rubricile de „dialog cu cititorii”.

Consemnînd pozitiv această preocupare, nu poate însă să nu atragă atenția faptul că în ultimele numere combativitatea ziarului are o tendință de scădere, că numărul colaborărilor de prestigiu este mai redus, că articolele pe teme majore ale activității consiliilor populare, ale relațiilor acestora cu cetățenii sînt mai rare. Să sperăm că această impresie de oboseală prematură este accidentală și că următoarele numere ale gazetei vor reveni cel puțin la nivelul prestigios al primelor apariții.

Cititorii „GAZETEI GORJULUI” consideră, cu siguranță, deficitară publicația lor și pentru felul în care a organizat dezbaterile privind noua delimitare a comunelor, problemă deosebit de actuală, care a preocupat întreaga populație rurală a țării. Dacă alte probleme puse în dezbateri publice ca, de exemplu, proiectul noului cod penal sau folosirea mai judicioasă a pămîntului și-au găsit o reflectare corespunzătoare în paginile gazetei, este regretabil că o chestiune de un interes cetățenesc atît de larg cum este cea amintită a fost practic ignorată de ziarul gorjan. Spre deosebire, bunăoară, de gazeta ce apare într-un județ vecin, „ORIZONT”, care începînd cu numărul din 12 aprilie a rezervat cite o pagină dezbaterilor privind noua delimitare a comunelor. De menționat caracterul viu, al articolelor semnate în aceste pagini de cetățeni avînd diferite profesii, numărul mare de propuneri formulate, argumentele judicioase care le întovărășesc. Este ușor de presupus că organizarea cu seriozitate și răspundere a dezbaterii prin presă a acestei probleme de

larg interes cetățenesc a fost de un real ajutor organelor județene de partid și de stat.

O preocupare asemănătoare în legătură cu aceeași chestiune de actualitate am întîlnit-o și în gazeta „FLAMURA”. După ce, la 6 aprilie, a publicat o amplă anchetă intitulată „Opinii privind sistematizarea satelor”, începînd din 27 aprilie publicația a rezervat și ea cu regularitate cite o rubrică problemelor privind delimitarea comunelor. Spre deosebire de „ECOUL” care a neglijat aproape total această sferă de preocupări de primă actualitate a consiliilor populare. Apare, evident, ciudată asemenea diferență de la o gazetă la alta, privind modul de tratare a unei probleme actuale. Dacă nuanțele de profil, în funcție de specificul județului, de personalitatea unor redactori sînt explicabile, absența unor probleme de interes general din unele gazete este mai greu de explicat.

De altfel nu e singurul din lipsurile tematice în unele publicații. În zadar am căutat, de exemplu, în „ECOUL” articole sau reportaje tratînd teme de etică. În același timp, din celelalte gazete pe care le-am urmărit se pot cita în acest sens cîteva materiale remarcabile: „Deficiențele educative sînt oare ireparabile? Disecție în fizionomia lui Pierde Vară” (ORIZONT), Căsătoriile premature și implicațiile lor sociale: „Mandatarii ai opiniei publice” (FLAMURA), „Părinții — principalii responsabili ai actelor copiilor”; „Dubla semnificație a unui furt” (GAZETA GORJULUI). În perioada actuală, cînd problemele educării cetățenești în spiritul eticii noastre noi constituie o preocupare atît de pregnantă este de sperat că în toate publicațiile noastre județene, ele să-și găsească atît spațiul cit și tratarea competentă pe care o merită.

Consider necesară și o remarcă privind paginile rezervate problemelor de cultură și de artă care nu lipsesc din nici una dintre publicațiile menționate. Dar în timp ce în unele dintre ele aceste pagini au un caracter viu, combativ, puternic ancorat în actualitate și reflectînd preocupările localnicilor, în alte gazete paginile culturale păstrează un caracter enciclopedic uneori fiind desprinse de actualitate. Voi pune față în față două pagini culturale din două gazete. La rubrica „Viața culturală” din 6 aprilie, „GAZETA GORJULUI” publică un amplu și judicios articol intitulat „Reflecții despre creația unor

prozatori gorjeni” care face o analiză critică a unor lucrări apărute sub semnătura unor scriitori localnici. În aceeași rubrică se mai poate întîlni un articol despre creația artiștilor plastici amatori, un reportaj privind ceramica Gorjului, precum și cîteva poezii originale. Se poate considera că asemenea criterii de alcătuire a unor pagini culturale sînt în măsură să satisfacă pe deplin cerințele cititorilor locali. Iată însă și cuprinsul paginilor culturale ale publicației „ECOUL” din 11 mai. În același număr articolele sînt dedicate lui Coșbuc, lui Avram Iancu, lui Flavius Porcius, lui Vasile Alecsandri și muzeului de etnografie al Transilvaniei. „Curierul cultural” care cuprinde cîteva știri de actualitate, este departe de a putea echilibra caracterul de evocare istorică al acestor pagini culturale. De altfel, tendința de a da unor pagini caracterul de „Magazin” este pregnantă atît în „ECOUL” cit și în celelalte săptămînale, cu excepția „GAZETEI GORJULUI”, care are o prezentare și o tematică mai sobră. Firește este normal — și asta vine în întîmpinarea dorinței cititorilor — ca una din cele 12 pagini ale săptămînalelor să păstreze acest aspect de varietate, de mozaic, cuprinzînd o seamă de curiozități, materiale cu caracter enciclopedic, umor ș.a. Cînd însă acest gen de materiale se revărsă și în restul paginilor, în dauna unor articole de actualitate, echilibrul gazetei, tematica sa sînt influențate în mod negativ.

ACESTE CITEVA sumare observații colegiale nu pot firește umbri meritele evidente ale tuturor celor patru gazete care au pus la dispoziția cititorilor un număr de articole de mare interes, care tind să-și creeze fiecare o personalitate proprie. Nu poate fi decît salutată tendința de deșablonizare care se manifestă vădit. Refuzînd să umble pe căi bătătorite, redacțiile au creat unele rubrici originale, au organizat o seamă de anchete pe teme inedite. Efortul lor de a da publicațiilor o înfățișare grafică plăcută, o tematică interesantă, în condiții adesea dificile, merită a fi pe deplin evidențiat. Alături de cititorii credincioși pe care au reușit să-i cîștige într-un interval de timp relativ redus, vom fi fericiți să putem urmări și consemna în continuare progresele pe care noile gazete le vor dobîndi cu certitudine în lunile următoare.

NOILE PUBLICAȚII

Ernst ZEHSCHNETZLER

redactor la „Neuer Weg”

LA DOUA ORE după apariția primului număr al gazetei „Hermannstädter Zeitung” — cerneala de tipar nici nu se uscaseră încă — au și sosit primele reclamații: Parcă s-ar fi înțeles între ei, mai mulți cititori s-au prezentat la „redacție” (în lipsa unui local, colectivul nou format își așezase tabăra în localul subredacției ziarului „Neuer Weg”) și s-au adresat proaspătului redactor-șef, Ewald Zweier:

— Ce înseamnă asta, tovarășe? au vrut ei să știe, alergând de la chioșc la chioșc și nu reușim să punem mâna pe un ziar. De ce nu tipăriți mai multe?

Lucrurile s-au petrecut în mod asemănător și cu un alt „nou născut”: cu „Karpaten Rundschau”, săptăminal social-politic-cultural, care apare la Brașov. Cele 10.000 exemplare ale primului număr s-au epuizat în câteva ore*.

Acest succes de început are o explicație destul de simplă: Atât „Hermannstädter Zeitung” ca organ de limbă germană al Comitetului județean P.C.R. și al Consiliului Popular provizoriu al județului Sibiu, cât și revista „Karpaten Rundschau” vin în întâmpinarea unei cerințe reale a cititorilor germani din țara noastră, umplind un gol ce s-a

făcut simțit în structura presei germane de la noi.

A existat — și bineînțeles continuă să existe — cotidianul politic central de limbă germană „Neuer Weg”; la Brașov, și la Timișoara au apărut două publicații de limbă germană — „Volkszeitung”, respectiv „Die Wahrheit” (care a fost transformată la începutul lunii martie în cotidian sub titlul „Neue Banater Zeitung”); Uniunea Scriitorilor editează revista literară „Neue Literatur”, iar Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, revista cu caracter de îndrumare a mișcării culturale de amatori „Volk und Kultur”. În plus mai apare și o publicație a filialei din Sibiu a Academiei R.S.R. — „Forschungen zu Volks- und Landeskunde”.

Ceea ce îi lipsea însă presei de limbă germană era o publicație situată între zărele cotidiene și revistele cu un profil de strictă specialitate. O revistă cu o arie tematică mai largă, vizând probleme sociale, de cultură și știință, care însă, în ciuda unei asemenea problematice pretențioase, să se adreseze unui cerc larg de cititori. O asemenea revistă este „Karpaten Rundschau” care apare săptăminal în 16—20 pagini în editura Comitetului județean al P.C.R. și al Consiliului Popular Provizoriu al județului Brașov.

Bineînțeles că o asemenea publicație nu putea să aibă o arie de

*) Spre ilustrare: Ziarul regional în limba germană „Volkszeitung” care apare la Brașov și din care s-a format noua revistă, a apărut într-un tiraj de 6.500 exemplare.

DE LIMBĂ GERMANĂ

răspîndire delimitată la teritoriul unui județ, ea urmînd să se adreseze întregii populații germane din patria noastră.

Nu întîmplător a fost ales tocmai Brașovul ca loc de apariție a unei asemenea reviste, și nu întîmplător s-a ales și numele revistei „*Karpaten Rundschau*”. Evident, un rol l-a jucat și faptul că aici a existat deja o redacție cu un colectiv bine sudat — aceea a ziarului „*Volkszeitung*”. Dar un factor de seamă a fost și cel al continuării unei tradiții frumoase: încă acum 50 de ani apărea la Brașov revista „*Die Karpaten*” editată de scriitorul progresist sas Adolf Meschendörfer. Această revistă s-a remarcat la timpul ei atît pentru faptul că propaga valorile culturale și spirituale ale tuturor naționalităților care locuiau în Transilvania, dar și pentru că prin nivelul ei publicistic depășea cu mult limitele unei publicații provinciale. Deci, și numele revistei lasă să se întrezărească hotărîrea redacției de a continua aceste frumoase și valoroase tradiții ridicate pe trepte superioare, corespunzătoare cerințelor cititorilor unei Români socialiste.

Revista a rezervat de la început scrisorilor și părerilor cititorilor un spațiu larg. Ea și-a îndreptat atenția în special asupra unor domenii relativ noi sau practic încă netratate. Într-o convorbire avută cu unul din redactorii ziarului „*Neuer*

Weg”, redactorul șef Eduard Eisenburger afirma: „Există — și acest lucru s-a demonstrat — încă foarte mult material arhivistic edificator privind dezvoltarea socială și economică a diferitelor localități și regiuni, care așteaptă să fie prelucrat, mai este mult de făcut în studierea dialectologiei, obiceiurilor locale, a istoriei locale; turismul este de asemenea un subiect ce nu a fost încă nici pe departe epuizat. Reportajul va avea un loc permanent în revista noastră, atît cel despre călătorii cît și cel economic... Într-un anumit sens, în direcția aceasta am avut un succes îmbucurător cu primul număr: o mie de exemplare din numărul revistei „*Karpaten Rundschau*” în care am publicat reportajul „*Fara cu aur și licoare*” — abordînd tradiția veche și mai nouă a vinăritului din Valea Tîrnavelor — au fost expediate, la cerere, în Republica Federală a Germaniei.

Un profil cu totul diferit îl are „*Hermannstädter Zeitung*” al cărui prim număr a apărut la 28 februarie 1968, după un adevărat tur de forță redacțional. Aici s-a început cu... începutul. Nu exista un colectiv redacțional, nu exista un local, nu exista o tipografie profilată pentru ziar. Redactorii ai ziarului „*Neuer Weg*” (de altfel și proaspătul redactor șef fusese șef de secție la „*Neuer Weg*”) au pus umărul pentru a trece peste greutățile începutului.

Hotărîrea partidului cu privire la înființarea unui ziar local de limbă germană a fost primită la Sibiu cu mare entuziasm. Nu numai pentru că Sibiu a avut în trecut întotdeauna presa sa, dar și pentru motivul că acest important centru industrial, cultural și administrativ s-a simțit lezat în mindria lui și posibilitățile sale de dezvoltare prin „degradarea” sa la centru raional. Sibiienii au văzut în apariția ziarului „*Hermannstädter Zeitung*” o nouă confirmare a justeții politicii partidului nostru în problema națională. În județul Sibiu muncesc și trăiesc, umăr la umăr cu tovarășii lor români și maghiari, 97 000 germani, care activează în toate domeniile vieții politice, sociale și culturale, care își aduc contribuția la progresul și bunăstarea patriei comune.

Deși „*Hermannstädter Zeitung*” este încă în primele luni de apariție, se poate afirma că și-a găsit locul în marea familie a presei noastre socialiste, că și-a cîștigat în această perioadă scurtă un cerc larg și fidel de cititori.

„*Hermannstädter Zeitung*” a atins, datorită muncii entuziaste a colectivului redacțional, un remarcabil nivel, atît în ceea ce privește conținutul cît și în ceea ce privește forma lui. Ziarul militează consecvent pentru propagarea, pentru aplicarea în viață a principiilor partidului nostru, a politicii sale, el luptă împotriva manifestărilor retrograde, negative.

DESIGUR, MULTE s-ar putea face mai bine, atît la „*Karpaten Rundschau*” cît și la „*Hermannstädter Zeitung*”. Multe materiale ar putea fi prelucrate mai cu grijă din punct de vedere jurnalistic. Dar ce copil s-a născut vreodată învățat? Esențial este faptul că aceste publicații există, că sînt așteptate cu interes și citite cu plăcere.

Cunoașterea sectoarelor — o problemă mereu actuală

I. BĂLAN

S-AR PĂREA că de problema cunoașterii profunde a sectoarelor de care răspundem în cadrul secțiilor în care lucrăm, a sarcinilor ce ne revin, n-ar mai fi necesar să ne ocupăm în coloanele revistei „Presă noastră”. Ni s-ar putea spune că ea a fost îndeajuns discutată și că fiecare redactor este pătruns de importanța acestei necesități. Totuși, ne permitem să revenim asupra ei, fiind vorba despre noua organizare administrativ-teritorială a țării, despre crearea județelor, ca și despre noua organizare a orașelor și comunelor. Atribuțiile sporite ce sînt încredințate organelor locale de partid și de stat, sarcinile perfecționării conducerii și planificării economiei naționale fac să crească răspunderea acestora în viața economică și social-culturală a țării. Prin lichidarea verigilor intermediare și crearea unor instituții județene speciale, cu dublă subordonare, prin înlăturarea fenomenelor de paralelism și suprapunere, s-au creat condiții pentru ridicarea calitativ superioară a întregii activități a organelor de partid și de stat.

Organelor nou înființate le revin o serie de sarcini noi pentru mai buna gospodărire a județelor, orașelor și comunelor, pentru satisfacerea cerințelor populației, pentru lărgirea democrației socialiste. Toate aceste sarcini trebuie cunoscute nu numai de redactorii care răspund de un sector sau altul, ci de toți ziaristii. *Cunoașterea atribuțiilor noilor organe, a problemelor de care se ocupă și a modului cum le rezolvă, legătura permanentă cu organele*

respective ne scutesc de greșeli, de redactarea unor materiale fără efectul scontat. În același timp necunoașterea situației nou create prin constituirea consiliilor populare duce la săvîrșirea unor greșeli atât în redactarea materialelor cit și în rezolvarea unor sesizări adresate redacțiilor. Bunăoară, consiliile populare ale sectoarelor municipiului București sînt criticate în continuare pentru unele lipsuri în *activitatea întreprinderilor de construcții și reparații.* Sau li se trimite mai departe spre rezolvare sesizări privind activitatea acestor întreprinderi. Or, trebuie știut că, deși aceste întreprinderi își desfășoară activitatea pe raza sectoarelor, ele sînt direct subordonate Direcției generale de gospodărie locativă a Consiliului popular al municipiului București.

Nu sînt lipsite de interes nici unele referiri sumare la sarcinile citorva organe nou înființate ale consiliilor populare județene și respectiv ale Consiliului popular al municipiului București, la constituirea cărora prezența redactorilor de resort era absolut necesară. A luat ființă, de pildă, *Direcția pentru administrația locală de stat, organ al comitetului executiv*, care are ca sarcină principală respectarea și realizarea administrației locale de stat în spiritul strictei legalități socialiste. Ea îndrumă și controlează activitatea unor servicii strîns legate de nevoile cetățenilor, cum sînt activitatea tutelară, starea civilă, rezolvarea scrisorilor oamenilor muncii, urmărește respectarea legalității socialiste în emiterea deciziilor de către comitetele executive ale consiliilor populare de pe teritoriul ju-

dețului sau municipiului, se ocupă de îndrumarea activității obștești a maselor de cetățeni în sprijinul îndeplinirii sarcinilor ce revin consiliilor populare. Coordonarea și îndrumarea unor activități atât de complexe de către un singur organ al comitetului executiv duce, fără îndoială, la rezolvarea la un nivel superior, competent și în mod unitar a tuturor problemelor de care se ocupă.

Un alt organ care concentrează activitatea citorva servicii ce pînă la noua organizare administrativ-teritorială lucrau independent, deși aveau strînse legături între ele, este *Direcția pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale.* Problemele privind protecția muncii, recrutarea și repartizarea forțelor de muncă, pensiile, asigurările sociale și asistență socială, oficiile de prevederi sociale, comisiile de expertiză și recuperare a capacității de muncă sînt îndrumate și controlate, de asemenea, de o singură direcție, creîndu-se astfel condiții pentru o bună coordonare a unor activități strîns legate între ele.

TOT ATÎT DE IMPORTANTĂ și de necesară este *cunoașterea sarcinilor ce revin direcțiilor sanitare, inspectoratelor școlare, direcțiilor comerciale, inspectoratelor sanitare de stat* ș.a. Unele dintre ele au o dublă subordonare — atât față de consiliile populare, cît și față de ministere. Și acest lucru trebuie cunoscut foarte bine de către redactori. Cu atît mai mult cu cît — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută cu prilejul Consfătuirii de la C.C. al P.C.R.

cu primii secretari ai comitetelor județene de partid și primii vicepreședinți ai consiliilor populare — se pare că unele ministere au înțeles dubla subordonare în sensul scoaterii unor instituții județene de sub conducerea consiliilor populare. Or, atunci când s-a pus problema ca instituțiile economice, de învățămînt, sănătate, cultură să nu mai funcționeze ca secții ale consiliilor populare, s-a pornit nu de la ideea ca ele să fie scoase de sub conducerea și îndrumarea consiliilor populare, ci de la necesitatea de a le asigura mai multă operativitate în muncă, mai multă răspundere și autonomie. Comitetele județene de partid, consiliile populare județene răspund de întreaga activitate economică și social-culturală de pe teritoriul respectiv. Ministerelor le revine răspunderea pentru îndrumarea și controlul aplicării unei politici unitare în domeniile respective de activitate, asigurînd ca în întreaga țară să se înlătuască în mod unitar hotărîrile de partid și de stat.

Revenind la problema pusă în discuție, rezultă limpede cît e de necesar să cunoaștem îndeaproape atribuțiile noi pe care le au consiliile populare și organele lor în urma noii organizări administrativ-teritoriale a țării, cît e de necesar să cunoaștem modul cum își duc la îndeplinire sarcinile pe care le au. Acest lucru nu se poate realiza însă fără o legătură directă a redactorilor cu sectoarele de care răspund, fără aprofundarea problemelor de care se ocupă în cadrul redacțiilor, fără participarea lor la sesiunile consiliilor populare, la ședințele de comitet executiv și la cele de analiză a unor sectoare. De la asemenea ședințe redactorul pleacă nu numai cu o știre sumară care să apară în ziarul de a doua zi, ci cu un bagaj în plus de cunoștințe cu privire la tema pusă în discuție, cu numeroase subiecte pentru reportaje, anchete, note sau articole. Cei care consideră că problemele sînt cunoscute și că n-are rost să-și „mai piardă timpul” cu participarea la astfel de ședințe sau cu studierea unor materiale puse în discuție, se situează la remorca evenimentelor, rămîn în urmă față de problemele noi ce se ivesc în presă.

PROBLEMA CUNOAȘTERII în profunzime a sectoarelor de care ne ocupăm, e o problemă mereu actuală.

Literatura locală și cotidianul județean

A FI PUBLICAT este dorința firească a tuturor celor care scriu, țelul spre care au năzuit îndelung, în toate acele clipe de sincer dialog, imaginar cu toți cei care, dacă ar fi parcurs rîndurile caligrafiate, ar fi devenit cititori și, poate, prieteni.

Numai că între sertarele pline ale multor creatori locali și spațiul editorial al revistelor de cultură există un drum destul de lung, uneori chiar întrerupt. Într-adevăr, nu toți așa-ziii „începători” pot ține piept cu literatura condeielor grupate în jurul revistelor noastre, nu pot frecventa cenaclurile acestora, trăiesc departe de scriitori și critici dispuși să-i lanseze.

Rămîne, deci, eterna soluție a cercurilor literare, a culegerilor editate de casele de creație și a paginilor literare ale cotidienele județene. Să ne oprim puțin asupra lor.

După o efervescență masivă, *cercurile literare* au început să treneze, fenomen care este explicat în zeci de feluri, dar niciodată complet și convingător. În județul nostru, pînă acum vreun an, la Hunedoara mai rămăsese „pe picioare” cercul „Flacăra”. Publicații rar în culegeri, orientați spre fel de fel de activități așa-zise „de masă”, lipsiți de personalități care să confere cenaclurilor direcții majore de stimulare a creației, tinerii talentați din orașe mari

(Petroșani) sau din centre cu o tradiție a scrisului (Deva, Orăștie, Brad) s-au risipit, așteptând solitari un centimetru pătrat liber de revistă. Comisia centrală de pe lângă Uniunea Scriitorilor, care are rolul de a îndruma cercurile literare și de a facilita popularizarea lor, nu și-a făcut simțită existența în ținutul hunedorean.

Dar *culegerile literare*? Fără îndoială, este bine că, din când în când, apar acele plachete județene. O seamă de dezavantaje le știrbe însă, în mare parte, valoarea. Lucrările nu pot să apară decât anual, uneori chiar mai rar, sistemul de obținere a aprobărilor și vizelor de la Casa centrală a creației populare este greoi, difuzarea foarte restrinsă. Eficacitatea practică, atât pentru creatori cât și pentru cititori, devine neînsemnată. Ca să nu mai vorbim de selecționarea rigidă, fără efecte stimulatorii (ultima culegere aflată în prezent sub tipar, o firavă plachetă de poezie, reprezintă doar o treime din materialele trimise la București).

Datorită faptului că, de la elaborarea unei culegeri pînă la difuzarea ei, se scurge o perioadă îndelungată de timp, se întâmplă frecvent ca lucrările să fie depășite, în momentul apariției, de în-ași evoluția autorilor lor.

S-ar părea că, în aceste condiții, *paginile literare ale cotidianului județean* sînt un mijloc mai eficace de îndrumare a cercurilor literare, de valorificare imediată a celor mai bune lucrări semnate de autorii din județ. Și, în mare parte, așa este. În coloanele ziarului facem loc periodic poeziei, prozei, studiilor, recenziilor și cronicilor, dialogăm cu cititorii, publicăm chiar traduceri din lirica universală.

Pagina de literatură, oricît de bine ar fi alcătuită, se dovedește insuficient de cuprinzătoare. Ziarul nostru apare într-un județ puternic industrializat, coloanele sale fiind zilnic ocupate cu materiale despre produc-

ția oțelului sau cărbunelui, despre marile șantiere industriale sau puternica viață social-culturală din Hunedoara, Deva, Valea Jiului, Brad, Orăștie, Hașeg. Sînt articole economice și sociale importante, de intervenție promptă, foarte necesare chiar dacă obligă cotidianul la o anume monotonie tematică. În aceste condiții, spațiul ziarului nu ne permite decît o valorificare sumară a creației literare și artistice locale, a articolelor și studiilor de cercetare științifică. La aceasta se adaugă existența în județ sau împrejurimi a unei reviste de cultură, care să-și propună să cuprindă și aria noastră teritorială.

Sesizînd faptul că în jurul nostru există numeroase talente artistice, cadre valoroase angrenate în cercetarea științifică, ale căror realizări nu sînt publicate și popularizate, redacția a hotărît să grupeze aceste talente în jurul ziarului și să le ofere, periodic, spațiul unui supliment cultural.

Cu un an în urmă a fost constituit, pe lângă redacția ziarului, *cenacul „Ritmuri”*, cu ședințe lunare, la activitatea cărui participă creatori literari, cercetători, artiști plastici din întregul județ. În felul acesta redacția a reușit să-și apropie acești oameni, să cunoască mai bine posibilitățile lor, să le ofere îndrumările necesare, să facă din cenacul un șantier de creație. Publicarea primelor suplimente culturale (o coală intercalată în mijlocul ziarului) a stîrnit un deosebit interes pentru cititori și creatorii literari, a apropiat în mai mare măsură de ziar instituțiile culturale județene, cu care s-a realizat o colaborare mult mai fructuoasă ca în trecut. S-a înviorat mult viața cercurilor literare existente, și-au reluat activitatea cercurile din Orăștie, Petroșani și Deva, au apărut nume noi, necunoscute pînă acum.

După publicarea primelor suplimente, sertarele redacției au devenit neîncăpătoare. Eliberați de sfială,

avînd perspectiva unei publicări destul de operative, creatorii din județ au încredințat ziarului un volum mare de lucrări, dovedind că Hunedoara nu înscamnă numai oțel și cărbune, ci și cultură. Astfel a fost posibil ca, în decembrie 1967, un caiet, o culegere „*Ritmuri hunedorene*” să apară detașată de ziar, în 24 de pagini, cu o tematică bogată (istorie, arheologie, critică literară, cronici, poezii, proze, studii ș.a.). Numărul, salutat cu satisfacție de diferite reviste a afirmat încă o dată valoarea și eficiența inițiativei ziarului.

După acest succes, redacția, împreună cu Casa creației populare a județului Hunedoara, au hotărît să continue editarea „*Ritmurilor hunedorene*”, într-o formă nouă, cea de „caiet cultural”. În luna mai a acestui an a apărut un asemenea caiet, scris de oameni cu dragoste pentru literatură și realizat în condiții bune față de mijloacele modeste de care am dispus. Avînd 48 de pagini, editate cu cheltuieli minime, numărul cuprinde peste 100 de poezii, proză, articole, comunicări și studii.

CENACLUL „RITMURI” ȘI SUPPLIMENTUL „RITMURI HUNEDORENE” și-au dovedit din plin eficiența. După numai un an de activitate, s-au făcut pași mari, de la coala intercalată în ziar, la „caietul” de 48 de pagini, de la activitatea sporadică de creație, la cea din cercurile revitalizezate și din cenacul județean. În ansamblul activității ziarului nostru, cenacul și „caietul cultural” constituie o modalitate de stabilire a unui amplu dialog între redacție și creatorii literari, cercetătorii științifici, toți cititorii noștri, un mijloc de stimulare a vieții culturale a județului Hunedoara. Nu ne rămîne decît să conferim acestei activități o *calitate* tot mai ridicată.

Tiberlu ISTRATE

șeful secției cultură-învățămînt a ziarului „*Drumul socialismului*”-Deva

Mărturii XX

ROBERT VAUCHER ne vorbește despre

MARELE REPORTAJ

ÎN ULTIMA JUMĂTATE DE VEAC

ZIARISTUL ELVEȚIAN ROBERT VAUCHER, care și-a făcut debutul în anul 1908, ca reporter al unei agenții de știri, este considerat de către confrății elvețieni și de către cei parizieni, în mijlocul cărora trăiește și muncește de peste o jumătate de secol, decanul de vîrstă. Ca trimis special al unor mari publicații franceze, Robert Vaucher a participat la principalele evenimente ale secolului nostru, începînd cu primul război mondial. A lucrat alături de marii gazetari ai veacului și a cunoscut — uneori intervievîndu-le — marile personalități ale istoriei ultimelor șase decenii. Pentru anul viitor, Robert Vaucher, în prezent corespondentul la Paris al ziarului „Tribune de Genève” și vicepreședintele al Federației internaționale a redactorilor șefi, proiectează, o dată cu împlinirea venerabilei vîrste de 80 de ani și retragerea din activitatea cotidiană ziaristică, începerea unei lucrări memorialistice mult solicitate de colegii de breasă din toată lumea care-l înconjoară cu afecțiune și stimă.

În cele ce urmează, în interviul acordat lui Virgil DANCULESCU, Robert Vaucher evocă unele aspecte ale ziaristicii din primele decenii ale secolului, scrutînd, în același timp, pe baza realităților contemporane din presa occidentală, viitorul presei scrise și perspectivele profesiei de ziarist.

— *Activitatea dvs. s-a desfășurat pe o perioadă ce a acoperit mai mult de o jumătate de secol. Ați cunoscut și ați lucrat cu ziaristi ale căror nume astăzi sînt capitele de istorie a presei; mă gîndesc la Albert Londres, la Ward-Price. Care au fost — după părerea dvs. — tendințele marelui reportaj în perioada aceea? În ce direcție a evoluat el?*

— Primul reportaj de proporții l-am realizat în 1915, în Dardanele, unde mă aflam în calitate de corespondent de război al revistei „Illustration”. Am debutat pe mica insulă Ténédos, unde se afla cartierul general al trupelor franceze care urmau să debarce în apropiata peninsulă Galipoli de unde trebuiau să pornească spre Constantinopol. Era în perioada eroică în care, practic, avionul de bombardament nu exista. Eram laolaltă opt corespon-

denți de război, printre care: Albert Londres, de la „Petit journal”, Ward-Price de la „Daily Mail”, Paul Eric de la „Journal”. Mario Bassi de la „La Stampa”, de Maizière, de la „Petit Parisien”, Ferry Pisani de la „Soleil du Midi”, cîțiva, de pe acum semnături consacrate, în timp ce eu nu eram decît un neofit. Folosirea telegrafului era interzisă. Micul post telegrafic de pe insulă era monopolizat de autoritățile de război. Articolele erau trimise dacă se ivea vreo ocazie fericită. Cînd vreun ofițer pleca în permisie, lua și scrisorile noastre pe care, ajungînd în Franța, le puneam sau uita uneori să le pună la poștă.

Mai păstrez una din ultimele scrisori pe care generalul Gouraud o scrisese înainte ca un obuz să-i retez brațul drept, și în care își exprima regretul de a nu fi autorizat de marele cartier general al Fran-

ței să mă lase să debarc în peninsula Galipoli, care domina Dardanelele, pentru a putea urmări operațiunile. Făceam, după cum se vede, o ziaristică de mîna a doua. Îmi voi aminti totdeauna că la sosirea vaporului nostru la Ténédos, prima persoană pe care am văzut-o a fost Ward-Price. Urcat pe o stîncă ascuțită, înarmat cu un binoclu, scruta orizontul și examina mișcarea flotei. Era în ajunul bătăliei în care Franța avea să piardă vasul de război „Le Bouvet”, iar Marea Britanie, numeroase unități navale. Vaselor se deplasau încet pentru a ieși din bătaia tunurilor turcești.

Era perioada romantică a ziaristicii. E greu de imaginat astăzi, un mare reporter luîndu-și un binoclu pentru a urmări mișcările unei flote.

Foarte democratic, locuiam cu toții într-o căsuță grecească și ne culcam pe saltelele așezate direct pe pămînt, înșirați unul lângă altul, căutînd să ne apărăm cît mai bine de muștele care erau nu adevărat flagel, Căldura era sufocantă și eram obișnuiți să dormim pe jumătate goi, ceea ce permitea tuturor insectelor de pe lume să ne declare un război necruțător!

Articolele pe care le scriam, erau narative. Nu m-am hazardat să facem pronosticuri care ar fi fost suprimate de cenzură. Ne mulțumeam să spunem ceea ce vedeam: nu aveam fantezia trimisului special al lui „Soleil du Midi” din Marsilia, care cu un Baedeker despre Turcia, povestea dinainte în ziarul său (dispărut de mult) intrarea aliaților în Constantinopol. Situîndu-se în postură de turist, el descria edificiile întîlnite și monumentele prin fața cărora treceau regimentele victorioase. „Știi, — îmi spunea el — trimite articolul la Marsilia să fie păstrat în rezervă și publicat de îndată ce vom avea comunicatul de război care va

anunța intrarea trupelor aliate în capitala turcă". Este un articol care n-a fost publicat niciodată întrucât afacerea Dardanelelor s-a soldat cu un eșec.

Era în epoca în care mergând să-l anunț pe amiralul Guépratte că „Illustration” mă chema pentru a mă trimite pe frontul italian care se deschisese, comandantul șef al escadrei franceze îmi spunea: „Vă autorizez să plecați dar să reveniți la Constantinopole căci vreau să vă am lângă mine la 14 iulie când pe un cal alb scâldat în sînge voi trece în revistă trupele”. Dar, vai, n-a mai fost nici trecere în revistă, nici cal alb scâldat în sînge!

Trimisul special era considerat atunci în presă ca un animal de lux, căruia îi era permis totul și pentru care regulile obișnuite ale profesiunii nu mai existau.

Ca să ne amăgim timpul în seriile interminabile sau când luptam cu țințarii, povesteam între noi confrății istoria notelor de plată ale primului mare reporter francez, Ludovic Naudeau, care a fost și un strălucit corespondent de război. El strecura în notele sale de cheltuieli și prețul aventurilor galante cu mențiunea „omul nu-i de lemn”; ba, odată, trimis în Manciuria pentru a urmări desfășurarea războiului ruso-japonez, menționa: „Doi cai, ucși sub mine: 2.200 franci”.

Ceea ce voia ziarul atunci erau articole trăite. Nu era vorba de actualitatea arzătoare, date fiind mijloacele de comunicație de atunci. Fiecare ziarist avea personalitatea sa și articolele care plecau, duse adeseori de același curier benevol, erau în general portrete ale unor personalități sau povestiri care narau aceleași fapte, dar în moduri foarte diferite.

Contactul trimisului special cu redacția sa era foarte dificil. De aceea el trebuia să caute, prin toate mijloacele posibile, să facă să-i ajungă articolele la ziar.

Era un avantaj, pentru că astfel i se lăsa marelui reporter o independență completă. Dar, pe de altă parte, acesta se simțea adeseori prea singur, neputînd să-și dea seama de ceea ce într-adevăr interesa publicul ziarului la care lucra, ziar pe care de multe ori nici nu-l primea. În acest fel nu mai era în ambianța preocupărilor cititorilor.

Îmi amintesc că odată am fost chemat la Paris de către redactorul meu șef. În vremea aceea mă aflam în Albania de unde trimiteam articole despre fondarea republicii de la Koritza, un eveniment foarte im-

portant pentru Armata Orientului și pentru statul major al generalului Sarrail aflat la Salonic, dar care nu interesa de loc pe mulți cititori parizieni ce nu știau exact nici unde-i situată Albania. „Ați fost chemat — mi s-a spus la direcție — pentru a petrece zece zile la Paris. Să vă reintegrați în atmosfera capitalei. Duceți-vă la teatru, plimbați-vă, frecvențați restaurante bune, revedeți-vă prietenii. Veți pleca după aceea și ne veți da articole cu o viziune diferită asupra lucrurilor”. Era exact, căci pierdut singur într-o localitate izolată, trimisul special dobindea puțin câte puțin o viziune care nu mai corespundea interesului lectorilor săi.

— *Evoluția reportajului a comportat mutații în activitatea profesională. În ce sens au fost operate acestea?*

Prima dată am simțit schimbările survenite în practică la Genova, în 1922, la conferința care trebuia să reglementeze relațiile dintre U.R.S.S. și țările europene. Eram acolo 200 de ziaristi din toate țările. Pentru prima oară, fiecare delegație organiza conferințe de presă pentru a oferi informațiile. Ziaristii treceau de la o conferință la alta. Toți aveau aceeași documentație și a doua zi în toate ziarele din Paris se puteau găsi aceleași informații, doar diferit comentate.

Am fost corespondentul ziarului „Petit Parisien” și al revistei „Illustration” la Roma, între 1911—1918. Pe vremea aceea ziaristii nu erau preocupați ca astăzi să asiste în fiecare săptămînă la zece, dacă nu chiar la o duzină de conferințe de presă. Serviciul de informații al Ministerului afacerilor externe se mulțumea să ne convoace o dată sau de două ori pe an, cu ocazia sosirii unei personalități. Fiecare ziarist, pentru a se informa asupra celor ce se petreceau, trebuia să se descurce cum putea și adeseori să se mulțumească cu fapte diverse neînsemnate.

În prezent, viața ziaristului într-o mare capitală este punctată de conferințe de presă, cocktail-uri de informare, dejunuri sau dineuri urmate de conferințe de presă despre subiecte interesînd organisme sau întreprinderile ce invită, subiecte care, în schimb, nu prezintă totdeauna mare interes pentru cititorul cotidianului sau hebdomadularului.

Ziaristica a evoluat considerabil într-o jumătate de secol. Altădată ziaristul trebuia să se zbată pentru a putea fi primit, fie chiar numai de un secretar dintr-un minister.

Astăzi, nenumărate servicii de presă oficiale își dispută reprezentanții ziarelor mai importante. Dar, din păcate, foarte adeseori, același text este remis fiecăruia dintre ziaristi și este dificil să scrii ceva personal.

— *Se spune că istoria este capabilă cîteodată să dea sfaturi bune pentru prezent și chiar să lumineze viitorul. Care sînt perspectivele pe care le deschide această jumătate de secol de experiență ziaristică, această jumătate de secol de istorie a presei pe care ați trăit-o?*

— Am impresia că de cîteva ani, evenimentele se precipită, într-un asemenea ritm încît este foarte dificil să te bazezi pe ceea ce s-a făcut pentru a prevedea ceea ce se va face. Mi se pare că în 1968 este din ce în ce mai rar să fie necesară cercetarea unei arhive de informații mai vechi de zece ani. Evenimentele se desfășoară cu o asemenea repezițiune, circumstanțele care se oferă astăzi unui ziarist obligat să comenteze evenimentele sînt atît de diferite de cele pe care confrății noștri trebuiau să le expună cititorilor lor în urmă cu 20 sau 30 de ani, încît trecutul nu mai este o lecție pentru prezent. Infiltrarea radioului și televiziunii în domeniul informației a răscolit totul. Presei scrise îi este din ce în ce mai greu să lupte împotriva informației audiovizuale, căci atunci cînd ziarul iese de sub tipar, cea mai mare parte dintre cei care-l cumpără au aflat deja de la radio sau televizor informația pe care o vor citi. Pentru a fi informat nu mai aștept să primesc ziarul prin poștă.

— *Ne-ați expus ce a însemnat o jumătate de secol de reportaj și ați încercat să extrageți cîteva concluzii din această evoluție a presei. Să încercăm acum să privim viitorul reportajului. Ce credeți că va fi el peste 20 de ani? Care sînt, după părerea dv., elementele sale constante și care cele mobile, susceptibile de transformare? Care sînt forțele dinamice care vor determina mutațiile?*

— Este foarte dificil să te erijezi în profet, dar mi se pare că marile reportaje ale actualității vor fi din ce în ce mai mult articole trăite, colorate, care aduc elemente de pregnant specific local, descriînd locuri unde se petrec la un anumit moment evenimente demne să atragă atenția marelui public asupra unui colț de lume care, în perioade

normale, nici n-ar fi fost măcar citat în presă.

Desigur că hebdomadarele vor mai primi prin poșta aeriană de la trimișii lor speciali articole însoțite de bogate ilustrații. Belinografele aduc pentru publicațiile de lux fotografii prea vagi (puțin precise). Acestea pot fi folosite însă de cotidiene, cu condiția ca situația lor financiară s-o permită. Actualitatea arzătoare cred însă că va fi din ce în ce mai mult rezervată radioului și televiziunii. Presei scrise, în schimb, față de mijloacele audiovizuale, îi va rămâne avantajul de a da cititorului un comentariu al informațiilor. Un comentariu pe care-l va avea la dispoziție cât timp dorește, nu numai pentru o clipă fugară și ireversibilă ca la televizor sau într-o frază auzită și uneori neînțeleasă la radio, frază pe care nu o mai poți face să se repete. Cititorul de ziar nu are a se teme de o pană de curent sau de o proastă audiere și acesta este un avantaj cert.

Cheltuielile pe care le necesită astăzi marele reportaj pentru un cotidian nu se justifică decât dacă acesta are un tiraj mare. Este motivul pentru care în prezent vedem asociindu-se mai multe ziare, pentru a putea utiliza astfel documentarea pe care o trimite un mare reporter, documentare care este deseori reexpediată ziarelor din cinci sau șase țări diferite, fapt ce permite acestora să realizeze o economie însemnată pentru informarea lor, fără să diminueze pentru cititor interesul articolelor.

În Franța, de exemplu, marile cotidiene regionale au căpătat după ultimul război mondial o importanță considerabilă. Tirajul lor se cifrează adeseori la sute de mii de exemplare, pe cînd înainte, ziarul din Paris se impunea în întreaga Franță, ziarele locale neavînd decât o clientelă regională. La ora actuală presa pariziană care a văzut dispărînd, din rațiuni economice, numeroase cotidiene, are de dus o luptă aspră împotriva influenței crescînde a ziarelor regionale ca „Ouest-France”, „Le Progrès de Lyon”, „Le Dauphiné Libéré”, „Nice-Matin”, „Le Meridional”, „La France” (din Marsilia), „Le Sud-Ouest”, „Les Derniers Nouvelles” (Strasbourg), care demonstrează, prin valoarea colaboratorilor lor și chiar a serviciilor internaționale, în ce măsură descentralizarea presei sub cea de a cincea Republică continuă concomitent cu concentrările marilor ziare regionale în ceea ce privește publicitatea.

— Care este rolul tehnicii moderne și al specializării în transformările de care vorbești? Poate fi imaginat profitul pe care-l va avea din acestea viitoarea generație de ziaristi? Care vor fi cultura și responsabilitățile lui sociale?

— Dacă în Franța numeroase cotidiene au dispărut după război pentru că n-au reușit să-și asigure o clientelă, capabilă să le echilibreze bugetul, chiar în condițiile unei publicități scăzute, ne putem întreba ce se va petrece odată cu pătrunderea publicității pentru articolele de lux la televiziunea franceză. Cu toate campaniile vehemente de presă dezlănțuite atît de ziarele de dreapta cît și de cele de stînga împotriva introducerii acestei publicități la O.R.T.F., guvernul a reușit, după cum se știe, să o impună. Numeroase ziare nu vor putea suporta un procentaj de diminuare a rețetei publicitare, o parte a acestora trecînd din presa scrisă la informația audiovizuală. Cred că vor trebui să abandoneze partida.

Din ce în ce mai mult riscăm să asistăm la constituirea unor concentrații de presă care vor deveni astfel monopolul unor grupuri financiare. Concentrarea a numeroase ziare în mîinile citorva magnați ar putea fi primejdioasă pentru libertatea presei, mai ales dacă se va introduce în presă, cum a și început, automatizarea.

Un colocviu internațional, desfășurat în timpul Congresului Federației internaționale a redactorilor șefi, la Montpellier, în 1967, a avut ca temă viitorul presei scrise în funcție de concentrarea și automatizarea presei. De atunci, problema automatizării care va permite cititorului, cum este deja cazul în Japonia, să-și primească acasă ziarul, care-l va apare sub ochi atunci cînd va dori, este studiată în toate congresele noastre de presă.

Automatizarea nu este prima revoluție tehnică ce a răscolit profesiunea noastră de la Gutenberg încoace, dar ea poate avea asemenea consecințe încît ar putea determina o întreagă reevaluare.

Rotativa monumentală și greoaie va fi înlocuită în secolul electronicii de instrumente ușoare și infinit mai eficiente. Am vizitat de curînd la Montpellier un mare ziar regional — „Midi Libéré” — care a recurs deja la compoziția telecomandată într-un atelier de avangardă. Datorită bandelor perforate, ziarele vor fi în curînd compuse de la distanță — așa cum prezicea dl. Léauté, di-

rectorul Centrului internațional de învățămînt superior de ziaristică din Strasbourg. În Anglia „Reading” apare deja în 24 de pagini și este făcut de 12 persoane în bluze albe.

Pe planul redactării și informării, modernizarea presei este fatală. În sălile de redacție informația va fi transformată în discuri magnetice. Mașinile vor primi un text prin telefon și-l vor transforma în text scris.

Biroul redactorului șef va fi transformat în stilul cel mai pur al filmelor futuriste, cu o mulțime de manete care-i vor permite să comunice cu toate serviciile, în timp ce mai multe mici ecrane îi vor aduce la cunoștință toate informațiile, chiar în clipa sosirii lor. Privind ecranul el va urmări tipărirea ziarului și va putea modifica într-o clipă ordinea și textul. Un ordinator îi va da avizul în ceea ce privește lizibilitatea textului.

Cea mai mare revoluție ce riscă să fie fatală pentru micile ziare care nu-și vor putea permite, din punct de vedere financiar, să se echipeze, rămîne introducerea facsimilului la domiciliu. Scrisă pe un ecran de televiziune, informația încetează a mai fi fugitivă. Acest ziar va fi la dispoziția abonatului, care nu va avea decât să apese pe un buton pentru ca, la ora la care dorește, să poată face lectura. Vom ajunge, după cum se prezice, ca mesajul imprimat să apară în același timp cu sunetul.

Cum va rezista ziaristul la această revoluție tehnică? Înarmat cu o mașină ușoară de scris, va deveni pe jumătate linotipist, va trebui să lupte pentru a-și păstra libertatea și înalta idee despre misiunea pe care o are; și aceasta nu se va putea face decât prin societățile de redactori, asociațiile de presă care vor putea găsi forța de a se opune privilegiilor exorbitante ale citorva magnați ai presei, sau concentrării ziarelor, care deschide sumbra perspectivă a șomajului pentru numeroși redactori.

Iată de ce ziaristica de acum 50 de ani nu ne poate da astăzi lecții decât în privința continuării luptei pentru libertatea de opinie, căci în domeniul tehnicii, confratele nostru de mîine va trăi într-o ambianță total diferită de cea a începutului secolului. Va fi mai fericit? Este posibil, pentru că din punct de vedere material, poziția sa va fi desigur mai bună și timpul de odihnă mai mare, dar el riscă să-și piardă personalitatea și să devină un robot. Aici este primejdia!

H. DONA - E. PREDA:

„Cinci coloane pe a-ntia”

APARIȚIA acestei cărți — fruct al unei cercetări de mai mulți ani asupra mijloacelor de comunicație de masă în general și a celor din țările capitaliste în special — merită a fi salutată din mai multe puncte de vedere.

În ce ne privește, facem acest lucru, subliniind înainte de toate valoarea cărții pentru cei ce lucrează în mediul jurnalistic. Sintem într-un domeniu în care literatura de specialitate românească se află la începuturi și în care informația amplă, studiile și analizele de profunzime, cercetările cu caracter științific sînt așteptate și primite cu viu interes. „Cinci coloane pe-a-ntia”, vine, așadar, să umple un gol, dar și să inaugureze, sperăm, apariția unor cercetări competente în domeniul mijloacelor de comunicare colective.

Scrisă pe baza studierii unei informații bogate, cartea „Cinci coloane pe-a-ntia” este prima în țara noastră în care ne este înfățișată o cuprinzătoare imagine de ansamblu a mecanismului complex pe care-l formează în zilele noastre presa tipărită și mijloacele de comunicare audio-vizuale în țările capitaliste dezvoltate.

După o scurtă trecere în revistă a principalelor date din istoria dezvoltării presei din țările capitaliste în secolul al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea, ca și a dezvoltării radio-comunicațiilor, lucrarea se oprește asupra aspectelor esențiale ale influenței exercitate de revoluția tehnico-științifică actuală, de tehnica comunicațiilor spațiale asupra mijloacelor de comunicare de masă.

În paginile cărții sînt examinate cu competență caracteristicile presei, radioului și televiziunii. Sînt marcate deosebirile în ceea ce privește forța lor de expresie și pătrundere, acestea avîndu-și izvorul în condițiile economice și social-politice diferite de la țară la țară, în tipurile diferite de mijloace de comunicare, ca și în înseși politica și ideologiile diferite pe care le exprimă presa și radioteleviziunea în interiorul uneia și aceleiași țări.

SUBLINIEM IMPORTANTA capitoului intitulat Idei și ipoteze pentru o sociologie a mijloacelor de comunicare. În mod documentat și cu nuanțarea necesară este redată esența diferitelor teorii ale sociologiei occidentale a mijloacelor de comunicare de masă, elaborate de Daniel Lerner, Harold D. Lasswell, Wilbur Schramm, B. Berelson, L. Lowenthal, D. Macdonald, Paul F. Lazarsfeld, Robert K. Merton ș.a. Este vorba de metodele și tehnicile de studiere a elementelor și mecanismelor definitorii ale proceselor de comunicare contemporane, a influenței și eficienței acestora asupra publicului. Cercetările sociologilor occidentali conțin, desigur, multe observații interesante care merită a fi cunoscute întrucît, ca să ne oprim numai la efectele psihologice ale informației colective, așa cum se remarcă în cartea prezentată, acestea constituie „o realitate importantă și analizarea lor se poate dovedi extrem de fructuoasă”. În același timp, studiarea științifică a acestor teorii s’impune cu atît mai mult cu cît „dacă ele au scos la lumină un mare număr de fenomene interesante și le-au dat uneori o descriere nu lipsită de finețe, majoritatea lor rămîn însă deficitară în ce privește interpretarea problemelor profunde de ordin social și economic care stau la baza apariției, existenței și influenței presei, radioului și televiziunii” (p. 76). Subliniind elementele pozitive ca și limitele sociale ale cercetărilor sociologice burghize contemporane referitoare la „mass media”, autorii înfățișează unele exemple sugestive în legătură cu anchetele de opinie efectuate în rîndul cititorilor, radioascultătorilor și telespectatorilor, relevînd utilitatea acestora („presa modernă este o noțiune de neconceput izolată de cercetarea sociologică a „consumatorului” său”), și avertizînd totodată împotriva fetișizării unor rezultate obținute în acest domeniu („Cercetarea pieței”, p. 77).

Cartea cuprinde o amplă trecere în revistă a bazelor economice ale procesului de comunicare în țările capitaliste, a proceselor de regrupare și concentrare a mijloacelor de informare. O analiză amplă se re-

feră la raporturile dintre presă și sistemul de publicitate. Remarcăm de asemenea, paginile documentate consacrate agențiilor de presă.

Un capitol cuprinzător (De la „ziarul de ghiță” la „presa de inimă”, pp. 117-140), se ocupă de o serie de procese complexe petrecute în țările capitaliste în structura și tirajele publicațiilor, în raportul dintre ziarul central și locale, în sporirea (ca tiraj și ca titluri) a revistelor politice, a celor pentru femei și tineret, îndeosebi a magazinelor ilustrate. Este prezentat pe scurt rolul și locul ocupat de o seamă de ziare ca „The Times”, „Le Monde”, „New York Times”, „Neue Zürcher Zeitung” ș.a.

O AMANUNȚĂ incursiune în laboratoarele presei din S.U.A., Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia, R.F. a Germaniei ne redă imagini și aspecte de detaliu sugestive, din fiecare din aceste țări.

Într-un capitol de încheiere, analiza problemei eficacității, a influenței presei burghize asupra opiniei publice cuprinde aprecieri interesante, care atestă priceperea autorilor de a deosebi miturile de realitate, de a sesiza deosebirea esențială dintre influența concretă, la obiect, și influența „de atmosferă”, exercitate de presa burghiză. În condițiile cînd existența acestei prese este subordonată în primul rînd unor factori extraziaristici ca publicitatea, cînd această presă participă printr-o multitudine de mijloace la vasta operație de mistificare a mecanismului puterii, la răspîndirea a tot felul de mituri, la crearea iluziei „democratismului”, „reacțiile omului de rînd, ale cititorului s’îndreptate astfel nu asupra faptului esențial, ci asupra unui ecran deformat și în bună măsură caricaturizat al realității. Aceasta explică apariția unor fenomene aparent contradictorii, cum este cel semnalat înainte: succes de public și, în același timp, influență directă redusă asupra orientării politice concrete în numeroase domenii...”. Concluzia este că influența „de atmosferă” este incomparabil mai mare decît influența directă, ceea ce permite o apreciere realistă a rolului jucat de presa burghiză contemporană în formarea și transformarea conștiinței publice.

NEINDOIELNIC, cartea „Cinci coloane pe-a-ntia” de H. Dona și E. Preda va găsi o bună primire din partea publicului și în special a zărilor noștri pentru care studierea presei de peste hotare este una din condițiile profesiei.

V. CAMPEANU

*Editura politică, 1968, 240 p.

Fotografia de protocol

AI. GÎNJU

PRINTRE GENURILE de fotografii care ocupă în fotoreportaj un loc important este fotografia de protocol. Fotografia de protocol are ca temă manifestările oficiale privind activitatea conducerii superioare a partidului și statului nostru, activitatea diplomatică internă și internațională, vizite de delegații române în alte țări sau a unor delegații străine în țara noastră, sosiri și plecări de delegații, deschideri de expoziții interne și internaționale în România, primiri oficiale, convorbiri, ședințe în care se aniversează un eveniment.

În cadrul presei noastre aceste manifestări sunt ilustrate în proporție de 90% de către colectivul de fotoreporteri de la Agenția Română de Presă „Agerpres”.

Realizarea acestui gen de fotografie presupune din partea fotoreporterilor un efort mai mare în comparație cu acela cerut pentru efectuarea altor fotoreportaje. Efort, pentru că acțiunea durează puțin ca timp și ea nu se mai repetă; aceasta cere fotoreporterului să lucreze cu maximum de operativitate. În fracțiuni de secundă, se poate spune.

Surprinderea pe peliculă a momentelor celor mai semnificative ale evenimentului respectiv va reflecta pregătirea profesională tehnică și intelectuală a fotoreporterului, va fi direct proporțională cu experiența lui în realizarea acestui gen de materiale, cu prezența sa de spirit.

DESIGUR, fără o bună pregătire profesională și prin aceasta înțelegem ani mulți de muncă în domeniul fotoreportajului agricol, industrial etc., nu se pot realiza fotografii protocolare de calitate. Există și cazuri când un fotoreporter începător sau cu 2—3 ani vechime în meserie reușește să realizeze o imagine sau două bune de la o manifestare protocolară. Dar acestea sunt cazuri incidentale. Pentru că în fotorepor-

tajul de protocol nu este admisă filozofia „a fi sau a nu fi” ci numai „a fi”, deci a se realiza imagini cu cel mai înalt conținut, care să poată ilustra evenimentul respectiv, atât în presa noastră cât și în cea străină.

Dacă — așa cum afirmam mai sus — la realizarea acestui gen de fotoreportaj concură o serie de condiții dintre care principală ni se pare a fi buna pregătire a fotoreporterului, nu trebuie neglijate însă și alte exigențe, de îndeplinirea cărora este obligatoriu să ținem seama pentru asigurarea reușitei fotoreportajului de protocol, cum ar fi: dezvoltarea operativă în condițiile cele mai bune a filmelor, copierea imaginilor pe hîrtie foto adecvată.

S-a ajuns ca procesul de copiere a unui film neuscat să nu dureze mai mult de 15 minute (este vorba de 2—3 fotografii în mărime 13 × 18). Astfel au putut fi furnizate, în timp util, ziarului „Informația Bucureștiului” imagini de la o manifestare oficială care a avut loc, să spunem, la ora 11 dimineața. Reușita aceasta a fost rodul unor experiențe îndelungate efectuate de fotoreporteri, laboranți, redactori foto. Poate că pentru cei care lucrează în domeniul fotografiei și care cunosc procesul tehnologic al prelucrării filmelor și copierea lor, afirmația de mai sus să pară de necrezut. Și totuși, este un adevăr.

O ALTA CONDIȚIE în realizarea fotoreportajului de protocol este buna organizare care presupune formarea exactă, cunoașterea orei când se va desfășura evenimentul. Fiecare, indiferent dacă lucrează pe teren sau în redacție, trebuie să știe ce are de făcut, trebuie găsit la locul lui de muncă. Fotoreporterul să fie acolo unde se va desfășura manifestarea cu 10—15 minute înainte, iar laborantul din redacție, trebuie să pregătească totul — băi, hîrtie, mașină de uscat — cu cel puțin 30 de minute înainte de manifestație.

Desigur, importanță are și selecția și încadrarea imaginilor pe filme pe care o fac de obicei redactorii foto, care cunosc filmul desfășurării unei manifestări tot atât de bine ca și fotoreporterii ce lucrează pe teren. Cei care fac această muncă trebuie să țină seama de toate momentele importante care au avut loc în tot timpul evenimentului.

Unul din examenele grele pe care l-a avut de trecut grupul operativ de fotoreporteri a fost vizita președintelui Franței, generalul Charles de Gaulle, în țara noastră. Grupul de fotoreporteri a realizat cu acest prilej imagini bune, sugestive, imagini care vorbesc despre prietenia româno-franceză.

La această manifestare de amploare au participat, — pe lângă grupul de fotoreporteri, operatori de televiziune și de la cinematografie, români și operatorii și fotoreporteri străini, în număr de 30. De la bun început, numărul mare de fotoziariști a constituit o greutate pentru realizarea unor imagini în condiții bune de lucru. Trebuie să avem în vedere faptul că toți cei peste 40 de oameni ciți erau în total cu aparatele fie fotografice, fie de filmat, năureau dorința de a immortaliza pe peliculă momentele cele mai semnificative, cele mai grăitoare ale vizitei.

Faptul că s-a lucrat fără blitz, deci la lumina naturală, apropierea subiectului principal prea mult de mulțime, precum și altele au fost probleme de care fiecare fotoreporter care a luat imagini cu acest prilej a trebuit să țină seama, încercînd să găsească rezolvările cele mai eficiente și de moment.

DISCUȚIILE PURTATE atât cu fotoreporterii noștri, cât și cu John Mantle de la agenția „United Press International”, Jean Levy de la „Associated Press”, Georges Mélémed de la agenția „France Presse”, Bernard Charlet de la ziarul „France

Soir", precum și cu alții au confirmat părerea că a fost o vizită care din punct de vedere profesional a ridicat o serie de probleme dificile.

Ceea ce s-a putut observa, este faptul că în timp ce fotoreporterii noștri au folosit, în majoritate, aparate „Rolleiflex”, fotoreporterii străini au lucrat cu aparate de format mic, iar în unele cazuri au întrebuințat teleobiectivele. Despre avansajele lucrului cu aparatele de format mic, în comparație cu aparatele de format mare, s-a mai vorbit și de alte prilejuri.

Doresc să mă opresc însă la un alt aspect, și anume la felul cum au fost surprinse pe peliculă momentele cele mai importante ale vizitei. Fotoreporterii noștri au realizat imagini bune, au muncit mult pentru efectuarea lor, multe din ele au văzut lumina tiparului. Comparând însă filmele realizate de ei, se poate constata că imaginile seamănă, adeseori se identifică.

Ceea ce s-a putut observa la fotoreporterii străini de care am vorbit mai sus și ale căror imagini le-am văzut, este amprenta personalității în imaginea realizată. De la același eveniment, fiecare fotoreporter străin a realizat o altă imagine, un alt unghi pe care l-a gândit într-o fracțiune de secundă. Spre comparație, publicăm o imagine realizată de către fotoreporterul nostru la depunerea unor coroane de flori de către președintele de Gaulle la Monumentul Eroilor Francezi din Grădina Cișmigiu și imaginea realizată de fotoreporterul agenției „France Presse” de la același eveniment. Asemenea exemple s-ar mai putea da, dacă spațiul ar permite.

Nu împărtășesc ideea că toate imaginile realizate de fotoreporterii străini au fost de excelentă calitate. Dar ceea ce pot afirma cu certitudine este că majoritatea acestora poartă pecetea stilului personal al realizatorului.

ASTAZI, când în cadrul tendinței de modernizare a presei, ilustrarea ziarelor și revistelor capătă din ce în ce o importanță mai mare, practica fotoreporterilor de peste hotare poate și trebuie să fie dacă nu o lecție, cel puțin un prilej de meditație. Pentru că, fără îndoială, dorința noastră, a tuturor celor ce lucrăm în acest domeniu este să reușim să ridicăm rezultatele muncii noastre la nivelul ilustrației moderne.

● Foto: Agerpres

PORTRET

Lennart Nilsson

LENNART NILSSON, fotograful suedez cu renume mondial, care în prezent lucrează permanent pentru *Life Magazine*, a devenit celebru atunci când înmănunchind o pricepere profesională deosebită cu curiozitatea, sensibilitatea cu o mare răbdare a reușit să surprindă pe peliculă diferitele etape ale dezvoltării fătului omenesc, materialul apărând într-un minunat reportaj-color în revista *Life*, în anul 1965. Materialul selectat din tot ce a realizat autorul atunci a fost strins într-o carte.

În 1967, Nilsson a prezentat o suită de fotografii avînd ca temă ochiul omului.

Prin intermediul revistei *Life* el a făcut apoi o interesantă „călătorie” de-a lungul aortelor. Fotoreportajul a fost realizat prin intermediul unor lentile speciale, confecționate de inginerul Werner Donné, unul dintre colaboratorii lui Nilsson. Aceste lentile au permis celebrului fotoreporter să se „introducă” în această zonă morfologică și să obțină o „vedere cuprinzătoare”. Reportajul descrie procesul de îmbătrînire. „Prima dată cînd am pătruns cu privirea în „tunelul mort” aproape că am suferit un șoc”, explică Nilsson. „Aveam senzația de a fi scăzut la dimensiunile unei insecte”.

Tema pe care o va aborda în continuare este aceea a întregii ființe umane. El se va opri, la început, cu toată curiozitatea și meticulozitatea ce-l caracterizează, asupra sistemului nervos. Totodată va duce mai departe colaborarea rodnică cu chirargul-șef Bo Tjörnberg și medicii Lena Lagerström și Jan Lindberg de la spitalul Södersjukhuset din Stockholm, precum și cu docentul Ingvar Branemark de la Institutul pentru anatomie din Göttingburg.

● Foto : France-Press

Carnavalul copiilor

Intrat de mulți ani în tradiția Casei ziaristilor, Carnavalul copiilor, organizat și anul acesta cu prilejul zilei de 1 iunie, a reușit, timp de câteva ore să ne poarte — deopotrivă, copii și maturi — într-o lume a fanteziei și basmului.

Ora 10... Trompetiștii vestese deschiderea carnavalului... Invitații, unii în costume de carnaval, alții întregindu-și ținuta de sărbătoare — după preferințe — cu o pălărie înflorată și o mască, sau un coif și un iatagan, se îndreaptă spre sala de teatru unde o echipă de actori de la Teatrul Tândărică (Eugenia Dumitriu, R. Zola, Elvira Klader, Cecilia Atanasiu, Suzana Katz, Gabriela Mironescu și Laura Ionescu) le oferă un fragment din spectacolul „Umor pe sfiori”.

Mult aplaudat a fost „momentul muzical” susținut de micuța solistă Mihaela Istrate și compozitorul Aurel Giroveanu, ca și momentul vesel realizat de actorii Horia Căciulescu

și Adrian Pop de la Teatrul satiric muzical „C. Tănase”. Actrițele Stela Popescu și Mariana Oprescu au stat apoi „De vorbă cu copiii”. Concursul distractiv pentru mari și mici „Cine știe câștigă” a fost un prilej de confruntare a isteșimii și atenției iar pentru examinator (Marin Traian) o grea încercare în selecționarea câștigătorilor!

Premiile oferite de Fabrica de ciocolată „București”, Fabrica de jucării „Muntenia” și „Loto-Pronosport”

au răsplătit și pe câștigătorii celorlalte concursuri: „Cel mai frumos desen”, „Cel mai bun recitator”, „Cel mai frumos costum”, desfășurate pe categorii de vîrste.

În regia artistică aparținind lui Val Moldov, amu și cu concursul orchestrei Enrico Fanciotti, întregul program al Carnavalului a făcut din dimineața zilei de 2 iunie o adevărată sărbătoare a copiilor, a tuturor celor ce au participat alături de ei.

LA CASA ZIARIȘTILOR ■ LA CASA ZIARIȘTILOR ■

Expoziția de pictură Lucia Ioan

Cea de a treia expoziție personală a Luciei Ioan organizată sub auspiciile Uniunii ziaristilor și a ziarului „Scînteia tineretului”, în vederea unor dezbateri teoretice pe tema tradiției și inovației în artă, e sensibil diferită de cele anterioare și marchează evident o cristalizare a viziunii, a expresiei plastice a artistei. Acest fenomen de evoluție și fixare, firese într-un anumit sens, s-a săvîrșit în limitele datelor, deja enunțate, ale personalității sale artistice, dintre cele mai caracteristice: fiind monumentalitatea, organizarea decorativă a imaginii, o distanțare afectivă de temă, o cerebralizare, ce acordă lucrărilor sale sobrietate și austeritate. Depășind anizote preocupări de materie, de structuri, care ni s-au părut precumpănitoare în cea de a doua expoziție personală, artista aprofundează acum fără intenții programatice un univers pe

care l-am numi în general figurativ și terestru, căruia îi decantează înțeleșurile simbolice, poetice, într-o logică pur vizuală, plastică. Lucrarea intitulată „Prinz” celebrează în fond permanente umane, cărora știe să le surprindă însă o valoare conceptuală și o atmosferă insolită (vag metafizică), într-un limbaj economic (o paletă aproape monocromă, bazată pe orchestrații de albul și griuri, prezentă în aproape toate lucrările) și sugestiv. Mai statice, fără acea mișcare întelnică, surdă, perpetuă din pinza amintită sau din lucrările cu subiect istoric, cele două motive rustice ilustrează cu un veritabil crez artistic afinități sufletești profunde, cu tradiția și spiritul unui popor. În aceste lucrări, ca și în acelea în care citatul folcloric e implicit, chiar căutat („Cojoc”, „Cusă(tură românească)”) Lucia Ioan știe cu o intuiție artistică sigură și

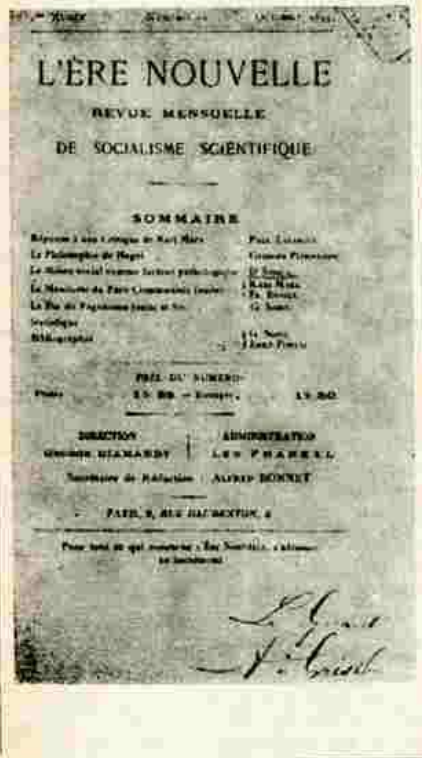
evite descriptivismul, pitorescul, arhaicul tradiționalist și să evoce într-o exprimare modernă spiritul adevătat, valențele sale poetice inalrabile. Pinzele cu subiect istoric, de un larg suflu epic („Danubiu-1877”, „Revoluție” — Ardeal, 1848”; „Horia, Cloșca și Crișan” — Tâmpic) văde o nu numai aceleași exemple convingătoare de plasticizare a u... teine, obligatoriu condiționate de documentul istoric, ci și o gândire creatoare originală, revelatoare a unei trăiri, a unei perspective proprii asupra evenimentelor capitale din istorie. Prin aceste desiderate ele aparțin unei autentice expresii artistice și nu unei ilustrări oarecare. În ansamblu, această expoziție pare în valoare un talent robust, aproape de inepuizabile resurse creatoare, și remarcabilă vibrație lirică contemporană.

Cornel Rădu CONSTANTINESCU

„L'Ère nouvelle“

I. FELEA

Pagini de istorie

ÎN ANUL 1893, din inițiativa grupului de studenți socialiști români, a apărut, la Paris, publicația socialistă românească „Dacia viitoare”. După zece ani, în luna iulie, 1893, a apărut, tot la Paris, din inițiativa altui grup de studenți socialiști români, primul număr al revistei marxiste „L'Ère nouvelle”, având ca director pe studentul socialist român George Diamandi, iar ca administrator pe Leo Frankel, fost ministru al Muncii în timpul Comunei din Paris, originar din România (Transilvania) ¹⁾.

În „Declarația”, apărută în primul număr al revistei, făcând o lungă incursiune în concepția naturalistă a lui Emile Zola, care nu însemna socialism, G. Diamandi spunea: „Pentru noi, în literatură și în artă, ca și în știință și în sociologie, criteriul nostru de judecată se bazează pe materialismul economic (istoric — n.n.) a cărui descoperire se datorează geniului lui Marx și Engels”. Formulei literare „naturalismul romantic” a lui Zola, autorul îi opunea „naturalismul materialist” bazat pe concepția materialismului istoric.

În ceea ce privește filozofia și sociologia — spunea Diamandi în declarație — noi sintem materialiști și colectivști. Noi ne vom strădui ca ideile noastre să pătrundă în mijlocul maselor, cu atât mai mult cu cât, recunoscând la autorii tineri ta-

lente deoebite, vom aprecia mai ales caracterul lor revoluționar. Conștiința politică, critica economică încă n-au pătruns în sferile noastre literare, astfel încât mari forțe se pierd din lipsa unei direcții, a unui scop comun și precis.

Revista noastră — spunea Diamandi — va fi internațională și eclectică. Internațională în tendințele sale politice și literare. Ea va acorda ospitalitate literaturii străine. „Noi sperăm să devenim curînd revista cea mai eclectică atât din punct de vedere sociologic, artistic și literar. Noi nu vom avea naivitatea de a deschide ușile noastre oricărui domn care știe să fie un condei în mînă. Un articol nu trebuie numai să te facă să simți, el trebuie mai ales să te facă să gîndești”.

Unii vor striga că revista e sectară. Diamandi răspunse anticipat: dacă faptul că ai o convingere adîncă și vrei s-o aperi de potrivnicii ei; dacă faptul că lupti pentru triumful cauzei tale, „îndepărtînd de ea tot ce ar putea s-o decoloreze este fapta unui sectar, ei bine, sînt un sectar” ²⁾.

¹⁾ Dintre studenții socialiști români care au învățat în Franța, unii au devenit savanți cu renume mondial ca Emil Racoviță, dr. Ion Cantacuzino, dr. Voinov și alții. Nu toți, însă, au rămas consecvenți ideilor din tinerețea lor, ca George Diamandi care, ulterior a devenit li oral „generos”. Cert este, însă, că activitatea lor din tinerețe a constituit o valoroasă contribuție la dezvoltarea mișcării socialiste din țara noastră.

Despre legătura studenților socialiști români cu mișcarea socialistă franceză de la sfîrșitul veacului trecut, A. Zevaés amintește, în *Notes et souvenirs d'un militant*, Paris, 1913, de revista „L'Ère nouvelle” (1893—1894), de întrunirile studenților români care aveau loc, în vremea aceea, la Café Ciuni și Café Voltaire tot acolo unde se împliniseră revoluționarii de la 1848, despre faptul că, în 1891, a fost alcătuit „Le groupe des étudiants socialistes révolutionnaires internationaux de Paris”, din care făceau parte și studenții socialiști români.

²⁾ I. C. Atanasiu arată în lucrarea sa „Mișcarea socialistă” (p. 144—145), că pe vremea cînd G. Diamandi era student la Paris, el a întemeiat, în 1893, revista „L'Ère nouvelle”. Diamandi a obținut colaborarea citorva români, între care și C. D. Anghel, care a colaborat mai activ, dar și a citorva intelectuali francezi. În lucrarea intitulată: „Scurt istorie al mișcării socialiste din România, (p. 13). N. Deleanu scria că în jurul revistei erau grupăți dr. Ioan Radovici, dr. Em. Racoviță, dr. D. Voinov, dr. S. Trimescu, M. și Al. Săulescu, Ion Procopie, dr. I. Cantacuzino, Dragomir Hurmuzescu și alții.

IN PRIMUL NUMAR al revistei (1 iulie 1893) a fost publicat ultimul capitol din lucrarea lui Fr. Engels: „Originea familiei, a proprietății private și a statului”, intitulat „Barbarie și civilizație”. Aceasta a fost cea dintâi versiune franceză a importantei lucrări a lui Fr. Engels. De altminteri, Diamandi făcuse o notă la articol în care arăta că e regretabil că nu există încă o traducere franceză a acestei lucrări, ca muncitorii francezi și oamenii de știință să poată aprecia imensa valoare a acestei analize a dezvoltării istorice a umanității. Pentru a remedia, în parte, această lacună — spunea Diamandi — noi începem traducerea acestui din urmă capitol, care este într-un fel concluzia operei.

G. Diamandi purtase corespondența cu Fr. Engels, cerându-i, de mai multe ori, să colaboreze la revistă. Într-o scrisoare datată 30 mai 1893, el a solicitat din nou lui Engels colaborarea, arătându-i că au răspuns afirmativ, la cererea redacției, cetățenii Guesde, Lafargue, Deville, Millerand, Gherea. În aceeași scrisoare el i-a comunicat lui Engels că pentru primul număr nu a așteptat să-i ceară colaborarea. „Noi ne-am luat-o; vă rugăm să ne iertați”¹⁾.

Într-o nouă scrisoare, Diamandi îi scria lui Engels că i-a trimis revista și extrasul articolului său pomenit mai sus. El insistă din nou ca Engels să trimită revistei „cel puțin un capitol” sau lucrări pe care le pregătește „sau opere ale lui Marx”. În același timp îi cerea lui Engels să-i trimită prima parte din traducerea franceză a „Evoluției proprietății” pe care o avea Guesde. Diamandi îl ruga pe Engels într-o altă scrisoare să-i trimită articole pentru „L'Ère nouvelle”. Dacă insistă atât — sublinia Diamandi — este pentru că publicarea lucrărilor dvs. e pentru noi o chestiune de viață și de moarte.

Insistențele lui Diamandi pe lângă marele colaborator al lui Marx de a publica în revista „L'Ère nouvelle” sînt confirmate în corespondența lui Engels. „Acum citva timp — remarca Engels în scrisoarea trimisă la 20 iulie 1893 Laurei Lafargue (fiica lui Marx) — Bonnier mi-a transmis

scrisoarea unui oarecare Diamandi (român), prin care acesta îmi cerea să colaborez la revista pe care era pe cale să o înființeze și totodată îmi făcea cunoscut că anticipase consimțămîntul meu, traducînd pentru primul număr — pe care mă anunța că mi-l va trimite — capitolul meu despre barbarie și civilizație. Am așteptat, dar n-am primit nimic. În cele din urmă i-am scris acum cîteva zile acestui domn, arătîndu-i că nu am primit revista și că oricum nu am timp să colaborez la ea. Cu toate acestea mi s-a trimis o corectură separată a capitolului pomenit, cu mențiunea că se intenționează publicarea în întregime a lucrării”²⁾.

Diamandi continuă să stăruie pe lângă Engels să colaboreze la revistă. Într-o scrisoare datată 17 ianuarie 1894, el scria lui Engels, arătîndu-i că avea cunoștință de faptul că Laura Lafargue tradusese din germană în franceză lucrarea lui Engels „Ludwig Feuerbach”, solicițîndu-i să i-o trimită pentru publicare. Diamandi spunea în acea scrisoare: „Doamna Lafargue trebuie să vă fi scris deja relativ la traducerea minunatului dvs. articol filozofic. Îmi permit de a vă întreba cînd ați fi dispus a ni-l trimite... Primiți, vă rog, dragă și foarte onorate cetățene Engels, expresia sentimentelor mele cele mai distinse și devotate”.

De data aceasta, Fr. Engels a răspuns afirmativ. În scrisoarea din 11 aprilie 1894, trimisă de Engels Laurei Lafargue, el a apreciat în modul următor calitatea traducerii: „Totmai am citit traducerea ta din „L'Ère nouvelle” și am rămas încîntat. E mai cursivă decît originalul”.

REVISTA „L'ÈRE NOUVELLE” a popularizat în întreaga Europă și mai ales în Franța, Italia, Spania, Germania, Austria personalitatea și scrierile lui Gherea și ale altor socialiști români. „În ceea ce privește legăturile pe linia publicistică între socialiștii români și cei din Franța, o mare contribuție a avut-o editarea la Paris a revistei „L'Ère nouvelle” de către un grup de socialiști români din care făcea parte și Emil Racoviță”³⁾. Conducerea revistei a reușit să atragă colaboratori ca Fr.

Engels, marxiști francezi ca Paul Lafargue, Jules Guesde, marxiști germani ca W. Liebknecht, A. Bebel, marxiști români ca Gherea, Raicu Ionescu-Rion, dr. Ștefan Stîncă ș.a. În paginile revistei au apărut studii de Kautsky, Plehanov, Sorel, Zavaes, de Brouckere, Edward Aveling. Cel mai de seamă dintre colaboratorii francezi a fost Paul Lafargue, gine-rele lui Marx. În revistă au apărut cîteva din cele mai remarcabile studii ale lui Gherea, cum au fost „Max Stirner” (nr. 2 din august 1893). „Concepția materialistă a istoriei” — care a făcut o deosebită impresie, — minunata schiță biografică a poetului ucrainean Taras Șevcenko (nr. 5 din mai 1894). În revista „L'Ère nouvelle” (nr. 2, din februarie 1894) a apărut studiul lui Raicu Ionescu-Rion intitulat „Religia, familia, proprietatea”⁴⁾ (îscălit Vassili Rion). Acest studiu prețios al tînărului nostru marxist cu scelpiri de geniu a fost citit cu mult interes de Fr. Engels, care l-a apreciat elogios. Într-un articol apărut în „Lumea nouă”, îscălit I. Delescu (Ion Nădejde), cu prilejul morții lui Fr. Engels, se arată, între altele, că un socialist român fiind la Londra, l-a găsit pe Engels citind articolul lui Rion. Engels i-a spus că „tînărul (Raicu Ionescu-Rion) avea atunci 21 de ani) făgăduiește mult pentru viitor”⁵⁾.

De asemenea, în revistă a apărut studiul „Mediul social ca factor pă-

¹⁾ „Mișcarea muncitorească din România”, p. 371, Ed. Politică, București, 1965.

²⁾ Ibidem, p. 372.

³⁾ Ibidem, p. 392.

⁴⁾ Studiul a fost tradus din românește. El apăruse în revista „Critica socială”, nr. 8, din iulie-august 1892, pag. 384-400.

⁵⁾ „Lumea nouă” din 2 aug. 1895.

"NOUA GAZETA ROMANA"

tologic", întocmit de dr. Ștefan Știrner pe baze marxiste (nr. 10, din octombrie 1894). C. D. Anghel colabora intens la recenzii și note.

În numărul 2 (august, 1893) al revistei, primul articol este articolul lui Gherea: „Max Stirner sau aparitia cugetării”. În prima pagină se află următoarea notă: „Tradus din românește: *Critica socială*. Directori Nădejde și Morțun — Iași. Articol scris în 1891”⁶⁾. Redacția a însoțit studiul lui Gherea cu o substanțială notă bibliografică. Redacția arăta că, Gherea era un răzvrătit încă din tinerețe. Stabilindu-se în țară după ce scăpase de urgia poliției țariste, el a dus-o la început foarte greu. În timpul războiului din 1877, poliția țaristă l-a atras pe Gherea într-o capcană, arestându-l pe teritoriul românesc și întemnițându-l în faimoasa închisoare Petropavlovsk. Apoi l-au deportat pe malul Mării Albe, la Mesen. Gherea a reușit să scape și să fugă în Norvegia, a parcurs mai multe țări din Europa și s-a stabilit în România.

„Operele sale „Studii critice” — scria redacția revistei „L'Ère nouvelle” — obțin un mare succes și sînt un veritabil monument de erudiție”. Cel mai mare merit al lui Gherea — spunea mai departe redacția — „acela pentru care socialismul științific îi rămîne recunoscător, este de a fi făcut cunoscut pe Marx și Engels în România. Gherea a fost primul teoretician al partidului socialist român.

Redacția își asigura cititorii că „Gherea va fi unul din colaboratorii noștri cei mai activi... Din articolul asupra lui Stirner, cititorii noștri și-au putut da seama asupra talentului și asupra cunoștințelor profunde ale prietenului nostru”.

Revista „L'Ère nouvelle” a publicat „Raportul” prezentat de delegația P.S.D.M.R. la Congresul internațional socialist de la Zürich — Elveția, din august 1893⁷⁾. În raport

s-a arătat că cel mai important moment din anul acela a fost crearea partidului social-democrat al muncitorilor din România. „Succesul moral al acestui Congres a depășit speranțele organizatorilor săi. Șaiszeci și doi de delegați, reprezentînd diferitele cluburi și societăți muncitorești au luat parte”. „L'Ère nouvelle” scria: „Congresul socialiștilor români, discutînd problema națională, a subliniat faptul că „în Transilvania trei milioane de români sînt lipsiți de drepturi politice, fiind astfel puși în imposibilitate de a trimite un singur reprezentant în parlament. Ei sînt supuși la neîncetate vexațiuni de către o administrație fără scrupule”. Raportul publicat în revistă conține o largă expunere în problema țărănească, cu specificul ei din România.

George Diamandi a reprezentat la Congresul de la Zürich revista „L'Ère nouvelle”. Diamandi a arătat că intelectualii din jurul publicației au venit, cu tot entuziasmul tinereții, în rîndurile clasei muncitoare revoluționare.

„Atîta vreme cît am venit sore voi, reprezentanți ai clasei muncitoare din lumea întregă, numai prin sentiment, aveți dreptul să ne suspecțiați, deoarece — accentua Diamandi — sentimentele înaintașilor noștri se schimbau cu vîrsta, cu ministerele sau cu temperatura înconjurătoare. Voi mai ales, muncitori francezi, voi ați fost înșelați de către părinții noștri filantropi care-și spuneau prieteni ai poporului. Voi ați fost înșelați în 1789, în 1836, în 1848, masacrați în 1871... Astăzi cînd, ca și voi, noi ne-am situat pe terenul luptei de clasă, voi vă veți face vinovați suspectîndu-ne, deoarece nu mai sîntem prietenii voștri, noi sîntem voi înșivă, sîntem uniți prin salariat, în proletariat”.

CU PRILEJUL ÎMPLINIRII a trei sferturi de veac de la apariția revistei marxiste „L'Ère nouvelle”, ținem să subliniem faptul că mai bine de un veac au existat legături strînse între revoluționarii români și revoluționarii francezi.

Primele idei ale socialismului utopic au fost aduse în România din Franța, în deceniul al treilea din veacul trecut, de inginerul hotarnic Teodor Diamant. Ion Ghica povestește, în amintirile sale, că l-a întîlnit la Paris pe Teodor Diamant „înconjurat de cîțiva lucrători, bărbați și femei, destul de rău îmbrăcați”, cărora „le descria mizeriile oamenilor din societățile civilizației”. Nicolae Bălcescu a avut legături strînse cu revoluționarii francezi, înainte și după 1848. În Franța s-a format o pleiadă strălucită de tineri intelectuali socialiști în mijlocul studenților români (1880—1900). Revista „L'Ère nouvelle” a fost unul din mijloacele care au vehiculat în veacul trecut ideile marxiste printre socialiștii români și francezi. La luptele pentru apărarea Comunei din Paris au luat parte, prin fapte eroice, mulți intelectuali români. Cele mai multe lucrări socialiste, și mai cu seamă marxiste, ne-au parvenit prin intermediul literaturii franceze. Cei mai străluciți reprezentanți ai culturii românești au fost primiți cu largă îmbrățișare de intelectualitatea franceză: în permanență, marii creatori ai Franței republicane urmăreau cu afecțiune frătească mișcările progresiste din România, ridicîndu-și glasul protestatar cînd reacțiunea din țară călca în picioare elementarele drepturi ale omului. În permanență au circulat între mișcările muncitorești dintre cele două țări ideile internaționalismului proletar.

AMINTIM de revista „L'Ère nouvelle”, la al 75-lea an de la apariția ei, datorită faptului că această publicație a constituit o verigă puternică a legăturilor dintre socialiștii români și francezi. Unul din meritele ei constă în aceea că a popularizat, într-o limbă de circulație mondială, scrierile socialiștilor români, acestea fiind astfel citite și apreciate de către reprezentanți marcantți ai mișcării socialiste internaționale în frunte cu Fr. Engels.

⁶⁾ „L'Ère nouvelle” nr. 2, 1 Aout, 1893, Paris, p. 101—123.

⁷⁾ Ibidem, nr. 4, 1 oct. 1893, Paris, p. 374—383.

„NOUA GAZETĂ RENANĂ“ DESPRE 1848 ÎN ȚĂRILE ROMÂNE

ÎN IUNIE 1848, în plină desfășurare a revoluției în Europa, la Colonia apărea ziarul „Neue Rheinische Zeitung” al cărui redactor șef era Karl Marx.

Despre însemnătatea conținutului social, politic și ideologic revoluționar al acestui ziar s-a scris în nenumărate rânduri. Nu s-a consemnat în mod special — dar pentru noi are o deosebită însemnătate — faptul că această publicație a inserat în paginile ei bogate informații despre mersul revoluției din 1848 în Țările Române.

Publicarea în „Neue Rheinische Zeitung” a unor asemenea informații era un lucru firesc. Ziarul, despre care Engels scria că este „cel mai renumit dintre periodicele germane din anii revoluției”, înscrisesese în programul său urmărirea concomitentă a problemelor victii interne din Germania cât și a evenimentelor revoluționare din toate țările Europei. Felul în care sînt consemnate în ziar evenimentele revoluționare petrecute în Țările Române este concludent: redactorii de la „Neue Rheinische Zeitung” acordă sprijin moral revoluționarilor români și infierează umelirile reacțiunii europene pe linia zădărnicii luptei românilor pentru libertate. În acest sens materialele (știri, comentarii, relatări mai ample) publicate de „Neue Rheinische Zeitung” despre revoluția din Țările Române pot fi grupate astfel: informații cu privire la mersul evenimentelor pe plan intern; informații cu privire la raporturile existente la acea dată între Principatele Dunărene și Congregația statelor europene reacționare interesate în înăbușirea revoluției; relatări despre situația din Principate după înăbușirea revoluției.

ȘTIRILE DESPRE mersul revoluției în Țările Române au fost preluate din ziare de limba germană ca „Allgemeine Zeitung”, „Siebenbürgischer Wochenblatt” ș.a. sau mijlocit din ziare apărute la București. În unele cazuri, ele erau furnizate de corespondenții ziarului „Neue Rheinische Zeitung” din Constantinopol, Viena sau alte capitale.

Printre primele informații despre evenimentele petrecute în țara noastră se află relatarea privind Adunarea românilor de la Blaj din mai 1848. În legătură cu această adunare, se arată că „românii au revendicat drepturi și libertăți egale cu celelalte naționalități din Transilvania”.

Desfășurarea revoluției în Țara Românească nu este redată întotdeauna într-o cronologie exactă. Știrile au parvenit câteodată cu întârziere. Tot ce s-a publicat denotă însă că redactorii ziarului erau la curent cu desfășurarea și semnificația evenimentelor.

În numerele din 8 și 11 iulie se semnalează începutul revoluției („în noaptea de 21 spre 22 iunie ar fi izbucnit revoluția care a fost din timp pregătită”).

Știrile publicate în numărul din 12 iulie dau de acum o imagine mai clară și mai amplă a faptelor petrecute la mijlocul lunii iunie la București. „În cepind de alaltăieri — se scria în ziar — au avut loc mai multe arestări. Unii fruntași ai mișcării au reușit să se ascundă. Ei au revenit seara îndreptându-se spre reședința domnitorului, în fruntea unei mase imense pentru a-i înainta revendicările formulate într-o petiție de mai demult elaborată... Domnitorul a mers la cazarmă pentru a solicita sprijinul armatei. Ofițerii însă l-au constrins să depună jurământ pen-

tru respectarea Constituției și a libertăților cetățenești. Ei au declarat că nu vor face uz de arme împotriva poporului”. Autorul relatării conchide că „această poziție a ofițerilor a grăbit și a asigurat totodată succesul revoluției. Pentru că, chiar dacă domnitorul ar fi intenționat să se opună satisfacerii revendicărilor maselor populare, nu era posibil, deoarece el nu avea nici un sprijin pe care să conteze”. În continuare, se arată că Bibescu a iscălit cele 22 de puncte prevăzute în petiție, fapt care a provocat un adevărat val de bucurie în mijlocul populației bucureștene. „Orașul, care dimineața părea complet pustiu, acum mișună de oameni și este cuprins de un entuziasm nemărginit. Imense cocarde tricolore împodobesc hainele oamenilor”. Articolul precizează că la această mișcare de masă au participat tineri în general, negustori, ofițeri, muncitori și liberi profesioniști. După ce se dă lista cu numele noilor miniștri, se arată că acești bărbați sînt oameni tineri, cinstiți și curajoși, care exprimă interesele celor mulți și nu ale celor bogăți. Aceste aprecieri pozitive nu se referă însă și la Mitropolitul Neofit, colonelul Solomon și Odobescu, care sînt considerați de către „Neue Rheinische Zeitung” ca fiind „slugi ale țarului”.

Ziarul relatează de asemenea despre primele realizări ale guvernului provizoriu, precum și despre lupta pentru menținerea puterii. Se arată că deși liniștea este permanent tulburată, „guvernul provizoriu a cucerit încrederea maselor”. „Neue Rheinische Zeitung” reproduce și decretul prin care au fost abrogate toate rangurile și titlurile feudale; a fost desființată cenzura; s-a constituit Garda Națională. „Țăranii primesc drepturi pe care nu le-au avut pînă acum — se scria în numărul din 19 iulie —, boierii și-au pierdut privilegiile, meseriașii și negustorii își consolidează pozițiile. Aceste noi categorii, împreună cu tinerii boieri și studenți, s-au situat în fruntea revoluției, au înfrînt mișcarea reacționară a boierilor vîrstnici, au înființat gărzile naționale și sînt hotărîți să lupte pentru apărarea noii Constituții chiar cu prețul victii lor”.

PORNIND DE LA o înțelegere profundă a mersului evenimentelor, redactorii ziarului condus de Karl Marx au înțeles din primul moment pericolul principal pe care-l reprezenta intervenția străină pentru soarta revoluției române. În numărul din 6 iunie 1848, ziarul a publicat o relatare despre hotărîrea împăratului rus de a interveni fără întârziere în cazul izbucnirii unor mișcări revoluționare în

Principatele Dunărene. La începutul lunii iulie, într-un alt articol, se menționa că „desfășurarea evenimentelor în sud-estul Europei nu promite nimic bun: țarul tinde tot mai mult să scoată țările dunărene de sub influența otomană și să devină el unicul stăpîn în această regiune”.

După izbucnirea revoluției, „Neue Rheinische Zeitung” s-a aflat alături de toate forțele progresiste din Europa care au protestat împotriva intervenției străine în Principatele Dunărene pentru înăbușirea revoluției. La 20 august, s-a reprodus o declarație a guvernului din Țara Românească în care se arăta că tinăra libertate se află în pericol de moarte întrucît se zvonește că vor intra trupele otomane pentru a restabili ordinele anterioare revoluției. După cîteva zile, ziarul a relatat că știrile venite din București sînt deosebit de triste: „libertatea românilor a fost îngropată. Această catastrofă s-a petrecut odată cu ocuparea Bucureștilor de către turci care au provocat o puternică vărsare de sînge”.

SITUAȚIA GREATĂ în Țările Române după înăbușirea revoluției reține atenția gazetei în mai multe numere. Într-unul din acestea se scria că „Bucureștii se află într-una din situațiile cele mai tragice pe care le-ar fi înregistrat vreodată analele istoriei. Aici domină acum turcii și rușii, iar între ei oscilează un caimacam lipsit de putere și voință. Bineînțeles toate înfăptuirile zilei de 11 iunie au fost anihilate și în fiecare zi sînt luate noi măsuri dintre cele mai drastice”.

Redactorii ziarului „Neue Rheinische Zeitung”, prin numeroasele lor articole consacrate înăbușirii revoluției în Europa, dădeau în vileag planurile reacțiunii internaționale cu privire la îngenunchierea popoarelor ce aspiră spre libertate. În numărul din 19 decembrie 1848, scriind despre ocuparea de către trupele rusești a Brașovului și despre importanța strategică a acestuia, ziarul menționa: „Acum oricine va putea să-și dea seama de existența unui plan pus la cale de Rusia, Austria și Prusia în legătură cu o conspirație a absolutismului împotriva tuturor tendințelor de libertate în Europa centrală și de sud-est”.

În cursul anului 1849 ziarul a mai publicat informații sporadice cu privire la regimul de asuprire instaurat în Țara Românească.

Înăbușirea revoluției pe plan european a avut drept urmare suprimarea ziarului condus de Karl Marx, arestarea sau expulzarea din Colonia a redactorilor ziarului. Ultimul număr din „Neue Rheinische Zeitung” a apărut la 19 mai 1849.

Lya BENJAMIN

Manifestări consacrate aniversării revistei „TRANSILVANIA”

LA ÎNCEPUTUL acestui an, s-au împlinit 100 de ani de la apariția primului număr al revistei „Transilvania”, organul oficial al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA) fondată de George Barițiu: revistă românească cu profil enciclopedic și cu cea mai îndelungată perioadă de apariție (1868—1946)*.

În zilele de 11—12 mai, la Sibiu localitate în care a apărut „Transilvania” cu începere de la 1 ianuarie 1868 — a avut loc un ciclu de manifestări consacrate acestui centenar. S-a ținut o sesiune jubiliară de comunicări științifice la care și-au adus contribuția oameni de știință, cercetători de la Academia Republicii Socialiste România, de la Institute de învățămînt superior, de la Biblioteca „Astra” și Muzeul Brukenthal din Sibiu și de la alte instituții de cultură din țară.

Parcurend cu migală și pasiune cele 85 de volume care alcătuiesc colecția revistei și punînd în valoare documente inedite din fondul arhivistic al „Astrei”, cercetătorii au elaborat noi studii care vin să îmbogățească tezaurul de cunoștințe despre istoria presei și culturii românești. În cadrul sesiunii jubiliare s-au prezentat 30 de comunicări cu privire la locul și rolul revistei „Transilvania” în cultura românească ardeleană, probleme de etnografie și artă populară în dezbaterile revistei „Transilvania”, preocupări teatrale în revista „Transilvania” contribuția revistei „Transilvania” la cunoașterea, valorificarea și păstrarea patrimoniului nostru popular, preocupări bibliografice în revista „Transilvania”, colecțiile de periodice ale bibliotecii „Astra” din Sibiu. În cadrul ciclului de comunicări științifice „Personalități ale ziaristicii românești” s-au prezentat comu-

* O prezentare mai amplă, sub titlul „100 de ani de la apariția revistei „Transilvania”, a apărut în „Presa noastră” nr. 1/1968

nicări despre activitatea publicistică a lui Mihail Kogălniceanu, Ioan Rusu-Șirianu, Iosif Vulcan și alții.

Centenarul revistei „Transilvania” a coincis cu împlinirea a 75 de ani de la moartea lui George Barițiu și 70 de ani de la apariția primei enciclopedii românești elaborate sub egida „Astrei” din Sibiu. S-au prezentat comunicări și pe aceste teme.

Pe zidul impunătoarei clădiri care adăpostește biblioteca „Astra” din Sibiu, în fața căreia se află bustul lui George Barițiu, s-a dezvelit o placă comemorativă pe marmura căreia scrie că aici au funcționat prima bibliotecă publică, primul muzeu istoric etnografic și prima sală de teatru a românilor transilvăneni. Pe zidul clădirii din strada Lenin nr. 6, s-a dezvelit o placă comemorativă: „În această casă a fost sediul redacției „Transilvania” (1868—1946), organul oficial al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ASTRA”. O a treia placă comemorativă s-a așezat la casa din strada 1 Mai nr. 15, unde s-au adunat reprezentanții românilor transilvăneni pentru înființarea „Astrei”.

În cadrul aceluiași manifestări, la biblioteca „Astra” din Sibiu s-au deschis o expoziție documentară retrospectivă „Astra” și expoziția „Istoria presei românești din Transilvania pînă la 1918”.

În fondul bibliotecii „Astra” din Sibiu se păstrează cea mai bogată colecție de periodice din Transilvania pînă la 1918. Printre multe altele se află aici colecțiile publicațiilor „Biblioteca românească”, „Foaia duminicii”, „Gazeta de Transilvania”, „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Familia”, „Federațiunea”, „Tribuna”, „Albina Carpaților”, „Luceafărul”, „Țara noastră”. În fondul bibliotecii se află colecțiile tuturor periodicelor care au apărut în România între cele două războaie mondiale.

Ștefen PETRĂRU

Absolutul relativ

Magdalena Popescu-MARIN

PRIN COMPARAȚIE se arată gradul în care un obiect, o acțiune etc. prezintă o însușire, în raport cu alte obiecte sau acțiuni sau cu aceleași obiecte sau acțiuni în împrejurări diferite.

Marea majoritate a adjectivelor și foarte numeroase adverbe pot fi puse la diferite grade de comparație. Comparația apare și la unele locuțiuni adjectivale ca *de seamă* sau *de mase* (Arta „cea mai de mase”, filmul *educă, formează gustul practic, estetic*. („Știința” nr. 6610, p. 41) și accidental și la alte părți de vorbire cum ar fi substantivul (*mai poet, mai foame*).

Totuși comparația este specifică adjectivului și adverbului. Există unele adjective (adverbe) care nu se folosesc în mod obișnuit la toate gradele de comparație din cauza sensului lor. O categorie dintre acestea sînt la origine vechi comparativ și superlativ, iar sensul lor conține o comparație. De exemplu: *major, inferior, superior, ulterior, posterior, optim, suprem*. O altă categorie este formată din cuvinte al căror sens se referă la însușiri care nu permit o gradare, avînd valoare absolută. De pildă: *complet, general, întreg, mort, unic, zilnic*.

Cu ani în urmă se întâlneau în presă exemple de adjective sau adverbe din prima categorie (tipul *inferior, superior*) puse în mod greșit la comparativ sau la superlativ. Astfel de exemple au constituit obiectul a numeroase ironii care se pare că au avut un efect pozitiv. În presa actuală exemple de acest tip aproape nu se mai întîlnesc. Rămîn însă de discutat unele adjective și adverbe din cea de a doua categorie, a celor care exprimă o însușire ce nu poate fi gradată în mod obișnuit. Lista lor poate fi mult mărită, dar în același timp situațiile

diverse în care aceste adjective pot apărea în context fac adeseori posibilă comparația care nu mai constituie o abatere, ci cel mult o curiozitate, o raritate.

Există însușiri absolute care au o situație precară. Se spune, deși ar părea ilogie: sînt *foarte singur* sau *sînt foarte sigur de cutare lucru*. În primul caz este vorba de sensul figurat al lui *singur*, de o singurătate subiectivă. În al doilea caz prin gradare se întărește ideea de siguranță. *Acum sînt foarte sigur* poate să însemne că între timp m-am documentat asupra problemei pe care o discut, deci am mai multă siguranță decît înainte.

Unele adjective pot fi folosite la comparativ sau la superlativ, dar numai cu anumite sensuri. La prima vedere ar părea curios superlativul lui *mediocru* într-un fragment ca acesta: *Cum, însă, cei mai mediocri dintre părinți nu cunosc ca indivizi în lume, decît pe copiii lor...* (Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, București, Fundația pentru literatură și artă, 1916, p. 65). Cu sensul de „comun, obișnuit” acest adjectiv poate fi comparat. Cu sensul de „mijlociu” (pe plan spiritual) comparația nu și-ar avea rostul.

Mai rar, și numai în combinație cu anumite substantive, se poate compara și adjectivul *sportiv*. Dacă în imbinări ca *întrecere sportivă* sau *concurs sportiv* nu folosim adjectivul decît la gradul pozitiv, în alte imbinări gradarea este posibilă. *Știința a avut o comportare din cele mai sportive, terminînd fără nici-un jucător eliminat de pe teren* („Drapelul roșu”, Timișoara, nr. 6549, p. 36). Aici sensul lui *sportiv* se apropie de „disciplinat, exemplar”.

Mai greu de acceptat, deși este vorba de un context figurat, ni se

pare folosirea la comparativ a adjectivului *asediat* „supus unui asediu”: *Guvernul sud-vietnamez a pierdut controlul asupra regiunilor rurale, iar adepții săi sînt din ce în ce mai asediați la orașe* („Lumea”, 8.IV.1965, p. 3/1). *Asediat* este folosit în exemplul de mai sus cu sensul lui *izolat*. S-ar putea spune că sînt din ce în ce mai multe orașe (sau ocazii) în care adepții... sînt asediați.

În presa actuală circulă frecvent locuțiunea *de calitate* cu sensul „de calitate bună”.

Acest transfer de sens se explică prin elipsa adjectivului *bun*. Prin analogie cu *de calitate* s-a ajuns ca și *calitativ* să însemne „de calitate bună”, deci să avem a face cu un derivat de la o locuțiune eliptică. De fapt sensul lui *calitativ* este neutru, adică „privitor la calitate” (nici bună, nici rea) așa cum poate fi ilustrat de citatul: *Să acorde atenția cuvenită ridicării nivelului calitativ al producției* („Știința” 25.V.1968). Folosit, adverbial, *calitativ* exprimă o relație (în ceea ce privește calitatea, sub aspectul calității, din punctul de vedere al calității) și el nu poate fi comparat. În citatul care urmează adverbul *calitativ* este la comparativ, vrînd să însemne „mai bine” sub aspectul calității: *S-ar putea lucra mai bine, mai spornic, mai calitativ* („Drapelul roșu”, nr. 6549, p. 2/2). Este evident că o asemenea exprimare nu este corectă.

În ultima vreme, foarte folosit la toate gradele de comparație este adjectivul *corespunzător* „care corespunde”. Prin folosirea lui la comparativ și la superlativ se evită discret recunoașterea faptului că sub-

stantival la care se referă era înainte necorespunzător: *Va fi posibilă o cooperare mai corespunzătoare în ce privește aprovizionarea cu lînă spălată* („Steagul roșu”, Bacău, 23.XI.1967, p. 1/3). Aici *mai corespunzător* vrea să însemne *mai bun*. Alte exemple: *Specialiștii... trebuie să participe activ la fixarea jaloanelor unei baze furajere cit mai corespunzătoare* („Drumul socialismului”, Deva, 6.X.1965, p. 2/5); *...aplicării celor mai corespunzătoare măsuri în vederea îmbunătățirii continue a ritmului de execuție* („Flamura Prahovei”, 4.VIII.1966, p. 1/6). Adjectivul *corespunzător* cere totdeauna un complement (*corespunzător cuiva* sau *cu ceva*) care lipsește în toate exemplele de mai sus, de aceea comparația adjectivului pare și mai inutilă. Într-un exemplu în care complementul apare, construcția expresivă cu valoare de superlativ în care apare *corespunzător* nu ne mai supără: *Ele (propunerile) sînt pe deplin corespunzătoare cerințelor actuale* („Înainte”, Craiova, 25.I.1968, p. 1/7).

Și mai nepotrivită ni se pare folosirea cuvîntului *deplin* (echivalent semantic al lui *complet*) la comparativ și superlativ. Am înregistrat superlativul lui *deplin* într-un număr mai vechi din „Contemporanul” (16.I.1959, p. 4): *Goldoni, Ostrovski, Shaw se inseriu cel mai deplin în contemporaneitatea noastră*. Tot greșit este și comparativul aceluiași adjectiv. *Contractele sînt o pîrghie importantă în orientarea producției pentru satisfacerea tot mai deplină a necesităților sporite ale populației* („Steagul roșu”, Bacău, 23.XI.1967, p. 1/6).

SE SCRIE ȘI AȘA...

DUPĂ CUM s-a putut observa, trecerea unui adjectiv sau a unui adverb prin toate gradele de comparație nu se poate face la întimplare. Există anumite cuvinte din categoria discutată al căror sens impune restricții în ceea ce privește comparația. Gradarea unor însușiri care în mod obișnuit nu pot fi comparate dovedește uneori o tendință de a evita aprecierile absolute, de a le relativiza din diverse motive (eufemism, schimbarea sensului etc.).

„Cu prilejul unei gale pugilistice desfășurate la Madrid, campionul european la categoria ușoară, spaniolul Pedro Carasco, și-a păstrat titlul, învingînd prin k.o. în repriza a 8-a pe compatriotul său Kid Tano” („Știința”, 13.V.1968, p. 3, col. 2—3).

Ce noroc a avut campionul că i s-a dat prilejul galei pugilistice, căci altfel cum și-ar fi putut păstra titlul?

★

Cuvîntul francezesc *empiéter* înseamnă „a încălca (proprietatea, drepturile cuiva)”, fiind format de la *pietate* „picior”. Se zice deci corect *a impieta asupra atribuțiilor* cuiva, adică „a-i uzurpa locul”. În românește a fost adoptat sub forma *a impieta* și unii au înțeles că e vorba de „a dovedi lipsă de respect”, pentru că l-au pus în legătură cu *pietate*, care e înrudit cu *pios* și nu are nimic comun cu *picior*. Iată însă că acuma, cu mult curaj, dăm lui *a impieta* înțelesul și construcția lui *a impietă*: *Factori care impietează afirmarea industriei locale din județul Alba* (titlu în „Știința” din 31.V.1968, p. 2).

Filiala Timiș

Continuând acțiunile pe tărîmul perfecționării pregătirii ziariștilor și al unei mai bune informări a lor, filiala județeană Timiș a Uniunii ziariștilor și-a propus în planul de activitate noi întâlniri, expuneri și simpozioane cu cadre de conducere din organele de partid și de stat, oameni de știință, artă și cultură.

La începutul trimestrului al doilea, redactorii de la ziarele „Drapelul roșu”, „Szabad Szó”, „Neue Banater Zeitung”, „Pravda” și Studioul de radio din Timișoara au luat parte la o întâlnire cu conf. dr. Ion Zahiu, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. Vorbitoarea a prezentat sarcinile de ordin economic, politic și social-cultural ce stau în fața organelor de partid cu privire la perfecționarea vieții sociale în țara noastră, evidențind rolul important al ziarelor locale și Studioului de radio, chemate să devină o adevărată tribună de opinii și dezbateri creatoare pentru a da răspuns la problemele ce preocupă pe oamenii muncii din județ.

Tot în această perioadă, redactorii de la secțiile industriale și agrare ale publicațiilor locale și Studioului de radio au luat parte la o discuție cu ing. Trandafir Cocirlă pe tema „Bilanțul primului trimestru în industria județului; ce acțiuni pot fi inițiate în sprijinul măririi eficienței economice”. De asemenea, s-a organizat un schimb de experiență cu redactorii din cadrul secțiilor industriale și agrare, avînd ca subiect de discuție: „Reflectarea problemelor organizării științifice a producției și a muncii”. În perioada 6-8 iunie șefii secțiilor culturale de la ziarele județene și Studioul de radio au participat la un schimb de experiență cu redactorii de la secțiile similare din Cluj, avînd ca temă de dezbateri oglindirea problemelor vieții universitare și cultural-artistice.

Pentru a asigura periodicitate și eficiență acțiunilor profesionale s-a hotărît ca o parte dintre acestea să se organizeze pe redacții, ținîndu-se seama de specificul muncii fiecăreia.

Astfel, Studioul de radio a inițiat o discuție cu oameni de cultură, cadre didactice de la Universitatea din Timișoara, dezbătînd conținutul de idei al emisiunilor pe teme culturale. O discuție asemănătoare s-a purtat cu colaboratori ai Studioului și reprezentanți ai Inspectoratului școlar despre emisiunea „Amfiteatru școlar”.

Pentru perioada de vară, comitetul filialei, în colaborare cu comitetul sindicatului lucrătorilor din presă, și-a propus organizarea unor excursii la care să fie antrenați membrii filialei și familiile lor. Prima dintre acestea a avut loc la Sarmisegetuza și rezervația de la Hațeg.

Toate aceste manifestări organizate de filială s-au bucurat de o largă participare. De altfel, ele au fost cunoscute încă de la începutul trimestrului, cînd a avut loc o adunare generală. Cu acest prilej Dumitru Mărgineanu, redactor șef al ziarului „Drapelul roșu”, din partea comitetului filialei, a prezentat proiectul planului de muncă, în care s-au mai preconizat: o discuție cu conf. dr. Traian Bunescu, președintele Comitetului județean de cultură și artă, cu privire la „Coordonatele noi în munca instituțiilor culturale”, o întâlnire cu directorii Operei și teatrelor din Timișoara pe tema „Orientări în alcătuirea repertoriului”. Prin resortul cultural al comitetului filialei vor fi studiate referatele pe tema „Presa și ziaristii progresiști din Banat”, întocmite de publiciști și cercetători din domeniul științelor sociale, referate ce urmează a fi prezentate într-un simpozion.

În adunarea generală amintită a fost completat comitetul provizoriu al filialei din care fac parte: *Dumitru Mărgineanu*, președinte, *Ervin Lesl*, *Mihai Glăja*, *Francisc Albert*, vicepreședinte, *Benone Stăncioiu*, secretar, *Rudolf Sandor*, *Ecaterina Velceleanu*, *Petru Giurgev* și *Geza Pataki*, membri.

B. STĂNCIOIU

Filiala Brașov

A intrat în tradiția activităților inițiate în cadrul clubului filialei din Brașov a Uniunii ziariștilor organizarea unor întâlniri cu oameni de specialitate din diverse domenii ale vieții social-economice sau artistice.

Deosebit de fructuoasă s-a dovedit pe această linie întâlnirea redactorilor publicațiilor brașovene cu ing. Eugen Cucu, șeful serviciului de organizare a producției și ing. A. Moldovan, șeful secției S-1300 de la uzina „Tractorul”, în cadrul căreia au fost schimbate opinii în legătură cu unele probleme actuale ale organizării științifice a producției.

Expunerile invitaților privind unele aspecte generale și concrete ale organizării științifice a producției în renumita uzină brașoveană, discuțiile purtate pe marginea acestor expuneri s-au dovedit deosebit de utile pentru pregătirea profesională a ziariștilor.

Sub acest aspect și-a dovedit din plin utilitatea și întâlnirea organizată cu criticul de artă Mihai Nadin, care a vorbit celor prezenți despre unele tendințe în dezvoltarea teatrului contemporan.

Pe pământul fierbinte al Braziliei

Petre CRISTEA

AM PROMIS în primul meu reportaj din călătoria în Brazilia o descriere a emoționantei întâlniri cu Pele, „regele” fotbalului cum este numit pretutindeni acest „diavol negru”, acest fahir al mingii de fotbal care a răscolit lumea, a stîrnit curiozitatea, admirația și dragostea chiar și a acelor ce nu pot spune că se dau în vînt după sportul secolului 20. L-am văzut la Londra în 1966, la Campionatele mondiale de fotbal, i-am strîns mîna și l-am auzit făcînd o declarație ziaristilor pentru ca aceștia, după expresia glumeață a lui Pele, să nu... moară de foame.

La numai cîteva ore după ce pusese piciorul pe pămîntul Braziliei, gîndul întîlnirii cu marele meu idol nu mai îmi dădea liniște. Momentele la care mă gîndeam mă cutremurau ca pe un adolescent cînd dă bună dimineața lubirii. Dar decepția era mai crudă. Pele se afla într-un mare turneu, în Chile.

Dar în imensitatea Braziliei, colindînd împreună cu echipa de fotbal a României, l-am întîlnit pretutindeni pe Pele. L-am cunoscut foarte bine din descrierile oamenilor, am ascultat adevărate legende despre acest miracol al fotbalului, mîndria națională a poporului brazilian. Subliniind popularitatea fotbalului în Brazilia, ca nici unde pe pămînt, se spune că brazilianul are o singură mare dorință: să nu moară în preajma

unui meci de fotbal, pentru că nu are cine să-l îngroape și nici să-l conducă; toată lumea este pe stadion, indiferent dacă joacă Pele sau oricare altă vedetă mai cunoscută decît celebri actori americani de film. Fotbalul, marea dragoste a poporului, reprezintă în multe cazuri platforme politice pentru cei ce știu să profite de pe urma acestei „bășici umplute cu aer”, cum obișnuiește să spună mingii, reputatul nostru specialist octogenar dr. ing. Virgil Economu.

Ne aflam într-un orașel, Piracicaba, în apropiere de Sao Paulo (spun apropiere deși este la aproape 300 de kilometri, dar la imensitatea Braziliei termenul este mai mult decît propriu). Orașul este renumit pentru Pinga, o juică din trestie de zahăr. Aici urma să joace echipa noastră cu formația locală proaspăt promovată în prima divizie profesională a statului Sao Paulo. A fost o mare sărbătoare, un adevărat carnaval, jucătorii fiind sărbătoriți cu mare alai. Drept răsplătă fotbalistii au primit cea mai mare primă din istoria fotbalului brazilian (10 000 dolari fiecare), sumă plătită de un mare bogătaş din localitate. Și pentru a-și arăta mîrînimia, același industriaș, proprietarul unor întinse plantații de trestie de zahăr, a plătit toate biletele de intrare oferind publicului accesul gratuit. Dar nu

peste multă vreme, aveam să aflăm că mîrînimosul iubitor al fotbalului din Piracicaba, nu făcuse zadarnic investițiile. Era de fapt o veritabilă propagandă electorală; la puțin timp a și devenit deputat, culegînd majoritatea voturilor de la cei care nu au uitat că viitorul deputat iubește fotbalul și trebuie sprijinit.

DRAGOSTEA IMENSA pentru fotbal a creat o presă sportivă puternică, dar mai ales o presă audio-vizuală (radioul și televiziunea) impresionantă. După o statistică, în Brazilia se joacă în medie cam 150—200 de partide zilnic. Acestea sînt comentate de peste 5 000 de crainici-reporteri care vorbesc pentru cele aproape 700 de posturi de radio. Cînd am văzut la un meci de fotbal 15—20 de crainici-reporteri, nu știam ce să cred. Apoi aveam să mă obișnuiesc cu acest decor nelipsit la un meci de fotbal. Înaintea jocului, fotbalisti, antrenori, maseuri, medici, conducători, toți vorbesc la radio și vorbesc fără sfîrșit, pînă cînd arbitrii, care și ei au vorbit, se hotărăsc să înceapă jocul. Privind această armată de crainici, urmăriți din tribună de spectatorii cărora nu le lipsesc minusculele receptoare, mă gîndeam din tribunele stadionului Maracana la prietenul meu Ion Ghițulescu, apreciatul nostru crainic sportiv; în Brazilia, printre cei pes-

te 5.000, ar fi un ilustru anonim. Nu este lipsit de interes să amintim și de programul sportiv al televiziunii. La Rio de Janeiro, fiecare din redacțiile celor șase canale își au comentarii proprii, care după consumarea unui joc, oricât ar fi de banal, se adună în jurul microfoanelor și, în fața camerelor de luat vederi, încep o dispută care adesea nu se încheie înainte de cinci-șase ore. Este o infruntare de păreri, de opinii, se rulează și se derulează filme pentru a argumenta sau a combate cele susținute. Uneori discuțiile sînt foarte aprinse încît ai impresia unor certuri ireparabile. Dar discuțiile lor poartă pecetea temperamentului latino-american și iubitorii fotbalului le urmăresc cu mare plăcere, dînd dreptate unora, nefiind de acord cu părerile altora. De foarte multe ori, în timpul șederii mele în Brazilia, așteptam cu mai mare interes infruntarea opiniilor ziariștilor sportivi decît meciul propriu-zis.

Cel mai bine l-am cunoscut pe Pele într-un orașel din nordul țării, la Campina Grande. Ziariștii din localitate au făcut echipei României o foarte frumoasă publicitate pentru că fotbalștii noștri erau la a doua vizită în această localitate și atunci cînd au venit prima oară, în 1963, au lăsat o excelentă impresie. Fiind singurul ziarist român în delegație, am fost asaltat să dau relații, să le completez datele. Unul dintre ei m-a rugat să-i spun ce mi-a plăcut în Brazilia și ce părere am despre fotbalul brazilian. L-am spus că-l ador pe Pele și regret foarte mult eșecul de la campionatele din Anglia. Am văzut cum îi luceau ochii de plăcere colegului meu brazilian cînd vorbeam de Pele. M-a bătut pe umăr, semn al unei prietenii dezinteresate, după care am fost invitat la televiziunea locală să vorbesc despre țara noastră, despre impresiile braziliene. Printre altele am amintit și de Pele, explicînd că și în România se bucură de o mare popularitate.

A doua zi, în ziarul local, pe două coloane, colegul meu și acum prietenul meu Alberto de Gueiroz, ziarist apreciat în tot statul Paraíba, descria conversația cu ziaristul român Pedro Cristea, mare admirator al lui Pele. M-a invitat la el acasă și m-a prezentat soției:

— Un ziarist român care-l iubește pe Pele.

Am simțit că recomandarea a făcut mare plăcere gazdei care s-a întrecut în amabilități. Pele este sim-

bolul național al brazilienilor. Talentul și măiestria sa sînt bunuri naționale și atunci cînd am citit că „peria neagră” a fost declarată patrimoniu național, nu am putut înțelege semnificația acestui gest pornit dintr-o mare dragoste. Cei mai mulți dintre brazilieni nu l-au văzut aievea, dar îl iubesc pentru că este al lor. Gazdele mele au întirziat într-o discuție abia șoptită, după care Alberto a venit spre mine cu un tablou al lui Pele.

— „Tu trebuie să ai acest tablou pentru dragostea ce i-o porți lui Pele. Te rog să-l duci în România ca un simbol al prieteniei noastre”. Gestul m-a copleșit. Pele ne privea cu ochii lui buni, expresivi, pe amîndoi. Alberto a răscolit toată arhiva ca să-mi pună la dispoziție date, statistici, însemnări care să-mi facă cunoscut pe Pele. Am ascultat apoi aproape două ore diferite întimplări despre marele idol. Foarte pe scurt una dintre ele. Echipa Santos în care juca Pele, venise pentru un meci la San Salvador, orașul cel mai fermecător al Braziliei. După ce a executat cîteva numere de solist celebru, Pele nu a mai jucat, umblînd cu capul în jos și căutînd cu privirea prin desîșu' gazonului. S-a întrerupt meciul și toți cei 22 de jucători căutau medalionul pe care Pele îl pierduse de la gît. Căutau și arbitrii, veniseră și antrenorii, căutau și poliștii prezenți în interiorul stadionului. Spectatorii au fost informați prin megafone că distinsul oaspete a pierdut medalionul cu portretul mamei sale și întreaga asistență a înțeles dînd dovadă de o răbdare fără egal. Și, după cîteva minute de căutare, a fost găsit „acul în carul cu fîn”, astfel că toată lumea era fericită, dar mai ales Pele, care a jucat după aceea cu atîta pasiune, dornic parcă să răsplătească bunătatea publicului și a partenerilor.

AU TRECUT cîteva săptămîni de la vizita noastră în orașelul Campina Grande și iată-mă în drum spre orașul Santos. De la Rio de Janeiro spre Sao Paulo și apoi cu un alt autobuz confortabil spre orașul lui Pele. O mică paranteză despre aceste autobuze, dar mai ales despre conductorii lor. Absența căilor ferate, costisitoare datorită marilor distanțe dintre așezări, a facilitat dezvoltarea unei vaste artere de legături auto, mașini moierne care a leargă pe autostrăzi cu o viteză medie

de 100 km pe oră. Șoferii acestor autobuze sînt obligați să vină la serviciu cu opt ore înainte de a pleca în cursă și în tot acest timp se odihnesc obligatoriu sub supravegherea medicului. După somn, sînt supuși unui sumar examen medical și numai cu avizul medicului care le-a controlat inima, reflexele, auzul, văzul, pot pleca în cursă. Cine se eschivează de la această odihnă obligatorie nu poate conduce în acea zi autobuzul cu pasageri. Este o măsură care îți dă deplină încredere, mai ales cînd călătorești pe un drum ca cel dintre Sao Paulo și Santos, pe Via Anchieta, cea mai frumoasă autostradă din America de sud, cu dese punși suspendate peste prăpăstii înspăimîntătoare. Șoferii sînt plătiți la număr de kilometri parcurși și este firesc să se grăbească.

Apropierea de casa lui Pele începe să fărîme multe legende create dintr-o prea fecundă imaginație a confracților. Citeam cîndva că Pele are o gardă personală, că are o mașină cu dîună galbenă pîntru a fi protejată în timpul circulației. Toate acestea erau simple povești. Pele trăiește ca orice cetățean al Braziliei, desigur, extrem de copleșit de marea lui popularitate. La poartă era „Mercedesul” lui alb, semn că mă pîndește norocul.

Am fost primit foarte frumos și darurile mele i-au făcut o deosebită plăcere. Am discutat îndelung despre fotbal, despre etică în sport, despre dragoste, despre copii, marea lui slăbiciune. L-am ascultat cîntînd și acompaniîndu-se la chitară. Este un foarte talentat compozitor și în acest an își va face debutul la un mare concurs de muzică ușoară ce se va organiza la Rio de Janeiro. L-am întrebat dacă cunoaște ceva despre fotbalul românesc și ca o adevărată ironie la adresa fotbalștilor noștri m-a întrebat despre Iolanda Balaș, marea noastră campioană. Am trăit momente de mare satisfacție profesională fie numai pentru faptul că eram primul ziarist sportiv român, oaspetele lui Pele.

AM CUNOSCUȚ fotbalul brazilian, organizarea lui și sînt pentru un larg schimb de experiență cu organele sportive braziliene, cu marile cluburi cunoscute în întreaga lume. Brazilienii sînt oameni primitori, amabili și gata oricînd să împărtășească din vasta și prodigioasă lor experiență fotbalistică.

Presă din țările scandinave

Țările scandinave — Finlanda, Norvegia, Suedia — dispun, în raport cu populația, de un mare număr de publicații. La o sută de locuitori revin circa 36 de exemplare de cotidiene în Finlanda, 39 în Norvegia, 49 în Suedia. Țările scandinave exportă mari cantități de hirtie de ziar.

În **FINLANDA** apar 64 de cotidiene cu un tiraj total de 1 597 000 de exemplare, 142 de periodice de interes general, cu un tiraj total de 597 000 exemplare și 1541 de periodice diferite (48 de săptămânale apar ca organe oficiale în 48 de orașe). Cea mai mare parte din publicații sunt editate în limba finlandeză, 131 sunt bilingve (finlandeză și suedeză), 7 cotidiene și 183 de periodice apar în limba suedeză.

Principala agenție de presă finlandeză este **SUOMEN TIETOTOMISTOFINNSKA NOTIS BYRAN AB.** (STT-FNB), cu sediul la Helsinki, din 1915.

Printre publicațiile ce apar în Finlanda sînt: **HELSINGIN SANOMAT**, cotidian, apare la Helsinki din 1904, tiraj 259 000 exemplare; **HUFVUDSTADSBLADET**, cotidian, apare la Helsinki din 1864, 70 000 de exemplare; **ILTA SANOMAT**, cotidian de seară, apare la Helsinki din 1932, 62 000 de exemplare; **KANSAN UUTiset**, cotidian, apare la Helsinki din 1957, 57 000 de exemplare; **KAUPPALEHTI**, cotidian de seară, apare la Helsinki din 1898, 20 000 exemplare; **MAAKANSA**, cotidian, apare la Helsinki din 1909, 35 000 de exemplare; **PÄIVAN SANOMAT**, cotidian, apare la Helsinki din 1957, 20 000 de exemplare; **SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTI**, cotidian, apare la Helsinki din 1918, 38 000 de exemplare; **TURUN SANOMAT**, cotidian, apare la Turku din 1904, 81 000 de exemplare; **UUSI SUOMI**, cotidian, apare la Helsinki din 1847, 90 000 de exemplare; **KOMMUNISTI**, publicație lunară, apare la Helsinki din 1944, 8 000 de exemplare; **PALKKATYÖLÄINEN**, bi-lunar, apare la Helsinki din 1929, 100 000 de exemplare; **SUOMEN KUVALEHTI**, săptămânal ilustrat, apare la Helsinki din 1919, 130 000 de exemplare; **UUSI KUVALEHTI**, săptămânal ilustrat, apare la Helsinki din 1952, 80 000 de exemplare; **YHTEISHYVÄ**, săptămânal, apare la

Helsinki din 1905, 338 500 de exemplare.

În **NORVEGIA** apar 81 de cotidiene cu un tiraj total de 1 377 000 de exemplare, 111 periodice de interes general cu tiraj total de 360 000 de exemplare și 1819 alte publicații cu tiraj de circa 2 000 000 de exemplare.

Agencia de presă norvegiană **NORSK TELEGRAMBYRÅ (NTB)**, înființată în 1867, are sediul la Oslo.

Printre publicațiile norvegiene sînt: **AFTENPOSTEN**, cotidian, apare la Oslo din 1860, tiraj, dimineața 175 000 și seara, 148 000 de exemplare; **ARBEIDERBLADET**, cotidian, apare la Oslo din 1884, 69 000 de exemplare; **DAGBLADET**, cotidian, apare la Oslo din 1869, 99 000 de exemplare; **MORGENBLADET**, cotidian, apare la Oslo din 1919, tiraj 18 000 de exemplare; **MORGENPOSTEN**, cotidian, apare la Oslo din 1861, 43 000 de exemplare; **NATIONEN**, cotidian, apare la Oslo din 1918, 23 000 de exemplare; **VERDENS GANG**, cotidian de seară, apare la Oslo din 1945, 39 000 de exemplare; **BERGENS TIDENDE**, apare la Bergen din 1867, 73 000 de exemplare; **ADRESSEAVISEN**, apare la Trondheim din 1767, 67 000 de exemplare; **ASCHEHOUGS LEKSIKONSERVICE**, trimestrial, apare la Oslo din 1962, 12 500 exemplare; **FARMAND**, săptămânal, apare la Oslo din 1891, 27 000 de exemplare; **FRIEHETEN**, săptămânal, apare la Oslo din 1923 (pînă în 1940 sub denumirea de Arbeidern; din 1940 pînă în 1945 în ilegalitate); **FRI FAGBEVEGELSE**, lunar, apare la Oslo din 1906, 32 000 de exemplare; **INTERNASJONAL POLITIK**, trimestrial, apare la Oslo, 10 000 de exemplare; **ORIENTERING**, săptămânal, apare la Oslo din 1953, 15 000 de exemplare; **SOSIALDEMOKRATEN**, lunar, apare la Oslo din 1956, 10 000 de exemplare.

În **SUEDIA** apar 123 de cotidiene cu un tiraj total de 3 708 000 de exemplare, 55 de periodice de interes general cu tiraj total de 279 400 de exemplare și 375 de alte periodice cu un tiraj total de 13 186 000 de exemplare.

Agencia de presă **TIDNINGARNAS TELEGRAMBURA (TT)** funcționează la Stockholm din anul 1921.

Printre publicațiile suedeze sînt: **AFTONBLADET**, cotidian de seară,

apare la Stockholm din 1830, 280 000 de exemplare; **DAGENS NYHETER**, cotidian, apare la Stockholm din 1864, 400 000 de exemplare; **ARBETET**, cotidian, apare la Malmö din 1887, 70 000 de exemplare; **EXPRESSEN**, cotidian, apare la Stockholm din 1944, 470 000 de exemplare; **GÖTEBORGS-POSTEN**, cotidian, apare la Göteborg din 1859, 270 000 de exemplare; **SVENSKA DABLADET**, cotidian apare la Stockholm din 1884, 150 000 de exemplare; **UPPSALA NYA TIDNING**, cotidian, apare la Stockholm din 1934, 183 000 exemplare; **BILD-JOURNALEN**, săptămânal, apare la Stockholm din 1919, 250 000 de exemplare; **FIBAKTUELLT**, săptămânal, apare la Stockholm din 1931, 127 000 de exemplare; **FOLKET I BILD**, săptămânal, apare la Stockholm din 1934, 183 000 de exemplare; **HUSMODERN**, săptămânal, apare la Stockholm din 1917, 285 000 de exemplare; **IDUN-VECKO-JOURNALEN**, săptămânal, apare la Stockholm din 1910, 110 000 de exemplare; **METALLARBETAREN**, săptămânal, apare la Stockholm din 1888, 325 000 de exemplare; **MIN VÄRLD**, săptămânal, apare la Stockholm, 250 000 de exemplare; **NYA DAMERNAS VÄRLD**, săptămânal, apare la Stockholm, 300 000 de exemplare; **NY DAG**, săptămânal, apare la Stockholm din 1930, 22 000 de exemplare; **SE**, săptămânal, apare la Stockholm din 1938, 250 000 de exemplare; **VECKOREVYN**, săptămânal, apare la Stockholm, 390 000 de exemplare; **VI**, săptămânal, apare la Stockholm din 1913, 600 000 de exemplare.

În general, presa din țările scandinave aparține partidelor politice ori unor grupuri financiare sau industriale. În fiecare din aceste țări apar și publicații de stînga. Tirajele publicațiilor scandinave sînt mici, puține cotidiene depășind 100 000 de exemplare și puține periodice apar în 400 000 — 600 000 de exemplare.

Preocupările pentru introducerea tehnicii noi în presa scandinavă crează greutăți publicațiilor ce nu pot face cheltuieli de înlocuire a mașinilor existente. Teleimprimarea, folosită de două ziare din Suedia, amenință de acum difuzarea celorlalte ziare precum și presa locală, creînd astfel un nou cîmp de concurență.

Cadrul de activitate al presei grecești

LA PESTE UN AN de la instalarea regimului militar la Atena, „ordinea” instaurată în viața politică și socială a Greciei continuă să facă obiectul a vii dezbateri pe multe meridiane politice. Numeroase organizații internaționale (Parlamentul european, Liga internațională a societăților de Cruce Roșie, Organizația internațională a ziariștilor, Comisia internațională a juriștilor), un mare număr de guverne, proeminente personalități politice progresiste au atras atenția asupra pericolului ce-l reprezintă pentru climatul vieții politice internaționale, în general, și pentru poporul grec, în special, instaurarea unui regim de „mână forte” la poarta de sud a Europei — cum este denumită țara de pe țărmul Mediteranei. Neliniștește mai cu seamă aplicarea de către guvernul militar grec a unor metode antidemocratice în instituțiile politice și administrative, suspendarea drepturilor și libertăților civile și politice, aruncarea și deținerea în închisori și lagăre de concentrare a tuturor celor ce se pronunță pentru democrație sau a celor care nu împărtășesc punctele de vedere oficiale. O vizită efectuată în Grecia de o delegație a Comitetului executiv al O.I.Z. a cuprins în darea de seamă și faptul că în închisorile din Atena și Salonic, precum și pe insulele Leros și Yaros, există încă închiși peste 2000 de deținuți politici, dintre care 20 sînt ziariști.

Presă internațională a relatat despre modul în care libertățile tradiționale au fost suspendate în Grecia, aparatul administrativ și universitar militarizat, cultura și arta „reevaluate” în conformitate cu vo-

ința și dorința regimului. În același timp, partidele existente anterior lovituri de stat sînt interzise „cei ce îndrăznesc măcar să le amintească sînt în mod automat deferiți justiției” („Le Monde Diplomatique”). Nu a fost neglijat nici domeniul cultural, considerat un teren unde ar putea apare opinii sau idei susceptibile de interpretări contradictorii. Același „Le Monde Diplomatique”, referindu-se la directivele date de guvernul militar în domeniul culturii, arăta că „sute de opere, între care se includ și clasici ai literaturii universale, au fost interzise. Cărțile sînt supuse înaintea tipării controlurilor, care „sugerează” remanierele ce trebuie făcute cînd acestea nu sînt irecuperabile”. În acest context, cînd libertății de opinie îi este rezervată o atenție „deosebită”, fiecare expresie sau atitudine nealinată cu cea a militarilor de la conducere, este considerată o atingere adusă „ordinii morale”.

Cenzura a devenit o instituție puternică, dotată cu cadre apropiate guvernului, avînd imputerniciri discreționare. Aceasta trasa ziarelor linia politică în abordarea problemelor interne și externe; putea respinge articolele propuse dacă le considera neconformiste sau să le schimbe în totalitatea lor; avea dreptul să interzică apariția ziarului pe piață în cazul în care ordinele ei nu erau luate în seamă. Circularele emise de Secretariatul de stat al presei — cum a fost cea din 25 ianuarie a.c. — adresate „tuturor prefectilor și comandanților de regiuni militare, comandanților poliției, Serviciului de Control al Presei” lărgeau sfera celor ce aveau dreptul să se amestece, într-un fel

sau altul, în activitatea presei și a serviciului informațional în general. Astfel s-a instaurat în presă un regim autoritar, controlat în mod strict de cel militar. Acest lucru îl determină pe ziaristul francez Eric Rouleau să constate că presa greacă este supusă unui regim care ilustrează bine declarația făcută de colonelul Papadopoulos agenției France Presse, la șase zile după lovitura de stat, când spunea: „Eu vreau să fiu un colonel în fruntea unui regiment de ziariști pentru a ataca drumul progresului!“

Declarația citată a fost, de fapt, începutul restructurării cadrelor ce lucrau în presă, guvernul militar propunându-și încă de atunci realizarea unei linii de „curățire“ a presei de elementele „indezirabile“.

DAR EVOLUȚIA evenimentelor, concretizată în accentuarea măsurilor forte, pe de o parte, iar pe de altă parte, și ca un răspuns la aceasta, în organizarea unei puternice opoziții clandestine și fățișe în interior, precum și refuzul tuturor personalităților politice de a se supune ordinelor guvernului privind abținerea de la orice activitate politică au adus conducerea militară de la Atena de multe ori în situații stânjenitoare, ridicole chiar. Au făcut multă vîlvă, trezind nedumerire și ilaritate, urmările legate de o știre strecurată prin țesătura cenzurii și apărută în presă. Iată despre ce este vorba. Proprietarii trustului de ziare „Akropolis — Apoghevmatini“, frații Botsis, au fost arestați împreună cu redactorul șef A. Philipopoulos, pentru că în ziarele lor a apărut o știre redactată astfel: „Pe piața greacă au fost puse în vânzare chibrituri care poar-

tă emblema revoluției. Chibriturile legale poartă vechea emblemă“. Din anunț ar reieși, deci, că cutiile de chibrituri cu „emblema revoluției“ ar fi apărut în mod ilegal. Intrucît după efectuarea interogatoriilor nu s-a putut dovedi că „anunțul a apărut în mod premeditat“, nu a existat temeiul mai precis spus pretextul, pentru pornirea procesului penal. S-a găsit însă o altă „probă“. În aceeași perioadă în unul din ziarele patronate de cei trei arestați, au apărut două fotografii: prima înfățișîndu-l pe șeful poliției din Saigon ținînd pistolul la tîmpla unui ofițer partizan și a doua pe același șef de poliție grav rănit, agățat de gîtul unui american. Textul de sub fotografii: „Șeful poliției Saigonului înainte și... în prezent“. Intrebările puse la interogatoriul redactorului șef Philipopoulos sînt sugestive: „Ce doriți să insinuați prin publicarea unui astfel de text și a unor astfel de fotografii? Adică vreți să spuneti că așa i se va întîmpla și actualului guvern grec?“

În urma acestor întîmplări, agenția France Presse transmitea, citînd informații din Atena, că toți funcționarii civili care lucrau la cenzura greacă au fost concediați din ordinul guvernului, urmînd a fi înlocuiți cu militari. Cîteva zile mai tîrziu colonelul Papadopoulos a anunțat că Direcția generală a presei și informațiilor va intra pe viitor în competența sa.

Nu se poate spune că guvernul n-a sesizat reacția de nemulțumire tot mai fățișă a poporului grec față de „ordinea“ sa, că și a presei și a vechilor personalități politice care refuză orice colaborare cu guvernul. Vrînd să creeze un cadru „le-

gal“ activității ziaristice și presei în general, conducătorii de la Atena au anunțat că în curînd va fi publicată o nouă lege a presei. Conținutul legii a fost prezentat de însuși premierul Papadopoulos în cadrul unei ședințe cu proprietarii de ziare. Ziaristul — conform acestei legi — nu va mai putea scrie de pe poziția grupărilor sau partidelor politice, ci de pe poziția regimului. Orice încercare de deviere de la linia trasată va fi pasibilă de sancțiuni juridice.

Pe de altă parte, Papadopoulos a anunțat la mijlocul lunii mai că vor fi scoase de sub cenzură în cel mai scurt timp toate ziarele. Dar această măsură este pusă sub o condiție care, așa cum se subliniază în cercurile ziaristice din Atena, practic îi anulează eficiența. Proprietarii de ziare vor fi direct răspunzători în fața instanțelor judiciare de știrile publicate, ei trebuind să vegheze ca în ziarele ce le conduc să nu apară relatarea unor fapte, idei contrare regimului politic actual. Aceasta înseamnă, de fapt, un sistem de dublă cenzură, înainte și după apariția ziarului: înainte — de proprietarul ziarului, asupra căruia planează teama de tribunal, iar după — de serviciul oficial de cenzură a presei.

SINT FAPTE EVIDENTE care demonstrează că guvernul militar nu a reușit să-și creeze o bază de masă pe care să poată conta; toate acestea dovedesc că în Grecia cenzura este un mod de a impune opinia unui guvern, lipsit de motivare istorică, un guvern ce se menține, în exclusivitate, prin forță.

Dumitru POPA

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 6 (146) — июнь 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

СООТНОШЕНИЕ РЕДАКЦИЯ — ЧИТАТЕЛЬ (II)

Н. Рошка: Цель работы с письмами (1—3)
Клеопатра Рăдăлеску: Мнение читателя в каждом номере газеты (4)
Ион Миня: Информация об экономическом законодательстве через печать (5)

АТЕЛЬЕ ЖУРНАЛИСТА

Виктор Бырладану: Между репортажем и анкетой — реальная или мнимая грань? (6—7)

УЕЗДНАЯ ПЕЧАТЬ

Г. КонстантINESCU: Секретариат в новой газете (8—9)
Д. Тăрнаучану: Заметки репортера уездной газеты (II) (10—11)
Паул Мариан: Несколько заметок о четырёх еженедельниках (12—13)
Эрнст Цешнецлер: Новые издания на немецком языке (14—15)
И. Бăлан: Знание секторов — всегда актуальный вопрос (16—17)
Тибериу Истрате: Местная литература и уездная газета (17—18)

СВИДЕТЕЛЬСТВА О ПЕЧАТИ XX-го ВЕКА

Вирджил Дăнцилеску: Робер Воше делится с нами впечатлениями о крупном репортаже последней половины века (19—21)

БИБЛИОГРАФИЯ

*** „Пять колонок на первой странице” (X. Дона, Э. Преда) (22)

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

Ал. Гынжу: Протокольная фотография; Портрет: Леннарт Нильссон (23—25)

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Ион Феля: 75 лет с выхода в свет журнала „L'Ère nouvelle” (27—29)
Ля Бенжамин: „Новая рейнская газета” о 1948 году в Румынских княжествах (30—31)
Штефан Петрару: Мероприятия посвященные годовщине журнала „Трансильвания” (31)

КАК МЫ ПИШЕМ

Магдалена Попеску Марин: Относительный абсолют (32—33)

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

Петре Кристея: На горячей бразильской земле (35—36)

ЗАРУБЕЖНАЯ ПЕЧАТЬ

Ст. Стрежа: Печать скандинавских стран (37)
Думитру Попа: Рамки деятельности греческой печати (38—39)

OUR PRESS

Review of the journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania

XIII th Year No. 6 (146) June 1968

CONTENTS

RELATIONS WITH READERS (II)

N. Roşca: The Aim of Processing Letters (1—3)
Cleopatra Rădulescu: Readers' Views in Each Issue (4)
Ion Minea: Information via the Press on Economic Laws (5)

THE JOURNALIST'S WORKSHOP

Victor Birlădeanu: Is the Boundary between the Reportage and the Inquiry Real or Imaginary? (6—7)

COUNTY PAPERS

G. Constantinescu: The Secretariat of a New Paper (8—9)
D. Tărnăuceanu: Reporter's Notes on a County Paper II (10—11)
Paul Marian: Briefs about Four Weeklies (12—13)
Ernst Zehschnetzer: The New German-Language Publications (14—15)
I. Bălan: An Ever Topical Question: Knowledge of the Sectors (16—17)
Tiberiu Istrate: Local Literature and the County Daily (17—18)

EVIDENCE XX

Virgil Dănciulescu: Robert Vaucher on the Grand Reportage in the Last 50 Years (19—21)

BIBLIOGRAPHY

*** „Five Front-Page Columns” by H. Dona and E. Preda (22)

PRESS PHOTOGRAPHY

A. Gînju: Protocol Pictures; Portrait Lennart Nilsson (23—25)

PAGES OF HISTORY

Ion Felea: 75 Years since the Publication of the Review „L'Ère Nouvelle” (27—29)
Lya Benjamin: „Neue Rheinische Zeitung” on 1948 in the Romanian Principalities (30—31)
Ştefan Petraru: Marking the Anniversary of the Periodical Transilvania (31)

HOW WE WRITE

Magdalena Popescu-Marin: The Relative Absolute (32—33)

TRAVEL NOTES

Petre Crîstea: On the Hot Soil of Brazil (35—36)

THE PRESS ABROAD

S. Streja: The Press in Scandinavia (37)
Dumitru Popa: The Setting of Greek Press Activity (38—39)

CEC

**LIBRET
DE
ECONOMII**

LA MARE,
LA MUNTE,
ÎN EXCURSII

O gustare
delicioasă cu

CONSERVE
DE PEȘTE
ATLANTIC

MARINATA DE STAVRID

MARINATA
DE HERINGI

№ 585.
Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

1804
**presa
noastră**

UZ

DIN SUMAR:

- Presa și baza poligrafică
- Presa județeană
- Critica de film
- Reporter și reportaj la Televiziune

Nr. 7/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 7 (147)

Iulie 1968

SUMAR:

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICA

- Gh. Stănculescu : Cerințe elementare
St. Izsák : Pentru o calitate mai bună (Tg. Mureș)
* * * La secția de ziare din Cluj
Gh. Dootz : Posibilități ce pot fi folosite mai bine

PRESA JUDEȚEANĂ

- Gh. Lavric și Iosif Banyai : „Informația Harghitei” și „Hargita” după primele luni de apariție
I. Șinca : „Cronica sătmăreană” și problemele județului
L. Băciucu și A. Petronius : „Viața Buzăului” — o experiență utilă în sprijinul zootehnicii

★

- * * * Scrisoarea Centralei ziaristilor din Cehoslovacia

CRITICA DE FILM

- D. I. Suchianu : Numai „zice și fuge” ?
Ana Maria Nartî : Sinceritate, competență, claritate
Florica Ichim : Raportări necesare
Eug. Atanasiu : Deschis și convingător
T. Caranfil : La temperatura marilor sentimente

PUNCTE DE VEDERE

- I. Chițu : Informatica și publicistica

★

- Dan Berindei : Congresul de istorie a jurnalismului de la Trento-Triest

CUM SCRIM

- Luiza Seche : Moda mini — o mini-modă ?

FOTOZIARISTICA

- M. Novac : Obiectivul fotografic este sau nu obiectiv ?

★

- Șt. Ionescu : Inscripție la Salon...

PAGINI DE ISTORIE

- M. Băltescu : Valeriu Braniște — ziarist
Florian Moldovan : Publicații pașoptiste

DOCUMENTAR

- Frank Entwisle : Reporter și reportaj la televiziune

★

- St. Streja : Presa de peste hotare (Austria — Elveția)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : București, Calea Victoriei, 163, Telefon : 15.21.02

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, factorii poștali și oficiile poștale. Costul unui abonament este de : 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.
Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICĂ

DEZVOLTAREA continuă a presei, modernizarea, asigurarea accesibilității și atractivității ei, difuzarea ziarelor și revistelor, în cel mai scurt timp, în rindurile cititorilor constituie preocupări majore ale tuturor colectivelor redacționale.

Eficiența acestor preocupări depinde, fără îndoială, în primul rind, de activitatea colectivelor redacționale, de priceperea și operativitatea de care dau dovadă acestea, de talentul celor ce minuesc condeiul ca și al celor ce sint chemați să contribuie ca informațiile și toate materialele publicistice să capete forma unor coloane, grupaje și pagini tipărite.

UN MARE APORT este chemată să aducă în această direcție industria noastră poligrafică. Nu ne propunem să ne ocupăm pe larg de dezvoltarea pe care a luat-o această industrie, de numeroasele realizări, dintre care unele au binemeritat aprecierile străinătății. Toate acestea au fost remarcate la timpul lor de către presă și radioteleviziune. Fapt este că, dacă ne referim doar la ultimele luni, mai ales în legătură cu apariția unor noi publicații în țară, nu puține au fost prilejurile în care s-au evidențiat eforturile depuse de tipografiile din București și din diferite colțuri ale țării pentru apariția în bune condițiuni și la timp a gazetelor, pentru o prezentare grafică de bună calitate.

PE DE ALTĂ PARTE secretariatele de redacție, numeroși tehnoredactori, serviciile de corectură, difuzarea presei și alți factori, care au o contingență directă cu tipografiile, ne semnalizează o serie de neajunsuri în organizarea internă, în înzestrarea cu utilaje simple, cu material tipografic și mobilier, precum și în asigurarea cu cadre, neajunsuri care grevează atât asupra calității aspectului grafic cât și asupra apariției la timp a publicațiilor.

Este necesar ca toate acestea să constituie obiectul unei dezbateri, ca diferitele lipsuri care îngreuiază eforturile de calitate și operativitate ale ziarelor și revistelor, să fie analizate cu seriozitate și să se adopte măsuri de remediere ce se impun.

În același timp nu trebuie să uităm cerințele de dezvoltare a bazei poligrafice în perspectivă, ținind seama de creșterea numărului de titluri, a tirajelor și a calităților de execuție a lucrărilor care ies din gurile rotativelor sau din mașinile cu tipar înalt.

REVISTA „PRESA NOASTRĂ” pune coloanele sale la dispoziția tuturor celor interesați în a-și expune, în mod clar, concret și documentat, părerile, sugestiile și propunerile în legătură cu ridicarea calității activității în secțiile și sectoarele care se ocupă de culegerea, paginarea și tipărirea ziarelor și revistelor, atât a celor din Capitală cât și a celor din centrele județene. Se înțelege că vom da cuvântul și reprezentanților întreprinderilor poligrafice și Centralei industriei grafice pentru a-și expune părerile și a arăta măsurile luate la propunerile redacțiilor, precum și preocupările de dezvoltare în perspectivă ale industriei noastre poligrafice.

În acest număr publicăm primele scrisori primite pe această temă, urmînd ca celelalte să apară în continuare, în ordinea soririi lor la redacție.

Cerințe elementare

Gh. STÂNCULESCU

redactor șef al ziarului
„Secera și ciocanul” — Pitești

SOCOTIM BINEVENITĂ dezbateră din coloanele revistei „Presa noastră” în legătură cu condițiile grafice de apariție a ziarelor județene, deoarece se va putea contribui la unele măsuri pentru înlăturarea unor deficiențe ce se fac simțite tot mai mult în tipografiile județene.

În urma noii împărțiri administrativ-teritoriale a țării, **Întreprinderile poligrafice din Pitești** i-a revenit sarcina să tipărească, în afara publicațiilor existente (un cotidian, revista „Argeșul” în 20 de pagini lunar și 8 gazete de uzină), încă două gazete județene: „Oltul”-Slatina (cotidian) și „Orizont” — Rm. Vilcea (săptămînal, în 12 pagini). De la început ne-am dat seama că munca în tipografie nu va fi deloc ușoară. Scontam totuși pe un ajutor mai atent din partea Centralei industriei poligrafice. De modul cum stăteau lucrurile pînă în martie-aprilie nu ne putem plînge. Cele 4 linotipe funcționau normal, „Ludlow”-ul a fost pus în funcțiune, s-a adus încă o masă de paginație, a fost instalată o mașină de turnat, linii de coloană.

Am avut de asemenea în vedere că în condițiile noi, în redacție este necesară o mai bună pregătire a manuscrisului, o organizare corespunzătoare a tuturor activităților legate de apariția la timp, lucru rezolvat de redacțiile publicațiilor ce se tipăresc la Pitești.

Până în luna mai, lucrul în tipografie s-a desfășurat aproape normal. În cursul primelor două luni de la apariția noilor gazete județene n-am întâmpinat greutăți care să ne alarmeze. În momentul de față însă situația a început să devină îngrijorătoare. Greutățile s-au înmulțit și n-am întrezărit preocuparea necesară în vederea înlăturării lor. Dacă examinăm situația apariției ziarului „Secera și Ciocanul” și a gazetei „Oltul” numai în luna iunie, constatăm că 16 din numerele apărute nu au prins trenurile, ca să nu mai vorbim de respectarea graficelor de apariție; o intervenție cât de mică, fie numai de trei file, la una din paginile unui ziar în jurul orelor 21—22 periclitează apariția acestuia la timp.

Cauzele. Aceste neajunsuri sînt provocate, după părerea noastră, de următorii factori. În primul rînd, de mai bine de două luni de zile, unul din linotipe nu funcționează, la celelalte linotipe, datorită lipsei de asistență tehnică calificată, se produc dese accidente tehnice. „Ludlow”-ul de asemenea nu funcționează. Mașina de turnat linii de coloană a funcționat numai cîteva zile de la punerea ei în funcțiune. O lună de zile una dintre preșele de dat corecturi n-a funcționat, iar mașina de dat spalturi a funcționat doar cîteva săptămîni de la montarea ei. Se resimte lipsa de matrițe pentru linotipe (lipsa în magazia de la Pitești ca și de la direcția de aprovizionare București, cu toate că întreprinderea are și bani și a făcut și comanda necesară). Sortimentul de litere de titlu este insuficient, în afară de faptul că cel existent în mare parte este uzat. Se remarcă de asemenea lipsa a cel puțin doi linotipiști și o slabă calificare a muncitorilor de la sectorul ziar. Nu mai punem în discuție calitatea slabă a cernelurilor și a hîrtiei.

ACEASTĂ sumară privire asupra condițiilor materiale care există la ora actuală în tipografie poate duce fără prea multă greutate, la descoperirea greutăților pe care le întâmpină redacțiile la apariția fiecărui număr. Mai întîi de toate grupul de scoatere a ziarelor termină lucrul în fiecare zi extenuat.

În aceste condiții riscurile apariției unor greșeli de corectură sau și a altora este foarte mare. Am încercat să organizăm activitatea în condițiile acestea și se pare că redacțiile au reușit întrucîtva, fără puțința de a înlătura și întîrzierile repetate provocate de condițiile grafice amintite. Cele 3 redacții ale organelor județene de partid: Argeș, Vîlcea și Olt, sînt încadrate cu oamenii necesari, în tipografie există o permanență din partea redacțiilor prin prezența secretarilor de redacție și a secretarilor tehnici, toate problemele redacționale sînt rezolvate operativ.

Ne punem totuși întrebarea cum de întreprinderile poligrafice n-au reușit în acest răstimp să se pună la punct și să asigure o apariție normală a ziarelor, cum e posibil ca, în ciuda unor repetate intervenții din partea redacției, din partea întreprinderii poligrafice județene, Centralele industriei poligrafice din București să nu poată găsi soluții pentru înlăturarea defecțiunilor la linotipe și la celelalte utilaje? De ce Centrala industriei poligrafice, cunoscînd bine situația din tipografie, nu a luat măsurile convenite, aici nu este vorba de utilizarea cu noi mașini, ci de aprovizionarea cu materiale curente strict necesare. Socotim că răspunsul la aceste întrebări este necesar să-l dea cei vizați. Părerea noastră e că Centrala poligrafică ar trebui să acorde mai multă atenție tipografiilor județene, să instituie asupra activității acestora un control și un ajutor permanent și eficient.

ESTE ADEVĂRAT, destul de rar, la Pitești au venit tovarăși din partea Centralei industriei poligrafice. Dar efectul „vizitei” nu l-am simțit. Pe bună dreptate se pune întrebarea: De ce se fac asemenea deplasări care nu aduc nimic bun întreprinderilor? După părerea noastră ele sînt păgubitoare pentru Centrală prin ineficiența lor și pentru întreprinderile poligrafice care plătesc penalizări, pentru nerespectarea graficelor de apariție. Redacțiile au însă și mai mult de suferit din cauza deficiențelor semnalate și nerezolvate. Gîndindu-ne la obligațiile noastre față de cititori și adăugînd și greutățile financiare ce ni se creează prin neapariția la timp a publicațiilor, e ușor de înțeles de ce considerăm necesar să atragem și pe această cale atenția conducerii Centralei industriei poligrafice asupra unor din greutățile pe care le întâmpinăm și care se cer rezolvate.

Pentru o calitate mai bună

Ștefan ISZAK

secretar de redacție
la „STEUA ROȘIE” — Tg. Mureș

CU ÎNCEPERE DE LA 22 februarie a.c., **Întreprinderea poligrafică din Tîrgu-Mureș** a trebuit să facă față unei noi încercări: cu mijloacele existente se impunea asigurarea apariției unui cotidian nou: „Harghita”, organ în limba maghiară al Comitetului județean de partid și al Consiliului popular județean provizoriu Harghita. Pînă la această dată apăreau aici doar cele două ziare mureșene: „Steaua roșie” și „Vörös Zászló”.

Examenul a fost trecut cu succes. Graficul stabilit de conducerile celor trei cotidiane în colaborare cu conducerea tipografiei s-a dovedit a fi corespunzător și, cu excepția unor cazuri de forță majoră, a și fost respectat.

În ultimul timp s-au înregistrat anumite progrese și în dotarea tipografiei: 4 linotipe noi cu două, respectiv 4 magazii; la un număr considerabil de utilaje vechi s-au efectuat reparații capitale și s-a primit o valoroasă asistență tehnică din partea specialiștilor de la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii” din București.

Cu toate acestea, credem că, cel puțin parțial, datorită unor tendințe de conservatorism său de lipsă de interes din partea conducerii tipografiei, mai sînt carente destul de serioase care frînează eforturile redacțiilor spre realizarea unor ziare aspectuoase și spre o cît mai mare operativitate în ce privește apariția.

Cu toate că redacțiile și conducerea tipografiei insistă de ani de zile, cercetările privind o **varietate mai**

mare de litere de titluri și subtitluri (corp 16—36), nu sînt onorate decît într-o foarte mică măsură. Se resimte și azi în mod stringent lipsa unor tipuri variate de caracter de literă.

De ani de zile ziarele reclamă **matrițe cu corp 8** (din care există în prezent în total numai două garnituri, pentru 3 ziare). Cu toate că în repetate rînduri s-au făcut promisiuni în această direcție, conducerea tipografiei n-a reușit să rezolve această problemă, susținînd că forul tutelar nu satisface cererile făcute. Noi credem că nu se insistă cu suficientă tărie. Ziarele sînt nevoite să utilizeze exclusiv litera de corp 9, ceea ce, evident, duce la o mare risipă de spațiu.

Ar fi de asemenea cazul să se asigure în sfîrșit cele două mese de paginație (prese de corectură NVK) pentru ziarul „Vörös Zászló, ai cărui paginatori lucrează în condiții rudimentare. (Aceste mese se cer de altfel de doi ani consecutiv, fără rezultat.)

Se simte și nevoia unei rotative noi, cu două guri independente, căci în condițiile actuale chiar dacă un ziar este gata cu o oră înaintea celuilalt, trebuie să aștepte la rotativă pînă cînd se termină și celălalt.

Cît privește spațiul de producție, acesta e cu totul necorespunzător. Sala de paginație e mereu supraaglomerată; paginatorii abia se pot mișca și n-au nici suficient loc pentru depozitarea șpaltelor și a altor materiale.

Echipele de serviciu de la ziare lucrează de asemenea în condiții grele. Secția ziare de la tipografie neavînd decît cîteva camere, într-una singură din ele își îndeplinesc îndatoririle concomitent: doi corectori, doi redactori de politică externă, doi redactori de serviciu și un secretar de redacție, deci în total 7 oameni, în timp ce corectorii trebuie să confrunte materialele, citind cu glas tare. Această situație s-ar putea remedia parțial dacă pentru colegii noștri de la „Harghita“ s-ar asigura, măcar provizoriu, un oarecare spațiu în afara tipografiei, în lipsa căruia ei fiind nevoiți să rezolve o parte din atribuțiile lor redacționale la tipografie.

Cu toate că tipografia a făcut eforturi pentru scoalarea unui al treilea ziar, nu putem fi mulțumiți cu atîtitudine conducerii întreprinderii poligrafice, (director Ștefan Șuteu) care nu împărtășește părerea noastră că pentru ziare trebuie mobilizate cele mai bune forțe de care dispune tipografia.

DEPARTE DE NOI gîndul de a pune la îndoială necesitatea calificării cadrelor tinere, neexperimentate. Dimpotrivă, noi milităm și în coloanele presei pentru această cauză. Nu credem însă că această calificare trebuie să se facă în detrimentul ziarelor. Nu e deloc normal ca, de pildă, paginarea a 4 pagini de ziar să fie încredințată unui singur paginator cu experiență, al doilea paginator fiind începător în acest domeniu. Același lucru se întîmplă uneori și cu linotipiștii. Din această cauză, adeseori, la o oră-două după închiderea emisiunii Agerpres, paginarea nu e terminată. Șpaltete sînt încă pline de greșeli. Dacă s-ar acorda tuturor acestor probleme mai multă atenție, publicațiile ce se tipăresc la Tg. Mureș și, în primul rînd cititorii lor, ar avea numai de cîștigat.

La secția de ziare din Cluj

PRECIZĂM de la început că baza tehnică de care dispune la ora actuală **Întreprinderea poligrafică din Cluj**, care tipărește două cotidiene și două săptămînale, nu corespunde cerințelor. În reliefaarea problemelor vom face abstracție de faptul că este în curs de construcție o secție de ziare dotată — după cît cunoaștem — cu o rotativă de mare capacitate și, probabil, cu celelalte utilaje necesare. Aceasta este un punct al viitorului. Dar...

1. — **Nu înzestrarea tehnică este totul.** Sînt carente mari — și s-ar părea că este o problemă mai generală — în ceea ce privește asigurarea cadrelor de linotipiști, zetari și alți muncitori calificați, a maistrului de secție. Tovarășii care lucrează actualmente se străduiesc să facă față cerințelor. Dar conducerea întreprinderii nu acordă atenție calificării lor în continuare și creșterii noilor cadre. Dimpotrivă, secția

de ziare uneori este încadrată cu linotipiști avînd cunoștințe minime, ceea ce îngreuiază în mod cert munca, face să scadă calitatea ei. Deci: personalului care lucrează la secția ziare să i se asigure cu precădere posibilități de calificare, de perfecționare profesională (schimburi de experiență la marile ziare, în întreprinderi poligrafice importante).

2. — **Secția ziare este lăsată pe planul al doilea în ceea ce privește aprovizionarea cu materialul tehnic absolut necesar** (litere pentru titluri chenare). Posibilitățile de mică mecanizare a muncii sînt insuficient folosite. Tehnoredacția se izbește zilnic de greutăți din cauza unor deficiențe de acest gen. În acest fel prescripțiile noastre amănunțite privind titlurile, chenarele, felul culcerii materialului devin de multe ori vorbe în vînt. Discuțiile organizate cu conducerea întreprinderii poligrafice, insistențele noastre repetate duc la rezultate temporare. **Deci:** este nevoie de o asistență tehnico-materială susținută, temeinică din partea întreprinderii. Dar acesta ar putea avea un suport material corespunzător numai dacă forurile superioare ar pune cu toată seriozitatea în dezbaterea cadrelor tehnice, competente, deservirea ziarelor. Această problemă a devenit acută acum cînd întreprinderile poligrafice au de îndeplinit sarcini sporite cantitativ dar și calitativ.

3. — **Pornind de la considerentele majore ale modernizării presei se impune ca o problemă de primă importanță scurtarea duratei de execuție a ziarului, fără să lipsim cititorul de ultimele știri importante.** Rezolvarea acestei probleme depinde de condițiile fiecărui ziar în parte. Dar ea se cere soluționată fiind una din condițiile esențiale ale deservirii prompte a cititorului.

4. **Nu cunoaștem posibilitățile la zi ale modernizării execuției poligrafice a ziarelor județene. Am cere ca forurile competente să ne facă cunoscute unele din ele, cel puțin ca perspectivă.** De apariția acestor modalități noi depinde îmbunătățirea execuției tehnice a clișeeilor, de exemplu. Putem spune că zincografia întreprinderii din Cluj a făcut progrese simțitoare, dar în ciuda acestui fapt perioada de execuție este mult prea lungă, ceea ce ne împiedică în operativitatea oglindirii unor evenimente cu ajutorul fotografiilor. Deci — întrebăm — ce se poate face și la acest punct?

Secretariatul de redacție al ziarului „IGAZSAG“ — Cluj

Posibilități ce pot fi folosite mai bine

Georg DOOTZ

secretar de redacție la
„Karpaten Rundschau” — Brașov

SĂPTĂMÎNALUL NOSTRU „Karpaten Rundschau” — apare la Brașov începând cu 1 martie a.c., fiind profilat pe probleme politice, sociale și culturale. Formatul publicației este mic (marime $\frac{1}{2}$). Apărem în 16 pagini, dintre care 8 se tipăresc în două culori.

Prin eforturi deosebite ale redacției și lucrătorilor întreprinderii poligrafice, am putut să edităm pînă în prezent numere relativ reușite, care au suscitat aprecieri pozitive din partea cititorilor, inclusiv a unor specialiști, graficieni, pictori, ziariști din țară și de peste hotare. Ținem să evidențiem încă odată interesul și strădania lucrătorilor tipografi pentru a scoate o publicație de calitate. Aceasta cu atât mai mult cu cît **întreprinderea poligrafică din Brașov** duce lipsă de oameni calificați (culegători manuali și linotipisti) iar sectorul de ziare este supus unei aglomerări și suprasolicități, la ora actuală tipărindu-se aici 9 publicații, din care 3 cotidiene („Drum nou”, „Informația Harghitei”, „Tribuna Sibiului”). În plus se editează nenumărate foi volante. Toate acestea îngreuiază procesul de producție, punînd uneori sub semnul întrebării apariția conform graficului a publicațiilor cotidiene și săptămînale.

Pe lîngă aprecierile pozitive, elocuoase chiar, am cules desigur și o serie de păreri negative privind partea grafică, tiparul și calitatea (de mai multe ori foarte slabă) a

unor clișee, în special reproducerea după autotipii.

Cauzele lipsurilor, asupra cărora credem că este necesar să insistăm mai mult, sînt multiple. Ele își au rădăcina în primul rînd și mai accentuat în **slaba înzestrare tehnică a sectorului ziare al întreprinderii poligrafice**. Începem cu varietatea redusă a caracterelor și mărimilor matrițelor pentru linotipe. Nu există matrițe de corp 6 (nonparel) sau 7 (colonel). Pentru litera corp 8 (petit) se întrebuițează doar cîte o garnitură drepte-aldine și una cursivă, în parte uzate. De aici și imposibilitatea de a introduce în paginile publicației o mai mare varietate de literă. De asemenea literele corp cicero-drepte sau aldine se pot culege doar la o singură mașină Linotip, destul de uzată. Neajunsuri mai grave sînt la corpurile de literă mai mari pentru titluri și subtitluri. Aici situația se prezintă, de-a-dreptul, dezastroasă. Din puținele seturi existente multe sînt incomplete (lipsesc litere, fie curente, fie verzale) și aproape fără excepție foarte uzate, unele datînd de acum 5—6 decenii. Unele garnituri primite din autodotarea Centralei industriei poligrafice sînt insuficiente la număr și de o calitate extrem de slabă: se tocesc după 2—3 calandrări. Nici la mașina Ludlow nu există multe posibilități de alegere a mărimilor și caracterelor de literă. Se simte de asemenea o mare lipsă de material tipografic auxiliar (chenare, regleti s.a.).

Mari slăbiciuni se manifestă la secția de zincografie. Autotipii decupate din reviste și chiar din ziare — ultimele avînd suprafața cariată prin rasterul aplicat — se reproduc de multe ori corespunzător și chiar foarte bine. Necazuri supărătoare se întîmplă însă de obicei cu autotipiile producției proprii a secției foto a redacției. Recunoaștem că nu trimitem la clișat exclusiv fotografiile de calitate înaltă. Dar majoritatea fotografiilor noastre sînt bune, avînd contrast negru-alb accentuat, și totuși nu sînt reproduse întotdeauna la un nivel cel puțin acceptabil.

Dacă linotipistii și paginatorul (deși ultimul nu cunoaște limba germană) sînt calificați, nu același lucru se poate spune despre cei de la stereotipie. La mașina rotativă lucrează oameni pricepuți și cu oarecare calificare. Intervin însă din

nou greutăți provenite din dotarea tehnică. Caracterul uzat al literelor din titluri obligă lucrătorii de la rotativă la așa-zisă „potriveală” cu ajutorul dălții și ciocanului, operațiune care aduce daune rotativei. Nu există garnituri de rezervă pentru schimbarea conform STAS-ului a roturilor suport de pe valțuri.

De slabă calitate sînt apoi **cernelurile** începînd cu culoarea de bază negru și terminînd cu alte culori. La capitolul „alte culori” nu există o paletă-probar pentru nuanțe intermediare ca ocru, portocaliu, kaki, amestecarea sau combinarea culorilor de bază făcîndu-se la repezeală în ajunul tipăririi și pe baze meșteșugărești.

În concluzie, ar fi de dorit ca la nivelul Centralei industriei poligrafice să fie luate măsuri urgente pentru remedierea neajunsurilor semnalate. Propunem:

— Lipsa de oameni calificați (culegători manuali și mecanici) s-ar putea lichida printr-o mai bună organizare a sistemului de calificare și printr-o mai vădită cointereseare materială. Cursurile actuale pentru ridicarea calificării la locul de muncă nu dau randamentul scontat și nici actuala școală profesională, care rupe activitatea practică de cea teoretică (una se face la întreprinderea de baștină, cealaltă timp de 2—3 luni la București). Va trebui studiată posibilitatea îmbinării activității practice cu cea teoretică, pe cît posibil în același loc și nu la București.

— Golurile mari în dotarea tehnică (așa cum au fost enumerate mai sus pe posturi) să fie lichidate în primul rînd prin eforturi mult mai mari ale Trustului poligrafiei prin autodare: procurarea materialelor poligrafice din import fiind atât costisitoare cît și de durată.

— În limita posibilităților să crească mijloacele de procurare a tuturor categoriilor de materiale tipografice, începînd cu matrițe, seturi de litere și terminînd cu materiale ajutătoare.

— Sînt necesare eforturi pentru îmbunătățirea calității cernelurilor și a culorilor.

SE CER LUATE de asemenea măsuri hotărîte pentru îmbunătățirea calității hîrtiei, care uneori este atât de proastă, încît absoarbe ca sugativă părți întregi ale tiparului, mai ales ale clișeelelor.

P R E S A JUDEȚEANĂ

„Informația Harghitei” și „Hargita”:

După primele luni de apariție

Gh. LAVRIC
Iosif BANYAI

LA MAI BINE DE patru luni de la apariția ziarelor „Informația Harghitei” și „Hargita”, analiza acestora a prilejuit o serie de constatări pozitive, evidențiind elemente ale unor experiențe cu atât mai valoroase cu cât, după cum se știe, cele două publicații fac parte din gazetele județene nou create în primăvara acestui an.

Prezență activă în viața județului

Se poate aprecia că, în linii generale, în perioada la care ne referim, cele două redacții s-au străduit să realizeze ziare interesante, echilibrate tematic, să trateze unele probleme majore ale vieții economice, sociale și culturale ale județului Harghita. Treptat, numerele apărute intrunesc anumite trăsături distincte; o pagină vie reține interesul cititorilor; se folosesc genuri publicistice tot mai variate — articole, anchete, raiduri, interviuri, convorbiri, însemnări, note. Pagini-

le ziarelor au fost inviorate și prin stabilirea anumitor rubrici fixe — unele cu scopul de a prezenta informații din țară „De pe cuprinsul patriei” („Informația Harghitei”), „Din toate colțurile țării” („Hargita”), altele destinate relatării întâmplărilor din județ: „De la un capăt la altul al județului”, „De sîmbătă pînă luni”.

Merită subliniat efortul redacțiilor pentru oglindirea ecoului pe care l-au avut în opinia publică lucrările plenarelor C.C. al P.C.R. și importante documente de partid și de stat supuse dezbaterii publice. De asemenea, dacă la început, o perioadă bună de timp, ziarele s-au limitat mai mult la prezentarea profilului economic și social al județului, în ultima perioadă au început să abordeze tot mai eficient unele probleme economice specifice județului.

Din domeniul industriei, ambele ziare au realizat articole valoroase pe teme ale rentabilității reducerii consumurilor specifice: „Consumuri specifice minime — cheia rentabilității produselor”, „Rentabilizarea —

obiectiv important al activității economice”, „Fiecare produs rentabil!” („Informația Harghitei”) și „De la productivitate la rentabilitate”, „Rentabilitatea — oglinda indicatorilor financiari” („Hargita”).

Realizarea planului de investiții, neglijată în primele luni, constituie o preocupare majoră pentru ziarul „Informația Harghitei”. În afară de unele articole semnate de specialiști de la sucursala Băncii Naționale și activiști ai comitetului județean de partid, la 12 mai, a fost deschisă rubrica „Investițiile pe 1968 — integral îndeplinite!”. Dintre materialele apărute, se disting, prin caracterul lor critic, analitic, articolele: „Pe șantierul de locuințe din Miercurea-Ciuc lucrările se desfășoară în ritm de melc”!, „Optimismul și discuțiile sterile nu pot acoperi rămânerea în urmă a lucrărilor”.

Pe probleme ale agriculturii, pe lângă articole, raiduri, informații, note, interviuri și convorbiri de susținere a campaniilor de însămînțări, întreținerea culturilor și combaterea secetei, cele două ziare au abordat și unele probleme cu ca-

racter permanent, specifice agriculturii județului. La rubrica „Tribuna experienței înaintate” sau în afara ei, ziarul „Informația Harghitei” a scris despre aplicarea celor mai adecvate măsuri agrotehnice la cultura cartofului, iar „Hargita”, în urma unei consfătuiri cu producătorii de cartofi de la Miercurea Ciuc, a inițiat o rubrică cu caracter permanent, în cadrul căreia este întreținută o vie dezbateră privind sporirea producției la hectar. Ambele ziare tratează unele probleme ale dezvoltării sectorului zootehnic, domeniu cu pondere în agricultura județului. Ziarul „Hargita” acordă atenție principală asigurării bazei furajere, ocupându-se de creșterea și întreținerea pășunilor, fînețelor, de corelația dintre acestea și sporirea producției animaliere. În ziarul „Informația Harghitei” pot fi evidențiate materialele apărute în cadrul ciclului „Piese defecte în angrenajul complex al producerii laptei”.

De la primele numere, ziarele au oglindit faptul că ele apar într-un județ cu temeinice tradiții de cultură și artă populară. Cităm de exemplu, printre altele, articolele: „O sută de ani de cîntec”, „Mihail Sadoveanu la Harghita”, „120 de elevi și un cerc literar”, „Ceramica din Dănești și Corund în peste 30 de țări” („Informația Harghitei”), cele mai multe grupate la rubrica, aproape zilnică, „Breviar cultural”.

Majoritatea materialelor pe teme culturale, în special în „Hargita”, se referă la activitatea culturală de masă la sate, fiind criticate o serie de neajunsuri, făcîndu-se sugestii și propuneri pentru îmbunătățirea activității cultural-educative în mediul rural. Pe linia intensificării muncii cultural-educative de masă și a ridicării eficienței acesteia se înscriu și o seamă de articole apărute în ziarul „Informația Harghitei”.

Problemele cetățenești și social-educative ocupă un loc de frunte în preocupările celor două redacții. „Informația Harghitei” s-a ocupat în multe materiale de îmbunătățirea activității în alimentația publică, a întreprins anchete în legătură cu îmbunătățirea comerțului sătesc și mai multe raiduri-anchetă despre stadiul pregătirilor pentru sezon în stațiunile balneo-climaterice Tușnad,

Lacul Roșu, Borsec și altele. Ziarele au publicat articole, reportaje, scrisori, note dedicate combaterii manifestărilor retrograde, întăririi familiei, creșterii responsabilității față de copii. Au fost supuse oprobiului opiniei publice furtul, necinstea. Deosebit de apreciate de cititori s-au dovedit rubricile pe teme cetățenești și educative: „De n-ar fi, ce bine-ar fi!”, „Boabe de piper”, „De ce?”, „Supunem opiniei publice” („Informația Harghitei”).

Inconsecvențe

ANALIZA ACTIVITĂȚII din primele luni de apariție a celor două ziare a scos în evidență unele lipsuri în tematica, conținutul și nivelul publicistic al materialelor, în maniera și optica de concepere a numerelor de ziar.

O primă constatare este aceea că redacțiile celor două ziare au analizat puțin aspectele începutului de drum, că sînt încă puțin cunoscute problemele de bază specifice județului. În activitatea celor două ziare au existat inconsecvențe, oscilații; pe lângă numere izbutite, au apărut numere cu o tematică îngustă, cu materiale venite la întimplare; în interval de 5 zile, în luna martie, în „Informația Harghitei” au fost publicate trei reportaje despre starea vremii în județ; cîteva zile a apărut rubrica „Medicul este de părere...” ca apoi să fie înlocuită cu „La întrebarea dv. răspunde...” (și prima și a doua au apărut foarte des; uneori de 2—3 ori pe săptămînă).

Un raport judicios între problemele generale și cele locale

Au apărut numere de ziar din care au lipsit aproape total materialele referitoare la viața socială, economică și culturală a județului (numerele din 24 martie din „Hargita” și 2 și 20 aprilie din „Infor-

mația Harghitei”). În ziarul „Hargita”, de cele mai multe ori, prezentul și viitorul județului au fost ilustrate o perioadă de timp numai prin prisma turismului, a frumuseților naturii, în detrimentul problemelor de actualitate. De asemenea s-a acordat un spațiu prea mare știrilor, reportajelor și articolelor din alte județe ale țării. Ziarul „Hargita” avea trei rubrici permanente care nu vizau probleme din județ: „Din toate colțurile țării”, „Ce am văzut în localitățile...” (din afara județului) și „Am citit în publicațiile din Capitală”, publicate în unele numere concomitent. În „Informația Harghitei” au apărut numere fără informații locale, coloane întregi din pagina I-a fiind ocupate cu știri de producție din țară (în nr. din 7 martie, la rubrica „Telegrame din țară”, s-au publicat asemenea știri din 13 localități). La fel, veștile de pe cuprinsul patriei nu au fost selectate cu suficientă grijă. Alături de știri importante privind realizări de prestigiu sau care pot stimula interesul pe plan local, au apărut informații despre faptul că se repară o anumită clădire din Sibiu, că la Constanța a fost dată în exploatare o stație de benzină, că la Craiova se pava o anumită stradă.

Sau, dacă ne oprim la rubrica „Știința în toată lumea”, au apărut știri foarte generale, de domeniul curiozităților, valabile în orice publicație, oriunde și oricînd: „Cît praf înghite un om?”, „Cu automobilul pe apă”, „Autobuzul ventuză” ș.a.

Această manieră de a concepe ziarul s-a răsfrînt negativ în structura tematică, în modul de tratare a problemelor de fond ale activității economice, sociale, culturale locale. S-a constatat, de pildă, o **insuficiență continuă** în tratarea problemelor de bază ale economiei județului. În legătură cu realizarea planului de producție, „Informația Harghitei” a publicat 3 materiale în martie și aprilie, iar după aceea nu a mai relatat nimic pînă la 1 iunie. În legătură cu dezvoltarea sectorului zootehnic nu s-a publicat nimic din 11 mai, cînd a apărut un amplu material pe marginea unei ședințe de birou a comitetului județean de partid. Or, aceasta trebuia să declanșeze o dezbateră amplă, să constituie prilej pentru des-

chiderea unei rubrici cu caracter permanent. În perioada amintită au scăpat atenției ziarelor problemele realizării planului la unii indicatori importanți: producția marfă vîndută și încasată, productivitatea muncii, îmbunătățirea calității produselor, reducerea prețului de cost, deși chiar într-un articol cu caracter general — „Oglinda fidelă a activității economice a județului”, semnat de directorul Direcției județene de statistică — ziarul a relatat că 12 întreprinderi n-au realizat sarcina de reducere a prețului de cost. În legătură cu maniera de tratare a unor probleme ale industriei, trebuie arătat că au apărut multe materiale laudative, neanalitice, cum este cazul celor consacrate organizării producției și a muncii; alte articole, sesizînd unele deficiențe, nu depistau cauzele, nu numeau concret pe cei vinovați de lipsurile existente.

Problemele agriculturii au fost incomplet oglindite, îndeosebi în coloanele ziarului „Informația Harghitei”. Despre sporirea producției cerealiere nu s-a publicat nimic substanțial în afara unor sfaturi agricole; despre irigații s-a scris o singură informație la 16 aprilie, în legătură cu sporirea producției de legume, despre viticultură s-a scris de asemenea puțin. Activitatea întreprinderilor de stat nu a fost oglindită decît prin prisma lucrărilor agricole de campanie, probleme specifice vieții cooperativelor agricole de producție fiind privite tot din același unghi. Singurele materiale care vizau pe un plan mai larg cooperativele agricole de producție se refereau la utilizarea creditului bancar pe termen lung și la unele utilaje nefolosite de C.A.P. Dezvoltarea avuției obștești, sporirea veniturilor, cointeresarea materială, democrația colectivistă, organizarea și planificarea muncii nu au făcut obiectul unor materiale de sine stătătoare.

Cu toate realizările obținute de ziarele „Informația Harghitei” și „Hargita” în tratarea activității culturale de masă, în perioada amintită, ele n-au reușit să promoveze și să stimuleze în suficientă măsură creația locală, creația literară, în primul rînd. Spațiul acordat problemelor culturii a fost utilizat de ziarul „Hargita”, de cel mai multe ori, pentru reproducerea unor fragmente de roman, iar „Informația

Harghitei” a acordat mult spațiu pentru cronici de carte.

Din păcate, recenziile, publicate de „Informația Harghitei” vedeau, în ceea ce privește selecția titlurilor comentate, o orientare spre volume care interesează un cerc restrîns de specialiști și nu publicul larg de cititori. Nu a fost recenzată în primele luni nici o lucrare beletristică mai însemnată, în schimb au fost consemnate și prezentate lucrări de exegeză ca „Studii și articole de literatură românească veche”, „Poezia lui Eminescu” de I. Negoieșcu, monografia lui Ov. Papadima intitulată „Kieist”. În multe cronici asupra cărților și în notele despre expoziții de artă plastică și spectacole s-a folosit stilul exaltat, cu aprecieri superlative, fără observații asupra lucrărilor respective. Despre volumul de proză „Oul” de Gh. Suciu, carte de debut, cum preciza autorul notei de lector, se spunea: „Oul inspiră nu numai speranța unor realizări ulterioare superioare ci și certitudinea lor”.

Nivelul criticii

ÎN AFARĂ DE OBSERVAȚIILE de ordin tematic și publicistic enumerate pînă acum, s-a desprins, pentru ambele ziare, necesitatea de a acționa într-un mod mai sistematic și mai organizat în ceea ce privește reflectarea activității organizațiilor de partid. S-a subliniat de asemenea necesitatea de a ridica nivelul și adresa criticii prin nominalizarea directă a factorilor de răspundere, a celor criticați. În perioada analizată, de pildă, singurul exemplu de critică concretă referitoare la activitatea unor cadre de conducere din economie s-a formulat, la 5 mai, într-o notă adresată directorului întreprinderii metalurgice Vlăhița, care n-a vrut să furnizeze date unui redactor la ziarul „Informația Harghitei”. Factorii responsabili de la întreprinderi și organe economice, organizații și instituții social-culturale de la municipii, orașe și județ nu au fost totdeauna vizați și puși în situația să răspundă public pentru deficiențele ce se manifestă în domeniile pe care le conduc.

Deși întemeiată, critica exprimată în unele articole pe teme educative nu-și atinge întotdeauna scopul urmărit, deoarece nu toate faptele prezentate sînt prelucrate publicistic și comentate în suficientă măsură. La rubrica „Supunem opiniei publice”, „Informația Harghitei” a publicat, de pildă, un articol intitulat „De la alcool la cuțit”, în care o bătaie la un cămin cultural era descrisă în întreaga sa desfășurare: cum a început, cum a evoluat, cum s-au tăiat împričinații ș.a.m.d.; în schimb, nici o părere a oamenilor din sat, a opiniei publice, deși însuși titlul rubricii obliga la aceasta

Contactul cu realitatea

O condiție a unei publicistici de calitate, a eficacității, o constituie, după cum se știe, o bună și competentă documentare, adîncimea investigației ziaristului. Or, despre ce documentare poate fi vorba în unele texte referitoare la munca culturală de masă, în care lucrurile ni se prezintă doar cifric, statistic (s-au ținut 100 de conferințe, cu 15 462 de cititori, 14 seminarii, 15 cercuri...), fără o pătrundere mai adîncă în substratul și semnificațiile acestor activități cu caracter instructiv-educativ? Sau ce autenticitate poate prezenta cititorului un text din care se desprinde de la început că autorul nu s-a documentat la fața locului, ci din scripte? (Cităm din „Hargita”, din articolul „Adunarea generală, for de discuții”, în care autorul să destăinuie: „Vă spun sincer că aș fi vrut să particip la adunarea generală a organizației de bază de la întreprinderea de prelucrare a laptelui din Cristurul secuiesc”)...

CELE DOUĂ REDACȚII mai au multe de făcut în privința atragerii unor cadre de prestigiu din județ la elaborarea articolelor, la redactarea ziarelor în ansamblu. Îndeosebi la „Informația Harghitei” numărul colaboratorilor pe problemele culturii, ale vieții de partid și agriculturii a fost — în perioada analizată — foarte limitat. Editarea unor ziare județene de calitate presupune alegerea, consultarea și folosirea cu pricepere a colaboratorilor celor mai calificați din toate domeniile de activitate.

„Cronica sătmăreană” și problemele județului

I. ȘINCA

DE LA PRIMELE numere, „Cronica sătmăreană” și-a orientat activitatea în direcția abordării problemelor majore care preocupă comitetul județean de partid, oamenii muncii din județ.

Aria tematică a articolelor din domeniul industriei este largă, cuprinzând aspecte de primă importanță. Lucrărilor de investiții, activității de pe șantiere le-au fost consacrate un număr relativ mare de articole, raiduri, anchete, interviuri. Organizarea științifică a producției și a muncii a constituit tema unor articole ample, analitice și bine scrise. „Cronica sătmăreană” s-a ocupat bine de această problemă, a tratat aspecte importante. Folosirea economicoasă a metalului, eficiența economică a activității de producție, reducerea prețului de cost, creșterea economiilor, a beneficiilor au o prezență consistentă în paginile ziarului. „Cronica sătmăreană” a publicat, de asemenea, mai multe articole despre calitatea produselor, despre disciplina în muncă și folosirea timpului de lucru, despre folosirea mașinilor, valorificarea superioară a masei lemnoase, asistența tehnică a schimburilor de noapte, ridicarea și perfecționarea calificării profesionale.

Problemele agriculturii au avut o frecvență masivă, consistentă. Și aria

de investigare gazetărească a fost mai largă în acest domeniu. Ziarul s-a ocupat susținut de desfășurarea campaniei de primăvară, de executarea în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole. Un accent deosebit a fost pus pe folosirea timpului optim pentru însămînțări, pentru efectuarea muncilor agricole. A fost lansată o acțiune proprie privitoare la rentabilizarea fermelor agricole, publicându-se mai multe articole cu caracter de schimb de experiență, cu un conținut concret. Există din partea redacției o preocupare permanentă pentru buna folosire a terenului agricol, pentru efectuarea lucrărilor de hidroameliorații, a lucrărilor de irigație. Demn de semnalat este faptul că aceste probleme s-au bucurat de atenție încă din luna martie, ceea ce dovedește o bună orientare a redacției spre executarea în agricultură a acelor lucrări care să pună recolta la adăpost de eventualele consecințe ale unui timp secetos. Producției zootehnice i-au fost consacrate un număr de articole care au împărlășit o bună experiență, avându-se în vedere în primul rând căile de creștere a producției zootehnice care au cele mai bune condiții în județul Satu Mare. Ziarul a mai scris despre construcțiile din C.A.P., sporirea producției legumi-

cole, organizarea muncii. În general, aria tematică a articolelor din domeniul agriculturii e mai largă și mai variată decât cea a articolelor din industrie; se constată mai mult curaj în abordarea unor aspecte noi și dificile.

„Cronica sătmăreană” a publicat un mare număr de ecouri la documentele supuse dezbaterii opiniei publice. Cu o frecvență mai mare au apărut articole consacrate organizării administrativ-teritoriale a județului. Hotărîrea privitoare la folosirea judicioasă a fondului funciar, proiectul noului cod penal, propunerile privitoare la perfecționarea învățămîntului s-au bucurat, de asemenea, de multă atenție din partea ziarului. Este demn de subliniat faptul că articolele publicate pe teme enumerate au avut într-adevăr un caracter de dezbateri, multe dintre ele conținînd propuneri valoroase.

Tematica articolelor pe teme social-cetățenești cunoaște în paginile ziarului o arie largă. Redacția s-a preocupat de activitatea comerțului, a unităților de alimentație publică, a instituțiilor și întreprinderilor de deservire, publicînd articole critice cu adresă directă. O atenție susținută a manifestat redacția față de aspectul orașelor și al comunelor. Au apărut mai multe articole despre munca desfășurată de edili și locui-

tori pentru înfrumusețarea localităților. O bună frecvență are rubrica „Frumosul cetățean”, în cadrul căreia sînt consemnate preocupările gospodărești ale sătmărenilor.

Viața spirituală a județului, activitatea instituțiilor de cultură și de învățămînt, **deservirea culturală** sînt oglindite pe larg în paginile ziarului. Se publică la două săptămîni pagina intitulată „Viața literară și artistică”, cuprinzînd recenzii și prezentări de cărți, aspecte ale activității unor instituții culturale-artistice, creație literară originală, articole despre bogatul folclor din județ. Sînt vizibile eforturile ziarului de a stimula și pune mai bine în valoare creația de artizanat. De multă atenție se bucură intelectualitatea satului. Sînt prezentate, în același timp, aspecte ale activității teatrale, ale brigăzilor artistice, ale activității cenacurilor literare.

Au apărut numeroase articole, anchete, cursive pe teme de etică, de **educare a tinerei generații**, subliniînd rolul opiniei publice în formarea și dezvoltarea unui climat moral sănătos. La rubrica „Radiografia în opinia publică” au apărut cîteva articole interesante.

„Puncte albe”

ÎN LEGĂTURĂ cu nivelul de tratare a acestei tematici și gradul de cuprindere a problematicii majore a județului, din analiza primelor luni de apariție au reieșit unele constatări și concluzii care se cer reținute cu toată atenția.

O perioadă destul de îndelungată, ziarul sătmărean a neglijat aproape total o serie de aspecte și sectoare din domeniul economic. Industria locală din județul Satu Mare nu a fost oglindită aproape deloc în paginile ziarului. Nu s-a scris despre

exploatarea forestieră. Problemele productivității muncii au lipsit, de asemenea, din preocupările redacției. Unele articole s-au oprit la suprafața lucrurilor, la faza de consemnare a faptelor, fără să se intre în analiza cauzelor fenomenelor semnalate și mai ales fără a se indica factorii direct răspunzători de stările de lucruri criticate. Probleme specifice activității cooperativelor agricole de producție — folosirea forței de muncă și deci și a fondului de zile-muncă, retribuirea muncii, felul în care se desfășoară viața internă a brigăzilor și a celorlalte formații de muncă nu și-au găsit locul în paginile ziarului. Foarte palid a fost oglindită activitatea S.M.T.-urilor.

Neajunsuri au existat și în ceea ce privește oglindirea vieții interne de partid, a activității organelor și organizațiilor de partid, a muncii de educare a noilor membri de partid. Articole pe teme de viață de partid au apărut, dar între acestea și articolele obișnuite pe teme de producție nu sînt deosebiri. Din preocupările ziarului au scăpat unele laturi importante ale vieții culturale. Căminele culturale, rolul și locul pe care îl ocupă ele în viața satului n-au fost înfățișate deloc în paginile ziarului. Nesatisfăcător a fost tratat și conținutul muncii comitetului de cultură și artă, cluburilor sindicatelor, formațiilor artistice. Cronicile și prezentările de filme povestesc filmul, insistă asupra nivelului de realizare artistică, dar nu încearcă descifrarea mesajului, nu subliniază ideile pe care acestea le conțin și le difuzează. Recenzia de carte a fost prezentă extrem de rar și la un nivel mai mult decît modest. În unele cazuri tonul laudativ excesiv dovedește o slabă cunoaștere a domeniului abordat. În ziar a apărut un „colocviu despre poezie” cu poetul și criticul literar Gheorghe Grigurcu. Redactorul începe cu adierea interlocutorului: „Sînteți apreciat drept unul dintre cei mai înzestrați critici literari ai generației tinere, de asemenea și un

poet interesant...”. Natural că o asemenea complimentare l-a făcut pe cel interviuat să fie, la rîndu-i, mai mult decît generos la adresa forțelor locale: „De la eruditul poet și traducător G. Georgescu și de la distinsul cercetător al trecutului cultural Nae Antonescu, pînă la neobositul animator, poetul Petre Got, talentele, meritele și activitățile sînt multiple și remarcabile...”. Iar între aceste schimburi de amabilități, se amestecă și unele aprecieri despre... lipsa de înțelegere de către cititori a poeziei, a versurilor încifrate,

Eficacitate

LA CREȘTEREA ROLULUI ziarului de tribună a experienței înaintate contribuie și capacitatea de analiză, puterea de argumentare, lărgirea ariei de investigare gazetărească a celor mai multe dintre articolele publicate. Într-o serie de domenii importante, atunci cînd s-au constatat neajunsuri, ziarul a intervenit activ și prompt.

Ziarul sătmărean are încă multe de făcut în direcția ridicării nivelului său combativ, a sporirii eficacității sale. Unele articole consacrate, de altfel, unor teme de importanță majoră, sînt lipsite de analiză, se mărginesc doar să consemneze, mai mult sau mai puțin detaliat, unele stări de lucruri, nu caută să descopere cauzele neajunsurilor, nu oferă soluții („În trei luni, 13 tone de rebuturi”, „De ce a crescut numărul refuzurilor față de produsele realizate de IPROFIL?” ș.a.).

Alte articole critice, avînd o redusă forță de investigație, au un e-

fect minim, nu constituie intervenții active ale ziarului pentru a determina schimbarea în bine a unor stări de lucruri criticabile. În nr. 56 a fost publicat interviul „Ce reprezintă 21 la sută? Posibilități maxime sau minime în activitatea de investiții?”, criticând unele rămăneri în urmă în realizarea planului de investiții. Exact peste două săptămâni, în nr. 66, ziarul a publicat articolul „Nici o justificare față de rămănerile în urmă la realizarea investițiilor”. Față de cele arătate în interviul anterior, articolul acesta nu aduce în plus nimic. Firesc ar fi fost ca ziarul să lărgească analiza, să se documenteze mai în profunzime, să vină cu argumente mai temeinice, cu mai multă greutate.

Multe din articolele critice sau cu referiri critice apărute în perioada amintită nu nominalizează factorii responsabili, nu critică direct pe cei care au cea mai mare răspundere în domeniul respectiv. În legătură cu folosirea timpului optim în campania agricolă de primăvară au apărut mai multe note critice. Dar, fără excepție, aceasta n-au indicat pe cei care se fac direct răspunzători de rămănerile în urmă semnalate: președinți ai C.A.P., cadre de conducere ale direcției agricole județene, ale Uniunii județene a C.A.P. Aceeași mențiune este valabilă și pentru alte articole pe teme economice („În trei luni 13 tone de rebuturi”, „De ce a crescut numărul refuzurilor față de produsele realizate de IPROFIL?”, „Nici o justificare față de rămănerile în urmă la realizarea investițiilor”), care conțin unele critici nominale, dar se feresc să citeze factori de maximă responsabilitate, șefi ai serviciilor tehnologice, șefi de secții, maiștri. Problema ce se ridică aici este nivelul la care se critică. Sigur că este bine când sînt

numiți cei care dau rebuturi, dar când rebuturile capătă proporții îngrijorătoare, nu pot fi scutiți de responsabilitate șefii de unități, cadrele tehnice și alți factori de răspundere.

Paralel cu aceasta, s-a desprins necesitatea unei mai mari preocupări din partea redacției pentru urmărirea eficienței articolelor publicate în ziar. Rubrica „Pe urmele articolelor publicate” nu poate fi redusă la o apariție sporadică, articolele de revenire, atunci când apar, nu trebuie să fie simple reproduceri a lucrurilor o dată spuse în articolele publicate anterior, ci luări de poziție combative și hotărîte, din care să reiasă clar ce s-a făcut în urma intervenției ziarului și ce se poate face pe viitor.

Nu am întâlnit în ziar articole care să critice fenomenele de lipsă de receptivitate față de critică, recunoașterea formală a unor lipsuri, ignorarea măsurilor ce se impun ca urmare a criticării unor deficiențe.

Nivel publicistic genuri gazetărești

ESTE DE REMARCAT preocuparea redacției pentru ținuta publicistică a articolelor, a ziarului în ansamblu. Merită subliniată alegerea unor teme mai îndrăznețe, cu rezonanță majoră, maniera în care sînt elaborate multe articole, anchete, reportaje. Se remarcă de asemenea eforturile de a lărgi gama de genuri gazetărești folosite, de a utiliza variate modalități publicistice. O mai mare frecvență au cunoscut în paginile ziarului articolul și interviul.

Au apărut și câteva anchete reușite („Cum dezvoltă școala gândirea creatoare a tînarului?” „Ce arată media și extremele producției zootehnice”, „Pe șantierele de construcții ale județului — Ritm intens, calitate ireproșabilă”, „Vă pasionează profesiunea dumneavoastră?”).

Lectura ziarului sătmărean prilejuește în același timp și unele observații critice în legătură cu ținuta publicistică a unor articole, reportaje, anchete. Este vorba în primul rînd de tonul siropos, de literaturizarea forțată, prezente în unele reportaje și însemnări publicate în ziar. Iată două mostre spicuite din „Efervescenta”, un cursiv publicat în nr. 57: „Peste tot pe unde trecem întîlnim ordine, fețe zîmbitoare sau încordate de efortul muncii, dar pe toate se poate citi voință și dîrzenie”; „Această realizare a țesăturilor este o consecință a mobilizării efortului întregului colectiv, a folosirii gândirii colective în aplicarea consecventă a măsurilor de perfecționare a procesului tehnologic”!...

Alterarea genurilor gazetărești, nescolirea trăsăturilor proprii fiecărui gen și-au făcut simțită prezența în paginile ziarului. Așa cum se arăta mai înainte, multe din cursivele și reportajele publicate sînt încărcate cu un balast verbal inutil. Apar unele materiale sub firma de „anchetă socială”. Cele mai multe nu sînt anchete, ci prezentarea a 2—3 considerații ale diverșilor factori, nu întotdeauna cei mai competenți — puse cap la cap, fără comentariu, fără concluzii, sau un monolog plicticos al autorului.

TOATE ACESTEA evidențiază necesitatea sporirii exigenței colectivului redacțional față de elaborarea și darea la tipar a articolelor, a unor eforturi sporite pentru ridicarea competenței articolelor publicate și a ziarului în ansamblul său.

„Viața Buzăului” :

O experiență utilă în sprijinul zootehniei

Lazăr BĂCIUCU

redactor șef

Anghel PETRONIUS

șeful secției economice

„OBIECTIV: 700 l. de lapte la 100 kg. greutate vie” este titlul unei rubrici pe care ziarul nostru o susține încă din primele zile ale apariției sale.

Am inițiat această acțiune, pornind de la faptul că județul Buzău ocupă un loc important în producția agricolă și zootehnică a țării. Aici, ambele ramuri se îmbină armonios, condiționându-se totodată reciproc în dezvoltarea lor.

Ponderea creșterii vacilor de lapte în cadrul ramurii zootehnice este concretizată de cele peste 20 000 de capete pe care le cresc cooperativele agricole de producție și fermele întreprinderilor de stat.

În scopul punerii în valoare a întregului potențial productiv al efectivelor care cresc în județul Buzău, Comitetul județean de partid, încă de la înființarea sa, a stabilit, în cadrul unui ansamblu de măsuri pentru dezvoltarea agriculturii în general și a zootehniei în special, sarcini menite să scoată la iveală cele mai bune soluții, în vederea creșterii, într-un timp cât mai scurt, a producției de lapte în fiecare fermă specializată, reducerii grabnice a diferențelor de producții de la o fermă la alta, pentru ca, în final, producția animalieră să fie rentabilă.

Colectivul redacției noastre, însușindu-și această sarcină și plecând

de la studierea problemelor actuale pe care le ridică economia creșterii animalelor — atât în I.A.S. cât și în C.A.P. — a căutat să sintetizeze un obiectiv capabil să influențeze ridicarea continuă a producției de lapte, să rentabilizeze acest produs, obiectiv care să aibă totodată caracter generalizator și de perspectivă. Astfel, în contextul general al preocupărilor pentru sporirea continuă a producției pe cap de animal, raportarea indicilor productivi la un element obiectiv și în general constant — greutatea vie — și direcționarea în funcție de acesta a eforturilor tehnice actuale și de perspectivă, „700 litri de lapte la 100 kg. greutate vie” s-a considerat ca fiind un bun cap de rubrică în ziarul nostru, sub care se pot trata toate problemele legate de creșterea producției de lapte în fermele noastre.

Ideea, astfel concepută, a fost pusă în discuția colectivului de muncitori din cadrul fermei Sîrlpu, unde — pe baza unei analize concrete a situației locale — s-a ajuns la concluzia unanimă că un astfel de indice este științific fundamentat și, pentru anul 1968, mobilizator în vederea ridicării producției de lapte.

În consecință, am popularizat experiența bună acumulată de muncitorii acestei ferme în decursul ani-

lor, rezultatele obținute în producție până la acea dată, precum și angajamentul lor ca în acest an obiectivul propus să fie nu numai îndeplinit dar și depășit. Articolul a avut un ecou pozitiv în rândul multor lucrători din fermele de vaci ale întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole de producție din județ, fapt confirmat de scrisorile sosite la redacție al căror conținut demonstrează că **obiectivul propus poate fi îndeplinit de marea majoritate a fermelor specializate în producția de lapte.** O bună parte din aceste scrisori au fost publicate în ziarul nostru, creindu-se astfel o opinie a crescătorilor frunțași în producția de lapte, pentru generalizarea măsurării efortului depus de ei prin acest indice, care asigură cu adevărat rentabilitatea produsului și care, totodată, stimulează aplicarea unor lucrări tehnice de selecție și reproducție, capabile să ducă, treptat, la îmbunătățirea calitativă a efectivului de vaci de lapte. Menționăm, în acest sens, articolul „Un obiectiv pe deplin realizabil”, semnat de Constantin Harpalet, președintele cooperativei agricole de producție din Brădeanu, precum și pe cel intitulat „Rezultatele de până a-

cum confirmă!", semnat de inginerul zootehnist Dumitru Tudose, de la cooperativa agricolă de producție din Rușețu.

Paralel cu aceste articole de ecou, primite de la cei care lucrează în fermele zootehnice ale unităților agricole, redacția noastră — prin redactorii secției economice — a organizat câteva anchete economice în rîndul lucrătorilor din agricultura județului.

În articolele de analiză asupra ritmului în care se realizează planul pe județ la producția de lapte, am atras atenția celor direct răspunzători de îndrumarea producției că sînt încă în județ cooperative agricole de producție care, din motive cu totul subiective, înregistrează o producție extrem de scăzută față de potențialul productiv al animalelor și, mai ales, față de sarcinile ce revin acestui sector deosebit de important.

Criticile, deși întemeiate, au creat o ciudată atitudine în rîndul unor specialiști cu funcții de răspundere din cadrul Direcției agricole județene. La un moment dat, unii dintre ei au încercat chiar să boicoteze acțiunea, afirmînd că nu se poate realiza, că la ora actuală nu merită a fi luată în discuție. Pentru a-și susține afirmațiile și, mai ales, lipsa de răspundere, invocau un argument „puternic”; seceta excesivă din acest an. Este adevărat că seceta va influența asupra producției, dar în fața acestei situații specialiștii nu trebuie să stea cu brațele încrucișate.

ÎN VEDEREA ELUCIDĂRII complete a problemei, redacția ziarului nostru a solicitat colaborarea unor personalități cu autoritate în con-

ducerea zootehniei, care nu numai că au apreciat inițiativa luată, dar au dat și prețioase îndrumări pentru ca obiectivul propus să se realizeze. În acest sens au luat interviuri de la doctor docent Virgil Gligor, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, directorul Institutului de cercetări zootehnice, inginer Nicolae Barbu, vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, inginer Ion Moldovan, directorul Direcției generale a producției animaliere din Departamentul I.A.S., inginer Constantin Iftodi, vicepreședinte al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, care, în unanimitate, au apreciat că „atingerea obiectivului lansat este pe cît de posibilă, pe atît de necesară”.

De altfel, situațiile statistice centralizate pe județ, la sfîrșitul semestrului marchează, în ciuda timpului excesiv de secetos, depășirea producției medii realizate în aceeași perioadă a anului trecut cu peste 50 litri de lapte pe cap de vacă furajată, producția zilnică fiind, în ultimele zile ale lunii iunie, la un nivel mult mai ridicat decît în perioada lunii mai. Un exemplu este concludent. Ferma de taurine de la I.A.S. Cilibia înregistrează, în primul trimestru al anului, un minus de producție, față de plan, de 486 hl. lapte. Mobilizîndu-și forțele, pe baza cerințelor tehnice impuse de obiectiv — și mai ales de faptul că specialiștii de la ferma Stîlpu le-o luaseră mult înainte — cei de la Cilibia au reușit, prin organizarea mai bună a locului de muncă, să lichideze la sfîrșitul trimestrului al doilea rămînerea în urmă și chiar să depășească prevederile planului semestrial. Acest fapt a fost popularizat în coloanele ziarului nostru.

De altfel, în mai toate unitățile economice din județ care au ferme de animale, articolele publicate sub

acest cap de rubrică, au fost citite cu interes, ele ajutînd la organizarea mai bună a procesului productiv și, în consecință, influențînd pozitiv producția. În atenția colegiului de redacție stă continuarea cu mai multă operativitate și competență a inițiativei lansate.

În redacție a fost întocmit un plan concret, urmărind continuarea inițiativei nu numai printr-un număr masiv de articole publicate, ci și prin folosirea unor genuri și forme gazetărești variate, capabile să imbine claritatea ideilor exprimate cu o formă atractivă, care să-l atragă pe cititor. Tocmai pentru a satisface cerințele celor mai variate pături de cititori, intenționăm ca, alături de analizele tehnice și economice pe care le impune această rubrică, să folosim mai mult reportajul, ancheta, masa rotundă (unde vor fi invitați nu numai ingineri, ci și îngrijitori frunțași), portretul, comparația între ferme și, bineînțeles — acolo unde e cazul — foiletonul. Vom însoți o bună parte din materiale cu ilustrații și grafice.

De asemenea, intenționăm să atragem cît mai mulți colaboratori specialiști care lucrează în acest domeniu pentru a-și spune opinia și mai ales pentru a evidenția în deplină cunoștință de cauză rezultatele obținute în producție.

OBIECTIVUL LANSAT avînd caracter de perspectivă, se înțelege că acțiunea va fi continuată și în anul viitor. Rămîne numai să vedem care va fi valoarea elementului variabil, dar în continuă creștere — adică producția de lapte raportată la 100 kg. greutate vie.

A „ŞASEA”, BUNĂ DE CALANDRU...

— Şi voi, cu a „şasea”, ce mai faceţi? Iar întârziem din cauza „externelelor”?

Noi, cu a „şasea”... Aji ghicit, probabil, despre cine este vorba: redactorul de serviciu la pagina externă. Omul care, în opt coloane de cite 160 de rânduri, late de doi quadrati şi jumătate, înghesuie tot ce s-a întâmplat în 24 de ore pe întregul mapamond. Acelaşi om care, în lupta cu minutele, lucrează ultimele telegrame de peste hotare, adaptează titlurile, repaginează din mers, insistă pentru culegerea mai rapidă a materialelor şi, nu o dată, pentru a grăbi clipa calandrării, mai taie şi cite o linie de coloană...

Dacă, în general, fără dragoste pentru gazetărie nu poţi fi ziarist, fără pasiunea pentru evoluţia evenimentelor internaţionale îţi pierzi vremea la pagina externă. Marijele de convenienţă sînt aici rare. Turele de serviciu uneori de peste 12 ore, munca de noapte, tensiunea ceasurilor din preajma calandrării, munca anonimă plină de responsabilităţi, lipsa unei vieţi uşoare, molcome, toate acestea îl determină repede să divorteze pe cel cărui îi lipseşte dragostea statornică faţă de problemele externe.

Dar cite satisfacţii uriaşe oferă munca la a „şasea”. Fiecare zi şi noapte de serviciu este, dacă putem spune aşa, o premieră. Ai bucuria dar şi deosebita răspundere să alcătueşti, împreună cu colectivul secţiei tale, pagina externă pe care cititorii ziarului o vor citi a doua zi.

Din şuvoiul neconţinut de informaţii şi comentarii transmis de agenţiile de presă, furnizat de ziarele străine şi de posturile de radio, trebuie selecţionate, datorită spaţiului restrîns disponibil, doar o mică parte. Iar această selecţie se cere efectuată cu discernămint, cu obiectivitate, cu grija de a asigura cititorului de a doua zi al gazetei o pagină cit mai bine informată, interesantă, echilibrată. Goana după senzational de dragul senzationalului este străină paginilor noastre externe.

SCRISOAREA CENTREI ZIARIŞTILOR DIN CEHOSLOVACIA

Către

UNIUNEA ZIARIŞTILOR ROMÂNI

Dragi tovarăşi,

Ne folosim de ocazia oferită de sesiunea Prezidiului Centralei ziaristilor din Cehoslovacia, pentru a exprima — prin intermediul dumneavoastră — recunoştinţa faţă de ziaristii români pentru atitudinea şi atenţia serioasă acordată situaţiei politice actuale din Cehoslovacia, graţie căreia opinia publică din ţara dvs. a fost informată în mod obiectiv.

Vă sîntem recunoscători pentru înţelegerea pe care ziaristul din ţara dumneavoastră o manifestă faţă de procesul de democratizare de la noi. În acelaşi timp înţelegem aceasta ca o expresie a încrederii în viitorul evoluţiei socialiste a societăţii noastre şi ca o încurajare a efortului nostru. Vă asigurăm că atitudinea dumneavoastră este apreciată nu numai de ziaristii noştri, ci de întreaga opinie publică progresistă care respectă expresia unei adevărate prietenii şi a unui real internaţionalism.

Dorim ca relaţiile între ziaristii ţărilor noastre să se dezvolte şi să se consolideze şi pe mai departe.

Vă adresăm, dragi tovarăşi, salutările noastre frăţeşti.

Din partea Centralei ziaristilor cehoslovaci

Vladimir KASPAR

Preşedinte

Dimpotrivă, domină seriozitatea, ponderea, spiritul de răspundere. Militînd pentru traducerea în viaţa a politicii partidului în problemele internaţionale, externişti lucrează cu grijă ca pagina a şasea să oglindească corect, obiectiv evoluţia vieţii internaţionale, marile transformări din lume în care se reflectă creşterea prestigiului şi influenţei ideilor socialismului. Paginile noastre „a şasea” demască şi combat tendinţele imperialiste de imixtiune în treburile interne ale altor ţări, tendinţele de a împiedica popoarele respective să fie stăpînite pe propriile lor destine. Presa noastră militează consecvent pentru mai buna cunoaştere reciprocă, pentru apropierea popoarelor din ţările socialiste, pentru întărirea solidarităţii internaţionale a comunistilor, a

tuturor forţelor progresiste anti-imperialiste în lupta pentru pace, progres, socialism.

...Poate că un ziar de-al nostru va lua iniţiativa de a publica un volum cu amintiri ale redactorilor săi. Va fi un bun prilej de evocări şi pentru externişti. Cite nu ar putea povesti ei despre zorii zilei cînd au repaginată pentru a face loc ştirii cu privire la primirea României în O.N.U.... Sau despre noaptea de serviciu cînd a venit un telefon cu primele imagini ale părţii invizibile pe Pămînt a Lunii. Sau cînd au venit ştirile despre prima transplantare de inimă. Sau despre altele alte evenimente care alcătuiesc capitole de istorie şi cărora le sîntem cronicari...

U. VALUREANU

CRITICA DE FILM

față în față cu:

● Actualitatea

● Publicul

● Rigorile
profesiei

● Creatorii

Dezbaterile comisiei ideologice a C.C. al P.C.R. pe marginea problemelor cinematografiei au prilejuit relevarea multiplelor exigențe ce stau în fața cinematografiei românești.

În discuțiile ce au loc nu lipsesc, desigur, referirile la critica cinematografică și rolul ei în stimularea unei creații artistice de valoare.

În legătură cu aceasta am adresat unor critici cinematografici câteva întrebări :

● Care sînt, după părerea dv., atributele care conferă cronicii de film valoarea unui act util, în aceeași măsură, publicului și creatorilor ?

● Ce înțelegeți prin film contemporan și de actualitate ?

● Primatul scenariului sau al regiei este o pseudo-problemă ?

● Cum și în ce măsură poate influența criticul de film actul creației ?

● Dedicăți cronică unui public anume sau publicului în general ?

● Considerați a fi un eșec al cronicii dumneavoastră faptul că uneori sinteți în dezacord cu opinia publicului larg ?

Numai „zice și fuge“

D. I. SUCHIANU

CRITICA DE FILM poate influența pe creator exact așa cum scenariul îl inspiră pe regizor. În aceeași măsură și chiar în același mod. Căci cronică și scenariu sînt lucrări aproape identice. Singura deosebire este că una găsește și explică frumusețile unui film existent, pe cînd celălalt analizează frumusețile unui film viitor. Cronică e citită de spectator; scenariul are drept cititor o singură persoană: regizorul. Încolo, cele două lucrări au același scop, același conținut și chiar aceleași metode de lucru.

Păcatul însă e altul: cronică de film (ca și scenariul) este (cum ar spune răposatul Cațavencu) ceva mai ceva, putem pentru ca să spunem chiar sublim, dar care lipsește cu desăvîrșire. Cronicarii români sînt nu se întristeze și să nu fie geloși. Colegii lor din Occident nu sînt mai pricopsiți. Și ei practică aceeași metodă a lui *Zice și fuge*. Dau note la conduită autorilor și interpreților fără nici o dovadă. Verdicte, cum se zice în argou, scoase din burtă.

Așadar, puține cronici de film adevărate, bazate pe fapte, există în lume. Același lucru cu absența de scenarii adevărate. „Criză de scenariu!“ — iată strigătul de alarmă pe care îl auzim zilnic, de 50 de ani încoace pe toate cele cinci continente. Ceea ce se numește scenariu literar este un simplu rezumat al subiectului. Iar scenariul zis regizoral este deoupașul, spargerea unei povești *deja hotărîte*, în cinci sute de bucățele numite cadre. Dar ade-

văratul scenariu este altceva. Ca să înțelegem, vom descrie ce este o adevărată cronică, cu care adevăratul scenariu seamănă așa de mult.

Un film normal are circa 90 de minute. Din ele, 20 aparțin temei, 70 subiectului. Subiectul este suita de întîmplări articulate cronologic și psihologic. Tema e altceva. Tema e o idee vastă, importantă și veche. Numai problemele importante rezistă vremii și își permit să dureze, să devină vechi fără să devină învechite. Căci fiecare schimbare de conjunctură istorică, fiecare epocă aduce unghiuri de privire noi asupra problemelor vechi. Prima datorie a cronicarului de filme este să demonstreze frumusețea, dramatismul, eternitatea dar și noutatea foarte contemporană a temei din filmul pe care el îl socotește bun. După asta el previne că oricît de interesantă ar fi o temă de film, ea nu face doi bani dacă nu e tratată cinematografic. Aici repetată mereu, și mereu altfel. Tradusă în douăzeci de scene una mai diferită decît alta, scene-cheie, scurte, fulgerătoare, de cel mult un minut, dar evocînd povestea întreagă, stîrnind zeci de gînduri cu privire la intențiile, socotelile, minciunile, calitățile și cusurile eroului, idei care ne fac să înțelegem mereu mai lesne o temă, mereu aceeași și mereu altfel spusă. Cronicarul va culege din film două asemenea minunate momente de frumusețe și adevăr. Le va descrie amănunțit cu comentarii, cu asociații de idei luate din istorie, din ro-

mane, din alte filme, cu cugetări și judecăți personale. Două scene-cheie. Una e prea puțin, căci trebuie arătat cit de deosebite trebuie să fie ele. Două și nu trei, căci două sînt de ajuns pentru a arăta deosebirea de haină în care poate fi îmbrăcată aceeași idee. Această treabă o dată făcută, cronicarul trece mîna celei de a doua instanțe de judecată. Cititorul va viziona filmul, va verifica dacă și restul de 18 scene-cheie din cele promise de cronicar există. Astfel, publicul va confirma sau va casa sentința edictată de cronicar.

Aceeași operație are loc și în cazul unui scenariu adevărat. O dată înflăcărat de frumusețea cu care i-a fost descrisă tema și cele două scene-cheie imaginate de scenarist, regizorul va trebui la rîndul său să găsească restul de 18 din 20. Cum? Inventîndu-le personal, sau consultîndu-se cu alții, sau cumpărîndu-le cu bucata (cum se face curent la Hollywood), sau inspirîndu-se, pe platou, de la jocul original al actorilor. De găsirile lui va atîrna valoarea filmului viitor, așa cum de găsirile spectatorului atîrnă valoarea definitivă și publică a filmului existent.

În ziua cînd oamenii se vor decide să judece filmele așa, adică pe bază de fapte, în acord cu structura îmbucătățită a poveștilor filmate, în ziua cînd vom avea cronici adevărate și scenarii adevărate, atunci cronicile

bune vor fi școala la care cineastul va învăța meseria de a alege într-o poveste scenele-cheie; adică, fiindcă e același lucru, va învăța meseria de creator de filme bune. Criticul deci, criticul veritabil, care își face datoria și meseria așa cum am spus, nu numai că ajută creația de film, nu numai că învață pe realizatori să fie autori (adică scenariști și regizori), dar face mult mai mult: dă un caracter de creație, de găsim, de descoperire însăși meseriei de spectator.

DE ACEEA, PRIMA DATORIE a slujitorilor artei a șaptea este să ceară aprig cronicarului să-și facă meseria așa cum am spus, și nu scriind niște cronici incomprehenzibile. Vreți un exemplu? Iată, cineva are o idee. Banală, dar idee. A vrut să spună că unii artiști reușesc în genurile cele mai surprinzătoare diverse. În loc de a spune asta în 7 cuvinte, a spus-o în șaiszeci și două. Citez: „Să apelăm pentru a explica situația la cunoscuta și întemeiata formulă a diversității în unitate, adică la posibilitatea, uneori chiar necesitatea, în măsura în care această necesitate este dictată de legile interne ale creației, ca evoluția unui scriitor, compozitor, cineast să includă etape aparent surprinzătoare, inexplicabile la prima vedere în raport cu devenirea anterioară, cu stilul afirmat pînă la un moment dat”.

DACĂ SCRUI pentru marele public, sau pentru un anume public? Grozav mă agasează această noțiune. Publicul de elită nu există, pentru că chiar atunci cînd există, degeaba există. Într-adevăr:

1. Lucrurile cele mai profunde și subtile, dacă sînt explicate ca lumea, le înțelege oricine, copilul de zece ani, acarul de la B. M., plugarul din fundul Maramureșului, ba, chiar și academicianul de la București.

2. Și invers: există opere grele, care prin marea lor nouitate sînt, la început, inaccesibile chiar celei mai autentice elite intelectuale, oamenilor cu inteligență psihologică ascuțită, cu experiență artistică veche și variată? Cînd o operă e prea originală, acești spectatori sînt tot atît de opaci cît și cei din „marele public” și deopotrivă au nevoie de explicații din partea unor adevărați cronicari. Criticul de filme nu aparține unei elite, ci unei meserii. Meserie de care atîrnă însăși meseria de cineast creator, ba chiar și caracterul creator al meseriei de spectator.

Sinceritate, competență, claritate

Ana Maria NARTI

NU CRED CĂ poate fi vorba despre condiții deosebite „de gen” ale cronicii de film. Pentru a fi cu adevărat utilă și creatorilor, și publicului, cronică cinematografică trebuie să respecte condițiile fundamentale de eficiență ale oricărui act de critică de artă. Să fie sinceră — adică să exprime ce gîndește cronicarul și nu ce știe el că este potrivit cu unele preferințe dominante ale momentului (și sinceritatea este oestul de palidă în cronică noastră curentă de film). Să fie competentă — adică să se întemeieze pe o reală cunoaștere a legilor și dezvoltării artei filmului și pe studiul operei discutate depășind nivelul, foarte des întîlnit la noi, al repovestirilor și comentariilor „în general” (care este nivelul de jos al cronicii de cotidian de la noi), și ieșind, în același timp și din sfera (cam prea mult lărgită în ultima vreme) a notațiilor grațioase de impresii și a „cause-ri”-ei de salon. Și să fie foarte clară, să nu ridice, între ea și cititor piedicile unui limbaj închis în tot felul de ecuații de pretinsă „specialitate”. Poate doar aici să intervină o condiție aparte a cronicarului de film. Avînd un public foarte larg neomogen și foarte mobil, care cuprinde totdeauna un mare număr de neinițiați, cronicarul cinematografic este obligat — cred eu — la un deosebit efort de claritate. Și nu mă gîndesc doar la cuvintele pe care le

folosește o cronică sau alta (din păcate, vocabularul cronicii noastre curente este înecat în neologisme pretentioase și foarte prost folosite). Criticul care se dedică artei celei mai apropiate de realitate, celei mai încărcate de viață — cinematograful — este obligat să caute contactul cel mai deschis, cel mai viu, și cu opera filmică, și cu realitatea care ar inspira această artă, și cu publicul. Un cronicar cinematografic „de bibliotecă” este o aberație, totuși posibilă, ca toate aberațiile umane. Un critic cinematografic cu o formație exclusivă, de cinematecă, de arhivă de filme” există numai pe jumătate (deși, practica înregistrează numeroase cazuri de asemenea jumătăți de cronicari, mai ales în presa franceză — și nouă ne place, de obicei, să-i admirăm fără rezerve pe francezi). Un critic întreg, un critic adevărat de film, cum a fost André Bazin, cum este teoreticianul Aristarco, este în primul rînd un îndrăgostit de viață, un intelectual inzestrat cu un deosebit talent al receptivității directe (nu în primul rînd de idei, ci de simțuri, de senzații, de percepție, de observație), un om care are harul văzului și al auzului, un om al puterii de a observa.

PRIN „ACTUALITATE” înțeleg „actualitate”. Noțiunea mult mai ambiguă de „contemporaneitate” nu mă interesează în raport cu cine-

matografia, cel puțin în raport cu cinematografia noastră de astăzi. Cinematografia este arta maximei comunicări cu realitatea. Ea trăiește în primul rînd în filmele și din filmele care transformă prezentul în acțiune creatoare, în gînd creator. Toate celelalte modalități, oricît de contemporane ca înțeles, vin după aceea — chiar și filmul istoric. Cinematografia sovietică a început cu *Kinopravda*, cu *Greva*, cu *Potemkin*, atunci cînd revoluția era cea mai pasionantă actualitate pentru întreaga omenire. Neorealismul a început cu explorarea actualității: polonezii, în epoca lor mare, și cehii, astăzi, fac același lucru. Cinematografia română nu s-a constituit deocamdată ca școală, ca organism colectiv armonios, pentru că evită actualitatea de conflict a vieții noastre, pentru că ocolește contradicțiile reale din care se țese existența noastră socială.

SÎNT PENTRU PARTICIPAREA criticului la creație. Cinematografia se poate „învăța” la masa de montaj, la arhiva de filme, și alături de regizor. Spunînd „participare” nu mă gîndesc la nici un fel de formule sau formații de lucru administrativ-organizatorice (am groază de aceste intervenții în creație), ci la participarea firească și modestă,

bazată pe pasiunea reală pentru film și pe obișnuita colaborare profesională critic-creator. Poți învăța studiînd nu numai filme, dar și modul de lucru al unor cinești. Fiecare critic are un palmares intim — recunoscut sau nu, — un clasament al său de realizatori, fiecare critic și-a legat într-un fel sau altul crezul cinematografic de oamenii de creație în al căror talent cred în primul rînd. Aș putea să reîncep mereu să învăț alături de Ciulei și Pintilie, dacă ei ar lucra mai mult pentru cinematografie. Altminteri, sînt nevoită să-i odescopăr și să-i redescopăr ca regizori-creatori de teatru.

ÎN CINEMATOGRAFIE dilema primatului text-regizor este și mai falsă (dacă se poate imagina o asemenea scară de comparație) decît în teatru. Creatorul filmului este regizorul. Dar fără un scenariu bun, el este silit de cele mai multe ori să facă exerciții de pură abilitate. Și noi am văzut mulți regizori talentați cheltuindu-și astfel în gol însușirile evidente. Cel mai semnificativ este cazul Săucan.

MI-ĂȘ PUNE foarte multe întrebări neplăcute privitoare la puterea mea de discernămint dacă s-ar întîmpla să mă trezesc în permanent acord cu publicul larg. Pentru cri-

tica de film — și pentru critică, în genere — dialogul activ, deci, de multe ori purtat chiar de pe pozițiile conflictului oeschis, este o condiție vitală. Cu condiția ca, înăsprindu-se, acest dialog să nu degenereze în monolog.

Aș vrea să pot scrie pentru toți. Este, dacă îmi pot îngădui o asemenea mărturisire, unul din idealurile mele. Știu însă că, deocamdată, acest vis nu se poate realiza. Publicul mare de la noi nu are în prezent nici o tradiție de cultură cinematografică — și cronică este, totuși cronică, nu articol de popularizare. Și pe urmă, eu m-am format publicînd într-o revistă de cultură, „Contemporanul”. Scriu deci pentru publicul intelectual, și mai ales pentru tinerii intelectuali. Și mă hrănesc totdeauna cu speranța (foarte posibil, iluzorie) că izbutesc să scriu pentru masa intelectualilor tineri, nu pentru cîțiva snobi. Cînd scriu „Cronica publicului” pentru revista „Cinema”, încerc să înfirip un dialog cu spectatorul nepregătît. Nu știu dacă reușesc. Nu e ușor să ieși — chiar și numai în planul mental — din climatul cu care te-ai obișnuit. Deși saltul veșnic reluat dincolo de obișnuită ar trebui să constituie unul din exercițiile permanente ale criticului de artă.

CRITICA DE FILM...

Raportări necesare

Florica ICHIM

EXIGENȚA FAȚĂ DE PRODUCȚIA ROMĂNEASCĂ, acesta mi se pare a fi condiția esențială pe care îndeplinind-o, critica poate influența pozitiv producția actuală.

Etapa de discuție în care ne aflăm impune, nu numai un moment, din care exigența criticului de film trebuie să acționeze mai puternic, nu numai o discuție de principiu asupra situației generale a cinematografiei române, ci, cred că, în primul rînd, o rediscutare foarte la obiect a întregii producții cinematografice, a acestei producții de peste douăzeci de ani. Pentru că o serie de filme s-au strecurat printre diti-rambi, printre laude nemeritate și numai analizînd tot ce s-a creat ne putem da seama care dintre pro-

ducțiile anterioare au trecut de faza de accident sau de întâmplare cinematografică spre ceea ce trebuie să devină un film — un act de cultură. În nici o artă, nici în cea de-a șaptea, certificarea ca act de cultură nu poate apărea decât printr-o distanțare în timp, care presupune analizarea producției anterioare în acest moment dar și printr-o foarte competentă analiză în chiar momentul apariției, analiză care să nu privească pelicula numai în contextul nostru filmic, ci să stabilească toate raportările necesare pentru împlinirea actului critic. Fiecare film românesc trebuie să devină astfel obiect de analiză comparativă. Este timpul ca această metodă să pătrundă atât în ceea ce privește analiza filmului străin cât și a celui românesc care nu mai poate rămâne operă izolată. Este indiscutabil că el este un moment de creație într-un flux general de creație. Așadar filmul românesc trebuie raportat constant la producția mondială căci a ajuns deja la vârsta maturității când „tinerețea” producției cinematografice românești nu mai este în nici un fel o scuză pentru lipsa calității. Această raportare aduce după sine exigență. Stabilindu-se un termen de comparație justificat, mediocritatea nu va mai rezista și înzăduința nu-si va mai avea locul. Iată deci formulată o primă condiție a unei cronici și o primă datorie a criticilor, principal mijloc prin care pot deveni utili cineștilor și în același timp publicului.

Asta nu înseamnă că nu trebuie să încurajăm din toate puterile peliculele care, chiar dacă nu sînt opere perfect împlinite, dovedesc totuși însemnate căutări, curaj de opinie și o reală preocupare pentru a atinge un anumit nivel, măcar de meșteșug.

ȘI DACĂ ESTE UN DOMENIU care se cere acum a fi încurajat, acesta este filmul de actualitate.

pentru că nu trebuie să uităm nici un moment că nici o cinematografie nu a avut școala sa națională în afara filonului de actualitate. Dacă a existat o școală poloneză și există un reviriment în cinematografia cehă sau maghiară, dacă s-a putut manifesta „free-cinema”-ul, dacă „noul val” a fost un curent viabil iar școala new-yorkeză s-a putut impune, acestea au fost posibile numai pentru că toți creatorii — scenariști și regizori — s-au îndreptat spre viața din jurul lor, spre adevăratele probleme ale contemporaneității. Nu se poate spune că nu sînt necesare și ecranizările după opere clasice sau film istoric. Dar, pentru ca filmul românesc să se manifeste cu vigoare este nevoie de un film românesc contemporan. Acesta este terenul pe care poate să se dovedească gândirea regizorală matură. acesta este teritoriul adevăratelor investigații umane și adevăratelor căutări estetice.

ADESEORI S-AU GĂSIT scuze pentru calitatea scăzută a filmelor în subrezenia și inconsistența scenariilor — real punct nevralgic. În faza de scenariu cred că este singurul moment din creația filmică în care criticul poate să fie, în afară de meditator între operă și public, un factor de ajutor imediat și la obiect. Producția noastră nu se ridică la un număr atât de mare de filme încît să nu fie posibilă o mai largă discuție prealabilă turnării, o analiză pe materialul literar sau chiar la faza de scenariu regizoral.

Oricum însă, nu vom putea vorbi de opere viabile atîta timp cît nu vom putea vorbi despre personalități regizorale. În complexul și colectivul proces de creație filmică, regizorul rămîne creatorul operei: el este cel care își impune personalitatea, cel care poate să transforme

chiar un scenariu mediocru în operă de artă. Încurajarea indiferentă și comodă a celor ce știu doar să se achite, la nivel organizatoric, de realizarea unui film duce la o avalanșă de producții ce seacă fondurile studioului, dar mai ales încrederea publicului și nu va duce niciodată la afirmarea cinematografului românesc.

Cît privește relația dintre criticul cinematografic și cititorii ei are, de fapt, din punctul meu de vedere, un singur răspuns: cronica se adresează tuturor spectatorilor de film. Trebuie să mărturisesc însă că nu consider o cronică drastică la un film prost un eșec, dacă după ce a apărut primesc scrisori revoltate de la un număr de spectatori entuziaști. Sper însă că argumentînd și iar argumentînd în fiecare cronică, voi putea reuși cu vremea să-i conving că dreptatea stă în spusele mele. Este o pretenție foarte mare, dar cred că nu exagerată. Vina acestei discordanțe oîntre părerile criticilor și o parte nu prea mare din public se datorește producției de duzină cu care spectatorii au fost hrăniți pînă la pierderea discernămintului. Nimeni nu are nimic împotriva filmelor polițiste sau de aventuri, dar apar pelicule atît de proaste încît este imposibil să nu le condamni, chiar dacă unii spectatori se revoltă împotriva-ți. Toate producțiile acestea nu fac altceva decît să deformeze gustul, fapt foarte grav cu tot atît de grave răsfrîngeri asupra filmului românesc. Nu prin filme ca „Samba” și „Duelul lung” poate fi educat publicul pentru a putea să vizioneze „Duminică la ora 6”. Avalanșă de mediocritate nu va face decît să dăuneze propriei noastre cinematografii atît creatorilor cît și publicului.

Deschis și convingător

Eugen ATANASIU

ESTE UN ADEVĂR comun care se cere amintit și repetat, acela că dacă opera cinematografică își împlinește țelurile mijlocit, înăurect — adresându-și ideile auditorului, prin intermediul celor înfățișate pe ecran (din urmărirea cărora spectatorul va trage el singur concluziile), — opera critică are un caracter direct, ea trebuie să răspundă argumentând, demonstrând și nu sugerând care este locul și valoarea creației unui cineașt, fie că este cazul unui singur film, fie al mai multor filme. În acest sens este indubitabil că actul critic, a cărui materializare devine în mod curent cronică de film, trebuie să adopte o modalitate publicistică. Aceasta înseamnă a răspunde unor rigori anume, bine precizate. Consider că cele mai importante sînt trei: caracterul *informațional*, caracterul *apreciativ* și caracterul *educativ* în posesia cărora trebuie să se afle simultan cronică de film.

RESPECTAREA CARACTERULUI informațional necesar unei cronici înseamnă nu doar ca autorul ei să fie în deplină cunoștință de cauză — căci, vai, se mai întâmplă și confuzii regretabile de nume, de activitate de creație, chiar de termeni proprii cinematografului! — dar ca însăși cronică de film, prin apariția ei *operativă*, să aducă spectatorului vestea apariției pe ecrane a filmului dovedindu-se, într-o epo-

că în care viteza informării constituie o condiție esențială a existenței unui organ de presă, capabilă să slujească la vreme și deci eficace publicul cărui i se adresează. Convingerile unor critici de cabinet că o cronică de film poate sau chiar trebuie să apară mai târziu, după ce publicul a văzut filmul, este infirmată de practica marilor ziare din lume care reușesc să-și cîștige și să-și mențină cititorii datorită faptului că-i ajută prompt — cu opinia activă a cronicarilor ce susțin rubrica de cinema — să se decidă dacă vor merge sau nu să vadă un film, lucrul important în viața modernă solicitată de atîtea preocupări și chiar de viața artistică, atît de bogată în manifestări încît opțiunea între un spectacol și altul se impune inevitabil. Așadar, a fi util publicului înseamnă, în primul rînd, a-l orienta la vreme, în ritmul determinat de condițiile actuale ale vieții.

ÎN CARACTERUL APRECIATIV al cronicii de film se exprimă posibilitatea criticului de a fi în același timp de folos atît publicului cit și creatorilor. Pentru aceasta însă criticul trebuie să răspundă de un sistem de referință fundamental activității lui. Deseori, lipsa de încredere a publicului sau a cineaștilor în aprecierile criticii au ca temeinică justificare faptul că sînt aplicate măsuri diferite în procesul cer-

cetării valorilor operei cinematografice, de către același critic. Astfel, nu odată unui film slab i s-a făcut rabat cu argumentul importanței temei — ca și cum o temă, o idee poate fi apreciată în afara realizării ei artistice concrete care poate, fie s-o valorifice, fie s-o compromită. E de la sine înțeles că un critic care pornește de la acest avans de calitate acordat aprioric pe seama temei va judeca cu o exagerată exigență un alt film a cărui temă, după părerea lui, nu e atît de importantă. Apar deci vădite diferențele de scară a aprecierii, pe baze preconcepute. Unde duce această manipulare a unor scări diferite e lesne de văzut: nici creatorul primului film nu va fi satisfăcut, întrucît nimeni nu poate să-și afle justa lui valoare în indulgență — și nici creatorul celui alt film — care va vedea în pornirea inițială a criticului o lipsă de înțelegere și o atitudine ostil-preconcepută. Cît privește publicul, acesta nu poate decît să rămînă perplex la o atare mobilitate în sistemul apreciativ al criticului, aderînd la cele susținute de el de la caz la caz în raport de atracția pentru zona tematică pe care o susține și criticul, de incidența posibilă între temă și realizare etc. De remarcat că, vreme îndelungată, critica de film nu și-a adus o contribuție efectivă în privința creației cinematografice românești, între altele și pentru că a

folosit o scară apreciativă anume construită pentru filmele noastre, amnistiindu-le deseori lipsurile în virtutea conștientului că avem „o tinăra cinematografie”. Nu odată, spectatorii și-au exprimat nedumerea față de elogierea unor filme slabe românești simultan cu critica aspră a unor filme din alte cinematografii, judecate după alte exigențe. Duplicitatea criticii nu a fost de folos creatorilor noștri de filme care s-au amăgit cu aprecieri călduțe și au putut astfel persevera în confuzii și greșeli cu gândul că pot face la infinit experiențe, film după film, căci „abia sintem tineri”.

CARACTERUL EDUCATIV al cronicii de film. Într-adevăr, ca orice gen publicistic, cronică de film trebuie să militeze deschis și convingător pentru virtuțile estetico-educative ale artei. Pe această direcție trebuie ca însăși cronică să fie educativă. Calitatea literară a reacțiilor opiniilor, accesibilitatea argumentării, orientarea ei potrivit unor principii constante și clar exprimate îi pot asigura îndeplinirea în perspectivă a rolului educativ etico-estetic. Care este acest rol? Este acela de a inocula și dezvolta spectatorului-cititor al cronicii gustul pentru opere de artă autentice, de mare valoare, care exprimă adevărul și năzuințele înaripate ale umanității, care fertilizează gândirea și statornicesc criteriile morale înălțătoare, care indică perspectiva progresului în realitatea explorată cu talent și măiestrie.

DIN CELE ARĂTATE mai sus se deduce limpede că nu putem stabili criticului poziția de mediator între creator și public, ci el o deține pe aceea de participant activ la realizarea operei cinematografice, pornind de la considerentul fundamental că realizarea unei opere de artă este definitiv împlinită numai după „consumarea” ei de către publicul căruia i se adresează. În acest punct, intervenția criticii este binevenită. Înainte, în faza de elaborare, nu mi se pare necesară și — după câte știu — nici dorită de creatori. Oricum, despre o creație care nu e finită, nu se pot emite judecăți cu o valoare finită. În schimb, s-ar putea emite sugestii la... infinit. Să ne imaginăm, de pildă, cum ar fi arătat „Gioconda” dacă, în timp ce Leonardo da Vinci o picta, criticii florentini ai epocii i-ar fi dat sfaturi!

OPERA CINEMATOGRAFICĂ fiind încă o operă colectivă pentru mulți creatori — numărul celor ce pot fi considerați „autori” de film e încă redus — se înțelege că fiecare are partea sa de răspundere pe care critica o poate analiza, cu instrumentele ce-i stau la îndemână, în chip diferențiat. Cît privește primatul răspunderilor este evident că el aparține regizorului fără de care scenariul nu ar rămâne decît o bucată literară deci în afara sau, dacă vreți, cel mult în laboratorul creației de film.

CRED CĂ ORICE CRITIC își doarește cît mai mulți cititori, din rindul cărora ar putea recruta continuu un număr sporit de aderenți pentru opiniile sale. În consecință, scriu cronică pentru toți cei care ar dori s-o citească, chiar dacă nu vor fi de acord cu părerile exprimate în cuprinsul ei. Firește, conștiința răspunderii față de un public cît mai larg incumbă și datoria de a scrie astfel încît să fii înțeles. Este condiția accesibilității, despre care aminteam în răspunsul la prima întrebare.

DEZACORDUL ÎNTRE CRITIC ȘI PUBLIC nu spune nimic prin însuși faptul că s-a produs la un moment dat, într-un caz sau altul. Aș adăuga chiar că el este implicit unei relații dialectice între critic și public, pe un anume punct al devenirii către care critica trebuie să tindă (mă refer la ridicarea progresivă a nivelului de înțelegere și apreciere a operei cinematografice de către public). Se cere întotdeauna analizat concret cazul în care s-a produs divergența de opinii pentru a vedea cine are dreptate. Din păcate, la noi încă nu se practică sistemul de ample sonodaje ale opiniei publice sub forma anchetelor sociologice care să indice preferințele și exigențele publicului la un moment dat. Singura orientare, extrem de precară, care ne stă la dispoziție, este cea a numărului de bilete vândute pentru un film sau altul. Cît de eronată este deducția ce s-ar putea face pe marginea cifrei totale a spectatorilor întruniți de către un film, se poate observa și din aceea că nu toți spectatorii care au cumpărat biletul sînt de părere, după ce

au văzut filmul, că au făcut bine cumpărînd biletul — adică socotesc filmul bun. Cine poate spune deci, acum, cu precizie: outare cronică e în dezacord cu „publicul larg”?

Cît privește problema eșecului ea nu poate fi judecată nici măcar, întotdeauna, în raport cu numărul spectatorilor căci nu putem opune unor exigențe estetico-educative datele statisticii. Să cercetăm mai bine valoarea ideilor pentru care a militat criticul căci s-au mai văzut cazuri cînd atitudinea clarvăzătoare a unui critic a fost ulterior apreciată și de creatori și de public. În asemenea cazuri critica și-a făcut datoria cu curaj, înfruntînd riscul dezacordului, în numele perspectivei și atunci eșecul nu mai poate fi considerat eșec ci o veritabilă izbîndă!

EXISTĂ, E ADEVĂRAT, tendința unor creatori care au temeri în ceea ce privește verificarea exigentă și promptă a adevărului pe care o înfăptuiește spectatorul la filmele de actualitate. Atunci acești creatori preferă să „ia o distanță” față de actualitatea imediată, de 5—10—15 ani și chiar mai mult, care le asigură anume libertăți de interpretare, continuînd totuși să susțină că ei fac filme încadrate însă de un termen care dilată sensul actualității: „Filme contemporane”. Cum contemporani sintem cu toții de cînd ne naștem și pînă murim, orice film care cuprinde un crîmpei pe care spectatorul cel mai vîrstnic l-ar putea recunoaște ca petrecîndu-se cîndva pe parcursul vieții lui, este evident o marcă de contemporaneitate. Personal, sînt pentru delimitarea categorică între cei doi termeni astfel încît să știm bine cît reprezintă efort real de a răspunde pe ecran unor probleme de viață acute, imediate în munca creatorilor noștri de film artistic. Ceea ce, firește nu exclude necesitatea unor filme în sens larg, contemporane. Aș atrage numai atenția că mari școli și curente care s-au impus, cum sînt „neorealismul” italian, „Free-cinema”-ul englez și altele au rodit excepțional tocmai în plină și imediată actualitate. Quod erat demonstrandum!

La temperatura marilor sentimente

T. CARANFIL

MA ÎNDOIESC, în primul rând, că cronică cinematografică ar trebui să fie „în aceeași măsură” un act util atât publicului cit și creatorilor. După părerea mea, lucrul acesta este imposibil. În ce mă privește, disting finalitatea cronicii în funcție de publicația în care apare. Dacă ea este inserată în periodicul de specialitate, trebuie adresată, în cea mai mare măsură, omului de meserie, autorului: dacă ea vede însă lumina tiparului în ziarul de mare tiraj, atunci țelul ei este, înainte de toate, orientarea masei spectatorilor. Această precizare mi se pare esențială, pentru că orice critic de film care nu-și îndeplinește în mod formal profesia, are datoria să se întrebe, înainte de a pune condeiul pe hîrtie, *pentru cine și pentru ce scrie*.

ADRESEZ CRONICA — firește — publicului ziarului la care scriu, deci întregului public. Știu însă dinainte că numai o parte din el, și nu cea mai mare, îmi împărtășește opiniile și gustul. Dar acesta este un alt lucru firesc: în artă gusturile sînt atât de împărțite și atât de nuanțat variate, încît ar fi practic imposibil să întrunești nu unanimitatea ci măcar majoritatea părerilor. Esențialul este ca aceas-

tă cronică să stimuleze gîndirea publicului. Cititorul ideal este — după mine — nu cel care mă crede pe cuvînt, cel care își însușește apriori poziția mea, ci — dimpotrivă — cel care mi-o verifică cu spiritul critic întotdeauna treaz. Cititorul ideal este — pentru mine — nu cel care se călăuzește după judecățile mele de valoare lăsîndu-se invitat sau nu, la film, în funcție de recomandarea mea, ci cel care citește cronică după ce a văzut filmul și în deplină cunoștință de cauză realizează un schimb de idei cu mine, criticul său. Din această pricină n-am să consider niciodată ca un eșec, eventualul dezacord de opinie cu publicul. Esențialul este dacă rîndurile mele au stimulat sau nu luarea de poziție a partenerului meu, cititorul, dacă acesta a fost ajutat să-și cristalizeze precis judecata de valoare prin raportarea critică la opinia mea, dacă — stimulat de argumentele mele pe care le contestă — spectatorul s-a văzut constrîns să mai reflecteze odată la filmul pe care-l văzuse alaltăieri și această întoarcere în timp e un cîștig atât pentru el cit și pentru mine, pentru că în felul acesta cinematograful încetează să fie un divertis-

ment fugar și lipsit de obligații și devine un fapt de cunoaștere și obiect de meditație. Pe scurt, eșecul cronicarului nu este dezacordul de opinie ci ignorarea. Cînd cititorul îl ocolește, cînd cronică de film nu mai e citită, înseamnă că cronicarul nostru face o treabă mediocră, formală, că modul său de a se eschiva unei pronunțări nete a diagnosticului, echivocul prudent pe care-l promovează, fie el și învăluit într-o pretențioasă impostură intelectualistă, nu înșeală pe nimeni. Cititorul știe că n-are nimic de spus și nu se mai obosește să descifreze nimic din arabescurile stilului.

VOI ÎNCERCA ACUM să răspund chestiunii cu privire la condițiile pe care o cronică de film trebuie să le îndeplinească. Ele sînt foarte numeroase și aș putea umple întreaga revistă, enumerîndu-le și argumentîndu-le: competența, simțul valorii, responsabilitatea, angajarea ideologică fermă, receptivitatea la nou, onestitatea, accesibilitatea stilului ș.a.m.d. M-aș opri însă în mod special numai la două dintre ele. Prima ar fi: curajul! Curajul opiniei personale și al judecății de valoare răspicată. Curajul de a înfrunța prejudecata uno-

ra dintre spectatori și minia unora dintre autori. Curajul de a face abstracție de conjunctură, de grupuri și de prietenii și a-ți rosti cu înverșunare adevărul. Curajul de a-ți rămâne credincios ție însuși. Pentru că, aidoma creatorului de artă, criticul de film nu există, nici el, decît atunci cînd se caută pe sine însuși în fiecare opinie pe care o cutează. Să-ți cauți decizia în tine însuși este mult mai complicat decît s-o formulezi foilețind în pripă critica din publicațiile străine cărora le atribui prestigiu. Asta cere curaj, și în acest sens, fiecare cronică este o aventurare în neprevăzut fiindcă nu se poate ști niciodată dacă lumea îți va da sau nu dreptate. Nu sînt de acord cu opiniile — paradox lansate uneori de veteranul criticii românești D. I. Suchianu, care trece prin furcile caudine ale spiritului său dezlănțuit, filme evident remarcabile precum *Rocco și frații săi* sau *Umbrelele din Cherbourg*, dar n-am să încetez niciodată să admir curajul cu care face aceasta.

Și o a doua „condiție” pe care trebuie s-o îndeplinească o cronică este pasiunea. Cred în criticul care se aprinde, care pornește la război cu cititorul pentru filmul pe care-l iubește sau împotriva celui care i-a stîrnit sfînta minie. Critica — zic eu — trebuie să se facă la temperatura la care se face arta la temperatura marilor sentimente. Consemnările căldute corespund numai filmelor mediocre și mă doare cînd citesc o asemenea cronică „temperată” la un film care ar fi binemeritat entuziasmul și incandescența.

ACTUALITATEA ȘI CONTEMPORANEITATEA îmi par noțiuni analoge, care exclud interpretarea formală, exterioară. Actual este ceea ce se află angajat în contemporaneitate și nu neapărat ceea ce

are subiectul plasat în zilele noastre. *Zodia fecioarei* îmi pare un elocvent exemplu de film inactual și atemporal, de evaziune în preocupări pretins estetizante, deși formal se desfășura în ambianța unei cooperative din zilele noastre. Poate să pară curios, dar *Pădurea spinzurăților* am receptat-o ca pe un film de aprinsă dezbateră contemporană, așa cum ecranizarea regizorului Kozințev după *Hamlet* mi-a vorbit despre dilema omului zilelor noastre. Artă adevărată are întotdeauna o încărcătură de eternitate, este oricînd actuală. Plasarea formală în prezent nu rezolvă nimic după cum o supermontare nulă ca *Neamul Șoimăreștilor* n-a asigurat autenticitate istorică unei întristătoare tentative cinematografice. Actuale și contemporane îmi par filmele care afirmă sau neagă, care dezvăluie și scot la lumină autenticele probleme ale existenței umane.

La întrebare: este primatul scenariului sau al regiei o falsă problemă, răspund — așa cum probabil vă și așteptați — Da! Este o falsă problemă! Dar dacă dilema primatului scenariului sau regiei îmi pare falsă, există o autentică problemă a primatului *răspunderii* regizorului sau scenaristului. Mi se pare foarte important de înțeles că în cinematografie responsabilul deplin este regizorul — responsabil pînă și de calitatea dramaturgiei pentru că el este cel care adoptă — în ultimă instanță — scenariul, și-l destină transunerii în imagine. Singurul vinovat al inconsistenței scenariului, al lipsei sale de perspectivă mi se pare — în acest sens — regizorul. Nimeni n-ar fi avut de ce să-l împiedice pe Ion Sîrbu să încerce un scenariu de comedie, dar o dată ce Haralambie Boroș l-a ales ca obiect artistic, filmul rezultat, *Corigența domnului profesor*,

devine oglinda gustului regizorului, a opțiunii sale artistice și calităților sale profesionale.

Din păcate, în anii din urmă, la studioul București, simțul răspunderii profesionale a fost diminuat prin imixtiuni neprincipiale în fixarea distribuției, în modificarea proiectelor inițiale, chiar în timpul muncii pe platou sau ulterior, în perioada de montaj. În cazul *Corigenței*, de pildă, în cei zece ani de lucru la acest film au sărit să „dea ajutor” numeroase persoane care — nu se știe de ce! — n-au mai ținut să apară pe genericul filmului în calitatea lor de colaboratori, ci s-au mulțumit cu poziția lor de pe statul de plată. Ajutorul de acest tip nu a salvat filmele împotmolite de la destinul lor de rebut, dar a ajutat regizorilor în scuza lor că filmele nu mai reflectă intențiile inițiale, că ei *nu sînt responsabili* de ce a ieșit în cele din urmă. În lumina unor asemenea experiențe, soluția cea mai bună îmi pare cultivarea răspunderii personale a regizorului ca autor al filmului — așa cum trebuie să fie!

CRITICA ESTE un act de obiectivitate și nu cred că un om care a urmărit îndeaproape munca unei echipe, care a făcut chiar observații asupra materialului brut să mai poată emite judecăți proaspete și obiective la premieră. În momentul în care ai devenit părtaș la actul de creație devii un soi de complice al autorilor și nu mai poți obține detașarea necesară cristalizării unei judecăți de valoare. Imixtiunea unui critic înainte de faza finită a filmului mi se pare nedorită atît pentru autor cît și pentru criticul însuși. Dacă aș fi critic de teatru, aș refuza — din același motiv — să particip la petițiile spectacolului la premiera cărui vreau să public o cronică.

Informatica și publicistica

PUNCTE DE VEDERE

Ion CHIȚU
Redactor șef al revistei
„Știință și tehnică”

ESTE în afară de orice îndoială că puține din realizările tehnice și științifice contemporane sînt folosite de gazetar ca mijloc de investigație, de prospectare a lumii despre care el dorește să scrie. Excluzînd magnetofonul, minifoanele și, bineînțeles, mijloacele electronice de comunicare la distanță de care face uz oricare alt locuitor al planetei, se poate spune că, în esență, ziaristul de astăzi procedează — ca metodică și ca manieră de a culege și reda informația — întocmai ca și bunicii săi în urmă cu 90—100 de ani. Or, cert este că revoluția tehnico-științifică contemporană, cu implicațiile ei în sfera vieții materiale și sociale, a afectat într-o măsură importantă și dezvoltarea mijloacelor de informare de masă, modul de organizare a canalelor informaționale în redacție, optica asupra ziaristicii în ansamblul ei care, folosind cuceriri ale științelor din alte domenii, tinde să devină o adevărată știință de sinteză și redare a faptelor.

Dimensiunile informației cresc continuu

ÎN ULTIMUL DECENIU asistăm la o adevărată explozie în lumea informației, a scrisului, a cărții, a tipăriturilor în general. După opiniile unor specialiști, se consideră că în medie, o dată la 7 ani, are

loc dublarea cunoștințelor științifice, ceea ce înseamnă că nu-i deloc hazardat să susținem că volumul de informații crește în progresie geometrică. Concomitent cu această dublare are loc o sporire impresionantă a numărului de publicații (cotidiene și periodice) care vehiculează ceea ce spiritul și geniul uman a elaborat mai bun, mai de folos pentru societate. În ultimele aproape șapte decenii, în domeniile științifice și tehnic, numărul publicațiilor periodice s-a dublat o dată la zece ani, ajungînd de la 10 000 în anul 1900 la peste 100 000 în perioada actuală. Conform unor statistici ale O.N.U. se publică anual pe tot globul peste 30 000 000 de volume ce conțin lucrări științifice, peste 50 000 de reviste de specialitate care cuprind în fiecare an peste 5 000 000 de studii, cercetări și referate științifice. La toate acestea se mai pot adăuga peste 250 000 de dări de seamă tipărite care conțin descrieri, aprecieri, propuneri cu caracter științific și tehnic, rezultate din congrese, conferințe sau colocvii naționale și internaționale.

Tabloul succint de mai sus ar mai putea fi completat și cu unele date privind cartea. Se consideră că, și în acest domeniu, numărul de titluri tipărite se dublează la aproximativ 10 ani. Există țări, printre care Japonia, U.R.S.S., R. F. a Germaniei și S.U.A., care tipăresc fiecare peste 20 000 de titluri de cărți anual. Au luat o mare extindere așa-zisele editii populare tipărite în milioane de exemplare. În ceea ce privește traducerile, activitate ce reflectă nivelul înalt pe care l-a atins circulația valorilor spirituale ale

planetei, este suficient să ne referim la o singură cifră. După o statistică efectuată în 69 de țări, se tipăresc anual circa 40 000 de traduceri.

În aceste condiții este interesant să amintim de cele două tendințe contrare despre care am putea spune că se manifestă în cadrul oricărei discipline umaniste. Cea dintâi este încadrarea oricărei creații (literare, publicistice, cinematografice) cu o cât mai mare cantitate de informație. Această tendință e ilustrată, de pildă, de munca de șase ani depusă de scriitorul Truman Capote pentru elaborarea romanului său reportaj „Cu îngheț rece” sau de anii devotați de realizarea grandiosului film al lui Bondarciuk „Război și Pace”. Pe de altă parte, există tendința de a pune frână acestei avalanșe documentaristice, care riscă să înecă, să acopere creația propriu-zisă. Iată ce spunea în acest sens profesorul Charles R. de Carlo care conduce serviciul de cercetări al celei mai mari societăți de informație din lume, I.B.M.: „Cunoștințele devin atât de copleșitoare, încât ar trebui mai degrabă să avem grijă să ne protejăm de ele, pentru ca să nu ni se obstrueze spiritul”. Soluția — după părerea mea — e tocmai utilizarea rațională a uriașului val informațional. Și, folosind o imagine, am spus că, după cum într-o centrală atomică, dirijăm fisiunea fără să înghăduim uraniului să atingă masa critică, tot astfel va trebui să învățăm să minuiim, să dirijăm și combustibilul informațional.

Este firesc ca în fața unei asemenea avalanșe de informație, cu rezonanță în cele mai diverse activități sociale, de cercetare științifică sau tehnică, omul, în general, indiferent de specialitate, să se simtă copleșit, dezorientat. Excepție nu poate face nici gazetarul. Dacă acesta mai aplică încă vechea metodă empirică de documentare, dacă nu și-a luat măsuri de ordonare a canalelor de informație și nu și-a pus la punct mijloacele care să-l ajute în discernerea valorilor de nonvalori, el va plui, va naufragia pe marea de cifre, de fapte. Îi va fi greu să găsească liantul de unire, de cimentare a a-

celor informații care, comentate cu probitatea și competența unui adevărat om de știință, să satisfacă, să intereseze publicul cititor. În acest sens, îmi aduc aminte de o întâmplare care într-un fel m-a nedumerit. Nedumerirea a venit poate și de acolo că noi cei ce lucrăm într-un domeniu de contact cu nou-tatea științifică și tehnică cerem confracților de la alte publicații (uneori pe nedrept) să fie în aceeași măsură la curent cu ceea ce se întâmplă în lumea cercetării. Este vorba de laser, fenomen pentru descoperirea căruia fizicianul american Townes și sovieticii Basov și Prohorov au primit în anul 1964 premiul Nobel. Desigur în anii premergători, fenomenul a fost cercetat în numeroase țări, publicațiile fie de specialitate, fie de popularizare au inserat numeroase articole, studii, informații — un adevărat torrent de date, de cifre cu privire la folosirea laserului în cercetare, în tehnică, în industrie (revista „Știință și tehnică” publicase pe această temă un număr de 3 articole). În anul în care cei trei laureați își primeau prestigiosul trofeu, existau în lume peste 600 de laboratoare ce se ocupau cu cercetarea în acest domeniu. Dar toate acestea nu erau cunoscute și de unii confracți și, deodată, decernându-se premiul și fiind puși în situația de a scrie despre laser (de altfel, până și într-un astfel de domeniu se practică moda — toate zările mari și mici începuseră să atace această temă) prezentau problema ca ultranouă, cu toate că de cercetarea ei Prohorov și Basov se ocupau încă din anul 1952.

Poate că exemplul folosit nu este cel mai concludent în cele ce am avut de demonstrat. Sint alte domenii cu caracter social-economic, unde nestăpânirea mijloacelor de informare te poate pune pe o pistă derutantă, cu consecințe dintre cele mai neplăcute pentru cititor și pentru tine ca gazetar. Se înțelege, că în nici o situație nu poate fi elaborată o metodă universal valabilă pentru a te documenta, a te informa, a selecta informația. Dar nu-i mai puțin adevărat că există la ora actuală discipline științifice pe care noi le recomandăm cu multă căldură

altora pentru că-i ajută la organizarea activității (fie științifică, fie productivă) mai puțin aprofundate, științe care se află la hotarul universului cercetat de noi.

Informatica — știință de graniță cu gazetăria

APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA științelor de graniță constituie un fenomen caracteristic secolului nostru. Biofizica, bionica, biochimia ș.a. nu sînt altceva decît științe care studiază procese ce se desfășoară la hotarul dintre biologie și celelalte științe (fizică, chimie etc.). Exemple ar mai putea fi date și din alte domenii. Aici problemele sînt relativ clare: din îngemănarea unora din domeniile a două științe ia naștere o nouă știință — de graniță.

Nu același lucru s-ar părea că ar fi posibil cu informatica și ziariștica. Poate informatica, o știință constituită, să fie îngemănată cu ziariștica, o disciplină care abia tînde să devină o veritabilă știință? Să trecem însă peste caracterul mai puțin riguros (mai puțin matematizabil) al ziariștii și să considerăm că e o știință de sinteză, de redare, și de comentare a faptului, a informației solicitate de public; că ea cuprinde un domeniu de activitate extrem de însemnat — fără de care n-am putea concepe gazetăria în ansamblul ei — documentarea. Oare din unirea documentării, ca factor important de semnalar, de sintetizare și de prelucrare a informației, cu acel domeniu al informaticii care se ocupă și el de strîngerea, stocarea și vehicularea informației n-ar putea lua naștere, cel puțin într-un anumit viitor, acea nouă știință de graniță? Că ea s-ar putea numi ziariinformatica, jurnal-informatica sau altcumva este, după părerea mea, mai puțin important.

Ceea ce prezintă interes, constituie conținutul ei și, datorită acestui fapt, consider necesar să prezentăm succint esența problemei.

Mai întâi, ce este informatica? Cum a luat naștere și cu ce factori operează ea?

Informatica este o știință foarte tânără dar care s-a impus cu o uimitoare repeziune. Ea este organic legată de dezvoltarea ciberneticii, de fantasticul avânt pe care l-a luat utilizarea mașinilor electronice de calcul în cele mai diverse domenii de activitate: industrie, tehnică, cercetare științifică, economie, statistică, sociologie, documentare, învățămînt. Tocmai acest diapazon extrem de larg de folosire a mașinilor electronice de calcul constituie substratul, sistemul radical al informaticii. Fiindcă numai un asemenea sistem fluent îi poate asigura alimentarea, stocarea și redarea informațiilor tot mai imense despre viața materială și spirituală a societății contemporane. Deci, putem conchide, foarte pe scurt, că prin informatică se înțelege știința care se ocupă de organizarea rațională a documentării și a informării folosind în acest scop calculatoarele electronice.

Este de la sine înțeles că această definiție este mult simplificată. În legătură cu ea se mai poartă încă discuții. După cum informează revista „Atomes”, asupra unei definiții precise date informaticii nu s-a căzut de acord nici în cadrul unui congres internațional de informatică. „Dar — conchide publicația amintită, după ce rezumă unele puncte de vedere — nu trebuie uitat că viitorul aparține în mod cert sistemelor foarte largi de circulație și tratare a informației. Atunci informatica va dobîndi veritabila sa dimensiune”. Așadar, nu criteriul definitoriu trebuie luat mai întâi în considerație la această știință, asupra căruia se mai poartă discuții, ci conținutul ei, substanța ce se face utilă omului. Și, din acest punct de vedere, nu trebuie să așteptăm viitorul pentru a vedea „veritabila ei dimensiune”. O putem chiar de pe acum observa, prezența ei se face simțită în mai toate țările cu dezvoltare economică și socială. Din fructele ei, cele mai frumoase și mai nobile fructe ale cu noșterii în aproape toate ramurile științifice, au gustat mai întâi specialiștii avizi de informație, iar mai

apoi marele public care a făcut cunoștință cu uriașele înfăptuiri ale geniului uman. Într-un fel, informatica a spart safeurile și a pus la îndemîna cercetătorilor, prin bibliotecă, prin servicii de documentare, prin alte canale de vehiculare a cunoștințelor, informația utilă laboratoarelor. Pe bună dreptate, spune cineva că în actuala situație o descoperire nu-și mai găsește începutul în laborator, ci în bibliotecă, în organizarea serviciilor de documentare.

Știință dinamică, informatica se dezvoltă într-un mod vertiginos. În multe țări au luat naștere centre de documentare organizate pe baza principiilor acestei științe, institute științifice de informație. Multe din marile biblioteci și-au organizat serviciile conform cerințelor informaticii; departamente importante, cum ar fi cele energetice și statistice, au trecut de mult la organizarea pe baze științifice a documentării, folosind în acest scop calculatorul electronic. Citeva exemple în acest sens sînt mai mult decît edificatoare. În Franța, Comisariatul pentru energia atomică desfășoară încă din 1962 o susținută muncă pentru automatizarea activității de documentare, de tratare și difuzare a informației, în cadrul serviciului propriu de documentare. Rezultatele: între 1962 și 1966 serviciul de documentare, înzestrat cu calculatoare electronice, a prelucrat pentru cei interesați nu mai puțin 300 000 de referate și lucrări științifice, dintre care 195 000 pe instalații cu cartele perforate și 105 000 cu ajutorul memoriilor electronice. Numai în anul 1967 au fost prelucrate electronic, de către acest serviciu, aproape 50 000 de referate și lucrări științifice.

Pentru semnalări bibliografice, pentru elaborarea și difuzarea unor informații în acest scop, a început să fie utilizată în măsură tot mai mare banda magnetică multidisciplinară. La Filadelfia (S.U.A.), Institutului științific pentru informație folosește o bandă care conține semnalizări ale tuturor articolelor publicate în nu mai puțin de 1 500 de periodice științifice. O astfel de bandă poate fi utilizată pentru a elabora buletine de documentare, a efectua o cercetare retrospectivă

sau pentru a face o difuzare selectivă individuală, la cererea solicitanților. După cum afirma revista „Energie Nucléaire” (mai 1968), dir care mi-am permis să folosesc exemplele de mai sus, scopul final în domeniul automatizării, al prelucrării informației este de a pune la îndemîna cercetătorilor puternice instrumente de cercetare și informare bibliografică, mergînd pînă la elaborarea unui dialog direct și confidențial între om și mașină. Cercetătorul (gazetarul) ar putea interoga memoria mașinii în legătură cu numele autorului, laboratorul unde el lucrează, cuvîntul-cheie caracteristic problemei cercetate, noțiuni mai mult sau mai puțin definite, sursa de informație (titlul periodiceului, conferința), anul, sursa bibliografică folosită ș.a.m.d.

După cum vedem, în domeniul informației există mari înfăptuiri, iar viitorul se arată și mai promițător. Înăptuirea unei simbioze între informație și documentarea gazetărească — ce se prefigurează încă de pe acum ca una dintre activitățile cheie ale ziaristicii viitoare — ar fi mai mult decît fericită. Este un deziderat al publicisticii moderne, o necesitate a modernizării mijloacelor gazetărești.

Despre documentare, canale de informație și o viziune ciudată în legătură cu ele

FIREȘTE, pledînd pentru folosirea informaticii în gazetărie, nu m-am gîndit sau, mai bine zis, n-am avut în vedere organizarea în fiecare redacție a unor servicii de documentare înzestrate cu mașini electronice de calcul, cu sucursale în cele mai importante centre ale lumii, cu posibilități de prelucrare a informației într-o așa măsură încît documentarea pentru un articol să nu mai fie decît o operație efectuată cu ajutorul unui ordinator. Desigur, aceasta ar constitui, în stadiul

actual, o viziune utopică, dar pe care nu trebuie s-o excludem într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. Mi-am propus ca prin cele de mai sus să-mi aduc modesta contribuție la prezentarea informației, această știință tină care poate avea utilizări și consecințe dintre cele mai imprevizibile pentru dezvoltarea gazetăriei. Având deja o existență de câțiva ani, realizările ei ar putea fi destul de bine valorificate, după opinia mea, dacă s-ar schimba viziunea ciudată care mai dăinuie în legătură cu organizarea serviciilor de documentare din unele redacții.

Care este problema?

Prima chestiune care se pune este aceea a considerării faptului că elaborarea unui articol este o activitate de ținută științifică; că publicistul, propunându-și să scrie despre o problemă sau alta (științifică, socială, economică), își consacră cea mai mare parte a timpului elaborării creatoare, comentării și interpretării faptelor, datelor, propunerii de soluții, că **materia primă** a redactorului — cifrele, datele, faptele (cu excepția reportajelor de la fața locului sau a articolelor cazuistice) — ia naștere în laboratorul serviciului de documentare, este pusă la dispoziția publicistului de către **documentariști** — oameni dintre cei mai capabili, cunoscători a 3—4 limbi străine, cu un larg orizont științific și cultural. Imperativul publicității actuale și de viitor este organizarea unor puternice servicii de documentare, schimbarea raportului nesatisfăcător dintre partea redacțională și de documentare în favoarea acesteia din urmă, înlăturarea concepției care consideră secțiile de documentare din redacții ca părți auxiliare de mică importanță, adevărate „cenușărese” unde în unele locuri sînt dați să lucreze oameni mai puțin dotați, mai puțin pregătiți, unii dintre ei neavînd nici studii superioare. Trebuie să se înțeleagă că avînd asemenea servicii de documentare,

unde câțiva oameni au în grija lor câteva colecții de publicații și desfășoară o activitate mărunță (în unele redacții nu există nici măcar atît), nu se poate face față torentului informațional caracteristic epocii nu poate fi reflectat în publicații ceea ce este mai interesant, mai deosebit în lumea contemporană. Și după cît se pare, organizarea activității redacționale în unele țări merge tocmai pe linia de a avea puternice servicii de documentare.

Împotriva unei asemenea opinii s-ar putea aduce ca argument faptul că fiecare redactor este dator să fie informat, să se documenteze temeinic asupra problemelor pe care le abordează și că, deci, ce rost ar avea toată această „mură-n gură” pentru care pledez. Eu gîndesc că una nu contrazice pe cealaltă, ci dimpotrivă se completează în mod fericit. Prin întărirea serviciilor de documentare s-ar putea înlătură cel puțin două deziderate. Mai întii, ar crește pragul informațional necesar oricărei redacții în ansamblul ei. În abordarea anumitor tematici de importanță majoră pentru cititori, redacția, fiind în posesia celor mai recente informații, are posibilitatea să elaboreze judecăți de valoare adecvate, să ia măsurile optime pentru elaborarea articolelor, machetelor sau dezbaterilor. Ar avea loc un proces de optimizare a muncii redacționale, de care, fără informații, nu se poate vorbi.

Fiind suficient de informată, redacția influențează puternic atît pe redactor, cît și pe colaboratori. În tratarea unor teme, ei vor fi nevoiți să privească activitatea de elaborare cu multă seriozitate, să aducă un plus de informație față de ceea ce se cunoaște deja în redacție. Este ceea ce se cheamă acum, într-un limbaj mai lejer, că „șeful știe ce să ceară”.

Un alt deziderat se referă chiar la documentarea redactorului. Ar fi un nonsens să numim redactor pe cineva căruia nu-i este caracteristică **curiozitatea** (aș spune patologică — dar în sens pozitiv) de a ști, de a cunoaște, de a iscodi cele mai profunde laturi ale vieții. Dar nu este totuna dacă această curiozitate pornește de la nivelul cel mai de jos

al cunoștințelor, sau de la cel mai de sus, de la acel punct critic superior al informațiilor pe care redacția le deține. Avînd o redacție informată, redactorul, colaboratorul vor fi nevoiți în elaborarea materialelor, să prospecteze și alte surse informaționale decît cele îndobște cunoscute. În felul acesta plusul de informație va fi asigurat, ineditul, atît de solicitat de cititori, își va găsi loc în ceea ce elaborăm.

O a doua problemă care se ridică este legată de organizarea științifică a documentării folosind sisteme de indexare pe discipline științifice și în funcție de caracterul lucrărilor: semnalări bibliografice, traduceri, prelucrări, rezumate ale unor lucrări. Utilizînd sistemul de indexare, putem să depistăm ceea ce informatica ne pune la îndemînă încă de pe acum și anume multiplele canale informaționale: situații statistice prelucrate electronic, semnalări de articole și materiale bibliografice, rezumate ale unor lucrări științifice obținute de la centrele de documentare înzestrate cu mașini electronice de calcul, scurte referate privind cercetarea de laborator a unor organisme științifice sau de largă circulație, o evidență a instituțiilor științifice din țară și de peste hotare care studiază o anumită problemă ce ne interesează. O astfel de organizare a documentării ne-ar permite, la nevoie să intrăm în legătură cu centrele de importanță mondială de prelucrare electronică a informației sau cu institutele specializate în acest scop.

ÎN SFÎRȘIT, o ultimă chestiune, legată, poate, de o etapă ceva mai îndepărtată. Este vorba de organizarea unui centru de documentare pentru presă capabil să prelucreze automat, electronic informația necesară ziarelor și revistelor. Acesta ar constitui un fel de trust informatic, organizat pe principiul gestiunii proprii care ar putea furniza, la cerere, documentații, situații statistice, rezumate ale unor lucrări științifice și social-culturale — tot ce interesează o redacție în elaborarea unor articole, dezbateri sau anchete sociale. Existînd o asemenea organizare a informației ziaristice, îngemănarea dintre informatică și mijloacele cu care operează gazetarul, ne apare cît se poate de normală.

Între 31 mai și 5 iunie a.c. s-au desfășurat la Trento și Triest lucrările celui de-al VII-lea Congres de istorie a jurnalismului, reuniune științifică organizată anual de Institutul național de istorie a jurnalismului din Triest, institut care și desfășoară activitatea în localitatea sa de reședință și în numeroase alte centre ale Italiei, prin comitete locale, sub competența conducerii profesorului Giuliano Gaeta, titularul catedrei de istorie a jurnalismului din Triest. Reunind un număr însemnat de specialiști ai acestui domeniu al științei, Institutul de istorie a jurnalismului din Triest, care abordează fenomenul jurnalistic multilateral — de la periodicele tipărite la emisiunile de radio și televiziune, — studiază în mod metodic problematica vastă a istoriei jurnalismului italian, ale cărui începuturi, în ceea ce privește presa, pot fi urmărite din secolul al XVI-lea și totodată abordează probleme teoretice și altele, tangente istoriei generale a jurnalismului.

Congresele anuale ale Institutului din Triest supun cercetării anumite perioade istorice, comunicările participanților la dezbateri, ca și intervențiile, ducând în mod evident la cunoașterea profundă a respectivei perioade, ca și la studierea multilaterală a fenomenului jurnalistic. În 1965, de exemplu, a fost cercetată perioada 1850—1860, în 1966, perioada 1860—1870, în anul trecut — cu prilejul Congresului de la Rimini și San Marino — perioada 1870—1900, iar în anul acesta perioada 1900—1918, accentul fiind pus deosebit pe partea finală a acesteia.

La Trento și la Triest au fost prezentate un număr de 25 de comunicări, care au reprezentat în ansamblu o abordare multilaterală a fenomenului jurnalistic italian, dar în parte și universal din perioada cercetată. Unele comunicări au avut un caracter mai general, cum a fost aceea a Marcellei Deambrosis consacrată presei trentine dintre 1900 și 1918, cea a lui Luigi Arbizzani cu privire la periodicele socialiste din Bologna în aceeași perioadă, cea a lui Giovanni Falzona referitoare la periodicele pentru copii din Italia din primele două decenii ale secolului al XX-lea, cea a lui Ugo Barrocelli privind presa din Brescia; altele au fost consacrate cîte unui periodic. Alice Manzi a prezentat un jurnal al prizonierilor italieni din Rusia, din timpul primului război mondial, Glauco Licata a înfățișat poziția cunoscutului ziar „Corriere della Sera” față de Tripla Alianță, iar Leonida Balestreri revista „La Liguria Illustrata”. În timp ce Olvrado Pollon a prezentat două jurnale din Treviso, iar Guido Manzini un săp-

Congresul de istorie a jurnalismului de la Trento-Triest

tăminal mazzinian din Gorizia. În ansamblu, comunicările au reușit să ajute în mod substanțial la reconstituirea importante perioade istorice de la începutul secolului nostru.

STABILIND LEGĂTURI cu Institutul de istoria jurnalismului din Triest și în mod special cu profesorul Gaeta din 1965 — cu prilejul Congresului internațional de științe istorice de la Viena, — am colaborat la activitatea acestui for științific prin comunicări în care am prezentat reflectarea diferitelor momente importante ale istoriei Italiei din secolul al XIX-lea în presa românească.

Participînd pentru a doua oară la un Congres organizat de Institutul triestin, ca delegat al Asociației de drept internațional și relații internaționale din țara noastră, — în afara altor două comunicări trimise la congresele anterioare — am prezentat în cadrul Congresului de la Trento și Triest comunicarea „Neamul românesc” al lui N. Iorga în timpul primului război mondial. Comunicarea a oferit prilejul prezențării în fața specialiștilor italieni a personalității marelui savant român, subliniindu-se poziția sa patriotică și totodată afecțiunea pe care a manifestat-o constant față de poporul italian și față de Italia. Primită cu interes, comunicarea a atras propunerea profesorului Gaeta ca și istoricii italieni să abordeze probleme

privind reflectarea în presa italiană a evenimentelor românești. De asemenea, adunarea generală a Institutului, desfășurată la Triest după încheierea lucrărilor Congresului, a hotărît alegerea mea ca membru al Institutului.

ÎN TIMPUL CONGRESULUI au fost vizitate cîmpurile de bătălii din timpul primului război mondial, precum și osuarul de la Asiago — localitate în preajma căreia a luptat și legiunea de voluntari români constituită în partea finală a războiului din prizonieri români din cadrul armatei austro-ungare — și marele cimitir militar de la Redipuglia. De asemenea, congresiștii au vizitat localitatea Bassano, vestită pentru luptele date aci în 1866 de Garibaldi, precum și pentru evenimentele ce s-au desfășurat în localitate sau în preajma ei în timpul primului război mondial și în partea finală a celui de-al doilea, cînd Bassano a fost un important centru al rezistenței. Alte obiective turistice au fost vizitate în Triest sau în preajma acestei localități. Tot la Triest a fost deschisă o expoziție consacrată presei italiene și triestine în timpul primului război mondial.

Prin activitatea sa în domeniul istoriei jurnalismului — activitate desfășurată pe plan mondial sub auspiciile Comisiei internaționale de istorie a jurnalismului — Institutul național de istorie a jurnalismului din Triest constituie un exemplu, în deosebi prin modalitatea sa de lucru și prin evidenta străduință de a antrena în această muncă de cercetare un număr cit mai mare de cercetători din întreaga Italie. De asemenea, valoroasele lucrări întreprinse sub egida acestui institut contribuie la adîncirea nu numai a problematicii complexe a istoriei jurnalismului, dar și a celeia a istoriei generale, impunîndu-se atenției cercurilor științifice mondiale.

ÎN ÎNCHEIERE, ținem să semnalăm cu acest prilej inițiativa Asociației de drept și relații internaționale din R.S. România, care preconizează pregătirea unui volum de studii consacrate istoriei jurnalismului românesc. Editat cu largi rezumate în limbi de circulație, volumul urmează să fie prezentat în 1970 Comisiei internaționale de istoria jurnalismului, cu prilejul celui de-al XIII-lea Congres internațional de științe istorice. Prin acest volum vor fi puse în evidență contribuțiile românești din acest important domeniu al cercetării istorice.

Dan BERINDEI

Moda poate contribui într-o măsură considerabilă la vehicularea unor termeni noi, la lansarea unor cuvinte care denumesc curente, modele, accesorii, sortimente legate de oscilațiile specifice acestei noțiuni. De cele mai multe ori, cuvintele astfel create au o durată efemeră: ele pătrund și ies din limbă, ca și corespondentele lor — modele sau sortimente — din jurnalele de modă. Există cazuri însă, când viața acestor cuvinte este mai stabilă,

care, desigur, au avut o oarecare influență asupra formației în discuție, dacă ne gândim la sensul lui: „în miniatură, foarte mic, de proporții reduse”.

Deși în limba română actuală, cuvântul este foarte frecvent, mai ales în presă, formațiile cu *mini* — nu au fost înregistrate de nici un dicționar al limbii noastre, nici chiar de Dicționarul Academiei, seria nouă, care și-a încheiat, de curând, redactarea literei M.

Atestările numeroase ale cuvintelor formate cu acest element de compunere ne conduc la ideea că nu este vorba numai de un capriciu, de o creație momentanee, ci că *mini* — câștigă teren, extinzându-și aria de răspândire. După cum am spus atestările de formații compuse cu *mini* — apar mai cu seamă în publicistică (fie în ziare și reviste, fie la radio și televiziune).

Analizarea atentă a acestor atestări, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ, precum și urmărirea frecvenței lui în diverse sfere de activitate, converg către concluzia că *mini* — este un element de compunere productiv, că se combină, în general, cu substantive și, mai rar, cu adjective (glumeț, l-am auzit și cu verbe: Te-ai miniscurtat și tu? sau și-a miniscurtat rochia) și că se comportă la fel ca celelalte elemente de compunere de tipul: *electro* —, *energo* —, *macro* —, *moto* —, *neuro* —, *psiho* —, *tele* ș.a. Sensul lui *mini*, păstrând valoarea originară, s-a îmbogățit cu nuanțe noi, laterale, legate strâns de sensul de bază:

a) „(foarte) mic ca volum ca lungime”: *mini-automobil* („Flacăra”, 26/1967, 20/3; ib. 26/1968, 15/2, „Magazin” 560/1968, 6/2; cf. și *automobili mini* „Magazin”, 560/1968, 6/2), *minibar* („Flacăra”, 33/1967, 2/2), *minibombă* („Flacăra”, 10/1968, 22/1), *mini-cal* („Flacăra”, 26/1967, 20/3), *minicameră* („Informația Bucureștiului”, 4527/1967, 2/1, „Contemporanul”, 11/1968, 10/7), *mini-coadă* („Cutezătorii”, 21/1968, 13/1) *mini-expres* „unitate mică de alimentație publică” („Informația Bucureștiului”, 4562/1968, 3/5), *mini-frigidier* („Informația Bucureștiului” 4592/1968, 2/4), *mini-fustă* („Magazin”, 541/1968, 7/7, „Limba Română”, XVII, 2/1968, 133, „Informația Bucureștiului”, 4273/1967 4/4; „Urzica 11/1968, 10/1) *miniherostrat** („Flacăra”, 10/1968, 22/2), *mini-instrument* („Femeia”, 10/1967, 38/2), *mini-insulă* („Scinteia”, 7421/1967, 1/6), *mini-jupe*, *mini-jupă* („Cinema”, 8/

* cf. germ. *herostratisch*, după *Herostreat*, personaj obscur din antichitate care pentru a-și face un renume, a dat foc templului zeiței Artemida din Efes.

Cum scriem

MODA MINI — O MINI-MODĂ?

Luiza SECHE
cercetător
Institutul de lingvistică

când termenii respectivi cuprind și alte domenii mai puțin capricioase decât moda, manifestând tendința de a se fixa definitiv în limbă și de a se încadra, alături de celelalte formații noi, în vocabular.

Acesta este cazul elementului de compunere *mini*, — pătruns în limba română prin intermediul limbii franceze, o dată cu moda *mini-jupe*. În limba franceză *mini* — își are originea în lat. *minus* „moins” și trebuie pus în legătură și cu alte cuvinte, apropiate ca sens și ca formă de el, și anume: *minim*, *minuscul*, *miniatură* (și derivatele afe-

1967, 15/6; ib—11/1967, 13/3 ib. 40/1968 20/1; „România liberă”, 7242/1968, 2/2 „Flacăra” 26/1967, 20/3; ib 10/1968 22/1; „Scinteia” 7656/1968 1/3; „Informația Bucureștiului”, 4572/1968 3/7, 4476/1968, 1/3*); **minimagnetofon** („România liberă”, 7258/1968 4/3); **minimașină** (România liberă” 7347/1967 6/1;

„Magazin” 554/1968 4/3) **mini-orgă** („Flacăra”, 26/1968 15/1), **mini-pachiderm** („Informația Bucureștiului”, 4621/1968 4/4), **mini-parășută** („România liberă”, 7247/1968, 3/8), **mini-plantație** (Televizorul de seară din 10 decembrie 1967), **mini-radio** („Flacăra”, 17/1967 18/4), **mini-receptor** („Contemporanul” 42/1967 10/4), **miniscenă** („Femeia” 6/1968, 19/1), **minischiuri** Jurnalul de actualități 7/1968), **mini-submarin** („Veac nou”, XXIV, 14/1968 4/2), **mini-taxi** („România liberă” 7017/1968 4/5; „Limba română”, XVII 2/1968 133), **minitelevizor** („Magazin” 539/1968 7/6; „Flacăra”, 26/1967 20/3; „România liberă” 7365/1968 6/7), **mini-tren** („Flacăra”, 26/1967 20/3) **miniturism** („Informația Bucureștiului” 4277/1968, 3/6; „Limba română”, XVII, 2/1968, 133), **miniuzină** („Flacăra” 12/1968, 22).

b) „foarte) mic ca întindere, durată și cuprindere într-o scară de valori”; de fapt, această nuanță este o lărgire a sensului anterior: **minibasm** („Flacăra”, 26/1968 18/1), **minicronică** („Sportul”, 147/1968, 2, cf. **micro-cronică** „Informația Bucureștiului”, 4420/1967 3/2), **mini-dramă** („Cinema”, 5/1968 15/3), **mini-etapă** („Informația Bucureștiului”, 4442/1967 3/1; ib. 4499/1968 2/2), **mini-interviu** („Contemporanul”, 13/1967 5/4; „Luceafărul”, 41/1967, 3/4, cf. și **micro-interviu** „Contemporanul”, 27/1967 3/5), **mini-jaf** („Flacăra”, 18/1968 29/2),

* Pentru formația **mini-jupe** am putea da încă o mulțime de referințe din toate revistele sau rubricile de modă din publicațiile noastre nu credem însă că este cazul să lărgim mai mult lista acestor izvoare.

mini-literatură („Luceafărul” 11/1968 4/3), **mini-modă** („Femeia” 7/1967, 10/2; ib 6/1968, 28/1 cf. și **modă-mini** „Magazin”, 560/1968, 6/2), **minioptiune** („Informația Bucureștiului”, 4479/1968 2/3), **miniproblemă** („Cinema” 5/1968 8/4), **mini-recesiune** („Flacăra”, 33/1967 23/3), **mini-rezervă** („Scinteia” 7550/1967 4/7), **mini-roman** („Luceafărul” 12/1968 7/1 „Sportul”, 225/1968 2/1), **mini-rubrică** („Unda veselă” din 22 iunie 1968), **mini-teatru** („România liberă”, 7254/1968, 12/3), **mini-temă** („Cinema” 5/1968 X/2), **mini-varietăți** („Magazin” 514/1967 5/6), **mini-zimbet** („Magazin” 554/1968 7/7) etc.;

c) „sumar, redus, prescurtat”: **minifaiș** (într-o emisiune la radio din 16 martie 1968), **mini-considerație** („Magazin 514/1967 5/7), **minidebut** (la radio, într-o emisiune pentru copii din 25 februarie 1968), **minidialog** (Unda veselă din 15 februarie 1968), **minidicționar** („Flacăra”, 4/1968, 20/3), **minienცილოპედია** („Magazin”, 514/1967, 5/6), **mini-insemnare** („Flacăra”, 14/1968, 14/4);

d) „care cere un efort mai mic și un timp de desfășurare mai scurt sau „care este pentru cei mici”, **minibaschet** („Scinteia”, 7302/1967 3/1; „Flacăra”, 10/1968, 22/1; Jurnalul de actualități, 8/1967; „Limba română” XVII, 2/1968 133; Telesport), **minifotbal** („Informația Bucureștiului”, 4604/1968, 3/4), **minigolf** („Vacanțe însoțite” — foaie locală pe litoral — 1/1967, 2/3), **miniraliu** („Scinteia”, 7627/1968, 2/7, cf. și **microraliu** „Flacăra” 12/1968 2/2) — toate forme adaptate ale sportului sau întrecerilor respective normale: **baschet, fotbal, golf, raliu**, practice pe terenuri special amenajate de dimensiuni mai reduse și cu reguli de joc simplificate;

e) „în formă simplă, folosind procedee sau modalități minime, cu efort și material puțin”: **minisculptură** („Magazin” 539/1968 3/6);

f) (legat de o profesiune sau de o însușire etc. a cuiva) „într-o formă miniaturizată raportat și atît la vîrsta cît și la valoarea artistică propriu-

zisă”: **mini-cuceritor** („Cinema, 8/1967, 19) **mini-interpret** (emisiune de televiziune „EX. TERRA '68” din 24 martie 1968), **minimit** („Flacăra” 10/1968 22/2), **mini-starletă** („Cinema” 5/1968 8/4) **mini-tehnician** („Cutezători”, 16/1968, 15/1, ib. 13/1968 4/1; ib. 17/1968 15/1 etc.), **mini-vedetă** („Informația Bucureștiului” 4604/1968 2/1), **miniviorist** („Magazin”, 559/1968, 5/1).

g) prin exagerare, într-o atestare ocazională, glumeață „moda de a purta **mini-jupe**”; Dacă n-am luat măsuri profilactice din vreme, nevaslă-mea s-a molipsit de **mini-jupe** și e imposibil să mai scape de ea („Informația Bucureștiului” 4600/1968 3/4);

h) tot prin exagerare, „poreclă dată persoanelor îmbrăcate după moda **mini-jupe**: Vin fete, starlete, **mini-jupe micro-bikini**, **micro rampă de buzunar** („Cinema” 5/1968 8/4)

Înțelesurile lui **mini-** se axează pe două valori fundamentale: una, legată de ideea de cantitate, proporție, dimensiune, se referă la noțiuni concrete, însemnînd „foarte mic, minuscul, miniatural, infim”, cealaltă legată de ideea de calitate, valoare, importanță, se referă la noțiuni abstracte, însemnînd „de valoare redusă, minimă, inferioară”. Celelalte nuanțe sînt desprinderi de sens secundare, subordonate celor două valori fundamentale.

O delimitare absolut riguroasă între diversele nuanțe de înțeles nu este posibilă deoarece, de cele mai multe ori, aceste înțelesuri se interferează, se combină, unele formații cumulînd mai multe nuanțe în același timp.

Productivitatea lui **mini-** este oarecum stînjinită de existența în limba noastră a unor concurenți mai vechi, mai puternici și mai stabili, de exemplu, de **micro-** (vezi exemplele de mai sus).

În afară de concurența cu **micro-** **minimo-** ș.a. ar mai fi de observat forma în care apare **mini-** în compușele pe care le creează, mai exact

spus, grafica neunitară a acestor formații: cînd sudat cu cuvîntul cu care se compune (**minicronică, mini-jaf, minicameră, minibombă, minidebut, minidialog, minidicționar, mini-herostrat, minimil, minioptiune**), cînd — situația cea mai frecventă — nesudat definitiv, scris cu cratimă între elementul de compunere și cuvîntul respectiv cu care se combină (**mini-afiș, mini-jupe, mini-interviu, mini-parasută, mini-receptor, mini-tren**).

În legătură cu perspectivele lui de dezvoltare, putem spune că, atunci cînd se combină cu cuvinte „tehnice” imprimînd obiectului sau procesului respectiv valoarea de „foarte mic, în proporții infime, miniatural la scară redusă”, **mini-** are șanse să se instaleze definitiv în limbă; de asemenea în cazurile în care formațiile compuse se referă la noțiunile din sport, de exemplu, „cu efort minim, cu tehnici de joc simplificate, pe un teren special amenajat pentru copii; pentru formațiile ocazionale, glumețe de tipul: **mini-babă, mini-miță, mini-moș, mini-zimbet, mini-coadă, mini-cal** s.a. putem spune cu certitudine de pe acum, că ele nu vor fi acceptate de masele de vorbitori.

Apariția în limba română contemporană (și nu numai în limba română) a unor formații cu **maxi-**, opusul și corelativil direct al lui **mini-**, oferă noi perspective de dezvoltare a elementului de compunere de care ne ocupăm întărindu-i poziția în lexicul nostru: **MAXIEBRIETATE** („Flacăra” 10/1968 22/2), **MAXI-MĂCEL** („Flacăra” 10/1968 22/2), **MAXI-JUPA** (Flacăra” 23/1968 20/2), **MAXI-PUDOARE** (într-o emisiune de televiziune). Creatorii de modă ne-au făcut să redescoperim feminitatea... Să uităm, așadar, sterilele noastre **pro-nosticuri** cu privire la „**maxi**” sau „**mini**”. „**Maxi**” a rămas o **extravaganță**, „**mini**” o **amintire** („Femeia” 4/1968 18/2 — v. mai jos referirea la forma independentă, de sine stătătoare a lui **mini**).

Elementul de compunere în discuție apare uneori, folosit abuziv com-

binat și cu nume proprii: **Mini-Tehnicus** („Cutezătorii”, 3/1968, 12), **Mini-București** (într-o emisiune de varietăți), **Mini-Skoda Mini-Volga**, **Mini Renault Mini-Snagov**, **Mini-Litoral** (pe cale orală); de asemenea, destul de des, l-am întîlnit pe **mini** singur, ca un cuvînt de sine stătător, confirmînd, prin aceasta, părerea că elementele de compunere au un sens propriu, ceea ce le conferă libertatea de a circula independente (cf. și **ultra, micro auto, hipo, hiper, neuro**).

Exemple cu **mini** singur avem suficiente pentru a sublinia sensul specializat al acestui, relativ tînăr, element de compunere, precum și bogata lui frecvență; ne vom limita doar la cîteva: **Economia americană s-ar afla într-o adevărată recesiune, fără nici un fel de mini** („Flacăra” 33/1967, 23/3; ib. 26/1967 20/3). **O nouă mini japoneză „Honda 600”** (tip de automobil) („Flacăra” 47/1967 10/3); **În acest sezon, moda miniurilor mai ales pentru adolescente, a învins** („România liberă”, 7258/1968 2/3); **Nu e exagerat să plasăm publicitatea „mini-ului” în sfera diversivunii?** („Cinema”, 5/1968 9/2); **Nu se inversunează prea rău împotriva mini-ului decana model franceze** („Flacăra”, 23/1968 18/2); **Am cunoscut în ultimii ani pătrunderea model „mini” în mai toate domeniile vieții noastre cotidiene** (ib.); **Moda „mini” nu-i chiar așa nouă** (ib.); **Automobile „mini” circula și pe vremea cînd femeile purtau fuste lungi pînă la glesne, dar cuvîntul „mini” nu circula cu viteza de azi** (ib.).

În sfîrșit, un ultim aspect al acestui element de compunere este acela legat de capacitatea lui de a-și alătura alte elemente de compunere cu înțeles identic sau foarte apropiat (**micro-**) sau chiar repetarea lui, ceea ce duce la efecte stilistico-gramaticale, conferind construcției respective valoare de superlativ „foarte mic, extraordinar de mic, mic de tot”: **Rămase într-o micro-mini**

rochiță („Magazin”, 512/1967 3/3), **Poartă... mini-mini-jupe** („Scînteia” suplimentul pe aprilie 1968, 19/3), **Rochii mini-mini** („Informația Bucureștiului 4554/1968 4/7), **Fete în mini-mini-jupe** („Flacăra” 23/1968 30/4).

După cele cîteva considerații de mai sus făcute în legătură cu elementul de compunere **mini-**, putem trage concluzia că el este bine reprezentat în limba noastră, că circula cu aceeași mare frecvență și în alte limbi (franceză, italiană, germană, engleză, spaniolă), că este viu, productiv și puternic.

Unele dintre compusele alcătuite cu **mini-** trebuie privite cu rezervă. Folosirea lor abuzivă și nepotrivită trebuie combătută și evitată. Dacă „specializarea” lui va deveni o realitate, dacă va forma într-adevăr cuvinte viabile, conforme cu regulile de compunere a cuvintelor în limba română și dacă va răspunde unei necesități reale, **mini-** și compusele cu el vor îmbogăți vocabularul limbii române contemporane. Prezența și integrarea lui **mini-** în limbă, ca și a celorlalte elemente de compunere din acest tip, trebuie corelată, în general, cu tendința de internaționalizare a lexicului limbilor moderne (în terminologia tehnico-științifică mai ales), fenomen specific epocii noastre, manifestat în toate ramurile de activitate umană, dată fiind natura nărilor relații existente în lume. Numărul destul de mare al formațiilor cu **mini-** culese exclusiv din presă, sînt o dovadă suficientă a productivității lui. În analizarea unui element de compunere, ca și în cercetarea oricărui cuvînt din vocabular trebuie să ținem seama, în mod obligatoriu, nu numai de simpla lui prezență în limbă, ci și de frecvența, necesitatea, durabilitatea, corectitudinea și conformarea lui la normele limbii noastre literare. Numai respectînd aceste condiții în studierea unui cuvînt, vom putea ști în ce măsură acel cuvînt are sau, dimpotrivă, nu are șanse să rămînă în limbă și să se dezvolte.

Obiectivul fotografic este sau nu obiectiv?

M. NOVAC

FOTOZIARISTICA

Fig. 1

O PĂRERE foarte răspândită printre fotoreporteri este aceea că obiectivele aparatelor fotografice și în special acelea cu deschiderea unghiulară mare (super-angulare) deformează imaginile pe care le înregistrează. Aceasta constituie o eroare totală. Un obiectiv, oricare ar fi el, cu deschidere unghiulară mare sau mijlocie, diafragmat sau nu, de distanță focală lungă sau scurtă, **nu poate în niciun fel să deformeze imaginea pe care o transmite stratului fotosensibil. El înregistrează întotdeauna, integral, perspectiva în spațiu care i se oferă.**

De unde provin atunci așa-zisele deformări pe care le constatăm uneori pe anumite fotografii?

Ele sînt cauzate exclusiv de **distanța** de la care se realizează imaginea.

Să luăm cazul clasic: figuri luate de aproape (portretul fiind o temă dintre cele mai răspândite în fotografia de presă) care prezintă deformări și de care este învinovătit obiectivul. (Întotdeauna, aceasta este justificarea prezentată de fotoreporter secretarului de redacție!)

Deformările portretului sînt, în general, de două feluri. Cel mai adesea, reliefurile fetei este accentuat de o manieră exagerată, dezagreabilă: nasul apare mult prea mare, urechile mult prea mici (fig. 1). Alteleori, în cazuri mai rare și într-o formă mai puțin băltoare la ochi, figura respectivă apare aplatizată, cu reliefurile simțitor diminuate, ca și cum totul s-ar întinde pe un singur plan.

Dacă cercetăm minuțios modul în care au fost realizate aceste imagini, dacă ochiul nostru atent și critic cîntărește obiectiv condițiile de lucru, constatăm că portretul cu re-

liefuri exagerate și inestetice a fost luat de foarte aproape; de prea aproape. Și aici intră în joc părerea potrivit căreia „obiectivele super-angulare deformează”. După cum e bine cunoscut, un obiectiv cu deschidere unghiulară mare este prin definiție un ansamblu optic cu distanță focală scurtă, ceea ce înseamnă că pentru a obține cu ajutorul lui o imagine negativă de o dimensiune dată, este nevoie să ne apropiem de subiect mai mult decât dacă am folosi un obiectiv de distanță focală normală.

Majoritatea fotoreporterilor cedează tentației de a se apropia în mod exagerat de subiect (în special când fac portrete și doresc să obțină „capete mari”). Pe măsură ce se apropie, imaginea crește desigur, dar în același timp se schimbă perspectiva. Și tocmai această perspectivă neobișnuită este înregistrată, cu fidelitate și nedeformată, de către obiectiv.

ESTE CAZUL să subliniem aici un lucru foarte important: deși ne „lovim” zilnic de asemenea perspective speciale, pe care le întâlnim pretutindeni în jurul nostru, nu ne dăm seama de ele în marea majoritate a cazurilor. Să luăm un exemplu: un tânăr îndrăgostit, așezat pe o bancă alături de flința iubită, căreia îi contemplă de la zece centimetri distanță trăsăturile obrazului; în ciuda situației reale, el nu are nici o clipă sentimentul celei mai mici deformări de perspectivă, ba chiar dimpotrivă! Cum se explică acesta? Foarte simplu: viziunea noastră nu este exclusiv oculară; ea este, în special, cerebrală. Creierul nostru nu vede, sau mai bine zis nu vrea să vadă, anumite lucruri. El le corijează sau modifică după cum găsește de cuvință.

Așa se explică, de pildă, că ochiul nostru „vede” perfect oblice șinele de cale ferată, care sînt în realitate paralele; în acest caz „perspectiva” nu este modificată de creier, acesta o acceptă. Dar dacă privim aceleași paralele pe fațada unei case înalte, nu le mai vedem oblice, deși ele sînt pe retina noastră la fel de oblice ca șinele de drum de fier.

De ce, oare, într-un caz „vedem” perspectiva reală, iar în celălalt nu o vedem? Deoarece creierul corectează realitatea în felul său potrivit voinței sale.

Dar dacă vom fotografia calea ferată și fața clădirii, noi vom obține aceeași perspectivă oblică în ambele cazuri, deoarece în spatele obiectivului fotografic nu există nici un creier transformator, ci numai o peliculă indiferentă (fig. 2).

Fig. 2

Pentru a putea înregistra „concret” (adică, în realitate, falsificat!) verticalele paralele ale unui monument, trebuie să folosim o serie de „trucuri”: fie să fotografiam cu un aparat care permite o **descentrare în înălțime a obiectivului**, fie să folosim la copiere un aparat de mărit care permite **redresarea liniilor oblice** adică de fapt, **deformarea realității!**

În ceea ce privește „deformările” prin aplatizare, așa numitele „perspective de teleobiectiv”, acestea provin din situații exact contrarii: subiectul a fost luat de prea departe și senzația de diminuare a reliefului provine tocmai din această cauză. Obiectivul de distanță focală mare (teleobiectivul) n-are nici o vină în acest caz; el a înlesnit „deformarea” spațială, deoarece i-a permis fotoreporterului să se plaseze **prea departe** de subiect.

Concluzia: **orice deformare de perspectivă într-o imagine fotografică este determinată de distanța prea scurtă sau prea lungă de la care s-a fotografiat: niciodată însă nu este vinovat, de această deformare, obiectivul!**

Socotim necesar să atragem atenția asupra unui punct foarte important și — din păcate — mult prea neglijat: schimbarea obiectivelor de diferite distanțe focale, practicală atît de curent și efectuată atît de rapid

astăzi, pe mai toate aparatele fotografice și în special pe cele „24x36”, nu înseamnă numai (așa cum cred, din păcate, încă mulți fotoreporterii!) o simplă operație mecanică de înlocuire a unui obiectiv prin altul. Această operație trebuie să-l antreneze pe fotograf și la o adaptare vizuală, care să-i creeze o „viziune” diferită, potrivit obiectivului folosit; ea îl obligă, dacă nu putem exprima astfel, să-și „schimbe ochiul”. În el trebuie să se petreacă o transformare pe care aș compara-o cu aceea ce se petrece în sufletul unui mare iubitor de muzică, care după ce ascultă un concert de Bach, este pus în situația să asculte muzică de jazz sau invers; dacă nu este în stare să opereze prompt în el schimbarea adecvată a dispoziției sufletești, rezultatul este lamentabil. Ceva analog trebuie să se petreacă în sufletul și în viziunea fotoreporterului care „schimbă distanța focală”; altminteri, el nu va fi la unison cu instrumentul folosit, îl va întrebuița în mod mecanic, necreator, iar rezultatele vor fi lipsite de orice valoare.

ȘI VINOVAȚ NU VA FI nicidecum obiectivul, care — oricît de obiectiv ar fi! — nu poate vedea decît numai ceea ce îi oferă fotoreporterul să vadă!

Expoziția jubiliară a fotoreporterilor polonezi

În VECHIUL ȘI FRUMOSUL Wrocław, renăscut din ruină, s-au întâlnit fotoreporterii din Polonia pentru vernisajul celei de-a zecea expoziții anuale de fotografii de reportaj. Anunțată printr-un afiș sugestiv expoziția a fost adăpostită într-o clădire istorică, în stil gotic, fiind expuse 157 fotografii și 50 reportaje realizate de 107 autori. Exponatele au fost alese de un juriu care a acordat și trei premii. S-au mai decernat două premii, unul de Uniunea ziariștilor din Polonia și celălalt de Agenția de presă CAF. Pe baza unei inițiative originale s-a hotărât ca fotoreporterii prezenți la vernisaj să mai acorde prin vot încă un premiu. Alegerea lor ni s-a părut foarte semnificativă, fiindcă ea reprezintă ruperea de anumite șabloane din fotopublicistică și arată o tendință spre exprimarea specific fotografică.

La început, expozițiile anuale și ședințele de lucru ale fotoreporterilor se țineau numai în capitala țării, Varșovia. Ultimele 4 expoziții și întâlniri ale fotoreporterilor de la toate ziarele din Polonia au avut loc în diferite orașe de provincie. Cu acest prilej s-a încetățenit obiceiul ca să aibă loc și un concurs foarte original: se acordă un premiu fotoreporterului străin care realizează în timpul vizitei sale cel mai bun instantaneu în orașul-gazdă.

Ceea ce tragează chiar de la prima vedere este marea varietate de subiecte prezentate în expoziție, de la fotografii oficiale la instantanee în tirguri, de la reportaj industrial la fotografii de masă. Fotografiile expuse se caracterizează prin plasarea lor în stricta actualitate și prin claritatea, cu care este exprimat conținutul de idei, fără ca să mai fie nevoie să citești explicațiile fotografiilor. Foarte bine reprezentat este instantaneul publicistic cu semnificație socială și politică prin care se poate vedea pre-

ocuparea omului pe viu, în cele mai variate împrejurări. Ceea ce este interesant de observat, este felul în care sunt realizate peisajele din expoziție. Rar întâlnești cîte o notă de lirism desuet sau de descriptivism școlăresc. În majoritate, ele denotă, prin felul dinamic și dramatic în care sunt realizate, un adînc patriotism și mîndrie națională.

CALITATEA TEHNICĂ a fotografiilor este la un nivel ridicat. Ori care din ele poate rezista la orice fel de reproducere tipografică, chiar

La cea mai mare parte dintre expunute se poate observa efortul fotoreporterilor pentru a da imaginilor lor o formă cît mai prezentă, alegînd compoziții simple și clare, formate din linii și mase tonale bine distribuite. Lucrînd în acest fel, fotografiile lor au puterea de atracție vizuală și ideea care stă la baza lucrărilor iese în mod pregnant în evidență.

SPRE DEOSEBIRE de o expoziție de fotografii artistice, în această expoziție transpare din fiecare ex-

și pe hîrtia cea mai slabă. Ni s-a spus că tocmai această înaltă calitate tehnică a constituit unul din criteriile pentru acceptarea în expoziție și acordarea premiilor, fiindcă o fotografie de presă nu-și îndeplinește rostul decît dacă poate fi reprodușă tipografic în cele mai bune condiții.

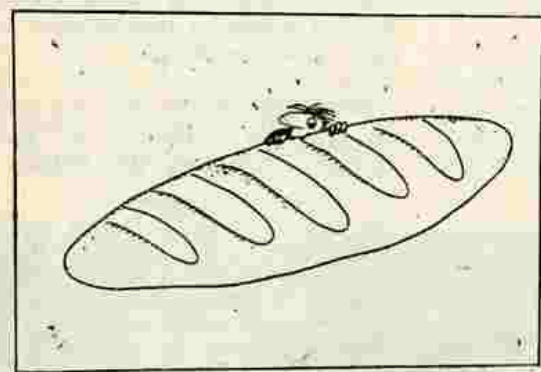
ponal caracterul publicistic: fiecare fotografie informează, descrie ceva, aduce ceva nou, militază. Chiar și portretele, prin prospețimea, dinamismul și spontaneitatea lor conțin ceva din tendința generală spre o fotoziaristică modernă.

Eugen IAROVICI

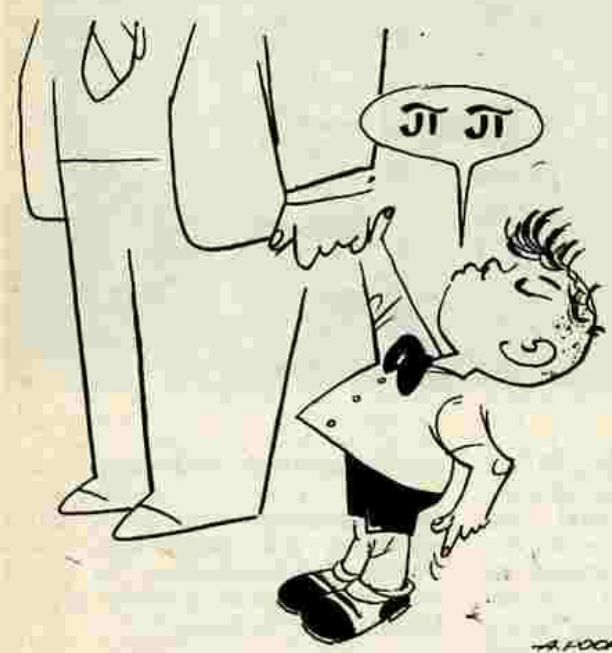

TRANSPLANT DE INIMĂ

G. P. C.

N. ARION: Mănincă și el o pline

A. POGH: Precocitate

A. POGH

Inscripție la Salon...

„SALONUL UMORIȘTILOR“ a intrunit numeroase sufragii de public și, explicabil, controversate cronici de presă și radiotelevizate. Multe din cele spuse cu acest prilej, inclusiv aprecierea interesantului Catalog editat, s-ar putea relua.

Umoriștii aceștia care și-au avut anul acesta Salonul lor, sînt în fapt colegii noștri de pagină tipărită — în carte, în publicații zilnice și periodice, pe ecranul televizorului. Și cred că cea mai bună și mai calificată privire critică pe care o putem face asupra evoluției și maturizării artistice a fiecăruia este să-i punem neincetat sub vizorul aprecierii publice, publicîndu-i. Zecile de mii de ochi exigenți pot discerne cel mai bine ceea ce e mai bun.

URMA CĂRBUNELUI pus pe șotii e pentru mulți oameni un insoțitor zilnic, nedespărțit. E un gen căutat, urmărit. Cunoșteam un distins om de știință care în fiecare dimineață, înainte de a intra la consultații sau în laborator, cerea secretarei ziarul preferat, căuta în pagina I-a o rubrică anume — „Punctul pe i“; adeseori, cu zîmbetul mijind pe sub mustață, exclama: „Mă, da' proastă-i!“...

Sînt oameni care de ani de zile, citindu-și ziarul, nu pot trece cu vederea drăcovenia zilei desenată. Cîți sînt oare acei cărora, de pildă, prin „România liberă“, Matty le dă zilnic prilej de meditație! Cîți sînt acei care, atunci cînd în gazeta de prînz „Una pe zi“ lipsește, li se pare că au în față, la locul respectiv, o pată albă?...

Sîntem într-un domeniu în care se pare că nu e nevoie de nici o pledoarie. Toți cei ce s-au ocupat cît de cît de gazetărie sînt convinși că desenul caricaturistului își are locul satornicit și în ziar, și în gazeta săptămînală, nu doar în paginile „Urzicit“.

ȘI TOTUȘI. Pășind prin încăperile expoziției pe care umoriștii noștri și-au intitulat-o Salon, pe lângă gîndurile ce le-am găsit apoi și prin cronicile amintite, ideea publicării mai sistematice a desenului satiric în presă nu-mi dă pace: Cîți dintre noi îi sprijinim pe acești cavaleri ai cărbunelui cu toată vrednicia necesară? În cite din cele 59 de gazete din centrele județene, caricatura e prezentă în fiecare zi sau măcar o dată la săptămîină? Cîți dintre noi au avut înșomnie că a lipsit din ziar sau din revistă un desen de zîmbet sau de ciudă? Cîte nume noi de caricaturiști reușim să promovăm, să zicem, într-un an de zile? Și așa mai departe...

Șt. IONESCU

Valeriu Braniște ziarist

versală, reușea să scrie articole profunde, clare, concise, cu adresă, deschizând un larg orizont. Recurge deseori în articolele publicate la exemplificări din istoria națională, din literatura română și universală, din mitologia greco-romană, folclor, exprimând într-o formă vie conținutul pe care trebuie să-l precizeze.

Fiind profesor la gimnaziul românesc din Brașov, a publicat în anul 1891, în revista „Transilvania”, „Călușorul jucat în secolul al XVI-lea” și „Urme de poezii populare române din sec. al XVI-lea”, a colaborat la „Gazeta Transilvaniei” și „Tribuna”. În același an, aflându-se cu părinții la Miercurea Sibiului, editează un ziar de mină „Miercurea”, intitulat ziar socialist, titlu care nu definea conținutul. Ziarul a apărut în patru numere consecutive oglindind realitatea socială,

comună contra dominației austro-ungare. Articolul se referea la Sveztozar Hurban Vajanski, poet, scriitor, critic realist, directorul unui ziar progresist slovac, cu care a stabilit o strinsă prietenie având ca principal obiectiv lupta pentru eliberarea popoarelor subjugate. Valeriu Braniște sublinia în articolele sale că patrioții adevărați, capetele luminate ca Ludovic Mocsary, deputat în parlamentul ungar, a luptat ca poporul român să-și capete drepturile sale, iar popoarele să trăiască pașnic. Braniște a militat activ pentru stringerea legăturilor între oamenii politici și de cultură ai popoarelor asuprite, a arătat obiectivele comune și necesitatea istorică a unității acestor popoare.

LA TIMIȘOARA, în anul 1894, dr. V. Braniște împreună cu dr. Cornel Diaconovich, înființează cotidianul „Dreptatea”, o publicație care a jucat un rol însemnat în exprimarea aspirațiilor și luptei poporului român pentru libertate, ridicându-se deschis împotriva politicii promovate de curtea imperială de la Viena. În coloanele ei, V. Braniște a luat atitudine față de dualismul austro-ungar, față de politica naționalistă și șovină a claselor dominante, față de legile care urmăreau desnaționalizarea și căutau să împiedice dezvoltarea liberă a culturii naționale.

La baza activității ziarului se aflau ideile de solidaritate, dezvoltarea liberă a fiecărui popor, respectarea individualității naționale, lupta pentru dezvoltarea așezămintelor culturale, dezvoltarea gustului literar, educarea politică, literară și economică a poporului român. Din aceste rinduri putem desprinde conștiința înaintată a fondatorilor ziarului, dorința de luminare a maselor și de întărire a legăturilor între popoarele din Transilvania și Banat contra asupritorilor comuni. V. Braniște a publicat în paginile acestui ziar un ciclu de articole politice în care cerea ca toate națiunile să aibă drepturi egale, a combătut falsul constituționalism, abuzurile, atitudinea deputaților care nu reprezintă poporul, a preconizat schimbarea sistemului politic asigurarea drepturilor legitime ale popoarelor.

Valeriu Braniște a abordat în articolele de fond situația popoarelor din imperiu care doreau să fie libere și independente, a exprimat necesitatea unității și solidarității, a salutat sprijinul acordat poporului român de către opinia publică progresistă din Italia, Anglia, Franța.

Pentru atitudinea sa îndrăznească, pentru critica regimului politic, pentru prezentarea în coloanele ziarului a procesului Memorandumului,

FILE DE ISTORIE

Mircea BĂLTESCU

INCLINAȚII spre publicistică a manifestat Valeriu Braniște încă din tinerețe. Farmecul pe care l-a exercitat mirajul gazetăriei asupra formației sale spirituale reiese din scrierile autobiografice. Evocă cu multă căldură și emoție figura lui George Bariț, pe care l-a cunoscut în 1883, în plimbările pe care le făcea în Sibiu în tovărășia tatălui său. În articolul „Rețeta pentru jurnaliști” V. Braniște povestește cum nestorul presei noastre, George Bariț, l-a determinat să devină „redactor”. Cunoaște bucuria debutului său în presă în anul 1884 ca elev în clasa VI-a liceală, publicând culegeri de folclor, „Chiote populare” adunate din Valea Buii, la noul ziar sibian „Tribuna”.

Pasiunea pentru activitatea publicistică s-a manifestat la el după terminarea facultății. Din 1891 și până-n 1928, Valeriu Braniște s-a afirmat în toate ziarele și periodicele vremii. Fondator al ziarelor „Dreptatea” (Timișoara), „Patria” (Cernăuți), „Drapelul” (Lugoj), Braniște a lăsat amintirea unui ziarist de prestigiu cu o prezență permanentă în problemele majore ale timpului. El a scris mii de articole în diferite domenii de activitate, distingându-se prin bogăția și varietatea cunoștințelor, prin meșteșug în arta ziaristică, printr-un stil propriu. Dovedind o temeinică pregătire istorică și filozofică cunoșcător a șase limbi străine, cu foarte întinse cunoștințe de literatură uni-

criticând moravurile, decadența clasei dominante, unele obiceiuri ale cercurilor politice, stările de lucruri nesatisfăcătoare și atmosfera provincială.

ÎN ANUL 1893, prof. V. Braniște părăsește Brașovul, renunță la catedră și, în vara aceluiași an, preia conducerea „Tribunei” din Sibiu.

Activitatea la „Tribuna” o începe într-un moment critic. Majoritatea membrilor redacției, în urma unui proces de presă, se aflau la închisoarea din Seghedin. Iată cum caracterizează V. Braniște acest moment din viața „Tribunei”: „Primul lucru ce l-am introdus la „Tribuna” a fost tonul urban, liber de personalități... Am sistat sistemul de a pune culegători tipografi ca redactor responsabil la Foaie — „Cum n-aveam nici o școală politică, scriam articole de sentiment sau ironie, cu aliure revoluționare... Colaboratorul Augustin despre care am scris în Amintirile hazlii „Qui pro quo”, era încântat. Aceasta era muzica care-i plăcea...”

La nouă ani după debutul său în presă, publică tot în „Tribuna”, la rubrica Foița Tribunei”, un reportaj despre prima detențiune la închisoarea din Seghedin. Conținutul acestui reportaj ca și al altora ne arată că Valeriu Braniște urmărea prin activitatea publicistică să realizeze o apropiere între popoare, o colaborare în toate domeniile, lupta

V. Branîște a suferit o condamnare de doi ani închisoare și a fost pus la plata unei amenzi bănești.

Valeriu Branîște a avut o poziție hotărâtă în sublinierea drepturilor istorice ale poporului român, a originii și continuării sale de viață, a unității sale de limbă. Într-un ciclu intitulat „Politica tradițională”, Valeriu Branîște a combătut grupările politice românești din Transilvania, care susțineau necesitatea unei politici tradiționale, adică adeziune față de curtea de la Viena. „Speranțele tradiționale au fost întotdeauna însoțite de decepționări tradiționale... „Poporul român înțelege că politica tradițională înseamnă un instrument docil în mâna Curții de la Viena... Poporul a învățat din revoluția de la 1784, din 1848, cînd a jurat credință împăratului care după victorie a impus absolutismul...”. „Viena a trezit speranțe, nutrit speranțe și înșelat speranțe”.

Într-un alt articol — „România și chestiunea națională”, Branîște apreciază just raporturile care trebuie să existe între românii din toate provinciile pe baza comunității de limbă, neam, obiceiuri, aspirații și arată că este firesc ca România, în relațiile ei politice și diplomatice, să intervină împotriva asupririi naționale și sociale, a națiunii române din Transilvania și Banat.

DUPĂ EXECUTAREA pedepsei de doi ani închisoare la Vaț, Valeriu Branîște revine din nou la Brașov ca profesor la gimnaziu. În 1897 pleacă în Bucovina, unde pune bazele unui nou ziar, „Patria”, făcînd de răspîndire a energiei, culturii, pentru înfăptuirea idealului național. Concepția înaintată și progresistă a lui Valeriu Branîște rezultă și din articolul de fond publicat în „Patria” referitor la „Afacerea Dreyfus”. El pune aici marea problemă a dreptății umane: „Fiat justiția, perat mundus” („să se facă dreptate sau să piară lumea”). „Nici un sacrificiu nu este prea mare cînd sentimentul de dreptate reclamă satisfacție... Autorul făcea o comparație între sentimentele de drept și dreptate și arăta cum milioane de oameni gem în lume sub cea mai înfiorătoare nedreptate: „Popoare întregi sînt condamnate fără drept și fără îndreptățire la pieire... popoare întregi sînt lipsite de elementele, de condițiile de existență și dezvoltare, popoare întregi sînt reținute cu forța în întuneric, negăsindu-se inimii și sufletului dreptul la lumină, popoare întregi gem sub greutatea orbiei naționale, iar sentimentul de drept al lumii civilizate nu dă nici un semn de viață”. Și la Cernăuți autoritățile habsburgice au împiedicat pe Valeriu Branîște în realizarea operei sale, obligîndu-l să stea

mult ascuns, iar apoi emițînd contra lui un ordin de expulzare. În 1900 apariția ziarului „Patria” a fost sistată, iar V. Branîște nevoit să plice în Banat.

Activitatea ziaristică a lui Valeriu Branîște la „Tribuna”, „Dreptatea”, „Patria” constituie prima etapă caracterizată printr-un ton combativ, agitatoric, articolele publicate constituind adevărate chemări la luptă.

A DOUA ETAPĂ a activității sale ziaristice o formează perioada dintre 1901—1919 la „Drapelul”, fondat împreună cu intelectuali bănățeni.

„Drapelul” (1901—1919) a fost un ziar de mare forță politică și culturală, care a reprezentat pozițiile combative ale presei românești pentru desăvîrșirea unității naționale. Perioada de 20 ani cît a condus ziarul „Drapelul” îl consacră pe V. Branîște ca un ziarist cu o viziune progresistă a desfășurării evenimentelor în contextul național și european.

Profilul „Drapelului” a fost mult mai larg decît al publicațiilor editate înainte, aducînd o însemnată contribuție în orientarea vieții politice, sociale și culturale a poporului român din Transilvania, răspîndind ideile înaintate, valorificînd comorile folclorice ale poporului, cultivînd dragostea față de limba și literatura originală, publicînd traduceri din literatura universală, studii economice și date statistice, comentînd problemele politicii externe și internaționale.

V. Branîște a desfășurat o activitate prodigioasă pe parcursul existenței ziarului, elaborînd sau preluînd mii de articole semnate și nesemnate, editoriale, studii, nuvele, schițe, povestiri, conferințe, declarații, discursuri, foiletoane, scrise sub diferite pseudonime, toată această activitate exprimînd un optimism structural, originalitate, pasiune, spirit polemic pentru combaterea orientărilor reacționare.

Ziarul „Drapelul” n-a fost un organ oficial al partidului național, ci o publicație independentă, editată de V. Branîște și aparținînd unor militanți cu vederi proprii.

Cu orientarea sa democratică progresistă și cu simțul său realist, Valeriu Branîște sesiza logica evenimentelor politice interne și internaționale, trata problemele prin prisma cerințelor obiective de dezvoltare a societății. În acest spirit milita el pentru drepturile inalienabile ale poporului. „Guvernele și politicile de guvernămînt vin și se duc. Poporul însă rămîne. Poporul nu se poate extirpa, căci — precum a zis unul din precursorii noștri într-un moment de năcăz — în continuare se naște... De școala politică a acestui popor trebuie să ne îngrijim și sub acest raport în ciuda suferințelor și prigo-

nirilor trebuie să punem fondul principal și rezultatul moral, că învață poporul a-și afirma voința și convingerea chiar între puști și baionete... Și în lupta noastră culturală și politică avem trebuință arzătoare de această putere morală a poporului”.

Cînd a izbucnit revoluția din Rusia în 1905, în „foiletonul” „Drapelului” se publica un capitol din amintirile lui Gorki, traduse pentru ziar. Traian Vuia a trimis din Paris o serie de articole consacrate mișcării din Rusia.

V. Branîște a fost un comentator abil, cu talent și discernămint al politicii europene. În articolul „Panslavismul și Tripla alianță” el arăta: „Ce nu e zidit pe baze solide, nu poate avea pretenția de a dăinui și face piept... și va fi măturat și șters din primul vînt care suflă... „Popoarele din imperiu vor trebui dacă țin cont de aspirațiile naționale să se declare contra Triplei alianțe... „Politica externă a unui popor, dacă e o politică corectă, trebuie să-și aibe rădăcinile puternice în politica internă, să corespundă intereselor, aspirațiilor, idealurilor poporului”.

Ziarul „Drapelul” a militat pentru rezolvarea unor probleme sociale și economice ca: dezvoltarea industriei, agriculturii, învățămîntului, răspîndirea culturii, îmbunătățirea condițiilor de viață materială și spirituală a poporului.

La 8 iunie 1920, ziarul „Drapelul” și-a încetat existența. Între 1920—1925, V. Branîște, nu mai avea un ziar propriu dar colabora la toate publicațiile care apăreau în acest timp, mai ales la revista „Convorbiri literare”, unde a publicat studii de istorie și critică literară: „Așa a fost să fie” (amănunte din viața lui Gheorghe Lazăr); „Izvorul de zestre al părinților lui Mihai Eminescu”; „Scrisori inedite de la și relativ la Eminescu” și alte studii competente care dovedesc erudiția autorului. În anurile „Societății pentru fond de teatru”, a publicat articolele „Societatea teatrală C.A. Petculescu”, „Cum jucăm teatru”, „Teatrul Național”, „Muzica și dansul la români în secolele XVI—XVII”, „Modernul în artă” și altele care îl consacră ca un om de teatru cu o concepție artistică avansată. Între anii 1920—1925, a colaborat și la ziarele care apăreau în Banat — „Răsunetul” și „Voința Banatului” — dar scrisul său era acum sporadic. Retrăgîndu-se din viața politică, V. Branîște se ocupa de organizarea arhivei sale personale.

PE BAZA CERCETĂRII materialului pus la dispoziție de arhiva Valeriu Branîște, figura de ziarist și om politic, iscusit, combativ, competent a acestui fervent susținător al luptei pentru desăvîrșirea unității naționale ne apare plină de semnificație.

Publicații pașoptiste

Florian MOLDOVAN

ÎN PUBLICISTICA românească din Transilvania — dinaintea și în timpul evenimentelor revoluționare de la 1848 — s-au remarcat nu numai mari publicații ca „Gazeta de Transilvania”, care are merite deosebite în stimularea spiritului revoluționar al vremii, în demonstrarea originii și limbii comune a poporului român. Istoria presei românești va consemna și unele publicații de mai scurtă durată, a căror existență este astăzi mai puțin cunoscută, dar care au avut un rol destul de însemnat.

Mare filolog și istoric, Timotei Cipariu și-a desfășurat activitatea la Blaj. Pe lângă celelalte preocupări ale sale, se remarcă și activitatea sa pe terenul publicisticii. Astfel, la 4 ianuarie 1847, Timotei Cipariu publică „Organul luminării”, pentru editarea căruia a luptat aproape un deceniu, începând din 28 noiembrie 1838, când trimite guvernului, prin intermediul lui Lemeni, o cerere a sa împreună cu planul și scopul publicației. Aceasta începe să apară la 4 ianuarie 1847, săptăminal, în întregime cu caractere latine, adăugându-i-se de la 1 februarie un supliment pentru literatură, studii istorice și traduceri. Începând cu 12 mai 1848, Cipariu schimbă titlul în „Organul național”, care apare până la 13 octombrie 1848.

La 12 mai 1848 Timotei Cipariu fondează, tot la Blaj, „foaia” „Învățătorul poporului”, care apare în fiecare săptămână până la 6 octombrie 1848, în total 22 numere. Firul vieții acestei publicații a fost scurt, în urma evenimentelor revoluției. Totuși materialul cuprins în cele 22 de numere apărute, este interesant din toate punctele de vedere. Merită să ne oprim asupra câtorva probleme pe care le credem mai semnificative, începând cu articolul-program: „Pre cînd toată lumea cu însetată inimă dorește și așteaptă a pași pe calea adevărului, dreptății și păcii către o mai bună stare materială și politică, cine este acel român, adevărat român, care să nu caute cu durere și lacrimi în ochi la mișeaua stare a românului, în care se află astăzi, fără ajutor și îndreptariu? Românul singur din toate popoarele Ardealului, să nu zică ale Europei, e fără școli, fără învățători politici, fără foi scrise întru interesul lui. El lipsit de aceste ajutoare, numai el nu știe calea cea oablă și dreaptă, ce-l poate duce la îmbunătățirea soartei lui. El e ca și omul călător în țară străină, care nu știe drumul, și nu-și află om care să-i arate calea”. Cît privește orientarea „foii”, „noi ne vom nevoi — arată în continuare articolul-program — mai ales a face cunoscute acele cunoștințe, fără de care nici un popor nu mai

poate avea viață, și fără carele românul pină astăzi a fost mort... Articolele politice vor cuprinde totdeauna locul mai de frunte, apoi vor urma economice și carii sînt de aceeași natură”.

PE LINGA TIMOTEI CIPARIU, mai întîlnim între colaboratorii acestei foi personalități de frunte ale vieții politice și culturale din Transilvania. Democrat-revoluționarul Eftimie Murgu, și el fondator al unei foi litografiate apărute în timpul revoluției, pentru românii bănățeni, este printre semnatarii unui articol de răspuns la un articol „Despre români” apărut în „Pesti Hirlap”. Aron Pumnul, lingvist și patriot român, participant și el la evenimentele revoluționare de la 1848 din Transilvania, este printre colaboratorii acestei foi. Mai semnalăm și alți colaboratori de prestigiu ca: Sigismund Pop, care în același an a fondat o foaie la Budapesta, cu titlul „Amicul poporului”, Alexandru Buda, Alexandru Bohățel, Todor Șerb, Aloisiu Vlad, Constantin Popfalvi, I. Man, Andrei Pop, Samoilă Părăuți și alții, semnați cu pseudonime sau inițiale. Poetul Andrei Mureșanu, autorul cunoscutei poezii „Un răsunset” („Deșteaptă-te, române!”), devenit imnul revoluționarilor români de la 1848, a publicat — la 19 mai 1848 — poezia „15 Mai 1848” scrisă în preajma marii adunări de pe Cimpia Libertății de la Blaj. Necuprinsă în colecția poeziilor sale apărută la 1862 și semnată cu pseudonimul „Un român”, ea merită atenție, mai ales pentru îndemnul la unire adresat românilor de pretutindeni:

*Fraților nădejde bună! Fiți cu toți în veselie!
Cerul însuși ocrotește scumpa noastră Românie!
Azi e ziua de-nviere a românului popor,
Care singur își urzește dulce, mîndru viitor.*

*Priviți cerul cum se-nlînde ca o mare-nseninată,
Priviți soarele ce-aruncă o lumină-nflăcărată;
Priviți văile-nflorite, codrii, munții înverziți!
Căci e ziua mult-dorită, căci e ziua mult-măreață
Cerul, soarele, pămîntul, astăzi sînt împodobiți,
Unde jalnic se ridică România îndrăzneată.*

*Fraților nădejde bună! Azi sub cerul fără nori,
Libertatea, România se-nîlinesc pe cîmpi de flori
Și-noesc în fața lumii a lor vecinică-nfrățire
Dup-o lungă dureroasă și fatală despărțire!*

*Fraților nădejde bună! Viitorul ce urziți
Va fi vrednic de trecutul a strămoșilor slăviți!
Bărbăția și unirea între voi de-acum domnească
Și strigați în libertate: România să trăiască!*

În cuprinsul foi un capitol important îl ocupau „Noutățile” petrecute mai ales în Țara Românească și Moldova. „Cu ce v-ași putea pe voi fraților români mai virtos îmbucura decît cu știrea cum-că și în vecina Țară Românească, dincolo de munți încă se strigă glasul libertății? ... Să dea D-zeu să nu mai fie românul iobag. Românului de sînge, român strălucit mai bine-ștă a fi liber” (nr. 8, 30 iunie 1848). Știrea, pe lângă faptul că conține în câteva cuvinte idei de o profundă mîndrie națională, mai îmbracă și aspectul social, prin care condamnă iobăgia și se adresează poporului de rînd — țărănimii iobage — care forma în acel timp majoritatea populației.

PUBLICAȚIA a consemnat la loc de frunte evenimentele de la 1848 din București. Solidaritatea cu victoria revoluției din Țara Românească și bucuria de care erau cuprinși conducătorii revoluției din Transilvania de orice succes obținut de frații lor de peste Carpați reies din fiecare cuvînt publicat de foaia condusă de înflăcăratul patriot și revoluționar Timotei Cipariu.

Reporter și reportaj la televiziune

Frank ENTWISLE

de la televiziunea din Newcastle/Tyne — Anglia

UN CUVÎNT de patru litere mă urmărește și mă sîcîie.

Il aveam în gînd ieri seară, înainte de a adormi și mi-a umblat încă prin minte azi dimineață cînd m-am trezit. Cînd voi termina acest articol, îmi va apărea din nou, voi da nas în nas cu acest mic șnapan, îl voi lua de guler și-i voi veni de hac.

Acest cuvînt este verbul „to bray” (a rage, a zbiera ca măgarul).

Un cuvînt scurt și o problemă neprevăzută, o problemă care ilustrează de fapt dificultățile la un text destinat mai degrabă pistei sonore decît paginii tipărite, mai degrabă urechii decît ochilor.

Scriu un scenariu despre anii '30, cînd prim-miniștri ai Marii Britanii au fost somnorosul Stanley Baldwin și Neville Chamberlain mîncenezul. Vreau să spun: „*în timp ce Baldwin doarme și Chamberlain zbîră ca măgarul (bray)*”.

Socot că cuvîntul „bray” sugerează în mine caricatura acestui gît lung deșirat, ieșind oîn gulerul cu colțuri îndoite, mărul lui Adam, capul alungit, vocea tremurată, de-

bîlînd pe sub mustață prostii istorice. Toate acestea — într-un cuvînt care se pronunță în mai puțin de o treime de secundă.

Pe pagina tipărită probabil că ar merge. Dar, din păcate, „bray” prea se aseamănă cu „pray” (a ruga). Și dacă un ascultător, care încearcă să asimileze în același timp imaginea, se întreabă dacă e vorba de „bray” sau „pray”, el poate pierde firul povestirii.

Orice scenarist de televiziune are sarcina dublă de a asculta cuvintele pe care le scrie. Nu e de ajuns ca el să-și exprime gîndurile, în mod obișnuit. El trebuie, de asemenea, să evite echivocurile *auditive*. De la început ziaristii britanici sînt învățați să aleagă cuvîntul scurt. Nu e ușor să te debarasezi de acest obicei și, atunci cînd se cere, să găsești un cuvînt mai lung întrucît cuvîntul scurt poate fi greșit înțeles sau chiar ncînțeles.

Cînd se trece de la ziare la televiziune, schimbarea este adeseori deconcertantă, îndeosebi pentru ziaristul specializat, care a exploatat

ani de-a rîndul fluiditatea limbii în pagini pline de filozofie.

Timpul — pagina reporterului de la T.V. — este intransigent.

Un alt aspect care diferă de la un mijloc de comunicare la altul este sistemul de lucru în grup.

Redactorul de ziar este un solitar. El știe ce-i cere ziarul ca stil și conținut, mărimea aproximativă a materialului. El își pregătește articolul, îl transmite telefonic și acesta apare la orele sau în zilele ce urmează. E copilul lui. Și, dacă ziaristul își cunoaște meseria, nu-i rămîn de corectat decît unele amănunte.

În studio, el nu este decît un element al unui grup: producătorul, directorul, operatorul, redactorul șef și chiar comentatorul — care-i pot răsturna munca complet și necruțător din motive tehnice sau de prezentare. Poate va trebui să-și rescrie scenariul de nenumărate ori în curs de săptămîni.

Fără imaginație și fără o cunoaștere rapidă a ceea ce poate și nu poate camera de luat vederi, reporterul riscă să-și vadă ideea inițială dispărînd în fața acesteia.

Cînd scrie (și ascultă mental), reporterul de la televiziune gîndește în imagini. Eu, cînd încep un scenariu, mă gîndesc, desigur, la o introducere. Dar în imagini. Mă gîndesc apoi, dacă trebuie, la cuvînte. Acesta este un proces de gîndire deosebit. Lucrez cu o altă materie.

Cel ce intră la televiziune și nu acceptă aceasta, rămîne în limitele mediocrității, chiar dacă va supraviețui. Pentru a depăși aceste limite, el trebuie să se familiarizeze încă de la început cu noua materie, în așa măsură încît să fie capabil să o trateze cu toată forța creatoare și subtilitatea, exact cum o făcea cu ajutorul cuvîntului tipărit.

Evident, ziarul poate face mult acolo unde televiziunea e incapabilă. Dar trebuie să se înțeleagă și faptul că televiziunea poate realiza ceea ce nu poate ziarul. Toate ziarele americane la un loc n-au putut să răstoarne pe senatorul McCarthy. Ed. Murrow a făcut-o la televiziune.

Era mijlocul care corespundea acestui scop.

SA VEDEM ACUM ce este reporterul de la televiziune.

La ziarul său el era o unitate individuală. Materialul său consta dintr-un carnet de note, un stilou și o fisă de telefon.

La televiziune reporterul este o parte din echipa formată cel puțin din operator, inginerul de sunet maestrul de lumini și întregul lor eșafodaj costisitor. El este de fapt director-verificator-scenarist-executant al acestui grup. Metodele sale de a găsi știrile și a minui cuvintele sînt total diferite, iar materialul trebuie să fie acuz efectiv în studio pentru a fi dezvoltat și pregătît. Un film nu se poate telefona. Nu încă.

Noul venit trebuie să cunoască și să stăpînească noua disciplină a interviului televizat, scurtimea și caracterul public al acestuia.

Cum să convingi pe consilierul Bloggs să dezvăluie în fața camerei o informație de prima mîină cînd nu ai la dispoziție decît un minut? Redactorul de ziar are destul timp să folosească posibilitățile pe care le oferă interviul de ziar, posibilități ce-i lipsesc ziaristului de la televiziune, cu bilciul său tehnic. Pentru că el lucrează practic în fața a mii de oameni.

De asemenea el trebuie să gîndească în imagini. Locuitorii unui cătun îndepărtat vor fi iritați la vederea în fața școlii lor principale a unei statui moderne înfățișînd un om cu o gaură în piept. Se va plasa reporterul în fața sculpturii, pentru introducere și interviu? Va astupa gaura cu pălăria? Nu va părea oare acesta un gest prea frivol? El este acela care trebuie să hotărască. Iar dacă va da greș, va putea crea o interesantă și costisitoare gaură în programul serii.

Ziaristul de la televiziune trebuie să fie familiarizat cu regulile fundamentale ale filmării (după scenariu) și ale realizării de filme:

cunoaște multe ale probleme ce nu se pun redactorului de ziar: timpul, echipamentul electric, regulamentele sindicale, pauzele de masă, orele suplimentare, bugetele.

El știe că o știre televizată nu poate rămîne din motive obiective, de o parte. Camera de luat vederi este sau ar trebui să fie subiectivă. Grație obiectivului, spectatorul este prins în situație. Nu este vorba de nararea unor fapte din auzite. Spectatorul se află acolo, în centrul mișcării, al orașului inundat, al accidentului feroviar, față în față cu propria sa apreciere despre frica, umorul, tragedia sau emfaza ce pe fețele oamenilor. Un reportaj care nu creează această intimitate, nu e decît de mina a doua.

Scriind un scenariu de film, ziaristul de la televiziune trebuie să găsească cuvinte care să nu domine imaginea, să nu rivalizeze cu ea sau care să nu se substituie acesteia.

E inutil să mai spunem că trei oameni ies dintr-un imobil, cînd faptul e vizibil. E stupid să menționezi prezența unei roșcate într-un grup de zece fete care la televizor apar în alb și negru.

Cînd identifici pe cineva, fraza trebuie construită astfel încît numele subiectului despre care se vorbește să coincidă precis cu înfățișarea sa pe ecran. Nimic din ceea ce e vizibil nu poate fi lăsat fără explicație. Nu trebuie să existe mistere. Claritatea este primordială. Spectatorul nu poate relua fraza pentru a verifica.

Scrișul colorat este de prisos. Redactorul nu poate face știrile mai spectaculoase decît imaginile. În engleză frazele nu au totdeauna nevoie de verbe. Adjectivele au o valoare redusă. Filmul este acela care reprezintă descrierea. Frazele savant construite sună fals. Expresiile simple care nu-și pierd puterea, frazele simple care nu concentrează atenția asupra lor înșile, sînt cele mai bune pentru știrile televizate.

Introducerile ca la ziar nu sînt admisibile. Adeseori este foarte rău să se plaseze în prima frază toate datele principale: cine, de ce, care,

unde, cînd. Urechea trebuie să fie pregătîtă să le primească în a doua frază.

„Speranțele de a avea mai multe slujbe în Nordul Angliei au fost astăzi înșelate” (înșelate și nu „nu există speranțe”, căci aceasta ar fi putut să nu pătrundă în urechi) și *punerea la punct...* „Ministrul Inacțiunii, D. Joe Snooks, a anunțat astăzi că noul său departament al Inacțiunii va fi instalat mai degrabă la Southville decît la Northchester”.

Această tehnică de inversare cere să nu se înceapă prin a spune *ceea ce a spus cineva*. Trebuie arătat în primul rînd *cine a vorbit*. Nu se va spune: *„Orașul Newcastle va trebui să facă un salt înainte în Marea Nordului, a declarat astăzi George Wilson”*. Ascultătorul dorește să aibă timp pentru a asimila o remarcă picantă. Această știre va trebui deci să fie prezentată astfel: *„O lovitură pentru riveranii din Tyne: D. George Wilson a declarat astăzi în fața Camerei Comunelor că Newcastle de pe Tyne va trebui să facă un salt înainte în Marea Nordului”*.

IATA DECL. doar o simplă privire asupra metodelor ziaristicii la televiziune și am și riscat de a fi evidențiat dificultățile sale descurajante. Totuși, o dată familiarizat cu materialul său, ziaristul de la televiziune are mari satisfacții.

Există mulți redactori de ziare care au devenit excelenți ziaristi la televiziune și care au adus cu ei în noua activitate calități demne de laudă. Dar există și mulți din aceia care, cu toată activitatea desfășurată la ziare, au ajuns la televiziune într-o situație fără speranțe. Și vice-versa.

Îmi amintesc de un redactor de la televiziune care pretindea că orice bun ziarist este în mod sigur bun și la televiziune.

El nu mai este la televiziune. Nu mă miră.

(Articol reprodus din revista „Le monde du Journaliste”)

PRESA

DE

PESTE

HOTARE

(Austria-Elveția)

DINTR-UN ULTIM recensământ, întreprins de către Institutul de ziaristică al Universității din Viena, rezultă că în Austria apar 36 de cotidiene (11 la Viena) cu un tiraj zilnic de 2 100 000 de exemplare. În afară de acestea mai sînt editate 135 de publicații de interes general și 2 300 de diferite periodice. Cea mai mare parte din publicațiile de interes general și-au făcut apariția după al doilea război mondial însă în afară de alte publicații mai vechi, Austria posedă ziarul — „Wiener Zeitung“ — care a apărut neîntrerupt din 1703.

Agencia națională de informații „Austria Presse Agentia“ (APA), cu sediul la Viena din 1946, asigură presei, radioului și televiziunii informații interne și externe.

Printre principalele publicații din Austria sînt: *Arbeiter-Zeitung*, cotidian, Viena, din 1889, 110 000 de exemplare; *Illustrierte Kronen-Zeitung*, cotidian, Viena, din 1900, 180 000; *Express*, cotidian de seară, Viena, din 1958, 312 000; *Kleine Zeitung*, cotidian, Graz, 95 000; *Kurier*, cotidian, Viena, din 1954, 334 000; *Neue Zeitung*, cotidian, Viena, din 1967, 100 000; *Neue Zeit*, cotidian, Graz, din 1945, 53 000; *Oberösterreichische Nachrichten*, cotidian, Linz, din 1865, 55 000; *Osterreichische neue Tageszeitung*, cotidian, Viena, din 1947, 35 000; *Die Presse*, cotidian, Viena, din 1948, 47 000; *Salzburger Nachrichten*, cotidian, Salzburg, din 1945, 42 000; *Tiroler Nachrichten*, cotidian, Innsbruck, din 1945; *Wiener Zeitung*, cotidian, Viena, din 1703, 50 000; *Volksblatt*, cotidian, Viena, din 1929, 94 000; *Volksstimme*, cotidian, Viena, din 1945, 40 000; *Echo*, săptămînal, Viena, 146 000; *Die Furche*, săptămînal, Viena, 25 000; *Das Kleine Blatt*, săptămînal, Viena, din 1927, 108 000; *Neue Illustrierte Vochenschau*, săptămînal, Viena, din 1908, 388 000; *Die Rote Fahne*, lunar, Viena, din 1963; *Wiener Montag*, săptămînal, Viena, din 1947, 122 000; *Wiener Samstag*, săptămînal, Viena, 165 000; *Wochenpresse*, săptămînal, Viena, din 1946, 40 000.

Presa austriacă este supusă continuu concurenței interne și în același timp unei puternice concurențe din partea presei vestgermane. Dr. Anton Pelinka, cunoscut ziarist catolic, întreba, cu ocazia unei mese rotunde, dacă presa din Austria este cu adevărat austriacă. Pe lângă marele import de publicații editate în R. F. a Germaniei, în Austria au pătruns și cașita-

luri ale editurilor de presă vestgermane. Trustul Burda din Offenburg, de exemplu, editează direct magazinul „Grosse Österreich Illustrierte“, iar trustul Springer este pe cale de a înghiți revista austriacă „Radio Wien“.

Publicațiile care au sprijinul unor puternice grupuri financiare sînt continuu expuse pieirii. Așa s-a întîmplat în ultimii ani cu importante publicații printre care s-a înregistrat în 1967 și dispariția cotidianului de orientare progresistă „Neue Österreich“. Ziarul comunist „Volksstimme“ și altele ca „Volksblatt“, „Arbeiter Zeitung“ luptă cu multe greutăți pentru a-și menține existența.

O bună parte din publicațiile austriece își datoresc existența și veniturilor din publicitate care în anul 1967 au ajuns la circa 500 de milioane de șilingi.

ÎN ELVEȚIA, țară cu diferite naționalități și cu 4 limbi oficiale: germana, franceza, italiana, reto-romana, există și o presă extrem de diferită, de descentralizată și în același timp destul de numeroasă în raport cu populația. În Elveția apar 127 de cotidiene (93 în germană, 28 în franceză, 6 în italiană) cu un tiraj zilnic total de 1 931 000 de exemplare, 348 de periodice de interes general cu tiraj total de 2 900 000 de exemplare, 1 130 de publicații diferite cu tiraj total de 15 milioane de exemplare. Publicațiile necotidiene apar în cele 4 limbi oficiale, iar unele în două sau trei limbi.

Principala agenție de presă elvețiană este *Schweizerische Depeschagentur (SDA)* — *Agence Telegraphique Suisse (ATS)* sau *Agencia Telegrafica Svizzera (ATS)*. Agenția transmite știri interne și externe în 3 limbi oficiale. Are sediul la Berna din anul 1894.

În Elveția, La Zürich, se află Institutul Internațional de Presă precum și centrul de tăieturi de presă „Argus International de la Presse“, iar la Lausanne, centrul de documentare de presă „Encyclopédie du Monde Actuel“ (EDMA).

Printre principalele publicații elvețiene sînt: *Arbeiter-Zeitung*, cotidian, Basel, din 1921, 6 900 exemplare; *Badener Tagblatt*, cotidian, din 1849, 18 000; *Basler Nachrichten*, cotidian, din 1845, 23 000; *Berner Tagblatt*, cotidian, Berna, din 1888, 52 000; *Berner Tagwacht*, cotidian, din 1892, 18 000; *Der Bund*, cotidian, Berna, din

1850, 46 000; *Le Courrier*, cotidian, Geneva, din 1867, 12 000; *Feuille d'Avis de Lausanne*, cotidian, Lausanne, din 1762, 84 000; *Gazette de Lausanne*, cotidian, Lausanne, din 1798, 17 000; *Giornale del Popolo*, cotidian, Lugano, 15 000 exemplare; *Journal de Genève*, cotidian, din 1826, 13 000; *La Liberté*, cotidian, Fribourg, din 1871, 21 000; *Luzerner Tagblatt*, cotidian, din 1852, 23 000; *National-Zeitung*, cotidian, Basel, din 1842, 74 000; *Neue Zürcher Zeitung*, cotidian, Zürich, din 1780, 82 000; *La Suisse*, cotidian, Geneva, din 1898, 59 000; *Tages Anzeiger*, cotidian, Zürich, din 1893, 174 000; *Die Tat*, cotidian, Zürich, din 1936, 34 000; *Tribune de Lausanne*, cotidian, Lausanne, din 1862, 57 000; *Tribune de Genève*, cotidian, Geneva, din 1879, 60 000; *Vaterland*, cotidian, Luzern, din 1833, 33 900; *Voix Ouvrière*, cotidian, Geneva, din 1945, 8 000; *Volksrecht*, cotidian, Zürich, din 1898, 15 000; *Eva im Haus*, revistă, Zürich, 369 000; *Pro*, revistă lunară, Zürich, 1 305 000; *Schweizer Illustrierte Zeitung*, săptămînal, Zofingen, din 1911, 221 000; *Der Schweizerische Beobachter*, revistă, Basel, din 1927, 405 000; *Sie und Er*, săptămînal, Zofingen, 127 000; *Socialisme*, publicație lunară; *Sport*, apare de 3 ori pe săptămîină, Zürich, 60 000; *Touring*, săptămînal, Berna, 400 000; *Vorwärts*, săptămînal, Geneva, din 1920; *Weltwoche*, săptămînal, Zürich, din 1930, 100 000; *Zeitbilder*, săptămînal, Zürich, 154 000.

În afară de cîteva publicații care se difuzează în întreaga țară, în general, presa elvețiană este considerată „presă locală“, specifică populației ce vorbește limbi diferite și cantonelor autonome. Apar publicații ce se editează numai pentru un sat sau pentru o vale locuită și care trebuie să țină seama de interesele locale respective. Elveția nu cunoaște, ca alte țări, ziarul „popular“ cu ediții locale multiple sau ziarul „național“ care să abordeze teme interne comune întregii țări sau opinii generale privind politica externă. Cu toate acestea, numeroase publicații elvețiene „își unesc paginile“ cînd anumite probleme deosebite implică interese se sparg zidurile neutralității. Așa s-a întîmplat în timpul cît asupra Europei a dominat pericolul nazist. Aproape întreaga presă elvețiană a contribuit la crearea curentului de opinie împotriva acestui flagel.

St. STREJA

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 7 (147) — июль 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕЧАТЬ И ПОЛИГРАФИЧЕСКАЯ БАЗА

- Г. Станкулеску:** Элементарные требования
Ст. Изак: За лучшее качество (Тиргу Муреш)
x x x В клужском газетном отделении
Г. Дотц: Возможности, которые могут быть
лучше использованы

УЕЗДНАЯ ПЕЧАТЬ

- Г. Лаврик и Иосиф Баняй:** „Информация Хар-
гитей” и „Харгита” после первых ме-
сяцев существования
И. Шинка: „Хроника сэтмария” и вопросы
уезда
Л. Бэчуку и А. Петрониус: „Вица Бузэулуй” —
полезный опыт в помощь животноводству

- x x x Письмо Центрального правления жур-
налистов Чехословакии

КРИТИКА КИНЕМАТОГРАФИИ

- Д. Н. Сувиану:** Только „говорит и убегает”?
Ана Мария Нарт: Искренность, компетентность,
ясность
Флорика Иким: Необходимые сравнения
Эуджен Атанасиу: Открыто и убедительно
Т. Каранфил: При температуре высоких чувств

ТОЧКИ ЗРЕНИЯ

- Н. Кишу:** Информирование и публицистика
Дан Бериндей: Съезд по истории журналистики
в Тренто-Триесте

КАК МЫ ПИШЕМ

- Луиза Секе:** Мода мини это мини-мода?

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

- М. Новак:** Объективен ли фотообъектив?

- С. Ионеску:** Надпись к выставке ...

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

- Н. Бэлтеску:** Валериу Браниште — журналист
Флорин Молдован: Издания 1848-го года

ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

- Франк Энтуйск:** Репортер и репортаж в телеви-
дении
С. Стрежа: Зарубежная печать (Австрия, Швей-
цария)

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania
XIII th Year, No. 7 (147), July 1968

CONTENTS

THE PRESS AND PRINTING

- G. Stănculescu:** Elementary Requirements
S. Izsák: For Better quality (Tirgu Mures)
*** The Newspaper Department in Cluj
G. Dootz: Possibilities that Could Be Used in a
Better Way

THE COUNTRY PAPERS

- G. Lavric and Iosif Banyai:** The First Month of
"Informația Harghitei" and "Hargita"
I. Șinca: "Cronica sătmăreană" and the Problems
of the County
L. Băciucu and A. Petronius: „Vița Buzăului”, a
Useful Experience in Support of Livestock
Breeding

- *** Letter of the Czechoslovak journalists'
Centre

FILM REVIEWS

- D. I. Suchianu:** He Only "Speaks and Runs"?
Ana Maria Narti: Sincerity, Competence and Cla-
rity
Florica Ichim: Necessary Link-Ups
E. Atanasiu: Open and Persuasive
T. Caranfil: At the Temperature of Great Senti-
ments

POINTS OF VIEW

- I. Chițu:** Informatics and Journalism

- Dan Berindei:** The Trento-Triest Congress on the
History of Journalism

HOW WE WRITE

- Luiza Seche:** Minis, a Mini-Fashion?

PHOTOJOURNALISM

- M. Novac:** Is the Camera Objective Objective?

- S. Ionescu:** Motto...

PAGES OF HISTORY

- M. Băltescu:** Valeriu Braniste, the Journalist
Florian Moldovan: 1848 Publications

DOCUMENTATION

- Frank Entwisle:** TV Reporters and Reportages
S. Streja: The Press Abroad (Austria and Switzer-
land)

De la munte...

GHETE PENTRU TURISM DE VARĂ, realizate din piele velurată, talpă cauciuc monolit (translucid), antiderapantă, ușoară, comodă, flexibilă.

SANDALE DE VARĂ — un nou gen de pantof-sanda, cu fețe netede din box căptușit cu mesină, rezistență superioară, talpă duroflex

...la mare

P. 11 583

2

1968

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

presa noastră

UZ

DIN SUMAR:

- Inalta răspundere a ziaristului
- Radioteleviziunea și publicul
- Doctorantură, sau doctorat?
- Documentar cu privire la genuri
- Informațiile omului și informațiile mașinii

Nr. 8/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

nr. 8 (148)

august 1968

SUMAR:

ADEZIUNE DEPLINĂ LA PRINCIPIILE POLITICII PARTIDULUI ȘI GUVERNULUI

Declarația Uniunii ziaristilor (2-3)

ZIUA PRESEI ROMANE — 1968

Nestor Ignat: Înalta răspundere a ziaristului în
slujirea cauzei partidului, a patriei socialiste
(6-11)

SUBLINIERI

Gh. Lavric: Realitățile județului definesc profilul
ziarului (12-15)

CUM SCRIEM

Acad. Al. Graur: Doctorantură, sau doctorat?
(16-17)

RADIOTELEVIZIUNE

Dr. Pavel Câmpeanu: Radioteleviziunea și publicul
(18-21)

Mircea Șerbănescu, ing. Gh. Ciulea, prof. dr.
docent Șt. Cristache și V. Oprea, Maria Ni-
coară, George Lungoci, prof. Ion Crișan: Pe
emisie, Radio Timișoara! (22-24)

REDACȚIA — CITITORII

Victor Botez: Funcția recreativă a ziarului
(25-26)

I. Coțoi: Opinii de corespondent (26)

FILE DE ISTORIE

I. Felea: Un pamflet al lui C. Dobrogeanu-
Gherea (27-29)

I. Babici: Presa românească și atitudinea ei im-
potriva dictatului de la München (30-32)

Const. Dărie: Cabinet de presă într-un muzeu
memorial (33)

E. B. Marian: Théophrast Renaudot, un precursor
(34-35)

★

M. Cârloanță: Pseudojurnalisme . . . (36)

FOTOZIARISTICA

Al. Gînju: Peisajul în paginile presei (37-38)

DOCUMENTAR

Gombó Pál: Cu privire la genuri în presă
(39-43)

„Notizie e commenti”: „Informațiile omului și in-
formațiile mașinii” (44-45)

E. Pr.: „Perspective în comunicațiile de masă” (46)

N. T. R. Singam: „Exactitate, concizie, sinceritate”
(46-47)

St. Streja: Presa din țările Benelux și Danemarca
(48)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin
Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Con-
stantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat,
Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru,
Octavian Paler, Alexandru Popescu,
Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Calea Victoriei, 163, Telefon: 15.21.02

Abonamentele se pot face prin oficiile poștale, factorii poștali precum și direct la administrația revistei, București,
Calea Victoriei 163, sector I, Cont B.N.R. 071.024, Sucursala Municipiului București, Filiala Sectorului IV

Costul unui abonament este de: 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

ADEZIUNE DEPLINĂ PARTIDULUI DECLARAȚIA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Ziariștii din Republica Socialistă România, slujitori liberi și credincioși ai cauzei socialismului și comunismului, devotați patriei și poporului lor, ne contopim glasurile cu cele ale întregului popor pentru a ne reafirma deplina aprobare, adeziunea noastră profundă față de politica principială și consecvent marxist-leninistă pe care partidul și guvernul României socialiste o promovează în construirea și desăvârșirea orînduirii socialiste, ca și în relațiile cu statele socialiste și cu toate țările lumii. Principiile acestei politici, reafirmate clar, cu forța, proprie adevărului, în Declarația Marii Adunări Naționale, le-au votat și reprezentanții noștri în forul suprem al țării, le-am votat fiecare din noi în paginile ziarelor și revistelor noastre, la radio și la televiziunea română. Am primit cu vie satisfacție și deplină adeziune Declarația Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., ce reprezintă o nouă expresie a clarității și consecvenței liniei politice a partidului nostru.

Am urmărit și comentat cu îndreptățită mîndrie, în aceste zile, cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți conducători de partid și de stat, care exprimă simțămintele, emoția și speranțele întregii noastre națiuni socialiste. Este o mîndrie justificată pe deplin de grija și pasiunea, responsabilitatea și hotărîrea cu care conducerea partidului și statului, întruchipînd tot ce are mai bun și reprezentativ poporul nostru, se străduiesc neobosit să asigure toate condițiile pentru desăvîrșirea construcției socialismului în țara noastră, pentru întărirea unității și colaborării țărilor socialiste, pentru asigurarea păcii în lume.

Prin forul suprem — Marea Adunare Națională — prin glasul uriașelor mulțimi la marile adunări ale populației din orașele patriei noastre, prin zecile de mii de declarații, scrisori, telegrame adresate conducerii partidului, întregului nostru popor își manifestă unitatea neclintită în jurul partidului comunist care-i călăuzește destinele pe calea ce duce spre comunism, hotărîrea sa nestrămutată de a rămîne credincios și loial angajamentelor pe care România și le-a asumat în cadrul relațiilor și alianțelor cu țările socialiste frățești, de a milita pentru ca să triumfe tot ce este mai sfînt în relațiile de tip nou statornicite între țările socialiste: principiile marxism-leninismului și internaționalismului proletar, ale respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecul în treburile interne, avantajului reciproc și întraajutorării tovarășești.

Poporul nostru urmează neabătut politica Partidului Comunist Român care promovează cu hotărîre principiul dreptului fiecărei națiuni de a-și hotări singură soarta, de a fi stăpîna propriului său destin, dreptul fiecărui popor, al fiecărui partid de a hotări măsurile pentru

LA PRINCIPIILE POLITICII ȘI GUVERNULUI

bunul mers al construirii socialismului în propria sa țară. Consecvenți cu acest principiu, și noi, ziariștii, dintre care mulți am avut prilejul să studiem la fața locului procesele innoitoare inițiate de Partidul Comunist din Cehoslovacia, ne-am exprimat deplina încredere în justetea acestor înnoiri, tot așa cum, azi, ne exprimăm speranța că situația din Cehoslovacia se va îndrepta către un curs normal, că Partidul Comunist din Cehoslovacia, guvernul ales și parlamentul țării, popoarele ceh și slovac vor avea posibilitatea să-și construiască, în deplină suveranitate și independență, viața lor nouă, în folosul patriei lor, în folosul victoriei socialismului și păcii în lume.

Noi, ziariștii, membri și nemembri de partid, fii credincioși ai acestui popor care de veacuri a luptat să-și apere ființa națională, independența și suveranitatea gliei străbune, slujitori ai iubitului nostru partid comunist, sintem ca întotdeauna, cu trup și suflet, în primele rînduri ale marelui front unit pe care întregul popor român îl formează în jurul partidului comunist, în jurul Comitetului Central, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Toți ziariștii din România, români, maghiari, germani, de toate naționalitățile, pătrunși de marea răspundere ce le-a fost încredințată, nu vor precupeți nici un efort pentru a-și îndeplini datoria de cinste de a fi purtătorii de cuvînt ai partidului, de a-și pune întreaga lor capacitate în slujba înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

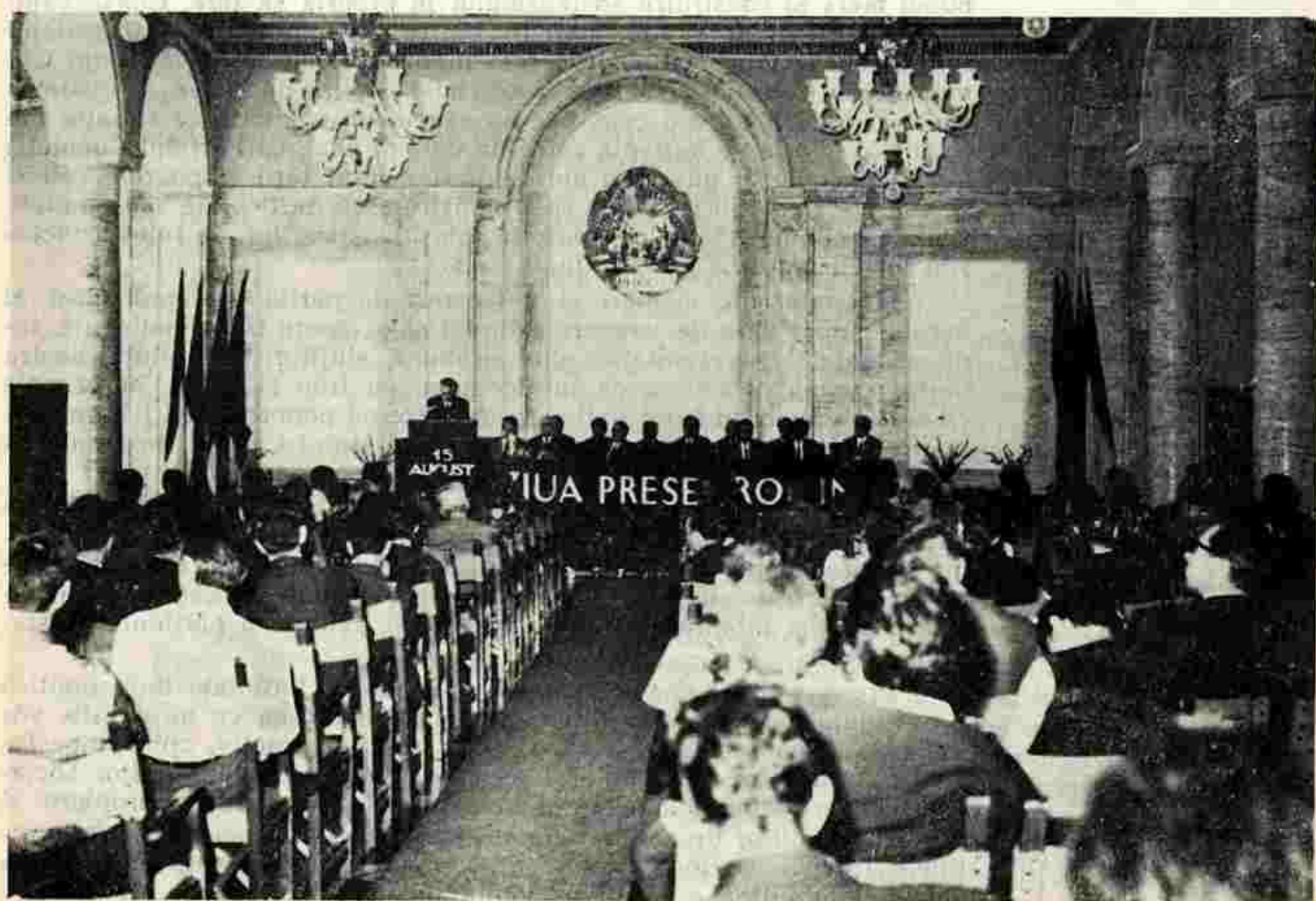
Presa, radioul și televiziunea, aplicînd cu fermitate linia politică a partidului nostru, evidențiînd în primul rînd ceea ce ne unește, vor informa cu consecvență, în mod obiectiv și constructiv, opinia noastră publică asupra evenimentelor internaționale, a activității țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, în spiritul apropierii și întăririi relațiilor de solidaritate și unitate cu țările socialiste, cu partidele frățești, cu toate forțele democratice și progresiste, în lupta pentru înfăptuirea aspirațiilor nobile de pace și progres ale întregii omeniri.

Uniunea ziariștilor din România, dînd glas hotărîrii tuturor ziariștilor din țara noastră, asigură Comitetul Central al partidului, Consiliul de Stat și guvernul Republicii Socialiste România, personal pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, că în toate împrejurările ziariștii își vor îndeplini exemplar, fără șovăire, sarcinile ce le revin pentru ridicarea patriei socialiste pe cele mai înalte culmi, pentru cauza socialismului și păcii în lume.

UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

LA PRINCIPALE POLITICII GUVERNULUI

ZIUA

Cu prilejul Zilei presei române, în sala de marmură a Casei Scînteii, a avut loc la 15 august o adunare festivă. Au participat redactorii ai ziarelor centrale și publicațiilor de specialitate, publiciști și alți lucrători din domeniul presei. Au participat, de asemenea, corespondenții ai presei străine acreditați la București.

Au luat parte membri ai C.C. al P.C.R., reprezentanți ai conducerii Ministerului Afacerilor Externe, Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, ai altor instituții centrale.

Despre Ziua presei române a vorbit Nestor Ignat, președintele Uniunii Ziaristilor din Republica Socialistă România.

Participanții la adunare au adresat Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, o telegramă în care se arată:

„Sărbătorind astăzi Ziua presei române, ziaristii din România transmit sentimentele lor de stimă și dragoste, de adîncă recu-

PRESEI ROMÂNIE — 1968

noștință Comitetului Central, dumneavoastră personal, pentru grija și atenția acordate presei din țara noastră, radioului și televiziunii, pentru sprijinul dat slujitorilor lor în îndeplinirea misiunii de onoare încredințate de partid.

Evocând tradițiile presei comuniste și democratice din România, ilustrată de înflăcărații slujitori ai ideilor de dreptate și progres social, ziariștii subliniază acum, ca și în trecut, că principiul fundamental al activității lor, chezașia succeselor rezidă în conducerea de către partid.

Pătrunși de înalta răspundere ce ne revine, considerăm că suprema noastră îndatorire este aceea de a fi neobosiți purtători de cuvânt ai partidului, de a pune capacitatea, forța și talentul în slujba înlăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Însuflețiți de spiritul profund inovator al hotărârilor Congresului al IX-lea, al Conferinței Naționale, al plenarelor Comitetului Central, ne străduim a contribui, cu scrisul nostru, la traducerea consecventă în viață a acestor hotărâri, la mobilizarea întregului popor în lupta pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru triumful noului asupra a

tot ceea ce este învechit, pentru perfecționarea relațiilor socialiste și a întregii munci de partid și de stat, adâncirea democrației, întărirea legalității și echității sociale, pentru desăvârșirea construcției socialiste în patria noastră. Corespunzător spiritului de înaltă exigență și cutezanță creatoare pe care partidul îl promovează în toate sectoarele de activitate, avînd drept înalt model și stimulent documentele de partid, presa română nu-și va precupeți eforturile pentru a îndepărta toate rămășițele de rutină din activitatea sa, pentru a critica cu intransigență neajunsurile din societatea noastră, a pune întreaga forță a mijloacelor moderne de informare în slujba ridicării continue a conștiinței cetățenești, a transformărilor inovatoare din patria noastră socialistă.

Pronunțîndu-ne pentru confruntarea liberă a părerilor, vom combate cu toată vigoarea ideile retrograde, concepțiile străine ideologiei noastre, vom milita activ pentru afirmarea principiilor filozofice și politice marxist-leniniste ale partidului nostru.

Ziariștii nu cunosc altă îndatorire mai înaltă decît aceea de a răspîndi cuvîntul partidului, de a

contribui la perfecționarea activității în toate sectoarele economiei, culturii, vieții de stat, de a face larg cunoscută politica sa internă și externă, de a afirma poziția României față de marile probleme ale lumii contemporane, lupta P.C.R. a poporului român, pentru triumful cauzei socialismului și păcii în lumea întregă.

Aplicînd cu fermitate indicațiile date de conducerea partidului, presa, radioul, televiziunea vor informa, și de acum înainte, în mod obiectiv și constructiv, opinia publică asupra evenimentelor internaționale, în spiritul apropierii și întăririi relațiilor de solidaritate cu țările socialiste, cu partidele frățești, cu toate forțele democratice și progresiste, în lupta pentru înlăptuirea aspirațiilor înaintate ale omenirii contemporane.

Asigurăm conducerea partidului, pe dumneavoastră personal, tovarășe Nicolae Ceaușescu, că ziariștii din România nu vor precupeți nici un efort pentru a fi în toate împrejurările la înălțimea rolului ce le revine în lupta partidului, a întregului popor pentru ridicarea patriei noastre pe culmile progresului și civilizației socialiste, pentru cauza comunismului și a păcii."

Înalta răspundere a ziaristului în slujirea cauzei partidului, a patriei socialiste

Nestor IGNAT

Președinte al Uniunii ziaristilor din
Republica Socialistă România

CEL CE REFLECTEAZĂ asupra drumului și progreselor presei este înclinat să ia în seamă, poate mai mult decât în alte domenii, nu atât datele statistice, cât consensul general, sentimentul obștesc, așa spune, pe cale de a se statornici, că ziarele, radioul și televiziunea dobîndesc în ansamblul vieții sociale din țara noastră o pondere nouă, fiindcă răspund în mai mare măsură unor necesități fundamentale, fiindcă răspund mai bine chemării partidului nostru de a fi o prezență activă în viața politică, economică și culturală a țării, de a informa, a influența și, totodată, a exprima cu vigoare și promptitudine opinia publică.

Ceea ce caracterizează astăzi presa noastră este, fără îndoială, spiritul nou imprimat de Congresul al IX-lea al P.C.R. întregii vieți sociale, economice și culturale a țării.

Slujind cu credință cauza partidului, avînd drept călăuză cuvîntul acestuia, presa, radioul televiziunea pun pe primul plan al preocupării lor efortul de a contribui la îndeplinirea mărețelor obiective stabilite de partid — obiective definite clar de Congresul al IX-lea — în vederea progresului general al țării, perfecționării activității în toate sectoarele economiei, culturii, administrației de stat, ridicării nivelului vieții materiale și spirituale a poporului. Aici rezidă explicația înfățișării presei noastre de astăzi, în tot ceea ce

o poate defini: concordanța deplină a tematicii cu problemele care preocupă partidul, țara întregă; situarea fermă pe pozițiile cele mai înaintate — pozițiile partidului — în abordarea marilor probleme ale economiei, vieții sociale sau culturii; spiritul constructiv, respectul pentru adevăr, sensibilitatea la cuvîntul maselor pe care se străduiește să-l exprime cât mai pe larg, cât mai exact.

DINTRE TOATE INDELETNICIRILE cu caracter ideologic, presa — în accepțiunea cea mai largă a cuvîntului — manifestă o structurală receptivitate față de fluxul evenimentelor de pe o arie imensă (în condițiile tehnicii telecomunicațiilor de astăzi, întreaga planetă și chiar spațiul cosmic). Asupra presei se exercită, inevitabil și neconținut, o influență atât de puternică a principalelor forțe sociale și politice, a intereselor și contradicțiilor acestora, a curentelor de idei, a psihologiei maselor, încît în starea generală a presei se reflectă, mai fidel, mai rapid și mai decisiv decât oriunde altundeva, schimbările din viața societății.

Presa comunistă din țara noastră a acumulat experiență, are realizări importante, trăiește astăzi o perioadă de transformări profunde, care ne permit și ne obligă totodată pe noi, ziaristii, ca și pe specialiștii în teoria mijloacelor de comunicare de masă, în soci-

ologia presei și a opiniei publice, să contribuim la clarificarea, pe baza unei cercetări științifice, a categoriilor și formelor esențiale ale activității de presă din România contemporană.

Se știe, prefacerile pe care presa în general și, în deosebi, presa modernă, marea presă de masă le-a produs în conștiința omenirii, sînt incalculabile. Psihologia omului contemporan, ieșirea din solitudinea ignorării reciproce, sentimentul coexistenței în aceeași lume, solidaritatea umană, lărgirea imensă a sferei de cunoștințe a rețășanului mediu al vremii noastre, ca și aviditatea cotidiană după noi cunoștințe, toate acestea ar fi greu de înțeles fără existența presei de mare tiraj a agențiilor de presă, a radioului și, tot mai mult, a televiziunii. Nu e mai puțin adevărat însă că o parte a presei din lumea capitalistă e responsabilă și de agitatea și extinderea angoaselor de care lumea noastră nu e scutită de fel, de pasiunea pentru senzaționalul ieftin, de tendința unor pături largi de a pluti euforic la suprafața lucrurilor — fenomene incontestabile în țările dezvoltate ale Apusului.

Preluînd tot ce e mai bun în experiența presei progresiste, în tradițiile presei românești (în unele perioade, această necesitate a fost neglijată), presa noastră comunistă se străduiește să contribuie la schimbarea lumii, la reclădirea ei, în forme noi, superioare, pe plan economic, politic, spiritual. Funcția revoluționară dă presei comuniste un loc deosebit în istoria presei universale. Filozofia presei noastre este aceea a lui Karl Marx, care și propunea (și s-a ținut de cuvînt!) nu numai să interpreteze lumea ci să o transforme. Nu întîmplător cine vrea să caracterizeze presa comunistă se folosește adesea metaforic de termeni împrumutați tocmai din lumea constructorilor sau a luptătorilor: „armă”, „Instrument” al partidului. Ziariștii comuniști nu s-au socotit niciodată simpli profesioniști, ci militanți ai revoluției.

Presa noastră comunistă a fost și va fi întotdeauna unul din mijloacele cele mai puternice de transmitere în mase și, implicit, de înfăptuire a politicii partidului marxist-leninist al clasei muncitoare. Construcția: construcția economiei socialiste și desăvîrșirea ei, construcția noului stat și perfecționarea acestuia, reconstrucția spirituală, cea mai grea dintre toate și cea mai îndelungată, toate aceste preocupări primordiale deosebesc profund presa comunistă de orice altă presă. Ele îi pun totodată sarcina extrem de dificilă de a găsi și păstra echilibrul între seriozitatea, competența și temeinicia, obligatorii în tratarea unor asemenea teme și necesitatea, vitală pentru puterea de influențare a presei, de a evita stilul administrativ, referatul — doct poate, dar sec și ineficient cînd e așezat pe podiumul ziarului — didacticismul îndigest. E un lucru cu totul

nou și, de aceea, foarte greu de făcut, să dezvălui substratul pasionant sub aspectele de suprafață, în aparență pur tehnice, să investighezi mecanismul operei de construcție, să surprinzi contradicțiile și dinamica acestor procese, omul — factorul decisiv al edificării socialismului.

HOTĂRIRILE CONGRESULUI AL IX-LEA al partidului, ale Conferinței naționale, ale plenarelor C.C. al P.C.R., ale guvernului constituie conținutul principal al activității presei noastre. „Scinteia”, întreaga noastră presă, radioteleviziunea își concentrează forța de convingere, competența, ingeniozitatea publicistică pentru a asigura înfăptuirea lor exemplară.

Oricine examinează esența măsurilor inițiate de conducerea partidului își poate da seama cu ușurință cît de mult crește răspunderea presei în anghrenajul societății noastre.

Perfecționarea conducerii economiei, a activității statului socialist, reorganizarea teritorial-administrativă, cu multiplele ei implicații, înfăptuirea unor noi condiții favorabile dezvoltării muncii ideologice, creației științifice, literare, artistice și multe alte măsuri înseamnă apropierea conducerii de locul de producție, înlăturarea perseverență a meandrelor birocratice, stimularea inițiativei, amplificarea capacității de acțiune a organelor locale și a răspunderii lor în ansamblul planului central de dezvoltare a țării, încredere nestrămutată în virtuțile, în talentele și forța creatoare, în patriotismul poporului nostru.

Asemenea măsuri n-ar putea fi concepute și realizate decît pe baza unei concepții democratice profunde și consecvente. Socialismul este prin esența lui democratic, iar triumful lui presupune, se identifică chiar, cu instaurarea deplină a democrației socialiste în toate compartimentele vieții publice, în concepția ca și în metodele de conducere.

Consecvent unei asemenea concepții, partidul nostru, conducerea lui socotesc că toate problemele construcției economice, ale politicii interne și internaționale pot și trebuie să fie aduse la cunoștința celor interesați, puse în dezbateră întregului partid, a tuturor celor ce muncesc. În relațiile dintre partid, guvern, pe de o parte, și opinia publică, pe de altă parte, presa ocupă un loc de mare răspundere. Prin funcția și menirea ei, presa comunistă trebuie să devină și să se mențină permanent în ochii cititorilor drept cel mai important mijloc de exprimare a opiniei publice. Acest principiu poate să stîrnească iluzia unora că presa „crează” opinia publică. Opinia publică trebuie cunoscută așa cum este și tocmai în aceasta constă necesitatea sondării opiniei publice cu ajutorul presei.

Produs al transformărilor structurale ale societății românești, al dispariției unor clase sociale și al schimbării la față a celorlalte, al instaurării ideologiei marxist-leniniste ca ideologie dominantă, opinia publică are astăzi un caracter general socialist, dă dovadă de maturitate și înțelepciune, de orientare rapidă și de fermitate etică și politică. O năzuință dintre cele mai înalte a presei ni se pare a fi aceea de a înlesni opiniei publice să se cristalizeze, să reacționeze cu promptitudine, să devină conștiința de sine a poporului.

Dar opinia publică, în actuala etapă, este departe de a fi omogenă; ea reflectă inevitabil mentalități diferite, corespunzător diferențierilor sociale obiective; ideile și reacțiile psihologice noi se ciocnesc de ceea ce mai supraviețuiește din moravurile de odinioară, lupta cu inerția, înfruntarea dintre tendințele progresiste și cele conservatoare au un caracter permanent, fiind un motor al oricărei înnoiri. Presa, fiecare ziarist în parte nu pot să fie pasivi față de fenomenele sociale. Punctul nostru de vedere nu este, desigur, acela de a da friu liber părerilor înapoiate. Descoperirea complexității reale a problemelor, a soluțiilor celor mai bune în momentul dat, iată ce caută presa noastră, iar acest lucru nu e cu puțință fără a ține seama de multilateralitatea părerilor, fără a le oglindi și respecta, fără o cercetare continuă a opiniei publice.

În paginile presei, zi de zi, partidul stă de vorbă cu țara. Acest fapt ne onorează în cel mai înalt grad. În același timp, reușim astfel să ne îndeplinim cu adevărat rolul nostru de instrument al construcției socialiste, de purtător de cuvânt al partidului, datorită receptivității publicului față de o presă în care se recunoaște.

În această direcție presa noastră a făcut progrese, inegale desigur, dar incontestabile: are loc un amplu proces de diversificare a publicațiilor în limba română, ca și în limbile naționalităților conlocuitoare, răspunzând cerințelor și preocupărilor celor mai largi cercuri de cititori; s-au extins puterea ei de cuprindere, aria de investigație a activității sociale, ceea ce a permis ziarelor, radioteleviziunii să dea publicului o imagine mai completă și deci mai fidelă a realității, să se ocupe serios și de acele laturi ale acesteia, altădată neglijate sau ignorate; au fost promovate genuri publicistice neuzitate înainte sau au fost renovate altele mai vechi, s-au afirmat diferitele forme ale anchetei sociale. Dar pe acest continent vast, presa noastră abia a pășit. Faptul că investigațiile sociologice concrete se află în multe domenii într-un stadiu incipient, inexistența deocamdată la noi a unor instituții de sondare științifică rapidă a opiniei publice, folosind metodele verificate ale sociologiei contemporane, creează un te-

ren pe care se mai pot menține o vreme tendințe subiectiviste și impresioniste în ancheta socială din presă.

DEOSEBIT DE SEMNIFICATIV ESTE faptul că presa a devenit în ultimii ani o adevărată tribună a unui larg și liber schimb de păreri. Au apărut în coloanele presei, au răsunat la radio și televiziune opiniile unui număr imens de oameni din toate categoriile sociale cu privire la principalele probleme ale politicii interne și externe a partidului, au fost puse într-o fructuoasă dezbateră publică organizarea științifică a producției și aspectele ei concrete, perfecționarea justiției și legislației, reorganizarea învățământului, ca să ne referim doar la câteva exemple. Presa și deosebi presa cultural-artistică, publicațiile de specialitate, al căror număr a crescut mult, discută probleme ale științei și filozofiei, ale metodologiei în științele sociale, ale creației literare și artistice, ale moștenirii culturale, examinează curențele de idei ale culturii mondiale contemporane. Multe dintre aceste publicații noi au căpătat o apreciere bună din partea cititorilor pentru informarea cuprinzătoare, la zi, ca și pentru ținuta culturală a unor articole sau „îndrăzneala” unor dezbateri, ceea ce nu înseamnă că n-au stîrnit câteodată și legitimă insatisfacție datorită manifestărilor de obiectivism, de debilitate și confuzie ideologică.

Meritul celor mai reușite dezbateri este acela de a fi fost realmente libere, de a fi eliminat intoleranța față de opiniile diferite, de a fi promovat polemica de idei, ciocnirea argumentelor, de a fi atras în aceste confruntări participanți dintre cei mai reprezentativi. Nu e de mirare ca în cursul unor discuții de acest fel să se ivească și păreri greșite. Ceea ce nu ar fi trebuit să lipsească este punctul de vedere critic, combaterea fundamentată, principială, de pe pozițiile ideologiei marxist-leniniste, a opiniilor eronate.

Au o deosebită însemnătate indicațiile conducerii de partid privind orientarea principială a schimbului de opinii, prin intermediul presei. *„Noi trebuie să facem loc în paginile presei noastre unei confruntări libere de păreri, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să stăm pasivi față de ideile retrograde, că trebuie să nu milităm și să nu arătăm care este concepția noastră. Trebuie să înțelegem că dacă iacem drum schimbului de păreri în știință, artă și literatură, în toate domeniile vieții sociale, trebuie să exprimăm cu putere și poziția noastră ideologică, filozofia noastră, principiile noastre politice, estetice, etice.”*

Lupta de opinii nu interesează numai pentru ea însăși, oricît am gusta verva polemică, rigoarea logică, temeinicia erudiției. Dialectica discuției (fără a-i suprapăvalua virtuțile) ne interesează pentru a obține

mai multă claritate, un pas înainte în cunoaștere, apropierea de soluționarea unor probleme dificile. Redacțiilor noastre nu poate să le fie indiferent dacă discuțiile au loc în jurul unor teme realmente demne de interes sau dacă se cheltuiesc pe fleacuri; nu pot rămâne netulburate dacă în locul polemicii de idei, cât de severe ar fi și de fără menajamente, se înghesuie nerușinată polemica de scandal, injurătura și calomniile iar spiritul adevărului este înăbușit de „spiritul” de gașcă și de răfuială.

Nu orice discuție poate duce la concluzii categorice, dată fiind complexitatea temelor ideologice, iar concluziile nu trebuie în nici un caz absolutizate, ci privite ca o etapă, un moment în pătrunderea realității. Această teză marxistă elementară, neglijată altădată în practică, este astăzi un bun câștigat în publicistica noastră și cheazăuiește buna desfășurare a discuțiilor. Dar recunoașterea relativității adevărilor nu poate justifica nicicum lenevia ideologică, simpla paginare a opiniilor una lângă alta. Cu prilejul unor întâlniri cu cititorii presei, mi s-a întâmplat în ultima vreme să aud rostită nemulțumirea că discuțiile interesante inițiate de publicațiile noastre, nu au adesea nici un fel de concluzii.

Pentru folosul publicului, orice discuție mi se pare că poate să aibă o concluzie, chiar dacă aceasta ar fi pur și simplu afirmația — argumentată serios — că problema dezbătută rămâne deocamdată deschisă. Dar cele mai multe din problemele de care ne ocupăm în presă pot căpăta concluzii precise (evident, perfectibile), iar aceasta nu poate fi decât sarcina redacțiilor. Ele au datoria nu numai de a oferi ospitalitate părerilor opuse sau diferite, ci și de a le da posibilitatea înfruntării efective și depășirii dialectice în marginile unui bilanț care să fixeze stadiul dezbaterii, punctele câștigate, laturile rămase în umbră, orientând astfel continuarea efortului teoretic și, mai cu seamă, subliniind rezultatele utile activității practice.

S-ar putea crede că, o dată cu dispariția claselor exploatoare, presa ar trebui să capete un caracter idilic: ceea ce s-a întâmplat uneori în trecut. În realitate, fiecare pas înainte al construcției socialiste se face cu prețul luptei împotriva unor fenomene negative, iar nivelul tot mai înalt al exigenței publice impune presei o atitudine necruțătoare față de lipsurile de orice fel.

Presa noastră caută cu pasiune valorile pe care le creează socialismul și le popularizează larg; ea respectă proporția reală dintre pozitiv și negativ, caracteristică societății noastre în actualul stadiu de evoluție, dar nu ezită să arate răul cu degetul, să-l zmulgă din rădăcini.

Departate de a crea o imagine negativistă, critica lipsurilor, reprezintă ea însăși o trăsătură esențială

pozitivă, o garanție puternică a progresului. Și oare, cine mai mult decât conducerea partidului, decât însuși secretarul general al C.C. al P.C.R. îndeamnă presa și slujitorii ei să dea dovadă de combativitate necruțătoare față de tot ceea ce este vechi, străin orânduiri și principiilor noastre, față de lipsurile de orice fel în mecanismul social, economic sau administrativ, în bunul mers al treburilor publice, precum și în mentalitatea unor oameni? Sensibilă la semnalele cititorilor, cărora le pune larg la dispoziție paginile sale, maturizată, mult superioară în capacitatea de a analiza, de a aprofunda imensa varietate de probleme intrată în sfera sa de preocupări, presa noastră înseamnă, astăzi mai mult decât oricând, un factor de progres, un element fundamental al democrației socialiste, un sprijin de nădejde al partidului nostru și al conducerii sale în efortul îndreptat spre dezvoltarea rapidă și multilaterală a patriei.

Adâncirea democratismului orânduiri noastre este de neconceput fără o apărare eficientă a cetățenilor împotriva încălcării drepturilor lor democratice, împotriva abuzurilor de orice fel, a birocratismului și a nepăsării față de interesele oamenilor muncii, ale socialismului. Pe această cale, presa contribuie direct și eficient la transformarea democrației în faptă. Ea a făcut și trebuie să facă și mai mult pentru respectarea principiilor echității sociale, pentru crearea condițiilor reale menite să asigure manifestarea deplină, nestingherită a personalității tuturor fiilor țării noastre.

Partidul vede în presă unul din cele mai puternice mijloace de luptă împotriva neajunsurilor, îi cere cel mai înalt grad de combativitate. Presa din țara noastră se bucură de libertate în exercitarea dreptului vital al criticii; ea are datoria de a scoate la iveală și de a combate lipsurile la orice nivel social. Combativitatea de care dă dovadă presa noastră i-a ridicat prestigiul în fața opiniei publice, a strâns mai puternic masele în jurul partidului. Cetățenii se adresează cu încredere presei direct și prin nenumărate scrisori, convinși fiind că pe această cale cererile lor drepte vor găsi sprijinul cuvenit.

Sarcinile presei în acest domeniu nu sînt deloc ușoare. Fără a fi scutită de greșeli, presa e obligată, pentru a păstra neîntinată autoritatea morală a criticii, să păstreze cea mai mare exigență față de ea însăși. Să nu uităm niciodată că în spatele reportajului „senzațional” sau al anchetei sociale „tari” se află oameni, oameni vii, față de vicliile și păcatele cărora nu avem îngăduință, dar pe care vrem să-i îndreptăm, să-i recuperăm. Să nu ne lăsăm furați de latura ieftină a criticii — oricât ar fi de ispititoare din punctul de vedere al „atrăției” gazetărești — și

să privim faptele cu cea mai mare atenție, din unghiuri diferite, să nu neglijăm dreptul la apărare a celui ce a greșit, să cîntărim lucrurile cu fermitate principială, dar și cu comprehensiune omenească, punind toate taințele și coltoanele în bătaia reflectorului, dar evitînd birfeala de uliță, privitul prin gaura cheii. Puterea criticii e mare. Pentru a o păstra și spori e bine să nu uităm: combativitatea presei noastre este constructivă.

Dar critica nu se poate opri în nici un caz pe planul principiilor, al moralizării abstracte, al prelucrării educative, oricît ar fi de necesare uneori. Mai avem mult de făcut pentru a descoperi — cu sprijinul specialiștilor, al oamenilor care manifestă curaj civic, printr-o investigație mai profundă a realității — neajunsurile esențiale ale principalelor sectoare ale construcției socialiste, cauzele lor reale.

Presa noastră nu are caracter iluminist, nu agreează predica în pustiu. Valoarea celei mai juste și mai convingătoare critici este aproape nulă dacă opinia publică nu capătă convingerea fermă că pe această cale „se face dreptate”. De aceea publicarea unui articol critic (ca și a oricărui alt articol, de altfel) este precedată și urmată obligatoriu de o muncă lungă și grea, ingrată adeseori, de documentare, verificare și răsverificare, de urmărire pînă în pinzele albe a rezultatelor criticii, muncă esențială gazetărească, nu mai puțin valoroasă decît scrisul propriu-zis pentru o presă al cărei criteriu principal este eficiența. Poate că acest efort pentru ca fiecare cuvînt scris să reflecte realitatea și să o schimbe în bine ar merita să fie cunoscut publicului zdruncinînd părerile greșite ale acelor care sînt inclinați să vadă în critica publicistică, în gazetărie în general, un exercițiu stilistic facil și efemer. Ziariștii noștri sînt mîndri de încrederea pe care le-o arată partidul și opinia publică, iar indispoziția unora dintre cei criticați în presă, lesne de înțeles de altfel, ca și antipatia sau chiar amenințările unor elemente înapoiate îi onorează și îi întăresc în hotărîrea de a duce pînă la capăt această sarcină obștească, deloc ușoară.

CONDIȚIA ÎNDEPLINIRII funcțiilor multiple ale presei comuniste, aș spune chiar: condiția fundamentală, mi se pare a fi informarea bogată, obiectivă, exactă a opiniei publice despre toate evenimentele și problemele din viața internă și internațională. Fără o informare obiectivă, operativă, presa n-ar putea să contribuie la elaborarea unor măsuri practice juste, opinia publică n-ar fi pusă în situația de a se pronunța, în cunoștință de cauză, în problemele vitale ale politicii partidului și statului nostru.

Informația este îndatorirea primordială a oricărei presei. Dar abundența informațiilor (de dorit, bineînțeles!) nu înseamnă încă și o informare reală, obiectivă. Uneori, așa cum demonstrează ziare de mare prestigiu din Occident, informarea serioasă a cititori-

lor se face prin comentarii și reportaje mult mai mult decît o realizează alte publicații care dau iluzia informării prin abundența știrilor. Vreau să spun că presei noastre, în sforțarea pe care trebuie să o facă pentru a-și îmbunătăți contribuția la informarea opiniei publice, îi stau la dispoziție toate genurile publicistice. Informarea dă substanță și comentariului intern sau extern, și debaterii de idei, și articolului critic.

Cît de exactă, de obiectivă este informarea prin presă, tot pe atît sînt și concluziile trase pe această bază. Partinitatea presei, abordarea realității de pe pozițiile marxism-leninismului nu înseamnă nicidecum ajustarea realității, ignorarea aspectelor care contrazic prejudecățile ei, dimpotrivă, studierea fenomenelor cu toată obiectivitatea științifică, singura care îngăduie o interpretare justă, în lumina concepției filozofice călăuzitoare a presei noastre. Obiectivismul și subiectivismul sînt dăunătoare funcției de informare a presei, sînt contrare intereselor poporului muncitor, intereselor socialismului.

ACELEAȘI INTERESE le slujește presa noastră și în informarea publicului din România cu privire, de exemplu, la activitatea partidelor frățești, la realizările popoarelor din țările socialiste, la fenomenele noi din aceste țări, la pozițiile politice adoptate într-o situație sau alta. Militînd pentru întărirea prieteniei cu țările socialiste, călăuzită de principiile internaționalismului socialist, presa noastră, cu rigurozitate, oferă cititorilor ei știri obiective, reflectă cu simpatie și satisfacție realizările popoarelor frățești în construirea noii orînduirii. Răsfoirea ziarelor noastre, examinarea emisiunilor radio-televiziunii poate să confirme oricui respectarea strictă a acestor reguli elementare de către toți ziariștii din România și cu atît mai mult absența totală a oricărui aprecieri jignitoare, comentarii deformate, de natură să inducă în eroare. Noi sîntem convinși că numai practicînd o informare obiectivă, exactă, de acest fel, slujim cauza intereselor patriei noastre, contribuim cu adevărat la întărirea unității partidelor comuniste și muncitorești „a prieteniei și solidarității tuturor țărilor socialiste.

ÎN ÎNTREAGA LOR ACTIVITATE, ziariștii din țara noastră — români, maghiari, germani, și de alte naționalități, — socotesc că principiul suprem, piatra de temelie a presei comuniste este conducerea de către partid.

Partinică prin firea ei, presa noastră nu este însă ceea ce într-un stat capitalist se numește presă „de partid”. Presa românească sau a minorităților naționale este, în ansamblul ei, o presă a întregului popor, își desfășoară activitatea de pe pozițiile intereselor

societății, este recunoscută ca purtătoare de cuvânt a opiniei publice.

Privite din afară, din perspectiva altor orinduri sociale, fie și cu bune intenții, relațiile partid — presă în societatea socialistă pot să le pară unora limitative, implicând o subordonare și un control birocratic. În realitate, rolul conducător al partidului în presă, ca și în domeniul literaturii, artei, se exercită și nu se poate exercita altfel decât prin orientarea ideologică generală, prin clarificarea problemelor. Presa noastră recunoaște deschis conducerea de către partid pentru că vede în Partidul Comunist Român forța care stă în fruntea oricărui efort constructiv, făuritorul socialismului.

Autoritatea partidului față de presă izvorăște din superioritatea sa ideologică, din justetea liniei sale politice, din consecvența revoluționară, din tăria cu care recunoaște greșelile și trece la îndreptarea și prevenirea lor, din concepția democratică a partidului, care deschide cîmp larg de manifestare inițiativelor și libertății criticii, din respectul și grija față de om, din patriotismul său inflăcărat, din voința inflexibilă de perfecționare a întregii noastre vieți sociale, din stima de care se bucură politica sa internațională.

Progresele rapide făcute de presa noastră într-un timp scurt, perspectivele care i se deschid, se datoresc desigur spiritului înnoitor care s-a instaurat în redacțiile noastre, eforturilor ziariștilor, dar ele s-au situat pe făgașul cel mai bun pentru că au putut să se integreze și s-au integrat în inițiativa generală a partidului de îmbunătățire a construcției socialiste, ceea ce a permis să se lupte cu succes împotriva sechelelor unei perioade mai vechi, în care și asupra presei a căzut umbra dogmatismului.

Stima de care e înconjurată, rolul său important, libertățile de care se bucură, creșterea treptată a posibilităților ei de acțiune pe măsura aprofundării democrației socialiste, toate acestea sînt garantate de spiritul de răspundere exemplar de care dă dovadă presa.

Unind pe platforma ideologiei noastre toate forțele publiciste ale țării, toate talentele, din generațiile mai vechi și mai noi, pe cei care au militat în presa ilegală comunistă, în publicațiile progresiste ale vremii, ca și pe cei care s-au format în anii revoluției sau pe publiciștii care au ajuns aici pe căi mai complicate, sinuoase, partidul a educat în acești ani un detașament de nădejde de militanți și profesioniști ai condeiului care sînt astăzi forțele principale în redacțiile noastre, imprimă activității de presă un spirit de sobrietate, modestie, devotament și responsabilitate la flacăra cărora se călesc noile generații de gazetari.

Condițiile de dezvoltare a presei au făcut ca între publicațiile noastre — unele foarte tinere — ca și în-

tre ziariști să existe diferențe sensibile de nivel și de experiență. Important este însă faptul că, în ceea ce are mai bun, presa noastră a ieșit din faza improvizăției, fie ea și eroică, parcurge cu succes etapa modernizării rapide profesionale, avînd capacitatea să antreneze treptat în acest proces întreaga presă.

Nu toți știu că presa este astăzi o știință și o artă a căror stăpînire cere străduinți deosebite, că munca de presă în sens larg — și nu numai scrisul, redactarea — e o muncă de creație, că în rîndurile ziariștilor profesioniști se află numeroși specialiști eminenți — ingineri, economiști, sociologi, filozofi, critici literari și de artă, a căror competență este departe de a fi inferioară aceleia a colegilor lor. Specialiștii-gazetari, ca să poată lucra cu folos în propria lor specialitate, trebuie să devină ziariști adevărați, stăpîni pe meșteșugul scrisului, îndrăgostiți de această muncă grea dar pasionantă, capabili să reziste ritmului trepidant al profesiei, încercărilor morale, tensiunii nervoase. Au trecut definitiv vremurile cînd în presă se plasau, după eșecuri repetate în alte îndeletniciri, „băieții” descurcăriți, Venturienii pricepuți la toate și buni la nimic. Ziaristul modern trebuie să fie nu numai un Argus cu o sulă de ochi, dar e nevoie să aibă și cultură generală și profesională, experiență de viață, omenie pe aceeași măsură.

Crearea celor mai bune condiții pentru atragerea talentelor în presă și pentru formarea lor impune stîrpirea rămășițelor diletanțismului, studierea metodelor de organizare științifică a vastelor colective, adevărate uzine, care sînt redacțiile moderne, găsirea unor mijloace de pregătire profesională — conjugînd eforturile învățămîntului superior de partid și de stat cu cele ale Uniunii ziariștilor — la nivelul mondial al formării ziariștilor (o discuție publică a acestei probleme, alături de celelalte ale reorganizării învățămîntului, mi se pare că ar fi de folos), înlăturarea deficiențelor de organizare a ziariștilor, prin integrarea lor, alături de celelalte uniuni de creație, ținînd seama de specificul presei și de înaltele ei răspunderi politice, toate acestea trebuie să constituie, în și mai mare măsură, o preocupare centrală a Uniunii ziariștilor.

DE ZIUA PRESEI, prilej de reflecții retrospective, de examen exigent și de noi angajamente, ni se deschide în acest an, mai mult ca altă dată, perspectiva unor realizări politice și profesionale demne de tradiția pe care o sărbătorim în această zi, aceea a „Scînteii”, și la înălțimea rolului pe care îl dobîndește presa în România contemporană. Afirmăm și cu acest prilej că nu există pentru noi, gazetarii comuniști, ideal mai nobil decît slujirea cauzei partidului, a patriei noastre socialiste. Slujirea acestui ideal implică pentru noi o mare răspundere. Vom ști să dovedim că sîntem capabili de o asemenea răspundere, sîntem demni de misiunea și încrederea pe care ni le acordă Partidul Comunist Român, întregul nostru popor.

REALITĂȚILE JUDEȚULUI DEFINESC PROFILUL ZIARULUI

Gh. LAVRIC

ÎN EXPUNEREA prezentată la sesiunea din februarie a.c. a Marii Adunări Naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu vorbind despre scopul și sarcinile presei județene în condițiile noii structuri administrativ-teritoriale a țării, sublinia necesitatea de a „îmbunătăți informarea populației și a-i oferi posibilități sporite de a-și spune cuvântul în problemele economice, culturale, cetățenești pe plan local, pentru o mai bună cunoaștere a realizărilor și a experienței pozitive dobândite de unitățile industriale, agricole, de deservire, pentru intensificarea activității politico-educative în rindul maselor”.

ÎN LUMINA ACESTOR OBLIGAȚII, în activitatea ziarului „STEAGUL ROȘU”-Ilfov se constată o atenție sporită pentru lărgirea sferei sale de preocupări, pentru îmbogățirea tematicii, pentru ridicarea nivelului publicistic în ansamblu. Îmbunătățirea calității articolelor, utilizarea unei game de mijloace eficiente de expresie gazetărească (ancheta, nota critică, interviul, foiletonul, masa rotundă, analiza comparativă ș.a.) străduința de a realiza numere de ziar cu un aspect grafic cât mai plăcut reprezintă preocupări majore în munca colectivului redacțional. O dată cu transformarea „Steagului roșu” în cotidian județean, pe lângă intensificarea eforturilor de a reflecta cât mai bine viața economică, social-politică și culturală a județului, redacția a adus o contribuție însemnată la dezbateră, popularizarea și explicarea diferitelor documente de partid și de stat, hotărâri și legi, cum au fost: problemele legate de delimitarea comunelor și orașelor, codul penal și perfecționarea învățământului, exprimarea adevăratei opinii a oamenilor muncii din județ față de hotărârile plenurilor C.C. al P.C.R. din aprilie și iunie a.c., față de recentele măsuri cu privire la diversificarea și inten-

sificarea construcțiilor de locuințe, așezarea pe baze echitabile a sistemului premial ș.a.

A CRESCUT INTERESUL cititorilor față de ziar și datorită prezenței unor rubrici ce înmănunchiază texte de larg interes cetățenească, cu caracter educativ cum sînt: „Cititorii se sizează”, „Atitudini și păreri”, „Curier juridic”, „Fapte cotidiene”, „Prin sălile tribunalului” sau datorită diversității și regularității cu care apar paginile de cultură „7 arte în 7 zile”, paginile intitulate „Familia”, paginile de satiră și umor. Mult gustate de cititori sînt, de asemenea, caricaturile și epigramele care apar sub titlul „Semnale”. De altminteri, problemele social-cetățenești au ocupat, în perioada arătată o pondere sporită în ziar, forma gazetărească cea mai folosită fiind ancheta. Iată și câteva exemple. În realizarea anchetei „Exmatriculați din școala familiei” s-a considerat necesară consultarea părerii celor care — prin natura muncii lor — erau în măsură să prezinte aspectele cele mai semnificative privind implicațiile nesupravegherii copiilor de către părinți, cadre didactice și lucrători din cadrul miliției. Amintim că anchetele „Căsătoria, un act major”, „Programa de învățămînt și activitatea extrașcolară”, „Politetea — imperativ al comportării”, „Medici prezenți, pacienți suficienți și totuși...”, „Fraseele turistice pe coordonatele ospitalității” au oferit și ele un material factic dens, în jurul unor probleme stringente pentru cetățeni. Dintre raidurile-anchetă se cuvine să menționăm: „În ce condiții se difuzează presa în comunele din jurul Capitalei” sau „Puncte nevralgice în rețeaua sanitară”, „Călătorului îi stă bine cu drumul, dar și cu autobuzul”, „Maladii cronice ale unor circumscricții sanitare”, „Ospitalitatea unor grădinițe sezoniere”, „Cînd formalismul își pune parafa pe rezolvarea problemelor cetățe-

nești”, „Luna trece, lucrul merge, blocul stă pe loc” și altele. Enumerarea acestor titluri dă o imagine asupra conținutului problemelor cetățenești care au stat și stau în continuare în atenția redacției.

O acțiune eficientă

DUPA CUM ESTE și firesc, redacția ziarului „Steagul roșu” manifestă o preocupare crescîndă pentru oglindirea cu eficiență a problemelor economice, considerînd aceasta ca o sarcină de prim ordin, izvorită din obiectivele trasate de Conferința Națională a P.C.R. În ceea ce privește industria, eforturile sînt concentrate în cîteva direcții principale specifice județului. Trăgînd, bunăoară, concluzii din analizele efectuate de Comitetul județean de partid în legătură cu utilizarea judicioasă a forței de muncă, colegiul de redacție a hotărît să preia în cadrul unei acțiuni organizatorice, unul din aspectele esențiale ale organizării științifice a muncii — folosirea integrală a timpului de lucru — prezentat la rubrica permanentă „Timpul de lucru are mari rezerve ce se cer folosite”.

Pentru a înțelege esența și eficiența acestei acțiuni, merită să ne oprim asupra felului cum a fost concepută și susținută. Ziarul, cu sprijinul Comitetului județean și al Comitetului municipal Giurgiu al P.C.R., a pornit acțiunea privind utilizarea timpului de lucru printr-un articol de la Șantierul Naval Giurgiu; se arătau o serie de porțițe și canale ce permiteau irosirea unui timp prețios și se indicau, totodată, măsurile luate de conducerea întreprinderii, organizația de partid și sindicat, fiecare, potrivit specificului și răspunderilor pe care le au, pentru înlăturarea deficiențelor. Această inițiativă a stîrnit interes, fiind popularizată și extinsă în ma-

joritatea întreprinderilor din județ. În acest scop ziarul a publicat articole de ecou de la Șantierul Naval Oltenița, Tesătoria Buftea, Schela petrolieră Cartojani, Întreprinderea forestieră București ș.a. Într-o scrisoare adresată redacției de către Întreprinderea de prefabricate Giurgiu, după publicarea unui articol, se arată că acesta a contribuit la crearea unei opinii de masă împotriva indiscipliniei, a absențelor nemotivate. Ca urmare, continuă scrisoarea, dacă în trimestrul IV 1967 s-au înregistrat 302 zile-om absențe, în semestrul I 1968 numărul acestora a scăzut la 210 și continuă să scadă. Asemenea scrisori s-au mai primit și de la Întreprinderea forestieră București, Fabrica de zahăr Giurgiu și altele. În câteva unități din județ s-a îmbunătățit indicele de folosire a timpului de lucru ajungând la următoarele valori: I.L.L. Piscicola — 99 la sută, schela Cartojani 97,3 la sută, Întreprinderea forestieră 96,6 la sută. Numărul absențelor nemotivate a scăzut în cele mai multe unități economice, având repercusiuni pozitive în realizarea sarcinilor de plan.

Deosebit de eficiente, în aprofundarea diferitelor laturi ale extinderii acțiunii „Timpul de lucru are mari rezerve ce se cer folosite”, au fost schimburile de experiență organizate la redacție sau în unele întreprinderi industriale la care au participat conducători de întreprinderi, reprezentanți ai organizațiilor de partid, ai sindicatelor, activiști ai Comitetului județean de partid și delegați ai ministerelor interesate. Concluziile acestor schimburi de experiență s-au publicat în pagini speciale apărute în numerele din 18 mai, 27 iunie și cu alte ocazii. În ultima vreme, colectivul redacțional urmărește eficiența unor activități pe linia muncii politice de masă, cu caracter educativ, menite să conducă la folosirea rațională a timpului de lucru.

Ridicarea eficienței economice a întreprinderilor industriei locale, cu accent pe diversificarea producției, îndeplinirea sarcinilor pentru export, și îndeplinirea planului de investiții sînt, de asemenea, preocupări majore care stau în atenția ziarului. În toate materialele privind investițiile, se pune un accent deosebit pe intensificarea ritmului de construcții, pe respectarea intrării în producție la termenul stabilit a obiectivelor industriale, darea în folosință a locuințelor conform graficelor dinainte stabilite, lichidarea restanțelor.

Profunzime și intervenție operativă

Cele arătate mai sus nu înseamnă că în reflectarea problemelor industriei nu poate fi adoptată o manieră mai eficientă. Și pentru că am discutat de investiții, în cele ce urmează vom argumenta cu câteva exemple din acest domeniu. Există încă cazuri cînd observațiile critice sînt formulate în termeni generali și se fac după ce lucrările au fost terminate fără a se interveni pe parcurs (așa s-a procedat și în articolul apărut la 2 iunie); pentru diferite rămîineri în urmă sînt făcuți vinovați îndeosebi beneficiarii; articolul privind stadiul realizării investițiilor în agricultură, deși unic în această perioadă, nu precizează în ce proporție (procent sau valoare) sînt îndeplinite în cele din urmă sarcinile anuale pe întregul județ. Calitatea lucrărilor de investiții (industriale și a construcțiilor de locuințe), prețul la care sînt realizate, eliminarea risipei de materiale pe șantiere, nu fac obiectul unor articole de analiză, anchete sau mese rotunde de amploare, cu ecou în rîndul cititorilor, care să prilejuiască dezbateri ample.

În reflectarea problemelor economice specifice întreprinderilor industriale, eforturile redacției pot fi canalizate și mai mult spre asigurarea unui echilibru tematic corespunzător, spre o continuitate firească a materialelor pe teme importante, insuficient de cuprinzător abordate. Să luăm numai un exemplu. Despre îndeplinirea planului de producție la toți indicatorii, ziarul s-a mulțumit să publice doar câteva informații, unele note și articole generale, de bilanț, încărcate cu date statistice, cu declarații neanalitice, neaprofundate. De fapt, o carență cu caracter general este optica depășită de a trata problemele realizării planului global fără analizarea unor indicatori de bază (ca producția marfă vîndută și încasată, prețul de cost, calitatea, sortimentele ș.a.). Unele încercări de a trata separat anumiți indicatori nu sînt suficiente de izbutite; eficiența materialelor respective este destul de redusă. În legătură cu productivitatea muncii au apărut câteva materiale din care doar ancheta din 27 iulie are o oarecare valoare; în rest, apar note simple cu caracter pozitiv, tehniciste. Articolul „În jurul unui indicator — productivitatea muncii”, pe lingă

faptul că scuza unele lipsuri existente în întreprinderea de industrie locală „Steagul roșu” Giurgiu, cauzele acestora sînt căutate în afară, se deplînge (pe 50% din spațiu) faptul că actuala metodologie de calcul a indicatorului productivității muncii nu reprezintă, chipurile, efortul real depus de întreprindere, că este defectuoasă. În concluzie, în alte condiții, cu o altă metodologie, ar fi existat rezultate pozitive și n-ar mai fi fost nevoie de justificări.

Intervenția operativă a ziarului în vederea lichidării unor deficiențe, organizarea unor dezbateri pentru mobilizarea tuturor factorilor răspunzători și competenți în stabilirea celor mai indicate măsuri reprezintă una din obligațiile mai puțin respectate de redacție. La 14 iulie, ziarul consemnează într-o notă că în întreprinderile din județ s-au înregistrat (în semestrul I) peste 150 refuzuri de produse, cu o valoare de 3 300 000 lei; cu toate acestea, îmbunătățirea calității produselor nu face obiectul unor materiale sau al unor dezbateri mai ample în coloanele ziarului. În genere, „Steagul roșu” abordează unele probleme deficitare cu întîrziere și nu ca rezultat al investigațiilor proprii, ci mai mult ca rezultat al semnalului dat de unele ședințe de birou și plenary ale comitetului județean de partid. Intrucît problemele aflate în atenția organului de partid județean se cunosc din timp, ziarul ar putea acționa pe parcurs și nu numai atunci cînd faptele sînt deja consumate.

Pe specificul agriculturii

ȚINÎND SEAMA de specificul agriculturii județului Ilfov, „Steagul roșu” a acordat o atenție deosebită sporirii producției la hectar, realizării prevederilor la culturile cerealiere și, în special, la grîu și porumb. Pentru aceasta, ziarul a urmărit efectuarea la timp și în condiții corespunzătoare a lucrărilor agricole din diferite epoci, aplicarea unei agrotehnici diferențiate și, îndeosebi, extinderii irigațiilor și a tuturor procedeele eficiente pentru combaterea efectelor negative ale secetei. Dintre multele texte care au apărut aproape zilnic pe această temă cităm doar câteva: ancheta „Ce întreprindeți pentru combaterea timpului secetos?”, paginile speciale din 26 aprilie și 14 mai, plus co-

laborările semnate de specialiști. În luna septembrie, ziarul a relatat pe larg despre discuțiile și concluziile rezultate în urma schimburilor de experiență privind căile de sporire a producției de grâu în zonele cu soluri cernoziomice, brun-roșcat ș.a.

Ziarul are în vedere rolul județului Ilfov în aprovizionarea cu legume a Capitalei, reflectă cu regularitate acțiunea de aprovizionare a pietelor cu legume proaspete, felul cum își realizează unitățile agricole, cooperatiste și de stat obligațiile asumate. Articolele, notele sau raidurile anchetă, cele două pagini speciale, în majoritatea cazurilor combative, realizate de redacție, au apărut grupate la o rubrică permanentă: „*Legume proaspete în tot cursul anului*”.

Continuitatea preocupărilor ziarului, temele dezbătute la această rubrică au avut urmări pozitive în activitatea unităților de producție și de valorificare. În legătură cu realizarea și depășirea prevederilor la suprafața totală de culturi adăpostite, putem cita articolul „Sera solar tip Chitila o noutate de mare interes pentru grădinari”, care a atras atenția multor cooperative agricole ai căror reprezentanți au încheiat ulterior contracte cu C.A.P. din această localitate. Ziarul a subliniat din nou acest lucru în articolul „Sera solar tip Chitila în atenția legumicultorilor”. La fel, numeroase răspunsuri la materiale publicate primite de la Direcția agricolă, Uniunea cooperativei, Banca agricolă și unele unități producătoare vorbesc despre măsurile luate în urma sesizărilor critice ale ziarului și despre rezultatele acestor măsuri.

Subliniind reușitele ziarului în oglindirea problemelor agriculturii, nu putem trece cu vederea peste unele limite de ordin tematic, de concepție. Redacția s-a ocupat, în cea mai mare parte, de efectuarea lucrărilor agricole la zi, de combaterea efectelor secetei și intensificarea producției de legume, neglijând dezbaterile cu continuitate a unor probleme majore, de perspectivă: creșterea gradului de mecanizare a muncilor agricole, chimizarea agriculturii, folosirea rațională a pământului, contribuția specialiștilor din unitățile agricole în sporirea producției vegetale și animale.

Contribuția redacției la generalizarea experienței înaintate în agricultură nu este încă pe măsura posibilităților. Cu luni în urmă, bunăoară, ziarul informa cititorii că o C.A.P. din județ a fost distinsă cu

Steagul și Diploma de unitate fruntașă în creșterea porcilor, fără ca în continuare să prezinte pe larg experiența acumulată de această unitate și să urmărească extinderea ei. Sub formă de unicat este și materialul „De ce nu se folosește experiența bună a vecinilor?”, în care se compară rezultate obținute de două cooperative cu condiții asemănătoare, dar cu rezultate diferite. Sînt puține articole de experiență semnate de specialiști din unitățile direct productive, ingineri, președinți, brigadieri din C.A.P., specialiști din I.A.S., care să prezinte convingător realizările și, mai ales, metodele eficiente folosite în practica agricolă, în organizarea muncii. Este de asemenea, posibil să se declanșeze o amplă dezbateră cu privire la problemele specifice activității cooperativei agricole de producție. Redacția ar putea studia posibilitatea inițierii unei rubrici sau *acțiuni organizatorice de durată* menite să contribuie la consolidarea unităților cooperatiste mai slab dezvoltate.

Elemente importante ale profilului

CONTURAREA UNUI PROFIL aparte, care să deosebească un ziar județean de altul, este determinată și de maniera în care sînt abordate activitățile locale de ordin cultural-artistic, problemele specifice instituțiilor și așezămintelor de cultură și învățămînt din județ. Merită menționată, ca un fapt pozitiv, străduința redacției de a oferi un conținut și un profil axat pe problemele cele mai importante ale activității culturale de masă din județ, paginile săptămînale „7 arte în 7 zile”. Pe această linie se înscrie publicarea unor materiale ca ancheta „Condiții noi, cerințe culturale noi”, articolul „Cartea — un nobil mesager”, reflecțiile periodice asupra desfășurării Festivalului și Bienalei de teatru sînt numai cîteva exemple. Tot în această pagină își găsesc locul prezentări și recenzii de cărți, cronici teatrale, muzicale, cinematografice care contribuie la lărgirea orizontului cultural al cititorilor, la dezvoltarea gustului lor artistic.

Eforturile redacției trebuie concentrate în continuare spre echilibrarea mai corespunzătoare a paginilor periodice „7 arte în 7 zile”. Uneori ponderea materialelor cuprinse în aceste pagini nu vizează decît în mică măsură problemele

specifice activității culturale de masă și artistice, de creație din județ. La 5 mai, în afară de un articol privind Bienala de artă de amatori, celelalte materiale din pagina „7 arte în 7 zile” trateau probleme adecvate mai degrabă publicațiilor centrale (Interviu cu Virginia Zeani, cronica plastică, dar nu cu aspecte din județ, ci retrospectiva generală asupra perioadei 1963—1968, „Tinerii și filmul”, conținînd unele observații asupra festivalului cineamatorilor studenți de la Timișoara). Cam în același mod sînt structurate tematic și paginile apărute la 25 iulie — 30 iulie și cu alte ocazii. În general, se scrie mult despre expoziții și concerte din Capitală.

Prezentarea unor lucrări literar-artistice se face uneori pe ton laudativ, nu se formulează observații critice asupra conținutului și orientării unor lucrări, deși unii creatori se află la primele lor volume (vezi recenzia la volumul de poezie „Nebuloasa Crăbului” de Dumitru Mureșan). Pernicioasă este și cronica filmelor. Se scrie despre filme artistice care rulează în Capitală și nu despre cele de pe ecranele cinematografele din localitățile județului. Multe filme românești și străine sînt prezentate confuz.

Organizarea unor dezbateri, schimburi de opinii de durată pe probleme specifice activității culturale, în general, și din județ, în special, prezintă o sarcină de prim ordin a celor ce se ocupă de rubrica de cultură a ziarului. Cîteva articole cu privire la metodică intitulată „Marginalii la o anchetă culturală”, și acestea semnate de redactori ai ziarului, sînt insuficiente. Se acordă extrem de rar cuvîntul activiștilor din instituțiile de cultură ale județului, de la așezăminte culturale de la orașe și sate. Dintr-o informație publicată în ziar cu cîteva luni în urmă, aflăm că în comuna Fierbinți a avut loc o consfătuire cu intelectualii. Redacția n-a revenit însă asupra problemelor dezbătute cu acest prilej, cu toate că acest eveniment permitea ziarului să declanșeze o dezbateră amplă și de durată, schimb de opinii rodnic privind rolul actualității satului în culturalizarea maselor.

Echilibru, stabilitate, combativitate

STABILITATEA PROFILULUI ziarului „Steagul roșu” este condiționată de eliminarea unor defici-

ențe existente în echilibrarea tematică a ziarului, în profilarea paginilor, în gospodărirea spațiului. Nu se asigură întotdeauna un dozaj corespunzător între domenii. Apar numere de ziar din care lipsesc materiale pe probleme de bază din industrie sau agricultură, viață de partid sau cultură. Sînt zile în toată campania agricolă, cînd se publică doar cîte o notă din agricultură. Uneori, în același număr și chiar în aceeași pagină, apar cîte două articole pe teme identice, în dauna altor domenii (la 13 iunie, două articole despre aprovizionare). În pagini își găsesc încă mult loc articole care n-au contingență cu profilul ziarului. Se face abuz cu publicarea articolelor pe teme de circulație, sfatul medicului, iar uneori peste 50% din articole pe teme de cultură tratează probleme din Capitală, specifice ziarelor centrale sau gazetelor de specialitate. La 13 iunie, nici unul din articolele cuprinse în pagina a II-a nu are legătură cu preocupările culturale ale județului. De altfel, în redacție se manifestă o preocupare destul de scăzută pentru profilarea și folosirea spațiului paginilor de interior (a II-a și a III-a) care, în multe rînduri, cuprind doar continuările materialelor de la pagina I.

Cîteva cuvinte despre combativitatea ziarului față de lipsuri, față de aspectele negative din viața județului. Cu toate că se publică tot mai multe articole critice, calitatea criticii lasă încă de dorit; eficiența ei este redusă deoarece nu sînt vizate direct organe economice, întreprinderi și instituții județene, nu se nominalizează factorii de răspundere, cadrele din conducerea întreprinderilor și unităților agricole. Uneori, de vină pentru diferite lipsuri sînt: I.G.O., T.R.C., T.R.C.B. În același fel este redactat și articolul „Geneza suprastocurilor în comerț”, articol în care o seamă de neajunsuri se datoresc: I.C.I., O.C.L.M., I.C.O.M.C.O.O.P. Cine sînt conducătorii acestor întreprinderi, cine și ce parte de răspundere poartă, despre aceasta nu se mai arată nimic. Există și tendința de a se arunca cea mai mare parte din răspundere pe seama unor factori externi (întreprinderi furnizoare, foruri centrale ș.a.), care nici măcar nu iau cunoștință de asemenea critici, dată fiind zona limitată de răspundere a ziarului județean (vezi articolul „Suferințele aprovizionării defectuoase” din care rezultă că „Pentru conducerea întreprinderii situația

este fără ieșire...”, că ea nu are nici o vină, că pentru toate lipsurile sînt răspunzători doar alții).

Pe de altă parte, este un fapt arhiștiut că simpla „consemnare” a răspunsurilor, nu de puține ori formale, trimise de diverse foruri criticate, nu ilustrează întotdeauna eficiența reală. Practica demonstrează că, adeseori, este nevoie de reveniri temeinice, în deplină cunoștință de cauză, pe baza unor noi investigații la fața locului, pentru a stabili exact urmările criticii, măsurile practice luate.

În prezent, revenirile asupra unor articole, raiduri, anchete, pagini speciale și mese rotunde în care s-au formulat observații critice în legătură cu un domeniu sau altul de activitate își fac rar loc în paginile ziarului. Rubricile „Din poșta săptămînii”, „Sesizări, reclamații, răspunsuri”, „Ecourile semnalele ziarului”, „Răspunsuri la materialele publicate” apar la intervale mari. Cu alte cuvinte, ziarul nu insistă pînă la rezolvarea integrală a unor probleme abordate. La 7 iunie, s-a publicat o pagină specială, pe tema ridicării calificării cadrelor, realizată pe marginea unui schimb de experiență, fără a se reveni pe urmele problemelor, propunerilor și măsurilor sugerate atunci. Următorul articol, publicat după mai bine de o lună de zile, tot pe această temă, discută cu totul alte probleme, fără a se urmări constatările anterioare.

DE UN REAL AJUTOR pentru tratarea cu competență a multiplelor probleme economice, culturale și sociale pe care le ridică viața județului sînt colaboratorii externi ai ziarului, oameni cu simț de observație, combativi și cu inițiativă. Or, trecînd în revistă semnăturile prezente în ziar, constatăm că preocuparea pentru atragerea colaboratorilor externi la redactarea ziarului nu se ridică la înălțimea cerințelor. Din industrie, semnează, de regulă, cîteva specialiști de la sucursalele județene ale băncilor. Se face simțită lipsa colaboratorilor din unitățile agricole direct productive. Limitat este numărul colaboratorilor externi din sfera culturii. Cu toate că numărul redactorilor ziarului este restrîns, majoritatea articolelor publicate sînt semnate de oameni din

redacție, ceea ce scade simțitor caracterul de masă al ziarului, legătura sa cu activitatea practică, concretă din județ. În luna iulie, bunăoară, din 26 de apariții, 10 nu au conținut nici un articol semnat de autori din afara redacției, iar în luna august, în 5 din primele 10 numere, au semnat doar redactorii ziarului.

Dar informația?

UN LOC IMPORTANT în definierea profilului de ziar județean îl are informația locală, care trebuie să cuprindă o arie de preocupări cît mai variate. Cu puține excepții, din cele constatate în ultimele luni, nu se poate spune că în redacție s-a conturat o concepție clară asupra rolului informativ al ziarului cu profil județean. În afara apariției, pe spații largi (la pagina I și la pagina a III-a), a unor știri și relatări cu caracter oficial, protocolar, de multe ori neobligatorii pentru redacție, ziarul informează foarte rar cititorii asupra evenimentelor, a realizărilor petrecute în județ. Zile în șir, informațiile care apar în cadrul grupajelor de la pagina I — la rubrici ca „Știri și fapte”, „Vești din țară” — nu conțin nimic din județul Ilfov. În schimb, informațiile Agerpres (din economie, cu caracter social, cultural) sînt răspindite în toate paginile ziarului.

Despre apariția unor grupaje de informații cu o tematică deosebită din industrie, agricultură, pe teme cetățenești, din viața orașelor și satelor județului — care să dea o notă specifică ziarului — nu se poate vorbi. Contribuția corespondenților voluntari la informarea ziarului asupra vieții din județ, din comune, în special, este departe de a satisface. Dorim să credem că rubrica „Actualitatea la...”, se înscrie ca o căutare certă și nu întimplătoare.

Iată, așadar, cîteva din elementele care definesc profilul ziarului județean. Una din condițiile principale care dau însă, în cele din urmă, personalitate gazetei este orientarea permanentă a tematicii spre problemele majore, specifice județului. Din acest punct de vedere, „Steagul roșu” a înregistrat multe progrese. Dar mai are tot atît de multe posibilități pentru a se ancora și mai bine în realitățile județului Ilfov.

DOCTORANTURĂ, SAU DOCTORAT?

Acad. AI. GRAUR

SIMPLIFICAREA condițiilor care reglementează obținerea titlului de doctor în științe a făcut ca un mare număr de cercetători, în special lăini, să-și prezinte tezele în fața comisiilor. De aceea astăzi se pomenește adesea despre această activitate. Constatăm că se vorbește mult de *doctorantură* și acest termen apare în ziare, ba se folosește chiar în acte oficiale, în loc de *doctorat*, formulă cu care eram deprinși în trecut. Este oare justificată această înlocuire?

Latina și limbile romanice care i-au luat locul au o serie de sufixe cu care se formează substantivele, după anumite modele clare. Astfel de la *președinte* se formează *președinție*, de la *lector*, *lectorat*, de la *candidat*, *candidatură*, de la *administra*, *administrație* și așa mai departe. În general, sufixele nu pot fi puse unul în locul altuia, de exemplu nu putem zice *președințat*, *lectorie*, *candidație*, sau *administraură*. Chiar cei care nu sînt preocupați de studiul regulilor de formare a cuvintelor știu ce se poate spune și ce nu.

Prestigiul latinei și al limbilor romanice a făcut ca vorbitori de alte limbi, de exemplu germanice sau sla-

ve, să introducă în folosința lor rădăcinile și sufixele latinești și ei au început chiar să formeze, după modelul latin și romanic, noi derivate, care adesea capătă întrebuințare internațională. Dar, deoarece regulile romanice nu le sînt destul de familiare, germanii și slavii au trecut uneori peste ele și au ajuns la formații care, din punct de vedere latinesc, sînt greșite.

Astfel în englezește, de la *automat* „automat”, cuvînt grecesc, trecut în latină și de acolo în limbile moderne, s-a format substantivul *automation*, care, dacă ar fi transpus exact în românește, ar trebui să aibă forma *automație* sau *automațiune*. Dacă ne-am conduce după modelul oferit de perechi ca *organizat* și *organizație* am putea crede că și *automație* ar fi corect format de la *automat*. Dar *organizație* e derivat de la verbul *a organiza*, iar un verb *a automa* nu există și nu poate, în mod corect, exista; *automat* nu e participiu, așa cum e *organizat*. Am format însă verbul *a automatiza*, iar de la aceasta, normal, substantivul *automatizare*.

Totuși faptul că unele formații sînt greșite nu le împiedică de a fi, în anumite cazuri, adoptate și de po-

poarele romanice. Astfel în timpul primului război mondial s-a răspîndit la noi termenul *comandatură*, format în nemțește; simțit, în cele din urmă, străin de procedeele noastre, el a fost eliminat, păstrîndu-se în continuare formația normală, *comandament*.

Exact de același tip cu *comandatură* este și *aspiratură*, format în nemțește de la *Aspirant*, împrumutat apoi în rusește, de unde a trecut în românește. Ce este greșit în formarea acestor cuvinte? Faptul că sînt formate de la participii prezente. Substantivele cu sufixul *-tură* sau *-(s)ură* se formează de la participiile trecute; zicem deci *armatură* de la *armat*, *lipitură* de la *lipit*, *strinsură* de la *strîns* și așa mai departe. Dar *comandant*, *aspirant* nu erau în latinește participii trecute, ci participii prezente, și de la acestea, nici latinește, nici limbile romanice nu formează derivate cu sufixul *-tură*; de la *vacant* se formează *vacanță*, de la *docent*, *docență* (totuși în rusește s-a format *doșentura*). Dacă era necesar să avem aici derivate de felul discutat, trebuia să zicem *aspiratură* și, de asemenea, cum au și zis mulți, *comandatură*. Pare-se că totuși, cel puțin într-un caz, am mers și noi pe

linia neromantică și am format un derivat greșit: am auzit și am citit în ziare cuvântul *staglatură*, format evident de la *stagiu*, care, după cum se știe, nu e verb; ar fi trebuit să se zică *stagiarat*, căci e vorba de timpul cît cineva e *stagiar*. Dar nici această formație nu e necesară, deoarece ar avea exact sensul pe care îl are *stagiu*.

În orice caz, *aspirantură* încetează de a fi folosit, din cauză că gradul însuși de aspirant a fost desființat. Dar prin aceasta n-am scăpat de un cuvânt rău format, căci constatăm că, înainte de a dispărea, *aspirantura* și-a lăsat un urmaș: *doctorantură*. Acesta a fost format în rusește (în nemțește nu există), după același tipar, pornindu-se adică de la o formă *doktorant*, care în latinește nu s-ar fi putut forma, pentru că nu exista un verb *doctorare*. Din punctul nostru de vedere însă, deoarece nu avem pe *doctorant*, ar trebui să zicem că *doctorantură* e format de la *doctor*, cu un sufix inventat de noi, —*antură*. Lăsându-ne să lunecăm pe panta aceasta am ajunge să zicem și *inspecto-rantură* în loc de *inspectorat*, *revizorantură* de la *revizor*, *profesorantură* de la *profesor* și așa mai departe.

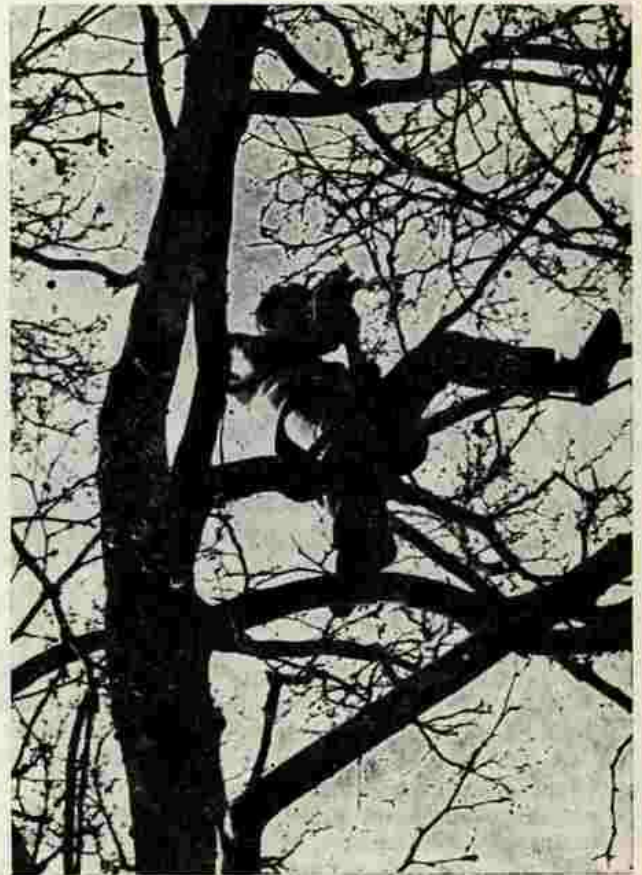
Este evident că astfel de formații s-ar generaliza și ar fi înțelese de ascultători așa cum ar intenționa cei care le-ar pronunța, ele ar putea ajunge să fie socotite normale. Așa s-au întâmplat lucrurile cu *agentură*, care a prins și probabil se va păstra (a fost format în germană și împrumutat și în rusă), paralel cu formația romanică *agenție*.

TOTUȘI DACĂ E POSIBIL, e mai bine să împiedicăm de a se răspîndi asemenea formații, nu numai pentru că trădează ignorarea regulilor de formare tradiționale, ci mai ales pentru că ne încărcăm cu derivate lungi și greoaie, care cer o cheltuială inutilă de energie, atât din partea vorbitorului, cît și din a ascultătorului: *doctorat*, care prezintă și avantajul că este formația tradițională și corectă, spune mai scurt, și deci mai bine, exact ceea ce ar vrea să spună *doctorantură*.

SE SCRIE ȘI AȘA...

Numeralul *intii* este de alt tip decît *al doilea*, *al treilea*, lucru ușor de văzut; fiind adjectiv, nu primește articolul. Totuși la feminin, precedat de prepoziție, se construiește cu articolul *a*, după modelul celorlalte numerale: *într-a întâia*; nu se socotește corect *de-a întâia*, ci *de întâia*

sau *de-ntîia*. În Modova s-a răspîndit totuși forma *antîia* și se poate auzi chiar și masculinul *antîiul*. În ultimul timp, destul de des, am văzut în presa centrală scris *antîia*. Dar în ultimul număr al „Presei noastre” a fost recenzată o carte cu titlul *Cinci coloane pe a-ntîia*. După acest model, nu ne rămîne decît să scriem și *pe a-doua* și chiar pe *al-intîiul*.

● Fotoreporterul la... înălțime

RADIOTELEVIZIUNEA

dr. Pavel CÎMPEANU

șeful Oficiului de Studii și sondaje
al Radioteleviziunii române

IN SISTEMUL mijloacelor comunicării de masă, Radioteleviziunea ocupă un loc special. Una dintre principalele ei caracteristici este imensa forță de pătrundere de care dispune. Exprimată în cifrele cele mai elementare, această forță reprezintă un raport între emițătorii și receptori. Emițătorul lansează mesaje timp de aproximativ 60 de ore pe zi. Pe teritoriul național sînt instalate peste 4 000 000 de posturi de recepție. Există o serioasă probabilitate ca, în decursul fiecărei zile, aproape trei pătrimi din populația țării să recepționeze unul sau altul dintre mesajele transmise.

Ce se întîmplă cu aceste mesaje? Iată o întrebare destul de dificilă. Pentru a i se putea răspunde, în întreaga lume numeroși cercetători — sociologi, psihologi, statisticieni, pedagogi, antropologi, esteticieni etc. — desfășoară o activitate laborioasă. Dificultatea provine din specificul comunicării prin Radioteleviziune.

Receptarea acestui tip de comunicare se consumă în genere la domiciliul subiectului; prin urmare, comunicarea are nu un caracter public, ci unul privat.

Pe de altă parte, comunicările sînt emise într-un flux continuu, iar recepționarea lor nu presupune o cheltuială specială pentru fiecare act de recepție în parte.

Aceste avantaje incontestabile se materializează în cele din urmă, într-un fel de barieră care îl separă pe receptor de emițător, neoferind acestuia din urmă condiții pentru a cunoaște reacția celui dinții la fiecare mesaj recepționat.

Alte mijloace ale comunicării de masă au în acest sens posibilități

mai largi. Un ziar sau o revistă resimt aprecierile cititorilor măcar sub forma lor primară: numărul exemplarelor vîndute scade sau crește. O carte la fel. Un film are succes de public sau e proiectat în sala aproape goală. Radioteleviziunea, prin natura tehnicii sale, nu are acces la aceste instrumente de control. Ea este deci în mod obiectiv determinată să caute căi pentru cunoașterea sistematică a destinului pe care-l au mesajele sale.

IATĂ DE CE, Radioteleviziunea română și-a constituit în ultimul timp un organism de cercetare a propriului său public: Oficiul de studii și sondaje. Principala sarcină a acestui organism este investigarea sistematică, științific fundamentată, a efectelor pe care le produc diferitele mesaje difuzate prin canalele Radioteleviziunii, precum și interacțiunea dintre Radioteleviziune și alte mijloace de comunicare.

Fiind, în fapt, un organism departamental de cercetare, Oficiul este intim legat în întreaga lui activitate de producția de programe radiofonice și televizuale. El are misiunea de a răspunde problemelor celor mai urgente pe care le ridică această producție, precum și problemelor ei generale și trebuie să facă acest lucru asigurînd deplina validitate științifică a rezultatelor obținute.

În țara noastră Radioteleviziunea este cea dintîi instituție cu caracter ideologic care și-a constituit un asemenea organism permanent de cercetare. Ca atare, Oficiul are de parcurs o experiență științifică și organizatorică inedită. Succesul acestei experiențe depinde, în primul rînd, de eficiența rezultatelor pe

care le va produce. În ultimă analiză acest succes este în funcție de patru factori:

1. — planul tematic de cercetare;
2. — capacitatea forțelor științifice solicitate la realizarea acestui plan;
3. — crearea premizelor organizatorice necesare;
4. — stabilirea unui sistem de valorificare în producție a informațiilor obținute.

Planul tematic pe anul în curs a fost elaborat pe baza consultării unui larg activ de specialiști și definitivat în conformitate cu indicațiile date de conducerea Radioteleviziunii. În acest plan accentul e pus îndeosebi pe problemele televiziunii, formă a comunicării de masă relativ mai nouă, aflată în plină dezvoltare și care exercită înrîuriri multiple atît asupra publicului cît și asupra altor mijloace de comunicare. Unul dintre obiectivele urmărite în 1968 este cunoașterea deprinderilor de radio și tele recepție ale publicului din țara noastră. În această privință există o experiență internațională care dezvăluie existența unei variații a deprinderilor respective de la o țară la alta, precum și o experiență națională. E vorba de cercetări întreprinse în ultimii ani de Institutul de filozofie al Academiei R.S.R., Institutul de igienă, Institutul pentru expertiza și recuperarea forței de muncă, Laboratorul de sociologie al Ministerului Învățămîntului, Direcția Centrală de Statistică și de unele cercetări personale, toate privind efectele expunerii la comunicări prin radio și în special prin televiziune asupra a diferite categorii de public, abordate din unghiuri diverse.

ȘI PUBLICUL

Cunoașterea deprinderilor de recepție presupune recoltarea unor informații complexe despre timp ca durată și moment, despre preferințe, despre recepție efectivă de emisiuni etc. Cunoașterea acestor deprinderi permite Radioteleviziunii stabilirea unei strategii științifice care, în mare, se reduce la două tipuri de operații:

a — modificarea programelor în concordanță cu deprinderile de recepție adecvate ale publicului;

b — modificarea deprinderilor de recepție inadecvate ale publicului, în concordanță cu programele.

Exemple: în legătură cu punctul „a”, schimbarea orei de transmitere a jurnalului agrar care nu era plasat destul de avantajos. În legătură cu punctul „b”: alternarea emisiunilor de televiziune pe parcursul programelor zilnice în așa fel încât să nu favorizeze expunerea excesivă la contactul cu televizorul.

În privința forțelor științifice angajate la realizarea planului tematic se pune o problemă foarte delicată: numărul specialiștilor din diferite discipline care au acordat o atenție deosebită problemelor comunicării de masă este deocamdată, la noi în țară, destul de restrâns. Oficiului îi revine deci misiunea de a contribui la creșterea interesului față de disciplina comunicării de masă în diferite cercuri științifice. El poate realiza acest lucru pe două căi: solicitând diferite instituții și diferiți cercetători să participe la efectuarea unor investigații pe care le întreprinde și făcând publice rezultatele activității sale.

În scurta sa existență Oficiul a solicitat colaborarea mai multor foruri, instituții și specialiști, solicitări

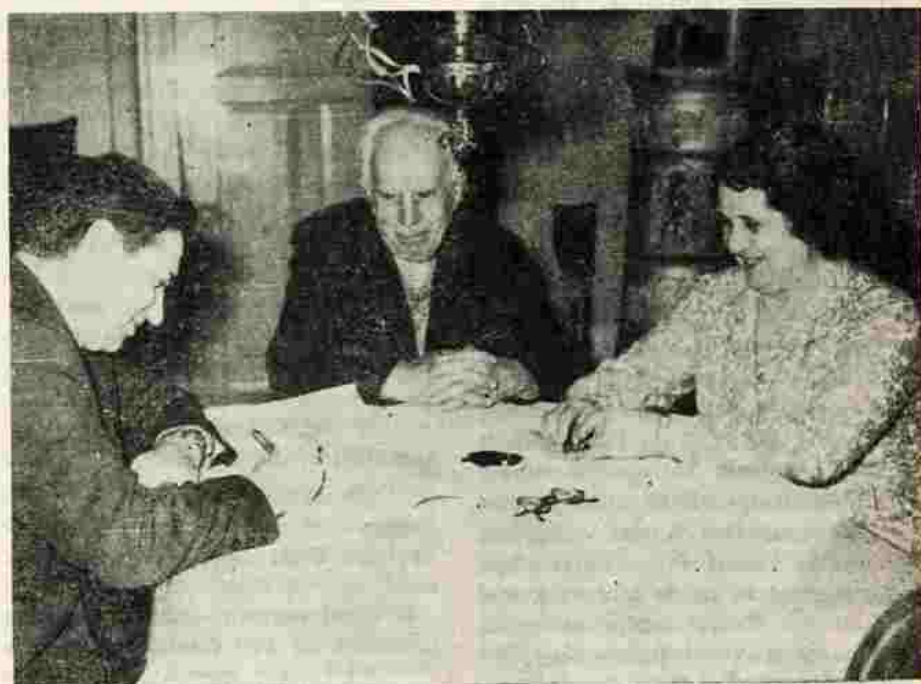
intimpinate cu o înțelegere și un interes de bun augur.

De menționat în acest sens Consiliul Național Științific, Institutul de filozofie și Centrul de sociologie ale Academiei R.S.R., Universitatea „Babeș-Bolyai” și Filiala Academiei R.S.R.-Cluj, Catedra de sociologie a Universității București, Institutul Pedagogic Bacău, Institutul de igienă ș.a. Numărul cercetătorilor, cadrelor didactice și al studenților care au participat la anchetele inițiate pînă în prezent este prea mare și contribuția lor comună prea valoroasă pentru ca să se poată cita nume.

În ce privește publicarea rezultatelor, Oficiul are deocamdată o istorie prea scurtă pentru ca să se fi ma-

nifestat suficient de pregnant pe acest plan. E drept că, dacă publicarea unor analize științifice cere timp, publicarea unor informații mai succinte ar putea ajuta la pregătirea publicului pentru viitoarele investigații. În această ordine de idei, este de sperat că și publicarea articolului de față, — inițiativă al cărei merit aparține integral revistei „Presa noastră” — ar putea contribui la accentuarea interesului practic pe care diferite publicații periodice sau cotidiene îl arată față de domeniul respectiv.

În privința premiselor organizatorice au fost de asemenea luate unele măsuri. O echipă de specialiști, îndrumată de dr. Mihail Demetrescu,

● Se notează opinia ascultătorilor

consilier la Consiliul Național Științific, a elaborat cu sprijinul unor cercetători de la Centrul de Statistică matematică al Academiei R.S.R. și de la Direcția Centrală de Statistică metodologia constituirii unui eșantion național al publicului de radio. S-a asigurat astfel una dintre cele mai importante condiții pentru efectuarea primei investigații pe scară națională în domeniul comunicării de masă. Cu sprijinul a numeroși specialiști, s-a elaborat metodologia acestei cercetări. Proiectul de chestionar a fost supus unui studiu pilot realizat în București, la 26 iunie a.c., pe un eșantion de 226 persoane. Pe același plan s-au depus eforturi pentru constituirea unei rețele de investigații și de corespondenți care să acopere întregul teritoriu național. Apelurile Oficiului în această direcție au fost primite cu interes și bunăvoință.

Care sînt cercetările efective realizate de Oficiu în cele câteva luni de la constituirea sa?

În colaborare cu Catedra de filozofie-sociologie a Universității Cluj — reprezentată de conferențiar universitar I. Aluș, și cu filiala Academiei R.S.R. din Cluj — reprezentată de profesorul universitar C. Marica a început o cercetare intensivă în comuna Gîrbou din județul Sălaj. Obiectivul cercetării: cunoașterea modificărilor care au loc în deprinderile de radio și tele recepție, în funcție de diferite anotimpuri ale anului, în rîndurile publicului într-un sat din acest județ. Cercetarea se desfășoară în patru etape de câte o săptămînă, pe bază de interviu personal consemnat într-un chestionar — tip aplicat unui eșantion stabilit de 350 persoane. Limita inferioară de vîrstă: 15 ani. Primele trei etape s-au realizat în lunile februarie, mai și iulie a.c., fiecare dintre ele avînd amploarea și complexitatea unei cercetări independente. La desfășurarea investigației au luat parte numeroși

studenți ai Universității din Cluj precum și unii colaboratori ai Filialei Academiei R.S.R.-Cluj.

Inițierea acestei cercetări s-a întemeiat pe ipoteza că în mediul rural deprinderile de radio și tele recepție au o anumită mobilitate sezonieră, determinată în principal de ciclul muncilor agricole și exprimată în anumite variații de ordin cantitativ și calitativ. Ar fi desigur prematur, să se tragă vreo concluzie înainte ca întreaga cercetare să fi fost încheiată. Aceasta cu atît mai mult cu cît prelucrarea statistică a etapei a treia se află în curs de desfășurare. Etapele I și II (iarnă și primăvară), complet încheiate, au permis totuși unele comparații. Așa, de exemplu, s-a constatat că iarna amploarea radioaudiției e de 2,13 ori mai mare decît primăvara. Virfurile audiției radiofonice — adică nivelurile de audiență maximă înregistrate pe graficul orar al unei zile medii — își schimbă nu numai altitudinea ci și amplasarea. Iată datele acestor mutații:

Acste comparații relevă două aspecte principale:

a — primăvara virfurile de audiență tind să se formeze cu o oră mai

Primăvara, ca și iarna, audiția radiofonică pură reprezintă circa jumătate față de audiția radiofonică combinată cu alte îndeletniciri: muncă, lectură ș.a. Auditoriul radiofonic e alcătuit în special din femei, — atît ca număr absolut cît și ca intensitate a receptării — dar radioaudiția pură e practică mai mult de bărbați.

Compresia timpului de recepție, constatată primăvara, determină și anumite modificări ale preferințelor manifestate față de o emisie sau alta. Așa, de exemplu, iarna interesul față de emisiile literare e mult mai viu decît primăvara. Alături de schimbări apar însă și unele constante ale preferințelor, care arată că:

1. — Radioul reprezintă un mijloc de eficiență superioară pentru cultivarea sensibilității muzicale a publicului rural. Această sensibilitate e marcată de patru coordonate principale:

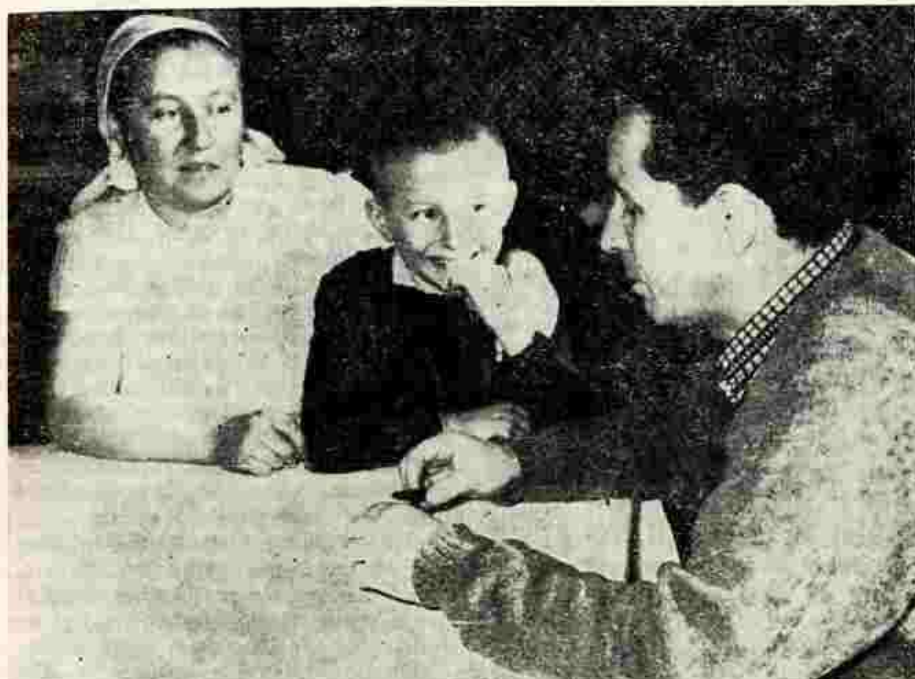
a — o receptivitate excepțională față de muzica populară;

	Iarna	Primăvara
Virful de dimineață		2
Intervalul orar	7—8	6—7
Frecvență de audiență	30,5%*	18,3%
Virful de amiază		
Intervalul orar	13—14	12—13
Frecvență de audiență	36,1%	20,1%
Virful de seară		
Intervalul orar	20—21	20—21
Frecvență de audiență	40,2%	21,2%

devreme decît iarna (cu excepția searei);

b — diferența de volum între audiențele de virf crește constant de dimineața spre seară. Superioritatea auditoriului de iarnă atinge nivelul maxim seara.

*) Aceasta înseamnă că pe parcursul unei săptămîni complete în intervalul orar 7—8 s-au înregistrat în medie 30,5% auditori din totalul eșantionului.

● Se aleg roi date informativ

b — un grad superior de familiarizare cu muzica ușoară;

c — o slabă permeabilitate față de muzica simfonică;

d — porțiunea de auditoriu care dovedește cea mai mare fidelitate față de muzică e alcătuită din tinerii între 15—20 ani.

2. — Printre emisiunile vorbite, cele de informare politică și cele teatrale sînt cel mai pozitiv apreciate.

3. — Auditorul rural manifestă deocamdată neaderență față de emisiunile industriale, cronicile literare și de artă.

Aceeași comparație, aplicată la televizionare, arată cîteva constante remarcabile: în afara publicului alcătuit din persoanele care dispun de un telereceptor instalat la domiciliu, există o categorie formată din neposori de telereceptoare — așa-numitul public flotant — care capătă, în unele împrejurări, dimensiuni impresionante. Astfel în săptămîna 5—12 mai a.c. emisiunile spor-

tive și de filme artistice au fost vizionate de mai mulți neposori de telereceptare decît de posesori. Această participare a publicului flotant permite să se presupună că publicul efectiv al televiziunii dispune în perioada actuală de o mare forță de dilatare, proporțiile lui putînd depăși considerabil, în anumite momente, estimările care s-ar baza numai pe statisticile despre abonați.

Preferințele situează pe primul plan filmele artistice, spectacolele de teatru, muzica și sportul. Filmele seriale sînt mai puțin gustate, ele ocupînd de-abia locul 7 într-un clasament al preferințelor. În viziunea eșantionului de la Girbou, televiziunea pare a se contura în principal ca un mijloc de divertisment și de cultură, spre deosebire de radio care atrage în special prin fascinația muzicii și prin capacitatea de informare operativă.

Desigur, toate aceste date și considerații nu pot reprezenta mai mult

decît niște indici. Gradul lor de valabilitate se va putea verifica abia după întreprinderea unor cercetări pe alte eșantioane rurale sau pe un eșantion național. O astfel de cercetare comparativă s-a realizat în comuna Lipia — județul Ilfov, cu sprijinul Catedrei de sociologie a Universității din București.

În afara studiului pilot amintit, realizat în București, s-a mai organizat, pe teme de televiziune, o cercetare de proporții mari, pe un eșantion de 1100 persoane. Investigarea s-a efectuat concomitent în cinci centre: trei urbane, două rurale. În mediul urban au fost alese trei tipuri de așezări: București, Bacău, Codlea. În mediul rural ancheta s-a desfășurat în comunele Costești — județul Vâlcea și Sintana — județul Arad. Aceasta este o cercetare amplă și ca preocupări, ea și-a propus, printre altele, să urmărească influența televizionării asupra lecturii de cărți și de presă, asupra radioaudiției, asupra vizionării de filme și spectacole teatrale, asupra unor laturi ale vieții sociale a subiecților investigați. Datele culese sînt în curs de prelucrare. Dorim ca publicarea lor să poată fi de un anumit folos nu numai Radioteleviziunii ei și colegilor noștri care lucrează în presă, în edituri sau în alte domenii apropiate.

PENTRU OFICIUL de studii și sondaje al Radioteleviziunii, 1968 este un an de consolidare și clarificare. Interacțiunea firească dintre Radioteleviziune și presă ne dă dreptul să sperăm că în anul următor vor putea fi întreprinse unele acțiuni, în colaborare cu Uniunea ziaristilor sau cu anumite organe de presă, care să se soldeze cu rezultate pozitive pentru îndeplinirea sarcinilor de informare, educare și culturalizare a maselor, care revin tuturor lucrătorilor din sectorul ideologic.

Pe emisie: RADIO TIMIȘOARA

Redacția revistei „Presa noastră” a primit un mesaj neobișnuit: o serie de scrisori ale unor oameni de cultură despre activitatea studioului de radio din Timișoara. Le publicăm în paginile ce urmează, în speranța că alte relatări, despre munca colectivelor de la celelalte studiouri din țară, le vor urma.

S-o recunoaștem: pînă acum, activitatea acestor colective era învăluită într-un fel de anonim. Or, redactorii și reporterii de aici sînt și ei ziariști, redactează și ei știri, articole, reportaje prin care se adresează zilnic unui public larg de zeci și sute de mii de ascultători.

Așadar, stimați confrăți de la studiourile din țară, redacția revistei „Presa noastră” așteaptă să scrieți despre munca voastră, despre problemele pe care le aveți în domeniul profesiei, despre toate preocupările ce converg spre alcătuirea unor programe cît mai consistente și interesante.
csnrldu

ales un fir clar de acțiune: lupta personajului Svoboda — tratat ca un erou luminos — în apărarea intereselor muncitorești. Se putea merge și pe altă linie, dar deocamdată important este că faptul s-a produs: romanul „Lume fără cer” a dat naștere la radio unui moment impresionant, de anumită semnificație artistică.

Posibilități auditive, specifice acestui gen de spectacol, au fost folosite cu discernămint; vocile actorilor — Ricardo Colberti, Stefan Sasu, Miron Netea, Dumitru Dobrin, Viorel Iliescu, Horia Georgescu, Eugenia Cretoiu, E. Herbeescu — au reușit să redea, pe de o parte caracteristicile personajelor, pe de altă parte, încordarea și dramatismul unor situații. Prezentatorul — Victor Odillo Cimbru — a fost cald și convingător. Impresionante elemente de autenticitate: corul și fanfara de mineri a clubului muncitoresc Anina, dirijate de Pavel Sirbu și Engelbert Polk.

Se mai poate vorbi de un teatru radiofonic la Timișoara și în urma difuzării altui spectacol: piesa scurtă „Așteptarea” de Aurel Gheorghe Erdei, un moment de tensiune dramatică în jurul unei concepții etice. Regia artistică — Dan Antoci de la Teatrul de stat din Arad — și regia de studio — Ilie Dobriș — au lucrat cu o bună echipă de actori tineri, timișoreni; Mariana Cercel, Elisabeta Jar, Dora Chertes. Un al treilea spectacol radiofonic: piesa lui H. Roșcovici „Cu jucăriile nu-i de jucat.”

Experiența servește se pare și actorilor, puși în situația de a-și nuanța cu întreaga măiestrie vocea, avînd în vedere, că aceasta devine elementul principal de expresie a talentului actoricesc. Nu ne indoim, însă, că pe acest tărîm fertil Studioul de radio Timișoara va mai face incursiuni, iar noi vom mai avea prilejul să revenim.

Mircea ȘERBĂNESCU
scriitor

Teatrul radiofonic

SE POATE VORBI despre teatrul radiofonic timișorean acum, după ce am audiat la aparatele noastre de radio adaptarea pe acest specific a romanului lui Virgil Birou „Lume fără cer”. Însemnătatea evenimentului decurge în primul rînd din însăși opera aleasă de Studioul de radio Timișoara, ea este una dintre cele mai valoroase realizări ale scriitorilor bănățeni contemporani. „Lume fără cer” se inspiră din viața minerilor Aninei și scenariul radiofonic a încercat să valorifice la maximum acest fapt.

Meritul principal al realizărilor spectacolului radiofonic — Maria Herberescu, adaptarea, și Ilie Dobriș, regia de studio, — constă în autenticitatea evocării unor momente dramatice ale romanului. Deși tragice, cu accente culminante în final, întâmplările selectate nu prilejuiesc acele excese naturaliste de viziune și interpretare actoricească, pe care le-ar fi putut genera. O greutate care trebuia învinsă o constituia comprimarea la o jumătate de oră a unui roman voluminos; adaptarea nu a izbutit întru totul, deși a

Gazeta economică

STUDIOUL DE RADIO Timișoara m-a invitat să iau parte la o consfătuire a colegiului de redacție cu colaboratorii. Ni se cerea să ne spunem cuvîntul asupra felului cum au fost oglindite în emisiuni problemele industriale și ce anume ar mai trebui făcut pentru ca aceste emisiuni să aibă o eficiență mai ridicată. O astfel de relație între redacție și colaboratori o consider deosebit de utilă pentru ambele părți. De altfel, sectorul investițiilor a fost în atenția studioului și nu o dată în focul criticii. Este suficient să amintesc pentru edificare că în cadrul emisiunii „Gazeta economică”, care se difuzează săptămînal, există o rubrică „Tribuna dezbaterilor”, unde de mai bine de 4 luni de zile s-a luat în discuție problema răminerilor în urmă pe șantierele de construcție. Criticile făcute aici ne-au fost de un deosebit ajutor.

Ing. Gh. CIULEA

directorul Trustului teritorial de construcții Timișoara

INIȚIATIVA Studioului de radio de a se consulta cu cercetătorii, specialiștii și practicienii din agricultură, în scopul realizării unor emisiuni cu tematică majoră, merită relevată. Ultima consfătuire ținută de membrii colegiului cu șefii laboratoarelor de la Institutul de cercetări agricole (ședință desfășurată la Lovrin) și cu cadre didactice de la Institutul agronomic a avut darul de a sublinia unele lipsuri ale emisiunilor agricole. În urma discuțiilor au fost înmănușiate învățăminte, idei care au și început să fie oglindite în emisiuni. Amintesc doar importanta problemă a rezervelor de pe cernoziomuri a căror producție este mult sub posibilități, dar în jurul lor s-a creat o adevărată aureolă.

Consfătuirea a mobilizat cercetătorii și specialiștii pentru a deveni coautori ai emisiunilor agricole care au o frecvență însemnată la Radioul timișorean.

**Prof. dr. docent Șt. CRISTACHE
V. OPREA**

Institutul agronomic Timișoara

Un concurs radiofonic

LA 1 NOIEMBRIE 1968 se încheie concursul de creație literară inițiat cu două luni în urmă de Studioul de radio Timișoara.

Investind peste 40000 lei în cele zece distincții: un premiu I a 8000 lei; două premii II a 6000 de lei, două premii III a 4000 de lei, 5 mențiuni a câte 2500 lei, pe care urmează să le acorde celor mai realizate participări, radioul din Timișoara tinde să stimuleze creația literară în limbile română, germană, maghiară și sîrbă, năzuind să-și alimenteze emisiunile cu material inedit.

Partea interesantă a acestei acțiuni este că nu se limitează la obiectivele de strictă producție a instituției care o inițiază. O comisie alcătuită din universitari, scriitori, ziaristi va tria lucrările trimise stabilind premiile și reținînd pe cele

mai demne de consemnare cu care studioul va întocmi o culegere ce va fi tipărită sub titlul probabil „Pe 397 metri lungime de undă”.

Este pentru înția dată, se pare, că o instituție radiofonică din țara noastră încearcă să depășească în felul acesta caracterul efemer al producției sale, transformînd cuvîntul rostit — care se pierde în eterul fără memorie sau doar în fonotecei rar consultate — în literă scrisă ce persistă imprimată pe relația consistentă a hîrtiei de tipar.

Acțiunea pare să se bucure de un cert interes din partea pasionaților scrisului, dacă e să judecăm după calitatea și numărul mare de manuscrise sosite pînă acum.

Maria NICOARĂ
critic literar

Recital eminescian

CU CITEVA LUNI ÎN URMA, sub cupola Teatrului din Oravița, cel mai vechi lăcaș al Thaliei în Banat (1817), a fost găzduită poezia. Poezia eminesciană e adusă la lumina rampei cu ajutorul unor interpreți de frunte ai teatrului „Matei Millo” din Timișoara și cu concursul corului de cameră al Filarmonicii de stat „Banatul” din localitate. „Fonoteca de aur” a readus printre noi, din inițiativa Studioului de radio din Timișoara, vocea care nu se uită a marului Sadoveanu.

Recitalul de poezie Mihail Eminescu, prezentat în transmisie directă de la Oravița și apoi transpus de nenumărate ori pe scena teatrului timișorean, a adus actorilor satisfacția de a pătrunde în adîncimile de glîndire și simțire ale Lucafărului poeziei românești.

Și cred că recitalul în sine a constituit o probă pentru capacitatea noastră de a spune versuri, de a ne îmbogăși activitatea actoricească.

A fost o primă transmisie directă la radio și salutăm inițiativa Radio-difuziunii din București care a preluat de la confracții lor ideea și a valorificat-o într-un veritabil ciclu de concerte lirice, într-o antologie sonoră a poeziei românești și universale, într-o adevărată școală a marilor sentimente.

Așteptăm ca frumoasa inițiativă a Studioului de radio din Timișoara să fie continuată și dezvoltată.

George LUNGOCI

actor — Teatrul „Matei Millo”
Timișoara

Valorificarea folclorului

ASCULTĂTORII Studiului de radio Timișoara au deseori prilejul de a audia emisiuni muzicale sau poetice, a căror temă generoasă este folclorul bănățean. Divers și cu inepuizabile resurse de frumusețe și înțelepciune populară, folclorul a constituit o permanentă preocupare a serviciului muzical și a redacției, întreprinzându-se numeroase acțiuni de cunoaștere și valorificare a lui.

Pe lângă rodnicul concurs folcloric de acum câțiva ani, în urma căruia fonoteca studioului s-a îmbogățit cu numeroase piese muzicale (vocale și instrumentale), valoroase și de o profundă autenticitate, iar Casa creației populare din Timișoara a utilizat o parte din textele primite în volumul „Banatule, mândră floare”, în prezent se continuă o altă acțiune, începută anul trecut și care urmărește o cercetare mai amplă a

folclorului românesc și al naționalităților conlocuitoare din județul Timiș. Este vorba în primul rând de investigarea unor vetre folclorice din șesul Banatului, mai puțin cercetate. În colaborare cu Casa județeană a creației populare Timiș, a început în luna iulie a acestui an acțiunea de cuprindere a subzonelor Sinnicolaul-Mare și Deta, brigada complexă formată din compozitori, muzicologi, filologi și coregrafi vizitând până acum comunele Satchinez, Comloșu-Mare, Pesac, Banloc și Pădureni, unde a identificat și înregistrat peste 100 de melodii vocale și instrumentale, în bună parte inedite sau variate ale unor melodii vocale și instrumentale, în bună parte inedite sau variante ale unor melodii cunoscute, precum și 25 de melodii de jocuri populare.

Srijinul pe care îl acordă Studioul de radio Timișoara Casei jude-

țene a creației populare în exploatarea surselor folclorice, considerate, după unele teorii vetuste, ca fiind „sărace” în tradiții muzicale și poetice populare, sprijin de înaltă calificare și cu mijloace moderne de înregistrare, constituie o premisă sigură a realizării de noi volume de cîntece vocale și de melodii de jocuri ce urmează a fi editate pe plan județean. Colaborarea este mai veche, fructuoasă și salutară și pentru mișcarea artistică de amatori al cărei repertoriu cîștigă noi dimensiuni sub raportul autenticității, al diversității și valorii artistice. În studiu se află și editarea unor caiete și plachete cuprinzînd folclor poetic și muzical cules pe teren.

Prof. Ion CRIȘAN
metodist la Casa Județeană
a creației populare Timiș

Să discutăm despre:

Funcția recreativă a ziarului

Victor BOTEZ

BATE UN VINT de academism prin paginile unora dintre cotidienele noastre. Cînd afirm aceasta, nu am în vedere sensurile noțiunii, consacrate în arta plastică (maniera de a cultiva un ideal de frumusețe rece și convențională, execuția stereotipă, evaziunea din contemporanitate), ci abuzul de studii și analize, mai potrivite revistelor teoretice decît publicisticii jurnalistice, articolele fluviu năpădind cîte două pagini de ziar, o anume ostentație de erudiție, cu morgă științifică în sondarea fenomenologiei sociale. Diversi autori se lansează într-o cvasimetodică sociologică, ne asigură că-și întemeiază pe testarea a 1001 sau 2004 subiecte, punctele de vedere în legătură cu ospitalitatea hotelurilor sau comerțul de legume.

Acestea sînt poate deformări ale unor foarte bune intenții publicistice: ridicarea informației la rang de interes general, punerea în lumină a semnificațiilor fiecărui fapt, selectat din realitate pentru a fi încredințat tiparului, deschiderea largă a compasului în reflectarea problematicii diferitelor domenii de activitate. Înlocuirea masivă a relatării simpliste cu studiul profund al vieții noastre sociale, al preocupărilor lumii contemporane răspunde cerințelor omului modern, multilateral cultivat, a cărui structurare intelectuală poartă amprenta revoluției tehnico-științifice și ca atare dezavuează produsele spirituale superficiale. Desigur, suprema motivație a caracterului științific tot mai pronun-

țat al presei noastre își are rațiunea în poziția ei militantă, în rolul înalt responsabil ce și l-a asumat, de a explica și promova cu fermitate politica partidului, de a exprima și dezvolta opinia publică înaintată a societății socialiste românești.

Nobletea scopurilor unei activități nu scuză însă nereușitele ei. Oricît de bine ar fi orientată tematica filmului artistic românesc, eforturile investite nu au valoare ideologică, atîta timp cît peliculele realizate de studiourile noastre nu stîrnesc spectatorilor o autentică emoție, singura în măsură să-i apropie de idealie.

La un examen de literatură universală, regretatul Tudor Vianu a fost contrariat de modul în care un student vulgariza funcția educativă a artei. După acesta, Shakespeare nu te duci la teatru și ca să te recreezi? l-a întregat ilustrul profesor. Studentul a negat ferm, iar Vianu i-a replicat că, deși estetica a fost preocuparea sa de căpătii, nu și-a propus niciodată să vadă o piesă cu scopul expres de a se educa.

Destinația publică a oricărui act de cultură vizează, așadar, nu numai instruirea, ci și recreerea. Ziarul nu este exceptat de la o asemenea menire, el fiind un obiect al timpului liber al cititorului, un mijloc tonifiant de destindere a psihicului după concentrarea impusă de exercitarea profesiei.

MI SE PARE însă că, în înțelegerea acestui deziderat, își face loc în unele redacții o concepție trunchiată asupra funcției recreative a ziarului, a cărei realizare s-ar putea rezuma la cultivarea cîtorva genuri publicistice consacrate — caricatura, foiletonul, faptul divers, rubricile de curiozități. Edițiile de sîmbătă sau duminică acordă mai mult spațiu varietăților, comentariile asupra unor dramatice stări conflictuale familiale, a unor neajunsuri care produc amărăciune, sînt „spiritualizate” cu glumețe găselnițe, cu acestea încheindu-se, în mare, eforturile de a face publicația agreabilă. Cu alte cuvinte, se consideră că funcția recreativă a ziarului poate fi realizată numai prin anumite părți ale lui, și nu prin întregul său, prin cîteva genuri specifice, apte să smulgă zîmbetul cititorului.

Omul nu se destinde însă numai prin amuzament. Deconectarea se realizează adesea prin schimbarea unei preocupări serioase, cu o alta nu mai puțin serioasă. Și, de multe ori, un articol redactat sobru, cu idei inteligent nuanțate, procură cititorului mai mare plăcere decît o epigramă. Se *cuvine, deci, a lua în discuție relația calitate publicistică-recreere*. Un articol prost făcut indispuie ca o apă leșioasă. El nu este scuzat nici de învecinarea cu cîteva piese de rezistență, cu o ambianță de reușite gazetărești, fiindcă rar cititorul lecturează toate paginile ziarului, procedînd de obicei la o „forfecare”, la o opțiune după atractivitatea titlurilor sau interesul pentru o anume problemă. Un singur articol mediocru poate compromite gazeta în întregul său.

În concertul presei, cotidianul își are partitura sa, care îi impune nu numai o calitate generală a ediției, ci și una specifică. Ea rezultă, între altele, și din postura în care este citit ziarul, în tramvai, autobuz, în pauza de la serviciu, acasă între două treburi gospodărești. O lectură „pe fugă” trebuie să fie ușor asimilabilă. Specificul caltății este apoi determinat de caracterul eterogen al formației culturale și gusturilor cititorilor, lată de ce a insera în ziar un articol elaborat după rigorile publicisticii științifice de specialitate îmi apare la fel de nepotrivit ca o conferință academică ținută la o serbare cîmpenească, unde doar cîteva pasionați ai domeniului, aflați în timpul pe acolo, se arată receptivi. Este oare menirea cotidianului să angajeze un dialog cu elita intelectuală, la o cotă de elevație spirituală puțin accesibilă maselor largi de cititori, interesate de întreaga diversitate a vieții sociale, aspectată la nivelul înțelegerii medii?

Bunul obicei de a găzdui în paginile presei opiniile specialiștilor, din diferite sectoare de activitate, mai ales ale somităților, se cere a fi cultivat de redacții cu grija de a asigura o întinsă audiență ideilor comunicate. Tinuta științifică — au demonstrat-o Nicolae Iorga, Ion Sămionescu, Dimitrie Gusti și alții alți mari cărturari ai neamului nostru — nu exclude eleganța formei, exprimarea alertă și sugestivă, care facilitează asimilarea ideii articolului sau cuvântării adresate publicului larg, face agreabil timpul investit de acest public în efortul său nobil de cunoaștere.

Mai rău este însă când se renunță la aportul specialistului, preferându-se impostura. Cunosce cîteva gazetari cu pregătire filologică, filozofică sau juridică, dar profesind știință popularizată și pretinzînd că o cultură autodidactă le dă dreptul să comenteze aspecte de fond ale medicinei, ciberneticii sau ergonomiei. Evident, asumarea unor asemenea responsabilități aduce, în afara fericitelor excepții, riscul vulgarizării științelor.

O altă fațetă a „academismului” o compun comentariile atunci cînd sînt folosite pentru a fi la modă și nu dintr-o necesitate organică cu faptele articolului. Se extrag fortuit, în aceste cazuri, semnificații evidente pentru oricine, la mîntea cocoșului, îmbrăcîndu-le într-un verbiu abundînd de banalități. Exercițiul comentariului îi scutește, se pare, pe unii reporteri de a căuta mai perseverent faptul concret, de frapant interes. Pe locuri comune degeaba se clădesc munți de cuvinte, fiindcă primatul informației nu pare să fi fost înlocuit de interesul cititorului, oricît de cultivat, de valoarea explicitară a ziarului. Comentariile, mai ales în articolele de etică, suferă încă de didacticism. Educația adultului în sfera alt de gingașe a virtuților și servituților umane trebuie făcută cu mai multă abilitate, sugerînd, îndemnînd la reflecție și nu rostind sentințe moralizatoare.

SE CONSIDERĂ, pe bună dreptate, că întîrzierea tipăririi unui cotidian, mai ales la ediția pentru provincie, unde există riscul să nu ajungă în ziua apariției, constituie pentru provincie nu numai o pierdere economică, ci și una politică. Cred că nu greșesc afirmînd că și ariditatea unor articole, și penuria de informație de larg interes și de idee a unor comentarii se pot subsuma aceleiași raționament.

Opinii de corespondent

SÎNT UN VECHI corespondent de presă. Despre frumusețea acestei munci s-a scris mult în decursul anilor și în „Presa noastră”, și cred că s-ar mai putea scrie. Mulți corespondenți voluntari pe care-i cunosc, au devenit ziaristi. Voi da doar cîteva nume: Nicolae Pirvu și Iosif Crașovan („Drapelul roșu”-Timișoara), Dumitru Virtic (Studioul de radio din Cluj), A. Ardeleanu-Pop („Crișana” — Oradea) și alții. În ce mă privește, pot arăta că în cei 16 ani de cînd scriu, mi-au fost publicate peste 6 000 de știri, note, reportaje, foiletoane ș.a. În urmă cu 4 ani, mi s-a incredințat munca de redactor-responsabil al Centrului de radioficare Sintana-Arad. Sarcinile zilnice au sporit. Realizarea emisiunilor locale necesită o activitate rodnică din partea colaboratorilor, corespondenților și crainicilor noștri. Și nu este exagerat să se spună că aceste emisiuni au devenit un sfătător, un prieten apropiat al ascultătorilor. Fără sprijinul efectiv al corespondenților emisiunea ar fi însă cenușie, ruptă de viață, mai puțin cuprinzătoare. Acest aspect se resimte și la unele ziare județene ai căror redactori, atunci cînd se deplasează în comune, nici nu iau legătura cu corespondenții de bază. Ziaristii i-ar putea ajuta să-și îmbogățească munca, iar corespondenții i-ar putea ajuta pe ziaristi la documentare.

În ultima vreme, remarcăm că ziarele și revistele (și în special cele care neglijaseră acest fapt) caută mijloace mai eficiente pentru stringerea legăturilor lor cu colaboratorii și corespondenții. Posibilități de îmbunătățire sînt însă numeroase. Mă voi opri la cîteva.

Cred că ar fi bine să se organizeze în fiecare comună cîte un post de corespondenți voluntari sau o subredacție voluntară din care să facă parte cei mai competenți oameni și care au pasiunea scrisului. În localitățile în care există redacții ale centrelor de radioficare, aceștia sînt cunoscuți, fapt ce se reflectă în îmbunătățirea calitativă din punct de vedere al conținutului și al re-

dactării textelor pe care le trimite redacției studioului respectiv. Ar fi bine ca unele ziare județene să țină seama de acest sprijin nefructificat de ele pînă acum. Ar mai afla că redacțiile centrelor de radioficare organizează ședințe de lucru cu corespondenții. Revistele „Presa noastră” și „Îndrumătorul centrelor de radioficare” (la care sînt abonate redacțiile centrelor de radioficare) sînt citite, oamenii învață cum să scrie și despre ce să scrie: În multe din emisiuni ei sînt autorii celor mai multe știri, reportaje, însemnări, articole pe teme de actualitate.

CORESPONDENȚII SÎNT, în fond, cei mai competenți să relateze despre realitatea tot mai bogată de pe cuprinsul patriei, despre schimbările petrecute în conștiința consătenilor, despre dezvoltarea gustului pentru frumos și util, despre entuziasmul cu care locuitorii satelor, de pildă, participă la acțiunile pe plan local pentru buna gospodărire și înfrumusețarea a localităților. De asemenea, ei pot cel mai bine să înfățișeze aspecte negative din viață. Să nu uităm, apoi, că ei pot trimite redacțiilor texte conținînd glume și vorbe de duh, anecdote, snoave cu haz și cu tîlc, scurte povestiri, note satirice. Mulți corespondenți au posibilitatea să le redea într-o formă literară. Dar nici ceilalți nu trebuie să renunțe. Pentru redacție este important să primească lapte de viață cît mai multe, care să poată fi utilizate în mod eficient în cadrul numeroaselor rubrici care se cer alimentate neincetat. Redactorii ziarelor, neavînd posibilitatea să fie zi de zi alături de viața oamenilor din numeroasele sate și comune, corespondenții voluntari ar putea sonda părerile cititorilor asupra unor articole publicate și sugera ce ar dori să mai apară. În acest fel redacțiile ar putea găsi un sprijin în plus în cunoașterea textelor pe care le publică și în îmbogățirea conținutului activității lor.

Ion COȚOI

Corespondent voluntar de presă
redactor responsabil al Centrului
de radioficare Sintana — Arad

ACUM 85 DE ANI

UN PAMFLET al lui C. Dobrogeanu-Gherea

I. FELEA

ȘI ÎNAINTE DE 1883 au apărut ziare și reviste socialiste. Încă din 1875, Nicolae Codreanu menționa într-o scrisoare adresată unui prieten că cercurile socialiste aveau nevoie, în activitatea lor, de „organe de presă socialiste”. În anul 1877, sub îndrumarea lui Nicolae Codreanu, cercul socialist din București a editat ziarul „Socialistul”. În 1879, în cadrul primei conferințe secrete a cercurilor socialiste s-a hotărât trecerea la propagarea ideilor socialiste și în rândurile muncitorilor. Deși cu o existență efemeră, publicațiile „România viitoare” și „Înainte” au contribuit la clarificarea ideologică a mișcării socialiste din țara noastră. În etapa următoare, între anii 1881—1886, odată cu întărirea și dezvoltarea mișcării muncitorești și socialiste, s-a început o sistematică propagare a ideilor marxiste prin revistele „Contemporanul”, „Emanciparea”, „Dacia viitoare”, „Revista socială”. În anul 1883 — acum 85 de ani — „Emanciparea” a publicat fragmente din opera lui Karl Marx: „Capitalul”, traduse de Anton Bacalbașa (Batony), cunoscutul publicist care a lăsat pagini pline de gândire progresistă și de veră gazetărească în istoria presei românești. Anton Bacalbașa, răsfățat de socialiști cu diminutivul „Tony”, a înlocuit unele exemplificări aduse de Marx în sprijinul afirmațiilor sale cu altele luate din realitatea socială românească, ca de exemplu: „... De ce, dacă aș ieși în piață cu o chilă de griu, la Dorohoi ca și la Severin, în România ca și în Franța, acum ca și peste cîțiva ani (cu mici deosebiri) nu voi căpăta

pe el nici mai mult nici mai puțin decît ori numai un rînd de haine, ori numai 2-3 perechi de cizme?”. Înlocuirea exemplurilor date de Marx cu referire la Anglia cu cele din România era un „truai” îndrăzneț al lui Tony, pitoresc și spiritual. Nimeni altul nu-și permitea să „colaboreze” cu Marx decît irezistibilul Tony...

TOT ÎN REVISTA „EMANCIPAREA” a apărut un articol stufos scris de Const. Dobrogeanu-Gherea sub formă de scrisoare-răspuns, un

FILE DE ISTORIE

adevărat rechizitoriu al concepției burgheze despre proprietate, sub titlul de „Un răspuns d-lui prim-ministru I. C. Brătianu la discursurile sale de la Craiova și sala Ateneului în privința proprietății” (p. 46—55). Ion Brătianu, polemizînd cu Mihail Kogălniceanu, atacase ideile socialiste cu privire la proprietate. Scrisoarea lui Gherea era dedicată „memoriei socialistului Mircea C. Rosetti”, fiul lui C.A. Rosetti, mort în plină tinerețe și creație. Ea era iscălită cu pseudonimul Caiu (s) Grah (s). În biografiile consacrate lui Gherea pi-

nă în 1915 nu se cunoaște încă pseudonimul său de Caius Grah. Cu prilejul împlinirii vârstei de 60 de ani, într-o notiță biografică din „România muncitoare” (mai 1915), se pomeneste pentru întâia oară de acest pseudonim. Era prima manifestare publică a lui Gherea în care expunea elementele principale ale viitorului program socialist întocmit de el în 1866. „Răspunsul” lui Gherea adresat lui Ion Brătianu este o viguroasă apărare a principiului proprietății colective, atacat cu multă suficiență de atotputernicul șef al partidului liberal. Scrisoarea aceasta, apărută în 1883 în „Emanciparea” a fost apoi publicată în broșură și răspîdită în toate cercurile intelectualității române. La rubrica „Înștiințări” din nr. 4 al revistei „Emanciparea” se află inserate următoarele: „Înștiințăm pe prietenii noștri din țară și străinătate că Răspunsul la discursurile d-lui I. C. Brătianu s-a extras într-o broșură de 40 de pagini. Cererile se vor adresa Administrației revistei „Emanciparea”, înaintînd prețul de 50 de bani”. Brătianu era furios, mai ales că nu știa cine se afla sub acel pseudonim. Gherea folosise anonimul deoarece era încă „expulzabil”...

Adeseori se aruncă, cu sens pejorativ, unei lucrări denumirea de pamflet. Scopul este ca, de la început, lucrarea să fie situată în rîndul unei producții mintale inferioare. Or, dimpotrivă, folosirea pamfletului în susținerea unor idei presupune o profundă cunoaștere a problemei în discuție. Cel care folosește pamfletul e, de obicei, frămîntat de un conflict intelectual sau sufleteș, con-

vins fiind că există o discrepanță între convingerile și simțămintele sale și obiectul pamfletului. Nu poate exista pamflet acolo unde nu există o concepție clară asupra vieții, asupra relațiilor între oameni. Expresia care provoacă risul lovește mai puternic decât avalanșa de cuvinte tari, grotești, bolovănoase. Marii pamfletari își distrugteau adversarii prin cuvinte obișnuite care provocau, însă, cascade de râs. Rabelais era și el un pamfletar al vremii sale. În esență, Don Quijote al lui Cervantes a avut caracter de pamflet prin aceea că era reacția unui autor de geniu împotriva moravurilor societății în care trăia.

Principalul în pamflet nu este invectiva, cuvântul-șrapnel care preface în fândări obiectul pamfletului. Gherea folosea cuvântul obișnuit, manierat, dar legat de altul printr-un puternic simț al umorului.

Scrisoarea deschisă a lui Gherea de-acum 85 de ani poate constitui materialul unei lecții de presă, demonstrându-se cum se poate impleti o expunere teoretică, științifică, cu pamfletul și stilul polemic. Știm, stilul polemic este oarecum abandonat. Marii noștri înaintași foloseau, însă, cu mult succes, stilul polemic în lupta cu adversarii ideologici.

Gherea și-a dat seama că Ion Brătianu, în conferințele sale, emite unele idei potrivnice cu privire la concepția socialistă despre proprietate. Sigur pe cunoștințele sale, Gherea și-a început articolul în mod ironic cu o scuză, din care adversarul simte, de la început, că e vorba de un preopinent puternic: „Mă vei ierta, sînt sigur, că eu, om neînsemnat și necunoscut, îndrăznesc să mă adresez d-tale, conducătorul destinelor României, primul ministru al regelui Carol, capul partidei național-liberală, diplomat consumat etc. etc.". De la început Gherea rîdea. Rîdeau și cititorii. Nu era vorba, însă, de o vulgară petrecere. În dosul cuvintelor — după cum se va vedea — se afla o replică dureroasă, în numele poporului, o revoltă adîncă împotriva faptului că se teoretiza minciuna necesității în vecii vecilor a exploatații, a proprietății capitaliste.

Intrînd în fondul problemei, Gherea spunea că partea polemică cu M. Kogălniceanu din cele două discursuri ținute de Ion Brătianu, unul la Craiova și altul la București, sala Ateneului, nu-l interesa. Intrucît, însă, cuvîntările se bazau pe teoria proprietății individuale și pe familie, el, „Caius Grachus", credea că discuția era serioasă și că „liber este și un plebeu să-și dea părerea".

Ion Brătianu susținea că numai popoarele care au avut proprietatea individuală au cunoscut o mare dezvoltare iar altele, ca slavii, de abia atunci începeau să iasă din starea de barbari, deoarece căutau să-și reguleze proprietatea pe principiul individualist. Romanii și grecii — spunea Brătianu — au ajuns la cel mai înalt grad de civilizație datorită faptului că aveau proprietatea individuală și cultul familiei. Gherea răspundea lui Brătianu: „Intrucît privește proprietatea ați făcut atîtea greșeli cite cuvinte ați rostit". Mai întîi logica era greșită. Nu se pot lua doi factori care există într-un timp dat alături unul de altul, să stabilești o legătură cauzală, adică unul e cauză și celălalt rezultat. Acesta e un mod de a gîndi cu totul greșit. Un silogism asemănător ar fi și acesta: în România poporul e foarte sărac; în România d. I. C. Brătianu este prim-ministru; prin urmare cauza sărăciei poporului român este d. Brătianu, fiindcă e prim-ministru. „Faptele sînt netăgăduite dar concluziunile sînt cu desăvîrșire absurde". Prin urmare, nu e deajuns să iei două fapte izolate din istoria dezvoltării unui popor și să pui între ele o legătură cauzală. Trebuie să dovedești prin fapte istorice că una este cauza celeilalte.

Din nou intervine elementul pamflet: „D-ta, ca ministru, ești obișnuit ca nimeni să nu te contrazică și vrei ca toată lumea să te creadă pe cuvînt. Noi, însă, d-le Brătianu, dimpotrivă, credem că principiul colectivismului aplicat la pămînt este mîntuirea omenirii, prin urmare și a noastră". Civilizația romanilor și grecilor a pierit datorită faptului „că a dezvoltat pînă la extremitate principiul proprietății individuale și că numai atunci au ajuns la o dezvoltare

mai mare cînd au știut să puie stavilă acestui principiu, cînd au știut să-l restrîngă". Gherea declară cu multă convingere că romanii și grecii, ca toate popoarele Europei, au trecut prin perioada proprietății colective a pămîntului „și că numai prin reintroducerea acestei forme a proprietății — bineînțeles într-un sens mai larg și mai progresist de cum a fost — Europa va intra într-o eră necunoscută încă, era fericirii și a binelui". Apoi, din nou folosește tonul sarcastic: „Fiindcă noi, însă, nu avem la subțioară portofoliul ministerial, nu putem fi crezuți pe cuvînt și în neputința de a păcătui, precum este Papa de la Roma, și de-aceea trebuie să sprijinim mărturiile noastre cu o mulțime de dovezi. D-tale nu-ți vom cere decît răbdare".

De-aici Gherea începe o lungă descriere, după economistul belgian Lavelaye, a ceea ce a fost „marca Germaniei" aruncînd, însă, concomitent, în adversarul său citeva săgeți usturătoare: „Auzit-ați oare, d-le Brătianu, despre marca Germaniei? Nu despre marca monedă, căci pe aceea o cunoașteți foarte bine, ci despre vechea marcă germană? N-ați auzit? Ascultați dar".

DE CE SE CITEȘTE cu interes expunerea istorică a lui Gherea din această scrisoare? Pentru că autorul redă *numai* datele esențiale istorice pentru demonstrarea tezei sale, care au ca scop distrugerea argumentelor adversarului. Pentru că nu-l slăbește pe adversar, folosind ton polemic, șarjîndu-l cu elemente de pamflet, păstrînd totuși un limbaj urban. De pildă, autorul arată că pe vremea existenței mărcii germane — adică pe vremea ieșirii germanilor din starea pastorală în starea agricolă — tribului îi era necunoscut cuvîntul „proprietate". Sau pe insula Panahaia cultivatorii erau proprietari, în mod colectiv, asupra roadelor după culesul de pe ogoare. Și, lucru interesant, cine lucrase mai bine prima o parte mai mare din aceste roade. Sau: după cruciade găsime marca într-o stare înfloritoare. De ce? Pentru că mai toți seniorii ducîndu-se în cruciade, cea mai mare parte dintr-nsii au pierit, astfel că au

rămas fără seniori comunele rurale, iar dăjdiile s-au micșorat mult.

În veacul al XIV-lea feudalii, pentru a se îmbogăți, storceau bani de la țărani, nimicind drepturile lor colective. Clerul lucra mai bine: falsifica documentele cu privire la dreptul istoric al colectivității asupra pământului. Din nou satira sub formă polemică: „Cunoașteți, desigur, d-le Brătiene, cum s-a sfârșit această singeroasă dramă. Ea s-a sfârșit prin înfrângerea drepturilor țăranilor, prin nimicirea lor în gloate și prinuciderea unuia dintre cei mai mari agitatori ai poporului, Thomas Münzer”. De fapt, Gherea vroia să spunie: nu cunoașteți... Apoi o spune direct, fără menajamente: „Cu toate afirmațiile d-tale, d-le Brătiene, că la greci și la romani n-a existat proprietatea colectivă, noi sintem în stare a vă dovedi contrariul. Marele istoric Mommsen zice că în Italia primitivă, comunele stăpneau pământurile, întemeiate pe principiul proprietății colective. Dovada existenței proprietății colective la greci și la romani este legenda despre veacul de aur. În „Georgicele” lui, Virgiliu ne arată că pînă la Jupiter nici un agricultor nu stăpînea pământul și nimeni nu avea voie să facă îngrădiri. Fărăndoială că romanii au pierdut proprietatea colectivă înaintea altor popoare. Întreaga istorie a Romei este martoră a luptei dintre plebei, care țineau, în mod instinctiv, la rămășițele principiului colectivist, și dintre patricieni care, fie prin uzurpațiuni, fie prin introducerea dreptului quirit, adică a dreptului individual, tindeau a pune mîna pe *ager publicus*, adică a acelei părți de pământ care n-a trecut la proprietatea individuală, pământ care aparținea națiunii; e vorba de un fel de domenii de ale noastre”.

Citînd acest studiu prin care pentru prima oară s-a expus, la noi, științific, superioritatea proprietății colective a pământului față de cea individuală, într-o formă publicistică, accesibilă oricui, ne dăm seama de ce Gherea l-a iscălit cu numele tribunului roman Caius Grachus. Tribunii au reintrodus aceste legi, dar rezultatul a fost că frații Grachi, mari cetățeni ai Romei, au căzut. De-a-

tunci încep proprietățile mari, *latifundia*, proprietățile mici încep să piară, luxul și vestita corupție a patricienilor cresc. Roma se îndreaptă cu pași mari spre pieire.

Gherea spunea că dacă ar fi studiat în adevăr istoria dezvoltării popoarelor, atunci Brătianu ar fi aflat că înainte de năvălirea tătarilor, Rusia avea „un grad de civilizațiune și niște instituțiuni politice pe care le-ar fi putut invidia Europa occidentală; ar fi putut să afle că chiar după năvălirea tătarilor, acolo unde n-au putut pătrunde, la Pscov și Novgorod, au existat republici cu vot universal și cu un grad de civilizație foarte înaintat; dacă ar fi studiat, ar fi știut că un tatar, țarul Boris Godunov, ca să facă pe placul aristocrației, a introdus robia în veacul al XVI-lea, care a durat pînă la Alexandru al II-lea. În sfîrșit, ați fi putut ști multe, d-le Brătiene, dar dv. v-ați ocupat numai cu istoria dezvoltării dreptului polițienesc al popoarelor. Aceasta nu e tot una, d-le Brătiene...”

Cit privește România, cu toate că lucrări speciale nu existau în acea vreme, judecînd după puținele elemente cunoscute, se poate spune că în trecutul îndepărtat a existat proprietatea colectivă. Chiar pînă azi — adică acum 85 de ani — spunea autorul, „pășunile moșnenilor sînt neimpărțite, ci stăpînite în comun”. Legiuirea lui Caragea e străbătută de ideea despre *ager publicus* al romanilor. „Pământul României este al românilor, adică al tuturor românilor, este, ca să zicem astfel, moștenirea neamului românesc.”

Concluzia lui Gherea la interesanta sa expunere este un adevărat imn adus societății socialiste: „Fantezie, vis, utopie vei zice, desigur, d-ta. De două mii de ani cînd tot se fac planuri utopice pentru fericirea omenirii și tot nu s-a realizat nimic! Nu, d-le Brătiene, acestea nu sînt nici utopii, nici planuri făcute în cabinetul vreunui visător; acestea sînt rodul unui lung, unui foarte lung studiu asupra dezvoltării omenirii; aceasta este o treaptă a progresului, o treaptă a evoluțiunii is-

torice, la care, vrînd-nevrînd, trebuie să ajungem”.

Încheierea e spirituală, adecvată întregii expuneri. Brătianu afirma că în calitatea sa de om de stat el studia mereu. În legătură cu această afirmație, Gherea aminti de o scenă petrecută între Bismarck și unii deputați din Reichstagul german. Cînd Bismarck și-a expus planurile economice, un deputat a declarat că el n-a priceput nimic. Atunci Bismarck a început să explice că, fiind om de stat, întotdeauna învață, învață și iarăși învață.

„*Studieren Sie nur weiter!*” (învățați, însă, mai departe) i-a răspuns deputatul progresist Richter în aplauzele parlamentului.

Studieren Sie nur weiter!, te slătuim și noi pe d-ta, d-le Brătiene”.

RĂSPUNSUL DAT de Gherea lui I. C. Brătianu cu privire la proprietate prezintă interes nu numai pentru faptul că el aducea în presa noastră socialistă cele mai înaintate idei asupra proprietății. Lucrarea lui Gherea prezintă interes și pentru modul publicistic în care el a înfățișat probleme considerate oarecum aride. Se constată din nou că prezentarea în acest mod a unor teorii presupune în primul rînd o cunoaștere profundă a subiectului tratat. În publicistica socialistă nu încap superficialitate, folosirea unor fraze cu zurgălăi, pentru a-l epata pe cititor cu forma ca să-i scape sărăcia fondului.

ARIDITATEA EXPUNERII este cel mai mare dușman al publicisticii. Asemenea articole nu sînt citite nici măcar de acei care, la rîndul lor, scriu arid, ca să fie... științifici. Publicistica îngăduie folosirea mijloacelor caracteristice diferitelor genuri în cadrul aceluiași articol, cu singura condiție să fie minuite cu talent, să folosească temei și să-l atragă în așa fel pe cititor, încît să urmărească, cu plăcere, expunerea pînă la capăt.

ACUM TREI DECENII

Presă românească și atitudinea ei împotriva dictatului de la München

I. BABICI

SE ÎMPLINESC TREI DECENII de la semnarea pactului dintre Hitler, Mussolini, Chamberlain și Daladier prin care se urmărea dezmembrarea Cehoslovaciei. În urma dictatului de la München (septembrie 1938), Germania hitleristă anexează așa numita regiune sudetă.

Drama pe care a trăit-o în acea vreme poporul cehoslovac a trezit în patria noastră, la fel ca în alte părți ale lumii, o mare îngrijorare. Legăturile dintre România și Cehoslovacia în lupta pentru apărarea păcii și independenței naționale, împotriva tendințelor revanșarde și anexioniste ale statelor fasciste, au stat la baza acțiunilor de solidaritate ale poporului român cu poporul cehoslovac în timpul crizei politice europene din toamna anului 1938.

Trecind în revista manifestările de solidaritate cu Cehoslovacia, deslășurate în România în urmă cu 30 de ani, ne vom ocupa în rândurile ce urmează de atitudinea presei față de acordul de la München.

PUBLICAȚIILE COMUNISTE ILEGALE, în frunte cu „Scinteia” și „Lupta de clasă”, s-au ridicat cu fermitate în apărarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale a statului cehoslovac, condamnând cu vehemență expansiunea imperialismului german. La această mișcare au luat parte activă și publicații social-democrate,

burgheze, inclusiv gazete oficiale ale vremii.

Încă în august 1938, revista „Lupta de clasă”, organ teoretic și politic al C.C. al P.C.R., consecventă tradițiilor sale patriotice și internaționaliste, arăta că poporul român era vital interesat în existența de sine stătătoare a statului cehoslovac, subliniind pe bună dreptate: „Problema Cehoslovaciei este o problemă a păcii europene centrale, este o problemă a păcii în general, precum și a existenței independenței naționale a tuturor popoarelor din sud-estul Europei și din Balcani”¹.

„Scinteia”, organ al C.C. al P.C.R., a publicat la scurt timp după încheierea pactului de la München, un mesaj de îmbărbătare adresat de comuniștii români către comuniștii cehoslovaci, în care se spunea, printre altele: „Partidul Comunist din România trimite salutul frătesc Partidului Comunist din Cehoslovacia care cu un curaj demn de admirat și într-o perfectă ordine a trecut la continuarea în ilegalitate a luptei sale dirse contra fascismului și pentru libertățile popoarelor Cehoslovaciei”².

Gazeta social-democrată „Lumea nouă” a stigmatizat dezmembrarea Cehoslovaciei într-o serie de articole ca: „După acordurile de la München”³, „Consecințele economice ale acordului de la München”, „Sacrificiului Cehoslovaciei n-a asigurat

nici securitatea nici pacea”⁴ ș.a. Într-unul din articole era demascată politica de cedare în fața acțiunilor agresive ale Germaniei fasciste dusă de marile puteri apusene „moralmente responsabile de amputarea Cehoslovaciei de cele mai bogate ținuturi”⁵.

Ziarul „Lumea românească” a produs mai multe scrisori primite la redacție de la diferiți oameni ai muncii, din cuprinsul cărora se desprindea adevărata lor deplină la cauza libertății și independenței poporului cehoslovac. Asemenea scrisori au trimis gazetei numeroși muncitori din Ploiești⁶, București, Bacău, Cîmpina, Bîrlad, Moreni, Huedin⁷ și din alte localități. Un timpărl din Cîmpina scria: „Ca muncitor deplîng soarta muncitorilor cehi și durerea este și a mea, față de soarta ce li s-a rezervat”⁸.

Presă vremii a publicat zguduitorul apel al celor 26 de scriitori și publiciști cehoslovaci: „Către conștiința lumii!” în care se spunea: „Nimeni să nu închidă ochii în fața crudului adevăr că după noi ar veni și rîndul altor popoare și țări”⁹.

Răspunzînd acestui apel, un grup de intelectuali patrioți, cunoscuți publiciști antifasciști, și-au manifestat într-o scrisoare adresată la 9 noiembrie 1938 președintelui Republicii Cehoslovace, solidaritatea cu poporul cehoslovac¹⁰. Scrisoarea semnată, între alții, de Petre Con-

stantinescu-Iași, Athanase Joja, Matei Socor, glăsuia: „Noi sîntem pe deplin conștienți că atacurile fascismului german împotriva Cehoslovaciei reprezintă prima etapă — decisivă de altfel — a planului de cucerire a bazinului dunărean și de supremație mondială. Noi știm că astăzi nu este vorba numai de apărarea Cehoslovaciei, ci și de apărarea păcii, a libertății și civilizației mondiale”.

Reprezentanții ai asociației Amicii Cehoslovaciei (înființată la București în septembrie 1938), în frunte cu Ștefan Voicu, au făcut o vizită a-țasatului de presă de la Legația cehoslovacă din Capitală pentru a exprima simpatia forțelor patriotice și democratice din România cu poporul cehoslovac.

Asociația publiciștilor români și-a dat, de asemenea, adeziunea la acțiunile de sprijinire a Republicii Cehoslovacie¹¹.

C. Ionescu-Gulian, comentind apelul intelectualilor cehoslovaci, a relevat rolul oamenilor de literă și știință în lupta „pentru apărarea și pregătirea culturii democratice de mine” împotriva brutalității și violenței hitleriste¹².

Figuri proeminente ale vieții culturale-științifice și publicistice din țara noastră și-au ridicat cu tărie vocea în apărarea independenței Cehoslovaciei. Nicolae Iorga, infierînd agresivitatea celui de-al III-lea Reich, scria: „În numele conștiinței umane am ținut, fără a discuta fondul inuși al chestiunii, a ridica acest protest contra grosolaniei triumfătoare”¹³.

Într-o scrisoare trimisă lui N. Iorga și publicată în presă, un număr de 160 de studenți din București, exprimă mulțumiri profesorului pentru poziția sa antihitleristă. Autorii scrisorii menționau că Iorga „a arătat cu emoționantă claritate și fermitate simpatia... pe care poporul român o poartă poporului prieten cehoslovac...”¹⁴. Scrisoarea era iscălită de Manea Mănescu, Corneliu Mănescu, Miron Constantinescu, Alexandru Balaci, Silviu Iosifescu ș.a.

La rubrica „Cronica mizantropului” din „Jurnalul literar”, George Călinescu (sub pseudonimul Aristarc) a condamnat atitudinea marilor puteri apasene care au consimțit să fie dezmembrată Cehoslovacia sub pretextul că „nu se cade ca occidentul să se bată pentru o „obscură ceherie”. Deci Cehii, popor cu

o civilizație atît de frumoasă sînt „obscuri”¹⁵.

Pe aceeași linie, Vasile Maciu se întreba în mod justificat în revista „Însemnări ieșene”: „Cum se mai pot increde țările din sud-estul Europei în Franța d-lor Daladier, Bonnet și Flandin, după acordul de la Munchen?”¹⁶. La rîndul său, Octav Livezeanu a avertizat că „o agresiune repetată nu se domesticește prin renunțări continue”¹⁷. În aceeași ordine de idei, Ella Negruzzi și-a exprimat convingerea că hitleristii „nu au limită în aptitudinile crescînde spre Orient...”¹⁸.

Zaharia Stancu și-a declarat deschis simpatia față de poporul cehoslovac cînd acesta „după ciuntirea frontierelor cehoslovace... s-a îmbrăcat în straie de doliu”¹⁹. În mod asemănător, Tudor Teodorescu-Brașiște arăta într-o scrisoare trimisă ziarului „Lumea românească” că a „primit acordul de la Munchen” cu „un mare, un chinuitor sentiment de durere”²⁰.

Miron Radu Paraschivescu, amintind de evoluția fascismului german de la aducerea sa la putere în ianuarie 1933, scria: „De-alungul acestor cinci ani, în care timp aceeași intransigență și același totalitarism naționalist au crescut pînă la proporții incredibile, am fost martori, pe rînd, la ștergerea de pe harta Europei a citorva ținuturi și țări care-și cuceriseră, prin jertfe ale singelui și îndreptățiri ale istoriei, o independență. Ultima căreia i-a venit rîndul este Cehoslovacia. Spectacolul cuprinde într-însul cel mai tragic și impresionant moment, acela al distrugerii unei națiuni...”²¹.

Prin scris s-au aflat în acea vreme alături de poporul cehoslovac dr. Nicolae Lupu, N. D. Cocea, C. Titel Petrescu, Ștefan Antim, Emil Socor, Constantin Prîsnea, Ion Vineanu, Izabela Sadoveanu, dr. C. I. Parhon, George Macoveșcu, Geo Bogza, Eugen Constant, Titus Cristureanu, Radu Olteanu și mulți alții.

Dictatul de la Munchen a fost supus criticii și în presa burgheză de diferite nuanțe. Într-un articol intitulat: „Poziția României”, gazeta „L'Indépendance Roumaine” a comentat favorabil atitudinea guvernului român pe plan diplomatic și politic de sprijinire a statului cehoslovac. „În timpul actualii crize europene — scria „L'Indépendance Roumaine”, România a avut o atitudine care — dacă informațiunile noastre sînt juste — i-a

adus nu numai din partea presei internaționale, dar și din partea diferitelor Cancelarii, mărturii de grațitudine și admirație cari vor constitui o pagină din cele mai glorioase ale istoriei sale contemporane”²².

Presă vremii a inserat în coloanele ei numeroase aprecieri pe care oficialitățile cehoslovace le-au făcut în repetate rînduri la adresa poporului român pentru sprijinul acordat țării lor. Astfel, „Neamul românesc” a publicat nota oficială din 24 octombrie 1938 a Legației cehoslovace din București în care se arăta: „În timpul săptămînilor trecute cînd poporul cehoslovac a trecut prin cele mai grele momente ale existenței sale și, după aceea, cînd a fost supus celor mai grele încercări, Legațiunea cehoslovacă din București a primit numeroase dovezi de nobilă participare și de îndemnuri nu numai din partea diferitelor organizațiuni și asociațiuni românești, dar și de la particulari, deseori anonimi, cărora li este imposibil să le răspundă fiecareia în parte. Legațiunea roagă deci pe toți care au ținut cu poporul cehoslovac în momente grele să știe cine îi sînt adevărații prieteni, să primească atît în numele legațiunii, cît și în acela al guvernului cehoslovac și al întregii națiuni cehoslovace, expresiunea celor mai sincere mulțumiri pentru dovezile de călduroasă prietenie”²³.

„Universul” a reprodus următoarea declarație a guvernului cehoslovac făcută în Parlament la 17 noiembrie 1938: „Păstrăm cu recunoștință și cu fidelitate amintirea tuturor manifestărilor de simpatie care ne-au venit și indeosebi dovezile de amicitie date de România”²⁴.

Sub titlul: „Poporul cehoslovac mulțumește României”, „Lumea românească” a inserat o corespondență din Paris, în care se relatea: „În zilele cînd Cehoslovacia, țara care cu hotărîre și demnitate a rămas neclintită alături de prietenii și aliații ei... s-a văzut părăsită de toți prietenii și de toți aliații ei în zilele de mari deziluzii și mari dureri, întreg poporul cehoslovac și-a dat seama că din toate prietenile și aliatele singure România și Uniunea Statelor Sovietice, n-au părăsit-o”²⁵. Gazeta arată în continuare că poporul cehoslovac a omagiat cu căldură atitudinea poporului român, „România a înscris, în istoria sa, în zilele de

trădare și rușinoasă dezertare, în cele mai penibile zile ale Europei moderne, o pagină de loialitate, de omenie și demnitate. Așa o crede, așa o simte și așa o va susține întotdeauna poporul cehoslovac".

UN PUTERNIC ECOU l-au avut acțiunile din România în sprijinul Republicii Cehoslovace, în presa cehoslovacă. Ziarele din țara vecină au publicat o serie de articole în care exprimau recunoștința poporului cehoslovac față de ajutorul acordat de poporul român. Publicația „Narodny Listy” scria la sfârșitul lunii octombrie 1938: „Politica României s-a dovedit de un adevărat cavalerism în aceste timpuri grele pentru Cehoslovacia. Trebuie să spunem de la început că nu sîntem surprinși de această atitudine a României, întrucît am avut și mai înainte ocazia să constatăm aceste calități ale ei... Numai la nevoie îți poți cunoaște adevărații prieteni. Națiunea cehă și cea slovacă au avut în nenorocirea lor o adevărată consolare în nobila simpatie și loialitate arătate de România”.

PRESA INTERNAȚIONALĂ a comentat, de asemenea, pe larg poziția României față de Republica Cehoslovacă în toamna anului 1938. Revista muncitorească „Rundschau”, care apărea la Basel, a remarcat cu satisfacție că: „Poporul român se solidarizează cu lupta poporului cehoslovac și a altor popoare vecine contra Germaniei fasciste. În această luptă s-au unit muncitorii, țărani și intelectualii români cu frații lor cehoslovaci împotriva agresiunii fasciste, contra dușmanului tuturor țărilor dinădăre și din Balcani”²⁶.

Publicația sovietică „Journal de Moscou” evidențiază faptul că după pactul de la München „majoritatea ziarelor românești și-au exprimat neliniștea pentru soarta țărilor Europei Orientale”²⁷.

Revista muncitorească „World News and Views” (Londra) subliniază că: „Partidul Comunist din România, ca un continuator al tradițiilor de luptă ale poporului român din trecut, pășeste alături de popor, în primele rinduri, în lupta pentru apărarea independenței României și pentru apărarea Republicii Cehoslovace”²⁸.

Cotidianul francez „Le Moment” scria următoarele: „Prietenă și aliată în timpul cînd țara vecină își începea ascensiunea în concertul națiunilor, România nu și-a schimbat cu nimic sentimentele și angajamentele sale în momentele nefericite pentru Cehoslovacia”²⁹.

Ziarul american „New York Times” nota: „România a dat o dovadă strălucită de loialitate față de tratatele și prietenii săi chiar în momentul în care marile puteri nu-și onorau semnătura”³⁰.

Comentarii asemănătoare au mai apărut în presa belgiană („Le Soir” din 28 octombrie 1938), iugoslavă („Vreme” din 3 decembrie 1938) și din alte țări.

CELE PREZENTATE constituie spl-cuiti dintr-o vastă activitate gaze-tărească dusă cu abnegație acum 30 de ani în țara noastră împotriva a-cordului de la München. Mișcarea de solidaritate din România cu Re-publica Cehoslovacă a înscris pagini de neuitat în cronică luptei comune a popoarelor român și cehoslovac împotriva agresorilor fasciști, pentru apărarea păcii, a independenței și suveranității naționale.

1. „Lupta de clasă”, nr. 4 din august 1938.

2. „Scinteia” din 25 noiembrie 1938.

3. „Lumea nouă” din 16 octombrie 1938.

4. Idem, din 23 octombrie 1938.

5. Ibidem.

6. „Lumea românească” din 11 octombrie 1938.

7. Idem, din 18 octombrie 1938.

8. Ibidem.

9. „Fapta” din 2 octombrie 1938.

10. Arhiva C.C. al P.C.R., Fondul nr. 25, dosarul nr. 4215, filele 26—29.

11. „Neamul românesc pentru popor” din 15 noiembrie 1938.

12. „Fapta” din 2 octombrie 1938.

13. Idem.

14. „Neamul românesc” din 10 noiembrie 1938.

15. „Jurnalul literar” din 1 ianuarie 1939.

16. „Insemnări ieșene” din 1 februarie 1939.

17. „Lumea românească” din 11 octombrie 1938.

18. Idem, din 12 octombrie 1938.

19. Ibidem, din 3 octombrie 1938.

20. Ibidem, din 12 octombrie 1938.

21. „Neamul românesc” din 22 octombrie 1938.

22. „L'Indépendance Roumaine” din 15 octombrie 1938.

23. „Neamul românesc” din 26 octombrie 1938.

24. „Universul” din 19 noiembrie 1938.

25. „Lumea românească” din 27 octombrie 1938.

26. „Rundschau” din 29 septembrie 1938.

27. „Journal de Moscou” din 4 octombrie 1938.

28. „World News and Views” din 8 octombrie 1938.

29. „Le Moment” din 28 octombrie 1938.

30. „New York Times” din 4 decembrie 1938.

Cabinet de presă într-un muzeu memorial

SÎNT NUMAI câteva luni de cînd un nou muzeu memorial, deschis în Bușteni, în casa unde Cezar Petrescu a locuit în ultima perioadă a vieții sale, vine să ne dezvăluie ineditul unei activități închinată scrisului pe care, exceptînd intimii și prietenii prozatorului, pușini l-au putut măcar bănuși. Se află expuse în vila aceasta frumoasă, cu zece camere, multe și prețioase mobile și covoare, bibelouri și obiecte de artizanat, file de manuscrise și scrieri apărute de-a lungul anilor, fotografii de familie și cărți de lectură (circa 10.000 volume), reconstituind admirabil atmosfera, cadrul în care a trăit și a lucrat cel ce și-a conceput opera într-o manieră balzaciană, ca o cronică românească a secolului al XX-lea. Dar ceea ce constituie o adevărată surpriză pentru vizitator este camera de la etaj în care sînt adunate zeci de colecții de periodice românești și străine, alcătuint un adevărat cabinet de presă.

Se găsesc aici, în primul rînd, vechi și prestigioase periodice politice sau culturale ca „Revista socială” (colecția întreagă din anii 1884-1887), cea dintîi publicație teoretică socialistă din România; „Convorbiri literare” (din anii 1884-1887), revistă care a exprimat poziția societății „Junimea”, „Revista Nouă” (din anii 1893-1895) publicație lunară de literatură, studii istorice, filologice și sociologice, scoasă de B.P. Hașdeu cu colaborarea lui B. Șt. Delavrancea, Al. Vlahuță, I. A. Bassarabescu, V. A. Urechia, Th. Speranția ș.a.; „Viața Românească” (din primii ani ai apariției la Iași, între 1906-1916), revistă literară și științifică de orientare democratică, reunind în coloanele ei cele mai valoroase condeie ale scrisului românesc din prima jumătate a secolului nostru; — „Furnica” (din anii 1904-1922), revistă umoristică de largă circulație al cărei animator a fost George Ranetti;

„Insemnări ieșene” (întreaga colecție 1936-1940), revistă lunară apărută la Iași sub conducerea lui M. Sadoveanu, C. Topirceanu, M. Codreanu, și multe altele.

Frapează, de asemenea, marea număr de colecții ale unor publicații de orientări diferite, cu existențe mai mult sau mai puțin elementare, apărute în primele decenii ale secolului nostru în diverse orașe de provincie, ca revista de cultură, literatură și artă „Luceafărul”, care s-a tipărit între anii 1906-1914 la Sibiu și al cărei important rol în afirmarea intereselor naționale și sociale ale românilor din Transilvania este bine cunoscut, revista literară „Făt-Frumos”, apărută între 1904-1905 la Birlad și apoi la București, sub conducerea lui Emil Girleanu, revista craioveană „Arhivele Olteniei” (din anii 1922-1929), săptămînalul literar ieșean „Lumea”, scos între 1924-1926 cu colaborarea lui M. Sadoveanu, T. Argezei și G. Topirceanu, „Țara Noastră”, apărută între 1923-1926 la Cluj sub îndrumarea lui Octavian Goga, revista orădeană „Familia” (din anii 1934-1938) ș.a. Nu lipsesc din această sală de presă, care oglindește preocupările multilaterale ale scriitorului, o serie de publicații din diverse domenii ale științelor sociale ca „Revista de Filosofie”, apărută între 1923-1943 sub conducerea lui C. Rădulescu-Motru, „Revista de sociologie” (1931), apărută la Cluj ș.a.

La fel de variate ca tendințe și profil, ziarele și revistele străine (franceze și italiene în special) aduc și ele mărturia unei adevărate pasiuni de colecționar, în raiturile bibliotecilor de aici găsindu-se vechi publicații ca „Revue Pittoresque”, apărută la Paris între 1848-1849, „Revue des grands procès contemporains” și „Nouvelles scientifiques”.

ÎN SFÎRȘIT, întîlnim o serie de exponate (manuscrise, scrisori, foto-

grafii) care înfățișează sugestiv personalitatea publicistului Cezar Petrescu, o atenție aparte fiind acordată perioadei dintre 1921-1926, cînd el a scos la Cluj în colaborare cu Adrian Maniu, Gib Mihăescu, Lucian Blaga și alți poeți și prozatori, revista literară „Gîndirea”. Despre orientarea de început a „Gîndirii”, cînd în coloanele ei se întîlnesc semnături și ale unor scriitori ieșeni grupați în jurul „Vieții românești” ca G. Topirceanu, Demostene Botez, Al. O. Teodoreanu și alții, Cezar Petrescu mărturisea într-un interviu apărut în 1929 în „Adevărul literar și artistic” că ceea ce îi unea în primul rînd pe colaboratorii revistei era dorința de a nu se încadra nici unui curent literar, nici unei școli critice.

— „De fapt, — îmi spunea Smaranda Chehata, sora scriitorului, care poartă grija amenajării muzeului — Cezar considera gazetăria ca un excelent „post de observație”, din care scriitorul poate urmări permanent desfășurarea evenimentelor. S-a dus la Cluj, în 1921, la vîrsta de 28 de ani, ca să scoată „Gîndirea”, minat de dorința de a lucra într-o redacție unde să-și poată desfășura nestîngerit activitatea publicistică, în paralel cu cea literară. Adrian Maniu, care i-a fost președinte colaborator și prieten, îmi spunea înainte de a închide ochii, că în anii de început, Cezar scria pentru revistă câteva articole într-o singură noapte. Cît despre pasiunea lui de a strînge și colecționa diverse ziare și reviste, aceasta are o explicație simplă: Cezar Petrescu folosea presa ca material documentar indispensabil în elaborarea unora din paginile sale de literatură. Pentru romanul „1907”, de pildă, și-a procurat în mod special colecțiile mai multor ziare apărute în acel frămîntat an („Universul”, „Epoca”, „Voința Națională”), socotind că numai printr-o atentă consultare a lor își poate lămurii unele aspecte esențiale ale marelui război fărănești. Pentru romanul „Intunecare”, apărut în 1927, el și-a asigurat de asemenea diverse colecții de ziare din perioada primului război mondial. Sper ca într-o zi, întreg acest material de presă, ca și vasta bibliotecă lăsată de Cezar Petrescu, să poată fi puse spre consultare la dispoziția cercetătorilor sau a tinerilor scriitori și publiciști dorinți de a găsi aici, la Bușteni, un loc liniștit de documentare în munca lor de creație”.

Const. DARIE

Théophraste Renaudot, un precursor

DICTIONARELE și enciclopediile, în trei rânduri prizărite printre efemeride ale vieților unor compozitori, jurisperiti și regi rămași pe vecie obscuri, menționează doar atât: „Medic și istoriograf francez, fondatorul publicației „Gazette”, devenită ulterior primul ziar cu apariție regulată”.

Este ingrat de puțin și total nedificator pentru figura acestui prim „mușchetar”, care — prin stilul lui sobru și informarea exactă — a dovedit cel dintâi, pe tărîmul accidentat al jurnalisticii, că pana poate fi mai puternică decît spada și adevărul poate răzbi peste toate zidurile cenzurii.

Duelul său cu cenzura lui Richelieu s-a prelungit, decenii întregi, într-o ciocnire pe viață și pe moarte cu apărătorii privilegiilor de la Sorbona, dornici să mențină un monopol al informării; cu cei revoltați că cineva s-a gîndit la o asistență a săracilor ca la o obligație de stat.

Simpla enumerare a acestor idei atât de moderne, cu cel puțin un secol în avans față de epocă, absolut explozive prin conținutul etic și implicațiile sociale, riscă să ni-l arate pe acest medic luminat și „doctor de suflete” în spe mai curînd drept un „Cavaler al Tris-

lei Figuri” decît un mușchetar invincibil.

Totuși, Renaudot nu a căzut nici o clipă în utopie. Bunul său simț solid, realismul întemeiat pe o aspră și variată cunoaștere a vieții franceze de la începutul secolului al XVII-lea i-au asigurat o armătură care l-a ajutat să nu fie vulnerabil la șicane, calomnii, manevre de culise și alte „arme secrete” care, chiar înainte de nașterea marilor trusturi de presă și a presei cu „sînge pe pagina întîia”, bîntuiau, de la primii săi pași, profesia de ziarist.

Dar nu trebuie să conchidem, superficial, că meritul primordial al lui Renaudot l-ar putea reprezenta acela, oarecum cronologic, de a avea prioritatea în rolul de creator și conducător al unei publicații care-și respecta periodicitatea, punînd în circulație vești și noutăți.

Inițiativa existase și mai înainte ca acest medic, născut în 1585 la Laudun, să devină — tardiv — celebru pentru a sa „Gazette” (mai apoi „Gazette de France”). Încă de la 1587, părinții lui puteau ține în casă, ca pe un ciudat monstru de hîrtie, un martor al „cidăteniilor moravurilor”, foaia semestrială care apărea în toate orașele Franței unde se țineau țiguri. În 1609, preistoria presei înregistra altă apariție cu existență foarte scurtă și peripețioasă: „Les mercuriales gallo-belges”, pentru ca, în 1611, primul număr din „Mercure françois” să pătrundă în cîteva biblioteci, ediția fiind comparabilă, prin dimensiuni și prezentare grafică, mai de grabă cu un în folio decît cu un ziar...

Confratele contemporan britanic, purtînd titlul foarte apropiat de epoca modernă: „Weekly news”, își permitea chiar luxul unor excese de stil și cocheta cu lipsa de scrupule în privința surselor de informare, încît furniza o binevenită țintă atacurilor umoriștilor și caricaturiștilor vermii (care încă nu aveau nici o colaborare în perspectivă la vreun cotidian sau săptămînal, așa că puteau fi imparțiali).

Poetul James Shirley scria chiar, despre acești străbuni ai lui Caracudi, care-și găseau o inspirație foarte... curgătoare în fundul cîinii cu bere, într-un tihnit colț de tavernă londoneză, sau cel mult se deplasau hoinărind prin docuri, pe tîrmurile Tamisei: „Oamenii aceștia, care-și zic gazetari, dacă le dai

un ceas, vor descrie o bătălie purtată în oricare colț al Europei, fără a fi pus vreodată piciorul dincolo de pragul tavernelor... Un ostaș nu poate pierde un fir de păr de pe cap, fără a se trezi consemnat în cîteva pagini ale acestor ființe iuți de pană...”.

Așadar, sămînța fusese aruncată, numai că terenul nu era plivit și buruienile gazetărești creșteau în voie. Renaudot a încercat să defluească pentru prima dată, cu luciditate și clarviziune, rolul social, platforma culturală pe care era capabil să le dețină un periodic. Darul său uimitor de asimilare a experiențelor pozitive ale altora, spiritul de experimentator, pus la încercare în activitatea medicală, judecata sigură cu care definea un ansamblu de situații și idei, au contribuit în egală măsură ca din simplele transmisii de actualități folosite mai ales în rețeaua de informare a financiarilor italieni și vindute în schimbul unor „gazzetti” (părăluțe venețiene), Renaudot, ridicînd simțitor stăchetă, să făurească un instrument suplu și eficient pentru împlinirea acelei nevoi spirituale funciare subliniate de Montaigne în „Essais”: nevoia umană de a acumula informații exacte, ajunge la o cunoaștere mai pătrunzătoare a realității prin intermediul experienței directe a altor oameni.

Desigur, Renaudot nu a avut nici timpul, nici mijloacele, nici nevoia de a sintetiza într-un crez explicit aceste principii nobile. Ele se degajă însă, la o simplă lectură, din primul exemplar apărut la 1631, al faimoasei sale „Gazette”. Și, ca orice ziar vrednic de acest titlu, ecourile au fost la fel de puternice și printre prieteni — mai numeroși decît se aștepta — și printre dușmani. Pentru că fondatorul ziarului înțelegea să îngemăneze perfect activitatea prin care se ilustrase pînă atunci pe tărîm medical, cu cea inițială de la această tribună a celor umili.

Activitate care, să nu uităm, îi adusese acestui strălucit doctor al facultății de mare tradiție din Montpellier multe polemici și dificultăți. Ideea sa, de a se crea în Franța policlinici gratuite pentru săraci, de a folosi în tratamentele curente medicamente chimice, întîmpinase boicotul și dezlănțuisese veninul „mărimilor” de la facultatea de Medicină din Paris. Acestea se manifestaseră și între 1618 și 1625, cînd Renaudot străbătuse în lung și-n lat Franța, mai întîi în calitate de „Comisar

general al săracilor regatului", iar apoi la Paris, unde avea un rol de consilier regal echivalent cu un actual ministru al Prevederilor Sociale. Dar ostilitatea adversarilor săi a culminat în momentul apariției periodice.

Mai mult încă, înfiinșând, prin intermediul publicației, un „Bureau d'adresse et de rencontres”, Renaudot caută să stabilească prin presă un fel de echilibru între cererea și oferta de serviciu. Inițiativa a fost elogiată de micii patroni și de meseriași, dar privită cu suspiciune de cei dornici să angajeze în cele mai arbitrare condiții, fără ca salariații eventuali să cunoască nivelul mediu al salariilor, locurile unde ar găsi mai bun plasament.

Indiferent de ecouri și de pozițiile cititorilor, „fiica iubită” a lui Renaudot, „Gazette”, dovedește în ce măsură corespundea unei nevoi publice reale, prin succesul difuzării. Ediția, care purta subtitlul semnificativ: „*Avis de toutes les nécessités et commodités de la vie et société humaine*”, este retipărită la Troyes, Arles, Avignon, Lyon, Rouen, Toulouse. Adică, sub semnul lui Mercur și al Minervei, în majoritatea centrelor comerciale și culturale ale Franței lui Ludovic al XIII-lea. În curând, ea se îmbogățește cu un strămos al paginii externe: colțul intitulat „*Nouvelles ordinaires de divers endroits*”. Un amănunt ilustrativ pentru operativitatea colaboratorilor — mai ales dacă ținem seama prin câte vămi și cenzuri trebuiau să treacă materialele — este acela că se publicau fapte și întâmplări petrecute doar cu 6-7 zile mai-nainte, la Viena și Istanbul.

În sumarul tot mai multicolor al publicației, începe să figureze și o rubrică devenită, prin alunecări și alterări biseculare, actuala „presă de inimă”: „*Jurnalul fetelor de măritat*”...

Tendința socială pronunțată, mică publicitate, preț accesibil pungilor modeste: 1 sol (echivalent cu 40 de centime de azi) — iată numai câteva argumente destinate să-i atragă lui Renaudot filipice, obstrucții oficiale, ajungând până la constituirea unei veritabile tabere de adversari.

Maestrii tiparului, simțindu-se amenințați de răspunderea mult mai lară și mai rapidă a „Gazettei”, medicii „mondeni” ai timpului (în frunte cu parvenitul Guy Patron, medicastru pedant și ignar) se aliază împotriva

intrusului în domeniul lor, „tulburătorului liniștii”. Locotenentul-general de poliție Bichet începe să citească printre rinduri. Se conturează primele episoade ale îndelungatului duel care avea să-l opună pe Renaudot pe rind, cenzurii lui Richelieu și apoi celei a lui Mazarin. Duel în care se confirmă, se călesc, calitățile morale ale proaspătului director: consecvență, incorruptibilitate, curajul opiniei, simțul răspunderii. În cele 8 pagini în care apărea peste 6 luni „Gazette”, nici o concesie. Nici măcar față de suveranul Ludovic al XIII-lea, vaq favorabil presei: o poezie „grivoise”, inspirată de capricioasele muze din jurul tronului, nu-și găsește locul în ziar. În schimb, își găsesc locul primele subterfugii din arsenalul cu ajutorul căruia presa s-a învățat treptat să-și bată adversarul. Pentru a trece pe sub furcile caudine ale „loarfecii” oficiale, unele anunțuri, cenzurate inițial, reapar sub alte titluri, cu litere mai mici: se fac rectificări formale, întărind de-abia, pentru cititorul avizat, informația difuzată anterior.

Consultațiile gratuite continuă și, datorită apariției ziarului, se înmulțesc. Medicilor de la Sorbona li se ridică tensiunea, aflind că Renaudot le răpea anual beneficii în valoare de 2000 livre, sumă respectabilă chiar pentru un profesor cu coadă la cabinetul său medical.

La „Grand Coq”, unde se aduna personalul redacțional, foarte restrâns, încep să vină și șomeri fără speranțe de a găsi de lucru, dacă nu se ocupă de ei cineva informat și bineintenționat. Se organizează conferințe de instruire; se angajează discuții ce pot fi ușor calificate, în termeni de azi: tribune libere. O efervescentă intelectuală polarizând în jurul publicației tendințele deschise viitorului, spiritele realmente libere. Și un efort sincer de a fi oglinda vremii, efort definit de Renaudot: „Dacă teama de a displace secolului lor a împiedicat pe mai mulți autori buni să se atingă de istoria epocii lor, care nu va fi dificultatea noastră de a scrie fidel cronica săptămânii, dacă se poate, chiar a zilei, în care se publică foaia noastră?”.

Pe acest teren spinos, minat, peste prejudecăți și neîncredere, firul de apă al primei publicații permanente își croia încet și sigur al-

bia, premergând fluviul de hirtie tipărită de mai tirziu.

„Gazette” își câștiga încrederea și stima cititorului mijlociu, intra în obișnuința lui. Câștiga până și o recunoaștere oficială, sub forma unui privilegiu regal. Dar, lipsit de cea mai mică dorință de a specula succesul, coplesit de muncile sale multiple (ca istoriograf al regelui, Renaudot scrie o suită de „Vieți celebre” cu documentare de reporter și vervă de pamfletar), fondatorul primului ziar trece în umbră. Fiii săi, mai animați de zel competitiv — gata, la un anumit moment, să intre în rivalitate chiar cu meritoriul lor părinte — își consolidează poziția, creînd „Le courier français”. Poate că ei au rămas credincioși, cu unele „corecturi”, principiului părintesc: „Într-un singur fel nu voi ceda nimănui: în căutarea adevărului”.

Cert este că patrimoniul istoriei presei le datorează mult mai puțin. Între timp, încă 15 ani sînt închinăți aceiași neobosite căutări. Iar cînd, la 15 octombrie 1633, Théophraste Renaudot își dădea ultima suflare, la fel de modest și auster, în veșnicele sale straie negre, până și vrăjmașii, în fața acestei cariere trăite în zodia demnității, sensibilității și a devotamentului pentru binele comun, erau siliți să recunoască realitatea unor fraze scrise mai demult de această pană neincovoiată; îndeosebi a celei care ar putea rămîne deviza vieții sale: „Recunoscîndu-mă născut pentru binele obștesc, am sacrificat floarea vîrstei mele fără altă răsplată decît cea pe care și-o plătește virtutea cu propriile ei mîini”.

POSTERITATEA a încercat, abia la 1893, să-i plătească datoria sub forme mai oficiale, înălțîndu-i un monument. Monument pe care calitatea sa de prieten și apărător al adevărului — deci periculos și peste veacuri — i-a îndemnat pe naziști în timpul ocupării de funestă memorie a Franței, să-l dea la topit, ca să facă din bronzul lui teavă de tun.

Încercare zadarnică. Fragilul monument de hirtie ridicat cu mîini modeste, cu devotament cotidian de către medicul luminat care a fost Théophraste Renaudot se dovedește durabil, clădit pe temelie puternică a adevărului.

Eugen B. MARIAN

FILIALA DOLJ

COLECTIVELE DE REDACȚIE ale ziarului „Înainte”, revistei de cultură „Ramuri”, studioului de radio Craiova, gazetelor de uzină și corespondenții presei centrale au avut o rodnică întâlnire cu Gheorghe Petrescu, prim-secretar al Comitetului județean Dolj al P.C.R., președintele Consiliului popular provizoriu. În cadrul acestei întâlniri s-au purtat discuții în legătură cu unele probleme privind tratarea în presa locală și de uzină a principalelor aspecte ale vieții economice, politice și social-culturale din județ. Au fost abordate de asemenea probleme ale creației publicistice, organizării activității redacționale, muncii cu corespondenții voluntari de presă și cu colaboratorii externi.

O interesantă întâlnire a avut colectivul ziarului „Înainte” cu I. D. Sîrbu, secretar literar la Teatrul Național din Craiova, un experimentat publicist, care a vorbit despre: „Conceptul de modernitate în presă, artă și literatură”.

Cu deosebit interes au urmărit membrii filialei noastre expunerea arhitectului Iancu Atanasescu, vechi restaurator, despre „Culelele din Oltenia. Valoarea restaurărilor de monumente istorice”.

În cadrul unor acțiuni educative, de largire a cunoștințelor de cultură generală, a vorbit în fața membrilor filialei noastre Al. Rădulescu, director adjunct al filialei Băncii de Stat, despre: „Gestiunea economică proprie”. Expunerea a fost ilustrată cu exemple locale, ceea ce a dat posibilitatea unei mai depline înțelegeri a acestei importante probleme economice. În cadrul aceleiași ședințe, Alex. Firescu, secretarul filialei Uniunii ziaristilor, a împărtășit impresii dintr-o vizită în R.S.F. Iugoslavia.

Prețuind pe cei care își aduc contribuția la activitatea publicistică, filiala județeană Dolj a Uniunii ziaristilor a sărbătorit într-un cadru festiv pe Paul Tomescu, veteranul redacției ziarului „Înainte”, cu ocazia împlinirii a șazeci de ani de viață, din care patru decenii

le-a consacrat activității pe tărîmul presei. Vechi și experimentat gazetar, Paul Tomescu muncește neobosit pentru a-și aduce aportul la buna apariție a ziarului. Cu flori, felicitări sincere și cordiale, cu urări de viață lungă și de rodnică activitate, s-a deslășurat festivitatea sărbătoririi colegului nostru, care în îndelungata sa activitate a contribuit la formarea multor tineri gazetari. Cu acest prilej i s-a acordat un premiu excepțional. Îi dorim și prin intermediul revistei noastre, viață lungă, sănătate și satisfacții depline în muncă.

Cu sprijinul întreprinderii interjudețene de cinematografie, filiala noastră a organizat pentru membrii săi o gală de filme inspirate de realitățile economice și social-culturale din Oltenia. A fost o inițiativă deosebit de instructivă pentru toți cei care au luat parte.

Ștefan ARDELEANU

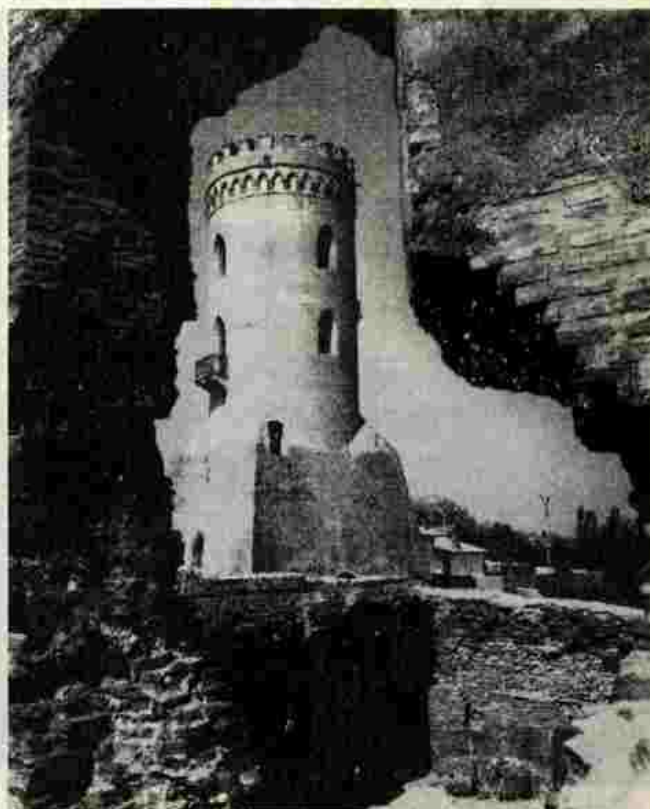
Pseudojurnalisme...

- Un domn bine îmbrăcat a cerut să i se servească un meniu cu taxă inversă.
- Ordinea de zi fiind epuizată, ședința s-a ridicat pe noi culmi.
- Copiii au venit la școală cu părinții tunși.
- Studiul recent apărut tratează tot despre cerc dar privit sub o altă latură a lui.
- Fiăcăul cel jerpșolil mînca sarmalele cu o poftă de alter ego.
- Savanșii au cercetat păsările ca să vadă dacă pieriseră pe limba lor.
- Nu îndrăznea să declare nule actele pierdute fiindcă știa prea bine că erau false.
- Marele chirurg a reușit să transplanteze inima de colo-colo.
- Luna lucea palidă ca o traducere.
- Brigadierul a plecat pentru citva timp la un curs de șase luni.
- Celebra vedetă se complăcea în anonim.
- Cam la sfîrșitul programului emisiunea s-a încheiat.
- Maful stîng al riuului s-a nimerit exact în fața celuiilalt.
- Dirigințele cel sever nu le permite chiulangiiilor jumătăți de măsură.
- Nu-și mai vedea lungul nasului de bucurie.
- Toată lumea recunoștea că era o capodoperă crasă.
- De obicei almanahurile apăreau pe anul în curs sau pe un alt an.
- Asirienii își cunoșteau foarte pușin civilizația fiindcă nu fusese încă dezgropată.
- Apar unele articole extrem de importante ce tratează cit de cit aceleași probleme.
- La slalom uriaș pe primele trei locuri s-a clasat concurenta franceză despre a cărei amploare am mai vorbit cititorilor.
- În loc să se înțeleagă unul pe altul, ei au tăcut invers.
- Spectatorii au părăsit sala plină de lacrimi de simpatie pentru autor.
- Nevastă-sa iolosea meieu salatierea cea mare în discuție.
- Nu-și putea permite să dea cu tifla, ne fiind profesor titular.
- Cu lira lui servilă îi cînta în strună șelului pînă îl dureau buricele degetelor.
- Toți preșcolarii din cursul inferior erau în general copii.
- Neînțelegerile dintre criticii literari erau unanime.
- Autorul a publicat atîtea cărți încît o singură viață ar fi imposibilă dacă le-ar citi.
- Avem încă lipsuri în munca noastră de pe o zi pe alta.
- Conducerea întreprinderii n-a organizat la nivelul cerut munca și lipsurile existente.
- A pășit cu dreptul și a continuat la fel.
- Capul asistentului era chel și lipsea adesea de la serviciu.
- Tratamentul avea meritul că nu contravenea mersului normal al bolii.
- N-avea nici un rost să se teamă de bisturiu fiindcă tot nu-l mai putea ajuta la nimic.
- Spre norocul simulantului, boala era reală.

M. CĂRLOANȚĂ

PEISAJUL ÎN PAGINILE PRESEI

AI. GÎNJU

● Un reușit peisaj istoric

PRESA MODERNĂ publică tot mai des fotografii ilustrând realitatea și prin peisaje. Sfera peisajului include o gamă variată — peisajul industrial, agricol, social, precum și fotografiile care ilustrează în chip artistic frumusețile naturii: montane, marine ș.a.

Peisajul nu este ușor de realizat. Realizatorul acestor fotografii trebuie să fie un iubitor al frumosului, al naturii, îndrăgostit de frumusețile patriei, de realizările obținute de poporul nostru în toate domeniile de activitate.

De asemenea, realizarea peisajului presupune din partea realizatorului cunoașterea la perfecție a legilor

compoziției în fotografie. Nu este lipsit de importanță efectul unui nor, al unui copac, al unei ramuri înflorite, felul cum elementele respective compun cadrul imaginii atunci când declanșăm. Sînt de părere că în peisaj folosirea filtrelor este în general necesară.

Consultînd ziarele centrale, precum și fototeca Agerpresului pe luna iulie a.c., am putut observa că există preocuparea de a se realiza asemenea fotografii. Multe din ele sînt redade nu numai în paginile ziarelor, ci și pe panourile instalate în centrele orașelor, prin ilustrate ce se trimit în mod obișnuit cunoștințelor sau rudelor din alte locali-

tăți. Fotografii, cum sînt cele din „Scinteia” — „Constanța —poartă spre lumea a țării” (5 iulie — autor Gh. Vințilă), „Sibiu — vedere panoramică” (9 iulie — autor M. Andreescu) sau din România liberă — „Clipe de recreere și destindere pe firul Bistriței, la Leșul Ursului” (28 iulie — autor Mihai Popescu), „Combinatul chimic Tg. Mureș” (1 august — autor I. Andrei) sau din „Scinteia tineretului” — „Cu spicul ca trestia și bobul ca vrabia” (23 iulie — autor O. Plecan), „Pe meleaguri gorjene” (26 iulie — autor O. Plecan) și multe altele sînt peisaje care-ți încintă ochiul, te fac să trăiești clipe pe care le-a trăit foto-reporterul atunci cînd le-a realizat.

● *Peisajul industrial constituie o preocupare de seamă pentru fotoreporterii noștri.*

De asemenea, unele peisaje realizate de fotoreporterii de la Agerpres — Vasile Moldovan, A. Rosenthal, C. Mocanu și alții — sînt des solicitate de ziarele centrale și de revistele ilustrate.

În același timp, și o spunem cu regret, sînt și imagini care vor să însemne peisaje, dar în realitate nu sînt. Din păcate, cu toate că sînt slab realizate, aceste fotografii ocupă destul spațiu în paginile ziarelor. Imagini ca cele din „România liberă” cu vederi din Slănic, Sîngeorz-băi sau din „Scinteia tinerețului” — „Vedere din Soveja”, „Prin Cheile Bicazului”, după părerea mea, sînt slab realizate și lînînd seama de

calitatea hîrtiei ziarului și de condițiile zincografice, în ziar au ieșit ca niște „pete negre”. Cît privește ziarul „Munca”, cu toate că ne aflăm în plin sezon estival, cînd zeci de mii de turiști autohtoni și străini puteau fi întîlniți peste tot — la munte, la mare, — peisajele publicate nu erau la nivelul realităților. De altfel, această constatare o făcea chiar un membru al colegiului ziarului cu care am avut prilejul să discut.

Am amintit aici doar aceste exemple, dar sînt în presa noastră centrală și locală atîtea, dovedind că nu orice exterior al unei uzine sau combinat, sau un tractor arînd pe

cîmp, o creangă de brad încărcată cu zăpadă pot fi denumite peisaje.

Am dorit ca prin aceste cîteva rînduri să abordez doar cîteva din aspectele peisajului în paginile presei. Și, ca încheiere, cred că n-ar fi lipsită de importanță o colaborare între Asociația fotoreporterilor de pe lîngă Uniunea ziaristilor și Editura Meridiane, în selectarea celor mai bune peisaje, realizate de fotoreporterii din presă și care să fie tipărite ca ilustrate. Ar fi un folos pentru calitatea acestui gen de fotografii cît și pentru stimularea celor mai bune peisaje realizate de fotoreporterii care activează în presă.

CU PRIVIRE LA GENURI ÎN PRESĂ

AVIND PRILEJUL de a mă adresa colegilor români, prin intermediul revistei „Presă noastră”, țin să menționez că, în elaborarea acestui articol despre unele aspecte ale genurilor gazetărești, am pornit în primul rând de la istoria, experiența și situația presei maghiare; exemplificările se referă la experiențele acesteia; articolul reflectă în bună măsură realitățile din Ungaria.

Însemnătatea genurilor

În legătură cu teoria genurilor gazetărești, cu însemnătatea acestora în general, întâlnim alături de concepții de subapreciere și de supraapreciere. Din punctul de vedere al practicii jurnalistice, supraaprecierea este cea mai dăunătoare. Ea se manifestă prin următoarea înălțare de idei:

1. În esență, ziaristica este literatură, beletristică!

2. Genurile sînt categorii ale conținutului sau cel puțin ale conținutului și formei!

3. Corespunzător cu aceasta, lipsurile în domeniul gazetăriei pot fi abordate și remediate pornindu-se în primul rând de la genuri!

Cei ce gîndesc în acest mod, căutînd „mîntuirea” presei, izbăvirea ei de aspectele cenușii, plicticoase,

* Articolul de față, așa cum se menționează și în introducere, reflectă experiența presei maghiare și părerile pe care autorul le-a exprimat și în cadrul unor lucrări editate: Din lectura articolului, cititorii vor desprinde, desigur, cu ușurință o seamă de asemănări cu cele din presa noastră, ca și unele deosebiri, alături de definiții ale genurilor și a terminologiei folosite. **NOTA RED.**

Articol scris pentru „Presă noastră”

de Gombó PÁL

redactor șef al revistei
„Magyar Szajtó”-Budapesta

grăiesc astfel: „Să se publice foletoane... reportaje literare... Să se scrie în culori vii...”!

De fapt, nu există nici un temei de supraapreciere a teoriei genurilor. Examinînd cu obiectivitate faptele — și nici nu se poate altfel, — trebuie să se pornească de la următoarele idei:

1. Ziaristica — deși folosește mijloace literare, existînd o interconexiune a ei cu beletristica — nu este o activitate literară, ci politico-socială, îndreptată spre informarea și influențarea opiniei publice, spre oglindirea și, implicit, influențarea evoluției sociale, a conducerii ei; cu alte cuvinte este un instrument și un factor activ al transformării vieții sociale.

2. Genurile nu sînt categorii ale conținutului, ci ale formei. Concepția marxistă înțelege prin conținut reflectarea realității, a esenței sale, și nu modul, forma acestei reflectări. În privința genurilor: de obicei, pe baza anumitor criterii, se grupează laolaltă mai multe opere, uneori chiar prea multe. Dacă pentru moment abordăm problema absolut unilateral și abstract, se pune întrebarea: în noianul acestor criterii, care este ponderea conținutului relatării? Răspunsul va fi desigur: *niciunul!* În presa noastră, ca și în cea americană, apar reportaje, similare ca gen, despre războiul din Vietnam, dar conținutul lor diferă în esență. Și invers: fie că scriem despre agresi-

unea în Vietnam o glossă, fie un comentariu, fie un reportaj, fondul acestora va fi același — doar forma se schimbă.

3. De aici putem trage concluzia că manifestările presei în ansamblu, caracteristicile ei fundamentale pot fi apreciate nu prin prisma genurilor, ci prin aspectele ei social-politice. Presă este un factor al dezvoltării, al evoluției societății în toate timpurile. Corespondențe de pe front se pot scrie numai pe timp de război, iar publicistica devine ascuțit militantă în perioada unor violente ciocniri sociale, ca rezultat al confruntărilor, ca o manifestare a dialecticii luptei contrariilor. Climatului democratic favorizează abordarea și dezbateră directă a problemelor.

Ceea ce am expus pînă acum nu înseamnă cituși de puțin o subapreciere a rolului și teoriei genurilor. Dimpotrivă. Dacă nu ne legăm în iluzii, putem afirma cu eficiență adevărata menire a genurilor. Acest lucru nu este deloc neglijabil. Forma, în general, este legată de conținut: pe de o parte, este un instrument de exprimare și, ca atare, precizia și frumusețea formulării ridică, iar lipsa acestora scade nivelul conținutului; pe de altă parte, forma acționează asupra conținutului, stimulează dezvoltarea lui, îl completează. În această strînsă corelație, genurile impulsionează direcția dezvoltării sociale. Mai pe larg:

1. În practica gazetărească problema genurilor se prezintă sub trei aspecte:

a) Pentru ziarist: cum să scriu pe tema dată, cum să abordez materialul existent?

b) Pentru redacție, ca o problemă de *conținut al ziarului*: numărul cutare necesită un volum de.. publicistică, reportaj atractiv și viu, glossă, material distractiv ș.a. Rezolvarea acestei „ecuații” determină *profilul publicației*.

c) Pentru presă, în ansamblu, ca o problemă de *structură*: cite ziare, săptămânale, periodice apar și ce caracter au (ziare de reportaje, cotidiene politice, de informații, bulevardiere, organe profesionale ș.a.)

La toate aceste întrebări ne propunem să răspundem prin *prisma genurilor*. Ziaristul caută forma cea mai corespunzătoare pentru tema dată, și în acest scop, ținând seama bineînțeles și de aptitudinile proprii, se folosește de genurile constituite, de normele specifice acestora, de experiența sa în funcție de documentarea, structurarea, redactarea materialului și regulile de apariție. Redacția — ținând seama de interdependența dintre formă și conținut — întocmește macheta potrivit cu caracterul, profilul ziarului, în așa fel, încât informațiile, reportajele, corespondențele și articolele de fond, glosele, foiletoanele ș.a.m.d. să-și găsească locul cuvenit, ca și diversele rubrici: politică externă, politică internă, cultură, sport, politică-economică ș.a. Pe plan social general această cerință de profil caută să se pună de acord cu cerința publicului, cu capacitatea lui de înțelegere și, de aceea, periodic, structura ziarului se transformă, se lărgeste sau se îngustează.

2. Forma acționează asupra conținutului și în sensul că atrage atenția asupra lipsurilor acestuia. Dacă unui articol nu putem să-i conferim proporțiile și avântul cuvenite, dacă în textul unui reportaj este greu să găsim subtiluri adecvate, pasaje demne de subliniat, avantajele formei se reduc; ele înseși constituie un *avertisment*, în sensul că conținutul lasă de dorit, că documentarea este necorespunzătoare, că raționamentul autorului nu este cuprinzător și consecvent.

3. „*Moda genurilor*”, care într-o anumită formă reapare din când în când, reliefează nu numai stadiul presei, ci și situația vieții publice, care la rîndul ei înriurește presa. Potrivit experienței ungare, prioritatea articolelor de fond atestă o viață

politică activă. Contrafondurile (avînd o formă comentativă și un conținut mai mult de „rețetă”) confirmă existența unui climat dogmatic. Atunci cînd așa-zisul reportaj literar este proclamat drept regele genurilor gazetărești, de obicei este lezată caracterul de masă; în locul abordării problemelor centrale majore, se zămislESC materiale umflăTE ce oglîndesc probleme minore, neesențiale, ce-i drept într-o formă accesibilă, cvasiliterară.

Evident, una este „moda genurilor” și cu totul altă justă afirmare a acestora. În general, unele genuri constituite ocupă și trebuie să ocupe întotdeauna locul corespunzător în ziare. Dar acest corespunzător se schimbă de la o etapă la alta.

Varietatea genurilor

Problema cea mai greu de rezolvat în afirmarea la noi în țară a teoriei genurilor au constituit-o neclaritățile în privința nomenclaturii. Recunoașterea sau nerecunoașterea existenței independente a anumitor genuri utilizate; criteriile fundamentale ale grupării acestora; încadrarea lor în cutare sau cutare categorie — toate acestea au constituit obiectul unor discuții în cadrul învățămîntului profesional, al unor conferințe, cursuri de ziaristică, precum și al unor dezbateri de principiu. Dar fiecare dintre noi ia poziție potrivit propriilor sale opinii subiective. Singurul criteriu obiectiv și realmente fructuos ce ni s-a oferit a fost cel *istoriografic-cronologic, respectiv sistemul firesc al formării genurilor*. În fond, genurile nu sînt imuabile, închistate, ci *ele variază, apar, se dezvoltă, cunosc perioade de înflorire, de vegetare și dispariție, se diferențiază și se integrează*. În această privință, este necesar să se sublinieze:

1. Factorul determinant care decide destinele genurilor îl constituie *necesitatea socială*. Aceeași necesitate socială, prin însăși tăria ei, le vitalizează, le face să înflorească, iar lipsurile le fac să slăbească, contribuie la declinul, la atrofierea și dispariția genurilor respective. În Ungaria nobiliară, rubricile ca și publicațiile de societate și de modă au apărut printre primele, afirmîndu-se cu o virulență uriașă. Apoi, paralel cu intensificarea

luptei politice, importanța acestor genuri s-a redus considerabil. După înfrîngerea luptelor pentru libertate din 1848, apoi în perioada regimului horthyst, ele au cunoscut o nouă înflorire, iar după Eliberare au încetat să mai existe în vechea formă. Oscilații similare se constată, de pildă, la reportajele de criminalistică și la anecdote sau mai recent la grupajele de informații.

Pe lîngă necesitățile sociale, soarta genurilor este influențată și de aprecieri subiective, iar în mod obiectiv ea este afectată de cota de hîrtie și *numărul paginilor*. Ziarele cu numeroase pagini pot insera — și chiar astfel procedează — genuri interesante, foiletoane ample, de pildă, pe cînd cele care dispun de un număr redus de pagini, sînt obligate să le evite și să recurgă la soluții concise și genuri scurte.

2. Principala tendință a evoluției genurilor este *diferențierea*. Acest proces este valabil pentru toate domeniile care se dezvoltă. Or, gazetăria, și în genere telecomunicațiile, se află în plină dezvoltare. Am putea spune că așa cum o știință străveche — filozofia — a generat științele fundamentale, care s-au diferențiat apoi în ramuri speciale ale științei, tot așa a luat ființă și corespondența unitară care a generat diversele genuri informative, iar simplul articol s-a diversificat apoi în diferite genuri ale publicisticii*.

O formă specifică a diferențierii o constituie profilarea în funcție de conținut. Potrivit tematicii articolelor respective, se formează modalități, trăsături specifice de abordare. Rubrica de informații politice se prezintă altfel decît cea de știri culturale sau sportive. Pe baza acestei profilări de conținut, în cadrul anumitor genuri, se creează unele subdiviziuni ale acestora.

3. O tendință legată de dezvoltarea genurilor este și aceea a *integrării*. Pe scara largă a genurilor deja constituite se produc întrepătrunderi specifice. Așa cum interconexiunea diverselor ramuri ale științei a generat bioelectronica, statisti-

*) Noțiunea *publicistică*, utilizată de autor și în alte pasaje din acest articol, se referă la textele de presă cu caracter de comentariu, articol etc., care se deosebesc de textele cu caracter informativ. — NOTA TRAD.

ca medicală sau electrochimia, la fel în ziaristică, apar asemenea specii de „hibridi” ca articolul-reportaj sau publicistica satirică.

O formă specifică a integrării o constituie îmbogățirea mijloacelor tehnice de realizare. Fotografiiile, desenele, hărțile, iar mai recent ilustrația fonică (ziare care includ discuri) constituie o îngemănare a efectului sunetului și imaginii peliculei, folosite mai ales la radio și televiziune; ele nu schimbă fundamental trăsăturile genurilor constituite, dar le îmbogățesc, fac ca eficiența lor să devină multilaterală.

Din cunoașterea tuturor acestor tendințe și legități ale dezvoltării și transformării se desprind două lucruri: a) *Genurile nu trebuie consi-*

derate drept forme închistate, dogmatice. Ele se vor dezvolta și în viitor; declinul unor anumite forme este de asemenea firesc și inevitabil; b) *Gruparea unor genuri constituite de veacuri și care și-au dovedit viabilitatea și determinarea legităților de dezvoltare ale acestora trebuie să se efectueze ținându-se seama de ordinea firească a dezvoltării.* Această muncă duce la rezultate care, în linii generale, coincid cu practica de până acum. În activitatea proprie am folosit ca punct de plecare cele două grupe mari ale genurilor gazetărești *informative și publicistice*, completându-le cu o a treia grupă de genuri: *auxiliare și de sinteză.*

Grupa speciilor informative

Prima grupare în istoria gazetăriei este fundamentală și prin prisma caracteristicilor sale: răspindirea informațiilor, informarea. Exprimarea opiniilor, comentariul a apărut ulterior și acest lucru nici nu putea fi altfel. Fără evenimente, informații, ziarul este de neconceput. În schimb, toți „strămoșii” ziarului — începând cu Acta Diurna a Romei antice și continuând cu Gazetta venețiană, până la Mercurius Hungaricus și Magyar Hirmondó în Ungaria — toate au fost publicații care relatau exclusiv știri. Acest aspect nu contravine nicidecum caracterului politico-social al presei. „Strămoșii” stărilor, asemenea informațiilor zilelor noastre, sînt numai aparent relatări absolute obiective; în realitate, însăși selecția lor oglindește poziția și intenția editorului, respectiv a redactorului și tocmai în aceasta rezidă motivarea apariției publicației. Acta Diurna a fost organul grupului conducător roman (Senatul), Gazetta — al Sfatului celor zece din Veneția, aflat în stare de război cu puterea otomană, iar Mercurius Hungaricus, editat de Rákóczi, organul luptei pentru libertate; tot astfel, astăzi, e mai mult sau mai puțin evident că orice ziar servește anumite interese.

Toate genurile informative s-au dezvoltat din simpla relatare infor-

mativă, trecînd printr-o firească evoluție de creștere-diferențiere-integrare. Astăzi luăm ca bază așa numita *știre scurtă* care răspunde la clasicele întrebări: *cu cine?* respectiv *cu ce?*, *cînd*, *unde?* *ce s-a întimplat* sau se va întimpla? O dată cu *sporirea materialului informativ*, potrivit regulii după care *cantitatea se transformă în calitate*, informația scurtă devine *știre*. Aceasta se transformă într-o informație scurtă, paginată pe o coloană; iar la rîndul ei, paginată chiar pe trei coloane și cu subtitluri, ea va evolua transformîndu-se într-o *informație amplă*.

Caracteristicile informației. Deși, în fond, transmite un text informativ, ziaristul relatează despre *locul* unde se petrec evenimentele, unde se ivesc problemele. Ziaristul este prezent și tocmai de aceea el își întărește relatarea prin autenticitatea *prezenței sale personale*. Din punct de vedere al formei, acestei realități îi corespund demonstrarea prezenței personale, transmiterea constatărilor și impresiilor proprii și, în acest context, folosirea mijloacelor vizual-senzoriale. Încă la grupul speciilor informative apare necesitatea unei *subgrupări* care exprimă *scopul* scrierii informației: caracterul *evenimentului* respectiv, importanța acestuia; în a-

cest fel — potrivit acestui scop, acestei intenții — informațiile se dealcă în: *relatări de evenimente* (ex.: inaugurarea unui pod), sau *tematice* (ex.: tema desfacerilor de vîrf în sezonul de toamnă).

Oricît de amplu și diferentiat să fi devenit ca gen *reportajul*, în esență nu este altceva decît mai ales o relatare scrisă prin mijloace subiective. Desigur, prin aceasta nu trebuie înțeleasă o simplă subiectivitate sentimentală, ci o manifestare complexă a personalității reporterului; prin urmare, reportajul poate avea un caracter de investigație, afectiv sau de idei ș.a.m.d.

Interviul a evoluat sub ochii noștri, generat de reportaj. De fapt, atunci cînd folosind subtitlul de *interviu* (adică între patru ochi) cu martorul ocular... cu detectivii... cu criminalul ș.a.m.d., ziaristul american James Gordon Bennett, creatorul interviului, a scris despre asasinarea unei prostituate, el și-a conceput textul ca pe un ciclu de reportaje. De atunci interviul s-a îmbogățit și s-a diferentiat în mai multe specii: *declarația*, în care se afirmă reguli stricte: *întrebări-răspunsuri*; *convorbirea*, care e liberă; *portretul*, înrudit cu reportajul; *interviul critic* ce se deosebește prin caracterul său demascator; *interviul-anchetă* realizat cu mai multe persoane; *interviul colectiv* (masă rotundă), care presupune mai mulți participanți cu întrebări, respectiv răspunsuri.

Particularități deosebite caracterizează următoarele texte informative:

Informația redactată, în care materialul informativ este inviorat de stilul argumentat al autorului sau de o scurtă relatare;

Comunicatul; deși este publicat de ziar, nu este o creație a ziaristului;

Documentarul (lexikon) care nu vehiculează știri noi sau materiale informative la zi, ci un text actual de inițiere;

Grupajul de știri cuprinzînd mai multe știri pe aceeași temă, supunîndu-se anumitor reguli de redactare (înainte de toate, diversitatea materialului informativ);

Sinteza informațiilor este de asemenea redactată într-o înșiruire logică a știrilor.

DOCUMENTAR

În lumina celor amintite, în presa ungară de azi speciile informati-

ve cele mai des utilizate se grupează după cum urmează:

GRUPA SPECIILOR INFORMATIVE

Texte informative

- Știre scurtă
- Știre
- Știre redactată (despre evenimente, tematică, specii potrivit caracterului și stării)
- Informație (scurtă, amplă, de sinteză, documentară)
- Comunicat
- Grupaj de știri

Relatări

- Despre evenimente (Subdiviziuni și varietăți potrivit caracterului evenimentului; după modul de redactare)
- Corespondență tematică
- Reportaj (Subdiviziuni și varietăți; pe specialități; despre evenimente, abordarea unei probleme, relatare istorică)

Interviuri

- Declarație
- Convorbire
- Portret
- Interviu critic
- Interviu anchetă
- Interviu colectiv

Grupa speciilor publicistice

Din punctul de vedere al cronologiei istorice, cât și al logicii, luarea de poziție deschisă, exprimarea părerilor, comentariul, demonstrația de principii — adică publicistica — și-au făcut apariția după scrisul informativ. Apariția publicisticii nu este numai o simplă revoluție în gazetărie, ci este însăși revoluția socială în acest domeniu de activitate. Dacă la originile ziaristicii informative se află manifestarea informativă a puterii oficiale, publicistica se înscrie ca rod al perioadei de pregătire a revoluției franceze. Acest proces îl întâlnim și în alte țări: în Ungaria, Kossuth Lajos este primul care scrie articolele de fond (în Pesti Hírlap), lovind în înseși bazele orânduirii feudale.

Această interacțiune dintre revo-

luție și publicistică este firească. *Democratismul* — adresarea către mase, argumentația de idei, aștia de mase, propaganda de mase, organizarea maselor — reprezintă o necesitate a revoluției, care urmărea răsturnarea dominației celor puțini.

Sub aspectul exclusivității genurilor, în publicistică este valabil reversul ordinii speciilor informative. Pe când la acestea din urmă se pornește de la ideea potrivit căreia: „cel mic a generat pe cel mare”, respectiv de la știri s-a ajuns la reportaj și interviu, publicistica a apărut cu întreaga ei armură în viltoarea istoriei, luând forma articolului de fond. Articolul de fond este o directivă cu caracter mobilizator, reprezintă o luare de poziție, lămurind

problemele majore ale transformării. Acesta este începutul publicisticii. Și azi articolul de fond — dacă-i bun — este port-drapelul ziarului, ia poziție, îndrumază, mobilizează în probleme esențiale.

Celelalte specii publicistice se înscriu pe direcția articolului de fond. Articolul (de interior) nu are nici ca tematică, nici ca formă un scop atât de bine conturat ca articolul de fond. În alegerea temei, de pildă, poate domina o temă de o strictă specialitate. Articolul poate să cuprindă probleme de amănunt, concluziile lui pot fi condiționate, poate folosi un ton subiectiv, poate îmbrăca o formă scurtă sau se poate întinde chiar pe o pagină. Articolul ideologic urmărește un scop propagandistic. Scrisoarea deschisă se deosebește de articol doar ca formă; folosește un ton mai personal, oferă mult teren unei expunerii pasionante. Articolul polemic este de fapt o parte integrantă a unei dezbateri, conținând prin urmare texte care inițiază o discuție, polemizează în cadrul dezbaterii sau încheie discuția respectivă. Articolul-reportaj este un „hibrid” și încă unul care îmbină trăsăturile ambelor genuri: este articol — în sensul că linia de conduită a ideilor este consecventă și fundamentală, și reportaj — în sensul oglindirii unei prezențe personale și transmiterii ideilor prin mijloace specifice reportajului. Comentariul își propune un scop și mai redus decât articolul; legat de un eveniment, îl clarifică pe baza informațiilor existente, subliniind importanța acestuia și a consecințelor ce le poate avea. Comentariul de sinteză reprezintă o apreciere recapitulativă a evenimentelor pe o săptămână sau pe o altă perioadă: în alcătuirea lui, regulile de redactare avantajoase, bine proporționate sînt cerințe hotărîtoare. Glossa este un comentariu încheiat în mod ironic, cu poantă. Critica este o producție

literară, artistică, dă o apreciere de valoare; dacă e scurtă, noi, în presa maghiară, o numim *recenzie*.

În cele de mai jos prezentăm nomenclatura celor mai utilizate specii publicistice din presa ungară:

II SPECIILE PUBLICISTICE

Articole

- Fond (de politică generală, de propagandă, de actualitate)
- Fond scurt
- Articol (fond interior)
- Articol ideologic
- Scrisoare deschisă
- Articol polemic (de inițiere a discuției, de sinteză a dezbaterii)
- Articol reportaj

Comentarii

- Comentariu
- Sintează
- Notă (satirică, pozitivă, luare de poziție)
- Recenzie
- Critică de artă (subspecii potrivit ramurilor artei)

Specii auxiliare și de sinteză

Informația și comentariul reprezintă materialul de bază al ziaristicii, genurile respective fiind fundamentale în materie de gazetărie. În același timp, în presă mai există două grupe de genuri de care este necesar să ne ocupăm.

Prima cuprinde foiletonul, *entrefiletul* și textele similare. Acestea prilejuiesc cele mai multe discuții în ceea ce privește nomenclatura și încadrarea lor. Dar toate aceste discuții se evită dacă recunoaștem un adevăr fundamental: nu e vorba aici de genuri sau specii în adevărata accepțiune a cuvântului, ci de *texte ce apar într-un loc determinat al publicației*, de materiale determinate de aspectul paginării, al tipografizării. Locul stabilit pentru ele le conferă desigur anumite trăsături, dar după conținut și mai ales potrivit formei concepționale ele aparțin unor genuri diverse. Astfel, *foileton* înseamnă pur și simplu un text inserat în subsolul paginii, despărțit de o linie; că gen poate fi reportaj sau articol, nuvelă sau schiță, cu caracteristicile respective, și, bineînțeles, cu

exigența necesară. *Știrea de deschidere* este fie o informație, fie pur și simplu o scurtă relatare interesantă scrisă într-un stil atractiv și viu, paginată în fruntea rubricii de

știri. De aceea, la unele ziare, ca spațiu, este caracteristică paginarea ei pe una sau două coloane. Tot de această grupă aparțin: diverse *texte viu colorate*, publicate în cadrul diferitelor coloane și paginate aparte, în chenar, *entrefileturile*, prezentate separat la rubrica de știri, cele mai diferite ca gen *scrisori ale cititorilor*, ca și cele mai diverse *răspunsuri ale redacției*. Este potrivit să denumim toate aceste specii de *sintează* deoarece de fapt cuprind laolaltă — din punct de vedere al anumitor trăsături exterioare — texte aparținând unor genuri diferite.

Alta e situația cu *speciile auxiliare*. Acestea sînt texte care, deși apar regulat în ziare și în alte publicații, nu exercită în mod expres o funcție politică-socială fundamentală și publicarea lor este motivată prin trăsăturile lor distractive sau de răspindire a cunoștințelor. Potrivit celor susmenționate, prezentăm nomenclatura celor mai utilizate specii auxiliare și de sinteză:

III. GRUPA SPECIILOR AUXILIARE ȘI DE SINTEZĂ

Auxiliare

- A) *Literare*
- Roman foileton
- Nuvelă
- Satiră (publicistică)
- Schiță
- Anecdotală
- Epigramă
- B) *Științifice și altele*
- Popularizare
- Sfaturi
- Rebus
- Altele

De sinteză

- Informația de deschidere
- Entrefilet
- Foileton (articol, articol ideologic, critică, satiră (umor), biografie, portret, schiță, nuvelă, roman, text științific, notă de drum, reportaj, foileton scurt)
- Scrieri colorate
- Scrisori ale cititorilor
- Răspunsuri ale redacției

x x x

ÎN ARTICOLUL DE FAȚĂ, ocupându-ne cu unele probleme ale genurilor gazetărești, nu ne-am propus decât să prezentăm unele considerații de teorie a genurilor, să relevăm câteva criterii cu privire la aprecierea și gruparea acestora.

Evident, cunoașterea mai profundă a diferitelor genuri a fost și pînă acum și va fi și de acum înainte înlesnită de analiza practicii și însăși utilizarea acestei cunoașteri rămîne subordonată rezultatelor ce pot fi obținute prin dezvoltarea apatitudinilor personale ale fiecăruia.

„INFORMAȚIILE OMULUI

ȘI

INFORMAȚIILE MAȘINII”

REPRODUCEM MAI JOS — din publicația „Notizie e commenti” (Roma), editată de prof. Francesco Fatorello — o serie de considerațiuni cu privire la relația dintre informațiile furnizate, exprimate de om și cele transmise de mașină.

„Un cuvânt domină vocabularul tehnologic al deceniului al șaptelea — se scrie într-un articol apărut în numărul din 25 iunie 1968 al revistei ilustrate „Tempo” din Milano. „Acest cuvânt are azi un sens ambiguu sau mai bine zis dublu: pe de-o parte, condițional de accepțiunea tradițională dată de omul de pe stradă, pe de altă parte, de accepțiunea dată de specialist. Pentru omul de pe stradă „informația” poate fi mersul trenurilor, starea civilă a unei persoane, indicatorul unei străzi, indicatorul turistic... sau știrile, ceea ce se comunică prin așazisele „mijloace de informare”: ziarele, radioul, televiziunea, cărțile, cinematograful. Dar cu totul altceva este pentru specialistul acelei lumi, din ce în ce mai vaste, care poartă azi numele de „tratamentul informației” și care se ocupă de cercetarea și dezvoltarea tuturor mijloacelor care pregătesc, accelerează și operează procesul de transformare a

oricărui informații scrise sau codificate în impulsuri electronice”.

1. Aici ne putem întreba dacă deosebirea între sensul atribuit termenului de către omul de pe stradă și sensul „specializat” este chiar aceeași și dacă întreaga problemă rezidă în aceasta.

2. Ce sînt informațiile? Pentru psiholog este vorba de „un ansamblu de date elementare furnizate unei linii sau unei anumite mașini de către mediul exterior”. Pentru un specialist în cibernetică și în teoria comunicațiilor, de exemplu pentru Pierce, informațiile sînt semnale destinate a li transmise printr-un canal. Iar după un alt specialist în comunicațiile electronice, Reviglio, informația este un ansamblu de semne alfabetice și numerice, fiecare din ele avînd o poziție și un caracter bine definit: aceasta (informația) poate fi împărțită în tot atîtea elemente și constituie materia primă asupra căreia lucrează calculatorul. Să luăm părerea sociologului informației care spune: fenomenul informației se concretizează într-o relație între informator și receptor, iar informațiile sînt, evident, conținutul acestei relații, conținut care, la rîndul lui, este rezultatul unei relații de informație anterioare. Astfel, semnele de circulație

de pe stradă sînt puse de cineva, pentru ca acela care trece să fie receptorul lor. Se știe că, după filozofia scolastică și neoscolastică, procesul de informație constă în a da o formă unui obiect material și pe această cale face cunoscut un lucru cuiva.

3. Avînd în vedere toată această literatură, este clar că nu este vorba de ambiguitate, ci de o confuzie sau de un transfer de termeni. Ba mai mult, reiese că omul de pe stradă, cu părerea lui, este mult mai puțin departe de sensul real al termenului decît sînt cei care folosesc sensul „specializat”. De fapt, cînd omul de pe stradă spune că indicatoarele de străzi sînt informații, nu știe că acestea sînt conținutul unui proces de informație care ajunge pînă la el. Sensul specializat invocat, îndepărtîndu-se foarte mult de sensul logic și natural al cuvîntului, ia drept informații elementele sau materia primă asupra cărora lucrează calculatorul electronic.

4. Să ne oprim la un exemplu oarecare. În scopul de a informa un prieten despre un anumit eveniment, iac să-i parvină unele date în legătură cu acesta. Merg la telegraf. În primul rînd alcătulesc un text care să-i ofere prietenului informațiile necesare sub o formă nu numai

limitată (după cum îmi impune specificul transmiterii telegrafice), ci și în forma cea mai adecvată posibil scopului meu, acela de a informa în modul pe care-l consider cel mai oportun, asupra evenimentului în chestiune. Serviciul telegrafic transformă textul în acele semne convenționale care vor ajuta ca acest text să fie transmis și, după decodificarea lui la oficiul receptor, să ajungă la destinatar. Să luăm acum semnele convenționale folosite de oficiul telegrafic, conform unei anumite codificări, pentru transmiterea textului meu, și textul adresat de mine prietenului pentru a-l informa asupra evenimentului în chestiune: primele sînt semnale destinate a fi transmise printr-un canal, celdălit este textul „informa” de mine, în modul de a exprima o formulă de opinie stabilită de mine pentru a-l informa pe prietenul meu, destinatarul. Pentru a redacta textul necesar informării prietenului meu, eu m-am folosit de capacitatea mea de orientare în mediul înconjurător care îmi permite să judec, să am o părere asupra subiectului dat și să opiniez pentru modul de tratare și forma pe care o consider drept cea mai expresivă pentru opiniile mele. Nu același lucru se întâmplă cu semnalele mașinii folosite pentru transmitere. Ceea ce a transmis mașina sînt semne codificate.

5. Putem avea o idee și mai clară asupra problemei, comparînd modelul procesului de comunicare al mașinilor cu modelul procesului de informație la om. Într-un articol al lui Farjaud (în „Science et vie” din august 1958), autorul, luînd ca exemplu presa, obține următorul model de comunicație: ziaristul este sursa; mesajul sînt faptele la zi; emițătorul este ziarul; semnele tipografice sînt „semnalul” care se transmite; serviciul transmițător este organizarea difuzării presei; semnele tipărite sînt receptate de ochi, care este receptorul; iar mesajul care se

transmite este același cu cel care se recepționează de destinatar, cititorul. Atunci cînd același proces este examinat din punctul de vedere al tehnicii sociale de informație, totul se schimbă. Faptele la zi sînt pre-textul; obiectul asupra căruia se transmite informația este procesul de informare; ziaristul și în spatele lui întreprinderea pentru care lucrează, sînt subiectul care interpretează, promotorul relației de informație; caracterele tipografice, foaia tipărită negru pe alb, întreaga organizare tehnică a ziarului, căile de difuzare sînt mijloace sau mijlocitoare prin care conținutul paginii tipărite merge la destinatar; conținutul acestui instrument de informație este acela elaborat de către ziaristul care „informează” într-o anumită manieră despre evenimentele la zi; conținutul merge la subiectul receptor care are ochi pentru a citi, dar are mai ales capacitatea de a înțelege, interpreta, de a opina asupra a ceea ce citește; el dispune de capacitatea de a judeca cu ajutorul căreia subiectul promotor îi prezintă laptele la zi considerate ca obiect al informației.

6. Se poate obiecta că și mașinile de transmitere au nevoie de un proces de transformare, de exemplu a cuvintelor în impulsuri electronice sau în semne tipografice, în cazul presei. Fără îndoială. Mașinile au nevoie de un proces de codificare. Dar unul este procesul de codificare, proces mecanic de transformare, de pildă, a cuvintelor în impulsuri electronice, necesar funcționării mașinii, și altul este procesul de informare care poate fi generat numai de om, cu capacitatea sa de a judeca. A codifica nu înseamnă a informa. La fel și codificarea pentru mașină nu este altceva decît un ansamblu de semne dispuse în prealabil de om, ce poate fi folosit de mașină. Datorită capacității sale superioare, omul care „informează” nu are limite în a ajunge la cea mai bună

formă de exprimare a părerilor sale; această formă o încredințează mașinii pentru a o difuza.

7. Că azi există instrumente și aplicații prin care date rezultate dintr-un proces de informație pot fi elaborate conform unei anumite programări; că o informație, în sensul indicat de noi, poate fi codificată și transmisă prin impulsuri electronice — acestea sînt lapte neîndoiești și constituie un minunat rod al tehnicii moderne. Dar această nu însemnează că mașina „informează”. A spune, cum se obișnuiește, că mașina, reglată pentru a însuma numărul de crime a căror cronică se află în colecția anuală a unui ziar, „informează”, este fără îndoială o eroare, este un fel de a vorbi prin antonomază*. Procesul prin care mașina a dat acel rezultat este un proces mecanic, în vederea căruia mașina a fost reglată de un om, și nu un proces de gîndire.

8. Adăugăm alte cîteva considerații. Printre altele lucruri absurde care se confruntă în sfera studiilor dedicate informației se află și aceea că specialiștii în cibernetică numesc teoria lor „teoria informației”, în timp ce ei studiază teoria comunicației cu ajutorul mașinilor. Dimpotrivă, unii dintre adepții studiilor noastre, conform teoriei americane, vorbesc despre comunicații, despre teoria comunicării în masă, ca și cum oamenii, singurii care pot informa, ar fi niște mașini care pot doar să transmită. Este o confuzie similară cu cea menționată mai înainte. Mașinile nu pot avea decît funcțiuni instrumentale. Omul este cel care pune în mișcare mașina, în prealabil reglată de el, pentru a face o anumită operațiune. Cînd va fi inventată mașina-om, mașina cu capacitatea de orientare a omului, doar atunci vom putea să ne schimbăm părerea. (F)

*) Antonomază: figură retorică prin care un nume propriu e folosit în locul unui nume comun (Ex.: Cicero=orator, Aristarc=critic) —
NOTA TRAD.

„PERSPECTIVE ÎN COMUNICAȚIILE DE MASĂ”

LITERATURA SOCIOLOGICĂ dedicată teoriei comunicațiilor de masă și mijloacelor de comunicare de masă (presă, radio, televiziune, cinematografie) a căpătat o largă răspindire și se îmbogățește an de an cu noi studii care exploatează mereu alte zone de interes. O contribuție semnificativă în acest domeniu aduce și cartea profesorului american Alex. S. Edelstein „Perspectives in Mass Communication” (Einar Hacks Forlag, Kobenhavn, 1966). Cele patru eseuri componente ale volumului sînt rodul unor cercetări laborioase și au la origine o serie de prelegeri ținute la diferite instituții de învățămînt superior jurnalistic și de sociologie.

Lucrarea furnizează amplu și sistematic o bogată informație asupra izvoarelor, cercetărilor întreprinse și perspectivelor în domeniul comunicațiilor de masă în Statele Unite. Solid documentate, cele patru e-

seuri valorifică o vastă bibliografie, care, deși ca atare reprezintă un aspect secundar al volumului, constituie o sursă de cunoaștere a multitudinii de aspecte deja studiate de către autorii americani. Prezintă interes și metodologia adoptată, cu intercalarea aprecierilor de sinteză, cu datele și opiniile altor autori, fapt care deși aparent fragmentează cursivitatea expunerii, în fond contribuie la fundamentarea considerațiilor exprimate.

Autorul se întemeiază în analiza fenomenului american în „comunicațiile de masă” pe anchete extrem de diversificate, care îmbrățișează întregul domeniu — de la cercetarea populației și a răspîndirii presei, radioului și televiziunii și pînă la situația ziaristilor.

Cele patru eseuri sînt consacrate perspectivelor privind structura în schimbare a comunicațiilor de masă,

rolului și statutului ziaristului, audienței și efectelor mijloacelor de comunicare de masă.

Meritul principal al lucrării rezidă în capacitatea de familiarizare cu problemele „comunicațiilor de masă” așa cum sînt ele văzute de școala americană. Dat fiind că materialul expus a fost prezentat inițial în cadrul unor lecții în străinătate, poate că autorul a considerat normal să nu efectueze și o prezentare critică a acestor concepții. Acest fapt, cît și lăsarea de o parte a unor aspecte de ordin economic, scad din valoarea lucrării. Cu toate acestea, lucrarea apare ca una dintre cele mai interesante din domeniul informării asupra preocupărilor și rezultatelor obținute de cercetătorii americani din domeniul sociologiei, înscriindu-se ca o contribuție la dezvoltarea teoriei comunicațiilor de masă.

E. PR

A SCRIE PENTRU ZIAR implică trei calități. Stilul să fie clar, simplu și viu. Cuvintele — scurte, frazele — scurte, paragrafele — scurte. Un paragraf să conțină în medie 20—25 de cuvinte, să nu depășească 35.

Cititorul mijlociu deține un vocabular de circa 7 000 de cuvinte (autorul se referă la limba engleză — n.t.). Să încercăm deci să exprimăm o idee în cuvinte scurte și simple.

E mai bine să folosim verbele la forma activă decît la forma pasivă. Verbul activ permite o economie de cuvinte și e mai viu. „Un om mușcă un cîine” este mai scurt și mai viu decît „un cîine este mușcat de om”.

Lordul Northcliffe spunea că ziarul e făcut „pentru omul grăbit”.

„EXACTITATE, CONCIZIE,

Cititorul dorește să cunoască știrile cît mai rapid și mai ușor posibil. Nu-i luați deci timpul folosind cuvinte inutile și puțin obișnuite.

Stilul de ziar trebuie să fie alert.

Cînd Wickman Steed, viitor redactor la Times, vru să devină ziarist, se duse la predecesorul său de la Times, W.T. Stead, pentru a-i cere un sfat. Acesta îi spuse:

Ziarist! Cum pot eu și dacă poți deveni ziarist. Nu e decît un mijloc de a o ști. Încearcă; dacă aveți ceva de spus, spuneți și trimiteți unui redactor șef, care probabil va vedea.

Nu pierdeți timp pentru a face fraze. Intrați direct în miezul subiectului. Cînd v-ați scris capodopera,

gîndiți-vă că va trebui s-o telegrafiați în Australia, pe propria cheltuială. Tăiați toate cuvintele de prisos, mai ales adjectivele. Apoi, dacă nu mai rămîne nimic de suprimat, trimiteți redactorului șef și vedeți ce se întîmplă”.

Calitățile esențiale ale modului de a scrie pentru ziar sînt exactitatea, concizia și sinceritatea. E necesară cea mai mare economie posibilă de cuvinte. Veghiați că structura frazei să fie relativ simplă.

Nu vă căzniți prea mult cu stilul. Scrieți cuvintele care vă vin în chip firesc. În ziar se scrie pentru a se

PRESA DIN ȚĂRILE BENELUX

ȚĂRILE BENELUX — Belgia, Olanda, Luxemburg — dispun de un număr însemnat de publicații în raport cu populația. Luxemburgul, cu 44,5 exemplare de cotidiene la sută de locuitori, se situează printre țările cu cele mai ridicate procente de cotidiene din lume.

ÎN BELGIA apar 47 de cotidiene (29 în franceză, 17 în flamandă, 1 în germană) care totalizează un tiraj de 2 787 000 de exemplare.

Informațiile externe și interne, în afară de cele culese prin corespondenții proprii ai ziarelor, sînt asigurate de agenția de presă *Belga*, cu sediul la Bruxelles din anul 1920.

Printre principalele publicații sînt: *La Cité*, cotidian, Bruxelles, apare din 1950, tiraj 65 000; *La Dernière Heure*, cotidian, Bruxelles, din 1904,

180 000; *Gazet van Antwerpen*, cotidian, Anvers, din 1891, 169 000; *Het Laatste Nieuws*, cotidian, Bruxelles, din 1888, 296 000; *Het Volk*, cotidian, Gand, apare din 1890, 218 000; *Het Handelsblad*, cotidian, Anvers din 1844, 25 000; *Le Journal de Charleroi*, cotidian, Charleroi, din 1837, 45 000; *La Libre Belgique*, cotidian, Bruxelles, apare din 1884, 170 000; *Le Matin*, cotidian, Anvers, din 1894, 25 000; *La Meuse*, cotidian, Liège, din 1855, 220 000; *De Nieuwe Gazet*, cotidian, Anvers, din 1897, 296 000; *La Nouvelle Gazette*, cotidian, Charleroi, din 1945, 58.000; *Le Peuple*, cotidian, Bruxelles, din 1885, 80 000; *Le Rappel*, cotidian, Charleroi, din 1900, 70 000; *Standard*, cotidian, Bruxelles, 276 000; *Le Soir*, cotidian, Bruxelles din 1886, 187 000;

De Volksgazet, cotidian, Anvers, din 1914, 102 000; *Vooruit*, cotidian, Gand, din 1884, 41 000; *La Wallonie*, cotidian, Liège, din 1919, 59 000; *La Croix de Belgique*, săptămînal, Bruxelles, din 1923, 181 000; *Le Drapeau Rouge*, săptămînal, Bruxelles, din 1921 (pînă în 1966 cotidian); *Germinal*, săptămînal editat la Bruxelles din 1948 ca supliment al ziarului „*Le Peuple*”, 80 000; *Pourquoi Pas ?*, săptămînal, Bruxelles din 1910, 110 000; *Le Soir Illustré*, săptămînal, Bruxelles, din 1928, 90 000; *Syndicats*, săptămînal, Bruxelles, din 1945 — în flamandă *De Werker*; *Temps Nouveaux* săptămînal, Bruxelles, din 1946, 30 000; *De Volksunie*, săptămînal, în flamandă, 50 000; *Zondags Nieuws*, săptămînal, Bruxelles, din 1958, 250 000.

ÎN OLANDA apar 93 de cotidiene, cu un tiraj total de 3 650 000 de exemplare; 193 periodice de interes general cu un tiraj de 970 000 de exemplare și 1910 publicații diferite cu un tiraj total de 16 400 000 de exemplare.

Agencia de informații *Algemeen Nederlandsch Presbureau* (ANP), cu sediul la Haga, funcționează din 1934.

Principalele publicații sînt: *Algemeen Dagblad*, cotidian, Rotterdam, din 1946, 180 000; *Algemeen Handelsblad*, cotidian, Amsterdam din 1828, 70 000; *De Courant Nieuws van den Dag*, cotidian, Amsterdam, din 1897, 100 000; *Eindhovens Dagblad*, cotidian, Eindhoven, din 1914, 70 600; *De Gelderlander*, cotidian, Nijmegen, din 1848, 91 100, *Haagse Courant*,

SINCERITATE"

spune ceva, nu pentru a se face impresie.

Claritatea este mai importantă decît un stil frumos. Cititorul ziarului caută să afle știrile, nu să se delecteze cu felul dumneavoastră de a scrie.

Departă de mine ideea de a îndemna să nu se încerce să se scrie bine. Dar dacă stilul e o piedică pentru claritate, schimbați-l.

Stilul are în ziar scopul de a comunica. Felul dvs. de a scrie trebuie să fie citibil. Contrar, nu veți reuși să comunicați și nu veți reuși să fiți ziarist.

Unul din cele mai bune procedee pentru un bun stil ziaristic a fost dat de Arthur Christiansen, cunoscut redactor șef al ziarului *London Daily Express*. Într-unul din buletinele adresate subalternilor săi, el arată:

„Articolele bune curg ca mierea. Articolele proaste rămîn în stomac. Ce e un articol prost? E un articol care nu poate fi asimilat la prima lectură. E un articol care lasă întrebări fără răspuns. Chiar un articol bun poate deveni prost dacă conține o singură frază obscură”.

N.T.R. SINGAM

Ziarist malaezian

(Din „*Le monde du journaliste*”)

cotidian, Haga, din 1883, 183 000; *Het Vrije Volk*, cotidian, Rotterdam, din 1900, 294 400; *Het Parool*, cotidian, Amsterdam, din 1940, 215 000; *Limburgs Dagblad*, cotidian, Haarlem din 1918, 71 600; *Nieuws van de Dag*, cotidian, Amsterdam, 131 400; *De Stem*, cotidian, Breda, din 1860, 77 400; *De Telegraaf*, cotidian, Amsterdam, din 1893 (din 1619 ca *Amsterdamsche Courant*), 344 000; *De Volkskrant*, cotidian, Amsterdam, din 1920, 171 000; *De Waarheid*, cotidian, Amsterdam, din 1900, 100 000; *Elseviers Weekblad*, săptăminal, Amsterdam, din 1945, 135 000; *De Groene Amsterdammer*, săptăminal, Amsterdam, din 1877, 21 700; *Haagse Post*, săptăminal Amsterdam, din 1914, 35 000; *Vrij Nederland*, săptăminal, Amsterdam, din 1940, 40 000; *Wereldkroniek*, săptăminal, Haga, din 1894.

IN LUXEMBURG apar 5 cotidiene cu tiraj total de 140 000 de exemplare, 4 alte publicații de interes general și 119 publicații diferite.

Luxemburgul nu are agenție de presă proprie asigurându-și știrile prin agenții de presă străine.

Principalele publicații sînt: *Luxemburger Wort*, cotidian, Luxemburg, din 1848, 65 000; *La Meuse-Luxembourg*, cotidian, Luxemburg, din 1945, 12 000; *D'Zeitung vom Letzeburger Vollek*, cotidian, Luxemburg, din 1946, 3 000; *D'Letzeburger Land*, săptăminal, Luxemburg, din 1953; *Revue*, săptăminal, Luxemburg, din 1945, 28 000.

Și în presa din Benelux se manifestă același proces de concentrare specific țărilor capitaliste. Dacă înainte de război apăreau în Belgia 65 de cotidiene, azi au mai rămas numai 47; 18 dintre ziarele cu cele mai mari tiraje au creat anul acesta o „Uniune a ziarelor belgiene”, care prevede colaborarea în domeniul tehnic, comercial și de culegere a informațiilor, dar care, după aprecierile ziarului sindical „Vallonie”, înseamnă o primejdie pentru presa democrată. Un exemplu ni-l oferă ziarul „Gazette de Liège” care a devenit de anul trecut un supliment al cotidianului „Libre Belgique”. Marele trust de presă „Rossel et Co”, proprietar al ziarului „Le Soir”, colaborează la editura publicațiilor

„Metropole”, „Le Matin”, „La Flandre Liberale”, „Mez”, „Lantern” ș.a. Cea mai mare concentrare s-a produs în presa flamandă catolică unde grupul ziarului „De Standard”, care editează și „Het Nieuwsblad”, a înghițit succesiv publicațiile „Nieuws van de Dag” din Bruxelles, „Handelsblad” din Anvers, „De Gentenaar” și „De Landwacht” din Gand. Tirajul total al cotidienele belgiene a scăzut de la 3 421 000 în 1950, la 2 956 000 în 1957, la 2 787 000 în 1966. Și în Olanda acest fenomen va duce ca din 42 de întreprinderi de editare a ziarelor, care existau în 1967, să rămână doar 15. La începutul acestui an, de exemplu, consorțiile „De Nederlandse Dagbladunie” și „De Telegraaf” au fuzionat sub denumirea de „United A.G.”, ca societate anonimă.

Presă țărilor din Benelux este concuroasă, în ce privește veniturile din publicitate, de către Radio și Televiziune. O mare parte din publicații se vînd prin abonamente la domiciliu. (În Olanda, 98% din ziare se difuzează în acest fel).

... ȘI DIN DANEMARCA

IN DANEMARCA apar 66 de cotidiene cu un tiraj total de 1 615 000 de exemplare și un număr însemnat de publicații periodice care însumează un tiraj de peste 11 000 000 de exemplare. Principala agenție de presă Ritzaus Bureau (R.B.), înființată în anul 1866, cu sediul la Copenhaga.

Printre principalele publicații sînt: *Aktuell*, cotidian editat la Copenhaga, apare din 1872, tiraj 47 000 de exemplare; *Berlingske Tidende*, cotidian, Copenhaga, din 1749, 175 000; *Ekstrabladet*, cotidian, Copenhaga,

din 1904, 93 000; *Information*, cotidian de seară, Copenhaga, din 1943, 21 200; *Land og Folk*, cotidian, Copenhaga, din 1934, 17 000; *Politiken*, cotidian, Copenhaga, din 1884, 144 000; *Finanstidende*, săptăminal, Copenhaga, din 1915, 63 000; *Politiken Weekly*, săptăminal, Copenhaga, din 1909, 6 000; *Søndags B.T.*, săptăminal, Copenhaga, din 1921, 250 000; *Ude og Hjemme*, săptăminal, Copenhaga, din 1927, 148 000;

Procesul de dispariție s-a făcut resimțit și în presa din Danemarca. Zeci de cotidiene, din care 5 din

Copenhaga, au încetat să apară după 1945. A crescut în același timp puterea societăților mari de presă. De exemplu familia Berling, care editează cel mai mare ziar din Danemarca (Berlingke Tidende), dispune de 3 cotidiene la Copenhaga, un cotidian în Iutlanda, un săptăminal de familie, o revistă ilustrată, o publicație cu program de radio. În timp ce numărul publicațiilor a scăzut, a crescut numărul paginilor, în special la publicațiile din provincie.

St. STREJA

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 8 (148) — август 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛНОЕ ОДОБРЕНИЕ ПРИНЦИПОВ ПОЛИТИКИ ПАРТИИ И ПРАВИТЕЛЬСТВА

Заявление Союза Журналистов (2—3)

ДЕНЬ РУМЫНСКОМ ПЕЧАТИ — 1968 г.

Нестор Игнат: Высокая ответственность журналиста в служении делу партии, социалистической родины. (6—11)

ПОДЧЕРКНУТЫМ ПРОФИТОМ

Г. Лавриц: Действительность уезда определяет профиль газеты (12—15)

КАК ПИШЕМ

Академик Ал. Граур: Докторантура или докторат (16—17)

РАДИОТЕЛЕВИДЕНИЕ

Др. Павел Кымпялэ: Радиотелевидение и публика (18—21)

Мирча Шербănescу, инж. Г. Чуля, проф. др. доцент Шт. Кристаче и В. Опця, Марга Никоарэ, Джордж Лунгоя, проф. Ион Кришан: Говорит Радио Тимишоара! (22—24)

РЕДАЦИЯ — ЧИТАТЕЛИ

Виктор Ботез: Развлекательная функция журнала (25—26)

И. Коцой: Мнение корреспондента (26)

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

И. Фелца: Pamphlet К. Доброджину-Геря (27—29)

Ион Бабич: Румынская печать и её выступления против мюнхенского диктата (30—32)

Константин Дарие: Кабинет прессы в памятном музее (33)

Е. В. Мариян: Предшественник Теофраст Ренодо (34—35)

★

М. Кырлоанца: Псевдожурнализмы ... (36)

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

Ал. Гынжу: Пейзаж на страницах печати (37—38)

ДОКУМЕНТАЦИИ

Гомбó Пал: К вопросу о жанрах в печати (39—43)

„Notizie e commenti“: „Человеческая информация и машинная информация“ (44—45)

Е. Пр.: „Перспективы развития средств массовой связи“ (46)

Н. Т. Р. Сингам: „Точность, сжатость, искренность“ (46—47)

Ст. Стрежа: Пресса стран Бенилюкса и Дании (48)

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania

XIII th Year, No. 8 (148), August 1968

CONTENTS

FULL SUPPORT FOR THE PRINCIPLES OF THE POLICY PURSUED BY THE PARTY AND GOVERNMENT

Declaration of the Journalists' Union (2—3)

ROMANIAN PRESS DAY 1968

Nestor Ignat: The Lofty Responsibility of Journalists in the Service of the Cause of the Party and the Socialist Homeland (6—11)

EMPHASIS

G. Lavric: County Conditions Define the Profile of the Daily (12—15)

HOW WE WRITE

Academician A. Graur: Doctoratură or Doctorat? (16—17)

RADIO AND TELEVISION

Dr. Pavel Cămpăneanu: Radio, TV and the Public (18—21)

Mircea Șerbănescu, Eng. G. Ciulea, Prof. Dr. Docent S. Cristache and V. Oprea, Maria Nicoară, George Lungoci, Prof. Ion Crișan: Radio Timișoara on the Air! (22—24)

THE PAPER AND THE READERS

Victor Botez: Amusement and the Paper (25—26)

I. Coțoi: Views of a Correspondent (26)

PAGES OF HISTORY

I. Felca: A Pamphlet by C. Dobrogeanu-Gherea (27—29)

Ion Babici: The Romanian Press and Its Attitude against the München Diktat (30—32)

C. Darie: The Press Section in a Memorial Museum (33)

E. B. Marian: Théophrast Renaudot, a Pioneer (34—35)

★

M. Cârloanță: Pseudojournalism ... (36)

PRESS PHOTOGRAPHY

A. Gînju: The Landscape in the Press (37—38)

DOCUMENTARY

Gombó Pál: Journalistic Genres (39—43)

Notizie e commenti: "Information of Man and Information of Machines" (44—45)

E. Pr.: "Perspectives in Mass Communication" (46)

N. T. R. Singam: "Exactitude, Concision, Sincerity" (46—47)

S. Streja: The Press of the Benelux Countries and Denmark (48)

ULEI DIN GERMENI DE PORUMB

ulei comestibil
superior
pentru salate
și preparate
culinare

CONTINE VITAMINA E

*DETERMINĂ
SCĂDEREA
PROCENTULUI
DE COLESTEROL
DIN SÎNGE*

Cereți la unitatea ALIMENTARA din cartierul dv.

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

2.11.585

presa noastră

UZ

DIN SUMAR:

- Sub semnul unității moral politice a poporului muncitor
- 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România
- Din experiența presei județene
- Instituirea premiului „Al. Sahia”

Nr. 9-10/1968

Proletari din toate țările, uniți-vă!

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII nr. 9-10 (149-150) sept. — oct. 1968

SUMAR:

SUB SEMNUL UNITĂȚII MORAL-POLITICE A POPORULUI MUNCITOR

*** Sedința Comitetului Uniunii ziaristilor (2-3)

PE AGENDA ACTUALITĂȚII

Mircea Manea: Informația — gen publicistic modern (4-5)

Victor Birlădeanu: Pentru cine scriem (6-7)

Ion Pavelescu: Tinerii și legitimitatea cerințelor lor (8-9)

Dr. M. Popovici: Presa și procesul de economisire (10-11)

G. Cuibuș: Ancheta — „gen dificil” (12-15)

I. Herjeg: Viticultura și vinificația — domenii inabordabile? (16-17)

Col. I. Costea: Scurtă convorbire despre: Emisiunea „De strajă patriei” (18-19)

George Mihalache și Marian Sandu: Presa la Olimpiada 1968 (20-25)

*** 60 de ani de la nașterea lui Alexandru Sahia (26-27)

Tudor Teodorescu-Braniste: Povestea unei reviste Sahia (26-27)

DIN EXPERIENȚA PRESEI JUDEȚENE

Zoltan Focht: Cum se urmărește eficiența articolelor pe teme economice (30-32)

Gh. Pavel și Tiberiu Istrate „Drumul socialismului”-Deva: „Brigada fulger” în acțiune (33-34)

M. Manolache: Gazeta săptăminală în viața județului (35-36)

Gh. Constantinescu: „Tribuna lalomiței” — azi (37-38)

BIBLIOGRAFIE

B. V.: Un important instrument de cultură (39-40)

CUM SCRITEM

Flora Șuteu: Sfat practic (41)

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICĂ (II)

Platon Pardău: Suplețe și operativitate în organizarea muncii (42)

Crăciun Bonta: Intreprinderile poligrafice să aplice măsurile adoptate (43)

Petre Gheorghiu: Obligații comune ale redacției și tipografiei (44)

Fl. Stoenescu: Cum se tipăresc publicațiile Academiei (45-46)

*** Din activitatea Uniunii ziaristilor (Filialele Arad, Deva, Brașov)

*** La Casa Ziaristilor: Conferință de presă cu delegația culturală sovietică; La Clubul redactorilor de știință și tehnică (oaspete: prof. dr. R. White) (50-51)

FILE DE ISTORIE

50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România

Ion Iacoș: Presa și Unirea (52-57)

Florian Moldovan: Spicuri din presa bănățeană (58-59)

Em. Boșca-Mălin: Pagini din trecutul presei din Sibiu, Blaj, Cluj, Oradea (60-62)

I. Felea: „Socialismul” din 1918 (I) (63-66)

M. C. Stănescu: „Apărătorul proletar” (1930) (67-69)

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ A MASS MEDI

Costin Ștefănescu: Micul ecran și unele probleme metodologice (70-73)

C. Davidescu: Mijloacele de informare și în slujba gerea internațională (Simpozionul la Ljubljana) (74-75)

FOTOZIARISTICA

Eugen Atanasiu: Karel Stoll (R. S. Cehoslovacia) maestru al fotoinstantaneului de artă (76)

Eugen Iarovici: Tendințe și cerințe actuale (perioada marginea unor convorbiri la Asociația ziaristilor fotoreporterilor din Franța) (78-79)

ZIARIȘTI ROMÂNI PESTE HOTARE; Insemnări

de trimis special (M. Moarcăș); Prin expoziția de fotografii din Tbilisi (Al. Ginju) (81-84)

DOCUMENTAR

„Journalisme”: Probleme ale popularizării științei prin presă (85-87)

Boris Burkov: Telexul și adevărul — o privire spre anul 2017 (88-91)

St. Streja: Presa din Japonia și din Canada (92-93)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantiniu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Treștiani

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Calea Victoriei, 163, Telefon: 15.21.02

Abonamentele se pot face prin oficiile poștale, factorii poștali precum și direct la administrația revistei, București, Calea Victoriei 163, sector I, Cont B.N.R. 071.024, Sucursala Municipiului București, Filiala Sectorului IV. Costul unui abonament este de: 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni. Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

SUB SEMNUL UNITĂȚII MORAL-POLITICE

HOTĂRÎREA UNANIMĂ A ZIARIȘTILOR DE A

Sedința Comitetului Uniunii Ziariștilor

EXPRIMÎND CALDA ADEZIUNE a ziariștilor din țara noastră față de hotărârile recentei plenare a C.C. al P.C.R., de întărire a unității politice a poporului, de adâncire a democrației socialiste, în ședința Comitetului de conducere a Uniunii ziariștilor care a avut loc la 9 noiembrie a.c. s-a hotărît în unanimitate aderarea Uniunii la Frontul Unității Socialiste.

Luînd cuvîntul în cadrul ședinței, Nestor Iqnat, președintele Uniunii ziariștilor, a spus printre altele: În împrejurările actuale, crearea Frontului Unității Socialiste capătă o însemnătate deosebită, fiind o expresie a procesului continuu de democratizare, proces ce descătușează toate energiile și talentele oamenilor muncii, concentrându-le în jurul Partidului Comunist Român. În acest proces de dezvoltare a democrației socialiste, a spus vorbitorul, un rol crescînd îl au organizațiile de masă, obștești și profesionale. Printre aceste organizații se află și Uniunea ziariștilor.

Noi ziariștii avem sarcini bine definite, izvorite din locul pe care îl ocupă presa în sistemul democrației socialiste. Ne revin îndatoriri de seamă în ce privește dezbateră continuă, împreună cu oamenii muncii, a hotărîrilor partidului, menite să adîncească democrația socialistă în viața politică, economică și socială.

Importanța măsurilor adoptate de ultima plenară a C.C. al P.C.R., precum și hotărârile ziariștilor de a participa activ la îndeplinirea sarcinilor Frontului Unității Socialiste au fost viu exprimate în luările de cuvînt ale participanților Ion Mărgineanu, redactor șef al ziarului „România liberă”, Andrei Vela, director general al Agenției române de presă „Agerpres”, Gavril Incze, redactor șef al ziarului „Vörös Zászló” din Tg. Mureș, Mihai Dumitriu, redactor șef al ziarului „Flacăra Iașului”, Petre Drăgulea, redactor șef al ziarului „Drum nou” din Brașov, Ernst Breitenstein, redactor șef adjunct al ziarului „Neuer Weg”, Dumitru Mărgineanu, redactor șef al ziarului „Drapelul roșu” din Timișoara, Nicolae Dragoș, redactor șef al ziarului „Scinteia tineretului”.

În continuarea ședinței a fost aprobată în unanimitate hotărîrea de aderare a Uniunii ziariștilor la Frontul Unității Socialiste. În hotărîrea adoptată se arată:

În numele ziariștilor din întreaga țară, salutăm înființarea Frontului Unității Socialiste, care, sub conducerea Partidului Comunist Român, înmănușează într-un organism politic permanent cu caracter reprezentativ larg democratic toate forțele poporului român și ale naționalităților conlocuitoare, exponenții tuturor organizațiilor de masă și obștești, ai tuturor claselor și păturilor sociale care alcătuiesc structura orînduirii noastre noi, concentrează întreaga energie a națiunii socialiste pentru progresul și înflorirea continuă a României socialiste.

În condițiile orînduirii noastre socialiste, cînd puterea se află în mîinile clasei muncitoare aliată cu țărănimea, s-a realizat în fapt principiul guvernării statului de către popor. Desăvîrșirea construcției socialismului și crearea condițiilor pentru trecerea treptată spre comunism impun în mod necesar, ca o cerință logică a dezvoltării sociale, per-

A POPORULUI MUNCITOR

ADERA LA FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

fecționarea continuă, dezvoltarea și lărgirea neîntreruptă a democrației socialiste în forme adecvate etapelor pe care le parcurgem. În acest sens, considerăm că făurirea Frontului Unității Socialiste este expresia democratismului etapei desăvârșirii construcției socialiste, Frontul asigurând participarea și mai activă a organizațiilor care-l compun, a maselor largi populare la viața politică și de stat, la elaborarea și traducerea în viață a politicii Partidului Comunist Român — unica forță conducătoare a societății românești.

În jurul Partidului Comunist Român s-a făurit unitatea de nezdrcinat a națiunii socialiste. Anii de muncă și de luptă, viața au demonstrat justetea politicii partidului nostru. Oamenii muncii de la orașe și sate — români, maghiari, germani și de alte naționalități — consideră politica marxist-leninistă a partidului drept expresia fidelă a năzuințelor lor, o susțin cu însuflețire, strâns uniți în jurul Partidului Comunist Român, contribuie cu avînt creator la realizarea ei.

Pentru ziaristi, în calitatea lor de purtători de cuvînt ai partidului în mase, de slujitori ai presei — expresie a opiniei publice — constituirea Frontului Unității Socialiste are o semnificație deosebită. Participînd zi de zi la traducerea în viață a liniei politice interne și externe a Partidului Comunist Român, la înfăptuirea marilor obiective ale construcției economice, politice și culturale, la făurirea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, vom pune întreaga energie în slujba activității permanente și clarvăzătoare inițiată de partid pentru perfecționarea societății noastre, pentru ca omul să se bucure de toate cuceririle cunoașterii științifice și culturale, să-și manifeste plener personalitatea, să-și dezvolte capacitățile și aptitudinile.

Sintem conștienți de rolul important care revine presei în perioada de formare și dezvoltare a Frontului Unității Socialiste, de constituire a sa atît pe plan național, cît și în fiecare județ în parte. Desemnînd reprezentanții ziariștilor în Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste, declarăm că ne vom îndeplini pe deplin sarcinile ce ne revin în vasta activitate a Frontului pusă în slujba înfloririi multilaterale a patriei, a libertății, a independenței și suveranității ei, a întăririi și adîncirii unității dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, de promovare a intereselor comune politice, economice și sociale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii, de dezvoltare continuă a democrației noastre socialiste.

Participanții au desemnat apoi în unanimitate reprezentanții Uniunii ziariștilor în Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste: Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor, Valeriu Pop, președintele Comitetului de Radioteleviziune, membru al biroului Uniunii ziariștilor, Alexandru Ionescu, prim redactor șef adjunct al ziarului „Scînteia”, Andrei Vela, director general al „Agerpres”, Ion Mărgineanu, redactor șef al ziarului „România liberă”, Dezideriu Szilagyi, redactor șef al ziarului „Előre”, membru al biroului Uniunii ziariștilor, Savin Stelian, redactor șef al ziarului „Viața nouă” Galați, membru al Comitetului Uniunii ziariștilor, președintele filialei Galați a Uniunii ziariștilor.

INFORMAȚIA — GEN

Mircea MANEA

redactor șef al ziarului
„Informația Bucureștiului”

Pe agenda actualității

DESPRE INFORMAȚIE, rolul și ponderea ei în alcătuirea ziarelor precum și despre multe alte aspecte în legătură cu acest gen gazetăresc atât de apreciat de cititori s-a discutat și se va mai discuta foarte mult. Fie și numai pentru faptul — esențial l-aș denumi — că rațiunea de a exista, atât a primelor ziare, cât și a celor de astăzi este — orice s-ar spune — difuzarea informației sub multiplele sale forme*).

Acest adevăr necontestat de nimeni în teorie este, totuși, foarte contestat în practică. O privire, chiar și sumară asupra ziarelor noastre arată pregnant cât de puțină atenție acordăm informației.

Cauze există multe. Aș spune chiar că ele pot diferi de la ziar la ziar. Însă rezultanta lor este, așa cum arătam mai înainte, neglijarea acestui gen care a condus la însăși apariția ziarului și care în zilele noastre a căpătat o pronunțată trăsătură modernă datorită stilului concis, încărcăturii de noutate, largii accesibilități la omul modern al cărui timp este atât de drămuț.

Chiar dacă la prima vedere ar putea fi considerată neconvingătoare, explicația constă în aceea, mi-aș permite să spun, că în multe redacții, sau mai precis spus la mulți dintre ziariști, fie ei mai vechi în ale meseriei, dar mai ales tineri, există o anume tendință de subapreciere a genului. Am întâlnit mulți confrăți, în special în rândul tinerilor care considerau o retrogradare faptul de a lucra în cadrul unei secții de informații. Oamenii care din câte mi-am dat seama socoteau că redactarea unei infor-

* În acest articol ne propunem ca, făcând abstracție de unele discuții și interpretări în ceea ce privește definirea informației, să ne ocupăm de informația internă propriu zisă.

mații, fie ea și de bună calitate, ar constitui treapta de jos a gazetăriei și nu cea de sus cum îndrăznește să afirme autorul rîndurilor de față. Am căutat să aflu și adevăratele motive ale acestei atitudini și, oricît ar părea de curios, le-am aflat în ceea ce se poate denumi lipsa de pricepere în culegerea și chiar redactarea informației. Și, mergînd mai departe, cred că nu-i greșită afirmația că aprecierea generală a informației în cadrul activității redacțiilor nu este la înălțime. De-ar fi să vorbim de exigența din partea secretariatelor în ceea ce privește asigurarea materialului informativ, în mai mare măsură au fost solicitați, criticați sau sancționați (dacă au fost) gazetarii care n-au predat materialele mari decît cei care au „scăpat” știri, mai mult sau mai puțin importante. Un asemenea gen de comportare față de ziariști și mai ales față de cei tineri este de natură să conducă adesea la superficialitate în exercitarea generală a profesiei.

M-am oprit mai mult asupra acestei chestiuni, care unora li se poate părea mărunță, pentru că de aici, aș spune eu, pornește tendința de neglijare a informației. Din aceste atitudini pe care le-a avut poate fiecare dintre noi, din aprecierea generală de care se bucură informația chiar în unele secretariate de redacție, s-a născut o concepție cu nimic justificată.

Munca de culegere a informației este foarte anevoioasă. Ea cere reporterului sau redactorului respectiv o profundă cunoaștere a problemelor generale de care se ocupă și o cunoaștere foarte, foarte amănunțită a sectoarelor pe lângă care este acreditat.

Aș spune chiar, că pentru aprecierea gradului de calificare al unui ziarist, la loc de frunte ar trebui să stea și nivelul de informare asupra sectorului de care se ocupă. Nu te poți ocupa bine de un sector, nu poți alege din noianul de aspecte pe cele esențiale dacă nu ești informat chiar și asupra pro-

PUBLICISTIC MEREU MODERN

blemelor de amănunt. În legătură cu aceasta, în paranteză, aş exprima părerea că exceptând unele instituții de presă cu profil specific, în cadrul ziarelor nu-și au locul secțiile de informații. Existența lor, pe lângă faptul că nu aduce un plus de informare, are dezavantajul că duce la dublarea numărului de oameni acreditați pe lângă unele secțiuni și, ceea ce ni se pare foarte dăunător, face ca secțiile care nu au sarcină să alimenteze ziarul cu știri să fie rupte de realitățile secțiilor de care se ocupă. Dacă admitem demonstrația sintem obligați să admitem și concluzia că sporirea interesului pentru acest gen trebuie să pornească în primul rând de la conducerile redacțiilor și în special de la secretariate.

Am întrebat cândva la o reputată instituție de presă, din străinătate, cum procedează pentru a nu scăpa nici o noutate. Mi s-a arătat în primul rând un calendar al evenimentelor interne și externe previzibile pe o săptămână, cu precizarea că fiecare redactor și șef de secție este obligat să contribuie zilnic la completarea calendarului și cu o altă precizare, și mai importantă, că de întocmirea listei evenimentelor previzibile se ocupă exclusiv oameni foarte calificați din cadrul redacției.

Faptul mi se pare concludent pentru seriozitatea acordată problemei pe care o dezbaterem și mai ales pentru că exemplul dovedește o realitate: informația poate fi prevăzută și planificată în bună măsură. Dar pentru aceasta ea trebuie, în primul rând, cunoscută. Din experiența ziarului la care lucrez, ziar care din titlu sugerează că ar fi prieten bun al informației, pot spune că și noi sintem în multe secțiuni încă departe de a fi bine informați. Momentele când am acordat acestei probleme atenție sporită ne-au dovedit că de inepuizabile sînt sursele de informație și că de săracă poate apare uneori realitatea bucureșteană tocmai pentru că nu exploatăm consecvent aceste surse. Nu spun nici o noutate afirmînd că pentru echilibrarea unui

ziar, pentru sporirea greutateii de inedit — în ultimă instanță pentru reflectarea cât mai fidelă a realităților noastre — informația are un rol deosebit. Mai ales dacă ne gîndim și la faptul că ziarele nu au un număr prea mare de pagini și, în acest caz, una din căile cuprinderii unei game cât mai largi de aspecte ale construcției socialiste o constituie folosirea în măsura posibilului a informației.

Se poate ușor demonstra că un grupaj de informații bine alcătuit poate avea și poate declanșa în rîndul cititorilor un ecou tot atît, dacă nu mai mare, ca un articol întins pe coloane întregi. (Nu știu dacă în legătură cu acest aspect n-ar fi cazul să studiem mai serios raportul dintre lungimea materialelor și numărul de cititori ai materialelor respective).

Deosebit de important este modul în care se redactează informația pentru ca, în puținele rînduri pe care le cuprinde, să fie nu numai o **relatare** a unui fapt, a unui eveniment, ci să conțină **sintetic** și o **caracterizare** a faptului, o **conexiune** sau, altfel spus, să arate și **importanța** noutății pe care o anunțăm. Să prezinte nu oricum faptul, ci atrăgător, inedit, senzational chiar. Din punctul acesta de vedere, cred că am putea discuta mult nu despre lipsa senzationalului, ci despre faptul că ne-am cam obișnuit cu el și, din această cauză, nu știm să-l subliniem, să-l scoatem în evidență. Căci nu poți considera lipsit de senzational „amănuntul” cum că consiliul popular al unei comune discută despre amplasarea noului magazin sîtesc, despre amplasarea brutăriei, despre sistematizare, despre amplasarea unor ateliere meșteșugărești sau, dacă vrei, chiar despre pregătirea locuinței pentru învățătorul și medicul care au fost repartizați în comuna sau satul X. Fie că medicul este primul în sat, fie că învățătorul sau profesorul este al 10-lea sau al 17-lea. Au aceste lucruri — cărora foarte adesea le spunem pe nedrept mărunte — senzationalul lor, parte din senzationalul zilelor noastre. Trebuie

doar să le cunoaștem, să le interpretăm, să le grupăm cât mai gazetărește.

Am făcut afirmațiile de mai sus și ca o replică, tîrzie dar mai completă, la discuțiile avute cu colegi de la ziare județene și care, nu fără teme, comparau posibilitățile lor de informare cu cele ale presei centrale și cu cele oferite de unele orașe mari față de altele mai mici. Două lucruri am avut impresia că se neglijează și în aceste discuții și păreri, îndreptățite în bună parte. Și anume faptul că activitatea „măruntă” de zi cu zi ce se desfășoară în zeci de instituții și întreprinderi județene, orașenești sau comunale este mai puțin cunoscută în amănuntele ei generatoare de informații, interlocutorii mei referindu-se cu predilecție la evenimente mari care, orice s-ar spune, nu se întîmplă în fiecare zi nici chiar într-un oraș de talia Capitalei. Al doilea aspect neglijat era acela privind necesitatea redactării unor informații despre această bogată activitate cotidiană.

Căci, repet, pentru a susține o idee, redactarea unei informații cit de simple presupune un mare efort.

Poate-i exagerat, însă sînt multe fapte pe marginea cărora, dacă ai găsit o idee, realizezi mai curînd un reportaj decît o informație succintă. Și aici, de ce n-am spune-o, pe lângă greutatea de redactare, mai sînt și unele provocate de ne-electronica funcționare calitativă a... acordării remunerației redacționale!

În legătură cu informația în ziar, s-ar mai putea spune încă foarte multe. S-ar putea discuta, de pildă, dacă e necesar să judecăm informația după numărul de rînduri sau după noutățile pe care le cuprinde, despre rolul informației cetățenești de larg interes și reclama propriu-zisă sau altfel spus, unde se termină informația și unde începe reclama comercială, despre foitinformație, despre oportunitatea și atractivitatea unor informații de strictă specialitate.

Dar despre toate acestea, eventual, în unul din numerele viitoare.

PENTRU CINE SCRIEM

— Însemnări dintr-un jurnal —

Victor BÎRLĂDEANU

NU CUNOSC om de condei care să nu-și fi pus, măcar o dată în viață, această întrebare, poate cea mai tulburătoare și, în fond, mai dramatică din cîte comportă profesiunea noastră. Firește, nu mă refer la meseriașii scrisului lăliu și indiferent, care s-au pripășit în presă așa cum s-ar fi aciuit în orice alt domeniu de activitate, fără nici o chemare și, implicit, fără nici o pasiune. Mă gândesc la cei ce s-au dedicat acestei meniri complexe și trudnice, hai să nu spunem din vocație (sună prea patetic și, nu o dată, fără acoperire!), ci dintr-un irezistibil impuls interior, din sentimentul și convingerea că e unica modalitate de a-și realiza plener potențialul lăuntric. La această întrebare se poate răspunde lesnicios și apodictic cu aforismul pe care îl lansase odinioară un condeier care ținea morțiș să-și flateze cititorii: „Scriu exclusiv pentru oamenii inteligenți”. În felul acesta eludezi elegant și ieftin problema, printr-o piruetă logică lipită de consistență, cu zîmbetul nonșalant și candid al elevului care „trage la fit”. Dar oare pe cine altcineva înșeli în felul acesta dacă nu pe tine însuși?

Se poate pune însă și întrebarea liniștitoare: de ce e oare nevoie să stii cui te adresezi prin scrisul tău? În definitiv, nu se cunosc atîtea, mai mult sau mai puțin autentice „Scrisori fără adresă”? Nu există oare o abundență „literatură de sertar”, compusă exclusiv pentru satisfacția plămăditorilor ei? Deși, la drept vorbind, oricît de mare ar fi pudoarea unui autor în ce privește propria sa producție, oricît de înrădăcinată convingerea că nu scrie pentru public, ci doar pentru a se recunoaște într-o oglindă intimă, e greu de conceput că, prin însuși actul scrisului, n-a încercat nevoia de a se confrunta cu un interlocu-

tor, măcar și nemărturisit. Ar fi și absurd altfel, ar contrazice o logică elementară a fenomenului creator, a cărui dialectică constă tocmai în îmbinarea indisolubilă, organică a nevoii de autoexprimare cu aceea de spovedanie și, totodată, de reflecție în conștiința altcuiva.

Dacă în beletristică acest subtil angrenaj nu poate rămîne ascuns, cu atît mai evident transpare el în publicistică, unde dialogul și confruntarea constituie însăși rațiunea vitală, mediul indispensabil din care scrisul își extrage esențele. Fără conștiința că scrii pentru un anume public, dispare sau se atrofiază coloana vertebrală a oricărei ziaristici ce își merită numele — responsabilitatea.

Mi s-a întimplat, în urmă cu ani, ca simpla folosire a unui neologism mai puțin uzitat sau a unei metafore ceva mai îndrăznețe să-mi atragă, din partea unui personaj mai mult conformist decît realmente obtuz, învinuirea că aș scrie „pentru o elită”, însoțită de inevitabila etichetă de „obscuritate”. Pentru ca, nu de mult, același personaj, referindu-se la un articol în care mă străduiam să traduc în cuvînte de toate zilele o problemă sociologică complexă, să-mi facă vehemente reproșuri de „simplism”. Oare cînd a avut dreptate? Sau a avut vreedată?

E, desigur, o iluzie — și nu dintre cele mai puțin răspîndite printre membrii breslei noastre — că poți satisface, printr-un singur articol, toate gusturile și concepțiile despre scris. Mai ales că, spre deosebire de alte forme ale spiritualității — unde însuși modul de expresie provoacă profanului anumite timidități și rețineri — în domeniul scrisului (ca și la fotbal!) tot omul ce a deprins cîndva rigorile alfabetului și ale gramaticii se consideră pe deplin

îndreptătit să emită peremptorii și imbatabile judecăți de valoare.

Firește, această relativitate a gusturilor, această incontestabilă **felurie** a modalităților de a recepta cuvântul cotidian nu se cuvin convertite într-un derizoriu scepticism, într-o pernicioasă indiferență față de ecoul în conștiințe al roadelor muncii tale. Oricît te-ar contraria, oricît de neîntemeiată ți s-ar părea o opinie cu privire la articolul în care ai investit nu numai eforturi fizice și nervoase, ci și ceva din sufletul tău, ea nu poate submina esențialul — încrederea în virtualitățile scrisului de a lăsa o diră în viață. O diră mai mult sau mai puțin profundă, mai mult sau mai puțin durabilă, dar, oricum, capabilă să-ți însuflească senzația nezdărniciiei. Căci, așa cum spuneau undeva acel mare gazetar care a fost Tudor Argezei, „impalpabil, precurat și efemer, dar permanent sensibil și fremătat, fluturile de hirtie, cu două litere pe fruntea lui, Alfa și Omega, începutul și sfârșitul, a biruit, delicat și feciorelnic, întotdeauna”.

Totuși, întrebarea, revine, obsedantă, grea de îndoieli și zburciune fertile: cui ne adresăm cu scrisul nostru? Dintre zecile de răspunsuri posibile la această întrebare — întrebare ce solicită prin ea însăși o sinceritate totală — mie, personal, unul, mi se pare mai plauzibil și, implicit, mai apropiat de realitatea **practică** a activității de fiecare zi în presă. Ceea ce îți dă cel mai acut senzația utilității, ceea ce îți mobilizează cu adevărat toate resorturile mecanismului lăuntric, este sentimentul puternic că, prin șirurile negre așternute pe hirtie, trebuie să **convingi**. Nu exclusiv să expui, nu exclusiv să afirmi — cu credința comodă că cititorul, om luminat, e di-

nainte lămurit — ci să găsești acea modalitate, acel drum eficace spre înțelegerea lui care să transforme adevărurile pe care le exprimi în **adevărurile sale proprii**.

Inseamnă oare aceasta că trebuie să ne luăm drept interlocutori, în dialogul imaginar pe care-l compoartă actul scrisului, niște cititori neapărat înapoiți și opaci, lipsiți de cele mai elementare noțiuni cu privire la realitățile pe care ne străduim să le oglindim, ale căror probleme intenționăm să le dezbatem? Ar fi o la fel de stupidă naivitate ca și aceea de a-ți închipui că stai de vorbă numai cu cititorii gata clarificați, pe de-a-ntregul convinși.

Așezîndu-mă la masa de scris, îmi imaginez că am în față un om în general bine informat cu privire la procesele **de ansamblu** ale societății noastre și ale lumii contemporane, dar care, prin forța lucrurilor, nu cunoaște anumite aspecte mai complexe și subtile, anumite probleme inedite, ridicate de desfășurarea extrem de dinamică a acestor procese. Totodată, interlocutorul meu metaforic are, pe temeiul cunoștințelor sale de pînă atunci, unele opinii formate, precum și unele atitudini încheiate, ca să nu mai vorbesc de anumite prejudecăți, solide și persistente ca toate prejudecățile. Toată această armătură interioară crează o stare de spirit binecunoscută psihologilor și care se caracterizează prin prezența simultană a **disponibilității** și a **rezistenței**. Omul este dispus să-ți asculte glasul (altfel, de ce te-ar citi?), dar, în același timp, fiind perfect lucid și nevrînd să se lase îmbătat cu apă chioară, nu te crede decât dacă îi oferi argumente profunde și temeinice, inspirate dintr-o cunoaștere și analiză pătrunzătoare și inteligentă a datelor realității. Nimic — nici autoritatea ziarului la care scrii, nici prestigiul personal — nu poate înlocui în ochii lui forța rațională a argumentului.

MĂ GRĂBESC să precizez că nu e vorba, în nici un caz, de transformarea oricărui material de presă — fie el articol, anchetă sau reportaj — într-o vastă și stufoasă pledoarie ori într-o pisălogeală didacticistă menită să epuizeze atît „punctele problemei”, cît și răbdarea cititorului. Atribui cuvîntului **argument** o semnificație infinit mai largă decît aceea îndeobște acceptată. A scrie argumentat nu înseamnă numai a înșira date și fapte, a emite judecăți și aprecieri seci pe temeiul lor, ci și a dezvăluit fațete inedite ale lucrurilor, a ști să interpretezi dintr-un unghi surprinzător și îndrăzneț aspecte ale realității ce păreau îndelung explorate și bătătorite (e o artă extrem de dificilă aceea a argumentării și, în acest sens, o imagine frapantă prin nouitatea și frumusețea ei dintr-un reportaj sau un paradox de mare subtilitate dintr-un articol pot constitui argumente nu mai puțin convingătoare decît cele mai solide cifre și date).

Unica modalitate eficace de a justifica disponibilitatea și a dizolva rezistența cititorului constă, deci, în a-l face părtaş la **pasiananta aventură a descoperirii adevărului**, în a-i da senzația nobilă că el însuși îl extrage din străfundurile amalgamate ale realității. Numai așa te va crede și te va întovărăși.

... **RĂSPUNSUL** la întrebarea din titlu? Nimic mai simplu și, în același timp, mai tulburător de complex. Scriem pentru un cititor cu fețe multiple și nesfîrșit de variate, dar unite printr-un numitor comun, concentrat în faptul că nici nu te crede pe cuvînt, nici nu rămîne orb și surd la rodul mincii și frămîntărilor tale. Scriem pentru cititorul care solicită doar atît — să fie convins de adevărul spuselor tale prin argumentele rațiunii și pasiunii, minții și inimii.

Tinerii și legitimitatea cerințelor lor

Ion PAVELESCU

SE POATE VORBI în mod cert despre apariția unui nou val în publicistica românească. Aproape toate ziarele și revistele precum și televiziunea și radioul au lansat — dacă termenul nu pare cumva impropriu aici — un contingent masiv de elemente noi dintre care multe au și început să dobândească rezonanță în opinia publică. Voi rezista tentației de a cita nume, ele fiind prea familiare cititorului pentru a mai fi nevoie de un memento suplimentar.

Ceea ce se remarcă, este faptul că masiva infuzie de sevă tină care s-a produs în ziaristica noastră a fost determinată în mod logic de nevoia acută pe care au resimțit-o în ultimii ani toate publicațiile de a reflecta mai aprofundat și mai eficace multitudinea de aspecte pe care le implică edificarea socialismului. Și mi se pare simptomatic că aproape toți ziaristii tineri s-au remarcat prin aducerea în paginile ziarelor a unor teme inedite din domeniul economiei sau din viața socială, prin dezbaterăa unor probleme de maximă însemnătate pentru societate, de la modernizarea urbanisticii până la sporirea gradului de competență, deziderat major al omului contemporan. Tutturor acestor aspirații la notorietate publicistică le sînt proprii un puternic simț al adevărului, curajul de bună calitate, receptivitatea la nou, un larg registru ideatic; ei par hotărîți să dobîndească într-o măsură din ce în ce mai mare acele trăsături în stare să-i facă apti de a deveni ziaristi în sensul superior al cuvîntului, adică oameni de cultură capabili să emită și să vehiculeze idei, cum se exprima cîndva George Călinescu.

Noua promoție, care-și legitimează convingător prezența în cîmpul presei își lărgeste tot mai mult rîndurile. Spre redacții continuă aflulul de elemente tinere, aflul care se cuvine din toate punctele de vedere a fi încurajat. Convingerea mea intimă este că numai așa putem avea cheazăia împospătării mai rapide a optice de percepere a fenomenelor complexe ce au loc în economie sau în domeniile vieții sociale, în știință și cultură, că numai așa va crește viteza noastră de reacție la evenimentele ce se produc în țară și pe arena mondială, că numai așa vom înlătura definitiv din scrisul cotidian platitudinea, locul comun, inadvertențele. Ne trebuie cît mai mulți oameni tineri, capabili și plini de energie, oameni pe care nu-i trag înapoi plafonarea și rutina și care

pot să aducă un suflu nou în acest domeniu unde au oficiat atîtea condeie ilustre de la Heliade la Eminescu și de la Caragiale la Arghezi.

Dar ei, acești candidați la gazetărie, cu mici excepții, nu vin în redacții, decît prea puțin formați și pregătirea lor comportă rezolvarea multor probleme dificile. Să începem cu ceea ce se numește formația intelectuală a tinerilor ziaristi, problemă care suscită astăzi discuții aprinse în numeroase țări. Foarte mulți dintre aceștia au absolvit institute tehnice și au ca profesie atestată prin acte ingineria, domeniul economic. Evident, intrarea lor în presă este utilă și corespunde dezideratului de a se asigura o tratare în cunoștință de cauză a tuturor problemelor ce fac astăzi obiectul activității ziarelor. Consider însă că e necesar să se procedeze cu mult discernămint. După părerea mea trebuie încurajată optarea pentru această profesie numai la acei oameni care, pe lîngă o bună pregătire tehnică, vădesc și înclinații pentru scris. A nu ține seama de acest criteriu, înseamnă a le face lor înșile un mare deserviciu. Cunosce cazul unei inginerere care n-avea aproape nici un fel de aptitudini pentru ziaristică dar care a fost determinată să rămînă la un ziar multă vreme. Urmasarea era să fie neplăcută. În timpul pe care l-a petrecut în afara meseriei sale de bază, a trecut printr-un accentuat proces de degradare profesională. Pe de altă parte, rezultatele sale la scris au fost ca și nule de unde nemulțumiri și o stare continuă de demoralizare. În cele din urmă, procedînd cu bun simț, inginerul și-a re luat locul în producție unde se simte în mediul ei și cunoaște din plin satisfacția împlinirii profesionale. Vreau să mă refer la un alt inginer al cărui drum a fost de această dată fructuos pentru munca în presă. E vorba de un specialist în energetică, fruntaș al facultății pe care a absolvit-o. După trei ani petrecuți într-un institut de proiectări, s-a hotărît să-și schimbe profilul și s-a angajat la un ziar. Printr-o fericită coincidență, scrisul răspundea unei vocații mai vechi a lui, așa că perioada de „aclimatizare“ a durat puțin, după care tîrîrul s-a impus tot mai mult ca un ziarist de reală valoare. Sînt bineînțeles, pentru asemenea soluții și nu pentru transplanturile hibride.

Spre ziare se îndreaptă însă și absolvenții ai facultăților de filologie sau de filozofie, eventual, chiar dintre cei care au audiat cursuri de teoria și practica presei. Pregătirea acestora ridică un alt gen de probleme, cu nimic mai ușor de rezolvat. Aproape toți se descurcă anevoios în problemele economice sau sociale dacă nu cumva le și privesc cu un aer de suverană superioritate, reflex al unui snobism care bîntuie printre aceste categorii de intelectuali. Cum locurile în secțiile de literatură, către care întesc de obicei aceștia, sînt, fatal, limitate ei trebuie îndrumați să se specializeze cît mai rapid și în alte domenii. Altfel, operînd cu date sumare sau pe bază de intuiție ei nu pot fi de nici un folos. Noțiunea de specializare în cazul acestor tineri nu este cîtuși de puțin hazardată și nu trebuie asimilată apriori diletantismului. Depinde de capacitatea omului, de dorința și de posibilitățile lui de a asimila rapid datele din domeniile în care trebuie să lucreze. Cunosce cazul unui ziarist tînăr care a absolvit facultatea de filologie dar care, lucrînd în secția economică a unui ziar, a ajuns într-o perioadă scurtă să stăpînească foarte bine acest gen de probleme și să ofere gazetei sale articole de înaltă ținută. Și ca el sînt mulți.

Indiferent de pregătirea cu care se prezintă la start, acești tineri trebuie să-și însușească meseria de ziarist, meserie care-și are regulile și legile sale proprii. Cu aceasta vreau să abordez un alt grup de probleme, extrem de nevrologice și în care de-a lungul anilor s-au acumulat tot soiul de greșeli coroborate cu jumătăți de măsuri, la fel de dăunătoare. Adevărul adevărat este că la ora actuală ne aflăm în situația cînd fiecare redacție trebuie să se descurce cum poate la acest capitol. Ce-i drept, e un domeniu în care nici nu dispunem de o experiență ce ne-ar putea fi cît de cît utilă.

Perpetuîndu-se actuala stare de lucruri, formarea ziaristilor riscă să rămînă mereu ceea ce este în momentul de față — o acțiune dusă

cu metode mai mult sau mai puțin meșteșugărești, fără continuitate, plină de incertitudini și necunoscute. Noul val de ziaristi care vădesc de pe acum atîtea calități, atîta disponibilitate pentru deplina cunoaștere a profesiei, pentru stăpînirea laturilor sale moderne, are nevoie însă de o îndrumare științifică, de un sprijin competent în asimilarea datelor necesare unei bune calificări.

O încercare de a da acestui proces tocmai o asemenea tentă s-a întreprins la noi, la „România liberă”. La începutul anului în curs, conducerea redacției, sprijinită de către biroul organizației de bază P.C.R., a luat inițiativa de a edita niște așa-numite „Caiete de ziaristică”. Pînă acum au apărut două numere și sîntem pe punctul de a-l da la tipar pe cel de-al treilea. Ce cuprind ele? În primul număr se publică extrase din lucrarea „Le reportage” aparținînd lui Philippe Gaillard și apărută în colecția editată de Institutul Internațional de Presă și de Centrul Internațional de Învățămînt Superior de Ziaristică de pe lângă Universitatea din Strasbourg. Autorul, o cunoscută autoritate în materie, definește elementele ce caracterizează, în lumina concepției actuale despre ziar, o bună informație, un bun reportaj. El discută despre modul în care trebuie să se desfășoare munca reporterului, cum să-și ordoneze această pregătire, cum să-și jaloneze cunoașterea surselor de informație, ce criterii să utilizeze la alegerea și clasarea faptelor. Un capitol special este consacrat redacției; se pune accentul pe necesitatea de a enunța clar, de a structura cît mai logic ideile, de a înlătura orice artificiu care poate încălca fără folos reportajul. Despre limba și despre stilul ziaristului se formulează, de asemenea, opinii interesante. Cel de-al doilea număr este consacrat în întregime secretariatului de redacție. Pe această temă se publică extrase dintr-o lucrare a lui André Boyer, apărută în aceeași colecție alcătuită la Strasbourg. Se fac aici aprecieri cu privire la organizarea

redacției, cu privire la locul pe care-l ocupă în structura sa secretariatul. Se expun, apoi, o seamă de considerente referitor la rolul secretariatului în „fabricarea” ziarului, la relațiile în procesul muncii dintre acesta și redactori și reporteri. Pagini întregi sînt consacrate metodelor de lucru de care trebuie să uzeze secretarul pentru a-și îndeplini la timp și eficient sarcinile. Am subliniat aici cîteva idei dar bineînțeles ele sînt mult mai multe. În aceste materiale ca și în altele, tinerii noștri gazetari au putut găsi o mulțime de sugestii pentru propria lor muncă. De altfel, în prima parte a anului am organizat, concomitent cu tipărirea „caietelor” și un cerc de dezbateri în cadrul căruia s-au analizat, pornindu-se de la experiența unor gazetari cunoscuți, o serie de modalități ziaristice moderne. N-aș vrea să exagerăm însemnătatea inițiativei noastre. Desigur că ea nu reprezintă decît un început și încă unul destul de timid. Asemenea încercări, care probabil s-au făcut și în alte redacții, nu pot, evident, suplini activitatea unei instituții specializate pe care o așteptăm și a cărei constituire nu mai poate întîrzia prea mult.

În afara acestor laturi care țin de tehnica pregătirii, tinerii ziaristi — acest nou val pe care l-am invocat în rîndurile de față — mai au nevoie de multe alte lucruri pentru a se forma ca oameni de presă. Ei trebuie să găsească în redacții și o ambianță propice afirmării.

Salut aici din toată inima pe acești oameni care fac primii pași în presă și mă bucur sincer de fiecare succes pe care-l dobîndesc. Dincolo de aceste simțăminte firești, nu pot însă să nu semnalez neajunsurile pe care le implică la noi pregătirea acestui fond de cadre și să nu atrag atenția asupra necesității ca ele să fie înlăturate cît mai curînd posibil. E una dintre cerințele cele mai legitime ale „noului val”, condiție în același timp a afirmării marilor posibilități cu care se vădesc a fi înzestrați ziaristii din noua generație.

Presă și procesul de economisire

Convorbire cu

Dr. Mircea POPOVICI,
președintele Consiliului de conducere
al C.E.C.

— Care credeți că este contribuția presei la acțiunile multiple pentru dezvoltarea procesului de economisire prin CEC și cum ar putea fi amplificată această contribuție?

— Presa, ca mijloc de informare a populației, poate aduce o contribuție însemnată la dezvoltarea procesului de economisire, prin tratarea în coloanele ziarelor și revistelor a problemei economiilor bănești personale, a utilității păstrării banilor la CEC atât pentru fiecare cetățean al patriei noastre, cât și pentru colectivitate.

Casa de Economii și Consemnațiuni dispune de unele mijloace proprii de informare în masă (afișe, prospecte ș.a.), dar acestea sînt reduse și nu pot satisface în condiții optime cerințele pe această linie. Cu concursul larg al presei, al televiziunii și radioului, populația poate fi informată mai bine în legătură cu avantajele păstrării economiilor bănești la CEC, cu formele și instrumentele de economisire, precum și cu caracteristicile acestora.

Este de menționat că presa a sprijinit toate acțiunile majore întreprinse de Casa de Economii și Consemnațiuni în vederea popularizării acțiunii de economisire, îndeosebi cu prilejul introducerii de noi instrumente de economisire, al popularizării rezultatelor tragerilor la sorți ale cîștigurilor, precum și în cadrul organizării și desfășurării „Săptămîinii economiei”, care s-a bucurat din an în an de o colaborare și un sprijin efectiv din partea presei. A devenit o tradiție organizarea în fiecare an, în perioada de pregătire a „Săptămîinii economiei”, a unei conferințe de presă, cu care prilej reprezentanții presei sînt pe larg informați asupra stadiului de dezvoltare a procesului de economisire în țara noastră și a acțiunilor ce se întreprind în cadrul „Săptămîinii economiei”.

Este neîndoios că sprijinul presei poate fi amplificat și este chiar necesar acest lucru. Considerăm că această lărgire a sprijinului presei

va putea fi realizată pe baza unei prezențe mai active în coloanele ziarelor și revistelor a diferitelor aspecte ale procesului de economisire, atât la solicitarea Casei de Economii și Consemnațiuni cât și din inițiativa organelor de presă.

— V-am ruga să ne vorbiți despre legăturile serviciului de popularizare al Casei de Economii și Consemnațiuni cu organele de presă și despre posibilitățile existente pentru ca ziaristii din presa centrală și locală să fie informați operativ în legătură cu acțiunile pe care le întreprinde CEC-ul.

— Serviciul de popularizare din cadrul centralei Casei de Economii și Consemnațiuni întreține legături cu organele centrale de presă, cărora le pune la dispoziție materiale și informații privind dezvoltarea procesului de economisire în țara noastră. De asemenea, cu prilejul unor acțiuni noi în activitatea Casei de Economii și Consemnațiuni, serviciul de popularizare informează organele de presă și solicită acestora sprijinul necesar.

În ceea ce privește legăturile cu presa locală, acestea se realizează de către direcțiile județene CEC care țin legătura direct cu ziarele și revistele locale.

Există posibilități ca aceste legături să fie îmbunătățite și dezvoltate în viitor, atât pe plan central cât și pe plan local. O cale eficientă care ar putea contribui la creșterea operativității în informarea ziaristilor în legătură cu problemele CEC ar constitui-o întocmirea periodică de către organele de popularizare ale Casei de Economii și Consemnațiuni a unor informări care să fie trimise redacțiilor ziarelor și revistelor.

Apreciem că întărirea legăturilor dintre unitățile CEC și presă ar putea fi realizată și prin desemnarea de către fiecare redacție a unui redactor cu care unitățile CEC să țină legătura și care să aibă continuitatea necesară în urmărirea și popularizarea diferitelor aspecte ale

activității și realizărilor unităților CEC.

— Ce măsuri s-au luat pentru a se asigura materialelor de popularizare CEC un nivel și o eficiență cât mai ridicate?

— Calitatea și eficiența materialelor de presă privitoare la popularizarea acțiunii de economisire trebuie să răspundă unor cerințe specifice acestei activități.

În primul rând, se urmărește ca materialele elaborate în legătură cu popularizarea economisirii la CEC să contribuie la dezvoltarea spiritului de economie în rândurile populației, la întărirea încrederii acestuia în foloasele păstrării economiilor bănești la CEC. În acest scop, ne străduim să asigurăm acestor materiale un caracter corespunzător, să le imprimăm nota de sobrietate necesară.

Dată fiind varietatea formelor și instrumentelor de economisire, urmăm o cât mai largă informare a populației asupra caracteristicilor și avantajelor fiecărui instrument de economisire.

Ar merita să reamintim în acest sens că CEC-ul, în raport de cerințele și preferințele celor mai diferite categorii de cetățeni dispune, în afară de Libretul clasic cu dobândă la vedere și la termen, și de următoarele librete: cu dobândă și câștiguri în obiecte; cu câștiguri; cu dobândă și câștiguri în autoturisme; pentru construcții de locuințe. În afară, bineînțeles, de Obligațiunile CEC cu câștiguri și Contul curent personal.

În ultimul timp, venind în întâmpinarea dorinței cetățenilor care intenționează să-și construiască locuințe în comunele și localitățile unde nu se construiesc case cu sprijinul statului, s-a introdus Libretul cu câștiguri în materiale de construcții. De asemenea, va mai exista Libretul CEC pentru tineretul școlar, care va stimula depunerea pe cecuri de economii școlare.

CONCURSUL CU TEMA: „Economisirea, semn al înțelepciunii”

Uniunea ziaristilor din Republica Socialistă România în colaborare cu Casa de Economii și Consemnațiuni a Republicii Socialiste România organizează, un concurs publicistic cu tema: ECONOMISIREA, „SEMN AL ÎNTELEPCIUNII”.

Concursul are ca scop stimularea creației publicistice pe această temă și dezvoltarea în rândurile populației a spiritului de economie și a deprinderii de a economisi la C.E.C. La concurs pot participa gazetari din întreaga țară, membri ai Uniunii ziaristilor, care lucrează în presă sau în instituțiile de presă.

Fiecare concurent poate participa la concurs cu unul sau mai multe materiale de diferite genuri (articole, reportaje, schițe, foiletoane, anchete sociale ș. a.) apărute în perioada 15 noiembrie 1968 — 31 ianuarie 1969 în publicația la care lucrează sau în oricare alta sau difuzate prin radio și televiziune.

Nu vor fi luate în considerație articolele de analiză și materialele cu caracter de publicitate.

Conținutul textelor va fi orientat spre stimularea spiritului de economie în rândurile oamenilor muncii de la orașe și sate și al tineretului școlar, subliniindu-se multiplele avantaje ale păstrării banilor la C.E.C.

Materialele pentru concurs (cele apărute în presă — decupate, iar cele difuzate prin radio și televiziune dactilografiate și purtând data transmiterii, cu viza redactorului șef) se vor trimite direct de către autor pe adresa Uniunii ziaristilor, București, Calea Victoriei 163, cu mențiunea: pentru concursul „Economisirea, semn al înțelepciunii”, până la data de 5 februarie 1969.

Juriul concursului, format din reprezentanți ai Uniunii ziaristilor și ai Casei de Economii și Consemnațiuni, va acorda câștigătorilor concursului următoarele premii și mențiuni:

PREMIUL I — un libret de economii cu dobândă și câștiguri de autoturisme, cu o depunere inițială de 5 000 de lei.

PREMIUL II — un libret de economii cu dobândă, cu o depunere inițială de 3 500 lei.

PREMIUL III — un libret de economii cu dobândă, cu o depunere inițială de 2 000 lei.

De asemenea, se vor acorda cinci mențiuni constând în librete de economii cu o depunere inițială de 1 000 lei, fiecare.

Participantii la concurs pot solicita material documentar în legătură cu diferite aspecte ale acțiunii de economisire din țara noastră, la centrala Casei de Economii și Consemnațiuni (Serv. popularizare), Calea Victoriei nr. 13, București, sau la direcțiile județene C.E.C.

S.M.

Ancheta —

„gen

dificil”

George CUIBUȘ
redactor la ziarul „Scinteia”

I. Un show publicistic

ANCHETĂ, enquête, encuesta, inchiesta, inquiry este un cuvânt cu același statornic înțeles în toate limbile pământului. În sens strict, o asemenea acțiune presupune audierea de martori, chestionarea, ascultarea acestora, confruntarea opiniilor lor. Ea se soldează de obicei cu încheierea unui proces-verbal, mai mult sau mai puțin convențional, mai mult sau mai puțin apropiat de adevăr dar care este destinat ca document să insumeze datele informaționale, cererile, părerile, învinuirile formulate de părțile interesate. Astfel se petrec lucrurile în justiție, în anchetele civile, penale. Tot astfel sînt stipulate și condițiile anchetei în dreptul internațional. Scopul urmărit este restabilirea adevărului, depistarea acestuia, denunțarea amoralității, a arbitrariului, a actelor reprobate de societate. Cam tot astfel ar trebui să se petreacă lucrurile și în cazul anchetei jurnalistice, care preia într-o mare măsură metodele de cercetare ale anchetei judiciare, cu deosebirea că sensul, dimensiunile și valoarea celei dintîi sînt altele și comportă o influență morală, amplificată la scara unor categorii sociale, a unor generații sau la nivelul întregii opinii publice.

Aceasta este și una din cauzele pentru care a evoluat mult în ultimul deceniu, mai ales, și **conceptul de anchetă** în presă, devansînd alte genuri publicistice. Asistăm la o reevaluare a acestui gen jurnalistic de greutate, cum îl numește un Jean-Jacques Servan-Schreiber? Pre-dilecția marcată a multor zariști de la noi și de peste hotare pentru anchetă — anchetă cu orice preț — a făcut din ea în ultimul timp un fel de **show publicistic**, un regal al numerelor mari, somptuoase, nobeliene, etalate cu majuscule în coloanele marilor cotidiene, în sumarul revis-

telor săptămînale sau lunare. Să fie vorba de o descoperire, de o „găselniță” de ultima oră cu care lumea zariștilor contemporani se identifice? Asemenea întrebări, oricît de curioase ni s-ar părea la prima vedere, au mai fost formulate de profesioniștii condeiului de nu știu cîte ori. Ele nu sînt un simplu bluff, nici pentru cîteva mari institute, specializate în sondaje publice de anvergură care au încercat să precizeze locul și calitatea anchetelor efectuate în anumite țări de slujitorii presei.

II. Instrument de sondaj?

Pentru a avea o idee exactă asupra valorii și sensului dinamic pe care-l comportă noțiunea și conceptul de anchetă jurnalistică, să vedem cîteva date inițiale: care sînt modalitățile ce ne stau la dispoziție pentru ilustrarea acestui gen?

— „Ancheta revuistică (promovată de hebdomadarele franțuzești — n.n.) trebuie să atace frontal fapte dintre cele mai seducătoare, mai spectaculare, inedite ale vieții publice” (răspunsul lui François Mauriac la un chestionar al revistei **Sondages**);

— „Să discute cu prioritate fațetele umbrite de stress ale condiției omului contemporan, cu alte cuvinte tot ceea ce se poate discuta public, fără jenă” (pretenția sociologului francez André Gorz);

— „Să scruteze dimensiunile viitorului omenirii” (recomandarea sociologului J. Dumazédier);

— „Să înregistreze pulsul (și chiar convulsiile sociale) ale lumii contemporane, conflictele dintre generații etc...” (Emile Copfermann, publicist, autorul lucrării **Problèmes de la jeunesse** — Ed. Maspero, Paris, 1968);

— „Să informeze cititorul la vreme și cît mai complet posibil despre tot ce se întîmplă în lume, pe pămînt, aer, apă etc. (Răspunsul „omu-

lui de pe stradă" la una din anchetele revistei *Sondages*).

Toate bune și la locul lor, am spune noi (am apelat în ilustrarea noțiunii de anchetă jurnalistică la datele și numele citate mai sus, deoarece o anchetă de acest gen nu s-a efectuat încă la noi printre ziariști, oameni de cultură, sociologi, cititori etc.). Un gen atât de solicitat comportă ca atare și o multitudine de formule. În discuțiile purtate la Paris, nu de mult, cu un mare număr de ziariști, am observat că majoritatea consideră ancheta ca „un instrument de sondare, de cunoaștere a realităților, fără să piardă din vedere obligativitatea de a accentua caracterul polemic în dialogul jurnalist-subiect anchetat. Ancheta este în concepția unanimă un instrument de investigare a problemelor politice, sociale, ideologice, științifice, culturale. Ea trebuie să aibă un caracter dinamic și, adăugăm noi, militant, reflectând pozițiile noastre ideologice.

În fața acestui noian de justificate deziderate, exprimate atât de gazetari cât și de cititori, ne putem întreba pentru ce fel de anchetă să optăm? O anchetă spectaculară, un show, un regal publicistic dar al căruț miez să fie mai puțin consistent? O anchetă întocmită cu rigurozitatea științifică a unui om de știință, a unui sociolog din care „soul" publicistic, culoarea și timbrul personal al autorilor să se volatilizeze de la primele rînduri? O anchetă specializată, pe probleme și zone determinate care să se adreseze numai specialiștilor? Perplexitatea noastră va crește pe măsură ce vom discuta schemele și rețelele anchetei jurnalistice. Cine n-a urmărit o modestă dezbatere (cu doi-trei preopinenți) intitulată, să zicem anchetă medicală, muzicală, cinematografică și chiar... forestieră și care e departe de a se înscrie pe orbita an-

chetei propriu-zise! Autorii unor asemenea articole (căci nu le putem numi altfel) pornesc de la ideea că ancheta jurnalistică este un text ca oricare altul, menit să acopere un spațiu. Nimic mai fals. Nu e suficient să procurăm cititorului iluzia unei ambiante de discuții, să creăm atmosfera unei anchete sub somptuoasa haină de mai sus. Trebuie să argumentăm. Or, argumentul înseamnă date concrete, fapte, declarații, cifre, procente, analize.

III. O multitudine de scheme la orizont

Noroc că nu s-a terminat sacul cu snoave: în jurul genului de care vorbim — se face, e drept, și multă vorbărie — dar din care vom selecționa cele mai bune snoave. În prospectul unui institut de presă de peste hotare sînt menționate cursuri universitare speciale destinate reporterilor-anchetatori pentru marile reviste, Directorul-adjunct al acestui institut ne-a spus că „tinerii care vor intra ca reporteri pe ușa institutului vor ieși tot... reporteri". Nu am audiat un asemenea curs, destinat începătorilor în tehnica jurnalistică. Cea mai sigură școală — ne-a spus și domnul Jean Couvreur de la ziarul *Le Monde* — rămîne și în cazul reporterilor-anchetatori practica, viața. În multe țări, interviuistul și anchetatorul sînt de obicei ziariști căliți la marele pîrjol al aventurilor, al faptelor eroice, al marilor călătorii pe oceane, al distanțelor străbătute per pedes, al tuturor evenimentelor a la page, la zi. Ei au deci cum am spune noi, sarcini foarte precise: să exploreze de cele mai multe ori marele necunoscut, să asculte șoaptele

mulțimii, să trăiască bucuria marilor șarje. În acest carusel al curajului, reporterul este piesa centrală fără de care ancheta nu poate avea loc. E adevărat că mulți ziariști contemporani — de peste hotare — sînt furati de „fastul spectacular" al reportajului — anchetă, gen hibrid care se găsește la celălalt pol al genului pe care dorim să-l cultivăm, prin superficialitatea cu care este promovată. Ca modalitate jurnalistică nu este însă de neglijat.

Dar acesta nu este singurul tip de anchete despre care se vorbește în lumea presei. Există anchete informative, de alertă (de tipul „Universitatea în pericol!"), de cancan („Elsa Maxwell și politica!"), de sociologism vulgar (cele promovate de săptămînalele *Adam, Le Nouvel Adam*), sondaje de reflecție intelectuală (anchetele lui Gilbert Cesbron, în Franța) ș.a. Asemenea clasificări încă nedecantate de o îndelungată experiență și, mai ales, generate de realitățile din aceste țări urmăresc publicitatea, incitarea la lectură. Firește, nu vedem nimic rău în acest fenomen dacă este vorba într-adevăr de anchete jurnalistice redactate cu exactitudine, bazate pe un real sondaj. Cadrul de desfășurare a anchetei, după cum vedem, este nelimitat. În numele anchetei, ziaristul contemporan explorează zone tot mai diverse ale vieții sociale, încearcă să afle răspunsul marilor probleme ale epocii. O diversificare pe verticală, urmărind innobilarea genului și alta pe orizontală, lărgind aria de investigație. Inovațiile în formă și conținut — dacă se circumscriu în zona anchetelor jurnalistice cu adevărat — nu pot duce la blamarea acestui gen, ci dimpotrivă.

IV. Artificiul

Artificiul constă în măiestria cu care este prezentată cititorilor dezbaterea concepută de noi drept anchetă. Un titlu șocant, colorat, inedit, cu

rezonanțe în trecut, prezent și viitor, este binevenit. Ceea ce duce la degradarea genului — și lucrul este perfect valabil și pentru ziaristii noștri — la vicierea lui nemotivată sînt procedeele de investigație, pasiunea cu aer de investigație, obsedantele clișee meșteșugărești, rutiniere, gratuite, de circumstanță sau, în fine, concluziile vulgarizatoare presărate de-a lungul anchetei sau cu care dorim să „asezonăm” ceea ce n-am reușit să formulăm cu exactitate, să descoperim în investigațiile noastre de pe teren. Mai putem adăuga „notele particulare”, „tonul”, etichetele hiperbolice menite să umfle subiectul tratat, exclamațiile destinate să exacerbeze fără jenă modestele proporții ale cercetării noastre. În lipsă de idei, autorii unor asemenea anchete de suprafață publicate de anumite reviste ca Ateneu, Astra, Cronica etc. nu se jenează să copieze exemplul marilor cotidiane din Capitală, compromițind cu bună știință un gen alt de generos.

V. Colocviu- vérité

Ancheta este un fapt de cultură. Ea este destinată să aibă o existență mai îndelungată, un ecou mai larg în rîndul cititorilor chiar dacă o întâlnim în paginile unui cotidian. Multe din anchetele „Științei”, de pildă, cunosc acest fericit destin. Sînt însă publicații care au făcut din anchetă „un material de umplutură” sau un articol de mare fast și de puține ori asemenea anchete trăiesc mai mult de o zi. Să nu uităm că ancheta nu este un simplu bavardaj, cu măiestrie purtat de ziaristul-anchetator, nici rîfuiala cu morile de vînt de dragul epitetelor și al frazelor rotunde, nici cazuistică găunoasă, etalaj de fapte puse cap la cap sau erudiție gratuită din partea autorului. Ea nu este nici o simplă

alăturare de articole (sau articolașe) — e drept, semnate uneori de nume prestigioase și însoțite de titluri răsunătoare — care nu suplinesc deloc ideea de investigație, de dezbateră publică; ancheta este înainte de toate un colocviu în care atît preopinienții cît și organizatorul ei discută, comentează, propun soluții, trag (sau nu) concluzii etc. asupra unor aspecte cu valoare de generalizare care să intereseze mii și mii de cititori.

Care ar fi cele mai indicate căi de parcurs în investigația pe care trebuie să o efectueze anchetatorul? Una este ceea ce alți ziaristi numesc **colocviu-vérité** (după termenul *cine-vérité*, reportaj cinematografic la fața locului care presupune prezența unui interlocutor). Să vedem ce înseamnă acest termen: ancheta nu implică neapărat un text din partea martorilor audiați sau a subiecților anchetați — cum îi numesc sociologii — dar presupune un context menit să lege ca un cordon ombilical toate aserțiunile formulate. Acest context ar trebui să fie o înregistrare directă, frustă abruptă chiar din punct de vedere lingvistic (asa cum încearcă uneori să facă cei care susțin anchete în jurnalul nostru de actualități, avînd impresia că, implicit, ei vor procura spectatorului și impresia de veridic, de autentic!), dar plină de sensuri pentru urechea noastră. Este dacă vreți un colocviu-vivant, nu ceva pregîndit, prefabricat, artificial, o exprimare lipsită de vigoare și implicit de sensuri majore.

VI. Anchetă socială sau sociologică?

Este una din dilemele anchetatorului care lucrează în acest domeniu. Cum să procedăm? După vrerea și imaginația noastră sau să facem apel

la metodele utilizate astăzi de specialiștii unor institute de sondare a opiniei publice? Sînt confrăți, în concepția cărora, ancheta socială (orice anchetă este socială, chiar și cea... forestieră) își justifică acest titlu **numai dacă este prelucrată** de reporter după procedeele sociologice. Credem că acesta este drumul anchetei jurnalistice în momentul de față. Un reporter ca Mihai Stoian — în măsura în care investigațiile sale sînt autentice — a reușit să facă dovada utilizării unor procedee de acest gen. Abundența faptelor prezentate uneori cititorilor presupune un context, existența unui chestionar, a unor masive înregistrări (sau participări), munca în echipă. Un caz de conștiință, un furt din avutul obștesc cu rezonanțe sociale, viața unei colectivități ca model de reușită, o problemă de cercetare științifică, o confruntare asupra viitorului sînt teme de anchete sociale, cărora le putem conferi acest certificat cu condiția ca ele să fie rezultatul unor investigații operate în mod științific. Redarea contextului ne aparține însă. Aici, intervenim noi direct, selectăm, tăiem, ajustăm, dăm la iveală cifre, prezentăm destine.

Prima operație: terenul, contactul cu oamenii, cu „obiectul” anchetei. O anchetă pe teme cetățenești, de pildă, ca transportul în comun într-un oraș ca Bucureștiul, ne obligă să organizăm o largă dezbateră (publică călător, organe de conducere, sanitare, ale circulației ș.a.), deci un noian de păreri **pro și contra**. Selecția **subiecților-etalon** chemați să-și spună părerea (unul la o sută, unul la o mie) în cursul anchetei nu e lucru ușor. Trebuie avute în vedere toate vîrstele, cit mai multe sau toate categoriile profesionale, cetățeni locuind în zone cît mai diverse. Într-o asemenea anchetă, prezența **subiecților-tampon** (aceștia sînt de obicei persoane competente, cu rosturi bine definite în cadrul organelor

lor care se ocupă de transportul în comun) este necesară și chiar obligatorie. Subiecții-etalon trebuie aleși cu mare grijă pentru a se realiza cât mai veridic ideea de etalon (eșantion), de reprezentant al opiniei publice. Un chestionar (acesta poate fi mentalmente formulat sau în scris) este obligatoriu pentru reușita acțiunii: după ce am cules răspunsurile, urmează cea de a doua operație, aceea a selecției materialului, cea mai dificilă, în cursul căreia ni se cere să fim rezonabili, lucizi, judecători probi, deloc copleșiți de povara adevărilor descoperite. Dacă apelăm la procedee gen GALLUP, IFOP, EMNID, sintem obligați să ducem ancheta pe o singură coloană — adică pornind de la o singură întrebare. În 1967, de pildă, IFOP (Institutul Francez de Opinie Publică) împreună cu o publicație pariziană destinată tinerilor a adresat unui număr de o sută subiecți-etalon întrebarea: „În momentul în care vedeți un tânăr cu plete, netuns, un imitator Beatle, aveți o bună părere despre acest tânăr, sau o părere proastă, sau nici o părere?... Răspunsurile au fost:

— O bună părere	1 la sută
— O părere proastă	70 la sută
— Nici o părere	28 la sută
— Nu s-a pronunțat	1 la sută

Rezultatul acestui sondaj, efectuat după toate regulile sociologiei populației a fost preluat de publicația *Le Nouvel Adam*. Sub pana unui reputat ziarist, ele au devenit un rechizitoriu sever la adresa unui anumit tineret. Alte publicații (și institute) promovează ancheta sociologică de șoc (ca urmare a unui eveniment oarecare sau a mai multor evenimente ce se cer lămurite) lansând chestionare de la trei-patru întrebări la douăzeci și cinci. Acestea oferă ziariștilor un material mult mai suculent, mai bogat în fapte.

Cea de a treia cale este desigur investigația (aceasta poate să îmbrace forma interviului izolată, limitată pe subiecți de necesitate, aleși (dacă nu creați) de noi înșine, după propria noastră vruire. Aici riscul este uriaș: ne pîndește de multe ori inserarea unor opinii arbitrare, a unor păreri exclusive debitate de oameni incompetenți. În acest caz, realizăm un simulacru de anchetă. Anchete de acest fel, cu participarea unor subiecți de necesitate întilnim foarte des în coloanele ziarelor noastre, nu e nevoie ca aceștia să fie cit mai mulți: un număr redus, dar, din care jumătate să opineze pro și jumătate contra în cursul anchetei, altfel echilibrul ei este periclitat. Astfel, putem imprima anchetei un caracter veridic, „funcțional”. A nota un cuvânt de ici, un altul de colo, a le pune cap la cap nu înseamnă că am reușit să încropim o anchetă. Cuvintele înregistrate (atît în cazul subiecților-etalon, cît și al celor de necesitate sau al celor tampion) trebuie bine cîntărite, selectate. Esențialul, generalul trebuie incluse în anchetă ca pe propriile noastre puncte de vedere. A explora zone de investigație pentru care nu avem încă experiența necesară, echivalează cu un rateu. A ne pune semnătura pe un material cu care nu avem nici o afinitate este o impietate. A ne juca cu cuvintele e o copilărie. Un cotidian ca „Sportul” anunța deunăzi cu majuscule o anchetă de tip GALLUP pe mult disputata temă a fotbalului. Cei intervievați de către redactorii acestui cotidian au reprezentat ei o sumă, un etalon al opiniei publice? Ne îndoim, mai ales că din precizările făcute de înșiși autorii anchetei rezultă că alegerea lor s-a făcut sub semnul hazardului, fiind vorba de oameni de pe stradă...

Ancheta jurnalistică este o oglindă a celor mai generale păreri cu pri-

vire la un fenomen sau altul, nu o investigație fortuită, de hazard. Această oglindă poate fi foarte aproape de literatură (se cunosc multe opere generate de asemenea anchete, dacă ne gândim la John Reed, Egon Erwin Kisch, Lionello Trombadori și alții), dar trebuie să aibe un suport științific. Faptele înregistrate comportă nu numai o evaluare milimetrică, ci și obligația reporterului de a le „traduce”. Prelucrarea datelor, concentrarea lor, inserarea lor în coloanele presei ține, după cum am văzut, de tehnici utilizate astăzi cu succes de sociologi.

SÎNT ȘI OPINIILE contrarii celor exprimate mai sus. E firesc. O generație mai veche de ziariști pledează pentru transcrierea faptului brut, pentru exacerbarea notei de tragism, de neverosimil, de cancan. Este un soi de defetism care nu are nimic comun cu presa comunistă, cu ideea de sobrietate, de echilibru, trăsături care trebuie să marcheze întotdeauna acest gen publicistic. Depinde de iscusința noastră de a turna în tipare ceea ce am cules pe teren, fie că este vorba la prima vedere de un material brut, scandalos, șocant sau prea puțin interesant, incolor, diform. Această măiestrie reflectă în ultimă instanță capacitatea ziaristului de a discerne înefabilul de efemer de a disocia utilul de inutil, depinde de suma cunoștințelor sale despre lume și viață, de gradul său de cultură. Ancheta pe teme interne sau internaționale (obligațiile reporterului sînt aceleași) necesită un suflu larg, deseori învăluit în faldurile unui mare spectacol publicistic. Acest spectacol trebuie să fie dirijat de noi cu abilitatea unui autentic regizor ale cărui priviri să fie prezente pe scenă dar și pe toate treptele sălii, să dirijeze corul, luminile și interpreții pentru a scoate maximum de efect și pentru a obține, în fine, adeziunea marelui public.

Viticultura și vinificația — domeniul inaborda- bile?

Ion HERȚEG

CAPITALA ȚĂRII noastre a găzduit două manifestări remarcabile din domeniul viticulturii și vinificației: Concursul Internațional de Vinuri, primul de acest fel organizat în țara noastră, și cel de-al XII-lea Congres internațional al viei și al vinului. Ambele manifestări au cunoscut o mare amploare. La concurs, cele două jurii formate fiecare din 8 degustători străini și cîte 3 români au avut de apreciat 1122 probe de vin și distilate so-site din principalele țări ale lumii. Ziarele au consemnat rezultatele, așa că nu mai insist asupra lor. De asemenea, Congresul internațional al viei și vinului, la care au participat peste 200 de delegați din 30 de țări, a constituit un prilej de ample dezbateri consemnate în cele zece rezoluții menite să aprofundeze și să dezvolte activitatea desfășurată de Oficiul Internațional al Viei și Vinului (O.I.V.) în vederea progresului viticulturii și vinificației pe plan mondial.

Aceste manifestări, discuțiile care s-au purtat între delegați fie oficial, fie neoficial cu prilejul degustării renumitelor noastre sortimente de vin, au oferit prilej pentru abordarea unor probleme, care sînt legate strîns de activitatea ziaristică, mai ales de munca acelor colegi care se ocupă în cadrul publicațiilor noastre de problema respectivă și pe care vreau să le consemnez în rîndurile de față.

SÎNT PREZENTATE în publicistica noastră problemele viticulturii și vinificației? Răspunsul ar putea fi afirmativ. Dacă răsfoim ce s-a publicat în presă în ultimul timp, dacă ne aducem aminte de emisiunile de la televiziune și radio, nu se poate să nu remarcăm prezența, sub o formă sau alta, a viticulturii și vinificației. În luna august, de exemplu, în presă au abundat materiale, îndeosebi care inițiau opiniei publice obiectivele celor două manifestări: Concursul Internațional de Vinuri și Congresul viei și vinului. Amintesc aici interviurile cu prof. I. C. Teodorescu și acad. Gherasim Constantinescu, consemnate de „Scinteia”; interviul cu prof. David Davidescu publicat în ziarul „România liberă”; revista „Agricultura socialistă” a publicat, de asemenea, o suită de materiale și informații privind obiectivele concursului și ale congresului, remarcîndu-se în mod deosebit un grupaj amplu din care am reținut articolul acad. Gherasim Constan-

tinescu: „Viticultura românească — prezent și perspective” și „Strugurii și vinul” de Ion Horea. Cît privește televiziunea, ne-a impresionat prin reportajul-anchetă transmis în seara zilei de 16 august, care, legat nemijlocit de concursul vinului, a făcut o incursiune în viticultura României. „Albina” a ținut să „fie în ton” dar cu o culegere de proverbe și zicători: „Despre beție iarăși” (joi, 29 august). Dacă la toate acestea adăugăm materialele ample furnizate de „Agerpres” prin pană „bătrînelui” Emil Marinescu vedem că, în ultimul timp, viticultura a fost prezentă activ în presă. Trebuie să facem însă o remarcă: nu este suficient să ne amintim de această ramură importantă a agriculturii, cu deosebită însemnătate în economia națională, doar cu prilejul unor manifestări internaționale. Viticultura situează România pe locul șase în rîndul țărilor cultivatoare de vie din Europa. Și, cu toate acestea, problemele respective răzbat foarte rar în colidienle noastre, sînt neglijate de presa locală.

Curiozitatea m-a îndemnat să răsfoiesc cîteva colecții, pe luna august, ale ziarelor județene, îndeosebi acolo unde viticultura are o pondere mai mare. „Flamura Prahovei” consacră acestei probleme două articole mai importante: „Rodul viilor e bogat — sînteți pregătiți pentru stringerea lui?” (28 august) și „La I.A.S. Dealu Mare — în pragul campaniei de vinificat” (7 august). Ultimul articol conține unele declarații interesante în legătură cu vinificația, făcute de ing. Vodarici de la această întreprindere, privind tehnologia producerii vinului și unele considerații mai ample. Nu este întîmplător, deoarece ing. Vodarici, cunoscut ca bun specialist în vinificație, a obținut, la un recent concurs pentru degustătorii de vin, cea mai mare notă. Deci a fost exprimată părerea unui specialist competent. „Un alt ziar — „Milcovul” -Vrancea — a publicat două articole mai importante: „Pregătirile pentru campania de recoltare și prelucrare a strugurilor — grabnic terminate”; „Pregătirea pentru vinificație — este sau nu o problemă?”. „Orizont” — Vilcea, județ care include podgoria Drăgășani, este prezent cu un articolăș adiacent: „Tehnica recoltării strugurilor de masă”. În timp ce alte ziare din județe în care viticultura are o mare pondere — „Flacăra Iașu-

lui", „Steaua roșie”-Mureș, „Unirea”-Alba — nu publică nimic sau mai nimic pe această temă.

Chiar și articolele amintite au mai mult un caracter tehnic, de lucru și nu intră în principalele probleme ale vinificației din podgoriile respective. Or, tocmai acest lucru se cere mai mult, pentru ca prin presă să se poată interveni în direcția obținerii unor vinuri de calitate superioară, specifice fiecărei podgorii, să se cultive și chiar să se influențeze gustul consumatorului față de diferitele tipuri de vin. Recentul Congres al viei și vinului a arătat că, în această direcție, publicistica noastră are multe de făcut. Ca unul care am participat la toate manifestările Congresului și am stat de vorbă cu mai mulți delegați, vreau să împărtășesc colegilor de condei câteva aspecte nu lipsite de interes. În primul rând, câteva cuvinte despre oenologie, știința preparării vinului.

După cum se știe, pentru toată lumea vinul este un produs natural și trebuie să rămână un produs natural. Însă vinul se obține din struguri printr-un proces tehnologic bine cunoscut, care este dirijat de om. Modul cum va acționa omul — bine sau rău, cu competență sau nu — se va repercuta asupra produsului rezultat. O vie lăsată la voia întâmplării nu ajunge să facă struguri deoarece bolile o distrug. Mai mult, din struguri lăsați sau prelucrați la voia întâmplării nu se va obține un vin bun deoarece fermentațiile nedorite vor face din el un vin ci oțet, și de multe ori un oțet de proastă calitate. Vinul este deci un produs al muncii omului și produsul obținut va fi ceea ce dorește el. Mai mult, putem spune că vinul este o operă de artă, iar vinificatorul un artist. Este operă de artă pentru că atunci când ai băut un pahar de vin îți produce plăcere, creează un ansamblu de senzații complexe. Cel care-l realizează este un artist deoarece pune în această activitate cunoștințele sale, pasiune și dragoste (nu există operă de artă fără dragoste). Or, în această privință, a modului cum se realizează vinul, s-a scris puțin în presa noastră. Semnatarul acestor rânduri a publicat în „Scînteia” un articol („Înainte de a muri toate găinile”) privind necesitatea de a se obține vinuri ușoare, plăcute la gust și care să fie specifice fiecărei podgorii. Dar nici „Scînteia” și nici alte publicații nu au mai publicat periodic articole ca-

re să se ocupe mai pe larg de problemele vinificației. Nimic, am putea spune, nu s-a făcut în ce privește cultivarea gustului consumatorilor față de tipurile de vin aflate în comerț sau care ar trebui să fie produse.

ESTE ADEVĂRAT, posibilitățile presei noastre sînt mai restrinse. Am avut ocazia să văd, într-o vitrină în holul clădirii Marii Adunări Naționale unde s-au desfășurat lucrările Congresului Internațional al viei și vinului, publicații foarte interesante. Amintesc pe cele din Franța deoarece nu numai că sînt multe, dar au și un conținut foarte variat: „Le progrès agricole et viticole”; „Les vins d'Alsace”; „La journée viticole”; „Le paysan du midi”; „Le vignoble Girondin”; „Vignes et vins”; „Cuisine et vins de France”; „Gastronomie magazine-alimentation de qualité”; „La journée vinicol-export”. Răsfoind una din acestea — „La journée vinicol-export” — constatați și o mare varietate de teme: „Știința și arta de a face vin”; „Itinerar economic și gastronomic prin podgoria Bordeaux”; „Vechi considerațiuni asupra condimentelor”.

La noi apare o singură publicație de specialitate: „Revista de horticultură, viticultură și vinificație”. Aceasta, nu numai că se ocupă de un amalgam de probleme (legumicultură și pomicultură) dar este anostă și insipidă în ce privește conținutul. Este adevărat, se adresează specialiștilor. Dar marelui public cine se adresează? După cum am văzut, cotidienele fac puțin în ce privește cultivarea gustului publicului față de vin și chiar nimic cînd este vorba de gastronomie.

Cît de necesară ar fi o publicație de genul celei care apare în Franța — „Cuisine et vins de France” o dovedesc lacunele noastre în domeniul producerii unor vinuri cu un anumit specific, și mai ales în ce privește noțiunile despre consumarea lor în anumite împrejurări, cu o mîncare corespunzătoare, deficiențe pe care unii participanți la Congres le-au reliefat. Am luat un interviu domnului René Protin, directorul O.I.V. După ce a făcut aprecieri deosebit de elogioase cu privire la țara noastră, la desfășurarea Congresului, colaborarea care s-a realizat cu acest prilej, el a ținut să remarce, îndeosebi, pentru presă: „Aveți vinuri albe seci excepționale.

Le-am cunoscut atît la concurs, cît și în timpul vizitelor pe care am făcut-o prin țară. Însă vinurile negre nu corespund din punct de vedere al caracteristicilor pe care trebuie să le îndeplinească. Cele mai multe din ele sînt dulci, ceea ce este de neiertat. Vinul roșu trebuie să fie sec, mai ales cînd e vorba de Cabernet Sauvignon. Am luat masa la Ambasador și am cerut un vin negru. Am rămas surprins cînd, gustîndu-l, am constatat că este dulce. Ținînd seama că în țara noastră vin mulți turiști din vestul Europei, ar trebui ca în lista de bucate să se spună că este „vin roșu”, altfel consumatorul rămîne dezamăgit”.

Este o observație perfect îndreptățită și la noi în presă a fost criticată tendința manifestată la unii specialiști de a produce cu orice preț vinuri dulci, chiar în podgorii specifice pentru vinuri seci cum sînt Odobești, Panciu ș.a. Și mai mult s-a reliefat acest lucru cu ocazia unei alte întâmplări petrecute la acest Congres. Cadrele didactice de la catedra de viticultură a Institutului agronomic „N. Bălcescu” din București au invitat pe cîțiva participanți la o degustare de vin. Printre invitați era și semnatarul acestor rânduri. Și aci s-a servit un singur fel de vin sec, bun de altfel, iar încolo numai vinuri dulci. Nici de data aceasta nu au plăcut vinurile negre dulci. Pierre Galé, renumit specialist francez în viticultură, a făcut remarcă: „Voi români! Aveți vinuri dulci, vinuri de sărbători. Consumatorii au nevoie de vinuri ușoare, seci, care să le bea la masă în toate zilele. Or, dacă ai băut un vin dulce, îți-a lăsat pofta de mîncare și apoi te apucă durerea de cap”.

Poate unii ar fi înclinați să spună că acestea ar fi părerile unor specialiști străini ale căror gusturi sînt diferite de ale noastre. Într-o oarecare măsură este adevărat. Dar să nu uităm că și la noi în țară consumatorii, în marea lor majoritate, solicită vinuri ușoare, seci, care să facă plăcere cînd sînt consumate. Că se fac vinuri dulci nu-i rău. Dar să se facă în podgoriile consacrate: Muriatlar, Cotnar, Tirnave. În rest, să se producă ceea ce cer consumatorii.

IATĂ DECI că în domeniul viticulturii există numeroase probleme care așteaptă să fie tratate. Pînă cînd o să avem publicații de profil, asemenea probleme pot și trebuie să-și facă loc în ziarele noastre centrale și locale, în reviste sau la televiziune.

Scurtă convorbire
cu colonel I. COSTEA
despre emisiunea

„DE STRAJĂ PATRIEI”

RELATIV RECENTĂ, emisiunea „De strajă patriei” este prezentă pe micile ecrane de cităva vreme în fiecare duminică, adăugându-se mai „vechii” emisiuni radiofonice cu același specific, „Pentru patrie”.

Ne-am adresat șefului sectorului radioteleviziune al armatei, colonelul Ioan COSTEA, pentru a face cunoscute câteva date despre publicul cărui i se adresează această emisiune, despre dezideratele cărora își propune ea să răspundă.

— Așa cum ați remarcat, emisiunea de televiziune „De strajă Patriei” este sora mai tânără a emisiunii radiofonice săptămânale „Pentru patrie”.

Ambele emisiuni urmăresc, în esență, aceleași scopuri, cu deosebirea că televiziunea se bucură de avantajul tehnic de a înfățișa prin imagini vizuale, și deci cu o forță emoțională mai puternică, aspectele cele mai diverse pe care le ridică viața ostășească și credem că astfel una completează pe cealaltă. Ne adresăm, în egală măsură, ascultătorilor și telespectatorilor militari cit și civili. Din contactele realizate pe teren rezultă că iubitorii acestor două emisiuni reprezintă toate vîrstele.

Prima emisiune televizată s-a inaugurat, apoi după scurt timp, la cererea telespectatorilor, a devenit săptămînală.

Scopuri — Își propune multe. Ideea majoră care străbate toate programele este aceea de a-și aduce contribuția la cultivarea iubirii de patrie și a sentimentului răspunderii personale față de cauza apărării a ceea ce are mai scump poporul român: libertatea, independența, suveranitatea României socialiste, cuceririle revoluționare ale poporului pe drumul trasat de Partidul Comunist Român.

— Care sînt rubricile pe care puneți un accent deosebit în cadrul emisiunii?

— Colectivul de realizatori al acestei emisiuni — care se poate afirma cu certitudine că a devenit larg urmărită de telespectatori — acordă atenție deosebită cunoașterii trecutului de luptă al poporului român, strălucitelor tradiții militare și revoluționare făurite de-a lungul secolelor în lupta pentru înfăptuirea și apărarea unității noastre naționale.

În acest scop s-a creat o rubrică permanentă intitulată „Cronica militară” la care au fost invitați să ia cuvîntul cercetători, istorici, militari, generali și ofițeri în rezervă care s-au distins în mod deosebit în acțiunile militare purtate pe timpul insurecției naționale antifasciste și în războiul de eliberare a României de sub jugul fascist.

Au răspuns astfel cu drag invitației noastre: general de armată Iacob Teclu, membru al Consiliului de stat, generalul maior în rezervă Marcel Olteanu, președintele Comitetului organizatoric al Veteranilor din războiul antifascist, care și-au depănat amintiri din timpul acțiunilor militare din raionul Podului Băneasa, de la 28 august 1944; colonel în rezervă Nistor Teodorescu, fost comandant al detașamentului de grăniceri, care în noaptea de 23 spre 24 august 1944 a dezarmat prin surprindere o brigadă hitleristă, amplasată pe cursul râului Moldova, în zona localității Mălini (locul de naștere al regretatului nostru poet N. Labiș). Episoade emoționante au relatat în fața micului ecran autorii unor interesante memorii de război publicate în Editura militară — căpitan în rezervă Gh. Dulămiță și general-locotenent în rezervă Leonard Mociulschi. Pentru ca aceste convorbiri să aibe un caracter sugestiv și plastic cit mai pronunțat, ele

sînt ilustrate cu secvențe din filme documentare și artistice, cu expozate valoroase din Muzeul militar central și din alte puncte muzeistice militare din țară, cu hărți, scheme, fotografii și documente originale din arhiva Marelui Stat Major al Forțelor Armate.

Din scrisorile sosite la redacție, rezultă că telespectatorii au salutat ideea de a invita în studiourile televiziunii și eroi în viață, amintiți în lucrările editoriale popularizate prin intermediul acestei rubrici.

În programele noastre săptămînale un loc principal îl ocupă reportajele, documentarele, portretele și povestirile filmate, consacrate vieții și activității multilaterale pe care o desfășoară fiii poporului aflați în rîndurile forțelor armate. În ciclul „Să cunoaștem arme și specialități diferite” au fost înfățișate pînă în prezent secvențe ilustrînd pasiunea și răspunderea cu care și însușesc meșteșugul armelor ofiterii și militarii în termen, infanteriști, artileriști, transmisioniști, parașutiști, marinari, constructori, topografi. Telespectatorii au avut prilejul, prin intermediul micului ecran, să asiste la ședințele de tragere cu diferite categorii de armament în poligoane automatizate, să participe la aplicații tactice, în cadrul cărora cooperau trupe terestre, navale și aeriene. Considerăm că asemenea relatări contribuie activ la dezvoltarea dragostei tineretului față de armată în general, la stimularea interesului lor ca în timpul stagiului militar să-și însușească diferite specialități, multe dintre ele folositoare și pentru activitatea de mai târziu, în viața civilă.

Este emoționantă scrisoarea pe care ne-a adresat-o Emilia Ionescu, educatoare, din Cîmpia Turzii, județul Cluj, în care se arată că asemenea emisiuni dezvoltă dragostea

și încrederea oamenilor muncii în pregătirea armatei, în capacitatea ei de a apăra interesele țării și — mai mult — că reportajele vizionate dezvoltă la copii și tineret virtuți alese ale poporului nostru.

Emisiunea a început și va dezvoltă mai larg în viitor acțiunea de popularizare a instituțiilor și valorilor militare. Într-una din emisiuni i-am condus pe telespectatori prin școlile și liceele militare care poartă nume scumpe poporului nostru: Nicolae Bălcescu, Dimitrie Cantemir, Ștefan cel Mare, le-am făcut cunoștință cu grupul de fanfare reunite ale armatei, cu ansamblul de cîntece și dansuri al M.F.A., cu creațiile studioului plastic al armatei, cu producția cinematografică pe teme militare.

— Fiind vorba de o emisiune a cărei vîrstă se numără deocamdată în luni, desigur că la capitolul proiecte de viitor aveți multe să ne spuneți...

— Fără îndoială. Voi enumera cîteva dintre acestea: rubrici speciale, consacrate pregătirii fizice și sportului de masă în armată, mișcării artistice de amatori din unitățile militare. Vom da răspuns unor probleme de știință și tehnică militară, vom face programe interesante deplasîndu-ne pe șantierele arheologice ale Muzeului militar central și vom populariza figuri și opere de gînditori militari. Preocuparea noastră este de a aduce în fața micului ecran bătălii vestite din trecut: Rovine, Vaslui, Călugăreni; figuri vestite de voievozi și mari comandanți de oști; cu un cuvînt — de a înfățișa, în lumina faptelor istorice, bogatele virtuți străbune ale poporului român.

Am reținut, și în măsura posibilităților le vom materializa, sugestiile unor telespectatori de a consacra seriale pentru povestirea unor fapte care au îmbogățit cronica vieții ostășești, în timp de

război și de pace, de a analiza în studio unele lucrări beletristice inspirate din faptele de arme ale înaintașilor.

Proiecte sînt multe și dorința noastră este ca emisiunile să devină cît mai bogate în conținut, să reflecte ideile pe care dorește să le promoveze la o ținută artistică și interpretativă în continuă creștere.

Un mare ajutor ne acordă în această privință înșiși telespectatorii din partea cărora primim un număr tot mai sporit de scrisori. Pentru a menține un contact mai direct cu cei ce au îndrăgît emisiunile noastre am deschis rubrica „Interlocutori... telespectatorii” în cadrul căreia întreținem un contact permanent cu publicul, dăm răspuns la întrebările ce ni se pun. În planul de perspectivă al sectorului figurează consfătuiri de lucru pe teren, în cadrul cărora posibilitățile schimbului de idei sînt mult mai largi decît poate s-o facă, în limitele a cîtorva minute, o rubrică televizată. N-aș vrea să închei fără să reamintesc pasiunea cu care ne sprijină specialiștii ai televiziunii cum sînt Nicolae Jelescu, Ilie Agopian, și Florin Cornea, operatori de imagine, Sergiu Ionescu și Victor Videriu, regizori, Emil Mateescu, ilustrator muzical, Mihai Dumitrescu, maistru de sunet, și mulți alții.

MI-AȘ ÎNGĂDUI și o sugestie pentru ziarele care se ocupă de programele televiziunii. Deși emisiunea noastră are cîteva luni de existență, la rubricile respective încă n-a fost semnalată prezența ei. Cu excepția ziarului „Informația Bucureștiului”, care ne-a consacrat cîteva rînduri. E totuși un început pe care l-am dori dezvoltat prin cronici și aprecieri ce sperăm să ne fie de un real folos în activitatea noastră.

(Convorbire realizată de Milena COMARNESCU)

MEXICO

O
remarcabilă
experiență
de presă

■
 Datele necesare scrierii acestui reportaj ne-au fost puse la dispoziție de trimisul special al ziarului „Scînteia” la Ciudad de Mexico, Valentin Păunescu.

MARILE EVENIMENTE sportive internaționale polarizează de obicei în jurul lor interesul unei mari părți din populația globului. Entuziaștii iubitori ai sportului solicită cu ardoare informații care să fie redată cu maximum de rapiditate și cu cât mai multe amănunte. Ei doresc din partea televiziunii, radioului și presei comentarii variate, interesante care să imbine într-o formă atrăgătoare secretele de „culise” ale sportivilor cu detalii cuprinzătoare, legate de latura tehnică a întrecerilor. Aceste cerințe — mereu sporite și tot mai exigente — încarcă umerii reporterilor — și îndeosebi ai comentatorilor de la radio și televiziune — cu o răspundere deosebită. Într-adevăr, nu este prea simplu să comentezi întrecerile sportive „pe viu”, să imbine spontaneitatea cu o documentare perfectă în domeniul sportului respectiv, să jonglezi cu termenii tehnici, să cunoști antecedentele și recordurile probelor respective, într-un cuvânt, să îi stăpîn pe „materia” predată unui auditoriu compus uneori din zeci de milioane de ascultători...

Mexicul
își primește
oaspeții

CUM ERA ȘI DE PREVĂZUT, a XIX-a ediție a jocurilor Olimpice de la Ciudad de Mexico a concen-

trat pe pământul din țara Aztecilor, o puternică forță de șoc, reprezentată prin cele mai strălucite condeie ale presei sportive, prin cei mai renumiți crainici și comentatori de televiziune și radio, prin cei mai abili fotoreporterii de pe toate meridianele globului. Peste 3.600 de ziaristi și 7.000 de auxiliari au format o armată neobosită, și mereu trează cu condeiele, microfoanele și telexurile în stare de alarmă, gata de a răspîndi pînă în cel mai îndepărtat colțisor al pământului amănuntele legate de pasionantele și nu rareori dramaticele lupte pentru cucerirea mult rîvnitei medalii de aur.

Cartierul general al presei a fost instalat la hotelul „Maria Isabel”, un gigant de 20 de etaje din beton, oțel și sticlă. Plasat pe marele bulevard Paseo de la Reforma, el părea totuși un pitic pierdut în imensitatea uriașului Ciudad de Mexico, oraș cu 7 milioane de locuitori, cu vaste „avenidas”, cu bulevarde imense, unele măsurînd aproape 40 de kilometri, cu clădiri monumentale, strălucînd în noapte prin mii de lumini fluorescente și reclame ingenioase.

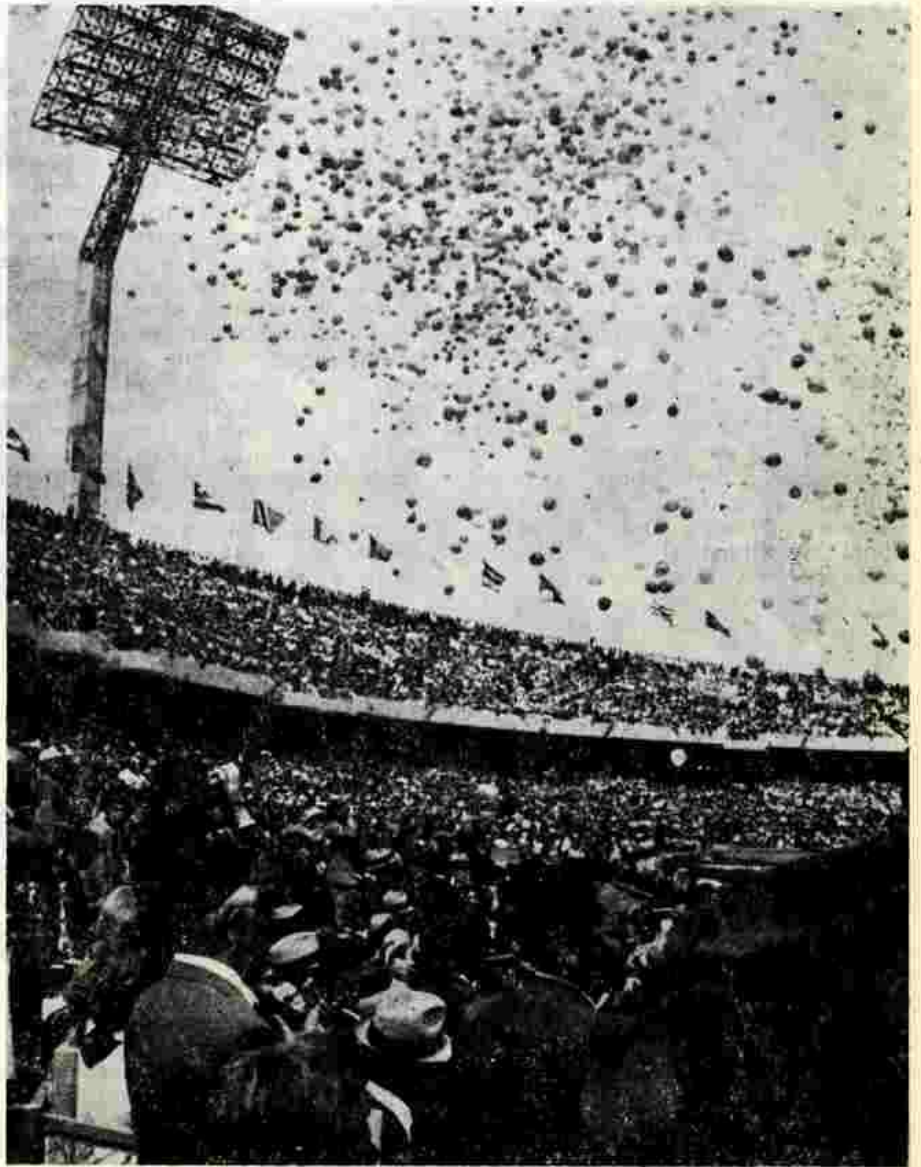
Jocurile Olimpice aveau să demonstreze însă că această cetate a presei mondiale se va transforma, o dată cu aprinderea flăcării olimpice pe piramida Lunii din Teotihuacan, într-un centru nervos, deosebit de activ, legat prin mii de fibre cu toate orașele lumii. În afară de hotelul „Maria Isabel”, mii de ziaristi aveau la dispoziție vile elegante, dotate cu instalații

speciale de telex, legături telefonice și laboratoare foto. Fiecare mare agenție de presă internațională a trimis aici cele mai „tari” echipe de ziariști. „France Presse” avea în componența echipei sale zeci de ziariști și tehnicieni. Japonezii, dorind să asigure transmisia în direct a competițiilor, a trimis în portul Acapulco nava „Honduras Maru” prevăzută cu 23 de tone de aparate electronice și 48 de ziariști. Organizatorii mexicani au instalat un imens panou electric acoperind zeci de etaje a unui zgârie nori din piața „Cristofor Columb” — pe care apăreau, printr-un sistem ingenios — cu litere de foc — rezultatele întrecerilor.

Dar aliatul de nădejde al sutelor de milioane de pasionați ai sportului din întreaga lume a fost satelitul „Early Bird” amenajat special pentru a răspîndi prin milioane de unde imaginile mult dorite din focul luptelor pentru supremație sportivă. Satelitul recepționa imaginile de pe stadioane și le transmitea la două centre de prelucrare ale Eurovizionii (La Gouhilly, lângă Londra și Pleumeur Bodou, pe Coasta Normandiei). De aici, prin rețeaua Eurovizionii și alte relee situate la Frankfurt pe Main, Berlin, Viena, Praga, Budapesta, imaginile călătoreau cu viteză cosmică, poposind în milioanele de televizoare de pretutindeni.

Începă maratonul presei

ȘI IATĂ MULT AȘTEPTATA ZI de 12 octombrie 1968. Torța olimpică a sosit încă cu o seară înainte în străvechiul Teotihuacan; la poalele „piramidei Lunei”, cea mai veche piramidă de pe pământul mexican, despre care se afirmă că ar avea vîrsta de 3300 de ani. Avanspremiera s-a terminat. Cupa flăcării olimpice a început să lumineze întrecerile celor mai reprezentativi sportivi ai globului. În aceea zi, peste 7 000 de tineri din 112 țări începeau lupta pentru cucerirea celor 172 de medalii de aur, luptă care avea să se desfășoare — prin intermediul televiziunii — în fața unei imense arene mondiale de peste 600 000 000 de spectatori. Condeiele, telexurile, microfoanele mi-

❖ A început marea întrecere

ilor de ziariști au intrat în acțiune. De azi ele vor vesti lumii întregi performanțe mondiale, vor face să fie pe buzele tuturor nume pînă mai ieri necunoscute, vor face să palpate inimile a milioane de iubitori ai sportului.

...Dacă concurenții, la capătul unei probe epuizante, care le cerea eforturi deosebite, își îngăduiau răgazul unei odihne bine meritată, ziariștii, în schimb, nu-și puteau accorda acest privilegiu. Ei erau angajați într-o competiție care nu figura în programul întrecerilor olimpice, un neobișnuit maraton, mar-

cat de „sprinturi” prelungite pentru obținerea interviurilor și fuleuri neobosite de la o bază sportivă la alta. Un maraton care nu avea să se sfîrșească nici măcar după stîngerea flăcării olimpice.

Centrul întrecerilor sportive îl constituia „Estadio Olimpico”, un stadion de 80 000 de locuri, construit de arhitectul Pedro Ramirez Vasquez, după cele mai moderne și îndrăznețe planuri arhitectonice. În jurul lui, la depărtări apreciate în kilometri sau chiar zeci de kilometri, se aflau alte baze sportive: Magdalena Mixhuca (sala de armas), stadionul de fotbal Azteca,

Auditorium '68 (rezervat întrecerilor de gimnastică), arena Mexico (pentru galele de box), piscina „Arbeca Olimpica”, pista de hielu, Palacio del deporte etc. Închipuiți-vă cât de dificilă se prezenta situația când un ziarist trebuia să fie prezent la întreceri care se desfășurau simultan pe două sau mai multe stadioane... Organizatorii s-au îngrijit de asigurarea mijloacelor de transport, dar călătoria se dovedea o veritabilă aventură, datorită imensului trafic al circulației mexicane unde regulile de circulație nu sînt respectate și fiecare își conduce automobilul după propriul său „cod”. Datorită acestui fapt, o deplasare în „los camiones” (autobuze) între două baze sportive echivala cu durata unui drum București—Ploiești. Dacă te ambițioai să ajungi și la o a treia bază sportivă, însemna că trebuie

să cheltuiesti timpul necesar unui voiaj de la București la Brașov. Mi-cuțele insigne de ziarist de la bu-toniera hainei nu se distingeau prea bine și de multe ori aceasta făcea ca ziaristii să rămână blocați în marile aglomerări care se produ-ceau după încheierea unei competi-ții. Noroc însă de darul oferit zia-riștilor de întreprinderea de mașini de scris „Olivetti”, o voluminoasă sacoșă pe care era înscris numele fabricii. În curînd, aceasta devenise semnul distinctiv al presei, miracu-losul „passe partout” care deschi-dea toate drumurile, și îndeosebi accesul la mult solicitatele automo-bile. Ziaristii noștri erau handica-pați și din cauza fusului orar, care punea probleme destul de dificile pentru operativitatea transmiterii știrilor. De pildă, cînd în Ciudad de Mexico era 12 noaptea, la Bucu-rești de abia se făcea ziua. De-

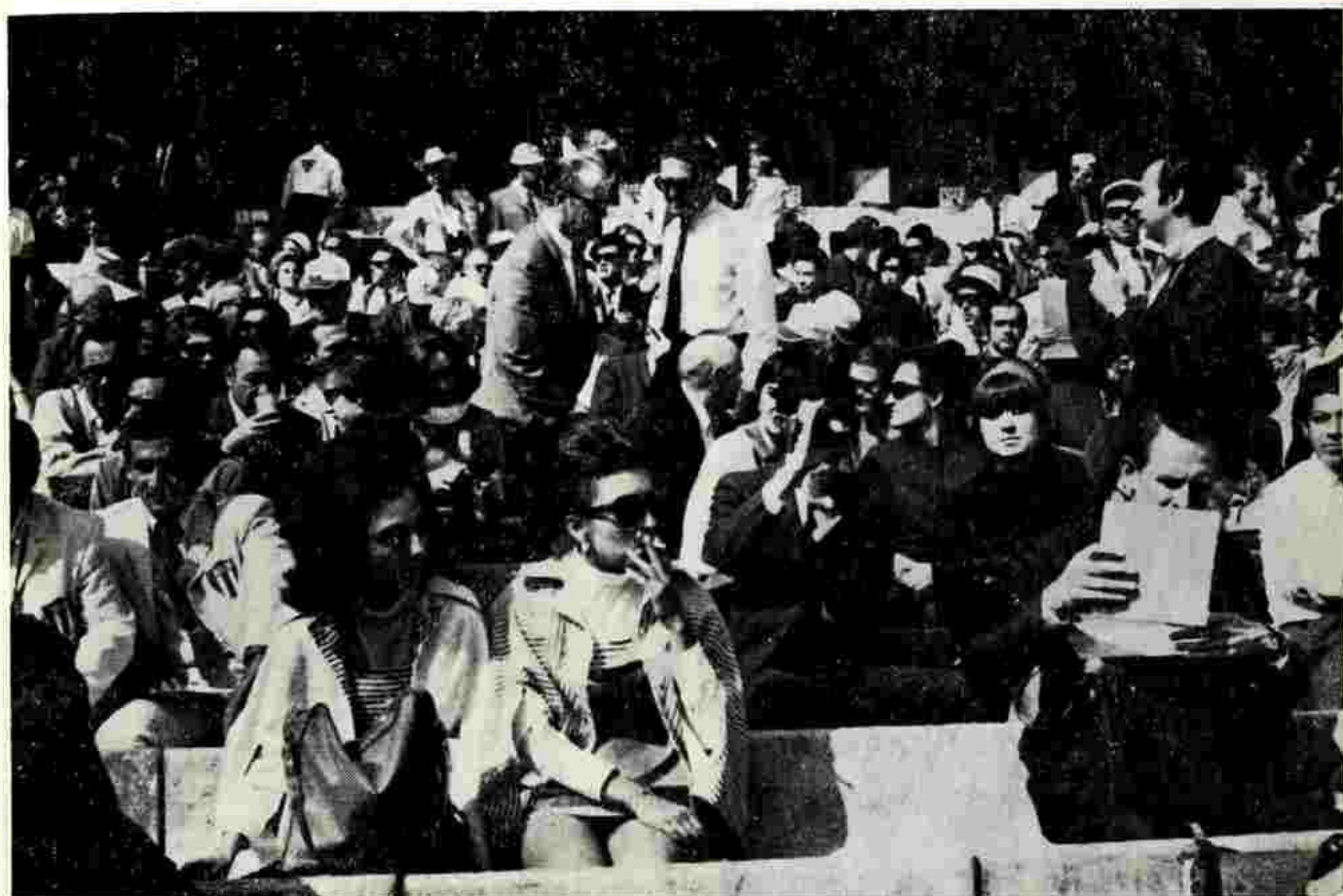
calajul între București și Ciudad de Mexico a putut fi înlăturat da-torită funcționării ireproșabile a te-lexurilor.

Gazetarii români au fost găzduiți la hotelul „María Isabel”. Ziua lor obișnuită de lucru începea cu un frugal mic dejun, urmat de un stu-diu individual de spaniolă. Trebuie să arătăm că ziaristii noștri s-au dovedit niște elevi foarte sîrguin-cioși, reușind să obțină performanțe remarcabile. Începea apoi „cursa de urmărire”, fiind vizate în primul rînd bazele sportive unde evoluau reprezentanții țării noastre. Bineîn-țeles nu lipseau pronosticurile, care după cum se știe au fost depășite de către sportivii noștri. Unul din ziaristii noștri — nomina odiosa — a luat o inițiativă foarte temerară. După celebra săritură de 6,82 m. a atletei Viorica Viscopoleanu, el a transmis imediat ziarului său, prin telex: „Viorica Viscopoleanu cam-pioană olimpică și record mondial”. El n-a mai așteptat încheierea con-cursului, fiind ferm convins că a-ceastă uluitoare săritură nu mai poate fi depășită de vreo altă spor-tivă, iar desfășurarea concursului i-a dat dreptate. După ce își um-pleau tobla cu ultimele știri, recol-tate pe stadioane, ziaristii reveneau la hotel, unde în mare viteză înce-peau să-și scrie reportajele. În ho-ul hotelului fusese amenajată o „sala de presa”, unde se găseau peste 150 de mașini de scris, la care se lucra intens, în zeci de gra-iuri diferite. Foile dactilografiate erau predate apoi benzilor de telex care le răspindeau în toate colțu-rile lumii. La masa presei erau ins-talate televizoare portative care re-cepționau pe mai multe canale, ceea ce dădea posibilitatea să fie o le-gătură permanentă cu toate ba-zele sportive. Din păcate, transmi-siile erau întrerupte chiar în mo-mentele cele mai palpitate, pentru a face loc unei reclame: „Alergăto-rul pe care l-ați văzut acum, con-sumă numai berea...”

Televiziunea mexicană a făcut o mare risipă de forțe pentru a da posibilitate ziaristilor să fie cît mai bine și rapid informați. Un adevă-rat „briu de camere de luat vederi înconjură „Estadio Olimpico”, pre-cum și celelalte baze sportive. În plus, numeroase camere portative împînzeau terenurile redînd amă-nunțit toate fazele întrecerilor. A-paratele „Ampex” și-au dovedit uti-litatea, reluînd imaginile cele mai interesante, spre mare satisfacție a telespectatorilor.

*Doă prietene
(Lia Manoliu și
Mihaela Peneș)
doă victorii*

■ La una din mesele presei

Una din cele mai dificile îndatoriri s-au dovedit interviurile luate „medaliilor de aur”. La fiecare stadion se afla o încăpere specială rezervată presei. După cucerirea medaliai de aur, campioni olimpici erau supuși unei probe și mai dificile. Trebuiau să facă față asediului ziariștilor. Inchipuiți-vă, circa 100—150 de gazetari care, încercându-l pe proaspătul medaliat, căutau să-i smulgă cele mai diverse răspunsuri. Mulți dintre eroii Olimpiadei s-au dat bătăuți în fața acestei avalanșe de întrebări, puse în mai toate graiurile pământului, iar unii din ei nu au putut rezista. (Discobolul Oerter, medaliat a patra oară, a dat pur și simplu „bir cu fugiții”.) După un calcul estimativ s-a apreciat că, în cadrul Olimpiadei, ziariștii și crainicii au transmis prin telex, telefon, radio și televiziune, circa 1 000 000 cuvinte pe zi. Din lotul ziariștilor prezenți la Olimpiadă au făcut parte sportivi

celebri ca Marcel Hansenne, Nancy Greene, actualul campion mondial de sky Michael Jazy și alții.

Între ziariștii sosiți la Ciudad de Mexico s-au stabilit relații cordiale de amicitie, de colaborare. S-au făcut numeroase schimburi de păreri, s-au lansat invitații la competițiile sportive viitoare. Willy Daume (R.F.G.) a ținut o conferință de presă invitându-i pe toți ziariștii să se întâlnească în 1972 la a XX-a ediție a Jocurilor Olimpice de la München...

Ora legăturii

cu

Bucureștiul

ÎN TIMP CE IMAGINILE înconjurau pământul datorită satelitului „Bird”, studiourile noastre de televiziune erau pregătite să facă față acestui asalt care avea să dureze două săptămâni.

■
Ziariștii români prezenți la Olimpiadă:

Const. Chiriță, C. Diamantopol, Ilie Goga, Aurel Neagu, Paul Ochialbi
Valentin Păunescu, Em. Valeriu.

După victorie Victoria Viscopoleanu dă interviuri și autografe

Redactorii sportivi, tehnicienii, montorii, s-au angajat cu pasiune în acest carusel sportiv, care avea să le aducă multe surprize. Imaginile captate, trebuiau comentate pe moment, sportivii trebuiau identificați cu precizie, telespectatorii așteptau mereu alte amănunte iar acest lucru nu putea fi obținut, decât prin relatările primite prin căști, sunete care uneori erau imperceptibile. La fel ca și colegii lor aflați la Ciudad de Mexico, echipele televiziunii nu-și puteau permite prea multe clipe de răgaz. Alături de reporterii televiziunii se aflau în fața microfoanelor gazetari specialiști în diferite discipline, precum și sportivi renumiți care aveau vaste cunoștințe în domeniile sportului respectiv.

Datorită acestui lucru, majoritatea comentariilor au fost făcute cu

precizie și competență, spre satisfacția sutelor de mii de telespectatori din țara noastră. Cunoștințele comentatorilor au reușit să înlăture unele deficiențe în materie de informare care s-au ivit în decursul celor aproape 80 de ore de transmisie...

Și cu toate acestea!... De câte ori în fața unei imagini sosită de la mii de kilometri, comentatorul și echipa de specialiști rămăneau o fracțiune de secundă „muți” înainte de a descifra numele sportivilor. O fracțiune de secundă, care lor le părea ore nesfârșite... Sau momentul când sute de mii de telespectatori așteptau o transmisie care nu mai venea... O apăsare pe un buton și operatorul, gata pregătit, făcea într-o secundă să ruleze un film. Dar... după un minut, mult așteptata transmisie își anunța în cască apariția... Altă schimbare,

Relatarea despre transmisiile din București a fost scrisă după datele furnizate de Cristian Topescu

filmul se întrerupea chiar la o jumătate de imagine, pentru a nu se pierde nici o fracțiune din competiția sportivă. Cu greu va uita echipa de reporteri care urma să transmită în direct concursul de călărie, momentul când cu un sfert de oră înainte de transmisie, o voce calmă anunța că competiția s-a amânat...

Decalajul de timp a făcut ca multe din fazele interesante ale Jocurilor Olimpice să se transmită la ore târzii din noapte. Pasiunea și dragostea pentru sport i-au făcut pe mulți telespectatori să uite de... Morfeu și să rămână „la datorie”, în fața micilor ecrane... Au fost și emisiuni care se transmiteau „în direct” la ora 4 sau 5 dimineața!

În timp ce telespectatorii dormeau, echipa televiziunii înregistra pe „telerecording” aceste transmisii, se făcea montajul, astfel ca a doua zi ele să poată fi vizionate.

N-au lipsit nici unele peripeții amuzante. La finala de caiac 4, erau în cabina de transmisie șase reporteri și tehnicieni. După cum se știe, lupta pentru victorie în această probă a fost foarte strânsă. Cinci dintre cei prezenți au strigat „victorie”, văzând echipajul nostru trecând primul linia de sosire și erau gata să vestească la microfon lucrul acesta, când al șaselea ziarist a închis butonul de transmisie, spunând: „Păcat! Sîntem pe locul doi!” Prompta lui intervenție a făcut să nu se strecoare o eroare în comentarii...

* * *

...Și au mai fost multe întâmplări neașteptate, care au apărut în vasta activitate de presă desfășurată la Olimpiada 1968... Ele vor furniza, probabil, subiecte interesante și inedite pentru viitor.

Reîntorși în țară, ziaristii români ne-au împărtășit în primul rînd, mîndria și bucuria că au fost martorii unor victorii de prestigiu ale sportului românesc, satisfacția că au fost primii care au vestit țării întregi izbînzile repurtate de Viorica Viscopoleanu, Lia Manoliu, Ionel Drimbă, Ivan Patzaichin și Serghei Covaliov!

George MIHALACHE
și **Marian SANDU**
Fotografii: **Ilie GOGA**

Ionel Drimbă,
într-o clipă de
răgaz

60 de ani de la nașterea lui

ADUNAREA DE LA CASA ZIARIȘTILOR

CU PRILEJUL IMPLINIRII, în acest an, a 60 de ani de la nașterea gazetarului și scriitorului comunist Alexandru Sahia, la 11 octombrie a. c., la Casa ziariștilor din București, a avut loc o adunare la care au participat prietenii și colegii

ai scriitorului, membri ai familiei, oameni de artă și cultură, numeroși ziariști.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de Nestor Ignat, președintele Uniunii ziariștilor. Despre viața și opera lui Alexandru Sahia a vorbit prof. univ. George Macoveșcu.

În încheiere a fost prezentat filmul documentar „Trei prieteni despre Sahia”, realizat de Studioul de Televiziune București — o reconstituire a locurilor unde a trăit și a muncit Alexandru Sahia.

INSTITUIREA PREMIULUI „ALEXANDRU SAHIA”

Cu același prilej a fost anunțată hotărârea de a se institui premiul „Alexandru Sahia”, al Uniunii ziariștilor, pentru cel mai bun reportaj de presă. Pe baza unui regulament întocmit de Uniunea ziariștilor, începând din 1969, premiul va fi decernat anual și va consta în :

- Premiul I — medalie de aur și 8 000 lei
- Premiul II — medalie de argint și 4 000 lei
- Premiul III — medalie de bronz și 2 000 lei

CONCURS PENTRU BUSTUL LUI ALEXANDRU SAHIA

Uniunea ziariștilor, împreună cu Comitetul pentru Cultură și Artă, va organiza un concurs pentru realizarea unui bust al lui Alexandru Sahia. Bustul va fi dezvelit în anul 1969 la Casa ziariștilor din București, iar o copie — la Casa memorială din comuna Minăstirea, județul Ilfov.

Alexandru Sahia

La casa memorială din Mînăstirea—Ilfov

TOT ÎN CADRUL manifestărilor prilejuite de aniversarea a 60 de ani de la nașterea publicistului și scriitorului Al. Sahia, Uniunea ziaristilor a organizat, duminică 21 octombrie, o vizită la Casa memorială din satul Mînăstirea.

...Participanții, peste 100 de ziaristi, majoritatea tineri, se îndreaptă spre casa în care s-a născut și și-a petrecut ultimele ceasuri ale vieții, acela care a fost pentru unii din cei prezenți tovarăș de luptă și condei, iar pentru ceilalți, mai tineri, exemplu viu de publicist angajat.

Exponatele din muzeu, în majoritate fotocopii ale materialelor apărute în diversele publicații ale vremii, reface drumul activității de neobosit condeier în slujba celor mulți și asupriți, pe care Al. Sahia a început-o la vîrsta de 19 ani, cînd în 1927 a publicat în Revista literară a liceului „Sf. Sava” schița „Haia l-a sărutat pe Christ” iscălită Stănescu Al., elev clasa a VII-a modernă.

Printre exponate, rețin atenția, prin semnificația lor, fotocopiile a două pagini din ziarul „Facla”: una în care Sahia, răspunzînd anchetei „Pentru cine scriești?” își definește scopul activității publicistice, o alta, în josul căreia se află o notă redacțională care precizează că Sahia nu este redactor angajat al ziarului...

Legitimația de redactor al ziarelor „Adevărul” și „Dimineața”, pagini ale acestor ziare în care Sahia reușește să înființeze și să susțină rubrica „Tribuna muncitorească”, vorbesc de o activitate publicistică desfășurată în redacțiile unor cotidiane burgheze dar în care lucrau și oameni cu vederi progresiste și democratice.

O altă etapă a vieții sale este ilustrată de fotocopiile revistelor „Veac nou” și „Bluze albastre” — „revistă de literatură proletară”, pe care Sahia o editează din îndemnul partidului și a cărei scurtă existență (a apărut la 5 iunie 1932 și a fost suspendată la 31 iulie) este grăitoare în ceea ce privește poziția sa militantă.

Activitatea de scriitor este ilustrată, printre altele, de numerele 2 și 4 din „Bluze albastre” unde sînt publicate nuvelele „Uzina vie” și „Revoltă în port”.

Cîteva cărți poștale și scrisori adresate familiei vorbesc despre Sahia — omul, despre vicisitudinile unei vieți sfîrșite în chip tragic și atît de prematur.

Părăsind casa memorială, ziaristii, printre care și foști colegi ai lui Al. Sahia, au poposit la mormîntul scriitorului unde, din partea Uniunii ziaristilor, a fost depusă o coroană de flori. Gheorghe Dinu, fost colaborator și prieten al lui Sahia, a evocat cu forța și căldura pe care singur faptul trăit o poate dărui, momente din viața și activitatea celui prea repede plecat din mijlocul tovarășilor săi.

ÎN INCHEIEREA VIZITEI, participanții au fost oaspeți ai elevilor școlii generale din comuna Mînăstirea care au pregătit pentru a omagia acest eveniment poemul „În satul lui Sahia”, de Eugen Jebeleanu, într-un emoționant montaj literar.

POVESTEA

Tudor Teodorescu-BRANIȘTE

INTR-O ZI, pe la începutul lui septembrie 1933, Const. Graur, întâlnindu-mă pe culoarul „Adevărului”, m-a întrebat cu felul lui direct de-a începe orice discuție: „Ce faci miine la dejun?”. După toate probabilitățile, voi deajuna”, i-am răspuns zimbând. „Bine! Atunci dejunăm împreună”. Am înțeles că avea ceva de discutat — și erau, slavă Domnului, destule probleme în vremea aceea, cînd mișcarea de extrema dreaptă, sprijinită masiv de marea finanță și de marea industrie, începuse a-și deschide cu violență drumul către putere.

A doua zi, după ce am „închis” numărul din „Adevărul”, am pornit împreună la un mic restaurant de la Băneasa, unde știam că la amiază vine lume foarte puțină și se poate sta de vorbă în liniște. Era o zi senină, cu soare cald. Pe terasa restaurantului — nici o altă masă ocupată.

După ce chelnerul a luat comanda și s-a retras, Const. Graur m-a întrebat, de asemenea fără nici o introducere: „Nu crezi că ar fi timpul să scoți „Cuvîntul liber?”. „Ba da, însă titlul nu-mi aparține”. „Ți-l cedez. Îți pun la dispoziție și tipografia și administrația. În celelalte privințe, știu că te vei descurca singur”. „Am nevoie și de colaborarea d-tale”. „Ți-o voi da cu plăcere, cînd voi avea un moment liber. Știi bine însă, cită bătaie de cap am cu „Adevărul” și „Dimineața” în împrejurările de

azi”. Și socotind discuția încheiată, trecu la alt subiect.

Aceasta era metoda lui de lucru: cînd se convingea că îți poate încredința fără riscuri conducerea unei rubrici sau a unei publicații, îți lăsa toată libertatea, din care decurgea însă, în chip firesc, și răspunderea întreagă și efectivă a lucrului pe care îl aveai de făcut. Tot astfel proceda și Const. Mille, alături de care lucrasem cu vreo doisprezece ani mai înainte.

TREBUIE SĂ PRECIZEZ aici că revista „Cuvîntul liber” a fost întemeiată în 1919 de Const. Graur, care spunea în articolul-program: „Cuvîntul liber! Ce ironic sună astăzi această împerechiare de vorbe! (În perioada aceea, presa era supusă unei severe cenzuri militare — n.n.). Nu știm cum am face să încredințăm mai repede și mai adînc pe cititorii noștri că nu ne-am gîndit să le oferim o publicație umoristică. Dimpotrivă, sîntem serioși și grași, ca pentru vremea ce străbatem. Titlul pe care l-am ales n-are pretenția să înfățișeze o realitate, ci o dorință: el nu spune ce este, ci spune ce vrem să fie. Căci aici am ajuns! După atîtea decenii de viață zisă constituțională, ne zbatem în lipsa oricărei libertăți și ne apare ideal regimul de odinioară”.

Principalii colaboratori ai revistei erau Gala Galaction, care a militat totdeauna pe poziții de stînga, Iosif Nădejde, dr. Grigore Graur, Em. Socor, F. Aderca, tînăr și abia întors din război ș.a. Lui Const. Graur îi revine și meritul

de a-l fi descoperit pe N. Tonitza, că grafician militant. Desenele lui de pe copertă, cu muncitori împușcați în plină stradă — cum se întimplase la 13 decembrie 1918 în piața Teatrului Național și cum avea să se mai întimplă de atîtea și atîtea ori — au stîrnit protestele furioase ale presei de dreapta. Într-un alt desen al lui Tonitza, între jandarmii care trăgeau în muncitori, a apărut sub casca de fier, chipul regelui Ferdinand. Cenzorul n-a băgat de seamă, dar ce scandal a izbucnit după aceea, e inutil să mai spun... Tonitza a publicat de asemenea cronici plastice și articole de critică socială, multe din ele fiind incluse apoi în primul său volum, intitulat „Cronici fanteziste”.

Am colaborat și eu, dînd în fiecare număr o cronică literară. Dar cea mai mare parte din revistă era scrisă de Const. Graur, cu marea lui talent de polemist.

În 1921, cînd cenzura, exercitată de militari, a luat forme de o extremă brutalitate, revista a fost silită să-și înceteze apariția.

Între 1924 și 1926, cînd mișcarea extremistă de dreapta începuse să-și arate din nou colții, „Cuvîntul liber” a apărut în a doua lui serie, sub excelența direcție a lui Eugen Filotti și cu colaborarea lui Paul Zarifopol, Perpessicius, Mihail Ralea, Ion Vinea, Camil Petrescu, D. I. Suchianu, F. Aderca, Dem. Theodorescu, C. R. Ghiulea, directorul ziarului de stînga „Opinia” din Iași, M. Sevastos, care făcea cronică rimată, Manuel Menicovici, Victor Rodan

UNEI REVISTE

ș.a. La polemicele duse în această perioadă, am luat parte și eu.

ÎN TOAMNA lui 1933, când pregăteam a treia serie din „Cuvîntul liber”, mișcarea extremistă de dreapta, încurajată și stipendiată de marii bancheri și industriași, constituia o gravă amenințare pentru desfășurarea vieții publice românești. La aceasta nu se putea răspunde decît printr-o largă concentrare a tuturor forțelor de stînga, începînd — firește — cu comuniștii, aruncați de mult în cea mai cruntă ilegalitate și prigoană, continuînd cu socialiștii de toate nuanțele și sfîrșind cu elementele progresiste din partidele burgheze sau fără de partid. Astfel s-a alcătuit în paginile revistei un adevărat „front popular” publicistic.

Schimbînd factura și formatul revistei, am putut să dăm, pe lîngă articolele politice, un bogat material literar și artistic. Aici au apărut primele nuvele ale lui Al. Sahia, fragmente din romanele lui N. D. Cocea, I. Peltz și alții, versuri de poezi consacrate ca Ion Minulescu sau de debutanți talenți.

M. Gh. Bujor, abia ieșit din lunga și nedreaptă lui detențiune, ne-a dat poezii din închisoare și o zguduitoare pagină despre Doftana.

Geo Bogza ne-a dat puternice reportaje despre viața chinuită a muncitorimii de atunci, cu desene de Perahim. De la Brunea-Fox am avut un frumos ciclu de reportaje pitorești din țară, ilustrate de I. Berman, creatorul reportajului fotografic în presa de atunci.

De la „vechea gardă” — Const. Graur, B. Brănișteanu, F. Dima, dr.

Gr. Graur, pînă la cei foarte tineri pe atunci — George Macovescu, Gh. Rădulescu, Eugen Jebeleanu, Const. Băleanu care s-a stins atît de repede din viață etc., s-au adunat cele mai bune condeie. Unii din ei ocupă astăzi locuri de frunte în mișcarea literară, printre cadrele universitare sau în ierarhia de stat. Nici unul însă n-a părăsit presa. Cît despre mine, sînt mulțumit că mă pot bucura de buna lor prietenie.

Secretariatul de redacție a fost deținut mai întîi de Mircea Grigorescu și apoi, în perioada cea mai lungă, de Gheorghe Dinu (Stephan Roll), amîndoi fiind în același timp colaboratori activi la sumarul revistei.

S-a strîns un valoros mîunchi de graficieni în frunte cu Iser și continuînd cu Nina Arbore, Ross, I. Anestin, A. Mărculescu cu desenele lui din micile orașe moldovenesti, Kazar, Perahim pe care l-am citat și mai sus, Nicolae Cristea etc. Tot în paginile „Cuvîntului liber” a debutat cu desene din viața necăjită a periferiei bucureștene Eugen Drăgușescu, care după aceea și-a creat un loc de frunte între pictorii Italiei de azi.

Cum nu mai am colecția revistei, regret că nu-i pot aminti pe toți cei ce și-au adus aportul la succesul ei. Dintre colaboratorii permanenți, se cuvine să citez pe prof. P. Constantinescu-Iași, abia ieșit din închisoare, Gala Galaction, Demostene Bottez, Scarlat Callimachi, prof. Ilie Cristea de la Brașov, F. Aderca, Oc-

tav Livezeanu etc. © bună pagină pentru studenți, întocmită de Radu Popescu și R. Stoicescu ne-a asigurat legătura cu tineretul din universități.

În campania pentru pace și împotriva hitlerismului și fascismului, această publicație s-a situat printre revistele cele mai combative.

La cîteva săptămîni după apariția „Cuvîntului liber” primul ministru I. G. Duca a fost asasinat de legionari pe peronul gării Sinaia. A doua zi, s-a introdus cenzura presei, care și-a dovedit severitatea nu împotriva extremei drepte, din rîndurile căreia porniseră gloanțele, ci împotriva presei democratice și progresiste. „Cuvîntul liber” și-a continuat lupta și, chiar în aceste condiții foarte grele, în scurtă vreme a ajuns la 25 000 de foi, tiraj cu totul neobișnuit pe atunci pentru o publicație săptămînală. Din cauza aceasta am fost nevoiți să părăsim mașina plană, care ne asigura o prezentare grafică mai bună, dar ne cerea mai mult timp, și a trebuit să trecem la rotativă, apărînd în format de ziar.

SUCCESUL acesta ne-a fost însă, fatal: în octombrie 1936, revista a fost suprimată, deși ne supusesem tuturor rigorilor unei cenzuri sălbatice.

Carol al II-lea și guvernul său începeau pe față orientarea către dreapta, care avea să aducă la putere pe legionari, cu toate crimele lor.*

* Fragment din volumul de amintiri, care urmează să apară sub titlul „Scara vieții”.

Sub tirul criticii

LICHIDAREA REBUTULUI

Uzina

„Hidromecanica“

PRESUPUNE CONJUGAREA

EFORTURILOR ÎNTREGII UZINE

analize pe urmele materialelor publicate am constatat însă că de multe ori criticile formulate de noi nu au fost urmate de măsuri corespunzătoare, că răspunsul conducerii tehnico-administrative rămânea doar o simplă formalitate protocolară, că anumite lipsuri se mențineau și după sesizarea lor în coloanele ziarului nostru. În aceste condiții, la multe din întrebările cu privire la eficacitatea muncii secției noastre, în loc de răspuns trebuia să ridicăm din umăr sau să dăm un răspuns evaziv.

În actualele condiții, când sporirea eficienței economice a devenit preocuparea de prim ordin a tuturor colectivelor întreprinderilor noastre, când se caută forme cât mai concludente de exprimare și de urmărire a acestei eficacități, se impune găsirea unei forme mai concrete de urmărire a eficacității și în activitatea noastră gazetărească.

De la intenție la faptă a trecut însă un timp destul de îndelungat. La început ne-am mulțumit să revenim la unele articole critice cu rubrica „Pe urmele materialelor publicate” tot cu un articol critic sau cu altul în care consemnăm că treburile s-au îndreptat. Soluția nu era însă cea optimă. Pe de o parte, o asemenea revenire nu se făcea decât în mod cu totul întâmplător și prin urmare cei vizați, pe considerentul că puteau să „scape”, neglijau să ia măsurile ce se impuneau; pe de altă parte, în articolele noastre de revenire, de cele mai multe ori ne mulțumeam cu îndreptarea situației de ansamblu, lăsând la o parte problemele „de amănunt”, dar de multe ori de cea mai mare importanță. În aceste condiții, deficiențele semnalate se puteau perpetua chiar dacă situația generală a

întreprinderii în cauză se ameliora. Din punctul de vedere al eficienței articolelor, acest fapt nu reprezenta decât o „victorie” parțială. Așa s-a întâmplat în cazul articolului „În sectoarele calde micile mecanizări sînt privite cu ...răceală” publicat în ziarul „Drum nou” nr. 6908, sub semnătura economistului Gheorghe Pîrva. Este adevărat, după trei luni, am revenit cu o analiză mai temeinică, dar așa cum arată și titlul articolului publicat în ziarul nostru cu nr. 6989 sub semnătura aceluiași economist „Unii au răspuns criticilor prin fapte, iar alții cu promisiuni formale”.

Se impunea deci ca deficiențele semnalate de noi să fie urmărite pînă la lichidarea lor definitivă. În acest scop, la numai cîteva zile de la eșecul citat, am inițiat o largă consultare a specialiștilor cu privire la modul în care văd ei că am putea urmări pînă la finalizare eficacitatea articolelor noastre. În cele din urmă, din numeroasele propuneri s-a cristalizat ideea tinerii mai multă vreme sub tirul criticii a unor unități cu lipsuri mai evidente în activitatea lor economică. Și cum în acea vreme stăteam destul de rău cu activitatea de investiții, ne-am oprit la trei șantiere. Așa a debutat, în ziarul nostru cu numărul 6993, rubrica „TREI ȘANTIERE SUB TIRUL CRITICII”. Pentru început, la această rubrică, am publicat un ciclu de 10 articole — scurte, interesante ca formă, cu adresă precisă — însoțite de soluții pentru îndreptarea deficiențelor. Pentru a face cunoscută intenția noastră de a se reveni, am publicat și data investigației noastre pe șantier și apoi data

cînd am revenit. Acest fapt a obligat conducerile tehnico-administrative citate să nu neglijeze luarea măsurilor stabilite. În felul acesta, am avut posibilitatea să urmărim mai îndeaproape modul în care se soluționează fiecare din problemele abordate și să privim sub toate fețele activitatea economico-organizatorică a șantierei. Rezultatele nu au întârziat să se arate. Dacă la început a trebuit să publicăm articole de genul: „Numai cu bunăvoință lucrările nu avansează” (în nr. 6996), „După 8 zile. Se discută, se preconizează măsuri, dar practic nu se face mai nimic!” (în nr. 6999) sau „Se înaintează în ritm de melc” (în nr. 7000), în cea de-a 10-a zi a raidului pe șantierul uzinei „Electroprecizie”, volumul realizărilor zilnice a crescut de la 27 000 lei la 42 000 lei.

Cu acestea nu am considerat însă problema eficacității ca fiind rezolvată. În încheierea raidului nostru, am anunțat revenirea peste o lună de zile. Trebuie să precizăm că și astăzi mai avem unele șantiere pe care le ținem sub tirul criticii cu toate că la nivelul județean pe trei trimestre s-a realizat 78 la sută din planul anual la lucrările de construcție-montaj.

Eficacitatea urmăririi sistematice a unor laturi ale activității economice în domeniul construcțiilor ne-a determinat să extindem această metodă și în celelalte ramuri. Ca urmare, în ziarul cu nr. 7006, s-a deschis rubrica „Sub tirul criticii — re-

butul", de la uzinele „Hidromecanica” și „Rulmentul”. Am extins această metodă și în agricultură inițiind rubrica „Sub tirul criticii cooperative din Ilieni”. De asemenea la rubrica „Sub tirul criticii — pierderile planificate”, am publicat un ciclu de articole axate pe sarcina stabilită de conducerea partidului pentru lichidarea definitivă, din viața economică a întreprinderilor, a anomaliei pierderilor planificate. În această ordine de idei, aș remarca pagina specială din 12 octombrie 1967 „Lemnul pe arterele rentabilizării”, ciclul de articole „Roadele acțiunii de rentabilizare după trei trimestre” (din 10, 15 și 18 noiembrie 1967) și pagina „Cu ce cheltuieli materiale realizați produsele?” (din 6 septembrie 1968).

Discuțiile organizate în jurul mesei rotunde, articolele de analiză publicate, raidurile efectuate au ridicat și unele probleme pentru a căror soluționare am apelat la sprijinul specialiștilor. Am publicat o serie de consultații ca „Rentabilizarea — condiție primordiale a întregii activități” „În ce constă eficacitatea noilor elemente în normarea muncii”, „Cum determinați efortul propriu în sporirea eficienței economice”?

Trebuie să recunoaștem însă că dacă în cazul șantierelor, a rebutului și a produselor nerentabile am dovedit consecvență în ducerea până la capăt a felului propus, nu același lucru s-a petrecut în cazul altor probleme a căror tratare s-a menținut tot la nivelul izolat, nefinalizat, neeficient. În această ordine, aș cita paginile speciale publicate pe tema aprovizionării tehnico-materiale (24 noiembrie 1967), pe tema informației economice (16 decembrie 1967), pe tema normelor cu motivare tehnică (21 mai 1967), pe tema activității de concepție (25 septembrie 1968) — rezultate în urma unor discuții utile în jurul mesei rotunde cu prezența unor specialiști de valoare, dar care n-au fost finalizate în maniera exemplare citate mai înainte și prin urmare nu și-au atins pe deplin eficacitatea scontată. Aceste deficiențe ne-au pus pe gânduri. Explicația comodă pe care am dat-o la început și anume că asemenea probleme complexe nu pot fi

urmărite până la capăt s-a dovedit neîntemeiată. În realitate, nu acestea erau adevăratele cauze ci aceea că nu am reușit să selectăm destul de bine tematica articolelor și ca atare am fost nevoiți să abordăm un număr foarte mare de subiecte fără a le finaliza. În consecință ne-am străduit să selectăm cu mai multă grijă problematica economică a ziarului nostru. În prezent ne preocupăm în special de trei probleme și anume: reducerea cheltuielilor materiale de fabricație, darea în folosință la termen a nollor obiective industriale și extinderea rezultatelor cercetărilor de sociologie și psihologie industrială — însoțite de planuri concrete de acțiune.

Pe lângă aceste aspecte cheie, ne preocupăm și de laturi ale activității economice. Și în aceste cazuri ne-am pus problema posibilităților de urmărire a eficacității articolelor publicate. Poate nu am găsit încă forma cea mai adecvată ca în cazul ciclurilor de materiale citate mai înainte. Totuși, am să citez două exemple: în ziua de 30 martie 1968, am publicat articolul „Pentru conducerea fabricii de radiatoare și cabluri, aplicarea hotărârii cu privire la reglementarea timpului de muncă nu este obligatorie?”. Este un articol important atât pentru întreprinderea citată, unde datorită fluctuației, absențelor nemotivate, de mai multă vreme era diminuată eficacitatea activității economice, cât mai ales pentru faptul că deficiențele semnalate erau prezente în mai multe întreprinderi similare din județ... Se impunea deci ca măsurile pe care le ia această întreprindere — care s-a dovedit de altfel foarte receptivă la criticile ziarului — să fie extinse și la celelalte întreprinderi. Pentru a atinge acest deziderat, sub titlul articolului citat am precizat că „ÎN NUMĂRUL NOSTRU DIN 10 APRILIE VOM PUBLICA RĂSPUNSUL CONDUCERII FABRICII”. Sub semnătura directorului, inginer Valentin Călin, a apărut articolul intitulat „Critica și-a atins ținta”. Esențial este că semnatarul a reușit să împărtășească o serie de metode inedite care au ajutat și alte întreprin-

deri în înlăturirea disciplinei în muncă.

Cel de-al doilea exemplu este totați diferit de primul. Începutul a fost identic, ca în cazul citat mai înainte. În ziarul din 10 mai 1968 am publicat articolul intitulat „Practici care alterează conceptul de organizare științifică a producției și a muncii” — însoțit de mențiunea că „În 21 mai vom publica răspunsul conducerii Uzinei mecanice de autotoare”. În loc de răspuns, ne-am trezit însă la redacție cu directorul uzinei, care imputându-ne că articolul l-a deșăimat, ne-a anunțat în mod foarte oficial că nu va da nici un răspuns decît cu condiția să-l „reabilităm”. Firește, că tonul și forma în care ne-au fost formulate reproșurile dovedeau, pe lângă lipsa de respect față de opinia exprimată în presă, și o doză de nepăsare față de lipsuri. În consecință, după o chibzuință mai îndelungată, ne-am hotărât să adîncim analiza, cu ajutorul unor specialiști. Am format o brigadă din economiști, ingineri cu munci de răspundere. Cu prilejul analizei, am reușit să demonstrăm conducerii întreprinderii că nu a avut dreptate să respingă criticile noastre și ce anume are de făcut pentru reabilitarea — de data aceasta nu a propriei sale persoane — ci a organizării științifice a producției și a muncii, acțiune de amploare, de durată, înscrisă la loc de frunte în sarcinile stabilite de partid pentru perfecționarea activității economice. Constatările brigăzii au fost publicate într-un articol apărut în ziua anunțată — 21 mai 1968 sub titlul „Cînd critica se lovește de zidul orgoliului directorului”.

CONDUCEREA REDACȚIEI intenționează să extindă această experiență și în domeniul economiei agricole, fapt pentru care de circa două luni lucrăm într-o singură secție economică. Sintem convinși că numai prin consecvență pe această cale putem să asigurăm o prezență activă, eficientă a ziarului nostru în activitatea economică a județului Brașov și în consecință vom continua căutările pentru urmărirea eficacității articolelor pe care le publicăm.

„Brigada fulger“ în acțiune

Gh. PAVEL și Tiberiu ISTRATE
(ziarul „Drumul socialismului”-Deva)

ORA 4 DIMINEAȚA. Străzile Devei sînt calme. Trecători singuratici punctează bulevardul învăluit în ceață. În fața redacției, mașinile așteaptă cu motoarele pornite. La secretariat, cei nouă reporteri primesc chestionarele bătute la mașină și, după câteva lămuriri suplimentare, sînt gata de drum. Se împart în două grupuri, unul pentru „I.M.S.” și unul pentru „Warszawa”, la volanul căreia se află... redactorul șef. „Brigada fulger” a intrat în acțiune!

Cum s-a născut și ce reprezintă, de fapt, „Brigada fulger”, în ansamblul acțiunilor organizatorice ale ziarului nostru?

În primul rînd, simțeam ca necesară o acțiune de presă cu larg ecou în rîndurile cititorilor, atît prin tematica sa, cît și prin forma de prezentare. În tradiția ziarului nostru au mai existat asemenea inițiative. „Dialogul despre calitatea oțelului”, de exemplu, a antrenat la dezbaterea publică, prin ziar, toate colectivele de muncă ale combinatului siderurgic Hunedoara. De data aceasta, gîndurile ni se îndreptau spre o acțiune de presă care să permită o investigație de amploare, realizată în cel mai scurt timp cu putință, și publicată imediat, prin care să acționăm cu maximă operativitate în probleme ce solicitau o intervenție promptă.

Faptele surprinse de reporterii noștri pe teren, numeroase sesizări primite de la populație ne-au indicat nu o dată prezența unor anomalii în sectoarele economice, sociale sau culturale ale județului, care se manifestau mai intens în anumite perioade sau zone. Cum să intervenim? Fără îndoială, un articol bun sau o anchetă ar fi reușit să treacă prin examenul opiniei publice fenomenu

menul menționat, dar aceasta de obicei într-un cadru relativ restrîns, surprinzînd una-două localități sau întreprinderi. În urma articolului, cei vizați întreprind măsuri de îndreptare a stării de lucruri, dar în locurile care nu au putut fi vizitate de redactorii noștri, situația rămîne aproape întotdeauna aceeași.

Să mai adăugăm și faptul că, după o eflorescență masivă, anchetele izolate au căzut și ele, în bună parte, în monotonie, uneori chiar în schematicism, iar redacția județeană, cu un număr destul de mic de gazetari, datorită presiunii „la zi” nu-și poate permite să rezerve timpul acestora pentru investigații ample, îndelungate.

Cum să realizăm, totuși, o anchetă amplă, profundă, într-un timp foarte scurt, cu o mișcare suplă a personalului redacțional, care să nu afecteze cerințele cotidiene? Din discuțiile cu membrii colegiului, cu redactorii din secții, s-a ales ca formulă „Brigada fulger”.

Formula a fost dictată de înseși temele pe care doream să le abordăm. Am scris mult în ziarul nostru despre campania agricolă, despre schimburile de noapte, aprovizionarea și deservirea în piețe, folosirea timpului de lucru și a timpului cetățeanului, modul de desfășurare a audiențelor ș.a. și totuși, cu toate semnalele critice emise de redacție, în multe din aceste sectoare defecțiunile se mențin cu o perseverență demnă de o cauză mai bună.

Ce-ar fi — ne-am spus atunci — să fixăm o temă și să plecăm într-o zi, în întregul județ, aproape toți redactorii? Facem astfel o investigație „pe orizontală” iar prin cantitatea bogată de informație și de interpretare, pătrundem mai adînc în cauzele fenomenului. A doua zi publi-

căm totul și oferim cititorilor surpriza unei anchete pline de neprevăzut, bogată în fapte și documente. Cum în aceste anchete orice informație preliminară ar putea compromite întreaga acțiune, tematica — după discutarea din colegiu — va fi adusă la cunoștința redactorilor doar înaintea plecării. În acest fel, ancheta brigăzii constituie o surpriză atractivă pentru înșiși realizatorii ei.

Va fi încununată de succes acțiunea noastră? Va reuși să scoată în evidență, printr-o documentație amplă, în fața căreia orice tendință de eschivare față de critică să devină ridicolă, lipsurile pe care le vom dezvălui opiniei publice? Dar mai ales ce impresie va produce asupra cititorilor, criticul exigent, neiertător, al fiecărui număr de ziar?

Iată câteva întrebări cu care porneam la drum, în acea dimineață de vară, cei nouă reporteri ai ziarului. Conform unor itinerarii precis stabilite, mașinile au „plantat” în teren pe membrii „Brigăzii fulger”. Trebuie observat și analizat modul în care începe o zi de lucru în compania agricolă de vară, mai precis ce se face dimineața între orele 5—8.

Concluziile, publicate a doua zi, într-o bună prezentare grafică, au fost deosebit de bogate. S-a observat cum, aproape fără excepții, în toate unitățile agricole anchetate, lucrul a început greu, cu multe defecțiuni și nereguli la utilaje, că specialiștii au venit de abia în jurul orei 7 și că ziua de muncă a început de fapt în jurul orei 8 și chiar mai tîrziu.

Ancheta brigăzii a fost primită călduros de cititori. Mai puțin călduroasă a fost primirea la U.J.C.A.P., căreia brigada i-a evidențiat lacune mari în coordonarea activității de campanie.

Cea de-a doua deplasare a „Brigăzii fulger” a avut loc la miezul nopții, în Combinatul siderurgic Hunedoara. Tema: „Cum se muncește în schimbul de noapte?”. Am intrat în combinat nestingheriți nici măcar de portari, am colindat toate secțiile, am remarcat defecțiuni la sistemul de pontaj, absențe nemotivate, adevărate „partide” de somn (una dintre ele a fost surprinsă de „fulgerul” blitzului și publicată în pagina întâia). Laminorul de benzi mărgea în gol, de aproape o oră, la oțelăria I lipsea dispecerul, în laboratoare și punctele sanitare se stătea la taifas și se dormea. În răspunsul trimis redacției, Comitetul municipal de partid Hunedoara, comitetul de partid pe combinat și comitetul de direcție consideră utilă vizita brigăzii fulger și ne comunică trecerea la analizarea întregii activități din schimbul de noapte, pentru înlăturarea defecțiunilor semnalate.

Interesul deosebit cu care cititorii urmăresc „fulgerul” brigăzii a încurajat întreaga redacție. Pe baza scrisorilor primite de la cetățeni, numărul temelor ce urmau să fie abordate în acest mod a crescut simțitor. Despre fiecare „ieșire” se pot spune multe, dar, din motive de spațiu, ne rezumăm la a enunța pe scurt temele realizate și eficiența lor.

La o săptămână după vizita nocturnă în Combinat, „Brigada fulger” s-a aflat în piețele orașelor, o dată cu gospodinele. Au fost scoase la iveală golurile în aprovizionare, deservirea „la cheremul remizierului”,

formalismul mercurialelor și alte surprize neprevăzute. În urma criticii, centrele de legume și fructe, întreprinderile și cooperativele agricole au intensificat aprovizionarea piețelor, s-a realizat o stabilizare a prețurilor, o deservire mai bună ș.a.m.d.

Două deplasări ale brigăzii au vizat alte laturi ale pierderii timpului. Pe de o parte: cum folosesc timpul de lucru funcționarii din instituții și servicii administrative; s-au sesizat numeroase învoiri, plecări și ieșiri din birouri, părăsirea serviciului în timpul pauzei de masă, un adevărat sistem de „tocare” mărunță a minutilor. Reversul firesc, surprins în următoarea investigație a brigăzii, a fost modul în care este „locat” timpul cetățeanului la ghișee, sollicitudinea funcționarilor respectivi. Au fost vizate, așa cum s-a enunțat în concluziile brigăzii, „malformații cronice în relația funcționar-cetățean”.

Pentru următoarea anchetă, brigada s-a deplasat în municipiul Petroșani, pentru a vedea cum este organizată pauza de masă a salariaților. S-a dovedit că pentru această pauză, cu unele excepții, nu au fost create condiții corespunzătoare de servire a mesei, obligațiile multor întreprinderi rezumându-se la... „circulara” prin care s-a fixat durata pauzei.

Să amintim și ultima anchetă a brigăzii: „Reporterii noștri în... audiență!”. În ipostaza de simpli cetățeni, dornici să-și rezolve diferite probleme, redactorii noștri s-au prezentat în audiență la cadre de conducere din orașele și municipiile ju-

dețului. Concluziile? Două audiențe nu s-au ținut deloc, la unele unități programul de audiențe e „secret”, oamenii sînt purtați pe drumuri prin aminări repetate, iar în alte cazuri sînt primiți cu o amabilitate excesivă, menită să „acopere” nerezolvarea (sau tărăgănarea) unor situații.

Cu toate că a înregistrat un număr mare de apariții, „Brigada fulger” este cerută de cititori, dovedind interesul major al opiniei publice pentru înlăturarea deficiențelor din producție, din viața socială și activitatea cultural-educativă. Pe zi ce trece, ni se sugerează noi teme, sîntem invitați să analizăm noi fenomene, avînd posibilitatea în acest fel să dezvoltăm un dialog eficient între redacție și cititori. Alături de contribuția pe care și-o aduce la îmbunătățirea activității în sectoarele criticate, rezultatul cel mai de preț obținut de „Brigada fulger” este tocmai realizarea unei adevărate lucrări cu masa de cititori, a unei participări active a cetățenilor la orientarea investigației noastre spre problemele care-i interesează, în cea mai mare măsură.

„BRIGADA FULGER” preocupă întreg colectivul redacției noastre. Se aleg cele mai potrivite și mai necesare teme, sînt căutate modalități diferențiate de anchetare, de creare a elementului surpriză, de înnoire permanentă a modului de prezentare în ziar. Căutînd să evităm monotonia și schematismul, sperăm să conferim „Brigăzii fulger” prospețimea și ineditul necesar pentru creșterea și menținerea prestigiului acestei acțiuni a cotidianului nostru.

ÎN PIETELE ORAȘELOR, O DATĂ CU GOSPODINELE

De data aceasta, brigada Fulger a condus o anchetă asupra piețelor orașelor. Am văzut cum din abundență, pentru că produsele sînt de calitate și foarte puțin consumatorii preferă să se servesc în zilele noastre. Am văzut și a dăbuză pentru că multe gospodine sînt și sărbătorit și dacă nu fac plăcuțe de din 7. Am văzut răspunsuri la următoarele întrebări:

- Ce cantități de legume, zarzavaturi și fructe sînt pe piață la ora 6 dimineața?
 - Care este calitatea mărfurilor puse în vânzare?
 - Cum își îndeplinește rolul de regulator al prețurilor mercurialele?
 - Cum coordonează și controlează unitățile din piețele centrale de legume și fructe?
 - Dacă deservirea este promptă, civilizată?
 - ...și altele, neprevăzute.
- Urmasii consumatorilor. Cel puțin la ora 6 dimineața.

1. HUNEDOARA (Tranșilvania A. Nagy). La ora 6 dimineața, pe strada de piată, sînt deja multe gospodine care sînt sărbătorite și dacă nu fac plăcuțe de din 7. Am văzut răspunsuri la următoarele întrebări:

La ora 6 dimineața și la miezul nopții, în Combinatul siderurgic Hunedoara. Tema: „Cum se muncește în schimbul de noapte?”. Am intrat în combinat nestingheriți nici măcar de portari, am colindat toate secțiile, am remarcat defecțiuni la sistemul de pontaj, absențe nemotivate, adevărate „partide” de somn (una dintre ele a fost surprinsă de „fulgerul” blitzului și publicată în pagina întâia). Laminorul de benzi mărgea în gol, de aproape o oră, la oțelăria I lipsea dispecerul, în laboratoare și punctele sanitare se stătea la taifas și se dormea. În răspunsul trimis redacției, Comitetul municipal de partid Hunedoara, comitetul de partid pe combinat și comitetul de direcție consideră utilă vizita brigăzii fulger și ne comunică trecerea la analizarea întregii activități din schimbul de noapte, pentru înlăturarea defecțiunilor semnalate.

2. PETROȘANI (Tranșilvania A. Nagy). La ora 6 dimineața și la miezul nopții, în Combinatul siderurgic Hunedoara. Tema: „Cum se muncește în schimbul de noapte?”. Am intrat în combinat nestingheriți nici măcar de portari, am colindat toate secțiile, am remarcat defecțiuni la sistemul de pontaj, absențe nemotivate, adevărate „partide” de somn (una dintre ele a fost surprinsă de „fulgerul” blitzului și publicată în pagina întâia). Laminorul de benzi mărgea în gol, de aproape o oră, la oțelăria I lipsea dispecerul, în laboratoare și punctele sanitare se stătea la taifas și se dormea. În răspunsul trimis redacției, Comitetul municipal de partid Hunedoara, comitetul de partid pe combinat și comitetul de direcție consideră utilă vizita brigăzii fulger și ne comunică trecerea la analizarea întregii activități din schimbul de noapte, pentru înlăturarea defecțiunilor semnalate.

1. Sus prețurile... jos prețurile
2. După bunul plac
3. De ce numai în depozit?
4. Nu servim... elocință
5. Vinzătorul are năravuri
6. Doar „la zile mari”
7. Un mercurial mut, iar altul care nu se respectă
8. Am rămas în... dîlmă
9. Să fii gospodină la Călan...

Gazeta săptămînală în viața județului

M. MANOLACHE

redactor șef al gazetei „Viitorul” — Tr. Severin

— O GAZETĂ săptămînală. Cu aceasta veți începe voi la Mehedintzi. Un săptămînal care să însemne un prim pas în realizarea publicației cu apariție zilnică. Profilul ar fi cam acesta... Ce părere aveți?

Pauza, în locul răspunsului celor dătoram, substituia de fapt multiple întrebări, pe care la rîndul nostru le-am fi avut de pus în clipa aceea, ca și mai tîrziu. Cum va arăta acest săptămînal care, datorită periodicității sale, să fie altfel decît un ziar, dar care nici revistă să nu fie? Ce teme să abordăm cu prioritate? Cum vom reuși să dezbaterem problemele din județ, să ne integrăm în viața județului, să răspundem cerințelor cititorilor în condițiile cînd apariția nu este cotidiană? Cu atît mai îndreptățit eram să ne punem asemenea întrebări cu cît, la data cînd își începuse activitatea redacția noastră, nu exista o experiență în editarea unui organ județean de presă cu apariție săptămînală în 12 pagini.

Primul număr, deși bine primit de cititori (datorită probabil și caracterului său inaugural), a fost atît ca tematică cît și paginație, mai mult o revistă. Despre tematica lui nu se poate vorbi prea mult, numai poate pentru a fi luată ca bază de comparație, care să ilustreze cum arăta ziarul nostru (deși impropriu spus ziar, cerem permisiunea a folosi acest termen consacrat) la început și cum este acum. Textele din industrie, agricultură, cultură, învățămînt pe care le publicam aveau caracter mai mult informativ. Lipsa dezbaterii profunde, analiza. În afară de articolul „Pulsul transportului în comun”, în care se lua atitudine față de deficiențele existente la autobaza din localitate, în tot ziarul nu mai era un altul cu conținut critic. Paginile erau mozaicate, nedelimitate pe probleme. Așa, de pildă, la pagina 3-a, alături de un reportaj care prezenta lucrările de la hidrocentrala „Porțile de fier” apărea și un profil cultural — „Așa l-am cunoscut”, despre Al. Bărcăcilă.

Ne-am dat seama însă că altfel trebuie să arate gazeta noastră. De aceea chiar în al doilea număr se conturează cîteva pagini: de industrie, agricultură (asupra cărora vom reveni mai detaliat) și cetățenești. Pentru ultima amintită am dat și un titlu: „Obiectiv cotidian: buna servire a cetățeanului”. Ceva mai tîrziu am deschis aici o rubrică: „Dialog cu cititorii”, care venea mai ales în întîmpinarea dorinței celor care scriu redacției. Pentru orientarea și mai bună a cititorilor care urmăresc această rubrică am compartimentat-o pe subrubrici: „Ne scriu”, „Ne răspund”, „Redacția constată”. Dar nu numai acesta era scopul; aveam în vedere să găsim soluții din cele mai potrivite pentru creșterea eficienței ziarului. Și într-adevăr rubrica, cu subrubricile ei, este urmărită număr de număr de cititori. Dovadă și răspunsurile pe care le primim de la cei vizati.

Problemele cetățenești dezbătute în gazetă au stîrnit un deosebit interes. Titlul paginii s-a dovedit însă necorespunzător. Se simțea nevoia ca în această pagină să apară materiale care să trateze și alte teme legate de multiplele aspecte ale vieții cotidiene: de educație, morală, opinii etc. În două numere s-a dat titlul „Cetățenești, cetățenești, cetățenești”. Ni s-a părut a fi necizelat, negazetăresc. Am încercat un altul: „Obiectiv-cotidian: grija față de cerințele cetățeanului”, dar nici acesta nu ne-a satisfăcut. Așa am ajuns la „Omul în contextul vieții cotidiene”, titlu care ni se pare mult mai potrivit pentru ceea ce ne propunem să oglindim în aceste pagini. Importanța problemelor social-cetățenești ne-a condus la ideea că trebuie să mărim spațiul pentru tratarea acestora, de la una la două pagini (respectiv paginile 6—7 de la mijlocul ziarului). Odată cu aceasta, aici am deschis o nouă rubrică, „Contraste”, pe care o menținem număr de număr, precum și altele, care n-au caracter permanent, ca de pildă „Un caz aparte”.

În tratarea aspectelor din economia județului începutul a fost destul de timid. Asta și pentru faptul că secția economică a ziarului a fost completată mai tîrziu, ceea ce desigur nu poate constitui o scuză. Dar și atunci cînd schema a fost completă lucrurile n-au fost urnite ușor din loc. Economia diversificată a județului — aici se construiește Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier”, există cîteva șantiere de construcții de locuințe, printre care cel de la Orșova unde se ridică un nou oraș, Uzina de vagoane, Șantiera navale, fabrici de confecții, unități ale industriei alimentare, Complexul pentru industrializarea lemnului, cooperăția meșteșugărească și de consum, apoi agricultura cuprinzînd zone de șes și deal — impune includerea în coloanele gazetei a unor probleme din cele mai diferite.

O pagină, cît rezervasem la început economiei, era insuficientă. Am mărit spațiul, separînd în pagini de sine stătătoare industria și agricultura. N-am făcut însă o regulă ca în fiecare număr să avem o pagină de industrie și alta de agricultură. Atunci cînd necesitatea a cerut-o, am realizat trei pagini economice. Așa a fost cazul cînd am organizat masa rotundă la Fabrica de vagoane și Șantierul naval Turnu Severin, pe tema folosirii judicioase a capacităților de producție. Dezbaterile ce au avut loc cu acel prilej au fost redactate în două pagini. La fel am procedat cu ocazia mesei rotunde ținută cu specialiștii din agricultura județului pe tema: „O treaptă urcată în fiecare zi pentru consolidarea economică a cooperativelor agricole”.

O dată găsită calea privind mai buna distribuire a spațiului gazetei, echilibrul acesteia, ne-am concentrat atenția spre diversificarea tematicii, îmbunătățirea formei de redactare a articolelor economice, care erau aride, greu de citit, spre utilizarea unei game mai largi de genuri gazetărești. Atît materialele

din industrie cât și cele din agricultură aveau la început caracter informativ, menținându-se doar la nivelul simplor constatări. Lipsa analiza profundă, competentă, argumentarea criticii. De asemenea, se neglija revenirea asupra materialelor critice.

Nu am putea spune că acum au fost înlăturate cu totul aceste deficiențe. Este cert însă că momentul greu a fost depășit. Articolele de analiză, anchetele economice, raidurile-anchetă, interviurile, reportajele realizate din industrie și agricultură sînt scrise acum cu mai multă profunzime, accesibile cititorului. Îmbucurător e și faptul că de citva timp nu există număr în care să nu avem două-trei reveniri asupra materialelor publicate.

Ce ne propunem pentru viitor în legătură cu paginile economice? Să ne fixăm asupra câtorva probleme mai importante, paralel cu tratarea și a altor aspecte din acest domeniu. Printre acestea ne gîndim la folosirea judicioasă a capacităților de producție (debutul a fost făcut la Uzina de vagoane și Șantierul naval), pregătirea producției anului 1969, cum este utilizat timpul de muncă. În agricultură vom relua și vom da noi dimensiuni rubricii „O treaptă urcată în fiecare zi pentru consolidarea economică a cooperativelor agricole”, pe care am abandonat-o o bună vreme. Este cu totul necesar să abordăm temeinic activitatea cooperativelor agricole de producție. De asemenea, avem în vedere găsirea unor soluții privind redarea prin știri a celor mai importante evenimente și fapte din industrie și agricultură, apariția săptămînală dezavantajindu-ne în această privință.

Prezentarea fenomenului cultural-artistic în paginile gazetei a cunoscut, de asemenea, o evoluție nu mai puțin interesantă. Avînd în vedere tradițiile culturale ale Mehedintului, ale centrului de județ, municipiul Tr. Severin, faptul că de aici au pornit și s-au afirmat o

seamă de personalități, devenite cunoscute în viața cultural-artistică și științifică a țării — spre exemplificare am cita pe savantul de renume mondial, matematicianul Gheorghe Țițeica, Gheorghe Ionescu-Sisest, academicianul Gheorghe Oprescu, Șerban Cioculescu, Dan Berindei, Alexandru Dima și mulți alții, precum și intensa viață spirituală ce se desfășoară în fiecare localitate a județului, ne-am propus să realizăm în fiecare număr o pagină de literatură și artă. Din dorința de a veni în sprijinul tinerelor talente, de a contribui la descoperirea și afirmarea lor, am acordat în cadrul paginii de literatură și artă o mare parte din spațiu poeziei. (La redacție ne sosesc foarte multe poezii, unele fiind însă mai puțin decît modeste ca realizare artistică.) Tot aici am publicat studii despre cîteva reviste care au apărut cu ani în urmă pe aceste meleaguri ca de pildă „Datina” și „Izvorășul”, a doua fiind revistă de folclor editată de neobositul Gh. N. Dumitrescu-Bistrița.

N-am fost însă constanți în asigurarea unui echilibru al acestei pagini. Astfel dacă în unele din ele ponderea o deține poezia lipsind proza, în altele au apărut prea multe materiale al căror obiect îl constituia reconsiderarea unor lucrări din trecut (reconsiderări care nu totdeauna au fost făcute cu discernămint). Altele au abundat cu legerile de folclor, din care n-au lipsit producțiile de o valoare îndoielnică. Asta în dauna creației autentice, în dauna diverselor genuri publicistice ca schița, nuvela, povestirea, reportajul literar, care mai rar au fost prezente în ziar.

Am înviorat această pagină prin atragerea unui număr tot mai mare de colaboratori, prin deschiderea de noi rubrici și renunțarea la cele care nu și-au dovedit trăinicia, prin extinderea sferei de cuprindere, privind problematica. Rubrica „Manuscrise”, redactată parcă pe un ton de a pune la punct pe cei care „îndrăznesc” să scrie versuri

(ton într-un fel justificat în unele cazuri) a fost înlocuită cu „Agendă de cenaclu”. De altfel, de cîteva numere activitatea cercurilor și cenaclurilor literare este reflectată pe larg în ziar. La fiecare ședință a cercului literar participă și un redactor. Prin intermediul materialelor pe care le publicăm la rubrica „Agendă de cenaclu” realizăm un valoros schimb de opinii, valorificăm potențele creatoare ale celor ce frecventează cenaclul, încercăm pe cît este posibil să orientăm munca lor spre temele majore ale creației artistice.

Nivelul la care am ajuns în dezvoltarea problemelor literar-artistice nu ne dă satisfacție încă. Cu atît mai mult cu cît unele aspecte ale creației artistice se suprapun în ziarul nostru cu cele care fac obiectul culturii neprofesioniste. (Avem o altă pagină pentru cultură de masă și învățămîntul de stat unde succesele sînt evidente.) Bunăoară, cronicile de spectacol nu au locul lor bine stabilit: apar și într-o pagină și în alta. La fel recenzile, prezentările de cărți. Iar intelectualii de la sate sînt prea puțin solicitați să scrie ziarului, activitatea lor de mai puține ori fiind analizată în coloanele „Viitorului”.

PENTRU TRECEREA unor astfel de bariere căutăm și iar căutăm noi și noi posibilități. Concursul cu premii organizat de redacție cu corespondenții și colaboratorii, consfătuirea cu aceștia ca și concursul pentru cel mai bun material, titlu, idee de rubrică desfășurate în redacție au meritul de a fi declanșat acea emulație creatoare, spiritul novator, imaginația și puterea de muncă a tuturor celor aflați în competiție. Eficiența acestor concursuri se găsește în noi rubrici cum sînt „Oameni ai acestor meleaguri”, „Omul în dialog cu natura”, „Rezonanțe ale acestui pămînt strămoșesc”, în folosirea cu mai mult curaj a diferitelor genuri publicistice ca foiletonul, schița-foleton, microsionul, des întilnite

în ultimele numere ale ziarului nostru.

Vorbind de stilul de muncă al conducerii redacției cu oamenii din secții, metoda care s-a dovedit cea mai potrivită pentru colectivul nostru (destul de restrâns și din care numai 3 au mai lucrat la ziar) este ceea ce la noi s-a încetățenit sub denumirea de ședințe de sumar. Fiecare sîmbătă (după apariția gazetei deci) este consacrată unor astfel de ședințe, întâlniri de fapt la care participă toți redactorii — de la redactorul șef pînă la ultimul om din secție. În cadrul acestor ședințe fiecare își spune părerea despre numărul apărut, ce e bun și ce nu e bun, face noi propuneri. Apoi, pe baza planului de muncă și a propunerilor fiecărui redactor, stabilim de comun acord ce vom scrie în următorul număr. Pentru o mai profundă analiză, de cîtuva timp în ședința de sumar, discuțiile despre numărul ce a apărut se poartă numai asupra anumitor materiale: ori economice, ori cetățenești, ori de cultură — prin rotație.

Așa cum ni s-a recomandat, cu ocazia analizării ziarului de către Biroul Comitetului județean de partid, ne vom îndrepta atenția spre adîncirea caracterului gazetei de publicație săptămînală, spre o mai vie prezentare a problemelor de viață de partid, care au fost insuficient tratate, a celor de tineret. Parte din ele au fost traduse în fapte. Scoatem acum, din două în două săptămîni, o pagină a tineretului, la același interval o pagină a elevului, iar articole pe teme de viață de partid apar în fiecare număr.

APRECIERILE de care ne-am bucurat cu prilejul analizei de care aminteam, ca și criticile și recomandările ce ne-au fost făcute constituie pentru noi un îndemn pentru a face ca „Viitorul” să devină o prezentă tot mai activă în viața județului, o publicație puternic ancorată în realitate, așteptată cu tot mai mult interes, de la un număr la altul, de către cititori.

„Tribuna Ialomiței” — azi

Gh. CONSTANTINESCU

Ne-am ocupat în nr. 6/1968 al „Presei noastre” de felul cum s-a lucrat în perioada de „Inceput de drum”, la unul din organele de presă județene, mai precis de felul cum am muncit cei trimiși să ajutăm noul ziar „Tribuna Ialomiței”, împreună cu lucrătorii redacției respective (redactor șef Gh. Angelescu), pentru a traduce în viață indicațiile primite de la forurile conducătoare de partid. Astăzi ne depărtăm tot mai mult de ziua cînd pe frontispiciul ziarului paginatorii au cules numărul 200 (10 octombrie 1968). Avem deci, de acum, o experiență despre care ne propunem să vorbim în rîndurile ce urmează.

Redacția, cu un efectiv complet, este împărțită în următoarele secții: economică (industrie și agricultură), construcție de partid și de stat, culturală-sport, probleme cetățenești-informații, externă, scrisori și, bineînțeles, secretariatul de redacție în cadrul căruia lucrează doi secretari

de redacție și doi poligrafi, în tură (în fiecare zi o echipă) și corectura. Redacția mai are un fotograf, un serviciu de documentare.

Întreaga activitate este condusă de colegiul de redacție, format din redactorul șef și redactorul șef adjunct, secretarul organizației de bază, un șef de secție și un redactor. Colegiul, pe baza propunerilor secțiilor, discută și aprobă planul de muncă lunar și decadal, urmînd ca apoi secretariatul de redacție să-l defalce pe zile și să urmărească îndeplinirea lui de către toți lucrătorii redacției.

Activitatea zilnică, operativă, se desfășoară, în mare, la fel ca în orice redacție. La ora prînzului, secretariatul prezintă sumarul la zi redactorului șef sau adjunctului acestuia, stabilind, pe baza planului, și principalele articole ale numărului următor. Ținînd seama de situația specifică a procesului de producție la ziarul respectiv (redacția se află

la Slobozia, tiparul se execută la Casa Scintei, aparatul de scoatere a ziarului lucrează în felul următor: trei zile pe săptămână, prin rotație, redactorul șef se află la Slobozia, iar adjunctul în București. Unul îndrumă redacția, iar celălalt aparatul de serviciu, vizind materialele, machetele, deci urmind procesul de producție pînă la închiderea ziarului. În fiecare seară sarcinile acestuia sînt preluate de un redactor „cap limpede” care face de serviciu pînă se termină tirajul.

CE PREOCUPĂRI există în momentul de față? În primul rînd, aceea de a consolida activitatea de pînă acum atît prin diversificarea tematicii cît și prin adîncirea problemelor tratate, în special în domeniile economice. În paginile ziarului mai pot fi întîlnite încă articole care tratează problemele la suprafață, fără preocuparea de a găsi soluții în vederea îmbunătățirii activității într-un sector sau altul de activitate. Acest lucru redacția își propune să-l realizeze apelînd în mai largă măsură la colaboratori din domeniile respective. Totodată redactorii își vor îmbogăți cunoștințele printr-o documentare mai bogată despre activitatea unităților din județ.

În scopul unei mai ample informări a cititorilor despre noutățile din orașele, comunele și satele din județ, colegiul de redacție a luat măsuri privind înființarea de subre-

dacții în orașe și comune. Pentru început au fost create subredacții în Călărași, Fetești, Tîndărei, urmînd ca ele să fie extinse în toate localitățile mai importante. Apar cu regularitate rubrici semnate de activul acestor subredacții (în majoritate corespondenți voluntari ai ziarului).

Preocupări există și în domeniul îmbogățirii rubricilor și al prezentării grafice. „Din poșta de ieri” este una din rubricile nou introduse, căutîndu-se și altele asemănătoare care să dea prospețime și actualitate fiecărui număr de ziar. Dar, deocamdată se poate spune că în această direcție preocupările sînt doar în stadiul de... preocupări. Spun aceasta deoarece rubricile nou înființate sînt puține iar o parte dintre cele deja consacrate au dispărut. „Ieri în județul nostru”, o rubrică de actualitate, nu mai este întîlnită în paginile ziarului. Or, nu se poate face o informare promptă a cititorului cu știri de care se agață formule stereotipe, respinse de cititor, ca „de curînd”, „cu cîteva zile în urmă”, sau cu știri fără nici o dată, întîlnite frecvent. Tocmai „efectivul” subredacțiilor amintite poate asigura prospețimea informației zilnice, „piinea zilnică” a cotidianului. Măsuri au fost luate și pentru realizarea unor articole de dimensiuni mai mici, deoarece în unele zile, datorită mărimii unor articole, fața ziarului arată cam ștearsă.

SE REMARCĂ, din consultarea colecției, o lipsă de stabilitate în privința rubricilor fixe. Uneori, din lipsă de materiale (încă se resimte lipsa de articole pe diverse teme), tematica este cam restrînsă. Mă voi referi doar la un singur exemplu: recenziile. Au fost perioade întregi cînd în paginile ziarului puteau fi întîlnite zilnic recenzii la cărți din domeniul tehnico-științific. În ultimul timp, zi de zi, se publică recenzii la lucrări literare. Că se publică asemenea texte este un lucru bun. Numai că el trebuie făcut în mod planificat. S-ar mai putea da, desigur, și alte exemple asemănătoare ceea ce cred eu că trebuie să facă colegii de la secretariat, este stabilirea unui **fîntar al rubricilor fixe** care să le dea posibilitatea urmării și realizării unor articole cu o tematică cît mai diversă, mai ales în legătură cu domenii în care evenimentele permit pregătirea din timp a articolelor.

AM ENUMERAT doar cîteva preocupări ale colectivului redacțional de la „Tribuna Ialomiței”. Sînt preocupări firești care rețin atenția fiecărui redactor dornic să contribuie la redactarea unui ziar interesant în conținut, cu o prezentare grafică atractivă. Și dacă de la cele 6 000 de exemplare din primele zile ale apariției, astăzi s-a ajuns la un tiraj de 24 000 exemplare, este un semn că cititorii ialomițeni apreciază eforturile tînărului colectiv al redacției. Ceea ce constituie una dintre satisfacțiile fiecărui ziarist de la „Tribuna Ialomiței” și de la oricare altă redacție.

I. BERG : „Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre“

Un important instrument de cultură

IN URMA CU CITEVA săptămîni librăriile noastre au cunoscut din nou fenomenul atît de firesc în cazul cărților mult așteptate de cititori: trecerea meteorică prin rafturi și vitrine a unei lucrări ce s-a epuizat la o zi-două după apariție. Este vorba de „Dicționarul de cuvinte, expresii, citate celebre“ de I. BERG, publicat de Editura Științifică într-o frumoasă ținută grafică.

Dincolo de marea însemnătate practică a acestui instrument de cultură pentru munca noastră de profesioniști ai scrisului cotidian — însemnătate pe care mă voi strădui s-o relev în cele ce urmează — breasla noastră are un motiv în plus de satisfacție și, aș spune, chiar de mîndrie pentru această apariție editorială care reprezintă un moment remarcabil în viața noastră culturală: autorul „Dicționarului“ este unul dintre cei mai vechi slujitori ai presei democratice din țara noastră, pe care mulți dintre noi l-am cunoscut, în urmă cu ani, pe coridoarele tipografiilor, atunci cînd îndeplinea cu conștiințiozitate și modestie munca de secretar de redacție al ziarului „Steagul Roșu“.

Știam că I. Berg este autorul unor sprințare stihuri umoristice. Îl mai știam, de asemenea, ca autor al unor mult gustate spectacole de estradă. Dar mărturisesc, nu-i bănuiam preocupări de natura celor ilustrate prin volumul pe care-l am

în față. Preocupări ce vădese o vastă cultură filologică și, totodată, o erudiție cuprinzînd multiple zone ale cunoașterii. De altminteri, după propria sa mărturie, „Dicționarul de cuvinte, expresii, citate celebre“ constituie rodul strădaniilor unei vieți întregi de lector pasionat al capodoperelor umanității, de căutător îndrăgostit și perseverent al comorilor de înțelepciune concentrate în zicători și aforisme celebre.

Habent sua fata libelli — sub zodia acestei maxime latine își plasează autorul lucrarea în substanțiala sa prefață. Și, într-adevăr, „cărțile au destinul lor“. Dar dacă asupra destinului multora dintre ele planează la început un mai mare sau mai mărunț semn de întrebare, „Dicționarul“ lui Berg și-a trasat, încă din prima zi, o traiectorie precisă în conștiința publică. El este sortit să-și ia locul ce i se cuvine nu în raftul bibliotecii, ci direct pe masa de scris a oricărui mînuitor al condeiului, a oricărui iubitor al culturii. Ca o unealtă indispensabilă, aflată cît mai la îndemînă.

Ce calități esențiale definesc valoarea și, mai ales, utilitatea practică a acestei cărți? După părerea mea, pe primul loc se află *vastitatea ariei informative*. Autorul explică expresii, cuvinte ori citate celebre culese din folclorul și literatura cultă a întregii lumi civilizate. Mitologiile antichității, teza-

urile literare ale clasicismului grec și latin, literaturile europene și neeuropene de largă circulație, dar, îndeosebi, folclorul și literatura noastră cultă — toate au fost explorate, cu o minuție și o migală demne de stimă, spre a descoperi acele „concentrate de înțelepciune“ care sporesc farmecul comunicării între oamenii animați de pasiunea cunoașterii.

Surprizele pe care le oferă cartea se întîlnesc la tot pasul. Surprize care echivalează cu dezlegarea unor autentice mistere filologice. Mă voi opri la un singur exemplu. De cîte ori nu folosim în scris sau în conversațiile curente expresia: „Cu o rîndunică nu se face primăvară“. Ea a intrat atît de organic în vorbirea noastră obișnuită încît multora nici nu le trece prin minte că ar putea să fie altceva decît o zicală populară. „Dicționarul“ ne arată însă că expresia este, de fapt, traducerea literară a unei maxime aristotelice din „Etica nicomahică“. Cartea abundă în asemenea revelații, îndeplinindu-și astfel din plin rolul instructiv.

Lămuririle ce însoțesc fiecare expresie, fiecare citat faimos nu se limitează numai la descifrarea semnelor ori la dezvăluirea obirșiiilor. Ele aduc date prețioase și cu privire la feluritele părți componente, completînd armonios bogata informație oferită cititorului. Bunăoară, atunci cînd explică

expresia „în brațele lui Morfeu”, autorul „Dicționarului” nu numai că subliniază semnificațiile ironice atribuite de obicei acestei formule, nu numai că îi găsește corespondentul românesc în popularul moș Ene al copilăriei, dar și subliniază descendența etimologică a numelui zeității grecești a visurilor, arătând că „Morfe”, în greaca veche, însemna formă, chip, înfățișare.

Altădată explicațiilor lingvistice le iau locul cele istorice, nu mai puțin revelatoare și savuroase. Utilizarea curentă a expresiei „în țara lui Papură-Vodă” te duce la convingerea că e vorba de un personaj legendar de esență folclorică. I. Berg demonstrează însă că e porecla dată lui Ștefăniță-Vodă al Moldovei, sub domnia căruia oamenii erau nevoiți să se hrănească cu papură din pricina foametei.

O altă calitate de preț a „Dicționarului de cuvinte, expresii, citate celebre” constă în *lesniciunea folosirii lui*. Autorul facilitează cititorului pe toate căile posibilitățile informării. În multe cazuri — mai ales când avem de-a face cu expresii de largă circulație universală — le întâlnim în diferite locuri, de fiecare dată în limba respectivă. De pildă, vestita inscripție „Cunoaște-te pe tine însuși!”, de pe frontispiciul templului lui Apollo din Delfi, o găsim și la litera C, în românește, dar și la litera N, sub forma ei latinească, tălmăcită de Cicero: „Nosce te ipsum” Sau, pentru expresia „Mortua est”, se dau, la literele respec-

tive, și corespondentele ei în franceză și în germană: „Les morts vont vite” și „Die Toten reiten schnell”.

Și, *last but not least*, o altă însușire demnă de menționat a lucrării constă în *claritatea și vioiciunea expunerii*. Nici urmă de pedanterie condescendentă, de uscăciune rebarbativă — deficiențe care viciază adesea lucrările de acest gen. E o dovadă mai mult decât elocventă că scrupulozitatea documentării științifice nu implică, obligatoriu, stilul sec, monotonia tehnicistă (căci există un anume tehnicism, din păcate, și în domeniul științelor care au drept obiect viața și preocupările cotidiene ale oamenilor). I. Berg transformă adesea explicarea unui cuvânt sau unei expresii celebre într-un autentic reportaj filologic sau istoric, arătând, bunăoară, că expresia „lupta pentru existență” este atribuită în mod curent lui Darwin, care și-a încheiat cu aceste cuvinte titlul principalei sale lucrări, autorul face o succintă incursiune în istorie, descoperind că Leibniz a utilizat-o cam cu două secole înainte. Nu o dată (cum e cazul expresiilor „luna de miere” sau „ospățul lui Lucullus”) se face simțită — în mod fericit — pana umoristului care intercalează în explicații o binevenită notă de ironie.

NU VOI MAI ENUMERA celelalte calități ale acestui volum prețios, după cum nu mă voi încumeta să intru într-o analiză a pro-

blemelor strict lingvistice pe care le ridică lucrarea (probleme cărora, sper, li se va acorda toată atenția de către oamenii de specialitate). Cert e un lucru: dacă începi, ca simplu profan, să răsfoiești „Dicționarul”, cu greu te mai desparți de el. Ai complexa senzație pe care ți-o oferă biografiile romanțate ale unor personaje pitorești, a căror viață zbuciumată, plină de peripeții, ilustrează grăitor epoci frământate din istoria umanității. Biografiile cuvintelor și expresiilor înzestrate de omenire cu întreaga bogăție de sensuri a milenarei ei experiențe se dovedește, nu o dată, cel puțin la fel de pasionantă ca și biografia oamenilor celebri.

Tudor Vianu sublinia cândva că locuțiunile, expresiile, aforismele intrate în conștiința oamenilor — aceste *mari metafore colective*, cum le caracteriza în profundele sale studii — sînt o istorie condensată a cugetării omenești. „Dicționarul” lui I. Berg, umplind un gol resimțit de multă vreme în producția noastră editorială, ne îngăduie să urmărim această istorie în variatele și inedite ei ipostaze. Dacă ar fi numai acest merit (la care se adaugă, cum am încercat să demonstrez, multe altele) și tot ar trebui să fim recunoscători ziaristului și omului de cultură care ne-a dăruit, cu eforturi demne de prețuire, acest valoros instrument de lucru.

B.V.

SFAT PRACTIC

Flora ŞUTEU

AM INTILNIT adeseori în presă o formă verbală scrisă greşit. Este vorba despre verbul a se așeza la persoana a III-a a prezentului indicativ: (el, ei, se) AŞEAZĂ. Verbul apare sub această formă adeseori, am impresia chiar că apare mult mai adeseori decât în forma corectă: AŞAZĂ.

Iată unul din citatele ilustrative:

...se așează marfa pe categorii, se mai fățuiește, dacă este cazul, se așează prețul.

„Flamura Prahovei” nr. 5086, 26 iunie 1968, p. 1/4.

Explicația formei greșit scrise se poate ilustra tot prin textul de mai sus. Apare în aceeași frază un alt verb cu aceeași terminație: așează. Acest verb aparține unei anumite forme de conjugare, net deosebită de cea căreia îi aparține așeza, și care justifică scrierea sa în forma în care l-am notat, mai sus. Aparenta asemănare, la prezent indicativ, a lui așeza, cu seria verbelor de tipul așșa (așșez), reprezintă cauza frecvenței greșeli de scriere: așează. De ce spunem că asemănarea este aparentă? Fiindcă terminația identică a celor două forme verbale -ază reprezintă din punct de vedere morfologic altceva în așază decât în așșează.

În primul verb, așeza, -ez-, și -az- (așeza, așază) reprezintă o parte componentă a rădăcinii cuvântului. În cel de-al doilea verb, și în multe altele din aceeași categorie (așșățșez, așșățșează, lucrez, lucrează etc.) -ez -ează reprezintă un semn distinctiv al formei morfologice de prezent și nu face parte deci din rădăcina cuvântului.

Tratamentul ortografic diferit al celor două categorii de verbe se explică prin două reguli generale importante ale ortografiei actuale: a) interzicerea scrierii diftongului ea după ș și j. După aceste două litere, în rădăcina cuvintelor, nu se poate scrie decât a, e sau orice altă vocală simplă, cu excepția lui ă sau î.

Această regulă are la bază încercarea de a consolida o normă ortoepică unică care se opune fonetismului regional muntenesc în care ș și j sint pronunțate foarte mult. Este vorba despre pronunțarea așea, șea, șeade în loc de așa, șa, șade, jeale, jear, în loc de jale, jar.

Norma ortografică amintită este însă completată printr-o altă regulă care ne interesează în cazul de față:

b) păstrarea nealterată a diferitelor mărci morfologice care, adăugate la rădăcina unor cuvinte, ne ajută să distingem anumite sensuri gramaticale sau lexicale. O

asemenea marcă este -ez -eaz(ă), care se va scrie cu diftong chiar și după ș - j, pentru a-și păstra nealterată forma sa originară, din alte verbe ca lucrează.

În conformitate cu această regulă se scrie greșeală și nu greșală, pentru că avem de-a face cu un cuvânt format cu o marcă a unui sens lexical. Prefixul -eală, din acreală, nimerreală etc. Din considerente asemănătoare se scrie și ușă, nu ușe, -ă fiind marca de caz și număr a substantivului și nefăcând parte din rădăcină.

Greșeala așează rezultă deci dintr-o analogie bazată pe falsă analiză, terminația rădăcinii verbului este confundată cu marca prezentului din verbe ca sudează, înduioșează etc.

Rețineți deci, — în respectul corectitudinii grafice — sfatul practic pe care ne permitem să vi-l oferim:

așază nu așează.

Se scrie și așa...

VIN CICLIȘTII !

... ceea ce am văzut mai puțin a fost intenția redacției de a pedala pe sensul acestei noi victorii a tehnicii românești...

(„Steagul roșu” nr. 5972, din 6 sept. 1968. 2/7)

S-A DEZVOLTAT ȘI... S-A DEZVOLTAT

Din nucleul format atunci... tirul românesc s-a dezvoltat continuu, ajungând la dezvoltarea pe care a luat-o astăzi.

(„Sportul” nr. 294, din 4 sept. 1968, p. 1/7)

BAIE DE... ?!

...el pictează în explozia luminoasă a unor amieze toride în care incandescența e atât de mare încât arde culoarea propriu-zisă și lasă doar tonul ei care îmbăiază pinza ca o melodie sau ca o amintire.

(„Săptămîna culturală” nr. 36 din 6 sept. 1968, p. 3/4).

Suplețe și operativitate în organizarea muncii

Platon PARDĂU

redactor șef al ziarului „Zori noi” — Suceava

DE LA ÎNCEPUT, o precizare: actuala dezbateră despre presă și baza ei poligrafică are astăzi alți parametri decît în urmă cu cîțiva ani. Este, în primul rînd, un plus organizatoric, evident atît în munca tipografilor, cît și în expresia ei de calitate a tiparului ziarelor. Deci, în parte, dificultățile au fost învinse, deși, în mare măsură, datorită eforturilor insistente ale redacțiilor.

Rămîne însă de rezolvat vechea și acum augmentata problemă a timpului de lucru în industria poligrafică, acea operativitate care, dacă în producția de carte sau imprimare este importantă, în cazul ziarelor devine hotărîtoare. M-aș referi la ceea ce trebuie numit **suplețea** unei tipografii, **posibilitatea de adaptare** la ritmul mai alert de lucru, la intensificarea cu care pulsul accelerat al muncii ziaristului găsește în tipograf un rezonator cît de cît fidel. Să ne înțelegem: e vorba de o reprofilare a gândirii despre sensul încadrării într-un grafic de apariție, prin crearea unor astfel de posibilități încît producerea evenimentului, noului, să nu determine asemenea perturbații care, de multe ori, prin depășirea tuturor termenelor, au consecințe egale cu anularea ediției. Acea teamă de intervenții, de modificări la ore de seară, limitarea includerii unor materiale de ultim moment — avînd cel puțin calitatea noului — lipsesc ziarul de un fior de prospețime. Dar cercul vicios — în care intervenția duce aproape sigur la greșeală de tipar

sau întirzierea apariției — funcționează perfect, orice cîntecire a lui puțin provoca dezastre din cele amintite.

Ce-i de făcut? Pretutindeni, organizarea științifică a producției și muncii devine și tinde să devină un fapt cu mari repercusiuni economice. Oare de ce **industria poligrafică** — și mă gîndesc la micile întreprinderi de genul celei din Suceava — nu poate deveni un beneficiar mai profund al acestei mișcări? Se poate replica prin anumitele sistematizări și redistribuiri ale oamenilor în tipografie, ca și prin alte asemenea măsuri vizînd mai ales aspectul formal. Ar trebui însă o acțiune cu adevărat științifică, adică ceva care să afecteze în profunzime **concepția meșteșugărească** existentă în acest sector al economiei, în sensul îndrițurii și aici a noțiunii de industrie. Cred că trebuie început cu calificarea, cu sporirea eficienței școlii profesionale tipografice care, în prezent, furnizează încă destui oameni nepregătiți tipografilor din țară (un asemenea „absolvent” la Suceava, s-a plimbat aproape prin toate sectiile, ca, în momentul de față, să fie nevoit a urma un fel de calificare la locul de muncă), cu un mai bun schimb de idei, spre informarea promptă a tipografului cu ceea ce este nou în meseria lui. Neglijarea acestui deziderat — în primul rînd de către Centrala industriei poligrafice — are consecințe din cele mai diverse și neplăcute.

Una e cea privind folosirea noilor utilaje. Rotativa modernă instalată la Suceava anul acesta, de exemplu, tipărește mai prost decît cea anterioară a cărei vîrstă fusese de cel puțin 30 de ani. E vinovat utilajul? Nu. Calificarea improvizată a celor ce-l deservesc a făcut ca nici în 8 luni de la darea în folosință, rotativa aceasta să nu funcționeze cu posibilitățile și, mai ales, cu indicii calitativi doriți.

Evident, în fața unor asemenea împrejurări, deși plină de bune intenții, conducerea unei tipografii ca cea de la Suceava n-are cum acționa substanțial decît solicitînd ajutorul Centralei. Dar Centrala răspunde cînd vrea și cum vrea, fără să se gîndească îndeajuns că de operativitatea intervenției ei depinde și la Suceava, cel puțin calitatea tiparului a două ziare (în treacăt fie spus, oare la Centrala industriei poligrafice n-o fi existînd o colecție a ziarelor județene, într-o delectare a unui control de calitate mai exigent?).

ÎN CONCLUZIE, cred că totul ține de această gîndire asupra organizării în legătură strînsă cu **realitatea muncii**, cu scopul și sensul ei. Aici e răspunsul și la problema calității fotografiilor, cernelei, tiparului în general și, în fine, a întirzierilor. Există o destul de bogată bază poligrafică, îmbunătățită mult în ultimii ani. Dezideratul e a o folosi cu maximum de eficiență și **competență**, prin organizarea inteligentă, în pas cu actualitatea și cu simțul clar al perspectivei.

Intreprinderile poligrafice să aplice măsurile adoptate

Crăciun BONTA

redactor șef al ziarului „Flacăra roșie”
Arad

INAINTE DE TOATE — o mărturisire: m-am decis cu greu să trec la redactarea acestor rânduri despre baza poligrafică a ziarelor din Arad. Și nu pentru că aş subaprecia importanța discuției inițiate de revista „Presa noastră”. Din contră, în condițiile noii împărțiri administrativ-teritoriale, tipografiile au devenit mult mai solicitate. Mi-am pus însă problema eficacității rândurilor de față. Pentru că — să mă ierte tovarășii din conducerea Centralei poligrafice — în materie de tipografie am devenit un fel de... „Toma necredinciosul”. Și nu întâmplător.

De ani de zile discutăm și paradiscutăm la consfăturile comune despre unele măsuri ce se impun a fi luate pentru buna desfășurare a procesului de tipărire a ziarelor, dar discuțiile acestea își arată încet roadele. N-aș vrea să fiu înțeles greșit. Știu că s-au realizat lucruri frumoase într-o serie de tipografii din țară. Și asta ne bucură. Totuși, noi cei vitregii, ne punem fireasca întrebare: tipografiile noastre când vor ajunge oare la rând?

Utilajele noastre tipografice — mă refer îndeosebi la linotipe — au un grad de uzură foarte ridicat. Ni s-a promis că în acest an vom primi două linotipe, dar ulterior am aflat cu părere de rău că ni s-a schimbat repartiția. Adică a luat altă destinație.

Redacțiile celor două ziare, „Flacăra roșie” și „Vörös lobogó”, insistă de ani și ani de zile pentru înzestrarea tipografiei cu o varietate mai mare de litere de titluri și subtitluri. N-aș vrea să exagerez, dar mi se pare că batem recordul (tristul record!) în privința sărăciei fondului de litere. „Ca la noi la nime-ne”. Ce-i drept, ni s-au făcut promisiuni atât de la București, cât și din partea Intreprinderii poligrafice din Timișoara, de care aparține tipografia din Arad, însă pînă în prezent n-am primit decît o cantitate infimă dintr-un singur caracter de literă.

Au trecut ani destul de mulți de cînd nici un linotip nu posedă matrite pentru culegerea cu corp 8, zia-rele arădene fiind nevoite să utilizeze în exclusivitate numai litera de corp 9, procedeu care — este știut — generează o mare risipă de spațiu. Se înțelege, promisiuni avem, dar deocamdată atât...

Ziarele noastre întâmpină greutăți, mai ales atunci cînd se pune problema publicării de fotografii cu aspecte de la anumite manifestări importante, din cauză că nu avem zincografie la Arad. Fotografii ce apar în cele două gazete județene cit și în ziarul de uzină „Vagonul” sînt zincografiate la Timișoara (peste 50 km. distanță), ceea ce înseamnă cheltuieli în plus pentru noi și — lucru foarte important de reținut! — rabat la operativitate. Aș fi curios să știu care este ultimul cuvînt al Centralei poligrafice în legătură cu înființarea unei zincografii la Arad?

FIREȘTE, ar fi multe de spus despre înzestrarea tehnică a tipografiei.

Mă opresc însă aici și trec la o altă problemă — aceea a pregătirii cadrelor. Forul tutelar al poligrafiilor din Capitală cunoaște acest lucru foarte bine. Ne surprinde totuși de ce aveam la ora actuală o situație atât de grea în privința asigurării cu personal calificat (linotipiști, zeltari etc.) a tipografiilor. E bine totuși că măcar în ceasul al doisprezecelea s-au luat măsuri eficace de pregătire a cadrelor, cum ar fi ucenicia la locul de muncă. Ne întrebăm însă — și nu fără îngrijorare — pînă la calificarea acestora ce facem? Ridic această problemă deoarece la sfîrșitul anului curent din tipografia noastră urmează să fie pensionați majoritatea lucrătorilor cu experiență în munca la ziare.

După cum se știe, în redacții există în prezent o preocupare susținută pentru realizarea unei paginării interesante, corespunzătoare cerințelor presei moderne. Acest lucru se poate îndeplini numai prin contribuția directă a paginatorilor și a celorlalți lucrători. Tipograful a fost întotdeauna, este și trebuie să fie un om luminat. Să-l ajutăm, să-l stimulăm mai mult în această direcție, oferindu-i posibilitatea să-și ridice nivelul cunoștințelor profesionale și de cultură generală. Aș sugera, între altele, organizarea unor schimburi de experiență cu paginatorii din tipografiile cele mai bune, punerea la dispoziția lor a unor materiale de specialitate din țară și străinătate. Și dacă, totuși lucrurile acestea sînt mai greu de îndeplinit, în neapărat la următoarea propunere: lucrătorii tipografi de la secțiile ziare să primească zilnic — prin schimb — gazetele județene din țară spre a le consulta și comenta, putîndu-se răsîndi și pe această cale experiența pozitivă.

IATĂ CITEVA din problemele arzătoare ale tipografiei din Arad și care așteaptă să fie trecute în cel mai scurt timp din stadiul promisiunii în cel al realizării.

Obligații comune ale redacției și tipografiei

Petre GHEORGHIU
redactor șef al gazetei
„Viața șantierelor”-București

NU DE MULT un cititor ne-a vizitat la redacție întrebându-ne de ce fotografiile publicate sînt atît de „încate” în cerneală tipografică. Nu știu dacă l-au mulțumit pe cititor explicațiile noastre, dar întrebarea lui m-a determinat să particip la discuția inițiată de revista „Presa noastră”.

Problema supusă analizei mi se pare de extremă actualitate, deoarece fără a minimaliza realizările industriei poligrafice, în prezent redacțiile întîmpină o serie de neajunsuri cu implicații directe în calitatea ziarelor. De la înființarea sa, „Viața șantierelor” se tipărește la întreprinderea poligrafică „Informația”. Dacă la început conducerea tipografiei a acordat cuvenita atenție unei gazete ce apare în 20 000 de exemplare, pe parcurs însă, această grijă a dispărut, apărînd serioase deficiențe în realizarea în cele mai bune condițiuni a publicației noastre. Cu conducerea întreprinderii avem încheiat un grafic. În acesta se înscriu obligații comune pe care noi, redacția, ne-am străduit să le respectăm întocmai. Manuscrisele sînt întotdeauna bine dactilografiate și cu rectificări mici, pentru a ușura astfel culegerea rapidă la linotype. De asemenea, manuscrisele sînt date în lucru cu o zi mai devreme față de grafic. Cu toate acestea,

spre surprinderea noastră, în ultimele două trimestre din acest an, am întîmpinat „rezistență” din partea conducerii întreprinderii ori de cîte ori am sesizat că manuscrisele redacției nu sînt culese la timp și, mai mult, că forțați de împrejurări paginăm fără corectură în șpalt. Cred că nu este cazul să insist asupra riscurilor pe care le implică un asemenea procedeu.

Penuria de cadre, consider eu, influențează negativ situația prezentă în întreprinderea „Informația”. Publicația (excepție face de la această regulă „Informația Bucureștiului”), căreia i se repartizează un paginator cu o înaltă calificare profesională, este considerată în ziua respectivă cea mai fericită. Nu de puține ori secretarul de redacție al gazetei noastre este pus în situația de a explica macheta, de a-i arăta paginatorului cum trebuie să lucreze. Cererea îndreptățită a unui model de chenar conduce de cele mai multe ori la controverse între personalul redacției și tovarășii care răspund de activitatea secției de paginație. La această întreprindere există și o optică greșită în ceea ce privește modul cum trebuie să arate în zilele noastre un ziar modern, la nivelul cerințelor actuale. Nu înțelegem de ce se obiectează față de culegerea manuscriselor pe diferite formate, de

ce nu este voie să se păgîneze titluri pe verticală. Iată doar cîteva neajunsuri care pur și simplu frînează inițiativa, te determină să te reîntorci la vechile și depășitele machete de acum zece de ani.

O ALTĂ PROBLEMĂ este aceea a zincografiei. La redacție avem încadrat un fotoreporter talentat și animat de dorința de a realiza imagini izbutite de pe șantierul orașului. Faptul că în general fotografiile sînt realizate în aer liber, face ca de foarte puține ori să nu îndeplinească cerințele de calitate. În plus, deși sîntem exigenți față de executarea retușului, totuși, autofotografiile izbutite nu. La această secție, după constatările noastre, se lucrează numai pe principiul cantității și mai puțin pe acela al calității. Acum cîteva săptămîni reporterul a realizat, dintr-un unghi interesant, fotografia machetei Teatrului Național. Ea a fost dată și publicată și în ziarul „Munca”, numai că deosebirile erau esențiale. În „Munca” macheta a ieșit excelent, iar în gazeta noastră — o nedorită pată neagră.

OBLIGAȚII COMUNE. Aceste două cuvinte incumbă responsabilități atît pentru conducerea întreprinderii poligrafice „Informația”, cît și pentru redacția „Viața șantierelor”. Și dacă sînt obligații comune, noi credem că trebuie respectate. Aș vrea să mai subliniez și un alt aspect care nemijlocit contribuie la calitatea publicațiilor. Întreprinderea a destinat pentru corectură o sală care de multă vreme este din punct de vedere estetic și ca spațiu depășită. Apariția unui număr mare de publicații te pune în cele mai dese cazuri în situația de a nu reuși să-ți corectezi paginile, de a face de serviciu în calitate de cap limpede în condiții necorespunzătoare deoarece este imposibil să te concentrezi în atmosfera greoaie a sălii. Există din partea conducerii întreprinderii o serie de argumente, printre care acela al lipsei de spațiu, dar cred că nu toate soluțiile au fost epuizate. Așteptăm cu îndreptățit temei o „schimbare la față” a tipografiei unde ne desfășurăm o parte din activitatea noastră.

Cum se tipăresc publicațiile Academiei

FI. STOENESCU

Director adjunct
Editura Academiei R. S. România

EDITURA ACADEMIEI Republicii Socialiste România asigură anual apariția a 75 de reviste cu 304 fascicule. Dintre acestea, 34 cu 133 fascicule se editează în limbi străine. În cele peste 4000 articole și studii editate sînt oglindite rezultatele obținute de oameni de știință cu o îndelungată activitate de cercetare, precum și de tinerele cadre din institutele academice sau departamentele, ca și din Universități, atît în cercetarea fundamentală-teoretică cît și în cea cu caracter aplicativ sau de dezvoltare. De asemenea, în paginile publicațiilor noastre apar contribuții ale unor personalități științifice de renume mondial de peste hotare.

Publicațiile Academiei acoperă toate domeniile științei și culturii: domeniile științelor naturii, științelor tehnice și umanistice. Revistele apar atît în limba română cît și în limbi străine. Prestigiul mereu crescînd al științei românești peste hotare, contactele tot mai strînse, participarea oamenilor de știință din țara noastră la toate manifestările științifice internaționale se reflectă și în intensificarea schimbului de publicații, pe care Academia îl realizează cu 14 000 de parteneri din 96 de țări de pe toate continentele (Academii, institute de știință, biblioteci, centre

de documentare) ca și în numeroasele abonamente contractate de oamenii de știință de peste hotare.

Desigur, volumul (peste 3 000 coli editoriale) ca și diversitatea și complexitatea acestor publicații au pus și pun — în fața comitetelor de redacție, a editurii și a întreprinderilor poligrafice — nenumărate probleme a căror rezolvare cere măsuri organizatorice speciale menite să asigure în condiții optime apariția la timp și la un nivel grafic superior a tuturor publicațiilor periodice.

ÎN PREZENT am ajuns, cu foarte mici excepții, să asigurăm apariția publicațiilor în cadrul periodicității lor (lunare, trimestriale etc.). Aceste rezultate sînt desigur rodul multor căutări și eforturi depuse atît de comitetele de redacție, cît și de editură și tipografie. Aceste căutări s-au concretizat în perfecționarea graficelor de lucru comune (Comitet de redacție — Editură și Editură — tipografie). Concentrarea permanentă a atenției tuturor factorilor responsabili în acest domeniu a determinat ca aceste grafice să devină un instrument principal în atingerea obiectivelor propuse: respectarea periodicității încă de la predarea manuscriselor și realizarea unei tinute grafice din ce în ce mai bună.

ÎN ULTIMII doi ani, Comitetele de redacție și editura — cu excepția citorva fascicule — și-au respectat obligațiile înscrise în graficele comune. Nu putem trece cu vederea fără îndoială eforturile întreprinderii poligrafice „Informația”, unde se tipăresc circa 90 la sută din publicațiile noastre, eforturi îndreptate spre atingerea obiectivelor arătate.

Considerăm însă că I.P. „Informația” trebuie să reflecteze cu mai multă responsabilitate asupra ciclului de producție pe diferitele lui faze, pentru ca întregul proces să se desfășoare ritmic, știut fiind că orice dereglare în procesul poligrafic se răsfrînge negativ nu numai asupra activității editurii dar, ceea ce este cel mai important, asupra operativității în informarea științifică a cititorilor. Prin asemenea dereglări este periclitată finalitatea însăși a oricărei publicații. În prezent atenția întreprinderii poligrafice „Informația” — ca și a altor întreprinderi poligrafice — ar trebui concentrată, după părerea noastră, în direcția atingerii următoarelor deziderate:

a) **Reducerea ciclului de producție al publicațiilor.** Considerăm nefiresc, de exemplu, ca la o revistă de 5—10 coli tipar, ciclul de

producție să fie prelungit uneori pînă la 150 zile de la predarea manuscrisului în tipografie, deși graficul nu prevede mai mult de 60—80 de zile. Este evident că în acest mod rezultatele unor cercetări care, prin însăși natura lor, au caracter de actualitate științifică, ajung la cititorul specialist cu întârziere, cu toate consecințele ce decurg din aceste situații.

b) Evitarea „asalturilor” la sfîrșit de lună și de trimestru, care mai au loc în ciuda faptului că ciclul de producție este — așa cum am arătat mai sus — prelungit peste limitele admise.

Nu ne propunem să facem aici o analiză a activității Întreprinderii Poligrafice „Informația”, dar din îndelungata noastră colaborare și din analiza unor situații speciale, ivite recent în procesul de producție, credem că putem semnală unele cauze care duc la situațiile menționate. Am sublinia în primul rînd faptul că în ciclul de producție timpul cel mai mare îl reprezintă faza de la predarea manuscrisului în tipografie pînă la primirea paginilor de către editură, timp care este uneori de 80—120

zile; de la această fază și pînă la apariție, celelalte operațiuni se efectuează în decurs de 25—40 zile.

c) **Asigurarea unei execuții poligrafice corespunzătoare exigențelor actuale nu numai ale cititorului intern dar și ale celui de peste hotare, neuitînd nici un moment faptul că publicațiile noastre duc în întreaga lume, o dată cu imaginea cuceririlor științei românești, și pe aceea a nivelului tehnic al industriei noastre poligrafice.** Nu ne gîndim să estompăm realizările obținute, urmare a preocupării colectivului întreprinderii, dar credem că a sosit timpul să reflectăm la o mai mare varietate de litere și titluri, la o mai îngrijită execuție a materialului ilustrativ, a imprimării și legăturii, toate acestea fiind de natură să permită obținerea unei producții cu indici calitativi sensibili superiori.

După opinia noastră, avînd în vedere marelui volum, atît în coli de lipar cît și în ceea ce privește numărul de fascicule, întreprinderea poligrafică ar trebui, pentru o bună desfășurare a ciclului de producție, să ia unele măsuri speciale tehnico-organizatorice cu secțiile

în care se efectuează principalele operații poligrafice. Am sugera, în această ordine de idei, ca în secția de culegere mecanică și manuală să se organizeze un sector al publicațiilor periodice ale Academiei în care să se stabilească lucrătorii care să se ocupe de un număr de reviste, cu grafic de execuție la date stabilite, ca rezultat al aprecierii juste a volumului de muncă. În prezent revistele se execută printre alte lucrări și sînt utilizate pentru completarea cantităților necesare planului secției. Dată fiind complexitatea revistelor noastre, ar fi indicat să se stabilească, în colaborare cu editura, un proces tehnologic corespunzător, pentru grupe de reviste avînd caracteristici asemănătoare.

Sîntem convinși că adîncirea colaborării cu întreprinderile poligrafice în direcția perfecționării tehnico-organizatorice ar duce și la alte măsuri care ar asigura nu numai respectarea întocmai a periodicității revistelor, dar și atingerea unor indici calitativi superiori, preocuparea principală a întregii noastre economii.

CA ȘI CELELALTE instituții teatrale din țara noastră, Teatrul radiofonic este unul din importanții factori motori ai dramaturgiei naționale.

Spre deosebire de consorele sale de breaslă, Teatrul radiofonic are, însă, câteva trăsături specifice care-i conferă drepturi și obligații suplimentare. El are o imensă rază de acțiune (spectatori de ordinul milioane), are posibilitatea de-a face stagii permanente și de-a oferi publicului un repertoriu de premiere a cărui cifră anuală e de 20 de ori mai mare decât a unui teatru obișnuit.

Devenind astfel, prin atributele sale oarecum „jurnalistice”, un oaspete aproape zilnic al ascultătorilor, Teatrul radiofonic se transformă pe nesimțite într-un confident al acestora, într-un interlocutor discret dar tenace, căruia îi revine sarcina dificilă de a ghici gândurile și dorințele publicului, de a le anticipa chiar și de a-i oferi cu o clipă mai devreme ceea ce apare nou și interesant în cartea vieții noastre de toate zilele. De aici izvorăște nota distinctivă a dramaturgiei pe care o profesează Teatrul radiofonic. Comandamentul actualității stă în centrul ei, tocmai datorită pretențiilor deosebite pe care ascultătorul le manifestă față de largile posibilități ale microfonului. Nu e deloc neglijabil faptul că un spectator vine la teatru și asistă la piesa pe care a văzut-o anunțată afară, pe afiș. Or, în cazul nostru, lucrurile se schimbă. Teatrul radiofonic este acela care vine la ascultător, acceptând implicit întrebarea pe care în mod firesc o punem unui vizitator ce ne calcă pragul cu regularitate și stăruință, zi de zi: „Ce noutăți mi-ai adus?”

Iată dar, că **noul, ineditul, actualul** sînt ipostazele necesare sub care contemporaneitatea este vădit solicitată în dramaturgia radiofonică. Fecunditatea acestei dramaturgii exprimă, de fapt, reacția continuă a microfonului față de mișcările realității actuale din care nimic nu-i este indiferent. Diversitatea mediilor sociale, ca și ușurința dezinvoltă cu care microfonul se mișcă prin ele, imprimă personajelor vehiculate o autenticitate imediată, făcînd ca ascultătorii — muncitori, țărani sau intelectuali — să se recunoască spontan în muncitorii, țărani sau intelectuali din cuprinsul unui scenariu radiofonic.

O sumară trecere în revistă a lucrărilor difuzate în cadrul Teatrului radiofonic de-a lungul ani-

ÎNSEMNĂRI

Teatrul radiofonic

Virgil STOENESCU

lor relevă pasul sincronizat al acestuia cu contemporaneitatea. În general, fiecare moment istoric important s-a reflectat în dramaturgia radiofonică prin opere construite în jurul unui eveniment bine definit.

În repertoriul Teatrului radiofonic din acest an au putut fi înțeluite lucrări semnate de nume prestigioase ale dramaturgiei românești, cum ar fi Horia Lovinescu, Aurel Baranga, Lucia Demetrius, Al. Voitin, Mircea Ștefănescu, Paul Everac, Dan Tărchilă ș.a.

ÎN ACELAȘI TIMP, teatrul radiofonic manifestă o preocupare permanentă și stăruitoare pentru valorificarea moștenirii noastre literare. Opere dramatice mai puțin cunoscute sau care n-au văzut pînă acum lumina rampei, ale unor scriitori români ca: Lucian Blaga, Nicolae Iorga, Tudor Argezi, George Călinescu, Victor Ion Popa, Ioan Slavici, Victor Eftimiu — sînt aduse la cunoștința publicului pe calea undelor.

De un deosebit interes din partea ascultătorilor se bucură două subdiviziuni ale Teatrului radiofonic. Una figurează în programele acestuia sub titulatura de „Teatru serial” și în cadrul ei se difuzează, în șase emisiuni consecutive de-a lungul unei săptămîni, cîte un folieon radiofonic dramatizat după cele mai reprezentative opere beletristice din literatura română clasică și con-

temporană sau din alte literaturi. Dintre titlurile înscrise pînă acum în agenda „Teatrului serial” cităm: „Zodia Cancerului” de Mihail Sadoveanu, „Cosma” de Panait Istrati, „Tănase Scatiu” de Duiliu Zamfirescu, „Ursita” de B. P. Hașdeu, „Aurul negru” de Cezar Petrescu.

O altă emisiune care a marcat o traiectorie ascendentă în anul 1968, este „Teatrul scurt”. Inițiată acum trei ani, ca urmare firească a nevoii unei categorii a publicului de a asculta teatru într-o formulă concentrată, dar de o majoră expresivitate, emisiunea „Teatru scurt” s-a impus tot mai mult, sporindu-și auditoriul și colaboratorii. Aici s-a desfășurat o acțiune susținută de lansare a unor debutanți în dramaturgie, printre care putem cita condeie care s-au afirmat apoi și pe scenele teatrelor cu lucrări deosebit de promițătoare, cum ar fi: Leonida Teodorescu, Anca Bursan și Gh. Panco, Ilie Păunescu. Și iată că doi dintre autorii promovați în cadrul emisiunii „Teatru scurt” Ilie Păunescu și Valeriu Sirbu — au înfruntat anul acesta, alături de un scriitor cu experiență, Ioan Grigorescu, rigorile faimoasei competiții internaționale de opere radiofonice și de televiziune intitulată „Prix Italia”, la care au luat parte 44 de Radiodifuziuni și Televiziuni din 31 de țări.

ROMÂNIA S-A PREZENTAT în domeniul teatrului radiofonic cu două scenarii: „Ringul” de Ioan Grigorescu, dramaturgie pentru microfon de Ilie Păunescu, și „Balerina portocalie”, o fantezie radiofonică de Valeriu Sirbu.

Deși a intrat în concurență cu un număr de 70 producții radiofonice de același gen, unul din scenariile Teatrului radiofonic românesc — „Ringul” — a cucerit un trofeu mult disputat: „Premiul Radioteleviziunii Italiene” — ediția 1968.

DACĂ ȚINEM SEAMA că acesta este al doilea an de participare activă a Teatrului radiofonic românesc la concursul „Prix Italia” și că din cei peste 250 de membri ai juriului făceau parte realizatori de opere radiofonice cu renume mondial, redactori, critici și conducători ai secțiilor de specialitate din numeroase radioteleviziuni, putem socoti trofeul cîștigat la Roma drept o notă bună pentru activitatea de pînă acum și un stimulent prețios pentru îmbunătățirea continuă a emisiunilor noastre teatrale radiofonice.

Filiala

BRAȘOV

INTRATE DE-ACUM în tradiție, manifestările în cadrul cărora oame-nii de specialitate din diverse dome-nii ale vieții social-economice sau artistice se întâlnesc cu redactorii publicațiilor brașovene, se înscriu într-o preocupare mai veche a Filia-lei Brașov a Uniunii ziaristilor de a contribui la ridicarea calificării pro-fesionale a ziaristilor.

În acest sens, întâlnirea cu Ștefan Antoniu, secretar al Comitetului ju-dețean de partid Brașov, care a vor-bit ziaristilor despre rolul deosebit de important ce revine ziarelor lo-

cale în munca de propagandă în etapa actuală, s-a dovedit a fi una dintre cele mai valoroase inițiative.

Interesante schimburi de opinii au prilejuit și expunerea scriitorului Nicuță Tănase despre foileton și cea a fotoreporterului A. Mihailopol despre arta fotografică modernă.

Concursul pentru cel mai bun re-portaj, anchetă sau interviu dotat cu premii (Premiul I — o excursie în străinătate, Premiul II — o excursie în țară) vădește aceeași preocupare de a stimula ziaristii în scrierea unor materiale la un nivel cât mai ridicat.

Intr-o joi la café - barul ziaristilor

DEȘI numărând numai câteva săp-tămîni, Café-barul ziaristilor a devenit de pe acum un loc cunoscut, către care te poate îndrepta oricare brașovean „la curent” cu viața ora-sului său.

Intr-o aripă a cunoscutului com-plex „Cerbul Carpatin” te întâmpină o încăpere nu prea mare dar intim și cu bun gust amenajată, care îți devine imediat familiară. Este locul pe care ziaristii brașoveni și l-au ales de cîtăva vreme pentru a se întîlni în fiecare joi seara și a pe-trece împreună cîteva ceasuri schim-bînd impresii, întîlnindu-se cu artiști plastici sau dramatici, cu scriitori sau oameni de știință, din oraș sau aflați în trecere prin Brașov.

Seara în care mă aflu printre oas-peții Café-clubului brașovean are un program bogat și variat.

Pictorul Mihail Petrescu expune cîteva acuarele din viitoarea sa ex-poziție care se va deschide peste cîteva zile la Sf. Gheorghe, prezen-tate de pictorul și criticul Dinu Va-siliu. După pictură este rîndul bale-tului. Maestrul coregraf George

Tirnovanu începe prezentarea unui ciclu de expuneri despre evoluția baletului de la Ceaikovski la Ger-shwin, însoțindu-și expunerea cu exem-plitări în execuția balerinilor An-gela Crețu și Dan Constantinescu-Cantemir, de la Teatrul muzical din Brașov. Obținerea premiului pentru poezie al C.C. al U.T.C. de către unul din membrii redacției „Karpa-ten Rundschau”, poetul de limbă ger-mană Hans Schuller, prilejuieste o sărbătoare colegială de la care nu lipsesc nici glumele și autoaprecie-rile malițioase. Momentele folclorice din Țara Vrancei susținute de or-chestra din Buzău condusă de Ratz Aladăr completează fericit progra-mul în care organizatorii au reușit să imbine armonios momentele mu-zicale și coregrafice cu cele de Poe-zie și pictură. În încheierea acestei aqreabile seri, membrii unei delega-ții de artiști plastici din R. D. Ger-mană, aflați în trecere prin Brașov, au împărtășit cîteva impresii despre călătoria în țara noastră și despre contactele cu artiștii plastici români

și arta plastică română contempo-rană.

Inaugurate cu câteva săptămîni în urmă — după cum aflu dintr-o dis-cuție cu Petre Drăgulea, președintele Filialei Brașov a Uniunii ziaristilor — printr-o seară în care ziaristul Daniel Drăgan a împărtășit colecilor impresii dintr-o călătorie în Italia, manifestările au continuat cu alte două joi în care scriitorul Const. Cuza, redactor șef adjunct al revis-tei „Astra”, și pictorul Eftimie Mo-dîlcă, președintele Filialei Brașov a Uniunii artiștilor plastici, au refăcut pentru cei prezenți itinerariile unor călătorii în Austria și respectiv R.P. Bulgaria. Într-una din seri, ziaristii brașoveni s-au întîlnit, în cadrul unei conferințe de presă, cu cîntă-rețul de muzică ușoară, scoțianul Roddy McNeill, oaspete al orașului Brașov.

— Și acesta nu este decît un în-ceput pe care dorim să-l continuăm cu seri din ce în ce mai interesante, mă asigură secretarul Filialei, I. Ca-tinescu.

M.C.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

Filiala

DEVA

DE CURÎND, la Deva a avut loc constituirea Filialei Hunedoara a Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România. Noua filială își propune ca, în colaborare cu conducerea tuturor ziarelor din județ și cu grupele sindicale ale redacțiilor, să coordoneze activitatea de perfecționare profesională a membrilor Uniunii ziaristilor și a celorlalți redactori de la ziarele „Drumul socialismului” — Deva, „Steagul roșu” — Petroșani, ziarele de uzină, corespondenții județeni ai presei centrale etc.

Cu prilejul constituirii filialei, a fost adoptat un plan de activitate în care sînt cuprinse întîlniri cu activiști de partid și de stat pentru informarea cu cele mai importante probleme politice, economice, culturale care se află în fața județului,

dezbaterăa unor aspecte legate de exigențele profesiei de ziarist, inițierea de manifestări cultural-artistice și sportive pentru ziaristi și familiile lor, măsuri organizatorice menite să consolideze filiala.

Deși se află la începutul activității sale, filiala a inițiat cîteva din activitățile cuprinse în plan cu prilejul constituirii. Astfel, cu sprijinul conducerii Uniunii ziaristilor, a avut loc un schimb de experiență cu filiala similară din județul Sibiu. Membrii Uniunii ziaristilor din redacțiile ziarului „Drumul socialismului” — Deva și „Steagul roșu” — Petroșani, s-au întîlnit la Sibiu cu redacțiile ziarelor „Tribuna Sibiului” și „Hermannstadter zeitung”. Cu acest prilej, ținînd seama de experiența, mai veche sau mai nouă, a celor patru redacții, a avut loc un util schimb de păreri între conducerea celor două filiale.

Discuțiile s-au desfășurat apoi pe secții, unde redactorii din cele două

județe și-au împărtășit reciproc metodele de muncă folosite pentru realizarea unor ziare bogate în conținut, scrise modern și editate în condiții grafice superioare. Redacțiile și-au oferit în dar colecții ale ziarelor lor. În continuare a fost vizitată stațiunea Păltiniș.

Schimbul de experiență cu filiala Sibiu desfășurat într-o atmosferă plăcută, agreabilă, s-a dovedit a fi o acțiune eficientă, încheiată cu rezultate rodnice.

Și alte activități ale filialei noastre au prins viață, printre care menționăm deschiderea cursului de conducere auto pentru redactori. De asemenea, sînt în curs de pregătire o seamă de noi acțiuni ale filialei, la secțiile acesteia din Deva și Petroșani.

Tiberiu ISTRATE
secretar al Filialei Hunedoara
a Uniunii ziaristilor

Filiala

ARAD

FILIALA ARAD a Uniunii ziaristilor a organizat o interesantă acțiune din cele înscrise în proiectele sale: o excursie care a fost în același timp, o documentare. La Turnu Severin, în vreme ce familiile fac cunoștință cu frumosul municipiu etalat pe panta dealurilor, ziaristi oaspeți ne întretinem cu gazdele, dialogînd prietenește pe teme profesionale. Cu toții avem cîte ceva de învățat, de împărtășit din experiență, de asimilat din ceea ce alții au reușit ca să acumuleze.

Promițătorul început al vizitei documentare își adaugă noi componente. Vizităm — cu emoție, o recunoaștem — impresionantul șantier al cetății de lumină și nu ne săturăm să reținem explicațiile ce le primim despre opera aceasta plină de bărbăție.

Popasul următor îl facem pe insula Ada-Kaleh. Vizita are pentru

noi semnificația unui rămas bun de la acest pămînt ce se va jertfi nu peste mult spre împlinirea nobilului scop: lumina.

În Orșova cea veche sau cea nouă ce se profilează măreață, la nivelul anilor ce îi trăim, la Herculanee în orele de seară, pretutindeni pe unde trecem revedem cu ochi de turiști și gazetari cum noul, luînd locul vechiului, împlinește aspirațiile spre mai frumos, spre mai bine ale omului.

O ALTĂ ACȚIUNE care și-a semnat în timp desfășurarea este cursul în limba maghiară „Tinerii reporteri”. Organizat sub egida filialei, pe lângă redacția ziarului „Vörös lobogó”, cursul reunește peste 80 tineri elevi din liceele din municipiul Arad, cu înclinații spre condei. Ei vor lua parte la un ci-

clu de lecții predate de ziaristi cu experiență (primele lecții au și fost predate), urmărindu-se atît pregătirea cursanților pentru a deveni corespondenți ai ziarului, cît și dezvoltarea dragostei lor pentru ziaristică și astfel orientarea celor doțati pentru această profesiune.

FILIALA ARAD a Uniunii ziaristilor pregătește noi activități. Printre acestea se înscriu o întîlnire cu tovarășul Ștefan Mocuța, secretar al Comitetului județean de partid Arad. O altă întîlnire va avea loc cu actori ai teatrului de stat din localitate. Se prevede de asemenea participarea membrilor filialei și a familiilor acestora la marile manifestări ce se vor organiza la Alba Iulia cu prilejul aniversării Unirii Transilvaniei cu România.

Gh. NICOLAÎȚA

Conferința de presă cu delegația sovietică la „Zilele culturii sovietice“

ÎN CURSUL ZILEI de 16 octombrie a.c., la Casa ziaristilor din Capitală a avut loc o conferință de presă cu membrii delegației sovietice prezente în țara noastră cu prilejul „Zilelor culturii sovietice“.

Conferința de presă a fost deschisă de Ioan Stănculescu, secretar al Uniunii ziaristilor. V. Florea, director

în Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, a prezentat ziaristilor români și corespondenților presei străine delegația sovietică, din care au făcut parte reprezentanți de seamă ai vieții cultural-artistice din U.R.S.S. El a prezentat, de asemenea, programul numeroaselor manifestări desfășurate în Capitală și în țară cu acest prilej. Printre acestea se numără concertele orchestrei de cameră din Kiev, decada cărții, expozițiile de artă plastică și de fotografie, festivalul filmului, expuneri de conferințe, întâlniri între oaspeți și reprezentanți ai culturii și artei românești.

Răspunzând întrebărilor puse de ziaristi, renumita balerină Galina

Ulanova a prezentat pe larg preocupările actuale ale școlii coregrafice din țara ei. Ea s-a referit, de asemenea, la legăturile statornicite în ultimele decenii între școlile de balet din Uniunea Sovietică și România, amintind, de pildă, că o serie de balerini români și-au desăvârșit pregătirea în U.R.S.S. Ulanova a avut cuvinte de apreciere la adresa baletului românesc, ai cărui reprezentanți au devenit cunoscuți publicului sovietic.

Regizorul Iosif Raevski, de la Teatrul academic din Moscova, și-a amintit cu plăcere despre vizita precedentă pe care a făcut-o în țara noastră împreună cu un colectiv al teatrului. El a prezentat, totodată, preocupările actuale ale teatrului sovietic.

Despre tradițiile, căutările și realizările literaturii sovietice contemporane au vorbit criticul literar Alexandr Mihailov, director adjunct al Institutului „Maxim Gorki“ și tinăra poetă leningrădeană Nina Koroiova.

Sculptorul Bogdan Kostas, proector la Institutul de arte plastice din Vilnius, și Iuri Nichoroșev, redactor-șef al revistei „Tvorcestvo“, au înfățișat unele probleme privind arta plastică sovietică. Referindu-se la arta plastică românească, ei au elogiat în mod deosebit creația lui Brâncuși și au amintit succesul de care s-a bucurat expoziția de artă plastică contemporană din țara noastră care a avut loc la Moscova.

Dirijorul orchestrei de muzică de cameră din Kiev, Anton Saroiev, a prezentat viața muzicală bogată din Uniunea Sovietică.

Traducătoarea de literatură română Lilia Dolgoșeva a vorbit despre popularitatea de care se bucură în Uniunea Sovietică operele unor mari scriitori români ca Sadoveanu și Argezei, precum și despre interesul manifestat de cititorii sovietici față de traducerile din proza și lirica română contemporană.

LA SFÎRȘITUL LUNII octombrie a.c., la Casa ziaristilor din Capitală a avut loc o întâlnire a redactorilor de știință de la principalele publicații centrale cu prof. R. J. White, directorul Institutului de neurologie din Cleveland (Ohio—S.U.A.), șeful catedrei de neurochirurgie de la Western University. Inițiator al cercetărilor complexe de fiziologia cerebrală, prof. R. J. White a devenit foarte cunoscut în ultimii ani prin menținerea în viață timp de 48 de ore a unui creier izolat de maimuță ca și prin rezultatele obținute în elaborarea, pe baza acestui fel de cercetări, a unor noi condiții și tehnici operatorii în chirurgia creierului.

La clubul redactorilor de știință și tehnică

• Oaspete : prof dr. R. J. White din Cleveland (Ohio — S.U.A.)

La întrebările ziaristilor români cu privire la scopul călătoriei sale în R. S. România, prof. dr. R. J. White a arătat că a ținut să ia contact direct cu școala de fiziologie și neurologie românească și, în același timp,

miștoace extra corporale, în scopul foarte actual al constituirii fondului de cunoștințe noi și de tehnică medicală necesară, în viitorul apropiat, creării băncii de organe destinate grelelor.

Oaspetele a apreciat că aceste lucrări, a căror cunoaștere ar putea fi utilă propriilor sale cercetări, se prezintă — fiind seama de mijloacele de care a dispus medicul român — la un nivel uimitor de bun.

Prof. dr. White s-a întreținut apoi pe larg, timp de două ore, cu ziaristii români asupra modului și perspectivelor pe care le deschid neurofiziologiei și neurochirurgiei cercetările mondiale, inclusiv cele inițiate de domnia sa, pe creierul izolat în stare viabilă.

Întâlnirea — cea de-a treia de acest gen în acest an — a fost apreciată de participanți ca foarte interesantă și utilă activității lor, fapt care s-a reflectat, de altfel, pe de o parte în apariția ulterioară în presa română a unor materiale privind aceste actuale preocupări mondiale științifice, iar pe de altă, în îndreptarea atenției redactorilor asupra cercetărilor doctorului M. Iacobescu, despre care „Scinteia tineretului — de pildă — a publicat un amplu material, simbătă 9 noiembrie.

★

După încheierea întâlnirii cu oaspetele american, redactorii de știință prezenți au făcut un tur de orizont asupra planului privitor la viitoarele acțiuni ale Clubului redactorilor de știință și tehnică de pe lângă Uniunea ziaristilor.

să cunoască personal pe dr. Mircea Iacobescu, șeful laboratorului de chirurgie experimentală de la spitalul „Polizu“, metodele utilizate de medicul fiziolog român în cercetările sale originale privind menținerea în stare viabilă a organelor izolate de mamifer prin utilizarea periușilor continue de nutriție și depurare cu

50 de ani de la unirea PRESA ȘI UNIREA

Ion IACOȘ

șef de sector la Institutul de studii
istorice și social-politice de pe lângă
C.C. al P.C.R.

Implinirea a 50 de ani de la unirea Transilvaniei cu România a prilejuit în toată țara manifestări în cadrul cărora s-a subliniat însemnătatea istorică a actului de la 1 decembrie 1918, care a incununit procesul de făurire a statului național unitar, început cu Unirea Principatelor în 1859.

Lupta pentru înfăptuirea unirii Transilvaniei cu România, piatră de hotar în istoria poporului nostru, și-a găsit o amplă oglindire în presa vremii, în preocupările conducătorilor din țara noastră.

Articolele pe care le publicăm în aceste pagini ale revistei își propun să evidențieze câteva aspecte ale modului în care presa românească a reflectat acest important eveniment.

PRESA ROMÂNEASCĂ a avut de-a lungul anilor o mare importanță în evoluția culturală și economică a poporului nostru, în cultivarea acelor trăsături comune care innobilează sufletele, care însuflă încrederea în forțele proprii, optimism în lupta contra asupritorilor și exploataților, în dezvoltarea conștiinței naționale a poporului român. Încă de la apariția sa, presa a jucat un rol de seamă în viața spirituală a societății, ea fiind un mijloc însemnat de legătură între românii de pe ambele versante ale Carpaților. Presa a constituit o tribună dintre cele mai prestigioase de la care s-au propagat ideile de eliberare națională a românilor aflați sub dominație străină, a luptei pentru dreptate socială, libertate pentru toți asupriții și exploatații. Dacă din punct de vedere social au existat — și era firesc să existe — deosebiri de păreri între diferitele cotidiane, și în mod deosebit între presa burgheză și cea socialistă, sub raportul luptei de eliberare națională, presa în genere a adoptat o poziție înaintată de sprijinire a acestui deziderat fundamental al poporului, de unire a românilor într-un singur stat național. Ar fi greșit însă să se afirme că și aici toate gazetele, toți ziariștii au avut un punct de vedere identic.

PRESA SOCIALISTĂ și, în parte cea democrat-burgheză, se detașază prin poziția ei, prin concepția de abordare a problemelor, prin metodele și căile ce trebuiau să le folosească în lupta pentru înfăptuirea statului unitar român, împletind lupta pentru realizarea acestei ce-

rințe legitime cu dobândirea unor însemnate revendicări de ordin social; ea a relevat rolul maselor populare în prefacerile economice, sociale și politice din țara noastră, în lupta de eliberare națională.

Printre gazetele care au găzduit cel mai adesea în coloanele lor materiale documentare sau propagandistice pe linia educării maselor populare în spiritul patriotismului, a tradițiilor revoluționare, al luptei pentru unitatea statală, se înscriu **Gazeta de Transilvania** (1838), devenită mai apoi **Gazeta Transilvaniei** (1849), **Foaie pentru minte, inimă și literatură** (1838), **Pruncul român și Poporul suveran** (1848), **Familia** (1864), **Tribuna** (1884), **Românul** (1911), **Transilvania** (1869), **Luceafărul** (1902), **Drapelul** (1901), **Adevărul** (1871; 1888). Presa socialistă s-a manifestat tot timpul ca un stegar falnic al idealului de dreptate socială și națională a poporului român. Cităm în această direcție ziarele și gazetele: **România viitoare** (1880), **Dacia viitoare** (1883), **Emanciparea** (1883), **Drepturile omului** (1885), **Munca** (1890), **Lumea nouă** (1894), **România muncitoare** (1902; 1905), **Viitorul social** (1907), **Adevărul (Glasul poporului)** (1903), **Calendarul muncii** (1907).

Una dintre cele mai remarcabile misiuni ale presei a reprezentat-o susținerea și stringerea legăturilor între populația românească de pe ambele versante ale Carpaților, fapt dovedit de logăția de materiale publicate în coloanele sale care popularizau realizările dobândite de poporul nostru în toate domeniile vieții spirituale și materiale, de acțiunile de solidaritate întreprinse contra asupritorilor și exploataților de veacuri, de numele redac-

Transilvaniei cu România

torilor care au animat ziarele ca George Barițiu, Iacob, Andrei și Aurel Mureșianu, C. A. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Ioan Slavici, Iosif Vulcan, Alexandru Beldiman, C. Dobrogeanu-Gherea, Octavian Goga, Ioan Nădejde, M. Gh. Bujor, N. D. Cocea, Constantin Mille, C. Racovski, Emil Isac și mulți alții.

Mărețele evenimente din istoria poporului român, din lupta sa pentru eliberare națională și socială, pentru unire și independență au fost oglindite bogat în coloanele presei, materialele publicate constituind tot atâtea exemple prețioase de cultivare în rindurile poporului român a trecutului glorios al înaintașilor săi. Astfel, Mihai Kogălniceanu, în scrisoarea de felicitare din 1887 adresată **Gazetei Transilvaniei**, releva contribuția acestui ziar la cultivarea idealului național. „Dreptul nu pierde niciodată, mai ales când are apărători ca voi curajoșii fii ai Carpaților, caril... ați știut a susține pe valoroasa „Gazetă a Transilvaniei“, ce a fost și este nu numai marea noastră înaintă luptătoare, dar și însuși analele admirabilelor voastre acte pentru susținerea și dezvoltarea naționalității române în timp de jumătate de secol”¹.

În timpul revoluției din 1848, în timpul unirii principatelor române, al războiului de independență din 1877 și al altor numeroase momente eroice de luptă revoluționară din viața și lupta poporului român, ca și ecoul ce l-au avut acestea peste Carpați, pot fi urmărite cu mare ușurință în presa transilvăneană. Răsfoind paginile colecțiilor de ziare, cititorul constată că redactorii

¹ *Gazeta Transilvaniei* din 1 ianuarie 1888.

au acordat tot timpul o importanță deosebită redării cât mai veridice a faptelor, relevându-le pe acelea care slujeau cel mai bine idealul luptei pentru unire. Chiar și înainte de 1859 gazetele scriau că „Principatelor li se cuvine și le trebuie înăuntrul o neatrănare cu totul suverană, proprie, națională a lor“; ele trebuie „să se unească într-un singur stat român”².

Victoriile armatelor române raportate asupra celor otomane la Rahova, Grivița, Plevna au constituit pentru publicațiile românești din Transilvania noi prilejuri pentru comentarii și manifestarea sentimentelor profunde de satisfacție, bucurie și solidaritate frățească. „Drapelul român — scria **Familia** — flutură pentru a doua oară după Mihai Viteazul pe redutele de la Rahova”³, iar cucerirea Plevnei a constituit un moment decisiv în luptele din 1877, ceea ce a produs o profundă satisfacție în inimile tuturor românilor, căci „armata română a făcut la Plevna onoarea națiunii noastre”⁴.

Orientarea românilor de sub dominația habsburgică spre România și capitala acesteia, București, mai ales după 1877, este tot mai prezentă nu numai în coloanele presei, dar și în acțiunile unor organizații național-culturale, în activitatea ge-

² *Idem* din 7 mai 1855; vezi și gazeta *Foaie pentru minte, inimă și literatură* din 4 martie 1859.

³ *Familia* din 2 decembrie 1877.

⁴ *Idem* din 30 septembrie 1877.

nerală a mișcării naționale de la sfârșitul secolului trecut și începutul secolului nostru. Încă în timpul revoluției din 1848 presa a cultivat ideea că „soarta națiunii române se va hotări în București și în țară”⁵, prin lupta unită a întregului popor. Aceeași idee a fost proclamată de Ioan Slavici, în „Tribuna” din Sibiu, și ulterior, în numeroase rinduri, de alți fruntași politici români.

Presă socialistă, pe măsura adâncirii clarificării ideologice în rindul mișcării, a trecerii treptate a acesteia pe pozițiile marxiste, abordează într-un mod tot mai clar și în formele corespunzătoare de la o etapă la alta, conform cu interesele țării și ale poporului român, problema națională. „Dacia viitoare”, „Emanciparea”, „Drepturile omului”, „Contemporanul”, iar mai târziu „Munca”, „Lumea nouă”, „România muncitoare” au consacrat numeroase articole, care exprimau tot atâtea luări de poziție și solidaritate cu românii transilvăneni, pentru unirea lor cu România. „Dacă dreptul are vreo putere pe pământ — scria **Dacia viitoare** — Transilvania... unde românii sînt în majoritate, trebuie să se fuzioneze și se va fuziona mai devreme sau mai târziu în statul român”⁶. Acest stat, socialistii îl concepeau ca pe un

⁵ *Gazeta Transilvaniei* din 8 iunie 1848.

⁶ *Dacia Viitoare* din 16 februarie 1883.

organism unde „drepturile omului ca și drepturile neamurilor să fie recunoscute și puse la adăpostul loviturilor vrăjmășești”⁷. Desigur, căile luptei erau diferite. Socialiștii erau convinși că numai prin acțiune hotărâtă poporul își va putea dobîndi libertatea.

Față de regimul habsburgic, care înăbușea cea mai mică tendință spre viața liberă și independentă, naționalitățile asuprite din imperiu erau chemate să-și unească eforturile pentru afirmarea drepturilor lor legitime⁸. Reafirmînd dreptul fiecărei națiuni, mari sau mici, la o existență independentă, socialiștii români relevau faptul că „națiunile vor continua să existe libere, pașnice, dezvoltîndu-și fiecare națiune aparte limba și literatura sa, artele sale, lărgind și îmbogățind fiecare domeniul științei etc.”⁹. Ideea ca fiecare națiune să hotărască asupra sortii sale, să-și dobîndească dreptul de ocîrmuire neatințată reprezintă un ideal pentru care milita întregul popor român, și care era popularizat uneori direct, alteori într-o formă disimulată, în funcție de împrejurările și condițiile social-politice concrete.

TOT MAI FRECVENT presa s-a ridicat pentru apărarea intereselor economice și politice ale maselor populare, protestînd împotriva inegalității naționale. Presa socialistă a întreprins numeroase acțiuni pe linia luptei pentru egalitate în drepturi a tuturor națiunilor, pentru apărarea națiunii române din statul dualist, pentru menținerea trează nu numai a conștiinței de clasă, dar și a celei naționale, a culturii, pentru conservarea și dezvoltarea tradițiilor, a obiceiurilor, virtuților poporului român. Ea s-a ridicat cu

vehementă împotriva asupririi naționale.¹⁰

În presă, socialiștii români învățau masele să facă distincție între bancherii, capitaliștii și grozii unguri pe de o parte și masele populare, pe de altă parte. „Principiul fundamental al socialismului internațional este întemeiat pe lupta neîmpăcată împotriva asupritorilor tuturor națiunilor și pe simpatia nestrămutată pentru toți asupriții, subjugații și exploatații de orice fel”¹¹.

În general, presa românească, la începutul secolului al XX-lea, și-a sporit eforturile și devenea tot mai mult o tribună eficientă de transmitere a înaltelor mesaje de libertate socială și națională în rîndurile poporului, de egalitate și frățietate între toate popoarele, de cultivare a idealului unirii românilor într-un singur stat național. Presa a îndeplinit una dintre cele mai de seamă sarcini ale mișcării naționale, aceea de a fi menționat și dezvoltat conștiința de sine în popor, ura contra asupritorilor, dragostea și prietenia între popoare. Ea a promovat și încurajat tinere talente, a unit în jurul ei numeroase personalități politice, științifice, literar-artistice din provinciile românești care prin scrisul lor despre viața poporului român, trecutul, prezentul și perspectivele sale de dezvoltare contribuia la grăbirea procesului de luptă națională a românilor, la pregătirea și afirmarea nemijlocită a idealului de unire. În același timp presa a constituit un mijloc de legătură, de colaborare cu unii exponenți ai burgheziei mijlocii, ai intelectualității progresiste și social-democraților maghiari care au luat apărarea națiunilor asuprite din imperiul dualist, demascînd politica de asuprire națională și deznaționalizare a acestuia. Drept exemple edificatoare în această direcție sînt publicarea în coloanele revistei „Lucefărul” a traducerilor efectuate de O. Goga și Șt. O. Iosif din poeziile lui Al. Petőfi, I. Madach, Ady

Endre; pe aceeași linie se înscrie traducerea de către Révai Károly din poeziile lui M. Eminescu și G. Coșbuc. Cu ocazia aniversării lui Mihai Viteazul (1901), a lui Ștefan cel Mare (1904), a Unirii Principatelor (1909), a Societății Astra și Ligii Culturale (1911), a publicațiilor „Familia” (1904) și „Gazeta Transilvaniei” (1908), a expozițiilor din Sibiu (1905) și București (1906) — presa românească de pe ambele versante ale Carpaților a relevat trecutul glorios de luptă al înaintașilor și munca plină de abnegație pentru fericirea neamului și națiunii române și mai ales concluziile ce trebuiau desprinse pentru activitatea viitoare, pentru realizarea cât mai grabnică a idealului de veacuri.

SUCCESUL REMARCABIL al festivalului din 1906 — sărbătoare mareață pe linia cultivării simțămîntului național, a stringerii legăturilor prin cîntec și joc dintre români — a fost determinat nu alit de participarea a peste 30 de societăți și reuniuni corale românești, cit de repertoriul bogat ales, de arta interpretativă realizată sub bagheta dirijorală a unor proeminente figuri muzicale: Ion Vidu, Gh. Dima, Gh. Chiriac, Gh. Dobrin, I. Paulian. „A fost aceasta o serbare națională — scria „Adevărul” — care mai mare nu poate fi, decît la unirea românilor nu în Arenele Romane cum a fost acum, ci pe marea arenă română”¹². Cu prilejul jubileului de 70 de ani al „Gazetei Transilvaniei”, care se bucura de simpatia populației românești „fiindcă unul și același este scopul nostru al tuturor... că să ajungem la ținta emancipării noastre naționale”¹³, Sindicatul ziaristilor din București în telegrama sa exprima omagiul său adus gazetei ale cărei începuturi „se confun-

⁷ Emanciparea nr. 1 din 1883.

⁸ Idem.

¹⁰ Nagyvárad, Munkás Ujság din 1 august 1909.

¹¹ Tribuna, din 6 decembrie 1907.

¹² Adevărul din 29 august 1906.

¹³ Gazeta Transilvaniei din 27 iunie 1908.

Iulia glăsuia că: „Istoria ne cheamă la fapte, Mersul irezistibil al civilizațiunii a scos și neamul românesc din întunericul robiei la lumina conștiinței de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte și vrem să trăim alături de celelalte națiuni ale lumii, liberi și independenți. În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea română din Transilvania vrea să-și hotărască însăși soarta să de acum înainte“¹⁸.

¹⁸ *Idem* din 21 noiembrie 1918.

Marea Adunare Constituantă, simbol al afirmării hotărâte a poporului de a-și hotări singur soarta, convocată pentru 1 decembrie 1918 a întrunit azeziunea unanimă a populației românești. „Această adunare — scria „Libertatea“ — este chemată să hotărască asupra sorții neamului nostru și să exprime voința nestrămutată a națiunii române care pretinde sus și tare Unirea“¹⁹ sau „pentru ca această adunare să fie cit se poate de impo-

¹⁹ *Libertatea* din 21 noiembrie 1918.

zantă datori sîntem a ne îngriji ca prin numărul participanților să dovedim lumii întregi că poporul român una este și că toți împreună pretindem sus și tare formarea statului național unitar și puternic“²⁰.

PROBLEMA RELAȚIILOR cu naționalitățile conlocuitoare a fost tot timpul în atenția presei. „La Alba Iulia se începe un nou capitol al istoriei naționale românești... N-avem să cădem în păcatele acelorora, de sub al căror jug scăpăm acum. Sîntem datori în aceste zile mari să ne gîndim și la cetățenii noștri de altă limbă și lege, care de aici înainte vor fi chemați să împartă cu noi binele și răul. În aceste momente sîntem datori a cîștiga deplina încredere a acestor cetățeni ai noștri care privesc astăzi la noi cu teamă și nedumerire. Chemați sîntem să le dovedim prin fapte că n-au de ce să se teamă de noi, pentru că libertatea noastră n-are să însemne pentru ei sclavie, ci din contră libertate ca și pentru noi... Noi acum avem să dovedim că lupta noastră a fost izvorită din porniri generoase și nu din pofta brutală de a schimba rolurile spre a deveni din împilați împilatori, din oprimați opresori, pentru că dacă am face aceasta ne-am lipsi pe noi înșine și existența noastră națională de bază morală“²¹.

Ziarul „Unirea“, în apelul intitulat „Veniți la Alba Iulia“, scria printre altele: „În Alba Iulia vor fi împreună cu voi toți, fii aleși ai neamului nostru. E ziua cînd se va hotări asupra sorții noastre pentru o veșnicie. Veniți și jurați că nedespărțiți vom fi și uniți rămînem de aici înainte cu frații noștri de pe

²⁰ *Idem*.

²¹ *Drapelul* din 24 noiembrie 1918.

CORECTITUDINE GAZETĂREASCĂ

SPRE MAREA mea satisfacție, în timp ce răsfoiam paginile din august 1848 ale „Gazetei de Transilvania“ la numărul din 19 august, pagina 1-a, coloana a doua, aliniatul 1, întîlnesc un nume pe care îl căutam: Nicolae Bălcescu! Se spunea în articolul respectiv că Bălcescu a fost închis, împreună cu A. T. Laurian, la Sibiu și că au scăpat din „terorismul lor arest prin brava și curajoasa purtare a românilor“, sub presiunea maselor. Formidabil, zic! Mai mult, din respectivul articol, aflu că, după eliberarea din detenție, generalul austriac SURTER (șurter) a dat ordin grănicerilor de a „rămîne în pace“, să nu le facă greutăți.

Bucuria mea avea proporții uriașe. Eram în fața unei descoperiri. Dar... dezamăgirea își făcea loc din ce în ce mai violent. Mă păștea „șopîrla“, denumire gazetărească dată greșelilor.

Mă mai uit o dată la data apariției ziarului cu numărul 68. Era tot 19 august 1848. Era foarte posibil ca atunci, după înăbușirea revoluției din Muntenia, Bălcescu să se alle la Sibiu, Ceva însă mă prevenea că sînt

pe urme greșite. Am început altele verificări. Am luat corespondența lui Bălcescu din acea epocă. Nu am găsit măcar un cuvînt despre arestul din Sibiu. Ar fi fost imposibil să nu pomenescă ceva despre acest eveniment. Cercetarea mi-a adus alte satisfacții, dar nu am abandonat „cazul“.

Am luat „Istoria Transilvaniei“ a lui George Barițiu, șeful „Gazetei“ fără să mă gîndesc că enigma își va găsi dezlegarea.

AUTORUL scria: „Este vorba de Călășescu Nicolae“, nu de Nicolae Bălcescu despre care are cuvinte de admirație, deosebite. A operat greșeala însuși redactorul-șef. Un exemplu de corectitudine gazetărească, actul avînd valoare istorică autentică. Mă gîndesc dacă și corectorul acelui număr a intrat sau nu în istorie și cam pe ce treaptă se află? Cert este un lucru: „șopîrla“ rămîne un mare dușman al corecturii!

Ioan NECULOIU
redactor la „Informația
Harghitei“

tot cuprinsul pământului românesc²².

În același timp presa a fost ecoul voinței maselor populare, a muncitorimii, a țărănimii, a unor intelectuali cu vederi progresiste care militau deopotrivă pentru eliberarea națională și socială, legînd idealul unirii de înlăptuirea unei republici democratice care să deschidă calea liberă dezvoltării revoluției și realizării aspirațiilor lor socialiste. Descriind măreția zilelor de la Alba Iulia, „Românul” scria: „Generațiile care au să vie după noi, vor pricepe ele oare agitația înălțătoare ale acestor zile istorice? Oricît de fidel au să vorbească cronicile zilelor noastre, nu vor putea reda niciodată tot entuziasmul de care era cuprinsă toată românimea. Trăim clipe care ni se par perle și am vrea să le eternizăm pentru toate timpurile ce au să vie. Tablourile ce se desfășoară zi de zi sînt tot atîtea pilde vii ale timpurilor mari de azi. Ni se întipăresc în suflet toate eminementele evenimentelor și fiecare ceas este ca o stîncă de piatră în marea pustietate de pînă acum. Zilele noastre sînt zile ale istoriei, ce se scrie astăzi și cu drept cuvînt le putem numi ale noastre²³.”

ACTUL ISTORIC al unirii Transilvaniei cu România, pecetluit prin hotărîrea celor peste 100 000 de cetățeni, desăvîrșirea procesului de formare a statului național român în-

²² *Unirea* din 28 noiembrie 1918.
²³ *Românul* din 1 decembrie 1918.

APRIL 1. No. 28 30 BANI PATRU PAGINI 30 BANI Măgurele 15 DECEMBRIE 1918

REDACȚIA: **Izbânda** ANUNȚURI
STILARĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ
ADMINISTRAȚIA: Ziar democrat independent STILARĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ
STILARĂ ȘI ADMINISTRATIVĂ

Transilvania s'a unit cu România

ceput în 1859. Presa a consemnat mii de adeziuni de la cetățenii care n-au putut fi prezenți la Alba Iulia. Iată cîteva dintre ele: „Strălucita sărbătoare de la Alba Iulia a adus pe seama poporului românesc din Ardeal, Banat și Țara Ungurească — mult așteptatul cuvînt de mîntuire... De acum nu mai sînt hotare între noi. De acum nu ne mai despart nici munții înalți, nici apele largi²⁴.” Marea Adunare Constituantă de la Alba Iulia „este actul solemn care consacră pe vecii vecilor împlinirea celui mai sfînt ideal al neamului românesc²⁵.”

În motivarea atitudinii și rolului ce-l au socialiștii români în realizarea unirii, „Adevărul” scria că reprezentanții poporului român fără deosebire de clase și vederi politice, au ajuns la înțelegerea că unirea trebuie făcută, căci numai astfel se va asigura deplina putîntă de propășire și dezvoltare a neamului românesc, care a fost ținut de veacuri în robie. La adunarea hotărîrii acesteia am luat și noi parte, socialiștii români²⁶, iar în articolul „Alba Iulia socialiștilor

²⁴ *Idem* din 12 decembrie 1918.
²⁵ *Izbânda* din 4 decembrie 1918.

români” se sublinia: „Independența noastră este o condiție sine qua non a viitorului nostru²⁷.” Desăvîrșirea procesului de formare a statului național unitar român — rezultat al consensului unanim al tuturor forțelor sociale și politice din întreaga țară a consfințit și a ridicat pe o treaptă mai înaltă comunitatea statornicită de-a lungul veacurilor, a realizat cadrul național și social-economic pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție. În tot acest proces presa a avut un rol bine definit. Ziarul „Socialismul”, militînd pentru organizarea tuturor forțelor proletare indiferent de naționalitate într-un singur partid revoluționar, releva însemnătatea luptei clasei muncitoare „din noua Românie spre realizarea idealului socialist de dezrobire de sub apăsarea burghez-capitalistă. România nouă de azi trebuie să devină România socialistă de mîine²⁸.”

²⁶ *Adevărul* din 15 decembrie 1918.

²⁷ *Adevărul* din 5 ianuarie 1919.

²⁸ *Socialismul* din 17 februarie 1919.

50 de ani de la unirea

— Spicuri din presa

Florian MOLDOVAN

IN FAȚA REALITĂȚILOR anului 1918, când se prevestea prăbușirea Austro-Ungariei și Germaniei, acțiunile conducătorilor politici români din Transilvania se precipită una după alta, începând cu actul oficial care înfățișa linia generală a planului cu privire la Unire, proclamația de la 15 noiembrie a Consiliului național român cu privire la alegerea delegaților pentru adunarea națională, care urma să hotărască asupra viitorului Transilvaniei și apelul lansat „Către popoarele lumii” în care conducătorii partidului național român se declarau în favoarea unirii Transilvaniei cu România. Ca urmare a acestor acțiuni, și în Banat iau ființă consilii și gărzi naționale, care aleg câte trei delegați în fiecare comună iar pe plăși este ales câte un deputat național, din care s-a constituit istoricul comitet de 100, alcătuind marele sfat național român.

ACESTE EVENIMENTE sînt consemnate și în ziarele care au apărut în Banat în acea vreme. „Lumina”, care se tipărea la Caransebeș, înregistrează lucrările înființării Consiliului național din Caransebeș. Citind din „Rezoluția” prin care „Cetățenii români ai orașului Caransebeș, întruniți la 25 octombrie 1918 st.v.(...) se constituie în sfat național român la Caransebeș (...) sfat, care e unicul for chemat să hotărască asupra sorții națiunii române (Acest sfat se supune întru toate sfatului național central al

românilor din Ungaria și Transilvania), ziarul redă și unele pasaje din cuvîntările participanților la adunare. „Sufletul nostru românesc ne-a fost încătușat de veacuri, căci pietre grele ca de moară apăseau pieptul nostru. Peste tot nu există în lume popor care să fi suferit mai mult ca noi...”¹

LA LOC DE FRUNTE este publicată în ziare Convocarea la marele sfat ce avea să se întrunească la Alba-Iulia și care „În numele dreptății eterne și a principiului liberei dispozițiuni a națiunilor, principiu consacrat acum prin evoluțiunea istoriei, națiunea... vrea să-și hotărască însăși soarta sa de acum înainte. Toate neamurile din preajma noastră și-au determinat viitorul prin rezoluțiuni în conformitate cu sufletul lor național. E rîndul nostru acum. Națiunea... are să-și spună cuvîntul său hotărîtor asupra sorții sale și acest cuvînt va fi respectat de lumea întregă, el este chiar așteptat, pentru că la gurile Dunării și pe drumul larg unde comunică pulsul vieții economice între Apus și Răsărit, să se poată înfăptui ordinea și neamurilor preamuitoare să li se procure tîgna trebuitoare la munca binecuvîntată spre desăvîrșirea umană”².

¹ Gh. Neamțu, *Activitatea C.N.R. din Caransebeș*. Caransebeș, Tiparul tipografiei diecezane, (1927), p. 18, 20.

² „Drapelul” (Lugoj), 18, nr. 121, 13 (26) noiembrie 1918, p. 1. (Din textul „Convocării”).

În ajunul mării sărbători, ziarul „Drapelul” din Lugoj, editat de Valeriu Braniste, publică articolul intitulat „Libertatea și independența națională” în care se arată: „Vom stabili înainte de toate condițiile cele mai prielnice ale dezvoltării noastre proprii naționale și democratice... Vom întinde ca popor liber și conștient mîna frățească de unire celorlalte individualități românești, respectîndu-le lor aceleași drepturi pe care ni le-am asigurat nouă”. Articolul conchidea: „Pe această cale pornim noi mîine la vîzul și auzul întregii lumi civilizate, către care se va adresa glasul nostru sincer, liber și nefalsificat. Acesta este rostul mării adunări naționale de mîine de la Alba-Iulia”³.

Pe pagini întregi din ziarele vremii, în cuvinte de neuitat ne este zugrăvit entuziasmul general din această zi: „Numai emoția celor ce au luat parte activă prin votul lor la acest act de înfăptuire a unirii politice a românilor nu numai a celor multe zeci de mii care la Alba-Iulia au aclamat cu frenezie entuziastă votul pronunțat de delegați, ci și al multelor milioane din toate plaiurile și văile locuite de români, către cari se adresează ca o solie a învierii cuvîntul ce etern va rămîne legat de numele Alba-Iulia. E dorul de veacuri ce astăzi

³ „Drapelul” (Lugoj), 17 (30) noiembrie 1918, p. 2.

Transilvaniei cu România

bănăţeană a vremii —

se înfăptuieşte. E dorul care a muncit atâtea suflete şi a înflăcărat atâtea inimi în lupta grea ce am dus-o pînă acum. E dorul scaldat în nespuse dureri şi cumplite jertfe, din cari se încheagă istoria noastră din ultimele veacuri⁴.

Banatul a fost reprezentat în marele sfat naţional prin 23 de persoane desemnate de cercurile electorale şi de numeroşi oameni de artă şi cultură care reprezentau diferite asociaţii. Printre cei prezenţi la Alba-Iulia, întâlnim iluștri oameni de artă şi cultură ca pictorul Virgil Simonescu din Lugoj, reprezentînd „Casina română” din localitate, pe cunoscutul compozitor şi om de cultură Ion Vidu al cărui nume îl poartă şi astăzi Casa de cultură şi corul din Lugoj, reprezentînd Reuniunea de cîntări şi muzică, pe dr. Iosif Popovici, reprezentînd învăţămîntul superior, pe Iuliu Vuia din Timişoara ş.a.

Ziarele din 3 decembrie 1918 publicau textul Declaraţiei adoptate de adunarea restrînsă care se intitula „Marea adunare naţională” şi comentarii pe marginea ei. „Am înviat. Sintem şi vom fi. De acum înainte este depus prezentul şi viitorul în mîinile noastre. Ne vom ocîrmui prin noi înşine şi singuri vom decide destinele noastre⁵.”

⁴ „Drapelul” (Lugoj), 3 decembrie 1918, p. 1.

⁵ *Ibidem*, nr. 124 (30) noiembrie (3 decembrie), 1918, p. 1, 2.

Declaraţia prevedea că Adunarea Constituantă a României unite va pune următoarele „principii fundamentale la alcătuirea noului stat român”:

1) Deplină libertate naţională pentru toate popoarele conlocuitoare (învăţămînt şi administraţie în limba maternă, reprezentarea proporţională a naţionalităţilor conlocuitoare în parlament şi administraţia publică);

2) Egală îndreptăţire şi deplină libertate confesională pentru toate confesiunile din stat;

3) vot egal şi secret pentru toţi cetăţenii de la 21 de ani, bărbaţi şi femei în alegerile parlamentare, judeţene şi comunale;

4) Libertatea de presă, organiza-re, întrunire;

5) Reforma agrară;

6) Legiferarea unor largi drepturi pentru muncitori.

De asemenea, Adunarea naţională îşi exprimă dorinţa ca la Congresul de pace „dreptatea şi libertatea să fie asigurate pentru toate naţiunile mari şi mici, deopotrivă, iar în viitor să se elimine războiul ca mijloc pentru (reglementarea) raporturilor internaţionale — şi totodată — salută cu iubire şi entuziasm libertatea naţiunilor subjugate pînă aici în monarhia Austro-Ungară, anume naţiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă şi ruteană...⁶.”

⁶ *Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, Bucureşti, 1943, p. 109—111.

Coloanele ziarelor bănăţene au fost onorate în acele zile de cele mai valoroase condeie ale scrisului nostru, care au zugrăvit în cuvinte de neuitat măreţia acestui eveniment. Făcînd un istoric al ideii naţionale româneşti, Nicolae Iorga scria, de pildă, că aceasta „numără şase sute de ani, împliniţi nu de la începuturile ei, ci de la cea dintîi faptă politică pe care a realizat-o⁷”. Scriitorul Alexandru Vla-huţă, care prin dragostea sa faţă de patrie şi poporul român a zugrăvit atît de frumos în scrierile sale plaiurile ţării, dezvoltă suferinţele acestui popor sub jug străin precum şi bucuria care a cuprins în acele zile întreaga naţiune română. „Mari au fost suferinţele pe cari le-am îndurat dar mare este şi răsplata jertfelor noastre. Poate că niciodată n-a încăput atîta fericire între hotarele ţării ce s-a chemat cîndva „Dacia felix⁸”. Barbu Ştefănescu Delavrancea scrisese cu puţin timp înainte: „Noi nu vrem ce nu este al nostru, ci vrem unirea cu fraţii noştri... Noi nu ne croim cu sabia o patrie nouă, ci ne-o întregim”. Delavrancea n-a mai ajuns să trăiască acest moment, dar aceste cuvinte vor sta mărturie despre idealul scriitorului patriot.

⁷ „Drapelul” (Lugoj), nr. 131, 8 (21) decembrie 1918, p. 1—2.

⁸ *Ibidem*, nr. 129, 1 (14) decembrie 1918, p. 1.

Pagini din trecutul presei din Sibiu, Blaj, Cluj, Oradea

Em. Boșca-MĂLIN

PRESA ROMĂNEASCĂ transilvănească, cu rădăcini adânci în tradiția și conștiința luptătoare pentru marile idei de dezrobire socială și națională, a fost prezentă în lupta dusă în anul împlinirii din 1918.

La începutul războiului, în 1914, românii ardeleni aveau două cotidiane: „Gazeta Transilvaniei” și „Românul” — Arad, precum și câteva săptămânale de atitudine politică în frunte cu „Adevărul”, oficiul socialistilor, „Drapelul” — Lugoj, „Libertatea” — Orăștie, oficiile bisericilor românești, câteva reviste literare și economice.

O dată cu intrarea în război a României (1916), majoritatea ziarelor au fost suprimate, celelalte fiind supuse rigorilor cenzurii.

PRESA DIN SIBIU

I. Cel mai important centru a fost Sibiuul. Acolo apărea, încă din anul 1853, *Telegraful român* și tot acolo își crease drum, în 1918, oficiul socialist *Adevărul* (devenit *Tribuna socialistă*), iar mai apoi *Patria*, condusă de Ion Agirbiceanu, *Gazeta po-*

porului a lui Ion Broșu și cotidianul *Renașterea Română*.

a) *Gazeta poporului* apărea „pentru popor” din 6 ianuarie 1918. De la primele numere a avut o frumoasă ținută, informând corect — prin pagini ample de reportaje politico-economice și sociale scrise cu nerv — pe numeroșii cititori. Acest fapt a determinat ca cenzura să-și lase, din primele pagini, amprenta: coloane albe, însemnate de zețar cu vorbele: „Aici a șters cenzura”. Găsim în pagini un număr însemnat de clișee, scene din războiul de atunci, hărți ale fronturilor din Italia ori Galiția. *Gazeta* acordă o mare atenție evenimentelor politice interne din România, scriind despre toate acțiunile desfășurate pentru unitatea statală, preluând al Unirii de la Alba-Iulia. O „cronică a Sibiului” — capitală nedeclarată a Transilvaniei de atunci — întreaga imaginea unei Românie îngrijorate.

În ceea ce privește mersul luptei românilor ardeleni, *gazeta păstra*

un ton sobru. Exalta în vibrări de entuziasm doar în săptămânile sfârșitului de an, stăpînite de bucuria lui 1 Decembrie¹.

b) Cotidianul „*Renașterea română*” din Sibiu, apărut la începutul lui ianuarie 1919, sub conducerea lui V. Hotăran, I. Martin și cpt. M. Rîșcuța, încerca prima smulgere din tiparul politicii ardeleni din acel timp. Căutînd alte forme politice

¹ Notele prezente nu se ocupă de presa bănățeană despre care se publică un studiu separat, și nici de ziarele brașovene.

O „*Gazetă a poporului*” apăruse la sfârșitul secolului trecut la Timișoara (cf. A. Cosma, *Presa română din Timișoara pînă la Unirea din 1918*, în „*Tribuna*” — Cluj din 8 august 1968). Ea avea caracterul unei reviste. Inițial purtase titlul „*Timișana*”. Apariția: 1885—1891. Redactorii: I. V. Păcățeanu, apoi: Nicolae Coșariu și av. George Ardeleanu.

burgheze, se situa pe pozițiile radicalismului, nu întotdeauna „onorate” după dorință. Se intitula „organ de critică al Consiliului Dirigent”. Această Gazetă tindea mai mult spre o sprijinire a curentului țărănist. Acest caracter s-a adâncit o dată cu preluarea conducerii redacției de către A. P. Bănuț, în calitate de director, apoi „co-director” cu V. Hotărân². „Poporul nostru — se scria în primul număr — pe grumajii cărui au apăsător lungi veacuri de asuprire politică, robie economică și persecuții culturale, se deșteaptă la o nouă, liberă și adevărată viață”. „Sprijinindu-ne pe convingerea că adevărata democrație nu se poate realiza decât prin gestul de dreptate pentru țărâni-me”, cotidianul promitea să militeze pentru „împămintenirea de fapt și îndestulătoare”, pentru „introducerea votului universal”, „egala îndreptățire a tuturor naționalităților conlocuitoare” și „libertatea presei împreună cu responsabilitatea” pentru cele scrise.

Redactorii ziarului tindeau spre o reformă a presei: „Nu este permis — scrie dr. Al. Stoescu — să rămânem tot la presa veche ardeleană și la aceea din țară... Avem nevoie de orientări largi. Trebuie introdusă în presă luminarea maselor, crearea de curente sănătoase de idei și discuții serioase. Să alungăm fariseii și gheșeftarii din presă”.

Asupra acestei probleme se revenea mai târziu³, subliniindu-se că trebuie urgentată o reformă a presei, dându-se posibilitatea intrării în câmpul ziaristicii a tinerilor condeieri. Se impune o pregătire pro-

² Din scrisul lui A. P. Bănuț reținem interesantele convorbiri cu N. Iorga (nr. 77), prințul Carol (nr. 71) și I. C. Grădișteanu.

³ Nr. 19/1919. Se susținea că „presa este mijlocul de legătură” între conducători și masă; un redactor pleda pentru o „presă independentă” care „să fie barometrul vieții politice”. Din coloanele ei guvernării află lucruri neplăcute pe care le ascund credincioșii „tămâietori”. Vezi și nr. 149/19 problema hîrtiei.

fesională, pentru că „un bun ziarist trebuie să cunoască în afară de structura politică a diferitelor țări puterea lor economică, aspirațiile și îndemnul care simt; trebuie să cunoască dreptul, economia politică; să fie, dacă nu însuși literat, în curent cu literatura mondială, cu mișcarea artistică; mai pe sus să cunoască noua știință a sociologiei bazată pe istoria diplomatică a ultimelor secole”. Se cere înființarea unui învățămînt superior ziaristic⁴.

c) În 1918 apărea la Sibiu și o „Foae a poporului român” condusă de Nic. Bratu. Ea publică — între altele — un amplu, documentat și interesant reportaj asupra adunării de la Alba Iulia.

În Sibiul anului 1918 mai apărea o „Revistă economică” — „Organ financiar economic” — al băncilor românești redactată de Vasile Vlaicu, în coloanele căreia marile evenimente politice n-au niciun ecou. Nu departe — în Deva — apăruseră câteva numere ale săptăminalului *Curierul Hunedoarei*, tipărit de Petru Groza, iar la Orăștie se păstra amintirea *Libertății* suprimată în 1916, în 1917—1918 aceasta reluându-și apariția în Statele Unite⁵.

ÎN BLAJUL LUI TIMOTEI CIPARIU

II. Alt centru important al presei românești ardeleni a fost Blajul unde apărea încă din 1891 — după publicațiile lui Cipariu — săptăminalul *Unirea*, în paginile căruia colabora și N. Iorga. Urmare a intrării în război a României (1916), gazeta a fost suspendată. Reapare la începutul toamnei anului 1918, devenind cotidian, sub con-

⁴ Cîțva timp direcția ziarului a fost deținută de Eugen Goga. Între redactori întîlnim pe poetul I. U. Soricu, Al. Hodoș (secretar general de redacție), Ion Montani ș.a.

⁵ Asupra *Libertății* vezi: Maria Roșca: Lupta pentru unitatea națională, *Tribuna-Cluj*, 25 iulie 1968.

ducerea scriitorului Al. Ciura, avînd prim-redactor pe poetul Ovidiu Hulea, iar colaboratori pe Ion Agîrbiceanu, I. Lupeanu-Melin, Ion Suci, Iuliu Maior, Radu Brateș, Comșa.

Publicațiile blăjene au avut o contribuție puternică la împlinirea Unirii. Coloanele lor s-au ridicat în acel an peste considerații confesionale, militînd pe linia înaltă a supremelor interese naționale.

În paginile lor întîlnim arborate și unele probleme de presă. Ocupîndu-se de situația ziarelor românești din anul unirii, Al. Ciura scria: „Presa a luat avînt cu prilejul acestor mari prefaceri. Reapar ziare pe care cenzura le suprimase și apar gazete noi în număr așa de mare încît rîmii uimit de atîta fecunditate. Centre care mai înainte abia dacă au dat semne de viață, își au acum organul lor de publicitate binișor redactat. Este natural că scăpați de jugul apăsării să ne prezentăm lumii în altă haină după ce ni s-au suprimat atîtea energii și s-au pus piedici la tot pasul”⁶.

CLUJUL

III. La Cluj, tradiția presei românești, începută cu „*Zorile*” (1845—1847) a lui Papiu Ilarian (avea 18 ani), continuată prin publicațiile profesorului Grigore Silași (o mare personalitate culturală), se încheiasse prin interzicerea „*Răvașului*” condus de Ilie Dăianu, prietenul lui Caragiale. Mai târziu, în 1919, o dată cu instalarea administrației românești, s-a mutat oficiosul „*Patria*” de la Sibiu, condus de Ion Agîrbiceanu. Alături de acel cotidian au apărut alte publicații, în redacțiile cărora au ostenit gazetari veniți din București: Cezar Petrescu, Adrian Maniu ș.a.

Și-a schimbat sediul din Sibiu la Cluj și redacția „*Tribunei socialiste*”, cu apariție bisăptăminală. Ea va fi secundată în lupta de clasă de „*Erdely Munkás*” (Muncitorul ardelen).

⁶ *Unirea* Nr. 17/1919. Idem opiniile lui I. Agîrbiceanu.

Oficiosul social-democrat din Transilvania, comentînd actul de la Alba Iulia, sublinia: „Reprezentanții poporului român au trăit cea mai frumoasă, cea mai senină zi din ultimele veacuri, desbrăcați de orice sentiment de ură sau răzbunare și stăpîniți de sentimentul umanist, au votat în unanimitate Rezoluția redactată și de socialiști și care conține garantarea tuturor libertăților cetățenești pe care le poate da un stat democrat.

Ce idei sublime și înălțătoare!
Cîtă etică și umanism!

Hotărîrile sînt un jurămint care ne angajează pe toți. El trebuie respectat pentru că asigură prosperitatea și fericirea întregului popor român fără a jigni existența și fericirea altor popoare (*„Tribuna Socialistă”*, Sibiu nr. 56/1919).

Clujul s-a transformat încă din primele luni după Unire într-un puternic centru al presei românești. Apăreau: *„Glasul libertății”*, condus de Ion Carol Șotel și Iustin Ilieșiu, *Națiunea* și altele.

LA GRANIȚA DE VEST

IV. Sînt puține centre din Transilvania care să fi avut, în lungul ultimelor două secole, o viață atît

de intens națională și socială, ca Oradea în care apăruse *„Familia”* lui Iosif Vulcan, acel mare predicator al unității culturale — cum îl numea N. Iorga.

Reținem săptămînalul *„Tribuna”* (numită și a Bihorului) apărut în 1918—1919. Orădanii încercau să revie vechea tribună a lui Ion Slavici (contopită în 1912 cu *„Românul”*), nume scump generațiilor.

Primul număr apare la 25 decembrie 1918, avînd ca redactor pe George Tulbure, înconjurat de un număr de militanți ai idealurilor de unire și dreptate socială.

Gazeta acorda în coloanele ei o mare importanță vieții culturale. Încă din primul număr apărea un „supliment literar” alimentat cu material spicuit din scrierile clasicii. Alături de reproduceri din operele lor, se manifesta însă și vigoarea începuturilor unei literaturi tinere, adecvată situației, pusă în slujba ideii de unire, reprezentată de poezii A. Nanu (cu cîteva poezii cu caracter patriotic, între care *„Tricolor bătut de soartă”* care „filfia cu mîndrie” ca „înviat din moarte”, Al. Munteanu a lui George (o „Inchinarea Ostașilor români”), O.

Moiescu (Poezia „La Turda”), redactorul paginei literare G. Crețan și Isăilă Marele. În primul supliment apare *„Colinda”* lui O. Goga.

Din autorii români se alegeau bucăți meșteșugit alcătuite atît pentru dorite efecte în sufletele cititorilor mobilizați la luptă cît și pentru frumusețile de limbă românească necesare a fi scoase în evidență.

Săptămînalul și-a încetat apariția înainte de împlinirea unui an. Idealul național se împlinise. Valorile vieții politice orădane se revărsau pe alte fîgașe. *„Tribuna”* graniței de vest își împlinise misiunea.

Numeroși gazetari ardeleni au servit, prin condeiele lor puse în slujba idealurilor unirii, năzuințele masei populare. Alături de port-stegarii socialismului, de școala românească, cristalizatoare a limbii și fortificatoare a conștiinței naționale, presa ardeleană a oglindit și a făcut să pătrundă pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale Transilvaniei ideile patriotice și progresiste, susținătoare ale Unirii.

„Socialismul“ din 1918

(I)

I. FELEA

„TRĂIASCĂ SOCIALISMUL“ primul număr al ziarului „Socialismul“

JOI, 14 NOIEMBRIE 1918, e o dată importantă în istoria presei socialiste și muncitorești din țara noastră. În aceea zi a apărut ziarul Partidului Socialist și al Uniunii Sindicale din România, intitulat „Trăiască socialismul!“^{*} Nu era un titlu permanent de ziar, ci un strigăt de bucurie, fișnit din mijlocul poporului muncitor român, după terminarea războiului.

În toamna anului 1918, exista în lume o situație revoluționară.

Puterea sovietică, instaurată de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, se consolida. În noiembrie 1918 izbucniseră revoluții cu caracter burghezo-democratic în Germania, Austria, Cehoslovacia, Ungaria. În

de ocupație, în noiembrie 1918, organizațiile partidului socialist, sindicale și de tineret și-au reluat activitatea. Numărul membrilor de partid a crescut rapid, în noiembrie-decembrie 1918, ajungând la sfârșitul anului 1919 și începutul anului 1920 la aproximativ 100 000. Sindicatele cuprindeau peste 200 000 de muncitori. Năzuința partidului de a se delimita de social-democratismul reformist al Internaționalei a II-a a dus la schimbarea, în noiembrie 1918, a denumirii Partidului Social-Democrat din România în Partidul Socialist din România.

După plecarea grăbită a armatelor cotropitoare austro-germane de pe teritoriul ocupat al României, în condițiile când autoritățile românești nu se instalaseră încă, Comitetul Executiv al Partidului Socialist și Comisia Generală a sindicatelor, ambele provizorii, hotărâră să apară o foaie în două pagini, aproape o mare foaie volantă, fără pretenții gazetărești, scoasă în gra-

această din urmă țară revoluția burghezo-democratică s-a transformat, în martie 1919, în revoluție socialistă, care a dus la instaurarea, pentru un scurt timp, a dicatoriei proletariatului.

În România creștea avântul revoluționar al maselor populare. În acest cadru mișcarea socialistă s-a afirmat ca o largă și cuprinzătoare acțiune de masă. După înfrângerea Puterilor Centrale și retragerea trupelor lor

bă, în condițiile grafice posibile în acea vreme, purtând titlul: „Trăiască socialismul“. Foaia se adresa proletariatului român, chemându-l prin însuși titlul ei, la marea luptă. „O foaie prost tipărită, dar scrisă cu o vigoare care dezmințea toate șoaptele de slăbiciune ale socialismului după război, care ridica partidul la înălțimea marilor evenimente“¹ — scria „Socialismul“ după un an, în 1919. Această modestă foaie a răscolit masele și a avut cinstea ca împotriva ei să se ridice întreaga reacțiune din țară. „Trăiască socialismul“ din 1918 rămâne ca un document de mare importanță.

În articolul „Aniversarea «Socialismului»“, apărut după un an de la apariția ziarului, s-a arătat că autorită-

^{*} „Trăiască socialismul!“ din 14 noiembrie 1918 s-a tipărit în două ediții: prima, în format mai mic, care a reprodus două manifeste, pe prima și a doua pagină. A doua ediție avea format mare, 44,60, se subintitula „Lupta“, organ al Partidului Socialist, era datată anul I, nr. 1, joi 14 noiembrie 1918. Redacția și administrația: București, strada Sf. Ionică, nr. 12. Exemplarul costa 5 bani. Ziarul a reprodus unul din manifeste pe prima pagină iar pe a doua s-au publicat câteva articole, în special consacrate împlinirii unui an de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Numai ediția a doua avea caracter de ziar.

¹) A se vedea articolul „Aniversarea «Socialismului»“ din „Socialismul“ cu data de 15 noiembrie 1919.

șile provizorii, instalate în noiembrie 1918 cu de la sine putere, s-au repezit asupra foaiei „Trăiască socialismul”, confiscând-o chiar din tipografie, arestând pe socialiștii aflați acolo. O delegație a partidului s-a prezentat la d. Schina, care se numise guvernator al capitalei în locul guvernatorului neamț, și după discuții vehemente, „Trăiască socialismul” apărură cu puține tăieturi. Principala care trebuia spus în acele momente a rămas.²

În „Ordonanța definitivă”, întocmită de comisarul regal, maior Vasile Chiru, la procesul evenimentelor din 13 decembrie 1918, foaia „Trăiască socialismul” constituia o piesă importantă în dosarul acuzării. Comisarul regal susținea că redactorii ziarului urmăreau să împrăștie foaia, fără cenzură, că ziarul era de fapt un manifest care incita populația la rebeliune. În timpul interogatoriului luat conducătorilor arestați la 13 decembrie 1918, acuzația a fost spulberată. Ilie Moscovici, care îndeplinea funcția de secretar provizoriu al partidului socialist, a declarat că atunci când s-a tipărit „Trăiască socialismul”, cenzura încă nu se instalase. Vreo două sute de foi s-au adus la club și vreo două sute erau la tipografie, când secretariatul fusese înștiințat că s-a instalat cenzura. „Am oprit tipărirea și ne-am prezentat cu gazeta la cenzură. D. Schina ne-a cenzurat-o, apoi și dl. colonel Condeescu a făcut a doua cenzură. Așa am apărut. Numerile care apăruseră înainte de a se fi instalat (cenzura) nici n-au fost puse în vânzare, ci ne-au fost confiscate”.³

La întrebarea comisarului regal, maiorul Chiru, adresată lui Teodor Iordăchescu, în legătură cu autorii redacției foii „Trăiască socialismul”, el a declarat că personalul redacțional l-a redactat cu aprobarea Comitetului Executiv. În acel număr Comitetul Executiv a redactat numai manifestul publicat în pagina întâia, iar restul aparține redacției. Comitetul Executiv provizoriu se compunea din Gh. Cristescu, I. C. Frimu, Alecu Constantinescu, Teodor Iordăchescu, Ioan Sion și Ilie Moscovici, secretar. Din personalul de redacție făceau parte Gaston Beuve (Șerban Voinea), D. Fabian și Ioan Sion, secretar de redacție și Gh. M. Vasilescu, corector⁴. La interogatoriu, Gh. M. Vasilescu-Vasia a spus următoarele în legătură cu ziarul: „La «Trăiască socialismul» am fost numai corector. Calitatea mea de redactor a intervenit o dată cu apariția «Socialismului»”.⁵

Manifestul apărut în „Trăiască socialismul” avea ca titlu: „Partidul Socialist și Uniunea Sindicală din România”, apoi un subtitlu: „Către muncitorimea de la orașe și sate”. Manifestul, cules pe două coloane, începe cu descrierea mizeriei maselor populare din timpul războiului. O dată cu izbucnirea revoluției din Rusia s-a pus pentru toată lumea problema păcii, iar conducătorii noii Rusii, după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917, au declarat că sînt pentru

„pace fără anexiuni și contribuțiuni” și pentru „dreptul popoarelor de a se conduce prin ele înseși”. Manifestul conținea și o serie de confuzii, exagerări, nebulozități, formularea greșită a unor idei socialiste.

Dacă cenzura suprimase în „Trăiască socialismul” tot ce era în legătură cu năzuințele maselor muncitoare din România, redacția reușise să prezinte, chiar în primul număr al ziarului mișcării noastre socialiste din 1918, principiile internaționalismului proletar după care se călăuzea clasa noastră muncitoare.

Lupta pentru revendicările democratice și socialiste, pentru unitatea națională și păstrarea neştirbită a independenței statului național, solidaritatea continuă cu lupta clasei muncitoare de pretutindeni, cu lupta popoarelor pentru eliberarea de sub jugul țărilor imperialiste au figurat în permanență în programele socialiștilor români. Toate aceste revendicări s-au cristalizat în mișcarea noastră muncitorească de la începuturile ei sub semnul marilor idei ale Internaționalei făurite de întemeietorii socialismului științific, Marx și Engels.

În permanență, mișcarea noastră muncitorească s-a declarat pentru republică și împotriva regimului monarhic. În 1918, ideile acestea au devenit o realitate în plină dezvoltare. Astfel, în „Trăiască socialismul”, pe pagina a doua, a apărut un articol intitulat „Tronurile”. După război, când masele erau cuprinse de avînt revoluționar, printre alte fenomene sociale noi, a avut loc și o adevărată cascadă a căderii tronurilor. Articolul, scurt, este un adevărat „bilanț” al răsturnărilor de tronuri, ale unor sisteme de guvernămînt care se credeau fixate în societate pentru eternitate. Articolul începe în mod plastic: „Se rostogolesc! După țarul Rusiei a venit rîndul Bulgariei, împăratului Austriei și regelui Ungariei, împăratului Germaniei și regelui Prusiei, regelui Bavariei”. Era o realitate pe care nimeni nu o putea contesta. Suflul maselor i-a smuls pe monarhi de pe tronurile lor care se prăbușeau și-i aruncau în lada de gunoi a istoriei. „Și cîți regi, prinți și prințesori se vor rostogoli de azi înainte. Germania, plină de prinți și prințesori, devenită republică, nu va mai putea să întrețină atîta paraziți nobili și va trebui să-i rostogolească pe toți, lăsîndu-le lor înșiși grija ca să-și caute o meserie și ca să-și îngrijească de existență”. Acest scurt și pregnant articol conține și o usturătoare săgeată care avea ca țintă nu numai pe „monarhii” de-atunci, ce se rostogoleau vertiginos de pe tronurile lor cu picioarele putrede, ci ea pătrunse adînc în însuși sistemul monarhic, cu practică sîngeroasă, îndelungă, în cursul veacurilor: „Dar cîți regi, prinți și prințesori nu s-au rostogolit?” — se spunea mai departe în articol. Wilhelm al II-lea, care avea familie grea, vroia să dăruiască regi Poloniei, Estoniei, Finlandei, Lituaniei etc. Și dacă mai rămîneau membri de-ai familiei neplasați, mai inventa cîteva țări și-i plasa și pe aceștia.

„TRĂIASCĂ SOCIALISMUL” a apărut cînd se împlinea un an, primul an de la cucerirea puterii de către proletariatul rus condus de partidul bolșevic în frunte cu V. I. Lenin. Pe baza tradițiilor internaționalismului proletar ale mișcării noastre muncitorești, ziarul și-a manifestat bucuria și admirația pentru acest

²) „Socialismul” din 15 noiembrie 1919.

³) „Socialismul” din 21 martie 1919.

⁴) Arhiva centrală a C.C. al P.C.R. Fond nr. 96, dosar nr. 6544, fila nr. 9. Interogatoriul inculpatului Teodor Iordăchescu, din 20 ianuarie 1919.

⁵) „Socialismul” din 24 martie 1919.

eveniment epocal. Socialiștii români și-au manifestat solidaritatea cu poporul rus, subliniind, în articolul intitulat „Aniversarea revoluției ruse” (p. 2), faptul că pentru prima oară în istorie „proletariatul și țărâni-mea rusă, sub cutele bolșevismului biruitor”, au pus mâna pe conducerea Rusiei țariste, transformând-o în Rusia socialistă. Ținând piept asalturilor burgheziei contrarevoluționare, proletariatul rus „a persistat neîncetat pe calea expropriării, confiscării și socializării mijloacelor de producție”. Revoluția a scos la iveală din adâncurile puterii creatoare a proletariatului „forțe și capacități noi fără seamăn” care s-au pus în fruntea revoluției „și au dat industriei o vigoare nouă”.

Socialiștii români, ca internaționaliști, au luat atitudine curajoasă împotriva dușmanilor revoluției ruse.

Astfel „Trăiască socialismul” a subliniat cu satisfacție faptul că sub conducerea partidului bolșevic, căile ferate, de navigație, telegrafii, poșta și aproape întreaga industrie erau socializate și funcționau mai bine sub socialism. Desigur, poporul rus mai suferea. Dușmanii săi, organizați în bande înarmate de statele imperialiste, distrugau pe unde treceau: puneau foc hambarelor, inundau minele, astupau sondele, prindeau casele, ogoarele și agoniseala oamenilor. „Și totuși energia revoluționară a proletariatului rus a învins toate piedicile”. Mai întâi el și-a format, în apărare, garda roșie, apoi armata roșie „care a biruit militaricește coaliția tuturor burghezilor din afară și încercările neputincioase ale burgheziei și ofiterimii dinăuntru. În același timp partidul bolșevic a mobilizat toate forțele proletare pentru a realiza liniștea, ordinea și socialismul înlăuntru”. În numele clasei muncitorești din România, ziarul „Trăiască socialismul” își manifestă toată încrederea în puterea sovietică, în forța revoluționară a proletariatului rus, a capacității partidului bolșevic de a învinge forțele contrarevoluționare și a instaura socialismul. Tot cu prilejul împlinirii unui an de la Marea Revoluție din Octombrie, „Trăiască socialismul” a mai publicat un articol care avea ca supratitlu: „Socialismul e azi stăpînitorul lumii” și titlul: „Bolșevismul”. În acest articol ziarul demască minciunile și calomniile dezbătute de presa capitalistă împotriva puterii sovietice. Sub titlul de „Un discurs la înălțimea vremurilor”, „Trăiască socialismul” a reproduș din cuvîntarea deputatului socialist independent din Germania, Ledebour, ținută în parlamentul german în ziua de 23 august 1918. „Ni s-a comunicat — spunea Ledebour — că acum cîteva zile, în cabinetul ministrului de război s-a discutat asupra unui plan de înțelegere între Germania și Anglia, pentru împărțirea Rusiei. „Dacă această înțelegere se va realiza — spunea deputatul socialist german — muncitorimea are datoria de a lupta contra guvernului ei cu toate mijloacele, chiar și cu cele violente. Această datorie o socotim natural obligatorie și pentru muncitorimea germană”.

Foaia „Trăiască socialismul” avea ca subtitlu „Lupta — Organ al Partidului Socialist”. Prin urmare, noul organ — care luase, cu numărul doi, titlul de „Socialismul” — se considera ca o continuare a ziarului „Lupta”, care fusese suprimat în august 1916 și reapărut, apoi, în 1917, la Odesa. Dealtminteri, ulterior, două

informații apărute în „Socialismul” precizară caracterul de continuitate a ziarului ca un corolar al continuității mișcării socialiste, evident pe o treaptă superioară. Prima precizare: Abonamentele făcute în Moldova de către tovarășii și organizațiile ce se găsesc acolo pentru ziarul „Lupta” au trecut asupra „Socialismului”. Abonații din localitate sînt rugați a trece pe la administrația ziarului spre a-și da noile adrese, pentru ca astfel să li se poată expedia „Socialismul” de la apariția lui⁶⁾. A doua precizare: „Anul trecut, la reapariția organului nostru, s-a pus ca dată, din cauza unei erori tehnice, anul al VII-lea, în loc de anul al XIII-lea. Greșeala s-a perpetuat pînă azi, cînd rectificăm data, urmînd anul al XIV-lea, cum de drept se cuvine. Se știe că „România muncitoare”, a cărei continuare este „Socialismul”, a apărut în anul 1905⁷⁾. De fapt, numărul anilor trebuie socotit din 1902, cînd a apărut „România muncitoare”, seria I-a.

„SOCIALISMUL”

NUMĂRUL 2 AL ZIARULUI, cu data de 17 noiembrie 1918, avea de-acum titlul de „Socialismul”, ziar care urma să reflecte perioada plină de frămîntări, de încrîncenată luptă de clasă din anii 1918—1924. Pe linia ascendentă a presei noastre socialiste, ziarul „Socialismul” s-a situat — corespunder stadiului revoluționar în care se afla mișcarea noastră socialistă și muncitorească — pe linia cea mai înaintată a vremii, în lupta pentru democrație, pentru socialism. Față de ziarele socialiste, apărute pînă atunci, „Socialismul” era superior și din punct de vedere al conținutului și din punct de vedere al redactării și al prezentării grafice.

Creșterea avîntului mișcării revoluționare din România s-a oglindit în paginile ziarului „Socialismul” din 1918 prin intensificarea luptei ideologice, clarificări programatice, greve, demonstrații a căror amploare și combativitate nu erau cunoscute pînă atunci.

Numărul 3 al ziarului cuprinde cîteva precizări programatice și sarcina pe care o avea de îndeplinit. Deși are unele pete albe făcute de cenzură, în editorial s-a arătat că „Socialismul” era continuatorul ziarului „Lupta”, care a fost silit să-și înceteze apariția „puțin timp după intrarea României în război”. Mișcarea socialistă din România — spune editorialul numărului trei — trebuie să facă operă de educare, să pregătească clasa muncitoare și s-o facă conștientă „de modalitatea și condițiunile luptei în vederea realizării țelului final”.

Intrucît Partidul Socialist urmărea să facă muncitorimea conștientă de lupta de clasă și s-o îndrume „spre cucerirea puterii politice, în vederea transformării societății capitaliste în societate socialistă” — ziarul „Socialismul” va secunda acțiunea Partidului Socialist, răspîndind și propagînd ideile socialismului științific. De asemenea, ziarul va ține la curent pe cititori cu mersul evenimentelor din țară și străinătate, ținînd la

⁶⁾ „Socialismul” din 30 noiembrie 1918.

⁷⁾ „Socialismul” din 16 noiembrie 1919.

curent muncitorimea din România cu acțiunea pe care proletariatul mondial o duce pentru dezrobirea de sub jugul exploatării capitaliste.

Din primele sale numere „Socialismul” a manifestat o atitudine fermă de solidarizare cu acțiunile revoluționare din diferite țări, în mod deosebit cu Revoluția din Octombrie 1917 din Rusia, mergând, de fapt, pe linia trasată în primul număr: „Trăiască socialismul”.

În „Socialismul” nr. 2, pagina întâi cuprindea două articolele: „La o parte!”, ciopârțit, iar coloanele 5—6, ciupite de cenzura militară, având ca titlu: „În Rusia”. Editorialul, atât cât a putut să scape de foarfeca cenzurii, este un scurt pamflet antimonarhic, asemănător cu cel apărut în „Trăiască socialismul”.

Aceeași atitudine este adoptată cu privire la mersul evenimentelor revoluționare din Rusia. În articolul intitulat „În Rusia”, s-a arătat că evenimentele s-au precipitat. „Rusia a trecut repede de la autocrația țaristă prin republică burgheză la republică socialistă”. Guvernul prințului Lvov a fost urmat de un cabinet Kerenski „ca să ajungă la Lenin”. Redacția era convinsă că același drum îl va lua și Germania „care a început cu principele Max de Baden, îl are azi pe Ebert, pentru ca mâine, Liebknecht... să stea în fruntea republicii germane”. Într-un articol intitulat „Înainte prefacerilor” (nr. 3) se spune că „nu este deci exclus ca Germania să fie azi a doua republică socialistă în Europa”. Nu s-a întâmplat, însă, astfel. Redacția „Socialismului” trăia încă, în totalitatea ei, zilele de mari frământări sociale în țările beligerante, urmarea cu entuziasm prăbușirea fostului imperiu austro-ungar. Apele mai erau involburate. Știrile despre mersul revoluției în principalele centre unde masele asaltau vechea orînduire, veneau greu.

Redacția „Socialismului” a continuat să scrie despre evenimentele revoluționare din Rusia, cu toate că nu avea știri suficiente. Ea arăta că se va documenta din știrile transmise de agențiile telegrafice din Rusia, din cuprinsul ziarelor socialiste din străinătate, din lucrările apărute pînă atunci. Toate acestea pentru „a da muncitorului român puțința de a afla în sfîrșit ceea ce au săvîrșit tovarășii săi ruși”. În articol s-a arătat că- ror probleme esențiale li se va da mai multă atenție. În primul rînd, se vor arăta greutățile care se aflau în fața revoluției, atitudinea burgheziei internaționale. Apoi se vor sublinia faptele unor personalități, care, întrupînd năzuințele maselor, s-au situat în fruntea mișcării revoluționare. Alții, „lipsiți de viziunea clară a momentului, au căzut zdrobiți”.

Se va arăta importanța dictaturii proletariatului, se va vorbi de Soviete, care se compun ca factori hotărîtori. În această importantă problemă, redacția își lua angajamentul să cerceteze „care sînt împrejurările ce dau naștere revoluțiilor” și cum ele se desfășoară în funcție de „condițiile economice existente, deci de

forma politică, de starea culturală și chiar de tradiție”. Astfel „toate aceste condițiuni deosebindu-se de la o țară la alta, forma pe care o vor lua acolo viitoarele revoluții va fi de bună seamă alta decît în Rusia”.

Și, în sfîrșit, se va arăta stadiul în care s-a ajuns în Rusia, cu toate greutățile și piedicile puse în calea revoluției.

În articolul intitulat „Revoluția rusă”, nr. 11, din 28 noiembrie 1918, se vorbește de rolul lui Lenin și a celorlalți conducători bolșevici în împrejurările cînd, sub conducerea lor „muncitorimea smulge în noiembrie (1917) puterea din mîna guvernului de coaliție și introduce dictatura proletariatului”.

În acele momente istorice, cînd întregul popor român sărbătorea desfășurarea momentului Unirii, ziarul „Socialismul”, scria: „Cine n-o dorește? E cineva care n-a dorit-o? Va fi cineva care s-o respingă?” Nu. „Nimeni dintre noi n-are deci motivul de a regreta întregirea neamului”. Cenzura a ciopârțit articolul. În cele rămase de sub foarfecile cenzurii se arată că din înăptuirea unității naționale „tinărul partid socialist va fi întărit”. Și ca să fie și mai convingătoare manifestarea de bucurie a socialiștilor români alături de întregul popor cu prilejul înăptuirii unității naționale, ziarul „Socialismul” arăta în ce constă întărirea partidului socialist în urma acelor momente de sărbătoare națională: „Muncitori cu știința de carte li vor îngroșa rîndurile, intelectuali ce nu sînt deprinși să parvină cu cea mai mare ușurință vor împrăștia cu folos cunoștințele lor”.

Ceea ce cereau socialiștii români — și ceea ce nu convenea cercurilor reacționare, care vroiau o îmbogățire rapidă în noile condiții ale țării — era să se asigure dezvoltarea socială și culturală a maselor populare, indiferent de naționalitate, libertate politică în toată țara prin aplicarea justă a votului universal, fără cenzură și stare de asediu.

În legătură cu unitatea națională, ziarul „Socialismul” din 1918 a mai publicat un articol, intitulat „Unirea”⁵⁾. Și în acest articol redacția și-a manifestat deplina adevărată la marele eveniment istoric, arătînd că la 1 decembrie 1918 adunarea națională de la Alba Iulia a proclamat unirea cu România a Transilvaniei și Banatului. În rezoluția adoptată — sublinia ziarul — s-a proclamat ca principiu fundamental al noului stat român deplina libertate pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate. Aceste articole redacționale, — ca și altele apărute în 1919 — în problema unității naționale, exprimau punctul de vedere al partidului, al clasei noastre muncitoare, care, în tot cursul existenței mișcării socialiste în România, încă din veacul trecut, au luptat pentru desăvîrșirea unității statale a României.

⁵⁾ „Socialismul” din 11 decembrie 1918.

„Apărătorul proletar“

(1928 — 1930)

M. C. STĂNESCU

ÎN VEDEREA lărgirii frontului de luptă contra terorii burghezo-moșierești, în anii 1928—1930, Partidul Comunist din România a folosit organizațiile sale legale — Sindicatul unitar, Blocul Muncitoresc Țărănesc, Ajutorul muncitoresc român, Comitetul pentru amnistie și altele, precum și ziare muncitorești ca: „Viața muncitoare”, „Înainte”, „Munca zilnică”. La începutul anului 1928 a fost creat, pe lângă Consiliul General al Sindicatelor Unitare, „Comitetul Central de Ajutorare”. El era un organ de luptă contra terorii la care erau supuși oamenii muncii, organizațiile politice și sindicale revoluționare de către regimul burghezo-moșieresc. El trebuia să se preocupe de apărarea celor închiși, să-i susțină moralicește; de asemenea trebuia să procure celor închiși mâncare și îmbrăcăminte, medicamente, cărți, să ajute familiile acestora.

Cu același scop și pentru a întări și mai mult munca C.C. de ajutorare, P.C.R. a scos, în decembrie 1928, ziarul „Apărătorul proletar”, organ lunar al acestui comitet.

Din „Apărătorul proletar” se cunosc 14 numere, ultimul fiind din martie 1930.

În articolul de fond al primului număr, din decembrie 1928, intitulat „De ce apărăm” se spunea că: „Nevoia unui ziar, care să se ocupe în

mod special de situația muncitorilor, țăranilor și intelectualilor închiși, condamnați pentru activitatea lor de ridicare a clasei muncitoare, se simțea de multă vreme”.

În același articol se arată că „Apărătorul proletar” își propune să ridice vălul despre barbariile ce se petrec în închisori, să lupte pentru satisfacerea unor revendicări importante ca: regim politic pentru deținuții politici, libertatea de propagandă și susținerea materială și morală a comitetelor de ajutorare sindicală în favoarea deținuților politici, pentru legalizarea Ajutorului roșu. „Apărătorul proletar” — se spune în încheierea editorialului — va fi nu numai străjerul energic al intereselor muncitorilor arestați, ci și campionul entuziast și hotărât al mării campanii de amnistie generală, politică, militară și agrară, pe care o va susține cu toate puterile”.

La acest ziar au publicat o serie de activiști cu munci de răspundere ai partidului printre care N. Popescu-Doreanu, I. D. Pătrășcanu, Mauriciu Encel și alții. Cea mai mare parte a articolelor a fost publicată fără semnătură.

Ziarul cuprinde un bogat material factual, însoțit de importante aprecieri, cu privire la lupta împotriva prigoanei la care erau supuse sindicatele unitare, care au și fost, de altfel, interzise în primul an de gu-

vernare al național-țăranistilor. Articolele ce se referă la guvern demascau politica reacționară antipopulară a acestuia.

Sub titluri semnificative ca: „Lupta pentru amnistie”, „Doftana — locul de distrugere și cimitir pentru prizonierii politici”, „Regimul asasin din închisori”, „În închisori regimul s-a înăsprit”, „Hoțiile și escrocheriile în închisori”, „Lupta burgheziei împotriva sindicatelor unitare” etc., ziarul a publicat materiale care vorbesc despre tratamentul inuman, despre teroarea la care erau supuși comuniștii aflați îndărătul zidurilor negre la Doftana, Mislea, Zalău, Galați, Mărgineni, Caransebeș, Galatași, Aiud, Văcărești, Bucovăț, Tirgușor și în multe alte închisori cu care era împinzită întreaga țară. Ei erau supuși bătăii pînă la sînge, umiliți și forțați să execute corvezi de tot felul. În multe locuri erau amestecați cu deținuții de drept comun, printre ei fiind strecurați diferiți agenți provocatori. Datorită acestui regim de exterminare, se arată în numărul din noiembrie 1929 al ziarului, într-un an, la Doftana, au pierit o serie de comuniști și de luptători pentru cauza poporului muncitor.

Într-un memoriu înaintat direcției închisorilor, cei închiși la Doftana descriau astfel condițiile grele de viață pe care le îndurau: „Un ger năprasaic care ne îngheață și o în-

chisoare destul de răcoroasă și vara, iar iarna aproape nelocuibilă și neîncălzibilă din cauza construcției — ciment, fier, apă — un calorifer de construcție veche și defectuoasă, ale cărui țevi crapă la cel mai mic ger, lemne puține (10 kg. de celulă) și abia de câteva zile, fără apă (conductele de apă au crăpat din cauza gerului), goi și rupți, fără rufe și fără haine, murdari căci de câteva luni n-am putut face baie, flămânzi, sintem nevoiți să ne hrănim numai cu cele 500 de grame de piine, căci ciorba n-o putem primi din cauza murdăriei și a lipsei vreunui aliment nutritiv.

Partidul Comunist Român a demascăat cu hotărîre acest regim inuman și a mobilizat masele la luptă pentru obținerea îmbunătățirii condițiilor de trai ale celor închiși.

În articolul „Sprijiniți victimele terorii albe”, din februarie 1929, se arată că, odată cu înăsprirea exploatarei și terorii în țară, s-au înăspriț și condițiile de viață din închisori. „De aceea — se spune într-un apel al C.C. de ajutorare — vă chemăm pe toți muncitorii, pe toți cei ce sînt alături de marile lupte contra terorii și exploatarei capitaliste să sprijine pe cei căzuți prizonieri în lupta de clasă. Trimiteți bani și obiecte comitetului de ajutorare, la sediile sindicatelor unitare de pretutindeni. Cumpărați bonuri de ajutorare celor închiși, subscrieți pe listele de donații.

E o datorie de clasă să apărăm viața tovarășilor noștri închiși. Și apărînd-o, sprijinim acțiunea de dezrobire a proletariatului”.

Sub guvernarea național-tărăneas-că a avut loc un număr impresionant de procese antimuncitorești. Pentru curajul și abnegația cu care luptau împotriva orînduirii capitaliste comunistii, muncitorii revoluționari erau arestați, judecați, și aspru condamnați. După informațiile luate din „Apărătorul proletar”, care avea o rubrică specială, intitulată „Procese muncitorești”, în iunie 1929, de exemplu, au fost judecate 24 procese, în luna octombrie același an 14 procese, sau în ianuarie 1930 un număr de 13 procese cu peste 100 de condamnați. În aceste date nu

intră și cele 12 procese ce au fost intentate B.M.T. în primele două luni de la venirea național-tărăniștilor la guvern și nici șirul de procese pentru desființarea sindicatelor unitare începute încă din 1927.

Redînd pe larg desfășurarea unor mari procese cum au fost cel al lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea, al unor intelectuali de la Galați și altele, ziarul se transforma de fapt într-o tribună liberă, legală a P.C.R., la îndemina maselor largi populare.

După cum este cunoscut, în primăvara anului 1929, guvernul național-tărănist a luat măsuri directe pentru dizolvarea sindicatelor unitare. Împotriva acestei măsuri antimuncitorești și antidemocratice, comunistii, luptătorii revoluționari au luat o atitudine fermă. Ziarul „Apărătorul proletar” a publicat o seamă de articole pe această temă, a redat profunda indignare a clasei noastre muncitoare.

Numeroase articole condamnă teroarea dezlănțuită de autoritățile burghezo-moșierești contra sindicatelor unitare, începînd cu arestarea congresiștilor la Timișoara și terminînd cu interzicerea activităților lor.

UN LOC IMPORTANT în coloanele ziarului l-a ocupat una din lozincile politice de luptă lansate de P.C.R. în această perioadă și anume lupta pentru cucerirea amnistiei generale, politice, militare și agrare. De la apariția sa, în decembrie 1928 el a fost o tribună a partidului de mobilizare a maselor pentru traducerea în fapt a acestei lozinci. Ziarul a apărut tocmai în perioada cînd a fost creat comitetul pentru amnistie.

În coloanele acestui ziar, P.C.R. a demascăat de la început cu hotărîre politica reacționară, antimuncitorească, demagogică a național-tărăniștilor, chemînd masele la luptă pentru cucerirea amnistiei, pentru obținerea eliberării tovarășilor închiși. „Apărătorul proletar” scria că atunci cînd erau în opoziție, timp de zece ani, național-tărăniștii au protestat în mod demagogic spunînd că justiția e anticonstituțională, că starea de asediu e ilegală și că înscenarea de procese antimuncitorești

este monstruoasă pentru că, după venirea lor la putere, să se intensifice prigoana contra maselor, să crească și mai mult numărul arestărilor și proceselor, iar amnistia promisă să fie încontinuu amînată.

Dar P.C.R. nu s-a lăsat intimidat de această prigoană, intensificîndu-și lupta. Numărul din ianuarie 1929 arată că amnistia trebuie cucerită și impusă guvernului în primul rînd prin forța organizată a maselor.

„Temnițele burgheziei se vor deschide pentru martirii noștri nu în fața vorbelor ci în fața faptelor. Deci, prin organizare, la luptă!”, scria „Apărătorul proletar”.

Numererele din perioada campaniei pentru cucerirea amnistiei sînt pline de date referitoare la entuziasmele întruniri și demonstrații de stradă organizate de P.C.R., care aveau loc în întreaga țară și unde oamenii muncii, de toate profesiile, cereau cu hotărîre punerea în libertate a luptătorilor revoluționari închiși.

În articolul „Lupta pentru amnistie”, scris de L. D. Pătrășcanu, secretarul Comitetului pentru amnistie, după ce se arată pe larg scopul acestei lupte, se subliniază importanța deosebită a înregimentării maselor de la orașe și sate pentru deplina ei reușită. „Izvorul acestei forțe — scria L. D. Pătrășcanu — trebuie căutat în... masele mari muncitorești-tărănești și în mijlocul micii burghezii”.

Sub presiunea puternică a luptei maselor muncitoare, a opiniei publice interne și internaționale, guvernul a fost nevoit să acorde o amnistie în mai 1929. Prin amnistia obținută, cu toate că unii condamnați politici au continuat să mai rămînă un timp înapoia grătilor închisorilor, celor intrați în prescripțiile ei, treptat, li s-a dat drumul, sau li s-a redus perioada de detențiune, ceea ce constituie, evident, un succes al luptei maselor muncitoare.

Folosind coloanele ziarului „Apărătorul proletar”, partidul comunist a adresat celor eliberați cu prilejul amnistiei și celor ce urmau să părăsească zidurile negre ale închisorilor, calde cuvînte de salut și îmbărbătare.

Astfel, într-un articol din numărul pe iunie 1929, intitulat semnificativ: „Salut!”, adresându-se celor puși în libertate, se spunea: „Curajul și eroismul cu care ați înfruntat pericolele luptei crâncene de clasă și devotamentul nemărginit către clasa muncitoare și pentru care burghezia v-a pedepsit cu cruzime, au fost pentru noi toți cei de afară pildă vie și îndemn la lupta revoluționară.

Părăsiți temnițele pentru a vă re-lua locurile în rândurile muncitorimii luptătoare de care nu v-au putut despărți nici grosimea zidurilor și mulțimea baionetelor, nici anii lungi și grei de osîndă nedreaptă”.

Întro suită de articole apărute în acest ziar, comuniștii au analizat în amănunțime actul amnistiei, scoțînd în relief și limitele acestuia.

Comuniștii au publicat în coloanele ziarului „Apărătorul proletar” numeroase articole în care se vorbește despre situația grea a minerilor, despre desfășurarea sîngeroasă a evenimentelor de la Lupeni din 5 august 1929, chemînd oamenii muncii să-i sprijine pe greviști și familiile lor și demascînd teroarea instaurată după aceea. „Datoria noastră, a oricărui muncitor, țaran și soldat conștient — se scrie în numărul din octombrie 1929 — este de a grupa în jurul său pe tovarășii lui de muncă și suferință, înființînd comitete de ajutorare „Lupeni”, în orice fabrică, sat și formînd o largă acțiune în sinul muncitorilor și țaranilor pentru ajutorarea victimelor de la Lupeni”.

Tot aici se află relatări despre desfășurarea manifestațiilor de stradă, a mitingurilor oamenilor muncii și conferințelor, a răspîndirii de manifeste și alte materiale propagandistice ale P.C.R. în întreaga țară, cu prilejul zilelor de 1 Mai, 1 august, 7 noiembrie etc.

În numerele 5, 7, 8 din anul 1929 se găsesc date despre Ajutorul muncitoresc român și alte organizații din

țară și străinătate de acest fel care aduceau o însemnată contribuție la ajutorarea materială și morală a comuniștilor și a altor luptători revoluționari, precum și a familiilor acestora rămase pradă lipsurilor și nevoilor.

„APĂRĂTORUL PROLETAR” a publicat o serie de materiale despre evenimente din trecutul de luptă al proletariatului din țara noastră (13 decembrie 1918) sau al celui internațional ca: Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, Comuna din Paris, revoluția proletară ungară, despre marele Lenin, despre eminenții conducători revoluționari K. Liebknecht și R. Luxemburg, despre Julio Antonio Mella, conducătorul Partidului Comunist din Cuba, despre pilda vieții și eroismul în luptă al comuniștilor C. Ivănuș, I. Fonagy și alții.

Un loc de seamă în tematica ziarului l-a ocupat problema luptei pentru pace și prietenie cu U.R.S.S., popularizarea istoricelor realizări pe plan economic și politic apărute în numerele din lunile noiembrie 1929, și iulie 1930 se referă la această temă.

De-a lungul întregii sale istorii, mișcarea muncitorească din România a primit dar a și acordat sprijin mișcării muncitorești și democratice din alte țări. Atașat cu trup și suflet ideilor internaționaliste, proletariatul din țara noastră, organizațiile sale politice și profesionale și-au exprimat în nenumărate rânduri solidaritatea cu lupta revoluționară și progresistă din diferite țări ale lumii. Exprimată pe cele mai diferite planuri și în cele mai variate feluri, această solidaritate și-a găsit concretizare cu deosebire în presa muncitorească.

„Apărătorul proletar”, organul de presă al unei organizații de ajutorare ce activa în strînsă legătură cu cele similare din alte țări, a inserat

în paginile sale numeroase articole și însemnări despre situația muncitorimii pe plan internațional și despre lupta acesteia, cum ar fi războiul dus de poporul chinez sub conducerea Partidului Comunist Chinez, împotriva imperialiștilor, despre Congresul antifascist de la Berlin din 1929, despre manifestația de 7 noiembrie 1929 de la Varșovia etc. și alte evenimente din mișcarea muncitorească internațională.

Un mare număr de articole se referă la acțiunile revoluționare, la lupta contra terorii și la viața deținuților politici revoluționari din țări ca: Bulgaria, S.U.A., Grecia, Cehoslovacia, Mexico, Japonia, Australia, India, Argentina, Iugoslavia, Maroc, China, Palestina, Anglia, Franța și altele.

DEȘI A APĂRUT în puține numere, „Apărătorul proletar” a fost o tribună prin care P.C.R. a mobilizat masele largi de oameni ai muncii de la orașe și sate la luptă împotriva regimului burghezo-moșieresc pentru drepturi și libertăți democratice.

În coloanele sale sînt oglindite aspecte ale luptei maselor muncitoare, conduse de P.C.R., în anii 1928-1930, pe plan politic și economic din care se desprind, mai ales, lupta contra terorii, lupta pentru cucerirea amnistiei generale politice, militare și agrare, lupta pentru pace și prietenie cu U.R.S.S., apărarea vieții luptătorilor arestați și ajutorarea familiilor acestora.

„Apărătorul proletar” a publicat o serie de documente ale P.C.R. și ale organizațiilor de masă create și conduse de partid, el fiind o importantă sursă de informare pentru cei ce vor să cunoască sau să cerceteze lupta clasei muncitoare din țara noastră, dusă sub conducerea Partidului Comunist Român, în acele momente grele ale crizei economice mondiale.

„Apărătorul proletar” a fost — așa cum se angaja la apariția primului său număr — un adevărat străjer de luptă al clasei muncitoare.

Micul ecran și

Pe marginea unei cercetări

Costin ȘTEFĂNESCU

șef de sector
Institutul de științe pedagogice

Desfășurarea procesului educațional al adulților în țara noastră — în funcție de cerințele dezvoltării continue a societății socialiste românești și pe baza politicii partidului ca expresie științifică a abordării acestor cerințe — a determinat o intensificare a studiului fundamental și aplicativ care se referă atât la educația adulților în ansamblu, cât și pe domeniul de acțiune educativă.

Cercetarea științifică concretă se încadrează în rîndul mijloacelor de prim ordin care aduc factorilor ce răspund de organizarea proceselor educaționale pentru adulți, un volum de informație necesar continuei adaptări a mijloacelor, metodelor și formelor de cultură și educație la realitățile sociale în plină transformare, astfel ca munca-educativă să participe cu eficiență crescîndă la perfecționarea acestor realități, la înfăptuirea, cu mijloace specifice, a obiectivelor politice, economice și culturale ale etapei actuale.

Aspecte legate de această adaptare a mijloacelor de comunicare de masă, în cazul de față televiziunea, sînt abordate în articolul alăturat.

CU PRILEJUL unei cercetări sociopedagogice ce se desfășoară în centura periurbană a municipiului Pitești, am avut prilejul să ne întâlnim, în cadrul mijloacelor care participă la desfășurarea procesului educațional în rîndul adulților, cu micul ecran.

După faza preliminară de studiu din luna aprilie a.c. și faza pilot din august a.c., s-au putut desprinde unele constatări asupra cărora ne propunem să stăruim în etapele următoare.

La două din structurile cercetate — folosirea timpului liber (din totalul timpului extraprofesional) și deprinderea de autoinstruire și autoeducație, am folosit ca instrumente de cercetare — între altele — o înregistrare în a doua decadă a lunii august a.c. a modalității folosirii unui scurt interval de timp din perioada cea mai puțin solicitată a zilei (între orele 18—19) de către o populație de cca. 11.000 de locuitori, aflați în 11 localități dispuse în centura periurbană Pitești, precum și două înregistrări a participării în șapte din cele 11 localități, la emisiunile de televiziune din alte două zile ale aceleiași săptămîni.

Localitățile supuse cercetării se află de jur-împrejurul municipiului Pitești și au fost cuprinse în eșanșion după criteriul cazuri-limită, dintr-un număr de aproape șase ori mai mare de așezări situate pe o arie de peste 600 km. p. Ele au fost alese în funcție de depărtarea de Pitești (între 2 și 16 km — cu o localitate la 40 km în afară de centura

periurbană), de căile de acces și mijloacele de transport în comun spre și de la oraș (autobuze orașenești, autobuze interlocalități și tren), de nivelul tehnic urban atins pînă în prezent (electrificare, apă curentă chiar, venituri de tip urban: salarii, indemnizații, credit mutual etc), precum și de raportul tradiție-rurală, inovație-urbană exprimat în special sub manifestarea concretă industrie de serie — economie domestică rurală.

Datele consemnate în localitățile cu cel mai mare număr de televizoare (165 aparate în satul Geamăna — com. Bradu și 70 în satul Rotărești — com. Bascov) arată următoarea participare:

1. — sîmbătă 17 august a.c. — orele 21

În program: filme seriale de aventuri

a) Geamăna: — 330 telespectatori la 161 aparate

b) Rotărești: — 30 telespectatori la 65 aparate

2. — luni 19 august a.c. — orele 18,45

În program: lecție din ciclul „curs de limba franceză”.

a) Geamăna: — 17 telespectatori la 17 aparate

b) Rotărești: — 30 telespectatori la 25 aparate

3. — miercuri 21 august a.c. — între orele 18—19

se aștepta: un telegazet de actualitate

a) Geamăna: — 106 telespectatori la 63 aparate

b) Rotărești: — neînregistrat

unele probleme metodologice

sociopedagogice în centura periurbană Pitești

În fața acestor date se pot face unele aprecieri ca de exemplu: participarea la filmele de aventuri este mai mare decât la telejurnalele de actualitate, care la rândul ei este mai mare decât la cursul de limba franceză. Sau: numărul spectatorilor este oarecum direct proporțional cu numărul aparatelor deschise. Sau: cu cât ne apropiem de sfârșitul săptămânii (eventual, și al orelor de zi) cu atât crește și numărul telespectatorilor.

Nu excludem posibilitatea ca unele din aceste aprecieri să corespundă și altor localități decât celor pe care le-am cercetat, adică să constituie aprecieri cu caracter general. Dar datele exprimând doar numărul de participanți la unele emisiuni de televiziune nu pot fi reprezentative pentru a trage concluzii sociopedagogice ca, spre ex., asupra deprinderii de recepție a populației din centura periurbană Pitești. Noi am avut prilejul însă, să coroborăm datele de mai sus cu un întreg tablou de alte date, datorită cărui fapt credem a fi obținut unele concluzii atât cu privire la metodologia cercetării audienței televizorului, cât și unele sugestii referitoare la metodologia autoinstruirii cu ajutorul televiziunii în cadrul procesului educațional pentru adulți.

ÎN SATUL GEAMĂNA, spre exemplu, la o populație de circa 1800 locuitori, (în 480 case), situația profesională a populației adulte active (între 18—60 ani), totalizând 1200

persoane, ne arată un procent de 57,60 la sută salariați; de asemenea circa 25 la sută sînt cooperatori în cooperativa agricolă de producție, în care se constată un activ proces de profesionalizare a ocupațiilor agricole datorat culturilor intensive cerute de piața orașului aflat în imediata vecinătate.

În ziua de 21 august între orele 18—19 am înregistrat pentru populația adultă din Geamăna următoarele preocupări și situații:

— gospodărie casnică (gătit, spălat, la masă)	22 la sută
— la lucru în afară de localitate	21 la sută
— cultură (citeau, radio, televizor, film)	14 la sută
— plecați din localitate (vizite, cumpărături, concediu)	11 la sută
— odihnă pasivă (dormeau, se odihneau fără activitate)	9 la sută
— industrie casnică (vite, grădină, reparații)	8 la sută
— în vizită la vecini	8 la sută
— nonrăspunsuri (incluzînd bolnavii și alte cazuri speciale)	7 la sută

Avînd în vedere faptul că miercuri la emisiunile dintre orele 18—19, un număr de 840 locuitori nu se puteau afla în fața televizorului, iar din restul de 360 (30 la sută) care ar fi putut s-o facă 168 (14 la sută) persoane și-au afectat timpul liber pentru cultură rezultă că cei 106 telespectatori din ziua de miercuri (care așteptau un telejurnal) reprezintă un indice real — din punct de vedere al deprinderii de recepție — mai mare de telespectatori, decât indicele care rezultă din cei 330 telespecta-

tori de sîmbătă seara. Aceasta pentru că cifra locuitorilor ocupați sîmbătă seara a fost de cca. 50, față de 1150 oameni liberi pentru a putea participa la emisiunile televiziunii. Ceea ce indică faptul că deși cifrele absolute sînt de 106 la telejurnalele de actualitate și 330 la filmele seriale, în realitate deprinderea de recepție a fost mai mare în ziua de miercuri între orele 18—19.

Nu am pus în discuție faptul că

— după cum a reeșit și din alte cercetări de la noi din țară — emisiunile de informare politică au o pondere mai mare decât multe dintre toate celelalte emisiuni de televiziune; am căutat doar să obținem un criteriu științific de cercetare a deprinderii de recepție a populației din centura periurbană Pitești.

Sugerăm pe baza celor de mai sus, ca în metodologia cercetării deprinderii de recepție a emisiunilor de televiziune cifrele absolute de parti-

cipanți la unele sau altele dintre emisiuni să fie confruntate cu potențialul de telespectatori (la data și ora recoltării cifrelor respective) pe întreg eșantionul cercetat, după următoarea formulă:

$$P = \frac{N \times 100}{T}$$

In care: P = indice real de telespectatori

N = număr absolut de telespectatori

T = total populație liberă din totalul populației investigate (neocupată profesional sau extraprofesional).

În cazul cercetării unor emisiuni pentru copii de vîrstă școlară, de pildă, se consideră copiii liberi (= T) scăzînd în principal din totalul copiilor din localitate sau grupul social investigat, pe cei care se află la cursuri, care își fac lecțiile acasă, care ajută pe părinți în gospodărie, care participă la activități extrașcolare și pionierești și pe cei care nu se află la domiciliu fiind plecați cu alte destinații decît la joacă, pe stradă sau la vecini.

Formula de mai sus are nevoie de unele corecții în interpretare avînd în vedere afluxul de telespectatori de captare (prin fenomenul de dilatare):

— densitatea televizoarelor pe teritoriul populației investigate (la Geamăna, de pildă, revine un televizor la 3 case, în timp ce la Rotărești se află un televizor la mai bine de o casă și jumătate, fapt care favorizează afluxul de telespectatori de captare — fenomen de dilatare — din

rîndul neposesorilor de televizoare), — nivelul și intensitatea interrelațiilor rurale tradiționale care favorizează afluxul de telespectatori de captare (pe sistemul și gradul de înrudire, cercuri informale de priete-

lespectatori; iar 1.150 locuitori liberi care au putut opta sîmbătă pentru televizor — 330 locuitori care au optat (telespectatori) — 28,70 la sută telespectatori, ne oferă indici reali ai audienței emisiunilor televiziunii care pot fi folosiți în interpretarea conducerii procesului educațional în rîndul adulților.

Astfel, deși sîmbătă seara au fost în cifre absolute mai mulți telespectatori (330 față de 106 din ziua de miercuri), audiența reală a fost mai bună — din punct de vedere al studiului deprinderii de recepție — miercuri cînd 29,45 la sută din locuitorii liberi au căutat televizorul, față de indicii de 28,70 la sută din locuitorii liberi care au participat la emisiunea de sîmbătă seara.

Menționăm că surprinderea „pe viu” a datelor (fără chestionare sau fișe la domiciliul posesorilor de aparate spre a face autoînregistrări de date, și fără anchete retrospective) a eliminat cu desăvîrșire orice interinfluență anchetator-anchetat.

DATELE FURNIZATE de vizitarea caselor cu aparate de televizor la o emisiune din ciclul „Curs de limba franceză” — cercetînd nivelul deprinderii de autoinstruire și autoeducație în centura periurbană Pitești — ne-au permis unele reflexii în legătură cu metodologia predării acestui curs, și prin extensie, și a celorlalte cursuri similare.

Printre cei 17 telespectatori din Geamăna și 30 telespectatori din Rotărești, înregistrați la 19 august a.c. la „Cursul de limba franceză” nu era nici un cursant (cu o excepție

nie sau vecinătate, autoritate a liderilor oficiali și neoficiali de opinii etc).

Apreciem — pînă la o altă confruntare concretă — că aceste corecții nu pot modifica prea mult indicii obținuți prin formula propusă și că pot fi folosiți pentru interpretări sociopedagogice ca indici reali de telespectatori.

Pentru satul Geamăna:

— Calculul: miercuri — 1.200 locuitori adulți — 106 telespectatori — 8,84 la sută telespectatori; iar 1.200 locuitori adulți — 330 telespectatori — 25,70 la sută telespectatori, ne oferă indici relativi ai audienței emisiunilor de televiziune care dau o imagine a cuprinderii populației la o emisiune sau alta.

— Calculul: 360 locuitori liberi care au putut opta miercuri pentru televizor — 106 locuitori care au optat (telespectatori) — 29,45 la sută te-

Analiza motivelor de informare

care comportă discuții): fără nici o excepție, toți telespectatorii erau sub 17 ani, majoritatea între 4 și 9 ani.

lor cu caiete de notițe și de teme. eventual care să și înregistreze emisiunea pe bandă de magnetofon.

Motivația participării:

— „așteptăm să vedem ce urmează”	22
— „le-am deschis televizorul să nu ne mai tot incurce prin curte” sau „să se mai astîmpere de la joacă”	14
— „e frumos”	3
— „sîntem elevi și facem franceza la liceu, cînd avem timp, mai bine stăm la televizor”	6
— sînt corijent la franceză și de săptămîna trecută stau și ascult emisiunea de limba franceză”	1
— (televizorul funcționa fără telespectatori, în bucătărie o femeie de 25 de ani, gătea așteptîndu-și sotul de la uzină); „l-am deschis să aud ce urmează;	1

În ziua anchetei printr-un calcul estimativ, în Geamăna un număr de cca 100 persoane adulte erau libere pentru a putea urmări emisiunea respectivă, în Rotărești cca. 60. Aplicînd formula de mai sus rezultă pentru ziua anchetei o completă neaderență în rîndul adulților din cele două sate față de cursul transmis pe micul ecran; sociopedagogic nu se poate încă trage nici o concluzie întrucît ancheta trebuie extinsă și asupra altor cursuri similare (din zilele următoare) și să se repete pentru cursul de luni.

Ceea ce însă poate fi relevat este absența cursanților, a telespectatori-

Această absență ridică problema cunoașterii prin cercetare științifică a circulației informației (în cazul nostru: a lecțiilor de limba franceză) în ambele sensuri ale drumului curent al informației vehiculate prin mass-media.

Astfel la sensul: „cine transmite informația, ce transmite, de ce, (în ce scop) cînd, cum și cui?”, să fie bine cunoscut și sensul de circulație: „cine înregistrează informația, ce recepționează, de ce (în ce scop), cînd, cum și de la cine?”. Cu alte cuvinte care este gradul de selectivitate al recepționarului față de emisiunea respectivă.

Discuția cu o fostă cursantă, care, în altă localitate din eșantionul nostru periurban, a urmat patru lecții și care ne-a arătat că o întrerupere fortuită de alte patru emisiuni a împiedecat-o să poată continua ciclul, ne îndeamnă să sugerăm lui „cine transmite” ca să se adreseze lui „cine recepționează” nu numai cunoscîndu-l bine pe acesta din urmă, dar introducînd în metodologia predării acestor cursuri „fără profesor” elemente curente ale învățării programate cu ajutorul ecranului de tip mașini de instruire programată (sistemele Skinner și Crowder sau mașina de instruire programată folosită de Institutul de științe pedagogice din București).

Se mai poate încă discuta dacă la cursurile „fără profesor”, prin televiziune nu poate fi folosită experiența liceelor prin radio-televiziune sau elemente metodologice ale predării la universitățile populare.

Datele înregistrate de noi în centrul periurban Pitești în cadrul studiului preliminar și a fazei pilot a cercetării încă nu ne furnizează suficiente elemente spre a participa la dezbaterile problemelor ridicate mai sus. E posibil ca în continuarea cercetării — care nu are însă ca principal obiect relația televiziune-tele-spectator — să obținem unele date pentru o mai amplă discuție metodologică.

Mijloacele de informare

George DAVIDESCU
(Agerpres)

O INTERESANTĂ IDEE și, totodată, utilă au avut organizatorii Simpozionului de la Ljubljana. Școala superioară de științe politice din localitatea menționată, Institutul iugoslav de ziăristică și Centrul de cercetări al opiniei publice din Belgrad, împreună cu Federația ziăriștilor din Iugoslavia — sub patronajul Comisiei naționale iugoslave UNESCO, de a reuni deopotrivă pe teoreticieni și practicieni din domeniul presei mondiale în jurul temei: „Mijloacele de informare și înțelegerea internațională”.

Comunicările și discuțiile desfășurate între 3 și 5 septembrie a.c. în capitala R.S. Slovenia, de cadre didactice ale unor institute de învățământ superior de științe politice, sociale și ziăristică, de cercetători în domeniul informațiilor și opiniei publice, de juriști, de reprezentanți ai unor departamente de informație și presă, ai institutelor specializate O.N.U. și UNESCO, ai unor agenții de presă, ziare, organizații de radio și televiziune, au demonstrat rolul important al mijloacelor de informare și al celor care lucrează în acest sector, datorită lor de a-și uni străduințele pentru a răspunde scopului suprem: informarea obiectivă, promptă, completă și calificată a opiniei publice din propriile lor țări și din alte state în folosul progresului, înțelegerii și cooperării internaționale.

Pe lângă lucrările Simpozionului propriu-zis, au avut loc: o reuniune a secțiunii de sociologie și psihologie a Asociației internaționale de cercetări în domeniul informațiilor (AIERI) și o masă rotundă pe tema „Rolul și situația corespondentului de presă în străinătate”.

Comunicările ținute în cadrul Simpozionului — circa 30 — au fost orientate pe trei grupe tematice:

Însemnări de la simpozionul de la Ljubljana

1) schimbul internațional de informații și opinia publică mondială în lumina științelor sociale și a cercetării empirice;

2) Rolul mijloacelor de informare publică în sistemul comunicării internaționale;

3) Rolul O.N.U. și UNESCO în domeniul informațiilor.

Amintindu-ne de apropiata aniversare a proclamării de către Adunarea Generală a O.N.U. a Declarației universale a drepturilor omului s-a invocat acel articol care accentuează libertatea opiniei și a exprimării, a schimburilor de informații și idei, prin orice mijloc și fără deosebire de frontiere. Acest principiu a devenit baza drepturilor și libertăților în sfera comunicării internaționale.

În ciuda existenței frontierelor și a neînțelegerilor care separă lumea contemporană, procesul de comunicare a devenit universal. Acest fapt se datorează progresului tehnic care face ca o informație să se răspin-

dească în scurt timp, simultan, în cele mai îndepărtate regiuni ale globului, dar și dorinței exprese a oamenilor de pretutindeni de a se cunoaște mai bine, de a conlucra pentru a asigura progresul continuu al umanității.

A fost scoasă în evidență, în cadrul Simpozionului de la Ljubljana, influența pe care o exercită bogăția de informații asupra manifestărilor de pe glob, prin intermediul presei, radioului, televiziunii și în ultima vreme, prin sateliți. Evenimente care altădată erau sortite să rămână în cadrul strâns al unei arii locale, sînt aduse astăzi la cunoștința opiniei publice mondiale. Oamenii devin tot mai conștienți de faptul că întimplări din orice parte a lumii pot avea consecințe asupra restului ei. Atitudinea lor față de evenimente poate influența cursul acestora. Guvernele devin din ce în ce mai susceptibile nu numai la reacția opiniei publice din propria lor țară, ci și față de aceea a opiniei publice mondiale. Ambele exercită o influență din ce în ce mai mare asupra hotărîrilor în domeniul politicii interne și externe.

Nu se poate trece, de asemenea, cu vederea peste însemnătatea pe care o prezintă difuzarea amplă a informațiilor despre noile descoperiri științifice și posibilitățile aplicării lor, în direcția progresului omnirii.

Îa afară de faptul că stimulează participarea omului modern la desfășurarea problemelor naționale și internaționale, de faptul că-l completează cunoștințele acumulate în școli și universități, mijloacele de informare servesc și ca instrument de agravare a contradicțiilor societății contemporane, ca instrument al „violentei intelectuale” asupra omului. Deoarece mijloacele de informare

și înțelegerea internațională

oferă o ocazie extraordinară de influențare a opiniei publice, ele reprezintă o armă periculoasă când sînt în posesia forțelor care acționează împotriva intereselor și idealurilor umanității. Mai mulți vorbitori au relevat faptul că informația, ca un serviciu de interes general, nu trebuie să fie sub dependența exclusivă a capitalului, a marilor concerne de presă, radio și televiziune.

Informarea opiniei publice, ca cercetare și comunicare a adevărului, incumbă obligații de onoare celor care studiază fenomenul respectiv și ziariștilor. Ei au datoria să colaboreze strîns pentru a promova libertatea de exprimare a cetățenilor, pentru a ține trează atenția popoarelor, în mod obiectiv, operativ și competent, asupra problemelor care le frămîntă.

Pledoarii conjugate au fost făcute în favoarea sprijinului care trebuie acordat țărilor în curs de dezvoltare pentru a-și întemeia și dezvolta mijloace de informare proprii care să servească propășirii lor independente și stabilirii de cît mai multe și trainice punți între ele și cu toate țările de pe glob.

Au fost evocate străduințele O.N.U. și instituțiilor ei specializate pentru promovarea principiilor de răspundere liberă a informațiilor, de înțelegere și cooperare pașnică între popoare, insistîndu-se, totodată, asupra datoriei Organizației internaționale și statelor care o compun de a duce pînă la capăt munca la o serie de convenții și coduri privind libertatea informației, culegerea și transmiterea internațională a știrilor,

condamnarea genului de propagandă care amenință pacea și drepturile fundamentale ale omului, definirea principiilor eticii profesionale a celor care lucrează în domeniul mijloacelor de comunicare, ca și asupra instaurării în practică a prevederilor acestor documente.

APELUL ADRESAT de Simpozionul ziariștilor și asociațiilor lor, oamenilor de știință, institutelor de învățămînt și de cercetări de profil, statelor membre ale O.N.U., UNESCO și altor organizații internaționale, precum și diverselor organizații guvernamentale și ne guvernamentale, subliniază că respectarea strictă a libertății de exprimare și informare, în orice situație, constituie o condiție de bază a independenței națiunilor ca și de altfel a libertății omului, a bunei înțelegeri între popoare. Este adresat un indemn ziariștilor și organizațiilor lor ca să lupte cu fermitate pentru respectarea eticii ziaristice, a independenței și responsabilităților lor, împotriva propagandei dăunătoare, dezinformărilor și informărilor neobiective, să militeze pentru adoptarea Codului internațional de etică a ziariștilor și Statutului ziariștilor ca lucrători publici independenți. Oameni de știință din domeniul mijloacelor de informare sînt chemați să-și sporească eforturile în investigarea tuturor formelor și aspectelor informării internaționale, să extindă cooperarea internațională în domeniul cercetării, schimbului de documentare și rezultatelor științifice.

Apelul recomandă O.N.U., printre altele, ca să reia și să completeze munca la documentele care privesc

informarea universală, să întărească serviciile sale de informare, să studieze posibilitățile de a stabili o Agenție de comunicare prin sateliți a Națiunilor Unite, să sprijine crearea unei Agenții internaționale de presă pe baze cooperatiste, să încurajeze crearea unui Centru internațional pentru studierea opiniei publice mondiale.

Participanții la Simpozionul de la Ljubljana și-au exprimat părerea că asemenea reuniuni ar trebui să devină o trăsătură permanentă a activității celor care lucrează în domeniul informației și comunicării internaționale, inițiativa de a organiza asemenea întâlniri putînd-o avea orice țară.

Colegiala ambianță pe care au creat-o organizatorii Simpozionului din atrăgătorul oraș iugoslav, celor peste 100 de delegați din 25 de țări ale Europei, Americilor, Asiei și Africii, organizarea minuțioasă și totodată elastică a lucrărilor au fost completate de agreabile excursii în cocheta stațiune climaterică Bled, la celebra peșteră Postojna, în primitorile stațiuni de pe litoralul Mării Adriatice — Koper și Portoroz.

A FOST foarte plăcut pentru semnatarii acestor rînduri ca să constate interesul multor participanți la Simpozionul de la Ljubljana față de realitățile din țara noastră, față de realizările poporului român, să audă exprimînd admirația la adresa politicii externe promovată cu consecvență de conducătorii noștri, în sprijinul independenței și suveranității naționale, al colaborării și cooperării internaționale, al înțelegerii universale.

Karel Stoll —

(R. S. Cehoslovacă)

maestru al instantaneului de artă

Eugen ATANASIU

NEÎNDOIELNIC, cea mai dăunătoare prejudecată a fotografiei și a celor care o profesază meșteșugărește este elaborarea. Căci, munca și înzestrarea totală a fotoreporterului se finalizează — ca și a unui trăgător de elită — în „apăsarea pe trăgaci”, în acea fracțiune de secundă în care el a hotărât ca ochiul fotografic să se deschidă asupra lumii. Restul, desigur important, poate rămâne pe seama unui virtuos laborant și chiar acesta este și adevărul în cazul marilor fotoreporteri care nu lasă timp să le scape din obiectiv. Dar, nu! Multora lucrul li se pare prea simplu, la „Indemina tuturor”. Ca într-un rondel de Cicerone Theodorescu în care fetița poetului este întrebată: „Ce face tăticu?” și ea răspunde candid: „Nimica, ce să facă, scrie...”. În acest punct începe falsă tentativa de a da prestigiu profesurii, ceea ce înseamnă, în fapt, cancerul fotografiei: elaborarea, care înlocuiește prin aranjament funcția esențială a talentului fotografic — promptitudinea avizată a gestului instantaneu. Ne trezim astfel, spectatori blazați ai unor peisaje, oameni și întâmplări alți de bine așezate în cadru încât orice a fost natural e mort demult. Viața a încetat subit să tanspară prin lentila aparatului; ca niște lantose, oamenii au fost elaborați în atitudinile lor, au fost

KAREL Stoll: *Marla Drottnerova de la Teatrul Național din Praga*

pregătiți să fie priviți. Într-un cuvânt, subiectele s-au lăsat așteptate la clipea maximei frumuseți care, cel mai adesea, înseamnă neadevăr căci frumosul și urtul sînt proporționale vieții și tocmai interesul pentru acest raport dinamic înseamnă de-ventre, indignare, revoltă sau răgaz plin de speranțe înseamnă participarea spectatorului de fotografie și, implicit, valoarea de comunicare și calitatea acestei valori proprii artistului fotograf.

NIMIC NŪ ESTE mai grăitor în susținerea unui adevăr decît sprîji-

nul de convingere și talent al artistului. Am fost privilegiat să cunosc nu demult un asemenea artist, e drept, nu singurul în lumea largă a fotoreporterilor dar care, cu fiecare zi, adună mărturia certă a propriei creații. Karel Stoll, a cărui expoziție impunea recent iubitorului de artă fotografică aflat la Praga, nu este un nume trecător. Avînd astăzi aproape cinci decenii de existență, el s-a afirmat printr-o durabilă prezență în paginile presei — îndeosebi a celei ilustrate. La expoziția mondială de la Bruxelles (1958), creația lui

Pavel Zdichynec și Astrid Sturova de la Teatrul Național din Praga

fotografică a fost medaliată. Periodic, Karel Stoll își expune rezultatele unor energice și continue căutări, strădania sa inspirată de a capta pe peliculă dimensiunile realității — efort ce se materializează prin călătorii și observarea sensibilă a orice consideră artistul demn de interes.

Evident, Karel Stoll a însumat experiența anilor de profesiune care-l învăță să nu aștepte întâmpla-

rea pentru a-și extrage substanța fotografiilor sale. Mi-a mărturisit-o, dar nici nu mai era nevoie căci ultima sa expoziție pe tema baletului o ilustra cu prisosință. Dar atenție: aceasta nu înseamnă cultul elaborării.

Ca artă a scenei, baletul își re-luce seară de seară, în fața publicului, opera rămasă o dată cu căderea cortinei doar un bun al memoriei. Și deci, seară de seară, ba-

letul cunoaște propriile-i succese și abisuri. Cum să extragi atunci sensul estetic al cuvintului „balet” care înseamnă grație, eleganță, putere? Am cercetat îndelung fotografiile — zeci de exponate din cele 167 care includeau și portrete — și concluzia a fost aceeași: arta se comunica privitorului cu puterea devenită magică a instantaneului. Ea grăia ochiului — dincolo de sala de spectacol — cu acea transfigurare pe care o cunoaște artistul doar în fața publicului, doar în plină dezvoltare a ideii careia îi dă viață în luminile rampelor.

AVUSESEM PRILEJUL să văd, în ziare și reviste, alte instantanee ale lui Karel Stoll. Mai mult, chiar: l-am observat lucrând în zilele Festivalului internațional al filmului de la Karlovy Vary, în această vară. Dar a face instantaneu pe un subiect de artă — care, prin ea însăși redimensionează realitatea, amplificându-i unele laturi, stilizându-i altele — este, desigur, un examen cu altă mai greu. Tocmai de aceea, mi s-a părut edificator studiul acestor fotografii, asupra cărora autorul mi-a dat confirmarea — dacă mai era nevoie — că nu a efectuat „reluări” ale unor scene expresive, după spectacol, pentru a sublinia constanta de calitate reprezentativă pentru un solist sau un ansamblu. Atunci?

Există în arta lui Karel Stoll o profundă răspundere a gândirii fotografice și a sentimentului estetic asupra subiectului. Căci, așa cum arătam, instantaneu nu înseamnă „la întâmplare”. Fotografiind-o, de pildă, pe artista Nadia Blajčikova în rolul Maria din „Fintina din Bacchisarai” pe scena Teatrului Național din Praga, Stoll n-a ales momentul unei sărituri pentru efectul ei spectacular. Din compoziția fotografiei simțim în ridicarea de la sol elanul gestului care divulga atât de convingător sentimentele eroinei interpretate (Maria). Elementul de decor pe fondul căruia este fixat acest zbor „înainte și tot mai sus”, prelungeste mișcarea pe orizontală, o detailează ochiului. Un îndemn subtil ne determină, astfel, să observăm ceea ce în fulgerarea clipei a fost doar o înălțare, un avânt. Acum, se impune pleneră admirația pentru balerină, pentru gestica ei hotărâtă care însă condensează atribuțiile femininității, nu pur și simplu a unei grații sportive. Lumina pune în evidență iluzurarea mătăsoasă a rochiei iar umbra transparentă, de voal, pe care ea o lasă întregeste farmecul grăitor al momentului surprins.

Instantaneul cere asocierea plastică, evocatoare. Intr-o altă foto-

grafie care prinde „în plan american” (cum se spune în limbajul cinematografic) pe Dana Ledeca în „Doctor Faust” fouett-urile balerinei produc un efect de înfășurare a eșarfei de voal care o îmbracă. De astădată, Stoll a renunțat la mișcarea picioarelor balerinei și chiar la ansamblul poziției sale. Așteptând-o în dreptul unui decor, ale cărui linii spiralete conjugă parcă mimicii sale ideea infinitului, el a redat-o privirii noastre cu o aerație, cu o puritate fragilă, demnă de eroină.

O componentă fundamentală a fotografiei este lumina. În instantaneu, ea devine însă, componentă dificilă. A o elabora a o aranja înseamnă a adăuga rețușul desfigurant peste autentic. Stoll descoperă însă chiar în dificultate o puțină estetică. Lucrând exclusiv la lumina normală a scenei, el își potrivește astfel expunerea încît momentul își va sporii autenticitatea dar în direcția scontată de artist. Tarantella din actul II al „Lacului lebedelor” de Ciaikovski (tot la Teatrul Național din Praga) trezește uimire: „neclaritatea”, acea „poză mișcată” de care se îngrozeste orice fotoreporter a devenit artistică: Chipurile balerinelor abia se observă, minile lor se deslășesc în mișcarea centrifugă, rochiile se continuă larg deslăcuite din bust alcătuiind parcă niște cupe de șampanie așezate cu piciorul de cristal în sus... Planul înclinat din care este prinsă scena dă accelerație și o curgere în crescendo care nu este o accidentală „găselniță” de formă ci redă spiritul însuși al dansului, originar din sudul Italiei, al cărui tempo se animă progresiv pînă la a defina, în final, o fascinantă viteză.

Studiul, multiplanurilor, al liniilor plastice pe care le închipuie trupurile elastice ale balerinelor, contrastul de mișcare și statică în aceeași scenă relevă adaptarea creatoare a retinei fotografice la ceea ce esențializează brusc instantaneul, în forme și acțiuni înreși. Toate acestea și multe altele, Karel Stoll, le-a localizat în suita operelor sale dedicate baletului ca într-o probă evidentă a faptului că instantaneul poate constitui un instrument eficace pentru artistul modern, că el reprezintă în ultimă instanță un concentrat extrem de activ al măiestriei ce fertilizează talentul adevărat.

Tendințe și cerințe actuale

Pe marginea unor convorbiri la

Asociația ziariștilor fotoreporteri din Franța

Eugen IAROVICI

SE PARE CĂ nu există publicație pe vreun meridian al globului în care secretarul de redacție să nu fie „la bête noire” pentru fotoreporteri. Se pare că nici un secretar de redacție nu este capabil să înțeleagă eforturile supraomenești necesitate de realizarea unor fotografiilor și nu este în stare să aprecieze nici calitățile, nici „găselnițele” estetice ale producțiilor fotografice. El este rupt de realități și nu face altceva decît să stea toată ziua pe un scaun comod, să bea cafea, preocuparea lui principală fiind să-i chiniască pe bleii fotoreporteri cerînd numai lucruri imposibile, respingînd fotografiile cele mai bune sau, în cel mai bun caz, publicîndu-le chitanțe și pe spații cu mult mai mici decît meritau.

Situația de mai sus mi-a fost confirmată aproape întocmai la o întîlnire foarte interesantă pe care am avut-o la Paris cu un grup de fotoreporteri francezi, membri ai Asociației ziariștilor fotoreporteri.

Deși relațiile secretar de redacție — fotoreporter sînt oriunde fundamental aceleași, ele se plasează la fiecare publicație la nivele diferite. Din necesități de individualizare a publicațiilor, fotografiile sînt alese pe criterii foarte stricte astfel ca să corespundă politicilor redacționale. Fotoreporterii trebuie să cunoască foarte bine cerințele specifice publicației la care lucrează sau la care supun fotografiile, pentru că nu se fac nici un fel de concesii.

În general, preferințele se îndreaptă spre fotografiile care să poarte amprenta originalității în redarea unui eveniment, a unui fapt de viață sau al unui portret. Trebuie ca fiecare fotografie să fie pregnantă prin formă — chiar socialistă sau prea ternă prin funcționalitatea ei — însă, în același

timp, să poarte o idee, o constatare personală, interesantă, inteligentă, să comunice fără posibilitate de echivoc ceva. Se depun eforturi mari ca să se surprindă „momentul decisiv”, gestul caracteristic, cadrulul circumscris la esențial, imaginea încărcată cu semnificație. O fotografie de presă trebuie să atragă atenția și să spună ceva nou, important, neobișnuit sau să prezinte sub unghi nou obișnuitul, cotidianul, tema „de serviciu”.

Dacă, așa cum arătam și mai sus, acestea sînt tendințele, cerințele variază de la publicație la publicație și, uneori după nevoi, de la o ediție la o altă ediție a aceluiași ziar. Am văzut respinse fotografii de o calitate excepțională. Mi s-au explicat și motivele: unele prezentau realitatea cu prea multă indolență, altele erau vederi generale fără vreun element principal care să atragă privirea. Un portret admirabil a fost respins fiindcă personajul nu era văzut în conformitate cu ideea publicului despre el ș.a.m.d. După cum se vede, motivele de respingere a unor fotografii se plasează la nivele de mare subtilitate.

Fapt cert este că, în afară de celebra excepție a lui „Le Monde”, care nu utilizează fotografii, se dă o mare însemnătate ilustrației fotografice în presă; o luptă permanentă în curs pentru obținerea de fotografii exclusive și pentru ca fotoreporterii publicației să poată fi prezenți la aproape orice eveniment. Redacțiile și fotoreporterii sînt foarte bine informați, printr-o întinsă rețea de legături oficiale și personale. Secretul succesului unei publicații este adesea suma relațiilor membrilor redacției și puterea lor de pătrundere chiar și în cercurile cele mai închise. În redacție trebuie să se știe cît mai multe și în fiecare dimineață sarcini-

le sînt împărțite reporterilor și fotoreporterilor pe baza informațiilor primite. În cursul zilei rămîn în redacție numai fotoreporterii care să facă față în mod operativ „alarmelor” neprevăzute.

În strînsă legătură cu fotoreporterii lucrează și serviciul de documentare. Mereu este nevoie de vreun portret mai nou al unei celebrități, de surprinderea unui aspect în curs de dispariție, de etape importante dintr-un proces în curs de desfășurare. Serviciul de documentare furnizează adesea idei și materiale fotografice foarte prețioase.

Deosebit de interesant mi s-a părut faptul că preocuparea pentru ilustrație — fotografică sau grafică — depășește porțile redacțiilor, formînd un obiect de studiu teoretic multilateral în mai multe centre. Am avut prilejul să pot sta de vorbă cu d. Albert Plécis de la ziarul „Parisien libéré”, autorul unei cărți intitulată foarte sugestiv „Gramatica imaginii” în curs de apariție și fondatorul asociației internaționale „Gens d'images” (Oameni ai imaginilor). Această asociație — avînd ca membri fotografi, ziaristi, editori, factori de răspundere din poligrafie și publicitate din mai multe țări — studiază anumite aspecte ale imaginii ca mijloc de comunicare și prezintă o dată pe an, la un congres, rezultatele cercetărilor, care, după cîte mi-am putut da seama din citirea unora din referate și din lista titlurilor referatelor făcute, îmbrățișează o tematică, de la machetare la propagandă vizuală și de la noi formule de albume fotografice la economie publicitară. Aceste preocupări fac parte din ceea ce începe să se numească „cultura imaginii”, cunoașterea unor legi obiective prin care să se potențeze la un nivel mai ridicat eficacitatea comunicării prin imagini.

Exercitîndu-și profesiunea în efervescența unor preocupări foarte serioase și vitale — științifice, artistice, etice, economice — preocupări acute în care adesea datorită luptei de concurență, miza este dispariția publicației pentru care lucrează, fotoreporterul trebuie să lupte mereu, să se fiind la curent cu tot ceea ce este nou. Altfel, începe să se spună despre el că „este un băiat bun, un om muncitor și cinstit, un tehnician perfect, are multe relații, însă lucrările lui au căpatat un aer demodat”. Această caracterizare este suficientă pentru ca el să nu mai găsească de lucru în presă.

Fotografie realizată cu film Kodak Recording într-o stație de metro din Paris la lumina slabă cu diafragmă 8 și 1/60

Fotoreporterii cu care am avut plăcerea să stau de vorbă, mi-au împărțit cu o caldă colegialitate multe aspecte din preocupările și viața lor.

Majoritatea au trecut la formatul mic — 24/36 mm — și lucrează simultan cu mai multe aparate cu obiective cu distanțe focale diferite. Tehnica lor este foarte variată, după cum sînt și căutările lor în rezolvarea plastică. Mulțumită apariției, în timpul Jocurilor Olimpice de la Grenoble, a filmului Kodak Recording cu o sensibilitate uluitoare (pînă la 4 000 KSK) și cu o granulație foarte fină, domeniul blitz-ului s-a restrîns foarte mult. Am avut prilejul să lucrez cu acest film și am făcut expuneri de probă pe culorile cele mai întinse ale filmului din Paris, fiind sigur că la diafragma 8 și 1/60 nu voi reuși nimic. Totuși rezultatele obținute cu cel mai simplu revelator pe care-l utilizez de obicei (metol-sulfit-apă) au fost excelente.

Fotoreporterii de la revistele ilustrate lucrează aproape în exclusivitate pe film reversibil color, deoarece niciodată nu sînt siguri dacă reportajele pe care le fac vor fi publicate color sau alb-negru și adesea s-au găsit în situația ca cea mai bună imagine realizată să fie în alb-negru, cînd li se cerea pentru o

pagină dublă în culori. De obicei, ei forțează filmele color la sensibilități mult mai ridicate decît cele indicate de fabrică și compensează această pierdere de sensibilitate printr-o dezvoltare prelungită. De exemplu, filmul Ektachrome H. S., care are o sensibilitate de H. S., poate fi expus chiar și pînă la 1200 ASA, fără vreo deteriorare gravă a redării coloristice. În schimb, de pe diapozitivele color se pot executa oricînd fotografii alb-negru.

DISCUTÎND cu fotoreporterii francezi, ești trapat de înaltul lor nivel cultural, de preocupările lor multiple, de informarea lor temeinică asupra a tot ceea ce se întîmplă în țara lor și peste hotare, de un punct de vedere personal care, adesea, dovedește o mare noblețe sufletească. Cele de mai sus sînt combinate, în afară de cunoștințele profesionale temeinice, cu o adîncă seriozitate și cu un sentiment de răspundere pentru muncă și atașament față de publicația la care lucrează. Mi-am dat seama, desigur, că ei își desfășoară activitatea în alte condiții și cu alte mijloace decît noi. Totuși cred că am întîlnit multe preocupări comune, apropiate, între care efortul pentru lărgirea continuă a orizontului și desăvîrșirea pregătirii profesionale se află, cum de altfel și trebuie să se afle permanent la loc de frunte.

Intr-o expoziție orădeană

ȘTEFAN VILIDAR: Lumini și umbre

DUPĂ UN CIRCUIT început în Oradea, continuat în Marghita, la ora actuală, expoziția de fotografii artistice intitulată *Ilustrația fotografică-oglină și cronică vie în presă* a fotoreporterilor ziarelor „Crișana” și „Făk-Iya”, Emeric Popper și Ștefan Vilidar, înclină privirile vizitatorilor sălontani, urmînd să-și încheie circuitul la Beluș. Cele 66 de fotografii ale celor doi fotoreporteri s-au vrut și înseamnă un popas în meditație pentru vizitatorul interesat să cunoască o multitudine de aspecte ale vieții. În fața peisajului construcției socialiste, privirea urcă verticalele schelelor, blocurilor, sondelor sau liniilor de înaltă tensiune din tablourile Colț de șantier de E. Popper sau Gravură în „Aurul negru” de Șt. Vilidar cu atîta naturalețe încît trecînd la imaginea brăncușienei Coloană infinite (Șt. Vilidar) desprindem zborul nostru în sus, edificator și optimist, cu claritate, ca pe un mers firesc, ascendent, al istoriei. În continuare, adevărate compoziții, de un conținut robust (Dantele, Tabla de șah pe apă. Drum înzăpezit, Vlăstare de toamnă de Șt. Vilidar, Lacul lebedelor, toaleta ecranului, Lacul vrăjît, tripticul Portret din Inel, În vîrtejul dansului și Mîini îndemînătoare de E. Popper), portrete (Artistul poporului Ion Voicu, Pictorul Iakobovits Nicolae, Schiță... Paul Fux de E. Popper, poetul Horváth Imre, Trecutul — portret de bătrîn de Șt. Vilidar) cit și dilirite peisaje întregesc imaginea de ansamblu a expoziției, cu o tematică bogată și variată, reflectare în alb și negru, în lumini și umbre a vieții noastre cotidiene, a gîndurilor, aspirațiilor și pasiunilor noastre.

În fața expoziției celor doi fotoreporteri (expoziția a fost organizată de Filiala Ununii ziaristilor din Oradea) trăiești parcă senzația citirii unui roman de actualități al cărui autori sîntem toți, lăurari ai minunilor cu care ne-am înconjurat viața. Generatoare de revelații estetice, educative, expoziția credem că și-a atins șinea. Rezonanța imaginilor expuse a fost de altfel răsplătită cu dărnicie prin aprecierile pozitive înscrise în caietul de impresii.

Teodor CRIȘAN

Ziariști
români
peste
hotare

Însemnări de trimis special

Mircea MOARCĂȘ

● La Casa internațională de odihnă a ziariștilor de la Balaton-széplak (R. P. Ungară) s-au desfășurat între 31 august — 6 septembrie a.c., lucrările consfăturii ziariștilor economiști din țările membre ale C.A.E.R., cu tema „Rolul comerțului exterior în economia națională a țărilor socialiste”. Uniunea ziariștilor români a fost reprezentată la această consfătuire de o delegație formată din Mircea Anghelescu („Scînteia”) și Gheorghe Crețoiu („Viața economică”).

● Între 3—5 septembrie a.c., la Ljubljana a avut loc un simpozion internațional cu tema „Mijloacele de informare și înțelegerea internațională”, organizat de Uniunea ziariștilor din R.S.F. Iugoslavia. Din partea Uniunii ziariștilor români, la lucrările simpozionului a participat George Davidescu, redactor la Agerpres.

● În cadrul schimburilor dintre Uniunile de ziariști din Republica Socialistă România și R. D. Germană, un grup de ziariști economiști format din Const. Constantin („Contemporanul”), Hugo Hausl („Neuer Weg”) și Vasile Bolescu („Viața economică”) a întreprins, între 17 septembrie — 1 octombrie, o vizită de documentare în R. D. Germană.

● Un grup de ziariști specializați în probleme ale agriculturii (C. Bordeianu, redactor la „Scînteia”, Em. Albușescu, secretar general de redacție al revistei „Agricultura socialistă”, și A. Peride, redactor la ziarul „Cronica sătmăreană”) au făcut la începutul lunii octombrie a.c. o vizită de documentare în R. P. Polonă, în cadrul schimburilor de ziariști specializați dintre uniunile din cele două țări.

ÎN CURSUL LUNII octombrie o delegație a Marii Adunări Naționale a României, sub conducerea președintelui M.A.N., Ștefan Voitec, a făcut o vizită în Republica Tunisiană.

Vizita delegației parlamentare române în Tunisia s-a înscris în programul larg de contacte interparlamentare directe, pe care adunarea reprezentativă a țării noastre și l-a propus în scopul unui larg schimb de păreri cu deputați străini, cu reprezentanți de frunte ai vieții publice internaționale, în scopul unei mai bune cunoașteri reciproce și a colaborării, în interesul păcii și cooperării internaționale.

Așa cum sublinia tovarășul Ștefan Voitec, plecînd de la ideea că rezolvarea problemelor internaționale actuale impune răspunderi sporite fiecărui stat — mare sau mic — considerăm că o parte esențială din aceste răspunderi revine parlamentelor. Parlaamentele și parlamentarii pot juca un rol important în promovarea pe arena lumii contemporane a principiilor de justiție și echitate, în apărarea dreptului la libertate, independență și progres al tuturor popoarelor, în dezvoltarea cooperării internaționale. Pe deasupra deosebirilor de păreri politice, filozofice sau religioase, îndatorirea supremă a celor aleși în organele de o asemenea răspundere din viața fiecărui stat este de a participa la soluționarea complexelor probleme care confruntă azi omenirea.

Întreaga vizită — prima vizită a unei delegații parlamentare române în Tunisia — s-a desfășurat sub semnul bunăvoinței, al înțelegerii depline și al respectului mutual. De subliniat este faptul că prezența deputaților români în capitala tunisiană a avut loc la pu-

țin timp după ce România și poporul ei au salutat cu deosebită căldură pe eminentul om de stat, Habib Bourguiba, președintele Republicii Tunisienne, și în cadrul deosebit de favorabil creat în urma convorbirilor purtate de conducătorul tunisian cu conducătorii români.

După cum sublinia dr. Sadok Mokkadem, președintele Adunării Naționale Tunisienne, relațiile de prietenie dintre Tunisia și România evoluează pozitiv pe baza unui profund respect mutual și interes reciproc. Popoarele celor două țări, — sublinia înaltul demnitar tunisian — sînt profund legate de cauza independenței lor naționale, obținute cu prețul unor grele sacrificii și văd în hotărîrea și consolidarea ei un puternic stimulent de noi izbînzî. Departe de a se închide în ele însele și de a se izola de restul lumii cele două popoare sînt ferm atașate cauzei consolidării păcii și instalării unor relații armonioase și echitabile între state indiferent de sistemul lor politic, social sau economic. În sfîrșit, și în mod deosebit, dorința stabilirii demnității omului într-o societate bazată pe libertate și dreptate, constituie încheierea tuturor acțiunilor întreprinse între partidele și guvernele celor două țări, a tuturor eforturilor lor pentru dezvoltarea economică și progresul social.

În timpul vizitei în Tunisia, membrii delegației parlamentare române au fost primiți de președintele Tunisiei, Habib Bourguiba, care a evocat amintirea deosebit de plăcută pe care o poartă întîlnirilor avute cu poporul României, cu conducătorii săi în frunte cu președintele Nicolae Ceaușescu. Conducătorul tunisian a dat o înaltă apreciere dezvoltării legăturilor dintre cele două țări.

Răspunzând cu bunăvoință solicitării noastre, președintele Tunisiei ne-a declarat: „Doresc ca prin intermediul binevoitor al presei, posturilor de radio și televiziune române să transmitem un cald și prietenesc salut poporului român, să-l asigurăm de deplină și sincera noastră simpatie, a întregului popor tunisian. Mi uez din toată inima noi și multe izbinzi în mersul său ferm pe calea progresului, a socialismului.

Acordăm o înaltă și profundă stimă acestui mers impetuos înainte al României, care reunește cu o impresiune forțată toate energiile creatoare ale poporului român într-un admirabil sentiment de solidaritate, demnitate și independență națională”.

VIZITA IN TUNISIA a constituit totodată pentru deputații români un fericit prilej de a lua cunoștință nemijlocită cu realitățile Tunisiei contemporane. Cucerind independența politică abia în anul 1956, poporul tunisian a avut de înfruntat uriașe obstacole ridicate de anii

indelungați de dominație străină. Lipsa totală a unei industrii, o agricultură rudimentară, de tip feudal, analfabetism în proporție de masă, șomaj cronic, un indice extrem de ridicat al mortalității infantile și morbidității în general — fac parte integrantă din moștenirea unui trecut dureros. Astăzi Tunisia își lasă imaginea sănătoasă a unei țări și unui popor angajat într-o luptă acerbă pentru dezvoltare, pentru progres material, intelectual și moral, pentru o propășire multilaterală. Delegația parlamentară română a avut prilejul să viziteze șantierul combinatului siderurgic Menzel Bourguiba, din apropierea Bizertei, care va produce până la sfârșitul acestui an 100 000 de tone de metal. Combinatul face parte dintr-un important complex industrial, aflat în plină construcție și care, până la sfârșitul anului 1972 va cuprinde șantiere navale, uzine de tractoare, de piese de schimb pentru industria metalurgică și textilă.

În întreaga țară se simte preocuparea statului tunisian pentru diversificarea agriculturii, pentru trecerea treptată de la agricultură extensivă la o producție agricolă intensivă, pe baza unei agrotehnici moderne. O vie impresie asupra membrilor delegației române a lăsat-o zona Medjerda, din apropierea Tunisului, cu vaste întinderi de pământ, odinioară neproductive. Ca urmare a politicii economice a guvernului tunisian, au fost create aici unități agrozootehnice, proprietate de stat și cooperative agricole care beneficiind de credite pe termen lung urmăresc să creeze așezări rurale populate, capabile să transforme această parte a țării într-o regiune productivă fertilă.

Din imaginea Tunisiei contemporane nu poate lipsi școala. Gazdele au evidențiat faptul că în țară, copiii până la 14 ani reprezintă 40 la sută din populație; în prezent 75 la sută din numărul băieților și 50 la sută din numărul fetelor de vârstă școlară au fost încadrați în învățământ, urmînd ca până în anul 1972 întregul proces de școlarizare să fie încheiat. O preocupare centrală a guvernului tunisian o formează pregătirea unei intelectualități autohtone. În momentul de față, de exemplu, în Tunisia sînt 800 de medici din care mai mult decît jumătate sînt străini. Numărul inginerilor este încă redus. În momentul de față, Universitatea din Tunis — la care au ținut cursuri și profesori români — pregătește anual 7 000 de specialiști. Un număr egal

de studenți se pregătesc peste hotare, în special în Franța.

Dar nu poți vorbi despre Tunisia, fără a evoca cu un puternic sentiment de emoție, mărturiile unui trecut glorios. De la impresionantele arene romane de la El Djem la piesele de o inestimabilă valoare arheologică, istorică și artistică, adăpostite de Muzeul național tunisian — Bardo și pînă la fortăreața Ribat, ale cărei metereze semețe au fost ridicate pentru apărare de lumea musulmană cu peste 10 secole în urmă — toate oferă cu dărnice imagini de o neasemuită bogăție. Sînt vestigiile ale unor străvechi culturi și civilizații care oglindesc cu o deosebită expresivitate talentul, cultul pentru durabil și frumos.

Membrii delegației parlamentare române au adresat cuvinte elogioase tuturor aceluia care printr-o muncă plină de abnegație și pasiune se străduiesc să repună în valoare, în deplina lor strălucire aceste capodopere ale geniului uman și care devin astăzi deopotrivă bunuri ale poporului tunisian, bunuri aparținînd tezaurului culturii mondiale.

Semnînd aceste cîteva rînduri, nu as putea încheia fără impresia personală lăsată de întîlnirea, ca ziarist, cu colegii noștri tunisieni. Directorul general al Agenției „Tunis Afrique Presse”, Ferid Sondani ca și M. H. Boulares, directorul cotidianului „Action”, organ al Partidului Socialist Desturian (tiraj 40 000 exemplare, din care 25 000 în limba franceză), mi-au împărtășit cu multă bunăvoință din preocupările curente ale ziaristilor tunisieni.

Cei doi ziaristi tunisieni, care au avut prilejul să cunoască România însoțind pe președintele Tunisiei în vizita sa în țara noastră, ne-au rugat să transmitem un cald salut colegilor ziaristi români și în același timp să subliniem amintirea deosebit de plăcută pe care o poartă României, întîlnirilor avute cu redactorii principalelor ziare și ai posturilor noastre de radio și televiziune.

Țin să subliniez faptul că agenția de presă tunisiană, colaborînd cu marile agenții internaționale de presă, se străduiește și reușește cu succes să pună la dispoziția presei, cu operativitate, ultimele noutăți. Eficiența acestor servicii am putut-o constata personal, ca cititor al ziarului „Action”, care, în tot timpul șederii noastre în Tunisia, ne-a oferit prin informații și comentarii bogate, judicios alcătuite, o imagine fidelă a tot ceea ce este nou în lume.

Ziariști români peste hotare

● La invitația Uniunii ziaristilor bulgari, o delegație a Uniunii ziaristilor din R. S. România formată din Anghel Paraschiv („Scînteia”), Marin Leoveanu („Teleormanul”) și Cornelia Simionescu („Informația Bucureștiului”) au efectuat, între 4—16 octombrie a.c., o vizită în R. P. Bulgaria.

● O delegație a Uniunii ziaristilor români (Gheorghe Diaconu, redactor șef al ziarului „Munca”, și Victor Bîrlădeanu, redactor la ziarul „Scînteia”) a vizitat între 14—24 octombrie R. P. Ungară, în baza schimburilor prevăzute de Protocolul de colaborare dintre Uniunile de ziaristi din cele două țări.

● Răspunzînd unei invitații a asociației „Internationes” (R.F.G.), un grup de ziaristi români compus din Mihai Dumitriu, redactor șef al ziarului „Flacăra Iașului”, Dumitru Mircea, redactor șef al revistei „Tribuna” și Corneliu Ștefanache, redactor șef al săptămînalului „Cronica”, au întreprins, în cursul lunii octombrie a.c., o vizită de documentare și studii în R. F. a Germaniei.

Prin expoziția de fotografii din Tbilisi

AI. GÎNJU

CU PRILEJUL participării la o conferință la Tbilisi, am vizitat expoziția de fotografii „Ieri și azi în Gruzia”, organizată de Asociația fotoreporterilor din cadrul Filialei din Tbilisi a Uniunii ziaristilor sovietici.

Deschisă în sediul Galeriei de Artă, expoziția a reunit laolaltă 500 de fotografii alb-negru și color realizate de fotorepoteerii din localitate, fotocorespondenți și fotoamatori. Datorită numărului mare de fotografii expuse, conținutului lor, expoziția s-a bucurat, chiar din primele zile, de mult succes în rândul oamenilor din Tbilisi. Numai în primele trei zile s-au perindat prin jața exponatelor peste 8 000 de oameni.

Fotografiile expuse ilustrează epoci diferite: prima serie de fotografii îl poartă pe vizitator în anii dinaintea de Revoluția din Octombrie, a doua serie evocă anii de după revoluție, eforturile oamenilor Gruziei de a consolida puterea sovietică și a treia serie reprezintă viața oamenilor din părțile locului, azi.

Desigur că în primele două serii de fotografii, care au un caracter documentar, deși sînt de o valoare incontestabilă, patina vremii și-a spus cuvîntul.

A treia serie de fotografii ilustrează măiestria artistică a mișcării fotografice de azi, din Gruzia. Atît fotorepoteerii locali cît și fotoamatorii au căutat ca în imaginile lor să redea cît mai veridic omul gruzin de azi, preocupările, pasiunile și sentimentele sale.

Imaginile prezentate sînt bine realizate tehnic și artistic. Ceea ce te impresionează este faptul că unul și același fotoreporter prezintă mai multe imagini, dar în fiecare din ele se observă sensibilitatea lui, nota de personalitate.

B. TAȚVATZE:
Ștengarul

De la omul în procesul muncii, fie el în fabrică, uzină, colhoz, institut, pînă la omul la teatru, ilustrarea acestor preocupări te fac să simți temperamentul, bărbăția și vrednicia gruzinilor. Sentimentele oamenilor sînt bine prinse în fotografiile expuse.

Portretele, de copil, de bărbat, de femeie, ocupă un loc important în expoziție. Folosind judicios lumina, naturală sau artificială, fotorepoteerii care au expus acest gen de fotografie au realizat imagini

bune din punct de vedere tehnic și pot fi, incontestabil, mîndri de măiestria artistică la care au ajuns. Dintre imaginile prezentate impresionează — în mod deosebit: „Nefericirea” de E. Pesov, „Necunoscuta” de S. Kilaze, „Bîrfitoarele” de A. Mamasalisi, „Să am eu grija voastră”, de A. Saakov, „Ștengarul” de B. Tațvatze, „Am fost pe front” de A. Mamasalisi, „Ex, azo de A. Arutinov, „Tinără turistă” de Juri Matirosov și multe altele.

Mă voi opri de asemenea la imaginea „Am fost pe front”, pe care

E. PESOV: „Nefericirea”. La concursul cu premii organizat de membrii Prezidiului Secției Foto a Organizației Internaționale a Ziaristilor, această fotografie a obținut Premiul cel mare.

personal o consider de un deosebit umanism. Ea reprezintă un grup de pionieri așezat pentru a fi fotografiat de un om căruia îi lipsește un picior, fiindu-i amputat pe front și care în prezent merge în cîrje. El se îndreaptă spre aparatul de fotografiat care stă pe trepied. În zbor, un cîrd de ciori. Am văzut sute de oameni oprindu-se și meditando în fața acestei fotografii, ceea ce demonstrează forța emoțională pe care o degajă. Ceea ce cred că lipsește însă din expoziție este peisajul și este păcat fiindcă Tbilisi și Gruzia în ansamblu oferă multe minunății peisagistice.

Cu prilejul deschiderii expoziției, membrii Prezidiului Secției Foto a Organizației Internaționale a Ziaristilor au organizat un concurs cu premii pentru cea mai bună imagine din expoziție. Premiul cel mare a revenit fotografiei „Nefericirea” de E. Pesov.

În numele Asociației Fotoreporterilor din cadrul Uniunii ziaristilor din R. S. România am felicitat pe organizatori pentru frumoasa expoziție pe care o prezintă publicului din Tbilisi, precum și pe autorii lucrărilor, care au căutat ca prin imaginile expuse să prezinte însăși viața oamenilor.

„JOURNALISME“

(Strasbourg)

Mijloacele de comunicare și popularizare a științei

CULEGEREA PUBLICATĂ de revista „Journalisme“ (Centrul internațional de învățămînt superior din Strasbourg) reunește referatele susținute cu prilejul colocviului organizat sub egida C.I.E.S.J. despre „Rolul mijloacelor de comunicare în popularizarea științei“ care s-a desfășurat între 25—30 aprilie 1966 la Strasbourg.

Bucurîndu-se de o largă participare (58 de reprezentanți din 22 de țări), lucrările Colocviului au relevat interesante puncte de vedere în ceea ce privește problemele complexe pe care le ridică astăzi presei scrise și vorbite popularizarea științei. Din presa noastră au participat la acest colocviu ziaristii G. Cuibuș („Știința“) și N. Popescu-Bogdănești („Contemporanul“) care au susținut două referate avînd ca temă: „Mijloace și modalități de popularizare a științei“ și „Popularizarea și științele umanistice“.

Interesante experiențe ale presei din țările respective în această problemă au adus și referatele susținute de Stanec Stane: „Popularizarea științei în Iugoslavia“, O. Bartolsik: „Popularizarea științei în Cehoslovacia“, M. N. Zahariev Popdimitrov: „Experiența agenției de presă bulgară“. M. Ryszard Donski: „Informarea științifică și presa scrisă de informație generală în Polonia“.

În cele ce urmează ne vom opri la trei dintre materialele susținute în cadrul acestui colocviu care realeză o sinteză a problemelor ce sînt comune presei în popularizarea științei.

FOAMEA PUBLICULUI de cunoaștere a progreselor în domeniul științei face ca sarcina ziaristilor în popularizarea noutăților științifice să fie din ce în ce mai dificilă. De aceea, ceea ce se cere celui chemat să

informeze este o atenție deosebită pentru a evita erorile, o deosebită precizie, probitate și exigență, afirma în cuvîntul său introductiv la Colocviu MAURICE BAYEN rectorul Universității din Stasbourg.

După părerea lui JACQUES LEAUTE, directorul Centrului internațional de studii de ziaristică, în ceea ce privește informarea științifică — simpla comunicare a faptului brut nu este suficientă, ci este necesară o inițiere în mecanismul intelectual al acesteia. În felul acesta informarea capătă un dublu aspect: de comunicare a faptelor și în același timp de familiarizare cu sistemul logic al oamenilor de știință.

Adeseori o parte din public se mulțumește să-și satisfacă gustul de aventură prin cîteva sechele senzationale de informare științifică. Or, comunicarea între lumea științei și restul oamenilor nu trebuie să se limiteze la simpla cunoaștere practică a urmărilor senzationale ale științei. În mod cert, este util ca fiecare să știe, de exemplu, că tuberculoza este în scădere, că un nou vaccin permite combaterea poliomielitei sau chiar că cutare satelit se învîrte în jurul pămîntului. Dar sarcina informării științifice este după cum opinează Jacques Léauté, de a cunoaște în profunzime această istorie a științei care se scrie sub ochii noștri, istorie pe care n-o cunoaștem cum trebuie, căci în ciuda eforturilor presei, porțile multor universități și laboratoare rămîn bine închise și este foarte dificil de pătruns acolo, înaintea ca o descoperire să fie definitivată.

Poate că în viitor presa va reuși să creeze acea legătură care să spargă această izolare, facilitînd comunicarea care în zilele noastre ar fi atît de interes practic general cît și moral. Acest dublu scop, de

care vorbea mai sus Jacques Léauté, conferă un aspect particular sarcinii ziaristului specializat în știință, în raport cu sarcinile obișnuite. De obicei, ziaristul aduce la cunoștința publicului evenimente, fapte, dar în ceea ce privește informarea științifică nu este suficient să aducă la cunoștință numai rezultatele, ci în același timp trebuie să facă cunoscut și procedeul științific. Această sarcină, care este în ultimă instanță aceea de a informa, are un caracter ziaristic. Sînt vizibile aici patru sarcini ale presei: de a informa, a aduce la cunoștință noutățile ca și de a recrea, a distra, în același timp. A treia sarcină a ziaristicii de știință — care este de altfel a oricărei ziaristici de calitate — e aceea de a educa, de a ridica, deci o sarcină pedagogică. Cea de a patra misiune a oricărei informări, a întregii presei de altfel, este a face publicul să aspire către un ideal; deci o sarcină a ziaristicii științifice va fi aceea de a suscita interesul științific.

O ultimă problemă pe care o ridică Jacques Léauté este dacă specialistul în popularizarea științei trebuie să fie un ziarist căruia să i se facă pregătire științifică complementară sau, dimpotrivă, un om de știință care să primească o pregătire complementară ziaristică? Fără a da un răspuns cert, autorul își exprimă părerea că ambele soluții pot fi eficiente de la caz la caz.

După părerea lui M. ROUZÉ — membru al Asociației scriitorilor științifici din Franța — două sînt cauzele care stau la baza expansiunii activității de popularizare a științei, fenomen caracteristic și comun aproape tuturor țărilor: — locul din ce în ce mai important pe care-l ocupă știința și tehnica în viața de toate zilele și în viața culturală și, legat de aceasta, interesul crescînd

al maselor pentru știință și tehnică; — decalajul mereu crescând între masa de informație pe care fiecare individ a dobândit-o în perioada școlarizării și masa de informații noi pe care progresul științei și tehnicii o aduce fiecăruia în decursul vieții.

Acest decalaj creează în mase necesitatea unui proces permanent de reînnoire a cunoștințelor.

Autorul încearcă apoi să definească semnificația exactă a cuvântului „popularizare”, care după părerea sa „este arta sau tehnica informării care permite accesul unei mase cât mai largi la un element esențial al culturii contemporane”.

Trebuie de asemenea definite obiectivele popularizării care poate nu sînt încă destul de clare. În mod provizoriu, putem considera ca activitate de popularizare a științei, toate faptele care tind să explice și să difuzeze cunoștințele științifice sau tehnice, din afara programelor școlare propriu-zise, a învățămîntului destinat să creeze specialiști într-un domeniu determinat. Pentru că scopul popularizării nu este să asigure specializarea într-un domeniu de cunoștințe, ci să facă cunoscut un element de cultură generală a cărui însușire să permită omului să nu rămînă un străin în secolul său.

Obiectivele popularizării sînt deci diverse.

Dacă unii consideră că scopul popularizării este de a familiariza muncitorul intelectual și în special pe tehnicieni cu metodele gîndirii științifice moderne și aplicarea lor practică în exercitarea profesiei lor, este evident că această concepție se situează la limita a ceea ce se poate numi popularizare și a ceea ce în Franța se numește perfecționare profesională.

A doua concepție constă în a informa pe oamenii de știință despre stadiul actual al cercetărilor în alte ramuri decît cele ale meseriei lor, în scopul evitării unei specializări limitate (care se spune că este în curs de dispariție deși autorul articolului își exprimă dubii în această privință).

Un alt obiectiv al popularizării științei este de a cultiva vocațiile științifice și tehnice în rîndul tineretului.

Cît privește marele public, unii gîndesc — afirmă autorul — că

popularizarea nu poate însemna propriu-zis un aport de cunoștințe științifice, pentru că este imposibil ca un ignorant să înțeleagă în întregime o informație științifică. Acesta poate numai să primească informațiile care îi vor da posibilitatea să cunoască realele potente ale științei și progresului tehnic într-un domeniu determinat. Părerea autorului e însă că teza aceasta este susținută de pesimiști. Optimiștii cred că toate științele, inclusiv matematicile, pot fi popularizate.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE faptul că popularizarea științei trebuie să aibă drept obiectiv să asigure științei locul ce-i revine în societate se pare că părerile sînt unanime.

În problema de a ști dacă ziaristul specialist în știință trebuie să aibă o cultură științifică, M. Rouzé este de părere că e preferabil să aibă, deși nu consideră că aceasta ar fi ceva esențial. Indispensabilă pentru ziarist este posesiunea tehnicii popularizării informației științifice. Aceasta înseamnă a avea o anumite formație, un anumit talent, sau mai bine zis un anumit har pedagogic, cu alte cuvinte, a avea posibilitatea mai întîi să înțeleagă tu însuși informațiile care-ți parvin de la cercetători, apoi odată înțelese să le poți explica publicului larg.

Mai sînt desigur și alte probleme legate de cele discutate anterior. De exemplu, cele privitoare la metodele popularizării. În această privință, se spune că este de dorit să nu fie date niciodată informații fără a aduce în același timp cititorului un mic rezumat al cunoștințelor prealabile înțelegerii acestei informații.

O altă problemă care se ridică: popularizarea trebuie să conștie numai în a da rezultatele cercetării sau este necesar ca ea să dea de asemenea informații asupra tehnicii și mai ales asupra metodelor? Părerea autorului este că acest lucru trebuie făcut diferențiat în funcție de nivelul publicului și al calității publicației. În acest sens este evident că un cotidian diferă mult de un hebdomad și că mijloacele de care dispune televiziunea nu sînt aceleași cu cele ale radioului.

Autorul relevă ca interesantă părerea unui ziarist american care vorbește de necesitatea trezirii interesu-

lui. Aceasta este exigența numărului și este o greșeală de a o subestima sau de a acorda un calificativ peiorativ tehnicilor menite să suscite interesul. Desigur că nu este vorba de a întrebuița orice mijloc pentru a trezi interesul.

Metodele utilizate de ziaristul american specializat în știință, de rescriere a articolelor sau naveta între ziaristul de știință calificat și cercetător sînt, după părerea sa, cea mai bună formulă de popularizare a științei, deși este știut că din punct de vedere financiar nu sînt accesibile editorilor francezi. Cînd aceste probleme se întîlnesc cu cele ale nivelului vieții economice a țării, este evident că posibilitățile de popularizare științifică depind de masa de oameni din care pot fi recrutați popularizatorii de știință. Aceste posibilități nu sînt aceleași în țările în curs de dezvoltare sau în țările care au un anumit nivel de dezvoltare economică și unde numărul oamenilor cu un anumit nivel de cultură este mult mai mare.

PIERRE de LATIL de la ziarul „Le Figaro” își exprimă părerea că ar fi necesară o demarcație între popularizarea în sine și popularizarea ziaristică. Popularizarea este — după părerea sa — arta de a explica, artă care are tehnicile sale, rețetele sale care constau în priceperea de a scrie clar, logic, simplu. Cel care face munca de popularizare este omul care vrea să explice altora marile cuceriri pe care el are avantajul de a le fi cunoscut. El explică ceea ce știe. Uneori chiar învață el însuși pentru a ști să explice. În orice caz, el nu poate vorbi decît în cunoștință de cauză.

Dacă înainte de începerea războiului știința se găsea în cotidiene sub forma unor rubrici complet separate de celelalte informații, ziarele adresîndu-se unor specialiști pentru a populariza unul sau altul dintre domenii fără a avea pretenția unei actualizări „la zi”, după război, o dată cu explozia de la Hiroșima, care are semnificația unei bombe și pentru ziaristica științifică, redactorii șefi nu se mai mulțumesc cu locul derizoriu acordat științei pînă

acum, ci cer explicații detaliate și pe „a-ntia”. O dată cu momentul în care știința începe să joace un rol deosebit în actualitate, se ivesc noi probleme pentru ziaristică. Aceste probleme se nasc, pe deoparte din necesitatea de a da la zi publicațiilor comentarii sau lămuriri pe care le cer noutățile, iar pe de alta din necesitatea de a rămâne în limitele spiritului științific, adică a fi prudent, a ști să păstreze singele rece în fața aflului de telegame care anunță noutățile. Cerința cu valoare de lege a acestui gen literar care este popularizarea, rămâne, evident, să știi să simplifici fără a falsifica. De aici însă și dificultatea: cum să improvizezi în grabă într-un domeniu care implică profunzimea gândirii și precizia stilului?

CU TOATE ACESTE, autorul este de părere că tocmai abordarea problemei din afară, cunoscând-o abia în ajun, conferă ziaristului unele avantaje față de savant. Întâlnim aici unul din paradoxurile ziaristicii popularizatoare de știință: cel mai bun este în general cel care abia învață și care cunoaște dificultățile înțelegerii, iar nu cel care știe de multă vreme și care riscă fie să uite că, cititorii nu știu, sau să se piardă în prea multe amănunte.

Când nu știe, ziaristul caută să învețe. Aceasta este o regulă de aur. Cum să aplici însă această lege în cazul particular al ziaristicii care popularizează știința? Ancheta rapidă sau întâlnirea fixată de la o clipă pe alta nu sînt metode pe care le poți folosi atunci cînd e vorba de savanți, pe care nu-i poți aborda oricînd și oriunde punîndu-le în grabă niște întrebări. Întrebuințarea unei astfel de metode înseamnă însăși negarea atitudinii științifice. Și totuși, deși găsind-o dificilă, autorul nu recomandă o altă metodă, aceasta fiind o necesitate și o exigență a meseriei.

O altă dificultate este de a găsi savantul „care știe” ceea ce te interesează, deoarece în epoca noastră, a specializării stricte, e foarte posibil să te adresezi unui savant care nu cunoaște tocmai problema respectivă. Ne găsim astăzi — după cum afirmă Pierre de Latil — în ex-

trema cea mai înaintată a evoluției popularizării în ziaristică. S-a pornit de la scriitorii care scriau altădată cărți despre știință. S-a ajuns apoi la popularizatorii care încredințau ziarelor numeroase coloane, alcătuiind rubrica la bunul lor plac, fără legătură strînsă cu actualitatea. Apoi, o dată cu bomba atomică, au început să fie cerute articole de stringentă actualitate, fapt care a necesitat specializarea unor ziaristi pentru îndeplinirea acestei sarcini. Lansarea primului sputnik a deschis o eră nouă: trebuie ca ziaristul de la resortul științific al ziarului să citească telegamele să le sorteze, dacă nu chiar să le contopească sau să le rescrie. Începînd cu acest moment el face literalmente ziaristică cotidiană.

S-ar putea crede că munca de lectură a unor telegame este o muncă secundară și că nu revine responsabilului rubricii. Dar numai un necunosător al condițiilor reale ale ziaristicii științifice ar putea susține aceasta, deoarece în realitate aceasta este cea mai importantă și cea mai dificilă sarcină, pentru că tinuta științifică a unui cotidian rezidă mai puțin în calitatea articolelor de popularizare cît în absența oricărei erori. Or, știut este că telegamele agențiilor conțin de obicei multe și grave erori. Astăzi cînd se primește o cantitate imensă de telegame care conțin noutăți științifice, agențiile trimit telegamele fără un control sever; de asemenea traducerea sînt o altă sursă de erori.

În plus, ziaristul care s-a specializat în astronomică sau atomică poate „acoperi” ansamblul acestor științe cu o precizie relativă. Chiar dacă ar răspunde numai de aceste două domenii și sarcina lui ar fi deja foarte dificilă. Dar practic el trebuie să fie competent în toate domeniile: astronomică, fizică, chimie, electronică, geologie, oceanografie, biologie etc., ceea ce face ca sarcina ziaristului popularizator de știință să devină supraomenească, deci practic imposibil de îndeplinit.

În această situație se impune folosirea dosarelor și fișelor, dar și aici se ridică problema dificilă a clasării

și trierii informației din masa de documente, știut fiind că pentru a clasa trebuie să cunoști subiectul, toate subiectele deci. Ceea ce înseamnă să ai un creier supraomenească. Aceasta fără a mai vorbi de faptul că constituirea acestor dosare ar înghiți un volum imens de timp și practic ziaristul nu ar mai avea cînd să utilizeze acest material, deci n-ar avea cînd scrie. Dificultățile sînt sporite și de faptul că aproape peste tot ziarele n-au organizat servicii pentru documentarea științifică. Este adevărat că în problemele dificile ale electronicii nautice sau în atomică, un arhivist mediu nu poate fi competent, mai ales că el va trebui să opereze selecționarea materialului. Pentru că munca de documentarist presupune triere, selecționare, repartizare pe probleme și, bine înțeles, clasare.

Deci, fie că este vorba de a aprecia gradul de interes al informațiilor primite, fie că este vorba de a scrie articole, a alcătui un documentar sau a clasa, ziaristului popularizator de știință i se cere să fie universal. Aceasta este cu altă mai paradoxal cu cît trăim în epoca specializării extreme a omului de știință.

Cu toate acestea, conchide autorul, aceste greutăți nu trebuie să fie descurajante, pentru că marile cotidiane au posibilitatea să organizeze veritabile servicii care să ia de pe umerii ziaristilor aceste responsabilități.

Pînă în prezent, deși directorii ziarelor nu neață aceste dificultăți, fiind perfect conștienți de importanța pe care a luat-o informația științifică, ei s-au obișnuit să vadă oamenii rezolvînd aceste probleme prin propriile lor forțe. Or, informația științifică și tehnică trebuie să fie de acum înainte organizată sistematic.

DIFICULTATEA de a găsi ziaristi capabili să-și asume sarcina grea de popularizare a științei nu trebuie ignorată, totuși ea nu trebuie să fie considerată de nereșolvat. O soluție ar fi — sugerează autorul — organizarea, sub egida Institutului de învățămînt ziaristic superior, a unor stațiarate pentru formarea științifică a ziaristilor, în fiecare țară.

M. STATU

Telexul și adevărul — o privire spre anul 2017

Boris BURKOV

Vicepreședinte al Uniunii ziariștilor
din U.R.S.S., directorul Agenției de presă
„Novosti”

DUPĂ ATÎTEA SECOLE, istoria ne-a transmis informații despre acest oraș antic. Sintem sclavii informației. S-au schimbat oamenii, s-au schimbat mijloacele și formele informației, dar ea a fost întotdeauna și rămâne unul din aspectele esențiale ale progresului omenirii...

Subscriind la părerea colegului său francez, un ziarist italian a adăugat:

— Mai precis, nu istoria ne-a transmis informații despre măreția acestui oraș, ci informația ne-a lăcut cunoscută istoria Cartaginei.

Așa începea acum cîșiva ani o discuție neobișnuită între participanții la o întâlnire internațională a ziariștilor, pe ruinele altădată puternicei Cartagine.

Reprezentanții presei de pe toate continentele au fost unanimi în convingerea că mijloacele de informare se dezvoltă sub influența unor factori politici, economici, și sociali, că mijloacele de informare joacă un rol important în formarea opiniei publice, în educarea oamenilor.

Ideea aceasta ne-a venit cînd ne-am gîndit la anuarul A.P.N., primul după anul jubilar al celei de-a 50-a aniversări a Revoluției din Octombrie. Am avansat cu gîndul peste 50 de ani, pentru a ne închipui cum va fi în anul 2017. Oprindu-ne la această temă, am hotărît să discutăm despre modul cum va fi serviciul de informare în anul 2017. În acest scop Agenția de presă „Novosti” a invitat la o masă rotundă ziariști și editori de renume din diferite țări.

Masa noastră rotundă s-a desfășurat prin corespondență. Folosindu-ne de telex, în câteva ore am transmis întrebările anchetei în zeci de țări.

Telexul... În 1917 oamenii li s-ar li părut supranaturală această mașină de scris, grație căreia, apăsînd pe cîteva clape la Moscova, în aceeași clipă la New York, Addis-Abeba sau Tokio, destinatarul extrage banda cu mesajul transmis. Și poate răspunde tot atât de rapid, nu prin puncte și linioare, ci prin caractere latine obișnuite. S-ar putea ca nepoții noștri să considere telexul, în 2017, la fel cum considerăm noi astăzi primitivul, incomodul „Underwood”. Deocamdată, telexul este cel mai desăvîrșit dintre aparatele de comunicație răspindite în lume.

Dar nici telexul nici invențiile mai perfecționate ale viitorului în domeniul tehnicii comunicațiilor nu sînt capabile să determine nivelul informației, caracterul, conținutul și, în sfîrșit, veridicitatea ei. Adevărul nu depinde de tehnică, île ea chiar și cea mai desăvîrșită. El depinde de ceea în mîna cărora se află sursele de informație și sînt chemați să o difuzeze.

Informația în slujba omului

DE PE ACEASTĂ poziție vom analiza cele circa 30 de răspunsuri primite de A.P.N. — prin telex — din 15 țări.

Opiniile colegilor noștri se deosebesc, desigur, din multe puncte de vedere. Chiar și în privința obiectului discuției. Ziaristul francez Jean-Maurice Hermann, de pildă, evocînd ritmul rapid de dezvoltare, în zilele noastre, a științei, tehnicii, societății, socotește că este imposibil (și chiar lipsit de sens) să prevezi ceea ce se va întîmpla peste 50 de ani. Jean-

Maurice mi-e prieten, dar adevărul mi-e mai scump. Să ne ierte deci colegul nostru Hermann dacă vom încerca să facem aceasta prin eforturi comune, lără a avea pretenții — se înțelege — de exactitate absolută a prognozelor. Cu atît mai mult cu cît însuși J. M. Hermann, în ciuda remarcii sale sceptice, va lua parte la aceasta.

Spre deosebire de prietenul nostru francez, directorul Institutului de presă din India, Tchanchal Sarcar, ne-a spus:

„Este plăcut să te duci cu gîndul în 2017, cînd se va aniversa centenarul revoluției ruse și să încerci să prevezi care va fi atunci rolul informației”.

Viitorul nu se naște pe loc pustiu. El crește din prezent și se sprijină pe trecut. Informația, începînd cu tam-tam-urile oamenilor primitivi și terminînd cu televiziunea, a fost întotdeauna și continuă să fie în concordanță cu activitatea socială a oamenilor, cu necesitățile lor stringente; ea a fost permanent legată de viața și lupta lor. În această privință sînt de acord cu noi nu numai Tchanchal Sarcar, dar și concetățeanul lui, Ahmat Abbas, și nigerianul Joseph Curtis, laureat al premiului Lenin pentru pace, și ceylonezul Mervin de Silva, și costaricanul Adolfo Herrera Garcia, și uruguayanul Marcos Gavai.

Informația a fost și rămîne unul din cele mai importante aspecte ale progresului omenirii. Din cel mai vechi stadiu al dezvoltării societății omenești și pînă în vremurile noastre mijloacele de transmitere a informațiilor s-au aflat într-o permanentă transformare.

În trecut societatea se folosea de asemenea mijloace de transmitere a informației ca tobele, clopotele, pristanții. Cu toată dezvoltarea mijloacelor de comunicare, pe alocuri se mai folosesc și astăzi vechile forme de transmitere a știrilor despre un eveniment sau altul și semnalele pentru adunarea populației. Și în timpurile noastre anumiți amatori de antichități apelează cu plăcere la aceste mijloace tradiționale. Apoi mai există colțuri îndepărtate ai căror locuitori nu dispun de mijloace moderne de comunicare.

Realizările din ultimele decenii ale științei mondiale au creat posibilități de informare nelimitate. Aceasta este un adevăr care nu necesită demonstrație. Dar există și alte fapte: potrivit datelor UNESCO, 44 la sută din populația adultă a globului este analfabetă. Din 3,5 miliarde de locuitori, circa două miliarde trăiesc în regiunile puțin dezvoltate ale Asiei, Africii și Americii Latine, iar din aceștia, 1,2 miliarde — în localități rurale unde de fapt, mijloacele de informare lipsesc.

Statisticile Consiliului economic și social al O.N.U. anunțau în 1961 că aproximativ 70 la sută din populația planetei noastre nu dispune de cele mai elementare mijloace care ar permite ținerea la curent măcar cu evenimentele din propria lor țară. Potrivit datelor oficiale, în S.U.A., peste 30 milioane de oameni trăiesc în mizerie și nu au acces, din această cauză, la aproape nici un mijloc de informare.

„În fața a milioane de oameni, în cea mai mare parte a lumii, se ridică cortina grea a tăcerii, fie din cauza imposibilității de a primi informații, fie din cauza minciunii și a născocirilor „libere” scrie Marcos Gavai. Și are dreptate.

Dezvoltarea mijloacelor de informare pune cu tot mai multă pregnanță în fața omenirii probleme importante care și cer rezolvarea. Cum trebuie folosite aceste puternice mijloace:

— pentru a servi îmbunătățirii vieții individuale și colective a oamenilor sau pentru a-i menține în ignoranță, în opoziție și izolare?

— pentru a furniza oamenilor cunoștințe care să-i ajute să-și facă o părere corectă despre evenimente sau pentru a-i dezorienta prin campanii tendențioase și răuvoitoare?

— pentru a apropia popoarele ca pe frați sau pentru a crea animozități artificiale între ele?

— pentru a asigura coexistența pașnică sau pentru a provoca ură și războaie?

Desigur, aceasta depinde de acele forțe sociale în minile cărora se află mijloacele de comunicare și serviciile de informare care dispun de o puternică forță de influență asupra conduitei cetățenilor.

Violentarea spiritelor

DE ACEEA, este într-un totu îndreptățită neliniștea sinceră și justificată a lui Jean-Maurice Hermann pentru soarta informației în capitalism. „Dacă dezvoltarea capitalismului naște noi forme de dictatură fascistă, de tipul celei hitleriste, — scrie el — nu e mai puțin adevărat că propaganda capitalistă poate folosi progresul științei pentru „violentarea spiritelor”. De pildă, este cunoscut că secvențele cu imagini sau lozinci, de mică durată (de ordinul 1/20 dintr-o secundă), incluse în emisiuni TV, sînt recepționate conștient, în ciuda scurtimii semnalului și se imprimă pe neobservate în memoria spectatorilor. Într-unul din buletinele Federației internaționale a ziaristilor (organizație de orientare proatlantică) a fost publicată scrisoarea doctorului Rihard Charlows de la Universitatea din La Fayette (statul Indiana, S.U.A.), care admite că peste cîteva decenii vor dispărea accesoriile fizice ale cunoașterii: nu vor mai fi necesare paginile tipărite, imaginile ecranului, sunetele din eter. Va fi suficient să introduci capul într-un selector pentru ca impulsurile electronice emise de un difuzor de masă să pătrundă în conștiință... Asta înseamnă că a sosit timpul să fie instaurată pretutindeni o societate care să respecte omul, pe care, poate, cuceririle propriului său geniu îl amenință cu o tiranie absolută. Și asta este sarcina noastră pînă în 2017”.

Din fericire progresul social al omenirii este ireversibil și peste 50 de ani, cînd populația globului va atinge 8 miliarde, iar societatea va face un gigant pas înainte, soarta informației de masă va fi aproape peste tot în mîini mai sigure.

Nu mă pot abține să-i dau cuvîntul lui Joseph Curtis spre a-și expune mai detaliat opinia în legătură cu această temă.

— „Pe fondul lipsei de perspectivă al societății capitaliste s-a aprins făclia ideilor revoluționare și a luminat calea spre lăurirea statului socialist care și-a sărbătorit de curînd semicentenarul. Realizările

U.R.S.S. ocupă un loc de frunte în comunicările și materialele serviciilor de informare. Și în viitorii 50 de ani acestea vor transmite foarte mult despre succesele Uniunii Sovietice. Aceste succese vor aminti tuturor că omul trebuie nu numai să supună natura, dar și să-și îmbogățească mintea, să o elibereze din lanțurile create de el însuși... U.R.S.S. va deveni un model pentru lumea de mine.

Serviciile de informare vor îndeplini două funcții principale:

Prima — organizatorică și instructivă: diluarea informațiilor despre ceea ce urmează să se realizeze, comunicări despre emisiunile de radio și televiziune, schimb de vederi în legătură cu planurile de viitor, reflectarea vieții din alte țări, discutarea problemei unei limbi comune, a problemelor științei, tehnicii, a cuceririi Cosmosului, versuri, povestiri despre avatarurile vechii lumi, despre rătăcirile trecutului, despre acele vremuri cînd purtam războaie fără sens, despre trecutul care nu se va mai întoarce niciodată.

A doua — strict informativă: ultimele știri despre noile descoperiri, distracții, despre pericolul unor stihii naturale etc.

Cître anul 2017 în serviciile de informare se vor produce schimbări grandioase. Este foarte probabil că, pînă la această dată, nu vor mai fi analfabeți sau, dacă vor mai fi, vor fi foarte puțini. Sînt convinși că toate serviciile de informare vor avea trăsături comune. Ele nu vor mai avea să transmită știri despre războaie. Ele vor povesti cum, cu o sută de ani în urmă, au fost puse bazele unei păci trainice. Vor povesti despre om înălțîșindu-l în toată gloria lui, ca stăpîn al Universului...”

Împărtășind pe deplin optimismul colegului nostru nigerian, trebuie să observăm totodată că aceste vremuri fericite nu vor veni de la sine; drumul omenirii către ele nu este presărat de trandaliri. Forțele înaintate ale omenirii, inclusiv ziaristii progresiști, vor avea de dus o luptă îndrăznilă incompatibilă cu „neutralitatea” informației.

Această idee o regăsim și în cugelările francezului André Wurmser, ale suedezului Hilding Hendrikson, ale americanului Joseph North. „Cred — scrie, de pildă, North — că omul viitorului va deveni comunist, tot așa cum omul peșterilor a atins nivelul nostru. Presupun că acest proces abia începe. Ne aflăm acum, ca să spun așa, în stadiul preistoric.

DOCUMENTAR

Istoria societății omenești (și nu subestimez calitățile omului modern) va începe atunci când omul va deveni mai întâi membru al societății socialiste, iar mai apoi — al celei comuniste.

Din 1961, de la înființarea Agenției de presă „Novosti”, deviza oficială a acesteia sună astfel: „Informația în slujba păcii, în slujba prieteniei între popoare”. Această deviză este un imperativ al timpului, pentru că, în deceniul al 7-lea al veacului al XX-lea, grija pentru pace și prietenie este preocuparea principală a oamenilor obsedați de coșmarul unui cataclism nuclear. Eu personal, ca și majoritatea ziaristilor care au participat la masa noastră rotundă, aș vrea să cred că în 2017 oamenii vor trăi într-o lume fără războaie, iar prietenia între popoare va fi atât de firească și de strinsă, încât nu va mai fi necesar să apelezi la ea. Și atunci urmașii noștri vor schimba poate deviza A.P.N., dându-i un ecou mai larg: „Informația în slujba omenirii”.

„Zvonurile despre moartea mea sînt exagerate”

ANCHETA NOASTRĂ cuprindea și următoarea întrebare: se va menține ziarul ca atare, avînd în vedere concurența din partea radioului și televiziunii? Aproape toți interlocutorii noștri sînt de părere că da. Se va menține, orice ar fi. Mărturisesc că mie, ziarist cu o experiență de 30 de ani, mi-a fost foarte plăcut să constat că opinia mea în legătură cu această problemă corespunde cu vederile majorității.

Și totuși, nu e chiar așa de simplu. De îndată ce vine vorba despre operativitate și efectul emoțional asupra publicului, despre perfecționările tehnice, unii participanți la masa noastră rotundă recunosc că foarte reală pentru presa scrisă primejdia de a se transforma într-un fel de „menu” al televiziunii, indicator și comentator al surselor de programe și canale ale viitoarei televiziunii, care între timp va fi în culori și, mai mult decît atât, va fi evoluat poate către imaginea în relief. Televiziunea poate pătrunde, incontestabil, pretutindeni; în apartamentul meu, pe un ecran cit tot peretele, nepotul meu va putea alege, printr-o simplă apăsare pe un buton, evenimentul pe care și l-a ales din voluminoasele publicații cotidiene.

Cu toate acestea, cuvîntul tipărit nu va deveni niciodată un auxiliar al televiziunii, oricît de mult ar crește rolul și perfecțiunea tehnică a acesteia.

Președintele ziarului japonez „Asahi”, Tomo Hirooka, consideră că oricît ar evolua echipamentul tehnic, caracterul și sarcinile ziarului nu se vor schimba. Nimic nu poate înlocui ziarele. Dimpotrivă, rolul lor va crește. Un alt ziarist japonez, Tori Hatakawa, este convins că omului rațional, ziarul îi va fi întotdeauna necesar și acesta nu va degenera într-un panou de anunțuri pentru emisiunile de televiziune. Procesul asimilării informației prin intermediul ziarelor va înceta numai atunci cînd va dispărea capacitatea omului de a gândi.

Au dreptate și Werner Lendorf (R.F.G.), și Ahmad Abbas (India), și Harrison Salisbury (S.U.A.), și Jean-Paul Olivier (Franța), cînd afirmă că înțilietatea în materie de operativitate va aparține — și aparține deja — radioului și televiziunii, în timp ce în materie de comentare, de interpretare a evenimentelor rolul de competențe va rămîne de partea presei.

Cînd primul om va aseleniza pe Lună, peste cîteva minute, populația întregii lumi va afla despre această prin intermediul radioului și televiziunii. Pămîntenii vor vedea poate acest eveniment în culori. Dar menirea ziarului sau a revistei este de a furniza o informație mai amănunțită și multilaterală, pe care să o poți citi în liniște, fără grabă, în momentul cel mai prielnic.

Decanul de vîrstă la masa noastră rotundă a fost fără îndoială Geneviève Tabouis, care de aproape o jumătate de veac își publică zilnic comentariile pe teme de politică externă în ziarele francezești și străine. Opinia d-sale despre soarta presei și a ziaristicii în următorii 50 de ani prezintă un interes deosebit. Să-i dăm cuvîntul:

„Radioul poate să atragă milioane de oameni, televiziunea îi poate zguduî, cu anumite imagini, pînă în adîncul sufletului, dar nimic nu se poate substitui lecturii ziarelor și cărților pe care le poți adnota, compara cu alte gînduri, mai vechi, poți încerca să prevestiești ceea ce îți rezervă viitorul. Dacă cineva mă va întreba care va fi soarta informației peste o jumătate de veac, voi răspunde: Tinînd seama de ritmul ca-leidoscopic în care evoluează astăzi evenimentele pe planul nostru, unde, grație cuceririlor tehnicii, fiecare a devenit, cum spunea Roosevelt, „vecinul oricărui alt om de pe pămînt”, se poate deduce logic că nimic nu e mai folositor decît meditațiile asupra evenimentelor și că oamenii vor resimți, mai mult decît

în prezent, necesitatea cuvîntului tipărit.”

De aceeași părere este și Joseph North: „Cuvîntul tipărit este slujitorul nostru credincios. El nu ne va părăsi niciodată. Dacă apare în ziar, el poartă cu sine cunoașterea, dă analiza evenimentelor, incită la reflecție. Și este comod. Pot să-l port în buzunar, să-l scot și să-l citesc cînd vreau, cînd merg undeva sau înainte de culcare. Pot medita asupra lui, îl pot încerca „la gust”, îl pot studia. El este al meu. Îmi aparține mie”.

Așadar, la întrebarea despre soarta ziarelor și revistelor în viitor, presa ar putea răspunde cu cuvintele vestitei telegrame prin care Mark Twain a dezmințit știrile false care circulau pe seama sa: „Zvonurile despre moartea mea sînt intructiva exagerate”.

Și pentru minte și pentru ochi

TOTODATĂ colegii noștri străini afirmă pe bună dreptate că revistele și ziarele viitorului vor trebui să evolueze din punct de vedere tehnic, să devină mai atractive și pentru minte, și pentru ochi sau, mai precis, pentru minte prin intermediul ochilor. Culoarea, bunăoară, va juca un rol mult mai important decît în prezent. Ca urmare a concurenței din partea televiziunii în culori, ziarele și revistele vor apărea poate și ele în culori. În următoarele decenii procedeul de imprimare offset își va pronunța verdictul definitiv asupra rotativelor, înlocuindu-le.

Formatul ziarelor, machetarea lor, punerea în pagină, întregul aspect exterior va satisface din ce în ce mai mult gusturile cititorilor.

În viitor se va produce, probabil, o mare diferențiere a ziarelor pe domenii de cunoaștere, după interese, după amploarea difuzării.

Publicistul finlandez Pauli Mulla-mäki presupune pe bună dreptate că oamenii vor avea pretenții mult mai mari față de calitatea informării. Omul viitorului va dori să confrunte singur știrile primite, să le critice, să le stringă laolaltă. De aceea, influențarea opiniei în sensul dorit va în-tîmpina dificultăți serioase. Ziaristul va înceta a mai fi ei singur „infelept”, iar cititorul va pătrunde puternic în sfera serviciului de informare.

Aparatul de informare

PRESA CENTRALĂ (națională) se va strădui să-și accelereze, pe diferite căi, apariția. Culegerea de la distanță va deveni un fapt obișnuit.

Mulți sînt convinși că asemenea ziare se vor imprima la domiciliul cititorului. Va fi suficient să apeși pe butonul unui aparat special pentru a obține un ziar gata tipărit.

Ziarele locale își vor păstra însă, în linii mari, profilul tradițional. Pentru ele rapiditatea apariției și operativitatea în reflectarea evenimentelor internaționale nu constituie factori hotărîtori. Ziarele locale își vor concentra și mai mult atenția asupra problemelor locale.

În legătură cu ziarele și revistele viitorului, structura, tehnica editării, aspectul exterior și sistemele de difuzare, sînt deosebit de interesante opiniile cunoscutului ziarist american Harrison Salisbury și ale nu mai puțin cunoscutului editor englez Cecyl King. Ei afirmă că în 2017 aceste probleme vor fi rezolvate cam în felul următor: apartamentul sau instituția dv. vor fi dotate cu un comutator, un receptor electronic și un dispozitiv de imprimare conectat cu o mașină electronică din redacția ziarului la care sînteți abonat.

Citiți în ziar o știre despre o expediție cosmică sovietică pe o planetă îndepărtată. Firește, această știre nu poate conține întreaga istorie a cercetării cosmice sovietice. Atunci veți lua legătura cu mașina electronică a ziarului căreia îi veți cere informațiile necesare. Imediat după ce ați pus receptorul jos, pe banda dispozitivului de imprimat vor apărea o serie de date referitoare la perioada de peste 50 de ani, începînd cu Iuri Gagarin și cuprinzînd informații amănunțite despre fiecare călătorie sovietică în domeniul Cosmosului. Și toate acestea în timp de cîteva secunde.

Un alt cititor va dori să afle despre dezvoltarea tehnicii cosmonauticii. Un al treilea va avea nevoie de o comunicare detaliată despre compoziția Lunii și a altor sateliți și planete. Toți trei vor putea lua legătura, în același timp, cu mașina electronică a redacției. Funcția de legătură între redacție și instituție sau apartament nu se va reduce la aceasta. Cu ajutorul mașinii se va putea obține indicatorul tuturor articolelor pe tema respectivă din presa întregii lumi. Toate articolele cuprinse în indicator au un număr sau un indice oarecare, pe care va fi suficient să-l formezi pe discul receptorului pentru a obține, chiar în culori, textul sau imaginea trebuincioasă. În acest fel, cititorul pe care nu îl interesează moda feminină sau rețetele cosmetice va fi despovărat de paginile pe care nu dorește să le citească. În același fel, cititorul

care se interesează de modă, va fi scutit de articolele științifice pe care nu le înțelege. Fiecare va cere numai articolele care îl interesează.

Salisbury presupune, de asemenea, că peste o jumătate de veac ziarul va fi de dimensiuni relativ mici, de formatul actualului săptămînal „Time” sau al anualelor A.P.N. și, în-diferent de volumul publicației, materialele vor fi riguros distribuite pe sectoare și legate organic între ele.

Cărți în capsule

LA FEL DE ECONOMIC, după părerea exprimată de Cecyl King, Ahmad Abbas și alții, se vor tipări și cărțile și revistele, și nu vor mai exista pierderile datorate evaluării pur teoretice a cerințelor pieței. Dacă într-o librărie nu găsiți cartea pe care o căutați, vi se tipărește pe loc un exemplar la o mașină de imprimat legată printr-un fel de telex perfecționat cu editura, care păstrează benzile cu textul cărții. Va dispărea necesitatea depozitelor de cărți și a bibliotecilor. Fiecare carte se va păstra într-o mică capsulă și va fi tipărită în timp ce așteptați. Veți merge într-o bibliotecă modernă și veți cere cartea cutărui sau cutărui autor. Imediat vi se va imprima pe un material de întrebuișare unică, pe care îl puteți arunca după lectură. Bibliotecile, în vechea lor accepțiune, vor rămîne numai pentru iubitorii de ediții și legături frumoase. Ele vor fi muzee ale capodoperelor artei poligrafice.

Prototipurile sistemului

SĂ REMARCĂM CĂ prototipurile unui astfel de sistem există în zilele noastre sub formă benzilor magnetice audio vizuale folosite în scopuri instructive sau a sistemului comenzilor de editare, care începe să fie practicat, e drept, deocamdată, în proporții limitate.

Se naște întrebarea: care va fi, în condițiile acestei tehnici electronice și ale importanțelor mutații ce vor interveni în domeniul informării, rolul ziaristului?

Aci îmi voi permite să-l citez pe autorul canadian John Cattle, care, din păcate, nu a participat la masa noastră rotundă, dar care a publicat, independent de ancheta A.P.N., o serie de articole interesante despre anul 2000, în „Monetary Times”. Cattle scrie: „Noi, dinozaurii care mai scriem la mașini demodate, încăindu-ne zilnic lecția pe care am învățat-o sau mai rău decît afit, stăm la birourile noastre fiind în mîna niște instrumente de muzeu denumite „creioane” auzim adeseori știri des-

pre lumea de mîine, a culegerii pe cale electronică a informațiilor, a vorbăreșelor mașini de calcul, a televizoarelor de mînd sau, cum spune un tîndr spiritual, a întregii bibliotecii a Congresului într-o cutie de pantofi. După toate acestea te apucă amețeala. Care este locul ziaristului în această lume complexă? Să poată crede că în jurul anului 1970 va trebui să stea în rîndul șomerilor pentru o bucată de pîine”.

Ultima frază a colegului nostru canadian nu este altceva decît un procedeu retoric, care are însă o anumită nuanță de verosimil, dacă ne gîndim la lumea în care trăiește Cattle. Dar nouă ziaristilor nu ni se cade să fim pesimiști. Și apoi însuși Cattle împrăștie convingător temerile pe care le-a inspirat.

Ziaristul este necesar în primul rînd ca ghîd și selecționar care să ajute oamenii să nu se înce în fluxul impetuos al informațiilor care vor năvăli peste ei la fiecare apăsare pe buton. Ziaristul este acela care va spune oamenilor: „Asta este nou”, pentru că în dispozitivele de memorare ale mașinii electronice vor nimeri toate știrile, inclusiv cele puțin interesante. În afară de aceasta, ziaristul este chemat să „digere”, să condenseze știrile pentru a economisi timpul cititorului sau al telespectatorului. (Să presupunem că vă interesează Congresul de oncologie. Puteți deschide în orice clipă televizorul fixîndu-l pe canalul respectiv și să urmăriți tot ce se petrece la congres, care durează, să zicem trei zile. Dar nu aveți timp pentru aceasta. În ultima zi a congresului, în mai puțin de o jumătate de oră, un ziarist vă va prezenta esențialul). În sfîrșit, ziaristul înseamnă personalitate, înseamnă stil și manieră. Nici o mașină electronică nu va fi niciodată capabilă să scrie un comentariu scriitor, un pamflet, un folieton.

Și apoi, vor dispărea oare ziaristii pionieri, acei care, asemenea piloților de încercare, își asumă un mare risc pentru a face pe cititorii lor să simtă emoțiile și senzațiile unor profesii rare și periculoase? Dar ziaristii care formează așa-zisul „creier” al redacțiilor și agențiilor, acela ale căror idei înobilează munca noastră așa cum adausurile de wolfram înobilează oțelul? Este foarte puțin probabil că procesul de naștere a ideilor va fi vreodată automatizat. Să ne ferească sfîntul, cum se spune.

ZIARISTICA va dăinui atîta timp cît va trăi în oameni dorința de cunoaștere a noului...

Articol tradus din revista „Novosti” de N. GHIȚĂ

Presă din Japonia

GRADUL DE DEZVOLTARE pe care l-a atins industria presei japoneze justifică aprecierea că „dacă ziarurile ar fi bunuri de export presa japoneză ar constitui, fără îndoială, o amenințare pe piața mondială” (Prof. Keichi Tonogi).

În Japonia apar 123 de cotidiene de interes general cu un tiraj zilnic (ediții de dimineață și seara) de 43 900 000 de exemplare și peste 10 000 de reviste. Tirajul la o singură apariție a publicațiilor săptămânale se ridică la 12.300.000 de exemplare, cel al publicațiilor lunare la 45 000 000 de exemplare; 3 din principalele cotidiene ating tirajul de peste 22 000 000 de exemplare, ceea ce înseamnă că ar reveni câte un exemplar de fiecare familie japoneză.

Deși limba japoneză se pretează greu la tipărit, cea mai mare parte din publicațiile japoneze apar în japoneză, iar cele mai importante în limba engleză.

53 de cotidiene au ediții de dimineață și de seară; 32 de cotidiene scot tiraje cu articole de fond, fotografii și știri în culori.

4 din ziarurile japoneze sînt de interes național, avînd tiraje foarte mari. Dar și tirajele ziarelor de provincie sînt ridicate.

Dintre cele peste 30 de agenții de presă cele mai importante sînt *Kyodo Tsushin*, *Japan Press*, *Jiji Press* și *Radiopress*.

Printre principalele publicații japoneze sînt: **AKAHATA**, cotidian editat la Tokio din 1928, 200 000 de exemplare, organ al Partidului Comunist din Japonia; **ASAHI SHIMBUN**, cotidian, Tokio, cu ediții de Osaka, Nagoya, Sapporo, Kita-Kyushu, din 1879, 8 300 000; **MAINICHI SHIMBUN**, cotidian Tokio, cu ediții de Osaka, Nagoya, Kita-Kyushu,

din 1872 7 200 000; **YOMIURI SHIMBUN**, cotidian, Tokio, ediții de Osaka, Nagoya, Sapporo, Yokohama și Senday, din 1874, 4 800 000; **TOKIO SHIMBUN**, cotidian, Tokio, din 1942 2 000 000; **NIHON KEIZAI SHIMBUN**, cotidian economic și politic, Tokio, cu ediții de Osaka și Fukuoka, din 1876, 2 000 000; **SANKEI SHIMBUN**, cotidian economic, Tokio cu ediție de Osaka; din 1922, 3 000 000; **JAPAN TIMES**, cotidian în limba engleză, Tokio, 1897, 90 000; **THE MAINICHI DAILY NEWS**, cotidian, Tokio, cu ediție de Osaka, 105 000; **ASAHI EVENING NEWS**, cotidian de seară, Tokio, 36 000; **CHUBU NIPPON SHIMBUN**, cotidian, editat la Nagoya pentru regiunea Tokay, 2 300 000; **CHUGOKU SHIMBUN**, cotidian editat la Hiroșima, apare din 1892, 600 000 de exemplare; **NISHI NIPPON SHIMBUN**, cotidian, Fukuoka (insulele Kyushu), 1 000 000; **HOKKAIDO SHIMBUN**, cotidian, Sapporo, 1 500 000; **SHUKAN ASAHI**, săptămînal, Tokio, 1 300 000; **SUNDAY MAINICHI**, săptămînal, Tokio, 1 200 000; **SIUKAN YOMIURI**, săptămînal, Tokio, 700 000; **BUNGEI SINSIU**, publicație lunară, 650 000; **TIKUO KORON**, publicație lunară, 150 000; **FUNSIN KORON**, publicație lunară pentru femei, 300 000.

Presă japoneză are o veche tradiție dar dezvoltîndu-se în complexul relațiilor de producție capitaliste cunoaște lupta de concurență care se manifestă între publicațiile de interes național, între acestea și presa de provincie, între întreaga presă și radioteleviziune. Rolul de a reglementa relațiile dintre acestea și-l atribuie organizația *Nihon Shinbun*

Kyokai (NSK) din care fac parte ca membri cotizanți 115 cotidiene al căror tiraj zilnic ajunge la circa 40 000 000 de exemplare și unele agenții de presă ori societăți de radio și televiziune. Nu pot fi membri în această organizație publicațiile profesionale și cele ale partidelor politice, cu toate că unele din editurile de ziare sprijină anumite partide politice burgheze.

Presă japoneză este caracterizată prin înaltul proces de automatizare. Între 1959—1961 au intrat în serviciu inovațiile tehnice care au creat posibilitatea perforării și culegerii a 1987 de ideograme, 159 de semne silabice, 26 litere alfabetice și 60 de cifre. În același timp, la 1 iunie 1959, ziarul *Asahi Shimbun* inaugura, pentru prima dată în lume, transmiterea paginilor la distanță prin sistemul de teleimprimare prin radio. Edițiile de Tokio începeau să apară simultan la 900 de kilometri pe insula Hokkaido, la Sapporo. Și alte ziare japoneze au început să folosească acest sistem.

Tirajele mari ale ziarelor japoneze se exprimă prin dorința de informare a populației din Japonia, prin calitatea ridicată a publicațiilor, prin prețul redus al acestora, prin modul rapid de difuzare a presei la mari distanțe și în bună parte la domiciliu (circa 90 la sută din presă).

Presă japoneză absoarbe peste 40 la sută din cheltuielile de peste 1 miliard de dolari ce se folosesc anual pentru publicitate.

În Japonia apar și o serie de publicații comuniste și progresiste, care, cu toate greutatea impuse, constituie importante surse de informație obiectivă asupra principalelor probleme interne și externe ce interesează masele muncitoare ale țării.

Presă din Canada

CANADA — țara cu cea mai mare producție de hirtie de ziar din lume (7,5 milioane tone din care exportă 6,5 milioane tone) — are 117 cotidiene cu un tiraj total de 4 400 000 exemplare, 915 săptămânale cu un tiraj de 7 439 000 de exemplare și peste 750 de alte publicații cu un tiraj de circa 15 500 000 de exemplare. 82% din tirajul ziarelor canadiene se editează în limba engleză și 18% în limba franceză. Cotidienele de limbă franceză sînt citite, în special în provincia Quebec unde apar 9 din cele 11 existente în întreaga țară.

Pe lângă larga difuzare a presei importată din S.U.A., în Canada apar și ediții a două mari reviste americane.

În 1966 a început să apară în Canada primul cotidian în culori, ziarul METROEXPRESS din Montreal.

Două agenții de presă asigură știri pentru presa canadiană: Canadian Press (CP) înființată în 1917, cu sediul la Toronto și British United Press (BUP), înființată în 1922, cu sediul la Montreal și care este filială a agenției americane UPI.

Principalele publicații sînt: L'ACTION, cotidian, Quebec, apare din 1907, tiraj 51 000 exemplare; ALBERTAN, cotidian, Calgary, 1901, 38 000; THE CALGARY HERALD, cotidian, Calgary, 87 000; CITIZEN, cotidian, Ottawa, 1844, 76 000; LE DEVOIR, cotidian, Montreal, 1917, 50 000; LE DROIT, cotidian, Ottawa, 1913, 35 000; FREE PRESS, cotidian, London (Ontario), 1849, 111 000; GAZETTE, cotidian, Montreal, 1778, 134 700; THE GLOBE AND MAIL, cotidian, Toronto, 1844, 230 000; JOURNAL, cotidian, Edmonton, 1903, 107 000; MONTREAL MATIN, cotidian, Montreal, 1930, 140 000; THE MONTREAL STAR, cotidian, Montreal, 1869,

192 000; OTTAWA JOURNAL, cotidian, Ottawa, 1885, 68 000; LA PRESSE, cotidian, Montreal 1884, 269 000; PROVINCE, cotidian, Vancouver, 1898 106 000; LE SOLEIL, cotidian, Quebec, 1881, 180 000; SPECTATOR, cotidian, Hamilton, 1846, 119 000; SUN, cotidian, Vancouver, 1886, 236 000; TELEGRAM, cotidian, Toronto, 1876, 235 000; TORONTO DA ILY STAR, Toronto, 1892, 342 000; WINNIPEG FREE PRESS, cotidian, Winnipeg, 1872, 126 000; CANNADA GAZETTE, periodic editat la Ottawa din 1867; CANADIAN TRIBUNE, organ periodic al P.C.C., apare la Toronto din 1940, 9 000; COMBAT, organ periodic al P.C.C., apare la Toronto, 34 000; FAMILY HERALD, periodic Montreal 1869, 425 000; HORIZONS-THE MARXIST QUATERLY, organ teoretic al P.C.C., apare la Toronto 3 000; MACLEAN'S MAGAZINE, periodic ilustrat, apare la Toronto din 1905, 550 000; LE PETIT JOURNAL, periodic editat la Montreal, apare din 1926, 282 000; READER'S DIGEST, periodic în engleză și franceză editat la Montreal, 1 250 000; WEEKEND MAGAZINE, periodic în engleză și franceză, editat la Montreal, 2 500 000.

Datorită marii întinderi a teritoriului Canadei (a doua țară ca suprafață din lume) toate publicațiile au caracter regional și se difuzează în zonele în care se editează. De aici și tirajul relativ redus al cotidieneilor, cel mai important dintre acestea, Toronto Star, aparînd în 342 000 de exemplare. Din întreg tirajul cotidieneilor de 4,4 milioane de exemplare 15 cotidiene acoperă 60 la sută. Celelalte ziare sînt publicații cu tiraj mic și chiar cu răspîndire la nivelul unor sate, ca de exemplu ziarul „Drum” (Toba) care apare la Inuvik, un sat cu 1700 de locuitori, în delta fluviului Mackenzie. Abonamentele la asemenea publicații se pot plăti și în natură, iar un anunț preciza că „pentru obținerea unui abonament este acceptat și peștele”.

După aprecierile lui B. R. Swankey din Vancouver monopolizarea presei canadiene cunoaște o înaltă centralizare. El arată că principalele publicații sînt editate sau controlate de 4 mari întreprinderi de presă ca: F. P. Publication-group Siften Southam Press, The Toronto Star, Thompson Newspapers. Grupul L.F.-Siften a ajuns să controleze 10 ziare cu un tiraj total de 888 000 de exemplare, din care: „Sun” (Vancouver), „Free

Press” (Winnipeg), „Journal” (Ottawa), „Leader Post” (Regina), „Saskatoon Star Phoenix”. Grupul Southam Press își asigură prin 8 cotidiene ca „Journal” (Edmonton), „Herald” (Calgary), „Tribune” (Winnipeg), „Ottawa Citizen”, „The Hamilton Spectator” ș.a. un tiraj de 610 000 de exemplare și are interese în editarea ziarelor „The London Press” și „The Kitchener Waterloo Record” cu tiraj total de 116 000 de exemplare. Southam Press și F. P. Publications au creat împreună, la Vancouver, Pacific Press care editează două ziare „Vancouver Province” (Southam Press) și „Sun” (F.P. Publications). Magnatul presei, lordul Thomson of Fleet, dispune și în Canada de 27 de cotidiene, cu tiraj de 312 000 de exemplare. Editura Toronto Star publică cotidianul „Star” cel mai mare ziar din Canada. Grupurile de presă au interese și în activitatea radioului și televiziunii din Canada.

Familii de editori își transmit controlul de generații asupra unor publicații. Astfel familia Dennis posedă „Cronicle — Herald” (Halifax) de la apariție, familia Southam a cumpărat „Spectator (Hamilton) în 1877, familia Siften posedă „Free Press” (Winnipeg) din 1889, familia Atkinson și familia Hindmarsh sînt asociate la „Toronto Star” din 1899, Mc. Connel controlează „Montreal Star” din 1938, G. Max Bell moștenește ziarul „Alberten” din Calgary de la tatăl său iar lordul Thomson a lăsat fiilor săi publicațiile din Canada.

Cotidienele de limbă franceză din Quebec nu aparțin acestor grupuri iar din cele 6 de limbă engleză ce apar în această regiune numai unul „Quebec Cronicle-Telegraph” depinde de Thomson Newspapers.

Sursa principală de venituri provine din publicitate și de aceea o bună parte din spațiul cotidieneilor este destinat anunțurilor.

Cum cea mai mare parte din presa canadiană este controlată de grupuri financiare și influențată de interese americane, interesele maselor muncitoare sînt slab reprezentate iar publicațiile care reprezintă aceste mase au condiții grele de existență. În presa din regiunea Quebec se reflectă și lupta pe care Canada franceză o duce pentru drepturi egale în cadrul Confederației și de asemenea în bună parte opinia unor mai mari mase de cetățeni.

St. STREJA

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союз Журналистов
Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № 9—10 (149—150) г. 1968

СОДЕРЖАНИЕ

ПОД ЗНАКОМ МОРАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ЕДИНСТВА ТРУДЯЩЕГОСЯ НАРОДА

Заседание Комитета Союза Журналистов
(2—3)

БЛОКНОТ ТЕКУЩИХ ВОПРОСОВ

Мирча Маия: Информация — всегда актуальный публицистический жанр (4—5)

Виктор Бырладану: Для кого мы пишем (6—7)

Ион Павелеску: Молодые и законность их требований (8—9)

Др. М. Попович: Пресса и процесс экономики (10—11)

Дж. Куйбуш: Анкета — „трудный жанр“ (12—15)

И. Херцер: Виноградарство и виноделие — недоступные ли области? (16—17)

Полковник И. Костя: Краткий разговор о радиопередаче „На страже родины“ (18—19)

Джеордже Михалаке и Мариан Санду: Пресса на Олимпийских Играх 1968 г. (20—25)

★

60 лет со дня рождения Александра Сахни (26—27)

★

Тудор Теодореску-Бранште: История одного журнала (28—29)

ИЗ ОПЫТА УЕЗДНОЙ ПЕЧАТИ

Золтан Фохт: Как следят за эффективностью статей на экономические темы (30—32)

Г. Павел и Тибериу Петрате: „Друмул социализмулуй“ (гор. Дева): „Ударная бригада“ в действии (33—34)

М. Манолаве: Еженедельная газета в жизни уезда (35—36)

Г. КонстантINESКУ: „Трибуна Яломицей“ сегодня (37—38)

БИБЛИОГРАФИЯ

Б. В.: Важный культурный инструмент (39—40)

КАК МЫ ПИШЕМ

Флора Шутеу: Практический совет (41)

ПЕЧАТЬ И ПОЛИГРАФИЧЕСКАЯ БАЗА (II)

Платон Пардэу: Гибкость и оперативность в организации работы (42)

Кречун Бонта: Полиграфические предприятия должны выполнить принятые меры (43)

Петре Георгиу: Совместные обязательства редакции и типографии (44)

Ф. Стоянеску: Как печатаются издания Академии (45—46)

★

... На деятельности Союза Журналистов (Арадское, Девское и Брашовское отделения) В доме журналистов: Прессконференция с советской делегацией деятелей культуры; Проф. др. Р. Уайт — гость Клуба редакторов по научным и техническим вопросам (48—51)

СТРАНИЦЫ ИЗ ИСТОРИИ

Пятидесятилетие объединения Трансильвании с Румынией

Ион Якош: Пресса и Объединение (52—57)

Флорин Молдозан: Подбор выступлений банатской прессы (58—59)

Е. Бошка-Мэли: Высказывания сибирской, блажской, клужской и орадской печати (60—62)

И. Фели: „Социализмул“ 1918 года (I) (63—66)

М. К. Стэнеску: „Авэраторул пролетар“ („Пролетарский защитник“) (1928—1930) (67—69)

НАУЧНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОГО СООБЩЕНИЯ

Костин Штефанеску: Малый экран и некоторые методологические вопросы (70—73)

Дж. Давидеску: Средства информации и международное взаимопонимание (Коллоквиум в Любляне) (74—75)

ФОТОЖУРНАЛИСТИКА

Эуджен Атанасу: Карел Штолл (Чехословакия) — мастер художественного моментального фотоснимка (76—77)

Эуджен Ярович: Актуальные тенденции и требования (По поводу беседы во французской ассоциации журналистов фоторепортеров) (78—79)

РУМЫНСКИЕ ЖУРНАЛИСТЫ ЗА ГРАНИЦЕЙ

Заметки специального корреспондента (М. Моаркэш); Посещая тбилисскую фотовыставку (А. Гынжу) (81—84)

ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

„Журнализм“: Вопросы распространения научных знаний через печать (85—87)

Борис Бурков: Телекс и истина. Взгляд к 2017 году (88—91)

С. Стрежа: Японская и канадская пресса (92—93)

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist Republic of Romania
XIII th Year, No. 9—10 (149—150) 1968

CONTENTS

UNDER THE SIGN OF THE MORAL AND POLITICAL UNITY OF THE WORKING PEOPLE

***: Meeting of the Committee of the Journalists' Union (2—3)

TOPICS

Mircea Manea: Information is Always Topical (4—5)

Victor Birlădeanu: For Whom Do We Write (6—7)

Ion Pavelescu: Young People and Their Just Demands (8—9)

Dr. M. Popovici: The Press and Savings (10—11)

G. Cuibuș: The Inquiry, „a Difficult Genre” (12—15)

I. Herjegu: Wine-Growing and Wine-Making, Inaccessible Subjects? (16—17)

Colonel I. Costea: Brief Talk about the Radio Programme „Guarding the Homeland” (18—19)

George Mihalache and Marian Sandu: The Press at the 1968 Olympic Games (20—25)

★

*** 60 Years Since the Birth of Alexandru Sahia (26—27)

★

Tudor Teodorescu-Braniște: The Story of a Magazine (28—29)

FROM THE EXPERIENCE OF THE COUNTY PRESS

Zoltan Focht: How to Follow Up the Efficiency of Articles on Economics (30—32)

G. Pavel and Tiberiu Istrate: „Drumul socialismului” of Deva: „The Blitz Brigade” in Action (33—34)

M. Manolache: The Weekly in the Life of the County (35—36)

G. Constantinescu: „Tribuna Ialomiței” Today (37—38)

BIBLIOGRAPHY

B. V.: Important Cultural Instrument (39—40)

HOW WE WRITE

Flora Șuteu: Practical Advice (4)

THE PRESS AND PRINTING (II)

Platon Pardău: Elasticity and Promptness in Labour Organisation (42)

Crăciun Bonta: The Printing Houses Should Apply the Agreed Measures (43)

Petre Gheorghiu: The Joint Obligations of the Papers and the Printers (44)

F. Stoenescu: The Printing of the Academy's Publications (45—46)

NOTES

Virgil Stoenescu: Radio Plays (47)

*** From the Activity of the Journalists' Union (in the branches at Arad, Deva and Brașov) (48—49)

*** At the Journalists' House: Press Conference with the Soviet Cultural Delegation; Professor Dr. R. White the Guest of the Science and Technique journalists (50—51)

PAGES OF HISTORY

50 Years Since the Union of Transylvania with Romania

Ion Iacoș: The Press and Union (52—57)

Florian Moldovan: Excerpts from the Press of the Banat (58—59)

E. Boșca-Mălin: The Press in Sibiu, Blaj, Cluj and Oradea (60—62)

I. Felea: „Socialismul” in 1918 (I) (63—66)

M. C. Stănescu: „Apărătorul proletar” (1928—1930) (67—69)

SCIENTIFIC RESEARCH OF MASS MEDIA

Costin Ștefănescu: TV and Some Methodological Problems (70—73)

C. Davidescu: Means of Information and International Understanding (The Ljubljana Symposium) (74—75)

PRESS PHOTOGRAPHY

Eugen Atanasiu: Karel Stoll (Czechoslovakia), a Master of the Artistic Snapshot (76—77)

Eugen Iarovici: Current Trends and Requirements (Comment on Talks at the French Association of Press Photographers) (78—79)

ROMANIAN JOURNALISTS ABROAD: Notes of a Special Correspondent (**M. Moarcăș**); At a Photo Exhibition in Tbilisi (**A. Ginju**) (81—84)

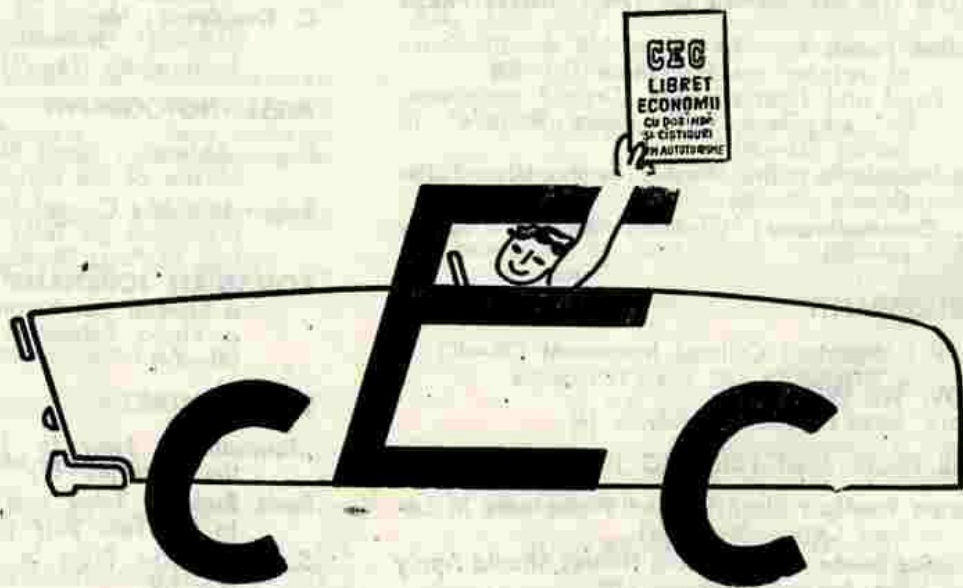
DOCUMENTARY

„Journalists”: How to Popularize Science in the Press (85—87)

Boris Burkov: Telex and the Truth — Looking to the Year 2017 (88—91)

S. Streja: The Press in Japan and in Canada (92—93)

am economisit!

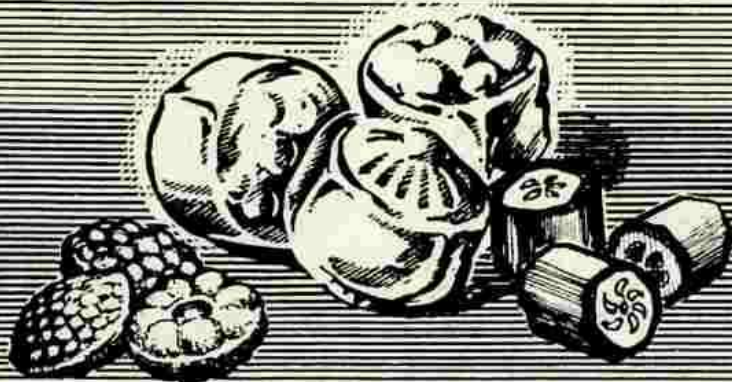

O surpriză ORICÎND AȘTEPTATĂ DE COPII!

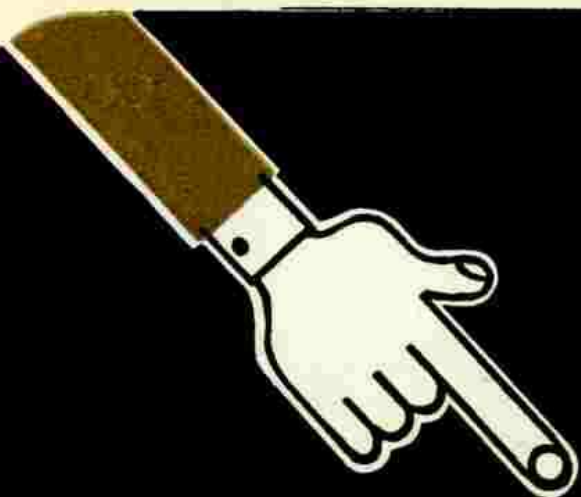
*Tăticule,
nu uita
să-mi
cumperi
bomboane!*

dropsuri și drajeuri

Varietatea sorturilor
de drajeuri și
dropsuri satisface
gusturile cele mai
pretentioase

TELEVIZORUL
DACIA

DACIA

NUMAI CU SUMA DE 765—1020 LEI, REPREZENTÂND AVANSUL, PUTEȚI
CUMPĂRA ÎN RATE TELEVIZORUL „D A C I A”

● vizionare excelentă ● imagine clară ● audifție plăcută ● ecran mare (59 cm)

Se vinde și cu plata în 12—18 rate lunare

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

P. 11 - 585

presa noastră

1804

UZ

DIN SUMAR:

- Funcția socială a presei și activitatea economică
- Presă, literatură, muzică
- Opinii despre reportaj, revistele ilustrate, informația la radio
- Cărțile despre presă din marile biblioteci

Nr. 11/1968

PRESA NOASTRĂ

Revista Uniunii ziarștilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

no. 11 (151)

noiembrie 1968

SUMAR:

PERMANENȚE

- Const. Florea** : Funcția socială a presei și activitatea economică
Demostene Botez : Scriitorii și presa
Stan Vlad : Dezbateră publică (cu privire la consiliile populare și comisiile de judecată)
Doru Popovici : Rezonanța muncii în presă

ANIVERSĂRI

- Mircea Rădulescu** : Publicistul argentinian Lissandro de la Torre

OPINII

- C. Stănescu** : Reporterul și faptele
E. Iarovici : Optica revistelor ilustrate
R. Gonțearov : Informația la radio
* * * Oaspeți de peste hotare * * * La Casa ziarștilor

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICĂ (III)

- N. Wiesel** : Tipografia și redacția — furnizor și beneficiar
P. Pîntea : Subunitatea poligrafică din Piatra Neamț — un copil vitreg ?

CUM SCRIEM

- Flora Șuteu** : Atenție, neatenție și greșeală
N. Cărlonță : Instantanee redacționale

FILE DE ISTORIE

- I. Felea** : „Socialismul” din 1918 (II)

NOTE BIBLIOGRAFICE

- Cronicar** : „Presa muncitorească și socialistă din România” (partea a II-a a volumului al II-lea)
* * * Principalele articole cu privire la presă apărute în publicații din țara noastră în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1968 și cărțile intrate în marile biblioteci în cursul anului 1968

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu, (redactor-șef), C. N. Constantinlu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestleni

DOCUMENTAR

- St. Streja** : Presa din Mexic

NOTĂ

- În Supliment** : text documentar despre informație și reportaj (extrase din cartea lui Philippe Gailard : „Le reportage”), editat în colaborare cu „România liberă”.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : București, Calea Victoriei, 163, Telefon : 15.21.02

Abonamentele se pot face prin oficiile poștale, factorii poștali precum și direct la administrația revistei, București, Calea Victoriei 163, sector I, Cont B.N.R. 071.024, Sucursala Municipiului București, Filiala Sectorului IV

Costul unui abonament este de: 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

FUNCȚIA SOCIALĂ A PRESEI ȘI ACTIVITATEA ECONOMICĂ

Const. FLOREA

ALĂTURI DE popoarele celorlalte țări socialiste, poporul român, aflat în plin efort constructiv, înfăptuiește cu succes programul de dezvoltare multilaterală a țării pe drumul desăvârșirii construcției socialiste. Forța dinamică, factorul călăuzitor al întregului proces de valorificare deplină a avantajelor orînduirii socialiste în interesul maselor largi este Partidul Comunist Român, care conduce și orientează toate compartimentele vieții social-economice și culturale.

În desfășurarea acestui proces, Partidul — determinînd coordonatele fundamentale ale dezvoltării întregii societăți românești — a

cialiste a poporul, ridicarea ei la nivelul existenței sociale, dar în același timp și prin acela de mijloc de exprimare liberă a conștiinței maselor. Spunînd aceasta, ținem seama de faptul că, o dată cu instaurarea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, conștiința maselor de milioane de făuritori ai bunurilor materiale și spirituale, deveniți și proprietarii lor deplini, nu se transformă de la sine, nu se manifestă ca atare în mod spontan.

Teza marxistă despre determinarea conștiinței sociale de către existența socială este confirmată pregnant de evoluția societății socialiste. Lichidarea dominației claselor exploatoare în România, victoria deplină a socialismului au însemnat instaurarea, pentru prima dată în istoria patriei noastre, a egalității și libertății pentru toți cetățenii, o profundă și reală democrație în toate sectoarele vieții economice, sociale și politice. Pe baza condițiilor obiective create de existența proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, a sentimentului libertății și egalității, a democratismului caracteristic orînduirii noastre, dezvoltarea conștiinței maselor a însoțit și însoțește pas cu pas mersul înainte al societății pe drumul desăvârșirii construcției socialiste, este determinată de aceasta.

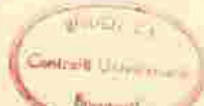
Construcția economică, obiectiv central al partidului nostru, constituie, firesc, și un obiectiv central al activității presei. Pentru ziaristii comuniști a fost și rămîne de profundă actualitate cunoscuta teză formulată de V. I. Lenin: „Treburile economice constituie cauza noastră a tuturor. Aceasta este pentru noi cea mai interesantă politică”. După cum făurirea bazei tehnico-materiale este hotărîtoare pentru dezvoltarea noii orînduirii socialiste, atenția acordată problemelor economice, căilor de rezolvare, seriozitatea, continuitatea și eficiența dezbaterii lor reflectă într-o măsură însemnată gradul de maturitate al presei, modul în care ea răspunde sarcinilor și funcțiilor sale sociale, ca factor dinamizator în o-

■ P E R M A N E N Ț E

acordat și acordă o atenție de prim rang activității ideologice, formării și dezvoltării conștiinței socialiste în rîndul celor mai largi mase de oameni ai muncii, creșterea rolului conștiinței sociale fiind o premiză esențială pentru înfăptuirea programului de desăvârșire a construcției socialiste.

Un rol de cea mai mare importanță în această direcție a revenit și revine presei, a cărei funcție socială s-a dezvoltat continuu, pe măsura înaintării pe calea socialismului. Sub conducerea și îndrumarea permanentă a partidului, presa s-a afirmat ca un important instrument de revoluționare a vieții economice și sociale, de transformare și perfecționare continuă a societății, cîștigîndu-și prețuirea celor mai largi mase, a întregului nostru popor.

Experiența arată că în procesul de făurire a noii orînduirii, rolul social al presei se desfășoară pe planuri care se întrepătrund, au numeroase puncte de contact în acțiunea îndreptată spre aceeași finalitate a desăvârșirii socialismului. Acest rol ar putea fi exprimat prin contribuția activă la dezvoltarea conștiinței so-

pera de desăvîrșire a socialismului.

Îndeplinirea cu succes a sarcinilor ce revin presei comuniste în dezvoltarea economică este legată inseparabil, în primul rînd, de necesitatea explicării și prezentării aprofundate a politicii partidului în construcția economică, presa constituind un factor puternic de înarmare a maselor cu legile de bază ale acestei politici, de creare și cultivare a unui climat propice atragerii și participării maselor la întreaga operă de construcție economică.

În cadrul gamei variate de preocupări ale presei, problemele activității economice au constituit și constituie o preocupare centrală pentru un număr important de publicații. Presa, radioul și televiziunea din țara noastră au adus, prin modalitățile lor specifice, o contribuție activă la explicarea și răspîndirea în rîndul celor mai largi mase de oameni ai muncii a politicii economice, marxist-leniniste, a Partidului Comunist Român — în centrul căreia a fost situată cu consecvență industrializarea socialistă a țării, la sublinierea necesităților și legităților obiective ale dezvoltării economiei naționale. Exprimarea și explicarea în paginile ziarelor și ale altor publicații a cerințelor obiective ale dezvoltării economice — sintetizate în politica economică a partidului, în diferite hotărîri și măsuri luate de partid și de stat — de către cadrele și specialiștii activînd nemijlocit în domeniile respective au asigurat un înalt spirit de răspundere și competență în tratarea acestor probleme, au încetățenit încrederea deplină în cuvîntul presei. Răspîndirea și însușirea concepției și politicii economice științifice a partidului în rîndul maselor largi prin intermediul presei comuniste au contribuit la înțelegerea acestei concepții, la formarea convingerii profunde asupra justetei politicii promovate de partid, care a devenit o cauză scumpă întregului popor. An de an, presa a contribuit la mobilizarea forțelor materiale și umane în înfăptuirea politicii partidului nostru, astfel încît se poate spune că nu există acțiune de mai mare sau mai mică amploare la a cărei înfăptuire presa românească să nu-și fi adus contribuția activă.

Rolul social al presei, ca instrument de făurire și dezvoltare a conștiinței socialiste și în același timp

de exprimare a ei, nu poate fi, desigur, rupt de etapele pe care le parcurge societatea în drumul său spre desăvîrșirea orînduirii socialiste. Apreciînd în acest mod legătura dintre dezvoltarea societății socialiste și funcția socială a presei, se poate considera că fiecare etapă parcursă de țara noastră pe drumul socialismului, condițiile concret-istorice în care s-a desfășurat construcția economică în România și-au pus amprenta asupra rolului social al presei ca instrument de făurire și dezvoltare a conștiinței socialiste. Diferînd prin specificitățile sarcinilor fiecărei etape — reconstrucția post-belică, trecerea principalelor mijloace de producție în minile poporului, punerea bazelor economiei socialiste, trecerea la desăvîrșirea construcției socialismului — scopul activității în presă a rămas, însă, același: contribuția activă la construirea noii orînduirii sociale.

Presă noastră abordează și tratează astăzi problemele economice la un nivel superior, corespunzător ridicării țării pe o treaptă nouă, consfințită de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională ale P.C.R., care au elaborat un mare program științific de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului, de consolidare și perfecționare a relațiilor socialiste, de modernizare a întregii vieți economice și sociale. Acest amplu program ilustrează pregnant modul neabătut în care partidul aplică principiile marxism-leninismului la realitățile și condițiile concrete ale României, pornind de la studierea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale, de la cerințele vieții, înlăturînd ceea ce a devenit perimat, manifestînd o înaltă exigență și un ascuțit spirit critic, o mare receptivitate față de nou, preconizînd soluții și măsuri practice judicioase, corespunzătoare necesităților mersului înainte al societății noastre socialiste.

ÎN ACESTE CONDIȚIUNI, pentru presa noastră este o îndatorire de onoare de a-și spori rolul de instrument activ al construcției socialismului, de a-și intensifica eforturile pentru a ridica conținutul și eficiența articolelor, de a contribui la mobilizarea și mai largă a maselor la înfăptuirea sarcinilor desăvîrșirii construcției socialiste.

Corespunzător sarcinilor încredințate de partid, cerințelor noii etape de desăvîrșire a construcției socialismului, presa, radioul și televiziunea din țara noastră pun în centrul activității lor problemele folosirii cel mai bune a condițiilor create de socialism în vederea dezvoltării mai departe a forțelor de producție, per-

fecționării relațiilor de producție socialiste, ridicării pe o treaptă nouă a întregii economii naționale, valorificării mai eficiente a resurselor materiale și a potențialului uman al țării, în strînsă corelație cu progresele și cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, cu cerințele obiective ale stadiului atins în dezvoltarea țării, în vederea progresului continuu și înfloririi ei multilaterale.

Perfecționarea întregii vieți economice și sociale, proces vast și complex, care caracterizează dezvoltarea actuală a societății românești, impune, ca o necesitate stringentă, dezvoltarea gîndirii sociale, a teoriei și practicii economice, aplicarea creatoare a dialecticii marxiste la fenomenele vieții sociale, generalizarea teoretică a experienței pozitive acumulate în construcția și dezvoltarea economiei socialiste, ridicarea conștiinței oamenilor muncii. Ținîndu-se seama de aceste cerințe, în paginile unui număr important de publicații din țara noastră, într-o serie de emisiuni ale radioteleviziunii, sint dezbătute în mod sistematic probleme de bază ale economiei naționale în etapa actuală a construcției socialiste. O atenție deosebită s-a acordat și se acordă aprofundării unor aspecte de bază ale teoriei economice marxist-leniniste, ale politicii partidului nostru, ca de pildă, creșterea rolului conducător al partidului și statului în construcția economică, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, perfecționarea relațiilor sociale, conducerea economiei planificate și căile perfecționării ei, trăsăturile fundamentale ale operei de industrializare socialistă a țării, dezvoltarea forțelor de producție și repartizarea lor teritorială rațională, căile de dezvoltare a agriculturii de stat și cooperatiste, proporțiile între diferitele ramuri ale economiei naționale, valorificarea cît mai eficientă a resurselor naturale, ridicarea eficienței economice a tuturor întreprinderilor și ramurilor economiei naționale, promovarea progresului tehnic, întărirea legăturii dintre știință și producție, perfecționarea modului de folosire a pîrghiilor economice și, printre altele, aplicarea principiului cointeresării materiale, formarea cadrelor necesare economiei, productivitatea muncii, dezvoltarea cooperării economice a României cu țările socialiste și cu celelalte state. Toate aceste teme — și acest lucru este remarcabil și apreciat de milioanele de cititori — sint tratate nu abstract, ci în strînsă legătură cu realitatea concretă, cu cerințele cu-

rente și de perspectivă ale construcției socialiste.

Servind telurilor socialismului, presa din țara noastră a avut și are, ca o preocupare de prim ordin, combaterea teoriilor burghezo-reacționare, inclusiv a celor din domeniul economiei, afirmarea permanentă a vitalității și valabilității actuale a tezelor fundamentale ale marxismului. O deosebită atenție se acordă demascării diverselor teorii apologetice — care încearcă să înfrumusețeze orînduirea capitalistă, să-i mușamalizeze contradicțiile, — criticării argumentate a oricăror concepții și teorii antisocialiste, demonstrării superiorității socialismului asupra capitalismului.

Acționînd în spiritul politicii P.C.R. de întărire continuă a prieteniei și alianței frățești cu celelalte țări socialiste — activitate care stă în centrul politicii externe a partidului și statului nostru — presa românească reflectă în mod sistematic în paginile ei succesele obținute de țările socialiste frățești în construcția economică și socială, realizările popoarelor din aceste țări pe drumul progresului lor multilateral, al edificării socialismului și comunismului.

Presa din țara noastră asigură în paginile ei un larg și fructuos schimb de opinii în problemele construcției economice. Sînt evidente progresele înregistrate în ultimii ani în oglindirea, de către presa scrisă și vorbită, a problemelor majore ale vieții economice, în realizarea unor intervenții active și eficiente în problemele de importanță națională. În afară de presa de specialitate, cotidienele centrale și locale publică pagini speciale — unele zilnic, altele periodic — consacrate dezbaterii problemelor economiei; în programele radioteleviziunii sînt inserate, de asemenea, emisiuni pe aceste teme. Numeroasele articole, anchete, dezbateri publicate după Congresul al IX-lea al partidului în „Scînteia”, „România liberă”, „Elöre”, „Neuer Weg”, în revistele „Probleme economice”, „Viața economică” și în alte publicații centrale și locale, în emisiunile radioului și televiziunii ilustrează preocuparea constantă a conducerii partidului nostru pentru dezbateră în presă, cu ajutorul specialiștilor și al celorlalți oameni ai muncii, a problemelor, sarcinilor și măsurilor care asigură dezvoltarea ascendentă a economiei naționale.

În lumina sarcinilor stabilite de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a P.C.R., presa din țara noastră acordă în prezent o atenție deosebită analizării și tratării problemelor vieții economice prin prisma unor asemenea criterii esențiale cum sînt: eficiența activității econo-

mice, organizarea științifică a producției și muncii, îmbunătățirea calității producției în toate ramurile economiei, îndeplinirea planului de investiții, intrarea în funcțiune, la termen, a noilor capacități de producție, gospodărirea rațională a fondurilor materiale și financiare, îndeplinirea planului de export, rentabilitatea întreprinderilor, modernizarea comerțului în raport cu exigențele actuale ale cumpărătorilor, sin-teza dintre știință și producție. Problemele dezvoltării producției agricole sînt, de asemenea, tratate cu o frecvență și competență sporite. Ziarele centrale și locale, presa economică de specialitate, radioul și televiziunea sprijină activ hotărîrile și măsurile partidului privind dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii, creșterea și diversificarea gradului ei de mecanizare și chimizare, intensificarea construcției sistemului de irigații etc.

Conducerea conștientă a procesului de făurire a economiei socialiste impune cunoașterea aprofundată a legilor obiective de dezvoltare, înlăturarea cu hotărîre a tot ce este vechi și anacronic în viața economică și socială, a ceea ce nu mai corespunde noilor condiții. În presa din țara noastră sînt dezvăluite și analizate în profunzime practicile și metodele învechite în economie, sînt criticate neajunsurile, sînt formulate propuneri de înlăturare a lor. Depistarea inteligenței, talentului și competenței în economie apare astfel ca o parte a unui proces larg de re-așezare a valorilor, de lichidare a tendințelor de rigiditate și anchilozare în gîndire, în viața economică și social-politică.

Exponent al opiniei publice, presa se afirmă tot mai mult ca o tribună de la care această opinie se manifestă deplin, în spirit creator și critic, în toate problemele construcției economice. Este edificator pentru rolul de seamă pe care îl ocupă dezbaterile publice, largul ecou pe care l-au găsit în presă românească măsurile preconizate de partid cu privire la perfecționarea sistemului de planificare și conducere a economiei naționale.

O caracteristică a transformărilor petrecute în presa românească, în ultimii ani mai ales, o constituie și îndreptarea atenției spre o mai largă tratare a problematicii umane în producție, în condițiile progresului tehnic contemporan. Aceasta se reflectă mai ales în frecvența anchetelor sociale și economice prin care se urmărește descifrarea motivației muncii, a comportamentelor sociale,

PERMANENȚE

integrarea profesională, cunoașterea opiniei muncitorești asupra problemelor producției, conducerii economice.

Purtător de cuvînt al opiniei publice în dezbateră măsurilor privind dezvoltarea și perfecționarea întregii vieți economice și sociale, presa reprezintă în același timp un instrument activ pentru traducerea lor în viață în cadrul fiecărei unități economice în parte. Această explicație și orientarea spre o tratare mai largă a problemelor concrete ale economiei întreprinderilor, în cadrul cărora se remarcă, printre altele, cele referitoare la organizarea științifică a producției și a muncii în întreprinderi.

LEGAT DE ACESTE ASPECTE generale privitoare la funcția socială a presei noastre în viața economică, nu pot fi ignorate, desigur, problemele privind forma, modalitățile de expresie prin care presa își exercită această importantă funcție socială. Aceste probleme sînt multiple, începînd de la stabilirea tematicii cu caracter economic a fiecărei publicații, continuînd cu diversele forme de documentare și redactare, de folosire a colaboratorilor, pînă la modul cum articolele pe teme economice trebuie să-și găsească prezentarea adecvată în pagina tipărită, în emisiunea radiodifuzată sau radiotelevizată. Este vorba, cred, în primul rînd, de continuarea preocupărilor ca fiecare publicație, centrală sau locală, să-și clarifice direcțiile și domeniile în care se cere să aducă o contribuție proprie, calificată și eficientă în problemele economice. Este necesar, apoi, un efort sporit în materie de redactare și prezentare astfel încît textele pe teme economice, de la cea mai scurtă informație și pînă la cele mai complexe anchete și analize, să capete un grad sporit de **audiență** și **accesibilitate** în rîndurile unui public cît mai larg. Un rol important în această direcție îl are fără îndoială, schimbul de păreri și de experiență între ziarisții care lucrează în domeniile economice astfel încît rezultatele bune, cîștigurile reale obținute în tratarea temelor economice să devină un bun al tuturor.

Scriitorii și presa

Demostene BOTEZ

A TRECUT puțină vreme de cind discuțiile Adunării generale a scriitorilor erau în tol. Se perindau la pupitrul, tineri și vîrstnici. Ascultam cu atenție dar, fără să vreau, gîndurile făceau o sumedenie de asociații pe marginea celor ce auzeam: unele teme mi se păreau proaspăt cunoscute — le citisem în presă. Imi pusesem, tainic, o mulțime de întrebări și căutam să-mi răspund: cînd îl cunoscusem pe Zaharia Stancu? Sînt destul de multe decenii de-atunci: scriam la același ziar; ce păcat că Cezar Petrescu nu este printre noi! Știa atît de multe, avea atîtea cunoștințe de viață: ce bun ziarist era! Prezida George Macovescu. Imi spuneam: am lucrat împreună la o asociație a ziaristilor. Intră în sală Miron Radu Paraschivescu: mi-l adusesem aminte de cînd era în redacția ziarului „Timpul” ca și Geo Dumitrescu. Gîndul mi-a sărit la ziarul „Universul” unde Adrian Maniu avea rubrica lui zilnică; și la Ion Pas, stilp de boltă al ziarului „Lupta”, și la de curînd dispărutul Mihai Sevastos, care a muncit atîta în redacții de ziare: la „Mișcarea” la Iași, la „Adevărul” și „Dimineața” la București... N. D. Cocea a scos el singur cîteva ziare succesive, de cîte ori o problemă mare irămintă adinec opinia publică. Vine a făcut și el gazetărie. Pe Arghezi l-am înfilnit de multe ori la ziarul „Seara”, ca și pe Gala Galaction...

M-am uitat prin sală: erau atîția și atîția, și scriitorii, și ziaristii. În pauză am deschis ziarele: erau aproape în toate, articole semnate de scriitorii. Mi-am amintit că G. Ibrăileanu, îndată după primul război mondial, a scos la Iași ziarul „Momentul”, iar Mihai Sadoveanu a condus ziarul „Albina”, și în timpul aceluiași război, ziarul „România”.

Eu însumi m-am văzut cu emoție încă din 1913, pînă în 1934, în redacția ziarului „Opinia” de la Iași, împreună cu Ghiulea, cu poetul Geri Spina, cu poetul Stokerman, scriindu-ne articolul, uneori la aceeași masă. Apoi, la zeci de ziare în București.

Era o prietenie între ziaristii și scriitorii? Nu! Mult mai mult: era o

colaborare strînsă care ne completa perfect o operă comună. Sau, și mai mult: o contopire, în unul și același om. Mulți dintre cei amintiți mai sus au fost și ziaristi și scriitori, fără să știe nici ei ce anume au fost mai mult. Pentru unii, doar gloria scrișului, cîștigată cu timpul, a făcut ca în ochii lumii să apară mai mult ca scriitorii sau, poate un anume stil mai căutat, mai alent, a făcut să île meren priviți ca scriitorii chiar cînd lucrau activ și zilnic în presă.

La un moment, am aruncat o privire pe titlurile și semnăturile ziarelor de pe scaunul de alături, și iarăși am găsit scriitorii. Vra să zică, buna tradiție persistă!

La tribună, un confrate începe să vorbească despre „scriitor și societate”, despre literatură angajată, despre procesul subtil de reflectare a realității în operele literare, despre literatură și viață, despre rolul literaturii în educarea oamenilor... și că o consecință, despre nevoia pentru scriitor de a cunoaște cît mai bine, cît mai intens, viața, de a fi în mijlocul ei, ca oricare alt cetățean.

Și iarăși m-au furat asociațiile de idei, care m-au dus departe, la amintiri de demult, și la oarecari învățăminte care mi-au ajutat, mi-au dat un oarecare stil al muncii, unele deprinderi ce mi-au devenit organice. Cine s-ar fi uitat la mine, mi-ar fi văzut fața luminîndu-se. Nu era de loc fără legătură cu cele ce vorbea confratele. Au năvălit în mintea mea toate amintirile de gazetar, viața aceea atît de vie, fără seamăn de trepidantă dintr-o redacție de ziar. Fulgerarea știrilor de toate felurile, veștile telefonice, sutele de scrisori, fiecare cu o scenă de viață, cu o dramă, o comedie sau o catastrofă. Necazuri, nevoi, speranțe, adunate teacuri sau cîrcinînd meren în căutarea unei soluții.

Știu că în lumea noastră, a scriitorilor, se folosește un cuvînt magic, teribil de plin de conținut și de... vînt: documentare.

Toate acele probleme și teze despre care vorbea confratele, aveau un singur suport, un singur punct de

plecare: cunoașterea vieții. De altfel, condiție absolută pentru orice operă literară de valoare, pentru orice activitate scriitoricească. Scriitorul trebuie să cunoască două alfabetete: pe cel propriu zis și pe acel al vieții. Și să mai știe a combina cuvintele în mod genial, dacă se poate, ca Shakespeare, căci, dacă ne gîndim bine, cuvintele din Hamlet, să zicem, — cum spunea Ibrăileanu, — sînt aceleași pe care le întrebuițăm zilnic noi toți... numai altfel aranjate în succesiunea lor. Atîta diferență!

Și Uniunea Scriitorilor, iată, de aproape 20 de ani, se zbate să caute o metodă bună de documentare, căci finanțarea prin fondul literar a scriitorului pentru o săptămînă sau o lună, pentru a pleca la o anume uzină sau regiune pentru a se documenta, adică pentru a cunoaște viața la fața locului, s-a dovedit deșelată.

Eu pot spune din experiență, dintr-o largă experiență căci am făcut gazetarie vreo 50 de ani, că nu există mai bună școală de cunoaștere a vieții decît munca efectivă într-o redacție de ziar, acolo unde „ierbe cazanul” vieții, a vieții complexe în uriașa ei desiașurare.

O redacție de ziar e ca o uzină de viață. E viață concentrată. Nicăieri un scriitor nu poate cunoaște atît de variate aspecte ale vieții, iar prin scrisorile primite acolo, care sînt adevărate confidențe, autentice pagini de jurnal personal, biografii variate, altele psihologii omenesti. Și, pot spune, că acest contact vertiginos cu timpul, cu lumea întreagă este o mare plăcere. Te simți într-o formidabilă activitate, legată, nu știu cum, de esența vieții. Dacă stai acasă în odaia ta, timpul trece într-o liniște impresionantă. În redacția unui ziar, timpul trece duduind, ca o moară care macină. E zgîmotelul vieții, al mișcării ei. Acolo timpul e, cu adevărat, o succesiune uluitoare de fapte, de evenimente. Acolo trece materia primă a istoriei.

Într-o redacție de ziar nu cunoști doar un fragment de realitate, un sector, și nu numai teoretic. Acolo se desiașoară toate forțele motrice ale vieții, tot ce pune în mișcare, nu doar un singur om sau o familie, ci un popor întreg și chiar întreaga lume. Acolo veștile te poartă în cîteva ore din Europa, în sudul Africii, în insulele Indoneziei, în Biafra, în Delta Mecongului... Globul pămîntesc, în forma lui didactică, se învîrte parcă meren înainte, însușind pe el localitățile și țările care marchează ziua respectivă în calendarul istoriei.

Și tu, ziarist, ești parcă la postul de conducere al acestui carusel de evenimente ale lumii.

Asiști astfel la înălțuirea imperativă a evenimentelor din lume, le descifrezi legile din fapte, asiști perpetuu la un spectacol de dimensiuni uluitoare. Inveți a trage învățăminte, a stabili legi.

Ce documentare poate să înlocuiască toate acestea, și ce restrinse și sărace par reportajele pe care le scoateam ca ucenicie a scrisului??

Sint sigur că în viziunea genială asupra lumii și vieții din poezia lui Eminescu sint esențe ale activității sale de ziarist.

Prezența scriitorilor în presă, nu numai că multiplică, prin reflecție și transfigurare, aspectele realității, dar îmbogățind paginile ziarelor, îmbogățește totodată fondul de cunoștințe și de experiențe absolut necesare consumului pe care-l face totdeauna o operă literară.

Nu mai acei scriitori, rămași izolați, în cite-un turn desuet de fildeș, strîmbă din nas, aristocratic la perspectiva prezenței lor în presă, cum ar face o soacră nobilă la perspectiva de mezalianță. De aceea, la aceștia este firesc să se simtă de îndată că florile, mai frumoase poate decît tot ce-am văzut, sint de ceară și prin nervurile lor nu trece nici un pic de sevă.

Prezența în presă a scriitorului are și alte influențe binefăcătoare: îi dă scrisului un iz de actualitate, un ritm, o mișcare ce aparține numai vieții, o anume viziune a timpului, o anume filozofie, o judecată de ansamblu cu toate implicațiile, un sistem de legi inexorabile ale vieții sociale, cunoașterea complexului, care-și pierde automat interesul, o educație a punctualității.

La ziar, ceea ce merge perfect azi, milne poate fi anacronic, document istoric. Informația, nota, articolul trebuie date astăzi, și pînă la o anume oră cînd se încheie gazeta. Ziarul nu este de loc tolerant. El e prezentul liric, Majestatea sa momentul.

Și asta e o educație de care au nevoie foarte mulți scriitori, care cred poate că nemurirea lor inseamnă și nemurirea oricărui articol, adică o importanță și un intens perpetuu, la înființarea a unui adevăr cosmic.

Prezența scriitorului în presă îl face solidar cu opinia publică, cu societatea în care trăiește, cu timpul său, cu toți oamenii. Ea este și un mijloc minunat și unic de educație a poporului, și prin aceea că mai poartă o aureolă de mit, veche moștenire din trecut, și prin darul de a da viață idelilor ceea ce are o mare putere de persuasiune.

PREZENȚA LUI în presa de astăzi împlinește astfel un mare rol în societatea socialistă în care formarea conștiinței, este și trebuie să fie, o treabă ce ține de misiunea lui.

Dezbaterea publică

Stan VLAD

AM SĂ INCEP succintele mele însemnări despre felul în care noi ziaristii ne aducem contribuția la dezbaterea publică a unor importante acțiuni și măsuri inițiate de partid și guvern, prin a reaminti sarcinile ce ne-au fost trasate de Congresul al IX-lea al partidului. „Tribună a experienței înaintate — se arată în raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu — promotor activ a tot ce este nou și avansat, presa trebuie să practice sistematic în paginile ei largi schimburi de opinii în problemele activității de partid, ale construcției de stat, economice, cultural-educative, ca și în alte probleme de interes obștesc... Dezbaterea din presă să se desfășoare în spirit constructiv, de principialitate comunistă, urmărindu-se continua îmbunătățire a muncii”.

Desfășurată în perspectiva acestor indicații, activitatea noastră, a celor ce lucrăm în redacțiile ziarelor, a devenit mai plină de profunzime și cu o eficacitate mult mai mare. Rămînînd în cadrul temei abordate, merită să subliniem faptul că în ultimii ani și mai cu osebire în anii 1967 și 1968, presa în ansamblul ei și-a adus o contribuție importantă la dezbaterea publică a unor documente. Precum prea bine se știe, a intrat în practica activității conducerii partidului și statului nostru de a supune dezbaterea tuturor cetățenilor țării a măsurilor importante ce se preconizează în domeniul politicii interne și externe. Aceasta constituie o nouă expresie a procesului de a dîncire a democrației socialiste, de dezvoltare a fenomenelor și mijloacelor prin care masele largi ale poporului participă efectiv la dezbaterea și soluționarea problemelor principale ale politicii partidului și statului, la conducerea treburilor de stat și obștești.

Ne amintim, bunăoară, de amplele dezbateri publice care au avut loc în perioada premergătoare Conferinței

Naționale a partidului, cînd milioane de cetățeni din patria noastră — fără nici o deosebire — și-au spus părerea, au făcut sugestii și propuneri asupra unor importante proiecte de măsuri privind perfecționarea vieții economice și sociale din țara noastră, reorganizarea administrativ-teritorială și altele. În documentele Conferinței Naționale a partidului se subliniază că principala caracteristică a acestor dezbateri o constituie adevărată deplină cu care oamenii muncii de la orașe și sate, de cele mai diferite profesii și naționalități — români, maghiari, germani, sîrbi și alții — au aprobat, în adunările din întreprinderi și instituții, în sesiuni și conferințe, prin numeroase scrisori adresate organelor de partid și de stat, măsurile preconizate de partid. În mod special s-a subliniat contribuția presei care a publicat nenumărate articole cuprînzînd propuneri și sugestii și a relatat pe larg dezbaterile care au avut loc în întreaga țară. Propunerile făcute în presă de numeroși cetățeni ai țării au fost studiate de către comisiile însărcinate să sintetizeze concluziile dezbaterii publice și au fost luate în considerare la definirea documentelor Conferinței Naționale a partidului precum și la legiferarea unor măsuri de către Marea Adunare Națională.

ÎN ACEST AN, aplicîndu-se principiul consultării largi a maselor, o serie de alte măsuri, înainte de a căpăta forma definitivă, au fost supuse dezbaterii publice. Dintre acestea, am să mă opresc asupra a două proiecte de legi, aflate în prezent în dezbateri publice. Este vorba despre proiectul legii de organizare și funcționare a consiliilor populare și de proiectul legii privind comisiile de judecată.

Proiectele de legi sus amintite, întocmite de organele de stat competente cu sprijinul a numeroși spe-

cialiști, teoreticieni și practicieni ai dreptului constituțional și administrativ, cadre cu munci de răspundere în organele locale de partid și de stat precum și din organizațiile de masă și obștești, au fost supuse discuției largi a oamenilor muncii, înainte de a fi prezentate Marii Adunări Naționale. Aceste proiecte de legi se încadrează organic în ansamblul de măsuri întreprinse în ultimii ani pe baza hotărârilor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, pentru perfecționarea conducerii vieții economice, politice și sociale, corespunzător cerințelor stadiului actual, pentru adâncirea continuă a democrației socialiste. În elaborarea tuturor acestor măsuri, partidul nostru a pornit de la concepția că democrația constituie esența socialismului și deci lărgirea ei continuă reprezintă una din cerințele fundamentale ale mersului înainte al societății socialiste, condiționează succesul desăvârșirii operii de construcție socialistă.

Dezbaterea acestor proiecte de legi ocupă un loc central în presă. În această perioadă de sfârșit de an. Fără intenția de a face o revistă a presei, este necesar să subliniez că articolele, grupajele de scrisori, reportajele apărute în ziarele centrale ca și în cele județene au adus o multitudine de idei, propuneri, sugestii, menite să îmbunătățească prevederile proiectelor de legi. Ziarul la care lucrez — „România liberă” — a pus de la bun început coloanele sale la dispoziția tuturor cetățenilor care au dorit să-și exprime părerea lor, să facă sugestii și propuneri, să comenteze semnificațiile prevederilor noilor proiecte de legi în contextul general al măsurilor privind perfecționarea vieții sociale din țara noastră. N-am să enumăr aici articolele și titlurile lor, apărute în ziarul nostru, dar aș vrea să subliniez faptul că zilnic am primit nenumărate scrisori din partea celor mai diferiți cetățeni, care au ținut să spună ce cred ei despre proiectele de legi și cum le văd în redactarea lor finală. Cu alte prilejuri, solicităm noi

colaboratori ca să ne scrie pe diferite teme în funcție de planul tematic pe care-l avem. În cazul acestor debateri publice — ca și în altele asemănătoare — în afara a două articole de comentarii solicitate de noi de la specialiști în problemă, tot ceea ce am publicat sînt articole venite la redacție prin poștă, trimise din propria inițiativă a autorilor lor. Și fără excepție, toate articolele primite au cuprins propuneri judicioase. Ceea ce dovedește creșterea gradului de conștiință civică a cetățenilor țării noastre, responsabilitatea lor față de dezvoltarea societății socialiste. Tot mai mulți cetățeni au socotit că este datoria lor să studieze proiectele de legi și să-și aducă efectiv contribuția la definitivarea acestora, ceea ce demonstrează o dată în plus realitatea participării efective a cetățenilor la conducerea treburilor de stat și obștești în condițiile democrației socialiste.

ÎN ACEST TIMP, în „România liberă” au apărut aproape zilnic și la loc central articole și grupaje de articole cuprinzînd în esență propuneri și sugestii concrete. Nu au putut vedea lumina tiparului decît o mică parte din scrisorile primite. Propunerile cuprinse în scrisorile neapărute — din lipsă de spațiu — au fost trimise organelor în drept pentru ca propunerile cetățenilor să fie studiate și luate în considerare la redactarea formei finale a proiectelor de legi.

Ceea ce am făcut noi constituie doar o mică parte din această mare contribuție a presei la dezbaterile publice a proiectelor de legi sus amintite. Urmărind și o serie de ziare județene, am putut constata că acestea s-au dovedit a fi deosebit de active, făcînd loc în coloanele lor unui număr mare de articole de la cadre din organele locale de partid și de stat, de la specialiști, deputați, cetățeni. Am răsfoit colecțiile unor ziare județene cu experiență mai îndelungată (Drapelul roșu — Timișoara și Drum nou — Brașov) și ale

unora noi, apărute în județele create în acest an ca urmare a reorganizării administrativ-teritoriale a țării (Dimbovița — Tirgoviște și Vremea nouă — Vaslui). Ca și ziarele centrale și alte ziare județene, acestea au privit cu multă seriozitate sarcina de a crea debateri publice un cadru adecvat. Titlurile și semnăturile articolelor publicate vorbesc de la sine. Zi de zi, acestea au avut asigurate locuri în pagina întâia într-o prezentare grafică de natură să atragă atenția cititorilor. Caracteristica principală a activității desfășurate de ziarele sus amintite în acest domeniu o constituie participarea largă, variată la debateri. Oameni de cele mai diferite profesii și naționalități și-au spus părerea, și-au prezentat și susținut propunerile. În mod deosebit se cuvine subliniat preocuparea redacției ziarului „Drapelul roșu” din Timișoara de a publica relatări ample de la sesiunile consiliilor populare comunale, creîndu-se astfel posibilități ca un mare număr de propuneri ale deputaților și cetățenilor de la sate să fie aduse, prin presă, la cunoștința inițiatorilor proiectelor de legi supuse dezbaterii publice.

Este neîndoios că activitatea presei în legătură cu dezbaterile publice a celor mai importante acțiuni și măsuri inițiate de partid și guvern, își va primi aprecierea cuvenită alături de succesele înregistrate cit și pentru ceea ce nu a fost la nivelul sarcinilor ce ne-au fost încredințate.

DINCOLO DE TOATE acestea se impune însă concluzia principală de maximă importanță: dezbaterile publice, largă consultare a tuturor cetățenilor țării — practică ce dă o înaltă apreciere stilului de muncă al conducerii partidului și statului nostru — constituie o manifestare pregnantă a democrației noastre socialiste, asigurînd participarea efectivă a întregului popor la soluționarea celor mai importante probleme, la conducerea treburilor de stat și obștești.

Rezonanța muzicii în presă

Doru POPOVICI

NICIODATĂ în istoria muzicii românești, presa nu a adus o contribuție atât de substanțială la dezvoltarea armonioasă a artei noastre sonore ca în zilele României Socialiste. Aproape toate revistele literare — „Contemporanul”, „Familia”, „Astra”, „Ramuri”, „Cronica”, și cîte altele — ziarele „Știința”, „România liberă”, „Informația”, „Munca”, revistele de specialitate — și în acest sens revista „Muzică” continuă a fi astrul cu cel mai mare număr de calorii — dedică pagini dense fenomenului muzical contemporan. Cronica mărunta de concert, începînd cu recenziile spectacolelor folclorice, continuînd cu recenziile manifestărilor din domeniul muzicii ușoare, operetei, operei, concertelor simfonice și terminînd cu recenziile pretențioaselor concerte de muzică de cameră, analizează pe larg tălmăcirile oferite de toate generațiile de interpreți ai discursurilor muzicale. Sînt prezentate și lucrările de muzicologie, primele audiții de muzică românească și universală ca și multe alte teme legate de cele mai actuale probleme ale esteticii muzicale de azi.

Dincolo de aceste realizări, dorim să semnalăm și anumite aspecte negative, deoarece trăim o perioadă a maturizării noastre, în care sensul dictonului „Scrieți băieți, scrieți!” enunțat de generația de aur de la 1848, nu-și mai are actualitatea. În alte cuvinte, a venit vremea mult rîvnită a pledoariei pentru calitate, pentru articolele realizate cu profunzime, conținînd din plin dimensiunea seriosului!

În primul rînd, se cere atragerea unui număr sporit de tineri cronicari, cu o formație profesională de o certă valoare. Dorim să avem specialiști în toate domeniile și în acest sens nu înclinăm pentru unilateralitatea criticului muzical, ci, dimpotrivă, dorim

să obținem în corpul general al acestei ramuri a artei sunetelor „unitate în varietate”. Dar... cînd un cronicar este „specializat în toate”... se naște, cu sau fără voia sa, pericolul superficialității. Sub acest raport există indiscutabil multe aspecte zăgrăvite în culorî cenușii, mai cu seamă în domeniul muzicii ușoare, care nu e chiar un domeniu... ușor! Unii cronicari dau verdicte exclusiviste fără a cunoaște în mod amănunțit marile ramificații ale genului respectiv și astfel generează un climat neprielnic de discuții. După cum s-a arătat în multe cenacle ale Uniunii Compozitorilor, se cere, imperios necesar, formarea unor critici de muzică ușoară de un înalt nivel profesional, căci numai în acest fel poate fi vorba de un real prestigiu în lumea fascinantă a acestei arte, care nu mai poate avea doar rol de divertisment.

În cronicile destinate celorlalte genuri muzicale se distinge, din nefericire, nu o dată „tonul prudent” și o înțelegere greșită a respectului față de maeștri. Se remarcă adesea un ton servil față de superior, misterios față de egal și... tiranic față de subaltern, amintind de practici din trecut, ce nu pot avea nimic comun cu noua etică pe care o propovăduim din plin azi! Pe de o parte, mai dăinuie și stilul literaturizant, care evită abordarea directă a problematicii, încît cititorul rămîne după lectură cu o însumare de „betie de cuvinte”, derutat, fără a avea o imagine clară, în sens de „eficiență laconică”, iar interpretii nu beneficiază de semnificațiile majore ale unei cronici pătrunse de o critică constructivă. Pe de altă parte, mai întîlnim și tonul apologetic, care ne lasă să credem că totul e zăgrăvit în culorî luminoase. Cît de dăunătoare sînt asemenea opinii, constituind indiscutabil o frînă în calea progresului artei muzicale, care desi se bucură de auten-

tice succese, are încă multe de îndreptat! Nu lipsesc uneori nici „răfuielele personale”, încît sensul nobil al dictonului marelui istoric latin Tacit — „sine ira et studio” — este complet abandonat. Să nu uităm că prima condiție a criticului este aceea de a căuta să analizeze manifestările de pe poziții obiective, ce nu trebuie confundate cu gusturile personale sau tonul monocrom și să separe cu claritate „neghina” de „gru”.

De asemenea sînt supărătoare cronicile de un „pseudo caracter general”, adică cronici în care nu se „disecă” minuțios, de pe poziții de autentic muzician, aspectele realizate ale unei interpretări, reliefindu-le pregnant și criticînd, cu înțelepciune, aspectele mai puțin izbutite. Nu putem fi de acord nici cu „temperamentul furtunos” al unor artiști, care refuză spiritul critic cu violență, ajungînd pînă la adresarea insultelor celor ce nu le recunosc „geniul”... „Orgoliul artiștilor nu e justificat. Enescu a fost de o extremă modestie, dar niciodată nu și-a însușit o critică nejustă. Se pot discuta — chiar și în domeniul muzicii! — problemele cele mai spinoase păstrîndu-se o tinută demnă de intelectual, iar în acest caz temperamentul fiecăruia nu trebuie să depășească limitele bunei cuviințe, evitîndu-se cu desăvîrsire rezultatele nocive ale colericilor! Apoi să nu uităm o axiomă: orice succes al nostru este de fapt în primul rînd un succes al muzicii românești, iar în acest context „artistul invidios” devine un non sens...

PORNIND DE LA aceste considerente, să dezbatem multiplele fenomene muzicale, nu pentru a face o „critică de dragul criticii”, ci pentru a înlătura ceea ce în termeni generali numim: „rămînere în urmă”!

În cadrul marilor aniversări culturale recomandate de Consiliul Mondial al Păcii, la 27 noiembrie a.c., a avut loc în Capitală o festivitate consacrată împlinirii a 100 de ani de la nașterea publicistului argentinian Lissandro de la Torre. Festivitatea a fost organizată de Comitetul național pentru apărarea păcii. Institutul român

pentru relațiile culturale cu străinătatea și Uniunea ziaristilor. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de Mihnea Gheorghiu, prim-vicepreședinte al I.R.R.C.S. Conf. univ. Traian Moraru a făcut o expunere despre viața și opera lui Lissandro de la Torre, umanist și luptător politic care a slujit cu cinste ideile păcii și libertății.

Publicistul argentinian Lissandro de la Torre

de Mircea RĂDULESCU

Lissandro de la Torre, de-a lungul a 50 de ani din istoria argentiniană a luptat pentru democrație și independență economică, s-a opus cu vehemență imperialismului și fascismului, devenind în ultimii ani ai vieții sale una din personalitățile cele mai mari ale vieții naționale din țara sa, intruchipînd prin aceasta idealurile de libertate, progres și pace la care aspira întregul popor al Argentinei.

Lissandro de la Torre s-a născut la 6 decembrie 1868 în orașul Rosario din provincia Santa Fé. Studiile primare și cele secundare le urmează în orașul natal. Se remarcă la el lectura persistentă. Poezia și esul filozofic sînt preferințele sale. Mama lui, dona Virginia, îi insuflă pasiunea pentru poezia Franței. Citește pe Verlaine pe care-l preferă tuturor celorlalți și preferința aceasta pentru poetul simbolist o va păstra pînă la moarte. Dintre filozofi, Spinoza i-a răpit cea mai mare parte de timp. După examenul de bacalaureat se înscrie la facultatea de drept din Buenos Aires. La absolvire, este cel mai tânăr avocat din promoția sa. În dizertația scrisă la sfîrșitul studiilor despre „organizarea administrației municipale”, el nu a luat numai poziție în problema apărării administrației municipale democratice, ci a condamnat totodată diferitele forme de absolutism politic și administrativ.

Licențiat în drept, nu-l pasionează exercitarea profesiei. Literatura, care i-a răpit alt de mult timp în tinerețe, exercită asupra sa o atracție puternică. O tentativă de a pleca în Europa pentru a se dedica studiului literaturii oșucază. De asemenea eșuează și încercarea de a studia medicina. Abandonarea medicinei în favoarea politicii este crucială pentru destinul lui. În 1890 ia parte la mișcarea insurrecțională îndreptată în acea epocă împotriva oligarhiei sub conducerea președintelui Juarez Col-

man. Este unul din fondatorii așa-numitei Union Civica, devenită ulterior Union Civica Radical. Aportul lui de la Torre la această mișcare revoluționară este foarte mare și el este unul din cei care în 1893, în fruntea forțelor insurrecției, ocupă comandamentul poliției din Rosario. Este numit după aceea prim-ministru al provinciei Santa Fé. Radicalismul a triumfat în Santa Fé și Buenos Aires, însă oligarhia nu s-a resemnat cu pierderea pozițiilor sale și, în scurtă vreme, intervenția armatei răstoarnă guvernul revoluționar. În interiorul organizației Union Civica Radical se nasc neînțelegeri și, în 1896, în urma scizurii, Torre se retrage.

Cu aceeași pasiune cu care Lissandro de la Torre abordează temele politice, el pătrunde în viața țărănească. Adîncind problemele acesteia, el ia poziție împotriva proprietății funciare, luptă pentru lichidarea analfabetismului pe întreg teritoriul țării, pentru o adevărată democratizare a administrației publice, împotriva militarismului, pentru un învățămînt laic, prin separarea bisericii de stat.

În anul 1900 de la Torre întreprinde o călătorie în Europa și America de Nord. El ajunge la concluzia că dacă cultura lui europeană, politica sa trebuie să fie americană. Pornind de la aceste principii, el a constituit în 1908 „Liga del Sul” (Liga Sudului) în provincia Santa Fé și a candidat la postul de guvernator. Nu a reușit să fie ales lipsindu-i cîteva voturi. Această „Liga del Sul” a anticipat maturitatea vieții politice argentiniene. În 1912 este ales deputat. Între anii 1916—1933 candidează în diverse legislaturi fiind ales deputat și senator. Activitățile lui în această perioadă au fost vaste abordînd toate problemele cu competență și cu o vehemență de aprig luptător. Puterea lui de atracție asupra oamenilor a fost uriașă, fiind cuprinși de admi-

rație chiar și adversarii care nu-i împărtășeau ideile.

În anii cînd fascismul domnea în Italia și național-socialismul în Germania, de la Torre nu scăpa nici o ocazie, condamînd cu asprime aceste regimuri ultra reacționare. De asemenea avea cuvînte aspre și la adresa rebeliunii falangiste spaniole. El a fost promotorul unui front comun al tuturor forțelor democratice și antifasciste din Argentina. În 1937 inițiază o dezbateră istorică împotriva legii anti-comuniste elaborate de guvern.

La finele anului 1938 de la Torre este cuprins de mari frămîntări și de profunde îndoieli cu privire la prezentul și viitorul țării sale. Retras la Pinas — localitate unde își avea bucata lui de pămînt și unde a locuit după insuccesul său de la alegerile prezidențiale din 1930 — devine un om închis, refugîndu-se într-un mutism de neînțeles. Sfortările prietenilor de a-l aduce și a-l apropia din nou de public sînt zadornice. Situația lui financiară devine dezastruoasă în urma pierderii moșiei din Pinas, lucru care accentuează prăbușirea sa sufletească. Peisajul și oamenii din Pinas cu care el s-a identificat reprezentau pentru el viața. Își depune mandatul de senator, și în ziua de 5 ianuarie 1939 își pune capăt zilelor.

Lissandro de la Torre a fost un patriot înflăcărat, un luptător din aceia care se aruncă în luptă cu toată forța și fără măsuri de prudență, convins fiind de noblețea ideilor și intențiilor sale. Posesor al unei vaste culturi (un ziarist îi reproșea, după eșecul lui în alegerile prezidențiale, că încă nu s-a văzut să fie ales președinte cineva care vorbește patru ore în șir despre literatură), a fost un activist de frunte în cadrul Comitetului argentinian împotriva urii de rasă și antisemitismului și a luptat alături de toți argentinienii integri împotriva fascismului.

REPORTERUL ȘI FAPTELE

C. STĂNESCU

redactor șef adjunct al ziarului „Scinteia
tineretului”

CIRCULĂ în mod curent un fals paradox. În ședințe și în împrejurări clarificatoare, principiale, toată lumea este de acord că realitatea, terenul oferă o bogăție inepuizabilă, o mare varietate tipologică, un număr neîntrerupt de aspecte irepetabile ș.a.m.d. Într-adevăr, asta ar fi, spus sumar, bogăția vieții. În același timp, sau puțin după, ne lovim, în împrejurări neoficiale, de lucru, de întâmpinarea reporterului care dezarmează în fața unei explicații sumare: n-am putut obține mai mult, atât am putut „stoarce”, „nu mi-a spus mai mult” ori chiar că „omul nu știe să spună”. În atari formule stau explicațiile dezamăgitoare ale unor articole slabe, mai ales care nu spun nimic și din care pare că documentarea lipsește.

O primă constatare, generală, e că reporterul nu știe să observe ci doarește în primul rând să afle și anume, numaidecât, prin viu grai, de la cineva anume, dacă se poate ca pretutindeni să-l întâmpine voci care să-i spună lui cam cum stau lucrurile în cutare loc. Absența puterii de a observa ar putea constitui prima și cea mai tristă observație ce se poate face citind un număr destul de mare de articole. Această absență poate fi comentată constatând numai o altă: absența reportajului. Pentru că, în general, ceea ce se publică sub acest

marginal nu este reportaj. Avem nevoie de articolul — oricum i-am zice — care să nu se împedice în documentare, care să păstreze nevăzută această temeinică documentare fără care nu este posibilă nici scrierea unui rând. Nu e nici un paradox în afirmația că puterea de observație ascunde documentarea pentru a-i face cunoscute sensurile, problemele. În lipsa ei apare, firește, documentarea mărunță cu toate detaliile ei, din care cititorul nu va lua cunoștință de un fapt sau un fenomen zguduitor ori numai tulburător ci de banalitățile care însoțeau acel fapt ori acel fenomen.

Dar cum înțeleg „reporterii” să arate (cui și de ce?) că s-au documentat, că au luat cunoștință de..., că au aflat ceva? O adevărată epidemie produce înțelegerea etimologică a termenului de documentare. Cuvântul numește o acțiune, un proces. El este redus la substantivul pur, la document, mai mult, la probă. Adevăruri (dacă pot fi numite așa), adevăruri simple, banale trebuie dovedite cu un uimitor efort probator, cu dovezi, cu documente. Articole lungi în care probele, documentele (o adevărată arhivă de toate soiurile) sînt răsturnate de reporterul căruș în carul primitiv al ziarului. De la o indicație de principiu, funcțională s-a trecut la o practică costisitoare, an-

chilozantă: reporterul nu poate spune ceva, nu poate avea o părere, nu poate susține ceva decît aruncînd în balanță un teanc de citate din scrisori, de răspunsuri sumare puse cap la cap. Ceea ce e interesant și mai ales semnificativ de observat e că invazia „probelor” a „documentelor” se produce într-un raport direct proporțional cu gradul răspunderii implicate în relatarea unui conținut. Răspunderea aceasta amuștește sau e sufocată de cantitatea probelor pîrînd a susține dreptatea reportajului. Dar probele, răspunsurile, documentele sînt de competența tribunalelor, a judecătorilor. Reporterul se teme să se implice, să se angajeze pentru că ori nu are curajul necesar ori pur și simplu, nu știe cum s-o facă, n-are vocașle pentru aceasta.

Încercînd identifierea realității, a problemei reale pe care o stranglează acest stil „proban” (dar simplicator), ne vom încurca și mai mult în loc să descercăm firele realității încîlcite prezentate cu un lux de neîngăduit.

Deci, documentarea prin interogare. Articole, anechete, analize suportă fără crîcnire acest soi de reproducere a documentării. Ca să aflăm că o bibliotecă își schimbă sediul (ori că n-are sediu) a fost nevoie de o întregă anchetă și de reproducerea tuturor răspunsurilor, așa cum au fost ele primite. Urmarea: obiectul real

al articolului este expediat în concluzie. Un efort care nu trebuie să se vadă: autorul a fost mai întâi detectiv, apoi anchetator și n-a mai avut, evident, nici timp, nici răbdare și poate nici altceva pentru a fi el însuși.

PROBLEME IMPORTANTE, pe care uneori zărele sînt nevoite să le publice în forma dată, cum ar fi, să zicem, calificarea tinerilor muncitori, sînt dezbătute în acest lent și grațios dans al întrebării și răspunsului. Întrebarea inutilă ori săracă, răspunsul silit și nerelevant. Paguba enormă este că sistemul de a etala documentarea, în acest caz, acoperă în bună măsură realitatea esențială a lucrurilor. Iată mai detaliat cum înaintează o asemenea expunere greșit înțeleasă a unei documentări probabil și ea îngust înțeleasă. Ca să descurce „îfele responsabilității care s-au încalcit”, un autor se incurcă mai întâi pe sine într-o serie de operațiuni pregătitoare ca zăngănitul armelor într-o luptă. Este, astfel, evident că nu ne interesează cît de incurcat era tovarășul Astăluș în fața unei întrebări, după cum e greu să ne imaginăm cum anume „i se citea lui pe față” că „nu prea era dispus să găsească ceva (o explicație, un pretext). Nu ne interesa nici loiala tovarășului Astăluș, căutarea lui prin „tot felul de hîrtiufe, mape și situații statistice”. Pentru o propoziție clară și simplă care, ea, trebuia să indice o realitate, iată ce realitate complicată și încărcată a creat reporterul! Anume, propoziția era că tovarășul Astăluș nu era la curent cu chestiunea care-l interesa pe reporter, și, firește, dădea din colț în colț. Mai departe, analizînd un răspuns așa de complicat ca acela obținut, reporterul ajunge la o primă concluzie, încă nesigură, însă interogativă, dar, mă rog, concluzie: „Nu este oare o legătură de cauzalitate, de directă proporționalitate între...”. „Evident, nu poate fi decît un singur răspuns: există!” Iată și concluzia concluzi-

ilor din această bogată, epuizantă documentare: „tinerii lucrători produc cele mai mari greutăți conducerii unității — cum spunea directorul — pentru că de calificare nu se ocupă nimeni” (nimeni cu majuscule!). Să tragem și noi, că se poate, o concluzie: după asemenea concluzie, condiția necesară dar și suficientă pentru ca tinerii să nu mai producă greutăți conducerii ar fi existența cuiva care „să se ocupe”. E simplu, dar numai o bogată documentare îi dezvăluie simplitatea lucrurilor!

N-am nici o îndoielă că nu greșesc spunînd că cele mai multe — și sînt multe — articole de acest fel, care se bucură de o asemenea documentare și din care luăm cunoștință de o asemenea realitate, ies de la secțiile economice.

Imediat după relevarea acestei maniere e necesar să ne întrebăm asupra „eficacității” slabei reprezentări a reporterului în articolul pe care-l scrie, reprezentare ce trebuie să fie precumpănitoare. El are acest drept și are și posibilitatea să se folosească de el: comentarea, avansarea propriilor idei, păreri. În două mari categorii se pot împărți articolele proaste: unele care suferă cumplit de absența reporterului care semnează, altele care problematizează fals, găunos, demagogic. Un aspect particular al turnurii comentariului îl poate da rezultatul naivității reporterului, al grabei lui de a conchide și apoi comenta concluzia la care a ajuns printr-un proces eronat în fond. Supremația cititorului, buna lui informare și dreptatea lui sînt uneori tratate cu naivitate. Reporterul este obligat să-și respecte informatorul întrucît acesta există, trăiește și muncește. Dar nu este obligat deloc să și creadă să întotdeauna, fără excepție, acesta are dreptate ori exprimă cel mai avansat punct de vedere cu putință. Indus în eroare, de o judecată pripită și mai ales subiectivă, păr-

lîntoare, reporterul face teorie din această judecată și și-o însușește pe de-a întregul. Așa se creează falsele probleme, dilemele, situațiile fără ieșire. Ele sînt electul unui mod defectuos de documentare, al unei asimilări necritice, neselective a informațiilor obținute pe teren.

În fine, spre a nu lungi un șir de exemple și posibilități de documentare inabilă, să mai citez pericolul iactologiei. Indiferent dacă iactologia pitorească izvorăște din nepuțința teoretică de o a depăși ori dintr-un, de înțeles, gust al etalării mizeriei morale (în cazul articolelor de această coloratură), rezultatul este la fel de inadmisibil. Real pentru reporterul de morală, de etică este actul său de igienă morală, reală trebuie să fie voința sa de a indica nu atît realitatea joasă a faptului brut, concret (și ea necesară dar nu oricum și oriunde) cît plasamentul său social, originea tipologică, semnificația pe care autorul faptului, evident, n-o poate realiza. Documentarea este reală nu atunci cînd ai lămurit pur și simplu o situație, ai stabilit, ca la proces, vina, ai luat mărturia și treaba este încheiată. Ea este autentică abia atunci cînd, lămurind ce e de lămurit, ai, în sfîrșit, ceva de spus. Nu ceva în marginea unor fapte pentru producerea cărora n-ai nici un merit, ele nu-ți aparțin, ci doar le-ai cunoscut. Este un tic de periculos orgoliu însușirea faptelor altora, s-ar putea să fie chiar un luri. Ce merit ar putea avea cineva pentru aceea că a cunoscut niște fapte sub care și-a pus semnătura? Niciunul.

FAPTELE TREBUIE cunoscute și făcute publice numai atunci cînd ele și-au spus ceva esențial despre un domeniu, despre o viață dar nu lucrîndu-le ci îmbogățindu-le ori chiar dîndu-le alt curs. Atitudinea umanistă se cultivă nu prin simple plăceri detectivistice ci printr-o meditație plină de respect asupra faptelor.

NEVOIA DE ADAPTARE a presei la evoluția generală a societății, cu schimbările care survin în gusturile și cerințele cititorilor, pe de o parte, și perfecționarea bazelor tehnico-materiale de producție a publicațiilor, pe de altă parte, permit și determină o mai mare diversificare a formelor publicistice, de contact și dialog între ziariști și masele tot mai mari de cititori. Tendința cea mai bogată în implicații a fost introducerea imaginii în publicistică, în revistele ilustrate care au început să se dezvolte în ultimii 30—35 de ani, în mișcare la televiziune, cu o răspândire mult mai recentă.

Din punctul de vedere al omului modern însetat de informație, de cunoaștere, imaginea joacă un rol mult mai important decât apare la prima vedere. Prin imagine el obține un contact mai nemijlocit, mai concret și mai operativ cu ceea ce îl interesează și, ceea ce este foarte important pentru o publicistică militantă cum este a noastră, el este influențat mai puternic și are mai multă încredere într-o imagine fotografică sau într-o secvență televizată decât într-un text. El are posibilitatea să-și satisfacă o nevoie adânc omenească, aceea de a vedea, de a deveni martor ocular la ceea ce se petrece, de a se convinge cu „proprii lui ochi”. Psihologii și fiziologii fundamentează științific acest atașament față de imagine prin faptul că, la vizionarea unei imagini, creierul este conectat direct prin nervul optic cu imaginea, pe când descifrarea unui text reprezintă un proces mai complex de decodificare a unor semne abstracte (literele și cuvintele) și de transformare a acestora în noțiuni.

După cum între text și imagine există deosebiri fundamentale de percepție, de înțelegere și de participare emotivă, tot astfel există deosebiri de aceeași natură între imaginea statică (fotografie, desen, etc.) și cea dinamică (TV, jurnal cinematografic, documentar). Imaginea dinamică, deși atrage mai puternic pe spectator și îl captivează (cel puțin un anumit timp, datorită și faptului că este însoțită de efecte sonore și de comentariu), ea suferă tocmai prin ceea ce o caracterizează: mișcarea, continua apariție și dispariție a imaginilor, efemeritatea lor, lipsa posibilității de a revedea imaginile, de a le analiza în amănunt. Spectatorul trebuie să se mulțumească cu un rol pasiv; rolul activ îl preluă operatorul și regizorul, care, prin

Optica revistelor ilustrate

Eugen IAROVICI

mișcările de aparat, cadraj și alte mijloace tehnice, arată ce consideră ei că este interesant.

Imaginea statică, în speță fotografia, poate fi privită oricât și oricând. Ea este analizată în amănunt de privitor, așa cum vrea el, ca să poată să-și tragă propriile lui concluzii. Privitorul are un rol activ și își exercită acest drept, care îl satisface, pe măsura sensibilității și pregătirii sale intelectuale.

Nu este intenția mea ca, prin enumerarea sumară de mai sus a calităților și defectelor specifice anumitor mijloace de comunicare, să ajung la o ierarhizare artificială a acestora. Sînt pentru o varietate cît mai mare. Sînt, în același timp, pentru o aprofundată cunoaștere și utilizare a lor conform cu posibilitățile ce le sînt proprii. Numai astfel se poate ajunge la o organizare științifică în publicistică și la un maxim de eficiență propagandistică. Optica de cotidian nu se poate transplanta în mod mecanic la revista săptămînală și nici concepția radiofonică la televiziune. Este necesar ca fiecare membru al redacției să fie conștient de acest adevăr, de la alegerea temei, pînă la modul în care va fi elaborat și prezentat materialul.

ÎN CELE CE URMEAZĂ, să ne limităm doar la revistele ilustrate care apar la noi. S-au făcut și continuă să se facă însemnate cheltuieli bănești ca revistele ilustrate să apară în cele mai bune condiții. Este știut că prețul de cost al producerii acestor reviste este foarte ridicat — de aproximativ 5 ori mai ridicat decât la rotativă. Este știut că ciclul tehnologic este mult mai îndelungat și mai greoi, dîrînd pînă la trei săptămîni. Toate aceste sacrificii și greutăți trebuie să determine apariția unui mijloc de informație și de propagandă deosebit de cel care poate fi realizat prin tiparul mult mai ieftin la rotativă pe hîrtie de calitate inferioară. Nu este vorba doar de

impachetarea într-un ambalaj cu mult mai costisitor a acelorași materiale care apar în cotidiene sau în revistele săptămînale trase la rotativă — cum, din păcate, se poate încă observa la Tiedruck — ci de apariția unor materiale de calitate, realizate pe principii specifice noi, avînd la bază vizualul.

După cum este cu mult mai dificil de realizat un bun program de TV, decât un program de radio, tot astfel există mult mai multe dificultăți în calea unei reviste obișnuite, neilustrate. Imaginea, — imaginea de calitate, fotografia publicistică în stare să spună ceva, să intereseze, să atragă privirile, frapantă — este foarte greu de realizat și pretinde îndeplinirea unui mare număr de condiții subiective și obiective.

N-aș vrea să încep cu fotografatul, să-l condamn, cum se obișnuiește, sau să-l absolv, cum ar dori el. Cred că trebuie început cu concepția care predomină în redacție, cu organizarea și cu sistemul de lucru.

În primul rînd, succesul unei reviste ilustrate ar trebui să fie măsurat în conformitate cu ce a reușit să arate cititorilor săi. Există destule publicații a căror sarcină este de a descrie în cuvinte, a comenta, a face speculații sau a publica studii, foiletoane și tot felul de observații. Fără a ajunge la concluzia stupidă că revistele ilustrate trebuie să cuprindă numai fotografii, este totuși necesar ca, cel puțin pentru început, un număr de materiale să fie alese în mod special, concepute și realizate pe principiul primatului imaginii.

ACEST PRINCIPIU PRETINDE, înainte de toate, organizarea unei informări eficiente în redacție pentru ca fotoreporterii revistei să poată fi de lajă pretutindeni acolo unde se întîmplă ceva ce merită să fie consemnat. Acest tip de informare prealabilă este mult mai greu de organizat decât informarea post festum

pe care o utilizează de obicei redactorii care scriu informații. Ea cere legături mai operative și o mai mare mobilitate în redacție. O astfel de informație trebuie temelnic analizată pentru a vedea dacă ea se poate materializa doar într-un singur instantaneu, într-o planșă color sau într-un reportaj pe mai multe pagini.

Principiul primatului imaginii mai înseamnă că planificarea materialelor trebuie să țină seama de posibilitatea ca acestea să poată fi ilustrate, obiectivele tematice trebuind să fie „văzute” și prin prisma imaginilor. Dacă se ajunge la concluzia că un material nu poate fi ilustrat în mod mulțumitor, atunci se vor include în plan alte materiale ilustrabile. Redactorul, care de obicei face și documentarea, trebuie să fie preocupat de imagine. Înainte de a porni pe teren, el trebuie să discute cu fotografiul, să-l pună în temă și, de comun acord, să elaboreze materialul — text, fotografiile și explicații — pentru ca să existe o viziune unitară. Practica defectuoasă de până acum era ca redactorul să scrie textul (de obicei prea lung) și pe urmă să-l predea (de obicei cu întârziere) fotografiului care să se „descurce” și să facă în grabă 2—3 fotografii. Rezultatele se cunosc.

În legătură cu cele de mai sus, aș vrea să citez din revista „Presă noastră” nr. 7 din articolul lui Frank Entwistle, redactor la televiziunea din Newcastle/Tyne — Anglia: „Redactorul de ziar este un solitar. El știe ce-i cere ziarul ca stil și conținut, mărimea aproximativă a materialului. El își pregătește articolul, îl transmite telefonic și acesta apare la orele sau în zilele ce urmează... În studio, el nu este decît un element al unui grup: producătorul, directorul, operatorul, redactorul și chiar comentatorul — care-i pot răsturna munca complet și necrușător din motive tehnice sau de prezentare. ...Fără imaginație și fără o cunoaștere rapidă a ceea ce poate și nu poate camera de luat vederi, reporterii riscă să-și vadă ideea inițială dispărînd în fața acestora. Cînd scrie (și ascultă mental), reporterul de la televiziune gîndește în imagini. Eu, cînd încep un scenariu, mă gîndesc, desigur, la o introducere. Dar în imagini. Apoi mă gîndesc, dacă trebuie, la cuvinte. Acesta este un proces de gîndire deosebit. Lucrez cu o altă materie”.

Și redactorul de revistă ilustrată lucrează cu o „altă materie” și tre-

buie să se conformeze întru totul cerințelor impuse de aceasta, căutînd să-și adapteze talentul și măiestria la noul specific.

Principiul primatului imaginii mai înseamnă efortul pentru abordarea unor genuri specifice fotoziaristicii, cum ar fi fotoreportajul, documentarul fotografic, instantaneul, seria, contrastul între două imagini, reportajul-portret, foto-interviul, fotografia critică și satirică, fotomontajul, fotografia științifică ș.a. Fiecare din aceste genuri specifice fotografice trebuie să fie abordate cu curaj. Dacă ar fi să ne gîndim numai la documentarul fotografic, cite teme din noua noastră viață socialistă n-ar putea fi abordate și lăsate moștenire generațiilor viitoare ca să cunoască adevărul clocotului innoitor de azi și pe oamenii care au înălțat prin luptă și sacrificii fericirea lor! Cite aspecte au dispărut lăra ca vreun fotodocumentarist să se fi învrednicit să le immortalizeze pe peliculă! Cite chipuri de oameni minunați nu s-au pierdut pentru că revistele nu publică reportaje-portret ale oamenilor de toate zilele care lăuresc socialismul!

ÎN ORGANIZAREA revistelor ilustrate ar trebui să se ia anumite măsuri care să favorizeze prezența, calitatea și exploatarea la maximum a imaginii. Propunerile de materiale ar fi bine ca să treacă, înainte de includerea lor în plan, pe la șeful secției ilustrații care să opineze asupra ilustrabilității lor. Acest șef de secție ilustrații — care trebuie să fie neapărat un fotoreporter cu experiență îndelungată, cu ample legături în lumea fotoreporterilor și a artiștilor fotografi — trebuie să joace un rol mai important în redacțiile revistelor ilustrate. El va slăui dacă și cum va putea fi ilustrat un material și care dintre fotoreporterii revistei sau din afara ei este cel mai potrivit pentru tema respectivă. El va fi la curent cu informațiile care parvin în redacție și va ține legătura cu șeful de secție și cu secretariatul pentru a hotărî împreună cum vor fi rezolvate materialele. El va ține legătura cu cit mai mulți fotoreporterii, cu agenții și arhive fotografice pentru a ști ce se produce și dacă apar materiale care pot fi utilizate și în revista lui. El va urmări realizarea materialelor, va alege fotografiile care să fie supuse conducerii pentru a intra în revistă și va ține legătura permanentă cu cel care asigură exploatarea în cele mai bune condiții a fotografiilor :

cu machetatorul. În felul acesta șeful secției ilustrații (în terminologia germană, acel taimos Bildredakteur) devine un factor însemnat în viața redacției unei reviste ilustrate și de munca și de priceperea lui vor depinde multe.

În redacțiile revistelor ilustrate trebuie văzută sub altă prismă și munca secției de documentare. Și aici accentul trebuie pus pe ilustrație, pe găsirea operativă a acelor imagini care pot completa un material sau care pot fi utilizate ca materiale de sine stătătoare.

ACUM SE POATE vorbi și despre fotoreporterii. Prima constatare este că există prea puțini fotoreporterii în adevăratul înțeles al cuvîntului. Această constatare constituie una dintre datele problemei. Citeva excepții nu pot aduce primăvara în redacțiile tuturor revistelor ilustrate. Vina nu este numai a fotoreporterilor. Adevărații fotoreporterii n-au avut unde să se dezvolte și puținele inițiative și încercări au murit din lipsă de oxigen. Hai, să nu mai dăm (în mod facil) vina în mod exclusiv pe fotoreporterii (mai ales pe cei din propria redacție) și să încheiem un armistițiu. Să începem perioada de armistițiu cu schimbările în optică și în organizare. Să impunem principiile primatului imaginii și să întărim munca în colectiv, mai ales în cuplu redactor-fotoreporter. Să nu mai umblăm în zadar în căutarea fotoreporterului ideal care ar putea face minuni în condițiile existente. Este mult mai realist să-l considerăm pe reporterul pe care îl avem ca un bun tehnician. De ce să nu procedăm ca în cinematografie unde, în majoritatea cazurilor, regizorul este creatorul iar operatorul, tehnicianul? De fapt la majoritatea revistelor ilustrate din străinătate se procedează astfel — și acolo excepțiile sînt rare. Munca în colectiv face minuni în toate domeniile; de ce n-ar apare astfel de minuni și în publicistică? Sînt sigur că într-un climat favorabil imaginii, vor apare și fotoreporterii care să fie mai mult decît niște simpli tehnicieni. Cererea întotdeauna a creat oferta.

DE FAPT, TOTUL se rezumă la înțelegerea justă a problemelor specifice care stau în fața revistelor ilustrate și la munca susținută, direcționată spre obiectivele care trebuie să fie atinse.

Informația la radio

Radu GONCEAROV

(Studioul de radio - Craiova)

PRACTIC VORBIND, întreaga activitate pe care o desfășoară ziaristul — scrisă, vorbită sau împlinită de valențele celei de a 7-a arte — ca și presa însăși este în ultimă instanță **INFORMAȚIE**. Iar calitatea presei în general se poate măsura prin cantitatea și calitatea informației pe care o cuprinde.

Diferențele, deloc neînsemnate, care există și trebuie să existe între categoriile de informații ca și specificul fiecăruia dintre cei „trei mari” — ziar, radio, televiziune — sînt destule și esențiale, însă despre asta cu un alt prilej; în cele ce urmează mă voi ocupa, pe scurt, de informația radio — în special.

Mai tînr la noi decît în altă parte, acest sistem informațional își are totuși veteranii și măestrîi săi al căror nume face cinste școlii românești ale cărei tradiții de reportaj au fost ridicare la un nivel cu totul remarcabil prin N. D. Cocea, Alexandru Sahia, Geo Bogza, ca și prin mai tinerii Ioan Grigorescu, Ilie Purcaru, Alexandru Andrițoiu, Alecu Ivan-Ghilia — ca să nu amintesc decît cîteva nume; dintre reporterii radio n-ar trebui omiși George Ionescu, Eugen Preda, Dionisie Șincan, Corneliu Leu, Ion Mustață, Lucian Zatti, Valeriu Negru, Ion Costea, Gheorghe Dobrescu, Gheorghe Gavrilăscu.

Cu toată „tinerețea” sa — ziceam — a intrat în obișnuință ca radioul să fie „întrebat” zilnic, ceas de ceas, de fiecare: „**CE E NOU?**” răspunsul

fiind cu atît mai prețios cu cît sosește instantaneu, în orice loc, pe calea atît de comodă a undelor.

De ce mai toți preferă acest mijloc informațional? De ce îi acordă atîta credit? De ce îl solicită atît de mult?

Îmi voi îngădui aici, cu permisiunea cititorului, o mică paranteză care aș dori să dea răspuns acestor întrebări: dacă ziarul poate fi recitit, dacă imaginea televizuală ajută și completează comentariul, știrea citită la microfon de către crainic este un unicat, un mod și un moment de informare deosebit, adresîndu-se concomitent tuturor și — totodată — fiecăruia în parte; ea presupune din partea realizatorului informației (știre, reportaj, anchetă-radio ș.a.) talent, stil propriu, cunoaștere amănunțită a situației, acțiunii, momentului pe care îl relatează, a conținutului politic al acțiunii la care se referă, scopul pentru care o aduce la cunoștința publică) iar celui care o prezintă ascultătorului — concizie, claritate, o perfectă înțelegere și obiectivitate, toate acestea cuprinse într-un ton prevenitor obiectiv; din partea ascultătorului presupune înainte de toate nevoia, setea de informare, dorința de a afla, curiozitatea umană nativă, lucru ce s-ar părea că nu lipsește nimănui.

În același timp însă nu trebuie uitat că ascultătorul, acest interlocutor virtual al crainicului, se află în condiții dintre cele mai deosebite: acasă, în automobil, pe stradă, în parc, e tînr sau vîrstnic, e supărat sau vesel,

e preocupat de fotbal sau de cibernetică.

Așadar, ținînd seama de toate acestea, informația-radio, emisiunea-radio apare într-un fel anume, forța și efectul acesteia fiind cuprins atît în conținutul cît și în forma sa. Firesc, redactorii și reporterii noștri se ocupă cu același interes și de ceea ce în limbaj cotidian profesional numim „știre” ca și de ceea ce cuprindem în „rubrică” sau „emisiune”. În mare vorbind, dacă buletinul de știri sau radio-jurnalul cuprind rezumatul unei serii de informații din cele mai diferite domenii, o emisiune sau o rubrică dezvoltă — în cele mai multe cazuri — o singură informație. Or, posibilitatea aceasta permite prezentarea cuprinzătoare și în amănunt nu numai a faptului în sine („La Porțile de Fier au fost terminate lucrările de montaj ale primei turbine”), ci și pe aceea a prezentării coordonatelor pe care se desfășoară la un moment dat — pe verticală și orizontală — sistemul hidroenergetic și de navigație al Porților Lumii.

SELECTIA, organizarea și chibzuita folosire a datelor în posesia cărora intră reporterul, la care se adaugă cunoștințele sale (de dorit cît mai vaste și solide), talentul său, priceperea sa profesională — iată argumente care pledează în favoarea unei informații care va suscita interes sau a unei emisiuni interesante și atractive.

La Casa ziariștilor

VIZITE PESTE HOTARE

● La invitația Uniunii ziariștilor sovietici, între 24 octombrie — 8 noiembrie a.c., o delegație a Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România, formată din *Ion Găleteanu*, director general adjunct al Agerpres, *Ion Mitran*, redactor șef adjunct al revistei „Lupta de clasă”, și *Savin Stelian*, redactor șef al ziarului „Viața nouă” din Galați, membru al Comitetului Uniunii ziariștilor, a făcut o vizită în Uniunea Sovietică.

Ziariștii români au vizitat obiective economice și social-culturale din Moscova, Frunze și R.S.S. Chirchiză și au avut convorbiri cu membri ai conducerii Uniunii ziariștilor din U.R.S.S., cu ziariști sovietici din localitățile vizitate.

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

● La sfârșitul lunii octombrie și începutul lunii noiembrie, o delegație a Uniunii ziariștilor sovietici a făcut o vizită de două săptămâni în țara noastră, la invitația Uniunii ziariștilor români. Din delegație au făcut parte *Jonas Karosas*, președintele Uniunii ziariștilor din R.S.S. Lituaniană, membru al conducerii Uniunii ziariștilor sovietici, *Nicolai Eselev*, directorul editurii „Moskovskii rabocii”, președintele Comisiei de revizie a Uniunii ziariștilor sovietici, și *Uladimir Ivanov*, șeful secției de emisiuni pentru România a Radiodifuziunii sovietice.

Delegația ziariștilor sovietici a vizitat obiective economice și social-culturale din Capitală și din județele Argeș, Dolj, Mehedinți, Timiș, Alba, Sibiu și Brașov și a avut întrevederi la uniunea ziariștilor, la redacțiile

O interesantă întâlnire organizată în cadrul Asociației fotoreporterilor a avut loc marți 19 noiembrie, reunind fotoreporterii de la publicațiile din Capitală.

Rod al unei călătorii în Franța, expunerea susținută de Eugen Iarovic despre activitatea asociației fotoreporterilor francezi, a suscitat un viu interes.

În continuarea întâlnirii, Al. Giuju, recent întors de la Moscova unde a participat la lucrările ședinței Prezidiului secției Foto a Organizației Internaționale a Ziariștilor, a vorbit despre unele probleme ridicate în cadrul ședinței și a făcut unele considerații pe marginea expoziției foto, deschisă — cu acest prilej — la Tbilisi, R. S. S. Gruzină.

În încheiere, prezentarea unor fotografii realizate de fotoreporterul Gh. Vințilă a prilejuit un rodnic schimb de opinii despre specificul fotografiei de presă și cerințele ei actuale.

unor ziare și reviste din presa centrală și județeană, precum și la filialele din Timișoara și Brașov ale Uniunii ziariștilor.

● Între 4—14 noiembrie a.c., o delegație de ziariști austrieci compusă din *Rudolf Antoni*, redactor la ziarul „Wiener Zeitung”, și *Ilse Leitemberger*, redactor la ziarul „Die Presse” ne-a vizitat țara în cadrul Programului privind colaborarea culturală și științifică între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Federal Austriac.

Ziariștii austrieci au vizitat întreprinderi industriale și aerare, institute de învățământ superior, cămine studentești, spitale din Capitală și din județele Ilfov, Brașov, Bacău, Iași și Suceava. Delegația de ziariști din Austria a fost primită la conducerea Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România, la Ministerul Afacerilor Externe, la Ministerul Muncii, la Centrul de perfecționare a cadrelor de conducere din întreprinderi și

la Centrul de cercetări în problemele tineretului.

● În a doua jumătate a lunii noiembrie, o delegație de ziariști din R. D. Germană a făcut o vizită de două săptămâni în țara noastră, la invitația Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România. Delegația a fost formată din *Gerhard Fuchs*, redactor șef al ziarului „Das Volk” din Erfurt, membru al Prezidiului Uniunii ziariștilor germani, *Horst Rohkohl*, redactor la ziarul „Neues Deutschland” și *Jochen Vondrak*, redactor șef adjunct al ziarului „Freie Presse” din Karl Marx-Stadt.

În cursul călătoriei întreprinse prin țară, ziariștii din R. D. Germană au vizitat obiective economice și social-culturale din București și din județele Galați, Bacău, Brașov, Sibiu, Dolj, Mehedinți și Argeș.

În urma convorbirilor purtate la Uniunea ziariștilor, la 30 noiembrie a.c., a fost reinnoit Protocolul de colaborare între Uniunile de ziariști din cele două țări, stabilindu-se obiectivele pentru anul 1969.

SIMPOZION LA BRAȘOV

Filiala Brașov a Uniunii ziariștilor din Republica Socialistă România a organizat un simpozion în legătură cu oglindirea procesului de desăvârșire a statului român unitar în presa brașoveană.

În cuvântul de deschidere Petre Drăgulea, președintele Filialei, redactor șef al ziarului „Drum nou”, subliniind semnificația marelui eveniment din istoria poporului nostru care a avut loc la 1 decembrie 1918, a arătat preocuparea Filialei brașovene de a-și aduce contribuția la cunoașterea și valorificarea tradițiilor progresiste ale presei brașovene, a personalităților care au militat pentru făurirea statului român unitar, printre care se numără și zia-

riști de frunte ca G. Bariț și Mureșeni.

Dr. Emil Poenaru, redactor la revista „Astra”, a vorbit despre „Documentele Unirii”.

„Presa brașoveană și desăvârșirea statului român unitar” este titlul expunerii prezentate de Ștefan Petraru, ziarist.

Prof. Mircea Băltescu a ținut apoi o expunere: „Figuri de gazetari brașoveni care au militat pentru desăvârșirea procesului de formare a statului român unitar”.

În încheiere, poezii Nicolae Stoe și Ermil Rădulescu au citit din versurile lor consacrate semicentenarului adunării de la Alba Iulia.

Tipografia și redacția - furnizor și beneficiar

Nicolae WIEZEL

redactor șef adjunct al ziarului
„Pentru socialism”-Baia Mare

ACUM, în preajma încheierii contractului anual între redacții și tipografii, poate nu este lipsită de interes o reflectare asupra conținutului acestui act și mai ales asupra documentului care stă la temelie ei purtând denumirea: „Condițiile fundamentale pentru executarea tipăriturilor în întreprinderile tipografice”, elaborat în 1964 de către Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă.

După o experiență îndelungată, îndrăznesc să afirm că dispozițiile actuale care reglementează raporturile dintre redacțiile ziarelor și întreprinderile poligrafice (pe lângă părțile lor pozitive, cum s-ar spune) nu constituie încă un instrument destul de eficace pentru întărirea spiritului de răspundere al părților, nu asigură apariția ziarului la timp și în condițiile unei înalte exigențe grafice.

Din această cauză, apar o serie de divergențe (ca să nu le spunem certuri), acuzații reciproce, urmate de discuții mai mult sau mai puțin principiale desfășurate la diferite nivele.

Aș dori să fac aici o precizare: După mulți ani de activitate și eforturi comune, redacția ziarului „Pentru socialism” a reușit să ajungă la un „modus vivendi” cu întreprinderea poligrafică Baia Mare. Întârzierile de apariție datorate cauzelor subiective au fost aproape complet eliminate, lucrătorii tipografi sunt cointeresați să lucreze la gazetă, în acest sector sînt

repartizate cele mai calificate cadre, iar tipografia maramureșeană se află, după câte știm, printre puținele unități din țară al cărui sector de ziare lucrează cu beneficiu, fără ca redacția să fi plătit ore suplimentare sau remunierii.

Poate ne veți pune întrebarea: „dacă așa stau lucrurile de ce mai ridicăm problema divergențelor dintre redacție și tipografie”? Tocmai la aceasta aș dori să răspund. Rezultatele la care am ajuns sînt o urmare nu atît a respectării clauzelor contractuale, ci a înțelegerilor (le-aș putea denumi de bunăvoință) intervenite mai mult în afara prevederilor contractuale. Or, această situație o consider anormală și efemeră.

Gred că a venit de mult timpul ca raporturile dintre redacții și tipografie să fie așezate pe o temelie juridică solidă, care să stabilească cu precizie cadrul drepturilor și obligațiilor reciproce, înlăturînd arbitrarul, temelile neprincipiale, inechitatea, eschivarea de la răspundere.

Condițiile fundamentale conțin destule articole și obligații, din păcate ele nu sînt întărite cu penalizări, răspunderi materiale adecvate. Iată, de pildă, articolul 88 prevede că „pentru depășirea termenelor orare de predare sau preluare a ziarelor și a tranșelor orare de tiraj, partea în culpă se penalizează cu 2 la sută, calculat la valoarea tirajelor întîrziate”. Cu

alte cuvinte, dacă ziarul a întîrziat o oră sau 24 de ore, partea vinovată va avea de plătit, la un tiraj de 20 000 exemplare, suma de 120 lei — ceea ce mi se pare derizoriu față de gravitatea faptului și implicațiile sale.

Pe de altă parte, consider inechitabile unele prevederi ale actului amintit. Se prevede că orice modificări făcute de redacție ulterior predării manuscrisului cît și stagnarea mașinilor din vina redacției vor fi facturate separat. Nimeni nu poate obiecta împotriva acestor clauze. Vinovatul să plătească. Ce se întîmplă însă dacă tipografia a greșit, dacă anumite materiale trebuie reculese din vina linotipistului?

NORMAL AR FI ca tipografia să fie penalizată corespunzător. Dar nu. Citim, cu stupoare, alineatul ultim al articolului 13: „Dacă schimbările sau modificările sînt provocate din vina furnizorului (alias întreprindere tipografică), ele nu se vor factura beneficiarului”. Mersi. Frumos era dacă redacția ar mai fi obligată să și plătească pentru greșelile comise de tipografie, s-o premieze chiar.

În tot cuprinsul condițiilor fundamentale nu găsim o prevedere care să clarifice răspunderea tipografiei față de întîrzierea survenită din cauza stagnării mașinilor datorită neîntreținerii sau nereparării lor la timp. În astfel

de împrejurări întreaga echipă de scoatere a ziarului este condamnată la un schimb prelungit, ba uneori trebuie înlocuită cu alta.

Adevărat, redacțiile nu plătesc ore suplimentare gazetarilor, dar măcinarea fără rost a forțelor nu poate rămâne nepenalizată, or plata, în cel mai bun caz a celor 2 la sută, după cum am amintit, nu mi se pare o compensare echitabilă a daunelor provocate.

Nu găsim, de asemenea, răspuns la întrebarea: ce se întâmplă în cazul când calitatea tipăriturii este inacceptabilă? În practică cu greu am putea concepe posibilitatea refuzului de recepție, când plecarea trenurilor sau a autobuzelor ne presează. Trecerea

cu vederea sau o simplă critică făcută a doua zi, urmată de angajamente, nu sînt de natură să întărească spiritul de răspundere față de ținuta grafică a gazetei.

O altă problemă, pe care aș vrea s-o ridic, este cea a întârzierilor survenite din împrejurări independente de voința redacției și a tipografiei. Este vorba de transmisiile tardive prin telex ale materialelor oficiale, a căror apariție nu poate fi aminată.

Asemenea cazuri pot fi încadrate, după părerea mea, în noțiunea de „cazuri de forță majoră”, prevăzută în articolul 78, scutind de răspundere partea care a întârziat lucrarea. Poate mulți directori de tipografie nu

sînt de acord cu o astfel de interpretare, solicitînd redacției plata orelor suplimentare efectuate. Iată o altă sursă de divergență care ar trebui prevenită.

DEPARTE DE A fi epuizat complexitatea temei abordate, cred că organizarea unei largi consultări a redacțiilor și tipografiilor ar putea duce la perfecționarea dispozițiilor legale în materie. În acest fel, contractul nu va fi un act formal, ci un instrument eficace de lucru, la îndemîna întreprinderilor poligrafice și a redacțiilor, pentru îmbunătățirea condițiilor de apariție a ziarelor județene.

Fotografiile pe care le publicăm în paginile 16, 19, 20, 23 și 28 ale revistei, aparțin fotoreporterului Anghel PASAT de la Agerpres. Fiind în misiuni oficiale, A. Pasat a vizitat numeroase țări din lume, realizînd cu acest prilej, în afara fotografiilor de protocol, diverse imagini privind viața, obiceiurile oamenilor din ținuturile vizitate, aspecte citadine, peisaje, monumente ale vechii culturi. Folosind tehnica instantaneului, mai apropiată formației sale de fotoreporter de protocol, Anghel Pasat, preocupat ca în timpul liber să surprindă aspectele semnificative ale vieții sociale sau peisajului țării pe care o vizitează, a realizat un număr de peste 600 fotografii care se află în „fondul de aur” al fototecii Agerpresului.

● A. PASAT: Ruinele de la Daugga (Tunisia)

MERIDIANE FOTO...

Subunitatea poligrafică din Piatra Neamț - un copil vitreg?

Pavel PÎNTEA

redactor șef al ziarului
„Ceahlăul” — Piatra Neamț

ZIARUL „CEAHLĂUL” se culege, se corectează, se paginează, se calandreză la Piatra Neamț și se tipărește la Bacău. În fiecare seară o mașină a redacției, însoțită de capul limpede (de cele mai multe ori și de către secretarul de redacție de serviciu), având în port bagaj flancurile, zincurile, șiful paginii 1-a (uneori și interioarele — impuse de necesitatea publicării unui mare volum de material oficial) parcurge peste 60 de km pentru a ajunge la rotativă.

Am ținut să încep cu această precizare pentru ca tovarășii din conducerea Centralei industriei poligrafice și cei din conducerea Întreprinderii poligrafice din Bacău să înțeleagă pe deplin că dacă nu vor interveni operativ și competent — așa cum le-o cere funcția pe care o îndeplinesc — la un moment dat va fi pusă sub semnul întrebării apariția ziarului „Ceahlăul”. Cînd fac această afirmație am în vedere o seamă de greutăți care le întîmpinăm în tipografie, greutăți care se amplifică pe zi ce trece și pe care le-am semnalat de nenumărate ori — și de cele mai multe ori fără nici un rezultat — conducerii Întreprinderii poligrafice din Bacău, greutăți care ne fac să credem tot mai mult că subunitatea poligrafică din Piatra Neamț e tratată ca un copil vitreg...

IATĂ CITEVA din aceste greutăți pentru înlăturarea cărora ne permitem să facem și propunerile cuvenite:

1. Cu toate că modesta secție ziar de la Piatra Neamț a Întreprinderii poligrafice din Bacău dispune de două linotipe, culegerea materialului nu se asigură din timp fiindcă mașinile înregistrează dese și uneori grave defecțiuni.

Aceasta generează o seamă de greutăți pentru secretarul de redacție, tehnoredactor, paginator, corectură, cap limpede. De aici decurge trimiterea târzie a flancurilor la Bacău, întîrzierea tipării, a expediției, o grafică și un tipar uneori de slabă calitate, ca să nu mai amintim că orice grabă pentru „scoaterea” întîrzierii este o porțiță în plus pentru greșeli la culegere, corectură, cap limpede. Într-una din scrierile trecute, datorită unei grave defecțiuni la linotipe, am fost nevoiți să expediem la Bacău întreaga echipă de scoatere a ziarului (din redacție și din tipografie) cu tot materialul necesar paginării, ceea ce a avut ca urmare apariția târzie a ziarului de unde și returne) și consumarea unor eforturi în plus din partea redacției.

Solicităm intervenția directă a Centralei industriei poligrafice pentru dotarea tipografiei din Piatra Neamț cu linotipe corespunzătoare, noi. Altfel, cum am mai spus, este pusă sub semnul întrebării apariția unor numere ale ziarului. Să nu uităm ce va însemna să plece flancurile, șifurile sau întreaga echipă de scoatere spre Bacău, noaptea târziu, pe viscole, polci și ceață.

2. În condițiile tehnice actuale, ca și în viitor, *trebuie să existe la subunitatea din Piatra Neamț a Întreprinderii poligrafice Bacău un sector mecanic*, dotat cu baza tehnică-materială corespunzătoare, capabil să intervină la orice oră, operativ și eficient în dese cazuri de defecțiuni. Sprijinul pe care îl primim de la Bacău lasă de dorit și din acest punct de vedere.

3. Credem că nu e greu ca și secția ziar din Piatra Neamț să fie dotată consecvent cu o bogată gamă de litere de titlu, diverse matrite (gro-

tesc, cursiv, corp 6, corp 12), chenare.

4. Întrucît nici la ora actuală, problema conducerii tehnice a procesului de producție în secția ziar nu e rezolvată (improvizările făcute rămîind...improvizări), prezența unui brigadier competent se impune fără nici o întîrziere.

5. Dacă secția ziar i se va rezolva problema linotipelor dar va continua să nu fie asigurat necesarul de linotipisti, progrese în culegere tot nu se vor înregistra. În prezent există un linotipist stabil, cel de-al doilea însă e adus temporar cînd de la Bacău, cînd de la București.

6. Socotim că va avea de cîștigat și tipografia și calitatea ziarului — din punct de vedere al graficii, al tiparului — dacă actualii paginatori, stercotipari, linotipisti (îndeosebi din noile județe) vor fi trimiși, prin rotație, pentru scurte perioade, la cele mai puternice centre tipografice din țară, dacă nu chiar la București, în vederea ridicării pregătirii lor. Pentru acest timp, să vină înlocuitori de la respectivele centre poligrafice care să suplinească lipsa celor plecați și să-i ajute și pe cei rămași pe loc în creșterea lor din punct de vedere profesional.

REALIZAREA, cît mai repede posibil, a dezideratului nostru — crearea unei adevărate secții ziar la Piatra Neamț (dotată cu rotativă, zincografie, cu toată baza tehnico-materială corespunzătoare) — ar înlătura greutățile esențiale din calea apariției organului nostru de presă. Pînă atunci însă, intervenția promptă, operativă și eficientă a Centralei industriei poligrafice rămîne ca o cerință de mare actualitate.

Atenție, neatenție și greșeală

Flora ȘUTEU

EXISTĂ MULTE CAUZE ale exprimării discutabile. Ele ar putea fi clasate (mania clasificărilor intră în riscurile meseriei de lingvist, știu!) în trei mari categorii: 1) abuzul de atenție, izvorât din dorința exagerată de a scrie frumos; 2) neatenția provocată de grabă; 3) greșeala de analiză gramaticală.

Cele cinci exemple pe care le voi discuta în continuare ilustrează, fiecare în felul său, cite una din cauzele amintite.

1. Un semn al exprimării exagerat frumoase îl găsim astăzi în întrebarea cuvintului **aprioric**, ca valoare adverbială, sinonim cu „dinainte (temporal)“:

„In ce constă «acel ceva»? Poate în diversitate, poate în faptul că emisiunea are capitole, că poți selecta dintr-un sumar enunțat **aprioric**„. („Informația Bucureștiului“, 25 noiembrie 1968, p. 2/1.)

Evoluția semantică ilustrată prin cuvântul de mai sus nu este absurdă. Ea reprezintă, în fond, o întoarcere la izvoarele latine. Locuțiunea adverbială **a priori** însemna în latină „din ceea ce precedea“. Dar această locuțiune s-a transformat într-un fel de termen „tehnic“ al filozofiei kantiene. Ea s-a specializat pentru înțelesul de „ceea ce există înaintea experienței, ceea ce se admite înainte de cunoașterea faptelor“. În aceste condiții revenirea la sensul banal, comun și mai restrâns al termenului, chiar dacă nu este de neînțeles, pare surprinzătoare în limbajul cultivat. Ea are aspectul paradoxal al unei prețiozități de limbaj rezultate dintr-o cunoaștere aproximativă a unui concept filozofic. Este sigur, dată fiind răspîndirea actuală a faptului semnalat, că în curînd dicționarele vor fi obligate să consemneze acest sens al cuvîntului.

2. Neatenția dă naștere la forme de exprimare care nu rezistă unei analize logice și semantice minuțioase. În majoritatea cazurilor conținutul de idei al textului se transmite integral deși el nu este exprimat explicit. Cititorul înțelege exact ideea suplînind, cu ajutorul contextului, ceea ce autorul uită să spună. Nu este exclus ca în exemplul următor să nu fie vorba numai de neatenție ci și de o lărgire a sferei semantice a unui cuvînt. Dar, chiar așa stînd lucrurile, cauza trebuie căutată tot în relativ sumarul examen critic întreprins de autor asupra textului.

„Omul, recunoscut pentru cinstea și onestitatea sa, criticase în repetate rînduri anumite nereguli din sectorul unde lucra, fapt care a „deranjat“ unul sau mai multe scaune **imediat ierarhice**„. („Informația Bucureștiului“, 26 noiembrie 1968, p. 3/1.)

„Scaunele ierarhice“, simbolul persoanelor aflate la un anumit grad în cadrul unei **ierarhii**, înțelegem cu toții că sînt **superioare**, dar autorul textului nu ne-o spune. Ca să devină explicit, el ar fi trebuit să înlocuiască cuvintele **imediat ierarhice** prin **ierarhic superioare**.

Intr-un alt exemplu se face următoarea recomandare cu privire la jocul de rugbi:

„...**păstrarea** cît mai îndelungată a **posesiei mingii** și **deplasarea** jocului **cît mai în terenul advers**„. („Informația Bucureștiului“, 26 noiembrie 1968, p. 3/1.)

Cît mai cum? Mult mai puțin? Bineînțeles că **mult**. Înțelegem aceasta, fiindcă ne sînt cunoscute regulile de joc. Dar dacă nu le-am cunoaște, exprimarea eliptică de mai sus, deși nu neapărat greșită, poate să fie înțeligibilă.

În ceea ce privește **păstrarea posesiei mingii**, este sigur că la o revizuire a textului, deci cu un plus de atenție, autorul ar fi observat că **posesie** este inutil.

3. Trecînd acum la capitolul confuziilor de natură gramaticală, ne întîmpină mult discutatul verb **a deservi**.

În limba română există, de fapt, două verbe **a deservi**:

1. „a face un rău (un deserviciu)“
2. „a servi bine (cu promptitudine) pe cineva“.

Ambele verbe sînt tranzitive. Al doilea verb este folosit mai ales la pasiv sau în forma substantivală a infinitivului lung. Mulți vorbitori mai exigenți au combătut și poate combat încă și acum folosirea lui **deservi**² din cauza confuziilor de sens pe care le-ar putea provoca faptul că **deservi**¹ este mult mai cunoscut și mai răspîndit.

Existența celor două verbe se dovedește însă generatoare de inadverențe nu numai semantice, ci și gramaticale. În citatul care urmează **deservi**² primește un regim (o construcție substantivală caracterizată printr-un anumit caz) inadecvat, sub influența, probabilă, a lui **servi** sinonimul lui **deservi**¹ (a-i servi cuiva ceva):

„Urmăream deci ascendența cîntărețului, cînd, deodată, acesta s-a lansat într-o prezentare lungă, nesărată, debilă artistică. Și iată cum **cîntărețului D.S. i-a deservit** actorul S“. („Informația Bucureștiului“, 21 octombrie 1968, p. 2/1.)

Ce i-a deservit?! Desigur un deserviciu. Ceea ce trebuie să spunem însă este că, pînă acum, această idee se exprima, în românește cu acuzativul: **Cîntărețul... l-a deservit pe actorul...**

În sfîrșit, ultimul citat ne dezvăluie confuzia dintre o prepoziție și un articol:

.....obținerea a cît mai multor baloane de la margine și din grămadă". („Informația Bucureștiului", 26 noiembrie 1968, p. 3/1).

Cuvîntul **a** din citatul de mai sus, tratat de autor ca articol genitival sau posesiv (după el urmează un genitiv), ar trebui să fie prepoziția **a**, construcția corectă avînd următoarea formă: „obținerea a cît mai multe baloane".

Dovada că lucrurile stau așa, putem s-o facem prin eliminarea din citat a adverbilor **cît mai** și a adjectivului **multe**. În aceste condiții prezența lui **a** nu mai este posibilă. Nimeni n-ar spune:

obținerea a baloanelor.

Articolul genitival într-un asemenea context nu poate să apară, deoarece el nu este utilizat niciodată imediat după un substantiv articulat enclitic. Prepoziția **a** este utilizată într-o asemenea înlănțuire de cuvinte în cazul în care substantivul **baloane** ar fi determinat printr-un numeral:

obținerea a trei baloane.

În această situație cazul substantivului **baloane** este în mod obligatoriu acuzativul (cazul cerut de prepoziție). O asemenea construcție de acuzativ are un înțeles echivalent cu genitivul și caracterizează numeralele cu formă invariabilă.

Folosirea unei asemenea construcții de acuzativ cu valoare de genitiv și pentru adjectivul **multe** se explică prin înțelesul său apropiat de acela al unui numeral. Gramaticile românești mai vechi îl considerau un numeral nehotărît.

Printr-o falsă analiză a clasei morfologice căreia îi aparține acest **a**, din ultimul citat analizat, se nasc construcții de genitiv în loc de acuzativ. Singurele forme corecte posibile ale pasajului de mai sus sînt:

obținerea a cît mai multe baloane

sau, dacă autorul preferă să folosească un genitiv,

obținerea cît mai multor baloane.

Sigur că greșeala de exprimare este provocată de o oarecare neatenție a autorului, dar cauza trebuie căutată în primul rînd în analiza morfologică nesatisfăcătoare.

De altfel, în toate cele cinci exemple, cauza principală a formei de exprimare incriminate este sprijinită și de factori favorizanți care aparțin unei alte serii de condiționări. Cele trei tipuri de cauze se întrepătrund și se ajută reciproc, de fiecare dată. Oricît de ciudat ar părea, singurul remediu cunoscut este totuși numai **atenția**, dar nu atenția care duce la prețiozități lingvistice, ci aceea care se caracterizează printr-o preocupare bine dozată pentru exprimarea cultivată.

Observațiile sînt expuse cam didactic, citatele luate din același izvor denotă un exclusivism supărător. Știu, recunosc și promit să mă corectez și eu cu toată atenția.

MERIDIANE FOTO...

● A. PASAT: Dansul pălăriilor (R. D. Vietnam)

CEI DOI, autorul articolului și redactorul rubricii, erau cufundați în citire. Autorul, un tinăr pulid, era vădit timorat.

— Stai, stai, să mai vedem o dată. Ușăzică: „respirăm, mîncăm, pulsăm de optimism...” Așa, spune drept, tu nu simți nimic aici? Mie parcă nu-mi sună bine.

— Stiu eu? Dacă e nevoie, o să mai stilizez. Materialul a fost văzut de șef. Lui i-a plăcut.

— Bine, bine. Eu zic să gîndim cu capul propriu. Să vedem, deci, cum spui aici „respirăm”. Cred că nu merge. E ceva nesemnificativ, atemporal. De fapt, se respira și în sclavagism...

Cu o mișcare repede din creion, cuvîntul a fost tăiat. Tinerelul s-a crispat parcă, dar n-a scos nici un cuvînt.

— Așa, ia să vedem acum fraza. Tam-taram-tam... Parcă tot nu-mi sună bine. Tam-taram-t... Da, să știți că e așa cum îți spun. „Mîncăm”, zici, foarte bine, dar nu vezi că aici se vehiculează... nu, nu explicit, dar... Bine, am simțit eu imediat că nu sună bine. Nu o susții, dar în fond pornești de la premisa industriei ușoare și alimentare, nu? Dar de industria grea

nu susli o vorbă. Asta era. Clar?

Cu o mișcare fulgerătoare, cuvîntul a fost tăiat.

— Acum să recitim. Da. Tam-tam... Ei, vezi? Cred că acum merge. „Pulsăm de optimism...” De fapt e mult mai bine. Am desconggestionat imaginea și... Urei să spui ceva?

— Dragă, dacă nu mîncăm, dacă nu respirăm, atunci de unde optimism? Nu sună bine. S-o tăiem și pe-asta.

Fără să mai aștepte ca preopinientul să-și termine vorba, redactorul rubricii a pus în practică sugestia. Cu o mișcare rapidă de creion a fost tăiat și ce rămăsese din frază.

— Băiete, ceea ce îmi place mie la tine este că nu te superi cînd îți se îmbunătățesc materialele. Asta e bine, te ajută să crești!

Sfîntul șablon...

CĂTRE ORA unsprezece, înainte de a pleca la bufet, secretarul de redacție s-a dus să se intereseze cum merge editorialul. Nu era gata, dar autorul, retras într-o cameră, lucra concentrat. Mai era timp destul.

● A. PASAT: In portul Rangoon (Birmania)

La două fără un sfert, secretarul de redacție a întrebat pe dactilografa șefă ce se aude cu editorialul. Răspunsul ei l-a cutremurat: manuscrisul nici nu ajunsese la dactilografe. A alergat la autor, cu o șalcă-n cer și una în pămînt. Materialul nu era gata. Mai era încă puțin de lucru.

La patru fără cinci minute, după ce i-a dat autorului un număr de 24 avertismente severe, secretarul de redacție l-a rugat pe șoferul de serviciu să dea o fugă pînă în oraș și să-i aducă un algocalmin.

Nemaiputînd suporta asaltul, la patru fix autorul a exclamat:

— Gata bre, ce atîta gălăgie!

— Dă-l încoace, să-l batem la mașină.

— Nu, e prea mîzgălit, am să-l citesc în colegiu așa. Și mai cîștigăm timp.

Secretarul s-a declarat de acord.

Colegiul de redacție, în așteptarea editorialului, era de patru ore în ședință și, în lipsă de altceva, reușise să rezolve toate problemele care își așteptau rîndul de șase luni de zile să fie puse pe ordinea de zi.

Lectura a început într-o atmosferă lipsită de simpatie pentru editorialist. Pe măsură ce el își citea articolul, grăbit și cu un aer declamator, climatul se încălzea. Articolul era fluent, curat, nu punea probleme. Se putea prevedea că nu vor fi discuții, că materialul va merge la cules, iar membrii colegiului își vor putea lua masa la timp.

Tocmai cînd treaba promitea să ia turnura cea mai fericită, s-a produs catastrofa. Unul din cei de față n-a înțeles o frază și a cerut să fie repetată. Autorul a rămas timp de o clipă perplex, l-a privit pe interpetator cu ură inexplicabilă, apoi s-a conformat. Toți și-au dat seama imediat că fraza era formulată cu totul altfel decît la prima citire a ei. S-a cerut, din nou, repetarea. Dar a ieșit o nouă variantă, cu totul fantezistă. Intrigat, cineva a cerut să vadă cu ochii proprii cum scrie în manuscris.

TIMP DE CÎTEUA CLIPE, autorul s-a opus cu îndrjire. În cele din urmă a cedat. Astfel s-a descoperit că el „citea” după niște foi albe, imaculate.

„Socialismul“ din 1918

(II)

I. FELEA

„SOCIALISMUL“ din 1918 conține, în cele 34 de numere apărute, începutul unor frământări de ordin ideologic și tactic cum n-a cunoscut nici-unul din ziarurile mișcării noastre muncitorești de pînă atunci. Și pe drept cuvînt. Atît partidul cît și sindicatele se aflau într-o situație revoluționară cu totul deosebită față de perioadele anterioare. Pentru prima dată apăruse, în Rusia, după încercarea eroică a Comunci din Paris, un stat socialist condus de Partidul Comunist în frunte cu V. I. Lenin, continuatorul lui Marx și Engels. Pentru prima dată în istorie, clasa muncitoare cucerise puterea politică într-o țară imensă, unde domnea de peste veac absolutismul țarist, aplicînd în conducerea statului forma de guvernare marxistă: dictatura proletariatului. Marea Revoluție din Octombrie, destrămarea imperiului austro-ungar, înfrîngerea armatelor Kaizerului au ca urmare crearea unor stări revoluționare în toată Europa, prăvălirea unor tronuri, afirmarea maselor cu năzuințele lor înnoitoare. Clasa muncitoare din România, care sîngerase din plin în timpul războiului, care cunoscuse foamea, tifosul exantematic, în timp ce protipendada trăia în dezmaț, privea cu mult interes și simpatie instaurarea noului regim socialist în țara vecină, de la răsărit. Ea nu numai că urmărea cu mult interes frământările social-politice din Austria, Ungaria, Germania ci, călăuzită de tradițiile internaționalismului proletar, cu spiritul revoluționar ascuțit prin suferințele sociale proprii, luase parte în mod activ la aceste frământări. Ziarul „Socialismul“ își manifesta încrederea în potențialul revoluționar al clasei muncitoare germane, așteptînd ca, în urma guvernului așa-zis socialist al lui Scheidemann-Noske, slugă plecată a junkerismului, să urmeze un adevărat guvern socialist, sub conducerea spartakștilor, în frunte cu Karl Liebknecht. Ceea ce, din păcate, nu s-a întîmplat¹.

Partidul socialist reorganizîndu-și și întărindu-și secțiile într-un ritm crescînd, în fața organelor de conducere provizorii a apărut necesitatea întocmirii unui proiect de program. Nu s-a conceput, însă, de marea majoritate a membrilor de partid, un program după modelul celor dinainte de război. Elementele de stînga, care se intitulau „maximaliști“, își manifestau părerea

că preocuparea centrală la întocmirea proiectului de program trebuia să fie lupta pentru cucerirea puterii politice și instaurarea dictaturii proletariatului. Discuțiile pornite de către secțiunea de partid din București în jurul „Proiectului de program“ au lămurit într-o oarecare măsură, chiar în decembrie 1918, unele principii de bază, potrivite noului stadiu în care se afla clasa muncitoare din România.

ÎN NUMĂRUL din 9 decembrie 1918 al ziarului „Socialismul“ a apărut un proiect de program al partidului socialist, cunoscut în istoria mișcării noastre muncitorești sub numele de „Declarație de principii“. Acest document a fost rezultatul unei largi discuții în cadrul secțiilor partidului, mai ales a celei din București, discuții care reflectau pentru prima oară după război conturarea celor trei curenți: dreapta, centrul și stînga, cu preponderența cescîndă a celui din urmă în siul partidului socialist, care a determinat crearea, în mai 1921, a Partidului Comunist Român.

În paginile „Socialismului“ s-au publicat unele rezumate din cadrul discuțiilor contradictorii care au avut loc în preajma definitivării „Declarației de principii“. Sub titlul „Tactica partidului“², „Socialismul“ a publicat rezumatul cuvîntării lui D. Fabian ținută la adunarea secțiunii din București. Referindu-se la discuția din ultima ședință cu privire la parlamentarism, el s-a pronunțat împotriva „antiparlamentariștilor“ și pentru necesitatea participării la activitatea parlamentară.

Printre alte mijloace de luptă ale partidului socialist, — arăta mai departe Fabian — „Declarațiile de principii“ enumără și acțiunea parlamentară, „fără, însă, a-i atribui efectul hotărîtor în transformarea societății“. Cîțiva tovarăși — arăta autorul — au cerut ca să se ștergă din Declarație fraza privitoare la parlamentarism și „să se întrebuițeze numai acele mijloace care pot direct influența transformarea socială“.

¹ În revoluția din octombrie-noiembrie 1918, Karl Liebknecht și Roza Luxemburg au fost eliberați din închisoare de masele revoluționare. Ei au fost asasinați mișelește, în ianuarie 1919, de junkerii germani.

² „Socialismul“ din 30 noiembrie 1918.

Fabian s-a ridicat împotriva renunțării la unul din mijloacele de acțiune, cum era parlamentarismul. El a ironizat pe „antiparlamentarii” care erau de acord să se facă propagandă în timp de alegeri, să se facă intruniri, manifestații, să se editeze broșuri, manifeste, fără, însă, să se tragă vreun folos din aceste acțiuni. Aceștia susțineau ca în parlamentul burghez să nu intre nici-un deputat socialist!... Or, aceasta era o aberație. În sprijinul punctului său de vedere, Fabian a folosit un citat dintr-o lucrare a socialistului austriac Fr. Adler cu privire la tactică: „Valoarea mijloacelor tactice — spunea Fr. Adler — nu se poate stabili pentru totdeauna. Totdeauna trebuie cîntărit CIND și UNDE un anume mijloc trebuie întrebuințat. Problema nu se poate rezolva la fel în Rusia ca și în Elveția, în Statele Unite ca și în Germania. Rezolvarea nu a fost aceeași în Austria acum douăzeci de ani, ca acum zece ani, acum trei ani ca și astăzi. Rezolvarea depinde de împrejurările economice și politice, îndeosebi de *atitudinea adversarilor*”.

DIN PAGINILE ZIARULUI reiese că modul cum s-au dus discuțiile în jurul „Declarației de principii” din 1918 au dat loc la unele critici. Astfel, la rubrica „Păreri”, de pildă, sub titlul de „În jurul discuțiilor din secțiunea București”, I. Orfin (probabil un pseudonim) s-a ridicat împotriva modului cum s-au desfășurat discuțiile la ședințele secțiunii București cu privire la „parlamentarism”, discuții care au ocupat trei ședințe. Autorul nu s-a referit la tema discuțiilor, *parlamentarismul*, ci la limbajul *neparlamentar* folosit. S-a aluncat „de pe terenul discuției serioase la ironizări personale”. Alții se îndepărtează de fondul discuției. „De prisos să mai arăt că întreruperile și vociferările din bănci împiedică mult dezvoltarea părerilor oratorului”. El cerea discuții serioase, ținerea de ședințe și în cursul săptămînii. Din aceste păreri se poate vedea cum discuția în jurul programului a polarizat în jurul său pe membrii de partid.

Într-un editorial intitulat „Programul nostru”³ se atrăgea atenția asupra „Declarației de principii” publicate în același număr. „Declarațiile de principii” — se spune în editorial — tind să precizeze „noua orientare tactică a Partidului nostru, orientare izvorită din principiile doctrinei socialiste, puse în lumina faptelor recente”. Nu era vorba „de a face inovație în materie de doctrină socialistă”, ci, dimpotrivă — spunea redacția — „avem credința că în formularea programului nostru sîntem în spiritul adevăratului socialism, al socialismului așa cum el se desprinde din opera lui Marx”. În articol erau supuse unei aspre critici partidele socialiste care au colaborat cu burghezia în timpul războiului. Partidul socialist din România „renunțînd la metodele de luptă din trecut”, devenea „un partid cu adevărat revoluționar, care urmărește nu cîrpele, nu paliative sociale, ci schimbarea societății burgheze”. De aceea lupta trebuie dusă în direcția întăririi organizațiilor socialiste și a pătrunderii ideilor socialiste în mijlocul maselor.

SUB TITLUL DE „Proiect de program al Partidului Socialist din România — Declarație de principii”⁴ a

³ „Socialismul” din 9 (22) decembrie 1918.

⁴ Ibidem.

apărut mult discutatul document de însemnătate istorică, prin care proletariatul român s-a ridicat pe o treaptă superioară revoluționară, pe linia principială de stînga, cu un program marxist care reflecta dorința de luptă pentru socialism, luptă intransigentă de clasă.

De la început „Declarația de principii” arăta că Partidul Socialist din România era un partid de clasă care „inspirîndu-se de la ideile socialismului științific” urmărea „desființarea exploatării muncii sub orice formă, prin trecerea mijloacelor de producere și de schimb în stăpînirea societății”. Partidul clasei muncitoare are chemarea istorică de a înfăptui „această socializare a pămîntului, a fabricilor și uneltelor de muncă”.

Pînă aici asemenea declarații de principii figurau de multă vreme în toate programele socialiste din România, începînd încă cu acela elaborat de Gherea și apărut în „Revista socială” din 1886. Exista chiar și declarația că partidul socialist se deosebea de celelalte partide burgheze, că apăra interesele tuturor muncitorilor fără deosebire de naționalitate, religie etc.

Și ca toate programele socialiste anterioare, atît cele din veacul trecut cît și din primii 16 ani ai veacului nostru, „Proiectul de program” din 1918 afirma, pe drept cuvînt, că partidul socialist s-a născut ca o urmare a dezvoltării capitalismului în țara noastră, că în România „mișcarea muncitorească este un rezultat firesc al dezvoltării economice”, că acest capital zdrobește mica producție, expropriează pe meseriași și țărâni proprietari, mărind astfel rîndurile proletariatului. Adunînd în ateliere și fabrici sute și mii de muncitori, „capitalismul dezvoltă în ei sentimentul de solidaritate”, creînd condițiile necesare „pentru organizarea unei producțiuni socialiste”. Cu toate progresele înregistrate de capitalism, el nu reușea să înlăture crizele de supraproducție, mizeria maselor populare, antagonismul dintre popoare, războaiele nimicitoare.

„Proiectul de program” din 1918 se deosebește de programele socialiste anterioare prin prezentarea, într-o formă teoretică superioară față de trecut, a stadiului în care se afla capitalismul, care nu putea răspunde, obiectiv, noilor sarcini pe care le impunea viața. Dăm următorul citat, atît pentru conținutul de idei cît și pentru forma deosebită prin care ideile sînt înveșmîntate: „Astfel capitalismul apare neputincios de-a stăpîni forțele economice și sociale pe care el însuși le-a dezlănțuit, așa că, dintr-un factor de progres economic și social, cum a fost odată, deveni însăși piedica lui cea mare. Forțele producătoare care prin comerț și industrie au scos capitalismul din scutecile evului-mediu se răzvrătesc acum împotriva lui, arătînd că numai organizarea socialistă a producției este singura formă socială care va asigura dezvoltarea lor economică în folosul întregii omeniri”.

Deși burghezia căuta, avînd în mînă puterea politică, să-și consolideze situația, ea nu reușea, în urma falimentului politic la care a dus-o războiul, „Proiectul de program” considera că „momentul prăbușirii ei totale și deci triumful proletariatului se apropie”. Ca exemplu s-a dat revoluția rusă, cînd proletariatul a avut un rol hotărîtor atît în prima revoluție cît și în Marea Revo-

luție din Octombrie, când a pus mîna pe puterea politică și a înfăptuit Republica socialistă. Proletariatul rus — spunea „Proiectul de program” — „a putut realiza această transformare datorită unui complex de împrejurări favorabile” și conștiinței despre misiunea sa istorică pe care a căpătat-o datorită propagandei socialiste.

În țările din apusul Europei existau condiții obiective „și mai dezvoltate” și dacă acolo încă nu a avut loc revoluția socială, aceasta se datora faptului că acolo proletariatul „nu a ajuns încă la conștiința puterii sale”. Întîrzierea revoluției sociale în țările din apusul Europei s-a datorat — spunea „Proiectul de program” din 1918 — tacticii reformiste și oportuniste a partidelor socialiste, luptei „pentru reforme — paliative sociale”, credinței că „transformarea socială se va înfăptui prin etape succesive, fără zguduiri și revoluție”, colaborării cu partidele burgheze etc. Se spera că „proletariatul european nu va întîrzia să ajungă la conștiința necesară realizării idealului său de dezrobire totală”. S-a arătat rolul „minorităților socialiste”, care, de la declanșarea războiului s-au pronunțat împotriva colaborării de clasă*. Telul „minorității” era — „ca, de pildă, în Germania” cucerirea puterii politice, „întronarea dictaturii proletariatului, pentru a putea realiza socializarea tuturor mijloacelor de producere”. Revenind la situația din România, „Proiectul de program” din 1918 arăta, cu multe cenzurări, că partidul socialist român lupta „pentru cucerirea** puterii politice din mîinile burgheziei***, că pentru aceasta se va folosi de toate libertățile politice****; că se va folosi de parlament, comună și județ, pentru a duce acolo critica*****. Partidul socialist va depune toate eforturile pentru „trezirea, educarea și organizarea muncitorimii de la sate și de la orașe” ca să fie pregătită „pentru momentul decisiv”, cînd se va realiza societatea socialistă.

La sfîrșit se arăta că „Proiectul de program” a fost înșușit de Comitetul Executiv al partidului socialist și de secțiunea București. Rămînea ca și celelalte secțiuni din țară să-l discute în vederea Congresului partidului, care era fixat pentru ianuarie 1919.

Marx și Lenin au arătat că ceea ce deosebește un partid revoluționar de unul oportunist este atitudinea ideologică consecvent revoluționară. Proiectul de program din 1918 („Declarațiile de principii”) situa partidul socialist român, pentru întîia oară, pe linia consecvent revoluționară, a necesității puterii politice, a întronării dictaturii proletariatului. Aceasta cu singurul scop: realizarea idealului comunist.

Deși „Declarațiile de principii” formulau teze noi, revoluționare, ele afirmă în mod nejust că România putea să treacă *imediat* la revoluția socialistă, cînd de fapt trebuia mai întîi desăvîrșită revoluția burghezo-democratică. În același timp „Declarația de principii” ignora necesitatea improprietării țăranilor, a introducerii votu-

lui universal, a creării unor condiții noi, în lupta proletariatului pentru cucerirea puterii politice.

Și în ceea ce privește mișcarea sindicală au avut loc discuții în cadrul unor ședințe speciale. S-a ridicat problema dacă în acele împrejurări revoluționare, mișcarea sindicală trebuia să-și mai păstreze caracterul dinainte de război, cu obiectivul de-atunci al sindicatelor, de a lupta pentru cucerirea a 8 ore de muncă, a unor salarii mai mari, într-un cuvînt dacă programul minimal mai avea importanță din moment ce se pune pe prim plan, în activitatea mișcării socialiste, cucerirea puterii politice și socializarea mijloacelor de producție. „Socialismul” a reflectat, destul de amplu, față de spațiul de care dispunea, discuțiile în legătură cu această problemă. Sub titlul de „Noua tactică sindicală”⁵, Petraur (Petre Traur) arăta că în mișcarea sindicală se manifestau trei tendințe cu privire la tactica sindicală: 1) Mișcarea sindicală trebuie să meargă pe același drum pe care mergea înainte de război: „să fie o mișcare care să primească în sînul ei orice muncitor fără culoare politică” și să ducă lupta pentru îmbunătățirea vieții muncitorului, micșorarea orelor de muncă, mărirea salariilor etc. 2) Sindicatele trebuie să fie curat socialiste, „să lupte pentru dezrobirea completă a clasei muncitoare de sub jugul capitalist”. Această tendință era însușită de majoritatea muncitorilor. 3) Partizanii celei de-a treia tendințe erau convinși „că transformarea societății burghezo-capitaliste se va face de către minoritatea socialistă conștientă...”.

În cadrul discuțiilor încinse, diferiți militanți au arătat că trei principii se află la baza mișcării sindicale: lupta de clasă, internaționalismul și dispariția proprietății private. Sindicatele sînt constituite ca organizații de clasă, adică ale recunoașterii deosebirii de interese care există între muncitori și patroni. Întrucît luptă pentru dispariția proprietății private, sindicatele sînt organizațiuni socialiste și luptă alături de Partidul Socialist pentru transformarea societății burgheze în societatea socialistă. Urmărind dezvoltarea conștiinței de clasă, solidaritatea lor, propaganda și educația socialistă sindicatul va da o deosebită atenție revendicărilor imediate ale muncitorilor breslei respective ca: reducerea orelor de muncă, mărirea salariilor, igiena la locul de muncă. În același timp se va scoate în evidență zădărnicia acestor revendicări în societatea capitalistă. Primele două concepții — s-a arătat în concluzii — „a treia nici nu merită discuție” — se contopesc în una singură, care trebuie să formeze *noua orientare* a mișcării sindicale.

„SOCIALISMUL” DIN 1918 a oglindit în mod viu și multilateral viața grea pe care o duceau muncitorii, scumpetea crescîndă, specula deșănțată și, mai ales, marile desfășurări de mase, grevele, adesea spontane, împotriva cruntei exploatare, concesiile sporadice ale clasei exploatare, la început, apoi dezlănțuirea urei și teama guvernului burghez și a regelui față de creșterea și dezvoltarea mișcării muncitorești. Toate acestea au dus la masacrul de la 13 Decembrie 1918.

⁵) A se vedea „Socialismul” din 27 noiembrie 1918.

*) a păcii civile, a păcii burgheze și a uniunii sacre (cenzurat).

**) prin orice mijloace (cenzurat).

***) române în întronarea dictaturii proletare în vederea realizării idealului comunist formează unelul său scop (cenzurat).

****) și-și va cuceri altele noi (cenzurat).

*****) opoziția și dezorganizarea (cenzurat).

„Presa muncitorească și socialistă din România“ (1907-1916)

INSTITUTUL de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. a scos de sub tipar, în Editura politică, partea a doua din volumul II din seria de lucrări „Presa muncitorească și socialistă din România” *).

Amintim cititorilor că în cele patru volume tipărite pînă acum se înscriu studii de prezentare cu caracter științific și texte alese din cuprinsul a peste 150 de publicații muncitorești și socialiste apărute în țara noastră între anii 1865—1916.

Ca principale trăsături ale structurii și cuprinsului acestui nou volum apărut menționăm: 1) Prezentarea unor reviste cu caracter teoretic („Viitorul social”, Iași, București) și de răspîndire a științei și culturii („Facla”, „Foaia tînarului”, „Viața socială”, București); 2) Spațiul masiv ocupat de numeroase publicații cu caracter profesional; 3) Prezentarea unor gazete din diferite centre ale provinciilor românești (Iași, Galați, Oradea, Craiova, Tîrgu-Mureș, Brăila, Ploiești, Tulcea), inclusiv a celor editate în limbile naționalităților conlocuitoare.

DINTRE CELE 47 de titluri (apărute în perioada 1907—1916) și prezentate în acest nou volum, reține atenția studiul cuprinzător (autori Ion Popescu-Puțuri, Ion Felea), însoțit de texte antologice, despre revista teoretică socialistă „Viitorul social” a cărei primă serie (1907—1908) a apărut la Iași, iar următoarele două (1913—1914 și 1916) — la București. Creată din necesitatea intensificării activității teoretice a mișcării socialiste, a analizării de pe poziții marxiste a principalelor probleme ale societății românești, revista „Viitorul social”, subintitulată „organ teoretic al mișcării socialiste din România”, a contribuit la explicarea unor probleme esențiale ca deosebirea dintre socialism și anarhism, dintre socialism și poporanism, cauzele sociale-economice ale răscoalelor țărănești din 1907, la clarificarea de pe poziții marxiste a altor probleme economice-sociale și politice ale României.

Menționăm de asemenea ampla prezentare a revistei bilunare ieșene „Convorbiri sociale”, editată și redactată în anul 1916 (9 numere) de un grup de socialiști în frunte cu Mihai Gheorghiu Bujor. Preocupările acestei reviste au fost variate. În principal a publicat articole cu privire la declanșarea primului război mondial imperialist (situația economică a țării, cauzele stîrîii materiale precare a maselor muncitoare, poziția social-democrației române și internaționale față de război). Cu toate că în coloanele ei s-au manifestat și o seamă de contradicții din mișcarea socialistă în legătură cu căile de urmat în cazul atragerii României în război, revista „Convorbiri sociale” s-a situat pe poziții înaintate, subliniind cu tărie necesitatea unei transformări radicale a societății românești.

Din rîndul publicațiilor care au contribuit larg la răspîndirea culturii în mase, întîlnim în acest volum revistele

„Facla” și „Viața socială”, editate de N. D. Cocca, în paginile cărora au apărut numeroase luări de poziție ale fruntașilor socialiști și unde și-au înscris primele lor începuturi literare Tudor Arghezi, Gala Galaction („Viața socială”). Despre poziția și caracterul revistei „Facla”, vom reține — ca deplin justificată — ideea exprimată în studiul lui Const. Antip cu privire la includerea acestei publicații cu caracter democratic în volumul „Presa muncitorească și socialistă”: „Revistă cu caracter social-politic, apoi și cultural, orientată ferm pe direcția democrației și progresului, dar nu de pe poziția radicalismului burghez, ca atîtea alte publicații ale vremii, ci de pe pozițiile mulțimilor exploatate, ale simpatiei pentru proletariat, „Facla” poate și trebuie considerată o revistă pro-socialistă”.

*

UN SPAȚIU INSEMNAT în acest volum este ocupat de publicațiile profesionale, care — după Conferința mișcării muncitorești din 1906 — marcau o etapă superioară în dezvoltarea mișcării sindicale din țara noastră. Era o perioadă cînd industria românească se afla în plină dezvoltare, clasa muncitoare era în creștere, organizațiile sindicale bazate pe lupta de clasă cuprinzînd pe tot mai mulți muncitori. Dintre aceste gazete sindicale amintim: „Tribuna transporturilor” (Brăila), „Fier și metal” (București), „Muncitorul căilor ferate” (București), „Tribuna lucrătorilor în piele” (București), „Lemn și mobilă” (București), o serie de gazete ale lucrătorilor ospătari: „Uniunea” și „Federația” (București) și ale muncitorilor tipografi „Culegătorul”, „Foaia artelor grafice”, „Tipograful”, „Tribuna tipografilor” (București) precum și gazetele editate pentru masa largă a lucrătorilor din

comert: „Gazeta funcționarului comercial” (București), „Buletinul funcționarilor comerciali” ș.a., care au mobilizat pe salariați la activitatea sindicatelor organizate pe baza principiilor luptei de clasă. Aceste publicații, ca presa socialistă în general, s-au bucurat de colaborarea permanentă a unor militanți de frunte ca I. C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, M. Gh. Bujor, dr. C. Racovski, Al. Constantinescu, D. Marinescu, Gh. Niculescu-Mizil.

Între periodicele incluse în acest volum din „Presa muncitorească și socialistă din România” un loc aparte îl ocupă „Calendarul muncii”, publicație anuală cu caracter profund militant (1907—1916; 10 volume), care a jucat un rol deosebit în răspîndirea ideilor socialismului, a culturii și științei în rândurile muncitorilor, a redat pe larg procesul de refacere a mișcării sindicale, marile lupte țărănești din 1907, activitatea pentru reorganizarea partidului social-democrat. Toate marile frământări și evenimente din acea perioadă și-au găsit în acest „Calendar” o oglindire cuprinzătoare, de înaltă ținută politică și publicistică. Astăzi, cînd edităm atîtea și atîtea almanahuri, aceste volume de mărimea unei cărți de buzunar ne oferă un impresionant exemplu de bogăție tematică, de prezentare clară, lămuritoare a ideilor pentru care militau autorii „Calendarului”.

VOLUMUL pe care-l prezentăm în succințele note de față, ne oferă, de altfel, și o serie de alte prețioase învățăminte în direcția mijloacelor de expresie, a genurilor gazetărești folosite de autori. Alături de tematica instructivă a publicațiilor prezentate, de interesantele discuții pe linia luptei de clasă ce s-a dus în perioada citată, cititorul poate întîlni minunate exemple, între care și pamfletele sociale de o înaltă ținută publicistică ale lui N. D. Cocea. În acest volum ziaristii pot întîlni valoroase texte de propagandă marxistă în care expunerea teoretică se îmbină cu forma de expresie polemică a fruntașilor socialiști români. Așa, de pildă, în polemica lui Const. Dobrogeanu-Gherea cu fruntașii curentului poporanist, argumentele teoretice sînt prezentate la un înalt nivel publicistic. La afirmațiile poporanistilor, care negau existența proletariatului din România, Gherea răspundea: „Și nu că n-am avea și noi proletarii noștri. O nu, în privința aceasta stăm destul de bine și frumos. Așa, afară de cîteva zeci de mii de proletari orășenești, avem, după d. Creangă, cinci sute de mii, iar după d. ministru A. Carp, șapte sute de mii de țărani lipsiți cu totul de pămînt, deci proletari”. Ci-

frele căpătau viață, argumentele erau convingătoare. O înaltă valoare stilistică capătă următorul citat, care prezintă, în același timp, un înalt principiu marxist, că orînduirile sociale nu se schimbă de la sine, că oamenii sînt factorii dinamici ai transformărilor sociale. Ironizînd teoriile poporanistilor cu privire la soluția socială în țara noastră, Gherea scria: „Și, stînd în această idilă rustică, sunînd din buciome și cîntînd din fluier, să așteptăm pînă ce carul progresului modern, trecînd prin gropi, prin toate piedicile, pericolele și mizeriile drumului capitalist, va ieși în sfîrșit în drumul cel mai larg al societății socialiste realizate; atunci ne suim și noi în car și mergem înainte pe calea largă a societății viitoare”!

Printre numeroasele texte publicate în acest volum, atrag atenția, între altele, anchetele documentate, cuprinzătoare scrise de Ștefan Gheorghiu despre situația grea a muncitorilor, între care și a celor din pescăriile Tulcei, sau emoționantele reportaje scrise de Panait Istrati cu prilejul grevei generale a docherilor din Brăila (1915), reportaje de antologie, ieșite de sub pana gazetarului militant, din lectura cărora mulți dintre noi ar avea de învățat. Greva eșuînd, pe autor îl doare că „uriasul cu puteri necunoscute și cu suflet de copil își înlănțuie din nou grumazii de oțel în hamul robiei sale”. În fața coaliției exploatarilor, reporterul socialist crede, e convins că se vor scrie cîndva „justele pagini ale istoriei” care „să rezolve și să dea cuvenita dreptate luptelor seculare ale celor oropsiți”. N-am mai întîlnit în paginile din trecut un omagiu mai înălțător adus femeii muncitoare române, curajului

ei în luptele sociale, ca în aceste reportaje ale lui Panait Istrati... Greviștii care manifestează, sînt atacați de poliție. Printre manifestanți se află multe femei. O militantă este ținta lovirilor poliștice. Și în acest moment „apare ca din senin o femeie, o muncitoare trudită, o necunoscută pînă atunci, și, cu devotamentul mamei care-și apără copilul, ea acoperă cu trupul ei rupt de muncă ființa plîpîndă a tovarășei sale”.

Lucrarea conține, de asemenea, numeroase exemple în legătură cu modul cum se redactau gazetele și revistele, cum erau valorificate scrisorile corespondenților voluntari, atenția și grija de care s-a bucurat publicarea de lucrări în versuri și proză, problemelor de educație, modul cum publicațiile socialiste se ocupau de evenimentele internaționale.

NOUL VOLUM al lucrării „Presa muncitorească și socialistă din România” constituie o nouă contribuție la cunoașterea și studierea mișcării muncitorești din țara noastră, a presei militante social-politice românești dintr-o perioadă de adînci frământări politico-sociale.

CRONICAR

* Volumul a apărut sub îngrijirea colectivului de redacție format din Ion Popescu-Puțuri (redactor responsabil), Nicolae Goldberger, Augustin Deac, Ion Felca — avînd ca autori, în afară de cercetatori științifici, și cîteva ziaristi care semnează studii substanțiale: Const. Antip („Facta”), Gheorghe Dinu („Deșteptarea Dobrogei”).

● A. PASAT: Podul cu lanțuri (New-York)

Note bibliografice

Revista „PRESA NOASTRĂ” va publica periodic lista principalelor articole și studii cu privire la presă apărute în diferite ziare și reviste din țara noastră; în acest număr se publică lista articolelor și studiilor

apărute în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1968, precum și o listă a cărților despre presă (autori străini), intrate în marile biblioteci în cursul acestui an.

ARTICOLE CU PRIVIRE LA PROBLEME DE PRESĂ ȘI ISTORIA PRESEI APĂRUTE ÎN PUBLICAȚIILE DIN ȚARA NOASTRĂ (ianuarie-iunie 1968)

Andronescu, Șerban. Johannes Gutenberg, 500 de ani de la moartea sa. Rev. bibl. 21, nr. 2 feb. 1968, p. 106—109.

Antonescu, Nae. România literară (Aiud). Reviste din Transilvania. Tribuna, 12, nr. 3, 18 ian. 1968, p. 2.

Balogh, Edgár. Még egyszer a szerkesztő szerepéről, avagy a kritika kiterjesztésének szüksége. (Hajdu György Műhely című cikkyűjteményéről). Fórum. Korunk, 27, 1 sz., 1968, jan. 122—123 l.

Barbosa, Octavian. Reviste. Carnet plastic. Gaz. lit., 15, nr. 19, 9 mai 1968, p. 6.

Beuve-Méry, Hubert. Întâlnire cu directorul ziarului „Le Monde”. Lumea, nr. 18, 25 apr. 1968, p. 19.

Bodor, Pál. A bicskázás virtusáról. — Visszhang. (A lap erre és más témakörökre vonatkozó cikkei hatékonyságának biztosításáért.) Ifjúmunkás, 12 sz., 1968, márc. 21, 4. l.

Călinescu, George. Inedite. 1. Observații generale. 2. Calcoscop (Cu o prezentare de) Alexandru Raicu. George Călinescu — gazetarul. Luceafărul, 11, nr. 6, 10 febr. 1968, p. 2.

Căpleșcu, Romulus. Neproliferarea în discuția seminarului internațional al presei. Lumea, nr. 13, 21 mar. 1968, p. 6—7.

Cimpoiaș, Mioara și Ionescu, Octavian. Probleme de pedagogie în presă de la Unirea Principatelor până la eucerirea independenței. Buc. Editura didactică și pedagogică. 1967. Rev. roum. d'ist., 7, nr. 2, 1968, p. 284—288 (Nicolae Albu).

Cioculescu, Șerban. Un ziar unionist: „Dîmbovița”. Breviar. Gaz. lit., 15, nr. 13, 18 ian. 1968, p. 1.

Cioculescu, Șerban. La aniversarea unei mari reviste umoristice („Moftul român”). Știința, 37, nr. 7598, 30 ian. 1968, p. 4.

Cosmescu, M. Vechi reviste și ziare: „Crainicul” (1904). Ateneu, 5, nr. 6, 1968, p. 15.

Cozmei, Mihai. Profilul publicațiilor de artă. (Revista „Muzica”). Cronica, 3, nr. 22, 1 iun. 1968, p. 5.

Crețoiu, Gheorghe. Cooperarea europeană în dezbaterea ziaristilor (la „Conferința intereuropeană a redactorilor de la publicațiile creatoare de opinii” organizată de publicația engleză „European Review”). Viața con., 6, nr. 21, 24 mai 1968, p. 14.

Cristea, Marina. Primul ziar românesc. „Fama Lipschii”, o valoroasă contribuție la istoria presei române. St. com. Muz. Brukenthal, 13, 1967, p. 273—284. Bibliogr. 14 titl. Rezum. lb. germ.

Cristian, I. Pe marginea unor reviste școlare. Tinărul leninist, nr. 4, apr. 1968, p. 76—82.

„Cronica” printre cititorii săi. Anchetă-sondaj. Cronica, 3, (nr. 1), 6 ian. 1968, p. 3. (Vasile Nicolescu).

Culea, H. Situația periodicelor de științe sociale în lume. (Anchetă internațională organizată de UNESCO). Contemporanul, nr. 1, 5 ian. 1968, p. 8.

Dánielisz, Endre. Pedagógiai kérdések a Korunk hátsójain. Tanügyi Ujság, 12, 7 sz., 1968, febr. 20, 4. l.

Dávid, Gyula. A vidéki kultúra integrációja (és a vidéki sajtó e tekintetben való szerepe). Korunk, 26, 12 sz., 1967 dec., 1633—1635. l.

Delasabar, M. C. Ziaristul Iancu Gheorghiu Budu. Ateneu, 5, nr. 6, iun. 1968, p. 15.

Demetrescu, M. C. L'exploration de l'univers social et les communications de masse. Rev. roum. sci. sociales. — Sociologie, 10—11, 1966—1967, p. 89—95.

Dușu, Alexandru. Centenarul revistei „Transilvania”. Știința, 37, nr. 7689, 30 apr. 1968, p. 4.

Eisenburger, Eduard. Ein weiter Leserkreis. Gespräch mit Eduard Eisenburger, Chefredakteur der „Karpaten-Rundschau”. N.W., 20, nr. 5874, 23, März 1968 S. 2. (Franz Heinz).

Gál, Ernő. A filozofia hasznáról. (Kezdeményezés a Korunk további tartalmi gazdagítására). — A dialógus jegyében. 1968. Korunk, 27, 3. sz., 1968, márc. 436—438. l.

Gál, Gábor levelei Fábry Zoltánhoz. — Dokumentumok. Korunk, 27, 1. sz., 1968, jan. 134—141. l.

Gheorghiu, Mircea. Inovații și formații noi în limba presei actuale. L.R., 17, nr. 2, mar-apr., 1968, p. 131—134.

Gherman, Mircea. „Gazeta de Transilvania”. Astra, 3, nr. 3, mar. 1968, p. 18.

Gligor, Onița. Din presa pedagogică de altădată. Rev. pedag. 17, nr. 2, febr. 1968, p. 101—102.

Grămadă, Livia. Un moment din istoria presei satirice din Transilvania: „Caliculu”. Studia Universitatis Babeș-Bolyai. — Philologia, 13, nr. 1, 1968, p. 69—78. Rezum. lb. rusă, fr.

Hausl, Hugo. Auf gute Freundschaft. (Zum 19 Jahrestag der Zeitung). N. W., 20, Nr. 5865, 13 März 1968, S. 1, 2.

Hausl, Hugo. Unter Freunden (Zu den anlässlich des Jahrestags der Zeitung abgehaltenen Leserberechungen) N.W., 20, Nr. 5871, 20 März 1968, S. 2.

Hopu, Lucia. Reviste moldovene de folclor în primele decenii ale secolului al XX-lea. Anuar ling. ist., lit., 18, 1967, p. 161—173, Rezum. lb. fr.

Iacob, Caius. Locul revistei științifice în promovarea muncii de cercetare. Scinteia, 37, nr. 7619, 20 febr. 1968, p. 4.

Ivașcu, George. O evocare (a presei antifasciste și patriotice la Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România). Contemporanul, nr. 6, 9 febr. 1968, p. 1, 8.

Kántor Lajos. Maradiság vagy „szociográfiai forradalom”? (A szociográfiai jellegű irodalmi írások és a szociográfiai riport széles terjedéséről). Kövek 1968. Korunk, 27, 1 sz., 1968 jan., 148—151. 1.

Királi, László. Mit örölnék a papírmalmok? Előre, 22, 6391 sz., 1968 máj, 24, 2. 1.

Kömüves, Géza. A Brassói Lapok haladó hagyományairól. — Elő történelem. Korunk, 27, 2 sz., 1968 febr., 249—252. 1.

La aniversarea ziarului nostru. (Articol de fond). Rom. lib., 26, nr. 7244, 3 febr. 1968, p. 1.

Levitan, Felix. A.I.P.S. — XXXII — București. Sportul, 24, nr. 168 29 apr. 1968, p. 1.

Lucrările celui de-al XXXII-lea Congres al Asociației Internaționale a Presei Sportive (A.I.P.S.), București, 30 aprilie — 3 mai 1968. Scinteia, 37, nr. 7690, 1 mai 1968, p. 8, și nr. 7692, 4 mai 1968, p. 5.

Marosi, Péter. Folytatása következik? (Világhírű szerzők kisregényeinek lapjainkban való közléséről és azok igényéről akik csak bizonyos írásokat vagy írásmódokat szeretnének előmozdítva látni). Utunk, 23., 11. sz., 1968, márc. 15., 1, 6. 1.

Matekóvics, János. Diószegen az Ifjúmunkás karaván. Ifjúmunkás, 12, 8. sz., 1968, febr. 22, 2. 1.

Megyei lapok — országos szintén. Előre, 22, 6317 sz., 1968 febr. 27, 1, 3. 1.

Micu, I. Presa românească în filatelie. Filatelia, 17, nr. 5, mai 1968, p. 6—7. Bibliogr. 7 titl.

Miess, János. Haladó sajtóhagyományok ünneplése. — 130 éve alakult a Gazeta de Transilvania. Előre, 22, 6360 sz., 1968, apr. 17, 2. 1.

Mikó, Ervin. Huszonhat új fórum. (Az új megyei lapok). Utunk, 23, 10 sz., 1968, márc. 8., 1. 1.

Milin, Jivko. Glasopis „Novi život” broj 2/1967. Pravda, 25 br. 2952, 24 ian. 1968, str. 2.

Mirescu, P. Prin câteva unități care difuzează presa. În județele Vrancea și Buzău. Gaz. coop., 19, nr. 21, 17 mai 1968, p. 2.

„Mit kaltem Blut“ — ein Missgriff. (Diskussion rund um die Opportunität der Veröffentlichung von Kriminalromanen im „Neuer Weg“). 1. **Amalia M. Blum:** Entsetzliche Szenen. 2. **E. Zintz:** Die glorreichen Sieben. 3. **Karl Strobel:** Schau weniger aufs Blut. 4. **Käthe Mathia:** Lieber Reisebeschreibungen. N.W., 20, Nr. 5826, 27 ian. 1968, S. 4.

Mit kaltem Blut. (Diskussion rund um den Krimi und um die Veröffentlichung von derartigen Schriften im

„Neuer Weg“). — Kulturpost. 1. **Paul Schuller:** Nachfrage und Wert. 2. **Gabriele Adelff:** Andere Verhältnisse. 3. **Friederike Fost:** Wärme für das Gemüt. 4. **Kurt Kühn:** Keine Veränderung. 5. **Dieter Plajer:** Die Moral. N.W., 20, Nr. 5838, 10 Febr. 1968, S. 4.

Movileanu, Sorin. Viața culturală în paginile presei regionale cotidiene. Sublinieri. Scinteia, 37, nr. 7581, 13 ian. 1968, p. 4.

Muziol, R. Pressedokumentation. Anleitung für die Arbeit in Pressearchiven. (Documentarea în presă. Îndrumări pentru munca în arhivele de presă). Berlin, Leitstelle politische Dokumentation, 1967. St. cerc. doc. bibliol., 10, nr. 1, mar. 1968, p. 75—78. (Simona Nistor)

Nadin, Mihai. Tristetea reflectării tardive. Profilul publicațiilor românești de artă. Cronica, 3, nr. 16, 20 apr. 1968, p. 5.

Necașu, Ion. Cum se tipărea gazeta ilegală „România liberă”? Magazin ist., 2, nr. 1, ian. 1968, p. 8—10.

Neamțu, Gelu. Din corespondența lui T. Cipariu cu G. Barițiu referitoare la editarea unui organ de presă al „Astrei”. Acta Musci Napocensis-Cluj, 4, 1967, p. 581—588. Rezum. lb. engl.

Negru, Radu. Discuții: Profilul publicațiilor de artă. Cronica, 3, nr. 17, 27 apr. 1968, p. 5.

Pancu-Iași, Octav. „Planete”. (Despre revistele editate de numeroase licee). Rom. lib., 26, nr. 7234, 23 ian. 1968, p. 1, 5.

Perianu, Neagu. „Dunărea de jos”. Vechi reviste. Ateneu, 5, nr. 3, mar. 1968, p. 2.

Podină, Silviu. Ziua presei sovietice. Scinteia, 37, nr. 7693, 5 mai 1968, p. 5.

Pompiliu, Teodor. Publicistica pașoptistă. 120 de ani de la revoluția din 1848 în Țările Române. Munca, 24, nr. 6483, 23 mai 1968, p. 2.

Pompiliu, Teodor. Gazeta de Transilvania. Tribuna, 12, nr. 13, 28 mar. 1968, p. 1, 2.

Popescu, Al. „Colocvii” și „Gazeta învățămîntului”. Revista revistelor. Scinteia, 37, nr. 7610, 11 febr. 1968, p. 4.

Popovici, Mihail. Despre mărcile adezive sau fixe pentru ziare. Filatelia, 17, nr. 5, mai 1968, p. 4—5. Bibliogr. 8 titl.

Pangrati, Constantin. „Carligulu”, „Moldova”. Din trecutul presei băcăuane. Ateneu, 5, nr. 1, ian. 1968, p. 2.

Rachieru, M. și Leoveanu, R. Însemnări din presa timpului. — 1848. Ateneu, 5, nr. 6, ian. 1968, p. 14.

Retrospectivă și reflecții pentru viitor. La aniversarea a 20 de ani de la apariția revistei „Femeia”. Femeia, 20, nr. 3, mar. 1968, p. 9.

Rotaru, I. „Gazeta de Transilvania” (130 de ani de la apariție). Gaz. lit. 15., nr. 17, 25 apr. 1968, p. 3.

Serafin, George. Ziaristii europeni și problemele continentului. („Conferința intereuropeană a redactorilor publicațiilor creatoare de opinii” organizată de revista engleză „European Review” Londra). Lumea, nr. 20, 9 mai 1968, p. 12.

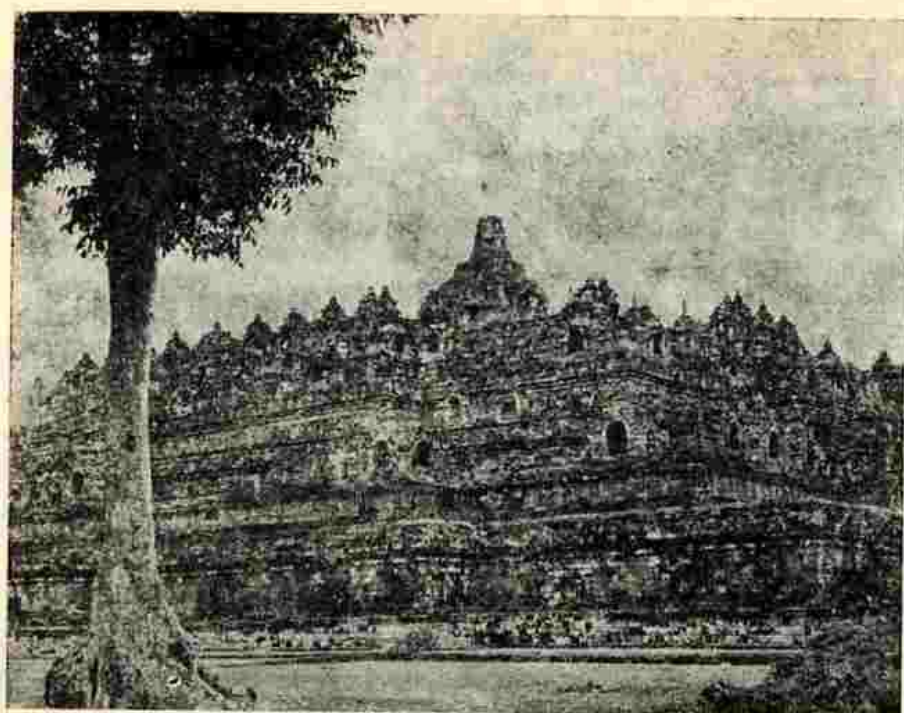
Spălățelu, Ion. Presa revoluționară și democratică din România în apărarea independenței și suveranității țării împotriva pericolului fascist. (1933 — februarie 1938). St. artic. ist., 11, 1968, p. 249—261.

Sperantia, Eugeniu. Reviste de altădată: „Lyra Română”. Steaua, 19, nr. 3 mar. 1968, p. 55—57.

Stoica, Octavian. Excesele manieriste se întâlnesc în uniformizare. Însemnări despre proza revuistică. Discieri. Scinteia tin., 24, nr. 5876, 11 apr. 1968, p. 2.

Storch, Franz. Dialog mit dem Leser. — Gespräch mit Franz Storch. Verantwortlichem Redakteur der

MERIDIANE FOTO...

● A PASAT: Ruinele templului Borobudur (Indonezia)

Zeitschrift „Volk und Kultur“, N.W., 20, nr. 5850, 24 febr. 1968, S. 1. (Franz Heinz).

Stroe, Alex. Gradul de receptivitate față de semnalele critice ale presei. *Scinteia*, 37, nr. 7709, 21 mai 1968, p. 2.

Sturm auf Stürmer. (Diskussion um moderne bildende Kunst und um die im „Neuer Weg“ veröffentlichten Zeichnungen). — Kulturpost. 1. H. Thomas: Kein Witzblatt verschonte Wagner. 2. Philipp G. Dominik: Wer sagt es? 3. I. Heitz: Ich werde wütend. 4. Matthias Schwarz: Nicht allein! N. W., 20, nr. 5856, 2 März 1968, S. 4.

Sturm auf Stürmer. (Diskussion rund um die Zeichnungen, die im „Neuer Weg“ erscheinen und um moderne Kunst). — Kulturpost. 1. Helmut Rehner: Fachmännisch und gentlemanmässig. 2. Günther Hann: Wollen Sie schockieren? 3. Helmut Stümer: Man nehme... N.W., 20, nr. 5838, 10 febr. 1968, S. 4.

Sturm auf Stürmer. (Diskussion um die moderne bildende Kunst und um die im „Neuer Weg“ veröffentlichten Zeichnungen). — Kulturpost. 1. Ludwig Schwarz: Schwarze Tusche — rotes Blut. 2. Alexander Tietz: Was heißt verstehen? 3. Gertrud Guni: Der springende Punkt. N.W., 20, Nr. 5874, 23 März 1968, S. 4.

Sütő, András. Tíz év. (Az „Új Elet“ megjelenésének 10. évfordulója) Új Elet, 10, 7. sz., 1968, 3. l.

Szavak melegével. (A Dolgozó Nő huszadik évfordulójára) Dolgozó Nő, 3. sz., 1968, márc., 3. l.

Szikszay, Jenő. Sajtó és köznevelés. (A sajtó pedagógiai vonatkozású cikkanyagáról). *Korunk*, 27, 1. sz., 1968, jan. 131—133, 1.

Sztojka, László. Pótlás egy ölelethez. (A régi haladó szellemű lapokban megjelent cikkek összegyűjtése szükségességéről). *Előre*, 22, 6357 sz., 1968, apr. 13, 5. l.

Tincu, Bucur. Revista „Transilvania“. Centenar. *Astra*, 3, nr. 1, ian. 1968, p. 16.

Vasilescu, Emil. Informația literară în reviste. *Scinteia*, 37, nr. 7586, 18 ian. 1968, p. 4.

Vaucher, Robert. Responsabilitatea presei față de opinia publică. Dialog cu d. Robert Vaucher, vicepreședintele Federației Internaționale a redactorilor șefi, membru în Comitetul Asociației de presă latină din Europa și America. *Munca*, 24, nr. 6311, 27 febr. 1968, p. 2. (Adriana Kiseleff).

Zăstroiu, R. Elemente de critică literară în periodicele socialiste dintre 1900 și 1916. *Anuar lingv. ist. lit.*, 18, 1967, p. 131—148. Rezum. lb. fr.

Zderciu, Silvia. Din publicațiile Casei centrale a creației populare. *Rev. muz.*, 4, nr. 6, 1967, p. 579—580.

Ziarele județene, purtătoare ale cuvintului partidului, tribune ale opiniei publice. (Articol de fond). *Scinteia*, 37, nr. 7622, 23 febr. 1968, p. 1, 2.

CĂRȚI DESPRE PRESĂ apărute în țara noastră

Dona, H., Preda, E. Cinci coloane pe-a-ntia. Ed. politică. Buc. 1968, 240 p.

Iliescu, Adriana. *Literatorul*. Studiu monografic. Ed. pentru literatură. Buc. 1968, 352 p. + 32 p. portr., facs. și ilustr.

Presă muncitorească și socialistă din România, vol. II, 1900—1921. Partea a II-a, 1907—1916. Ed. politică. Buc. 1968, 757 p.

Spălățelu, Ion. Contribuții ale presei revoluționare și democratice din România la lupta împotriva pericolului fascist. (1933-februarie 1938). Rezumatul tezei de doctorat. Academia de științe social-politice „Stefan Gheorghiu“, Buc. 1968, 30 p.

CĂRȚI DESPRE PRESĂ DE AU- TORI STRĂINI INTRATE ÎN PRIN- CIPALELE BIBLIOTECI DIN ȚARĂ

(în anul 1968)

Adrian, A. A. Mark Lemon, first editor of „Punch”. London-New York — Toronto, Oxford University Press, 1966. XIV + 241 p., facs. + 4 f. pl. — BCS.

Ahunzjanov, T. Pečar' Sovetskoj Baškirii. Kniga 1. Ufa. Baškirskoe knižnoe izdatel'stvo, 1967, 244 p., ilustr., facs. — BCS.

Ashlei, P. P. Say it safely. Legal limits in publishing, radio and television. 3rd edition. Seattle-London, University of Washington Press, 1966. XI + 169 p. — BCU-București.

Azzarita, L. Alberto Bergamini. Commemorazione tenuta il 30 maggio 1965 nella sala consiliare del palazzo municipale. San Giovanni in Persiceto, 1965, 22 p. (Città di San Giovanni in Persiceto. Bologna, Comitato cittadino per le onoranze beraminiane.) — BCS.

Berezina, V. G. Istorija ruskoj žurnalistiki XVIII—XIX vekov. (Učebnik dlja gosudarstvennyh universitetov, poligrafičeskijh institutov). Pod redakcij A. V. Zapadova. Izdanie 2-e. Moskva, Vysšaja Skola, 1966. 544 p. Bibliogr. — BCU-Iasi, BA.

Berežnoj, A. F. Tzarskaja cenzura i bor'ba bol'ševikov za svobodu pečati. (1895—1914). Leningrad, Izdatel'stvo Leningradskogo universiteta, 1967, 188 p. (Leningradskij ordena Lenina gosudarstvennyj universitet imeni A. A. Zdanova). — BCS.

Berežnoj, A. F. K. Marx, F. Engels i pečar. Leningrad, Izdatel'stvo Leningradskogo Universiteta, 1968, 88 p. — BCS.

Bogdanov N. G., Vijazemskij B. A. Spravočnik žurnalista (Izdanie 2-e). Leningrad, Lenizdat, 1965, 808 p., ilustr., facs. — BCS.

Caldera, R. Andres Bello. 4a edicion. Caracas. Puesta al Día, 1965. 250 p. + 1 f. facs. (Biblioteca Popular Nacional. 106). — BCS.

Caron, J. „Le Sillon” et la démocratie chrétienne 1894—1910. Thèse Paris. Plon, 1967, 798 p. (Université de Paris. Faculté des Lettres et Sciences Humaines). — B. A.

Chapuis, R. L'information. 6e édition. Paris, Editions de l'Épi, 1959, 207 p. Radioteleviziunea Română — București.

Cooper, M. Horace Greeley als publizistische Persönlichkeit. Ein Bild des amerikanischen Journalismus (1830—1870). Inaugural-Dissertation Düsseldorf, 1966, 195 p. + 1 f. portr. (Schriftenreihe des Deutschen Instituts für publizistische Bildungsarbeit, Journalismus). — BCS.

„Daily Worker” in the fight for victory. Report of delegate conference. London, February 27, 1943. London, 1943, 24 p., ilustr., portr. (Pamphlets. The Communist Party). BCS.

Darmo, J. Slovenska žurnalistika. 1918—1938. (Zvázok 2). Bratislava. Matica slovenská, 1966, 576 p. + 68 f. pl., portr., facs. — BCS.

Epoha gazetnoj strokoj Pravda. 1917—1967. Moskva. Izdatel'stvo Pravda, 1967, 488 p., ilustr., portr., facs. — BCS.

Esin, B. I. Istorija ruskoj žurnalistiki XIX veka. Čast' 3. 1866—1896 godov. Učebnoe posobie. Izdanie

2-e. Moskva. Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1967, 31 p. (Ministerstvo vysshego i srednego specialnogo obrazovanija SSSR. Naučno-metodičeskij kabinet po zaočnomu i večernemu obučeniju Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta imeni M. V. Lomonosova). — BCU — București.

Febres, Cordero J. Establecimiento de imprenta en Angostura. „Correo del Orinoco”. Caracas, Imprenta Universitaria, 1964, 131 p. + 4 f. pl. facs. (Universidad Central de Venezuela. Facultad de Humanidades y Educación. Instituto de Investigaciones de Prensa. Escuela de periodismo) — BCS.

Fischer, H. D. Die grossen Zeitungen. Porträts der Weltpresse. München. Deutscher Taschenbuch Verlag, 1966, 312 p. (D. T. V. Dokumente. 343). — BCS.

Frei, B. Carl v. Ossietzky. Ritter ohne Furcht und Tadel. Berlin-Weimar, Aufbau Verlag, 1966, 335 p., portr. + 10 f. pl., portr., facs. — BCS.

Gaeta, G. „Il Corriere di Vienna” del 1736 nel quadro della politica italiana di Carlo VI. Trieste, Arti grafiche Smolars, 1965, 26 p. (Università degli studi di Trieste. Facoltà di giurisprudenza. Istituto di scienze politiche. No. 4) — BCS.

Gérard, R. Un journal de Province sous la Révolution: Le „Journal de Marseille”, de Ferréol Beaugeard, 1781—1797. Préface de J. Godechot. Paris, Société des Études Robespierriennes, 1964, 1 f. + 309 p., facs. (Bibliothèque d'histoire révolutionnaire, 3e série. 3) — BA, BCS.

Gerasimova, G. A. Kommunističeskaja pečar' Vengrii. Moskva. Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1967, 98 p., ilustr. — B.C.S.;

Golomb, E. G.; Fingerit, E. M. Rasprostranenie pečati v dorevolucionnoj Rossii i v Sovetskom Sojuze. Moskva, Svaz', 1967, 152 p., ilustr. + 1 f. portr. — BCU-București, BCU-Craiova.

Henriquez, I.; Carvajal, F. El Mensajero. 1886—1889. T. 2. Editoriales, estudios varios, ensayos, crónicas. La Habana, 1964, 286 p. + 1 f. portr. (Academia de Ciencias de la Republica de Cuba. Instituto de historia. Comisión Nacional de la Academia de Ciencias de la Republica de Cuba). — BCS, BCU-București.

Heyden, G. Das Menschenbild der „Allgemeinen Zeitung” um die Mitte des 19. Jahrhunderts. Ein Beitrag zur Geschichte der bürgerlichen Publizistik der Zeit. Inaugural-Dissertation. München, 1966, IV + 119 p. + XVIII P. Bibliogr. — BCU-Cluj, BCU-București, BCU-Timișoara.

Holzer, H. Selbstverständnis und Inhaltsstruktur aktueller Illustrierten dargestellt an den Zeitschriften Quick, Revue, Stern. Inaugural-Dissertation. München, Schön, 1966, V + 448 p. + 3 f. Bibliogr. — BCU-Cluj.

In memoria di Bergamini. (A cura di M. Gandini). Bologna, M. Cantelli, 1964, 64 p., portr. (Comune di San Giovanni in Persiceto. Provincia di Bologna. Biblioteca Comunale „G. C. Croce”) — BCS.

Jurovskij, A. Ja.; Boreckij, P. A. Osnovy televizionnoj žurnalistiki (Učebnik posobie dlja universitetov). Moskva. Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1966, 377 p. Bibliogr. — Institutul Politehnic Cluj, BCU-Craiova.

Krejci, M. Die „Frankfurter Zeitung” und der Nationalsozialismus. 1923—1933. Inaugural-Dissertation Würzburg, 1965, 4, f. + IV + 165 p. Bibliogr. — BCU-Cluj.

Koszyk, K. Geschichte der Deutschen Presse. Teile 1.2. Berlin, Colloquium Verlag, 1966. — BA.

Ledré, Ch. La Presse à l'assaut de la monarchie (1815—1848). Paris, Armand Colin 1960, 270 p. — BA.

Lengyel, G. Magyar újságmnások. Budapest, Magyar Tudományos Akadémia, Irodalomtörténeti intézet, 1963, 195 p. (Irodalomtörténeti füzetek. 41). Baza de cercetări științifice a Academiei RSR Tg. Mureș.

- Lenin i „Pravda“.** Izdanie vtoroe. Moskva. Izdatel'stvo „Pravda“, 1967, 800 p.—Inst. de studii istorice și social-politice de pe lingă C.C. al P.C.R.
- Letopis' periodičeskijh izdanij SSSR Trudov, učenyje zapiski, zbornik i drugie prodolžajuščiesja izdanija. 1964. Moskva, Kniga, 1965. 220 p. (Gosudarstvennyj Komitet Soveta Ministrov SSSR po pečati. Vsesojuznaja Kniznaja palata). — BCS.
- Marcelev, S. V.** Pečat' Sovetskoj Belorussi. (Istoričeskij očerok). Minsk, Belarus, 1967. 512 p., ilustr. Bibliogr.-BCS.
- Nash, R. W.** How newspapers work. Oxford-London-Edinburg, Pergamon Press; New York, Macmillan, 1964. 3. f. + 119 p. + 2 f. pl. (The Commonwealth and International Library of Science, Technology, Engineering and Liberal Studies). (Liberal studies division. 3). — BCS.
- Navarro, Sotillo P.** La publicidad en Venezuela. Caracas, Imprenta Universitaria, 1962, 72 p., fig. (Universidad Central de Venezuela. Facultad de Humanidades y Educación. Escuela de Periodismo. Cuaderno. 19). Bibliogr.-BCS.
- Očerki istorii russkoj sovetskoj žurnalistiki 1917—1932. Otvetstvennyj redaktor **A. G. Dementiev**, Moskva, Nauka, 1966. 512 p., ilustr. + 2 f. ilustr. (Akademija Nauk SSSR, Institut mirovoj literatury imeni A. M. Gorikogo). — BCS. BCU-Cluj.
- Orbita de la „Revista de Avance“. Prólogo y selección de M. Casanovas. La Habana, Unidad, 1965, 372 p. — BCU-București.
- Palgunov, N. G.** Zametki ob informacii. Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1967. 102 p. Bibliogr. — BCS.
- Pietrzak, M.** Reglamentacja wolności prasy w Polsce (1918—1939). Warszawa, Książka i Wiedza, 1963. 591 p. (Problemy dwudziestolecia). Bibliogr. — BCS.
- Pilipenko, H.; Rousset, de Pina J.** Récapitulation des périodiques officiels parus en Tunisie de 1881 à 1955. Tunis, Imprimerie „La Rapide“, 1956. 109 + IX p. — BCS.
- Prezzolini, G.** Il tempo della „Voce“, Milano, Longanesi; Firenze, C. Vallecchi, 1960. 756 p. + 25 f. pl. + 14 f. facs. (I Marmi, 18). Università București. Facultatea de limbi și literaturi germanice.
- Pross, Harry.** Literatur und Politik. Geschichte und Programme der politisch — literarischen Zeitschriften im deutschen Sprachgebiet seit 1870. Breisgau, Walter Verlag, 1963, 376 p. — Institutul de studii istorice și social-politice de pe lingă C.C. al P.C.R.
- Réimpression de l'ancien Moniteur, depuis la réunion des États-Généraux jusqu'au Consulat. (Mai 1789 — Novembre 1799). Avec des notes explicatives par M. Leonard Gallois. Tomes I—17, 9—14, 16—17, 20—22, 24—25, 28—30, 32. Paris. Bureau Central, 1840—1845, 24 vol. — BCS.
- Rónay, L.** Az Erzüstkov nemzedéke. (A Nyugat harmadik nemzedékének története 1929—1944). Budapest, Akadémiai Kiadó, 1967. 223 p. (Irodalomtörténeti füzetek, 58). — BA.
- Rosas, Marciano J.** La prensa nacional y las elecciones generales de 1958. Caracas, Imprenta Universitaria, 1961. 54 p., graf. + 6 f. pl., facs. (Universidad Central de Venezuela. Facultad de Humanidades y Educación. Instituto Venezolano de Investigaciones de Prensa) — BCS.
- Rosas, Marciano J.** El Times de Londres y la expedición de Miranda a Venezuela (1806). Materiales de investigación y consideraciones sobre la prensa inglesa de la época. Caracas, Imprenta Universitaria, 1964. 87 p. + 4 f. pl., facs. (Universidad Central de Venezuela. Facultad de Humanidades y Educación. Instituto de Investigaciones de Prensa) — BCS.
- Ruban, V. V.** I v trudi i v boju... (50 rokov ykrajinskoji radjanskoji presy). Kyjiv, Vydavnistvo Kyjiv'skogo universytetu, 1967, 216 p. — BCU-Cluj.
- Rust, W.** Voice of the people (Speech held on the 14th anniversary of the „Daily Worker“). London, 1944. 16 p., ilustr. portr. (Pamphlets. General) — BCS.
- Schmaling, C.** Die publizistische Vorbereitung des Nationalsozialismus am Ende der Weimarer Republik, dargestellt am Beispiel des Berliner-Lokal-Anzeigers. Inaugural-Dissertation. Berlin, Freie Universität, 1967, 199 p. Bibliogr. — BCS.
- Seidler, E.** Le sport et la presse. Paris, Armand Colin, 1964. 270 p., ilustr. (Collection „Kiosque“. Les faits. La presse. L'opinion. 22) — Univ. București, Facultatea de istorie.
- Self-help for lerned journals. Notes compiled for the Nuffield foundation by F. Morley. London-New York-Toronto, Oxford University Press, 1964. 45 p. — BCS.
- Sovremennye buržuaznye teorii žurnalistiki. Sbornik statej, pod redakciej **Ja. H. Zsurskogo**, Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo Universiteta, 1967, 192 p. — BCS.
- Sullerot, E.** La presse féminine. 2e édition. Paris, Armand Colin, 1966. 320 p., ilustr. (Collection „Kiosque“. Les faits. La presse. L'opinion. 22). Bibliogr. — Universitatea București, Facultatea de istorie.
- Sutockij, S.** Pervye iskyr plameni veka. (Učastie V. I. Lenina v sozdanie gazety „Iskra“). Moskva, Pravda, 1967. 64 p., ilustr., h. — BCS.
- Teoria i praktika partijno-sovetskoj pečati. Učebno-metodičeskoe posobie dlja studentov-zaočnikov facultetov žurnalistiki gosudarstvennyh universitetov. Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1968. 116 p. (Ministerstvo vyššego i srednego special'nogo obrazovanija SSSR. Naučno-metodičeskij kabinet Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta imeni V. M. Lomonosova). Autori: **S. M. Gurivič, E. P. Prohorov, V. V. Uccnova..** Bibliogr. — BCS.
- Uhalov, E. S.** Istorija russkoj žurnalistiki XIX veka. Učebno-metodičeskoe posobie dlja studentov-zaočnikov facultetov žurnalistiki gosudarstvennyh universitetov. Pod redakciej **E. P. Prohorova**. Čast' 2. Žurnalistika 50—60—h godov XIX veka. Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1967, 126 p. (Ministerstvo vyššego i srednego special'nogo obrazovanija SSSR. Naučno-metodičeskij kabinet po zaočnomu i večernemu obučenju Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta imeni M. V. Lomonosova). Bibliogr. — BCU-București.
- Wagner, H.** Die Faktische Ordnung der sozialen Kommunikation. Versuch einer Sistematisierung der Zeitungswissenschaft. Inaugural-Dissertation. München. A. Schötenheim, 1965, 331 p. — BCU-Cluj.
- Zukov, S. I.** Frontovaja pečat' v gody Velikoj Otečestvennoj vojny. Moskva, Izdatel'stvo Moskovskogo universiteta, 1968. 148 p., facs. — BCS.
- Žurnalistika v tlači, rozhlasie a televizii. Druhy 2. Novinárská práca. Studie k teoretickým otázkam žurnalistiky. Redaktor **J. Charvát**, Martin, Matica slovenská, 1967. 139 p. — BCU-Cluj, BCS.

Notă: BA — Biblioteca Academiei RSR

BCS — Biblioteca centrală de stat

BCU — Biblioteca Centrală Universitară.

Presă din Mexic

Fotoreporterul sportiv are privilegiul, poate mai mult ca oricare altul, să surprindă în obiectiv momente dinamice, să fixeze pe peliculă scene de deosebită spectaculozitate: în sport, unde totul e mișcare, fiecare fotografie poate deveni un moment artistic unic. Și, poate mai mult decât de la oricare altul, cititorul pretinde de la fotoreporterul sportiv imagini inedite, pe care dorește să le revadă, după ce le-a aplaudat o dată pe stadion.

De aceea, „In obiectiv sportul”, cartea fotoreporterului Ion Mihăica, își justifică cu succes prezența în librărie. Cele 100 de imagini pot fi socotite un reportaj, e drept fără cuvinte, dar grație prin modalitatea modernă de a prezenta aspectele sportive. Adeseori, o singură imagine, o singură fază înregistrată pe peliculă sugerează întregul meci, lupta pentru victorie. Fotoreporterul s-a preocupat nu atât de a înfățișa figura sportivului — care apare mai întotdeauna pe planul doi — ci efortul lui, participarea lui activă în contextul unei întregi competiții. Alături de acestea, Ion Mihăica „a prins” aspecte inedite din „culisele” sportului, imagini caracteristice ale unor sportivi, momente amuzante din tribune, ceea ce întregeste aspectul de cronică a vieții sportive.

Am vrea să menționăm „Prekudiu”, care expusă la Olymp'Art — Grenoble 1968 a cucerit Premiul decernat de prefectul departamentului Isère (Franța). „Un zîmbet pe patine”, „Reflexe”, „Alergătorii”, „Zborul cilindrilor”, ca și „Meciul poate începe!”, fotografii care se remarcă nu numai prin dinamism ci și prin realizare.

Marian SANDU

MEXICUL ESTE țara în care numărul publicațiilor a cunoscut o creștere substanțială după al doilea război mondial. Statisticile UNESCO arată că în Mexic sînt editate 190 de cotidiene (149 dimineața și 41 seara), cu un tiraj de circa 3 000 000 de exemplare. Trei din aceste cotidiene apar în limba engleză, unul — în limba franceză, iar celelalte în spaniolă. Mai apar 130 de periodice de interes general, cu un tiraj global de circa 2 500 000 de exemplare și alți 1935 de periodice diferite, din care 21 în alte limbi decît spaniola, iar 8 în cîte două limbi (inclusiv spaniola).

Fiecare oraș de o anumită importanță are cel puțin un cotidian, dar tirajul publicațiilor de provincie este mic. Cotidienele din capitala țării — Ciudad de Mexico — deși sînt în număr de 25, realizează jumătate din tirajul întregii țări.

În afară de serviciile unor agenții de presă străine, care au birouri în capitala țării, Mexicul are și o agenție de presă națională — INFORMEX — fondată în 1960, ca întreprindere particulară.

Principalele publicații mexicane sînt: EL UNIVERSAL, cotidian editat la Mexico, din 1916, 133 000 exemplare; EL UNIVERSAL GRAFICO, cotidian de seară, Mexico, din 1922, 30 000; EXCELSIOR, cotidian, Mexico, din 1917, 125 000; ULTIMAS NOTICIAS, cotidian, Mexico, din 1936, 156 000; NOVEDADES, cotidian Mexico, din 1935, 98 000; LA PRENSA, cotidian, Mexico, din 1928, 120 000; OVACIONES, cotidian, Mexico, din 1947, 125 000; EL DIA, cotidian, Mexico, din 1962, 12 000; EL INFORMADOR, cotidian, Guadalajara, din 1917, 38 000; EL OCCIDENTAL, cotidian, Guadalajara, din 1942, 60 000; EL SOL DE GUADALAJARA, cotidian, Guadalajara, din 1948, 60 000; EL NORTE, cotidian, Monterrey din 1938, 65 000; EL SOL, cotidian, Monterrey, din 1922, 45 000; EL PORVENIR, cotidian, Monterrey, din 1919, 48 000;

DIARIO DE YUCATAN, cotidian, Merida, din 1925, 48 000; EL SIGLO, cotidian, Torreon, din 1922, 31 000; EL DICTAMEN, cotidian, Veracruz, din 1898, 30 000; EL MUNDO, cotidian, Tampico, din 1918, 37 000; LA FAMILIA, Mexico, din 1930, 150 000; HOI, Mexico, din 1960, 22 000; POLITICA, Mexico, din 1960, 21 000; EL REDONDEL, Mexico, din 1930, 45 000; LA REPUBLICA, Mexico, 60 000; SIEMPRE, Mexico, din 1953, 40 000; TIEMPO, Mexico, din 1942, 17 000; TODO, Mexico, din 1933, 38 000; LA VOZ DE MEXICO, Mexico, din 14 martie 1924.

O caracteristică principală și, în același timp comună, a multor publicații mexicane este aceea că se folosesc mai mult informațiile decît comentariile. În același timp presa mexicană vine în întîmpinarea intereselor economice ale marilor întreprinderi care-și fac prin aceasta publicitate; 35% din publicitate se referă la firmele străine și 65% — la firmele mexicane.

Proprietarii de întreprinderi și marii financiari sînt și proprietari de publicații. Grupul Garcia Valseca editează, de exemplu, 20 de cotidiene, toate cu același nume, „El Sol”. Partidele politice își au și ele publicațiile lor ca, de exemplu, Partidul Revoluționar Instituțional care dispune de publicația lunară „La Republica” sau Partidul Comunist care editează săptămînal „La Voz de Mexico”.

Știrile externe sînt monopolul agențiilor de presă străine ca: Reuter (Marca Britanie), UPI și A.P. (S.U.A.), PA (R.F.G.), France Presse (Franța).

ZIARIȘTII MEXICANI sînt în mare parte supuși luptei de interese a grupurilor de presă și presiunilor acestora. Așa cum arăta acum cîteva luni Edmundo Jordan Arzate, în „Le Journaliste démocratique”, „acest fapt constituie o problemă, pentru exercitarea unei practici gazetărești obiective în Mexic”.

St. STREJA

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist Republic of Romania
XIIIth Year No. 11 (151), November 1968

CONTENTS

PERMANENCES

- Constantin Florea: The Social Function of the Press and Economic Activity
D. Botez: Writers and the Press
Stan Vlad: Public Discussion on the People's Councils and the Judgment Commissions
Doru Popovici: Music in the Press

ANNIVERSARIES

- M. Rădulescu: The Argentinean Publicist Lisandro de la Torre

VIEWS

- C. Stănescu: The Reporter and the Facts
E. Iarovici: The Optics of Illustrated Magazines
R. Goncharov: Information on the Radio
*** (Guests from Abroad) *** At Journalists' House

THE PRESS AND THE PRINTING HOUSES (III)

- N. Wiesel: The Printer and the Paper — Supplier and Customer
P. Pinteș: The Printing Unit in Piatra Neamț, a Stephild?

HOW WE WRITE

- Flora Șuteu: Attention, Inattention and Mistakes
M. Cârloanță: Editorial Snapshots

PAGES OF HISTORY

- I. Felea: "Socialismul" of 1918 (II)

BIBLIOGRAPHICAL NOTES

- Chronicle: "The Working-Class and Socialist Press of Romania" (part II of volume II)
*** The Main Articles on the Press Printed in Publications Edited in this Country between January 1 and June 30, 1968, and the Books Received by the Big Libraries in 1968

DOCUMENTARY

- S. Streja: The Press in Mexico

NOTE

- The Supplement carries a documentary on news and the reportage (excerpts from Philippe Gaillard's book *Le reportage*) — edited in collaboration with the daily *România Liberă*.

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза Журналистов Социалистической Республики Румынии
Год издания XIII, № II (151), ноябрь 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

ПОСТОЯННЫЕ

- Константин Флора: Общественная функция печати и экономическая деятельность
Д. Ботеэ: Писатели и пресса
Стан Влад: Всенародное обсуждение (по поводу народных советов и и судебных комиссий)
Дору Попович: Отзвук музыки в печати

ЮБИЛЕИ

- М. Рăдулеску: Аргентинский публицист Лисандро де ла Торре

МНЕНИЯ

- К. Стăнеску: Репортер и факты
Э. Ярович: Оптика иллюстрированных журналов
Р. Гончаров: Информация в радиовещании
*** Заграничные гости *** В Доме журналистов

ПЕЧАТЬ И ПОЛИГРАФИЧЕСКАЯ БАЗА (III)

- Н. Вицель: Типография и редакция — поставщик и получатель
П. Пинтеши: Полиграфическое подразделение в Пятра Нямец — на правах пасынка?

КАК МЫ ПИШЕМ

- Флора Шутеу: Внимательность, невнимательность и ошибка
М. Кăрлоанță: Моментальные снимки из редакций

СТРАНИЦЫ ИЗ ИСТОРИИ

- И. Феля: „Сочпализмул” 1918 года

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЕ ЗАМЕТКИ

- Хроникер: „Рабочая и социалистическая печать Румынии” (том II, часть вторая)
*** Основные статьи по вопросам печати, опубликованные румынскими изданиями в период с 1-го января по 30 июня и иностранные книги, полученные крупными библиотеками в течение 1968 г.

ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ОТДЕЛ

- С. Стрежа: Мексиканская пресса
Владимир: Документальный материал об информации и репортаже (отрывки из книги Филиппа Гайяра „Репортаж”) изданный в сотрудничестве с газетой „Ромânia либера”

INGHEȚATA

UN ALIMENT
PENTRU
ORICE
ANOTIMP

Prin conținutul bogat în proteine, zaharuri și grăsimi, înghețata este un produs alimentar valoros, furnizând organismului elemente nutritive și un important număr de calorii atât de necesare iarna. Conținutul ridicat în vitamine (A + D), săruri organice și proteine, mărește valoarea nutritivă a înghețatei.

ultima rețetă culinară

Cremă de ciuperci
Cremă de legume
Supă gulaș
Borș cu carne
Supă cu paste făinoase

GUSTOASĂ

Supă de zarzavat
Supă cu orez
Supă de pasăre cu fidea
Supă de vită cu fidea
Supă de tomate

supa concentrată rapidă
economică

SUPCO

P. 11 585

Revista
Uniunii
ziariștilor
din
Republica
Socialistă
România

1804

presa noastră

UZ

DIN SUMAR:

- Despre o fiziologie a ziaristului
- Pagina culturală în presa locală
- Pe urmele informației din gazeta de uzină
- „Caiete de ziaristică”: Mijloace publicistice moderne...

Proletari din toate țările, uniți-vă!

P R E S A N O A S T R Ă

Revista Uniunii ziaristilor din Republica Socialistă România

ANUL XIII

no. 12 (152)

decembrie 1968

S U M A R :

MIJLOACE PUBLICISTICE MODERNE ȘI ROLUL LOR IN SPORIREA EFICIENȚEI PRESEI LOCALE

(Consfătuire de lucru cu redactori ai presei județene ținută la Casa ziaristilor din Capitală) (1)

* * *

Prof. doctor docent Emil C. Crăciun : Despre o fiziologie a ziaristului (2—3)

PAGINA CULTURALĂ IN PRESA JUDEȚEANĂ : Tiberiu Brăescu : O cerință fundamentală : personalitatea (4—5) ; Ion Cucu : Caracterul funcțional al paginii (6)

OPINII DESPRE REPORTERI, REPORTAJE ȘI ANCHETE : Dorel Dorian : Cît și ce comunicăm cititorului (7) ; Traian Filip : Condiția reporterului (8—10) ; V. Nicorovici : Buni reporteri = reportaje bune (11—12) ; T. Caranfil : Ce mi-a plăcut în 1968 (13—14).

SONDEJE, CERCETĂRI : Costin Ștefănescu, Milena Comarnescu : Pe urmele informației din gazeta de uzină (15—17)

CUM SRIEM : Flora Șuteu : Răvașe... (18—19)

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICĂ : Gheorghe Constantinescu (interview cu ing. Const. Tronaru, ing. Const. Ciurea și ing. Vladimir Ulieru) : Deocamdată doar... perspective (20—21) ; N. Schulimsohn : Mai sint destule posibilități nefolosite (22) ; M. Sandu : O mică sugestie (23)

MOMENTE : T. Teodorescu-Braniște : Ross la 70 de ani (23) ; La Casa ziaristilor (24) ; Tipograful și ziua lui (25) ; Expoziția „Evoluția tiparului în România” (25)

BIBLIOGRAFIE : Dumitru Lazăr : Presa literară românească (vol. I—II) (27)

Sumarul numerelor revistei „Presa noastră” apărute în anul 1968 (28—31)

* * *

IN SUPLIMENT :

„CAIETE DE ZIARISTICĂ” Nr. 3/1968, cuprinzînd expunerile prezentate și rezumatul discuțiilor în cadrul Consfătuirii de la Casa ziaristilor cu redactori ai presei județene.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Const. Antip, Antal Albert, Valentin Câmpeanu (redactor-șef), C. N. Constantinlu, Ion Felea, Nestor Ignat, Vasile Iosipescu, Nicolae Moraru, Octavian Paler, Alexandru Popescu, Ilie Rădulescu, Al. N. Trestieni

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : București, Calea Victoriei, 163, Telefon : 15.21.02

Abonamentele se pot face prin oficiile poștale, factorii poștali precum și direct la administrația revistei, București, Calea Victoriei 163, sector I, Cont B.N.R. 071.024, Sucursala Municipiului București, Filiala Sectorului IV

Costul unui abonament este de : 60 lei pe un an, 30 lei pe șase luni și 15 lei pe trei luni.

Revista se găsește de vânzare la chioșcurile difuzării presei.

Mijloace publicistice moderne și rolul lor în sporirea eficienței presei locale

ÎN ZIUA DE 19 DECEMBRIE 1968, în cadrul acțiunilor organizate de Uniunea ziaristilor în sprijinul perfecționării profesionale a gazetarilor, la Casa ziaristilor din Capitală, a avut loc o consfătuire de lucru la care a participat un număr însemnat de redactori șefi, redactori șefi adjuncți, secretari de redacție, șefi de rubrică, redactori din presa județeană.

În legătură cu tema generală a consfătuirii — „Mijloace publicistice moderne și rolul lor în sporirea eficienței presei locale” — au fost prezentate următoarele expuneri:

— „Reportajul — trăsături caracteristice, categorii de reportaje; reportajul de presă și personalitatea reporterului — *Virgil Dănculescu* („România liberă”).

— „Informația și reportajul de presă — granițe și interferențe, rolul lor în sporirea eficacității ziarului” — *Victor Birlădeanu* („Scînteia”).

— „Opinia — modalitate eficientă de antrenare a specialiștilor în dezbaterile problemelor artei, culturii, științei, învățămîntului” — *Valeriu Răpeanu* („Scînteia”).

— „Ancheta de presă — trăsături specifice și locul ei în ansamblul celorlalte genuri gazetărești” — *Mihai Stoian*.

— „Ancheta socială în „Scînteia” — *G. R. Chirovici* („Scînteia”).

— „Ancheta economică în înfăptuirea politicii de dezvoltare continuă a economiei noastre socialiste” — *M. Anghelescu* („Scînteia”).

— „Eficiența anchetei economice în coloanele ziarului județean” — *P. Drăgulea* („Drum nou”-Brașov).

— „Folosirea diferentiată a mijloacelor publicistice moderne în presa locală, în funcție de problemele generale și cele locale specifice” — *D. Mîndroiu* („Dobrogea nouă”-Constanța).

— „Preocupări pentru utilizarea genurilor publicistice în condițiile ziarelor locale nou înființate” — *Lazăr Băciucu* („Viața Buzăului”).

La discuțiile ce au urmat, au participat: *Valeriu Stoiu* („Înainte”-Brăila), *Mihail Stănescu* („Înainte”-Dolj), *Francisc Albert* („Szabad szó”-Timiș), *Iosif Gajdo* („Cuvîntul nou”-Covasna), *M. Blagovici* („Ceahlăul”-Neamț), *Nicolae Oanță* („Secera și ciocanul”-Argeș), *Vasile Cîrjaliu* („Gazeta Gorjului”), *Octav Grumeza* („Cronica sătmăreană”), *Ion Bucheru*.

În încheierea consfătuirii, a luat cuvîntul *Nestor Ignat*, președintele Uniunii ziaristilor.

Intr-un Supliment special („Caiete de ziaristică” nr. 3/1968) — anexat la acest număr de revistă (12/1968) — se publică expunerile prezentate și un rezumat al discuțiilor ce au avut loc cu acest prilej.

Despre o fiziologie a ziaristului

Profesor doctor docent

Emil C. CRĂCIUN

membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

DE CURIND am fost întrebat: ce poate crede un medic despre fiziologia ziaristului?

Surprins, aş fi venit cu întrebări la întrebare, ca studenţii care-şi mai iau astfel răstimp să însăileze răspuns la colocviu: fiziologie normală ori patologică? mecanisme? verificare profilactică? Dar interlocutorul era ziarist: conlucrasem pe diferite probleme.

Pot spune, ca prolegomene, că frământarea ziaristică m-a atras întotdeauna. De copil, ziarul era un eveniment al casei, al zilei. Azi, de asemenea, e prefaţă sau postfaţă. Păstrez vechi contingente cu presa zilnică ori periodică. Cunosc de aproape o seamă de zarişti. Am avut şi în familie. Pintre rînduri, văd omul. Când îl cunosc, mă verific. Stînd la discuţii în laborator, birou sau atelier, văd şi aud, reţin şi meditez despre o lume a condeiului şi tiparului, la dimensiuni de zile, săptămîni şi luni ori trimestre, o lume vastă şi complexă, unde faptul, chiar individual, ia faţete de calcidoscop, reflectă lumini şi probleme, analizate apoi cu o precizie ce tinde la stilul integrărilor automatizate electronice.

FIZIOLOGIE? Desigur, ca sub-capitol în Fiziologia Profesunilor. Normală? Dar care e normalul pentru un ziarist? Ce normă are? Beneficiază şi el legal de alternanţa profesiune-familie-individ, sau funcţionează în regim continuu, precum rotorul,

turbina, condensatoarele, cuptorul? Ce corelări între ziarist, ziar, ziaristică?

Ziaristul, ca prim termen al acestor ecuaţii cu mai multe necunoscute, constituie, cred, un biotip distinct, care se poate defini printr-un anume fond nativ şi mai ales prin funcţia sa socială.

Adevăratul ziarist se naşte, nu se face. Posedă din naşcare o capacitate specifică de a sesiza semnificativul. Are facultăţi de radar. Antenele sale îl vor orienta just despre valori şi rezonanţe. Face şi reface mozaicul evenimentelor în vederea cititorilor, pentru optica acestora, climatizînd etapa. Prepară secvenţe de înnoire (Ziaristica se face cu dragoste, cu abnegaţie, cu pasiune: tot sau nimic). Este indivizibil. Chiar şi prin vis, simte, vede şi trăieşte redacţional. Suferă de efectele unei anumite acceleraţii profesionale, în sensul că viteza activităţii sale urmează legile gravitaţiei sociale. Cu alte cuvinte, ziaristul secretă liantul scriptic, durabil, în contrast cu produse ale altor îndeletniciri. Mai mult, ziaristul e negaţia zvonistului. Antagonismul acesta dezvăluie fondul cantitativ şi calitativ al muncii sale: ziaristul cerne, verifică şi consolidează, căci el se integrează la nivel istoric. Se ştie că viaţa şi istoria neamului poartă marca ziarului.

Intr-un atare peisaj mental şi activist, care ţine cînd de frescă şi cînd de gravură ori desen în stil Ingres, sau pictură miniaturistă ori „pointiliste“-ă, în acest context, cu această dinamică tot mai vie, mai e loc oare şi pentru fiziologia personală? Nu este oare ziaristul în risc de a fi antrenat, pe nesimţite, dincolo de limitele acesteia?

Paul Valéry, poet şi matematician în timpuri de răspîntie ale ambelor domenii, destăinuia unui ziarist din Cartierul Latin că el consideră meditaţia ca decisivă în iscodirea şi promovarea noului, o condiţie cheie, am spune azi. Meditaţia se poate compara cu un proces de rumegare a întipărilor. Ce s-ar face omenirea fără de ruminante?

Meditaţia, înţeleasă ca generatoare şi regeneratoare a noului, se mai poate oare încă socoti ca o resursă curent accesibilă ziaristului modern? Mai este oare parte din fiziologia sa?

CUNOSC EXEMPLE pozitive şi negative. Astfel un ziarist mult apreciat, şi pe drept, încheie de obicei

săptămîna la pescuit ori vînătoare. Scoaterea din mediu înseamnă prilej de meditație, mai ales că, la cei antrenati, electronicul intelectual funcționează corect chiar dacă nu gîndim întradins la probleme mari și mici. Ba, uneori, merge chiar mai bine așa, liberat de o voită și apăsătoare preocupare, de prea mare durată și intensitate. Ne vin idei bune la concert, pe stradă, chiar și în somn, trezindu-ne cu gîndul cel bun, prelucrat după programul însușit de ordinatorul electronicului intelectual. Dacă l-am educat.

Astenia nervoasă, în diversele sale stadii, constituie exemplul negativ cel mai pregnant. Sînt deseori întrebate, ca orice medic, ce tranchilizante sau dormitive, și ce stimulatoare lucrează cel mai bine. Sau sînt întrebate cu ce simptome începe, semne caracteristice, etape, ce legături posibile cu tulburări circulatorii, respiratorii, digestive, cum se comportă cel cu arterioscleroză, astm, diabet ș.a.

Secvențe insensibile între normal și patologic, — trecînd prin perinormalul ușor vindecabil, și prepatologicul compensabil încă, — aceste verigi le studiez în cadrul patologiei actuale de un număr de ani, fie ca variante lezionale derutante, fie ca tulburări funcționale larvate, adică simulînd, mimînd adevărate boli organice.

Lipsește, și competența, și locul, pentru mai ample detalii, în legătură cu subiectul, pentru înțelegerea lui. Drama, uneori tragedia asteniei nervoase prinde, după tabloul de ansamblu, nu celula nervoasă pe întregimea ei, ci numai partea ei centrală, uzina ei enzimo-structurală, numită, de la Gheorghe Marinescu, pericarion. Dacă prelungirile pericarionului, adică diversele fibre nervoase, funcționează mai lenș, e doar un semn al obosirii centralei enzimostructurale. Cînd nu trece măsura, obosirea, ca nevoie de somn normal, rămîne în fiziologie. Cînd somnul acesta e păcălit cu cafele, tutun și alcool, cu otrăvi de plăcere, refacerea devine tot mai grea și incompletă, omul nu mai poate lucra la potențialul de altădată, se alarmează, se descurajează, cade, trece la tratament medical intensiv, și poate fi recuperat numai dacă ține seama, în fine, de realitățile fiziologiei, pe care a sfidat-o și încălcat-o cu sau fără vrere.

LEGEA, ZISĂ DE AUR, a profilaxiei spune să uzezi aproape de orișice, dar să nu abuzezi de nimic, nici măcar din bune intenții.

Profilaxia e în mina noastră. Nu oricine poate face tot ce fac alții. Nu toți suportă la fel otrăvile de plăcere. Probarea e simplă, și anume, toleranța la doze mici. Numai dacă agerimea și puterea de concentrare și control rămîn cele optime, numai așa cafea, tutun și alcool se pot lua, fără a trece, din îngîmfare și modă, la otrăvire.

Experimentul la om se face nu doar pe acut, dar și pe cronic, pe durată. Talidomida a făcut dezastre din cauza unei neiertabile omisiuni comerciale. În materie de cafele și tot tacîmul lor, prudenta elementară, instințul de conservare (a sa și a familiei) trebuie să aplice mereu testul, probarea agerimei, concentrării și controlului. Dar și în sens invers, adică să probeze dacă cineva nu se simte tot așa de la punct cu doze mai mici, la intervale mai mari. Cu toții știm că nopți pierdute în „distracții” sînt mai epuizante decît zile de lucru intens.

DECONNECTAREA este o supapă de siguranță care trebuie folosită, să zicem, la fiecare oră. O îndesim dacă apar „alarmă” adică „fading”, lacune în atenție, ori „lysis cînd atenția scade rapid; dirijăm temporar atenția pe subiecte cerînd mai puțină încordare. Fenomenele amintite se leagă de oarecare anemie generală a centrilor nervoși, de o mai slabă eficiență a inimii. Fiziologic, fără tiranicele adjuvante chimice, ajută încă mai bine respirații calme. Adînci și contracții musculare, „sugînd” abdomenul și îndreptînd spate, cap și umeri, ca la front. Venele astfel comprimate trimit mai mult sînge la cord, plămîni și creier. Un interval de tăcere limpezeste mintea. La fel ochii închiși cîteva minute, chiar secunde, căci nervul optic și retina sînt „creier scos la față”. Intelectul, „deshămat” astfel, primește mai mult oxigen, sînge și substanțe nutritive.

Cînd cu marea epidemie de gripă asiatică A2 din 1957, eram în vizită la un medic-ziarist care se oferise pentru intabularea cazurilor noi verificate științific. Avea trei telefoane: urban, interurban și intercontinental. Primea și da informații și dispoziții. Cîte un receptor pe ficce umăr, la nevoie și celălalt în stînga; ținea secvențele, nota steno pentru el, dicta

la steno-dactilo, stăpin pe gest și cuvînt. Cu cinci minute înainte de oră se schimba echipa. Pauza, medicul o făcea pe terenul de sport vecin. Cei bine garnit dimineața, cafea mică și biscuiți la zece, prînz la 13, ceai garnit la 17, cină la 19, apoi sistematiza datele zilei pînă la 22, făcîndu-se că fumează dintr-un ciot de pipă.

Stabilitatea condiției fizice și neuro-vegetativ-hormonale, la greutate riguros menținută, iată taina marilor muncitori, chiar dacă n-au cea mai bună „fabrică” din naștere.

Nu cred, împreună cu interlocutorul meu, ca ziaristul de azi să fie neapărat campion de cursă lungă la cafele duble și pachete de țigări. La răspunderile și solicitările sale îi trebuie neapărat minte limpede, atenție pe orice azimut, rezistență fizică de sportiv. Sînt de admirat, și de imitat, ziaristii care, după timp și posibilități, fac muzică de cameră, sport de amator sau drumeție.

Fiziologia, mai ales a ziaristului, presupune un echilibru corect, sau corectat înainte de capătul săptămîinii, între încordarea mentală și cea fizică, în condițiile unui somn natural și suficient, de la caz la caz. Ar fi de propus un premiu pentru o antologie a ce s-a scris de seamă despre somn, în limbile vechi și noi, și în folclor. Miliardele populației celulare din sistemul nervos central și periferic, conștient și vegetativ, cu infinite și mereu perfecționate rețele intra și intercelulare, toată această neegalată cibernetică a naturii străvechi nu se reface funcțional și nu se menține structural decît în și prin somn. Se continuă toată viața procesul multumită căruia sistemul nervos al noului născut, copilului și adolescentului se maturează în condițiile oferite de vîrstă, ambianță și funcționalitate. Esențial este ca biosintezele strict necesare pentru a repara uzura și pentru a asigura dezvoltarea să nu fie încetinite, deviate ori suprimate prin muncă dezordonată istovitoare sub agresiunea otrăvurilor de plăcere, la modă. Centenarii noștri nu au stat nopți la rînd, cum se stă deseori azi, ca victime pasive pentru radio și televiziune fără rost, fără măsură, dînd exemplu rău altora din casă.

FIZIOLOGIA ZIARISTULUI MODERN ține și de știință, dar și de arta de a trăi; dar și aceasta e o știință, numai că trebuie înțeleasă și, mai ales, aplicată la timp.

PAGINA CULTURALĂ ÎN PRESA JUDEȚEANĂ

O cerință fundamentală: personalitatea

O DATĂ CU apariția cotidiană a ziarului nostru, în februarie 1968, s-a pus și problema valorificării potențelor artistice ale creatorilor locali. Astfel, reacție reflexă a unor cerințe, pagina noastră, intitulată *Clopotul literar*, a debutat, la 3 martie, cu un *Salut frătesc* dedicat nouă de Demostene Botez: „Și iată că alerg acolo, de la primul sunet care se pierde în văzduh ca niște unde nevăzute și iarăși îmi sună în urechi clopotele din copilăria mea, de la Botoșani... Salut cu emoție nestăpinită pe confracții ce-l redactează și le urez succes, mult succes...”

Acesta a fost începutul. De fapt, în martie lucrurile nu erau prea clare. Știam că în județ ființează câteva cenecluri literare care grupează un număr oarecare de poeți, prozatori. Dar nu puteam ști, mai ales în zilele începutului, măsura în care pagina va câștiga fizionomia proprie în contextul publicisticii județene și, mai mult, măsura în care vom reuși să asigurăm paginii un profil stabil. Doream însă, cerință impusă de auto-exigență, să facem loc în ziar numai lucrărilor de calitate, să inițiem și să păstrăm câteva rubrici permanente, să ne asigurăm prestigiul necesar câștigării unor noi colaboratori. În față ni se deschideau două perspective: o pagină improvizată, cu caracter de Magazin, ori o pagină literară în adevăratul sens al cuvântului, care să suplinească, pe cât posibil, lipsa unei publicații cu profil literar. Bineînțeles, am optat pentru varianta a doua, chiar dacă aveam siguranța că ne va solicita în mai mare măsură. Datorită acestei opțiuni, întrebarea de competență la care

trebuia găsit un răspuns, dar nu unul oarecare, ci unul situat pe linia intențiilor noastre, era următoarea: ce rubrici cu continuitate sînt absolut obligatorii pentru păstrarea unei personalități proprii? Pornind de la exemplul unei reviste literare, *Cronica*, de exemplu, unde rubricile sînt dispuse în pagini diferite, se mai ridică o întrebare: cum se poate evita monotonia de orice nuanță păstrînd continuu, și în cadrul aceleiași pagini, un număr de rubrici?

NOI AM DORIT, de la început, să asigurăm personalitate paginii literare. În acest sens, ne-am gândit că numai inițind și făcînd să reziste în timp o astfel de modalitate în realizare, vom reuși să ne atingem scopul, să facem o pagină viabilă, distinctă, eficientă, susceptibilă de aprecieri favorabile. După câteva experimente, ne-am oprit la câteva rubrici: *Curier literar*, *Debuturi*, *Trei poeți*, *Fișe de istorie*, *Interviul nostru*. Toate își au o justificare.

După cum arăta în cadrul acestei reviste un confrate de la Deva, „a fi publicat este dorința firească a tuturor celor care scriu, țelul spre care au năzuit”. Din această cauză, am fost obligați să purtăm un dialog permanent cu toți cei ce au în preajmă Muzelc; în douăzeci de apariții, am dat îndrumări la peste 100 de începători, majoritatea tineri. Dintre ei, poate și datorită nouă (ierțați-ne lipsa de modestie), s-au afirmat și câteva talente, publicate la rubrica *Debuturi*: Mihai Lău (premiat ulterior de Radio Iași cu un premiu pentru *Poezie*), Constantin Mădularu (ridicat din ceneclul din Darabani, după alți ti-

neri, oarecum mai lansați, Corneliu Popel, Victor Teișanu ș.a.), Mircea Oprea. Frecvent se afirmă că se scrie astăzi multă poezie. Fenomenul este vizibil și la Botoșani. În numai câteva luni, aici și-au tipărit versuri 37 de poeți. Crescând numărul colaboratorilor, am introdus, pentru evitarea amalgamului, rubrica *Trei poeți*. Grupăm aici trei nume de autori, neignorând unele criterii: apropiere de vîrstă, de structură poetică. Poeții mai reprezentativi, cunoscuți în mai mare măsură pe plan național, au fost publicați separat, poate și din respect pentru acel „sunet unic”. E cazul poezilor Șt. Aug. Doinaș, Cezar Ivănescu, Adi Cusin, Ion Crînguleanu Haralambie Tugui.

Și, pentru că sintem pe terenul argumentărilor, să mergem mai departe. Rubrica *Fișe de istorie* merită o discuție aparte. În nordul Moldovei pasiunea pentru scoaterea la iveală a vechilor documente a fost permanentă și, dacă ar fi să cităm, ne-am opri, în primul rînd, la Kogălniceanu și Hurmuzachi. În cadrul unui spațiu relativ mic, am publicat scrieri inedite aparținînd lui Sadoveanu, Hașdeu, Vlahuță, Matei Millo, Băncilă, Dragoslav. Tot aici, am dat la lumină fragmente din scrierile unui nemețan autodidact, contemporan cu Creangă,

Toaderi Ion Ștefan. Textele originale publicate uneori cu fotocopii, au fost însoțite, întotdeauna, de câteva cuvinte lămuritoare, cu referință la personalitatea autorului, la epoca de realizare. În acest fel, se atingea un dublu scop: devenea cunoscută în cercuri largi o latură a activității unei personalități și, pe de altă parte, erau puse la îndemîna eventualilor exegeți texte care altfel ar fi rămas neștiute, uitate în mina cine știe cărui anonim.

VARIETATEA TEMATICĂ este întregită (după părerea noastră) de rubrica de interviuri. Rubrica am inițiat-o cu interviul inedit, acordat de George Enescu, în 1912, unui scriitor botoșănean, altădată mai cunoscut, Tiberiu Crudu. Merită subliniat faptul că interviul a fost acordat de Enescu în scris, ceea ce ne-a permis să însoțim textul de o fotocopie. Au urmat cele realizate cu Irina Codreanu, sculptor francez de origine română, Mihail Steriade, om de cultură belgian tot român de origine, Șt. Aug. Doinaș, Ludovic Antal ș.a.

Ca și în alte părți, după cum presupun, și la Botoșani se simte într-o oarecare măsură lipsa prozatorilor. Nu putem spune, e adevărat, că acest gen a lipsit din pagină. În acest caz

am greșit de două ori: în primul rînd, ar trebui să ignorăm o realitate, prezența prozei în pagină, chiar dacă semnăturile se repetă mai des și, în al doilea rînd, ar însemna să uităm principiul esențial ce stă în fața realizatorilor: pagina trăiește prin colaboratori, nu invers. Nu fac aici decît să constat, să repet o impresie mai veche: se scrie cam puțină proză, calitativ ea este în urma poeziei.

Un alt factor ce completează fizionomia paginii literare este grafica, înțelegînd prin asta dispunerea în pagină, desene, vignete. Cred că aici, în acest punct al realizării, lucrurile se pot oarecum complica. În cazul materialelor mai mari, nu se poate recurge la continuări pe alte pagini și, de aici, o cerință: materialele cît mai scurte, cît mai ușor de paginat. În plus, caracterul luminos al paginii poate fi asigurat prin desene, vignete. Noi am apelat, pentru executarea ilustrației, la specialiști, la oameni competenți și, din dorință de echilibru, de unitate de concepție, la o pagină a contribuit — în general — un singur om. O pagină a fost ilustrată cu desene inedite semnate de Octav Băncilă, altele — de pictorul Ion Murariu, de graficienii Istvan Vigh și Aspazia Burduja ș.a.m.d. Calitatea desenului, lucru știut, ridică prestigiul paginii, o face îndrăgită, așteptată cu interes. Este aici, într-o astfel de situație, dacă mai e nevoie de spus, o recunoaștere a individualității ei, a realizării în sensul major al cuvîntului. Și, de fapt, acesta ne e scopul, spre asta năzuim cu fiecare înfățișare în fața cititorilor noștri.

SPUNEAM MAI ÎNAINTE că pagina literară trebuie să aibă o personalitate distinctă, că apariția ei, prin conținut, prezentare grafică, trebuie să constituie un eveniment. Realizarea unei pagini literare nu este un scop în sine, o îndatorire de serviciu ca oricare alta, în care pasiunea și obligativitatea sarcinilor de producție să se îmbine într-o proporție aflată sub zodia întâmplării. Trebuie, consider, pasiune cu acoperire în competență gazetărească și pregătire intelectuală, o înțelegere a fenomenului literar contemporan la care, în mod absolut necesar, dar nu complementar, să se adauge autoexigența profesională, dorința perpetuă de mai bine. În acest fel se asigură paginii conținut bogat, o individualitate proprie, stima cititorilor și, cu alte cuvinte, pagina își justifică însăși existența.

Tiberiu BRĂESCU

șeful secției culturale
a ziarului „Clopotul” — Botoșani

Caracterul funcțional al paginii

ÎN PAGINA CULTURALĂ, care apare — în „Flamura Prahovei” — cu regularitate, la sfârșitul fiecărei săptămâni, se dezbate probleme importante ale activității de creație din județ. Este urmărită îndeaproape activitatea Teatrului de stat, a Filarmonicii, a Filialei locale a Uniunii artiștilor plastici, a cercurilor literare din județ. Se evidențiază conținutul de idei, valoarea educativă a actului de creație, se fac aprecieri în legătură cu realizarea artistică a creației locale. Sînt publicate reportaje de la cele mai importante manifestări cultural-artistice din județ, cronici literare precum și articole de critică literară, de prezentare a unor momente mai importante ale culturii românești sau de explicare a unor probleme ale creației literare și artistice din țara noastră.

În general, ne străduim să dăm o imagine de ansamblu a activității de creație din județ, să sprijinim și pe această cale ridicarea nivelului calitativ în domeniul creației locale. În același timp, urmărim să activizăm publicul, să-l facem mai receptiv la realizările literare și artistice, să-l ajutăm să înțeleagă mai bine și să-și însușească mai ușor ceea ce este valoros din creația locală. Concepem deci pagina culturală ca avînd un rol funcțional și nu ceva de umplură, la sfârșit de săptămînă.

Socotim că, informîndu-l operativ pe cititor asupra creației locale, orientîndu-l în preocupările sale de a selecta el însuși ce este valoros, aducem o contribuție la lărgirea orizontului de cultură al publicului, la dezvoltarea gustului pentru frumos, la îmbunătățirea permanentă a relației dintre instituțiile de artă și public. Desigur, interesul acestuia pentru creația locală nu poate fi întreținut decît printr-o îmbunătățire permanentă a nivelului calitativ al acestei creații și prezentarea ei în forme cît mai variate.

Sînt multe exemple care demonstrează că o astfel de muncă nu este zadarnică. Iată unul singur. Dacă pînă nu demult numărul de spectatori în sala de concert a Filarmonicii era redus, în ultimul timp frecvența ploieștenilor la aceste manifestări artistice a sporit. Există aici

și o contribuție a noastră. Cu ani în urmă am semnalat în paginile ziarului, ca o deficiență în activitatea filarmonică, lipsa de preocupare pentru formarea publicului de concert. Concertele educative pentru tineret, concertele lecții pentru școlari precum și concertele populare — toate avînd ca scop să inițieze viitorul public al sălilor de concert, să-i dezvoltă interesul pentru muzica simfonică, nu erau bine organizate, se desfășurau sporadic. Adeseori concertele care se adresa tineretului școlar erau o repetiție generală a concertului simfonic ce urma să se prezinte a doua zi. Or, un asemenea procedeu nu contribuia la apropierea tineretului de orchestră, la inițierea lui în tainele muzicii simfonice. În paginile culturale am criticat această stare de lucruri, iar punctul de vedere al ziarului a fost însușit de către conducerea filarmonicii.

În același timp, am sprijinit acțiunile întreprinse de orchestră pe linia îmbunătățirii legăturilor sale cu publicul, am informat operativ pe iubitorii muzicii simfonice asupra concertelor care urmau să fie prezentate, invitîndu-i astfel să vină la concert, să audieze programele.

ȘI ÎN ALTE SECTOARE, pagina culturală își aduce contribuția la îmbunătățirea activității. Există în prezent o mai mare preocupare de a sprijini creația literară locală, de a face mai viabilă activitatea cercurilor literare și a cenaclului literar ploieștean.

După cîte se știe, munca gazetariilor nu poate fi rodnică fără o finalizare. O cale sigură în această direcție o constituie publicarea în presă a celor mai reușite lucrări. Secția culturală are în prezent o strînsă colaborare cu conducerea cenaclului ploieștean al cărui animator este criticul literar Eugen Simion. Lucrările care se publică în paginile culturale sînt selecționate dintre acelea care au fost citite în ședințele de cenaclu și recomandate de conducerea cenaclului. Nici acele lucrări care nu întrunesc condițiile pentru a fi publicate, nu sînt neglijate. Autorii lor primesc îndrumări asupra creației în cadrul

rubricii „Poșta redacției” care are o apariție regulată în pagina culturală.

Între redacție și Comitetul județean pentru cultură și artă și instituțiile de artă din județ precum și organizațiile profesioniste de creație, cum este, de pildă, Filiala locală a Uniunii artiștilor plastici, există o strînsă colaborare. Planurile de lucru ale secției culturale sînt întocmite pe baza discuțiilor pe care redactorii secției le poartă cu conducătorii acestor instituții. Există o comuniune de idei între planul de muncă al secției și cel al Comitetului județean de cultură și artă. Multe din paginile culturale au fost întocmite în comun. Pentru a afla opinia cititorilor față de conținutul și realizarea paginilor culturale am organizat, cu sprijinul conducerii redacției, întîlniri cu cititorii, corespondenții voluntari și colaboratorii externi din diferite localități ale județului, cu care prilej am primit observații judicioase, sugestii pentru îmbunătățirea conținutului paginilor culturale.

Textele care se publică sînt realizate cu sprijinul unui larg activ de consultanți și colaboratori externi care s-a creat în jurul secției culturale. Sînt cuprinși aici critici literari, specialiști în domeniul teatrului, muzicii, artelor plastice, profesori de la liceele prahovene, alți oameni de artă și cultură.

Activitatea artistică în județul Prahova este deosebit de bogată. Pagina culturală nu reușește să cuprindă decît o parte din manifestările care au loc. Altele sînt prezentate la rubrica „Carnete culturale”, care se publică în celelalte numere de ziar din cursul săptămîinii. Multe acțiuni sau realizări în domeniul creației locale rămîn însă neprezentate.

SÎNT DE PARERE că o pagină culturală nu poate înlocui o revistă de cultură care ar trebui să apară la Ploiești. O asemenea revistă este necesară într-un județ ca Prahova, cu bogate tradiții culturale, cu multiple posibilități de a îmbogăți realizările de pînă acum în domeniul creației literare și artistice cu altele noi.

Ion CUCU

Șeful secției culturale a ziarului
„Flamura Prahovei” — Ploiești

OPINII
DESPRE
REPORTERI,
REPORTAJE
ȘI
ANCHETE

Cît și ce comunicăm cititorului

Dorel DORIAN

LOCUL ȘI ROLUL reportajului — azi?

Excelentă idee... Dar să notăm mai întâi, din memorie, titlurile aproximative ale celor mai interesante cinci reportaje citite în ultimul an... Bine, fie și ale primelor trei... Iar într-o tentativă de nuanțare mai subiectivă a testului, să notăm și ultimele două reportaje de care, retrospectiv judecînd, ne mai considerăm și azi mulțumiți. Deci, cît timp a trecut de la apariția lor? Vi se pare mult? Foarte mult? Scrieți chiar atît de rar reportaj? Sintetiți chiar atît de exigent?

Reformulînd (și scoțînd testul de sub semnul butadei): O discuție despre reportaj mi se pare a fi înainte de toate o discuție despre reporter: profesionalizare, exigență, context, vitează de informare, capacitate de percucție (influențare, asociere etc.). De unde și continuarea în trepte a testului: Considerați că „explozia informațională” vă afectează profesia? Credeți că evoluția cititorului — cultură, civilizație, viață afectivă — vă obligă la un nou mod de a scrie?

DEFINIȚIILE reportajului, cam 20 la număr, comportă, indiferent de formulare, cel puțin două elemente comune: a) *maximă operativitate* (comunicare și relatare „pe fază”) — solicitare sporită exponențial de concurența radioului și televiziunii; b) *maximă competență* în actul de informare, interpretare, relatare. Înainte de a fi „*cel care scrie*”, repor-

terul e „*cel care a văzut, a participat, s-a deplasat special, a cercetat, a sondat, a întreprins anchete, a sintetizat... și a transmis fulgerător*”. Întrebarea, deci, ar fi următoarea (în momentul decisiv al întoarcerii cu fața spre sine): Ne naștem reporteri, sau ne antrenăm, exersăm neîntrerupt, devenim...?

„Cît” și „ce” comunicăm cititorului, astfel încît să-l pasionăm și să-l cîștigăm rațional totodată? Elementul nou, pentru a fi accesibil — vezi teoria informațională — implică o permanentă raportare la capitalul de cunoștințe asimilate, acceptate. O referire abuzivă, însă, la elementul „știut”, ca și o suprasolicitare informațională, duce tot la dezinteres (la non-comunicare, la refuz, la cenușiu, la plat). Problema ar fi deci: descoperirea raportului optim între cantitatea (densitatea) de element informativ nou, față de cel acceptat (elementul motrice). Și în acest caz: Să fie „redonanța publicistică” una din acele teme născute doar pentru a fi enunțate?

„Contactul” cu terenul — cumplită formulare! — cunoaște de regulă (și din nefericire) două forme extreme: prima, deplasarea premeditată, în care reporterul „știa” dinainte cam ce-ar putea să scrie (și ajuns pe teren selecționează numai ce corespunde „bunelor sale intenții” — vezi planul redacțional); a doua, acceptarea ca temă (și eroi) a tot ceea ce i se oferă la fața locului „de către cei în drept” (directorul, secretarul organizației, președintele cooperativei etc.). Firește, în răstimpul celor câteva zile „afectate” deplasării, reporterul se interesează, verifică, discută...

Dar aceste revelații „preconcepute” (în primul caz) ca și cele aflate la discreția unei selecții conștiințioase dar nereprezentative pentru fenomenul nou, în devenire (în cazul al doilea) pot constitui mult lăudatul „material de viață”? Pentru asta plecăm și venim? Nu pentru a sonda personal pe viu, nu pentru a descoperi ceea ce nu știm încă, nu pentru a recepta cu scurtele sau mai lungile noastre antene — noul, neprevăzutul, inefabilul? Nu pentru a scrie ceea ce nu s-a scris?

Și corelat: Scriu „am văzut” și demonstrez cititorului că... n-am văzut prea multe; întreprind o anchetă, dar îngădui celor anchetați să escamoteze

„Vă rog, nu mă treziți”

Foto: Spirea Tomescu („Femeia”)

răspunsul... Și semnez, acceptând riscul moral (și mortal) ca cititorul cu memorie bună să-mi evite pe viitor numele.

Întrebarea ar fi: Cui servesc reportajele pe care nerealizarea le viciază până la a deveni un pericol, un antireportaj? Cât timp vom mai apela la croul cunoscut și recomandat ca crou, la evenimentul considerat și recomandat ca eveniment și când, reabilitând funcția primă a reporterului, vom discerne, vom sonda, vom excava, vom descoperi noi înșine croul, evenimentul, fapta? Reabilitarea nu devine sinonimă cumva cu auto-reabilitarea?

REPORTAJUL CLASIC, cu largi întinderi descriptive, reportajul monografic de respirație interminabilă, reportajul eseistic (altceva decât cel plicticos) apar tot mai rar în cotidiene și tot mai frecvent în volume speciale de reportaj (cunosc câteva excelente), în reviste lunare (care apar trimestrial), în săptămânale (care le denumesc oricum — anchete, sonde, revelații, note de drum — dar sub niciun motiv reportaje). Cotidienele — și fenomenul pare să fie mondial — îi solicită reporterului informația scurtă, laconică, precisă, senzațională, atunci când se poate, dar niciodată neinteresantă. Reporterii se simt, poate, jigniți; dar nu cumva acest nou tip de reportaj foarte vechi (mai aproape de englezescul *to report*) va izbuti să marcheze tocmai a doua (mult așteptată) tinerețe a reportajului?

Timpul cititorului este la ordinea zilei... Obiectiv vorbind, nici nu prea are timp. Pentru a-l captiva și a-i reține atenția, cu atât mai mult s-ar cere un nou mod de a scrie. Nu numai scurt... Poate și mai expresiv, mai antrenant, mai viu, mai violent, mai vibrant, mai convulsiv, mai angajat, mai... Dar despre toate acestea — scriind!

ȘI, ÎN SFIRȘIT, sub semnul enunțării mai mult decât al interogației: pe când o discuție amplă (controversată, polemică) despre nevoia regăsirii plenare a eroului — nu a celui idilic, înfrumusețat prin nu mai știu ce artificii — fie-i țărina ușoară! — dar a eroului în accepția modernă, de personalitate: element activ, stimulator, angajat, responsabil... Și pe când despre confuzia nu fără urmări publicistice dintre nou și... neprevăzut, dintre important și evident etc. Insumind: pe când discuția „mai puțin secretă” — și cu surpriza de a descoperi din nou printre reporteri și pe reporterii ajunși redactori șefi — despre exigențele morale, ale profesiei? Oare să salutăm discuția de azi ca un fericit început?

Condiția reporterului

Traian FILIP

SCRIU CU MULTĂ PLĂCERE reportaje. Cu douăzeci de ani în urmă am scris primul meu roman. Abia apoi am cunoscut publicistica, abia apoi am scris reportaje. Mi-a venit mult mai greu să scriu reportaje decât literatură propriu-zisă. Chiar și acum scriu cu mai multă anevoință un reportaj decât un fragment de proză. Reportajul este o formă pretențioasă, care cere, în afară de talent și experiență, o intensă trăire și o investigație, temeinică.

Observ că se scriu prea puține reportaje. A fost o vreme când s-a desfășurat chiar o campanie împotriva reportajului, de parcă această specie ar fi reprezentat un adevărat pericol. Campania a pornit din rîndul unor critici literari care, căznindu-se să clasifice speciile literare, n-au găsit pentru reportaj un loc în istoria literaturii și atunci și-au propus să-l exmatriculeze. Mulți scriitori clasici și contemporani au scris și scriu reportaje fără să se întrebe dacă prin asta își stîrbesc unitatea creației. Discuția inițiată a aruncat o lumină defavorabilă în lumea publicistică. Unii scriitori au părăsit specia (sau o frecventează fără convingere) considerînd că este o preocupare minoră. Am întîlnit adeseori în vremea din urmă reportaje travestite care au primit denumiri mai arătoase: eseuri, poeme, opinii, viziuni, schițe. Presa a avut mult de păgubit. Mai ales generațiile tinere au fost atinse de aceste inutile campanii împotriva reportajului. Tinerii nu mai vor să se apropie de reportaj. Ei văd că se pot face mai repede remarcați scriind versuri sau proză scurtă. Un volumaș de poezie, chiar dacă e de slabă calitate, dă dreptul autorului de a se socoti poet. Iar poet este un titlu măgulitor. Autorul, chiar dacă e elev, are șansa să obțină o cronică sau o recenzie literară, în timp ce un re-

porter nu se bucură de această cinste deseori nici după o viață de muncă. Pe lângă toate, mai suportă și disprețul criticilor literari, care îl socotesc un intrus în literatură. Această mentalitate trebuie înlăturată, iar eforturile de restabilire a prestigiului celui ce abordează diferite specii de reportaj e nevoie să vină tot din domeniile presei cotidiene.

SOCOTESC CA TREBUIE întărit prestigiul reporterului. Acest lucru poate fi făcut pe multe căi. Există suficiente modalități de a promova ceea ce este bun în domeniul reportajului: premii pentru volume (care să nu fie rezervate tot scriitorilor), premii ale diferitelor ziare, distincții, evidențieri, călătorii de studii, burse de studii. Mă gîndesc că cele mai bune producții publicistice, nu numai reportajele literare, ar putea să apară în antologii, în volume scoase sub egida unor ziare centrale. În felul acesta publiciștii vor vedea că munca lor este prețuită cum se cuvine, vor fi stimulați, vor găsi mai multe îndemnuri de a reflecta asupra realităților zilelor noastre. Socotesc că este mult mai important un bun volum de reportaje decât seriile mediocre de volume de versuri. Poezie se publică în cantități enorme, în jur de o sută de volume pe an, în timp ce editurile refuză să mai publice volume de reportaj pe motiv că reportajul nu interesează. Nu interesează pentru că nu se face reclamă în jurul reportajelor de valoare, pentru că reportajul este defăimat, pentru că este mai „șic” să scrii despre ceea ce visezi decât despre o realitate văzută la lumina zilei. Exagerez, bineînțeles, pentru că nu există în fond o asemenea mentalitate decât la o mică categorie de editori și scriitori.

Se pune cu acuitate problema pregătirii generației tinere. Între tinerii,

văd foarte multe talente ridicându-se în domeniile poeziei, prozei, criticii literare, și foarte puține talente dedicându-se publicisticii propriu-zise. Dintre aceștia mulți pot face și publicistică, și literatură. Ar trebui să fie atrași, să li se creeze condiții de dezvoltare și afirmare, condiții de instruire. Am observat că unii tineri nu știu să se descurce pe teren, că sînt copleșiți de domeniile pe care trebuie să le cerceteze. După primele încercări, mulți renunță să mai facă deplasări. Cîțiva tineri, afirmați în literatură, vor să plece împreună cu mine pe teren, să vadă cum scriu, cum mă pregătesc pentru un reportaj. Văd la ei multă curiozitate, dorința de a lucra în acest domeniu. Cred că acestora le lipsește îndemnul, pregătirea pentru munca de teren. Sînt necesare acțiuni sistematice, organizate. Cîți dintre tinerii prozatori de azi n-au debutat prin reportaje iar apoi au scris cărți despre orașe, despre uzine, împletind observația directă cu ficțiunea? Cei care vin acum nu cunosc această preocupare, iar realitatea se îndepărtează de ei. Nu este de ajuns că-i criticăm pe tineri pentru literatura lor infantilă, onirică, lipsită de conținut interesant de viață. Trebuie să-i facem să cunoască realitatea. Restul vine de la sine. Eu nu propun să se reinființeze școli de literatură, secții și facultăți de ziaristică, dar propun să se înființeze colective pe lingă diferite redacții în care să fie atrași și instruiți — ca în adevărate cenecluri — tinerii talentați care vor să scrie reportaje.

În redacții, reporterilor ar trebui să li se creeze un regim special. Reportajul se scrie în tren, în uzină, în mină sau la schela petroliferă, se scrie *la fața locului*, nu într-un birou. În birou dăm redactarea definitivă. Ne ocupăm de procesul de tipărire. Reporterii sînt antene vii. Au nevoie de relații numeroase pe care să le cultive neconștient, au nevoie de timp pentru a-și crea aceste relații. Ei trebuie să trăiască într-o atmosferă mai largă decît aceea a unei redacții, pentru a recepționa neconștient efluviiile orașelor, efluviiile țării. Deosebi, redactorii foarte conștiințioși și disciplinați sîrșesc prin plafonare, deoarece nu au încercat, sau nu au izbutit, să depășească zidurile redacției și atmosfera redacției în

care au lucrat. Un program zilnic de opt ore, obligatoriu la redacție, este nepractic și dăunător. Ziaristul nu este un simplu funcționar. El trebuie să lucreze mult mai mult, să lucreze uneori cîte șaisprezece și douăzeci de ore pe zi. Munca lui trebuie apreciată în numărul și în calitatea articolelor, nu în numărul orelor efectuate la biroul redacției.

Găsesc că prestigiul reporterilor trebuie cultivat pentru ca articolele lor să capete greutate, influență, putere de a răscoli conștiințele. N-ar trebui să evităm o anume publicitate în sensul acesta. Mai de mult, cînd un om începea să se afirme, i se spunea că vrea să facă vedetism. Dar oare reputația înseamnă vedetism? Reputația unui scriitor și a unui ziarist este foarte necesară organelor de presă, pentru că prin el se întărește însuși prestigiul și autoritatea publicației la care colaborează. Aș propune ca unele reportaje să fie însoțite de portretul reporterului. Aș propune ca unele reviste, care expun foarte des chipurile cîntărețelor de muzică ușoară, să publice și clișee reprezentîndu-i pe reporterii noștri la lucru.

Țin să arăt că au apărut numeroase volume de reportaje despre diferite țări de pe glob, semnate deseori de ziaristi obscuri, nu de reporteri de prestigiu. Acești ziaristi au făcut compilații după broșuri și ghiduri la îndemîna tuturor. Cărțile lor pot interesa cel mult pe profesorii de geografie. Nu aduc nici un aport original în cunoașterea unei țări, a unei culturi. În afară de unele excepții, reporterii sînt trimiși în delegații, sînt trimiși în cadrul schimburilor culturale, dar nu sînt anume trimiși pentru a scrie cicluri, volume de reportaje din străinătate. Există în momentul de față mulți scriitori talentați care ar scrie cu multă pricepere despre fenomene petrecute peste hotare. Ei vor îmbătrîni, nu vor mai avea același gust al cercetării și al aventurii, ca să folosim un termen prea des utilizat în sensuri semipejorative și, dacă vor pleca peste ani, va fi prea tîrziu ca ei să ne dea opere vibrante. Cred că Uniunea ziaristilor și redacțiile ziarelor centrale ar putea face mai mult. Vedem cum se găsesc, ori de cîte ori e nevoie, fonduri și posibilități pentru ca scrii-

torii, travestiți în reporteri sportivi, să plece la campionate și la meciuri internaționale. Să se găsească mijloace și pentru cei ce vor să facă nu cronici sportive, ci reportaje despre culturi și civilizații.

Pe motiv că anchetele se citesc cu mai multă pasiune, ancheta de senzație a luat aproape peste tot locul reportajelor. Valoarea unui material nu este întotdeauna egală cu interesul pe care îl suscită. Aș menționa faptul că cea mai citită literatură este literatura polițistă și de aventuri. Aceasta nu trebuie să ne determine să scriem și să promovăm doar literatura polițistă. Tot așa n-ar trebui să exagerăm locul pe care-l atribuim anchetelor. Prea marea lor abundență ajunge uneori să ne deprime. Nu spun că ancheta socială, ancheta economică trebuie eliminată sau că trebuie să evităm temele dificile, sau că reportajul trebuie să aibă prioritatea și spațiul principal al gazetelor. Cred că este necesar un mai bun echilibru. Cultivarea excesivă a senzaționalului de tipul „cine e ucigașul”, „părinți asasini”, „corupția în comerțul de stat” pot da rezultate contrare, întărind convingerea unora că nu e prea mare rușine să furi, să faci escrocherii, să fii părinte denaturat, de vreme ce peste tot se întîmplă, zilnic, în proporții de masă, asemenea lucruri. Pot menționa multe cazuri în care materialul unei anchete ar putea fi rezumat într-o simplă notiță informativă. Vezi faptul divers din „Scînteia”. Nu orice gen de delict merită să fie tratat pe larg în presă, iar presa nu are menirea de a suplini procuratura.

Vreau să subliniez o chestiune adiacentă. Rubricile consacrate literaturii, teatrului, muzicii, artelor din presa cotidiană au început să se supună dictaturii revistelor de specialitate. A scăzut combativitatea lor și prin această s-a diminuat, în sectoarele menționate, autoritatea lor. Este o relație strînsă între rămîinerea în urmă a ziaristilor față de celelalte organizații de breaslă, care și-au întărit puterea de influență și de deci-

„Umbrele“

Foto: Martin Cioc („Știința“)

zii. Lucrul ar trebui să ne preocupe, deoarece au apărut publicații în toate județele și problemele publicisticii sînt din ce în ce mai arzătoare. Certificate de valoare nu sînt chemate să dea doar revistele, ci și ziarele de mare tiraj, iar răspunderea lor este poate mult mai mare în fața opiniei publice, lor revenindu-le o mare parte din munca de edificare a culturii, din munca de stabilire a adevăratei ierarhii a valorilor.

Potențialul de talente atrase în publicistică e nevoie să fie întărit. Uniunea ziaristilor are multe de făcut în acest sens. Ar trebui să-și ridice activitatea la nivelul celorlalte uniuni de breaslă, care fac consfătuiri, acțiuni de răsunet descori mondial. Văd o reprofilare a revistei „Presa noastră”. Această revistă trebuie să devină o revistă de prestigiu, cu un tiraj mare, cu un format atrăgător, pentru a intra activ în competiția publicistică. Aici și-ar găsi loc larg reportajul din țară și din străinătate și s-ar putea crea o nouă școală de reporteri.

Nu ne este indiferent cine scrie și cum scrie despre transformările socialiste din țara noastră. Ne trebuie o viziune tonică, o viziune realistă, temeinică, iar aceasta nu poate fi realizată decît cu talente bine instruite, atașate de opera revoluționară întreprinsă de întregul nostru popor. Scrișul unui reportaj este un act de creație care antrenează întreaga personalitate a autorului. Și dacă acesta este obligat adesea să scrie pe teme date, el trebuie învățat să scrie și din proprie inițiativă, să se pregătească pentru anumite sectoare ale vieții, să se specializeze, să-și pună la punct propriile metode de creație. Adevăratul reportaj poartă marca autorului și autorul poate fi recunoscut în el chiar dacă nu și-a pus la sfîrșit semnătura.

Gîndindu-mă la reportaj, mă gîndesc în primul rînd la temperamentul, la talentul, la cultura celui care îl scrie, iar acesta nu poate fi decît un om reprezentativ al societății actuale.

Buni reporteri = reportaje bune

Vasile NICOROVICI

CE TREBUIE SĂ FACEM pentru a avea reportaje bune? Mai întâi, cum e și firesc, trebuie să avem cât mai mulți și mai diverși autori de reportaje, buni reporteri. Spun acest lucru, în aparență banal, deoarece în ultimul timp putem observa că se petrece un proces care contrazice acest deziderat firesc. Numărul celor care scriu reportaje se restrânge. Reporterii vechi s-au dedicat, între timp, literaturii, — ori, datorită unor cauze pe care le vom arăta mai târziu — au renunțat să scrie reportaje. Pe de altă parte, tineri reporteri nu s-au afirmat decât sporadic, redacțiile ne mai fiind ca altădată pepiniere fertile pentru formarea de publiciști de talent în acest domeniu al scrisului, dificil și complex. Am în vedere, când vorbesc de reportaj, nu relatările de ordin cotidian, cât mai ales investigarea amplă și în profunzime a realității, care concurează, prin creațiile ei de vîrf, literatura.

Faptul pe care îl semnalizez se datorește unui anumit climat nepropice reportajului, unei subaprecieri a lui de către un curent de opinie, ce și-a găsit expresia în „noul val” al criticii literare care l-a categorisit drept un „gen depășit”. Conform acestor teorii, reportajul corespunde unei investigații „pe orizontală” a realității, unei faze descriptive, pe cînd actualmente e nevoie de a pătrunde „în adîncime”, de a face „analiza” realităților. Exigențele sînt binevenite, cu singura observație că superficialitatea criticată pe drept cuvînt se datorește unor producții slabe — care pot exista și în proză și în poezie — ceea ce însă nu înseamnă că genul ca atare trebuie desființat, ca... depășit.

Reportajul, modalitate mobilă, de explorare, investighează realitatea în devenire, cu aviditatea de a descoperi tot ce este nou și inedit, „necunoscut”. Ca atare, atîta vreme cît exis-

tă viață umană, istorie, atîta vreme cît omul va întreprinde călătorii ca să descopere tîneturi noi, atîta vreme va exista și reportajul. Datorită acestor caracteristici, a auzi sale „romantice”, reportajul poate exercita atracție asupra tinerilor. Banalitatea descrierilor nu se datorește faptelor ca atare ci unei observații rutiniere. Delta, de pildă, despre care s-au scris nenumărate reportaje, poate fi explorată și de acum înainte, sub unghiuri inedite, cu condiția ca reporterii să descifreze aspecte proaspete, de ordin uman sau geografic, „necunoscute”. E de așteptat ca reporterii tineri, cu viziune proaspătă, să facă astfel de descoperiri.

Accentuez aceste afirmații pentru că în acțiunea ce necesită a fi întreprinsă pentru sporirea prestigiului meseriei de reporter, pentru crearea unui climat stimulator în afirmarea ei, este necesar a li contracara teorii puriste, estetizante — care au căpătat din păcate o oarecare pondere și în redacțiile unor ziare, — teorii conform cărora nu dinamica realității este izvorul inspirației, al originalității, ci clucubrările fanteziei. Iată și explicația îndepărtării talentelor tinere de reportaj și îndreptarea multora din ele pe terenul lipsit de fertilitate al onirismului la modă, care a exagerat pînă la absurd aceste precepte. Or, afirmarea reportajului de calitate, stimularea unui climat propice creației în acest domeniu ar avea ca rezultat „revenirea la uneltele” a reporterilor mai vechi, magnetizarea unor talente proaspete, deci un reviriment.

O altă condiție pentru scrierea de bune reportaje ține de domeniul exigenței și autoexigenței. Mereu în pas cu viața, fără a fi un simplu fenomen de modă, reportajul trebuie să fie „deschis” la tot ce este nou, capabil să-i perfecționeze metodele de investigare, modalitățile de expresie,

Nu cred, așa cum s-a încercat să se afirme, că și în domeniul reportajului există o trecere de la „investigarea orizontală” la cea verticală, prima reprezentată de reportajul epic sau liric, iar a doua de reportajul-anchetă. Adîncimea și seriozitatea nu pot ține de o modalitate sau alta, ci de lipsa de orizont sau de har a autorului. Pot exista reportaje lirice sau monografice cu un conținut adînc, după cum pot exista anchete de suprafață. De fapt, între cele două modalități nu există o deosebire anti-nomică, ci o întrepătrundere. Reportajul monografic în perioada de documentare întreprinde anchete, după cum reporterul de anchete, dacă vrea să fie cuprinzător, trebuie să „acopere” în mod monografic, adică exhaustiv, o zonă a realității, un fenomen social, sau chiar un caz individual.

Cred că perfecționarea acestor modalități de a face reportaj trebuie întreprinsă în direcția adîncirii de investigare și de interpretare a vieții. Aceasta însemnează pentru reportajul epic sau liric, sau cel de orientare monografică, pătrunderea în manifestările noi, neinvestigate încă ale vieții sociale, surprinderea procesului viu — în multitudinea aspectelor, unele cu caracter contradictoriu — care caracterizează tumultuoasa dezvoltare a societății românești contemporane. Reflectarea acestei evoluții istorice, prin destine individuale, deci prin portrete semnificative, ar putea genera de asemenea un itinerar reportericesc interesant.

Cît privește modalitatea mai nouă, a anchetei, această adîncire de conținut se impune mai ales prin contracararea unor scăderi ce s-au manifestat ca urmare a grabei și superficialității, și nu modalității ca atare ce a cunoscut reușite demne de toată lauda. Ancheta presupune nu numai un meșteșug de a pune

„Ingrijorare”

Foto: Spirea Tomescu („Femeia”)

întrebări și de a fi operativ, dar și cunoștințe temeinice de sociologie, competența de a trage concluzii generale din cazurile particulare cercetate. Or, graba a făcut pe unii reporteri să privească lucrurile parțial, ori să nu deducă concluziile din fapte, ci să impună faptelor propriile concluzii. Sau, atunci când erau supuse analizei cazuri particulare de conștiință, să le utilizeze, — examinându-le la rece, ca pe niște mecanisme, — ca argumente ale unei demonstrații, fără a re-lare de conștiință, să le utilizeze, emotiv, care trebuie să intre în acțiune, — de câte ori e vorba de „caz omenesc”, fie chiar reprobabil, pentru a atinge resorturile noastre adânci, deci pentru a ne educa.

Vreau să spun, în concluzie, că și acest sector, mai nou al reportajului, — care ar merita să atragă mai multe condeie de prestigiu, — trebuie să se perfecționeze pentru a cobori în noi straturi ale adâncimii omenesti. Și, lucrul este posibil dacă avem în vedere că în literatura contemporană, într-o direcție foarte modernă a ei, prin investigarea unor cazuri, cu meticulozitate și pătrundere psihologică, au fost scrise lucrări de real interes, utilizându-se în acest scop metodele literaturii. Lucrul acesta trebuie subliniat întrucât astfel de argumente stimulează dezvoltarea reportajului, prin faptul că atrag pe oamenii de mare talent care doresc să realizeze opere deosebite. Și reportajul constituie un drum mai fertil pentru tinerele talente decît agasanta chinuire „în gol” a fanteziei.

Avem deci, ca oameni ai presei, toate premisele de partea noastră — argumente, posibilitatea de a le difuza în mod public — pentru a crea reportajului și reporterilor acel climat de stimulare a creației, capabil să-i fertilizeze înflorirea. Mai mult decît atîta: avem datoria de a o face. Datoria față de contemporanii noștri, care vor să-și vadă oglindite năzuințele. Datorie față de urmași, în sensul de a lăsa o mărturie cît mai amplă a epocii de mare importanță istorică pe care o străbatem.

Ce mi-a plăcut în 1968

T. CARANFIL

CRED CĂ o candidatură din cele mai serioase la titlul de cea mai bună producție jurnalistică a anului 1968 ar constitui-o seria de anchete realizate de Ștefan Zidăriță, în colaborare cu ofițerul de miliție Valeriu Șuțeanu, scrie care a culminat cu excelentul „Am fost patru zile inspector”. Materialul publicat de „Știința” din 20 noiembrie 1968 și-a câștigat instantaneu o asemenea popularitate, încât ar fi de prisos să mai istorisesc despre ce este vorba. Se știe că, după ce au fost 14 ore „infractori”, cei doi colaboratori s-au avansat ca „inspectori”, investigând posibilitățile de infracțiune și corupere existente în acest domeniu.

NOUȚATEA O CONSTITUIE, în primul rând, metoda de creație a ziaristului care se identifică cu zona investigată. Anchetele noastre de presă se realizau pînă acum din afară. Un ziarist sau un grup de zia-riști porneau concomitent să viziteze un domeniu de activitate, în care pătrundeau mai mult sau mai puțin oficial, pe baza legitimației de presă sau, în comerț — de pildă — dîndu-se drept un consumator inocent — în nici un caz drept lucrător în comerț. Zidăriță introduce o optică inversă, el privește universul pe care dorește să-l cunoască din lăuntru, din culisele sale. N-aș vrea să susțin că aici el descoperă un nou continent; cu decenii în urmă, marii reporteri care au slujit presa democratică românească utilizau în mod curent această metodă de pătrundere în zona studiată. Nu-mi mai amintesc cine, pentru a realiza un reportaj de la Azilul Săracilor, n-a pregetat să doarmă acolo, în zdrențe... În orice caz procedeu era folosit. Meritul colegului nostru de la „Știința” este că-l redescoperă și că-l folosește cu o dezinvoltură, dacă nu chiar cu o măiestrie demnă de toată lauda. Exemplul său a fost de altfel urmat imediat și în alte redacții.

Dar pentru a lucra cu asemenea procedee, ziaristului i se cer instrumente deosebit de fine. În primul rând, inventivitatea și sub acest aspect, ancheta lui Ștefan Zidăriță

este deosebit de interesantă. O performanță de inventivitate este, înainte de toate, aceea — devenită astăzi legendară — legitimație a celor doi „inspectori”. A fost născocită o titlatură care să intimideze: „OFICIUL GENERAL (!) DE INSPECTIE ȘI CONTROL (!) DE PE LINGĂ DIRECTIA SPECIALĂ (!)”. Cine să mai observe, poantele năstrusnice ale umoristului (Seria 008 H₂O, sau existența unui șef de oficiu P. A. Călescu) în fața *deplinelor imputerniciri* acordate de un asemenea oficiu „general” și „special”? Legitimația concepută de „inspectorii” în spe nu vădește numai simțul umorului, dar în același timp o cunoaștere a psihologiei omului „cu mușca pe căciulă”. După părerea mea, mimetismul pe care-l pretinde ziaristului acest procedeu, impune serioase preocupări de psihologie.

În al doilea rând, face să fie studiat modul gradat în care și-au dezvoltat cei doi „inspectori” operația. În prima zi, o prospectare prudentă a forței de intimidare a legitimației în câteva localuri bucureștene, pe probleme mărunte, cu șperțuri mărunte. În această primă zi, cea mai importantă „realizare” a fost închiderea unui local. Pe baza sondajului din prima zi, s-a trecut însă la ceea ce autorul denuște „ridicarea ștachetei”, adică la acțiunea cea mai grea, cea mai periculoasă a operației — pătrunderea la documente secrete, într-un minister. În a treia zi, „victima” a fost un infractor în anchetă, din Ploiești, și aici investigația vine în ajutorul Justiției — pentru ca ultima zi să pună la încercare însuși un organ de control. Se recunoaște aici o strategie a acestei „descinderi” ziaristice, fără de care ea nici n-ar fi putut fi concepută.

DACĂ ACESTEA AR FI virtuțile anchetei sub aspectul ei organizatoric, nu mai puțin importante sînt — după părerea mea — calitățile ei publicistice. Interesant mi se pare modul în care ziaristul îl implică pe cititor în tensiunea trăită patru zile de falșii „inspectori”, în lu-

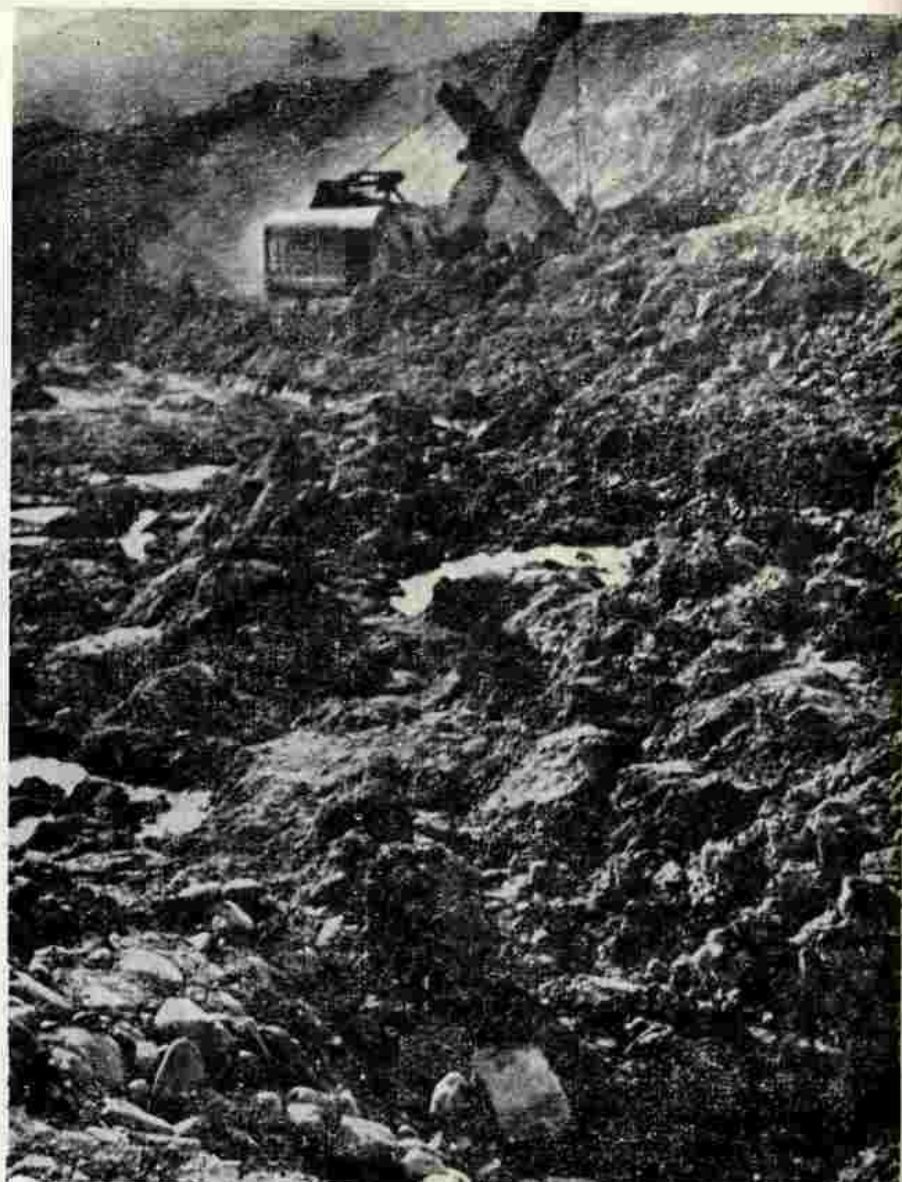
mea lor emoțională. Există un tip de „modestic” ipocrită, recomandat pe la unele gazete, care cere ca gazetarul să se retragă undeva în umbră, ca el să n-aibe personalitate ci numai creion cu care să consenneze. Într-o vreme, era interzis formal prin cite-un loc să se utilizeze persoana l-a, pasă-mi-te aceasta dovedind înfumurare. Rezultatul era impersonalitatea, mediocritatea unor asemenea articole, pe lângă care cititorul trecea fără să le observe. De parte de a se ascunde, în spatele faptelor, atît de abundente de altfel, Zidăriță se proiectează, dimpotrivă, în centrul acestora, alături de colaboratorul său Șuțeanu, și își notează cu fidelitate propriile reacții, propriile emoții, în contact cu realitățile, uneori de-a dreptul surprinzătoare ale „terenului”. Rezultatul? Cititorul primește cu și mai multă receptivitate dezvăluirile relevate de autor.

„Încercăm cu sentimente contradictorii „valoarea” practică a legitimației” — începe să povestească autorul, de parcă ar fi vorba de jurnalul unor exploratori din Antarctica. Sau, după ce relatează cum un gestionar infractor l-a „împins” mita, pune și o paranteză: „numai în hirtii de 50, bată-l să-l bată, de-am făcut scurtă la mină numărîndu-i...”. Există pasaje în care revolta, minia ziaristului, disimulată în cursul acțiunii, se dezlănțuie acum cu forță sporită: „Era de-ajuns să ne exprimăm dezacordul cu maniera de servire sau de curățenie. — și responsabilul restaurantului se și îndrepta spre casa de bani... Mentalitate? Obicei? De unde, de cînd? Nu cumva i-au obișnuit astfel vremelnicii trecători prin munca de control? De ce nu s-au temut să ne dea mită?...” Mi se pare că un asemenea stil, aș zice, emoțional, impetuos, dobîndește participarea cititorului mult mai eficace decît o fac plicticoasele imposturi articliere, le-nese în gîndire dar pline de pretenții intelectuale, care împovărează coloanțele unor gazete.

Alteori, din cîteva rînduri și cîteva gesturi, Zidăriță izbuteste să ex-

prime conturul unui personaj, ca acel Teodorescu din Ploiești, care nu mai știe de unde i-au căzut plocon banii. „Dacă la început, Mișu Teodorescu, omul acesta corupt, tremura și stătea smirna, acum când perfectasem „afacerea”, se purta cu noi cu o înfățișare slinoasă. Dispăruseră toate barierele firești dintre inspector și infractor ne totuia jovial; ne socotea de-ai lui și ne făcea cu ochiul, de-mi venea să-i arunc cu un scaun în cap...”. Teodorescu acesta trăiește în fața privirilor noastre, am sentimentul că l-am cunoscut, deși îl văd în același timp și pe reporter, înfrînându-și tentația sa de om cinstit și zîbindu-i pungașului, dulce „să nu sperie pasărea”!

ANCHETA ACEASTA este interesantă sub multiple aspecte, dar probabil că lucrul cel mai neîndoielnic de subliniat este eficacitatea sa socială. În ultima vreme, pe măsură ce virulența critică a presei noastre a sporit, a sporit în același timp și o anume inerție a organelor criticate, se manifestă o imunitate, o insensibilitate la critică. Dezvăluie cine știe ce fapt revoltător în ziar, și primești un răspuns formal. Articolul lui Ștefan Zidăriță este însă atât de eficace, atât de direct și de penetrant, încât nu poate împărtăși aceeași soartă. Prin șperțul de zece mii de lei luat ploieșteanului Teodorescu, el aduce Tribunalului ultima și cea mai convingătoare dovadă a necinstei acestuia; șperțurile altor responsabili vin să reveleze nu numai incorectitudinea lor ci și atmosfera de corupție pe care o favorizează unii inspectori cu legitimații autentice și dovedește inexistența unui control real al activității acestora, necesitatea unei inspecții a inspectorilor. În sfârșit, articolul a răsunat ca un adevărat semnal de alarmă — clișeu uzat, dar nu găsește ceva mai propriu pentru a exprima efectul anchetei lui Zidăriță — observat imediat în măsurile de vigilență pe care fiecare dintre noi, oamenii de presă, le-am întâlnit a doua zi pe teren. Când autorul termină simplu: „Rămîne ca organele avizate să ia măsuri exemplare...” — acest final sună — aș zice — ca o sentință, atât de puternic și de convingător actul de acuzare pe care îl constituie articolul său. „Am fost patru zile inspector” este o excelentă creație gazetărească, după părerea mea în mod evident cea mai bună pagină publicistică a anului, pe care doream s-o omagiez cu acest prilej.

„Și a fost ziua a doua”

Foto: Eugen Iarović („Flacăra”)

PRESA DE UZINĂ ÎN DIFERITE ȚĂRI...

PRIMA gazetă de uzină a apărut în anul 1882, în Țările de Jos, purtînd titlul „Fabriksboden”; în 1893 întreprinderea Peugeot scoate prima gazetă de uzină din Franța.

Astăzi, în S.U.A. există între 10 000—15 000 publicații de uzină cu un tiraj total de circa 300 milioane exemplare; în Japonia 3 000 de gazete apar într-un tiraj de circa 100 milioane, în Europa

occidentală 4 500 de gazete apar într-un tiraj de 82 milioane.

În Franța, gazetele de uzină prezintă cea mai mare varietate alături de tirajul lor — între 50 000—175 000 exemplare în industria minieră — prin volum și prezentare — de la file multiplicare la reviste de format mare — cit și prin periodicitatea lor (49% fiind trimestriale).

Pe urmele informației din gazeta de uzină

Costin ȘTEFĂNESCU

șef de sector la Institutul de științe pedagogice

Milena COMARNESCU

SOARTA PE CARE O ARE informația publicată în ziar depinde nu numai de „cine scrie”, „ce scrie” și „unde publică”, dar și de „cine citește” și „când și cum reacepționază”.

Sondajul efectuat în legătură cu circulația informației apărută în gazeta de uzină „Avântul” (organ al Comitetului de partid și al Comitetului sindicatului de la Uzina de piese auto Colibași, tiraj 5000 exemplare, apariție bilunară) și-a propus să releve unele aspecte ale dialogului dintre redacție și cititor — privit de pe pozițiile acestuia din urmă — în scopul realizării unor considerații în măsură să contribuie la sporirea influenței ziarului.

Grupul care a efectuat sondajul^{*)}, inițiat de Comisia de presă a Consiliului Central al U.G.S.R. și de redacția revistei „Presa noastră”, a ales pentru cercetare gazeta „Avântul” ținând seamă de faptul că atât întreprinderea cât și așezările rurale în care locuiesc toți muncitorii uzinei se află în centura periurbană a municipiului Pitești, zonă aflată într-un activ proces de urbanizare cu fenomene de mobilitate social-profesională și psihosociale specifice.

S-a apreciat și faptul că uzina (o mare colectivitate socială funcțională) își prelungește intens preocupările asupra colectivităților sociale teritoriale (cătune, sate și comune) care

o înconjoară și care sînt, în principal, populate de muncitorii acesteia.

Datorită acestor considerente s-a presupus că informația difuzată prin gazeta de uzină va circula intens nu numai, în interiorul colectivului de muncă, ci al colectivităților sociale teritoriale, atât de intim dependente și întrepătrunse de activitatea întreprinderii.

Pentru efectuarea sondajului au fost alese două din secțiile de bază ale uzinei: turnătorii și prelucrări mecanice I, iar pentru urmărirea drumului pe care îl urmează informația din ziar s-au ales două așezări (Mioveni și Cătănești, ambele cătune ale satului Racovița) fiecare cu populație aproximativ egală cu toate celelalte așezări (Racovița de sus, Racovița de jos, Clucereasa și Colibași) care alcătuiesc comuna Colibași; în fiecare din aceste așezări, raportul dintre muncitori (peste 70% din totalul bărbaților și 15% din totalul femeilor) și țărani fiind sensibil același.

Cercetarea efectivă (fără faza pregătitoare) s-a desfășurat în trei etape apreciindu-se de la început că fiecare număr al gazetei de uzină — deși cu apariție bilunară — are o viață de 24 pînă la 48 ore, ca toate cotidienele și gazetele săptămînale, fapt confirmat pentru gazeta „Avântul” de sondajul făcut la Colibași.

În perioada de pregătire s-au luat cîteva măsuri:

a) La paginarea gazetei, s-a se așeze în interior (paginile 2 și 3) rubrica de „Note critice” și un articol critic. În aceleași pagini, s-a apară și o rubrică nouă, intitulată „Curier cetățenesc”, la care s-a se publice despre satul Racovița, un interviu cu Gh. Căpățînă, președintele Consiliului popular al comunei Colibași.

b) Articolele de evidențiere a activității unor muncitori și colective din întreprindere, precum și despre realizările și perspectivele unor secții și ale uzinei să fie publicate în paginile 1 și 4.

c) Difuzarea gazetei să se facă în timpul lucrului spre a se putea urmări prima reacție a cititorului față de ziar.

Paginarea s-a făcut în scopul ușurării observării directe a primei reacții a cititorului în momentul în care primește gazeta; interviul despre Racovița în cadrul noii rubrici „Curier cetățenesc” s-a publicat spre a se urmări mai ușor pătrunderea acestei informații în cele două cătune ale satului Racovița.

În prima zi a cercetării, grupul de cercetare, împărțit în două echipe, s-a aflat în secțiile turnătorie și prelucrări mecanice I, anagajînd discuții cu muncitorii și șefii de ateliere în legătură cu diferite aspecte ale activității cultural-educative din uzină.

După cîteva ore de prezentă în secțiile respective, echipele au asistat la distribuirea gazetei de uzină fiecărui muncitor, la fiecare post de lucru și au observat cu atenție modul în care a reacționat la primirea gazetei fiecare dintre cei vizați, urmărind, îndeosebi: Ce a făcut cu gazeta? Dacă a citit-o sau a pus-o deoparte? Ce a citit mai întîi? Dacă a citit selectînd sau a citit-o în întregime? Dacă a comentat cele citite imediat, mai tîrziu sau nu le-a comentat deloc?

A doua zi, pe baza unor fise extrase din vreme, grupul de cercetare a vizitat, în cătunele Mioveni și Cătănești, familiile muncitorilor din secțiile turnătorie și montaj general organizînd cu fiecare în parte o

*) Grupul de cercetare a fost alcătuit din: Milena Comarnescu, redactor la revista „Presa noastră”, Clucerone Grigorescu, redactor la revista „Clubul”, Gh. Meilescu, directorul clubului sindicatului Uzinei de piese auto, Maria Stan, bibliotecara comitetului sindicatului de la Uzina de piese auto, Gh. Savu, directorul Căminului cultural din Colibași și Elena Tomescu, bibliotecara căminului cultural. Grupul a fost condus de Costin Ștefănescu, șeful sectorului de educație a adulților de la Institutul de științe pedagogice.

„Acrobatul“

Foto: Florin Ștefănescu

scurtă convorbire, pe baza unui plan alcătuit și multiplicat din vreme.

Prin această convorbire s-a urmărit drumul informației din gazeta de uzină difuzată cu o zi mai înainte (îndeosebi, interviul despre Racovița de la rubrica nouă „Curier cetățenesc“), precum și calitatea și cantitatea de informație care a pătruns în familiile muncitorilor.

În aceeași dimineață, grupul de cercetare a mers din nou în uzină și a discutat cu fiecare muncitor din Racovița care lucra în cele două secții, discuția avînd, de astă dată, ca obiectiv modul în care a fost citită gazeta primită cu o zi înainte, cum a fost primit acest număr de gazetă,

ce părere au despre articolele și rubricile din el, precum și alte aprecieri privind activitatea gazetei din cursul anului 1968 și în perspectivă.

Pentru mai buna interpretare a datelor culese prin observare nemijlocită și prin convorbirile avute cu cei anchetați și cu familiile acestora, au mai fost culese, de la serviciile de specialitate din uzină, unele date privind calificarea, vîrsta, pregătirea școlară și stagiul în uzină; de la familiile muncitorilor s-au cules unele date privind dotarea culturală la domiciliu (radio, televizor, biblioteci personale).

Prima etapă — observarea directă — s-a desfășurat fără avizarea celor

sondați asupra obiectului cercetării, celelalte două (la familii și apoi, din nou în uzină) cu punerea acestora în temă, spre a se evita cît mai mult interacțiunea dintre anchetator și anchetat; acesta a fost și motivul pentru care nu s-a recurs nici la chestionare și nici la autoînregistrări, iar datele privind „capul de fișă” (vîrstă, profesie, studii, vechime în uzină, dotări culturale) au fost culese din altă parte (serviciile din uzină și familii) decît de la cei anchetați.

CITEVA CONCLUZII pe care le-am desprins din studierea datelor culese:

1. Prima constatare care s-a impus încă din prima fază a cercetării ne-a arătat că gazeta de uzină este privită de cititorii ei cu mult interes. Fără nici o excepție, toți cei cărora specificul locului de muncă le-a permis, au luat imediat gazeta din mîna distribuitorilor și au examinat-o.

La turnătorie, în grupul de preparare, aproape 90% dintre miezuitoare au examinat gazeta citind mai întîi titlurile și oprindu-se să citească paginile 2 și 3 („Notele critice” și „Curierul cetățenesc”); la grupul de formare, 60% au citit titlurile și o bună parte au citit „Notele critice” (procentul e mai mic, fiindcă se lucrează pe sistem bandă-conveier); la cubilou-turnare condițiile nu permit pauze în timpul lucrului, iar la dezbateri-curățatorie, aproape toți au citit titlurile și unele articole din paginile 2 și 3.

În secția prelucrării mecanice I aproape 85% au citit imediat titlurile, mai mult de jumătate din secție au citit apoi paginile 2 și 3, cîțiva oprindu-se și la paginile 1 și 4 („Agenda economică”, „Organizarea științifică a producției”).

În discuția de a doua zi, s-a remarcat faptul că titlurile au fost, în general, orientative pentru cititor, atrăgîndu-l la lectură; redacția a avut prilejul să observe importanța stabilirii unor titluri cît mai simple și cît mai directe izvorîte din conținutul materialelor cărora le aparțin. De mai puțin succes s-au bucurat titlurile figurative sau alambicate („Inovatorii, izvor de inteligență și economii” pag. 4).

2. Articolele cele mai citite de muncitorii celor două secții au fost:

— „Notele critice” și celelalte articole critice — 79% din cei anchetați;

— „Curier cetățenesc” — 73%;

— „Au recuperat 80 la sută din pierderi” (știre despre sectoarele turnătorie și prelucrării segmenti) — 71% (la turnătorie);

— „Realizări și perspective” (ale uzinei) — 64%;

— „Sufletul atelierului” (evidențiere) — 58%;

— „Agenda economică” — 32%;

— „Organizarea științifică a producției” — 23%;

Articolele cele mai citite de familiile muncitorilor locuind în Mioveni și Cătănești au fost:

— „Curier cetățenesc” — 95% din cei care au citit gazeta

— „Note critice” — 63% din cei care au citit gazeta

— „Realizări și perspective” — 58% din cei care au citit gazeta.

În discuțiile cu cei anchetați, aceștia au arătat că ordinea în care îi interesează ceea ce se publică în gazeta de uzină este:

— 93% pentru critica făcută celor care nu și realizează sarcinile de plan, celor cu comportament necorespunzător și celor care nu respectă avutul obștesc.

— 82% pentru evidențierea celor mai buni dintre muncitori sau a celor mai bune colective.

— 71% pentru noutăți tehnice în specialitate (semnalare, scurte prezentări).

Gazeta de uzină este așteptată cu interes pentru că:

— „ne ajută să cunoaștem activitatea uzinei”, „ne ține la curent cu realizarea planului” — 86%.

— „e combativă”, „critică neajunsurile de pe urma cărora suferim cu toții” — 71%.

— „publică noutăți tehnice” — 33%.

La întrebarea „ce ați dori să se publice în gazeta de „uzină” au răspuns:

— 79% — știri despre realizarea planului, despre ședințele comitetului de direcție, despre dezbaterile care au loc în adunările de partid, sindicale și de U.T.C.;

— 64% — note critice despre cei care împiedică bunul mers al producției;

— 62% — note critice despre cei care nu se comportă civilizată, precum și despre cei care nu se îngrijesc de curățenia și buna funcționare a vestiarelor și a altor anexe cu caracter social din uzină.

— 57% — noutăți tehnice.

— 49% — evidențieri.

Întrebați „în ce perioadă gazeta a fost mai interesantă” cei mai mulți dintre muncitori au răspuns: în primele și ultimele luni din an, când au apărut mai multe știri despre sarcinile și realizările planului de producție.

E necesar să fie reținut faptul că se optează pentru știri, note și alte materiale scurte, precum și pentru manifestarea unei atitudini combative. În acest sens, pledează și unele aprecieri făcute de cei anchetați, printre care: „când se critică să nu se mai obișnuiască ca după două-trei nume să se adauge „și alții” ; „să se

verifice cu atenție ce se publică spre a nu se critica unii care nu sînt inovații sau (mai ales!) evidențieri unii care nu merită să fie evidențiați”.

Analiza datelor de mai sus consemnează atât lărgirea sferei informațiilor care îi interesează pe cititorii gazetei „Avîntul”, cât și necesitatea exprimată de aceștia de a fi introduși mereu mai activ în circuitul vieții uzinei, de a cunoaște mai bine activitatea din întreprindere (de la hotărârile comitetului de direcție, la realizări pe secții și la criticarea celor care stînjinesc înfăptuirea planului de producție) — fapt ce conferă mai multă competență participării muncitorilor la organizarea și conducerea producției.

Se mai ridică în discuție activitatea gazetei de uzină ca proces educațional: în ce măsură o gazetă de uzină „educă prin informație” (funcția informativă a presei) și în ce măsură „educă prin comentariu” (funcția interpretativă a presei)? Cercetarea noastră a arătat că receptorul este orientat spre informație, știre, scurt reportaj, notă critică — materiale care pot îndeplini prin selecția de informare a cititorului pe care o practică redacția, ambele funcții: de informare și de interpretare, cu același scop educativ: integrarea continuă a muncitorului în problematica activității uzinei.

3. Informația publicată în gazeta de uzină circulă larg în sat în familiile muncitorilor din uzină, atât pe canalele interrelațiilor de rudenie (de tip rural): soț, soție, frați, socri, cumnați etc., cât și ale interrelațiilor de prietenie (de tip urban): vecini, colegi de echipă de muncă, de atelier, etc.

Circulația informației (fapt relevat de rubrica „Curier cetățenesc”) este mai rapidă la nivele culturale mai elevate, definite prin:

— vîrstele tinere (între 18—30 ani);

— calificările mai înalte;

— stagiile mai mari în uzină (6—12 ani);

— dotările culturale la domiciliu (radio, televizor, cărți).

4. În colectivele de muncă ale celor două secții din uzină din totalul informației publicate în numărul de gazetă cercetat a pătruns aproximativ 30—35%, iar în familiile acestora între 9—12%.

Procentele de mai sus — superioare recepționării informației din multe ziare de mare tiraj (conform unor cercetări internaționale) — pledează pentru intensificarea activității presei de uzină prin îmbogățirea informației din uzină pe care o publică.

Procentele sînt date estimativ între două limite, datorită faptului că o parte dintre cei anchetați ne-au arătat că nu citiseră pînă la capăt unele

articole indeosebi articolele mai lungi de 60 de rînduri pe coloană obișnuită de ziar.

Apreciem — în această direcție — ca un procent ridicat cei 9% muncitori din cele două secții care au acasă colecții și cei 18% muncitori care păstrează tăieturi din „Avîntul” (indeosebi cu „evidențieri” și „realizări din uzină”).

Constatarea de mai sus pledează pentru necesitatea ca redacția să organizeze, în scop orientativ, o dată sau de două ori pe an, o sondare în cite o secție de bază a uzinei asupra unui eșantion reprezentativ cât mai restrîns, pentru a obține date concrete asupra a ce a fost citit și ce nu, să poată avea o imagine asupra informației recepționate și, mai ales, în legătură cu informația publicată și recepționată slab sau nerecepționată. Ne-am propus să îmbunătățim instrumentele de cercetare folosite pentru a pune la îndemîna redacției un mijloc cât mai simplu de a efectua aceste sondaje.

5. Gazeta de uzină „Avîntul”, are la cititor, ca toate celelalte ziare, o „viață” de 24 de ore (cel mult, 48 de ore). Aceasta pentru că „peste el” se suprapune informația din ziarul cotidiene (98% din cei anchetați mai erau abonați la „Știința”, „Secera și Ciocanul”, „Știința tineretului”, „România liberă” și „Munca”, iar în comuna Colibași, în luna decembrie 1968, erau 1510 abonamente la cinci cotidiene) cât și din „jurnalele” de știri radio și teledifuzate (în comuna Colibași, în decembrie 1968, erau înregistrate 456 aparate de radio, 437 difuzoare la rețeaua de radioficare și 303 televizoare, ceea ce face ca, atât prin radio-abonați cât și prin telespectatorii de captare, în mod practic toată populația comunei să beneficieze de radioaudiție și televizionare).

Acest fapt, relevat de marcarea în memoria celor anchetați a unor articole sau știri (indeosebi a celor care îi priveau în mod direct, fiind mai ales evidențieri personale sau realizări de plan de producție), impune apariția cu regularitate a gazetei de uzină conform periodicității sale, orice întârziere dereglînd circulația informației, atât prin scoaterea ei rapidă din actualitate, cât și prin „acoperirea” acesteia de către celelalte mijloace de comunicare în masă.

CERCETAREA EFECTUATĂ în Uzina de piese auto Colibași și în cele două așezări din imediata ei apropiere, prin tehnica folosită și prin rezultatele înregistrate, credem că poate constitui un reper și un îndemn spre sondarea mai largă a cititorului, în vederea cunoașterii și conducerii mereu mai realiste a dialogului dintre presa de uzină și cititorul ei.

RĂVAȘE...

Flora ȘUTEU

CLIPA CEA MARE, răscrucea de drumuri dintre anul vechi și anul nou — cum se spune în limbaj emfatic — este un prilej de a încheia anumite socoteli cândva începute și de a deschide noi conturi pentru viitor — ca să mă exprim și eu în termeni economici. Chiar dacă rîndurile scrise, la această rubrică, cu un asemenea prilej, ajung în fața cititorilor cu oarecare (!) întârziere, ele trebuie să fie dedicate, într-un anumit fel, marelui, veselului și semnificativului eveniment de iarnă: Anul Nou.

Mă aflu deci, în ultima lună a anului 1968, în căutare de subiect adecvat, cînd, la chioșcul de ziare, alături de reviste și jurnale am descoperit o pagină cu *răvașe*. Știam că există obiceiul de a oferi de Anul Nou oaspeților cite o glumă învelită în cocă coaptă, dar de citit nu citisem niciodată. Gazdele pe care le vizitez eu cu asemenea ocazii preferă să-mi spună glume proprii și prin viu grai. Curiozitatea de a le citi pe cele puse în circulație pe canalele presei era totemai de aceea foarte mare. Pagina — mare cît un afiș de concert — îmi oferea nu numai un subiect de sezon ci și o informație.

Am scos repede un leu și m-am îndreptat satisfăcută spre casă. Înainte de a începe să citesc răvașele, după ce am desfășurat foaia în mărimea ei naturală, am căutat — conform obiceiului deprins încă din școală — să aflu cine le-a compus. M-aș fi mulțumit cu orice: editură, redacție, for tutelar, mă rog... fie și numai loc de tipărire, dată sau

beneficiar financiar. Nimic! Pe foaia cumpărată de mine nu scria nimic de acest fel. Un bucătar de reclamă obișnuit îmi dorea „la mulți ani” și apoi urmau, în lanț, vreo 80 de catrene. Am tras concluzia că, prin tradiție, răvașele trebuie să fie anonime și am început să citesc. Eram în căutarea celor cîteva „licențe poetice”, care ar putea exemplifica unele tendințe lingvistice actuale. Mă întrebam cu oarecare emoție care dintre cunoscutele și „des bătutele” abateri gramaticale vor fi ilustrate în niște versuri de o atît de largă solemnă și... dulce circulație. Pînă la urmă am aflat care. Dar asta a devenit aproape altă poveste. Cele cîteva greșeli gramaticale — reprezentative pentru tendințele actuale ale exprimării insuficient cultivate — au pălit în fața lipsei de har, de gust și de decență a „umoristilor” anonimi.

Am încercat să-mi imaginez momentul în care unul sau altul dintre veselii comeseni, desfăcînd o plăcintă, citește cu voce tare răvașul pe care (ah!) destinul i l-a trimis:

Ai o barbă atît de mare
Că ajunge în mîncare
De-aia *portia* ta de rață
Nu cu varză-i, cu mătreață.

Poftă bună! mi-am zis și am ajuns foarte sîrsec la concluzia că versul al 2-lea (*por-ția* în două silabe în loc de trei silabe: *por-ți-a*) — eroare care putea fi evitată prin înlocuirea adjectivului posesiv *ta* cu o formă pronominală, sinonimă (*por-*

ția)/i — chiar dacă ilustrează o tendință foarte activă în pronunțarea insuficient de îngrijită, este lipsită de importanță. Am continuat să cred acest lucru chiar și cînd am descoperit același procedeu de reducere a două silabe la una singură, în primul vers dintr-un alt catren de un bun gust la fel de îndoielnic:

Deși pari foarte *serioasă*
Știm noi bine, „verișorul”
De la stînga, pe sub masă
Te îmbie cu piciorul.

Adjectivul *serioasă* se rosteste corect în patru silabe. Dacă umorul dens al poeziei vă permite, vă rog să observați că, în primul vers, cuvîntul trebuie rostit în trei silabe (ca să iasă opt, cît cere ritmul).

Normele de accentuare au fost sacrificate, în altă epigramă, pentru a constitui o subtilă ironie, de a cărei calitate aveți prilejul să vă convingeți singuri:

La rîndea trăgeai de zor
Muncind cu rivnă și cu spor.
Dar acum ești *slobod*
Ți-ai urcat sculele-n pod.

Dar, repet, toate aceste abateri nu au prea mare importanță. În comparație cu indecența, cu vulgaritatea, necultivarea ortoepiei este infinit mai puțin primejdioasă. În mod normal, ar trebui deci, în materie de răvașe, să începem cu începutul: să îmbunătățim calitatea umorului și apoi pe cea a exprimării. Lășind pe umerii altora, cu adevărat competenți, dificila povară a începu-

tului, cu sint silită profesional să semnaleze doar ceea ce, în circumstanțele de față, se află pe loc secundar. Am însă siguranța că, măcar indirect, și aceste observații vor servi la ceva. De aceea voi aminti în continuare alte câteva fapte de expresie discutabile, culese din aceeași pagină cu răvașe.

1. Folosirea conjuncției compuse *ca să* este specializată în limba română literară modernă (contemporană) pentru introducerea propozițiilor de scop. În propoziții atributive sau complementive, această conjuncție este înlocuită prin *să*:

Mi-am luat bani *ca să-mi* cumpăr o carte.

Vreau *să-mi* cumpăr o carte.

Conjuncția *ca să* poate să apară în propoziții complementive atunci când este dislocată:

Vreau *ca* de mine încolo *să-mi* cumpăr în fiecare săptămână câte o carte.

Iată acum ce găsim în răvașe:

Bei într-una voinicește

Și, mi-a explicat vecinul,

Anului care sosește

Tu vrei *ca să-i* ieși... cu plinul!

Goluri *ca să* bage

N-am văzut la el!

Azi, în fine, trage,

Trage... Otonel!

În ciuda greșelii de exprimare, aceste două catrene sînt printre puținele cu oarecare haz din întreaga pagină.

2. Primele două catrene ale paginii și ultimul nu au spirit dar sînt cel puțin decente în aluzii, oferind totodată bune exemple de comentariu lingvistic:

a) Ai tot tras dintr-o bărdacă

Pin'la ciorba de *potroacă*

Geaba-ți cauți acum leacul

Cînd te duci de-a berbeleacul.

Potroacă, în loc de *potroace* „măruntaie de pasăre”, ar putea fi o figură poetică (singularul pentru plural), ca oricare alta, dacă *potroacă* n-ar exista în limba română cu sensuri speciale (1. „plantă medicinală care servește ca înlocuitor al chininei” și 2. „mîncare foarte sărată”).

b) Ii *promiteți* prietenie

Și deplină armonie,

Dar cînd e la cununie

Faci subit o astenie.

După cum se vede, primele versuri conțin (pe lângă reducerea de silabe deja amintită *prie-* în loc de *prie-e-*) o adresare la persoana a II-a plural, iar ultimele, una la singular. Autorul a încheiat catrenul altfel decît îl obliga forma aleasă la început.

c) *Cunoscînd* că mătaică

Pungă strînsă ești mereu,

Ia răvașul fără frică,

Te costă numai... 1 leu.

Verbul *a cunoaște* este folosit atîta de foarte mulți vorbitori ca un sinonim perfect al lui *a ști*, ceea ce duce la construcții nerecomandabile, ca cea de mai sus, în care trebuia folosit *a ști*.

O analiză mai amănunțită ar da toate explicațiile necesare acestui fenomen lexical. Aici mă mulțumesc să atrag atenția asupra unui aspect care reprezintă o formă de manifestare a incompletei sinonimii dintre cei doi termeni: *a cunoaște*, apare cu complement — substantiv, atunci cînd *a ști* cere un complement-propoziție:

Știu că ești zgîrcit.

Cunosc zgîrcenia ta.

Versurile citate cuprind deci greșeala de a da lui *a cunoaște* un complement-propoziție:

Cunosc că ești zgîrcit.

Implicațiile istorice și semantice ale distribuției celor două cuvinte rămîn pentru o discuție consacrată exclusiv acestei perechi de termeni.¹⁾

Lăsînd la o parte alte subtilități lexicale ale ultimului catren citat, nu vreau să închei totuși înainte de a discuta întrebuintarea nerecomandabilă a gerunziului. În propoziția citată el este ambiguu. Ar putea fi

¹⁾ Discutarea celor doi termeni este cuprinsă în lucrarea acad. Al. Graur: *Tendințe actuale ale limbii române*, (Editura științifică).

interpretat ca avînd același subiect cu propoziția, sensul întregii fraze pîrînd următorul: „tu, care știi (nu cunoști) că ești pungă strînsă, ia răvașul, fiindcă e ieftin”. În realitate, intenția autorului a fost de a ne da o informație ceva mai complicată:

„Știu că ești zgîrcit, dar te îndemn să cumperi răvașe, fiindcă sînt ieftine...”

Cu ultima idee cred că putem fi cu toții de acord. Totul, dar absolut totul este cît se poate de ieftin.

După ce am scris rîndurile de mai sus, am găsit, tot la chioșcul de ziare, o altă pagină de răvașe, semnată de mai mulți cunoscuți umoriști români. Textele publicate reabilitează genul și m-au făcut să sper că prima pagină găsită reprezintă un accident care pe viitor se va evita. Fiindcă răvașe *se pot scrie și așa...*

Moș Gerliă, în ăst an

Am dorințe mai de soi:

Dă-mi o „Alba” și-un „Perlan”

Și-un șirag de... usturoi.

La vîrsta ce și-a stabilit

E-o cale atît de lungă,

Că 60 i-au trebuit

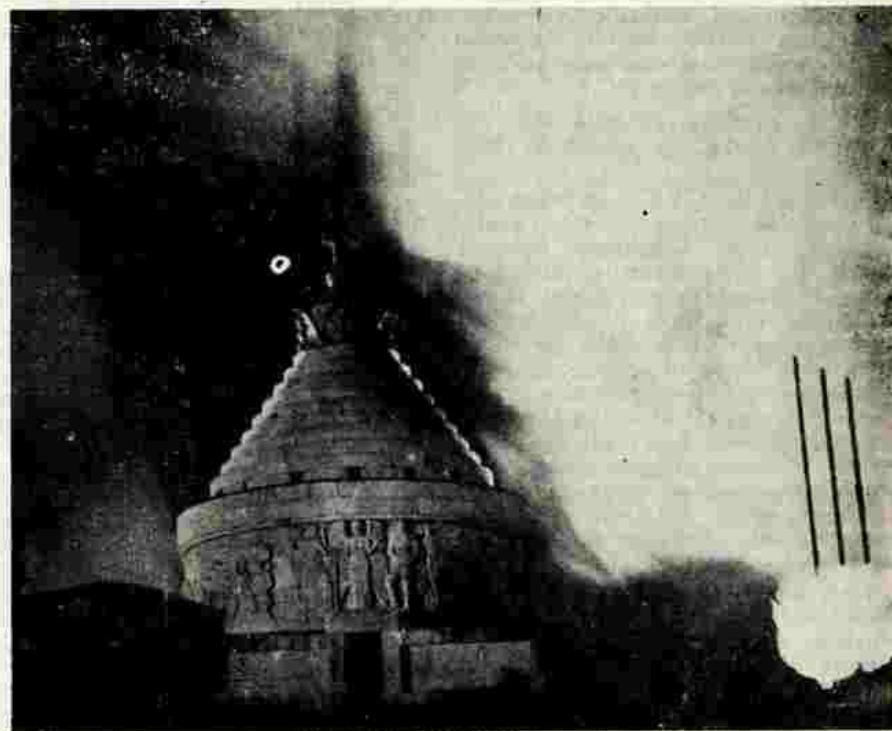
Ia... 40 să ajungă!

De Anul Nou n-ai nici o carte

Copilului să-i dăruiești?

Oferă-i mapa cu rapoarte

Că tot e plină de povești.

„Amintire eroilor”

Foto: Gh. Vinfilă („Scinteia”)

Deocamdată doar... perspective!

CONTINUAM interesanta și actuala dezbateri inițiată de „Presa noastră” pe probleme poligrafice printr-o discuție la care am antrenat cadre de conducere din cea mai mare unitate poligrafică a țării și din Centrula poligrafică, for care se ocupă și răspunde de dezvoltarea tuturor unităților din țară.

O discuție cu participarea:
— Ing. CONSTANTIN TRONARU
Directorul general al Centralei
Industriei poligrafice
— Ing. CONSTANTIN CIUREA
Directorul general al Combinatului
poligrafic „Casa Științei”
— Ing. șef VLADIMIR ULIERU
Responsabilul sectorului gazete din
Combinatul poligrafic Casa Științei

C.P.C.S. — ETALON?

PORNIND DE LA realitatea existentă, aceea că la Combinatul „Casa Științei” se tipăresc cele mai multe dintre publicațiile centrale (7 cotidiene și 24 săptămânale și periodice), însumând milioane de exemplare, am început discuția încercând să aflăm care sînt condițiile de muncă din această tipografie.

Prima întrebare adresată ing. șef. Vladimir Ulrieru s-a referit la baza tehnică.

Aflăm că la C.P.C.S. există o dotare tehnică corespunzătoare cerințelor de față. Linotipele moderne (unele dintre ele automate, lucrînd pe bază de bandă program) sînt dotate cu garnituri de literă de diferite caractere și mărimi. Mașinile de titluri (deși aici lipsesc caracterele de literă mare — 5-6-7-8 cicero), zincografia, stercotipia dispun de o bază tehnică corespunzătoare. La paginatie, unde există o dotare tehnică bună, s-ar simți nevoia unor mese și regale (mobilier tehnologic) mai mici, mai economice, pentru a se crea mai mult spațiu liber.

Dar ținînd seama că tipografiile din țară nu au asigurate asemenea condiții, nu insistăm, abordînd unele aspecte mai... dificile chiar și pentru această mare unitate.

— *În condițiile sporirii numărului de pagini, există posibilități de apariție la timp a ziarelor?*

— Există, răspunde interlocutorul, dar... (pentru că pretutindeni există acest dar) în condițiile graficelor actuale.

— *Adică, redacțiile să înceapă paginatul dimineața și să încheie în jurul orei 24?*

— Exact.

— *Și ce facem cu evenimentele, care nu țin cont de aceste grafice?*

— Edițiile! Nu știu de ce redacțiile centrale nu-și organizează munca în așa fel încît să încheie o ediție mai devreme (pentru județele mai îndepărtate), alta după o oră-două, iar a treia, de Capitală, la o oră mai tîrziu. Este o practică cunoscută în întreaga lume.

(Credem că această idee nu ar strica să fie studiată cu atenție de redacții).

— *Dar ce ne facem cu manuscrisele care sînt culese după două-trei-patru ore de la predarea în tipografie? Există capacitatea să se culeagă mai operativ?*

— Deocamdată nu dispunem de această capacitate de culegere.

Aflăm cu acest prilej că din totalul de 31 mașini linotip, doar 16 sînt afectate unui mare număr de publicații (patru cotidiene și toate săptămânalele și periodicele).

— *Dacă ar spori tirajele, există posibilități de tipărire la timp?*

— Numai în condițiile cînd se fac mai multe ediții.

— *Dar dacă zarele cotidiene ar începe paginatul în jurul orelor 18—20*

(așa cum, de altfel, se proceda cu ani în urmă la noi și cum se procedează azi în multe țări), ar exista condiții de cules și paginat (șase-opt pagini) în trei, patru ore?

— Aceasta ar necesita concentrarea forțelor de muncă ale sectoarelor gazete în orele de noapte, ceea ce ar duce la aglomerări în sectorul linotip.

Cu utilajul actual nu putem face față unei asemenea situații.

— *Paginatorii ar putea face față?*

— Aici ar exista, deocamdată, oameni. Spun deocamdată, deoarece, în anul 1969, din cei 84 paginatori (dintre care patru pensionari și trei angajați temporari) unii ies la pensie, iar o parte dintre tineri vor pleca să-și satisfacă stagiul militar. (Aflăm că sectorul paginatie ar trebui să aibă 99 de oameni).

— *Și ce se va întimpla?*

— Vom apela în continuare la pensionari și vom folosi din plin capacitatea și cunoștințele tinerilor ucenici. Anul 1969 ne va pune probleme greu de rezolvat mai ales în acest domeniu. Cei 15 ucenici ce se califică la locul de muncă au început să dea rezultate. Ar mai trebui să avem încă 20—25 asemenea tineri, dar deocamdată nu-i avem. Și nici perspectivele nu ne surid...

UNDE NE SÎNT PAGINATORII?

DISCUȚIA, întreruptă la acest punct, o continuăm cu ing. Constan-

tin Ciurea, directorul general al Combinatului. Îi amintim că, în urmă cu un an (în timpul când dînsul era directorul Centralei poligrafice), pusese întrebarea din subtitlu, tot în cadrul revistei „Presa noastră”, și primisem un răspuns liniștitor.

— Am dori să aflăm care este situația astăzi?

— Și astăzi, la fel ca și cu un an în urmă, situația este aceeași, poate și mai critică.

— Și cum se poate ieși din impas?

— Deocamdată, apelînd la lucrătorii ieșiți la pensie și folosind din plin cunoștințele acumulate de tinerii ce ies de pe băncile școlii poligrafice „Dimitrie Marinescu” sau care se califică la locul de muncă. Abia în doi, trei ani vom putea vorbi de o situație mai bună, atunci cînd vom reuși să calificăm mai mulți tineri.

— Există inconveniente în recrutarea tineretului?

— Dintre cele mai mari. Efectiv, nu avem cu ce ocupa locurile din școală și la locul de muncă. Tinerii fug de această meserie, în general de industria poligrafică.

— Care sînt cauzele?

— Acestea sînt mai multe. În principal, salarizarea, care nu-i stimulează pe tineri să aleagă această meserie. În momentul de față, deși am încercat unele experimente, avem greutăți cu tinerii ce se califică la locul de muncă în sectorul gazete. Salariile ce le putem oferi acestora sînt destul de mici. Alte sectoare de activitate le oferă posibilități materiale mult mai... tentante. Dată fiind vîrsta fragedă, pe acești tineri nu-i putem folosi la cotidiane. Or, acestea, după cum bine știm, se lucrează noaptea. Am amintit doar de una dintre greutățile existente. Sperăm că propunerile făcute forurilor superioare se vor bucura de atenția cuvenită, astfel încît în viitorul apropiat să putem asigura acestui sector cadrele necesare. De existența acestora depinde în viitor operativitatea, calitatea, apariția gazetelor la timp, rezolvarea și a altor probleme privind sectorul de gaze.

— Există vreo deosebire între tinerii calificați la școală și cei calificați la locul de muncă?

— Da, există, și înseamnă unul sau doi ani cîștigați pentru producție.

— Mai concret?

— În timp ce ucenicul pregătit vreme de trei ani în școală are

nevoie de încă un an sau doi pentru a intra în ritmul normal de muncă, cel calificat la locul de producție începe să lucreze cot la cot cu ceilalți lucrători după numai doi ani. Acest lucru se întîmplă și mai devreme. Sînt clare, cred, avantajele. Și să nu uităm că munca la gazetă cere operativitate, mult gust și pasiune. Este o muncă de artă care nu poate fi efectuată în bune condițiuni decît de cei ce au chemare spre acest domeniu.

Am luat măsuri ca la școala „Dimitrie Marinescu” să se creeze condiții apropiate de cele existente în sectorul de gazete. În 1969 va funcționa aici un atelier dotat cu toate utilajele necesare. În momentul de față este absolut necesar să calificăm oameni în ambele sisteme. Numai așa vom ajunge ca în viitorul apropiat să acoperim necesarul de linotipisti și paginatori.

În discuția cu directorul general al C.P.C.S. au mai fost abordate o serie de aspecte ale calificării cadrelor, problema de cea mai mare actualitate (fluctuația cadrelor, ucenici cuprinși în plan și loc de muncă etc.). Dat fiind faptul că situația actuală preocupă îndeaproape pe cei ce răspund de activitatea sectoarelor de gazete, că s-au făcut o serie de propuneri privind soluții urgente, considerînd problema cadrelor și dotarea tehnică, probleme-cheie ale momentului de față, ne-am continuat investigațiile la forul tutelar superior.

PERSPECTIVE 1969—1971

DIRECTORULUI GENERAL al Centralei industriei poligrafice, ing. Constantin Tronaru, nu-i sînt străine greutățile existente în sectoarele gazete din Capitală și mai ales din țară. Cele semnalate de participanții la discuția inițiată de „Presa noastră” și cele reieșite din discuțiile purtate la C.P.C.S. nu constituie noutăți pentru interlocutorul nostru. Dorim totuși să aflăm ce ne rezervă anul care a început. Și iată ce aflăm:

— În vederea asigurării tipăririi presei locale în fiecare județ, Centrala industriei poligrafice a întocmit un studiu, aprobat de forurile superioare de partid și de stat. În baza acestei aprobări, urmează ca în perioada 1969—1971 să fie date în folosință 22 tipografii dotate cu utilaje moderne: mașini rotative, de

culegere (linotipe), ateliere de zincografie, stercotipii.

În anii 1969—1970, prin construirea de noi localuri sau amenajarea de clădiri puse la dispoziție de organele de conducere județene, se vor organiza asemenea sectoare de tipărire în următoarele 13 județe: Alba, Bistrița-Năsăud, Brăila, Buzău, Caraș-Severin, Olt, Satu Mare, Gorj, Ialomița, Harghita, Mehedinți, Teleorman și Tulcea. Dintre acestea, șase localuri vor fi executate în anul 1969. Pentru anul 1971 se prevede dotarea cu asemenea unități poligrafice a încă nouă județe: Botoșani, Covasna, Dimbovița, Neamț, Sălaj, Vaslui, Vrancea, Sibiu și Vâlcea.

Pentru presa din Capitală, deocamdată, nimic nou.

— Și problema cadrelor, ce rezolvare va avea?

— În momentul de față, pentru industria poligrafică din întreaga țară (nu numai sectoarele de gazete), se califică 600 de elevi la locul de muncă. Vom continua în acest ritm, astfel încît o dată cu darea în folosință a noilor tipografii să avem pregătite și cadre calificate. Lovindu-ne de greutățile existente azi, nu vrem să le mai repetăm în viitor.

O DISCUȚIE INTERESANTĂ, purtată cu cadre ce răspund de îndrumarea și dezvoltarea bazei poligrafice. Perspective îmbucurătoare, deși cam îndepărtate. Problemele ridicate în discuțiile purtate în aceste pagini de colegi din întreaga țară își păstrează actualitatea. Și dacă asemenea aspecte nu-și vor găsi o rezolvare grabnică, nu vedem cum gazetele vor deveni mai operative, mai... actuale. Spre regretul nostru, în discuțiile purtate, am aflat că dezbaterile din „Presa noastră” nu sînt cunoscute de interlocutori. Or, dacă asemenea preocupări interesează lucrătorii din redacții, în egală măsură credem că ar interesa și cadrele din poligrafie. Și mai ales pe tovarășii din acele domenii care, avînd contigente cu munca noastră, a ziariștilor, pot interveni pentru a se rezolva măcar parțial numeroasele propuneri juste apărute în aceste pagini. Așadar, discuția rămîne deschisă.

Discuție consemnată de
Gh. CONSTANTINESCU

Mai sînt destule posibilități nefolosite

DIALOGUL ORGANIZAT, acum mai bine de doi ani, de revista „Presa noastră” la fața locului cu redacțiile publicațiilor ce apar în orașul nostru, ne-a dat posibilitatea să reflectăm mai adînc asupra condițiilor tipografico-redacționale. De la început vreau să precizez că sugestiile date atunci de Al. Talex și I. Felea ne-au ajutat să luăm o serie de măsuri. În această direcție am ținut îndeosebi seama de tradiția presei progresiste din țara noastră, inclusiv cea ieșeană, împletind-o cu cîștigurile contemporane în grafica de presă: am subordonat grafica conținutului, acordînd o grijă deosebită permanentizării și stabilirii rubricilor în pagini. În felul acesta am reușit să respectăm profilul fiecărei pagini în parte, atît în distribuirea materialelor cît și în prezentarea grafică.

Printr-o mai bună colaborare cu conducerea întreprinderii poligrafice locale s-a reușit să se aducă anumite îmbunătățiri secției gazetei. Spațiul de paginație a fost mărit, mașina „Ludlov” a fost amplasată în altă încăpere, s-a adus o mașină pentru producerea de linii noi și albitură necesare paginației, s-a îmbogățit zestrea de titluri, există mai multă preocupare pentru a se da gazetei un aspect cît mai plăcut.

Desigur, mai avem încă multe de făcut pentru a ne declara mulțumiți de grafica gazetei, ținînd seama de profilul ei și de cerințele cititorilor. Sîntem încă uneori tributari șablonului, secretariatul de redacție nu dă dovadă de suficientă îndrăzneală în căutarea unui profil grafic cît mai adecvat conținutului. De altfel, aceste neajunsuri vor constitui obiectul unei ample dezbateri în colegiul de redacție, la care ne propunem să invităm, pe lingă factorii locali care concurează la apariția ziarului, și colegii din Capitală care prin experiența lor să ne poată da un ajutor substanțial la fața locului.

AȘ VREA SĂ RELEV INSA că o serie de propuneri făcute de noi cu prilejul dialogului au rămas doar în faza de discuții. Mihai Dumitriu, redactorul nostru șef, a ridicat o problemă care, în ansamblul presei noastre, nu are încă o rezolvare justă: aceea a fotografiilor. După cum se știe, la un ziar, ilustrația trebuie să fie pe profil, cu totul alta decît la un săptămînal. Cu alte cuvinte, să informeze pe cititori, să nu fie, în primul rînd, decorativă. Se simte, așadar, nevoia organizării unui schimb de experiență între fotoreporteri sau unii fotoreporteri cunoscuți sub raportul pregătirii, să lucreze una-două săptămîni la ziarele județene. O asemenea acțiune ar duce la specializarea și perfecționarea fotoreporterilor existenți. Din păcate, această inițiativă, care ar fi trebuit să fie sprijinită de Uniunea ziaristilor, n-a căpătat încă viață.

Poate ar fi necesar să se organizeze un schimb de experiență sau efectuarea unei perioade de practică și pentru secretarii de redacție, domeniu care, mi se pare, este încă deficitar la gazetele județene. Avem secretari de redacție cu o îndelungată activitate; cu toate acestea, se simte nevoia cunoașterii metodelor noi de machetare ce se practică în publicațiile centrale ale țării și care, bineînțeles, să fie apoi adecvate la condițiile unui cotidian județean. Poate în felul acesta secretarii noștri de redacție își vor da și mai bine seama că nu e suficient să-și rezume activitatea numai la o corectă punere în pagini a materialelor. Conducerea redacției noastre militează pentru afirmarea unei cît mai largi inițiative în activitatea secretarilor de redacție, pentru ca aceștia, în funcție de pregătirea lor profesională, de gustul lor grafic, să asigure ca un arhitect talentat, o gazetă cît mai elegantă, acrisită, cu un profil propriu.

Dacă dorința noastră ar fi completată și cu un sprijin mai sub-

stanțial din partea Uniunii ziaristilor, consider că multe lucruri bune s-ar putea realiza și în presa locală în acest domeniu important al publicisticii.

Spuneam, în prima parte a articolului, că s-au realizat îmbunătățiri substanțiale și în secția gazetei a tipografiei. Dar și aici există încă loc pentru mai bine. Din practica noastră, am dori să sugerăm Centralei întreprinderilor poligrafice să-și îndrepte privirile mai mult spre tipografiile din țară, unde sînt încă neajunsuri în organizarea procesului de producție în condițiile în care în prezent apar cel puțin două ziare cotidiene în același spațiu tipografic. Nici pînă acum n-a fost rezolvată problema șefului de secție gazetei la tipografie, din care cauză se ivesc aproape zilnic necazuri atît pentru noi, cît și pentru colegii de la Vaslui. Lipsesc elementul coordonator în secție, ceea ce face să ne amestecăm de multe ori în treburile interne, organizatorice, ale tipografiei. Al. Talex și I. Felea sesizau, pe bună dreptate, că există o mare sărăcie de material grafic. Nici pînă în prezent n-a fost rezolvată problema liniilor de chenar. Continuă să fie utilizate linii formate din bucățele și tocite, datorită repetatelor calandărări. În sectorul culegerii mecanice sîntem nevoiți să folosim un număr restrîns de caractere, deoarece tipografia nu este înzestrată cu o varietate mai mare de matrite. Și în domeniul caracterelor de titluri se simte nevoia unor îmbunătățiri. Poate ar fi bine ca Centrala întreprinderilor poligrafice să organizeze analize mai dese asupra calității ziarelor locale și să asigure un sistem de cointerese care să stimuleze conducerea întreprinderilor poligrafice la o preocupare mai susținută în acest domeniu de activitate, pe care unii îl consideră ca un sector ce nu aduce suficiente beneficii.

FARĂ INDOIALĂ, sîntem conștienți că și noi mai avem multe de făcut pentru a scăpa de vechi metode în paginație. Sîntem însă hotărîți să ne aducem contribuția pentru a da ziarului nostru un aspect cît mai plăcut, o paginație acrisită, bineînțeles, pus în slujba unui conținut pe măsura cerințelor etapei pe care o străbatem.

Rubin SCHULIMSOHN
redactor șef adjunct al ziarului
„Flacăra Iașului”

O MICĂ SUGESTIE

INDISCUTABIL, în ultimii ani industria noastră poligrafică a obținut succese. Interesantul drum, presărat cu o serie de operațiuni complexe pe care trebuie să-l străbată manuscrisul de la mașina de scris pînă a vedea lumina tiparului s-a îmbunătățit, prezentarea grafică capătă veșmint modern și atrăgător, noi și mai fructuoase relații se statornicesc între redacții și industria poligrafică. Tipografiile fac față unui număr și unor tiraje mereu sporite ale gazetelor și revistelor, trebuind în același timp să asigure apariția la timp a acestor publicații. La cotidiene, o întârziere de minute și la periodice câteva ore poate produce perturbări grave, care să meargă pînă la scăderea tirajului. Cititorul învățat ca într-o anumită zi să cumpere la chioșcul difuzării presei revista preferată, dacă n-o găsește atunci, la ora cînd o caută, de multe ori renunță s-o mai ceară.

Pentru a putea face față acestor sarcini, tipografiile au absolută nevoie pe lângă utilaje moderne, pe lângă pricepere profesională și de o bună organizare a procesului de producție. Fiecare fază: linotip, zincografie, zețarie, tipărire, legătorie trebuie să se desfășoare într-o concordanță perfectă. Or, se întîmplă chiar de la prima operație — înregistrarea în scripte și planificarea — că manuscrisul să zăbovească în birouri zile întregi. Dacă s-ar da drumul în producție cu maximum de operativitate s-ar putea reduce timpul de tipărire cu câteva zile. Se mai întîmplă încă nepotriviri între planificarea culegerii și executarea clișeeilor. Ce folos că manuscrisul e cules, dacă nu sînt gata zincurile? Cum să se facă macheta, cum să se pagineze fără clișee? Am dat numai un exemplu. Dar planificarea nepotrivită între secții îngreunează peste măsură procesul de tipărire. Revista e paginată, corecturile I sînt gata la zețarie, dar stau și așteaptă la linotip, vin corecturi, însă nu există zețar să le scoată din pagină, în sfîrșit e gata revista, dar... așteaptă să-i vină rîndul la plane, s-a tipărit, însă ce folos, numai interiorul, coperta își așteaptă rîndul.

DACĂ S-AR MERGE într-un lant perfect, procesul de tipărire s-ar putea reduce cu multe zile, publicațiile ar apărea mai bine și mai repede, iar planul tipografiei ar fi îndeplinit nu cu atîtea eforturi cîte se depun astăzi.

M. SANDU

ROSS la șaptezeci de ani

Tudor TEODORESCU-BRANIȘTE

ÎN IANUARIE 1969, cunoscutul caricaturist și grafician I. Ross împlinește șaptezeci de ani. „Îmbătrînim, maestre!”, cum zice Victor Eftimiu într-unul din sonetele sale...

L-am cunoscut pe Ross și am legat prietenie cu el acum cincizeci de ani, în 1919. Venise de la Iași, împreună cu F. Brunea-Fox și cu B. Fundoianu. În vîlmășeala Bucureștilor de după primul război mondial, nu știu cum făceau, că erau totdeauna împreună, alcătuiind un trio indivizibil. Erau și ei, ca și mine, la începutul carierei. Îi întîlneam în fiecare zi la restaurantul Modern de pe strada Sărindar, astăzi str. Const. Mille. În sala din fund a restaurantului, pe dreapta, era o masă lungă cu vreo douăzeci de tacîmuri, rezervată scriitorilor și ziariștilor. Chelnerița era o bătrînă franțuzoaică, glumeață, amuzantă și foarte înțeleghătoare, cînd împărțeam o porție de mîncare în doi sau chiar în trei. Veneau aproape în fiecare zi Ion Vinea care își cucerise un loc de frunte în literatură și în presă, Marius Lotar și H. Gad, foarte buni ziariști care s-au stins din viață după cîțiva ani la Paris, Ion Călugăru care descinsese din Moldova cu „Căii lui Cibicide”, volumul său de debut, și mulți alții.

Ross, Brunea-Fox și Fundoianu — cei trei mușchetari, cum îi poreclise Vinea — soseau totdeauna împreună. Printre cele două șiruri de mese, Ross — înalt și spătos — pășea cel dintîi. Brunea-Fox — ceva mai scund, dar tot așa de bine legat — era al doilea, iar Fundoianu, cu silueta lui subțiratică, venea cel din urmă.

În 1923, Fundoianu, după cîteva remarcabile succese literare, a plecat la Paris, unde — sub pseudonimul Benjamin Fondane — s-a remarcat ca poet și eseist. În 1940, el a intrat în mișcarea de rezistență, a fost arestat de Gestapo și a fost ucis în

tr-unul din lagărele de exterminare.

Brunea-Fox, în coloanele „Adevărului” și „Dimineații”, „Cuvîntului liber” etc., a ridicat reportajul la nivelul unei adevărate arte. Cele mai variate din textele lui erau ilustrate de I. Berman, creatorul reportajului fotografic de înaltă clasă în presa noastră.

ROSS S-A AFIRMAT de la început ca unul din cei mai buni și cei mai originali caricaturiști și graficieni. Caricaturile lui politice, cu incisiva lor notă satirică, au biciuit decenii de-a rîndul moravurile și năravurile politicianilor vremii, înveselind și răzbunînd necazurile unui imens număr de cititori. Ar: de zile, a ilustrat rubrica „chestia zilei” la „Adevărul” unde am lucrat împreună. Își alegea singur subiectul și desenele lui alcătuiesc o vastă cronică a evenimentelor politice de atunci. Ele au astăzi, pe lângă valoarea lor artistică, o certă valoare documentară.

Pe lângă aceste caricaturi „de situație”, „capetele” lui Ross dovedesc un excepțional talent de portretist. Reducînd desenul la cîteva trăsături esențiale, înlăturînd tot ce era detaliu inutil, Ross redă personalitatea „modelului” ce și-a ales, cu o pătrundere psihologică rar întîlnită în grafica noastră. El se situează alături de Iser, păstrîndu-și însă deplina originalitate. „Capetele” lui de scriitori, actori, oameni politici etc. trăiesc și interesează în gradul cel mai înalt și astăzi. Reunite într-un album, ele ar putea fi puse oricînd la îndemîna adevăraților iubitori de artă.

Pentru toată această activitate, regimul socialist l-a cîinstit cu titlul deplin meritat de maestru emerit al artei.

LA CEI ȘAPTEZECI de ani pe care îi împlinește, toți confrății și toți prietenii lui îi urează din toată inima: mulți înainte!

Din activitatea Uniunii ziaristilor

Constituirea filialei Buzău

La sfârșitul lunii decembrie 1968 a avut loc adunarea de constituire a filialei Buzău a Uniunii ziaristilor, la care au participat ziaristii din localitate, reprezentanți ai Uniunii ziaristilor și ai organelor locale de partid.

Luând cuvîntul, Ioan Stănculescu, secretar al Uniunii ziaristilor, a vorbit despre preocupările actuale și de perspectivă ale Uniunii, în lumina sarcinilor ce revin presei din documentele de partid. Totodată a subliniat rolul filialelor, atât în sprijinirea acțiunii de perfecționare profesională a ziaristilor în scopul trăirii cât mai competente a problemelor economice și social-culturale, prin utilizarea celor mai diverse genuri gazetărești, cât și în formarea ziaristului pentru a minui mijloacele tehnice moderne necesare exercitării profesiei în cele mai bune condițiuni (magnetofon, mașină de scris, aparat foto, conducere auto).

Despre interesul cu care a fost primită înființarea filialei și despre dorința ca aceasta să-și îndeplinească menirea sa au vorbit: Lazăr Băciucu, Ion Dogaru, Ștefan Surugiu și Mihai Doras.

Marin Simionescu, secretar al Comitetului județean P.C.R.-Buzău, a urat succes filialei, exprimîndu-și speranța că aceasta va contribui la mobilizarea tuturor ziaristilor în îndeplinirea sarcinilor ce revin ziarului local.

Biroul filialei este alcătuit din Lazăr Băciucu, redactor șef al ziarului „Viața Buzăului” — președinte, Nicolae Cimpoieru — secretar și Victor Andreica — casier.

Planul de activitate prezentat prevede, în scopul perfecționării pregătirii profesionale, informarea sistematică a gazetarilor cu principalele probleme ce stau în fața județului și deci și a ziarului, de către membri ai conducerii organelor locale de partid și de stat. În luna ianuarie 1969, Marin Simionescu, secretar al comitetului județean de partid, va

vorbi despre campania electorală în județ, iar în luna februarie membrii filialei vor participa la o întâlnire cu I. Sandu, secretar al comitetului județean de partid, în cadrul căreia vor fi dezbătute probleme ale campaniei agricole de primăvară și sarcinile ziarului local în pregătirea ei. Vor fi, de asemenea, organizate mese rotunde pe probleme profesionale avînd ca teme: genuri publicistice moderne și rolul lor în sporirea eficacității ziarului (ianuarie), documentarea — factor important în pregătirea și elaborarea ziarului (februarie), prezentarea grafică a ziarului (martie). Se prevede și înființarea unui cerc pentru studierea limbii franceze, a unui cerc foto și a unui curs de stenografie.

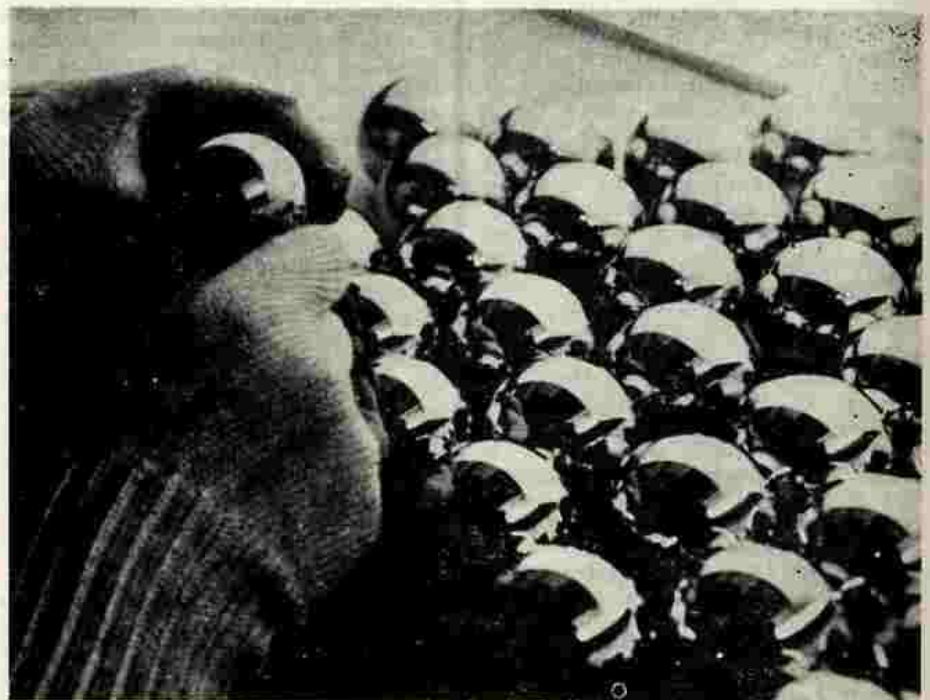
Pe agenda acțiunilor viitoare ale filialei sînt înscrise și activități culturale-artistice, pentru gazetari și familiile acestora, cum ar fi excursii, discuții despre tradiție și inovație în creația plastică a tinerelor talente din județ, un simpozion literar cu

tema „Creația literară din județ”, precum și organizarea unui spectacol care va fi prezentat în cadrul „Serilor redacțiilor” la Casa ziaristilor din Capitală, cu texte semnate de redactori ai ziarului „Viața Buzăului” — susținut de o formație artistică buzoiană.

LA CASA ZIARIȘTILOR

Seria manifestărilor cultural-artistice, stagiunea 1968—1969, a fost deschisă duminică 8 decembrie 1968 prin prezentarea programului muzical-distractiv: „Variaté-Concert”.

Și-au dat concursul Gică Petrescu, Constantin Drăghici, Stela Popescu, Horia Căciulescu, Dem. Furdui, Nicu Constantin, Alexandru Lulescu, Luminița Dobrescu, Luiza Costache,

„Reflexe”

Foto: C. Mocanu (Agerpres)

Mariana Bădoiu, Trio Caban, Fărimiță Lambru și actorul Alexandru Arșinel de la Teatrul de Stat din Pitești. Prezentarea programului — în regia artistică a lui Dan Puican — a fost făcută de Mihai Ciucă.

Spectacolul a fost viu aplaudat de numeroșii ziariști bucureșteni prezenți la această manifestare.

Au participat de asemenea, ca invitați, un grup de membri ai filialei Uniunii ziariștilor din Pitești.

● În cadrul manifestărilor Asociației presei sportive, joi 26 decembrie 1968, s-a desfășurat la Casa ziariștilor un interesant simpozion: „Mexico — 1968 München 1972”, cu participarea trimișilor speciali ai presei noastre sportive în Mexic: Aurel Neagu, Const. Diamantopol, Valentin Păunescu.

● Membrii clubului ziariștilor de politică externă s-au întâlnit vineri 27 decembrie 1968 pentru a asculta expunerea trimisului special al revistei „Lumca” la New-York, George Serafin, despre „Cea de a XXIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.”.

● Asociația fotoreporterilor de pe lângă Uniunea ziariștilor a organizat, cu prilejul zilei de 30 decembrie 1968, o expoziție de fotografii aparținând fotoreporterilor de la ziare și reviste din Capitală. Intitulată „ROMANIA ÎN 100 DE IMAGINI”, expoziția reunește fotografii purtând semnăturile a 33 fotoreporteri: Mihai Alexe, Radu Cristescu, Petre Dumitrescu, Ion Dumitru, Cornel Mocanu, Vasile Moldovan, Anghel Pasat, Maria Postelnicu, Armand Rosenthal (Agerpres), Mihai Andreescu, Martin Cioc, Sandu Cristian, Gheorghe Vințilă (Scînteia), Ion Cucu, Oreste Plecan, Viorel Raba (Scînteia tineretului), Mihai Popescu, Ion Popovici, Nicu Vasile (România liberă), Ștefan Albescu, Petre Cozia, Al. Satmari (Munca), Ion Miclea (Contemporanul), Eugen Iarovici (Flacăra), Victor Godeanu (Viața economică), Spirea Tomescu (Femeia), Const. Haca (Lupta C.F.R.), Gheorghe Cucu, Gheorghe Prepeliță (Cutezătorii), Florin Ștefănescu (Revista Transporturilor), Gh. Neagoe (Telemantul), Lică Iosif, Ion Ivan (Redacția publicațiilor pentru străinătate).

În paginile revistei publicăm câteva din fotografiile expuse.

Tipograful și ziua lui

PRIN HOTARIREA conducerii de partid și de stat, cu prilejul semi-centenarului zilei de 13 decembrie 1918, calendarul sărbătorilor obștești a fost îmbogățit cu o nouă zi festivă: ZIUA TIPOGRAFULUI.

Acastă zi a prilejuit în acest an și va prileji în viitor momente emoționante, manifestări sincere de dragoste și prețuire față de un detașament important al clasei noastre muncitoare.

Tipografii sînt eroii anonimi ai literii tipărite. Sînt cei ce ostense în acest mare templu de cultură care este Tipografia:

Linotipistul, care la mașina de culles înmănunchiază rînd cu rînd viitoare pagini ale gazetei sau cărții;

Paginatorul, care în ora tîrzie de noapte aduce paginilor ultimele retușuri pentru a nu se pierde niciunul din trenurile ce vor porni în zorii zilei;

Zincograf, care, în încăperea cu atmosferă încinsă de acizi, zorește la îmbogățirea prin imagine a foii tipărite;

Tipăritorul de toate categoriile, care printr-o privire de artist culoarea și se îngrijește ca mașina plană sau rotativă să pornească grabnic și să meargă din plin;

Legătorul, cele multe și harnice legătorese, care, ca niște albine, adună, fălțuiesc, broșează revistele și cărțile noastre de toate zilele. Într-un cuvînt, *toți* cei care, tipografi, oameni ai literii tipărite se cheamă.

Tipograful a fost de sute de ani, și este, prietenul și colaboratorul cel mai apropiat al autorului de carte, al gazetarului. Tipografia este ea și gazetăria, o meserie, dar și o artă. I. L. Caragiale spunea încă în urmă cu aproape 7 decenii: „Între scriitori și lucrătorii tipografici trebuie să existe o strînsă legătură, căci ei împreună sînt factorii principali care luminează omenirea”.

Nu de puține ori el însuși autor de rînduri scrise, tipograful este un slujitor permanent, devotat al culturii și progresului. Însăși apariția presei muncitorești și socialiste din România este legată de apariția — acum mai bine de 100 de ani — a unei gazete a tipografilor. În istoria luptelor muncitorești din țara noastră, tipografii au făcut parte din detașamentele active și combative. Ei și-au creat, printre primii, asociații și sindicate profesionale, au luptat, împreună cu întreaga muncitorime, pentru condiții de muncă și de viață omenești, au participat la marile bătălii pentru pîine, libertate și dreptate socială, între care și la eroica demonstrație plătită cu sînge de la 13 decembrie 1918.

În perioada de după eliberarea țării, rîndurile tipografilor au crescut. Condițiile de muncă au cunoscut însemnate transformări. Preocupările și orizonturile s-au lărgit considerabil, arta grafică trecînd în prezent printr-un proces de continuă modernizare, în strînsă legătură cu modernizarea presei și tipăriturilor în general. Toate acestea ridică poliografia pe noi culmi, inimaginabile în urmă cu cîteva decenii, îi conferă dimensiuni și răspunderi noi.

Instituirea ZILEI TIPOGRAFULUI constituie o înaltă și binevenită prețuire și cinstită a tuturor lucrătorilor din acest important sector de activitate care prin munca lor neobosită participă direct și nemijlocit la mara operă de înălțare spirituală a societății noastre socialiste.

ÎN CALITATE de mînuitori ai condeiului, de colaboratori nedespărțiți, ziariștii se alătură la saluturile ce au fost adresate tipografilor de toate categoriile și le aduc buchetul lor cu florile sincerei prietenii și recunoștințe, urările cele mai fierbinți de sănătate și fericire.

„PRESA NOASTRĂ”

Expoziția

„Evoluția tiparului în România“

PE VALEA bătrînului Mureș s-au găsit la Tătăria niște plăcuțe de lut arse cu inscripții incizate reprezentînd elemente pictografice și ideografice dintr-un sistem de scriere vechi de circa 5 000 de ani. Acestea sînt primele atestări despre scris pe teritoriul țării noastre, urmate de alte mărturii, precum cea a lui Euripide, ce consemnează cunoașterea scrisului la traci și daci. Tot acesta este și punctul de pornire al expoziției.

Primii pași în expoziție sînt pași emoției, căci ne aflăm față în față atît cu măturii despre vechii meșteri tipăritori cît și cu adevărate piese muzeistice de mare valoare intrinsecă și emoțională: „Liturgiierul“ lui Macarie, tipărit la Tirgoviște în 1508, „Molitvelnicul“ (1545) și „Apostolul“ (1547) ambele datorate călugărului Liubavici, alături de „Pravila“ și „Triodul“ lui Coresi. Poate fi urmărită, astfel, secol de secol, prin nume, comentarii și exponate, întreaga evoluție a tipăriturilor românești de la acele prime cărți, obăruite la scurtă vreme după inventarea tiparului european cu litere mobile, care continuă tradiția cărților manuscrise și care denotă o vocație culturală continuă, pînă la cărțile de artă, beletristică, știință, editate în ultimii ani cu cele mai moderne mijloace tehnice. Panourile expoziționale cuprind imagini despre activitatea cîrțurarilor din acest domeniu pe întinsul celor trei principate românești, atestări despre Eliade Rădulescu, Gh. Asachi, Gh. Barițiu, M. Kogălniceanu și alții, despre „Fama Lipschi“, datînd din 1827, exemplare din ziarele din veacul trecut precum și numere apărute în tipografiile ilegale în secolul nostru. Se

mai păstrează și este expus steagul primei societăți generale de ajutor reciproc pentru muncitorii tipografi intitulată „Gutenberg“ și înființată în 1858.

Cea de a doua parte a expoziției consemnează prin panouri și grafice succesele înregistrate în ultimii ani, cînd s-a trecut de la o tehnică meșteșugărească rudimentară la utilaj modern, ceea ce a înlesnit ca în anul 1968 să se obțină o producție globală de 12 ori mai mare decît în 1948.

Centrul sălii de expoziție este ocupat de cîteva mașini de tipărit ce închid în ele însele însemnele dezvoltării tehnice — de la o reconstituire a tiparului lui Coresi (Brașov, 1561), pînă la o modernă mașină din zilele noastre.

EXPOZIȚIA, organizată cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la grevele tipografilor din 1918, încearcă și reușește să dea o imagine evolutivă despre un meșteșug ce a stat și continuă să stea la hotarul artei.

Florica ICHIM

Note bibliografice

„Presă literară românească”

vol. I — II

Presă literară românească, remarcabil instrument de lucru la îndemâna celor care studiază literatura română, concepută și realizată în două volume de către cercetătorul Ion Hangiu, cuprinde articole-program din reviste literare școli sau curente literare din România: *Dacia literară*, *Convorbiri literare*, *Literatorul*, *Contemporanul*, *Semănătorul*, *Vieașa nouă*, *Viața românească*, *Zburătorul*, *Gîndirea* ș.a., precum și dintr-un mare număr de ziare și reviste, care au jucat un deosebit rol în dezvoltarea presei noastre literare (*Curierul românesc*, *Albina românească*, *Gazeta de Transilvania*, *România literară*, *Familia*, *Tribuna*, *Columna lui Traian*, *Șezătoarea* ș.a.).

Primele periodice românești cu apariție mai îndelungată sînt însoțite de informații privitoare la încercările unor cărturari de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea din Țara Românească. Transilvania și Moldova, de a edita ziare și reviste în limba română. „Aceste informații, ca și textele date la ziarurile înființate și conduse de Ion Heliade Rădulescu, Gheorghe Asachi și George Bariț, ctitori ai presei periodice românești, avînd, prin conținutul lor un caracter predominant cultural, prezintă o importanță deosebită pentru cunoașterea formării și dezvoltării conștiinței naționale a poporului nostru, pentru istoria științei și culturii românești” (*Notă asupra ediției*, p. XLIX).

Primul din cele două volume ale antologiei își axează conținutul pe rezultatele activității presei literare românești dintre anii 1789—1900, iar al doilea continuă investigația, începînd cu anul 1901 și pînă în 1948, cînd reapare într-o nouă ținută științifică revista *Viața românească*.

Lucrarea se deschide cu o introducere alcătuită de D. Micu. Sînt prezentate apoi primele încercări de soi volante, apoi cu periodice cu apariție

regulată: *Curierul românesc*, *Albina românească*, *Gazeta de Transilvania*, cu suplimentele lor literare: *Curierul de ambe sexe*, *Alăuta românească*, și *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, apoi *Gazeta Teatrului Național*, *Muzeul Național* ș.a.

Marcind începutul presei românești prin însăși apariția lor, aceste periodice au contribuit la progresul spiritual în toate domeniile de activitate ale poporului român. O deosebită importanță a fost acordată în coloanele acestor publicații difuzării și propagării literaturii originale și universale, precum și creației populare românești.

Călăuzită de vederi înaintate, presa literar-culturală în care influența Partidului Comunist Român s-a exercitat fie direct, fie indirect ocupă un spațiu larg în antologie. În aceste publicații (*Viața românească*, *Cuvîntul liber*, *Facla*, *Azi*, *Manifest*, *Însemnări ieșene*, *Foaie nouă*, *Korunk*) au apărut însemnate materiale orientate în sensul ideologiei revoluționare. În paginile lor s-a publicat o literatură inspirată din realitatea vremii, care relevînd adevărul acestor timpuri, prevestea un viitor nou și fericit.

Un eveniment deosebit în presa literară românească îl constituie apariția, în 1946 a *Contemporanului*, care prin articolele și studiile sale de un remarcabil nivel științific militează hotărît și consecvent pentru o literatură nouă, pătrunsă de ideile înaintate ale trecutului nostru, angajată în opera de clarificare a noii societăți.

Literatura de orientare democratică este promovată și de alte publicații cu caracter social-cultural, apărute după eliberare (noua serie a *Vieții românești*, *Gazeta literară*, *Steaua*, *Tribuna*, *Luceafărul*, *Iașul literar*, *Scrisul bănățean (Orizont)*, *Familia*, *Ramuri*, *Ateneu*, *Astra*, *Tomis*, *Argeș*, *Amfiteatru*, *Ulunk*, *Neue Literatur*. O participare activă la mișcarea literară și

culturală o au: *Scînteia*, *Scînteia tineretului*, *România liberă*, *Steagul roșu*, *Munca*. Deși diferite ca profil, publicațiile de azi au un ideal comun: sporirea culturii românești prin promovarea unei literaturi noi, însuflețite de ideile socialismului.

În ceea ce privește organizarea metodică a materialului, principiul care a stat la baza lucrării este cel cronologic. Ziarele și revistele sînt prezentate, în ordinea apariției iar în cadrul fiecărui periodic s-a dat mai întîi articolul program, integral sau parțial: articole și studii cu caracter programatic și apoi texte ce vin să întregesc economie lucrării.

În vederea punerii la îndemîna celor care se ocupă cu studiul istoriei literaturii române a unor surse de informare cît mai complete, prezența antologiei este însoțită de o exhaustivă bibliografie istorico-literară, privitoare la principalele bibliografii apărute între 1789—1966; la periodice de întocmire bibliografică și de cercetări științifice în domeniul istoriei, teoriei și criticii literare; la studii critice, culegeri, antologii sau istorii literare, manuale și antologii școlare, precum și unele lucrări care se referă direct la presa literară.

Pentru înlesnirea consultării ei de către cercetători și specialiști, la sfîrșitul vol. II, lucrarea cuprinde indici de ziare și reviste, indice de autori precum și un indice general de nume (persoane și localități).

Presă literară românească se adresează unui mare număr de cititori și se înscrie în bibliografia obligatorie a cercetătorilor, istoricilor și criticilor literari. De asemenea nu poate scăpa atenției redacțiilor noastre. Publicarea ei se înscrie ca o realizare remarcabilă în planul larg de valorificare a tezaurului nostru științific și literar.

Dumitru LAZĂR

SUMARUL numerelor apărute în anul 1968

EDITORIALE

- *** Pe harta nouă a presei locale (nr. 3, p. 2—3).
- *** Adeziune deplină la principiile politicii partidului și guvernului. Declarația Uniunii ziaristilor (nr. 8, p. 2—3)
- *** Ziua presei române (nr. 8, p. 4—5)
- Nestor Ignat*: Înalta răspundere a ziaristului în slujirea cauzei partidului, a patriei socialiste (nr. 8, p. 6—11)
- *** Sub semnul unității moral-politice a poporului muncitor. Hotărîrea unanimă a ziaristilor de a adera la Frontul Unității Socialiste. Ședința Comitetului Uniunii ziaristilor (nr. 9—10, p. 2—3)
- Const. Florea*: Funcția socială a presei și activitatea economică (nr. 11, p. 1—3).

LOCUL PUBLICISTULUI MODERN

- Ancheta internațională a „Științei”: *René Andrieu*, redactor șef al ziarului „L'Humanité” (Franța), *Barcs Sándor*, director general al agenției de presă M.T.I., președintele Uniunii ziaristilor din R. P. Ungară, *Harrison E. Salisbury*, prim redactor la „New York Times” (S.U.A.), *Bechir Ben Yahmed*, director general al săptămînalului „Jeune Afrique”, *Maurizio Ferrara*, director al ziarului „l'Unità” (Italia), *Robert Escarpi*, prof. universitar, publicist la „Le Monde” (Franța), *Eduardo Galeano*, publicist (Uruguay), *Pietro Ardent*, director responsabil al săptămînalului „Mondo Nuovo”, organ al P.S.I.U.P. (Italia), *Bernard Couret*, publicist la „Le Monde diplomatique” (nr. 1, p. 1—4).
- Nestor Ignat*: Ochiul mereu treaz (nr. 1, p. 5—6)
- Richard Clements*: Ziaristul trebuie să se dedice unei cauze a opiniei publice (nr. 1, p. 7)
- George Ivașcu*: La Congresul Federației internaționale a redactorilor șefi (nr. 5, p. 12)
- Robert Vaucher*: Marele reportaj în ultima jumătate de veac (nr. 6, p. 19—21)

PE AGENDA ACTUALITĂȚII

- Octav Pancu-Iași*: Revistele pentru adolescenți („Cutezătorii”) (nr. 3, p. 24)
- Beke György*: Revistele pentru adolescenți („Jóbarát”) (nr. 3, p. 25)
- T. Caramfil*: Critica de film despre sine însăși (nr. 3, p. 26—27)
- Nic. Dragoș*: Simple opinii despre articolele de etică (nr. 4, p. 24)
- Vartan Arachelian*: ...Și despre eficiența acestora (nr. 4, p. 25)

- I. Marina*: Un aspect esențial al vieții satului (nr. 4, p. 29—30)
- Florica Dinulescu*: Dialog cu opinia publică (nr. 5, p. 1—2)
- Ing. Vasile Ciaușu*: Mater Terra (nr. 5, p. 2—3)
- Ion Pavelescu*: Tinerii și legitimitatea cerințelor lor (nr. 9—10, p. 8—9)
- Dr. Mircea Popovici*: Presa și procesul de economisire (nr. 9—10, p. 10)
- Ion Herțeg*: Viticultura și vinificația, domenii inabordabile? (nr. 9—10, p. 16—17)
- I. Costea*: Emisiunea „De strajă patriei” (nr. 9—10, p. 18—19)
- G. Mihalache și Marian Sandu*: Mexico '68 (nr. 9—10, p. 20—25)
- Demostene Botez*: Scriitorii și presa (nr. 11, p. 4—5)
- Doru Popovici*: Rezonanța muzicii în presă (nr. 11, p. 7)

ATELIERUL ZIARISTULUI, PUNCTE DE VEDERE PE TEME PROFESIONALE

- S. Diaconu*: Rolul informării în propagarea noului (nr. 1, p. 8—9)
- U. Toso*: Reporterul și satul (nr. 1, p. 10)
- I. Herțeg*: Un articol să nu treacă ne luat în seamă (nr. 2, p. 2—3)
- D. Tărnăuceanu*: Scopul oricărei acțiuni: eficiența (nr. 2, p. 4)
- Sergiu Fărcășan*: Întrebare și răspuns (nr. 2, p. 5—8)
- Milena Comarnescu*: Dialog cu *Mihai Stoian* despre „Ancheta printre minori” și „Ancheta” în general... (nr. 2, p. 9—11)
- Petru Vintilă*: Gazetărie și literatură (nr. 2, p. 12)
- U. Ștefănescu*: Interviu și unele cerințe ale sale (nr. 2, p. 13—15)
- U. Bugariu*: Însemnări despre ancheta socială de larg interes (nr. 2, p. 16—18)
- Galina Bădulescu*: Specializarea, condiție a reușitei (nr. 2, p. 28)
- Dona Dumitriu*: Personalitatea redactorului (nr. 2, p. 29)
- Mircea Manea*: Cît de atractive pot fi materialele pe teme economice (nr. 3, p. 4—6)
- Sergiu Fărcășan*: Concizie, expresivitate, titluri (nr. 3, p. 7—9)
- Eugen B. Marian*: Interviu (nr. 3, p. 14—15)
- Natalia Stancu*: Riscurile „împrăstierii” și diletantismului (nr. 3, p. 21)
- Al. Mirodan*: Stiloul de aur (nr. 5, p. 26)
- Șpiridon Stănel*: Un deziderat major (nr. 5, p. 27—28)
- Traian Ulmeanu*: Acești gazetari „de provincie” (nr. 5, p. 28—29)

SUMARUL
numerelor apărute
în anul 1968

- Victor Birlădeanu*: Intre reportaj și anchetă — granițe reale sau fictive? (nr. 6, p. 6—7)
U. Vălcureanu: A „sașca” — bună de calandru (nr. 7, p. 15)
Mircea Manea: Informația, gen publicistic mereu modern (nr. 9—10, p. 4—5)
Victor Birlădeanu: Pentru cine scriem (nr. 9—10, p. 6—7)
George Ciubuş: Ancheta, „gen dificil” (nr. 9—10, p. 15)
Stan Ulad: Dezbateră publică (nr. 11, p. 5—6)
C. Stănescu: Reporterul și faptele (nr. 11, p. 9—11)
Eug. Iaroviți: Optica revistelor ilustrate (nr. 11, p. 11—12)

CRITICA DE FILM

- D. I. Suchianu*: Numai „zice și fuge”; *Ana Maria Nartî*: Sinceritate, competență, claritate; *Florica Ichim*: Raportări necesare; *Eugen Atanasiu*: Deschis și convingător; *T. Caranfil*: La temperatura marilor sentimente (nr. 7, p. 16—24)

RADIO — T.V.

- Alec Popovici*: Surîsul pe micul ecran (nr. 2, p. 24)
A. Buhoiu: Reporterul telesportiv (nr. 2, p. 25—27)
A. Sandu: Ecouri la „Cerbul de aur” (nr. 4, p. 37—38)
Dr. Pavel Cimpeanu: Radioteleviziunea și publicul (nr. 8, p. 1—21)
 Pe emisie: Radio Timișoara! *Mircea Șerbănescu*: Teatru radiofonic; *Ing. Gh. Ciulea*, prof. dr. docent *St. Cristache*, *U. Oprea*: Gazeta economică; *Maria Nicoară*: Un concurs radiofonic; *George Lungoci*: Recital eminescian; *Prof. Ion Crișan*: Valorificarea folclorului (nr. 8, p. 22—24)
Virgil Stoenescu: Teatrul radiofonic (nr. 9—10, p. 47)
Costin Ștefănescu: Micul ecran și unele probleme metodologice (nr. 9—10, p. 70—73)
Radu Gonciarov: Informația la Radio (nr. 11, p. 13)

RELAȚIA REDACȚIE — CITITORI

- Maria Ciocan*: Fluxul ideilor (nr. 5, p. 6—7)
Tania Tudose: Scrisorile, izvor de căutări continue (nr. 5, p. 8—9)
Emil Zamfirescu: Pagina a doua a „Vicții economice” (nr. 5, p. 10—11)
Neculai Roșca: Tinta muncii cu scrisorile (nr. 6, p. 1—3)
Cleopatra Rădulescu: Opinia cititorului în fiecare număr de ziar (nr. 6, p. 4)
Ion Minea: Informarea legislativ-economică prin presă (nr. 6, p. 5)
Victor Botez: Să discutăm despre funcția recreativă a ziarului (nr. 8, p. 25—26)
Ion Coțoi: Opinii de corespondent (nr. 8, p. 26)

PRESA ȘI BAZA POLIGRAFICĂ

- Gh. Stănculescu*: Cerințe elementare (nr. 7, p. 3—4)
Ștefan Izsák: Pentru o calitate mai bună (nr. 7, p. 4—5)
„Igazság”-Cluj: La secția de ziare din Cluj (nr. 7, p. 5)
Georg Dootz: Posibilități ce pot fi folosite mai bine (nr. 7, p. 6)
Platon Pardău: Suplețe și operativitate în organizarea muncii (nr. 9—10, p. 42)
Crăciun Bonta: Intreprinderile poligrafice să aplice măsurile adoptate (nr. 9—10, p. 43)
Petre Gheorghiu: Obligații comune ale redacției și tipografiei (nr. 9—10, p. 44)

- Fl. Stoenescu*: Cum se tipăresc publicațiile Academiei (nr. 9—10, p. 45—46)
Nicolae Wiesel: Tipografia și redacția — furnizor și beneficiar (nr. 11, p. 15—16)
Pavel Pintea: Subunitatea poligrafică din Piatra Neamț, un copil vitreg? (nr. 11, p. 17)

PRESA JUDEȚEANĂ

- Tudor Teodorescu-Braniște*: Cuvîntul unui vechi publicist (nr. 3, p. 3)
PUNCTE DE REPER ALE GAZETELOR JUDEȚENE:
 Articole scrise de redactori șefi și redactori de la gazetele din județele Alba, Argeș, Botoșani, Brașov, Cluj, Galați, Maramureș, Mureș, Olt, Satu Mare, Sibiu, Timiș, Vâlcea (nr. 4, p. 1—20)
D. Târnuțeanu: Reporter la „Informația Harghitei” (I) (nr. 5, p. 16—17)
Gh. Constantinescu: Secretariatul la un nou ziar (nr. 6, p. 8—9)
D. Târnuțeanu: Însemnări de reporter la un ziar județean (II) (nr. 6, p. 10—11)
Paul Marian: Preocupări generale și specifice în 4 săptămînale (nr. 6, p. 12—13)
Ernst Zehschneitzler: Noile publicații de limbă germană (nr. 6, p. 14—15)
I. Bălan: Cunoașterea sectoarelor, o problemă mereu actuală (nr. 6, p. 16)
Tiberiu Istrate: Literatura locală și cotidianul județean (nr. 6, p. 17—18)
Gh. Lavric și Iosif Bányai: „Informația Harghitei” și „Hargita” (nr. 7, p. 7—9)
I. Șinca: „Cronica sătmăreană” și problemele județului (nr. 7, p. 10—12)
L. Băciucu și A. Petronius: O experiență utilă în sprîjinul zootehniei („Viața Buzăului”) (nr. 7, p. 13—14)
Gh. Lavric: Realitățile județului definesc profilul ziarului (nr. 8, p. 12—15)
Zoltan Focht: Cum se urmărește eficiența articolelor pe teme economice („Drum nou” Brașov) (nr. 9—10, p. 30—32)
Gh. Pavel și T. Istrate: „Brigada fulger” în acțiune („Drumul socialismului”-Deva) (nr. 9—10, p. 33—34)
M. Manolache: Gazeta săptămînală în viața județului („Viitorul”-Turnu Severin) (nr. 9—10, p. 35—37)
Gh. Constantinescu: „Tribuna Ialomiței” — azi (nr. 9—10, p. 37—38)

SONDAJE — STUDII — CERCETĂRI

- Șerban Cioculescu*: Umorele în corespondența lui I. L. Caragiale (nr. 2, p. 19—21)
Ov. S. Crohmalniceanu: O inițiativă publicistică unică: „Bilete de papagal” (nr. 4, p. 32—34)
N. Vințeanu: Conținut și formă în ziaristică (nr. 5, p. 18—19)
Costin Ștefănescu: Cercetarea științifică interdisciplinară în activitatea culturală de masă (nr. 4, p. 27—28)
Irena Tetelowska: Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia (I) (nr. 3, p. 40—43)
Irena Tetelowska: Cercetări actuale asupra mijloacelor de comunicare de masă în Polonia (II) (nr. 4, p. 43—47)
Ion Chițu: Informatica și publicistica (nr. 7, p. 25—28)

SUMARUL numerelor apărute în anul 1968

- Gombó Pál*: Cu privire la genuri în presă (nr. 8, p. 39—43)
George Davidescu: Mijloacele de informare și înțelegere internațională (nr. 9—10, p. 74—75)
M. Statu: Mijloacele de comunicare și popularizarea științei („Journalisme” — Strasbourg) (nr. 9—10, p. 85—87)
Boris Burkov: Telexul și adevărul, o privire spre anul 2017 („Novosti”) (nr. 9—10, p. 88—91)

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ZIARIȘTILOR

- *** Alături de confrății noștri din Vietnam (nr. 2, p. 36)
- *** Oaspeți de peste hotare (nr. 4, p. 21—23)
- *** Filiala Brașov (nr. 4, p. 23)
- *** Clubul redactorilor de știință și tehnică (nr. 4, p. 23)
- *** Conferința de presă a dr. Bruno Pittermann (nr. 4, p. 31)
- *** Simpozion despre documentare (nr. 5, p. 14—15)
- *** Oaspeți de peste hotare (nr. 5, p. 25)
- *** Filiala Timiș (nr. 6, p. 34)
- *** Filiala Brașov (nr. 6, p. 34)
- *** Scrisoarea centralei ziaristilor din Cehoslovacia adresată Uniunii ziaristilor din R. S. România (nr. 7, p. 15)
- *** Filiala Dolj (nr. 8, p. 36)
- *** Instituirea premiului „Alexandru Sahia” (nr. 9—10, p. 26)
- *** Concurs pentru bustul lui Alexandru Sahia (nr. 9—10, p. 26)
- *** Filiala Brașov (nr. 9—10, p. 48)
- *** Filiala Deva (nr. 9—10, p. 49)
- *** Filiala Arad (nr. 9—10, p. 49)
- *** Conferința de presă cu delegația sovietică la „Zilele culturii sovietice” (nr. 9—10, p. 50)
- *** La clubul redactorilor de știință și tehnică (nr. 9—10, p. 51)

LA CASA ZIARIȘTILOR

- *** Expoziție de artă plastică (nr. 2, p. 34—36)
- *** Expoziția de fotografii „Uniunea Sovietică în imagini” (nr. 2, p. 37)
- *** Serile redacțiilor (nr. 3, p. 20)
- *** Manifestări culturale (nr. 4, p. 20)
- *** Expoziția de sculptură Valentina Boștină (nr. 5, p. 29)
- *** Carnavalul copiilor (nr. 6, p. 26)
- *** Expoziția de pictură Lucia Ioan (nr. 6, p. 26)
- *** Simpozion la Brașov (nr. 11, p. 14)
- *** Vizite de peste hotare (nr. 11, p. 14)

ANIVERSĂRI — ISTORIA PRESEI

- Eug. B. Marian*: Mark Twain și ziaristica (nr. 1, p. 11)
F. Moldovan: 100 de ani de la apariția revistei „Transilvania” (nr. 1, p. 22—24)
Aurel M. Alicu: „Dacia nouă” (nr. 1, p. 25)
Alexandru Plugaru: Momente ale presei comuniste brașovene (nr. 1, p. 26—27)
U. Dănculescu: Centrul internațional de învățămînt superior ziaristic de la Strasbourg la cea de a X-a aniversare (nr. 1, pag. 32—34)
T. Teodorescu-Braniște: Ion Vinea (nr. 2, p. 22—23)
I. Babici: Poziția presei românești față de Anschluss (nr. 2, p. 40—41)

- Gh. Dinu*: La tinerețea unui septuagenar (nr. 3, p. 10)
Gabriela Dolgu: Omagiu lui Gutenberg (nr. 3, p. 11—13)
Beatrice Hacker: Ucenicii lui Gutenberg în România (nr. 3, p. 12—13)

*** A 25-a aniversare a „României libere” (nr. 3, p. 16)

I. Felea: Contribuția ziarului „Munca” — acum 75 de ani — la crearea P.S.D.M.R. (nr. 3, p. 17—20)

*** Cu prilejul celei de-a 130-a aniversări a „Gazetei de Transilvania” (nr. 4, p. 41)

Damian Yurezeanu: Ideile și personalitatea lui Karl Marx (nr. 5, p. 20—24)

✓ *Mircea Gherman*: Momente ale „Gazetei de Transilvania” (nr. 5, p. 38—39)

I. Felea: 75 de ani de la apariția revistei „L'ère nouvelle” (nr. 6, p. 27—29)

Lya Benjamin: „Noua gazetă renană” despre 1848 în Țările Române (nr. 6, p. 30)

✓ *Ștefan Petraru*: Manifestări consacrate aniversării revistei „Transilvania” (nr. 6, p. 31)

✓ *Mircea Băltescu*: Valeriu Braniște, ziarist (nr. 7, p. 7, 37—38)

Florian Moldovan: Publicații pașoptiste (nr. 7, p. 39)

I. Felea: Un pamflet al lui C. Dobrogeanu-Gherea (nr. 8, p. 27—29)

I. Babici: Acum trei decenii. Presa românească și atitudinea ei împotriva dictatului de la München (nr. 8, p. 30—32)

C. Darie: Cabinet de presă într-un muzeu memorial (nr. 8, p. 33)

Eug. B. Marian: Théophraste Renaudot, un precursor (nr. 8, p. 34—35)

✓ *** 60 de ani de la nașterea lui Alexandru Sahia (nr. 9—10, p. 26—27)

Tudor Teodorescu-Braniște: Povestea unei reviste („Cuvîntul liber”) (nr. 9—10, p. 28—29)

50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România

Ion Iacoș: Presa și unirea (nr. 9—10, p. 52—57)

✓ *Florian Moldovan*: Spicuri din bresa bănățeană a vremii (nr. 9—10, p. 58—59)

Em. Boșca-Mălin: Pagini din trecutul presei din Sibiu, Blaj, Cluj, Oradea (nr. 9—10, p. 60—62)

I. Felea: „Socialismul” din 1918 (I) (nr. 9—10, p. 63—66)

M. C. Stănescu: „Apărătorul proletar” (1928—1930) (nr. 9—10, p. 67—69)

Mircea Rădulescu: Publicistul argentinian Lissandro de la Torre (nr. 11, p. 8)

I. Felea: „Socialismul” din 1918 (II) (nr. 11, p. 21—23)

CUM SCRIM

Flora Șuteu: Așa se naște un omonim (nr. 1, p. 20—21)

Mircea Cârloanță: Pseudojurnalisme... (nr. 1, p. 21)

Flora Șuteu: Epușul usa rupe sau licențele unor criptograme (nr. 2, p. 30)

L. Sărățeanu: Opiniile lui Grămătic (nr. 2, p. 31)

Magdalena Popescu-Marin: Reclama este totdeauna „sufletul comerțului”? (nr. 3, p. 32)

Magdalena Popescu-Marin: Protagonist (nr. 4, p. 39)

Mircea Cârloanță: La mica publicitate (nr. 4, p. 40)

Acad. Al. Graur: Rolul lingvistic al presei (nr. 5, p. 13—14)

Mircea Cârloanță: Pseudojurnalisme... (nr. 5, p. 31)

I. Chiru: Perle (nr. 5, p. 30)

SUMARUL
numerelelor apărute
în anul 1968

- Magdalena Popescu-Marin*: Absolutul relativ (nr. 6, p. 32—33)
Luiza Seche: Moda mini — o mini modă? (nr. 7, p. 30—32)
Acad. Al. Graur: Doctorantură, sau doctorat (nr. 8, p. 16—17)
Flora Șuteu: Sfat practic (nr. 9—10, p. 41)
Flora Șuteu: Atenție, neatenție și greșeală (nr. 11, p. 18—19)
Mircea Cârloaș: Instantanee redacționale (nr. 11, p. 20)

RECENZII — NOTE BIBLIOGRAFICE

- Boris Buzilă*: 12 repere culturale (Mircea Malita: „Repere”) (nr. 1, p. 15)
Mihai Mazanet: C. A. Moser: „Metodele de anchetă” (nr. 1, p. 16)
P. Paliu: Cîteva probleme privitoare la folosirea izvoarelor (nr. 2, p. 32—33)
Ulad Mușatescu: Almanahurile 1968 (nr. 2, p. 38—39)
Galina Bădulescu: Un izvor de cunoștințe indispensabile (nr. 3, p. 22—23)
I. Felea: „Prezențele” lui Ion Pas (nr. 4, p. 35—36)
Ioan Grigorescu: Musculatura eselui (Dumitru Popescu: „Biletul la control”) (nr. 5, p. 4—5)
 * * * Pentru biblioteca ziaristului (nr. 5, p. 16)
U. Câmpeanu: H. Dona-E. Preda: „Cinci coloane pe-antia” (nr. 6, p. 22)
B. U.: Un important instrument de cultură (I. Berg: „Dicționar de cuvinte, expresii, citate celebre”) (nr. 9—10, p. 39—40)
Cronicar: „Presa muncitorească și socialistă în România” (1907—1916) (nr. 11, p. 24—25)
 * * * Articole cu privire la probleme de presă și istoria presei apărute în publicațiile din țara noastră (ianuarie—iunie 1968) (nr. 11, p. 26—28)
 * * * Cărți despre presă apărute în țara noastră (nr. 11, p. 28)
 * * * Cărți despre presă de autori străini intrate în principalele biblioteci din țară, în anul 1968 (nr. 11, p. 29—30)
Marian Sandu: În obiectiv sportul (nr. 11, p. 31)

FOTOZIARISTICA

- Mircea Novac*: Obturatorul electronic (nr. 1, p. 28—30)
Al. Ginju: Din nou despre fotoinformație (nr. 2, p. 43—44)
A. Sandu: Lumea cea mare văzută de mari fotoreporteri (nr. 3, p. 34—35)
M. Novac: Cronoscopul electronic
Al. Ginju: Pregătirea multilaterală a fotoreporterilor (nr. 4, p. 40)
Traian Prosan: În căutarea unor răspunsuri (nr. 5, p. 37)
Al. Ginju: Fotografia de protocol (nr. 6, p. 23—25)
M. Novac: Obiectivul fotografic este sau nu obiectiv? (nr. 7, p. 33—34)
Eug. Iaroviți: Expoziția jubiliară a fotoreporterilor polonezi (nr. 7, p. 35)
Al. Ginju: Peisajul în paginile presei (nr. 8, p. 37—38)
Eug. Atanasiu: Karel Stoll (R.S. Cehoslovacă) maestru al instantaneului de artă (nr. 9—10, p. 76—78)
Eug. Iaroviți: Tendințe și cerințe actuale (nr. 9—10, p. 78—79)

- Teodor Crișan*: Intr-o expoziție orădeană (nr. 9—10, p. 80)

INSEMĂRI DE PESTE HOTARE

- D. Todericu*: Secvențe din Nürnberg (nr. 1, p. 35—36)
Ion Fintinaru: La Geneva, 40 de ziaristi din 21 de țări au dezbătut probleme ale dezarmării nucleare (nr. 5, p. 32—34)
Petru Cristea: Pe pământul fierbinte al Braziliei (I) (nr. 5, p. 35—36)
Petru Cristea: Pe pământul fierbinte al Braziliei (II) (nr. 6, p. 35—36)
Dan Berindei: Congresul de istorie a jurnalismului de la Trento-Triest (nr. 7, p. 29)
Mircea Moarcăș: Insemnări de trimis special (nr. 9—10, p. 81)
Al. Ginju: Prin expoziția de fotografii din Tbilisi (nr. 9—10, p. 83—84)

DOCUMENTAR, PRESA DE PESTE HOTARE

- * * * Un document despre situația presei din Grecia (nr. 1, p. 37—38)
 * * * Scrisoarea ziaristului grec Tassos Dimou către J. M. Hermann, președintele O.I.Z. (nr. 1, p. 38)
Milena Comarnescu: Un examen al responsabilității (nr. 1, p. 39—40)
 * * * În presa vestgermană se accentuează concentrarea (nr. 2, p. 45—46)
St. Streja: Presa franceză azi (nr. 3, p. 38—39)
 * * * „Haosul electronic” este inevitabil? (După „Observer”) (nr. 3, p. 44—45)
 * * * Agenția TASS (nr. 3, p. 46)
H. Dona: Fenomene noi în presa locală occidentală (nr. 4, p. 21)
St. Streja: Presa italiană (nr. 4, p. 42)
 * * * Între „cavalerii” peniței (nr. 4, p. 48)
 * * * Presa din țările scandinave (nr. 6, p. 37)
Dumitru Popa: Cadrul de activitate al presei grecești (nr. 6, p. 38—39)
Frank Entwisle: Reporter și reportaj la televiziune (nr. 7, p. 40—41)
St. Streja: Presa din Austria și Elveția (nr. 7, p. 42—43)
 * * * „Informațiile omului și informațiile mașinii” (traducere din „Notizie e Commenti”-Roma) (nr. 8, p. 44—45)
N. T. R. Singam: „Exactitate, concizie, sinceritate” (nr. 8, p. 46—47)
St. Streja: Presa din țările Benelux și din Danemarca (nr. 8, p. 47—48)
St. Streja: Presa din Japonia (nr. 9—10, p. 92)
St. Streja: Presa din Canada (nr. 9—10, p. 93)
St. Streja: Presa din Mexic (nr. 11, p. 81)

SUPLIMENTE ALE REVISTEI „PRESA NOASTRĂ” ÎN 1968

- Lucrările celui de-al XXXII-lea Congres al A.I.P.S.
 — Caiete de ziaristică Nr. 1 (Organizarea și activitatea unei redacții — Preliminarii la genurile jurnalistice)
 — Caiete de ziaristică Nr. 2 (Informație și reportaj)

OUR PRESS

Review of the Journalists' Union of the Socialist
Republic of Romania
XIIIth Year No. 12 (152), December 1968

CONTENTS

MODERN MODALITIES OF JOURNALISM AND THEIR ROLE IN INCREASING THE EFFICIENCY OF THE LOCAL PRESS. Working conference of journalists of the county papers held at the Bucharest House of Journalists (page 1)

...

Prof. D. Docent Emil C. Crăciun: The Physiological CULTURAL PAGES OF THE COUNTY

THE CULTURAL PAGES OF THE COUNTRY PAPERS. Tiberiu Brăescu: A Fundamental Requirement — Personality (4—5); Ion Cucu: The Functional Character of the Page (6)

VIEWS ON REPORTERS, REPORTAGES AND INQUIRIES. D. Dorian: How Much and What Do We Tell the Readers? (7); Traian Filip: The Condition of the Reporter (8—10); V. Nicorovici: Good Reporters — Good Reports (11—12); T. Caranfil: What I Liked in 1968 (13—14)

POLLS AND RESEARCH. Costin Ștefănescu and Milena Comarnescu: On the Tracks of News Published by Factory Papers (15—17)

HOW WE WRITE: Flora Șuteu: Ditties... (18—19)

THE PRESS AND THE PRINTING HOUSES: Gheorghe Constantinescu (Interviewing Engineer Constantin Tronaru, Eng. Constantin Ciurea and Engineer Vladimir Ulceru): For the Time Being, Only Prospects (20—21); R. Sulimsohn: There Are Still Plenty of Unused Possibilities (22); M. Sandu: A Suggestion (23)

BRIEFS. T. Teodorescu-Braniște: Ross at the Age of 70 (23); At the Journalists' House (24); The Printer and Printer's Day (25); The Evolution of Printing in Romania Exhibition (25)

BIBLIOGRAPHY. Dumitru Lazăr: The Romanian Literary Press, vol. I—II (27); Contents of the issues of „Our Press” published in 1968 (28—31)

...

SUPPLEMENT:

„Notebooks on Journalism” No 3, 1968 featuring the exposés and the resumé of the discussions at the Conference of Journalists of the County Papers held at the House of Journalists.

НАША ПЕЧАТЬ

Журнал Союза Журналистов Социалистической
Республики Румынии
Год издания XIII, № 12 (152), декабрь 1968 г.

СОДЕРЖАНИЕ

СОВРЕМЕННЫЕ ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА И ИХ РОЛЬ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕСТНОЙ ПЕЧАТИ (Рабочее совещание редакторов уездной печати, состоявшееся в столичном Доме журналистов) (стр. 1)

...

Проф. доктор доцент Эмил Крăчун: О физиологии журналиста (2—3)

КУЛЬТУРНАЯ СТРАНИЦА В УЕЗДНОЙ ПЕЧАТИ. Тибериу Брэеску: Основное требование — самобытность (4—5) Ион Куку: Функциональный характер страницы (6)

МНЕНИЯ О РЕПОРТЕРАХ, РЕПОРТАЖАХ И АНКЕТЕ. Д. Дорриан: Сколько и что сообщаем читателю? (7) Траян Филип: Положение журналиста (8—10); В. Никорониц: Хорошие репортеры — хорошие репортажи (11—12); Т. Каранфил: Что мне понравилось в 1968 году? (13—14)

ЗОНДИРОВАНИЯ, ИССЛЕДОВАНИЯ. Костин Șтефănescу, Милена Комарнеску: По следам информации заводских газет (15—17)

КАК МЫ ПИШЕМ. Флора Шутеу: Письмеца... (18—19)

ПЕЧАТЬ И ПОЛИГРАФИЧЕСКАЯ БАЗА. Георге Константинеску (интервью с инженерами Конст. Тронару, Конст. Чурия и Владимир Улчеру): Пока... лишь перспективы (20—21); Р. Сулимзон: Есть еще достаточно неиспользованных возможностей (22); М. Санду: Маленькое предложение (23)

МОМЕНТЫ. Т. Теодореску-Браниште: Россу 70 лет (23); В доме журналистов (24) Типограф и его день (25); Выставка „Развитие печатного дела в Румынии (25)

БИБЛИОГРАФИЯ. Думитру Лазăr: Румынская литературная печать (том I—II) (27). Содержание номеров журнала „Наша печать” за 1968 год (28—31)

...

ВКЛАДЫШ:

„ТЕТРАДИ ПО ЖУРНАЛИСТИКЕ”. № 3/1968, содержащие выступления и резюме дебатов Совещания редакторов уездной печати, состоявшегося в Доме журналистов

ULEI

din germeni de porumb

PENTRU SALATE
SI GATI

ARE GUST
PLACUT

INTERVINTE
FAVORABIL
IN
METABOLISMUL
COLASTROULUI

CONTINE
VITAMINA E

PREIUL
7,50 lei
SI CIA
DE 300 ml

Ulei

Ulei
DIN GERMI
PORUM

ÎNTRERINDREA
DE PANIFICAȚIE
produce

„DOLJ”

delicioasa

RULADĂ

CU GEM DE FRUCTE
PRODUS CU SAZONAR AROMATIZAT

Rulada

contine:
ouă, zahăr, grăsimi

RULADA CU GEM, CREME DIFERITE
ȘI CU CACAO ESTE

hrănitoare

și

gustoasă

CU GEM DE FRUCTE
PRODUS CU SAZONAR AROMATIZAT

P. 11583

presa noastră

caiete de ziaristică

1/1968

Editate de revista "Presă noastră"
în colaborare cu catedra de
teoria și practica presei de la
Universitatea București

CUVINT INAINTE

Pe baza propunerilor făcute de numeroși ziaristi, revista "Presa noastră", în colaborare cu Catedra de teoria și practica presei de la Universitatea București, editează, în supliment, un ciclu Caiete de ziaristică.

Caietele de ziaristică vor cuprinde texte privind: principiile de organizare ale activității redactionale, genurile gazetărești și alte probleme ale teoriei și practicii jurnalistice. Vom publica de asemenea un ciclu de articole de inițiere în legătură cu prezentarea grafică a presei. Rubrica "Întrebări și răspunsuri" va oferi posibilitatea unui dialog calificat în legătură cu cele mai diverse probleme ale pregătirii și perfecționării profesionale.

Vom tipări de asemenea unele texte documentare de larg interes din presa de specialitate de peste hotare.

Și pentru că orice activitate este perfectibilă, redacția așteaptă, o dată cu inaugurarea suplimentului Caiete de ziaristică, observațiile, sugestiile și propunerile celor interesați în studierea problemelor de teoria și practica presei.

In acest număr:

- Organizarea și activitatea unei redacții
- Preliminarii la genurile jurnalistice

ORGANIZAREA ȘI ACTIVITATEA UNEI REDACTII

FORMELE ORGANIZATORICE ale ziarului comunist exprimă normele după care se orientează munca de conținut a fiecărei publicații. În organizarea redacțiilor, nu există scheme-tip. Această organizare depinde de o serie de factori:

1. Sarcinile ziarului;
2. Cititorii cărora i se adresează;
3. Locul și domeniul în care-și exercită activitatea;
4. Cadrele pe care le posedă;
5. Tradițiile progresiste ale presei.

Eficacitatea oricărei forme de organizare se măsoară prin capacitatea ziarului de a-și îndeplini cât mai bine sarcinile specifice, determinate de realitățile economice, sociale, culturale ale județului, localității în care-și desfășoară activitatea.

Organismul redacțional trebuie să funcționeze eficient. Eficiența, în acest caz trebuie înțeleasă în laturile sale majore, interdependente: a) eficiență politică, și b) eficiență economică.

Aceasta presupune întărirea continuă a unității de acțiune a întregului colectiv redacțional, organizarea activității redacționale pentru a putea obține, cu mijloace minime cheltuite, maximum de informare și un înalt nivel de comentariu. Eficiența se calculează, în fond, în raport cu influența ziarului în mare, cu numărul de exemplare difuzate prin abonamente și prin vânzarea la chioc.

În fruntea colectivului de conducere al ziarului se află redactorul șef. El trebuie să fie un om cu experiență politică și ziaristică, multilateral pregătit pentru a putea orienta întreaga activitate redacțională, a cărei și aviza în deplină cunoștință de cauză ceea ce se publică în ziar. Redactorul șef trebuie să dea dovadă de fermitate politică, de inițiativă

vă, spirit de răspundere și curaj în abordarea temelor celor mai importante. În îndeplinirea atribuțiilor sale, redactorul șef este ajutat de unul sau mai mulți adjuncți. Primul dintre ei ține locul redactorului șef în caz de absență. Fiecare redactor șef adjuncț răspunde de un anumit domeniu de activitate, de un grup de secții sau rubrici.

COLEGIUL DE REDACTIE. Redactorul șef este sprijinit în munca sa de un colegiu de redacție, expresie a conducerii colective a redacției. Membrii colegiului sînt recrutați dintre zariștii cei mai pregătiți, nu după principiul funcției (deși funcția pe care o ocupă, constituie o dovadă a calificării respectivului ziarist). Componența colegiului de redacție se stabilește în raport de profilul și sarcinile publicației respective. În colegiul de redacție intră de obicei redactorul șef, redactorul șef adjuncț, secretarul general de redacție și șefii cîtorva secții principale. În ședințele sale, colegiul discută și aprobă zilnic macheta numărului de ziar care urmează să apară a doua zi, planurile de muncă și de materiale. Colegiul ascultă dări de seamă ale secțiilor și corespondenților, organizează consfătuiri cu corespondenții voluntari, cu cititorii, discută și aprobă măsurile organizatorice și economico-administrative în cadrul redacției. Colegiul de redacție în frunte cu redactorul șef conduce munca de scoatere a ziarului. În acest scop, membrii colegiului de redacție citesc în întregime, pe rînd, fiecare număr de ziar. Hotărîrile colegiului de redacție se dau sub formă de dispoziții ale redactorului șef.

SECRETARIATUL DE REDACTIE conduce întreaga activitate pentru scoaterea fiecărui număr de ziar. Secretariatul ține legătura directă cu tipografia, cu Agerpresul; lui i se adresează organizațiile și instituțiile din afară sau diferite persoane pentru a transmite comunicări sau a cere anumite relații. Secretariatul coordonează - sub directă îndrumare a conducerii redacției - munca de planificare, păstrează materialele ce urmează a fi publicate. Secretariatul are și o serie de sarcini organizatorice: pregătește materialele ce urmează a fi discutate de colegiu, organizează ținerea ședințelor de discutare a machetei numărului de a doua zi, coordonează plata onorariilor pentru colaboratori. Datorită

acestor multiple și foarte importante sarcini pe care le are de îndeplinit, munca secretariatului de redacție este una din cele mai însemnate din redacție. De aceea este foarte important ca secretariatul să lucreze cu precizie, organizat, ca în cadrul lui să fie antrenati ziaristi energici, foarte buni cunoscători ai muncii gazetărești în ansamblul ei și ai problemelor tehnicii tipografice.

Una din cele mai importante sarcini a secretariatului o constituie întocmirea machetei.

Ce este o machetă? O machetă este schița numărului de ziar sau revistă. Ea se întocmește prin marcarea pe o foaie de hârtie, de proporții mai mici, sau de dimensiunea unei pagini reale de ziar - a fiecărui material. Asemenea schițe de pagini puse una lângă alta înfățișează schema numărului de ziar care urmează să apară a doua zi.

Intocmirea machetei unui număr de ziar ridică numeroase și diferite probleme. Macheta se face cunoscând bine materialele care urmează să fie paginate. Înainte de a începe întocmirea machetei, secretarul trebuie să facă o lectură atentă a articolelor, reportajelor, informațiilor, cronicilor care se află în "portofoliul" redacțional, să ceară lecțiilor, dacă e cazul, să le revadă și să le pună la punct. Secretariatul de redacție trebuie să lucreze împreună cu secțiile și cu autorii pentru îmbunătățirea materialelor și eventual pentru reducerea lor, în raport cu spațiul rezervat în pagină.

Secretariatul de redacție trebuie să vadă dacă a intervenit o problemă nouă, neprevăzută, care trebuie oglindită și fără de care ziarul de a doua zi nu poate să apară. În astfel de cazuri, secretariatul cere secției respective, redactorilor de specialitate sau celor care fac de serviciu în secție, să scrie materialele care vor trebui să apară în ziarul de a doua zi.

Un alt factor de care e necesar să țină seama secretariatul de redacție, în momentul în care pornește la realizarea machetei, este echilibrul numărului de ziar. E vorba, între altele, de raportul între materialul informativ și cel comentativ, de cantitatea de ilustrații, de varietatea genurilor ziaristice, de respectarea criteriului geografic

(adică ce localități, orașe, municipii sînt prezentate). Secretariatul conduce și alte servicii care conlucrează la realizarea ziarului: corectură, ilustrație (fotografii și desenatori), documentare ș.a.

În cadrul preocupărilor principale și permanente ale secretariatului se înscrie urmărirea cu strictețe a graficului de apariție, a mersului difuzării, astfel ca ziarul să ajungă la timp în mîinile cititorilor.

Avînd în vedere aceste sarcini, în fruntea secretariatului se află la ziarele centrale secretarul general de redacție, unul dintre cadrele cele mai bine pregătite din punct de vedere politic și ziaristic ale redacției, care cunoaște bine problemele tehnice ale alcătuirii unei publicații.

PENTRU REALIZAREA UNEI MUNCII REDACȚIONALE DE CALITATE trebuie să se asigure o largă participare la munca redacțională a tuturor redactorilor. Vorbind despre acest aspect al muncii publicistice, V.I.Lenin scria: "Nu încapă îndoială că în acest domeniu este imperios necesar să fie asigurat un cîmp larg inițiativei personale, înclinațiilor individuale, să se dea cîmp liber gândirii și fanteziei, forme și conținutului^{*)}.

În cele mai multe redacții veriga principală în structura organizatorică este SECȚIA. Sarcinile și numărul secțiilor sînt în raport direct cu profilul publicației; se are în vedere organizația care o editează, domeniul de activitate de care se ocupă, categoria de cititori căreia i se adresează, periodicitatea, formatul, ca și alți factori. Reținem că această formulă organizatorică nu trebuie concepută ca un cadru fix, dat odată pentru totdeauna. În strînsă legătură cu procesul rapid de modernizare și profilare tot mai accentuată a presei românești contemporane apar noi forme organizatorice. Astfel, unele redacții organizează colectivul redacțional pe rubrici; fiecare redactor răspunde de un anumit domeniu de activitate (industrie, agricultură, probleme internaționale, teatru, film, cultură de masă, sport ș.a.). Este un proces de simplificare a structurii organizatorice, de dispariție a ve-

*) V.I.Lenin: Despre presă, pag. 241

rigilor intermediare (secția, șeful acesteia), în vederea îndeplinirii cu mai mare operativitate, mai multă competență (determinată de specializarea pe care rubrica o impune) și cu un sporit spirit de inițiativă și răspundere personală a sarcinilor.

În fiecare secție este repartizat un anumit număr de redactori, după importanța și complexitatea obiectivelor. Secția este condusă de un șef de secție care organizează munca secției, îndrumă activitatea fiecărui redactor, răspunde - în fața conducerii publicației respective - de îndeplinirea sarcinilor care revin secției.

Iată - mai jos - câteva din secțiile unei redacții ale unui ziar cotidian central. (De precizat că nici un cotidian politic, central, de informație generală nu are toate secțiile amintite mai jos. Am luat doar o schemă generală, făcându-se, acolo unde e cazul, precizări în legătură cu fiecare secție și cu redacția din care face sau poate face parte):

CORPUL REDACȚIONAL - redactorii și reporterii - este cuprins în următoarele secții:

- Economică (sau industrială), care se ocupă de problemele industrii, transporturilor, finanțelor, construcțiilor, comerțului ș.a.
- Agrară, care se ocupă de toate problemele din agricultură;
- Viata de partid, care se ocupă cu problemele vieții interne de partid, cu informații asupra activității organizațiilor de partid, cu analize ale muncii de partid în diferite domenii;
- Viata de organizație (de U.T.C., sindicală ș.a.), care se ocupă de problemele interne ale diferitelor organizații de masă; această secție se găsește la publicațiile care sînt organe ale organizațiilor de masă;
- Construcția de stat, care se ocupă cu munca organelor de stat și în special a consiliilor populare, cu activitatea deputaților, cu participarea maselor la conducerea treburilor obștești;
- Propagandă, în cadrul căreia sînt, de regulă, elaborate materialele teoretice privind probleme centrale ale construcției socialismului;
- Literatură, artă și cultură de masă;
- Știință și tehnică (la multe ziare e combinată cu secția de pro-

pagandă);

- Probleme internaționale;
- Probleme cetățenești;
- Rețeaua locală, care organizează și coordonează activitatea corespondenților permanenți ai ziarelor din județe și centre mai importante;
- Una dintre secțiile importante este secția Scrisori, care muncește cu corespondenții voluntari, primește și rezolvă scrisorile și sesizările venite de la cititorii ziarului.

Desigur, la un ziar județean, nu e nevoie să existe toate aceste secții. Dimpotrivă, organizarea corpului redacțional în 3-4 secții de profiluri largi contribuie la mai buna organizare a muncii, la creșterea operativității. Esențial este ca nici una dintre temele principale să nu lipsească din corpul ziarului.

Pentru a face din ziarul sau revista la care lucrăm un instrument puternic și multilateral, pentru a-l transforma într-un organ de mobilizare a tuturor cititorilor la îndeplinirea politicii partidului și statului nostru, este necesar, în primul rând, să se organizeze în mod corespunzător munca aparatului redacțional, care trebuie să fie bine pus la punct, elastic, să cunoască temeinic problemele practice ale vieții de stat și publice, un colectiv capabil să-și concentreze atenția asupra evenimentelor importante dintr-un anumit domeniu.

PLANIFICAREA MUNCII REDACȚIONALE asigură îndeplinirea sarcinilor ziarului, legătura ziarului cu viața. Planul ziarului nu este o simplă listă a materialelor, pe care redacția intenționează să le publice în decursul unei anumite perioade de timp, ci un program de muncă al organului de presă respectiv. Un plan bine chibzuit dă posibilitatea ziarului să-și concentreze atenția asupra principalelor probleme care trebuie rezolvate într-o anumită perioadă, să observe la timp fenomenele noi, să le sprijine, să comenteze și să informeze pe cititori operativ și bine. Planul trebuia să asigure un just echilibru tematic al ziarului în ansamblu, stabilind temele principale care trebuia să-și găsească oglindirea în ziar. Planul ziarului are ca scop asigurarea unei varietăți a genurilor gazetărești și pregătirea din timp a unor materiale

importante a căror elaborare necesită un volum mai mare de muncă (deplasare mai îndelungată pe teren, studierea atentă a diferiților factori care vor trebui luați în considerare în elaborarea materialului). Planul contribuie și la o bună organizare a muncii redacției, exclude graba și agitația inutilă, permite să fie folosită capacitatea fiecărui membru al aparatului redacțional.

S-ar putea pune întrebarea: de vreme ce ziarul trebuie să oglindească zilnic ceea ce este nou, esențial, evenimentele zilei, despre ce planificare poate fi vorba? Deși este firesc ca redacția să nu poată prevedea tot ce se va întâmpla în viața bogată și multilaterală a țării noastre, totuși ziarul nu trebuie să rămână niciodată în urma evenimentelor, redacția este obligată să pună în lumină la timp cele mai importante fenomene din viața societății noastre și tocmai acestui scop îi servește planul ziarului.

Planificarea la ziar este mobilă și deci strâns legată de actualitate. De unde rezultă că un ziar poate suferi modificări fundamentale chiar cu o oră sau cu o jumătate de oră înainte de intrarea în rotativă, ba, uneori pot interveni evenimente care să necesite introducerea unor materiale chiar după ce o parte a tirajului a început să se tipărească. Întrucât evenimentele sînt, unele previzibile, dar foarte multe imprevizibile, planificarea trebuie să țină seama de acest lucru. Planurile de activitate redacțională trebuie astfel întocmite încît să poată fi schimbate rapid și eficace în raport cu evenimentele de actualitate.

Planurile care se întocmesc în redacție sînt de mai multe feluri:

În primul rînd, în redacții se întocmesc planuri tematice de perspectivă, de lungă durată, planuri tematice care nu trebuie să cuprindă prea multe probleme, deoarece este greu de presupus că o redacție își poate face un plan de lungă durată prevăzînd în amănunt cum va arăta fiecare număr de ziar. Planul tematic cuprinde probleme de bază, pe care redacția trebuie să le urmărească o anumită perioadă, de pildă, două-trei luni de zile. Astfel redacția își propune să urmărească una sau două probleme ale vieții de partid, economice, culturale ș.a., teme mari care ajută redacția să-și direcționeze activitatea, să nu uite

cea ce este important. Acest plan de perspectivă cuprinde însă și anumite puncte concretizate în materiale. Este vorba de materiale de greutate, materiale ideologice, de propagandă, de anumite materiale beletristice de amploare, pe care ziarul le publică din când în când, de analize ample pe diferite probleme economice, culturale, de anumite anchete sociale, adică de acele materiale pe care ziarul le publică la rîstimpuri mai mari și care necesită mai multă muncă decît materialele obișnuite.

În afară de planurile de perspectivă, redacțiile întocmesc și utilizează și planuri lunare. În planurile lunare, desprinse din planurile de perspectivă, temele sînt concretizate, indicîndu-se titlul, genul, autorul și dimensiunea materialelor. Dar nici în planul lunar nu se indică data apariției, ci numai data de predare a materialului la secretariatul de redacție. Planul lunar nu cuprinde însă strict numărul de materiale care trebuie publicate, ci o cantitate ceva mai mare decît cea necesară să intre în ziar într-o anumită perioadă. Aceste materiale și cele care n-au putut să apară la data planificată - desigur dacă nu și-au pierdut importanța, actualitatea - sînt păstrate la secretariat. Rezerva aceasta de materiale se cheamă portofoliu. Trebuie arătat că portofoliul singur nu permite scoaterea unui număr de ziar. Aceasta pentru că în ziar trebuie să-și găsească loc materialele cele mai actuale, legate de evenimentele zilei a cărei dată o poartă numărul de ziar respectiv. În portofoliu, secretariatul de redacție are însă multe din materialele de care are nevoie (în special reportaje, articole, cronici literare, anchete).

Secretariatul are sarcina de a urmări realizarea îndeplinirii planificării pe secții sau rubrici, predarea la timp a materialelor prevăzute, pentru a putea întocmi un ziar echilibrat și variat. Pentru ca portofoliul să nu fie alcătuit din materiale depășite, secretariatul de redacție, pe baza propunerilor secțiilor și a indicațiilor conducerii ziarului, introduce probleme noi, care se ivesc, scoate din plan ceea ce fusese prevăzut și înainte timp s-a realizat sau nu mai corespunde. De aceea, el trebuie să cunoască toate problemele pe care le ridică activitatea generală a redacției.

Planurile lunare cuprind de asemenea măsuri organizatorice pentru deplasări, munca cu corespondenții, consfătuiri cu cititorii ș.a.

În redacții se întocmesc și planuri săptămânale sau decadale, care sînt mult mai concrete, mai precise. În ele se indică felul materialului, autorul, titlul, mărimea în rînduri, data predării, apariția în ziar. Această planificare săptămînală sau decadală nu trebuie să fie nici ea rigidă. Nu pot fi planificate pînă și cele mai mici amănunte, legate de evenimentele la zi. În întocmirea acestui plan trebuie să se aibă în vedere profilul publicației, paginile speciale, rubricile fixe, periodicitatea lor.

Ultima etapă a planificării este întocmirea machetei numărului de ziar.

În afara planurilor amintite, redacțiile mai întocmesc planuri pentru anumite campanii de presă, planurile suplimentelor, planul paginilor speciale ș.a.

PE SCURT DESPRE SURSELE PLANIFICĂRII:

Planurile de activitate se întocmesc pe baza studierii atente a realității, a problemelor vieții. De aceea, munca pe teren a redactorilor, a reporterilor, contactul lor cu oamenii, cu organele de partid și de stat este un element esențial al muncii ziaristice, al planificării curente și de perspectivă.

O sursă esențială de indicații o constituie documentele de partid și de stat, cuvîntările conducătorilor partidului, articole apărute în "Scînteia".

Pe lîngă redacțiile noastre trebuie să existe un larg activ de colaboratori și de consultanți. Un ziar de ținută trebuie să antreneze în munca sa specialiști bine pregătiți care să contribuie la întocmirea planului, la orientarea și organizarea activității redacționale.

O altă sursă importantă pentru întocmirea unor planuri vii și judicioase o constituie studiarea atentă a scrisorilor și sesizărilor oamenilor muncii, care oglindesc aspecte însemnate din munca diverselor colective, aduc la cunoștință realizările și critică lipsurile existente.

X

PRINCIPIILE ȘI STRUCTURA ORGANIZATORICĂ, întreaga activitate desfășurată pe baza lor sînt menite să slujească obiectivelor majore ale publi-

cației respective. Ele trebuie să asigure puritatea ideologică, respectarea adevărului, informarea operativă și intervenția promptă în toate problemele, maleabilitatea de acțiune, capacitatea de a îndeplini cele mai neprevăzute sarcini în scopul informării operative și orientării competente a publicului cititor.

PRELIMINARII LA GENURILE JURNALISTICE

DIFERITE TEXTE APARUTE IN PRESA aparțin unor categorii diferite atât în ceea ce privește conținutul cât și în ceea ce privește mijloacele de expresie.

Ziaristica contemporană cunoaște un număr apreciabil de asemenea forme, de modalități de expresie, de categorii ale jurnalisticii. Sînt formele proprii, genurile (și speciile) în care se structurează conținutul presei și care se diferențiază după compoziție, stil, temă.

De-a lungul istoriei, pe măsura dezvoltării societății, pe măsura creșterii numărului cititorilor, pe măsura perfecționării mijloacelor tehnice de imprimare și difuzare, presa s-a îmbogățit continuu cu noi modalități de prezentare a informației și de influențare a opiniei publice, cu noi genuri și specii ziaristice. E de-ajuns să ne gândim, de pildă, la profundele transformări în ce privește conținutul și sfera de cuprindere pe care le-au parcurs genurile jurnalistică de pe vremea modestelor "aviso"-uri și "relation"-uri de la sfîrșitul secolului al XV-lea, care relatau un singur eveniment în forma informației sau a reportajului informativ, pînă în zilele noastre, cînd presa a devenit parte integrantă a vieții omului modern, iar "registru" genurilor jurnalistică extrem de complex.

Fără a intra în amănunte, trebuie să subliniem că există o dublă evoluție a genurilor. În anumite împrejurări concret-istorice, unele genuri capătă o importanță mai mare, trec pe primul plan, altele coboară, iar altele dispar (temporar sau definitiv). Totodată se observă și o evoluție internă a genului, care merge pe linia profilării tot mai accentuate a presei. Informația, de exemplu, a evoluat în strînsă legătură cu creșterea operativității, evenimentul actual transmis cu maximă operativitate fiind indisolubil legat de presă.

Creșterea vertiginoasă a fluxului de informații, a interesului tot mai larg al oamenilor pentru ceea ce se întâmplă în lume, dar și reducerea bugetului de timp afectat lecturii ziarului au determinat schimbări însemnate în modul de organizare a activității de presă prin punerea accentelor pe materialul de ultimă oră. Articolul, ca să luăm încă un exemplu, a evoluat, la rândul lui, de la expunerea unor teze, spre o tratare tot mai concretă, cu caracter de documentar.

Complexitatea și bogăția realității obiective, a faptelor de viață și evenimentelor contemporane poate fi redată cu succes în coloanele presei prin utilizarea cu pricepere a celor mai diverse genuri, apărute și perfecționate neîncetat în practica jurnalistică.

CUM DROSBIM UN GEN DE ALTUL? CARE ESTE SPECIFICUL FIECĂRUI GEN?

Granițe fixe, imuabile nu există. Se disting însă unele trăsături caracteristice de care se ține seama în delimitarea diferitelor genuri și specii gazetărești.

O primă diviziune a genurilor gazetărești este însăși aceea izvo-
rită din cele două principale funcții ale presei: informativă și comen-
tativă. Avem astfel o grupă de genuri informative și o grupă de genuri cu caracter de comentariu. Într-o informație nu există un comentariu explicit. El este pus în lumină prin alte mijloace gazetărești, prin selecția anumitor informații, prin felul cum sînt scoase în lumină și ierarhizate anumite aspecte, prin locul pe care îl acordăm informațiilor în pagină, prin litera și formatul pe care le folosim. În cazul unui articol, al unui comentariu, lucrurile nu mai stau așa. Articolul ca și comentariul (care este un articol pe o singură temă la zi) au în genere un caracter mai direct în expunerea și argumentarea unei teme. Elementul de comentariu urcă și coboară ca sensibilitatea mercurului unui termometru, gradat și echilibrat, în strînsă legătură cu poziția ziarului în care apare articolul.

Textele publicate în presă diferă apoi prin rolul lor, prin obiectivele pe care le urmărește ziarul: unele tratează teme operative,

la ei, altele se ocupă de dezbaterăa unor probleme mai complexe, unele relatează despre locuri și oameni, altele comentează anumite evenimente ș.a.m.d. Ziarul își propune, în fiecare caz în parte, sarcini anumite care, firește, pot fi îndeplinite prin folosirea unor genuri deosebite. Într-un anumit mod prezentăm, de pildă, cititorilor un om, o secție sau o întreprindere care au obținut rezultate remarcabile (aici fiind mai indicate portretul sau reportajul monografic) și în alt mod ne vom ocupa de un caz de încălcare a normelor legale, de etică, unde vom putea utiliza cu mai mult efect nota critică sau foiletonul satiric. Această delimitare nu este deci fortuită, întâmplătoare, pur subiectivă. Dar o categorisire numai după temă nu poate determina în mod exhaustiv alegerea genului. Desfășurarea unei adunări sau debateri, de pildă, oferă ziaristului mai multe posibilități, fie pentru realizarea unui text informativ, fie pentru desfășurarea unei anchete mai ample. Intervin alți cîtiva factori: orientarea materialului, faptele pe care se pune accentul, profilul publicației și, bineînțeles, talentul, spiritul creator al publicistului.

În diferențierea genurilor trebuie să avem în vedere și alte elemente. O serie de genuri reflectă realități cu care ziaristul vine direct, nedijlocit, în contact (informația, reportajul, interviul, articolul, ancheta), altele (revista presei) se ocupă de texte apărute în diverse organe de presă, citindu-le pentru felul cum au oglindit (just sau eronat) evenimentele. Probleme importante ridică alte genuri: cronica literară, recenzia, nota bibliografică. În acest caz genul gazetăresc utilizat nu e oglinda faptului sau evenimentului la desfășurarea căruia reporterul sau redactorul a fost "martor ocular". Textele respective se ocupă de creații ale spiritului uman, redactorului revenindu-i - în ultimă instanță - sarcina de a pătrunde semnificația conținutului și a dezvălui desăvîrgirea formei romanului, volumului de poezii, operei dramatice.

O altă trăsătură a genurilor o constituie stilul, limba, compoziția lor. Nu putem concepe, de pildă, un foileton satiric căruia să-i

lipsească ironia, umorul; foiletonul presupune apoi și o anumită desfășurare dramatică, un ritm propriu dezvoltării acțiunii, din care nu sînt excluse surprizele, întorsăturile neașteptate⁴⁾.

Aceste cîteva trăsături - și, firește, și altele - ne pot ajuta să cunoaștem rolul și importanța genurilor jurnalistice, să stabilim raportul real dintre ele și mai cu seamă să putem alcătui numere de ziar interesante, variate ca tematică și atractive sub raportul prezentării materialului divers pe care ni-l oferă realitatea. Un bun număr de ziar este acela în care sînt folosite, cu pricepere și discernămint, numeroase genuri jurnalistice. Presa românească, presa de peste hotare ne oferă în acest sens nenumărate exemple.

Înainte de a încheia aceste sumare observații și de a aminti cîteva dintre genurile ziaristice mai des utilizate, este necesar să subliniem distincția dintre genul jurnalistic și specia jurnalistică. Genul are o sferă mai largă în cadrul căreia se înglobează cîteva specii ale aceluiași gen. Reportajul, de pildă, cuprinde, între altele, și instantaneul,

*) În abordarea și delimitarea caracteristicilor genurilor și speciilor gazetărești trebuie să ținem seama de o serie de factori. Dacă în literatură și artă, bunăoară, există o împărțire mai mult sau mai puțin clară a genurilor, aceasta se datorează faptului că în acest domeniu cercetările sistematice datează de multe secole, pe cînd în presa tipărită, ca în cea mai tîrzie în desfășurarea ei actuală, o definiție mai mult sau mai puțin limpede și acceptabilă este în multe privințe în curs de elaborare. Dezvoltarea presei tipărite (și mai recent a celei audiovizuale) cunoaște apariția treptată a unor genuri, dezvoltarea și consolidarea lor. Pe de altă parte, trebuie ținut seama, după cum am arătat mai înainte, de faptul că genurile înseși, atât cele informative, cit și cele comentative, se dezvoltă, se îmbogățesc, se ramifică, atât în ceea ce privește aria tematică abordată cît și ca formă de redactare, ca limbă și stil. În sfîrșit, trebuie avute în vedere deosebirile în ceea ce privește rolul și locul pe care îl au un gen sau altul de la țară la țară, în raport de condițiile istorice concrete de dezvoltare a jurnalisticii, de tradițiile formate de-a lungul vremii. Genurile se constituie și în lumina profilului național al presei. Astfel, termenul de reportaj are un sens în presa românească și altul în presa franceză, unde nu este un gen de sine stătător, ci o specie a informației. Foiletonul, tot în presa franceză, ca să luăm același punct de referință, este o specie a cursivului ș.a.m.d.

și darea de seamă reportajică, și portretul (sau reportajul despre oameni, cum se mai numește), și însemnarea ș.a. Articolul, la rândul lui, cuprinde: articolul-program, editorialul, articolul de analiză, eseu, comentariul. În afară de acestea, în presă apar, la anumite prilejuri schițe, povestiri, poezii, fragmente ale unor lucrări beletristice (în curs de apariție) și care au trăsăturile proprii genurilor și speciilor literaturii.

Fără a epuiza întregul ansamblu al genurilor, dintre cele mai utilizate în presa noastră amintim: informația, reportajul, foiletonul satiric, pamfletul, cronica, recenzia, articolul, ancheta, raidul-anchetă, comentariul, documentarul (geografic și de problemă), interviul, declarația, convorbirea, masa-rotundă, răspunsul către cititori, scrisoarea deschisă⁺ (În legătură cu genurile și speciile, vom reveni în mod detaliat în următoarele numere ale suplimentului "Caicte de ziaristică"; n.red.).

CUNOAȘTEREA ȘI FOLOSIREA JUDICIOASA a tuturor genurilor (și speciilor) jurnalistice este una din condițiile esențiale ale unei activități gazetărești bogate, echilibrate și eficiente. Trebuie să nu uităm că oricât de interesantă ar fi tematica, oricât de expresive ar fi faptele prezentate, un ziar care folosește puține genuri, care nu creează astfel condiții manifestării inițiativei creatoare a redactorilor săi, rămâne cenușiu, plat, greu accesibil. Din acest punct de vedere, niciun gen nu e mai important ca altul, toate (sau aproape toate) trebuie să fie reprezentate în coloanele ziarului. Dar, așa cum subliniam și înainte, această varietate nu trebuie să fie rodul întâmplării sau expresia unor preferințe pur subiective, ci trebuie să aibă

+) Deși nu se încadrează în categoria genurilor jurnalistice, socotim necesar să amintim că într-un număr de ziar pot să apară și materiale cu caracter distractiv (cuvinte încrucișate) ca și anunțuri și reclame.

un caracter funcțional, să exprime varietatea tematicii, diversitatea talentelor redacționale, cunoașterea temeinică a scourilor pe care un anumit mod de expresie le poate stîrni în rîndurile publicului cititor.

Oct. Butoi

lector la Catedra de teoria
și practica presei de la
Universitatea București

P. 11 583

presa noastră

caiete de ziaristică

2 / 1968

text documentar despre:

INFORMAȚIE ȘI REPORTAJ
(din experiența presei
de limbă franceză)

supliment editat de
"Presa noastră"
în colaborare cu
"România liberă"

Textul reprodus - sub formă de material documentar - în paginile ce urmează
conține extrase din lucrarea lui Philippe Gaillard "Le Reportage", editată în colecția
"Précis de journalisme" de către Institutul Internațional de presă și Centrul Interna-
țional de învățămînt ziaristic superior de pe lângă Universitatea din Strasbourg.

Informația, principalele surse, elemente și cerințe ale informației; Reportajul
diferitele tipuri de reportaj, modalitățile de pregătire, redactare și finisare a
acestora, instrumentele de lucru ale reporterului - iată cuprinsul principalelor ca-
pitole în care cititorul nostru va putea găsi un material de specialitate util de re-
ținut pentru activitatea sa profesională.

Elaborată pe baza experienței acumulate de presa de limbă franceză, lucrarea
se adresează unui cerc larg de ziaristi, conținând elementele unui curs de introducere
în jurnalistică larg accesibil. Ținînd seama de specificul presei la care se referă
autorul, cititorul va reține, fără îndoială, faptul că și exemplificările se referă
la o seamă de realități și instituții din țările respective.

CE ESTE O INFORMATIE?

În fiecare zi în lume mii de bărbați și de femei se nasc, se căsătoresc, mor, sînt victimele unor accidente, sînt promovați, capătă diplome, sînt recompensați, condamnați, sînt autori sau victime ale unor crime și delictelor. În fiecare zi zeci de parlamente și guverne, mii de consilii municipale legiferează, decretează, deliberază. Uzine își deschid porțile în timp ce altele și le închid. Cursuri de apă se revarsă; grindina distruge recolte; soarele arde alte recolte; trăsnetul doboară copaci; case și ateliere sînt transformate în cenușă; muncitori declară greve, alții sînt concediați. Se descoperă medicamente, se pun la punct mașini, produse sînt lansate pe piață...

Printre toate aceste evenimente, unele nu prezintă interes decît pentru un mic grup de oameni care va lua cunoștință de aceste evenimente în mod direct: familia, prietenii, vecinii. Aceste evenimente nu vor lăsa o urmă într-o regiune geografică vastă, în memoria unui mare număr de oameni. Consecințele lor vor fi foarte limitate. Ele nu constituie obiectul curiozității publicului. Nimic nu reclamă publicarea lor.

Dimpotrivă, altele vor schimba viața unei regiuni, a unei națiuni sau chiar a lumii întregi. Pentru că - direct sau prin consecințele lor - ele privesc o populație numeroasă sau pentru că ele constituie exemple sau sînt extraordinare și merită să fie cunoscute rapid de public. Presa este datoare să le comunice.

DE LA EVENIMENT LA NOUȚATE

Prima datorie a unui ziarist este de a alege din multitudinea evenimentelor cotidiene. Aceasta va transforma un eveniment, un fapt oarecare care s-a produs sau care este prevăzut să se producă, într-o nouțate, același fapt relatat sau anunțat.

În unele cazuri extreme alegerea este ușoară. Nimeni nu va ezita să publice nouțata unei reușite cosmice sau sportive, a unei catastrofe sau a sfîrșitului unui război. Cel mai puțin înzestrat dintre debutanți nu va încerca să tipărească nici chiar un scurt articol despre căderea în casa scării¹ a portăresei sale. Dar de obicei decizia ce trebuie luată este mai puțin clară. Evenimentul nu afectează direct viața unui mare număr de persoane cum ar fi o catastrofă sau terminarea unui război, el nu este extraordinar, cum ar fi o reușită, nici banal, cum este căderea

¹ Evident cel puțin în circumstanțe extraordinare, de exemplu, atunci cînd în cădere portăreasa va sfișia pînza unui maestru de renume mondial. Dar aceasta este un alt gen de ziaristică.

portăresei.

Sesizat de un oarecare eveniment - fie că a asistat la acesta sau că i-a fost adus la cunoștință¹ - ziaristul se întreabă mai întâi ce trebuie să rețină pentru cititorii săi, dacă poate să facă din aceasta o noutate.

În primul rând ce este semnificativ, determinant în profunzime în acest eveniment, ceea ce va avea sau ceea ce are repercusiuni ample sau durabile.

Urmează apoi conținutul informației practice, conținutul obișnuit sau ieșit din comun al evenimentului.

În sfârșit, în unele cazuri mai există aspectul extraordinar sau insolit.

Sistematizând sub o altă formă pot fi reținute trei criterii pentru alegerea evenimentului ce urmează să fie transformat într-o noutate și anume:

- semnificația
- interesul
- actualitatea.

SEMNIFICAȚIA

Semnificația unui eveniment este într-o oarecare măsură importanța sa istorică, dar ziaristul nu dispune de o privire retrospectivă așa cum dispune istoricul; el nu este decât un istoric al clipei prezente, ca să folosim formula lui Albert Camus. De asemenea, există obligația de a se face o distincție între semnificația aparentă și imediată, pe de o parte, și semnificația reală, profundă care adeseori nu va apărea decât mai târziu, pe de altă parte.

Ziaristul trebuie să dea în vileag prima semnificație și să se străduiască s-o descopere pe cea de a doua.

Semnificația profundă poate fi imposibil de descoperit imediat. Când un roman necunoscut pe nume Paul, născut în Asia Mică a căzut de pe calul său în apropiere de Damasc, nimeni nu și-a putut imagina că acest eveniment aparent nesemnificativ va afecta istoria umanității pentru milenii.

Dimpotrivă, un eveniment poate să pară capital pentru martorii săi și, în sfârșit, să nu aibă consecințe durabile. Putem cita o manifestație populară violentă, care adună o mulțime numeroasă și care se va stinge ca un foc de paie.

Abilitatea ziaristului însărcinat cu relatarea evenimentului este desigur determinată în special de semnificația aparentă și imediată.

1. Vezi sursele de informare.

Dacă el raportează faptele fără nici un comentariu, el nu riscă să le supra-estimeze: semnificația lor imediată este suficientă ca să determine publicarea lor. Manifestația populară este un eveniment ziaristic chiar dacă consecințele sale sînt neglijabile - pentru că ea a cuprins un mare număr de persoane.

În schimb, riscul de a subestima un eveniment este permanent. Asasinarea arhiepiscopului Franz Ferdinand la Sarajevo la 28 iunie 1914 nu a fost anunțată cu titluri mari în ziarele de a doua zi. Dar acest eveniment a aruncat Europa în foc și sînge pentru o perioadă de mai bine de patru ani. Nu se poate evita întotdeauna acest risc, dar gîndirea profundă și cultura personală permite unui ziarist să vadă mai clar decît confratii săi.

Atitudinea ziaristului care face bilanțul unei situații după ce au trecut cîteva zile sau uneori cîteva luni, este foarte diferită. Ea este apropiată de cea a unui istoric. El va trebui să separe mai clar și mai sigur esențialul, elementul semnificativ, de învelișul său de importanță aparentă. Alegerea evenimentelor ce trebuie reținute nu mai este dictată de importanța lor imediată în raport cu alte evenimente din aceeași zi, ci de repercusiunile lor deja cunoscute sau previzibile.

INTERESUL

Semnificația este o calitate a evenimentului ca atare. Dacă ea ar trebui să fie reținută ca singurul criteriu pentru alegerea noutăților, atunci toate ziarele din lume ar avea același conținut; singurele diferențe ar privi forma, metoda de a trata același subiect. Dar ziarul nu este un înregistrator arid al celor ce se întîmplă în lume pentru anumite arhive.

El relatează aceste evenimente pentru public, sau mai precis pentru cititorii săi. Aceștia formează o anumită parte a publicului care se deosebește de ansamblul umanității prin caracterele sale - naționale, sociale, culturale - particulare, prin centrele de interes care nu sînt nici cele ale cititorilor ziarului concurent, nici cele ale populației dintr-o altă țară sau dintr-o altă regiune.

Desigur că ziaristul ține seama de aceasta. El alege noutățile în funcție de interesul pe care le pot prezenta acestea pentru cititorii ziarului său.

Aceasta înseamnă că pentru a determina interesul unui eveniment nu este suficient să se cunoască aspectele și contextul acestui eveniment; trebuie să se cunoască perfect publicul cărui i se va comunica evenimentul.

Dacă ziaristul se lasă cuprins de o anumită rutină, el are adeseori tendința de a se încrede în propriul său interes. El uită că acesta coincide rareori cu cel al publicului său. Munca sa, educația sa, curiozitatea care trebuie să-l caracterizeze îl îndepărtează întotdeauna mai mult sau mai puțin de cititorii sau de ascultătorii săi. Astfel el trebuie să facă un efort constant pentru a se situa în locul lor.

Pentru a-și cunoaște mai bine publicul, ziarele și stațiile de radiodifuziune și de televiziune au recurs din ce în ce mai mult la organizații specializate în anchete și sondaje. Este evident că în felul acesta se obțin rezultatele cele mai precise. Dar acestea nu sînt folositoare decît dacă ziaristii fac un efort pentru a ține cont de ele.

În lipsa acestor sondaje sau completîndu-le, alte mijloace sînt în permanență și gratuit la dispoziția ziaristilor: scrisorile de la cititori și contactele personale.

Se știe bine că scrisorile de la cititori nu dau o imagine fidelă a publicului căci se scrie mai lesne pentru a-ți manifesta nemulțumirea decît satisfacția. Totuși, ele dau indicații precise în special atunci cînd această rubrică este întreținută sistematic, așa cum se întîmplă în presa anglo-saxonă. În acest caz ea este o legătură psihologică importantă între redacție și public.

Contactele personale, bine întreținute, bine analizate, permit să se obțină o bună cunoaștere a publicului și să se urmărească reacțiile sale.

Directorul și redactorul șef au cercul lor de relații ale căror critici și reacții este bine să fie cunoscute. Dar cercul nu reprezintă decît o parte infimă a publicului. Cu mult mai reprezentative și demne de interes sînt comentariile înregistrate, uneori provocate și relatate de reporterii de la informații locale, și de către corespondenți. Căci în fapt numai aceștia au un contact cotidian cu toate părțile societății.

Un bun redactor-șef, un bun secretar de redacție - rupt de realitate datorită muncii sale, după cum a subliniat acest lucru André Boyer¹ - trebuie să-și plece întotdeauna urechea în această direcție, trebuie să-i obișnuiască pe reporterii și corespondenți să raporteze care este reacția populară la cele publicate de ziar sau la cele difuzate de radio.

¹ Secretariatul de redacție.

Odată dobândită această cunoaștere - și fără a uita că ea trebuie să fie permanent reînnoită - se pune întrebarea: cum va determina ziaristul interesul cititorilor sau ascultătorilor săi pentru cutare sau cutare informație?

În primul rând situându-se în locul publicului. Punându-și de zece sau de douăzeci de ori pe zi aceleași două întrebări:

1) Această noutate poate să intereseze pe cititorii sau ascultătorii mei așa cum îi cunosc?

2) În caz afirmativ care sînt aspectele particulare care îi vor interesa cel mai mult?

Răspunsul este simplu atunci cînd este vorba de un interes direct, practic pentru o parte importantă a publicului: anunțarea unei campanii de vaccinare, deschiderea sau începerea construcției unei șosele sau a unei uzine, reforma unei legislații etc.

El este mai complex atunci cînd este vorba de un interes indirect, mai mult sau mai puțin gratuit, pentru a nu spune... dezinteresat. În acest caz, de fapt nu se mai poate face apel la elementele de apreciere obiectivă.

"INTERESUL UMAN"

Cazul cel mai tipic din acest punct de vedere este cel al faptului divers. Ziaristii anglo-saxoni îl numesc human interest news. Se poate obiecta că orice informație valabilă are mai mult sau mai puțin un "interes uman" dar această expresie subliniază că valoarea informativă a unui fapt divers se datorează interesului manifestat de oameni față de semenii lor.

Este greu de definit noțiunea de interes uman. Se poate cel puțin s-o lămurim evocînd instinctele primare după Freud: moartea și plăcerea, stimulenții lui Pavlov, resorturile tragediei clasice: teroarea și mila, sau dragostea, ura și violența.

Ea se bazează de asemenea pe caracterul ieșit din comun al evenimentului și pe notorietatea actorilor săi. Răpirea unui copil de către un tigru desigur că este o informație mai puțin interesantă în India decît în Belgia. Căderea unei porțărișe nu constituie o noutate; cea a unui șef de stat ar putea să constituie o noutate.

Trebuie să notăm că faptul divers care are drept autor sau victimă o personalitate poate să capete o dimensiune mai semnificativă. Atunci cînd președintele

Statelor Unite se internează într-un spital pentru o operație benignă, lumea întreagă se întreabă asupra schimbărilor politice și diplomatice posibile, dacă pacientului i se va întâmpla o nenorocire.

In toate birourile redacției este o regulă de a se publica sistematic și pe larg, în limitele impuse de lege și de morala profesională¹, orice informație privitoare la un copil mai mic sau mai mare. De la răpirea unui copil pînă la un accident banal de circulație, trecînd prin înecuri și incendiile în care un copil este victima sau autorul, prin actele de curaj și de devotament, prin succesele sportive, muzicale sau tehnice, toate aceste informații vor fi publicate și adeseori la un loc vizibil.

Aceasta pentru că toate femeile care le vor citi se vor situa instinctiv în locul mamei eroului sau al victimei, se vor ralia la bucuria sau durerea acestora.

De altfel, în multe din aceste cazuri nu este vorba numai de un interes gratuit. Ziaristul este chemat să îndeplinească prin intermediul unor fapte diverse, misiuni de educare și prevenire. Atunci cînd presa relatează despre căderea printr-o fereastră a unui copil, se poate considera ca sigur că cel puțin săptămîna următoare mamele de familie își vor supraveghea mai atent copiii lor. Dacă un minor a fost victima unei agresiuni, părinții trebuie să cunoască pericolul care amenință pe copiii lor atît timp cît criminalul nu a fost încă arestat.

x
x x

Există obiceiul să se spună că interesul provocat de un accident este direct proporțional cu numărul victimelor și invers proporțional cu distanța care separă locul accidentului de locul de publicare a ziarului. Se poate extinde și preciza această regulă spunînd că interesul provocat de un eveniment este în funcție directă de asemenea factori cum sînt caracterul dramatic, decisiv sau ieșit din comun al acestui eveniment, notorietatea actorilor săi și în funcție inversă de distanță.

Dar acești factori trebuie corijați și în special distanța. Nu este vorba neapărat de distanța geografică, ci mai cu seamă de un fel de distanță psihologică. Aceasta depinde de cunoașterea locului evenimentului pe care poate să-l aibă publicul în funcție de cultura, de istoria și politica țării sale și de actualitate.

¹ În Franța, de exemplu, este interzis să se dea în vileag identitatea minorilor implicați într-un proces penal și să se relateze despre sinuciderile minorilor sub 18 ani.

- O spargere spectaculoasă va interesa mai mult pe un malgaș decît pe un tanzanian dacă această spargere a avut loc la Marsilia și respectiv dacă a avut loc la Birmingham, pentru că primul cunoaște mai bine Franța, iar cel de-al doilea Marea Britanie.

- Succesul sportiv al unui cubanez va interesa mai mult pe un locuitor al Guineei decît pe un danez, datorită legăturilor pe care le întrețin guvernele de la Conakry și de la Havana.

- Un incendiu grav de la Teheran va interesa mai mult pe cititorul din Milano în timpul unei vizite a șahului în Italia decît cu o lună după aceasta sau în special cu o lună înainte de aceasta.

În sfîrșit, trebuie să notăm că adeseori este necesar să se țină seama de interesele diferite ale unor fracțiuni diverse ale publicului.

- Decesul primarului unui sat nu interesează în principiu decît pe locuitorii din această localitate și dintr-un mic perimetru din jur. Acest lucru va fi anunțat la rubrica locală. Dacă acest personaj a fost în același timp secretar general al unui partid, desigur că aceasta devine o noutate cu caracter național. Informația își va găsi locul în paginile generale, probabil în prima pagină.

Dar nu trebuie să se uite în acest caz că secretarul a fost de asemenea primarul unui sat și articolul sau articolele din paginile generale vor fi completate cu un articol despre realizările sale municipale, despre copilăria sa petrecută în acest sat etc., la rubrica locală.

- Pierderea unei recolte de cacao va reclama publicarea cîtorva cifre și a unui reportaj "uman" în paginile generale. Dar de asemenea informații suplimentare cu caracter tehnic și sfaturi pentru evitarea unui asemenea accident, la cronică agricolă.

Am putea multiplica exemplele din toate domeniile. Criteriile rămîn aceleași.

ACTUALITATEA

Noutatea înseamnă ceea ce este nou și întrebarea pe care o pune cititorul cumpărîndu-și ziarul la chioșc este întotdeauna aceeași: "Ce este nou?"

Desigur că ar fi mai ușor să se facă ziarul din ajun. Informațiile ar fi mai complete, mai echilibrate, mai bine controlate, mai bine redactate, mai bine prezentate; ziarul ar fi mai bun. Dar tehnica modernă permite să se publice noutățile din

ajun și din timpul nopții pentru cititorul ziarului de dimineață și noutățile de ultimă oră pentru ascultătorul buletinului de știri de la radio. Tocmai aceasta așteaptă cititorul și ascultătorul. Tocmai aceasta trebuie să le dea ziaristul.

Nevoia de actualitate este deosebit de clară atunci când ea este practică, atunci când informațiile vor provoca reacții imediate printre cititori, atunci când întârzierea lor riscă să le provoace prejudicii. Importatorul care nu află la timp despre schimbarea cursului mondial la cafea, poate să se lanseze într-o operație ruinătoare. Cronica unui film pierde mult din interesul său, dacă este publicată atunci când filmul nu se mai joacă. Anunțarea unei manifestări politice sau sportive trebuie făcută în timp util pentru ca publicul interesat să se poată duce acolo.

La această nevoie practică se adaugă o nevoie intelectuală de actualitate care privește aproape la fel de mult noutățile care nu vor modifica direct viața cititorilor. Acesta este un aspect al sentimentului modern de solidaritate universală. Cititorul care se interesează de un eveniment chiar îndepărtat nu admite să se amâne publicarea căci el știe că ea este posibilă imediat.

Acesta este motivul pentru care ziaristul pîndește întotdeauna ultima noutate. Secretarul de redacție care află despre o catastrofă cu câteva minute înainte de închiderea unei ediții, răstoarnă pagina pentru a face loc acestei noutăți. Reporterul informat despre un incendiu în momentul în care ziua de lucru s-a terminat și el se pregătea să se ducă la cinema, se va grăbi să se ducă la locul sinistrului.

În sfîrșit, această nevoie de actualitate este atît de mare încît se aplică chiar la informațiile de interes permanent, la tot ceea ce cere cititorul ziarului său chiar dacă acest lucru nu este legat de un eveniment precis. De aceea, este necesar să se actualizeze acest tip de informații prin diferite procedee. În mod paradoxal aceasta duce uneori la amînarea publicării unei anchete sau a unui mare reportaj.

Această actualizare mai mult sau mai puțin artificială constituie un mijloc de care dispune ziaristul pentru a-și îndeplini misiunea educativă. În felul acesta el va putea, de pildă, să publice un articol de istorie sau geografie despre o anumită țară în ziua schimbării guvernului în această țară, va putea să explice mișcarea fluxului și refluxului cu prilejul unei furtuni de echinox etc.

ELEMENTELE UNEI INFORMAȚII

După ce va decide că un eveniment prin semnificația, prin interesul, prin actualitatea sa merită să fie publicat, să devină o noutate, ziaristul va transforma această noutate într-o informație elaborată. Căci el nu este un martor oarecare care povestește în felul său; el trebuie să dea dovadă de multă exactitate și strictețe.

El trebuie să-și amintească întotdeauna că ziaristica este poate o artă, dar în mod cert o profesiune. El trebuie să-și amintească că nu există reportaj impresionist, ci numai reportaj obiectiv. În șase cuvinte ca și într-o mie, el va trebui să găsească răspunsuri la întrebările pe care i le pun cititorii sau ascultătorii în legătură cu fiecare eveniment: cine, ce, unde, când, cum, de ce?

Aceste răspunsuri vor fi mai mult sau mai puțin complete după locul disponibil, dar elementare sau amănunțite ele constituie noutatea. Fără un răspuns la cel puțin primele patru întrebări nu poate exista o informație de ziar.

Informațiile cele mai succinte sînt reduse la răspunsul fără amănunte la aceste patru întrebări. Acest tip de noutate există sub două forme:

Flash-ul unei agenții anunță în cîteva cuvinte, cu prioritate absolută de transmitere, o noutate importantă. Este evident că aceasta va constitui obiectul unor dezvoltări ulterioare. De exemplu:

"La orele 11 și 15', X a bătut recordul mondial la săritura în înălțime pe stadionul de la Brazzaville".

Știrea scurtă este o noutate în cîteva rînduri ce se publică fără titlu. Ea privește un eveniment ce merită să fie semnalat, dar al cărui interes este minor față de alte noutăți ale zilei. Ea prezintă printre altele interes tehnic pentru a se putea completa o coloană pentru care în ultima clipă lipsește materie. De exemplu: "Ieri, la orele 18 și 45' dl. X, muncitor la uzina Y, a descoperit-o pe soția sa Gertruda în vîrstă de 44 ani, neînsuflețită în bucătăria casei sale din str. Libertății nr. 45. Ea a sucombat datorită unei crize cardiace".

În treacăt trebuie să subliniem că chiar și pentru o informație brută, elementară, răspunsul la întrebarea cine reclamă cîteva precizări, atunci cînd nu este vorba despre o personalitate importantă. În ultimul nostru exemplu, ar fi insuficient să spui că Gertruda X a murit. Trebuie cel puțin să se precizeze vîrsta sa și situația soțului ei ca și adresa care, în cazul de față, răspunde în același timp la întrebarea unde.

Uneori, printre altele, răspunsul la întrebările cum și de ce constituie un element esențial. Astfel: "Ieri la orele 18 și 45", un avion a depășit bariera sunetului deasupra orașului. Auzind "bang-ul" d-na Gertruda X în vîrstă de 44 de ani a succumbat în bucătăria sa datorită unei crize cardiace. Soțul său este muncitor la uzina Y. El locuiește pe str. Libertății nr. 45".

Pe măsură ce crește locul disponibil, se dezvoltă răspunsurile, se adaugă amănunte, se încearcă să se răspundă la întrebările adeseori delicate de ce și cum dînd nu numai elemente de explicație imediată, ci de asemenea cauze mai mult sau mai puțin îndepărtate, consecințele previzibile, încadrînd atît cît este posibil evenimentul în contextul său¹.

SURSELE

Informațiile nu sosesc de la sine la ziare și la stațiile de radiodifuziune și de televiziune. Ele trebuie captate și canalizate printr-o rețea complexă, spre biroul redacției. Elementele acestei rețele, cu alte cuvinte mijloacele de colectare a noutăților, sursele de informare vor constitui obiectul capitolelor următoare.

Aceste surse pot fi clasificate în trei categorii: agențiile, reporterii și corespondenții.

AGENTIILE DE PRESA, sau cel puțin cele mai importante dintre ele, agențiile telegrafice sînt organizații care întretin un mare număr de corespondenți în toată lumea. Astfel, ele pot colecta și difuza noutățile cu maximum de viteză. De fapt, ele pun la dispoziția întreprinderilor de presă care plătesc un abonament, o rețea de ziaristi pe care nici un ziar, nici o rețea de radiodifuziune nu ar putea s-o întretină cu propriile sale cheltuieli.

Ele constituie principalul mijloc pentru secretarii de redacție pentru a fi la curent clipă de clipă cu actualitatea mondială.

REPORTERII SI CORESPONDENȚII sînt în general ziaristi care lucrează cu regularitate pentru un ziar sau pentru o stație de radio sau de televiziune, sau pentru o agenție.

¹ Această ultimă regulă nu este aplicată în majoritatea ziarelor din țările anglo-saxone. Aceste ziare fac o distincție între "informația brută" - răspunsul pur "de fapt" la cele șase întrebări - și explicarea evenimentului (cea ce ele numesc "editorial"). Ele separă clar aceste două elemente de informație considerînd orice altă metodă ca fiind contrară regulii obiectivității. Dimpotrivă, ziaristi din țările de limbă franceză consideră insuficient să dea publicului o noutate aridă fără a-i furniza imediat elementele de explicație necesare înțelegerii sale.

Reporterii asistă la unele evenimente prevăzute sau anchetează asupra unor evenimente din trecut, sau despre fapte cu caracter general. Majoritatea sînt salariați ai întreprinderii. Unii pigiști (colaboratori externi - n.trad.) lucrează pe cont propriu. Ei își vînd reportajele contra unei sume stabilite pentru fiecare articol (mai rar după un tarif prevăzut pentru rîndul publicat).

Corespondenții sînt însărcinați cu trimiterea informațiilor dintr-o regiune, un oraș, un sat sau dintr-o țară străină în care locuiesc. Ei pot fi ziaristi profesioniști și să lucreze o normă întreagă ca atare. Ei pot fi de asemenea pigiști. Stringer-ul este un pigist care în virtutea unui contract mai mult sau mai puțin formal trimite unele informații privitoare la un sector geografic sau social, redacției care îl utilizează. Aceasta știe că ea poate în principiu, să conteze pe el și să-i ceară să-i asigure unele reportaje.

Alte surse întîmplătoare de informații le constituie persoanele sau organizațiile care comunică o noutate sau o informație unui ziarist sau redacției. Dintre aceștia unii sînt interesați, de exemplu organizatorii unei manifestări politice, sindicale, culturale, religioase sau sportive care anunță această manifestare sau chiar prezintă o dare de seamă sau un constructor de automobile care prezintă un model nou sau primăria care comunică noul orar de deschidere a ghișeelor. Alții sînt ocazionali și dezinteresați: cititorul care telefonează pentru a preveni redacția că a avut loc o încăierare într-un bar; muncitorul de la rotativă care sosind la ziar anunță un incendiu la care a fost martor.

În ceea ce privește aceste surse de informație trebuie să se rețină două reguli:

1. Numărul și calitatea lor trebuie să fie permanent întreținute și sporite.
2. Cu excepția informațiilor comunicate de persoane sau organizații competente, informațiile pe care le furnizează acestea trebuie să fie întotdeauna meticulos verificate.

Căci toate redacțiile din lume sînt adeseori victimele unor farsori sau ale unor glume de prost gust. Astfel, la sfîrșitul unei mese vesele, un grup de comoseni anunță moartea - de pildă - în urma unei indigestii a unei persoane care a participat la ospăț... Fără a mai pomeni de calomniile voluntare, de greșelile de bună credință, de glumele confrăților și de scrisorile nebunilor.

Neîncrederea trebuie deci să fie o regulă față de tot ceea ce parvine prin informația ocazională, mai ales atunci când noutatea sau pretinsa noutate afectează anumite persoane.

R E P O R T A J U L

Reporterul este un ziarist¹ trimis la locul unui eveniment pentru a vedea, pentru a auzi, pentru a înregistra și pentru a raporta acest eveniment. Mărturia sa va constitui informația. Aceasta va avea valoarea observațiilor sale. Ea va depinde de modul cum se va pricepe el să privească, să asculte și să simtă, cu toate simțurile sale în stare de alarmă, în același timp cu curiozitatea și spiritul său critic.

Martor la eveniment, el va trebui să-și transforme pe cititorii sau ascultătorii săi în spectatori indirecti. Aceasta înseamnă că misiunea sa permanentă este dublă. El trebuie să se informeze și să înțeleagă pentru a informa și pentru a se face înțeles.

Subiectul reportajului poate fi pasionant ca o manifestație care modifică sensul istoriei. El poate fi plicticos ca focul dintr-un cămin. În toate cazurile reporterul este capabil să se concentreze asupra evenimentului pe care trebuie să-l relateze. În felul acesta el va descoperi sensul uman chiar și al unui fapt divers, ceea ce va atribui un anumit interes noutății.

Calitatea esențială cerută unui reportaj este în mod evident fidelitatea.

Aceasta înseamnă că ziaristul va trebui să relateze evenimentul așa cum s-a produs el. Dar această fidelitate diferă foarte mult de ceea ce se așteaptă din partea unui grefier... și este cu mult mai greu de realizat. Grefierul notează tot ce vede și tot ce aude. Ceea ce i se cere lui este să fie complet, să înregistreze ca o mașină.

Reporterul are o cu totul altă sarcină. Relatarea sa trebuie să sublinieze importanța relativă a diferitelor elemente. El alege și ierarhizează, el dă dovadă de discernămint.

El nu se mulțumește cu ceea ce vede și cu ceea ce aude în mod pasiv. În funcție de ceea ce se desfășoară sub ochii săi și de contextul evenimentului - pe care trebuie să-l cunoască - el caută faptele secundare, el studiază reacțiile, el îi indiferent care ar fi calificarea sa profesională. Noi considerăm aici ca reporter orice ziarist însărcinat cu întocmirea unui reportaj.

interoghează pe actori și pe ceilalți spectatori. El este un martor activ.

ORGANIZAREA MUNCII

INAINTE DE A PLECA reporterul se informează asupra evenimentului pe care trebuie să-l relateze. El ia cunoștință în contextul în care se situează acesta, despre ceea ce se știe deja, despre ceea ce este prevăzut, așteptat. În lipsa acestei cunoașteri prealabile, el va comite neapărat greșeli de apreciere.

Este evident că anunțarea în timpul unei conferințe de presă a participării unui partid la guvernul în curs de formare nu are aceeași importanță dacă toată lumea o considera drept certă sau dacă nimeni nu se aștepta la aceasta. Victoria unei echipe sportive asupra alteia are un răsunet foarte diferit dacă acesta este al cincilea meci câștigat consecutiv sau dacă adversarul a câștigat întâlnirile precedente.

Reporterul se informează deci asupra cauzelor determinate și rezultatelor evenimentului care va constitui obiectul reportajului său. El face cercetări în arhive, își întreabă colegii care sînt mai bine informați, telefonează organizatorilor dacă este vorba de o manifestație, studiază documentația care a putut fi trimisă la ziar și merge pînă la a examina fotografiile principalelor personaje, dacă încă nu le cunoaște, pentru a le recunoaște mai bine.

Se înțelege că această pregătire în biroul redacției se aplică în cazul unui eveniment prevăzut: manifestare politică sau sportivă, ședința unei adunări, un proces, o conferință, un cocktail, sau în cazul unei anchete ori al unui mare reportaj care nu se referă la un eveniment anume, ci care necesită o pregătire foarte minuțioasă.

Atunci cînd se produce un eveniment neprevăzut, unica regulă este de a te îndrepta în grabă la locul respectiv. Atunci reporterul nu poate să facă apel decît la cultura sa personală și la cunoașterea actualității. Dacă acestea prezintă lacune, el încearcă să le umple informîndu-se pe loc, indiferent care ar fi prețul pentru amorul său propriu... și de aici el trage învățăminte pentru viitor.

LA LOCUL RESPECTIV, atunci cînd este vorba de un eveniment prevăzut, reporterul se străduiește să ajungă înaintea orei fixate în special dacă nu cunoaște "terenul". În felul acesta el poate să prevadă desfășurarea manifestării, reprezentăției etc., poate să aleagă un loc care să-i permită să vadă bine, să intenționeze să se ducă în culise la un anumit moment dat și pe un anumit drum, să stabilească locul

și condițiile evenimentelor secundare, să ia temperatura discutând cu liderii unui congres sau cu managerii unui club sportiv, cu avocații dintr-un proces, cu spectatorii care sosesc... și cu confrății¹.

Indiferent care ar fi evenimentul, informațiile obținute de la organizatori și actori sînt întotdeauna prețioase, dar este vorba de informații interesate, deci adeseori parțiale și aproape întotdeauna parțiale. Reporterului îi revine misiunea de a le filtra prin critica sa, de a le verifica și de a le completa.

În timp ce se desfășoară evenimentul, reporterul trebuie să se ferească de tentația de a deveni un "bun public", de a se bucura cu bunățate prefăcută de spectacol. El privește părțile laterale, el se întreabă asupra ideilor ascunse ale oratorilor, el face bilanțul, el se deplasează atît cît este posibil spre centrul de gravitație, uneori în mișcare, al evenimentului.

Se spune despre unii ziariști că au noroc, că se găsesc întotdeauna la locul unui eveniment neprevăzut. Adeseori ei au știut să-l prevadă datorită cunoașterii problemei generale și interpretării rapide a unor mici amănunte care au scăpat altora. Ei nu se lasă acaparați de aspectul cel mai spectacular al evenimentului și ei au știut să privească mai departe și să descopere faptele mai importante sau mai semnificative.

În sfîrșit, trebuie să-ți păstrezi mintea limpede, să te ferești de un oarecare spirit sportiv sau de jucător care pune uneori stăpînire pe ziariști. În aprilie 1961, după puciul din Algeria, unii reporteri s-au încăpățînat să-i găsească pe generalii care au trecut în mișcarea clandestină. Ei au străbătut orașul și satele în lung și în lat, neglijînd faptele pasionante care furnizau articole excelente confrăților lor. Și ei s-au întors cu coada între picioare.

LUAREA NOTEI

Fie că reporterul a avut sau nu timp să se pregătească minuțios, evenimentul se desfășoară acum sub ochii săi. El este în stare de alarmă, el observă, ascultă. Oricît de bună ar fi memoria sa, el nu se poate bizui pe aceasta. El ia note.

¹ Printre reporteri există o tradiție de ajutor reciproc care rareori nu funcționează. În general, debutantul poate să conteze pe ajutorul celor mai vîrstnici atunci cînd ei îi vor remarca calitățile. Dar el nu trebuie să exagereze în această privință și să trăiască ca un parazit. De asemenea trebuie să se ferească de poznele confrăților.

Și în cazul acesta el nu trebuie să se transforme într-un grefier și să consemneze totul pe blocul său de notițe. Stenografia este uneori folositoare pentru a însemna un pasaj-cheie dintr-un discurs; ea nu este niciodată necesară¹. În general ea trebuie proscrisă și ziariștii - de altfel puțini la număr - care cunosc stenografia au învățat să se ferească de aceasta. De fapt, dacă te concentrezi asupra luării de note meticuloase la un discurs sau la o conferință de presă, spiritul uman este astfel făcut încît el nu poate în același timp să înregistreze faptele secundare nici chiar să înțeleagă clar ceea ce el introduce mecanic în memorie.

Analiza prea amănunțită este inamicul sintezei, cel puțin al sintezei rapide. Or, reporterul trebuie să facă sinteza evenimentului practic pe măsură ce acesta se produce. Adeseori, ca în cazul dezbaterilor parlamentare, a marilor procese, a unei premiere de teatru el trebuie să-și redacteze articolul în timp ce evenimentul se desfășoară, continuînd să privească și să ia note. Pentru aceasta el trebuie să descopere și să folosească momentele de gol pe care le comportă orice eveniment cu o anumită durată.

Ce va nota deci reporterul și cum? Fiecare cu metoda sa, și aceasta variază în funcție de tipul de informație. Dar toate metodele personale se încadrează în câteva reguli generale:

- În mod evident reporterul notează mai întîi faptele principale: desfășurarea acțiunii, atitudinea publicului (de exemplu o parte a ascultătorilor care lungiți pe iarbă ascultă discursul unui lider politic), cuvintele pronunțate...

- El notează faptele secundare: intreruperile, reacțiile publicului și ale opoziției, incidentele, manifestările exterioare care se interferează cu evenimentul principal etc.

- El nu uită elementele pitorești care dau o coloratură evenimentului, detaliile atmosferice: soarele sau ploaia, ținuta vestimentară a actorilor și publicului, numărul și vîrsta medie a spectatorilor, atitudinile, glumele sau comentariile auzite etc. Și de asemenea, detalii ieșite din comun: păpușa spartă care zace într-o baltă de ulei după accident, bătrînul cu pieptul plin de decorații care participă la o manifestație antimilitaristă...

- În sfîrșit, el notează întrebările care-i vin în minte și la care el va lăsa aproape întotdeauna se poate obține după aceea de la o agenție sau de la organizații textul unui discurs important pentru a face referiri exacte. Uneori acest text este chiar distribuit ziariștilor dinainte.

încerca să găsească răspunsuri.

Reporterul va trebui să recitească și să folosească foarte repede notele sale. De aceea, el trebuie să le țină în ordine chiar de la început.

El le pune în ordine în funcție de faptele principale. Fără îndoială că cea mai bună metodă este aceea care constă în a utiliza capătul unei file distincte pentru fiecare fapt important. Dedesubt, se notează elementele secundare care pot fi legate de cele principale, care le completează, le corijează, le colorează.

Dificultatea provine de la faptul că reporterul trebuie să stabilească imediat o ordine logică care adeseori nu are nimic comun cu ordinea cronologică. Un element important poate să apară după un element secundar legat de acesta. Notînd acest element important, ziaristul face imediat legătura cu elementul secundar și îl notează pe blocul său de notițe sub formă de referire la o filă precedentă. Desigur că este foarte important ca notele să fie complete. În această privință reporterul nu întîmpină deloc dificultăți majore atunci cînd asistă la eveniment, dacă el aplică bine regulile precedente. Lucrurile nu se prezintă în același fel atunci cînd el trebuie să reconstituie totul sau o parte dintr-un eveniment la care nu a putut să asiste.

În acest caz, mai mult ca oricînd, el trebuie să aibă prezente în minte cele șase întrebări: cine, ce, unde, cînd, cum și de ce? Tocmai în acest cadru trebuie să-și facă el observațiile, fie că pune întrebări martorilor sau că ia note.

MUNCA COTIDIANA A REPORTERULUI DE FAPTE DIVERSE

Reporterul de fapte diverse, locale sau de informații generale, terminologia variază dar nu și funcția reporterului sau reporterilor însărcinați în fiecare redacție cu rubrica faptelor diverse. Munca lor cotidiană este de a căuta și de a relata tot ce se produce în sectorul lor.

Acest gen de reportaj este cel mai complex. El solicită o mare capacitate de adaptare imediată la situații complet diferite. Acesta este de asemenea cea mai bună ucenicie pentru un debutant: aici se dobîndește sensul informației, reflexe de observație și de critică. Orice ziarist trebuie să cunoască metodele de muncă căci ele constituie într-adevăr o bază a meseriei.

Cu cîteva excepții faptul divers constituie un eveniment imprevizibil. Rezultă că ziaristul responsabil trebuie înainte de toate să se organizeze în așa fel încît să fie pus la curent cît mai repede cu putință despre ceea ce se întîmplă, nu importă

unde și nu importă când. Pentru aceasta el întreține o rețea largă de legături cu oameni capabili să-l avertizeze în legătură cu orice incident. Fiecărei categorii de fapte diverse îi corespunde o anumită categorie de relații.

SURSELE DE INFORMAȚII

Serviciile poliției constituie o sursă principală de informații pentru un mare număr de fapte diverse care merg de la crime la accidente de circulație, trecînd prin toate tipurile de delict, însecuri, asfixii etc.

Aceste relații între presă și poliție sînt complexe. Pe de o parte poliția este un serviciu public și ziaristul îi cere informații în numele opiniei pe care o reprezintă; pe de altă parte legea și reglementările interzic adeseori polițistilor să facă public un caz sau amănuntele sale. Această lege și aceste reglementări desigur că au o anumită elasticitate și reporterul care întreține cu comisarul relații bazate pe o încredere și o stimă reciprocă obține mai multe informații decît alții. Se întîmplă uneori ca el să primească informații confidențiale, cerîndu-i-se să nu le publice decît după un anumit timp, dar care îl vor ajuta în propria sa anchetă.

Pompierii și lucrătorii de la ambulanțele publice și private sînt de asemenea informatori utili. Accidentele și incendiile pot să ajungă la cunoștința ziaristului prin serviciile poliției dar în general prea tîrziu pentru a-i permite să se ducă în timp util la locul întîmplării și pentru ca fotografii să poată opera. Pompierii sînt primii avertizați, deci cei mai buni informatori posibili. Idealul în acest domeniu este de a obține ca centralista de la centrala telefonică a cazărzii să telefoneze la ziar de fiecare dată atunci cînd o mașină de pompieri sau o ambulanță este chemată, pentru a indica unde și de ce.

Spitalele pot furniza informații prețioase dar medicii și colaboratorii lor sînt legați prin secretul profesional. De aceea, mai deseori trebuie să se conteze pe funcționarii administrativi, pe portari și pe infirmieri.

În sfîrșit, există cazuri cînd nici poliția, nici pompierii, nici spitalul nu vor fi avertizați dar unde ziaristul trebuie să fie avertizat. În acest caz cu excepția întîmplării, rețeaua de informatori constituie singurul mijloc pentru a fi pus la curent.

Astfel decesul unei personalități dacă nu se datorează nici unei crime, nici unui accident survenit într-un loc public, este dificil să fie cunoscut. Desigur că

trebuie să se consulte în fiecare zi registrele de stare civilă de la primărie, pentru a fi siguri că un asemenea deces n-a scăpat ziarului. Dar dacă se află în felul acesta, s-a scurs deja mult timp. Aceasta înseamnă că ziaristul răspunzător și-a executat prost munca, că sistemul său de informații n-a funcționat.

Este deci necesar să dispui de relații sigure în toate organizațiile publice: primărie, prefectură, ministere, universitate, asigurările sociale etc., și particulare: marile întreprinderi, societăți fără scop lucrativ, organizații culturale, sportive, religioase etc.

De obicei marile organizații au un membru al personalului lor însărcinat cu relațiile cu presa. Dar un eveniment ca moartea președintelui lor este situat în afara însărcinărilor acestor persoane; ei vor uita sau se vor teme să facă cunoscut acest fapt. Trebuie deci să li se dea reflexul care le lipsește.

ARTA ȘI MANIERA

Informat de către unul din informatorii săi, reporterul se duce în grabă la locul întâmplării. Înarmat cu un bloc-notes, cu un creion cu pastă și cu cele șase întrebări obișnuite, el va încerca să obțină toate informațiile.

Pentru aceasta el face apel în primul rând la curiozitatea sa și la spiritul său de observație, la simțul său de "contact uman" și la tactul său.

Dacă actorii și martorii se găsesc încă la locul întâmplării, primul lucru ce trebuie făcut - și repede - este de a stabili cine este cel mai bine plasat pentru a da o versiune cât mai completă și obiectivă cu putință asupra evenimentului. Dar el trebuie să țină seama de faptul că acești funcționari nu trebuie deranjați în timpul muncii lor. Reporterul știe să aleagă momentul potrivit.

În sfârșit, în lipsa acestor martori privilegiați, care au făcut deja un început de anchetă, reporterul se adresează actorilor și martorilor, eliminându-i pe cei agitați care participă la eveniment prin țipete și căutând martori direcți care și-au păstrat sîngele rece.

În sfârșit ancheta efectuată la fața locului este adeseori insuficientă. Reporterul trebuie să se ducă să caute în alte locuri informațiile care-i lipsesc. Chiar dacă nu-i rămîne decît puțin timp, reporterul trebuie înainte de toate să evite a-și pierde cumpătul. El va reflecta calm dar repede pentru a stabili cui poate să-i telefoneze, pe cine ar putea să-l vadă.

Adeseori aceasta este partea cea mai anevoioasă a muncii. Aceasta este o chestiune de tact și de imaginație. Un moment dificil în viața profesională; fiecare meserie le are pe ale sale.

ILUSTRAREA REPORTAJULUI

Dacă un reportaj trebuie să fie ilustrat reporterul este însoțit de un fotograf sau este însărcinat el însuși să ia fotografii. Fotograful de la ziar este în principiu capabil să lucreze singur și să noteze amănuntele necesare pentru explicarea clișeele sale. Dar întotdeauna trebuie să îndrumi de aproape fotograful cu care nu ești obișnuit să lucrezi. Chiar și reporterul-fotograf cu experiență cu care lucrezi de mult timp în echipă are nevoie de instrucțiuni precise pentru a ilustra informația ca atare, ci articolul reporterului.

- Adeseori este nevoie de o vedere de ansamblu a unui eveniment. Scopul unei asemenea ilustrări este de a da o idee generală cititorilor. Pentru ca această idee generală să constituie o reflectare fidelă a realității, fotograful trebuie să studieze mai întâi cu grijă realitatea, iar apoi să-și compună imaginea. Contrar unei idei obișnuite este mult mai ușor să minți chiar involuntar cu un aparat fotografic decât cu un stilou. Teleobiectivul strânge o mulțime de oameni iar marea unghiular o împrăștie; un mic grup compact sau împrăștiat în prim plan schimbă complet impresia comunicată cititorului.

- Amănuntele fotografiate mai mult sau mai puțin în prim plan constituie de cele mai deseori valoarea unui reportaj fotografic. În cazul acesta, trebuie să vezi și să sesizezi la momentul potrivit un gest fugitiv dar revelator, o atitudine caracteristică a unui orator sau atitudinea amuzantă a unui spectator, lovitura de picior dată balonului și care va face să se câștige meciul. Trebuie să se profite de un camion rămas în echilibru pe parapetul unui pod, fotografiindu-l din unghiul cel mai vertiginos. Este necesar să se găsească elementele cele mai caracteristice și de a le pune în valoare.

- Nu este suficient să iei cele mai bune fotografii posibile. Pentru ca ele să poată fi folosite, este necesar să-ți amintești exact ce reprezintă ele, să notezi numele și funcțiile persoanelor care figurează pe clișee, fraza pe care o pronunță un conferențiar arătând cu degetul spre mulțime, culoarea rochiei purtată de ambasoadoare.

- În sfârșit, pelicula nu costă prea scump. Fotograful nu ezită să mitralieze și el ține un fișier cu negativele care nu au fost dezvoltate. În felul acesta el va putea să obțină "ultima fotografie" a unei personalități care va înceta din viață câteva zile după ce a asistat la o manifestație.

El are întotdeauna ochiul în stare de alarmă. Dacă urmînd o cursă ciclistă el va zări un puț pitoresc pe marginea drumului, el se va opri pentru a face o "fotografie frumoasă". El nu știe dacă aceasta îi va servi, dar după 6 luni el o va putea da redactorului care în ultima clipă va căuta cu disperare o ilustrație pentru un articol referitor la alimentarea cu apă la sate.

Ilustrația este capitală pentru a face să se înțeleagă o informație simplă, pentru a determina să se citească un articol. Alegerea sa definitivă constituie treaba secretarului de redacție. Dar dacă reporterul nu se va ocupa de aceasta, munca sa nu va da roadele scontate.

REPORTAJE SPECIALIZATE

REPORTAJE ȘI CRONICI POLITICE ȘI JUDICIARE

Reportajul politic sau judiciar prezintă trăsăturile generale ale oricărui reportaj. El se caracterizează - și se deosebește în special de reportajul de fapte diverse - prin două puncte:

- Majoritatea evenimentelor pe care reporterul politic sau judiciar trebuie să le relateze sînt evenimente prevăzute.

- El nu este chemat să se ocupe de mici evenimente independente unele de altele, să pornească de la zero pentru fiecare dintre ele. El este însărcinat să urmărească o serie de evenimente care se înlănțuie sau cel puțin pentru reporterul judiciar, cazuri de lungă durată. El nu este numai reporter, ci și cronicar.

Prima regulă absolută este aceea că reporterul politic sau judiciar trebuie să fie perfect la curent cu toată activitatea din sectorul său de informații. Independent de arhivele redacției, el ține la zi și consultă cu orice prilej proprile sale dosare, propriul său fișier.

Toți ziaristii trebuie să aibă arhive proprii și biblioteca lor personală. Pentru reporterul de informații generale este important să se poată referi rapid la o crimă sau la o catastrofă care prezintă asemănări cu faptul zilei. Dar acest instrument de lucru foarte folosit de confrății săi este indispensabil cronicarului sau reporterului politic ori judiciar.

ARHIVELE CRONICARULUI JUDICIAR sînt destul de simplu de organizat. Baza o constituie în mod evident un dosar pentru fiecare caz format din tăieturi din ziare și note personale. Acestea sînt completate cu cîteva biografii de magistrați și avocați.

Fișierul său este alcătuit după tipurile de cazuri penale și civile pe de o parte, în funcție de deținuții în prevenție sau de acuzați, de magistrați, de avocați și uneori de principalii martori (în special experții) pe de altă parte.

Biblioteca sa are ca bază codul civil și penal, codurile de procedură, cîteva manuale, cîteva culegeri de jurisprudență, anuarul magistraturii și al palatului justiției și memoriile unor avocați și confrăți.

ARHIVELE CRONICARULUI POLITIC sînt mai complexe. Fără a merge pînă la decuparea sistematică din Buletinul Oficial - pe care îl va găsi în principiu în arhivele comune ale redacției - ele trebuie să cuprindă un mare număr de tăieturi din cotidiene și săptămînale despre marile dezbateri parlamentare, deciziile guvernamentale, campaniile electorale și rezultatele alegerilor, congresele partidelor, marile discursuri și luări de poziție, manifestațiile...

Biografiile liderilor politici trebuie să fie ținute la zi.

Articolele de revistă tratînd probleme de filozofie și sociologie politică sînt clasate pe subiecte. Etc.

Un fișier excelent trebuie să completeze în mod absolut dosarele și biblioteca, cu riscul ca acestea să devină inutilizabile. Cifrul său sînt numele personalităților și inițialele partidelor ca și diferitele tipuri de probleme politice: bugetul, economia, problemele sociale, problemele militare, ordinea publică, relațiile cu străinătatea, educația, sănătatea publică, transporturile, telecomunicațiile.

Biblioteca ziaristului politic cuprinde în primul rînd lucrări de referință: textul și comentariul constituției, regulamentele interioare ale adunărilor, manuale de drept constituțional, public și administrativ, de economie politică și istorie; fără a uita de trombinoscoape, denumire lipsită de respect pentru culegerile de biografii¹ ale parlamentarilor din fiecare legislatură. Ea este completată cu lucrări de istorie și de actualitate politică, cu publicații oficiale și cărți de cronologie

1 Ilustrează cu fotografii de identitate, de unde provine numele.

CRONICA POLITICA

Reportajul despre o ședință nu constituie decît o mică parte din munca cronicarului parlamentar. Poate că aceasta constituie culmea, cel puțin în țările unde parlamentul este organul cel mai important al statului, dar aici nu se poate ajunge decît după o muncă cotidiană complexă, denumită cam pejorativ munca din culise.

Dezbaterile și voturile în ședință publică nu constituie decît încheierea lucrărilor comisiilor, a ședințelor de grup și a discuțiilor din culise propriu-zis, ca și de la bufet sau restaurant.

Cronicarul parlamentar, chiar și în afara sesiunilor, își petrece o bună parte a timpului său la Adunarea Națională. El se informează permanent asupra discuțiilor care au loc în cadrul comisiilor sau în grupurile politice. Pentru aceasta el întreține cele mai bune relații posibile cu președinții, secretarii și raportorii comisiilor, cu liderii grupului și cu parlamentarii care prin natura sau datorită interesului lor tind mai mult decît alții să facă confidențe.

Cronicarul este deci un stîlp al parlamentului. Contrar deputaților și senatorilor, el este inamovibil și periodic el nu este îndepărtat de obligații exterioare. El este deci în mod normal mai la curent cu activitatea parlamentară decît majoritatea aleșilor. Nu rareori se poate vedea cum unii dintre aceștia vin să-l întrebe unde s-a ajuns cu studierea unui proiect de lege, cum evoluează poziția cutărui sau cutărui grup sau personalități într-o problemă ce figurează pe ordinea de zi.

Curiozitatea sa este permanent trează dar temperată de mult tact. El se pricepe să intervină cu ușurință într-o discuție în curs în sala pașilor pierduți, dar de asemenea să se retragă discret atunci cînd simte că interlocutorii săi vor să rămînă singuri. Acționînd altfel el nu va avea nimic de cîștigat: cei pe care-i deranjează vor amîna pentru mai tîrziu ceea ce vor să-și spună. El va pierde însă fără îndoială o dată cu simpatia lor o sursă de informații.

Cronicarul politic are nevoie de încrederea aleșilor, a miniștrilor și a înalților funcționari. El o caută și o merită prin competența și discreția sa.

Competența sa recunoscută face să i se solicite informații și sfaturi... și să i se dea altele.

Discreția sa elimină neîncrederea pe care o manifestă apriori unele persoane cu responsabilități față de orice ziarist. Poate că va surprinde să citim discreția printre calitățile unui reporter. Totuși, făcînd abstracție de toate considerentele

morale, ea este o condiție a eficacității cronicarului.

Este adevărat că acesta culege adeseori indiscreții involuntare sau calculate pe care le poate utiliza. Dar adeseori i se fac confidențe în mod conștient și cu toată încrederea, pentru informarea sa personală. Oamenii politici anglo-saxoni care folosesc din abundență asemenea confidențe chiar în timpul conferințelor de presă, denunesc aceste declarații off the record¹. A le divulga ar fi nu numai un gest lipsit de eleganță pentru a nu spune necinstit, ci o adevărată sinucidere profesională din partea ziaristului care se va vedea pus la index și privat de orice sursă de informații.

Nu se poate înțelege imediat valoarea unor asemenea confidențe. "Aceasta nu-mi servește la nimic deoarece nu le pot face publice" va spune debutantul. Eroare: ele sînt adeseori foarte folositoare. Asemenea informații confidențiale permit să se vadă mai clar într-o situație și prin urmare s-o explici mai bine. În orice caz ele te fac să eviți a scrie prostii. Dacă un șef de stat străin trebuie să-și scurteze vizita oficială pentru că soția sa care-l însoțește a avut un accident în timpul sarcinii², ziaristii puși la curent în mod confidențial vor evita să-și imagineze că un diferend politic a atras plecarea precipitată a oaspetelui străin.

CRONICA JUDICIARA

Așa cum dezbaterile reprezintă punctul culminant pentru un cronicar politic, audiența este punctul culminant al muncii cronicarului judiciar dar ea nu reprezintă decît o parte a acestei munci.

În ajunul procesului el face bilanțul nu numai pentru a se pregăti în vederea reportajului audiențelor, ci adeseori pentru a redacta un concept de articol. El se informează, de asemenea, la magistrați și avocați și studiază cu grijă dosarul. Acesta este un document secret³ dar se obișnuiește să fie întredeschis confidențial pentru cronicarii care au știut să cîștige încrederea cercurilor judiciare. O bună cunoaștere a dosarului este capitală pentru a urmări în bune condiții un proces, pentru a acorda importanța cuvenită depozițiilor martorilor și declarațiilor acuzatului.

1 "In afara procesului verbal".

2 Acest exemplu nu este imaginar. El s-a produs în Franța acum cîțiva ani.

3 Legea franceză interzice publicarea oricărui document care figurează la dosar înainte de lectura sa publică la audiență.

Numai după un studiu serios de acest fel reporterul sosește la tribunal înarmat cu atuurile necesare pentru realizarea unui bun articol.

REPORTAJUL DE ȘEDINȚA ȘI AUDIENȚA

Se știe că darea de seamă a unui ziarist nu are nimic comun cu cea a unui secretar de ședință. Acesta este motivul pentru care noi am preferat termenul de reportaj expresiei mai uzuale de dare de seamă a ședinței sau audienței.

Acest gen de reportaj fie că are ca subiect dezbateri parlamentare, audiența la un tribunal sau adunarea generală a unei societăți culturale ori sportive, presupune, după cum am văzut deja, o pregătire temeinică.

Mai întâi pregătire indirectă: cunoașterea perfectă a regulamentului interior al adunării, a regulilor de procedură, a statutelor și regulamentelor asociației.

Apoi pregătirea directă: cunoașterea lucrărilor comisiilor și a poziției grupurilor și personalităților, fără a uita de poziția guvernului, pentru cronicarul politic; cunoașterea dosarului și a desfășurării instrucției pentru cronicarul judiciar; cunoașterea evidentă a ordinei de zi și a modificărilor previzibile pentru toți.

Reporterul sau cronicarul nu trebuie să uite elementele contextului: luările de poziție a grupurilor de interese și a personalităților din lumea economică, sindicală, religioasă, culturală, manifestațiilor populare etc.

Pregătit în felul acesta ziaristul nu trebuie decât să aplice regulile generale ale reportajului. Totuși el trebuie să se ferească de a aplica unele șiretlicuri caracteristice reportajului de ședință.

Aici mai mult ca în alte locuri accesoriul poate fi mai spectacular decât esențialul și spiritul critic al reporterului trebuie să fie permanent treaz.

Avocatul poate să încerce să atragă atenția juriului, a curții și a presei asupra amănunțelor favorabile clientului său, sau pur și simplu pitorești pentru a face să se uite elementele care îl împovărează pe acuzat. Unii deputați pot să vorbească - uneori în mod strălucit - despre un subiect pe care îl cunosc puțin sau în legătură cu care nu vor să ia poziție. Alții vorbesc, indiferent despre ce, ore în șir cu unicul scop de a amâna votul; aceasta este limita faimoasei tactici anglo-saxone a filibusterului ilustrată în timpul dezbaterilor cu privire la drepturile

civice din Congresul american¹.

În sfârșit, reporterul de ședință trebuie să se ferească de elocvență. Un tribun, un mare avocat este adeseori capabil să-și cufunde auditoriul într-o adevărată emoție estetică, să anuleze prin arta sa sensul critic al celor care nu sînt situați ferm pe poziție.

MANIFESTAȚII POPULARE ȘI DISCURSURI

Reportajul despre o manifestație populară este unul din cele mai complexe și mai obositoare. El poate fi de asemenea unul din cele mai pasionante.

Noi ne-am referit deja la acesta la începutul prezentului capitol în paragrafele privitoare la organizarea muncii și luarea de note. Aplicarea metodică a regulilor generale ale reportajului constituie cheia succesului acestui gen de muncă. Căci ziaristul este solicitat din toate părțile de scenele multiple pe care se desfășoară acțiunea. Fără o metodă, el riscă să se piardă în amănunte.

Evident, reporterul nu poate fi pretutindeni în același timp. Acesta este motivul pentru care în cazul unor manifestații importante, ziarul trimite cît mai mulți reporteri cu putință. Unul dintre ei este însărcinat cu discursurile, altul cu reportajul general și de atmosferă, iar al treilea cu ecourile. Dar atunci cînd reporterul este singur el se străduiește să vadă maximum și se informează despre celelalte amănunte.

Uneori el trebuie să facă un singur articol, uneori două sau chiar trei (ca și cum ar colabora mai mulți ziaariști). Oricum ar fi, el trebuie neapărat să-și claseze notele, cel mai adese ori în funcție de cele trei aspecte ale evenimentului deja menționate: discursurile, atmosfera și ecourile.

- Atunci cînd este vorba de discursuri sau de conferințe, regulile generale de luare a notelor se aplică cu ușurință în special dacă ești bine pregătit, dacă cunoști subiectul și situația.

Trebuie să adăugăm doar, că este întotdeauna folositor să se reconstituie treptat planul oratorului. Aceasta nu înseamnă că ziaristul va trebui să raporteze discursul după același plan: el trebuie să alcătuiască un plan propriu gîndindu-se la interesul cititorilor sau ascultătorilor săi. Dar planul oratorului pune în lumină

¹ Această metodă este inaplicabilă în parlamentele unde președintele poate să fixeze timpul de vorbire și poate obliga pe orator să trateze subiectul.

două sau trei puncte importante (rareori mai multe) cel puțin în ochii săi. Fidelitatea cere ca aceste puncte să fie prezentate publicului chiar dacă ziaristul hotărăște să scoată în evidență un punct care a fost secundar pentru orator.

- Pentru reportajul general și de atmosferă se notează desfășurarea manifestăției, se descriu personajele și locurile, se relevă incidentele și amănuntele semnificative care dau culoare și nuanță evenimentului, care îl vor face pe cititor sau ascultător să-l retrăiască.

- Ecourile pot fi mai greu sistematizate. Ele depind de temperamentul reporterului și de stilul său. Principalele surse sînt observarea amănuntelor și o ureche atentă la comentariile spectatorilor. O îmbrăcăminte bizară, o butadă vor constitui adeseori un bun ecou dar cel mai bun va proveni poate de la un fapt banal dar semnificativ pentru un motiv sau altul - pe care ziaristul va ști să-l facă amuzant, leșit din comun sau picant printr-o comparație sau un comentariu cursiv.

În cazul unor evenimente grave care depășesc o simplă manifestăție, dificultatea reportajului crește o dată cu extinderea geografică a evenimentului. Munca reporterului se aseamănă în acest caz cu aceea a trimisului special.

SPORTURILE

Metodele reportajului sportiv sînt asemănătoare cu cele ale reportajului politic și judiciar. Și într-un caz și în celălalt este vorba, cel mai adeseori, de evenimente prevăzute ce se înlănțuiesc. Ziaristul sportiv este, de asemenea, un croniciar. Și el trebuie să fie perfect la curent cu toată actualitatea din sectorul său, trebuie să formeze și să utilizeze arhive personale.

Arhivele sale cuprind tăieturi din presă despre meciurile principalelor echipe mondiale, naționale, regionale și locale, despre meciurile de atletism și despre recorduri, biografii ale jucătorilor, atleților și antrenorilor, cronologia principalelor recorduri mondiale, continentale și naționale etc.

Fișierul său este organizat pe discipline, pe club și echipă și după numele sportivilor.

Biblioteca sa cuprinde lucrări despre istoria sportului, regulamentele principalelor jocuri și ale marilor competiții atletice, biografiile unor campioni.

Munca sa nu constă numai în a relata meciurile sau competițiile, ci în a le explica prin contextul lor, în a face pronosticuri, a urmări viața cluburilor, pregătirile campionilor.

El se străduiește de asemenea să popularizeze sportul și să încurajeze inițiativele locale sau de cartier.

Printre altele, funcțiunile de reporteri și de secretari de redacție sînt adeseori confundate. La numeroase ziare și stații de radiodifuziune, aceiași ziaristi asigură reportajul pe teren și relatarea de evenimente sportive internaționale sau regionale plecînd de la telegramele agențiilor și de la materialul trimis de corespondenți.

În sfîrșit, publicul cere adeseori, în special ziaristului sportiv de la presa scrisă, să-i dea comentarii personale atunci cînd relatează despre un meci. Cititorul a putut să vadă meciul fie la stadion, fie la televiziune. Prin urmare, el nu așteaptă de la ziarul său o simplă relatare a faptelor pe care le cunoaște bine, ci un comentariu bine fondat, bine structurat cu care el va confrunța impresiile sale personale.

Cititorul sportiv are spiritul critic ascuțit adeseori chiar exagerat. Ziaristul trebuie să țină minte aceasta permanent. Acest lucru îl ajută să se ferească de impresii subiective, de o simpatie mai mult sau mai puțin oarbă pentru cutare sau cutare jucător sau club, să nu manifeste o afinitate deosebită pentru cutare disciplină adică într-un cuvînt să-l ferească de toate ideile sale preconceptuate.

INTERVIUL

Interviul este o formă de gazetărie care își are locul în toate rubricile. Este un articol prin care se dă cuvîntul unei personalități, în fața căreia reporterul este purtătorul de cuvînt al cititorilor săi. El dispune la maximum pentru a face ca persoana interviuată să dialogheze direct cu publicul.

Interviul trebuie deci să prezinte pe cineva așa cum este el, în acțiune, și să relateze fidel declarațiile sale.

Dar acest imperativ al fidelității ocupă primul loc doar după întrevvedere, în timpul redactării sau montajului. Atunci cînd pune întrebări ziaristul nu trebuie să caute să-l facă pe interlocutorul său să spună ceea ce dorește el să povestească, ci ceea ce dorește să știe cititorii sau auditorii săi. Cel mai prost interviu este interviul în stil de vameș: "D-le ministru ce aveți de declarat ascultătorilor noștri?"

Aceasta înseamnă că, în primul rînd, trebuie să știi ce vrei să întrebî, prin urmare trebuie să te pregătești pentru aceasta cu foarte multă grije.

PREGATIREA

Există două categorii de interviuri:

- cel ce este destinat să dea o informație despre fapte cunoscute de persoana interviuată sau despre opiniile sale;
- cel care are ca scop să dezvăluie personalitatea interlocutorului.

Primul caz (interviul axat pe fapte sau pe opinii) se prezintă atunci când trebuie să pui întrebări unui ministru, directorului unui club sportiv, liderului unui partid sau organizatorului unei colonii de vacanță, într-un cuvânt unei personalități care răspunde de un lucru oarecare, despre realizările sale, despre proiectele sale, sau despre comentariile pe care i le inspiră un eveniment.

Acesta este de asemenea un mijloc excelent de popularizare. A cere unui savant, unui tehnician, unui om politic sau unui profesor un articol despre o descoperire pe care a făcut-o sau despre un subiect pe care îl studiază, duce adeseori la o catastrofă. Prin definiție, specialistul cunoaște mai bine ca oricine subiectul său. Dar el nu este un ziarist. El nu este obișnuit să împărtășească știința sa profanilor și el va vorbi într-un limbaj pe care aceștia nu-l vor înțelege. Atunci ziaristul este intermediarul necesar între cel ce știe, specialistul și cel care vrea să știe - publicul. În general, cea mai bună metodă de a stabili această comunicație este interviul¹.

PENTRU A PREGATI UN INTERVIU DESPRE FAPTE SAU DESPRE OPINII ziaristul se pune mai întâi la curent cu contextul, cu faptele cunoscute care au precedat și care înconjoară faptele pe care el vrea să le cunoască sau în privința cărora dorește să se adreseze cu întrebări unei personalități.

Să presupunem că reporterul vrea să ia un interviu unei personalități politice, apropiată de șeful statului, la întoarcerea sa dintr-o călătorie, într-o țară străină, și al cărei scop nu a devenit public.

El cercetează mai întâi arhivele ziarului și documentația sa personală pentru a reconstitui relațiile dintre cele două țări de câțiva ani, pentru a nota acordurile economice, culturale ș.a. care au fost semnate.

În actualitatea cea mai imediată el relevă elementele diplomației internaționale care pot avea o legătură cu călătoria acestei personalități; examinează toate
1 În acest caz particula „nu este obligatoriu ca interviul să fie redactat în formă de dialog. Reporterul se poate mulțumi să dea cuvântul specialistului.

ipotezele care au fost formulate de comentatori în ceea ce privește misiunea celui interesat.

Se informează asupra caracterului persoanei pe care o va intervieva - omul este rece sau jovial, rezervat sau vorbăreț - pentru a căuta metoda cea mai bună de a-l aborda și de a-l determina să facă dezvăluiri. Cunoașterea principalelor centre de interes și a relațiilor din trecut cu țara de unde vine îl vor ajuta în sfârșit să circumscrie câmpul ipotezelor posibile.

După ce a executat această muncă preliminară, reporterul pregătește în mod mai direct interviul său. El alcătuiește o listă de întrebări pe care cunoașterea subiectului îl determină să le pună și pe care, prin urmare, va trebui să le pună. După ce a notat toate aceste întrebări el le ordonează mai întâi logic, apoi subliniază cele care i se par necesare de a fi puse, rezervându-le pe celelalte pentru a hotărî în timpul întrevederii dacă trebuie să le păstreze.

În sfârșit, stabilește cu multă grijă prima întrebare. Evident că aceasta este capitală: ea va orienta fără îndoială întregul interviu, îi va da tonul. Este dificil să se fixeze o regulă generală pentru alegerea acestei prime întrebări. Totuși, trebuie să spunem că ea depinde de subiectul și caracterul personajului: întrebare-șoc pentru a face să reacționeze un om cu caracter sanguin, o întrebare discretă pentru a nu tulbura un timid...

PENTRU A PREGATI UN INTERVIU despre personalitatea interlocutorului, este evident că reporterul se informează în special asupra individului, studiază biografia sa, pune întrebări celor din preajma sa. Acest gen de interviu diferă foarte mult de cel precedent. Ziaristul trebuie să-l determine pe interlocutorul său să se prezinte așa cum este el în realitate. Nu va realiza acest lucru decât dacă cunoaște deja bine această persoană. În caz contrar, îi va fi imposibil să discearnă pentru a doborî fațada pe care conștient ori nu, persoana interviuată o ridică întotdeauna în fața personalității sale profunde.

Se înțelege că în acest caz lista de întrebări este cu mult mai greu de stabilit. Se pot pregăti două serii de întrebări care vor fi folosite alternativ în timpul interviului. Prima serie este compusă din întrebări la care se știe că persoana interesată va răspunde lesne și interesant: despre activitatea sa actuală, despre o perioadă glorioasă din viața sa... A doua serie de întrebări comportă întrebări deru-

tante destinate să-l facă "să coboare garda" și să se dea în vileag așa cum este el în realitate.

REALIZAREA

Inarmat cu lista de întrebări reporterul se prezintă la persoana căreia trebuie să-i ia interviul. Adeseori, încă în această clipă, are posibilitatea să completeze pregătirea sa, discutând de toate cu persoana interesată sau ascultând o declarație introductivă. În felul acesta toată tactica prevăzută poate fi periclitată. Spiritul hotărârii imediate este, atunci, prima calitate a reporterului. Specialistul în interviuri dobândește în acest domeniu adevărate reflexe.

În legătură cu pregătirea interviului noi nu am vorbit de planul propriu-zis; factorii perturbatori sînt prea numeroși. Reporterul va trebui să conducă dialogul în funcție de întrebările pregătite dar și în funcție de răspunsurile la întrebările precedente. Debutantul care se cramponează prea mult de o listă de întrebări minuțios pregătite, riscă să piardă elementele cele mai interesante, pur și simplu pentru că nu le-a prevăzut. Este important ca ziaristul să rămînă întotdeauna conștient de scopul său, să rămînă stăpîn pe dialog.

Stăpînirea dialogului nu trebuie niciodată să devină vorbărie goală. Intervențiile reporterului sînt scurte și precise. El este conducătorul unui vehicul al cărui motor este persoana interviuată. Rolul său este de a manevra volanul pentru a lua virajele, de a accelera sau de a frîna în caz de necesitate. Aceasta este tot. Singurul motor funcționează constant (dar acesta nu trebuie lăsat să toarcă...).

Realizarea interviului este foarte diferită după cum este destinat presei scrise, radioului sau televiziunii.

REPORTERUL DE ZIAR dispune de o mare latitudine. Va putea întotdeauna să corecteze, redactînd¹.

În majoritatea cazurilor dacă persoana interviuată dispune de timp suficient ea poate fi lăsată să se lanseze într-o digresiune. Cu puține șanse, ziaristul va descoperi ceva util; în caz contrar paguba nu este prea mare: cîteva minute pierdute. Desigur, cu condiția ca el să nu piardă firul interviului.

¹ Trebuie să notăm că atunci cînd declarațiile culese au o mare importanță, în special politică, această latitudine a redactării dispore. Spusele personalității interviuate trebuie relatate aproape cuvînt cu cuvînt.

Reporterul de ziar ia note pe loc sau imediat după aceea. Fiecare trebuie să-și găsească metoda care-i convine cel mai bine. Adeseori este dificil să iei note amănunțite conducând cu strictețe și rapid un interviu. O metodă bună constă în a nota pe loc întrebările neprevăzute care apar în timpul conversației, cifrele și unele amănunte complexe. Imediat după aceasta în timp ce memoria încă nu a fost perturbată de alte impresii, se reconstituie ansamblul dialogului cu ajutorul acestor prime notițe și al listei de întrebări pregătite.

În sfârșit, pentru reporterul unui săptămânal sau al unei publicații lunare care nu va trebui să remită textul său decât după câteva zile, este important să-l redacteze de îndată ce este posibil și, în orice caz, în aceeași zi. El va reda mai lesne și mai bine nu numai fondul interviului, ci și decorul său, atmosfera care încă îl învăluie.

MASA ROTUNDA

Masa rotundă este un interviu colectiv al unor specialiști despre un anumit subiect: politic, artistic, literar, social, economic, de urbanism ș.a.

Pregătirea trebuie să fie și mai minuțioasă decât pentru un simplu interviu. Ea se referă atât la subiect ca atare cât și la competența și părerile particulare ale specialiștilor invitați. Este clar că această competență și aceste păreri trebuie să fie diferite pentru ca dezbaterile să prezinte interes.

La calitățile sale profesionale ziaristul însărcinat cu conducerea unei mese rotunde trebuie să adauge aptitudinile și antrenamentul unui conducător de jocuri. El trebuie nu numai să dirijeze dezbaterile ca la un interviu, în funcție de întrebările pregătite, ci să dea și cuvântul fiecăruia după competența sa, să nu-l uite pe domnul timid din colțul mesei, să împiedice mai multe persoane să vorbească laolaltă atunci când discuția se animă, să ia el însuși cuvântul pentru a face bilanțul în mod clar și scurt, înainte de a trece la un alt aspect al subiectului, să retragă cuvântul unui protagonist care repetă pur și simplu ceea ce a spus deja altul...

Astfel o masă rotundă bine pregătită și bine condusă poate să fie pasionantă așa cum o masă rotundă improvizată sau condusă fără măiestria necesară poate să decepționeze publicul.

MUNCA TRIMISULUI SPECIAL

Un eveniment important se desfășoară undeva în lume sau în provincie. Ziarul delegă un trimis special, de preferință un reporter specializat.

În toate cazurile, trimisul special se pregătește în vederea misiunii sale studiind sau revăzind subiectul. El se ocupă de această sarcină cu mult timp înainte dacă este vorba de un eveniment prevăzut, cum ar fi un festival al filmului, jocurile olimpice sau congresul unui partid; citind în avion sau în tren documentația pe care a putut s-o strângă înainte de a pleca, dacă este vorba de un eveniment neprevăzut.

Aici nu vom vorbi decât despre acest eveniment neprevăzut. Munca trimisului special la o manifestație prevăzută se aseamănă cu aceea a oricărui reporter, care a fost studiată mai sus.

Sosind la locul întâmplării, trimisul special începe prin a face rapid bilanțul, prin a se informa despre cele ce s-au întâmplat, despre ce urmează să se întâmple, despre ceea ce are loc în momentul de față. Dacă acest ultim punct dezvăluie un fapt important, el se grăbește la fața locului.

De îndată ce a coborât din avion sau din tren el se străduiește să ia contact cu eventualul corespondent al ziarului său, în caz contrar cu confrății care l-au precedat, apoi cu reprezentanții agențiilor internaționale, cu redacția ziarelor locale, cu radiodifuziunea și televiziunea, cu prieteni sau cu "prieteni ai prietenilor" care sînt după cum se spune bine tratați.

Intr-un cuvînt, încearcă să găsească cît mai repede posibil persoane care știu și în care poate să aibă încredere.

Continuă să stabilească toate aceste contacte treptat pe măsură ce actualitatea imediată și orarul redacției sale îi permit: Dar primul imperativ este de a se duce la cel mai sigur și lesne de abordat și de a se gîndi, imediat după sosirea sa, la primul articol sau cel puțin la primul mesaj pe care îl va trimite.

După aceea, întreține și își îmbunătățește rețeaua de informatori creată imediat după sosire, stabilește un contact permanent prin intermediul căruia informatorii pot să-l găsească repede, la orice oră din zi sau din noapte; în caz de necesitate, se prezintă la autorități și obține permisele necesare, aleargă pretutindeni unde "se întâmplă ceva", ia interviuri vedetelor actualității și de asemenea "șefilor de orchestră" care rămîn în culise, încearcă să nu lipsească de la conferințele

de presă, nici de la reuniunile confrăților care se organizează repede. În special nu uită în focul activității sale orele la care trebuie să telefoneze articolele, în funcție de eventualele amânări provocate.

Adeseori, el nu are timpul să redactese complet. Așteptînd comunicarea telefonică se străduiește cel puțin să alcătuiască un plan după care va improviza textul în timp ce dictează. Obligator e să încerce să scrie o scurtă introducere.

Principala dificultate în special pentru un trimis special unic este de a nu pierde nimic important. Pentru a fi sigur de acest lucru el dă întotdeauna câteva telefoane persoanelor bine plasate și confrăților săi în ultima clipă înainte de a-și transmite articolul. El încearcă să lucreze în echipă cu confrății săi.

Dar ziarele și stațiile de radio și de televiziune nu cer imposibilul trimisului lor special cu excepția cazului cînd trimit o echipă întreagă. Ceea ce așteaptă ele de la reporterii lor este pe de o parte informația exclusivă, pe de altă parte reportajele de atmosferă, analize explicative și personale.

Pe scurt un redactor șef nu trimite un reporter la mari depărtați pentru a face aceleași articole care ar fi putut fi redactate în birourile redacției, pornind de la telegramele agenției. El îi cere altceva și anume un lucru în plus față de ceea ce a primit toată presa, care va completa acoperirea evenimentului în coloanele ziarului și-i va da acestuia chipul său redacțional propriu.

ANCHETA SI MARELE REPORTAJ

Ancheta și marele reportaj se referă la subiecte la ordinea zilei dar situate la marginea noutăților de o actualitate arzătoare. Ele tratează mai mult sau mai puțin profund o problemă destul de amplă sau un anumit aspect.

ANCHETA JURNALISTICA are ca scop studiul aprofundat al unei probleme cel mai deseori economică, socială ori culturală. Ea poate fi realizată de unul sau mai mulți ziaristi. În orice caz reclamă o organizare foarte metodică.

Fără a emite pretenții la strictetea anchetei științifice, ea se inspiră din aceasta. De asemenea este folositor ca ziaristul însărcinat cu aceasta - și care o va redacta într-un stil cu totul diferit decît sociologul - să aibă o pregătire sociologică și să cunoască pentru a le adapta, metodele de muncă ale anchetatorilor profesioniști.

Mai întîi trebuie să se facă o distincție între ancheta de fapte și sondaj, și una și cealaltă fiind chemate să se conjuge adeseori.

Să luăm exemplul unei anchete despre timpul liber dintr-un oarecare oraș. Ziaristul însărcinat cu aceasta stabilește mai întâi câmpul său geografic: acesta va fi circumscris în perimetrul urban sau va include periferiile arătându-se pînă unde?

Apoi stabilește diferitele pături ale populației pe categorii socio-profesionale (vîrstă, sex, instrucțiune, profesiune) și poate pe cartier, pe care va trebui să-l analizeze separat.

El face o primă anchetă asupra datelor de fapt pe lângă persoanele și organismele competente: adjunctul însărcinat cu cultura și timpul liber, directorii sălilor de spectacol și stadioane, conducătorii tineretului, animatorii de cluburi, asistentele sociale etc.

Atunci el are o idee destul de precisă dar nu neapărat exactă despre modul cum își petrec concetățenii săi timpul liber. El mai trebuie să se ducă să-l vadă mai de-a-proape. În funcție de ceea ce știe deja și de ceea ce poate să presupună, el stabilește un mic chestionar pe care îl va prezenta unui număr cît mai mare de persoane din fiecare categorie. Extrage note din rezultatele sondajului său, le critică și le colectează. Apoi nu-i rămîne decît să le illustreze adică să-și pregătească articolele ducîndu-se să ia un interviu unei persoane sau unui grup de persoane reprezentative pentru fiecare categorie.

Rezultă că munca se execută în realitate în două etape: întîi ancheta generală care nu este redactată pentru că ar fi plicticoasă pentru cititorul mediu, apoi ancheta gazetărească care constituie o reflectare vie a primei.

Această anchetă gazetărească constă deci în final adeseori într-o serie de interviuri sau de mese rotunde și reportaje. Din ansamblu - și aceasta constituie toată arta gazetăriei - trebuie să se desprindă o idee generală conformă cu realitatea care a fost descoperită; dar maximum se va putea exprima verbal esențialul acestei idei generale într-o scurtă introducere.

De altfel fidelitatea nu exclude ilustrații fără o semnificație statistică. Interviul luat unui colecționar de fluturi, strecurat în mijlocul articolelor care descriu timpul liber al familiilor-tip va înveseli ancheta și nu-l va duce pe cititor sau telespectator la concluzia că o parte importantă a concetățenilor săi își petrece majoritatea timpului liber alergînd pe cîmpii cu plasa în mîini.

MARELE REPORTAJ, în special la începutul acestui secol a dat presei scrise,

scrisorile sale de noblețe. Organizarea presei moderne a făcut să se retragă acest gen din coloanele cotidianelor; nici un ziar nu mai consacră averi pentru organizarea unor adevărate expediții, așa cum au fost unele din reportajele lui Albert Londres și ale lui Joseph Kessel, preferînd reportajul trimișilor speciali legat de actualitatea imediată. Totuși unele ziare le mai acordă importanță și în orice caz magazinele le consacără o parte apreciabilă din suprafața lor, ilustrîndu-le din abundență.

Marele reporter după ce s-a informat desigur din plin asupra subiectului sau a țării alese, sosește la locul respectiv și începe să se informeze prin toate mijloacele posibile.

Dacă el trebuie să scrie o serie de articole despre o țară - și a studiat geografia, istoria, economia, și structurile sociale ale acesteia - ia contact cu ziaristi locali, cu ministerele, cu liderii partidelor și ai sindicatelor, cu reprezentanții organizațiilor culturale etc.

El caută în special să descopere pe de o parte aspectele originale ale țării în special în moravuri care vor putea să intereseze publicul său, pe de altă parte faptele și semnele evoluției politice, economice și sociale în curs.

În sfîrșit, alege ceea ce va trebui să rețină. În cîteva articole nu poate să prezinte o dare de seamă despre toate realitățile unei țări. În funcție de publicul său, de actualitate și de particularitățile pe care le-a descoperit, el reține unele centre de interes pe care le va aprofunda, dă o axă reportajului său.

Lărgirea la lumea întregă a cîmpului de interes și a curiozității contemporanilor noștri este caracteristica fundamentală de care trebuie să țină seama marele reporter. Dar publicul a devenit totodată exigent și blazat. Nimic nu-l mai miră. Este din ce în ce mai dificil de a-i capta atenția. De aici provine necesitatea unei anumite căutări a lucrurilor ieșite din comun în mod special evidentă în marile reportaje ale televiziunii și ale magazinelor populare.

Deci marelui reporter îi revine sarcina de a-și capta publicul și, pornind de aici, de a-l conduce unde crede el de cuviință, de a-i prezenta realitățile profunde. Acesta este un exercițiu delicat căci reporterul navighează între două stînci: excesul de lucruri ieșite din comun și excesul de seriozitate. Dacă eșuează pe prima stîncă, din punct de vedere al misiunii sale educative, el își va fi pierdut timpul și va expedia un mesaj lipsit de conținut. Dacă se lovește de cea de a doua, va plictisi publicul și mesajul său nu va ajunge la destinatar.

CALATORIILE ORGANIZATE pentru ziaristi la invitația unui guvern, a unei organizații de interes public sau a unei firme particulare ori al unui grup de interese, s-au înmulțit în ultimii ani.

Este evident că aceste invitații sînt interesate și că organizatorii unor asemenea călătorii încearcă să spună ceva precis reporterilor invitați.

Dar dacă se pleacă cu un spirit critic extrem de ascuțit, aceste călătorii pot fi interesante. Spiritul de relații publice în sensul bun al cuvîntului, care începe să se dezvolte serios, determină pe unii organizatori să proscribe propaganda și să prezinte cel puțin o parte importantă a realității.

Este de dorit să poți să-ți prelungești șederea pe cont propriu. În felul acesta se controlează și se completează informațiile primite. În aceste condiții cel mai adeseori se obține un profit de pe urma călătoriei, căci ziaristii au putut beneficia de organizarea sa materială, de contactele stabilite înainte, de cocktail-urile la care au participat numeroase personalități etc.

Este inutil să adăugăm că aceasta presupune o triere prealabilă a invitațiilor deoarece unele sînt pur publicitare. Dar, în general, acestea din urmă sînt ușor de descoperit și redactorii șefi ai ziarelor serioase aruncă la coș majoritatea invitațiilor primite. Observațiile precedente se aplică la minoritatea invitațiilor care în funcție de puterea care invită și de proiectul prezentat oferă garanții de interes și obiectivitate.

CRONICA SPECTACOLELOR

Critica cinematografică și teatrală așa cum este practică în ziarele din marile capitale nu constituie un reportaj trecînd dincolo de preocupările noastre. Dar cronicarii de specialitate de la alte ziare, adică marea majoritate, chiar dacă au uneori titlul de critic sînt în realitate reporteri.

Publicul le cere să fie călăuze pentru alegerea distracțiilor sale. El vrea să cunoască subiectul filmului sau al piesei, modul în care a fost realizat și jucat spectacolul ca și numele vedetelor.

Cronicarul asigură deci înainte de toate un reportaj despre spectacol ca și cum ar fi vorba despre o manifestație de alt gen. El îl povestește. Apoi, în mod suplimentar, se gîndește la publicul cultivat pentru care adaugă comentariul său și dă - fără a face paradă de erudiție - precizări tehnice și artistice.

Ca și orice cronicar, ziaristul specializat în spectacole nu are ca singură

muncă reportajul despre manifestații. El urmărește viața artistică, relatează proiectele autorilor, realizatorilor și actorilor, prezintă noutăți despre principalele filme în curs de turnare.

Toate aceste lucruri sînt lesne de realizat cîci producătorii îl inundă cu informații de acest gen. Dar, el trebuie să selecționeze toate materialele primite ținînd cont ca unic criteriu de interesul publicului său, fără a se lăsa influențat de propaganda comercială care îl hărțuiește, fără a se lăsa dominat de propriile sale gusturi.

MUNCA REPORTERULUI

PREGATIREA

A CONCEPE BINE

Prin intermediul agențiilor, reporterilor și corespondenților informațiile au fost culese; ele au ajuns în birourile redacției. Acum, trebuie puse în formă. Este necesar să se pregătească materialele acumulate, să se construiască și să se redacteze articolele, să se încununeze munca cu ajutorul titlurilor, subtitlurilor și a explicațiilor.

Această punere în formă constituie munca reporterului și a corespondentului după reportajul lor "pe teren". De asemenea, aceasta este munca secretarului de redacție care pornește de la telegramele și informațiile agențiilor și de la notele reporterilor și corespondenților.

Este vorba în primul rînd de a înțelege, "de a concepe bine".

CULTURA GENERALA

În legătură cu strîngerea informațiilor am văzut importanța cunoașterii subiectului și a contextului său. În stadiul de punere în formă această necesitate se lărgeste pînă la cultura generală. Aceasta devine o exigență de cunoștințe ample dar de asemenea de sensibilitate, de spirit logic, de stăpînire a mijlocului de exprimare: limba.

CUNOAȘTEREA

În stadiul de căutare a informației o eroare de interpretare datorată unei slabe cunoașteri a situației nu este întotdeauna ireparabilă, ea va putea fi adeseori corectată cu prilejul punerii în formă. Dar în acest ultim stadiu, ea nu mai poate fi iertată.

Cronicarul diplomatic urmărește cu atenție actualitatea. Va comite greșeli grave dacă va ignora istoria și economia. El va fi incapabil să interpreteze evenimentele de la Berlin, mai mai mult decât atât, să prevadă reacțiile Washingtonului și Moscovei în cazul unei crize europene dacă nu va cunoaște acordurile de la Potsdam și de la Yalta.

Cronicarul politic care nu cunoaște nimic din contabilitatea publică va publica un ecou triumfal legat de noutatea privitoare la îmbunătățirea balanței de plăți fără a vedea că această îmbunătățire este datorată unui exces de investiții din străinătate și că schimburile comerciale, dimpotrivă, s-au înrăutățit.

În aceleași condiții, cronicarul local însărcinat cu un reportaj despre sesiunea bugetară a municipalității va raporta în bune condiții intervenția unui consilier potrivit realizării unui împrumut, dar el va fi incapabil să explice cititorilor săi în ce măsură datoria care va constitui rezultatul acestui împrumut poate să periclitizeze bugetul comunal, sau dimpotrivă, înțelepciunea acestei măsuri ținând cont de lucrările urgente și de starea finanțelor locale.

Correspondentul care va ignora literatura, anunțând o conferință despre Sainte-Beuve, va comenta cu sînge rece (s-a văzut acest lucru): "Concetățenii noștri vor profita desigur în număr mare de acest prilej pentru a cunoaște mai bine o mare sfință pe care toată lumea o admiră".

Trebuie, deci, să fii doctor în drept și licențiat în litere pentru a exercita meseria de ziarist? Nu, căci debutantul care nu a avut norocul să beneficieze de o formațiune superioară poate să dobîndească el însuși suficiente cunoștințe. El are rareori posibilitatea să urmeze cursuri serale, dar își procură și studiază în timpul orilor sale libere manuale de istorie contemporană, de economie politică, de literatură, de geografie politică și economică, de sociologie.

După ce va dobîndi această bază, el o va consolida și va înălța edificiul culturii sale personale prin lectura unor articole și cărți specializate în disciplinele care îl interesează sau care îi sînt utile. Mii de lucrări bine întocmite stau la dispoziția sa în colecțiile "de buzunar" la un preț modest.

Dar cultura nu este numai o totalitate a cunoștințelor: ea este de asemenea o disciplină. Ziaristul care multiplică referințele istorice sau literare fără necesitate își împovărează textul fără ca, de pe urma acestui lucru, să beneficieze cineva.

Te poți uneori amuza citindu-l pe Platon în legătură cu un caz comic legat de agricultură, dar va fi ridicol să-l evoci a doua zi pe Montesquieu relatînd un incident de procedură în cadrul consiliului municipal. Pedanteria este un defect mai grav în ziaristică decît în orice alt domeniu de activitate.

LOGICA

Mecanismele spiritului se dobîndesc și se perfecționează ca atare prin intermediul practicii în cursul vieții obișnuite și profesionale. Dar acest proces natural este lent și nesigur. El trebuie să fie accelerat și îndrumat.

Există din păcate ziariști despre care se spune că nu știu să vadă și care sînt totuși observatori buni; că le lipsește spiritul de sinteză în timp ce ei se pricep să rezume bine; că ei nu apreciază întotdeauna importanța și veridicitatea unei noutăți, că poșta poșta unui spirit critic cert. Aceste lipsuri demonstrează o insuficiență a metodei în raționament, o formație logică insuficientă.

Contrar reporterilor care se pricep să anticipeze evenimentul, există ziariști capabili să facă deducții rapide și sigure. Un comentator recurge uneori la inducție. Un reportaj reușit reflectă o analiză minuțioasă. O scurtă introducere, un articol de explicație nu sînt adeseori nimic altceva decît sinteze. Spiritul critic al reporterului în fața faptelor, sau al secretarului de redacție în fața telegramelor nu funcționează altfel decît cel al unui savant în fața eprubetelor sale.

Deducția, inducția, analiza, sinteza și critica sînt forme riguroase ale raționamentului. Ele se supun unor reguli care pot fi găsite în orice manual de logică pentru elevii din ultimele clase ale învățămîntului secundar.

LIMBA

Noi dispunem de un instrument de lucru complex și delicat: limba. Acest instrument poate fi manipulat foarte repede atunci cînd îl stăpînești perfect; se poate scrie repede și ziaristul trebuie să poată să facă aceasta. Dar la cea mai mică greșală, la cea mai ușoară manevră falsă, instrumentul se cufundă și dăunează mărfii, (articolului sau ziarului în întregime). Precauțiile ce trebuie luate nu sînt toate negative. Nu este vorba numai de a evita greșelile și stîngăciile. Buna utilizare a limbii reprezintă o muncă activă. Ea trebuie să fie permanent îmbunătățită în afara referințelor necesare la dicționare și la gramatică¹, prin lectura atentă a unor buni lucrări de bază ca e sînt în permanență la îndemîna ziaristului sînt evident "Petit Larousse" și "Dicționarul dificultăților limbii franceze". Unii adaugă la aceasta un dicționar de sinonime, dar utilizarea acestei lucrări decepționează adeseori.

autori și a confrăților demni să servească drept exemplu. Să nu uităm de cronicile de lingvistică publicate de experți în unele ziare. La aceasta se adaugă regulile de redactate gazetărească.

ARHIVE ȘI DOSARE

Ziaristul nu poate să știe totul. El are permanent nevoie de arhivele redacției și de dosarele sale personale. Acestea trebuie să fie ținute la zi și să poată fi lesne consultate. Dar trebuie să te pricepi, de asemenea, să te servești de acest material, să-ți amintești cel puțin esențialul unui eveniment ale cărui amănunte le vei găsi în documentele păstrate.

De îndată ce o telegramă sosește pe biroul său, anunțând un eveniment dintr-o țară oarecare, redactorul sau secretarul de redacție își aduce dosarele care corespund cu contextul evenimentului, cu evenimente anterioare asemănătoare precum și dosarele privitoare la țările și la personalitățile în cauză. Această documentație se va adăuga la telegramele și la articolele eventualilor corespondenți și trimiși speciali.

El nu uită fotografiile, hărțile și graficele de care va avea nevoie pentru a ilustra informația și pe care va trebui să le trimită în timp util la zincografiat.

Noi am văzut deja reporterul folosind din abundență documentația de care poate dispune, în stadiul de pregătire a lucrului său. El se referă din nou la aceasta în momentul punerii în formă, înainte de a redacta. El verifică amănuntele și datele, el situează evenimentul într-un context larg, el face comparații istorice și geografice... Pe scurt, el începe prin a aduna pe biroul său toate elementele necesare: notele sale, documentele, dosarele și lucrările legate de subiect.

Dar, nedispunând decât de un interval de timp extrem de scurt, ziaristul nu are niciodată timpul să studieze amănunțit dosarele pe care le-a reunit. El trebuie, cunoscându-le bine, să știe să regăsească aici, ceea ce îi va fi foarte util.

ALEGEREA ȘI ORDONAREA

Această primă perioadă de punere în formă - pregătirea materialelor - se încheie prin alegerea și ordonarea acestora. În această clipă ziaristul încă nu se gândește direct la alcătuirea articolului său, ci își triază subiectul.

- Se disting două tipuri de materiale: cele care au legătură cu evenimentul actual, cu noutatea și cele care privesc contextul mai mult sau mai puțin imediat. Atunci când este vorba de eveniment, aceste materiale sînt formate de telegrame, de

relatările corespondenților și trimișilor speciali, de notele reporterului.

Contextul este furnizat de arhive, dosare, de bibliotecă și eventual de articolele agențiilor ce pregătesc articole pentru publicațiile de tip magazin.

ALCATUIREA

(A enunța clar)

Informațiile culese sînt triate, completate, puse în ordine, ca să spunem așa, etichetate. Materialele sînt gata dar ziaristul încă nu se duce la mașina sa de scris sau la borcanul cu clei și la creionul său cu pastă pentru a redacta. El mai trebuie încă să-și alcătuiască articolul sau articolele.

Alegînd și punînd în ordine materialele, secretarul de redacție sau reporterul a luat cunoștință de subiect, este pătruns de acesta, îi este clar, l-a înțeles perfect. El se întrebă acum cum va face să fie înțeles, cum va face să-și informeze cititorii.

CITEVA REGULI GENERALE

1. Pentru ultima oară ziaristul își pune cele șase întrebări: cine, ce, unde, cînd, cum, de ce? Informația sa va trebui să fie completă în măsura posibilului în funcție de elementele pe care le-a adunat și de locul de care dispune.

2. Reporterul își completează notele cu amănunte care i-au scăpat și pe care le obține telefonînd organizatorilor manifestației, unui confrate sau organizației competente, și cu elemente de explicare și cu contextul corespunzător pe care le-a obținut din arhive, din dosarele sale și de la bibliotecă.

Secretarul de redacție ia note sumare despre principalele elemente ale informației și contextul său, punîndu-le în ordine ca și un reporter, pornind de la telegrame, de la hîrtii și de la documentele din arhive.

3. După ce a făcut aceasta ziaristul își alcătuieste informația. Își reia notele și alcătuieste un plan. Separă mai întîi esențialul care îi va servi pentru o scurtă introducere, pentru un titlu și eventual pentru un anunț în prima pagină. Apoi își ordonează articolul în mod logic, după anumite "linii de forță".

Redactorul nu uită niciodată că în ultima clipă, la punerea în pagină, în tipografie, va fi poate nevoit să schimbe elementele în funcție de ultimele telegrame, sau să taie pentru a face loc unei noutăți de ultimă oră.

Uneori corecturile și tăieturile trebuie făcute foarte repede, în pagină, de

către un secretar care nu a citit articolul, fără a dauna calității informației. Ziaristul prevăzător își alcătuiește în acest scop articolul după sistemul "burlanului de sobă". El assemblează mici elemente care vor constitui tot atâtea aliniate. Unul sau mai multe din aceste aliniate vor putea fi tăiate așa cum se retrage un element pentru a scurta burlanul unei sobe. Tot așa un aliniat perimat va fi înlocuit printr-o informație de ultimă oră, care îl corectează, așa cum se înlocuiește un element ruginit al burlanului, fără a fi obligat să modifice ansamblul. De asemenea, este important ca în măsura posibilului aceste elemente să fie asamblate într-o ordine de importanță descrescândă, pornind de la scurta introducere care dă esențialul.

Motivul este dublu. În primul rând pentru că numeroși cititori nu vor merge pînă la capătul articolului; este necesar ca ei să obțină maximum de informații din lectura lor grăbită. Apoi secretarul din paginație care va trebui să taie va privi mai întâi ultimele aliniate. Dacă un element important se află aci și îi scapă, acest element va dispărea.

Este evident că această alcătuire nu se aplică întotdeauna în mod brutal. Un articol lung alcătuit strict în acest mod va fi plicticos, de proastă calitate, necitibil, deoarece interesul va fi permanent în scădere. Această regulă trebuie împăcată cu alta, nu mai puțin importantă, care constă în a relansa atenția cititorului în mod periodic. Ziaristul își amenajează deci efectele pentru a face să crească interesul. El distribuie de-a lungul articolului său amănunte care atrag atenția cititorului. Dar, el se străduiește întotdeauna să ordoneze fiecare parte, pornind de la fiecare salt, cu elemente de importanță descrescândă.

În ce ordine trebuie să fie clasate aceste părți diferite? Asupra acestui punct ziaristul se lasă călăuzit de logica sa, avînd întotdeauna grija esențială a clarității.

De pe băncile școlii s-a aflat că o "redactare" comportă cel puțin o introducere, o dezvoltare și o concluzie. În termeni ziaristici, noi le vom denumi scurtă introducere, corpul articolului și finalul.

Dacă corpul articolului se confundă de aproape cu ceea ce profesorii denumesc dezvoltare, celelalte elemente sînt adeseori diferite.

Scurta introducere este o necesitate aproape absolută pentru o noutate, pentru orice articol de actualitate imediată, chiar dacă această introducere nu trebuie să

fie prezentată din punct de vedere tipografic ca atare, adică cu un caracter (eventual un corp de literă și o justificare) diferite de cele ale restului articolului. Dar, ea este rareori o introducere de stil clasic. Reprezintă în mod obligatoriu esențialul informației la care se adaugă în măsura posibilului, în câteva cuvinte, principalele puncte ale contextului sau explicațiile necesare. Cititorul se așteaptă să fie informat de la primele rânduri; pe de altă parte, trebuie întotdeauna să se poată include modificări importante de ultimă oră schimbând numai scurta introducere, ceea ce evită răsturnări în pagina întreagă: fiecare clipă contează.

În schimb un mare reportaj, o anchetă, indiferent ce articol, care însă nu constituie o noutate a zilei propriu-zisă nu comportă întotdeauna o scurtă introducere. Dar și introducerea clasică este aici adeseori absentă. În măsura posibilității autorul intră direct în miezul subiectului.

În ce privește concluzia, care se impune evident într-un articol de comentarii ea poate fi găsită de asemenea într-un articol de informare, de exemplu sub formă de ipoteză despre cauzele sau consecințele previzibile ale evenimentului. Dar, de cele mai deseori, ea este înlocuită printr-un final, adică printr-un punct important, un amănunt caracteristic care dă culoare evenimentului, printr-o ipoteză sau o remarcă umoristică (atunci când subiectul se pretează la aceasta).

CITEVA PROCEDEE

Dacă o informație este suficient de importantă pentru a i se consacra o suprafață apreciabilă, de pildă mai mult de două sute de rânduri, subiectul este împărțit în mai multe elemente pentru a fixa ideile. A trecut timpul când articolele se întindeau pe pagini întregi de ziar! Capacitatea de atenție a cititorului ca și estetica modernă de punere în pagină pretind articole scurte.

Se poate deci împărți subiectul în mai multe articole. Așa se întâmplă în cazul unei manifestații importante: se face un articol despre desfășurarea sa, un altul despre discursuri, un al treilea cuprinzând ecouri, eventual un al patrulea articol de comentarii și un al cincilea despre reacții.

Dar aceasta nu este totul. Dintr-un articol pot fi extrase unele elemente care-l împovărează sau care trebuie scoase în evidență, pentru a realiza chemare pe una sau mai multe coloane. Astfel, în legătură cu un meci de fotbal - componența echi

pelor, un incident care s-a produs la vestiar...

În cazul unui eveniment complex și important se facilitează reportajele publicând alături un orar recapitulativ, o listă aridă de fapte. Cititorul va privi acest orar și va înțelege mai bine. Orarul poate fi extins până la dimensiunile unui tabel cronologic ce se întinde pe o perioadă de mai mulți ani, în momentul semnării unui acord diplomatic, al unui eveniment politic important ca încheierea unei legislaturi sau votarea unei legi care modifică considerabil o oarecare structură, sfârșitul unui război sau a unui conflict social. Asemenea tabele sînt totodată documente de referință pe care cititorul interesat le va putea decupa și păstra, și materiale ajutătoare importante pentru o mai bună înțelegere.

De circa zece ani s-a răspîndit uzanța de a înlocui începuturile articolelor din prima pagină care continuau în paginile din interior - și care agasau pe cititori - prin anunțuri în prima pagină. Acestea nu se deosebesc deloc de scurtele introduceri. Ele prezintă cititorului grăbit, esențialul informației și-i stîrnesc dorința de a citi întregul articol sau reportaj. Singura dificultate deosebită a acestui procedeu constă în aceea că lungimea "apelurilor" este strict impusă de machetă. Aceasta este o problemă de obișnuință... și un excelent exercițiu de redactare.

Trebuie să subliniem că scurta introducere sau anunțul reprezintă întotdeauna ultimul lucru ce trebuie scris atunci cînd este vorba de un eveniment ce nu s-a terminat sau despre care se mai așteaptă amănunte. În caz contrar, va trebui întotdeauna refăcut în funcție de ultimele noutăți.

Prezintă lista victimelor unei catastrofe.

Compune biografia președintelui camerei de comerț în așa fel încît s-o poată publica dacă află în ultima clipă despre moartea acestei personalități. În orice caz el publică un mic articol despre aceasta, despre scopul călătoriei sale etc.

El prezintă primul articol dintr-o suită de articole, despre securitatea circulației pe căile ferate, articol precedat de o introducere care îl leagă de actualitate.

DE LA SCURTA ȘTIRE LA MARELE REPORTAJ

După ce au fost enunțate aceste cîteva reguli și considerațiuni generale, nu trebuie să se uite că alcătuirea diferă în funcție de genul articolului. Noi am notat deja că burlanul de sobă pentru marele reportaj nu era din același metal cu acela al faptului divers. Să facem cîteva remarci.

- Scurta știre și flash-ul sînt prea scurte pentru a se putea vorbi cu adevărat despre o alcătuire în legătură cu acestea. Dar aici putem vorbi de o asamblare. Aceasta se face pornind de la răspunsul la întrebările de bază. Ordinea elementelor urmează importanța lor descrescîndă.

- Același lucru se poate spune despre articolul care adaugă cîteva amănunte la informația brută, dar aici se aplică deja regula burlanului de sobă deoarece vor exista mai multe aliniate. Și, aceasta cu atît mai mult cu cît articolul anunță adeseori o noutate de o importanță secundară; în funcție de informațiile de ultimă oră secretarul din paginație trebuie să poată să taie unul sau cîteva paragrafe, reduce articolul la dimensiunile unei scurte știri în caz de necesitate. Aceasta înseamnă că primul aliniat (nu se pronunță cuvîntul de scurtă introducere, dar tocmai despre aceasta este vorba) trebuie să fie în realitate o scurtă știre care este dezvoltată ulterior.

- Faptul divers de o oarecare importanță se alcătuiește de o manieră regulată. Singura remarcă ce trebuie făcută este că reporterul poate să aibă motivele sale de a adăuga un amănunt a cărui utilitate nu va fi evidentă în ochii secretarului din paginație. Atunci reporterul își va lua precauția de a plasa la un loc bun acest amănunt precauție pe care o va dubla cu prudență printr-o notă ce va urmări să atragă atenția confratelui de serviciu: "Atențiune - să nu se taie această frază, din cutare motiv".

- Reportajul politic sau judiciar este complicat de necesitatea de a adăuga la relatarea evenimentului un număr mai mult sau mai puțin important de evenimente explicative ale contextului și antecedentelor. Acestea sînt încorporate după un dozaaj subtil.

Construcția cea mai simplă constă în a da mai întîi faptele noi, apoi a le explica prin intervenția altor elemente. Dar rezultatul acestei metode este adeseori foarte artificial. Este mai bine să se utilizeze tehnica cinematografică a flash-back, a mersului înapoi... sau a proiectării în viitor. În felul acesta se leagă de fiecare fapt al evenimentului evocarea unor fapte anterioare sau exterioare care îl lămuresc și explicațiile necesare. În caz contrar, cititorul neavertizat va abandona articolul înainte de a ajunge la ceea ce poate să-l atragă atenția, ajutîndu-l să înțeleagă.

Reporterul pe teren, secretarul de redacție alegînd noutățile s-au gîndit întotdeauna la ceea ce reprezintă interesul publicului lor. Ei au făcut efortul de a se

situa în locul cititorului lor. Nu este cazul să se uite această lege fundamentală a ziaristicii. El ajunge uneori la această învățatură, numai după ce, făcînd un plan al articolului aparent clar, în funcție de eveniment, va fi silit să-l refacă complet în funcție de cititor, abordîndu-l sub un alt unghi.

Dacă un ziarist este însărcinat cu un reportaj despre dezbaterile bugetare ale unei municipalități, este, mai întîi, mai mult sau mai puțin condiționat de aceste dezbateri ca e au logica lor și propria lor procedură, atmosfera caracteristică. Fără îndoială că el nu uită punctul de vedere al cititorilor săi și își ordonează notele în consecință. Dar el nu are niciodată spiritul liber. Reîntors în biroul redacției, se străduiește să extragă din învelișul format din elementele neinteresante, contextul. El recitește notele sale nu ca ziarist, ci ca cetățean al comunei. Informația îi apare atunci sub o altă lumină. Importanța relativă a factorilor poate să se schimbe profund. El se va strădui să sublinieze factorii cei mai importanți în această perspectivă nouă.

Să presupunem că o discuție pasionantă a avut loc asupra unui punct de politică generală pe marginea ordinii de zi. Ieșind din sala de consiliu, reporterul are clare în urechi cîteva formule bine venite despre subiect, în ochi gesturile convingătoare ale unui orator. El "simte" deja scurta introducere strălucită pe care o va scrie.

În fața biroului său, el plasează la sfîrșitul articolului sau și mai bine într-un mic cadru, relatarea acestui duel verbal. El începe mai modest dar mai eficace articolul său în felul următor: "Pe contribuabili i-ar fi costat 35 000 de franci construcția unei noi săli de mese la școală, așa cum propunea primarul. Consiliul a respins această propunere cu 9 voturi contra 5. Consiliul l-a urmat astfel pe dl. Durant care, după o anchetă efectuată pe teren a declarat că sala de mese actuală este desigur strîmtă dar suficientă."

- Ancheta și marele reportaj ca și articolul trimisului special se supun aceluiași reguli ca și reportajul politic sau judiciar. Dar acestea sînt genuri mai complexe.

Inamicul împotriva căruia reporterul trebuie să fie permanent în gardă, în acest caz, este monotonia. Căci n-ajunge găsirea unei bune construcții, după care îți frezi mîinile satisfăcut și o aplici la o suită întregă de articole. Rezultatul va fi o impresie de plictiseală, consecință firească a uniformității. Marele reporter

care a început strălucit primul articol dintr-o suită printr-o descriere, va începe al doilea articol dând cuvîntul unui personaj, iar al treilea printr-o scurtă introducere explicativă¹.

- Reportajul sportiv se caracterizează adeseori, am văzut deja, printr-un amestec de informații și de comentarii. Și aici se pune o problemă de dozaj. Și aici monotonia trebuie evitată prin înnoirea formelor.

Un reportaj despre Turul Franței poate să înceapă într-o zi cu fraza: "Bobet a fost magnific..." dar a doua zi nu se va scrie: "Anquetil a avut ghinion...". Mai întîi se va vorbi despre clasament, sau despre căldură, sau despre dificultățile acestor etape de munte.

- Interviul este și mai greu de prezentat. Uneori un interviu bine condus poate fi alcătuit urmînd planul întrevederii. Aceasta este o regulă atunci cînd s-a obținut o declarație politică importantă care necesită să fie transcrisă aproape cuvînt cu cuvînt. Dar de cele mai deseori, trebuie să se demonteze complet interviul obținut pentru a-l reconstrui într-o altă manieră. Atunci talentul ziaristului se poate desfășura din plin.

Adeseori trebuie să se creeze o canava mai deasă decît aceea a conversației reale. De exemplu se poate vorbi despre personaj și să-ți pui ție însuți întrebări la care va răspunde interlocutorul sau să-l întrerupi pe povestitor prin interlocutor. Dar această metodă de aplicare dificilă reclamă multă măiestrie. Ea abundă în capcane și foarte lesne poate să ducă la o denaturare fără să-ți dai seama - sau și mai rău încă, făcîndu-ți plăcere - a declarațiilor persoanei intervievate...

În mod mai normal, declarațiile pot fi regrupate pentru ca ele să se lămurească unele pe altele, să se sublinieze în felul acesta caracterul lor complementar... sau contradicția răspunsurilor. Ziaristul dispune atunci la maximum mergînd uneori pînă la suprimarea întrebărilor sale.

Se poate de asemenea intercala în dialog descrierea unui gest al persoanei intervievate sau al unui obiect care se află pe biroul său, sau o remarcă pe care o faci tu însuți. Într-un cuvînt, se depun eforturi pentru ca interviul să pară natural. Pregătind și luînd interviul, ziaristul a încercat să se situeze în locul cititorului. Acum el îl împinge pe acesta să se așeze în fotoliul încă cald, în fața vedetei, și să participe la dialog.

¹ Nu este întîmplător faptul că aceste exemple privesc primele fraze din articolele despre care se vorbește. Ca și începutul unui joc de cărți, începutul unui articol are o importanță primordială.

Există mii de metode de a alcătui și de a redacta un interviu. De fiecare dată, fiecare trebuie să găsească stilul său propriu în funcție de temperament și de subiect. Toți trebuie să se perfecționeze prin lectura confratrilor, fără a căuta să plagieze pe cei care au reușit să-și creeze un stil.

- Comentariul este un articol personal, un raționament care se construiește de manieră clasică. Regulă absolută: comentariul nu numai că respectă în mod cinstit faptele, dar și decurge, în mod expres și explicit, din acestea.

Rezultă că, construcția normală a unui comentariu începe în mod clasic printr-o scurtă introducere care amintește principalele elemente ale evenimentului sau datele problemei ce urmează să fie tratată.

Pornind de aici se pun în ordine reflecțiile, criticile, deducțiile pentru a ajunge la o concluzie. Apoi eventual se alcătuieste un nou plan, mai original, dacă subiectul se pretează, dar reluând elementele planului-tip logic.

A face un comentariu presupune să cunoști foarte precis ceea ce vrei să spui. Trebuie deci mai întâi să reflectezi fără idei preconcepute, să critici, să analizezi problema fără să te temi de a pune în cauză și de a modifica profund prima concluzie pripită.

O dată ce ești tu însuși convins în mod cinstit, vrei fie să convingi pe alții (în presa de opinie), sau să-l ajuți pe cititor să-și formeze o părere personală (în presa de informare).

Se reiau marile linii ale raționamentului care sînt prezentate punct cu punct subliniindu-se argumentele bine fondate și criticînd pe cele vicioase. Și aceasta indiferent care ar fi sensul acestor argumente.

Concluzia nu va fi întotdeauna clară căci lumea noastră nu este compusă din pe te negre și albe ci dintr-un fascicul de toate nuanțele. Comentatorul care în fiecare articol va lua net poziție, adică în mod violent, pentru sau contra unei decizii, unei păreri etc., va pierde curînd orice credit. Ura, răutatea, violența tonului vor micșora cu mult valoarea unui comentariu.

Polemica a avut clipele sale de glorie, însă concepția modernă a ziaristicii de informație a eliminat-o aproape complet. Cititorul așteaptă de la ziarul său, informații și explicații; polemica nu-i aduce nimic din ceea ce dorește. Luările de poziție violente îl irită; el le resimte ca o dovadă a unei carecari desconsiderări din partea

ziaristului care nu-l consideră drept un cetățean major capabil să-și formeze o părere. Acesta este fără îndoială un progres al spiritului critic al publicului.

Trebuie să notăm, în sfârșit, că mesajul comentatorului nu-și va atinge țelul dacă nu este simplu și suficient de direct. Nu trebuie să vrei să spui prea multe lucruri într-un articol. Două sau trei puncte principale constituie maximum.

REDACTAREA

(Și cuvinte pentru a spune)

Articolele alcătuite trebuie să fie scrise. În această clipă, contrar părerii profanilor, pentru care ziaristul este "un oarecare care scrie la ziare", grosul muncii a fost făcut. Dacă ziaristul a pregătit bine și și-a alcătuit bine articolul, el îl va redacta repede și cu ușurință. Bineînțeles, cu condiția să știe să scrie, să cunoască și să stăpânească regulile de redactare gazetărească.

LIMBA ȘI STILUL

Calitatea imperativă a scrierii ziaristice este comună tuturor celor care trebuie să se exprime. Aceasta este evident limba corectă. Această limbă corectă nu constituie obiectul unui manual de ziaristică; noi o considerăm dobândită. Vom sublinia totuși pe scurt câteva puncte la care ziaristul trebuie să vegheze în mod special.

UN STIL SIMPLU

Dacă limba corectă este un imperativ al tuturor celor care folosesc limba, noi vom aborda acum particularitățile stilului ziaristic. Prima particularitate este simplitatea. Aceasta este reclamată de nivelul mediu de educație al publicului, al cititorilor, dar ea este aproape la fel de necesară într-un ziar care se adresează în special intelectualilor, care atunci când își deschid cotidianul nu au dorința să facă un efort special pentru a înțelege.

Americanul Flesch, în urma unei serii de teste a "descoperit" că înțelegerea unui text de către un oarecare public era în funcție de frecvența medie a cuvintelor utilizate în limbajul cotidian pe de o parte, în text pe de altă parte, ca și de scurtimea acestor cuvinte și a frazelor componente.

El a pus această formulă într-o ecuație prin intervenția unor parametri și coeficienți, dar toate acestea ne duc la repetarea lucrului pe care buni ziaristi l-au înțeles de mult:

- Dacă vreți să vă sfătuiți cititorii să scape de migrene cu acid acetilsalicilic, spuneți-le mai simplu: "luați aspirină".

- Dacă pentru a face o popularizare medicală sînteți obligat să folosiți cuvîntul hipermetrop, acest cuvînt va trece mai bine a cincea oară, la sfîrșitul articolului, decît la început în pofida definiției pe care desigur i-ați dat-o.

- Dacă vreți să faceți ca un număr mai mare de persoane să înțeleagă mai clar lunga perioadă a unui orator în care propozițiile subordonate și incidente se înlănțuiesc armonios, nu ezitați să le masacrați: tăiați-le în 5 sau 6 fraze ... și încercați să faceți la fel de bine ca și originalul, dar în schimb gazetăresc.

Debutantul are adeseori dificultăți în special atunci cînd el a părăsit de curînd învățămîntul secundar sau facultatea de litere. El l-a citit pe Saint John Perse și el admiră utilizarea precisă... și prețioasă a cuvintelor rare. S-a terminat cu acest exercițiu. Trebuie să te convingi rapid de acest lucru sau să-ți schimbi meseria. Fie că te bucuri, fie că te plîngi sau că nu-ți pasă, gazetăria nu este retorică.

Atunci cînd intri în biroul unei redacții trebuie să-l lași pe Proust la vestiar. Dar aceasta nu te împiedică să-l reiei la ieșire și să "cauți timpul pierdut" în tovărășia sa atunci cînd te întorci acasă. De aici pot fi trase învățăminte prețioase. În orice caz în ce privește spiritul de observație.

Gazetăria nu înseamnă literatură și primul scop al redactării gazetărești nu este cel artistic; el este de a informa, în cazul cel mai bun. Dar dacă arta îi este dată în plus, cititorul nu se va plînge.

Dramaturgii clasici și-au impus cadrul strict al regulei celor trei unități; arta lor nu a suferit de pe urma acestui lucru, ci dimpotrivă. Cadrul nostru, al simplității, noi nu-l alegem dar nu este mai puțin purifiant. Nimic nu împiedică pe cei care au talent să se desfășoare, și aceasta poate chiar să-i ajute. Albert Londres a scris lucruri foarte frumoase cu cuvinte obișnuite, în fraze care rareori depășeau două rînduri.

... concret, precis...

A simplifica stilul nu înseamnă a simplifica sau a schematiza relatarea evenimentului. Departe de a fi un inamic al preciziei, simplitatea este un auxiliar al acesteia. Un stil nobil sforțitor îl conduce în mod natural pe autor la a se lăsa atras de cuvinte, la neglijarea subiectului său, la a se distra cu aceasta. O frază elementară (un subiect, un verb, un obiect) și cuvinte concrete (substantive) te obligă să

triezi problema cu strictețe.

Această strictețe constituie preocuparea permanentă a ziaristului. Fie că el prezintă o scenă sau că descrie o acțiune, el se străduiește să fie concret, obiectiv. Aceasta nu înseamnă că el respinge impresiile sale, dar el nu trebuie să le etaleze analizându-le. Dacă descrierea este bine făcută, ea trebuie să conducă pe cititor să simtă el însuși impresiile care l-ar fi pătruns dacă ar fi fost martor la eveniment.

Cel mai bun reportaj este cel care nu oferă cititorului raționamentul mijlociu gata făcut, sinteza mijlocie, ci care-l conduce pe cit de discret pe atât de ferm să facă această sinteză printr-o intervenție simplă și personală, pornind de la fapte.

Dintr-o succesiune de mici tablouri desenate în mod viu se degajă o impresie de ansamblu pe care nici un expozeu nu-l va putea reda cu atîta fidelitate. Bineînțeles, cu condiția ca aceste tablouri, și amănuntele lor, să fie alese și construite strict, de o asemenea manieră, încît asamblarea lor să reconstituie ansamblul ca în jocul de reconstituire a unui întreg din fragmente decupate.

Altfel, chiar dacă fiecare fapt, fiecare element a fost ales pentru calitățile sale proprii, pentru interesul și pitorescul său, dar fără a fi ordonat în funcție de altele și de totalitatea lor, reportajul va fi infidel deși părțile sale sînt autentice.

Ziaristul se îngrijește deci de precizie prin alegerea judicioasă a cuvintelor și pînă la amănunte.

Relatînd despre un dineu oficial, el nu scrie: "Flori minunate ornau masa". O asemenea frază nu este decît umplutură; în mod evident reporterul umple rîndul. Aceasta nu aduce nici o informație, căci întotdeauna există flori pe masa unui dineu oficial. Dimpotrivă, contrariul, prin raritatea sa, va fi o informație.

Secretarul de redacție atent va tăia acest pasaj, dar nu-l va corecta. El nu va putea inventa amănunte care i-au scăpat reporterului. Dacă acesta nu cunoaște numele florilor în cauză, trebuie să se informeze și să scrie: "O vază cu azalee purpurii și violete orna centrul mesei în timp ce frunze de asparagus acoperă fața de masă albă". Numeroase gospodine i-ar fi fost recunoscătoare pentru acest amănunt precis și fără îndoială că s-ar fi inspirat mai tîrziu din aceasta.

Marea regulă a redactării gazetărești constă în aceea că fiecare frază, aproape fiecare cuvînt trebuie să aducă un element de informație. Restul trebuie tăiat fără milă sau transformat.

Este adevărat că nu totul este concret în toate subiectele pe care trebuie să le trateze ziaristul. Dar stilul său trebuie să fie întotdeauna concret. Este suficient pentru acesta să illustreze o informație abstractă prin consecințele sale concrete, să recurgă la imagini și la comparații.

- A enunța o devalorizare cu 5% a monedei este o informație precisă. Totuși, ea nu va fi înțeleasă de toată lumea decât dacă se va adăuga: "Aparatul fotografic pe care l-ați cumpărat ieri în străinătate și care v-a costat 200 de franci, v-ar fi costat astăzi 210. Camera de hotel care noaptea trecută l-a costat pe un german în trecere 30 de mărci, noaptea viitoare nu-l va costa decât 28,50 mărci".

- A spune unui cititor european că Mali are o suprafață de un milion și jumătate de kilometri pătrați este de asemenea o informație precisă. Ea va fi mai puțin precisă dar mai clară dacă se va scrie că acest stat este de trei ori mai mare decât Franța.

Cu puțin antrenament este întotdeauna ușor să se găsească imagini. De asemenea trebuie să se vegheze ca ele să nu fie echivoce. Se poate evoca o broască țestoasă în legătură cu o caravană de turiști, gândindu-te la locuința ce se deplasează împreună cu ocupanții săi. Dar fie că vrei sau nu, în spiritul cititorilor apare în același timp ideea unei deplasări lente.

De asemenea, trebuie să ne ferim de imaginile gata făcute și de o manieră mai generală, de toate clișeele ce sînt folosite în mod automat. Un bun și vechi clișeu folosit din cînd în cînd - "fotoliul îi deschide brațele sale", "el alerga ca și cum avea aripi" - nu este neapărat un clișeu prost. El îl odihnește pe cititor care nu caută în ziarul său un foc de artificii permanent de originalitate. Dar trebuie să reflectezi înainte de a-ți lua avînt. Pentru a relua exemplul florilor de la dinău, reporterul poate fi tentat să scrie pur și simplu că ele înmiresmau sala. Din păcate azelele nu au miros.

În sfîrșit, imaginile trebuie să fie coerente. Poți lesne ajunge la absurd dacă nu ești atent. Să nu provocăm suferințe morale confrăților și să ne mulțumim să-l cităm pe Henri Monnier ca exemplu cu "carul statului care navighează pe un vulcan".

... și viu

Poți să dispui de o noutate excelentă, s-o alcătuești cu grijă, s-o redactezi într-un stil simplu și concret... și totuși să faci un articol plicticos. Aceasta pentru că nu ai făcut cu adevărat să reînvie evenimentul. Informația nu este o autopsie

a faptelor ci o readucere la viață a acestora.

Stilul trebuie să fie de așa natură încît să-l facă pe cititor să uite mediul său obișnuit pentru a-l transporta pe scena faptelor relatate. Aceasta înseamnă necesitatea de a scrie de o manieră vie.

Simplitatea și precizia sînt ingrediente de bună calitate ale unui stil viu.

În măsura posibilului ziaristul nu povestește noutatea. El o face să fie văzută, auzită și simțită.

- El se exprimă la prezent, la timpul activ prin excelență, ori de cîte ori poate. Pentru a ne convinge de importanța acestei reguli este suficient să rescriem la prezent articolul scris la timpul trecut și să comparăm cele două fraze:

"Circulația era întreruptă de două ore pe stradă. Mulțimea se masase pe trotuare și aștepta cortegiul. În sfîrșit s-a auzit zgomotul motocicletelor din escortă. A apărut marele automobil negru decapotabil. În picioare, în uniformă de amiral, regele a salutat publicul..."

"Circulația este oprită pe stradă de două ore. Mulțimea masată pe trotuare așteaptă cortegiul. În sfîrșit se aude zgomotul motocicletelor din escortă. Apare marele automobil negru decapotabil. În picioare, în uniformă de amiral, regele salută publicul..."

- Atunci cînd a fost martor la un eveniment de o oarecare importanță, reporterul face ca articolul său să fie mai viu redactîndu-l la persoana întîia. El determină astfel pe cititor să se identifice cu el, să vadă cu ochii săi, să audă cu urechile sale, să simtă împreună cu el coatele vecinilor săi.

Singurele limite ale acestui procedeu sînt acelea că printr-o utilizare prea sistematică el devine plictisitor și că nu se pretează la evenimente minore: a relata în felul acesta un simplu accident de circulație va fi pretențios și grotesc.

- De altfel este posibil - și recomandabil - să intervină persoana întîia fără a te situa tu însuși pe scenă, pentru o parte a articolului: dînd cuvîntul actorilor sau martorilor. Și aici se poate scrie din nou și compara:

"D-l Martin afirmă că el a văzut farfuria zburătoare aterizînd pe terenul său, că ea era roșie și că făcea un zgomot asemănător cu ciripitul unei vrăbii".

"Am văzut farfuria, spune d-l Martin. Ea era roșie. Ea a aterizat pe terenul meu și făcea "cui-cui" ca o vrăbie".

Nu trebuie să mergi prea departe în respectul citatelor de felul acesta pentru

a fi veridic. Evident, trebuie să veghezi să nu atribui unui țăran stilul unui profesor de literatură, dar este de prost gust să faci o greșală de limbă într-un citat indiferent cui ar aparține acesta¹.

DE LA SCURTA ȘTIRE LA MARELE REPORTAJ

Fiecare gen gazetăresc, am văzut deja, are caracteristicile construcției sale și particularitățile sale de redactare.

- Este dificil să se facă efecte de stil într-o scurtă știre și într-un mic articol². Ele sînt redactate cît mai simplu cu putință cu grija de a reflecta în scris precizia și concizia construcției. Același lucru se poate spune și despre faptele diverse curente.

- Faptul divers mai elaborat reclamă un stil fără pretenții dar variat. În același articol poți fi determinat să relatezi moartea cuiva pe un ton destul de monoton de circumstanță, să lași să se reverse indignarea unui martor contra șoferului responsabil de accident, să fii cuprins de milă în ce privește soarta unor orfani, să notezi cu amuzament conținutul unor amănunte insolite etc.

Este necesară multă suplețe, dezinvoltură și tact.

- Cronica politică și judiciară devine vie și variată prin rupturile de stil pe care le provoacă citatele. Acestea trebuie să fie întotdeauna scurte, dar să conțină un element important sau să localizeze personajul. "Stilul reprezintă omul" și cel al deținutului în prevenție, al președintelui sau martorului, bine redat în câteva rînduri de către cronicarul judiciar, valorează cît niște portrete lungi.

- Reportajul de la o manifestație reclamă de asemenea un stil suplu care se adaptează la fiecare element de informație. Cititorul poate fi lesne cufundat în atmosferă făcîndu-l să audă zgomotul mulțimii; se merge pînă la onomatopее multiplicînd literele pînă într-un paragraf care relatează aterizarea zgomotoasă a unui elicopter, tăind frazele pentru a povesti despre un schimb de focuri. Se ia o anumită distanță pentru a relata despre un discurs ascultat în liniște. Se notează clar schimbarea perspectivei atunci cînd se introduce un element explicativ exterior. Ruptura stilului înseamnă

¹ Evident, în afara cazului cînd ea a fost făcută de un doctor în litere cărui i se ia un interviu după susținerea tezei sale. Atunci greșelile constituie un element pitoresc de informație. Ele sînt subliniate între ghilimele.

² Deși acest gen a fost ilustrat în mod strălucit de cîțiva ziarisți. Trebuie să-i sfătuim pe debutanți să citească într-o colecție a ziarului "Franc Tireur", în coloana "Faptelor diverse", cu mult înaintea războiului, "Noutățile la zi" ale încîntătorului și regretatului Tristan Bernard.

atunci un semn cu ochiul făcut cititorului. El înțelege că se trece de la relatarea directă a faptelor la explicarea lor.

- Ancheta, marșele reportaj și comentariul se acomodează cu un stil mai susținut. Ziaristul își permite atunci câteva piruete spre simplitate: unul sau două cuvinte rare dar utile sau câteva imperfecte ale conjunctivului. Dar nu prea multe. Aceste excepții trebuie să confirme regula constantă a simplității.

Aceste genuri sînt pe de altă parte cele care reclamă cel mai des folosirea persoanei întâia. S-a văzut că ziarul așteaptă de la trimisul special, personalizarea informației. Cititorului, printre altele, dacă se mulțumește cu anonimatul informațiilor brute, îi place să devină personalitatea autorului unui articol important, să se identifice cu acesta pentru a retrăi reportajul în tovarășia sa. Cultul ziaristului vedetă celebrat la televiziune nu a invadat încă presa scrisă, dar a exercitat influență asupra acesteia. Și fără a face exhibiționism se pot inveda cititorului, discret indirect, dificultățile întîmpinate, pericolele biruite.

De altfel, ziaristul însărcinat cu o anchetă creează evenimentul în sensul că el informează pornind de la o situație și nu de la un fapt. El nu se ocupă de un eveniment dramatic sau semnificativ ca atare. El dramatizează sau face să fie semnificativ un eveniment latent.

În viața cotidiană a unui mare ansamblu, în munca personalului unei aerogări, nu există un eveniment interesant din punctul de vedere al actualității. Sosirea reporterului, maniera în care acesta va aborda și va trata subiectul, va declanșa într-o oarecare măsură un eveniment. Și doi zariști care ar relata aproape în același termenii despre o dezbatere sau o crimă, vor prezenta foarte diferit problemele unui oraș-satelit.

Ziaristul devine deci un element constitutiv al evenimentului; cititorul are dreptul să-l cunoască ca și alții.

- Reportajul sportiv este locul unde înfloresc din abundență toate imaginile, toate clișeele, toate șabloanele. În Franța, primăvara acestei vegetații luxuriante este intrucitva în întîrziere față de calendar. Ea erupe la începutul verii cînd uriașii drumurilor se suie pe caii lor de luptă de oțel pentru a acoperi etapele glorioase ale Marii Buole (traducere pe care nici un ziarist sportiv nu o va scrie fără a decădea: cei mai buni cicliști se suie pe bicicleta lor pentru a participa la Turul Franței).

Este deci inutil să-l provoci pe reporterul sportiv să utilizeze imagini; el se află aici pe terenul său favorit. Este mai bine să-i amintești de folosirea frinei. Dacă un stil pitoresc este o tradiție în acest gen, mai bine este ca și în alte locuri, inamicul binelui.

Indiferent ce alergător va spune reporterului sportiv că frina se folosește în special înainte de a te angaja într-un viraj. Prudența trebuie în special recomandată când se schimbă imaginea sau stilul. Cu cât sînt mai numeroase și mai apropiate imaginile, cu atît risți mai mult să cazi în incoerență, această ripă de pe marginea drumurilor reportajului sportiv: "Solid ca stîncă Gibraltarului, portarul execută un plonjon magistral...".

Schimbările de ton sînt de asemenea periculoase. Se poate redacta într-un stil pompos sau familiar dar trebuie să-l alegi și să-l respecti pînă la sfîrșitul articolului.

La rigoare, poți să faci să sosească pe stadion învingătorul într-o cursă ciclistă de munte "în plină glorie aidoma lui Moise coborînd de pe Sinai", dar atunci nu trebuie să-l faci să dea apoi "o sărutare caldă lui Miss Ciclism".

REWRITING-UL ȘI DEMARCAREA

Este necesar să scrii din nou articolele unor corespondenți, ale unor pigiști (colaboratori externi; nota trad.) sau ale unor reporteri pentru a le îmbunătăți, pentru a le adapta în funcție de alte articole și de locul disponibil, sau pentru a le atribui stilul casei. Acesta este rewriting-ul.

Atunci cînd o informație a fost omisă sau pur și simplu cînd vrei să faci să beneficieze publicul tău de informații neexclusive cuprinse într-o publicație de specialitate, această informație este "împrumutată" din articolele confrăților și această operațiune se cheamă demarcare.

În acest ultim caz scopul operațiunii nu poate fi altul decît rezumarea "articolului". Cîci dacă o informație publicată este de domeniul public, forma sa (articolul care a furnizat-o) rămîne apărută în virtutea regulilor dreptului de autor. Și întotdeauna trebuie citată sursa sau sursele sale.

Regulile rewriting-ului și ale demarcării nu diferă de regulile generale ale redactării gazetărești după titlul de articol ce urmează să fie scris. Dar în special pentru demarcare trebuie să se aplice metoda de la început, adică de la pregătirea și

alcătuirea articolului.

Poate să pară mai simplu în special atunci când dispui de un singur text, ca acesta să fie scris din nou, frază cu frază. Acest sistem trebuie proscris neapărat. Aceasta înseamnă de fapt să te condamni să cauți sinonime aproximative, să dezarticulezi frazele. Rezultatul este cunoscut dinainte: informația va fi greu de înțeles și fără îndoială deformată, stilul va fi mediocru și articolul va fi desigur mai prost decât originalul. Fără a mai pomeni, dacă este vorba de o demarcare, că aceasta va deveni în felul acesta un adevărat plagiat interzis de toate regulile profesionale.

Trebuie deci să se considere articolul respectiv drept o materie primă¹. Ea este completată și tratată apoi în aceeași manieră ca și orice material de bază: telegramele agențiilor, notele reporterului, documentele arhivelor.

MUNCA RAPIDA

Munca secretarului de redacție care pune articolul în formă pornind de la telegrame poate fi un adevărat rewriting dacă ziaristul are timpul necesar. Așa se întâmplă cu principalele informații ale zilei, cunoscute cu câteva ore înainte de închiderea ediției.

Dar niciodată nu ai timpul de a proceda în felul acesta pentru toate noutățile. Atunci trebuie să te ajuți cu ceea ce există sub o formă mai mult sau mai puțin redactată: telegramele și sintezele. Trebuie să lucrezi direct pe telegrame.

- O scurtă știre, dacă telegrama este bine alcătuită, poate reprezenta o simplă transformare a primului paragraf al telegramii. Câteva corecturi și ștersături sînt adeseori suficiente. În caz de nevoie se adaugă unul sau două elemente pentru a ușura înțelegerea: precizări geografice, tendința unei personalități etc.

- O sinteză sau dezvoltarea unui fapt poate deveni corpul unui articol. Dar deja trebuie adeseori să se recurgă la împrumuturi mai mult sau mai puțin importante de la una sau câteva telegrame, sau să se adauge un element explicativ extras din arhive sau din memorie. Foarfecelul și borcanul cu clei intră în joc alături de creionul cu pastă.

- Când se ajunge la un articol mai important, plasat pe mai multe coloane, redactat pornind de la numeroase telegrame, amestecul se complică. Redactorul execută repede dar complet munca clasică de alegere, de punere în ordine și de alcătuire. Apoi el împrumută pasaje întregi din diferite telegrame, le decupează și le lipește.

Dar creionul cu pastă nu servește numai la corecturi. Este necesar să se redacteze
¹ Nu trebuie să se confunde rewriting-ul cu simpla corectare a articolului care nu reclamă o refacere a acestuia.

cel puțin câteva puncte de trecere și o scurtă introducere.

Agențiile internaționale difuzează despre principalele evenimente, sinteze adeseori bine alcătuite, ceea ce ușurează în mare măsură munca secretarului de redacție supraîncărcat. Principala lor lipsă constă în aceea că ele sosesc în general împreună la sfârșitul zilei.

Este demoralizant să primești o sinteză bună atunci când ai terminat cu mare dificultate punerea în formă a unui articol despre același subiect și care te-a făcut să întârzi. Din păcate acest lucru se va produce și mâine și nimeni nu poate să facă nimic: nici secretarul de redacție care nu poate să aștepte sintezele și să trimită articolul la tipografie în ultima clipă, nici agenția ale cărei sinteze vor fi inutile dacă sosesc prea târziu, pentru că ele vor fi perimate la ora de punere în pagină și care nu poate să împovăreze serviciul cu sinteze cvasi-orare.

presa noastră

caiete de ziaristică

Mijloace publicistice moderne
și rolul lor în sporirea
eficienței presei locale

Consfătuirea de la Uniunea ziaristilor
cu redactori ai presei județene

3/1968

MIJLOACELE PUBLICISTICE MODERNE ȘI ROLUL LOR ÎN SPORIREA EFICIENȚEI PRESEI LOCALE

E X P U N E R I

- Virgil Dănciulescu: REPORTAJUL DE PRESA - CARACTERISTICI, TEHNICA REALIZĂRII.
PERSONALITATEA ȘI MUNCA REPORTERULUI
- Victor Bîrlădeanu: INFORMAȚIA ȘI REPORTAJUL DE PRESA
- Valeriu Râpeanu: OPINIA, MODALITATE EFICIENTA DE ANTRENARE A SPECIALIȘTILOR
- Mihai Stoian: ANCHEȚA, GEN PUBLICISTIC
- G.R.Chirovici: ANCHEȚA SOCIALĂ ÎN "SCINTEIA"
- Mircea Anghelescu: ANCHEȚA ECONOMICĂ
- Petre Drăgulea: EFICIENȚA ANCHEȚEI ECONOMICE ÎN ZIARUL JUDEȚEAN
- Dumitru Mândroiu: FOLOSIREA DIFERENȚIATĂ A MIJLOACELOR PUBLICISTICE MODERNE
ÎN PRESA LOCALĂ
- Lazăr Băciucu: PREOCUPĂRI PENTRU UTILIZAREA GENURILOR PUBLICISTICE ÎN
CONDIȚIILE ZĂRELOR LOCALE NOI

D I S C U T I I

Participanți: Valeriu Stoiu, Mihail Stănescu, Francisc Albert, Iosif Rajdo,
C.Blăgovici, Nicolae Oanță, Vasile Cîrjăliu, Octav Grumeza,
Ion Bucheru, Nestor Ignat.

EXPUNERILE PREZENTATE ÎN CADRUL CONSFĂȚUIRII

VIRGIL DĂNCIULESCU:

REPORTAJUL DE PRESĂ - CARACTERISTICI, TEHNICA REALIZĂRII.

PERSONALITATEA ȘI MUNCĂ REPORTERULUI

În urmă cu vreo 13 ani, tot aici la Uniunea scriitorilor - pe atunci proaspăt întemeiată - Geo Bogza, într-o discuție cu gazetarii, la cererea unuia din confracți de a da definiția reportajului, spunea că este cel mai vechi gen publicistic cu putință. "Cred - citez din cele spuse atunci - că din milioanele de oameni care au trăit pe pământ, cel puțin trei sferturi au fost reporteri. Dintr-un milion de locuitori ai Bucureștiului cred că multe mii sînt reporteri și fac reportaje excelente".

Reflectînd la opinia lui Geo Bogza - aproape deloc diferită de a celor care se ocupă teoretic de reportaj - desprindem cîteva elemente esențiale, care astăzi fac obiectul discuțiilor despre reportajul modern în presă, despre progresele sale în raport cu dezvoltarea mijloacelor de comunicare de masă care i-au impus sporuri de operativitate, de informație, o creștere a posibilităților de influențare a opiniei publice.

Care sînt aceste elemente? În primul rînd, constatăm că la temelul nașterii unui reportaj trebuie să stea cu necesitate cineva care dorește să afle ceva. Deci un cititor

un ascultător de radio, un spectator de televiziune, care să dorească să afle ceva de la cineva. Aici apare acel ce vine să împlinească această necesitate. Apare reporterul.

De când există aceste două elemente? Evident, de când lumea. Mult înainte de a fi existat ziare și mijloace moderne de informare, mult înainte de a fi existat o meserie de reporter.

Intre acești doi poli: cel care recepționează un reportaj și cel care emite un reportaj, se găsește reportajul; reportajul ca tip de manifestare umană, care se naște și trăiește aceste două determinante majore, reportajul care, ca modalitate de comunicare de masă reflectă transformările calitative și cantitative - și în alcătuirea celor două coordonate, și în cea a mijloacelor de comunicare de masă.

Acestea ar fi câteva considerente de ordin general. Mi-am permis să le amintesc pentru a fixa de la început cadrul acestei intervenții într-o dezbatere pe cât de amplă pe atita de utilă.

Procedând în același spirit, mi s-ar părea necesar să încercăm și o definiție a obiectului discuției. Noțiunea de reportaj cred că definește un gen specific de documentare, de culegere a faptelor, de informare, un gen specific de interpretare și de relatare a unor fapte și evenimente.

În sens mai larg, activității reportericești i se atribuie orice realizare publicistică informativă, culeasă și scrisă de reporteri; în sens mai restrâns, acestei activități i se atribuie realizări publicistice cu caracter informativ care dau cititorului (ascultătorului sau privitorului) o viziune concretă asupra unui eveniment sau altul, perceput nemijlocit de ziarist - martor ocular sau participant activ la faptul de viață descris. Punctul de plecare și scopul final al reportajului este de a comunica, operativ, un număr de informații organizate și prelucrate într-un mod cât mai personal, de un autor recunoscut.

Spre deosebire de știre (specie elementară a informației) care comunică doar un fapt sau altul, reportajul este o prezentare succesivă a unui eveniment sau a unor fapte surprinse în ipostaze esențiale, în plin proces de dezvoltare.

Unghiul de vedere din care sînt privite faptele, selectarea lor, comentarea lor, impresiile și opiniile celui care le relatează, impun, în mod obligatoriu, prezența reporterului. Reconstituind faptele petrecute în liniile lor esențiale și comunicîndu-le o dată cu impresiile și părerile celui care le-a cunoscut nemijlocit, reporterul iese din anon-

mat. El dă reportajului calitatea de relatare a unui martor ocular, a unui participant direct la evenimentul relatat. Sintetizând aceste trăsături specifice, am putea să definim reportajul drept cel mai complex mijloc de informare, capabil să realizeze în linii esențiale prezentarea amănunțită, concretă și succesivă a unui eveniment, a unui fapt sau fenomen de viață filtrate prin personalitatea reporterului.

Reflectând activitatea socială pe diferite trepte ale dezvoltării ei, căutând să infățișeze faptele în toată profunzimea lor, să dezvăluie legitățile obiective conform cărora aceste fapte apar și se dezvoltă, reportajul infățișează lucrurile așa fel încât cititorul să dobândească, citindu-l, exact ceea ce solicită: o informare completă, interesant și bine interpretată. Reportajul astfel privit nu este - cum susțin unii teoreticieni burghezi - o activitate de înregistrare, de consemnare de fapte obiective ca fixarea unei imagini pe pelicula fotografică - ci o selecție a faptelor, o interpretare a lor iavorită din analiza procesului de dezvoltare, din analiza înlănțuirii faptelor. Această analiză, această selecție a faptelor, făcută cu obiectivitate, imprimă reportajului un sens și un scop. El exclude cu desăvârșire putința de a-l considera un act gratuit sau un divertisment. Reportajul este un act de o înaltă responsabilitate socială.

A observa, a aduna și a reproduce fapte reprezintă o succesiune de acte care implică o voință, o pasiune, o tendință; implică, în sfârșit, o concepție despre lume. În acest sens putem spune că reportajul este istorie contemporană.

Datorită posibilității sale de a infățișa viu și clar orice eveniment, reportajul dezvoltă cea mai importantă și variată informație ziaristică. În decursul formării și dezvoltării sale ca gen publicistic o deosebită importanță a avut apariția mijloacelor de comunicație moderne.

O SCURTA PRIVIRE ASUPRA TEHNICII REPORTAJULUI

Gazetăria este - și-n această privință cred că nu există prea multe păreri contrarii - o profesiune. O profesiune care îmbină în proporții greu de delimitat o știință a gazetăriei și o artă gazetărească. O profesiune deci de-un fel anume, cu cerințe deosebite și satisfacții pe măsură. În cadrul acestei profesiuni există, ca o consecință a evoluției ei, specializări. Intre aceste specializări (care e bine să fie determinate de pregătire și aptitudini) există și cea de reporter, adică de scriitor de reportaje. Există deci un gazetar care se consacră (firește, ar fi absurd să absolutizăm!) reportajului, cunoscând în intimitate cerințele genului. În practica sa curentă reporterul,

pantru a scrie reportaje, recurge la o seamă de procedee de ordin tehnic. Unele sînt absolut necesare, obligatorii, altele determinate de nivelul ideologic, de cultura, de talentul, de inteligența, de temperamentul respectivului reporter.

Primul pas făcut în realizarea unui reportaj este stabilirea temei. Procedul e în această privință diferit: fie că reporterul propune tema (și acesta e procedul cel mai just, presupunînd nu numai inițiativă ci și un anumit interes, o anumită afinitate care în bună măsură garantează succesul), fie că reporterului îi este propusă tema. Și-ntr-un caz și-n altul, stabilirea temei are o importanță deosebită. Ea trebuie să exprime o problemă esențială de actualitate, care prin natura ei trezește interes cititorului. Ea trebuie apoi să fie încredințată unui om care o cunoaște în liniile ei esențiale și în amănunt; în fine unui om care, potrivit posibilităților sale, e capabil să realizeze pe temă dată un reportaj la nivelul publicistic corespunzător cerinței.

De ce sînt necesare aceste precizări? Sînt necesare pentru a veșteji practicile nejuste care-și fac loc ici,colo, în munca de zi cu zi din redacțiile noastre. Se întîmplă ca un reporter, de ani de zile specializat în probleme industriale, să fie trimis, foarte degrabă, să scrie un reportaj din agricultură. Cu toată bunăvoința, cu toată strădania, cu tot talentul său, calitatea reportajului va suferi deși timpul pentru redactarea lui va fi în mod necesar mai lung. Alteori se întîmplă, în numele stimulării unui reporter, să i se încredințeze o temă de reportaj care este cu mult peste posibilitățile sale. Munca e zadarnică, iar buna intenție se transformă în dezamăgire. Aprecierea cu ușurință a relației dintre tema reportajului și posibilitățile reporterului duce uneori și la încurajarea unor tendințe de îngîmfare, de supraapreciere. Reporterii cu posibilități modeste se avîntă la teme mari, dificile, care implică cultură, talent, o profundă cunoaștere a realităților; depășiți, fie că nu reușesc să realizeze decît un reportaj mediocru, fie că abandonează tema creînd încurcături și irosindu-și timpul.

O dată ce tema reportajului a fost stabilită, urmează pentru întocmirea reportajului o fază de pregătire; ea se numește în mod curent documentarea. Documentarea, adică investigarea profundă și multilaterală a tuturor surselor care pot oferi informații în cadrul temei propuse, se efectuează de regulă în mai multe etape. Ea constituie punctul de plecare și temelia oricărui reportaj. Drept care și e considerată unul din procedeele esențiale ale tehnicii reportajului. Unii, simplificînd lucrurile, limitează documentarea doar la deplasarea la fața locului; într-o întreprindere industrială, într-o unitate agricolă, la un așezămînt de cultură sau într-o țară străină. Procedul este fun

damental greșit. Orice "deplasare pe teren", fie ea în cel mai apropiat și mai bine cunoscut sector de activitate, trebuie să fie precedată de o documentare prealabilă. Apoi, dacă e cazul, documentarea de pe "teren" trebuie să fie completată iarăși printr-o documentare din lecturi sau discuții cu cadre de răspundere și înaltă competență. Procedeeul poate să pară la prima vedere greoi și complicat. Poate să pară numai, căci în fond, nu este. O asemenea documentare, făcută conștiincios, cu răbdare și modestie, economiseste, nu irosește timpul.

Ce reprezintă această informare care trebuie să precedă vizitarea unui loc de muncă, a unui oraș despre care voim să scriem, a unei țări în care pășim pentru prima oară? Ea reprezintă lectură și discuții cu oameni competenți dar mai ales lectură și iarăși lectură. Pentru cunoașterea locurilor pe care avem să le vizităm trebuie să tindem să citim, dacă e cu putință, tot ce s-a scris despre ele. Așa și numai așa vom evita constatările banale sau exclamațiile de uimire, fără urmări și fără putere de convingere

Citind și iarăși citind, asociațiile de idei din reportaj vor fi mai sugestive, propriile noastre idei exprimate în reportaj vor fi mai bine conturate, vor avea mai multă forță, imaginile vor fi mai bogate în conținut, perspectiva lucrurilor mai clară. Citind și iarăși citind, vom ști ce s-a scris pe tema care ne interesează și vom evita să apărăm în fața cititorului cu un reportaj care descoperă Americi de mult și de mulți descoperite. Nu trebuie să ne facem iluzii socotind că alții ignoră sau au ignorat temele pe care le abordăm noi. O astfel de părere reflectă tocmai poziția inversă, extrem de dăunătoare, și anume ignoranța noastră față de ceea ce alții au scris. Unde duce această ignoranță? La eforturi inutile, la repetări penibile, la reportaje, în cel mai bun caz, submediocre, de minimă rezonanță în opinia publică.

Cum altfel, ne întrebăm, va putea un reporter să cunoască aspectele esențiale celor mai sugestive, cele mai convingătoare ale muncii eroice a poporului nostru, fără o documentare prealabilă, fără o mare bogăție de informații? Cum oare va putea să studieze cauzele succeselor și să dezvăluie cauzele insucceselor fără a cunoaște, printr-o temeinică informare, efectele acestor cauze? Fără o informație completă asupra unei probleme nu putem aștepta concluzii juste, nu putem spera la idei noi, menite să aprofundeze sau să lărgescă orizontul respectivei problematice. Or, informația, în timpurile noastre, nu poate să se rezume numai la ceea ce am văzut cu ochii, ca pe vremea lui Diaicu Gulescu. Informația o dobândim citind lucrări de autentică valoare informativă, discutând

cu oameni competenți, privind viața. Această ierarhizare a documentării, care prevede în primul rând cititul, nu trebuie să pară nimănui bizară. Cartea vieții e adevărat, infinită, citirea ei este fără greș. Dar cartea vieții nu se deschide ignoranței. Pentru a citi în cartea vieții și pentru a înțelege bine ceea ce citim se cuvine să fim pregătiți. Și nu oricum, la nimereală. Transformarea din temelii a țării noastre, construcția socialistă se desfășoară potrivit unui plan elaborat științific. Pentru a înțelege această transformare și mai ales pentru a-i ajuta și pe alții s-o înțeleagă prin scrisul nostru, ni se cere nouă în primul rând să cunoaștem temeinic politica științifică a partidului. Numai așa vom avea o viziune clară a realităților, numai așa vom reuși să oglindim cu claritate aceste realități în reportaje.

O atenție egală cu cea acordată informării care precede plecarea într-un loc de documentare se cuvine acordată informării la fața locului. Care sînt procedeele acestei informații? Rețete infailibile în această privință nu există. Totuși unele principii, unele metode se statornicesc prin valabilitatea lor confirmată de practică.

Este știut că viața, faptele, care alcătuiesc substanța reportajului nu poate fi contemplată ca un superb răsărit de soare, nici studiată din afară ca o piesă arheologică scoasă din pămînt la niște săpături. Reporterul, cînd se documentează în viață, trăiește el însuși o parte integrantă din viață. Atîta doar că el observă viața și reflectează asupra ei. Numai în mijlocul vieții, în miezul fenomenelor, el poate descoperi particularitățile lor, caracteristicile, laturile esențiale, interdependența lor. În această privință există două pericole: ca reporterul să aibă ochi și să nu vadă și ca dorința reporterului de a pătrunde în viață și a descoperi esențialul să se transforme într-o goană după originalitate devenită scop în sine. În acest caz goana după originalitate va demasca în mod neîndoielnic mediocritatea reporterului, căci originalitatea în sine, desprinsă de realitățile obiective și subiective care o pot genera, este calea sigură spre formalism.

Documentarea o dată încheiată (și încheierea documentării pentru reportaj înseamnă convingerea că nu mai este de dobîndit altă informație în problema respectivă), reporterul trece la redactarea reportajului.

În privința redactării unui reportaj procedeele sînt și mai greu de indicat decît în cazul documentării, întrucît manifestarea personalității reporterului este aici în bună parte hotărîtoare. Totuși, pe baza procedeelelor curente folosite în reportaj, cîteva elemente tehnice merită atenție.

Unii susțin că reportajul înseamnă relatarea de fapte, descrierea vieții așa cum e. Noi credem însă că o copiere naturalistă a fenomenelor obișnuite din realitate îl împiedică pe reporter să facă o generalizare justă care să tindă spre ținta propusă. (De aceea am și insistat atât asupra capacității de selecție a reporterului, ca și asupra formei lui de exprimare). Nu este suficient a ști a aduna materialul necesar reportajului; la fel de importantă este capacitatea de a prezenta acest material, de a-i găsi și de a-i dezvălui tendința.

Reporterul trebuie să redea acțiunea într-o narațiune simplă, concisă, clară și expresivă, evitând cuvintele vagi care necesită lămuriri și completări. Regulile compoziției care prevăd o expozițiune, o intrigă, un punct culminant și deznodământ, nu cred că trebuie să fie (firește, înțelese la modul specific genului) străine reportajului.

Alături de compoziție, limba reportajului are un rol excepțional în stabilirea valorii sale; ea trebuie să fie pe înțelesul tuturor, să cultive tezaurul literar, să aibă o mare forță de zugrăvire a faptelor și oamenilor.

Reportajul care nu cultivă o limbă îngrijită, expresivă, va fi plat sau de neînțeles, oricât de interesant ar părea materialul cules. Limba constituie sistemul nervos al reportajului și fără un sistem nervos perfect nu putem cere sensibilitate și o adâncă vibrație. O limbă săracă, ori fals îmbogățită cu termeni tehnici neînțeleși decât de specialiști, face reportajul inaccesibil. Nu poți să povestești despre tot ce este nou, despre tot ce viața creează ca pe cele mai frumoase opere ale sale, într-o limbă seacă, protocolară. Strălucirea și plasticitatea în descrierea unui eveniment sau altuia, mobilitatea și bogăția limbii sînt cerințe obligatorii pentru reportaj.

Există însă și un revers al problemei. Fapte de reportaj îmbrăcate în haina falsă a pseudoliteraturii, înzorzonate, realizate într-un limbaj prețios, presărat de formulări căutate. Asemenea reportaj - care apare ca o "țată a literaturii" - nu servește; din contră îl face pe cititorul cult să zîmbească.

Care-i calca pentru a ieși din aceste două tendințe extreme? E una veche, de mult cunoscută, pe care totuși îmi permit s-o reamintesc citîndu-l pe Horațiu, din a sa "Artă poetică": "De ești stăpîn pe subiectul ales nu-ți va lipsi nici expresia, nici limpezimea compoziției... Scriitorul nu rosteste decît ceea ce e necesar...".

CITEVA CONSIDERAȚII REFERITOARE LA PERSONALITATEA ȘI MUNCA REPORTERULUI

Tehnica reportajului modern și implicațiile pe care le incuabă unele procedee necesită studii științifice despre informație, despre tehnica informării, despre mijloacele specifice de comunicare, studii despre opinia publică, despre compoziția literară, despre limbă și stil, studii ale creației marilor reporteri, analize atente ale procedeelelor lor compoziționale și stilistice.

Ea necesită apoi studii de specialitate pentru reportajul radiofonic, pentru reportajul-fotografie, pentru reportajul-filmă sau televizat, întrucât aceste reportaje au specificitatea și cerințe anume, reclamând, cum e lesne de înțeles, un minim tehnic de cunoștințe, o cunoaștere a mijloacelor de transmisie, a reacției în masa celor ce ascultă sau privesc un reportaj, reacțiile fiind deloc identice cu cele ale cititorului de reportaj tipărit în ziar sau în carte. Discuția despre tehnica reportajului implică, în sfârșit, ca orice discuție despre procedeele profesionale, analiza metodelor de studiu pentru specializare.

Vechi în practica presei și c-o răspîndire unanim recunoscută, reportajul este apreciat pentru calitatea informațiilor reportate, pentru profunzimea, originalitatea și inteligența interpretării lor. În judecata de valoare pe care o emitem față de un reportaj, judecata valorii reporterului este implicită. Iată de ce vorbind despre reportaj, se cuvine să stăruim în mod obligatoriu și asupra reporterului.

Reporterul de astăzi are de făcut față unor pretenții neobișnuit de multilaterale El trebuie să fie, în primul rînd, un om talentat dar în același timp și un om politic, un interpret al evenimentelor care fac obiectul reportajului său. El trebuie să stăpînească tehnica exprimării, a povestirii și imaginii, a narațiunii în general. Totodată reporterul trebuie să fie un om care știe să-și creeze relații, un bun psiholog care reușește să-și asigure legături cu oameni pe care abia i-a cunoscut, trebuie să fie și un foarte bun organizator, pentru ca să poată îndeplini una din cerințele importante ale informației - și anume operativitatea.

Exigențele meseriei de reporter, pe care sumar mi-am îngăduit să le înfățișez, comportă unele discuții, unele precizări. Cu toate că, în general, se știe ce este un reportaj bun, mijloacele esențiale ale realizării lui sînt supuse uneori celor mai diferite opinii. Unii găsesc cauza determinantă în talentul reporterului, alții în cultura

sa, unii pretind că valoarea informațiilor a fost hotărâtoare, alții că modul de-a le înfățișa; unii socotesc cheia și lăcata inteligența, ascuțimea spiritului de observație, alții dau totul pe seama frumuseții exprimării, cunoașterii aprofundate a vieții și așa mai departe. Cine are dreptate? Cred că toți. Reportajul ca act de creație implică și o bună, o profundă, vastă și multilaterală informare, implică și talent și cultură, implică și o cunoaștere profundă a vieții și mijloace adecvate de exprimare. Iată de ce, reporterului i se cere spirit de partid, nivel ideologic și politic înalt, cultură generală și de specialitate, talent și inteligență, o stăpânire a tehnicii informației și a mijloacelor de obținere a lor, de investigare științifică a realității sociale. Sînt calități care se completează una pe alta și care numai înmănușiate rodesc. Oricîtă stăpînire a tehnicii ar avea un reporter, în actul creației el nu poate opera cu echerul și compasul în mînă, măsurînd și domînd ca la zidirea unei case. Reporterul nu poate trăi certitudinile pe care ți le dau măsurările exacte. Reporterul adevărat nu poate fi lipsit de neliniștea care-l caracterizează pe orice om de creație dornic să verifice viabilitatea realizării sale, ecoul ei în opinia publică. De aceea reporterul nu poate fi nereceptiv la critică dar nici nu se declară inapt profesional după un eșec. Demobilizarea rapidă e soră bună cu îngîmfarea. Reporterul autentic trebuie să ajungă să-și cunoască el însuși puterea prin cultivarea spiritului autocritic care-i guvernează fiecare etapă a muncii și îndeosebi activitatea creatoare.

Dacă considerăm reportajul ca o expresie a personalității reporterului, să încercăm să vedem ce probleme se pun pentru împlinirea acestei personalități, ce probleme se pun pentru desăvîrșirea ei.

În al său "Wilhelm-Meister", Goethe exprima poate pentru prima oară idealul de cultură modern. Realizarea sa constă în aceea că orice om trebuie să fie bine instruit într-o anumită direcție, să stăpînească temeinic o anumită specialitate. "Ceea ce are însemnătate - spunea Goethe - este să pricepi ceva bine și să-l poți face ca nimeni altul în jurul tău". Acest ideal se opunea celui răurit în timpul Renașterii și reprezentat prin celebrul Pico della Mirandola care își însușise efectiv întreaga știință a timpului său. În vremea noastră acest ideal e nu numai absurd ci și imposibil omeneste de realizat. În aceste condiții năzuința spre o cultură generală trebuie abandonată în dauna specializării? Problema se pune și se pune răspicat în toate domeniile... Și noi, ziaristi, nu putem, n-avem dreptul s-o escamotăm. Deci, ca să revenim la cîmpul nostru de preocupări: spre ce să se îndrepte efortul reporterului, al ziaristului, spre dobîndi-

rea unei culturi generale sau spre specializare?

Specializarea este, cred, prima condiție a muncii noastre. Nevoia de însușire adâncă a unei specializări e primordială. Continuatorul acelu uomo universale din Renaștere, a omului care știe tot, în vremea noastră nu poate fi mai mult decât un biet și penibil diletant. O găină care vrea să clocească ouă în mai multe cuibare și le lasă pînă la urmă pe toate reci. Iată de ce, nu oricine care știe cîte ceva despre orice, nu oricine care știe să scrie cîte ceva despre oricine, nu oricine care a trecut mai mult sau mai puțin în fugă printr-o redacție, care a publicat mai des sau mai rar într-un ziar, este un ziarist, este un reporter. Numai omul care și-a putut forma un punct de vedere de pe urma muncii sale într-o redacție, care și l-a verificat de pe urma unei activități speciale, care are o experiență cîștigată în stăpînirea domeniului său de activitate, care s-a format în lupta cu greutățile uneia dintre formele speciale ale creației gazetărești, poate fi socotit în epoca noastră ziarist.

O asemenea specializare s-ar putea crede că se opune și chiar mai mult, exclude, cultura generală. Lucrurile nu stau cîtuși de puțin așa. Specializarea ziaristului, prin natura ei, crește în atmosfera întregii culturi a lumii. Specializarea e pentru ziarist primul, dar nicidecum unicul comandament. Într-o epocă în care procesul de interferență și întrepătrundere a tuturor valorilor muncii și culturii este atîta de înaintat, putem spune că a privi diverse specialități ca pe niște monade închise în ele însele, fără uși și fără ferestre spre lume, constituie o aberație și un non-sens spiritual. Fiecare ziarist își formează și își dezvoltă aptitudinile într-o anumită direcție, năzuiește spre o activitate aducătoare de bucurii, de satisfacții. Specializarea sa însă nu poate și nu trebuie să fie profesionalism îngust, limitat ca al meșteșugarului din breslele Evului mediu. Lipsa de receptivitate culturală frînează aptitudinile creative și în cele din urmă anihilează însuși actul creator, care este prin excelență un act cultural, un act de cuțezanță a spiritului uman.

Obiectul activității reportericești, fiind prin excelență de natură umană, nu poate fi bine înțeles și bine stăpînit decât în contextul vast de interferențe din care face parte. Aceasta nu înseamnă, firește, negarea granițelor profesiunii de ziarist și contopirea ei, în oceanul tuturor preocupărilor umane. În înțeles științific și contemporan, cultura generală a reporterului, a ziaristului, trebuie să vizeze spre dezvoltarea unei personalități armonioase.

Spre deosebire de alte epoci istorice, multilateralitate nu înseamnă în vremea noastră pur și simplu o sumă vastă de cunoștințe din mai toate domeniile cunoașterii, ci un sistem încheiat de cunoștințe, deprinderi, aptitudini creative formate, dispoziții preculturale. În raport cu cerințele culturale ale unei asemenea personalități, cultura generală nu reprezintă un fel de depozit din care fiecare își ia ce poartă, la întâmplare, cât mai mult cu putință, și fără discernămint critic. Cultura adevărată este, îndrăznesc să afirm, pe urmele lui Tudor Vianu, un proces veșnic viu și actual, care trăiește în oameni și prin oameni. Spre deosebire de tipul eruditului sec neproductiv, omul cult înțelege spiritul dinamic și creator al valorilor culturale și se conformează în activitatea sa acestui spirit. El asimilează cultura nu numai prin cunoașterea rațională ci și prin trăirea afectivă și activitatea practică; el nu este un receptacul pasiv de bunuri culturale, ci un subiect conștient care asimilează critic aceste bunuri și își aduce într-o măsură mai mare sau mai mică contribuția la dezvoltarea și îmbogățirea culturii.

Cultura generală tinde deci spre formarea și dezvoltarea tuturor facultăților ziaristului. Ea nu se opune culturii profesionale, de specialitate ci, dimpotrivă, o completează și o desăvârșește.

Abordând problema culturii generale și a specializării ziaristului, socot necesară lămurirea unei erori, care în mod curent se săvârșește. Eroarea constă în a considera cu superficialitate, drept specializare însușirea cunoștințelor necesare pentru mînuirea aparatului de fotografiat, a magnetofonului, cunoașterea steno-dactilografiei. Nu trebuie să încurcăm punctele de vedere! Acestea sînt accesorii ale profesiei, sînt mijloace moderne, pun la îndemînă anumite rezultate ale dezvoltării tehnicii pentru a înlesni practicarea meseriei. Mînuirea lor nu constituie o specializare ziaristică, tot așa cum scrisul cu stiloul nu este o specializare față de scrisul cu condeiul și călimara pe care-l practicau redactorii de la "Albina Românească". Firește, stăpînirea acestor mijloace moderne de lucru e mai mult decît utilă. E chiar necesară, după cum și mai necesară, indispensabilă, aș zice, este pentru exercitarea profesiei noastre, cunoașterea cel puțin a unei limbi străine. Dar oricît de necesară este folosirea tehnicii moderne în munca noastră, de oricît ajutor ne este ea, nu trebuie confundată cu specializarea.

Am ridicat aceste cîteva probleme intrucît mi-au părut necesare pentru clarifi-

carea noțiunii de specializare. La rîndul ei, clarificarea noțiunii de specializare, clarificarea raportului dintre specializare și cultură generală îmi par necesare pentru a putea păși spre desăvîrșirea meseriei noastre care ne cere în fiecare zi cînd avem în față coala de hîrtie și în mînă condeful - cînd sîntem în atelierul nostru - cel mai simplu și mai modest din cîte există - cum spunea Arghezi - să cunoaștem ceva temeinic, să facem ceva mai bine ca alții; dacă se poate să facem ceva perfect, să fim în meseria noastră maiștri. Să devenim maiștri nu pentru satisfacerea orgoliului nostru, ci pentru a fi la înălțimea înaintașilor noștri, marii reporteri români, pentru a fi la înălțimea cerințelor epocii noastre.

VICTOR BÎRLĂDEANU:

INFORMAȚIA ȘI REPORTAJUL DE PRESA

Interferențele dintre reportaj și informație - aceste genuri axiale, determinante pentru profilul ziaristicii moderne - sînt numeroase și complexe. Solidul eșafodaj teoretic construit înaintea mea de colegul Dănciulescu mă scutește să vorbesc de unele coordonate de bază ale problemei. Cert e un lucru: gradul de interes al reportajului depinde în mod hotărîtor de densitatea și intensitatea lui informativă. Pornind de la acest adevăr axiomatic ne putem îngădui să explorăm, cu ajutorul unui reflector verificat, hățiturile, adesea artificial cultivate, de la granița celor două modalități gazetărești.

Toți constatăm, cu o mai mare sau mai mică stare de alarmă, anemierea funcției informative a ziarelor și în calitate de profesioniști ai scrisului, căutăm să-i determinăm cauzele.

Fi-mi permis să-mi exprim o părere strict personală în această privință. Eu cred că e vorba de două cauze, una de natură subiectivă și alta obiectivă.

Mai vrednică de luare aminte mi se pare cea subiectivă, care constă într-un ciudat complex de inferioritate care a început să-și facă locul în rîndurile unei bune părți dintre noi. Nu voi analiza cauzele acestui complex de inferioritate. Unele sînt legate - poate - chiar de activitatea noastră, a Uniunii ziaristilor, de statutul încă incert

al ziaristului în ansamblul vieții noastre sociale. Fapt este că tot mai mulți dintre noi se visează scriitori, sociologi, filozofi, psihologi și tot mai puțini se vor ceea ce sînt, adică ziaristi. Această năzuință de a fi și altceva decît ceea ce ești - năzuință care, în anumite împrejurări, se poate solda cu rezultatul fericit al îmbogățirii bagajului de cunoștințe - se transformă uneori într-un jenant complex de inferioritate care poate echivala cu uitarea menirii primordiale. Iar menirea ziaristului este legată în primul rînd - fie că vrem sau nu - de aceea de furnizori înalt calificați ai celor mai proaspete noutăți pentru opinia publică (prin noutate înțeleg nu sfera precis circumscriasă a faptului cotidian a știrii, ci și o zonă mult mai largă - tot ceea ce reprezintă nemaștiutul, ineditul, originalul, extraordinarul în viața țării noastre, a planetei și, în ultima vreme, chiar a cosmosului).

Este vorba însă și de o cauză obiectivă care face ca micșorarea cantității de informație "în stare pură" să fie un fenomen ce se observă nu numai în presa noastră, dar și la scară mondială: în mod paradoxal poate, această cauză rezidă tocmai în explozia informațională.

Torentul imens de informație curentă care asaltează omul de azi prin toate canalele ultrarapide ale tehnicii celei mai moderne au pus presei scrise din lumea întreagă probleme extrem de serioase. În clipa cînd s-a petrecut un eveniment, cetățeanul de pe stradă află aproape instantaneu prin intermediul radioului, televiziunii, ziarului luminos. În condițiile acestei formidabile concurențe, ce mai poate face presa? Chiar și acele mari cotidiene care scot 10-12 ediții pe zi vor fi, prin firea lucrurilor, în urma evenimentului, nu vor mai avea caracterul inedit al știrii proaspăt transmise prin telegraf sau telefon, cu care se mîndrea atîta presa de mare tiraj în urmă cu numai două-trei decenii!

În aceste condiții cu totul ieșite din comun s-a născut ideea de a se conferi informației de ziar alt caracter. Din șuvoiul de informații pe care le oferă realitatea cotidiană, internă și internațională, ziarul, pentru ca să nu facă o concurență inutilă și absurdă radioului și televiziunii - concurență în care ar fi obligat să deponă repede armele - trebuie să folosească două atuuri principale: semnificația și sinteza.

Uneori semnificația e implicită, însuși faptul relatat vorbește de la sine despre un aspect mai profund al realității, despre o anumită stare socială, o anumită problemă de conștiință. Alteori însă semnificația e explicită, trebuie subliniată, dezvoltată citito-

rului. Aceasta apropie informația modernă de reportajul informativ, adică de relatarea nervoasă, bine ritmată, ușor comentată, a evenimentului întâmplat.

Și mai e ceva care face o trăsătură de unire între informație și reportajul informativ: caracterul de sinteză. Ceea ce îți oferă radioul, televiziunea, ziarul luminos sînt frînturi disparate, cioburi de oglindă, o realitate fragmentată. Ce trebuie să facă ziaristul modern pentru a-și îndeplini funcția de a informa fără a concura în mod inutil organele de informare mai operative? Să dea relatării sale caracterul de sinteză sus amintit, să adune informațiile privind un anumit eveniment, o anumită desfășurare de fapte într-un film, într-o imagine dinamică, cuprinzătoare. Aceasta îi sporește, totodată, și caracterul semnificativ: adunînd într-un mic tablou mai multe fapte care au fost transmise înainte publicului în mod fragmentat, poți releva mai pregnant semnificativul decît canalele ultrarapide de informație.

Mă refer, bunăoară, la experiența unui ziar bine cunoscut, un ziar de prestigiu în presa occidentală, cum este "Le Monde".

În timpul evenimentelor din mai, redactorii acestui ziar realizau ceea ce nu puteau face radioul și televiziunea, asaltate clipă cu clipă de informația curentă, fragmentară. Ei nu se mai mulțumeau cu prezentarea nudă a evenimentelor zilei precedente, ci înfățișau caleidoscopic desfășurarea lor într-un film abil comentat. Numai ziarul își putea permite această viziune de sinteză a evenimentului.

M-am referit mai sus la niște treburi pe care noi din păcate nu le prea facem, dar pe care trebuie să ne deprindem a le realiza ca să amplificăm puterea reportajului, să-i conferim acea încărcătură informativă, dinamizantă, care trezește efectiv interesul cititorului, sporind eficiența scrisului nostru.

În legătură cu acest caracter de sinteză al reportajului, mă refer la o altă lipsă, la un gol care trebuie neapărat acoperit. În presa mondială unul din cele mai gustate tipuri de reportaj informativ este reportajul politic, adică sinteza politică a evenimentelor zilei precedente, fie că sînt evenimente politice interne, fie externe. Și în presa românească a existat o tradiție a reportajului politic de sinteză, tradiție care din păcate, s-a irosit. Zilnic se întâmplă în întreaga țară, ca și în fiecare județ, zeci de fapte cu caracter politico-social care pun problema de mare importanță. În reflectarea lor putem să depășim informația brută, care uneori e neinteresantă - pentru că este lipsită de raportarea la celelalte evenimente ale zilei - și ca atare nu-l pa-

sionează pe cititor. Dar dacă aceste informații le imbinăm cu îndemnare, desvăluind firul intim care le leagă, atunci nu numai toate la un loc, dar și fiecare în parte capătă o semnificație deosebită, captând interesul cititorului.

Explozia informațională nu numai că n-a ucis interesul pentru informația ca atare, dar a și făcut să crească imens setea publicului pentru documentul de viață, pentru documentul trăit. Știți care a fost în țara noastră marele succes de librărie al anului 1968? Cartea "Moartea unui președinte", care s-a epuizat în câteva ore. De altfel, toate "best-seller"-urile ultimelor două decenii pe întreg globul aparțin acestui gen, fiind jurnale, reconstituiri de fapte trăite, care le face extrem de apropiate de reportaj. De aici și resuscitarea interesului pentru reportajul ca atare în toate țările lumii.

Ne punem adeseori întrebarea: care este caracteristica dominantă a reportajului adevărat?

Răspunsul pe care ni-l oferă experiența este unul singur: sentimentul prezenței. Din păcate însă ceea ce predomină în reportajele noastre e reportajul de reconstituire, foarte rareori reporterul este martor ocular al evenimentului.

Iarna trecută întâmplarea m-a făcut să fiu martorul unui moment de eroism în muncă pe șantierul Combinatului siderurgic de la Galați. Precizez: a fost o chestiune de hazard. Dar de ce nu "planificăm" senzaționalul reportericesc? Oare este chiar imposibil?

Bunăoară, în 1968, s-au dat în funcțiune oțelăria și primul furnal de la Galați. S-au scris reportaje cu prilejul inaugurărilor. De ce n-au fost însă prezentate în mod viu eforturile și frământările zilelor ce au precedat darea în funcțiune, sub forma unor reportaje scurte care să exprime înalta tensiune a oamenilor în asemenea situații încordate? Am lipsit astfel presa de mărturii de o mare intensitate dramatică.

Ceea ce dă vioiciune și nerv reportajului este tocmai senzația "caldă", proaspătă a faptului întâmplat ieri, la care reporterul a fost de față. Dacă vin peste o lună și stau de vorbă cu participanții la eveniment, rugându-i să-l reconstituie, vă dați seama cu cât se subțiază faptele, de multe ori fiind uitate chiar aspecte esențiale.

Aș vrea să mă refer de asemenea, și la altă modalitate gazetărească menită să accentueze latura informativă a ziarului și să dinamizeze interesul cititorului. Este vorba de convorbiri, de interviuri, care aparțin, în fond, tot categoriei reportajului informativ.

De ce nu folosim mai des acest mijloc de depistare a adevărului care este interviul?

Atunci cînd împrejurările ne-au împiedicat să fim de față la un eveniment, putem sta de vorbă cu un tovarăș care a participat și care ne poate povesti lucruri foarte interesante.

Mi se pare că a venit timpul să acordăm o mai mare importanță în practica noastră gazetărească unui gen eficient cum este interviul polemic, pasionant, întemeiat pe o discuție reală, pe o autentică confruntare de opinii.

În încheiere, vreau să mă refer la feluritele primejdii succesive care, în ultimii ani, au tîns să văduvească reportajul de însăși menirea sa fundamentală. Acum cîțiva ani primejdia principală era siropul, edulcorarea, metaforita, descriptivismul lălfu. În prezent avem de-a face cu o altă primejdie, însășilarea de idei "profundissimo" pe o bază faptică minimă.

Ceea ce ni se cere - pentru a aviza aceste primejdii - este să sporim densitatea informativă a reportajului. Să-l facem pe cititor să afle din scrisul nostru mereu ceva nou, inedit, revelator. Și aceasta fără nici un fel de complex de inferioritate. Nimic nu-l justifică. Înalta noblețe a profesiei noastre, adîncă ei utilitate socială se materializează tocmai în capacitatea ei de a-l menține continuu pe contemporanul nostru într-un contact viu, dinamic, efervescent cu epoca, cu procesele și tendințele ei majore

ION BUCHERU:

Cred că reportajul politic, prezentarea actualității politice nu trebuie confundate cu acea parte de protocol care este obligatorie pentru toată presa. Desigur, există informații protocolare care apar în toată presa, din sursă Agerpres, și care își au rațiunea lor. Însă, din cîte am înțeles eu, V. Bîrlădeanu, care și-a spus părerea despre prezența vieții politice în ziar, a precizat că se referă la contextul vieții politico-sociale de pe teritoriul județului în ceea ce are ea interesant în esențial pentru cititor și își exprima părerea că această prezență este palidă și supusă canoanelor protocolului. Trebuie făcută deosebirea între ceea ce vine ca text oficial, prin Agerpres, și reprezintă obligația de a fi prezentat în această formă, și între materialul local, care oferă posibilitatea și îndatorirea pentru redacție de a face obiectul unei prezen-

tări vii, scoase de sub imperiul rutinei. Mă refer la activitățile organelor locale, ale comitetului județean de partid, ale organelor locale ale puterii de stat, - deosebit de interesante pentru opinia publică.

Dau un exemplu din activitatea ziarului "Informația Bucureștiului", pe care am cunoscut-o. Sesiunile fostului Sfat popular al orașului București se succedau destul de frecvent; erau prea multe pentru a permite ziarului să prezinte, de câte ori aveau loc, o informare amplă asupra discuțiilor, și mai ales nu prezentau, toate, subiecte care să intereseze mase largi ale locuitorilor Capitalei. Aveau loc însă câteva sesiuni pe an, care ofereau material informativ deosebit de interesant pentru cititori. Iau ca exemplu sesiunea în care s-a hotărât amenajarea lacurilor din Capitală. Din aceasta, "Informația Bucureștiului" a făcut o campanie, a publicat proiectul elaborat de Sfatul Popular, și astfel materialul obișnuit al unei sesiuni a Sfatului s-a transformat într-o dezbateră cetățenească foarte amplă care a durat o lună și care a fost realmente de folos edililor Capitalei, multe sugestii primite fiind apoi introduse în proiectul final, pentru aprobare.

Cu alte chestiuni de interes larg s-a procedat la fel: dezbaterile despre rețeaua de drumuri, baza materială a ocrotirii sănătății - în funcție de greutatea evenimentului, de concordanța cu profilul ziarului, de interesul pe care-l prezentau pentru mase largi de cetățeni deveneau un material informativ amplu prezentat și în același timp o oglindă a activității - cu consecințe în ultimă instanță politice - de pe teritoriul Capitalei. Sigur, erau și sesiuni care se reflectau printr-o știre, pentru că altfel ar fi reprezentat un spațiu pierdut.

Este un început de experiență. Modalitatea aceasta poate fi adaptată la specificul unui ziar județean în toate domeniile vieții. Organele politice, organele de stat au o activitate largă orientată nu numai spre prezent, dar și în perspectivă, demnă de a fi cunoscută. În momentul de față presa face puțin pentru a informa opinia publică asupra acestei activități. Lucrul acesta are repercusiuni negative pe plan informațional, dar și pe plan politic, pentru că această activitate vorbește despre preocupările largi care există, de grija organelor de partid și de stat pentru dezvoltarea localităților respective, pentru îmbunătățirea vieții locuitorilor lor și care, cunoscute, ar avea un rol important în întărirea convingerilor politice ale maselor largi de cititori.

În sensul acesta cred că trebuie interpretată intervenția lui V. Bîrlădeanu.

VALERIU RĂPEANU

OPINIA, MODALITATE EFICIENTĂ DE ANTRENARE A SPECIALIȘTILOR

Toți cititorii au observat că în ultimii ani în presa noastră, în reviste, la radio, la televiziune, opinia specialistului în diferite probleme ocupă un loc tot mai mare. Aceasta se întâmplă de vreo 4-5 ani încoace. Adică din momentul în care pentru dezbateră și elucidarea unor probleme pe care le pune dezvoltarea literaturii, artei, științei, culturii și învățămîntului nostru, ziarele noastre au recurs nu numai la potențialul redacțional, ci la contribuția celor ce lucrează direct, a oamenilor care scriu literatură a artistului plastic, liric, dramatic, a profesorului universitar, a conducătorului de instituție, a directorului de teatru, de filarmonică etc. Ce a însemnat aceasta în viața presei noastre? În primul rînd, a dus la un fenomen de revitalizare a paginilor presei excluzînd șablonul, formulele uneori gata fabricate ale redactorilor, documentarea superficială și soluțiile universal valabile. Nu vorbesc și de aspectul - deloc lipsit de importanță al prezenței în paginile ziarelor noastre a unui mare număr de semnături care au autoritatea unei opere cunoscute, garanția unor realizări anterioare, unori de foarte mare anvergură.

În paginile ziarelor noastre a intrat astfel în circuitul zilnic aproape întregul potențial al culturii românești și astfel oamenii de cultură și de artă, oamenii de știință au fost aceia care de multe ori au dat soluții pentru îndreptarea unor deficiențe, pentru găsirea unor formule mai bune, mai potrivite în legătură cu dezvoltarea vieții cultural-artistice, a învățămîntului. Adică dezbateră unei importante și esențiale probleme de creație, care privește chiar rostul literaturii noastre, locul pe care ea îl ocupă în viața poporului nostru și apoi perspectivele afirmării ei în universalitate. Această dezbateră s-a realizat prin contribuția directă a celor mai competenți oameni de cultură, din toate generațiile.

Sigur, este și o tradiție a presei noastre, care la un moment dat nu mai fusese continuată la nivelul cuvenit, ca oamenii de cultură, scriitorii să fie mereu prezenți în paginile cotidienelelor.

Există o anumă timorare, nu afirmată direct, dar o spaimă că specialiștii, fiind oameni care totuși au un domeniu mai restrîns, mulți din ei nelucrînd cu condeiul direct, ca actorul, muzicianul, neavînd profesiunea principală scrisul, se exprimă mai greoi,

mai arid. Este o realitate. Dar referindu-ne la o perioadă mai recentă, adunarea generală a compozitorilor și musicologilor ne-a evidențiat existența în rîndurile acestei categorii care lucrează cu creionul dar cu alte semne, oameni care au înfățișat puncte de vedere extrem de interesante și care nu erau scrise în redacție. De exemplu, articolul compozitorului Pascal Bentoiu, un articol de atitudine foarte serios, chiar la adresa criticii, a oamenilor care țin condeiul în mînă.

S-a crezut iarăși că, mai ales criticii, nu ar putea să împărtășească puncte de vedere mai generale chiar în domeniul lor de activitate, ci numai să recenzeze la infinit cărțile. Teorie infirmată de articolele publicate de Perpessicius, Șerban Cioculescu, Petru Comarnescu, Vladimir Streinu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Alexandru Philippide, ca să nu spun de un om care pînă la a fi solicitat de "Scînteia" nu scrisese decît piese de teatru, și mă refer aici la Paul Everac. Dacă am fi fost la un moment dat prizonierii rutinei, pentru noi Everac ar fi fost numai un dramaturg și atîta tot.

Există o foarte mare reticență și un spirit foarte închisat în a proceda cu curaj la depistarea unor semnături. S-au descoperit vocații de publicist la oameni care erau pînă atunci sistematic ocoliți, pentru că fiecare ziar aștepta ca altul să-l descopere și omul rămînea om de teatru, profesor universitar, cronicar literar, numai publicist nu. De-a lungul anilor s-a dovedit că aproape toți scriitorii, că aproape toți regizorii de teatru pot împărtăși puncte de vedere foarte interesante nu numai pentru colegii lor. În rîndurile compozitorilor, artiștilor, care aparent sînt cei mai îndepărtați de scris s-au găsit asemenea talente.

Sigur, îmi puteți replica două lucruri. Intîi: situația din București nu este aceeași ca în provincie, pentru că în București se concentrează cele mai bune forțe. Și pentru că în București se concentrează cele mai bune forțe, ziarele din județe, din fostele regiuni apelează la forțele bucureștene. Sigur, nimeni nu poate împiedica colaborarea unor condeie prestigioase, creatori, oameni de știință, artiști, ridicați de pe meleagurile natale, în ziarele județene. Dar sînt pagini ale ziarelor județene ocupate de semnături bucureștene mai mult sau mai puțin ilustre, față de care operează o inhibiție.

Cînd reducem prezența oamenilor de cultură la semnături prestigioase din Capitala țării, cred că comitem o gravă eroare. În primul rînd, pentru că avem multe ziare care apar în centre cu o viață intelectuală foarte bogată - Iași, Cluj, Timișoara, Tg. Mureș, Brașov, Oradea - unde sînt filiale ale Uniunii scriitorilor, Uniunii compozitorilor,

Uniunii artiștilor plastici, sint teatre, filarmonici, muzee, baze de cercetare ale Academiei. Să se adune oam vreo zece unități, înmulțit cu numărul de oameni cuprins de fiecare, și veți vedea că avem la dispoziție un mare număr de specialiști.

În al doilea rând, în fiecare județ există un mare număr de intelectuali care chiar dacă nu se numesc directori de teatre, chiar dacă nu sint membri ai Uniunii scriitorilor sint oameni care au trecut printr-o facultate și au acumulat un bogat nivel de cunoștințe. Ziarul trebuie să caute, să detecteze în rândurile intelectualilor din localitate pe cel care se pronunță cu cea mai mare competență și care poate fi un colaborator excelent. Da, există un potențial intelectual local, care nu este încă bine folosit în toate județele. Acest potențial riscă la un moment dat să se piardă. Ziarele noastre, multe dintre ele apar în orașe unde există și reviste de cultură. Care este situația ziarului față de revistă? Sigur, revista trebuie să atragă scriitorii, oamenii de cultură, însă ziarul nu este anexa revistei respective. Ziarul este organul Comitetului județean de partid în acel județ și așa spune că existența unei reviste în loc să îngreueze colaborările ziarului, dimpotrivă.

Concepția greșită că prin apariția unei reviste într-o reședință de județ sarcinile culturale trec în seama acestora este greșită. Ziarele trebuie să-și afirme, ca organe ale comitetelor de partid respective, poziția lor proprie față de viața culturală, să militeze pentru dezvoltarea ei, pentru o atitudine marxist-leninistă în problemele creației literare, artistice, științifice din acea parte a țării.

MIHAI STOIAN:

ANCHETA, GEN PUBLICISTIC

De la bun început o precizare: deși abia în ultimii ani ancheta a căpătat extindere în paginile presei noastre, e necesar să amintim că, încă în urmă cu trei-patru decenii, și mai mult chiar, genul ca atare a existat și-a fost practicat de publiciști de renume, de scriitori prestigioși, dintre care citez absolut la întâmplare: Panait Istrati, N.D.Cocea, Ion Vinea, Brunea-Fox... Așadar, meritul nostru - dacă el se cere cumva precizat - n-are de ce acoperi meritele predecesorilor.

Dar preferința pentru anchetă, a publicului, cât și a ziaristilor, are - fără îndoială - altă pondere și semnificație astăzi, decât ieri. De ce astăzi - și înțeleg prin astăzi o întreagă epocă - omul vrea, deschizând ziarul de dimineață, să citească o anchetă socială? Să fie vorba, doar, de o sete a publicului, specială, de un anumit tip de curiozitate cvasi-bolnăvicioasă față de dramele, de aspectele mai negative ale vieții cotidiene? În fond asemenea specimene, dornice să ia cunoștință de crime și dezastre au existat întotdeauna și - de ce n-am recunoaște deschis - există și actualmente. Mergi în tramvai și auzi două gospodine cam plinuțe pentru vârsta lor, cam sedentare după silueta și mai ales după lipsa de transparență a expresiei, discutînd: "Luna trecută, pe strada X, nu știu la ce număr, a fost găsit un bătrîn viu, dar cu piciorul drept colcăind de viermi. L-au dus la spital, și-a murit pe seară. S-a aflat abia după vreo două săptămîni că era un fost funcționar de la P.T.T., căzut în patima beției, părăsit de nevastă și de copii cu vreo douăzeci de ani în urmă. Nevastă-sa, adică fosta nevastă, n-a vrut nici măcar să vină, cu procuratura, să facă recunoașterea". Vagonul întreg ascultă cu sufletul la gură această anchetă "verbală" și părerile se încrucișează în atmosfera încinsă. Asemenea scene există, asemenea întâmplări - dramatice - există de asemenea. Să fie care rolul anchetei sociale doar să scoată la lumină și să comenteze un fapt de viață "tare", aspru și cutremurător, în vederea satisfacerii nevoii de "altceva" a omului de pe stradă? Dacă ar fi așa, ar fi mult prea puțin și mult prea trist (pentru noi, profesioniștii genului).

În ipoteza falsă de la care am pornit, ceva adevărat există totuși: cititorul, luînd în mînă un ziar, indiferent dacă e de dimineață ori de după amiază, are nevoie să găsească și altfel de fapte decât cele consumate de el pe propria-i piele, zilnic. Doar că cerința aceasta nu poate fi fundamentală, căci altminteri ar însemna să umplem coloanele presei, de la un capăt la altul, cu acte de huliganism, crime, furturi etc. De lucrurile acestea presa noastră a scăpat și nu vîd de ce-ar face un pas înapoi, revenind la ele. Chestiunea este, cu alte cuvinte, mai complexă: admitînd valoarea limitată a șocului pe care materialul faptic trebuie să-l determine asupra cititorului, ne putem pune întrebarea dacă nu cumva alte țeluri, primordiale, constituie direcția pe care se cere înscrișă o anchetă. Și deci, să-ncercăm delimitarea lor (căci lucrări teoretice cu privire la acest fenomen publicistic nu se prea găsesc).

Mi-e greu, dacă nu chiar imposibil, să schematizez totul într-un asemenea mod încît părerile mele să capete aura unor păreri mai sistematice și cît de cît... științifice. Dar cîteva idei se pot exprima simplu:

Omul modern, cel de după al doilea război mondial, supus avalanșei informaționale - informații de toate tipurile - a dobîndit în ultima vreme nu numai un bagaj de cunoștințe mai bogat, ci și un fel anume de a înregistra aceste date care se revarsă asupra-i de pretutindeni (ziare, radio, TV, jurnal de actualități). E ca și cum - ca să folosim comparația cea mai prozaică - am avea o încăpere, aceeași de ani și ani de zile, în care am aduna, într-una, alte și alte obiecte (amintiți-vă și de piesa "Noul locatar" a lui Eugen Ionescu). Cu cît aglomerația de obiecte crește, și optica aceluia care le posedă se schimbă, ba se schimbă chiar modul său de a le manipula, de a le aprecia, de a le dispune în încăpere ș.a.m.d. Poate că un lucru destul de asemănător se întîmplă și cu cantitatea de informații pe care un cititor mediu, de presă, o deține la ora actuală. Să schițăm, rapid, un profil de cititor: știe ce e cu transplantul de inimă, știe ce e cu furturile zburătoare (sau ce se bănuie că este), știe ce e cu energia atomică, știe ce e cu rachetele cosmice și nu numai cosmice, știe de scufundările în adîncul oceanelor, știe de cercetările privind natura vulcanilor și prevederea cutremurelor etc. Am abuzat, poate de latura tehnico-științifică a informației, însă cred că nu-i posibil să separi informatica de explozia tehnico-științifică ai căror martori sîntem. Așadar, copleșiți de datele vieții științifico-tehnice și economice (indiscutabil, lucrurile se leagă, ca și de toate celelalte laturi ale existenței omenești de pe glob, în deceniile V, VI și VII ale secolului XX, ce cu onoare îl străbatem), cititorul simte, mai imperios decît necesitatea de care aminteam, nevoia unei reîntoarceri asupra naturii umane, a individului, asupra sa. Nu e o închistare, o izolare, ci un reflex psihologic natural, cerut de echilibrul interior pe care fiecare dintre noi și-l dorește. Căci pierdut în multitudinea de fapte majore ale vieții, de date esențiale ale științei, ale tehnicii, omul se poate simți - în mod paradoxal, diminuat, minimalizat (culmea!) de propriile-i descoperiri. Redescoperirea omului, în propriile noastre materiale, corespunde, așadar, după opinia mea, unei necesități intrinsece, a publicului cititor.

După cel de-al doilea război mondial am fost literalmente cocoșați de multitudinea știrilor, în majoritatea covârșitoare de ordin tehnico-științific. Sîntem martorii unui abuz de informație tehnico-științifice? Și nu cumva omul care-i bătut neconținut în cap

cu știri despre bombe atomice, despre zboruri cosmice ș.a.m.d., dorește să se redescopere ca om, pe sine însuși? Poate de-aceea are el interes față de drama adolescenței credule din Pitești sau Botoșani, tocmai fiindcă-i dezvăluie importanța raporturilor om-om, așa că - aici - când vorbim de natura umană, e mai greu să măsurăm totul doar după criteriul noutății faptului descris. Căci, în fond, pornind de la un eveniment cu aparențe comune, benigne, poți ajunge a dezvălui fapte uluitoare. Dar pentru asta e greu să te ghidezi doar după textul sesizării... E nevoie de mult mai mult!

Dar nici extrema cealaltă nu-i admisibilă (în mod obiectiv: inadmisibilă). Într-o discuție purtată cu un confrate, acesta îmi spunea sincer: "Eu, de dimineața, nu mai vreau să deschid ziarul. Vreau să lucrez liniștit. La prânz e altceva". Iată însă că eu, personal, îl deschid de dimineața și lucrez apoi cu toată energia și pasiunea de care-s capabil. Să fie oare numai o chestiune de temperament?

Nu este deloc necesar ca toată lumea presei să practice ancheta, lansând un fel de modă disgrațioasă, cum este aceasta cu perciunii mai lungi și pe care peste un an fi vom tăia la fel ca înainte. Una din condițiile reporterului care face anchetă, ar fi temperamentul. El trebuie să aibe un temperament care să reacționeze într-un anumit fel față cu realitatea, indiferent de aspectele ei. Dacă începi să lăcrimezi atunci când găsești o situație dramatică pe teren, e bine să faci un alt gen de reportaj. "Emotivitatea mă face să pierd controlul scrisului - declară Truman Capote, de pildă. Simt nevoia să storc emoția din mine până ajung destul de lucid ca s-o analizeze și să o proiectez, și în ce mă privește, aceasta e una din legile realizării tehnice autentice. Teoria mea e că scriitorul (și reporterul - n.n.) ar trebui să-și controleze chicotelile și să-și usuce lacrimile cu mult înainte de a se fi așezat la masa de scris, dacă dorește să provoace reacții similare la cititor. Cu alte cuvinte, cred că intensitatea maximă în artă, sub toate formele ei (și în arta jurnalistică - n.n.) e dobândită de o minte calculată, dură și rece". Firește, printr-o "minte calculată, dură și rece", fiecare poate înțelege ce vrea. Eu înțeleg: calculată (adică însumând o experiență care-i dă dreptul și posibilitatea să întrevadă "cîteva mișcări" înainte); dură (curajoasă, care nu se sperie, nu se intimidează); rece (fără accese de patetism gratuit, deformatoare - de obicei - ale realității).

Scrierea unei anchete sociale implică o doză de risc, în primul rînd fiind vorba de riscul de-a cheltui timpul de pomană, făcînd o deplasare investigînd etc. Eu știu în ce condiții lucați dv. și de aceea spun acest lucru. Eu îmi permit să pierd două-trei săp-

tămîni pentru o anchetă, iar dv. plecați de la o zi la alta. De aceea trebuie văzut ce se poate face pentru găsirea unei soluții realiste, adecvate. Una din soluții ține însă de "Calificare": am pus cuvîntul în ghilimele, căci nu mă refer la certificate de studii, ci la recunoașterea cît mai multilateral a vieții.

Eu nu-s de acord cu un confrate care persifla dorința unor gazetari de-a fi totodată psihologi, sociologi etc. Nu văd nimic primejdios în aceasta. Dimpotrivă. Eu mă bucur că sînt psiholog de meserie, cu patalama nu numai în buzunar ci, sper, și-n... oap. Aceasta și justifică acțiunile mele, căci nu întîmplător mă ocup de un domeniu de viață, m-am pregătit întîi teoretic pentru asta, ca să pot abia apoi pătrunde în zonele realității și să țîn piept problemelor, greutăților inerente. Eu nu cred în existența xiaristului enciclopedist, un fel de toate și de nimic, care astăzi lucrează la "Economic", mîine la "Extern". Da, să fim grozavi, dar nu în sensul acesta. Dacă vreau să știu perfect cum stă actualmente o problemă, citesc ce s-a scris despre ea pînă la ora aceea, apoi mă duc de 5 ori, de 6 ori acolo, pe teren și dacă e cazul să descopăr greșelile unui om care muncește acolo de 20 de ani trebuie să fiu "înarmat" pînă-n dinți. Cu informații vagi despre domeniul în care plonjezi, nu faci nimic sau mai nimic. Cine scrie astăzi o anchetă, e obligat să știe exact despre ce scrie. Nu e vorba să te apuci abia de citit... Eu am în servietă cartea "Metode de anchetă". Dacă v-ați apuca să faceți tot ce scrie într-însa, nu mai terminați nici în o sută de ani. Dar înseamnă asta să desconsiderăm metodele științifice de cercetare? Nici gîndi Dimpotrivă^{x)}.

Ancheta la noi, din păcate - sistemul este primejdios - se face unilateral, apar anchete de caz, în majoritate, mai puțin anchete de ansamblu (pedagogice, economice etc. - infinit mai puține). Or, se știe, o anchetă "de ansamblu" condusă științific, cere un anumit eșantion, stabilit dintr-un raport matematic existent între masa de oameni de la care trebuie să smulgi un adevăr, și eșantionul pe care-l investighezi, ca reprezentant al tuturor. În nici un caz, să nu mai confundăm, prea grăbiți, o discuție cu lo sau chiar loo de

x) Imi permit să adaug aici, în subsol, cîteva cuvinte despre un fapt care m-a surprins neplăcut. În numărul 9-lo din 1968 al "Presei noastre", am găsit un articol excelent (fără nici o falsă ipocrizie) semnat de George Cuibuș. La un moment dat, printre altele, autorul spune: "Un reporter ca Mihai Stoian - în măsura în care investigațiile sale sînt autentice - a reușit să facă dovada utilizării unor procedee de acest gen" (e vorba de procedeele sociologice). Insinuarea stupidă "în măsura în care investigațiile sale sînt autentice" frizează onestitatea profesională a subsemnatului, dar - s-o recunoaștem - și a autorului articolului mai sus citat. N-aș fi scris aceste rînduri dacă G.Cuibuș, la încercarea mea de a-i explica într-un dialog direct că am acasă tabele statistice, că folosesc realmente chestionarele etc. n-ar fi refuzat, prea superior, dialogul.

oameni, cu o anchetă realmente științifică.

Cît privește ancheta întemeiată pe statistică, sînt unii care vorbesc entuziașt, în articolaje însă, despre "poesia cifrelor", însă am impresia că mulți dintre ei n-au încredere în limbajul exact al cifrelor. Eu pot furniza un exemplu propriu: lucrez la o anchetă pentru "Știința tineretului" intitulată "Băieții despre fete, fetele despre băieți". Mi-au venit peste 1 000 de răspunsuri, la cele 18 întrebări puse. Ce-am descoperit totalizînd răspunsurile unui singur punct, adică la întrebarea: "Cu cine ai prefera să te împrietenești? Cu un băiat sau cu o fată?" Că majoritatea adolescenților, fie fete, fie băieți, răspund c-ar prefera prietenia unui tînăr de același sex, doar în măsura în care, la altă întrebare (nr. 16), privind părinții, aceiași au arătat că sînt orfani exact de părintele de sex opus. Așadar, simple procente care reflectă procese subtile, afective: lipsiți de prezența tatălui în casă, de exemplu, la adolescență, fata are rezerve mai mari față de "lumea" băieților.

În legătură cu faza de pregătire a anchetei, am încercat adeseori să-mi fac o schiță, un plan, o schemă. Este greu. Nu pot pleca de la redacție cu o schemă a anchetei, cum plec atunci cînd mă duc să scriu despre o uzină sau o instituție. Pentru că n-am de unde să știu anumite date, este o investigație ca la Miliție. Factorul neprevăzut are un rol determinant, îl ține în șah pe ipoteticul vinovat, dar și pe mine, reporter. S-ar putea să mă dea peste cap și să nu ajung la nici o concluzie viabilă. O metodă ar fi să afli din timp cît mai multe lucruri despre oamenii la care te duci. Am avut o sesizare despre un profesor de la Iași. Am căutat niște informații despre el aici, la București. Dacă știi unele amănunte despre viitorul interlocutor, dezvăluindu-le dozat în timpul dialogului, obții rezultate bune. Este ca un fel de brujaj pe care-l exerciți asupra eșafodajului de argumente pe care celălalt, oricum, și l-a construit. Spune-i unuia care stă în crusta lui de "dovezi" că știi că are doi copii care joacă tenis și zău că omul e aproape gata să recunoască orice adevăr, căci i-ai creat senzația că știi totul.

Eu îmi fac și fișe. N-aș zice că citesc foarte mult, din păcate citesc prea puțin, dar ce citesc, citesc cu fișe, fișez totul. Și nu de puține ori, la cîteva luni o dată, le clasez pe domenii. În clipa cînd plec pe teren, într-o problemă de ordin educativ, să presupunem, iau fișele în tren. Îmi creează o stare de spirit mai sigură, am senzația că am plecat de ieri, nu de azi. E ca un fel de "pregătire" deși foarte relativă. Și selecționez tot ce-mi poate folosi în viitorul material.

Am ajuns pe teren. Eu am și aici niște păreri strict personale. Zilele trecute îmi spunea un confrate, mai mult în glumă: "Tu scrii cu magnetofonul!" Admirabilă idee. Am, într-adevăr, un magnetofon propriu, ceea ce reprezintă un lucru elementar pentru omul care face anchete. Mai întâi fiindcă te lasă cu mâinile libere și cu creierul liber, nu mai însemnezi într-una, poți fi concentrat pe interlocutor. Poți să fii total atent la reacțiile celui care vorbește. O tresărire, o mișcare a sprincenelor și-ți spui: "Acum trebuie să atac". Dacă stai cu creionul pe hîrtie, pierzi enorm. Magnetofonul îți dă posibilitatea să fii la egalitate cu cel pe care-l ai în față.

În al doilea rînd (cei care au umblat mult cu magnetofonul știu asta: un om reacționează mai crispat față de creion, decît față de magnetofon. Pentru că vede că tu înregistrezi mereu - creionul se mișcă, întorci foaia - crezi o anumită stare de spirit. Pe cînd cu magnetofonul, primul minut e greu, un minut de tatonare, eventual de minciună, pe urmă nu mai observă că banda se rulează și urmează 4 minute de adevăr. Pe urmă iarăși își dă seama că magnetofonul merge, iarăși un minut de crispăre... Magnetofonul stă închis pe masă, în cutie, și omul uită că el înregistrează totul în locul tău.

Acasă, ascultînd banda de magnetofon, descoperi nuanțe pe care nu le-ai remarcat pe loc, în voce, modulații, ezitări, împotmoliri de idee... Eu sînt pentru magnetofon! E foarte bun chiar atunci cînd o practică îndelungată, de teren, te-a făcut să-ți crezi o stenografie proprie (eu mi-am creat o astfel de stenografie, de fapt un anumit mod de-a prescurta cuvintele). Și-n plus, mă întreb: la urma urmei, de ce n-aș putea "scrie cu magnetofonul"...? adică să capăt o asemenea viteză de scriere, de replică și de judecată încît ceea ce, de obicei, îți vine să așterni pe hîrtie, să "așterni" verbal pe banda de magnetofon?

În legătură cu investigația, aș spune un lucru - cred - fundamental pentru conștiința omului care face o anchetă: obligativitatea de a lua legătura cu ambele părți, cu ambele tabere, autoritate și individ, indivizi - adversari - între ei... Deci eu cu hoțul stau de vorbă, aceasta nu mă umilește cu nimic (nu toți confrății noștri fac aceasta). E drept să nu-i acorzi vinovatului nici o infimă șansă? Nu hoțului la care există un dosar constituit și analizat, dar celuilalt? Celuilalt care își poate dezvălui punctul de vedere în virtutea căruia a acționat greșit - iar tu îl poți combate. Tot îi dai o șansă pe plan uman. Dar să mă duc acolo, pe teren, cu convingerea prestabilită că pe acest om oricum îl critic, îl "distrug" și-l las bucățele? E urf! E vorba de exactitate

nu de milă sau de altceva. Noi sîntem profesioniști, trebuie să fim extrem de exacti în profesiunea pe care - o facem, ca orice inginer, ca orice medic. Trebuie să verificăm totul pînă la ultima instanță. Există metode de verificare, nu numai cele care țin de mersul la autorități. Sigur că așa te-ai acoperit, și gata. Există însă o verificare care ține de forul tău interior și care e fundamentală pentru anchetatorul social.

Am publicat, nu de mult, un reportaj anchetă în legătură cu un profesor. Scrierea venită la ziar era distrugătoare și căuta să dovedească că e vorba de un tip odios. Într-adevăr, părea să fie un tip - și fizic - mare, lat în spete, care tale și spînzură în comună, fiind director de școală, modificînd notele din catalog după bunul plac etc. M-am dus acolo. După fizionomie, mi s-a părut a fi un om cumsecade, un om moale. Vorbindu-mi despre cei care-l reclamaseră și nu o singură dată, vorbea numai cu dumnealui și dumneaei. Mi s-a părut că nu se prefacă. Deci cam acesta putea să fie felul său obișnuit de a fi.

Nu se dovedea cu nimic că omul ar fi fost pus pe căpătuială. În nici un caz nu era un tartor. Mi-am făcut această convingere, dar aveam nevoie și de o verificare.

Exista la Ministerul Învățămîntului un răspuns venit la sesizarea respectivă, în care un inspector care fusese la fața locului îl apăra evident pe directorul în cauză. Cînd am plecat de la București, mi-am și spus: și pe inspectorul ăsta îl încondeiez, nu-i deloc obiectiv. Dar cînd am văzut cam ce fel de om este directorul, mi-am spus că inspectorul l-a explicat, nu l-a acoperit. Trebuia să stau de vorbă cu inspectorul acesta. Am stat de vorbă și l-am întrebat sec, de la primele cuvinte, de ce-l apără, în mod neprincipial (știam că nu-i adevărat!) pe acel om? Primele trei cuvinte au fost că este foarte cumsecade. Desigur, discuția a mai ținut două ore, dar aceste trei cuvinte mi-au confirmat propria impresie și au dat "tonul", sunetul materialului scris. Deci nu o verificare... scriptică. Pe om îl verifici și prin alți oameni, și prin tine însuși.

Am vorbit despre avantajele magnetofonului. Aș dori să vorbesc acum despre transcrierea de pe bandă, care are marea calitate de a fi foarte exactă. Este un lucru important și anume că, păstrînd benzile de magnetofon, ele sînt foarte prețioase și atunci cînd vin contestații. Atunci se poate asculta banda. Bîgîndu-te în lucruri cît de cît necurate trebuie să iei măsuri, să ai haine de protecție.

Despre selecționarea notelor nu mai vorbesc. Fiecare face cum știe. Ierarhizarea faptelor, a argumentelor pro și contra. Victor Bîrlădeanu spunea că se reține mult mai bine lucrurile negative. Cînd scrii, într-adevăr, simți nevoie să argumentezi faptele cît mai puternic, și-atunci, inevitabil parcă, laturile negative se îngroașe. Și acest lucru ca-

pătă o anumită gravitate, căci alterează obiectivitatea reporterului. Așadar, atenție la decupaj, el schimbă uneori, fără să vrem, ponderea unor fapte de viață. Ceea ce nu-i, repet, exact. Concluzia anchetei conține și ea riscul îngroșării unor adevăruri, a "nenocirii" unui om care muncește de 20 de ani într-un loc. Eu însă vreau ca acesta să plătească exact pentru cât a făcut. De aceea trebuie o mare circumspecție, adică o mare precizie în înfățișarea realității așa cum ea este sau a fost.

Genurile gazetărești - și nu spun absolut nici o noutate - se interferează. Folosim ce putem, luăm de unde avem de luat. În general, ar fi poate potrivit să acordăm o mai mare valoare și încredere decupajului, căci un decupaj perfect ține loc și de comentarii prea apăsate, pe parcursul textului, și de unele concluzii care amintesc de "morală" din fabule. Cititorul e destul de inteligent să înțeleagă perfect, dacă reporterul deține perfect propria profesiune.

Despre stil vreau să vă spun câteva cuvinte. Mă sperie reportajul cu imprecizuni de limbă. În multe ziare locale mai ales, am văzut acest lucru care vine poate din necunoașterea limbii, cu toate că atunci când vorbești cu același gazetar care scrie bombastic, el vorbește frumos, normal, însă când scrie, el vrea să scrie frumos. Există și alte primejdii, care țin de patetism. Mie nu-mi place să fiu patetic. Dar asta-i, recunosc, treaba mea. Totuși, reamintesc acuzația mai veche a unor confrăți, că autorii de anchete sociale "scriu rece". Ba unul dintre ei - excelent reporter, dar nu anchetator - spunea: "N-am simțit căldura sufletească, omenească, atunci când stătea de vorbă cu cutare, în materialul acela...". Revăzînd cuvintele lui Truman Capote - valabile, zic eu, pentru anchetă, nu pentru reportajul literar - confratele primește un răspuns calificat. Sau iată cazul anchetei lui G.R.Chirovici, la cancerosi. Ce de acuzații stupide la adresa reporterului! Reportajul era excelent, dovadă că de ani de zile îl pomenim. Dar G.R.Chirovici a fost acuzat de "cruzime" de "cinism", oamenilor li s-a făcut părul măciucă, ca și cum de vină ar fi fost Chirovici, nu cancerul.

Este foarte important lucrul acesta și dați-mi voie să arăt că, după mine, căldura sufletului meu sau al altora rezidă din dorința de a scoate la lumină adevărul, de a îndrepta lucrurile strâmbe, și perseverența noastră - a celor care scriem anchete sociale este de fapt căldură și priceperea noastră tot căldură este, ș.a.m.d.

Și iată că același Capote spune: "Nu cred că stilul se poate învăța". Toți ne-am chinat cu stilul, cred. Și ne mai chinăm. Eu îmi făcusem cîndva un vocabular de sinonime,

acum 20 de ani. Am luat toate cuvintele care semănau. Jules Renard spune că nu există sinonime. Dacă luăm cuvintele care se aseamănă, considerându-le sinonime, vedem că fiecare are o trăsătură absolut specifică și astfel ne perfecționăm vocabularul, stilul. "Nu cred să se poată ajunge la stil în mod conștient. Așa cum nu poți să-ți dai seama de culoarea propriilor tăi ochi. La urma urmei, stilul ești tu". Adică el ține de temperament, de cultură, de sensibilitatea fiecăruia.

Eficiența. În legătură cu aceasta și cu echitabilitatea, pentru că lucrurile se leagă, amintesc un caz din Dobrogea: Am primit acum un an o scrisoare în care mama unei eleve îmi scria disperată, pentru că fiica ei fusese criticată în "Dobrogea nouă", fiind denumită "fluture de noapte al litoralului". Ancheta, tipărită, a fost expediată pe adresa școlii, fata exmatriculată. De fapt, ce se întâmplase? Două fete de 17 ani au mers la mare, cu voia părinților, și-au cheltuit banii și, pe urmă, au trăit pe spesele tinerilor care le invitau la dans. La barul "Miorița", care e un bar folcloric, mai sobru, fata în cauză dansa având unghiile verzi, ea însăși fiind îmbrăcată în verde (acestea erau "capete de acuzare"). Cei din școala de la R.Vîlcea au rămas ca paralizați. Era pentru prima dată în istoria școlii când erau criticați în ziar. De unde și măsura: exmatricularea. O paranteză: mama fetei avea slujbă, fata era fără tată, părinții divorțați de 15 ani, și fata bătea acum, cu ajutorul școlii - și a confrăților noștri care au scris ancheta - strada. Am fost la R.Vîlcea. Am verificat cine-a trimis școlii textul anchetei: unul din autori (tinerell). Ciudat! Rediscutându-se din nou situația în consiliul profesoral, se admite ca fata să fie înscrisă la fără frecvență. Am discutat: ce este cu ea? Ni s-a spus: are înclinații rele... "Dar dv. abia i-ați creat condițiile să-și dezvolte aceste presupuse înclinații. Fiindcă i-ați dat timp liber". Aveam în buzunar certificatul ei de virginitate. Așadar, fluturele de noapte era un biet fluturaș fermecat de luminile litoralului. Dar din ancheta publicată reiese că e ultima oțreapă de pe litoral. Am primit acum câteva zile o scrisoare. Ce-au făcut cei de la școală? Au ținut-o un an la fără frecvență și în clasa a 12-a n-au mai înscris-o. S-au răzbunat după un an pe un tînăr! Lucru incalificabil! Spun aceasta ca să vedeți cât este de grav să ne așternem păreri greșite pe hîrtie. Deci: mare echitabilitate. Și urmărirea a ceea ce s-a întîmplat și după aceea. Eu am primit scrisoarea pentru că am dorit să aflu ce se mai întîmplă. Am și eu această mică voluptate profesională, să știu ce s-a mai întîmplat după doi ani: s-a găsit un copil pierdut? S-a întors? Nu?

La noi este păcat că nu continuăm, după o perioadă, un caz publicat. De ce nu reia ziarul chestiunea: "Știți ce s-a întâmplat cu omul acela? A ieșit din pușcărie, s-a reabilitat". Nu apar "Ecouri" la anchete. Nu e bine! Se pot ivi multe reacții, o arie mai largă de emoții, oamenii pot veni cu păreri pro sau contra.

Vreau să repet un lucru: că acest gen folosește toate celelalte genuri. Ca să vedeți cât de completă este această problemă, am să vă dau o idee: interviul este un gen, și masa rotundă este un gen. Totuși, eu le folosesc în anchetă. În anchetă, genurile devin... procedee? Dar interviul? Înseamnă că ancheta este un "cocktail" de alte genuri? Nu sînt de acord cu asta. Ancheta e... anchetă!

G.R.CHIROVICI:

ANCHETA SOCIALĂ ÎN "SCINTEIA"

Cele cîteva cuvinte pe care le voi spune nu au pretenția să fie altceva decît o încercare de a sintetiza experiența unei munci de cîțiva ani...

Cred că ancheta socială s-a născut ca o reacție. Cred că a fost o reacție a gazetariilor exasperați de sirop, o reacție a opiniei publice care nu mai înghițea vorbele mesteceate la nesfîrșit - aceleași și aceleași. Căci gazetar "bun" se chema, în destule cazuri, cel care îmbina mai "bine" două metafore și un epitet precum și cel care se lăuda: "Dați-mi două nume și trei date și scriu un reportaj de zece pagini!". Ancheta socială s-a născut din necesitatea de a aduce complex, plenar în paginile ziarelor viața, faptele, s-a născut din dorința de real, examinat sub toate aspectele, de care sînt animați gazetarii, de care este animată opinia publică.

Genul "a prins", s-a cristalizat repede. S-au scris sute și mii de anchete sociale foarte bune. Și cu toate acestea, în pofida unor evidente succese, toate discuțiile despre ancheta socială, fie că se duc între doi oameni, fie că participă la ele 50, vădesc repede că însăși noțiunea nu este limpede. Prin "anchetă socială", aproape fiecare înțelege altceva.

Cred că acest lucru își are rădăcina în multitudinea de sensuri a cuvintelor "anchetă" și "socială". Prin anchetă unii înțeleg ancheta ca la procuratură, alții 55 de mii de

chestionare împrăștiate în toată țara, alții... Prin socială iarăși se înțeleg lucruri diferite: analizarea unui fenomen contemporan cu mijloacele sociologiei - sic unii, descrierea unui "caz" - sic alții...

N-am să propun propria mea definiție, dar cred că ar fi de un folos pentru gazetărie dacă fiecare gazetar și-ar defini ce înțelege el prin anchetă socială și ar lucra conform acestei viziuni. În scurt timp, toată lumea se va lămurii că nu există un singur fel de anchetă socială și că unicul criteriu este calitatea materialului; la urma urmelor, am putea să nici nu-i spunem anchetă socială... Să scriem asemenea "lucruri" despre care să se poată spune: "Uite un articol bun!".

Poate că, pînă la urmă, ancheta socială este doar un reportaj; o formă de reportaj prin care reporterul este obligat să intre în intimitatea lucrurilor despre care scrie. Geo Bogza a spus cu decenii în urmă - citez din memorie - că "reportajul este un mijloc de a ieși din preocuparea exasperantă de tine însuși". Aș spune că ancheta socială este un mijloc de a ieși din preocuparea exasperantă de "reportaj" - adică de falsa gazetărie care se ocupă cu frazele "frumose". Obligat fiind să desfacă piesă cu piesă un caz, un fenomen, reporterul va da la iveală un reportaj căruia noi îi vom spune anchetă socială.

Ancheta socială este un reportaj "de lucru". Discutăm o realitate, aprobăm aspecte ale ei, combatem altele - în numele ideilor pentru care milităm. Deci, ideea noastră trebuie să fie foarte limpede expusă în articol; toată greutatea este aici de a nu spune truisme. Generalitatea e primul lucru care ne vine sub condei. Gazetăria - socotesc eu - începe în clipa în care ștergi prima frază, atunci cînd învingi tentația de a spune banalități, generalități. Incepi cu fraza doua! Să nu tragi dintr-un fapt de viață ideile cele mai banale, cele pe care și cititorul submediu le va avea din prima clipă, ci să tragi realment ideii - asta mi se pare că înseamnă a face o anchetă socială.

Nu fiecare om, observînd un fenomen, va trage aceleași concluzii. Unul va trage niște concluzii cu o profunzime de un centimetru, altul va fi realmente profund, unul va "deduce" idei generale, similii-idei, altul va extrage o idee originală - din același fapt. Totul e să ajungem la aceste idei originale. Bineînțeles că nici un om nu poate emite 50 de idei originale pe săptămîină; dar să ne străduim ca măcar ideile cu un grad oarecare de originalitate pe care le emitem să fie spuse într-un fel cum n-au mai fost spuse pînă atunci.

Cineva susținea că un gazetar bun este acela care trăiește cu ideea că un articol al lui este primul și ultimul din viața lui. E ceva adevărat în asta. În ziua în care scrii

articolul respectiv, pentru asta trăiești. Nu scrii un articol; te scrii pe tine. Articolul nu este un act exterior ție. "Iată ce crede autorul acestui articol despre lume" -va spune cititorul. Un articol este un fel de autobiografie, de autoportret. Cititorul află care sînt ideile noastre și află cum milităm pentru ele.

Spun "milităm" pentru că o trăsătură a reportajului anchetă este militantismul. El este, poate, genul care militează cel mai mult în presa noastră. Tocmai pentru că are de a face nemijlocit cu clocotul vieții, cu întîmplările nefardate, el este militant. El aduce un punct de vedere și se bate pentru el.

De aceea ancheta socială nu poate fi lăsată pe mîna reporterilor mai molfi, a celor "cumînți", a comozilor. Este o treabă a oamenilor dispuși să se bată pentru ceea ce cred.

De aceea gazetăria este o meserie a curajoșilor, de aceea activitatea gazetărească este o manifestare a spiritului partinic.

Aș vrea să închei aceste puține cuvinte cu o referire la eficiență. Consider că un reporter își poate socoti misiunea încheiată nu numai atunci cînd materialul său se află pe masa secretarului de redacție ci doar atunci cînd stările de lucruri negative, semnalate în articol au fost anulate, atunci cînd s-au luat măsuri de îndreptare. Mi se pare - și aceasta - o manifestare a spiritului partinic.

MIRCEA ANGHELESCU:

ANCHETA ECONOMICĂ

Ancheta economică, specie relativ nouă în ziaristica românească, oferă posibilitatea unor largi confruntări de opinii.

O primă condiție: să fie bine cunoscut obiectul anchetei. Ce anchetezi? Anchetezi o problemă economică majoră, care se ridică la un moment dat, sau, exagerînd, faci dintr-un fenomen particular un fenomen general? Desigur, noi la "Scînteia" ne-am orientat întotdeauna spre problemele esențiale din economie. Dar, din dorința de a veni cu cît mai multe anchete, a existat și pericolul de a ne fărîmița pe lucruri mărunte. Principalul este să selectăm cu seriozitate problemele pe care vrem să le abordăm într-o anchetă.

În al doilea rând, se ridică problema: Pe cine anchetezi? Se observă tendința de a ancheta mai ales forurile de conducere din economie. Desigur, nu vom renunța la anchete în rândul specialiștilor și al cadrelor din economie de la centru. Dar ne propunem să pătrundem mai mult în întreprinderi, acolo unde de fapt se hotărăște soarta producției.

O altă chestiune care se ridică adeseori în procesul de realizare a anchetei economice: dacă se descoperă într-o anchetă un conflict, îl lăsăm deoparte sau ducem ancheta mai departe, confruntând anumite opinii și idei? La unele anchete apărute în "Scînteia", de pildă, au ieșit în evidență distonanțe între păreri, dar noi le-am lăsat să le rezolve cei în cauză, nu le-am urmărit pentru a vedea ce este bine și pentru a scoate în evidență ceea ce trebuie făcut în viitor.

În unele anchete se observă tendința de a se pune cap la cap unele păreri, unele puncte de vedere. Personalitatea autorului se vede prea puțin. Adeseori autorul împărtășește și el aceleași idei, dar nu vine cu ceva nou, cu o argumentare proprie, a lui.

Chestiunea principală care se pune în publicistica modernă și care ține de evoluția fiecărui gazetar, a fiecărui ziar în parte și pe care noi o avem în vedere, este următoarea: reușește ancheta economică să pună în dezbaterea publică problemele principale, reușește ea să sugereze soluții de rezolvare și - chiar și în cazul în care dezvăluie fenomene negative - să stimuleze factorul pozitiv?

Ziarul nostru a avut diferite reușite, mai ales cu anchetele de proporții mai mari. Au apărut în "Scînteia" anchete pe o pagină întreagă în legătură cu utilajele inactive, cu stocurile supranormative, cu investițiile, cu îngrășămintele chimice. Acestea au fost mai aprofundate, spre deosebire de altele, în care am văzut că exista presiunea procesului-verbal, a punerii cap la cap a unor declarații făcute de cei anchetați.

Deci, ceea ce putem să arătăm din experiența noastră, în plus de ceea ce am amintit pînă acum, este orientarea spre problemele esențiale, care se ridică în fiecare perioadă. Ultimolele documente de partid cu privire la dezbaterea economiei naționale - în acest an care este hotărîtor în realizarea cincinalului - ne indică sarcini complexe.

Ancheta trebuie să expună puncte de vedere, dar nu se poate rezuma numai la principii. Acestea își au importanța lor. Dar dacă vrem să contribuim la soluționarea unor probleme care se ridică acum în economie, nu ne putem rezuma la principii generale.

O mare însemnătate are forța de analiză a anchetei economice, infuzia de viață. Materia primă trebuie să fie pusă în evidență de observația vie a autorului, de gândirea lui dinamică, de opiniile specialistului, incluzînd tot ceea ce ne furnizează viața, practica

economică înaintată. Nu putem să rumegăm la infinit idei și principii generale, terne, goale de conținut.

O altă chestiune asupra căreia vreau să atrag atenția, este caracterul conflictual al anchetei. Principală, într-o anchetă economică, este, desigur, accentuarea unei experiențe bune de muncă. Dar însuși termenul de anchetă presupune o investigație profundă în domeniul sarcinilor nerezolvate, aprecierea cu precizie a ceea ce nu s-a făcut (și de ce nu s-a făcut), dezvăluirea raporturilor exacte între pozitiv și negativ, evidențierea resurselor și rezervelor materiale și umane nefolosite.

Ancheta trebuie să conțină concluzii generalizatoare, să cuprindă o sinteză economică. Nu trebuie să exagerăm în comentarea generalului prin anumite fapte nesemnificative dintr-un loc sau altul. Forța de sinteză trebuie să se impună, în toate anchetele, prin date de importanță majoră. Bineînțeles, profunzimea anchetei nu se poate obține din birou, plecând de la idei preconcepute. Ea depinde de personalitatea, de competența, de inventivitatea autorului.

Sobrietatea conținutului anchetei trebuie să fie îmbinată și cu modalități mai noi de formă. La un moment dat, apar tendințe de șablonizare a acestui gen. Se intră în niște tipare și cu greu se mai iese din acestea.

Nu există o contradicție în specificul arid al problemelor economice și măiestria gazetărească. Efortul de îmbinare trebuie făcut cu seriozitate de către toți redactorii care abordează acest gen gazetăresc. Nefăcând așa, riscăm ca ancheta să devină neinteresantă pentru cititori. La "Scînteia", am început să mai schimbăm unele forme de prezentare, dar trebuie să recunoaștem, destul de timid. Am început o nouă formă, un fel de copil al anchetei economice - ancheta-fotografie la fața locului - pe care am abandonat-o. Cred că trebuie să ne preocupe mai mult înprospătarea prezentării publicistice a anchetelor pe teme economice.

PETRE DRĂGULEA:

EFICIENȚA ANCHETEI ECONOMICE ÎN ZIARUL JUDEȚEAN

Imi revine sarcina, fiind primul la cuvînt după-amiază, să aduc discuțiile din sfera teoriei pe ogorul practicii gazetărești, încercînd să vă împărtășesc ceva din modesta ex-

periență câștigată de colectivul redacției "Drum nou" și mai ales cum am utilizat noi ancheta economică în dezbateră problematicii industriale a județului.

Mi se pare că, în presa locală, este pretențios să se vorbească despre o anchetă economică în adevărată accepțiune a cuvîntului, care să corespundă parametrilor genului în speță. Noi am publicat, ce-i drept, unele anchete, însă, după mine, acestea au operat timid, cu câteva elemente ale genului în discuție. Nu greșesc dacă le consider mai mult niște mini-anchete, termen "en vogue". Un lucru aș vrea să se rețină însă: ziarul nostru a pornit întotdeauna de la ideea eficienței materialului publicat, urmărind să așeze fiecare acțiune pe o bază organizatorică bine gândită care să confere ideii abordate eficacitate.

De exemplu, am deschis în coloanele ziarului rubrica "Sub tirul criticii", prin care urmărim o eficiență imediată a articolelor publicate, spre deosebire de altele, a căror eficiență se conturează la o dată mai îndepărtată. Sub această rubrică, redacția a făcut unor șantiere de construcții, întreprinderi industriale și chiar unor unități ale C.A.P. o critică cu repetiție, la intervale care variază între 3 pînă la 10 zile, de la caz la caz, consemnînd după fiecare material rezultatele, măsurile aplicate sau revenind cu o critică și mai usturătoare la adresa acelor care manifestau nepăsare.

Am să folosesc un exemplu, cu convingerea că veți reține mai bine sensul acestei rubrici. De pildă, fabrica de platforme era un obiectiv de investiții cu multe puncte nevralgice. Ziarul a ținut sub critică neajunsurile de pe acest șantier o perioadă de timp, publicînd din două în două zile reportaje-anchetă. Eficiența scontată nu a întîrziat să se arate. Factorii de conducere au fost determinați să ia măsuri care au impulsionat ritmul de muncă pe șantier, realizîndu-se zilnic în loc de 22 000 lei, valori de 50 000 lei. Pe județ, în anul 1967, sarcina la investiții s-a îndeplinit cu 105 la sută, iar în anul 1968 cu 102 la sută. La aceasta ziarul a avut o mare contribuție.

Vom continua cu această acțiune și în anul 1969, vizînd extinderea ei și la alte domenii de activitate, și în special pentru combaterea fenomenelor de rebut în sectoarele calde, stimularea activității în sectorul zootehnic din agricultură.

Publicăm adesea materiale, la elaborarea cărora atragem specialiști de la Banca de investiții, filiala județeană a Băncii Naționale, din întreprinderi. Aceștia, constituiți în colective, sub îndrumarea unui redactor de specialitate, merg în unitățile industriale pentru a analiza o problemă sau alta.

Intr-un articol, de exemplu, se analizau critic unele deficiențe în acțiunea de or-

ganizare a producției și a muncii de la Uzina mecanică de automotoare. Directorul întreprinderii, luând cunoștință de articol, a venit la redacție protestînd vehement la critica ziarului. N-a vrut să recunoască nici un element de critică din articolul apărut în ziar. Redacția a apelat atunci la sprijinul unor specialiști, care au reanalizat situația de la uzină. Ziarul a luat cunoștință astfel de unele lipsuri și mai mari de la această unitate, în afară de cele amintite, care au făcut obiectul unui nou articol, de data aceasta mai incisiv, conducerea uzinei fiind obligată să ia măsuri care să ducă la îmbunătățirea situației.

Colective similare de specialiști au fost trimise și la alte întreprinderi, redacția urmărind mai ales reducerea consumului exagerat de metal la unele produse supradimensionate.

Folosim și o altă formă gazetărească. De foarte multe ori, conducerile de întreprinderi trimit redacțiilor răspunsuri formale la critica făcută. Pentru a le determina să mediteze mai adînc asupra răspunsului, astfel ca acesta să fie cît mai concret, obișnuim la unele materiale să anunțăm și data cînd publicăm răspunsul întreprinderii. Metoda s-a dovedit de bun augur, răspunsurile primite la redacție purtînd nota unei maxime seriozități, oferind în același timp redacției posibilitatea unui control asupra modului cum sînt traduse în viață măsurile adoptate.

În anul 1969 vom îmbunătăți aceste forme publicistice. Pe baza sarcinilor desprinse din Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie și Hotărîrea conferinței județene de partid, ne-am stabilit un plan de muncă axat cu predilecție pe creșterea productivității muncii în întreprinderi, avînd în vedere că sporul producției industriale se va realiza în principal pe seama creșterii productivității muncii. Folosirea capacităților de producție, utilizarea intensivă a mașinilor noi, de mare randament, aduse din străinătate, reducerea cheltuielilor materiale de producție vor face în continuare obiectul activității noastre în industrie, în noul an.

NOTA:

În legătură cu experiența ziarului "Drum nou"-Brașov în urmărirea eficienței anchetei economice, vezi și "Presa noastră" nr. 9-10/1968.

DUMITRU MÎNDROIU:

FOLOSIREA DIFERENȚIATĂ A MIJLOACELOR PUBLICISTICE MODERNE

ÎN PRESA LOCALĂ

Tema în discuție este cum minui mijloacele publicistice ce ne stau azi la dispoziție pentru a mări eficacitatea ziarelor la care lucrăm. Ce facem noi, cei de la presa județeană, pentru a folosi informația, reportajul, ancheta de presă, atitudinea, opinia - ca principale mijloace publicistice - în funcție de specificul nostru local.

Pentru noi problemele se pun puțin deosebit față de modul cum se pun în presa centrală. Noi trebuie să tratăm atât probleme de interes general (preocupările partidului, statului, preocupările întregii țări, ale întregului popor), dar nu uităm, în același timp că sintem ziar județean și ne preocupăm problemele județului.

În funcție de dezvoltarea vieții noastre sociale, politice, economice, în raport cu cerințele și exigențele actuale ale cititorilor, ziarul este preocupat să abordeze o mare, repet, o mare varietate de teme, într-o gamă cât mai completă de mijloace publicistice. Aminteam mai înainte dintre acestea - informația, reportajul, ancheta, care, sînt cele mai gustate de cititori. Notarea, comunicarea directă, operativă, pe față așa spune, "ung", merg la sufletul oamenilor. De aceea, redacția noastră le folosește mai des.

De regulă, problemele generale, de interes major, depășesc limitele teritoriale ale județului. Cititorul este interesat, în cel mai înalt grad, să le afle din ziarul lui. Pornind de la ideea că cititorul din Constanța, ca și cel de la Baia-Mare, bunăoară, este interesat să știe cum va arăta, spre exemplu, edificiul noului Teatru Național bucureștean, ce modificări urbanistice se aduc Capitalei și altor orașe din țară sau cum arată noua mașină "Dacia" sau noua instalație de foraj medaliată cu aur, ziarul nostru a deschis în coloanele sale o rubrică: "Reportaje din țară", cu apariție săptămînală, duminica. Aceste reportaje, variate ca modalități de realizare și care aduc un mare volum de informații, sînt semnate de gazetari renumiți, scriitori și oameni de cultură.

Pentru campania electorală, din necesitatea de a informa cititorii noștri cu realizările din țară, din alte județe, la inițiativa ziarului din Brăila, sintem în curs de a perfectă un schimb de reportaje pe diferite teme. Și vom extinde și cu alte redacții județene acest schimb.

Am încetățenit practica trimiterii redactorilor în deplasări scurte, în țară, acolo

unde se petrec mari evenimente. Crește în acest fel autoritatea ziarului, informând oamenii operativ, de la fața locului.

Se înțelege că ponderea cea mai mare în ziar o ocupă problemele specific locale. Pentru o justă oglindire a lor în coloanele gazetei, am pornit de la definirea a ceea ce este particular municipiului și județului Constanța. Probleme economice, agrare, culturale și sociale au și celelalte județe. S-ar părea că n-avem nimic particular, și totuși... Ce este particular la noi?

Un litoral - litoralul românesc al Mării Negre - care ne oferă o masă eterogenă de cititori, în permanentă creștere, dacă ținem seama că în sezonul estival, dar nu numai în sezon, vin zeci și sute de mii de turiști și navigatori. În preocuparea colegiului de redacție a stat editarea pe timpul sezonului estival a unui supliment de seară - "Litoral" - care să răspundă acestei nevoi imperioase de informare utilitară a beneficiarilor vacanței pe litoral. Dar pentru că deocamdată "Litoral" nu s-a materializat (sperăm că vom realiza ceva concret pentru sezonul următor), noi am deschis o rubrică zilnică, uneori pe spațiul a 4-5 coloane, care să răspundă acestei nevoi a turistului, de informație utilă: ce spectacole, cine cântă, cine dansează, cum se ajunge acolo, ce servicii prestatoare i se oferă, unde se găsește cutare articol. Deci, în sezon, noi am uzitat foarte, foarte mult de informație, pentru că am fost forțați de viață. Ea e aceea care îți dictează ce mijloc publicistic să folosești cu prioritate.

O altă particularitate o dă existența - la Constanța - a flotei maritime comerciale românești, a unei vieți a mării, cu toate implicațiile ei, care pun probleme din cele mai diverse. Acestor categorii de oameni ai mărilor și oceanelor le dedicăm o rubrică: "Intre cer și ape", axată pe fapte de eroism și solidaritate marinărească, pe inedit și anecdotică; subliniind, înainte de toate, prezența tricolorului românesc pe toate meridianele și paralelele globului. La această rubrică, primim scrisori de la marinari. Discutăm cu ei la plecare, și ei ne trimit scrisori din diferite colțuri ale lumii. Iată deci o altă posibilitate gazetărească: corespondența-reportaj - așa numi-o. O altă rubrică, "Insemnări de călătorie", în care navigatorii împărtășesc cititorilor cele văzute în atâtea porturi și mari metropole ale lumii. Publicăm, de asemenea, grupaje de știri, în baza radiogramelor, despre nave și echipajele lor, prin care familiile află unde se găsesc cei dragi.

Noi credem că abordăm, într-un fel particular, dar în strânsă corelație cu cerințele specifice ale județului, și problemele economice. De exemplu, agricultura județului are o

anumită specificitate, dată de structura organică a solului (pământuri calcarease), de climat (secetă excesivă, îndelungată, cu ierni aspre), de expunerea geografică (la distanțe mari de centrele de prelucrare și valorificare). Aici, există cel mai mare șantier de hidroameliorații din țară, și, evident, efortul unor mari investiții care urmăresc să pună în valoare aceste terenuri de microdeșert, toate motivând abordarea problemelor de agricultură într-un fel deosebit, prin investigarea resurselor de... inteligență, pricepere, idei, sugestii și rezolvări noi. De exemplu, am scris o anchetă pe tema "Cine răspunde de jaful de pământ și recoltă de pe Valea Carasu?", care a avut mare ecou și urmări practice.

Ne preocupă, deopotrivă, mutațiile care au loc în conștiința țaranului, păstrarea și îmbunătățirea valorilor morale și spirituale ale satului. Acestea ne-au determinat să lansăm o rubrică de reportaje, "Satul contemporan", în care încercăm, cu modesta noastră pricepere, să facem sociologia satului de azi.

Cum am activizat noi mijloacele publicistice? Cunoașterea realităților, a ceea ce este particular județului ne-a ajutat să ne orientăm spre o tematică majoră, de maximă eficacitate. Viața ne-a dovedit că este capabilă să ne ofere formule și modalități de tratare (sintem împotriva mimetismului care bîntuie presa județeană, așa cum sintem și împotriva unei originalități formale, fără o justificare reală).

Am introdus și consolidat ancheta de presă, ca mijloc eficient de investigare a opiniei publice. În ședințele zilnice de alcătuire a sumarului și discutare a machetei, este o adevărată competiție pentru cea mai bună anchetă, care să abordeze o problemă de mare interes cetățnesc, social, economic și care să fie găzduită (valorificată) în așa fel, încît să apară prima în câmpul vizual al cititorului. Această concepție a determinat constituirea unei secții cu profil de anchete sociale, opinii și reportaje de implicație sociologică, încadrată cu trei redactori și în jurul căreia este antrenat un număr mare de colaboratori, dintre personalitățile marcante ale județului.

Alcătuirea tematicii ziarului se face și pe baza studierii frecvenței cu care cititorii ridică una sau alta dintre problemele care-i frământă. Scrisorile sosite la redacție sînt un bun barometru. Dar noi nu rămînem numai la acest mijloc de informare. Am introdus metoda sondării opiniei publice pe bază de chestionare. Din prelucrarea răspunsurilor primite (pe o temă publicistică sau pe ce ar dori să citească), completăm tematica ziarului.

Un alt mijloc al publicisticii moderne rămîne reportajul - pe care noi îl socotim

un element de dinamizare a ziarului - dar nu reportajul peematic, mai puțin necesar cotidianului politic, ci reportajul informativ și de atmosferă, cu mare încălțură de idei și informație. Așadar, reportaj de fiecare zi și nu numai de zile festive. Personal, cred că reportajul trebuie "reabilitat". Având senzația că acest gen publicistic suferă, atât tematic, cât și ca manieră de tratare, am luat inițiativa stimulării lui, organizând un concurs de reportaje, prilejuit de cea de-a XXI-a aniversare a Republicii Socialiste România, pentru cititorii nepubliciști. Rezultatul: o lărgire a tematicii, maniere variate de realizare și descoperire a unor noi colaboratori, din rîndul cărora să creăm un nucleu de reporteri foarte apropiați redacției.

Stimulăm de asemenea: - corespondența ca specie jurnalistică cu funcție informativă; - interviul scurt, viu, direct, fără canoane; - informația cotidiană de larg interes cetățenesc, de la publicarea orarelor, schimbările de stații și de linii de autobuse, sosirea unor mărfuri și sortimente, pînă la inaugurarea unor noi obiective industriale și sociale.

Este bine cunoscut că una din trăsăturile cotidianului este actualitatea lui. Aceasta ne obligă să abordăm informația prin toate modalitățile ei publicistice care, pentru a fi informative, trebuie să fie și maximum de operative. Ne gîndim la scurtarea drumului: documentare - redactare - apariție.

Urmărim, în egală măsură, încălțătura de opinie a ziarului, combativitatea lui. Pe lîngă anchetele economice, culturale, didactice, noi am încetățenit o rubrică săptămînală de 4-5 coloane, "Dialog cetățenesc", cu un colț permanent, dedicat în exclusivitate cititorilor, "Post-restant".

Luptăm împotriva concepției de ziar provincial. Aceasta presupune o luptă împotriva spiritului bătrînesc, anchilozant, a rutinei, comodității și conservatismului. O publicistică de idei, modernă, cu maximă eficiență, cere, cu necesitate, o permanentă emulație, un spirit de autoexigență, de autodepășire, o conștiință a idealului profesional, dar și un spirit de colegialitate, o atmosferă de creație. Colegiul nostru de redacție a avut de luptat (și mai are) cu un stil de muncă vechi, funcționăresc, al minimului efort, moștenit de ani. Ridicînd ștacheta la pretenția actuală a cititorului, colegiul de redacție a înțîmpinat o anumită rezistență din partea unor redactori, ajunși la un plafon. A trebuit să stimulăm ideea de competiție, de curaj, de îndrăzneală, dar și dorința de informare multilaterală, de competență și autoritate, de stil elevat, intelectual.

Este cazul să ridic aici o anumită chestiune: Dacă în acțiunea mare de organizare științifică a producției și a muncii se organizează cursuri de perfecționare și postuniversitare pentru ingineri-economiști, credem că acest lucru este imperios necesar să se organizeze și pentru gazetari: informare, instruire, perfecționarea măiestriei gazetărești-pe plan central de către Uniunea ziaristilor.

Cum concepem noi să facem un ziar de mare accesibilitate, dându-i, evident, o anumită personalitate? Nu negăm: se poate și trebuie să învățăm de la presa centrală dar nu copiind titluri, idei, fraze. Luptăm împotriva, așa zice, mimetismului. Alcătuim gazeta în funcție de cunoașterea sarcinilor politice actuale, de realitățile specifice ale județului, de nevoile și pretențiile cititorului nostru statornic. Aceasta ne cere o permanentă mobilitate și capacitate de sinteză. Obișnuim ca materialelor de maximă importanță să le anunțăm apariția, într-o mică casetă, cu o zi-două înainte, atrăgând atenția cititorului, avizându-l în asemenea situații, mărind și tirajul.

N-am vrea ca din cele spuse pînă aici să se rămînă cu impresia că ziaristii de la Constanța fac minuni. Nui Să știți că avem și lipsuri, și unele chiar foarte serioase. Le știm, le cunoaștem, de aceea, colectivul redacției noastre se străduiește să le înlăture, are în vedere scoaterea unui ziar care să fie și mai căutat de cititori.

LAZĂR BĂCIUCU

PREOCUPĂRI PENTRU UTILIZAREA GENURILOR PUBLICISTICE ÎN CONDIȚIILE

ZIARELOR LOCALE NOI

Vă rog să-mi permiteți să arăt cîteva din inițiativele gazetei noastre, înființată în a doua jumătate a lunii februarie 1968. Redacția noastră a fost organizată din mers, paralel cu pregătirea primului număr. Acest lucru este important și se leagă direct cu problema aflată în discuție. La început în redacție nu eram decît doi din cei care mai lucraserăm în presă (redactorul șef și redactorul șef adjunct), ceilalți fiind la primul contact cu gazetăria. Am avut grijă însă de a recruta în colectivul redacției oameni capabili, cu o inteligentă activă, cu putere de muncă și de sintetizare rapidă în scris. În acest scop, am întreprins o anchetă în rîndul tinerilor intelectuali din județ - mai ales

ingineri, profesori. Fără îndoială adeseori ziaristul iese la iveală, chiar și numai din discuții. Se observă cultura, discernământul și mai ales personalitatea sa. Aș putea să dau multe exemple. Unul mi se pare edificator. Dintr-un sat situat la marginea județului, un profesor suplinitor, student la filozofie, la fără frecvență, expedia cu consecvență scrisori ziarului ploieștean, unde lucram înainte de a veni la Buzău. L-am chemat la redacție. A dat proba scrisă și... a reușit. Situația s-a repetat cu întreaga secție de cultură cu secția probleme cetățenești și cu celelalte secții ale redacției. Proaspeții redactori trebuiau să se adapteze unui ritm de lucru deosebit, să se familiarizeze cu noua muncă, să capete o concepție mai dinamică asupra cuvântului și diversității articolelor de ziar, asupra clarității și conciziunii lor.

Activitatea redacției, în general, a fost orientată în funcție de sarcinile Comitetului județean de partid, în funcție de particularitățile județului și de colectivul redacției. Ziarul trebuia să fie chiar de la început cu un pas înaintea evenimentelor. Și nu ne-a fost deloc ușor.

Cu tinerii care au intrat în redacție s-a dus o muncă serioasă de îndrumare. Între timp, am mai selecționat în redacție și câțiva tovarăși care mai lucraseră în presă, dar acum erau în producție. Cu ajutorul lor și al unor redactori veniți de la ziarele centrale am folosit în mod deosebit documentările mixte (un începător și unul care mai lucrase în presă). Cu răbdare, într-un timp scurt, s-a reușit să se pună lucrurile la punct. Tinerii redactori au început să pătrundă în tainele meseriei de gazetar, să-și formeze idei despre informație, reportaj, foileton, articol de analiză, pe care noi le-am promovat în coloanele ziarului.

N-am impus redactorilor un gen cu precădere, n-am avut o viziune rigidă, căci genul se relevă adeseori spontan, chiar pe teren, în funcție de temă, de înclinația ziaristului, de ceea ce găsește reporterul. Am avut grijă să planificăm în mod deosebit genurile și speciile publicistice gustate de cititor: ancheta, foiletonul, raidul, interviul.

În redacția noastră secțiile au de acum un specific al lor și promovează diferite genuri publicistice. Mai mulți redactori au devenit specialiști pentru anumite genuri. Avem un reporter pentru problemele juridice. Articolele pe care le scrie sînt mult gustate de cititori. El este orientat să scrie și despre alte domenii de activitate, despre probleme cetățenești. De altfel, un redactor care lucrează în presa locală se impune să mînuiască tot atît de bine condeiul în toate genurile. Eu sînt, evident, pentru specializa-

rea redactorilor, pe anumite domenii și genuri, dar consider că este grav când un reporter descoperă pe teren o anumită temă și trece pe lângă ea pentru că nu-i de specialitate. Când sînt cazuri cu totul speciale se vine la redacție și se spune că în localitatea cutare a fost găsită o temă interesantă și, evident, dacă cel care a fost acolo, nu s-a putut documenta merge un reporter de specialitate.

Noi procedăm astfel și am obținut unele rezultate bune, mai ales în domeniul economic, rezultate care au fost apreciate la Conferința județeană de partid.

Nu voi vorbi despre articolele din domeniul industriei, ci numai de cîteva inițiative din agricultură. Între acțiunile deosebite întreprinse în acest sector, le amintesc pe cele care poartă marginalul "Cum este folosit renumitul bazin legumicol Buzău?", cu larg ecou în rîndul legumicultorilor din întreg județul, și "Întrebări pentru viticultori", care dezbat - în lumina ultimelor documente de partid și de stat - probleme deosebite ale dezvoltării legumiculturii, patrimoniului viticol și folosirii judicioase a fondului funciar din județul Buzău. Am publicat, de asemenea, mai multe ecouri și cîteva pagini pe tema folosirii raționale a fondului funciar.

Deoarece în folosirea fondului funciar din județul nostru sînt rezerve importante nevalorificate, pe baza consultării unui mare număr de specialiști, s-au întreprins cîteva studii pe care le-am publicat în coloanele ziarului. În această privință, am determinat ieșirea din inerție a unor specialiști din agricultură. Insușindu-și criticile aduse în coloanele ziarului, Direcția agricolă județeană a organizat o consfătuire pe care noi am oglindit-o într-o pagină de analiză despre valorificarea eficientă a solurilor din zone de deal a județului. Avem pregătită, de asemenea, o pagină realizată cu concursul specialiștilor și președinților de C.A.P. din zona de șes pe tema folosirii surselor locale de apă pentru extinderea irigațiilor la principalele culturi agricole și în mod deosebit la legume și lucernă.

În ceea ce privește sectorul zootehnic, amintesc acțiunile "Obiectiv 700 litri lapte la 100 kg greutate vie" și cea de dată mai recentă "20 de ari lucernă irigată pentru fiecare vacă în producție", menită să asigure baza materială corespunzătoare pentru dezvoltarea sectorului zootehnic. Ambele au fost apreciate nu numai de zootehniștii din județ, ci și de specialiști ai Consiliului Superior al Agriculturii, care au publicat colaborări pe această temă.

Aș vrea să arăt că inițiativele amintite au fost întîmpinate cu rezerve și neîncre-

dere de către conducătorii D. recției agricole județene. Am solicitat însă colaborarea unor specialiști de la unitățile agricole, din județ, de la Consiliul Superior al Agriculturii care, apreciindu-le deosebi, de favorabil, ne-au scris. Mai mult, C.S.A. a recomandat aceste inițiative spre generalizare. Ele au fost prezentate nu numai prin articole de analiză, ci și prin anchete, scrisori, interviuri, foiletoane, informații mai ample.

Domeniul în care genurile gazetărești au fost tratate în mod divers și cu eficacitate este cel cetățenesc. În cadrul dialogului permanent cu cititorii, ziarul a acordat o atenție deosebită scrisorilor oamenilor muncii, acestea constituind principalul izvor de analiză și dezbateri. A fost cuprinsă o largă sferă de activitate: gospodărirea orașelor și comunelor, educarea cetățenească și patriotică, aprovizionarea și desfacerea, prezentarea mărfurilor, probleme legate de sectorul circulației în municipiu. Ca urmare a intervenției ziarului - în urma unui ciclu de articole, informații, note - a fost interzis claxonatul și reglementată circulația pe anumite străzi.

Noi acordăm o mare atenție anchetei dar căutăm ca ea să nu suprasoliciteze coloanele ziarului, să nu se compromită sau să se banalizeze. Titluri care s-au bucurat de ecou în rîndurile cetățenilor avem multe. "O duminică în căutarea transportului în comun". Reporterul a fost în acea zi călător pe toate traseele de autobuze; articolul a depășit sfera raidului; au fost înregistrate opiniile cetățenilor sprijinite de comentariul cu nota foiletonistică a autorului; "Vivisecția imoralității" - anchetă socială care a pus în discuție un caz notoriu de lipsă de conștiință profesională și etică; și altele.

Avem, de asemenea, în vedere organizarea și prezentarea în ziar a "meselor rotunde" care se pot interfera cu ancheta. Pornind de la peste 100 de scrisori primite la redacție, trei reporteri au efectuat la peste 200 de apartamente o anchetă cu tema: "De ce lipsesc apa caldă și căldura în blocurile noi". Ancheta s-a încheiat la redacție cu o discuție la masa rotundă la care au fost invitați președinți ai comitetelor de blocuri și cei răspunzători de această situație. Dezbaterile, rezultatul anchetei, au fost subliniate în coloanele ziarului și au avut eficacitate.

De o bună apreciere s-au bucurat în rîndurile cititorilor, mai ales în rîndurile intelectualilor, opiniile, articolele și interviurile pe teme: "Climatul spiritual al orașului" și "Inițierea unei stagiuni teatrale permanente".

Am obținut unele rezultate bune și în folosirea interviului. Am publicat interviuri cu oameni de știință și personalități de seamă ale vieții economice și culturale: acade-

micienii Gherasim Constantinescu, N. Teodorescu, Victor Vâlcovici, artistul poporului Marcel Anghelescu și alții. Trebuie să recunosc că în unele interviuri prolixitatea și o anumită tendință de șablon în fixarea întrebărilor au determinat și răspunsuri șablon. Nu am reușit să practicăm discuția în contradictoriu decât într-o mică măsură, deși aceasta ar fi dat un plus de vitalitate genului, atractiv prin excelență.

La noi reportajul, interferat de cele mai multe ori în special cu ancheta și interviul, a depășit cadrul reportajului informativ, primind un plus de originalitate, prin paginile de reportaj monografic, în cadrul cărora își fac loc, în fiecare joi, viața complexă a unei comune (geografie, istorie, economie, cultură, tradiții, studii sociologice, fapte specifice).

Am încercat mai multe variante de rezolvare a problemei mai vaste a informației scurte. Dacă la început rubrica "De la o zi la alta" era destul de cuprinzătoare, pe parcurs, ea a devenit anemică și neinteresantă. A fost schimbată cu o alta mai dinamică, mai eficientă din punct de vedere al cuprinderii geografice. Este vorba de rubrica "Prin telefon ni s-a transmis din...", devenită deosebit de familiară cititorilor. Informația poartă de fiecare dată titlul comunei sau satului de unde provine. Acest lucru stimulează pe corespondent și dă posibilitate cititorului de a fi la curent cu tot ce se petrece în județ. Încercăm ca această rubrică să fie o pagină în miniatură în cadrul primei pagini a ziarului.

Avem datoria să-i dăm cititorului o cantitate mai mare de informație, chiar telegrafică. Noi avem și alte rubrici de informații: "Plus și minus", "Ceasul rău", "Itinerar fotografic".

Sînt conștienți că dacă va exista preocupare din partea colectivului, se pot realiza multe lucruri bune, în diverse genuri gazetărești. Totul e ca articolul scris să spună ceva. Pe noi ne preocupă, în continuare, îmbunătățirea conținutului articolelor și, bine înțeles, folosirea tuturor genurilor gazetărești despre care s-a discutat aici.

Rezumat al discuțiilor

VALERIU STOIU ("Inainte"-Brăila): Această consfătuire ne-a oferit învățăminte utile. Cred că va fi în folosul tuturor celor ce lucrează în presa județeană ca această experiență să fie continuată și dezvoltată, diferențiat, cu mijloace și sub forme diverse.

Cîteva cuvinte în legătură cu reportajul. Spunea cineva că articolele se împart în bune și proaste. Cred că un reportaj bun se distinge printr-o mare valoare informațională, printr-o economie maximă de cuvinte, pe scurt, prin capacitatea autorului de a sintetiza, de a veni în sprijinul cititorului cu date și idei interesante.

Reportajul trebuie să exprime spiritul militant al ziarului, al autorului. Caracterul vădit militant al reportajului se degajă din raportarea lui la rezolvarea sarcinilor trasate de partid și din necesitatea de a răspunde unei categorii cât mai largi de cititori. Oricît de bine scris ar fi un reportaj, dacă se adresează doar unui cerc restrîns de oameni, eficiența lui este redusă, ceea ce înseamnă că ar fi fost mai bine să fie publicat într-o revistă de specialitate.

Cred că viitorul este al reportajului-eseu care corespunde mai bine cerințelor cititorului. "Scînteia" ne oferă în acest sens exemple remarcabile. Desigur, noi nu ne putem permite să le arătăm oamenilor pas cu pas, ce anume trebuie să facă, ci să le oferim material de gîndire, prilejul de a participa la o dezbateră a problemelor care-i preocupă.

Eficacitatea reportajelor trebuie să se materializeze în ecourile primite de la cititori, în rezolvarea unei probleme, în îndreptarea unor anumite situații.

Eu cred că dată fiind nevoia firească a omului de a cunoaște, și reportajul descriptiv își are locul său, cu condiția ca el să mustească de fapte semnificative.

Și noi am parcurs o perioadă în care prezentam uneori lucrurile mai mult în culori trandafirii. Dar se întîmplă, și nu numai la noi ci și la alte ziare județene și centrale, următorul fenomen. Punînd cap la cap diferite anchete, care se referă la situații neplăcute petrecute la periferia societății, s-ar putea să ni se prezinte într-o lumină nereală realitatea înconjurătoare. Este o îndatorire a noastră să criticăm, să combatem cu ascuțime

diferite anomalii. In același timp, însă, cred că nu putem să lipsim cititorul de acel material sugestiv, lămuritor, care să evidențieze trăsături și situații dominante ale vieții noastre sociale.

Vorbitorul s-a referit apoi la o serie de aspecte privind asigurarea apariției la timp a ziarului județean, la justa dozare între problemele generale și cele locale, la utilitatea schimburilor de experiență între diferite gazete județene.

MIHAIL STĂNESCU ("Inainte"-Dolj) s-a referit în cuvântul său la specializarea reporterului, la raportul dintre reportajul informativ și reportajul literar, la documentare. Vorbitorul arată că dacă la un ziar central se poate vorbi de un reporter specializat, de exemplu de reporter economic, în presa locală acest lucru nu se poate realiza atât de ușor. Reporterul trebuie să fie un om multilateral pregătit, să posedă cunoștințe de bază din toate domeniile. Un Pico della Mirandola nu se mai poate întâlni. Volumul mare de informații face imposibilă apariția unor astfel de oameni. În știință există un medic specializat, un inginer specializat. Aceasta este o necesitate contemporană. Dar reporterul trebuie să posedă cunoștințe temeinice, noțiuni fundamentale din toate domeniile. De asemenea reporterul nostru trebuie să stăpânească bine și interviul, și ancheta socială, și celelalte genuri gazetărești.

Cititorul de azi e mai pretențios decât înainte, trebuie să-i oferim și o formă plăcută, să-i trezim anumite sentimente, o anumită stare afectivă. Dacă sînt împotriva literaturizării forțate, de prost gust, mă declar însă de acord cu reportajul literar de seriozitate, cu strădania reporterului de a exprima informația, mesajul pe care îl transmite, într-o formă frumoasă.

În ceea ce privește pregătirea articolului, fără îndolală, omul trebuie să se documenteze. Dar, în timp ce la o gazetă centrală, reporterul are la dispoziție mai multe zile pentru documentare, la gazeta județeană trebuie să vină cu articolul scris a doua zi. Aici principalul moment este acela al documentării practice, operative, pe teren. Reporterul trebuie să se deplaseze în cel mai scurt timp posibil la fața locului, să se documenteze temeinic, să trăiască viața de acolo, să releve faptele semnificative, iar apoi să confrunte materialul cules cu realitatea.

FRANCISC ALBERT ("Szabad sz6"-Timiș): Am să mă refer la două chestiuni: la reportajul-anchetă și utilizarea lui în paginile ziarului, precum și la specializarea reporterilor.

Mă miră unele afirmații după care, dacă cineva vrea să cunoască o problemă de specialitate, îi ajung 2-3 ore pentru a citi un manual în legătură cu tema pe care se pregătește să o abordeze. Personal, în ceea ce privește folosirea metodelor sociologice în presă, studiez de aproape doi ani și pot spune că sînt încă la început. O pregătire temeinică în legătură cu anchetele sociologice necesită multă stăruință pînă ce omul va putea să-și însușească metoda adecvată.

S-a vorbit aici despre necesitatea care a impus ancheta socială. S-a amintit de repulsia îndreptățită a cititorului față de o exagerată infrumusețare a realităților, s-a arătat că cititorul vrea altceva decît ceea ce face în timpul celor opt ore de lucru. Cred că necesitatea anchetei s-a făcut simțită mai mult din cauza modernizării vieții noastre sociale, fapt care a pus la ordinea zilei cunoașterea mai temeinică a realității. În același timp, cred că există și un fel de modă de a folosi metodele sociologice peste tot, chiar și acolo unde nu e neapărat necesar, precum și tendința de a eticheta cu denumirea de anchete unele producții gazetărești care nu sînt altceva decît hibrizi.

Esențiale sînt în gazetărie investigarea și confruntarea nemijlocită a realității pentru a se ajunge la anumite concluzii. În acest sens, cred că la ziarele județene se pot face anchete statistice selective care să ofere garanția că ceea ce se prezintă cititorului este însăși realitatea. La ziarul la care lucrez, am încercat anchete, desigur nu pe asemenea eșantioane cum s-a vorbit aici, dar chiar și acolo o insuficientă stabilire a ipotezelor, a principiilor operative cu care am plecat la cercetare, ne-au dus la rezultate care n-au mai permis folosirea anchetei. În general, socotesc că posibilitățile de anchetă, la ziarele locale, permit investigații de mai mică anvergură, dar care să se bazeze pe cunoașterea unor date reale. Datele obținute prin Direcția Generală de Statistică sau serviciul de statistică județean, cu care am colaborat, ne-au ajutat să ajungem la concluzii autentice.

IOSIF GAJDO ("Cuvîntul nou"-Covasna): Nu întîmplător am pus tovarășului V.Dănculescu întrebarea dacă vorbește de pe pozițiile unui foarte experimentat reporter sau de pe acelea ale unui critic de reportaje. Mie mi se par pe undeva prea categorice afirmațiile făcute, între care și aceea că reportajul literar este o "țapă a literaturii". Dincolo de

caracterul expresiei folosite, cu care nu sînt de acord, vreau să arăt că, după oîte ştiu, colegul V.Dănciulescu scrie reportaje literare. În presa românească există foarte mulţi gazetari care scriu reportaj literar. Ei izbutesc cu multă putere de convingere, cu talentul pe care-l posedă, să descrie fapte, oameni, evenimente, să exprime idei într-un mod literar. Tendinţa de a se trage o linie strictă de hotar între reportaj şi reportaj literar mi se pare nefirească. Această părere poate fi contrazisă de o sumedenie de reportaje ale unor cunoscuţi condeieri, care scriu reportaje şi scriu şi reportaje literare. Ei intră în literatură, nu se afirmă numai ca gazetari de talent.

De asemenea, atunci cînd discutăm această problemă, nu putem să nu avem în vedere un factor esenţial: cititorul. Trebuie să ne întrebăm dacă cititorul acceptă sau nu reportajul, reportajul literar. Şi ne dăm seama că acest gen gazetăresc este foarte solicitat de cititor. Ar fi nedrept să-l privim de această cerinţă. Nu cred că un asemenea reportaj este numai apanajul unor scriitori cu renume. Eu am certitudinea că şi în provincie există oameni de talent care pot să scrie reportaje literare. Trebuie să încurajăm pe aceia care scriu reportaje frumoase, să-i ajutăm să facă într-adevăr acest lucru fără să se lase intimidaţi de unele modele ilustre. Să promovăm un reportaj bogat în idei, din lectura căruia cititorul să păstreze o amintire puternică, capabilă să-l urmărească luni de zile.

Susţin în totul ideea scrierii unor reportaje de bună calitate, a promovării în aceeaşi măsură a reportajului literar. Cînd reporterul pune mîna pe condei şi scrie un astfel de reportaj, cititorul trebuie să regăsească ceva din fiinţa omului care l-a scris, a reporterului.

În provincie, informaţia este socotită ca o cenuşereasă a gazetăriei. Am putea face şi aici lucruri mai interesante. Mi s-a părut demnă de luat în seamă ideea de reportaj politic social, adică de a realiza o sinteză a unor evenimente politice şi sociale care au loc pe plan intern şi internaţional. Cred că este necesară o discuţie aparte asupra acestui gen de reportaj, ca asupra informaţiei în general.

Pentru noi cei care lucrăm la ziarele judeţene prezintă importanţă ideea sugerată de V.Rîpeanu, de a se folosi cu mare grijă potenţialul intelectual care există în judeţe. Este o idee care, dacă va fi transpusă în viaţă, redacţiile nu vor avea decît de câştigat, în rezolvarea problemei esenţiale a lărgirii activului de colaboratori.

În încheiere, vorbitorul a subliniat ca necesară adîncirea dezbaterilor despre ancheta economică, despre genurile gazetăreşti, despre experienţa redacţiilor în formarea

tinerilor gazetari.

C. BLAGOVICI ("Ceahlăul"-Neamț): Cred că la această consfătuire au fost aduse destule elemente noi care au precizat anumite laturi ale reportajului și anchetei. Rețin îndeosebi ca valoros faptul că s-a insistat asupra tendinței de a se mări densitatea de fapte din reportajele, anchetele, articolele ce se scriu și se publică.

S-a creat o psihoză falsă și anume că numai unii pot scrie reportaje. Experiența noastră a demonstrat că ziaristul trebuie să fie capabil să scrie reportaje convingătoare, sugestive despre fapte ale vieții locale. S-a îngustat însă numărul acelor care abordează reportajul încît s-a ajuns ca acesta să fie o pasăre rară în zilele noastre. Acest lucru va fi înlăturat numai atunci cînd se va da atenția cuvenită funcției informative a ziarului, cerinței cititorului de a întîlni în fiecare număr, în fiecare pagină și coloană de gazetă, fapte și idei noi.

În încheiere, vorbitorul apreciază ca pozitive sublinierile făcute în legătură cu genurile gazetărești, cu delimitările și interferențele dintre ele, cu necesitatea de a se publica "Opinii" în funcție de condițiile din fiecare județ. "La viitoarea consfătuire, să participe un număr mai mare de tineri gazetari".

NICOLAE OANTĂ ("Secera și ciocanul"-Argeș) relevă în cuvîntul său însemnătatea unui schimb de experiență mai eficient în direcția oglindirii în presa județeană a problemelor vieții de partid. Propune să se publice mai operativ și să se pună la dispoziția gazetarelor din țară mai mult material documentar cu privire la diversele aspecte ale profesiei de ziarist. În legătură cu "Presa noastră", arată că, deși aceasta a avut unele realizări, "atacă sfere prea înalte"; propune să se acorde mai mare atenție problemelor de detaliu ale jurnalisticii, să se publice suplimente ale revistei în legătură cu aspectele cele mai importante ale activității practice de editare a ziarului județean.

VASILE CÎRJALIU ("Gazeta Gorjului") propune ca expunerile ce se fac în fața gazetarelor din presa locală să fie multiplicat și transmise la filialele Uniunii ziaristilor. De asemenea, Agerpresul să întocmească unele sinteze ale evenimentelor, utile pentru gazetele săptămînale.

OCTAV GRUMEZA ("Cronica sătmăreană"): "În revista "Presa noastră" să se facă o dezbateră mai profundă, pe verticală, a problemelor presei județene, în sprijinul îmbogățirii

tematicii, a sporirii competenței, a oglindirii cât mai cuprinzătoare a vieții locale. Un instrument care ar apropia gazetarul mai mult de viață, de adevăr, de competență, ar fi și sudarea între activitatea publicistică și sociologică. Sub egida Uniunii ziaristilor se pot realiza grupe de cercetare sociologică în județe, pe anumite tematici, care apoi să fie fructificate la nivel central - aceasta avînd o eficiență și pentru presa locală.

ION BUCHERU: Întîlnirea de azi merită, desigur apreciată "în sine", pentru densitatea de idei, pentru seriozitatea ei, însă în primul rînd se cuvine apreciată ca un început. Pînă acum n-a existat o acțiune care să adune și factorii de conducere și cei de execuție din redacțiile locale într-o asemenea discuție sau de alt gen... O parte din criticile aduse sînt îndreptățite, nu încerc să scuz organizarea, dar erau - într-un fel - inevitabile. Am vrut să știm precis care ar fi formula optimă de desfășurare a unor asemenea consfătuiri și dumneavoastră ne-ați ajutat să tragem concluzii prețioase. Inițial ne-am propus o formulă mai bine precizată, cu participare mai omogenă, deci și cu tematică mai precis delimitată; nu s-a putut realiza integral, multe județe avînd conferințe de partid, nu toți factorii de răspundere au putut veni. Atunci ne-am propus să nu luăm o temă, să nu delimităm pentru discuție un gen publicistic, ci să lansăm mai multe teme, mai multe idei, să invităm ziaristi cu specializări diverse din presa centrală și din presa locală. A fost un bun prilej de a depista, din multitudinea problemelor discutate, necesitățile dv. cele mai stringente, urmînd ca în anul viitor, mai concret în trimestrul I, să avem cel puțin două consfătuiri, pe care le vom profila mai exact, încercînd să le întindem pe o durată care să permită să discutăm mai aprofundat, să însoțim discuțiile cu o vizită la un ziar central sau local, ca să concretizăm discuțiile la nivelul unei machete, la nivelul unei experiențe redacționale. Sigur că acolo se vor putea aborda mai profund probleme de profesie, de tehnică. Nici aici ele n-au fost ocolite; pe viitor se impun discuții mai delimitate, mai la obiect.

Dar n-a stricat nici un asemenea gen de întîlnire. Ne propunem ca, în colaborare cu Uniunea Ziaristilor, secția de presă să însoțească dezbaterile viitoare și cu alte formule, multe din ele sugerate de dumneavoastră.

Rugămîntea noastră este ca acele elemente de azi pe care le considerați idei demne de aplicat, să nu rămînă în carnetele de notițe, în memorie, ci în măsura în care vi se pare că sînt importante pentru colectivul unde munciți, să provocați în redacție dezba-

teri asupra lor, mai ales cu cei noi în profesia noastră. Aceasta în legătură cu caracterul discuției de azi.

Spunînd aceasta, nu resping criticile și nu justific acele părți ale discuției noastre care n-au fost din cele mai izbutite. V-aș ruga să-mi permiteți ca în două minute să-mi spun părerea asupra unor lucruri care s-au discutat aici. Incep prin aceea că după părerea mea (vorbesc în numele meu personal, s-o luați ca un punct de vedere - într-o asemenea discuție ar fi greu de tras concluzii), mi se pare că unele lucruri poate nu era cazul să se discute. S-au pus în discuție foarte multe probleme de genul acesta: dăm materialul oficial? Publicăm documente sau nu? Dacă întîrziem, de ce să le mai publicăm?

În primul rînd, lucrurile acestea s-au stabilit prin însuși profilul ziarelor, atunci cînd au apărut. Cotidienele sînt organe de partid care publică documentele de partid; în condițiile date, în județul respectiv, trebuie făcute toate eforturile ca tocmai în zilele cu astfel de materiale ziarul să nu reprezinte un rebut, un lucru inutil prin întîrzierea apariției și imposibilitățile de difuzare. Sigur că sînt condiții diferite, de la oraș la oraș; condițiile se cunosc, dificultățile de asemeni, se știe că rotativa de la Galați este din 1890. Dar condițiile de la Timișoara justifică întîrzierea și rebutarea tirajului ziarului german? Consider că nu. Am fost acolo, am studiat posibilitățile tehnice, calificarea oamenilor, nu mi se pare că există dificultăți reale, care să determine asemenea întîrzieri catastrofale. Aceste probleme nu mai trebuie să constituie obiect de discuție, ci de măsuri practice, luate cu toată răspunderea în fiecare redacție.

Sperăm că va fi posibil ca o dată pe săptămînă ziarele locale să apară în 6 pagini; eventual cele două pagini să fie plasate într-un număr unde există un document oficial, astfel ca în acea zi ziarul să publice și material propriu, despre județ.

Aceeași mențiune pentru prezentarea realităților din țară. De acord să discutăm cum s-o facem mai interesantă, și foarte bine că s-au relevat niște inițiative, că se manifestă tendința de a depăși materialul Agerpres. Despre aceasta să discutăm. Însă despre necesitatea de a aduce în paginile ziarelor județene noul și esențialul despre dezvoltarea țării, nu numai a județului, despre aceasta nu mai trebuie discutat.

Mă opresc o clipă asupra problemelor legate de anchetă, deoarece mi se pare că nu s-a subliniat îndeajuns un lucru esențial: faptul că nu întîmplător ancheta economică, ancheta socială constituie o prezentă mai nouă în paginile presei. Se atribuie această

prezență mai recentă numai saturației opiniei publice de a înghiți descrierea roză, prezentarea exclusiv pozitivă a realității. În adevăr, există asemenea reacții la cititori, dar trebuie să legăm această ofensivă a anchetei cu o trăsătură mai generală a presei de la noi. În ultimul timp presei i-a fost acordat un rol din ce în ce mai important. Partidul a cerut presei să meargă mai în adâncime; pe măsură ce dezbaterea publică a devenit forma principală a rezolvării unor probleme majore din însăși practica socială, ancheta - piesă de penetrație a publicisticii - a devenit o prezență puternică și ofensivă în paginile ziarelor.

De aceea cred că reporterilor, oamenilor care o realizează și conducerilor de ziare le revine îndatorirea importantă de a înțelege că presei i-a fost lărgit câmpul de investigații, i s-a cerut eficiență sporită.

M. Stoian a schițat intenția de a vorbi despre anchetă în condițiile ziarelor județene însă nu a mers pînă la capăt. Eu cunosc realitățile redacțiilor județene și mi dau seama că nu există oameni care să poată primi două săptămîni pentru realizarea unei anchete. Însă mi se pare că există alte pîrghii care nu sînt folosite suficient.

Un exemplu: există modalitatea de a sonda opinia publică prin sistemul formularelor. Există, apoi un aparat întreg în județe - mă refer la activul extrabugetar al forurilor de partid și de stat și la toate organismele care vin în contact cu cetățenii; toate aceste forțe pot fi agenți de colectare a ceea ce vrea să afle redacția.

Nu peste tot există colecții ale ziarelor similare. Nu peste tot se știe cum se rezolvă unele lucruri de către o redacție cu profil agrar. Toate aceste lucruri cer efort, inteligență și imaginație. Ideile nu se nasc numai gîndindu-te ci mai trebuie să mai tragi și cu ochiul pentru a găsi unele forme potrivite.

Mi se pare că s-a exagerat puțin cu invocarea condițiilor dificile în care se lucrează în presa județeană. Sigur că nu se poate pune semnul egalității între condițiile de la "Scînteia" sau de la "Scînteia tineretului" și de la un ziar din județ însă de aici și pînă la a absolutiza aceste condiții mi se pare că este un pas prea mare, pe care nu ar trebui să-l facem.

Cititorii știu ce înseamnă "Scînteia", știu ce înseamnă și ziarul local. Însă nu se poate împiedica nimeni de a compara. Presa noastră are aceleași scopuri și de aceea trebuie năzuit spre lucrurile cele mai bune care le fac ziarele centrale.

Sperăm că la prima noastră întâlnire să răspundem în mai mare măsură cerințelor îndreptățite exprimate aici. Vă rugăm să sugerați acele lucruri care v-ar preocupa în mod special. Există posibilitatea să ne întâlnim cu secretarii de redacție, cu redactorii paginilor externe, să discutăm despre munca colaboratorilor externi, să discutăm organizarea muncii la nivelul conducerii ziarelor. Important este să știm ce vă preocupă în primul rând, prioritatea problemelor; aceasta o hotărâți dumneavoastră.

NESTOR IGNAT: Noi, gazetarii, din cauza specificului meseriei noastre, nu avem prea mult timp pentru a reflecta asupra ei, pentru a examina critic, pe un plan mai înalt, teoretic, munca redacțiilor și propria noastră muncă, pentru a căuta, singuri și împreună, ce e bine și ce e rău, pentru a ne ține la curent cu ce se face în domeniul presei la noi și dincolo de hotare. Aceasta e situația și pentru cei de la ziarele locale, dintre care unii lucrează în condiții mai grele, de „început de lume” - de altfel, cu aproape douăzeci și cinci de ani în urmă, cum știu bine ziaristi ceva mai vârstnici, au fost de înfrântat dificultăți nu mai mici; toată redacția „Scînteii” era într-o cameră, două - și pentru cei care au condiții mai avantajoase, de muncă, redacții mari, calificare mai înaltă. Timpul nostru este drămuț. Sîntem niște ostași în permanentă bătălie, cu arma la umăr, citeodată stăm zi și noapte prin redacții.

În ce privește reflectarea asupra rezultatelor muncii proprii, scriitorii - de pildă - au o situație mai bună decît noi. În literatură există critică specializată, operele unui creator sau altul, genurile literare sînt analizate sistematic. La noi aceasta se întîmplă rar și nu totdeauna pe îndelete, ci paralel cu îndeplinirea sarcinilor curente, în ședințele de redacție.

Mai sînt și deprinderi proaste pe care, nici noi, cei de la Uniunea ziaristilor, n-am făcut totul pentru ca să le înlăturăm. N-a existat întotdeauna în rîndurile noastre, ale gazetarilor, un suficient interes pentru această reflectare mai aprofundată asupra profesiei, n-am izbutit încă să alcătuiem o informare bogată, la zi, să ne ținem la curent cu progresele făcute în domeniul mijloacelor de comunicare de masă, în știința și arta presei.

Vom încerca să remediem aceste lipsuri, împreună cu dv. și prin discuții pe problemele profesiei noastre la centru sau în filialele Uniunii ziaristilor, și prin reflectarea lor mai bună în revista „Presă noastră”.

Faptul că în rîndurile ziaristilor se simte în ultima vreme un interes sporit, cu toate dificultățile de care vorbeam, pentru latura profesională a muncii lor, pentru problemele meșteșugului ziaristic odată cu interesul vital și permanent pentru marile probleme de conținut, economice, politice - interne și externe - social-culturale este, fără îndoială, un semn de maturizare.

Efortul de modernizare a presei noastre, despre care se vorbește adeseori în ultima vreme, are o finalitate precisă, în afara căreia nici nu poate fi înțeles cum trebuie: el este indisolubil legat de procesele obiective social-politice din țara noastră. Avem nevoie de o presă care să stăpînească toată gama publicistică, toate posibilitățile mijloacelor de comunicare de masă moderne (evident, e vorba de o tendință realizabilă treptat, ținînd seama de condițiile concrete ale fiecărui ziar, și nu de un ideal utopic) pentru că trebuie să răspundem într-o și mai mare măsură unor sarcini obiective, puse de realitatea din țara noastră.

Ne aflăm într-un proces de aprofundare și de lărgire a democrației socialiste. Cunoașteți cuvîntarea pe care a ținut-o în plenara din octombrie a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu. În această cuvîntare, unde nu sînt indicații legate direct de ceea ce ne-am propus să dezbatem în întîlnirea de față, se găsește însă un adevărat și cuprinzător program de acțiune și pentru ziarisți, care ne îngăduie să înțelegem și mai bine necesitatea modernizării rapide a presei noastre.

O trăsătură de bază a democrației socialiste este comunicarea liberă și permanentă între partid și mase. Presa poate să facă foarte mult pentru cunoașterea promptă de către mase a politicii interne și externe a partidului, a măsurilor luate, pentru explicarea în profunzime a acestora și înfățișarea deschisă a eforturilor necesare și a greutăților legate de procesul de dezvoltare a țării. Aceasta înseamnă a informa și totodată a forma opinia publică, a ajuta ca poporul să înțeleagă temeinic lucrurile și a-l face să participe cu toată energia la opera de desăvîrșire a construcției socialismului. Tot atît de necesară este și comunicarea de jos în sus, prezentarea realităților așa cum sînt ele, nu numai în anumite sectoare, ci pe un teritoriu mult mai larg, nu numai la suprafață, ci și în adîncime, pătrunzînd în problemele umane complexe, de ordin politic, social, etic, care se pun în întreaga viață și muncă a poporului și cu care ne vom întîlni din ce în ce mai mult pe măsură ce înaintăm în procesul de desăvîrșire a construcției socialismului și de trecere spre comunism.

În acest ansamblu se situează activitatea presei noastre, iar eforturile de modernizare a presei trebuie înțelese în funcție de îndeplinirea unor asemenea sarcini generale. Năzuim cu toți ca presa să fie, în mai mare măsură decât în trecut, capabilă să-și îndeplinească rosturile ei într-o democrație socialistă aflată în plin proces de dezvoltare, să aibă antene foarte sensibile la ce se petrece în opinia publică, dar să și o formeze în spirit marxist-leninist, să educe această opinie publică, care în condițiile noastre este încă destul de diversă din punctul de vedere al compoziției sociale.

Avem sarcina de a fi o oglindă activă a realității. Aceasta înseamnă că nu ne propunem să ne tîrim la coada unor puncte de vedere înapoiate, care se pot ivi ici și colo, ci ne propunem, fără a ascunde oamenilor adevărul, să le explicăm și să-i facem să înțeleagă, cu ajutorul tuturor mijloacelor cu care este înarmată o presă modernă, complexitatea problemelor actuale, să le oferim posibilitatea - și pe calea presei - de a participa la dezbaterile acestor probleme, la elaborarea soluțiilor adecvate, să-i mobilizăm la îndeplinirea politicii interne și externe a partidului.

Desigur, în direcția modernizării, presa noastră, în primul rînd "Scînteia", a obținut succese importante. Drumul este deschis și continuarea realizărilor de pînă acum constituie o obligație de onoare pentru noi. Nu încapă îndoială, treaba aceasta nu este deloc ușoară, și nu se poate face prin mimetism. Cum spunea un participant la discuția noastră, nu este vorba să reproducem, pur și simplu, la o scară mai mică modelul pe care-l oferă "Scînteia". Aceasta este, desigur, un exemplu de urmat, dar nu un model de copiat. Și în gazetărie, ca și în artă, ceea ce ne propunem nu este imitarea unui model, ci găsirea unui profil propriu în care să se îmbine în mod creator problemele de ordin general cu cele specifice, să fie realizate sarcinile esențiale pe plan local. Spre un asemenea ideal mi se pare firesc să tindă orice publicație, aceasta este calea verificată pe care ne putem cuceri un loc trainic în atenția cercurilor largi de cititori.

Aș vrea să mă opresc puțin asupra unor observații făcute de participanții la discuții în legătură cu problemele ridicate în expunerile din prima parte a întîlnirii noastre.

Se înțelege, nu-mi propun să fac aici o critică a acestor expuneri și, cu atât mai puțin, o apărare a punctelor de vedere exprimate în ele; aceasta e o îndatorire de care s-au achitat sau se pot achita autorii lor. Este vorba doar de a alătura cîteva păreri la cele ale antevorbitorilor.

S-a vorbit mult, la discuții, despre reportajul literar sau neliterar, poate chiar mai mult decât era necesar, pentru că mi se pare că la mijloc e o mică neînțelegere, ceea ce nu e greu să se întâmple într-un domeniu unde nu se pot da definiții riguroase. S-a combătut aici o anumită tendință în reportaj de literaturizare în sensul cel mai rău al cuvântului, s-au criticat exercițiile stilistice în gol, fără miez. Și, după câte am înțeles, nici nu este nevoie de prea multe argumente în acest sens: putem cădea de acord că nu ne trebuie asemenea producții, din păcate încă destul de frecvente.

Dar, de aici nu rezultă cituși de puțin că ar cere cineva reportaje scrise neîngrijit, fără valoare literară.

Unde se termină gazetăria și unde începe literatura nu e chiar atât de ușor de precizat. Sînt gazetari care au ajuns în literatură și rămîn în literatură, dar a căror modalitate literară continuă să fie, aș zice, "ziaristică", chiar cînd e vorba de poezie și încă de poezie în sensul cel mai pur. E cazul lui Geo Bogza, după părerea mea; Mihail Eminescu, gazetar de profesie, scria articole economice, politice substanțiale, de analiză aprofundată, cu o înaltă ținută literară, dar în afara îndeletnicirilor sale poetice, gen care nu i-ar prea ispiti, poate, pe unii tineri ziaristi de azi cu veleități literare. Dar Eminescu e mare, poate tot atât de mare, deși fără interferențe bătătoare la ochi, și ca poet, și ca gazetar. După cum se vede, lucrurile nu sînt prea simple...

Pe cît se pare, unii tovarăși au înțeles din considerațiile în jurul reportajului că s-ar face cumva o diferențiere, că "literatura" ar fi doar pentru cîțiva aleși, în vreme ce masa reporterilor ar trebui să se ocupe de chestiuni mai mărunte. Firește, o atare părere ar fi greșită, dar aici e vorba de o neînțelegere: nu cred să fi avut cineva intenția să susțină așa ceva. Napoleon spunea că fiecare din ostașii săi poartă în raniță bastonul de mareșal. Fiți și dv. mareșali în reportaj, dacă doriți și puteți! Sîntem bucuroși cînd și în presa locală se afirmă noi condeie reportericești, capabile să ridice genul la nivelul literaturii. Ceea ce nu e de dorit e doar falsa literatură, oriunde s-ar ivi aceasta, renunțarea în numele unor ambiții sterile la respectarea rigorilor reportajului de presă.

Acum, o altă chestiune. Este un progres în presa noastră în sensul unei gîndiri mai cuprinzătoare al punerii în mișcare a ideilor. Genurile publicistice moderne cer un aparat conceptual mai bogat, un limbaj îmbogățit cu o serie de termeni impuși de viața zilelor noastre, de o crescîndă complexitate, pe tărîm economic, politic, social, cultural, tehnico-

științific. Lucrul este firesc și îmbucurător, legat și de nivelul cultural general în ascensiune. Ajutând necontenit publicul să țină pasul cu vremea, presa nu trebuie să se coboare pe treapta celor mai puțin instruiți cititori. Rău este însă când apar manifestări caricaturale, poza intelectualistă, falsa complexitate, ba chiar și beția de cuvinte, obișnuită însoțitoare a semi-doctismului zgomotos. Nu sîntem nicidecum puriști, dar se întâmplă să te întâlnești în articole și chiar în titluri cu construcții sintactice chinute, cu o îngrămădire de neologisme, dintre care unele atât de rare încît pînă și francezii, din limba cărora sînt de obicei importate, ar trebui să le caute în dicționar. Cititorul avizat ridică din umeri, să zicem, cînd dă peste un asemenea specimen și trece mai departe.

Cum ajută însă articolele acestea la pătrunderea unor idei importante în mintea marelui de cititori? E păcat să reedităm, în presa noastră, chiar ca fenomene izolate, stilul lui Cașavencu sau al lui Rick Venturiano.

S-a vorbit mult aici, și pe bună dreptate, despre necesitatea specializării, despre îmbunătățirea documentării. Cum spunea cineva, ziaristul modern nu poate fi un Pico della Mirandola, care știe tot și... încă ceva în plus, ci trebuie să se specializeze.

Vința actuală acumulează o masă imensă de cunoștințe, în continuă și explozivă creștere, iar unii nu ajung să se teamă că vor fi, în cele din urmă, îngropați de această avalanșă, dacă nu ne cibernetizăm cît mai curînd.

Este trist că documentarea multor ziare este încă slabă. Dar se poate face o documentare bine pusă la punct, deocamdată chiar și fără mașini contisitoare. Aceasta e o problemă care ar merita, mi se pare, o discuție specială.

Să nu ne speriem însă de această acumulare de date economice, sociale, tehnice, științifice. Esențială rămîne, oricît de mare e însemnătatea informării, concepția, cultura generală, gîndirea personală. Ziaristul care este lipsit de aceasta - adică de o gîndire proprie marxist-leninistă - va fi dezarmat în fața infinității documentării, chiar dacă ea va fi cibernetizată.

Nu mai e posibil astăzi, desigur, un Pico della Mirandola, dar nu rîvnim aici la o specializare îngustă, ci ne trebuie specialiști înarmați cu o concepție filozofică, oameni cu cultură generală, capabili să înțeleagă lucrurile în profunzime și să prevadă științific, iar aceștia se formează greu.

În ce privește ancheta de presă, gen în care s-au obținut desigur, succese serioase, s-au spus multe și se pot adăuga și mai multe observații, dar nu e cazul s-o facem acum.

Important este, mi se pare, să se continue efortul de a ieși din diletantism, de a trata problemele în mod științific.

Există o bibliografie vastă a acestei teme și cred că Uniunea ziariștilor, la rîndul ei, ar trebui să ajute, în mai mare măsură, pe cei ce lucrează în această direcție, să-i pună la curent cu principalele lucrări de specialitate.

Asupra unui lucru aș vrea totuși să mă opresc puțin.

Se poate ajunge, din dorința justificată de a combate fenomenele negative (și aceasta este o sarcină mereu valabilă a presei), nu la negativism, dar la neglijarea unor aspecte ale vieții sociale nu mai puțin reale.

Unele ziare scapă astfel din vedere pe nenumărații eroi anonimi pe umerii cărora se sprijină edificiul socialismului. Nu e vorba să reinviem rețeta "eroului pozitiv", produs farmaceutic compromis pe vremea dogmatismului, ci de a nu uita un sector esențial al vieții noastre. Desigur, e mai greu să scrii despre aceștia fără a avea un aer moralizator, respingînd orice tentații de idealizare, dar este o sarcină demnă de forțele presei noastre și sînt convins că mulți dintre dv. vor medita la folosirea mijloacelor publicistice moderne pentru a o îndeplini mai bine.

Firește, nimeni nu-și face vreo iluzie că o discuție sau alta vor produce, de la sine și imediat, cine știe ce schimbări în felul în care e redactată presa. Unora dintre dumneavoastră, copleșiți de sarcinile curente, li se poate părea chiar pierdere de vreme. Nu putem însă să nu ne gîndim la ceea ce trebuie să devenim. Presa noastră locală "viitor de aur are". Dacă urmează tendințele de dezvoltare caracteristice presei din întreaga lume, presa locală va trebui să devină, în puțini ani, deosebit de puternică. Să nu uităm acest viitor și, de aceea, să ne folosim bine forțele - multe, puține - în prezent. Desigur, sînt sarcini imediate, care se îndeplinesc acum, cu ceea ce avem la dispoziție, care nu așteaptă amîinare.

Dar, în același timp, cine uită să-și creeze rezerve, să selecteze oamenii, și să-i formeze din vreme (problemele specializării sînt grele și mereu stînjenite de mulțimea sarcinilor curente), acela a pierdut bătălia, pentru că mîine sarcinile vor fi mai multe și mai dificile și va trebui să le facă față cu vechile mijloace. Și în acest domeniu o parte trebuie să meargă deci la consum și alta la acumulare, dacă se poate spune așa.

Această problemă ne interesează în cel mai înalt grad, oricît de grele ar fi sarcinile curente. Va trebui să găsim mijlocul de a discuta în continuare asemenea probleme, nu

VERIFICAT
2007

numai în întâlnirile centrale, pe care le vom mai organiza cu sprijinul Secției de presă a Comitetului Central, dar și la dv. acasă. Aș vrea să adresez cuvinte de laudă pentru unele filiale, cum sînt cele din Brașov, Timiș, Argeș, unde au fost inițiative importante (discuții pe probleme de presă, istoria presei, schimb de experiență, au fost antrenate forțe locale). Reuniuni asemănătoare, folosind și materialele discuțiilor de la centru (pe care le vom edita ca "supliment" la revista "Presa noastră"), se pot face și în alte redacții și filiale, ținînd seama de condițiile dv., oprindu-vă asupra problemelor care vă interesează îndeosebi.

În acest sens, am reținut sugestiile interesante pe care ni le-ați făcut și ne vom strădui să le traducem în viață, în așa fel ca discuțiile profesionale să răspundă mai precis nevoilor dumneavoastră. Schimburile de idei de acest fel mi se par fructuoase nu numai pentru ziaristii din presa locală, ci și pentru cei din presa centrală. Avem foarte mult de învățat unii de la alții, nu sîntem unii doar învățători, alții numai elevi, ci sîntem cu toții și învățători și elevi. E vorba de discuții tovrărești, din care să ne alogem fiecare cu cîte ceva. Toate aceste acțiuni - ca și de altfel concursurile cu premii, cel pentru tinerii reporteri, concursul "Alexandru Sahia" pentru publicistică - urmăresc să stîrnească o emulație în rîndul dv., rîvna pentru gazetăria de înaltă calitate, stăpînind toate genurile publicistice. Ceea ce dorim este să mobilizăm toate forțele pentru ca un număr din ce în ce mai mare de ziaristi să-și exercite profesiunea cu întreg talentul, cu pasiune, cu competență, găsind calea spre mintea și inima cititorului, ajutînd astfel la îndeplinirea țelurilor partidului, la realizarea politicii sale marxist-leniniste.

- . . . -

VERIFICAT
1987